

ДЖОРДЖ Р.Р. МАРТИН

УЧТА ДЛЯ ГАЙВОРОННЯ

ПІСНЯ ЛЬОДУ ТА ВОГНЮ-4

*Переклав-переказав
сумирний слуга вченості
Вячеслав Бродовий
року 2016 по А.В.*

Зміст

УЧТА ДЛЯ ГАЙВОРОННЯ

Пролог

Пророк

Сторож

Серсея

Брієнна

Семвел

Ар'я

Серсея

Хайме

Брієнна

Санса

Кракенова донька

Серсея

Заплямований лицар

Брієнна

Семвел

Хайме

Серсея

Залізний керманіч

Потопельник

Брієнна

Коронувачка

Ар'я

Алейна

Серсея

Брієнна

Семвел

Хайме

Серсея

Наскочник

Хайме

Брієнна

Серсея

Хайме

Китичка з перетічок

Семвел

Серсея

Брієнна

Хайме

Серсея

Діва у вежі

Алейна

Брієнна

Серсея

Хайме

Семвел

Тим часом на Стіні

ДОДАТОК I. Королі з дворами

Королева-намісниця

Король на Стіні

Король на Островах та Півночі

ДОДАТОК II. Великі і малі дома

Дім Арин

Дім Вишестраж

Дім Ланістер

Дім Мартел

Дім Старк

Дім Таллі

Дім Тирел

Дім Флорент

Дім Фрей

ДОДАТОК III. Бунтівники, розбійники,

простолюд, присяжні братчики

Панство та посполиті у мандрах

Розбійники та втікачі

Братчики Нічної Варти

Дичаки, або вільний нарід
ДОДАТОК IV. За вузьким морем
Королева за морем
У Браавосі

УЧТА ДЛЯ ГАЙВОРОННЯ

Четверта книга циклу романів Джорджа Р. Р. Мартина «Пісня льоду та вогню» — сучасної класики епічного фентезі.

Особистий, незалежний, експериментальний перекладацький проект з елементами літературної адаптації. При передачі ряду імен, назв, термінів державності та побуту застосовуються українські та східноєвропейські старожитності з метою творчо відтворити живу авторську атмосферу вигаданого середньовічного світу.

До паперових книжкових видань цей переклад жодного стосунку не має, створений задля власної втіхи.

Переклад-адаптація В.Бродового: березень 2015 — жовтень 2016 р. Друга редакція, оновлена і з виправленнями: 22 травня 2017 р.

Мапи до книжки, разом з повним доробком перекладів: <http://ice-and-fire.in.ua>.

Пролог

— Дракони, — мовив Моляндер, підібрав з землі зів'яле яблучко і перекинув його з долоні в долоню.

— Кидай! — захопив його Алерас на прізвисько Сфінкс, висмикнув стрілу з сагайдака і наклав на тятиву.

— От би й собі побачити дракона. — Рун був поміж них наймолодший — опецькуватий хлопчина, котрому до змужніння лишалося ще років зо два. — Страх як хочу побачити бодай одного!

«А я страх як хочу заснути в обіймах Руженки» — подумав Баш і збуджено посовався на лаві. На ранок дівчина могла вже належати йому. «Одвезти б її подалі від Старограду, кудись за вузьке море, до Вільних Міст.» Там немає маестрів, нікому буде його судити-

винуватити.

Просто над головою крізь зачинені віконниці чувся сміх Емми впереміш із нижчим голосом чолов'яги, котрого вона розважала. То була найстарша зі служниць при «Пері та кухлі» — років сорок, як один день — але на вид і пухку статуру ще нічогенька. Ружена була її донька п'ятнадцяти років, щойно розквітла як жінка. Її мати Емма оголосила, що Руженчина цнота коштуватиме покупцеві золотого дракона. Баш донині зібрав лише дев'ять срібних оленів, ну і ще горщик мідних зірок навпіл з шелягами; загалом справи просувалися так, що він радше висидів би з яйця живого дракона, ніж зібрав досить монет на одного золотого.

— Спізнився ти трохи до драконів, хлопче, — відповів Рунові Армен-підмаестер. Армен носив на шиї шкіряний ремінець, а на ньому — ланки з посудної та сірої цини, олива та міді. Як і більшість підмаестрів, на послухників він дивився так, наче в тих замість голів на плечах росла ріпа. — Останній помер за короля Аегона

Третього.

— То останній на Вестеросі! — наполягав Моляндер.

— Та кидай вже те яблуко! — знову закликав Алерас.

Їхній Сфінкс був із себе парубійко справний та гарненький; усі служниці за ним зітхали. Навіть Ружена, коли подавала вино, подеколи торкалася його руки, і тоді Баш рипів зубами, прикидаючись, що не бачить.

— Останній на Вестеросі — то й був останній дракон у світі, — вперто буркнув Армен. — Це кожен знає.

— Яблуко! — повторив Алерас. — Якщо не зібрався його їсти.

— Осьо тобі.

Тягнувши кульгаву ногу, Моляндер незграбно підскочив, крутнувся і шпурнув яблуко з-під руки у імлистий серпанок, що висів над річкою Медовухою. Якби не спотворена від народження ступня, він став би лицарем, як його батько — сили-бо у дебелих руках і широких раменах мав удосталь.

Яблуко полетіло далеко і швидко... та не так швидко, як стріла, що свиснула услід — стрижень золотодерева у три стопи завдовжки, споряджений черленим пір'ям. Баш не бачив, як стріла поцілила яблуко, але добре чув: над річкою пролунало глухе «шпок», а за ним — сплеск води.

Моляндер аж присвиснув.

— Поцілив! Оце так краса!

«Дзуськи! Моя Руженка — ото краса.» Баш аж шаленів од її світло-карих очей та невеличких дівочих груденят, од посмішки, яка з'являлася щораз, коли він траплявся їй на очі. Обожднював ямочки на її щічках. Інколи вона ходила босоніж, подаючи відвідувачам — щоб відчувати траву під ногами — і це він теж любив до нестями. Кохався у свіжих чистих її пахощах, очей не зводив з кучериків волосся за вухами. Ба навіть пальчики на її ногах страшенно любив — якось увечері вона дозволила йому розтерти їй ступні та погратися з пальчиками, і він розказав їй смішну казочку про кожен, а вона все хихотіла

і хихотіла.

А може, варто лишитися з цього боку вузького моря? Приміром, купити віслика на зібрані гроші, а тоді разом з Руженкою мандрувати Вестеросом, по черзі сідаючи у сідло. Хай Еброз не вважає його гідним срібної ланки — та все ж Баш уміє вправити кістку і прикласти п'явку від лихоманки, а простолюддя і за те буде вдячне. Якби ще навчитися стригти волосся та голити бороди, то можна стати цирульником. «Чого ще бажати, — казав він собі, — коли маєш Руженку?» Йому, приміром, ніщо в світі не було потрібне, крім коханої дівчини.

Звісно, так воно було не завжди. Колись він мріяв стати маестром у якомусь замку, служити щедрому панові, котрий шануватиме його за мудрість і вченість, а на подяку за службу пожалує гарного білого коня. І тоді він виїжджатиме на тому коні гордо та високо, з милостивою та шляхетною посмішкою поглядаючи на простолюдців уздовж дороги...

Одного вечора у трапезній «Пера та кухля»,

перехиливши другий кухоль тутешнього страхолюдно міцного сидру, Баш заходився вихвалитися, що не завжди буде послушником.

— Еге ж, правда твоя! — докинув Лео Ледащо. — Одного дня ти станеш колишнім послушником і пастимеш свині у гаю.

Баш вицідив з дінця кухля те, що там лишилося. Освітлений смолоскипами відкритий майданчик при «Пері та кухлі» нинішнього ранку здавався острівцем сяйва посеред моря туману. Униз річкою у вогкій пільмі ночі плавав віддалений вогонь Вишестражу — та він, схожий на тьмянний жовтий місяць, сяяв надто похмуро, щоб вселити бодай краплю надії у серце та душу.

«Алхімік, хай йому грець, мав би вже з'явитися.» Невже то був якийсь злий жарт? Чи з ним трапилася якась халепа? У такому разі доля вже не вперше завдала б нещасливцеві Башу свого підступного удару. Колись він, навпаки, вважав себе щасливцем, бо ж його обрали допомагати старому архімаєстрові Вальграву з круками. Та не гадав, що скоро

муситиме приносити йому страви, прибирати у покоях і щоранку вдягати після сну. Всі казали, що Вальграв більше забув про мистецтво крукарства, ніж більшість маестрів про нього знала, і Башеві мріялося, що чорна чавунна ланка вже у нього в кишені... та швидко з'ясувалося, що Вальграв не в змозі йому її подарувати. Старий лишався архімаестром лише з пошани. Колишня його велична мудрість минулася і забулася; тепер у нього під рясою найчастіше ховалося загиджене спіднє, а півроку тому його знайшли у Книгозбірні кілька послухників та підмаестрів — архімаестер безпорадно плакав, нездатний знайти шлях до своїх покоїв. Замість Вальграва під чавунною личиною сидів маестер Гормон — той самий Гормон, що колись звинуватив Баша у крадіжці.

На яблуні коло води заспівав соловейко — солодко та втішно, даруючи розраду від хрипкого вереску та нескінченного крякання круків, що їх він порав день у день на крукарні. Білі круки знали його ім'я і бурмотіли один

одному, коли бачили: «Баш, Баш, Баш», а він трохи не верещав од безсилового гніву. Великі білі круки були гордістю архімаистра Вальграва. Той хотів навіть, щоб саме вони з'їли його тіло по смерті. Баш мав підозру, що і його власне тіло смакуватиме птахам не гірше.

Може, винен був страхолюдно міцний сидр — Баш прийшов сюди не пити, але ж трапилося так, що Алерас наливав усім, святкуючи мідну ланку, і почуття вини викликало в Баша раптову спрагу — але соловей, здавалося, висвистував: «золото з заліза, золото з заліза, золото з заліза». І то було диво дивне, бо саме так сказав незнайомець того вечора, коли Ружена звела їх разом.

— Хто ви такий? — завимагав од нього Баш.

І чолов'яга відповів:

— Алхімік. Умію робити золото з заліза.

І раптом у руці його з кісточки на кісточку затанцювала монета — м'яке жовте золото, блискуче при свічках. З одного боку виднівся триголовий дракон, з іншого — голова якогось давно померлого короля. «Золото з заліза, —

згадав Баш. — Чи радше, золото за залізо. Кращої угоди тобі не знайти. Адже ти її хочеш, так? Кохаєш її?»

— Я не злодій, — сказав він чоловікові, що назвався алхіміком, — я послужник Цитаделі!

Алхімік кивнув і відповів:

— Та все ж якщо надумаєш... я повернуся сюди за три дні з оцим моїм драконом.

І ось три дні проминули. Баш повернувся до «Пера та кухля», досі не певний, як тепер себе звати, але замість алхіміка знайшов Моляндера, Армена та Сфінкса, а на хвості в них ще й Руна. Якщо не приєднатися до їхньої гулянки, то напевне ж викличеш підозру.

Корчма «Перо та кухоль» не зачинялася ніколи. Вона стояла на своєму островці на Медовусі останні шість століть, і ані разу її двері не зачинялися для відвідин. Хоча високу будівлю з колод вже трохи перекосило на південь, як, бува, перекошує послужника після кухля-другого, та Баш мав підозру, що корчма простоїть тут іще шість століть, напуваючи вином, пивом та страхолюдно міцним сидром

усіх мандрівників річкою та морем, ковалів та співців, жерців та панів, а головне — послушників та підмаєстрів Цитаделі.

— Староград — ще не весь світ! — заявив Моляндер трохи занадто гучно.

Він був лицарський син, а випив стільки, що й не кожен лицар би подужав. Відколи йому прийшла звістка про загибель батька на Чорноводі, він напивався мало не щовечора. Навіть у Старограді, далеко від битв, у безпеці за мурами, Війна П'яти Королів зачепила їх усіх... нехай архімаєстер Бенедикт і наполягав, що одночасно між п'ятьма королями війна ніколи не точилася, бо Ренлі Баратеона було вбито ще перед тим, як Балон Грейджой оголосив себе королем.

— Батько завжди казали, що світ більший за будь-який замок, хай якому величному князю чи пану той належить, — вів далі Моляндер. — Десь у Карфі, Асшаї чи Ї-Ті знайдеться щось чудернацькіше навіть за дракона. От у жеглярських переказах...

— ...жеглярі тобі щось переказують, —

скінчив за нього Армен. — То жеглярі, дороженький Моляндере. Ходи до пришибів, і знайдеш там жеглярів, які тобі набрешуть про злягання з русалками і роки, прожиті у череві риби.

— А звідки тобі знати, що того не було? — Моляндер затупав у траві, шукаючи ще яблук. — Як сам не втрапиш до того черева, то й не спростуєш. Ну хай один збреше, гаразд — із нього можна посміятися, та коли четверо веслярів з чотирьох різних кораблів оповідають одне й те саме різними мовами...

— Ні, не одне й те саме! — заперечив Армен. — Дракони у Асшаї, дракони у Карфі, дракони у Меєрині, дотракійські дракони, дракони-визволителі рабів... кожна побрехенька різниться від інших.

— Ну в подробицях нехай різниться. — Що більше Моляндер пив, то ставав упертіший, а він і на тверезу голову ніколи легко не поступався. — Але про драконів розповідають усі! А ще про вродливу юну королеву.

Баша не цікавили дракони, крім одного,

зробленого з жовтого золота. Він непокоївся, чи не сталося чогось з алхіміком. «Третій день... він сам казав, що прийде.»

— Онде біля ноги в тебе яблуко, — мовив Алерас до Моляндера, — а я ще маю дві стріли в сагайдаку.

— Срати я хтів у твій сагайдак. — Моляндер підхопив з землі яблуко-паданку. — Червиве, — пожалівся він, та все одно кинув.

Яблуко ще тільки почало знижуватися, коли стріла розрізала його чисто навпіл. Одна половинка впала на гострий дах невеликої башточки, перекотилася на нижчий дах, стрибнула і на одну стопу проминула Армена.

— Коли розрізати хробака навпіл, то матимете двох хробаків, — повідомив підмаестер.

— Якби так само ставалося з яблуками, ніхто б не знав голоду, — мовив Алерас, усміхнувшись однією зі своїх м'яких посмішок.

Сфінкс посміхався завжди, наче знав якийсь потаємний жарт, і від того виглядав загадково та лукаво, що пасувало до гострого підборіддя,

вдовиного клину на голові та щільної шапки коротко підстрижених, чорних, як ніч, кучерів.

Алерас — той неодмінно мав стати маестром. При Цитаделі він учився лише рік, але вже викував три ланки маестерського ланцюга. Хай Армен мав більше, але витратив стільки ж на кожну зі своїх. Утім, він теж матиме своє маестерське звання, нікуди не дінеться. Рун та Моляндер лишалися послухниками з рожевими голими шиями, але Рун був зовсім ще юний, а Моляндер частіше заглядав до чарки, ніж до книжки.

Що ж до Баша...

Він у Цитаделі перебував уже п'ять років, а приїхав до неї, коли йому тринадцятий минало. Але шия в нього досі лишалася така ж рожева, як того дня, коли він уперше поткнувся до цих стін після подорожі з рідного західного краю. Аж двічі Баш гадав, що готовий скласти іспит. Уперше він з'явився перед очі архімаистра Ваелина — показати своє знання небес та світил, але натомість дізнався, за віщо Ваелин В'їдливий отримав своє

прізвисько. Трохи не два роки по тому Баш збирав до купи мужність задля нової спроби, а коли зібрав, то пішов до старого лагідного архімаестра Еброза, відомого м'яким тихим голосом і легкою рукою. Та з'ясувалося, що ледве чутні Ебровові зітхання дошкуляють так само боляче, як жорстокі Ваєлинові глузи.

— Останнє яблуко, — пообіцяв Алерас, — і я розкажу про свої підозри щодо тих драконів.

— Що ти можеш такого знати, чого не знаю я? — пробурчав Моляндер.

Він побачив одне яблуко на гілці, підстрибнув, смикнув донизу і кинув. Алерас відтяг тятиву аж до вуха і вишукано-зграбно обернувся тілом, супроводжуючи ціль у повітрі. Стріла зірвалася з тятиви тоді, коли яблуко вже почало падати.

— Ти ніколи не влучаєш останнім пострілом, — мовив Рун.

Не зачеплене стрілою яблуко ляпнулося у річку.

— Ось бачиш? — перепитав Рун.

— Того дня, коли влучиш усіма, припиниш

удосконалюватися.

Алерас послабив тятиву на довгому луці та вклав його до шкіряного сагайдака. Лука було різьблено з золотосерця — рідкісного та оспіваного у казках дерева з Літніх островів. Якось Баш спробував був його напнути, але зазнав поразки. Сфінкс на вигляд був юнак тендітний, але у тонких його руках ховалася чимала сила — так розсудив Баш, дивлячись, як Алерас перекидає ногу через лаву і тягнеться по келих з вином.

— Дракон має три голови, — оголосив Сфінкс своєю горловою дорнійською говіркою.

— Це така загадка, абощо? — зажадав дізнатися Рун. — У байках сфінкси завжди розмовляють загадками.

— Та хіба це загадка, — відповів Алерас і ковтнув вина.

Решта товариства цмулила один за одним кухлі страхолюдно міцного сидру, яким уславилася корчма «Перо та кухоль». Але юнак надавав перевагу чудернацьким солодким винам з рідного краю своєї матері, а навіть у

Старограді такі вина не вважалися дешевими.

Прізвисько «Сфінкс» дав Алерасові не хто інший, як Лео Ледащо. Адже сфінкс — він наче зібраний з частин різних створінь, трохи звідси, трохи звідти: обличчя людини, тіла лева, крил яструба. Алерас теж являв із себе щось таке: батько його був дорнієць, а мати — чорношкіра літньоостров'янка. Власну шкіру він мав темну, золотисто-брунатну, а очі — схожі на оніксові, як у зелених мармурових сфінксів обабіч головної брами Цитаделі.

— Трьох голів ніколи не було в жодного дракона, хіба що на щитах і прапорах, — твердо мовив Армен-підмаестер. — То знак такий гербовий, та й годі. А Таргарієнів тих уже жодного на світі нема.

— Є, — відповів Алерас. — Король-Жебрак мав сестру.

— Та ж їй наче голову розтрощили об стіну, — наморщив лоба Рун.

— Е ні, — заперечив Алерас. — То маленькому синові принца Раегара, Аегонові, розбили голову об стіну хоробрі воїни Лева

Ланістерів. А я кажу про Раегарову сестру, народжену на Дракон-Камені перед самісіньким його падінням. Її звали Даянерис.

— А, Буреродна! Тепер пригадую. — Моляндер високо здійняв кухля і потеліпав у ньому рештки сидру. — Тоді п'ю за неї!

І випив, гучно брязнув кухлем на столі, відригнув і витер рота тилом долоні.

— А де ж Руженка? Я б сказав, за нашу законну королеву незле ще по чарці перехилити, яка ваша думка?

Раптом Армен-підмаестер стривожився:

— Тихше, йолопе! Про таке навіть жартувати зась — хтозна, звідки тебе підслухають. Павук усюди має вуха.

— Та годі тобі, Армене, сцятися у штани! Я закликав до чарки, а не до бунту.

Баш почув смішок, а тоді позаду нього пролунав тихий хитруватий голос:

— Завжди знав тебе за зрадника, Стрибунцю.

Біля підніжжя старого дерев'яного мосту вималювався не хто інший, як Лео Ледащо у

смугастому зелено-золотому єдвабі та чорному шовковому напівкорзні, пришпиленому на плечі нефритовою трояндою. Судячи з плям на грудях, вино, яким він наливався нещодавно, мало бути густим і темно-червоним. Кучерик попелясто-білявого волосся падав на одне око.

Моляндер побачив його і скинувся сердито:

— Ходи звідси до біса, ниций дупаку! Тобі тут не раді!

Алерас поклав йому на плече руку, заспокоюючи. Армен насупив брови.

— Ясний пане Лео... хіба вам не заборонено залишати Цитадель упродовж...

— ...іще трьох днів? — Лео здвигнув плечима. — Перестан каже, що світ нараховує сорок тисяч років віку. Молос твердить, що п'ятсот тисяч. То що таке три дні, га? Ну ж бо, я питаю!

Навколо стояло з десяток столів, але Лео сів, не прохаючи дозволу, просто до їхнього.

— Ану, Стрибунцю, пригости мене вертоградським золотим, і тоді я не розповім батькові про твою здравицю. Черепки

змовилися проти мене у «Картатій згубі», а останнього оленя я процвиндрив на вечерю. Молочне порося у сливовій підливці, набите каштанами та білими грибами. Не сидіти ж людині голодною. А ви чим пригощалися, панове товариство?

— Бараниною, — буркнув Моляндер, вочевидь не радий спогадові. — Поділили варений баранячий окіст.

— Поживна страва, жодного сумніву. — Лео обернувся до Алераса. — Княжому синові, Сфінксе, пасує щедрість. Я так розумію, ти отримав мідну ланку. Охоче за неї вип'ю.

Алерас лагідно посміхнувся у відповідь.

— Я пригощаю тільки друзів. І зовсім я ніякий не княжий син — я тобі вже казав. Моя мати була з купців.

Очі Лео мали горіхове забарвлення і яскраво палали від вина та злостивої вдачі.

— Твоя мати була мавпа з Літніх островів! Дорнійці уграють що завгодно, аби воно мало дірку між ніг. Та я не хочу тебе образити — хай ти бурий, як горіх, зате хоч купелі не цураєшся.

Не те що наш плямистий свинопас.

І Лео махнув рукою в бік Баша.

«От би врізати йому кухлем по зубах — так би половина й вилетіла» — подумав Баш. Про Плямистого Баша-свинопаса оповідалися тисячі захопливих, брутальних та сороміцьких казок; то був пустоголовий, але добросердий вахлак, якому завжди чомусь щастило перемогти жирних паничів, марнославних лицарів і пихатих септонів. Тупість його несамохіть оберталася хитромудрістю, і кожна казка кінчалася тим, що Плямистий Баш опинявся або на панському престолі, або у ліжку лицаревої дочки. Але то були казки; у справжньому світі на свинопасів чекала не така захоплива доля. Нерідко Башеві спадало на думку, що мати назвала його цим іменем з ненависті, а не з любові.

Алерас уже не посміхався.

— Тобі доведеться вибачитися.

— Та невже? — відповів Лео. — Де ж вибачитися, коли горлянка геть пересохла?...

— Ти сорочиш свій високий рід кожним

словом, — мовив Алєрас. — І Цитадель теж. Тим, що перебуваєш серед нас.

— Та знаю я! От і пригости мене вином, щоб потопити мій сором.

На це Моляндєр відповів:

— От би тобі язика вирвати аж до кореня!

— Справді? А як я тоді вам розкажу про драконів? — Лєо знову здвигнув плечима. — Між тим купець не брєхав. Дочка Навіженого Корольє жива, ще й налупила собі трьох драконів.

— Трьох?! — вразився Рун.

Лєо поплєскав його по руці.

— Більше за двох, менше за чотирьох. На твоєму місці я б зараз не зазіхав на золоту ланку.

— Ану дай йому спокій! — застеріг Моляндєр.

— Ти ба, який шляхетний Стрибунєць! Ну, воля твоя. Тим часом кожен жєгляр з кожного корабля, що проминав Карф хоча б за кількєсот верст, без упину торочить про тих драконів. Дєхто навіть розкасує, що бачив їх на власні

очі. А Маг, до речі, схильний їм вірити.

Армен несхвально закопилів губи.

— Дарма Марвин їм вірить. Ось архімаестер Перестан його віри не схвалює.

— Архімаестер Риам теж, — додав Рун.

Лео позіхнув.

— Море мокре, сонце жарке, а звірятка у звіринці не люблять вовкодава.

Башеві вже обридли знущальні прізвиська, які Лео давав усім і кожному. Та все ж він не міг заперечувати, що Марвин скидався радше на вовчура, ніж на маестра — ось зараз ухопить щелепами і порве навпіл. Маг не був схожий на більшість інших маестрів. Люди казали: він водить дружбу зі шльондрами та мандрівними чаклунами, балакає до волохатих ібенійців та чорних, як смола, літньоостров'ян їхніми власними мовами, приносить жертви чудернацьким богам у маленьких жеглярських храмах біля корабелень. Його бачили у нижньому місті у найгірших щурячих кишлах та поганючих бурдеях, де він про щось змовлявся з мартоплясами, співцями,

сердюками і навіть жебраками. Дехто твердив, що одного разу він забив людину до смерті голіруч, власними кулаками.

Коли Марвин повернувся до Старограду після восьми років подорожей сходом, де змальовував на мапи віддалені землі, шукав загублені книжки та вчився у химородників і тінев'язів, В'їдливий Ваелин дав йому прізвисько «Марвин Маг», яке, на розпач і роздратування того ж таки Ваелина, вмить підхопив увесь Староград. «Залиш чарослови та молитви жерцям і септонам, а розум застосуй до наук, на які людина може покластися напевне» — порадив якимось Башеві архімаестер Риам, але ж перстень, берло і личина Риама були з жовтого золота, а на маєстерському ланцюгу бракувало ланки валерійського булату.

Армен зверхньо зиркнув на Лео, погордливо задерши носа. Носа він мав для такої справи саме годящого: довгого, тонкого та гострого.

— Архімаестер Марвин вірить у багато чудернацьких речей, — мовив він, — та доказів існування драконів має не більше за

Моляндера. То лише жеглярські теревені.

— Помиляєшся! — заперечив Лео. — У Марвинових покоях горить скляна свічка.

На освітленій смолоскипами терасі запанувала тиша. Армен зітхнув і захитав головою. Моляндер зареготав. Сфінкс наставив на Лео погляд великих чорних очей. Лише Рун, здавалося, не зрозумів, про що йдеться.

Баш знав про скляні свічки, але ніколи не бачив, щоб вони горіли. Ті свічки склали одну з найгірше прихованих таємниць Цитаделі. Казали, що їх привезли до Старограду ще з Валерії, років за тисячу перед Лихом. Баш чув, що загалом свічок було чотири: одна зелена і три чорні, усі високі та покручені.

— Що воно таке — оті скляні свічки? — запитав Рун.

Армен-підмаестер прочистив горлянку.

— В ніч перед складанням обітниць підмаестер повинен відстояти всенощну в підземеллі. Йому не дозволено мати при собі ані ліхтаря, ані смолоскипа, ба навіть свічки...

за винятком свічки з обсидіану. Ніч повинна минути у темряві... якщо підмаєстер не зможе запалити ту свічку. Дехто навіть намагається — уперті дурні, котрі вивчали оті так звані вищі таїнства. Часто вони ріжуть собі пальці, бо ребра скляних свічок гострі, мов бритви. А тоді зі скривавленими руками мусять чекати світанку, згадуючи свою поразку. Розумніші просто лягають спати або ж усеньку ніч моляться... та щороку знаходиться кількоро, яким кортить спробувати.

— Так-так. — Баш чув такі оповідки. — Але ж який зиск зі свічки, що не кидає світла?

— Це нам наука, — пояснив Армен, — останнє напуття від Цитаделі тим, хто готується вдягти маєстерські ланцюги. Скляна свічка має позначати правду та вченість — рідкісні, прекрасні та крихкі речі. Свічка мусить нагадувати нам, що маєстер кидає світло усюди, де служить, а гострота її ребер — про небезпеку, яку подеколи несе у собі знання. Буває, якийсь мудрагель домудрується, що з нього пиха так і лізе, але маєстер завжди

мусить лишатися сумирним слугою вченості. Скляна свічка нагадує нам і про це. Вже проказавши обітниці, вдягнувши ланцюга і рушивши до місця служби, маестер завжди згадуватиме пітьму в ніч своєї всенощної, яку він не зміг розвіяти світлом від скляної свічки, хай як тяжко намагався... бо навіть маючи вченість, деякі речі зробити однак неможливо.

Лео Ледащо вибухнув реготом.

— Це тобі неможливо! То й не диво. А я на власні очі бачив, як свічка горіла.

— Ти бачив свічку, яка горіла, хто б сумнівався, — погодився Армен. — Можливо, свічку чорного воску.

— Мені краще знати, що я бачив. Світло її було чудернацько яскраве — яскравіше за воскові чи лойові. Тіні від неї падали дивні, а полум'я зовсім не миготіло, навіть коли з дверей позаду мене відчувся протяг.

Армен склав руки на грудях.

— Обсидіан горіти не може!

— Драконоскло, — мовив Баш. — Простолюддя зве його драконосклом.

Чомусь це здалося йому важливим.

— Так, зве, — поміркував уголос Алерас-Сфінкс, — а якщо в світі ще й відродилися живі дракони...

— Дракони, а до них чимало темнішого, — поважно кивнув Лео. — Хай сірі вівці заплющують очі, але вовкодав не спить і правду бачить. Пробуджуються старі сили. Ворушаться тіні. Скоро на нас чекає вік великих чудес і страхіть, вік богів та звитяжців.

Лео випростався, потягнувся, вишкіряючись своєю лінькуватою посмішкою.

— А за таке незле б іще по кухлику, га?

— Нам уже досить, — мовив Армен. — Не зчуєшся, як ранок настане. А зранку архімаестер Еброз читатиме про властивості сечі. Хто має намір викувати собі срібну ланку, тому не варто пропускати.

— Хто б я був, якби завадив вам куштувати сцяки! — зауважив Лео. — Що до мене, я віддаю перевагу вертоградському золотому.

— Між балачками з тобою і питтям сцяк я без вагань виберу сцяки. — Моляндер

штовхнувся і підвівся з-за столу. — Ходімо, Руне!

Сфінкс сягнув по сагайдака.

— І я до ліжечка. От би наснилося кілька драконів та скляних свічок!

— Що, всі тікаєте? — Лео здвигнув плечима. — Ну хоч Руженка лишається. Чи не піти збудити нашу соковиту пампушечку та не зробити з неї жінку?

Алерас помітив вираз на Башевому обличчі й поспіхом додав:

— Та в нього мідяка на кухоль вина катма — де йому взяти цілого дракона на дівчину?

— Так ото ж, — погодився Моляндер. — Та й щоб когось жінкою зробити, треба найперше самому чоловіком бути. Ходімо з нами, Баше. Старий Вальграв прокинеться, щойно сонце зійде, а без твоєї допомоги і нужника не знайде.

«Еге ж, без мене геть нічого не може, а сам, певно, не згадає сьогодні, хто я такий.» Архімаестер Вальграв легко розрізняв кожного крука від решти, але людям дати ради не вмів.

Бувало, днями вважав Баша кимось на ім'я Кресен.

— Та ні, — відповів Баш приятелям, — я ще посиджу.

Ранок іще не зайнявся — ще лишалося трохи часу. Алхімік ще може з'явитися, і Баш твердо налаштувався зустріти його тут.

— Воля твоя, — стеноу плечима Армен.

Алерас кинув на Баша довгий погляд, закинув лука на тендітне плече і рушив за іншими до мосту. Моляндер геть упився і мусив триматися за Рунове плече, щоб не впасти. До Цитаделі прямим летом крука було зовсім недалечко — та на жаль, жоден з них не був круком, зате Староград являв із себе неймовірну плутанину провулків, перехресть, сплетінь, вузьких і кривих задніх вуличок.

— Обережно! — почув Баш слова Армена з річкового туману, що ковтнув усіх чотирьох. — Ніч нині вогка, на каменях слизько.

Після зникнення решти товариства Лео Ледащо роздивився Баша через стіл, кисло кривлячись.

— От лишенько... Сфінкс утік з усім своїм сріблом, а мені лишив Плямистого Баша-свинопаса. — Він потягнувся, позіхнув на все горло. — Ану скажи мені, май ласку: як там ся має наша чарівна крихітка Руженка, га?

— Спить, — буркнув Баш.

— Мабуть, гола-голісінька, — вишкірився Лео. — А чи справді вона варта дракона, як гадаєш? Може, одного дня дізнаюся.

Баш завважив за розумне нічого не відповідати. Утім, Лео відповіді не просив.

— Гадаю, щойно я зірву їй цноту — ціна негайно впаде до такої, що й свинопаси зможуть її грати аж досхочу. Отоді матимеш до мене дяку.

«Диви, щоб я тебе спершу не вбив» — подумав про себе Баш, та не мав у голові стільки хмелю, щоб отак раптом викинути власне життя на смітник. Лео навчався вояцької науки, славився вбивчою майстерністю з тонким клинком бравів і кинджалом у руках. Та навіть якби Баш якимось дивом його подолав, то поклав би тим

самим власну голову на колоду, бо на відміну від Баша Лео мав, окрім імені, ще й прізвище... і прізвище те було — Тирел. Батьком Лео був пан Морин Тирел, тисяцький міської варти Старограду, братом у перших — Мейс Тирел, князь на Вирії та Оборонець Півдня. Сам Староградський Старий — князь Лейтон у Вишестражі, що поміж інших численних титулів величався «Покровителем Цитаделі» — присягав домові Тирел як значковий слуга.

«Та нехай плеще язиком, не зважай, — сказав сам собі Баш. — То він так хоче мені дошкулити.»

На сході почала світлішати імла. «Світанок» — зрозумів Баш. Ось уже й світанок... а де ж алхімік? Він не знав, сміятися йому чи плакати. «А чи лишусь я злодієм, якщо усе покладу назад, і ніхто не дізнається?» На це питання він не знав відповіді — так само, як і на ті, що колись йому ставили Еброз та Ваелин.

Коли Баш зіп'явся з лави на рівні ноги, страхолюдно міцний сидр зненацька весь одразу вдарив йому в голову, аж довелося

спертися долонею на стіл.

— Дай Руженці спокій, — замість прощання вимовив він. — Викинь дівчину з голови... бо ще відріжу її тобі, отоді начувайся!

Лео Тирел відкинув з ока пасмо волосся.

— Я не б'юся у двобоях зі шмаркачами-свинопасами. Іди собі геть.

Баш обернувся і перетнув терасу. Підбори застукотіли дошками старого мосту, добряче побитими водою та вітрами. Поки він досягнув протилежного берега, східний небокрай вже зарожевів.

«Світ навколо такий великий, — казав він собі. — От куплю собі й справді того віслюка, то зможу блукати гостинцями і узбіччями Семицарства. Ставитиму простолюдцям п'явок, вибиратиму з волосся ковтуни. А чи винаймуся на якийсь корабель, тягатиму весло, попливу до Карфу при Нефритовій Брамі й сам побачу тих клятих драконів. Нащо мені вертатися до старого Вальграва та його круків?»

І все ж ноги якимось самі собою понесли Баша до Цитаделі.

Коли перший промінь сонячного світла вирвався з хмарної запони на сході, у Жеглярському Септі при порті залунав вранішній передзвін. За мить приєднався Княжий Септ, тоді Сім Каплиць у садах за Медовухою, а тоді нарешті Зоряний Септ, де тисячу років сидів на святім престолі верховний септон, перш ніж Аегон висадився при майбутньому Король-Березі. Музика вийшла гучна і потужна, та не така солодка, як спів одного малого соловейка.

За передзвоном Баш почув ще й переспів: то щоранку з першим світлом коло свого небагатого храму при корабельнях збиралися вітати схід сонця червоні жерці — адже ніч темна і повна жахить. Баш чув, як вони вигукують ті слова по сто разів, закликаючи свого бога Ра-Гльора врятувати їх від пільми. Самому Башеві божої ласки цілком вистачало від Седмиці, але він чув, що Станіс Баратеон тепер молиться та вклоняється перед нічватрою і навіть замінив вінчаного короною оленя на своєму прапорі вогняним серцем Ра-

Гльора. «От сяде він на Залізний Престол, то всім нам доведеться навчитися співати того самого, що голосять червоні жерці» — подумав собі Баш. Але так навряд чи мало статися — Тайвин Ланістер ущент розбив Станіса та його Ра-Гльора на Чорноводі, а скоро прикінчить зовсім і виставить голову Баратеона-самозванця на шпичці над брамою Король-Берега.

Нічні тумани танули і зникали, Староград навколо набував обрисів, виникав, наче примара, з досвітнього мороку. Баш ніколи не бачив Король-Берега, проте знав, що будинки там були головне мазані чи складені з колод, вулиці — земляні, дахи солом'яні. А Староград будувався з каміння, і стогни його було вимощено бруківкою аж до найпоганючіших провулків. Ніколи місто не бувало гарніше, ніж на світанку. На захід від Медовухи уздовж берега шикувалися, наче палаци вельмож, кам'яниці цехових зібрань. Угору річкою і обабіч неї здіймалися бані та вежі Цитаделі, з'єднані кам'яними мостами, просто на яких

стояли будинки та палати. Униз за течією, нижче від мурів чорного мармуру та вигнутих вікон Зоряного Септу, купчилися помешкання благочестивих панотців, схожі на дітей коло ніг старої вдовиці.

А далі, де Медовуха вливалася широким гирлом до протоки Шемріт-Саги, поставав Вишестраж. Вказівні вогні на велетенській вежі яскраво блищали проти світанкового неба, а тінь, що починалася аж від стрімчаків Лупацького острова, де саме і стояла вежа, різала місто, наче меч. Старожили Старограду легко розрізняли годину дня за тим, куди падала тінь. Дехто казав, що з вершини Вишестражу видно усе аж до Стіни. Напевне, саме тому князь Лейтон не сходив звідти вже більше як десятиріччя, вважаючи за доцільніше правити своїм містом з-попід хмар.

Повз Баша річковим шляхом прогуркотів візок різника з п'ятьма пацями, що верещали з розпачу. Баш поспіхом забрався з дороги і ледве не втрапив під дощ з лайна та помийв, котрі якась міщанка випорожнила з цебра

просто у вікно нагорі. «Як стану маестром у замку, то матиму собі коня для подорожей» — подумав Баш, негайно запнувся на бруківці й гірко спитав себе, кого він дурить. Не буде йому ані ланцюга, ані місця за високим панським столом, ані великого білого коня. Решта його днів мине серед крякання круків за відтиранням брудних плям зі спіднього архімаестра Вальграва.

Він стояв на одному коліні, намагаючись витрусити поли від грязюки, коли почув голос:

— Доброго ранку, Баше.

Просто над ним стояв алхімік.

Баш хутко підвівся.

— Третій день нині... ви ж казали, що будете у «Пері та кухлі»!

— Ти сидів зі своїми друзями. А я не хотів нахабно лізти до вашого товариства.

Алхімік мав на собі подорожнього кобеняка з каптуром — бурого, непомітного. Сонце виглядало з-над дахів за його плечем, і обличчя під каптуром було важко розрізнити.

— То ти вирішив, хто ти є?

«От учепився — неодмінно змусить казати вголос!»

— Та напевне, злодій.

— Я так і гадав.

Найважчою частиною справи було витягти важку скриню з-під ліжка архімаестра Вальграва рачки на ліктях та колінах. Скриня була зроблена міцно, обкута залізом, проте замок її було зламано — маестер Гормон підозрював у зламі Баша, але помилявся. Вальграв зламав замка сам після того, як загубив до нього ключа.

Усередині Баш знайшов гаман срібних оленів, перехоплений стрічкою кучерик білявого волосся, дрібненький малюночок жінки, схожої на Вальграва (аж до вусів), і лицарську рукавицю зі зчленованої сталі. Вальграв колись казав, що рукавиця належала принцові, та вже не міг пригадати, якому саме. Коли Баш струснув її, на підлогу випав ключ.

«Якщо візьму до рук — значить, злодій» — пригадав він свою тодішню думку. Ключ був старий та важкий, чорного заліза, і мав

відчиняти, як казали, усі двері в Цитаделі. Такі ключі мали тільки архімаестри і завжди носили їх при собі або ховали у безпечних схованках. Але якби Вальграв заховав свого ключа, то його б не побачив більше ніхто і ніколи.

Баш ухопив ключа і був уже на півдорозі до дверей, як раптом вирішив повернутися і поцупити ще й срібло. Зрештою, вкрав ти мало чи багато — однаково вже злодій. «Баш! — покликав до нього один з білих круків. — Баш, Баш, Баш.»

— То ви принесли мого дракона? — запитав він алхіміка.

— Якщо ти приніс те, що мені треба.

— Дайте сюди. Хочу роздивитися.

Баш не збирався дозволити себе ошукати.

— Гаразд. Але ж не посеред річкового шляху. Ходімо.

Баш не мав часу поміркувати і зважити — алхімік уже крокував геть, і він мусив рушити слідом або назавжди втратити і Руженку, і дракона; то й рушив, намагаючи ключа всередині рукава, безпечно схованого у

нашитій там потаємній кишені. Адже маестерські ряси завжди мали повно кишень усередині — про це він дізнався ще хлопчиськом.

Щоб не відстати від довгих кроків алхіміка, йому довелося поспішати. Вони пройшли провулком, завернули за ріг, проминули старий Злодійський базар, подолали Шматярський провулок. Нарешті алхімік звернув у інший провулок, ще вужчий від попереднього.

— Годі блукати! — мовив Баш. — Тут нікого нема. Облаштуймо вже справу!

— Як забажаєш.

— Найперше я хочу свого дракона.

— Авжеж.

У руках алхіміка з'явилася монета, пройшлася перекидом по кісточках пальців — так само, як тоді, коли Руженка вперше звела їх двох разом. У вранішньому світлі дракон блищав та мерехтів, додаючи пальцям алхіміка золотавого виблиску.

Баш ухопив монету з долоні, відчув її тепло, підніс до рота і вкусив — бачив-бо, що так

роблять люди, коли їм дають золото. Правду кажучи, смаку його він не знав і не розумів, що має відчутти, але ж не хотів здатися простаком.

— Як щодо ключа? — трохи почекавши, чемно спитав чоловік.

Але Баш, замість віддати ключа, завагався.

— Вам потрібна якась книжка?

Про деякі зі старих валерійських сувоїв у зачинених підземних книгосховищах казали, що то єдині примірники, які збереглися у всьому світі.

— Що мені потрібно — то вже не твій клопіт.

— Авжеж.

«Справу зроблено, — сказав собі Баш. — Тікай. Біжи хутко до «Пера та кухля», збуди Руженку поцілунком і скажи їй, що тепер вона твоя.» Але чомусь і далі тупцював на місці.

— Покажіть мені ваше обличчя.

— Як забажаєш.

Алхімік стягнув каптура з голови. То був чоловік як чоловік, і обличчя він мав як обличчя. Доволі молоде повнощоче обличчя,

звичайнісіньке рисами, з тінню бороди на щелепі. Правою щокою біг ледве помітний рубець. Ніс був гачкуватий, а на голові та навколо вух кучерявилася щільна шапка чорного волосся.

Баш його обличчя не впізнав.

— Я вас не знаю.

— Я тебе теж.

— Хто ви такий?

— Всього лише... незнайомий тобі блукач у мороці. Насправді — ніхто.

— А... — В Баша скінчилися слова, тож він видобув ключа і поклав його у руку незнайомця з мороку. Голова була легка, трохи не паморочилася. «Руженка» — нагадав він собі. — В такому разі справу зроблено.

Він подолав уже половину провулку, аж раптом камені бруківки задвигтіли в нього під ногами. «Ти ба, які мокрі та слизькі» — подумав він. Але справа, схоже, була в іншому. Серце чомусь сказано гупало у грудях.

— Що коїться? — запитав він, не розуміючи, з якого дива власні ноги наче розлилися під

ним калюжею води. — Ніяк не второпаю!

— І ніколи вже не второпаєш, — відповів сумний голос.

Бруківка ринула вгору, міцно поцілувала в обличчя. Баш спробував покликати на допомогу, але голос кудись подівся.

Остання його думка була про Руженку.

Пророк

Коли до пророка прийшли сказати, що король помер, він саме топив людей на Великому Вику.

Ранок був бляклий та холодний, море — сіре і холодне так само, як небо. Перші троє принесли свої життя Потоплону Богові без краплі страху, але четвертий був слабкий у вірі й почав боротися, коли легені заблагали повітря. Стоячи до пояса у прибої, Аерон ухопив голого хлопця, що намагався ковтнути повітря, за плечі й занурив його голову назад у воду.

— Май мужність, — мовив пророк. — Ми вийшли з моря, і до моря маємо повернутися. Відкрий рота і досхочу напийся благословення Божого. Наповни легені водою, щоб померти й відродитися. Не борися, бо добра не буде.

Або хлопець, чию голову тримали під водою, нічого не чув, або віра конче його зрадила, та він почав видиратися і хвицяти ногами так несамовито, що Аерон мусив покликати по допомогу. Четверо з його потопельників вибріли з берега, схопили небораку і потягли під воду.

— Господи Боже, потоплий за нас, — підніс молитву жрець голосом глибоким, наче море, — дозволь Емондові, слuzі твоєму, відродитися з моря, як ти віродився. Благослови його сіллю, благослови його каменем, благослови його крицею.

Нарешті справу було зроблено — повітря більше не булькотіло з вуст, руки та ноги залишила сила. На морській міліні плавав долілиць слуга божий Емонд — блідий, холодний і умиротворений.

Лише тоді Мокрочуб усвідомив, що на всипаному камінням березі стоять уже не самі його потопельники, а ще й троє вершників. Аерон знав Сторча, гостропикого старого зі сльозавими очима, чий тремтливим голосом

проказувала воля і закон у цій частині Великого Вика. Супроводжував його син Стефаріон і ще один молодик у вишневій киреї, підбитій хутром і пришпиленій на плечі візерунчастою пряжкою в вигляді чорно-золотого бойового рогу Діверів. «Хтось із Горольдових синів» — вирішив жрець, щойно побачив його. Троє високих та міцних, але пізніх синів народила Діверова дружина після десятку з гаком доньок, і люди казали, що ніхто на світі не відрізнити одного від іншого. Втім, Аерон Мокрочуб навіть і не намагався — хай то був Грейдон, Гормонд чи Гран, йому було до них байдуже, та й часу бракувало.

Аерон прогарчав короткий наказ; потопельники схопили мертвого хлопчика за руки та ноги і винесли вище від межі припливу. Жрець рушив слідом — голий, коли не рахувати перепаски з тюленячої шкури на сороміцьких місцях. Укритий сиротами, капотячи водою, він виплюхав на тверду землю через холодний мокрий пісок та викатане морем каміння. Один з його потопельників

передав йому грубо виткану рясу з дерги, пістряво пофарбовану в зелене, синє та сіре — кольори моря та Потоплого Бога. Аерон вдягнув рясу і розпустив волосся. Чорне та вологе було те волосся, і жодне лезо не торкалося його від дня, коли господар його постав із моря. Волосся лежало на раменах, неначе накидка з грубих і кошлатих жмутів мотуззя, спадаючи нижче крижів. Аерон уплітав у нього морські водорості, а заразом і у свою переплутану, ані разу не підрізану бороду.

Потопельники колом оточили мертвого хлопця і почали молитися. Норджен качав руки туди-сюди, а Рус став на коліна і натискав на груди. Але всі розступилися, коли наблизився Аерон. Він розсунув холодні вуста малого пальцями і подарував Емондові цілунок життя, а потім ще один і ще, аж доки море не ринуло з рота і легенів. Хлопчина заходився кашляти і плюватися, очі його блимнули і розплющилися, повні страху.

«Ось і повернувся ще один.» Люди казали: то знак прихильності Потоплого Бога. Інші жерці

час від часу втрачали людину в морі — ба навіть Тарле Тричі-Потоплий, котрого колись вважали таким святим, що обрали увінчати короля короною. Але Аерон Грейджой — ніколи. Він був Мокрочуб, який бачив підводні палати Господа і повернувся розказати про них.

— Вставай, — мовив він до хлопця, що плювався водою, і ляпнув його по голій спині. — Ти потонув і повернувся до нас. Бо що мертве — те вже не помре.

— Ба постане... — Хлопця запопав лютий кашель, вода знову потекла з рота. — Постане знов...

Кожне слово йому відзивалося болем, але ж саме так влаштовано світ — людина мусить боротися, щоб вижити.

— Постане знов. — Емонд зіп'явся на ноги. — Тверде. І непохитне.

— Тепер ти належиш богові, — мовив Аерон до нього.

Інші потопельники зібралися навколо, і кожен подарував новачкові удар кулака та

поцілунок — привітання у братстві. Один допоміг одягти грубу рясу в плямах синього, зеленого та сірого. Інший пхнув до рук кийка з плавникового дерева.

— Віднині ти належиш морю, і море озброїло тебе, — мовив Аерон. — Молімося, щоб твоя зброя лютувала в битві проти всіх ворогів нашого Господа.

Лише тоді жрець обернувся до трьох вершників, які спостерігали з сідел.

— Ви приїхали потонути, панове?

Сторч кашлянув.

— Мене топили хлопчиком, — мовив він, — а сина мого — на його іменини.

Аерон пирхнув. Та певно ж, Стефаріона Сторча віддали Потоплому Богові одразу після народження — про те не могло бути сумніву. Як і про спосіб «потоплення» теж — швидке занурення у купіль морської води, де немовля навряд чи й голівку замочило. Не диво, що заліз'ян перемогли і принизили — їх, чия воля колись правила всюди, де чувся гомін морських хвиль.

— То не справжнє потоплення, — відповів він вершникам. — Хто не помер насправді, той не може сподіватися на воскресіння з мертвих. То навіщо ж ви приїхали, як не на те, щоб довести свою віру?

— До вас приїхав син князя Горольда зі звістками.

Сторч вказав на юнака у вишневій киреї. На вигляд йому мало бути років шістнадцять, не більше.

— Син, кажеш. І котрий саме? — запитав Аерон.

— Гормонд. Гормонд Дівер, з ласки вашої вірності.

— Шукай ласки Потоплого Бога — як шукаю її я. Тебе топили, Гормонде Дівере?

— У день моїх іменин, Мокрочубе. Батько послали мене знайти вас і привести до нього. Вони мають потребу бачити вас.

— Осьде я. Стою тут, просто на березі. Хай князь Горольд приходить і втішає очі.

Аерон узяв з Русових рук шкіряного міха, щойно наповненого водою з моря, витяг корка

і ковтнув трохи.

— Я маю наказ привезти вас до замку, — наполягав юний Гормонд з сідла високого коня.

«Боїться спішитися, щоб ноги не змочити.»

— Я маю робити Божу справу.

Аерон Грейджой був пророк, слуга Божий. Не дрібним князькам ганяти його туди-сюди наказами, наче він — роб у їхній службі.

— До Горольда прилітав птах, — мовив Сторч.

— Маєстерський птах з Пайку, — кивнув Гормонд.

«На чорних крилах — чорнії слова.»

— Круки літають над сіллю та каменем. Якщо є звістки, що стосуються мене, кажи тут і зараз.

— Ті вісті, що ми принесли, призначені лише вашим вухам, Мокрочубе, — мовив Сторч. — Про такі справи я не говоритиму тут і зараз, де повно зайвих людей.

— Ці «зайві люди» — мої потопельники, такі самі Божі слуги, як я. Таємниць від них я не

маю, як не маю від свого Господа, перед чийм священним морем стою зараз.

Вершники перекинулися поглядами.

— Та кажи вже, — мовив Сторч.

Юнак у вишневій киреї зібрав усю мужність і видихнув, просто і без манівців:

— Король помер!

Два прості слова, почувши які, здавалося, затремтіло саме море.

Чотири королі було на Вестеросі, та Аерон не мусив питати, котрого малий мав на увазі. Залізними островами правив Балон Грейджой і ніхто інший. «Король помер. Як таке можливо?» Аерон бачив свого найстаршого брата менше як поворот місяця тому, коли повернувся до Залізних островів після плюндрування Каменястого Берега. Сіре Балонове волосся наполовину збіліло, поки жерця не було вдома, і плечі зсутулилися більше, ніж коли лодії відпливали на північ. Та в іншому король здавався цілком здоровим.

Аерон Грейджой побудував своє життя на двох могутніх стовпах. Два коротких слова

вибили з-під нього один. «Мені лишився тільки Потоплий Бог. Аби ж він зробив мене сильним та невтомним, як саме море.»

— Розкажи мені, як саме помер мій брат.

— Його милість перетинав міст на Пайку, впав і розбився на скелях унизу.

Грейджоева твердиня стояла окрай головної частини острова; вежі та палати її були вимурувані на могутніх кам'яних столах, що витикалися просто з моря. З'єднували частини Пайку між собою мости: вигнуті дугами, різьблені з каменю, або хитливі, виплетені з конопляного мотуззя та дерев'яних дощок.

— А чи буяла над морем буря, коли упав король? — запитав Аерон.

— О так, — відповів юнак, — буяла, і страшна.

— То Бурбог скинув униз нашого пана! — оголосив жрець.

Упродовж тисячі тисяч років небо та море вели безперервну війну. З моря вийшли залізники, і з моря вони брали рибу, що не давала їм померти з голоду навіть найглухішої

зими... але штормові бурі приносили саме лихо та недолю.

— Мій брат Балон повернув нам велич, і тим розгнівив Буребога. Нині король бенкетує у підводних палатах Потоплого Бога, де русалки дбають про його потреби та насолоди. А нам випало лишитися позаду, в сухій та непривітній царині смертних, де ми мусимо завершити його величні труди. — Аерон запхав корка назад до горлянки міха. — Я говоритиму з твоїм вельможним батьком. Чи далеко звідси до Молоторогу?

— Верст зо тридцять буде. Сідайте мені за спину.

— Один їде швидше за двох. Віддай мені коня, і тебе благословить Потоплий Бог.

— Візьміть мого коня, Мокрочубе, — запропонував Стефаріон Сторч.

— Ні. Його кінь сильніший. Віддавай, хлопче.

Юнак завагався на пів-удару серця, тоді спішився і потримав Мокрочубові повід. Аерон пхнув голу чорну ступню в стремено і рвучко

стрибнув у сідло. Коней він не надто любив — то були створіння зелених земель, що робили людей слабшими — та потреба змушувала їхати швидко. «На чорних крилах — чорнії слова.» У повітрі збиралася буря — він чув це у гомоні хвиль — а бурі над морем несуть лише зло та горе.

— Побачимося у Ріньгороді попід вежею князя Марлина, — мовив він до своїх потопельників, повертаючи голову коня.

Шлях був нелегкий і нерівний: угору пагорбами, потім лісами, кам'янистими урочищами, вузькими стежками, що подеколи загрожували зовсім зникнути під кінськими копитами. Великий Вик був найбільший з Залізних островів, отож дехто з місцевого панства мав володіння, які навіть не виходили до священного моря. Одним із таких був Горольд Дівер. Його палати стояли у Твердокамінних Горбах — найдалі від царини Потоплого Бога на усіх островах. Замість жити морем, Горольдові люди упрівали у кам'яній підземній пільмі Горольдових копалень.

Багацько з них жили та помирали, ані погляду не кинувши на солону воду. «Не диво, що вони тут такі чудернацькі — не сказати божевільні.»

Поки Аерон їхав, думки його звертали на братів.

Дев'ять синів з'явилося на світ від лона Квелона Грейджоя, господаря на Залізних островах. Харлона, Квентона та Донела народила перша дружина князя Квелона — жінка з сімейства Голодріво. Балон, Еурон, Віктаріон, Урігон та Аерон були синами другої його дружини, роду Розстав з Солонця. За третю дружину Квелон узяв собі дівчину з зелених земель, котра народила хворобливого дурника на ім'я Робін — краще і не згадувати про такого брата. Жрець не мав спогадів про Квентона та Донела, які померли немовлятами. Харлона він пригадував вельми непевно — пам'ятав лише, як той сидів нерухомо, сіріючи обличчям, у баштовому покої без вікон і розмовляв пошепки, щодня тихіше, бо сіра лускачка перетворювала його язик та губи на камінь. «Одного дня ми розкошуватимемо

рибою в підводному палаці Потоплого Бога — четверо нас, і Урі з нами.»

Дев'ять синів з'явилося на світ від лона Квелона Грейджоя, та лише п'ятеро дожили до змужніння. Таке воно — життя у цьому холодному світі, де чоловіки ловлять у морі рибу, закопуються у землю та помирають, а жінки народжують на ложі крові та болю дітей, що не доживають віку. Аерон був останнім і найменшим з чотирьох кракенів, Балон — найстаршим і найзухвалішим, завзятим і безстрашним хлопцем, який жив лише заради того, щоб повернути залізнякам стародавню славу. В десять років він видерся Крем'яними Кручами до захопленої привидами башти Сліпого Князя. У тринадцять він бігав веслами лодії й танцював танок пальців незгірш будь-кого на островах. У п'ятнадцять — поплив з Дагмером Репаним Жбаном аж до Порогів і там ціле літо грабував та плюндрував. Саме там він убив першого чоловіка і взяв собі перших двох жінок з солі. У сімнадцять років Балон капітанів на власному кораблі. Саме таким мав

бути старший брат, щоб показувати приклад молодшим... але Аеронові ніколи не показував нічого, крім зневаги.

«Я був слабкий і сповнений гріха. Я заслуговував ще й на гіршу зневагу. Хай тебе краще зневажає Балон Відважний, ніж хвалить та любить Еурон Вороняче Око.» Роки та пережиті з ними негаразди згірчили Балонові норов і вдачу, проте й додали рішучості, не знаної рештою живих людей. «Він народився сином князя, а загинув королем, убитий ревнощами бога,— подумав Аерон, — і тепер на наші острови насувається шторм, що буремнішого вони не відали ніколи.»

Вже давно стемніло, коли жрець нарешті побачив обриси залізних шпичаків на мурах Молоторогу, які намагалися, наче хижі пазурі, схопити з неба півмісяць. Горольдів замок скидався на кремезного і неповороткого велетня, складеного з величезних брил, видобутих зі скелі просто позаду нього. Попід стінами роззявили чорні беззубі роти печери та стародавні копальні.

Залізна брама Молоторогу стояла зачинена і закладена засувами на ніч. Аерон гатив по воротах каменюкою, доки гуркіт не збудив стражника. Юнак, що впустив жерця досередини, був точною подобою Гормонда, на чийому коні Аерон приїхав до замку.

— Ти котрий? — спитав Аерон замість вітання.

— Гран. Батько чекають на вас усередині.

Палати всередині були вогкі, з протягами та чорними тінями. Одна з Горольдових дочок піднесла жерцеві ріг пива, ще одна поворушила млявий вогонь у комині, який давав більше диму, ніж тепла. Сам Горольд Дівер стиха балакав з худорлявим чоловіком у сірій рясі доброго краму. На шиї чоловіка висів ланцюг з ланок різних металів, виказуючи в ньому маестра Цитаделі.

— Де Гормонд? — запитав Горольд, побачивши Аерона.

— Повертається пішки. Відішліть жінок, пане мій. І маестра теж.

Аерон не плекав любові до маестрів — їхні

круки були створіннями Буребога, і цілительству маестерському він теж не довіряв після долі, яка спіткала Урі. «Жоден справжній чоловік сам не обере собі долю невільника, і з доброї волі не викує ланцюга, якого надінуть на знак служби йому ж на шию.»

— Гизело, Гвін, ідіть собі, — сухо наказав Дівер. — Ти теж, Гране. Маестер Муренмур залишиться.

— Ні, піде, — наполог Аерон.

— Тут мої палати, Мокрочубе, і не вам казати мені, кого виганяти, а кого лишати. Маестер залишиться.

«Далекувато від моря живе цей добродій» — сказав собі Аерон.

— Тоді піду я, — повідомив він Дівера, обернувся і ступив крок геть; під потрісканими, мозолястими п'ятами голих чорних ніг шурхнув сухий очерет. Так далеко заїхав — і зовсім даремно.

Аерон майже досяг дверей, коли маестер прочистив горлянку і промовив:

— На Морекамінному Престолі нині сидить

Еурон Вороняче Око.

Мокрочуб рвучко обернувся. У палаті ніби похолоднішало. «Вороняче Око швендяє за півсвіту звідси. Балон вигнав його два роки тому і присягнувся скарати на горло, якщо той повернеться.»

— Кажіть, — хрипко мовив жрець.

— Він увійшов до Княж-Пристані наступного дня після смерті короля і завимагав собі замок та корону як найстарший з братів Балона, — відповів Горольд Дівер. — Наразі він розсилає круків, скликає капітанів та князів з кожного острова до Пайку — зігнути коліна і присягнути на вірність йому як королю.

— Ні! — Аерон Мокрочуб не став довго зважувати слова. — Лише побожний чоловік може сидіти на Морекамінному Престолі. А Вороняче Око шанує лише свою безмежну пиху.

— Ви були на Пайку зовсім нещодавно, бачили короля, — мовив Дівер. — Чи не казав Балон чогось про спадкоємність престолу?

«А чого ж не казав.» Тоді вони балакали у

Морській башті, слухаючи виття вітру за вікнами і безупинний гуркіт хвиль унизу. Балон розпачливо хитав головою, слухаючи розповідь Аерона про свого останнього живого сина.

— Вовки зробили з нього слабака, чого я і боявся, — казав король. — Молю Бога, щоб його вбили, і він більше не стояв Аші на заваді.

Але ті слова проказувала Балонова сліпота. Він бачив самого себе у своїй рішучій та відчайдушній доньці, вірив, що вона може успадкувати його справу. То була помилка, і Аерон спробував її пояснити.

— Жінка ніколи не правитиме залізним родом, навіть така жінка, як Аша, — наполягав він, але Балон умів лишатися глухим до слів, котрих не хотів чути.

Та перш ніж Аерон устиг відповісти Горольдові Діверу, маестер знову розтулив пельку і забрехав язиком.

— За правом Морекамінний Престол належить Теонові, а якщо принц мертвий — тоді Аші. Таким є закон.

— То закон зелених земель, — презирливо

скривився Аерон. — Що нам до нього? Ми народжені залізянами, синами моря, обраними Потоплим Богом. Жінка не може правити над нами, і чоловік-безбожник теж.

— А як щодо Віктаріона? — запитав Горольд Дівер. — Він має під орудою Залізний Флот. Чи висуне Віктаріон себе на короля, Мокрочубе?

— Але ж Еурон найстарший з братів... — почав був маестер.

Аерон змусив його замовкнути одним лише поглядом. І в маленьких рибальських поселеннях, і у великих кам'яних замках погляд Мокрочуба змушував дівчат млосно тремтіти, а дітей — з ревом бігти до матерів. Авжеж не робові з ланцюгом на шиї стане сили його витримати.

— Еурон старший, — мовив жрець, — але Віктаріон побожніший.

— Чи дійде між ними до війни? — запитав маестер.

— Залізний рід не повинен проливати кров одне одного.

— Наша віра, Мокрочубе, каже нам так, —

відповів Дівер, — а ваш брат розважив інакше. Савейна Ботлика він утопив лише за те, що той уголос проказав: Морекамінний Престол за правом належить Теонові.

— Якщо його втопили, крові не було пролито, — мовив Аерон.

Маестер та князь перекинулися поглядами.

— Я мушу скоро надіслати на Пайк листа, — повідомив Горольд Дівер. — Охоче послухаю вашої ради, Мокрочубе. Що мені обрати — вірність чи бунт?

Аерон смикнув себе за бороду і замислився. «Я бачив попереду штормове ревище. Ім'я йому було — Еурон Вороняче Око.»

— Наразі раджу обрати мовчання, — відповів він володареві замку. — Мені треба помолитися.

— Та моліться, скільки хочте, — втрутився маестер, — от лишень закону це не змінить. Теон — законний спадкоємець, а за ним — Аша.

— Ану тихо! — заревів Аерон. — Надто довго люди залізного роду слухали вас,

маєстрів у ланцюгах на шиї, ваше белькотіння про зелені землі та їхні закони. Час нам знову дослухатися до моря. Час нам почути голос Бога.

У димній палаті його власний голос гримів так гучно і владно, що ані Горольд Дівер, ані його маєстер не наслідилися заперечити. «Потоплий Бог зі мною, — подумав Аерон. — Він показує мені шлях.»

Дівер запропонував йому на ніч вигоди замку, але жрець відхилив запрошення. Він лише зрідка ночував під дахами замків, і ніколи — так далеко від моря.

— Я втішатимуся вигодами у підводних палатах Потоплого Бога, що лежать глибоко під хвилями морськими. Смертні люди народжені страждати і через те силу здобувати. Все, що мені треба — свіжого коня до Ріньгорода.

Дівер поспіхом задовольнив прохання, ще й надіслав сина Грейдона показати жерцеві найкоротшу путь пагорбами до моря. Коли вони рушили, до світанку лишалася година, та

їхні коні були гартовані, знали дорогу, і незважаючи на темряву, просувалися хутко та вправно. Аерон заплющив очі, мовчки проказав молитву і невдовзі почав куняти у сідлі.

Зненацька почувся тихий шум — рипіння іржавої завіси на дверях.

— Урі, — пробурмотів Аерон і прокинувся з переляку.

«Немає тут ані завіс, ані дверей, ані Урі.» Кинутий топірець відрубав Урі половину долоні, коли той у чотирнадцять років танцював танок пальців; тим часом батько та старші брати були на війні. Третя дружина князя Квелона була з Дударів, що у замку Рождіва — дівчина з великими м'якими грудьми та карими очима сарни. Замість полікувати руку за старим звичаєм — вогнем та морською водою — вона віддала Урі турботам свого маестра з зелених земель, а той присягнувся, що зуміє пришити пальці на місце. І пришив, потім застосував трунки, припарки та цілющі масті, але рука змертвіла, і

почалася лихоманка. Коли маестер зважився відтяти руку геть, було вже пізно.

Князь Квелон не повернувся з останньої подорожі — Потоплий Бог зі своєї ласки подарував йому смерть у морі. Назад повернувся князь Балон з братами Еуроном та Віктаріоном. Почувши про долю Урі, новий князь відтяз маестрові три пальці кухарським тесаком і примусив Дудариху, вдову свого батька, пришити їх на місце. Масті та припарки допомогли маестрові так само, як Урігонові — той помер у муках, а скоро за ним і третя жінка князя Квелона, коли повитуха вийняла в неї з лона мертву дитину. Аерон порадив з її смерті, бо то його топірець відтяз Урі шмат руки — вони разом танцювали танок пальців, як личить друзям і братам.

Згадувати роки, що минули услід смерті Урі, Аеронові було соромно і досі. У шістнадцять він величав себе дорослим чоловіком, а насправді був міхом вина з ніжками. Полюбляв співати, танцювати (але вже не танок пальців, до якого навіть не наближався), жартувати,

насміхатися, викидати коники. Він грав на козі, вправно жонглював, їздив верхи, а випити міг більше, ніж усі Витяги та Ботлики разом з половиною Харлів. Потоплий Бог дарує кожну людину якимось хистом, обдарував і його: ніхто не міг сцяти довше та далі, ніж Аерон Грейджой, що він і доводив щоразу на кожному бенкеті. Якось він поставив власну нову лодію проти стада кіз, що загасить вогонь у комині самим лише своїм прутнем. Аж рік по тому він ласував козятиною, а лодію назвав «Золотою бурєю». Балон пообіцяв повісити його на щоглі тієї ж таки лодії, коли почув, який саме таран його брат хотів приробити до її носа.

Зрештою «Золота буря» пішла на дно при Файному острові під час першого повстання Балона — її розрубала навпіл велетенська бойова галера на ім'я «Лють», а сталося це тоді, коли Станіс Баратеон упіймав Віктаріона в пастку і вщент розбив Залізний Флот. Але Бог тоді не скінчив свої справи з Аероном і виніс його на берег, де якісь рибалки взяли його в полон і доправили до Ланіспорту пішки та в

кайданах. Решту війни він просидів у надрах Кастерлі-на-Скелі, доводячи, що кракени вміють сцяти далі й довше за левів, вепрів та курей.

«Але той чоловік давно загинув.» Аерон потонув і віродився з моря, ставши пророком самого Бога. Жодна смертна людина не могла його налякати, як не могла налякати темрява... і спогади, кістки душі. «Рипіння прочинених дверей, скрегіт іржавої залізної завіси. Еурон прийшов знову.» Та байдуже. Тепер він — Мокрочуб, жрець і Божий улюбленець.

— А чи дійде до війни? — питав Грейдон Дівер, коли сонце золотило пагорби. — Чи піде брат війною на брата?

— Якщо Потоплий Бог завважить за потрібне. Адже не може безбожник сидіти на Морекамінному Престолі.

«Вороняче Око боротиметься, то вже напевне.» І жодна жінка його не переможе, навіть така, як Аша, бо жінки створені битися лише у битві на породільському ложі. Теон, якщо він ще живий, теж конче безнадійний —

зелений юнак, що вміє лише шкіритися та губи копилити. У Зимосічі він спробував показати себе — вже як вийшло, так вийшло. Але Вороняче Око — це тобі не скалічений хлопчина. Чардаки Еуронового корабля пофарбовані червоним, щоб приховати усю кров, яка в них всоталася. «Віктаріон. Королем має бути Віктаріон, інакше буря знищить усіх нас.»

Грейдон залишив Аерона, коли сонце зійшло на небі — повіз новину про Балонову смерть до своїх родичів у вежах в Запорпанці, Воронячому Острожищі та Труп-Озері. Аерон поїхав далі сам — угору пагорбами, униз урочищами, кам'янистою стежкою, яка ширшала та ставала утоптанішою, наближаючись до моря. У кожному селі на дорозі він зупинявся проказати слово, і на подвір'ях дрібного панства теж.

— З моря ми народилися, і в море повернемося, — казав він голосом глибоким, як море, і гримливим, наче хвилі. — Буребог у своєму гніві виманив Балона з замку і скинув

його вниз, і тепер пан король наш бенкетує у підводних палатах Потоплого Бога.

Далі Аерон здіймав долоні вгору.

— Балон помер! Король помер! Але скоро нам буде новий король, бо що мертво — те вже не помре, ба постане знов, тверде і непохитне! Постане новий король!

Декотрі з тих, хто його слухав, кидали кайла та сапки і рушали за ним; коли Аерон нарешті почув гуркіт хвиль, за його конем тупало вже з тузінь люду, бажаючи потонути і доторкнутися Господа.

У Ріньгороді мешкали кілька тисяч рибалок, чії халупи скупчилися навколо підмурків чотирикутної укріпленої вежі з невеличкими стрілецькими башточками на кожному куті. Там на Аерона чекало чотири десятки його власних потопельників. Вони стали табором уздовж сірого піщаного берега, поставили намети з тюленьчих шкур та курені з плавникового дерева. Руки їхні були зашкарублі від морської солі, порубцьовані линвами та сітками, намозолені веслами,

кайлами та сокирами... але зараз ті руки стискали кийки з плавникового дерева, твердого, наче залізо — то Бог озброїв своїх вірних із власних підводних зброярень.

Жерцєві побудували курінь одразу над межею прибою. Аерон радо і вдячно заповз до нього, щойно потопив своїх найновіших послідовників. «Господи Боже мій, — молився він, — проречи до мене у гуркоті хвиль, розкажи мені, що робити. Керманічі та князі чекають на Твоє слово. Кому бути королем у Балонове місце? Заспівай до мене мовою китів, щоб я втямив його ім'я. Повідай, о підводний володарю, хто має силу побороти шторм, який буяє на Пайку?»

Поїздка до Молоторогу виснажила Аерона Мокрочуба, та все ж він совався і перекидався у своєму курені з плавнику, вкритому чорними морськими водоростями. На місяць та зорі наповзли хмари, геть сховавши їх чорним покровом, і на море лягла така ж темна тінь, як на його душу. «Балон надавав перевагу Аші, дитині свого лона, але ж над залізянами не

може правити жінка. Королем має бути Віктаріон.» Дев'ять синів уродилося від Квелона Грейджоя, і Віктаріон був серед них найдужішим — бугаєм поміж людей, безстрашним і вірним обов'язкові. «У тому-то й полягає небезпека.» Молодший брат мусить коритися старшому, а Віктаріон не з тих, хто йде проти звичаю. «Хоча до Еурона він любові не плекає — принаймні відтоді, як померла жінка.»

Ззовні між хропінням його потопельників та виттям вітру він чув биття хвиль на березі — стукіт бияка його Бога, що закликав до битви. Аерон виповз із крихітного куреня у холодок ночі, став на ноги — голий, блідий, високий та кощавий — і рушив так у чорне солоне море. Вода була холодна, як лід, але жрець не щулився і не ховався від пестоців свого Бога. Хвиля розбилася на його грудях, змусила хитнутися. Наступна укрила з головою; він відчув смак солі на вустах і присутність Бога навколо себе. У вухах загриміла слава і пісня. «Дев'ятеро синів народилося від лона Квелона

Грейджоя, з котрих я був найменший — слабкий та зляканий, наче дівчина. Та все змінилося. Той чоловік потонув, і Бог зробив мене сильним.» Холодне солоне море огорнуло його, взяло в обійми, просякло крізь слабку людську плоть і торкнулося кісток. «Аж кісток, — подумав він. — Кісток душі. Балонових і Урігонових. Правда — вона завжди у наших кістках, бо плоть гниє, а кістка жиє. А на пагорбі Нагги — кістки палат короля Геррея...»

Кошавий та змучений, блідий та тремтливий, Аерон Мокрочуб вибрався назад на берег, збагатившись мудрістю після тієї миті, коли ступив у море — знайшов-бо відповіді у власних кістках, і шлях тепер лежав перед ним гладкий і ясний. Ніч була така холодна, що тіло його парувало, коли він ліз назад до куреня. Але тепер у серці його палав вогонь, і сон прийшов швидко та легко, не урваний рипінням залізних завіс.

Коли Аерон прокинувся, день стояв безхмарний та вітристий. Аерон поснідав юшкою з мушель та морської капусти,

звареною на плавниковому вогнищі. Щойно він закінчив трапезу, як зі своєї вежі з'явився Марлин з півдесятком стражників — шукати новин та порад.

— Король помер, — сказав йому Мокрочуб.

— Та знаю. Птах прилітав. А потім ще один. — Марлин був лисий огрядний черевань, що полюбляв величатися «вельможним паном князем» за звичаєм зелених земель, а вдягався у хутра та оксамити. — Один крук викликає мене до Пайку, інший — до Десятивеж'я. Ви, кракени, маєте забагато мацаків — ось порвете чесного добродія навпіл. То що, жерцю? Куди мені наставити носи моїх лодій?

Аерон насупився.

— Кажеш, Десятивеж'я? Це ж котрий кракен кличе тебе туди?

Десятивеж'я не було столом Грейджоїв — там правила воля князя Харло.

— Принцеса Аша. Вона підняла вітрила і пливе додому. Читайло вислав круків, закликаючи її прихильників до острова Харло. Твердить, що Балон саме її хотів бачити після

себе на Морекамінному Престолі.

— Хто сидітиме на Морекамінному Престолі — про те вирішить Потоплий Бог, — мовив священник. — Стань на коліна, прийми благословіння.

Марлин важко гепнувся на коліна. Аерон відкоркував міха і пролив цівочку морської води на лису макітру.

— Господи Боже, що потонув за нас, дозволь Твоєму слuzі Мелдредові відродитися з моря. Благослови його сіллю, благослови його каменем, благослови його крицею.

Вода потекла Марлиновими товстими щоками, всоталася у бороду та комір лисячого хутра.

— Що мертво, те вже не помре, — закінчив Аерон, — ба постане знов, тверде і непохитне.

Та коли Марлин зіп'явся на ноги, Аерон додав:

— Лишайся і слухай, щоб міг усюди переказати Божі слова.

За три стопи від краю води хвилі розбивалися на чималому гранітовому

кругляку. Саме на нього видерся Аерон Мокрочуб, щоб учні могли його бачити і чути кожне слово.

— З моря ми народилися, і у море повернемося, — почав він, як починав уже сто разів. — Бурбог у гніві своєму виманив Балона з замку та скинув на скелі; тепер король наш бенкетує у палатах глибоко під хвилями.

І здійняв руки догори.

— Залізний король помер! Але король постане знов! Бо що мертве — те вже не помре, ба постане знов, тверде і непохитне!

— Постане король! — заволали учні-потопельники.

— Постане воістину, бо не можна інакше. Але хто він буде? — Мокрочуб хвилину слухав, але відповідь дали тільки хвилі. — Хто буде нашим королем?

Потопельники почали гатити кийками з плавнику один об інший.

— Мокрочуб! — волали вони. — Король Мокрочуб! Король Аерон! Хай бог дарує нам Мокрочуба!

Аерон захитав головою.

— Якщо батько має двох синів, і одному дає сокиру, а іншому — тенета, то котрого він хоче зробити воїном?

— Сокира для воїна! — закричав Рус у відповідь. — Тенета — для рибалки у морі!

— Воістину так, — мовив Аерон. — Господь Бог забрав мене в глибини вод і потопив те негідне створіння, яким я був. Коли ж Він викинув мене з глибин, то дав очі бачити, вуха — чути, і голос — нести Його слово, щоб став я пророком Його і вчив Божої правди всіх тих, хто забув і зневажив. Мені не судилося сидіти на Морекамінному Престолі — так само, як Еуронові Воронячому Оку. Бо чув я слово Боже, і тако лунало воно: «Не сидіти безбожникові на моєму Морекамінному Престолі!»

Марлин схрестив руки на грудях.

— Тоді Аша, абохто? Чи Віктаріон? Кажі нам, жерцю!

— Вам скаже Потоплий Бог, але не тут. — Аерон тицьнув пальцем Марлинові у пухке біле обличчя. — Не до мене дослухайтеся, і не до

законів людських, але до моря. Ставте вітрила, занурюйте весла, пане, і рушайте до Старого Вика. Ви, всі керманичі та всі королі. Не до Пайку — вклонятися безбожному створінню, і не до Харла — змовлятися з лукавим жіноцтвом. Наставляйте носи до Старого Вика, де за часів давніх стояли палати короля Герēja. В ім'я Господа нашого, Потоплого Бога, я закликаю вас. Я скликаю всіх залишити палати та халупи, покинути замки та вежі, і повернутися до пагорбу Нагги на король-віче!

Марлин глипнув на нього, роззявивши рота.

— Король-віче? Справжнього король-віча не було вже...

— ...занадто довгі століття! — розлютився Аерон. — Але на світанку часів залізяни обирали собі королів самі, підносячи до влади найгідніших. Час нам повернутися до Старого Звичаю, тільки ним-бо знову сягнемо величі! Саме король-віче обрало на верховного короля Урраса Залізностопа і поклато йому на чоло корону з плавнику. Силас Пласконіс, Гарраг Гиней, Старий Кракен... усі вони обрані були

король-вічем за давніх часів! А з нинішнього король-віча постане той, хто завершить перемогою змагання короля Балона і відвоє нам нашу волю. Рушайте, та не до Пайку і не до Десятивеж'я, але до Старого Вику, кажу вам знову. Прийдіть до пагорба Нагги та ребер у палатах короля Герēja, бо лиш у тому святому місці, де місяць потонув і зійшов знову, ми посадимо собі на царство гідного короля — короля побожного і любого Богові!

Він знову високо здійняв кощаві руки.

— Слухайте! Слухайте хвилі! Слухайте Бога! Він говорить до нас, промовляючи: «Не маймо іншого короля, ано король-вічем обраного!»

І зревів люд, і застукотіли кийками один об інший вірні потопельники.

— Король-віче! — вигукували вони. — Король-віче, король-віче! Не маймо іншого короля, ано з король-віча!

І гамір, зчинений ними, гримів так, що його мав чути Вороняче Око на Пайку, а ниций Буребог — у себе в хмарних палатах. І Аерон Мокрочуб знав, що вчинене ним є гідне і

правильне.

Сторож

— Червоні помаранчі вже перезріли, — зауважив великий князь утомленим голосом, коли сотник сторожі вивіз його на терасу.

І по тому не розтуляв рота кілька годин поспіль.

Про помаранчі — то була чистісінька правда. Кілька впало з дерев і вибухнуло на блідо-рожевому мармурі. Різкі солодкі пахощі наповнювали Готі носа щоразу, як він вдихав повітря. Великий князь, поза сумнівом, теж їх чув, бо ж сидів просто під деревами у рухомому кріслі, яке йому зробив маестер Калеот — з подушками гусячого пуху та гуркотливими колесами з заліза і чорного дерева.

Довгий час навколо чулися тільки вигуки, сміх та плюскотіння дітей у водоймах та водогроях, подеколи — м'яке ляпання від

падіння на терасу нового перезрілого помаранча. А по тому сотник почув, як десь у віддаленій частині палацу слабенько стукотять підбори чобіт на мармурі підлоги.

«Обара.» Її ходу він знав дуже добре: довгі стрімкі кроки, гнів та похапливість у кожному. Коня, залишеного в стайні при брамі, укрито піною, боки йому пошматовано острогами. Вона завжди їздила лише огирями і хвалилася — так казали люди — що вміє приборкати будь-якого коня в Дорні... та й будь-якого чоловіка теж. Сотник чув також інші кроки — швидке тихе човгання маестра Калеота, який щосили намагався не відстати.

Обара Піщанець завжди ходила занадто швидко. «Вічно женеться за тим, чого ніколи не піймає» — колись казав великий князь своїй доньці у присутності сотника.

Коли вона з'явилася перед потрійною аркою, Арео Гота відставив довгу сокиру вбік, щоб загородити їй шлях. Голівка сокири сиділа на яеновому ратищі у шість стоп завдовжки; проминути її вона не могла.

— Далі не можна, панно. — Голос його лунав басовито, з сильною норвоською вимовою. — Великий князь не бажають, щоб їх турбували.

Її обличчя вже було скам'яніле, перш ніж сотник сторожі мовив хоч слово; тепер воно ще затверділо.

— Ти затуляєш мені вхід, Гото.

Обара була найстарша з Піщаних Змійок — дебела, міцна жіночка років під тридцять з близько посадженими очицями та щурячобурим волоссям, успадкованим від староградської шльондри, яка її народила. Під пістрявою кирейкою з піщаного шовку кольорів глини та золота вона мала на собі вершницьке вбрання зі старої та м'якої брунатної шкіри, добре приношеної до тіла. Більше нічого м'якого у ній не було. На одному стегні висів скручений кільцями батіг, на спині — круглий щит з міді та криці. Списа вона лишила ззовні — за це Арео Гото мав до неї дяку. Хай яка Обара була швидка та дужа, проте рівнятися з ним однак не могла... і він

це знав напевне, а вона — ні. Сторож великокняжого спокою та безпеки не хотів бачити її кров на блідому рожевому мармурі.

Маєстер Калеот переступив з ноги на ногу.

— Панно Обаро, я намагався вам сказати...

— Він знає, що мого батька вбили? — запитала Обара сотника, зважаючи на маєстра не більше, ніж зважила б на муху... якби знайшлася така дурна муха, що схотіла б політати коло Обариної голови.

— Вони знають, — відповів сотник. — Прибув птах.

Смерть прийшла у Дорн на крукових крилах, у малій цидулі, запечатаній краплею твердого червоного воску. Напевне, Калеот відчував, що було в листі, бо передав його Готі для доправлення. Великий князь подякував, але не ламав печатку, здавалося, цілу вічність. Увесь пообідній час він сидів з пергаменом на колінах, спостерігаючи за пустощами дітей. Почекав, поки сонце зайде на заході й повітря охолоне настільки, щоб діти втекли по домівках; тоді помилувався сяйвом зірок на

воді. Вже й місяць устиг зійти, і аж тоді великий князь надіслав Готу по свічку, щоб прочитати листа під помаранчевими деревами у нічній пітьмі.

Обара торкнулася батога.

— Тисячі люду пішки перетнули піски до Кістяного Шляху, щоб допомогти Еларії привезти мого батька додому. Септи такі набиті, що ось луснуть, червоні жерці запалили храмові ватри. У постільних будинках жінки злягаються з кожним прибульцем, не беручи грошей. У Сонцеспісі, на Зламаний Руці, уздовж Зеленокрівці, на гірських верховинах, у глибоких пісках... усюди — усюди! — жінки рвуть на собі волосся, а чоловіки волають у гніві. З усіх вуст чути одне й те саме: що зробить Доран? «Що зробить його брат для помсти за нашого замордованого князя?» — Вона підсунулася ближче до сотника. — А ти мені кажеш: він не бажає, щоб його турбували?!

— Великий князь не бажають, щоб їх турбували, — повторив Арео Гота.

Сторож добре знав володаря, котрого сторожив. Колись, дуже давно, з Норвосу приїхав зелений юнак — дужий, широкий у плечах юнак з шапкою чорного волосся. Відтоді волосся збіліло, на тілі з'явилися рубці безлічі битв... але сила його не залишила, і сокиру він гострив якнайретельніше — так, як навчили бородаті жерці. «Вона не пройде повз мене» — сказав він собі, а вголос мовив:

— Великий князь дивляться на ігри дітей. Їх у жодному разі не можна турбувати, коли вони дивляться на ігри дітей.

— Гото, — мовила Обара Піщанець, — ти зараз заберешся з мого шляху, бо я візьму оту сокиру і запхаю тобі...

— Сотнику! — наказали ззаду. — Хай зайде. Я говоритиму з нею.

Голос великого князя був хрипкий.

Арео Гота відсмикнув сокиру, поставивши струнко, і ступив убік. Обара кинула на нього довгий пильний погляд і закрокувала досередини; за нею поспішав маестер. Калеот мав зросту не більше за п'ять стоп, а на голові

— жодної волосини. Обличчя його було таке гладке та опасисте, що й віку не скажеш, та він служив у замку ще до сотника — ба навіть за матері нинішнього князя. Попри вік та обсяг черева, у рухах він зберіг досить жвавості, та й на розум був меткий, хоча заслабкий духом. «Не йому міряться рішучістю з Піщаними Змійками» — подумав сотник.

У тіні помаранчевих дерев великий князь сидів у кріслі, простягнувши подагричні ноги попереду себе. Під очима в нього висіли важкі мішки... хоча Гота не сказав би, що саме позбавляє князя сну: сум за братом чи тяжка хвороба. Унизу, в ставках та водогроях, досі гралися діти. Найменшим було років п'ять, найстаршим — дев'ять чи десять. Половина з них була дівчатка, половина — хлопчики. Гота чув, як вони плюскотять у воді та галасують одне до одного високими верескливими голосами.

— Ще зовсім нещодавно ти, Обаро, була однією з тих дітей у ставках, — мовив великий князь, коли вона стала на коліно перед його

кріслом на колесах.

Вона пирхнула.

— Та вже років зо двадцять тому, щоб не збрехати! І недовго пробула, до речі. Ви, часом, не забули, що я — шльондрин вилупок?

Коли князь не відповів, вона стала на рівні й уперла руки в боки.

— Мого батька свавільно вбили!

— Його вбили у двобої божого суду, — відповів великий князь Доран. — Закон каже: це не вбивство.

— Але він був ваш рідний брат!

— Так, був.

— То що ви робитимете по його смерті?

Князь важко розвернув крісло, щоб стати з нею до лиця. Доранові Мартелу було всього п'ятдесят і два роки, але здавався він значно старшим. Під лляними шатами ховалося м'яке, кволе та пухке тіло, а на червоні набряклі суглоби подагричних ніг було важко дивитися. Ліве коліно скидалося на яблуко, праве — на диню; пальці перетворилися на темно-червоні виноградини, і здавалося, що від найменшого

доторку зараз луснуть. Навіть коли його обережно вкривали легкою ковдрою, князь здригався від болю, хоча ніс свій важкий тягар без жодної скарги. «Мовчання — друг можновладця, — чув колись сотник його слова, сказані доньці. — Слова схожі на стріли, Аріано. Випустиш — не повернеш.»

— Я написав князеві Тайвину...

— Написали?! Та якби ви мали хоч половину мужності мого батька...

— Я не твій батько.

— А наче я не знала! — Обарин голос просяк презирством.

— Ти, напевне, хочеш, щоб я розпочав війну.

— Я маю на думці дещо краще. Вам і з крісла вставати не доведеться. Дозвольте мені помститися за батька! Ваше військо стоїть у Великокняжому Проході. Князь Крицак має ще одне на Кістяному Шляху. Дайте мені під провід одне, а Нім — інше. Хай вона рушає на королівський гостинець, а я вижену порубіжне панство з замків і зроблю гак до Старограду.

— І як ти сподіваєшся втримати Староград?

— З мене досить буде його сплюндрувати.

Багатства Вишестражу...

— То ти прагнеш золота?

— Я прагну крові.

— Князь Тайвин пришле нам голову Гори.

— А хто пришле нам голову князя Тайвина?

Гора завжди був його вірним та улюбленим звірятком.

Великий князь махнув рукою на ставки та водограї.

— Обаро, май ласку, подивися на дітей.

— Не матиму! Я б краще увігнала списа у живіт князеві Тайвину, примусила його заспівати «Рине дощ у Кастамирі», вивалила б його тельбухи на підлогу та пошукала у них золота!

— Кажу тобі, подивися на дітей, — повторив великий князь. — Це наказ.

Декілька найстарших дітей лежали долілиць на гладкому рожевому мармурі, чорніючи під сонцем. Інші хлюпалися у воді. Троє будували замок з піску, а при ньому — великий шпиль,

що нагадував Спис-Башту Старого Палацу. Зо два десятки, коли не більше, зібралися у великому ставку і дивилися на битву: менші діти гарцювали верхи на дітях більших і намагалися зіпхнути один одного у мілку — до пояса — воду. Щоразу, як падав новий кінь з вершником, серед глядачів вибухав шалений сміх. Вони побачили, як брунатна, мов горіх, дівчинка зісмикнула білявого хлопчину з плечей його брата, і той сторчма полетів у ставок.

— Колись і твій батько грався у цю гру, як перед ним грав я, — мовив великий князь. — Нас розділяло десять років, і я вже припинив відвідувати ставки, коли він тільки до них доріс. Але я спостерігав за ним, коли приїздив побачити матінку. Він і малим хлопцем був лютим, аж навіснілим... і прудким, наче водяна змія. Я часто бачив, як він перекидає на спину хлопчаків, значно більших за себе. Про те він нагадав мені того дня, коли їхав до Король-Берега. Присягнувся, що зробить це ще раз, і лише раз, інакше б я його не відпустив.

— Не відпустили б? — Обара зневажливо засміялася. — А наче ви могли його спинити! Червоний Гаспид Дорну ходив і їздив, куди вела його воля.

— Справді так. Шкода, що не маю слів розрадити твоє...

— Я до вас не по розраду прийшла! — Її голос просяк презирством. — Того дня, коли по мене уперше приїхав батько — забрати до себе — мати не хотіла мене відпускати. «Вона ж дівчинка! — казала мати, — ще й навряд твоя, в мене-бо було ще з тисячу інших чоловіків.» Батько кинув мені до ніг списа, а матері дав ляпаса тилом долоні, аж вона залилася слізьми. «Хай хлопчик, хай дівчинка — усім доводиться битися за життя, — сказав він, — зате боги дали нам право обирати зброю.» Він показав на списа, потім на сльози моєї матері. Я підняла списа. «Казав тобі: вона моя донька» — відповів батько матері й забрав мене з собою. Мати за рік спилася і померла. Розповідали, що й помираючи, вона плакала.

Обара підсунулася ближче до володаря у

кріслі.

— Дозвольте мені підняти списа — чогось більшого я не прошу.

— Це вже чимале прохання, Обаро. Я маю поміркувати. Ранок мудріший від вечора.

— Ви вже міркували задовго і забагато.

— Можливо, ти маєш рацію. Я викличу тебе з Сонцеспису.

— Якщо для війни — радо з'явлюся на виклик.

Обара крутнулася на підборах і вийшла так само рвучко, як заходила. Мабуть, пішла до стаєнь по свіжого коня, а тоді на ньому — шаленим чвалом на битий гостинець.

Маєстер Калеот залишився.

— Ясновельможний пане князю? — запитав маленький кругленький чоловічок. — Чи болять вам ноги?

Великий князь слабенько всміхнувся.

— Чи пече нам сонце?

— То принести вашій ясновельможності трунку від болю?

— Ні. Мені потрібен гострий розум.

Маестер завагався.

— Пане князю, а чи... а чи розумно дозволяти панні Обарі повертатися до Сонцеспису? Вона ж напевне запалить простолюддя, котре плекало любов до вашого брата.

— Ми всі плекали до нього любов. — Великий князь притиснув пальці до скронь. — Але ви таки маєте рацію. Я теж мушу повернутися до Сонцеспису.

Маленький кругленький чоловічок знову завагався.

— Вважаєте, це мудре рішення?

— Не мудре, але необхідне. Надішліть гінця до Рікассо — хай відчинить мої покої у Башті Сонця. Повідомте мою доньку Аріану, що я буду там на завтра.

«Моя маленька князівна.» Сотник сторожі дуже сумував за нею.

— Але вас побачать, — застеріг маестер.

Сотник зрозумів, про що йдеться. Два роки тому, коли вони залишили Сонцеспис заради спокою та усамітнення у Водограйних Садах,

подагра ще не мучила князя Дорана так, як нині. За тих часів він іще міг ходити сам, хай повільно, спираючись на ціпок і щулячись на кожному кроці. Великий князь не хотів, щоб вороги знали, яка тілесна слабкість охопила його — а Старий Палац і містечко, що приліпилося до нього тінню, були повні очей. «Очей, — подумав сотник, — і сходинок, які він нездатен подолати. Щоб сісти нагорі Башти Сонця, йому доведеться летіти.»

— Мене і мають побачити. Хтось же мусить линути олію на буремні води. Дорнові треба нагадати, що він має господаря. — Великий князь слабенько всміхнувся. — Хай старого і хворого, та все ж має.

— Якщо ви повернетесь до Сонцеспису, то муситимете прийняти в себе принцесу Мирцелу, — мовив Калеот. — При ній буде її білий лицар... а ви ж самі знаєте, що він пише листи своїй королеві.

— Та мабуть. Чом би й не писати?

«Білий лицар.» Сотник насупився. Пан Арис приїхав до Дорну задля служби своїй панні, як

Арео Гота колись приїхав служити своїй. Навіть імена їхні лунали дивно схоже: Арео та Арис. На тому, проте, подібність кінчалася. Сторож великого князя давно покинув Норвоста його бородатих жерців, тоді як пан Арис Дубосерд досі служив своєму Залізному Престолові. Гота відчував легкий сум, коли бачив чоловіка у довгому сніжно-білому корзні — щоразу, як великий князь посилав його до Сонцеспису. Одного дня — так він гадав — їм двом судилося зійтися у двобої; того дня сотникова сокира розрубав Дубосердові череп, і той помре. Гота ковзнув долонею вздовж гладенького ясенового ратища сокири і спитав себе, чи не наближається вже той день.

— День хилиться до вечора, — казав великий князь. — Дочекаємося ранку. Хай мої ноші приготують до перших променів сонця.

— Воля ваша. — Калеот поштиво нахилив голову, сотник став осторонь, щоб його пропустити, і послухав, як кроки стихають удалині.

— Сотнику? — покликав тихим слабким

голосом великий князь дорнійський.

Гота ступив уперед, міцно тримаючи однією рукою ратище довгої сокири. Ясенове дерево здавалося у долоні гладеньким, наче жіноча шкіра. Досягши крісла, він грюкнув п'ятою ратища по підлозі, позначаючи свою присутність. Але очі великого князя не залишали дітей ані на мить.

— Ви мали братів, сотнику? — запитав раптом він. — Ще там, у Норвосі, як були молоді? А сестер мали?

— І тих мав, і тих, — відповів Гота. — Двох братів, трьох сестер. Я був наймолодший.

«Наймолодший і найнебажаніший. Нова пелька, яку треба годувати, ще й чимала: величенький хлопчина, що забагато їв і скоро виріс із пелюшок.» Не диво, що його продали бородатим жерцям.

— А я був найстарший, — мовив князь, — і все ж лишився останнім. Як Морз та Оливар померли немовлятами в колисках, то я вже й облишив надію на братів. Коли на світ з'явилася Елія, мені було дев'ять; я служив

зброєносцем у Солемор'ї. Коли прилетів крук зі звісткою, що мати вклали до ліжка на місяць раніше часу, я вже був достатньо дорослий, щоб розуміти: дитина не виживе. Навіть коли князь Гаргален повідомив, що в мене народилася сестра, я у відповідь запевнив його, що вона скоро помре. А вона вижила, дякувати милості Матері. За рік на світ з'явився верескливий та задерикуватий Оберин. Коли вони гралися отам у ставках, я був уже дорослим чоловіком. І все ж я сиджу тут, а їх немає.

Арео Гота не знав, що на це відповісти. Він був лише сотником великокняжої сторожі, досі чужим цій землі, цьому семиликому богові — навіть після стількох років на службі. «Служи. Корися. Борони.» Він склав ці обітниці у шістнадцять років — того дня, коли повінчався зі своєю сокирою. «Прості обітниці для простих людей» — казали бородаті жерці. А радити князям у жалобі та розраджувати їхнє горе його не вчили.

Він ще шукав якихось слів для відповіді,

коли новий помаранч, важко чвакнувши, звалився з дерева не далі, ніж за пів-аршина звідти, де сидів великий князь. Почувши звук падіння, Доран зіщулився, наче від болю.

— Ну годі, — зітхнув він. — Облиш мене, Арео. Дозволь ще кілька годин подивитися на дітей.

Коли сонце сіло, повітря вистигло, і діти побігли всередину шукати вечері, великий князь лишився під помаранчевими деревами, роздивляючись тихі ставки та море за ними. Стольник приніс йому миску лілових оливок, сухих коржиків, сиру та тертого ногуту. Князь з'їв трохи того й іншого, випив кухоль солодкої міцної наливки, яку дуже любляв. Коли кухоль спорожнів, він налив його знову. Глупої темної ночі у досвітні години сон таки знайшов його просто у кріслі; лише тоді сотник перекотив крісло залитою місячним світлом галереєю повз ряди порожнистих стовпів, крізь вишуканий арочний прохід, до великого ліжка з хрусткими прохолодними лляними простирадлами, що стояло у покої біля моря.

Доран застогнав, коли сотник його перекладав, але з ласки богів не прокинувся.

Сам сотник спав у келійці-ванькирі при княжій опочивальні. Він сів на вузьке ліжко, знайшов гострильного бруска та ганчірку з олією в заглибині стіни, узявся до роботи. «Не дозволяй сокирі тупитися» — наказали йому бородаті жерці того дня, коли покладали тавро. І він ніколи не дозволяв.

Нагострюючи сокиру, Гота згадував Норвос — верхнє місто на пагорбі, поділ коло річки. Не забув голоси трьох дзвонів: як глибокий та низький наспів Нума змушував тіло здригатися аж до кісток, як гучно та погордливо лунав голос Наррага, як солодко та срібно сміявся Ньель. Рот наповнився смаком пирога-зимовика — ванберцю, кедрових горіхів, шматочків вишні... а запивалося все те «накса» — кислим козячим молоком, присмаченим медом, з залізного кухля. Внутрішнім зором побачив він свою мати в сукні з білячим коміром — тій, яку вона носила тільки раз на рік, коли вони разом ходили дивитися на танок

ведмедів униз Сходами Грішників. Ніс пригадав сморід паленого волосся від середини грудей, куди бородаті жерці приклали тавро. Біль був такий лютий, що йому здалося: серце зараз зупиниться. І все ж Арео Гота не смикнувся, не зіщулився, не відсахнувся. А над тавром у вигляді сокири волосся так і не виростало знов.

Тільки коли кожним з двох лез сокири вже можна було голитися, сотник поклав свою ясеново-сталеву дружину на ліжко, позіхнув, зняв брудну одягу, кинув на підлогу і простягся горілиць на солом'янику. Згадавши про тавро, він відчув сверблячку і почухав те місце. Потім заплющив очі, подумав: «Треба було зібрати впалі помаранчі», та й заснув собі, уявляючи терпкий солодкий смак і липкість червоного соку на пальцях.

Світанок зайнявся зарано. Коло стайні стояла наготові найменша з трьох кінних подорожніх нош-буд — кедрова, з червоними шовковими запонами. Сотник обрав для супроводу двадцять списів з тридцяти,

розташованих у Водограйних Садах; решту він залишив охороняти місце і дітей, декотрі з яких були сини та доньки зацного панства і заможних купців.

Хоча великий князь казав про намір відбути з першими променями світла, та Арео Гота знав, що то порожні балачки. Поки маестер допомагав Доранові Мартелу з купіллю та перев'язував йому напухлі суглоби полотном з заспокійливими мастями, сотник вдягнув мідну лускату броню, що належала йому за посадою, і вільну кирею жовто-брунатного піщаного шовку, яка мала захищати мідь від сонця. День обіцяв спеку; сотник давно вже не носив важку опанчу з кінського волосу та шкіряну з повстю сорочку, як у Норвосі, бо в Дорні у такому вбранні легко було спектися на смерть. Залізного шоломця з гребенем гострих шпичаків він собі залишив, але тепер нагортав на нього шалика з жовтогарячого шовку, хитромудро переплітаючи ним шпичаки — інакше-бо від палючого сонця на металі голова б йому гупала ще задовго до прибуття до

палацу.

А великий князь усе ще не приготувався їхати. Перед дорогою він вирішив поснідати червоним помаранчем і тарілкою мартинових яєць, покришених з шинкою та вогнеперцями. Тоді йому спало на думку — і ніщо не могло змінити його наміру — попроситися з кількома дітьми, до яких він мав особливу прихильність: малим Далтом, нащадком пані Чернощовби, круглоvidoю дівчинкою-сиріткою, чий батько торгував крамом та прянощами уздовж Зеленокрівці. Розмовляючи з ними, Доран накинув на ноги розкішно прикрашену мирійську ковдру, щоб позбавити малих споглядання своїх напухлих і перев'язаних суглобів.

Рушити вдалося лише пополудні: великий князь їхав ношами, маестер Калеот — віслюком, решта йшла пішки. П'ятеро списників крокували попереду, п'ятеро — позаду. Ще дві п'ятірки оточували ноші з кожного боку. Арео Гота зайняв звичне місце ошую великого князя, поклавши сокиру на

плече. Шлях зі Сонцеспису до Водограйних Садів біг уздовж моря; прохолодний свіжий вітерець трохи полегшував їм версти червоно-брунатного кам'янистого та піщаного ґрунту, подекуди порослого кущими кривими деревцями.

Саме там, на півдорозі, їх перестріла друга Піщана Змійка.

Вона зненацька з'явилася нагорі піщаного пагорба верхи на золотому піщаному скакуні з гривною, схожою на тонкий білий шовк. Сидячи на коні, панна Нім аніскільки не втрачала своєї вишуканої спритності та зграбності; вдягнена вона була у мерехтливі бузкові шати та простору мідно-вершкову шовкову кирею, що так маяла за вітром, наче дівчина от зараз злетить у небо. Німерії Піщанець було двадцять і п'ять років, стан вона мала стрункий, наче гілочка верби, пряме чорне волосся носила у довгій косі, переплетеній червоно-золотим дротом. Над темними очима в неї виднівся вдовиний клин — такий самий, як у батька. Маючи високі вилиці, повні губи, молочно-

бліду шкіру, вона хизувалася тією красою, якої ніколи не мала старша сестра... але ж Обара уродилася від староградської шльондри, а Німерія — від найшляхетнішої крові Старого Волантису. За нею верхи тяглося з тузінь списників, виблискуючи круглими щитами на сонці. Загін почав спускатися схилом пагорба.

Великий князь відкинув запони у ношах — втішитися вітерцем з моря. Панна Нім негайно стала поруч, сповільнивши крок своєї прегарної золотої кобили до швидкості, з якою повз княжий візок.

— Добридень, дядечку! Оце так зустріч! — невинним голосом проспівала вона — так, наче трапилася на дорозі випадково. — Чи не можна поїхати разом з вами до Сонцеспису?

Сотник стояв на іншому боці ношів від панни Нім, але чув кожне її слово.

— Матиму за радість, — відповів великий князь Доран, хоча у голосі його, як на сотника, надмірної радості не пролунало. — Хвороба та сум — погані супутники у дорозі.

Ці слова Арео зрозумів якнайкраще; вони

означали, що кожен камінець на дорозі вганяє цвях у набряклі суглоби князя.

— Здолати хворобу мені не по силі, — відповіла Змійка, — та суму мій батько ніколи не хотів знати. Йому більше до смаку була помста. Чи правда, що Грегор Клеган зізнався у вбивстві Елії та її дітей?

— Він проревів своє зізнання перед усім королівським двором, — підтвердив князь. — Голову його обіцяно нам князем Тайвином.

— Ланістери завжди платять борги, — погодилася панна Нім, — та все ж мені здається, що князь Тайвин хоче заплатити нам нашою власною монетою. Я отримала птаха від нашого доброго пана Даемона, котрий присягається, що батько полоскотав те чудовисько у бою не раз і не двічі. Якщо так, то пан Грегор, вважайте, мертвий, і без жодної дяки Тайвинові Ланістеру.

Великий князь скривився, але чи від подагричного болю, чи від слів племінниці — того сотник не знав.

— Може, й так.

— «Може»?! Я кажу: так воно і є!

— Обара хоче, щоб я пішов війною.

Нім зареготала.

— О так, вона хоче пустити Староград з димом. Ненавидить те місто майже так само, як наша меншенька його любить.

— А ти?

Нім зиркнула через плече — туди, де за десяток сажнів їхали її супутники.

— Коли мене досягла звістка, я була в ліжку з обома близнючками Раріг, — почув її слова сотник. — Ви ж знаєте гасло Рарогів, чи не так? «Ширяймо!» Більшого я од вас не прошу. Дозвольте мені ширяти, дядечку. І могутнього війська мені не треба, лише одну милу сестру.

— Обару?

— Тієну. Обара надто галаслива. А Тієна — така мила та приязна, що її ніхто ні в чому не запідозрить. Обара ладна зробити з цілого Старограду поховальне вогнище нашому батькові. Та я не така жадібна. Мені вистачить чотирьох життів. Тайвинових золотих близнюків — на сплату за дітей Елії. Старого

лева — за саму Елію. І наостанок — малого короля. За мого батька.

— Хлопчина нічого не скоїв проти нас.

— Той хлопчина — байстрюк, уроджений від зради, кровозмісу та перелюбства. Якщо, звісно, вірити князеві Станісу. — Грайливість зникла з її голосу, і сотник мимоволі на неї примружився. Її сестра Обара носила батіг на стегні, а спис — так, щоб бачив кожен. Панна Нім у вбивчості ніскільки не поступалася сестрі, але свої ножі тримала добре схованими. — Лише королівська кров може змити пляму вбивства нашого батька.

— Оберин загинув у двобої на божім суді за справу, яка його навіть не стосувалася. Вбивством це аж ніяк не назвеш.

— Називайте, як хочте. Ми їм надіслали найкращого воїна і найгіднішого чоловіка Дорну, а вони нам відсилають назад купу кісток.

— Оберин зайшов далеко за межі, про які я його просив. «Зміряй, що з себе являє цей король-хлопчак і його рада, знайди їхні слабкі

та сильні місця» — казав я йому на терасі. Ми саме їли помаранчі. «Знайди нам друзів, якщо вони знайдуться. Дізнайся, що зможеш, про смерть Елії, та дивись: не дратуй князя Тайвина без потреби» — ось про що я його просив. Оберин засміявся і відказав: «Коли це я когось дратував... без потреби?! Краще б ти попередив Ланістерів, щоб не дратували мене.» Він хотів правого суду для Елії, та не міг і не бажав чекати...

— Він чекав сімнадцять років! — перебила панна Нім. — Якби вбили вас, а не мого батька, він кинув би корогви на північ, не чекаючи, коли вистигне ваш труп. Якби убили вас, на порубіжжя вже падала б злива списів.

— Не маю сумніву.

— То і тут не майте сумніву, пане князю: ані я, ані мої сестри не чекатимуть помсти сімнадцять років.

Німерія вдарила кобилу острогами і понеслася геть у напрямку Сонцеспису. Її супровід поспіхом кинувся навздогін.

Великий князь відкинувся назад на подушки

і заплющив очі, але Гота знав: він не спить. «Йому боляче.» Якусь мить він хотів був прикликати до нош маестра Калеота... проте якби князь Доран цього бажав, то вже покликав би сам.

Коли на сході показалися башти Сонцеспису, полудневі тіні видовжилися та потемнішали, а сонце стало червоне і напухле, наче суглоби великого князя. Першою з'явилася Спис-Башта заввишки у півтора ста стоп, увінчана списом визолоченої криці, що додавав їй ще стоп тридцять; наступною — могутня Башта Сонця, чия баня блищала золотом і олив'яним склом; нарешті, останньою — глиняного кольору Піскоплав, схожий на велетенський корабель-дромон, викинутий на берег і обернутий на камінь.

Сонцеспис від Водограйних Садів відділяло лише п'ятнадцять верст дороги узбережжям, але то були два різних світи. У одному діти бавилися голими на сонці, у вимощених кахлями двориках грали музики, повітря гостро пахкотіло лимонами та червоними

помаранчами. В іншому повітря тхнуло пилом, потім і димом, ночі повнилися безперервним бубонінням безлічі голосів. Замість рожевого мармуру Водограйних Садів Сонцеспис було вибудовано з лампачу та кольорової глини. Стародавній стіл дому Мартел стояв на найсхіднішому кінці невеличкого кам'янистопіщаного півострова, оточений з трьох боків морем. На заході в тіні товстих мурів Сонцеспису тулилися до замку, наче мушлі до човна, крамниці та халупи без вікон, складені з грубого лампачу. Стайні, корчми, винні льохи, постільні будинки розташувалися ще західніше; деякі оточили себе власними мурами, і вже до них тулилися нові халупи. «І знов, і знов, і знов» — сказали б бородаті жерці. Порівняно з Тирошем, Миром або Паном Великим Норвосом, місто-тінь виглядало хіба що базарним містечком, але то було єдине таке-сяке місто, яке дорнійці мали у своїй землі.

Прибуття панни Нім на кілька годин випередило їхнє власне. Поза сумнівом, вона попередила варту про приїзд князя — Потрійна

Брама стояла вже відчинена. Лише тут ворота були збудовані одні за одними, щоб пропускати відвідувачів крізь усі три Звивисті Мури просто до Старого Палацу, не змушуючи їх спершу пробиратися нескінченними верстами вузьких провулків, прихованих двориків та галасливих базарів.

Великий князь Доран засунув запони своїх нош, щойно з них стало видно Спис-Башту — і все ж простолюддя кричало на нього, коли ноші проповзали поруч. «Піщані Змійки розбурхали їх, аж киплять» — майнула в сотника незатишна думка.

Вони подолали геть занедбану смугу землі за зовнішнім муром і увійшли в другу браму. За нею вітер приніс пахощі дьогтю, солоної води, гнилих водоростей; натовп більшав з кожним кроком.

— Дорогу великому князеві Дорану! — загув Арео Гота, гамселячи п'ятою ратища по цеглі під ногами. — Дорогу князеві дорнійському!

— Князя дорнійського вбили! — заверещала жінка позаду нього.

— До списів! — заревів чоловік з високого ганку.

— Доране! — загукав голос якогось родовитого пана. — Скликай списи!

Гота облишив думку роздивитися всіх крикунів — юрба була надто щільною, і галасувала щонайменше її третина.

— До списів! Помстимо за Гаспида!

Поки вони досягли третьої брами, стражникам доводилося вже розштовхувати людей навсібіч, щоб розчистити шлях князевим ношам, а натовп у відповідь кидався різноманітним непотрібом. Один хлопчина-голодранець хутко проскочив повз списника з напівзогнилим гранатом у руці, але побачив перед собою Арео Готу з сокирою напоготові, впустив плід додолу і ще хутчіше накивав п'ятами. Інші здалеку жбурляли лимони, зелені та жовті, або ж помаранчі, вигукуючи:

— Війна! Війна! До списів!

Одного зі стражників поцілили в око лимоном, і навіть на нозі в самого сотника розлетівся на червоні шмарклі помаранч.

Зсередини нош не донеслося жодної відповіді. Доран Мартел лишався схованим за тонкими шовковими стінами, доки його з супроводом не проковтнули товсті стіни замку, і з торохтливим брязкотом не впала замкова решітка. Галас поволі стихав. У зовнішньому замковому дворі на свого батька чекала князівна Аріана, а навколо неї юримилася половина двору: старий сліпий підстолий Рікассо, каштелян замку пан Манфрей Мартел, молодий маестер Милош у сірій рясі та шовковистій напахченій бороді, з півсотні дорнійських лицарів у легких та просторих ляних шатах півсотні різних відтінків. Юна Мирцела Баратеон стояла у товаристві своєї септи та пана Ариса з Королегвардії, геть упрілого у білому полив'яному лускатому обладунку.

Князівна Аріана швидко рушила до ношів, зграбно ступаючи сандалями зі зміїної шкіри, ушнурованими аж вище колін. Волосся спадало їй до крижів гривою чорних кучерів; на чолі виднівся вінець із мідних сонць. «Досі така

крихітка» — подумав сотник. Піщані Змійки усі були чималі на зріст, але Аріана вдалася у власну мати — а та була лиш трохи вища за п'ять стоп. Але під коштовним пасом, під шарами вільного текучого лілового шовку і жовтої парчі вона мала жіноче тіло — округле обрисами, гнучке та звабливе.

— Батьку, — мовила вона, коли запони були відкинуті, — Сонцеспис щасливий вітати ваше прибуття.

— О так, я чув, як навіжено раділи міщани, — мляво посміхнувся великий князь і попестив доньку по щоці зчервонілою напухлою долонею. — А ти на вигляд здорова. Сотнику, майте ласку — допоможіть спуститися.

Гота пхнув сокиру за спину в навмисне зроблені для неї петлі, а тоді обережно узяв князя в обійми, намагаючись не зашкодити хворим суглобам. І все ж Доран Мартел прикусив язика, щоб не скрикнути з болю.

— Я наказала кухарям приготувати до вечора бенкет, — розповіла Аріана, — з усіма вашими улюбленими стравами.

— На жаль, я навряд чи зможу віддати їм належну шану. — Великий князь повільно обвів очима двір. — Не бачу тут Тієни.

— Тієна благала про ласку побалакати наодинці. Я надіслала її до престольної палати і сказала чекати там.

Великий князь зітхнув.

— Ну гаразд. Сотнику! Що швидше скінчимо, то швидше я відпочину.

Гота переніс його нагору кам'яними сходами Башти Сонця до великої круглої палати під банею, де останнє денне світло падало крізь вікна самоцвітного скла і малювало на блідому мрамурі дзвінки півсотні різних кольорів. А там на них чекала третя Піщана Змійка.

Вона сиділа, схрестивши ноги, на подушці попід помостом, де стояли панські престоли, але підвелася, коли Гота увійшов з князем на руках. Тієна вдягнена була в обліпчасту сукню товстого світло-блакитного шовку з рукавами мирійського мережива і виглядала у ній невинно, мов сама Діва. В одній руці вона

тримала гаптування, в іншій — пару золотих голок. Волосся Тієна теж мала золоте, а очі — наче глибокі сині озера... і все ж вони водночас нагадали сотникові очі її батька, хай ті були чорні, як ніч. «Усі доньки Оберина Мартела мають його гаспидські очі, — раптом усвідомив Арео. — І байдуже, якого вони кольору.»

— Дядечку, — мовила Тієна Піщанець, — я вже на вас зачекалася.

— Сотнику, посадіть мене на мій стіл.

На помості стояло два панських престоли — майже однакові, лише на спинці одного золотом було викладено списа Мартелів, а на спинці іншого сяяло ройнарське сонце. Саме цей прапор віяв зі щогл кораблів Німерії, коли ті прибули до берегів Дорну. Сотник посадовив великого князя під списом і ступив убік.

— Невже вам так боляче? — Голос панна Тієна мала солодкий, наче літні полуниці, та й саму її кортіло лизнути, наче ніжний смаколик. Її мати була септа, і навколо Тієни трохи що не променилося сяйво геть неземної невинності. — Чи не можу я полегшити ваші страждання?

— Кажи, з чим прийшла, і дай мені відпочити. Я стомився, Тієно.

— Я вигаптувала це для вас. — Тієна розгорнула шмат краму, на якому гаптувала. Там було зображено її батька, великого князя Оберина, верхи на піщаному коні, вбраного в червоний обладунок, з усмішкою на обличчі. — Коли скінчу, то подарую вам на згадку про брата.

— Я і без твоєї згадки ніколи не забуду свого брата.

— Добре це знати. Бо вже багато людей питають і не знаходять відповіді.

— Князь Тайвин пообіцяв нам голову Гори.

— О, яка добрість... але катівський меч не є гідною смертю для хороброго пана Грегора. Ми так довго благали богів про його смерть — буде справедливо, якщо і він про неї благатиме. Я знаю, яку отруту застосував пан батько — повільнішої та боліснішої немає на світі. Скоро ми аж тут, у Сонцеспісі, почуємо, як Гора верещить у смертній муці.

Великий князь Доран зітхнув.

— Обара вимагає від мене дозволити війну. Нім задовольнить смерть лише кількох людей. Чого прагнеш ти?

— Війни, — відповіла Тієна, — та не такої, як моя сестра. Дорнійці найкраще б'ються у себе вдома. Я кажу: нагострімо наші списи і зачекаймо. Коли на нас насунуться Ланістери та Тирели, ми скривавимо їх у проходах і поховаємо під летючими пісками, як робили вже сто разів.

— Це якщо вони насунуться.

— О, вони муситимуть, бо інакше шмат їхнього царства відвалиться, і все стане так, як було до нашого шлюбу з драконами. Так мені казав батько. За те, що принцеса Мирцела тепер у нас, ми мусимо дякувати Бісові. Така гарненька дівчинка, ви не згодні? От якби мені такі кучерики, як у неї. Вона створена бути королевою — як її мати.

На Тієниних щоках з'явилися ямочки.

— Я б завважила за честь облаштувати їй весілля, а разом і наглянути за виготовленням корон. Тристан і Мирцела —

такі прегарні невинні діти; гадаю, їм пасуватиме біле золото... зі смарагдами у колір Мирцелиних очей. Та втім, діаманти і перли теж нічогенькі — аби дітки побралися та коронами повінчалися. Тоді нам лишиться тільки уславити Мирцелу як Першу тако наречену, королеву андалів, ройнарів та першолодей, законну спадкоємицю престолу Семицарства Вестеросу. І чекати, коли прийдуть леви.

— Законну спадкоємицю?! — пирхнув великий князь.

— Вона старша за свого брата, — пояснила Тіена, мовби якомусь дурникові. — За законом Залізний Престол має перейти до неї.

— За дорнійським законом.

— Коли ласкавий король Даерон одружився з князівною Мирією і привів нас до свого королівства, то було погоджено, що у Дорні завжди правитиме дорнійський закон. Так трапилося, що Мирцела зараз у Дорні.

— Так, у Дорні, — буркнув великий князь непривітно. — Мені треба подумати.

Тієна закопилила губки.

— Ви забагато думаєте, дядечку.

— Справді?

— Саме так казав мені батько.

— Оберин думав замало і занадто швидко.

— А дехто з людей думає забагато і занадто повільно — певно, що боїться діяти.

— Між страхом та осторогою є різниця.

— О, то я мушу молитися, щоб не побачити вас наляканим, дядьку! Бо ви, мабуть, і дихати забудете.

Вона здійняла руку... але сотник негайно грюкнув п'ятою ратища сокири по мармурові підлоги і застеріг:

— Ясна панно, ви забуваєтеся. Відступіть від помосту, коли ваша ласка.

— Я не мала на думці зла, сотнику. Я люблю мого дядечка і знаю, що він любив мого батька.

— Тієна стала перед великим князем на коліно.

— Я сказала все, задля чого прийшла, дядьку.

Пробачте, якщо завдала образи — мені аж серце крається. Чи не позбавили ви мене своєї любові?

— Ні. І ніколи не позбавлю.

— Тоді дайте мені благословіння, і я піду.

Доран повагався пів-удару серця, тоді поклав долоню на голову небоги.

— Май мужність, дитино.

— Як інакше? Адже я — його дочка!

Та щойно вона вклонилася і вийшла, як до помосту заспішив маестер Калеот.

— Пане князю, а чи вона... дозвольте подивитися на вашу руку... — Маестер спершу оглянув долоню, тоді перевернув її вниз і понюхав тили князевих пальців. — Ні-ні, все гаразд. Все чудово. Подряпин немає, тож...

Великий князь забрав руку.

— Маестре, чи можна просити вас про макове молочко? Наперстку вистачить.

— Макове? Так-так, певно ж.

— І якнайскоріше, — м'яко додав Доран Мартел. Калеот заспішив до сходів.

Знадвору вже сіло сонце. Світло всередині бані зблякло на голубі сутінки, усі дзвінки на підлозі потроху згасли. Великий князь сидів на панському престолі під Мартеловим списом,

блідніючи від болю. По довгій хвилині мовчання він обернув обличчя до Арео Готи.

— Сотнику, — запитав він, — наскільки вірна мені моя варта?

— Вірна. — Сотник не знав, що тут іще можна сказати.

— Уся до людини? Чи одні вірні, а інші — ні?

— Вони добрі вояки. І добрі дорнійці. Вони зроблять те, що я накажу. — Арео грюкнув ратищем по підлозі. — А я принесу вам голову будь-якої людини, яка вас зрадить.

— Голів мені не треба. Я хочу покори.

— Ви її маєте. — «Служи. Корися. Борони. Прості обітниці для простих людей.» — Скільки треба варти?

— Про те вирішуй сам. Можливо, кілька вірних душ упораються краще, ніж два десятки. А я хочу, щоб усе було зроблено якнайшвидше, якнайтихіше і без пролиття крові.

— Швидко, тихо, без крові. Зрозуміло. Який буде наказ?

— Знайди доньок мого брата, затримай їх

під своєю вартою і замкни у келіях нагорі Спис-Башти.

— Піщаних Змійок? — Сотникові пересохло в горлянці. — Усіх... вісьмох, пане князю? І малих теж?

Великий князь трохи подумав.

— Дівчатка Еларії ще замолоді, щоб становити небезпеку, та боюся, щоб не знайшлися люди, які захочуть застосувати їх проти мене. Краще безпечно тримати їх неподалік. Тому знайди і маленьких теж... але найперше — Тієну, Німерію та Обару.

— Слухаю волю мого князя. — На серці в нього було неспокійно. «Моїй маленькій князівні це не сподобається.» — А що про Сарелу? Вона теж доросла жінка, майже двадцяти років.

— Якщо вона не повернеться до Дорну, я нічого не зможу зробити — лише молитися, щоб вона мала більше здорового глузду, ніж її сестри. Облишмо її, нехай собі... грається у свою гру. Збери мені решту — я не спатиму, доки не знатиму, що вони в безпеці та під

вартою.

— Буде зроблено. — Сотник завагався. — Та коли про це дізнаються на вулицях, простолюддя завие з люті.

— Весь Дорн завие, — зауважив Доран Мартел стомленим голосом. — А ми мусимо молити богів, щоб це виття почув князь Тайвин у Король-Березі. Нехай знає, якого відданого друга він має у Сонцеспісі.

Серсея

Їй наснилося, що вона сидить на Залізному Престолі вище від усіх і кожного.

Двірські унизу здавалися яскраво забарвленими мишами. Славне панство та шляхетне жіноцтво ставало на коліна. Зухвалі юні лицарі складали їй до ніг мечі та благали про знаки прихильності, а королева ласкаво посміхалася до них. Аж раптом нізвідки з'явився карлик, показав на неї та запугував лиховісним сміхом. Пани та панії теж захихотіли, ховаючи усмішки у долонях. І аж тоді королева втямила, що сидить зовсім гола.

Нажахана, вона спробувала затулитися руками. Леза та гостряки Залізного Престолу кусали їй плоть, поки вона щулилася, ховаючи сором. Ногами текла червона кров — то у сідниці вчепилися сталеві зуби. Спробувавши

встати, вона провалилася ногою в щілину між покрученими шматками заліза, і що більше силувалася вилізти, то більше престол поглинав її, виривав шматки м'яса з грудей та живота, різав руки та ноги, аж вони скоро стали слизькі, червоні та лискучі...

А тим часом унизу престолу викидав коники і заходився сміхом її брат.

Коли вона відчула на плечі легкий доторк чиєїсь руки і зненацька прокинулася, його веселощі продовжували бриніти їй у вухах. На пів-удару серця Серсеї здалося, що та рука — теж із нічного жахіття, але то була всього лише Сенела. На вид покоївка була біла і перелякана.

«Ми тут не самі» — усвідомила королева. Навколо ліжка маяли тіні — високі, вдягнені у киреї, з-під яких виблискували кольчуги. «Що тут забули озброєні люди? Де моя варта?» Опочивальня була темна, за винятком ліхтаря, котрого один з прибульців тримав високо над головою. «Не можна показати страху.» Серсея відкинула назад переплутане уві сні волосся і спитала:

— Чого вам треба?

У світло ліхтаря ступив чоловік, і вона побачила на ньому біле корзно.

— Хайме?!

«Я бачила уві сні одного брата, а будити мене прийшов інший.»

— Ваша милосте. — Голос не належав її братові. — По вас послав пан Регіментар.

Його волосся кучерявилося, як і в Хайме, але ж братове було кольору битого золота — того самого, що в неї — а цей чоловік мав волосся чорне і лискуче. Вона зачудовано витріщилася, геть не розуміючи його белькотіння. До чого тут нужник, який ще арбалет? З якого дива згадують батькове ім'я? «Я ще не прокинулася, — подумала Серсея. — Не прокинулася, і жахіття моє не скінчилося. Скоро з-під ліжка виповзе Тиріон і почне з мене глузувати.»

Але то була якась дурниця. Братик-карлик сидів у кам'яному мішку, приречений померти просто сьогодні. Вона зиркнула на руки, перевернула, порахувала власні пальці.

Ковзнувши долонею по плечі та передпліччі, упевнилася, що рука вкрита сиротами, але цілісінька. На ногах не було порізів, на п'ятах — кривавих ран. «То був сон, лише сон. Я забагато випила минулого вечора. Це випари вина зі шлунку роблять таке з головою. Як настане світанок — я ж перша і посміюся зі своїх страхів. Діти мої будуть убезпечені, Томенів престол стоятиме міцно, а мій збочений менший «валонкар» позбавиться голови та згниє.»

Біля плеча з'явилася Джоселин Звихт, пхнула до рук кухля. Серсея зробила ковток; то була вода з домішкою вичавленого лимона — такого терпкого, що вона все виплюнула. Королева почула, як нічний вітер брязкає віконницями, і раптом побачила усе напрочуд гостро та ясно. Джоселин тремтіла, наче листок на вітрі — схоже, вона злякалася незгірш Сенели. Згори нависав пан Озмунд Кіптюг, позаду нього стояв пан Борос Блаунт з ліхтарем. У дверях юрмилися ланістерівські надвірні стражники з блискучими

визолоченими левами на маківках шоломців. Вони теж виглядали переляканими. «Чи може таке бути? — запитала себе королева. — Невже правда?»

Вона підвелася з ліжка і дозволила Сенелі накинути на плечі халат, ховаючи голе тіло. Серсея зав'язала його поясом сама, незграбними скоцюбленими пальцями.

— Але пан батько тримають навколо себе варту вдень і вночі, — мовила вона.

Язик ледве повертався між зубів. Вона ковтнула ще лимонної води і побовтала у роті, щоб освіжити подих. До ліхтаря, котрого тримав пан Борос, влетіла мушка; Серсея чула, як вона дзижчить, і бачила тінь крил, що марно билися на склі.

— Варта на місцях, ваша милосте, — відповів Озмунд Кіптюг. — Ми знайшли таємні двері позаду комина. Прохід, нікому не відомий. Пан Регіментар пішов подивитися, куди він веде.

— Хайме?! — охопив її раптовий, наче морська буря, жах. — Пан Хайме має бути з

королем!...

— Малому нічого не заповідяно. Пан Хайме надіслав тузінь варти його стерегти. Його милість спочиває.

«Хай його сни будуть легшими за мої, а пробудження — лагіднішим.»

— Хто з вас зараз при королі?

— Цю честь, коли ваша ласка, має пан Лорас.

До пана Лораса вона ласки не мала. Тирели були всього лише підкоморії-управителі, піднесені драконовими королями надто високо — до княжої влади, яку їм не варто було давати. Марнославство їхнє могло рівнятися лише з жадобою до статків та могуття. Хай пан Лорас — гарненький, як дівчача мрія, та під своїм білим корзном лишається Тирелом аж до кісток. Хто їх зна — може, гідкий плід сьогоднішньої ночі було посаджено, полито і вирощено саме у Вирії.

Втім, висловлювати вголос таке припущення вона наразі не сміла.

— Дозвольте мені хвилину вдягтися. Пане

Озмунде, ви проведете мене до Башти Правиці. Пане Боросе, ходіть до наглядачів у в'язниці й упевніться, що карлик сидить у своїй келії.

Імені його вона не зважилася назвати. «Він би не знайшов мужності підняти руку на батька» — казала вона собі, проте хотіла знати напевне.

— Слухаю волю вашої милості.

Блаунт віддав ліхтаря панові Озмунду. Серсеї навіть трохи полегшало, коли вона побачила його спину. «Батькові не варто було поновлювати його серед білих братчиків.» Лицар виявився ганебним боягузом.

Поки вони вийшли з Маєгорового Острогу, небо стало темно-синім, хоча зірки ще сяяли. «Усі, крім однієї, — подумала Серсея. — Впала ясна зоря заходу, і ночі віднині стануть темніші.» Вона призупинила крок на перекидному мості через сухий рів, окинула оком шпичаки унизу. «Вони б не насмілилися про таке брехати.»

— Хто знайшов батька?

— Один з його стражників, — відповів пан

Озмунд. — Люм. Пішов до вітру і знайшов їхню ясновельможність у нужнику.

«Ні, цього не може бути. Це не смерть для лева.» Королева почувалася на диво спокійною. Вона згадала, як уперше, маленькою дівчинкою, втратила молочний зуб. Він не болів, але дірка у роті створювала чудернацьке відчуття; язик сам собою без упину ліз до неї мацати. «Тепер у цілому світі лишилася діра там, де був батько. А діри треба латати.»

Якщо Тайвин Ланістер справді помер, то ніхто не міг тепер почуватися безпечно... а найменше — її син на престолі. Коли помирає лев, на його місце лізуть нижчі й ниціші звірі: шакали, стерв'ятники, дикі собаки-падложери. Вони намагатимуться відштовхнути її геть, як робили завжди. Діяти треба швидко — так, як по смерті Роберта. Можливо, це справа рук Станіса Баратеона через якогось посіпаку. Ба навіть передобідок до нового нападу на місто. Королева хотіла сподіватися, що так воно і є. «Хай приходить. Я його розіб'ю вщент, як розбив батько, і цього разу він живим не

втече.» Станіса вона не боялася — не більше, ніж Мейса Тирела. Та й загалом не боялася нікого — вона ж бо донька Скелі, левиця Ланістерів. «Не буде тепер балачок щодо вдруге видати мене заміж.» Віднині їй належало дідицтво Кастерлі-на-Скелі, сила та влада дому Ланістер. Ніхто більше не насмілиться її зневажити. Навіть коли Томенові не потрібна буде намісниця, пані господиня у Кастерлі-на-Скелі залишиться впливовою силою в державі.

Східне сонце забарвило верхівки башт яскраво-червоним, але внизу попід мурами ще ховалася ніч. Зовнішній замок був такий принишклий, аж вірилося, що всі люди в ньому померли. «А було б їм і померти. Не личить Тайвинові Ланістеру помирати самому. Така людина заслуговує піти до пекла з почтом, щоб і там їй служили та догоджали.»

Коло дверей до Башти Правиці стояло на чатах четверо списників у червоних киреях та шоломцях з левами.

— Нікого не впускати і не випускати без мого дозволу, — наказала Серсея.

Вміння наказувати прийшло до неї легко та природньо. «Сталь у голосі — то від батька. Він теж так умів.»

Всередині башти очі ятрив дим від смолоскипів, але Серсея не лила сліз — так само, як не лив би їх батько. «Я — єдиний справжній син, якого він породив.» Підбори шкрябали по каменю, поки вона крокувала вгору сходами; мушка всередині ліхтаря пана Озмунда навіжено теліпалася. «Здохни вже, — роздратовано подумала королева, — лети у вогонь, годі смикатися.»

Ще двійко червонокирейників стояло нагорі сходів. Рудий Лестер пробурмотів, коли вона його минала, якісь недоладні співчуття. Королева засапалася, подих її прискорився, серце гупало у грудях. «Сходинок, — сказала вона собі, — ця бісова башта має надто багато сходиночок.» Мимоволі майнула спокуслива думка, чи не розвалити її зовсім.

Передпокій нагорі повнився натовпом дурнів, що балакали пошепки — наче князь Тайвин спав, і вони боялися його збудити.

Стражники та челядь поспіхом розступалися перед нею, розтуляючи роти і щось проказуючи. Вона бачила рожеві ясна, рухливі язики, та слова їхні не означали геть нічого — не більше, ніж дзижчання мушки. «Що вони тут роблять? Як дізналися?» Направду саме її мали б покликати першою. Вона ж королева-намісниця на державі, хіба вони забули?

Перед опочивальнею Правиці стояв пан Мерин Трант у білому обладунку та корзні. Забороло шолома було підняте, мішки під очима надавали йому напівсонного вигляду.

— Виженіть звідси цих людей, — наказала Серсея. — Мій батько досі в нужнику?

— Його перенесли на ліжко, м'сьпані.

Пан Мерин штовхнув двері й дав королеві дорогу.

Вранішнє світло лилося крізь віконниці, малювало золоті смуги на очереті, яким було встелено підлогу опочивальні. Дядько Кеван стояв коло ліжка на колінах і намагався молитися, та ледве міг вимовити хоч слово. Стражники скупчилися навколо комина.

Таємні двері, про які казав пан Озмунд, роззявилися у темряву за попелом та вугіллям, розмірами нагадуючи чорне гирло печі. Панові Озмунду довелося б туди проповзати. «Але Тиріон — лише пів-пана, — подумала вона і сама на себе розсердилася. — Та ні, карлика зачинено у кам'яному мішку.» Це не міг зробити він. «Станіс, — сказала вона собі, — справа не обійшлася без Станіса. Він досі має у місті прихильників. А якщо не він, то вже певно Тирели...»

Про таємні проходи всередині Червоного Дитинця віддавна гуляли плітки та перекази. Вважалося, що Маегор Лютий убив усіх будівників замку, щоб навіки вберегти знання про ходи від зайвих людей. «А скільки ще опочивалень мають приховані двері?» Серсеї раптом примарилося, як карлик вилазить з-за гобелену в Томенових покоях з ножем у руці. «Томена добре охороняють» — сказала вона собі. Але ж і князь Тайвин мав добру охорону...

Якусь мить вона не впізнавала померлого. Так, він мав таке саме волосся, як її батько, але

то була, конче певно, зовсім інша людина — настільки менша, наскільки й старіша. Халат його був підсмикнутий угору і нагорнутий аж на груди, лишаючи тіло нижче пояса зовсім оголеним. Стріла з арбалету поцілила його в низ живота між пупом та чоловічими місцями і застрягла так глибоко, що стирчати назовні лишилося тільки пір'я. Сороміцьке волосся вкрилося кіркою висхлої крові; у пупі також стояла майже загусла калюжка.

Тхнуло від батька так, що королева зморщила носа.

— Вийміть з нього стрілу, — наказала вона. — Це ж Правиця Короля!

«І мій батько. Мій ясновельможний пан батько. Чи мушу я верещати і видирати собі волосся?» Казали, що Кетлін Старк пошматувала собі обличчя на криваві смуги, коли Фреї зарізали її дорогоцінного Робба. «Ви б хотіли цього, батьку? — кортіло їй спитати. — Чи краще б хотіли, щоб я лишилася сильною? Ви плакали по власному батькові?»

Її дід помер, коли їй був лише рочок, але ту

історію вона знала добре. Князь Титос надзвичайно розжирів, і серце його розірвалося одного дня, коли він видирався сходами до своєї коханки. Батько тоді був у Король-Березі — служив Правицею Навіженому Королю. Коли Серсея з Хайме були малі, князь Тайвин часто перебував у Король-Березі. Якщо він і плакав, коли дізнався про смерть батька, то в такому місці, де ніхто не бачив його сліз.

Королева відчула, як її нігті впинаються в долоні.

— Як ви сміли залишити його отак?! Пан батько були Правицею при трьох королях, найвеличнішою людиною в історії Семицарства! За ними мають калатати дзвони, як калатали за Робертом! Їх треба обмити і вдягти згідно їхньої посади — у горностай, грезет і кармазиновий шовк. Де Пицель? Де Пицель, питаю?! — Вона обернулася до стражників. — Гей, Бородавко! Приведи мені великого маестра Пицеля. Він має подбати про князя Тайвина.

— А він їх бачив, ваша милосте, — відповів

Бородавка. — Прийшов, побачив і пішов
скликати сестер-мовчальниць.

«Виходить, по мене послали останньою.»
Накотив такий гнів, що вона й слів не добрала.
«А Пицель побіг писати листи, аби лише не
забруднити свої безсилі старечі рученята. Який
з нього хосен, питається?»

— Знайдіть маестра Балабара, — нарешті
спромоглася вона. — Маестра Френкена. Хоч
якогось маестра!

Бородавка і Деривухо притьмом кинулися
виконувати наказ.

— Де мій брат?

— Пішов проходом. Там цілий колодязь, а у
ньому в камінь забито залізні щаблі. Пан Хайме
поліз подивитися, чи він глибокий.

«Та ж Хайме однорукий! — кортіло їй
заволати. — Лізти туди мали б ви! Як йому
видиратися щаблями, телепні? Коли там,
унизу, на нього можуть чекати ті самі
волоцюги, що вбили батька!»

Її близнюк завжди був надто похапливий, і
навіть втрата правиці, схоже, не навчила його

обережності. Вона вже була наказала вартовим полізти за ним і привести назад, коли повернулися Бородавка та Деривухо, ведучи між собою сивочолого чоловіка.

— Оцей, ваша милосте, — мовив Деривухо, — називає себе маестром.

Чоловік низько вклонився.

— Чим можу прислужитися вашій милості?

Обличчя його видалося трохи знайомим, та Серсея не могла згадати, де саме його стрічала. «Підстаркуватий, але молодший за Пицеля. У цьому начебто ще збереглася якась сила.» Чоловік був високий, хоча трохи зсутулений, зі зморшками навколо ясних блакитних очей. «А шия гола.»

— На вас немає маестерського ланцюга.

— Бо в мене його забрали. А звати мене, коли ласка вашої милості, Кайбурном. Я лікував руку вашому братові.

— Краще сказати, пенька.

Тепер королева його згадала — адже це він приїхав разом із Хайме з Гаренголу.

— Так, долоню я панові Хайме не врятував,

мушу визнати. Зате моє мистецтво врятувало йому решту руки, а можливо, і саме життя. Цитадель забрала в мене ланцюга, та не змогла забрати знання і хист.

— Годиться, — вирішила королева. — Та якщо ви не впораєтеся, то втратите щось більше за ланцюга, це я вам обіцяю. Приберіть стрілу з живота мого батька і приготуйте його для сестер-мовчальниць.

— Слухаю волю пані королеви. — Кайбурн пішов до ліжка, зупинився, озирнувся. — А що ваша милість накажуть робити з дівчиною?

— Дівчиною?!

Серсея зовсім не помітила другого тіла, тому ринула до ліжка, відкинула убік купу скривавлених простирадл і побачила її — голу, холодну, рожеву... за винятком обличчя, зчорнілого так само, як Джофове на весіллі. Ланцюг з ланками у подібі з'єднаних золотих рук майже сховався у плоті на шиї, скручений так сильно, що порвав шкіру.

Серсея засичала, як розлючена кішка:

— А це звідки тут узялося?!

— Ми її тут знайшли, ваша милосте, — промимрив Деривухо. — Це ж Бісова шльондра.

Наче це мало пояснити, відки вона взялася у опочивальні і що тут робила.

«Пан батько не мав потреби у шльондрах, — подумала Серсея. — Після смерті матері він не торкався жінок.» Вона подарувала стражникові крижаний погляд.

— Ні, такого не... коли батько князя Тайвина помер, молодий князь повернувся до Кастерлі-на-Скелі і там знайшов... жінку оцього штибу... прикрашену материними коштовностями, в одній з материних суконь. Пан батько зірвав з неї коштовності, та й усе інше теж. Два тижні її ганяли голою вулицями Ланіспорту, де вона мала сповідатися кожній зустрічній людині, що є злодійкою та розпусницею. Ось як князь Тайвин Ланістер чинив зі шльондрами. Він би ніколи... ця жінка перебувала тут із якоюсь іншою метою, не щоб...

— Можливо, його ясновельможність

Правиця допитував дівчину щодо її хазяйки, — припустив Кайбурн. — Адже Санса Старк, я чув, зникла тієї ж ночі, коли було вбито короля.

— Саме так! — Серсея гаряче учепилася за припущення. — Авжеж допитував, жодних сумнівів бути не може.

І подумки побачила погляд Тиріона спідлоба та його хижу мавп'ячу посмішку під руїною носа. «Хіба є кращий спосіб допитати шльондру, ніж роздягти голяка і розсунути їй ноги? — прошепотів карлик. — Я й сам люблював її так допитувати.»

Королева відвернулася. «Ні, на неї я не дивитимуся.» Раптом їй стало гидко навіть перебувати в одному помешканні з мертвою дівкою, і вона поспіхом вискочила до передпокою повз Кайбурна.

Тим часом до пана Озмунда приєдналися його брати Озней та Озфрид.

— У опочивальні Правиці лежить мертва жінка, — мовила Серсея до трьох Кіптюгів. — Ніхто не має знати, що вона тут з'являлася.

— Слухаю ясну пані. — Пан Озней досі

зберіг на щоці помітні подряпини від пазурів іншої Тиріонової шльондри. — Але що нам з нею робити?

— Згодуйте собакам чи заберіть собі до ліжка на розваги — який мені клопіт? Її тут ніколи не було, зрозуміли? Хто насмілиться бодай згадати вголос — втратить язика. Ви мене зрозуміли?

Озней та Озфрід перекинулися поглядами.

— Воля вашої милості.

Вона пішла за ними всередину і подивилася, як вони сповивають дівчину скривавленими ковдрами та простирадлами. «Шая. Її звали Шая.» Востаннє вони розмовляли ввечері напередодні карликового суду двобоєм — після того, як отой вишкірений дорнійський змій став за нього поборником. Шая питала про якісь коштовності, подаровані їй Тиріоном, про певні обіцянки, які б вона хотіла отримати від корони: маєток у місті та лицаря за нареченого. Королева дала зрозуміти, що хвойда не отримає геть нічого, доки не розкаже, куди поділася Санса Старк.

— Ти була її покоївкою. Я маю вірити, що ти нічого не знала про її підступні задуми? — гарчала Серсея. Шая тоді втекла вся у сльозах.

Пан Озфрид закинув сповитий труп собі на плече.

— Мені потрібен той ланцюг, — мовила Серсея. — Дивіться, не подряпайте золота.

Озфрид кивнув і рушив до дверей.

— Ні, не дворичем! — Вона махнула рукою в бік таємного проходу. — До підземелля спускається колодязь. Лізьте туди.

Пан Озфрид став був на коліно перед комином, але раптом звідти заблимає світло, і королева почула голоси. З дірки виник Хайме, зігнутий, наче стара шкіринда, здіймаючи чоботями хмари попелу з останнього вогнища князя Тайвина.

— Геть з дороги! — наказав він Кіптюгам.

Серсея кинулася до брата.

— Ти їх знайшов? Знайшов убивць? Скільки їх там?

Авжеж їх мало бути кілька. Хіба один упорався б з її батьком?

На вид її близнюк здавався геть виснаженим.

— Колодязь спускається у кімнату, куди виходить з півтузня проходів. Усі проходи перекрито залізними ґратами, зачинено на ланцюги та замки. Треба знайти ключі. — Він роззирнувся навколо себе опочивальнею. — Хай хто це зробив, він може досі ховатися у цих стінах. Там така плутанина, і всюди темно.

Серсея уявила собі, як Тиріон пробирається усередині стін, наче велетенський щур. «Ні. Дурниці. Карлик сидить у кам'яному мішку.»

— То розбий стіни молотами. Хоч усю цю башту розвали, якщо треба. Я хочу, щоб їх знайшли. Тих, хто це зробив — хай хто вони є. Знайшли і скарали.

Хайме обійняв її, охопив стан здоровою рукою. Від нього тхнуло попелом, але у волоссі заплуталося вранішнє сонце, надаючи золотого блиску. Їй закортіло притягти до себе його обличчя, уп'ястися поцілунком... «Ні, пізніше, — сказала вона собі, — пізніше він сам прийде до мене по розраду.»

— Ми його спадкоємці, Хайме, — прошепотіла вона. — Саме на нас ляже тягар завершити його труди. Ти повинен обійняти батькову посаду і стати Правицею. Ти ж розумієш, хіба ні? Томен має в тобі потребу...

Він віддалився від неї та здійняв руку, тицьнувши пеньком трохи не в обличчя.

— Правиця без правиці? Якийсь недолугий жарт, сестричко. Не проси мене правити, не вийде.

Їхній дядько почув його відповідь, а з ним і Кайбурн, і Кіптюги, які тим часом намагалися пропхати свій сувій до комина. Почули навіть стражники: Бородавка, Деривухо та Гок Кривокопито. «І ще до вечора знатиме увесь замок.» Серсея відчула, як запашили щоки.

— Правити?! Я нічого не казала про правити. Правитиму я, доки син не досягне належного віку.

— Тоді не знаю, кого мені більше шкода, — відповів брат, — Томена чи Семицарство.

Вона дала йому ляпаса. Рука Хайме злетіла вгору, швидша за котячу лапу, щоб перехопити

удар... але кіт мав замість правиці скалічений оцупок. Її пальці лишили на щоці червоні сліди.

Почувши звук ляпаса, їхній дядько зіп'явся на ноги.

— Ваш батько лежить тут мертвий! Майте пристойність винести ваші сварки назовні!

Хайме схилив голову на знак вибачення.

— Благаю пробачити нам, дядьку. Моїй сестрі зле від горя. Вона забувається.

За те їй закортіло дати йому ще одного ляпаса. «Я з глузду з'їхала, коли гадала, що він може служити Правицею.» Чи не краще взагалі скасувати цей уряд? Коли Правиця приносив їй щось, окрім лиха та клопоту? Джон Арин підклав їй у ліжку Роберта Баратеона, до того ж наприкінці життя почав рознюхувати про неї та Хайме. Едард Старк підхопив справу Арин там, де той її покинув; його втручання змусило її позбавитися Роберта швидше, ніж вона бажала — мала-бо намір спершу дати ради його клятим братам. Тиріон продав Мирцелу дорнійцям, зробив одного з її синів

заручником, а іншого вбив. А коли князь Тайвин повернувся до Король-Берега...

«Наступний Правиця знатиме своє місце» — пообіцяла вона собі. Ним має стати пан Кеван. Дядько був невтомний у трудах, обережний, поміркований, вірний та покірний престолові. На нього вона зможе покластися так само, як покладався батько. «Правиця не повинна сперечатися з головою.» Влада над державою належить їй, але ж для її здійснення знадобляться нові люди. Пицель був нікчемний белькотливий підчихвіст, Хайме втратив мужність разом із мечовою рукою, а Мейсові Тирелу з його кумцями Рожвином та Рябином аж ніяк не можна було вірити. Може, саме вони і замішані у цю справу. Адже Мейс Тирел мав розуміти, що поки Тайвин Ланістер живий, влади над Семицарством йому не бачити.

«Але з оцим треба обережніше.» Місто юрмилося його вояками; Тирел примудрився увіпхнути одного зі своїх синів до Королегвардії, а тепер підкладає дочку в Томенове ліжко. Від думки про згоду батька на

заручини Томена і Маргерії Тирел її досі охоплювала лють. «Те дівчисько вдвічі старше за мого сина і вже двічі овдовіле!» Мейс Тирел твердив, що донька його досі незаймана, та Серсея плекала сумніви. Так, Джофрі загинув, не встигнувши взяти наречену до ліжка, проте вона ж була раніше одружена з Ренлі... «Нехай хтось любить трав'яну наливку замість доброго пива, та коли йому просто під ніс ставлять пиво, він п'є і не вередує.» Треба наказати князеві Варису з'ясувати все, що можливо.

Остання думка змусила її спинитися на місці, наче вкопану. Вона геть забула про Вариса! «А він же мав би бути поруч. Він завжди поруч.» Коли у Червоному Дитинці ставалося щось важливе, євнух з'являвся, наче з повітря. «Тут Хайме, і дядько Кеван, і Пицель вже встиг прийти та піти. А Вариса немає.» Холодний палець торкнувся хребта. «Він до цього причетний. Напевне, боявся, що батько зітне йому голову, і вдарив першим.» Князь Тайвин ніколи не плекав любові до солодкого та слизького коронного шепотинника. Якщо

хтось і знає таємниці Червоного Дитинця, то хто, як не він? «Злигався зі Станісом, це вже напевне. Зрештою, вони обидва сиділи у раді Роберта...»

Серсея хутко рушила до дверей опочивальні, де стояв пан Мерин Трант.

— Транте, ану приведіть мені пана Вариса! Якщо пручатиметься — притягніть на шворці. Хай верещить, аби цілий був.

— Слухаю волю вашої милості.

Та не встиг один Королегвардієць вийти, як повернувся другий. Пан Борос Блаунт червонів обличчям і важко дихав після поспіху догори сходами.

— Зник! — видихнув він, коли побачив королеву, тоді упав на одне коліно. — Біс... його келію відчинено, ваша милосте... ніде нема жодного сліду...

«Сон справдився.»

— Я ж наказала, — засичала вона. — Його мали стерегти вдень і вночі.

Блаунтові груди важко здіймалися.

— Одного з темничних ключарів теж немає.

Ругеном його звали. А двох інших ми знайшли поснулими.

Вона ледве змусила себе не заверещати.

— Сподіваюся, пане Боросе, ви їх хоч не збудили. Хай собі сплять.

— Сплять? — Лицар підняв догори здивовані набряклі очі. — Гаразд, ваша милосте, але скільки часу...

— Вічно, пане. Потурбуйтеся, щоб вони поснули навіки. Я не потерплю, щоб варта спала на чатах.

«Він тут, у стінах. Він убив батька, як раніше убив матір, як убив Джофа.» Королева знала, що карлик прийде і по неї — точно так, як їй передбачила стара у мороці того намету. «Я сміялася їй в обличчя, а вона таки мала силу. Я побачила своє майбутнє у краплі крові. Мою лиху долю.» Ноги раптом послабли й підломилися. Пан Борос спробував узяти королеву попід руку, та вона сахнулася від його доторку. Хтозна — може, і він є одним з Тиріонових поплічників.

— Заберіться від мене! — мовила вона. —

Геть!

І сяк-так додибала до лави-скрині з високою спинкою.

— Ваша милосте? — запитав Блаунт. — Чи не принести вам кухоль води?

«Крові мені принеси, не води. Тиріонової крові — крові валонкара.» Навколо кружляли у танку смолоскипи. Серсея заплющила очі й побачила, як до неї вишкіряється карлик. «Ні, — подумала вона, — ні... я ж майже тебе здихалася.» І відчула, як його пальці охопили їй шию та почали стискатися.

Брієнна

— Я шукаю дівчину тринадцяти років, — сказала вона сивочолій селянці біля колодязя. — Шляхетного роду, надзвичайно вродливу, з блакитними очима та рудаво-брунатним волоссям. Можливо, її супроводжує невисокий огрядний лицар. А може, блазень. Чи не бачили ви її тут?

— Та не бачила, ваша лицарська вірносте, — відповіла селянка, чухаючи лоба. — Відтепер оком накидатиму, раптом що.

Коваль теж нікого не бачив; ані септон у сільському септі, ані свинопас зі свиньми, ані дівчина, що смикала цибулю на городі, ані жоден з інших простолюдців, котрих Тарфійська Діва зустріла поміж мазаних хат містечка Росбі. І все ж вона не полишала пошуків. «Тут найкоротша дорога до Сутіндолу,

— казала собі Брієнна. — Якщо Санса рушила у цей бік, хтось же мав її бачити.»

Коло замкової брами вона поставила те саме питання двом списникам зі значками у вигляді трьох червоних кутників донизу на горностаєвому тлі — гербом дому Росбі.

— Кажете, десь шляхом блукає? Ну то недовго їй дівувати лишилося, — вишкірився старший. А молодшому закортіло дізнатися, чи не має вона між ніг таке саме рудаво-брунатне волосся.

«Тут я допомоги не знайду.» Знову видираючись на коня, Брієнна помітила на дальньому кінці села тендітного хлопчика верхи на строкатому коні. «З отим я не балакала» — подумала вона, проте хлопчина зник за септом, щойно вона рушила у його напрямку. Брієнна вирішила дати хлопцеві спокій — певніше за все, малий бачив не більше за інших. У Росбі — невеличкому придорожньому містечку — мандрівники хіба що зупинялися перепочити; довго сидіти Сансі тут було ні до чого, навіть якби вона його

проминала. Повернувшись на шлях, Брієнна рушила на північний схід повз яблучні садки та ниви ячменю, і скоро лишила позаду містечко разом із замком. Те, що вона шукає, має чекати на неї в Сутіндолі, сказала вона собі. «Якщо, звісно, панна пішла цим шляхом.»

— Я знайду дівчину і вбережу їй життя, — обіцяла Брієнна панові Хайме ще тоді, у Король-Березі. — Заради пам'яті її паніматки. І заради вас.

Шляхетні слова... та легко казати, важче зробити. Вона надто довго сиділа у місті, а взнала в ньому надто мало. «Треба було виступити раніше... але куди?» Санса Старк зникла тієї ночі, коли помер король Джофрі. Якщо відтоді її хтось бачив або хоч мав гадку, де вона могла подітися — той мовчав, не розтуляючи рота. «Принаймні, коли їх питала я.»

Брієнна вважала, що дівчина поїхала з міста. Якби вона досі перебувала у Король-Березі, золотокирейники вже б її розшукали. Виходить, вона мала бути деінде... але «деінде»

— чималий край. «Якби я була юна дівчина, щойно розквітла, самотня та налякана, у смертельній небезпеці... що б я зробила? — питала себе Брієнна. — Куди б подалася?» Та для себе самої знайти відповідь було легше — вона б повернулася на Тарф до свого батька. Але ж Сансиному батькові у доньки на очах відтяли голову. А паніматку замордували в Близнюках. Зимосіч, велика твердиня Старків, стояла сплюндрована і спалена, людей її поклали під меч. «Вона не має дому, куди втекти, ані батька, ані матері, ані братів.» А тому Санса могла знайтися хоч у наступному містечку, хоч на кораблі до Асшаю — ні те, ні друге не здавалося неймовірним.

Та навіть якби Санса Старк схотіла поїхати додому, то як мала туди дістатися? Королівський гостинець безпечним не був — це вже розуміла і дитина. За Перешийком у замку Калин-Коп сиділи залізники, а в Близнюках перед ним — Фреї, котрі вбили Сансиного брата і матір. Якби дівчина мала гроші, то могла б попливти морем, але порт у

Король-Березі досі лежав у руїнах, річка була захаращена уламками пришибів та спалених і затоплених галер. Брієнна поспитала у корабельнях, та ніхто не пригадував, щоб у ніч смерті Джофрі зі столиці виходив корабель. Один чолов'яга розказав, що кілька купецьких кораблів ще стоять на котві в затоці та розвантажуються човнами, але більша їх частина іде вгору узбережжям до Сутіндолу, де у порті буває небачене раніше пожвавлення.

Кобила в Брієнни була з себе дуже гарна, і крок тримала теж пречудово. На шляху дівчина побачила більше подорожніх, ніж чекала. Тупали собі потроху жебрущі брати, теліпаючи мисками для милостині на шийних ремінцях. Прогалопував молодий септон на дорожній кобилі, не гіршій за будь-яку панську, а пізніше на гостинці їй стрівся гурт сестер-мовчальниць, котрі у відповідь на Брієннине запитання лише заперечливо хитнули головами. На південь протягнувся обоз запряжених волами возів зі збіжжям та мішками вовни; потім Брієнні зустрілися свинопаси зі стадом свиней, а за

ними стара пані у кінних ношах з супроводом збройних вершників. Брієнна питала у всіх, чи не бачили вони шляхетного роду дівчину тринадцяти років од народження з блакитними очима та рудаво-брунатним волоссям. Але ніхто її не бачив.

Окрім дівчини, Брієнна питалася і про дорогу попереду.

— Відси до Сутіндолу ще так-сяк безпечно, — сказав їй один чолові'яга, — а за Сутіндолом швендіють розбійники, ще й утікачі з війська у лісі ховаються.

Зеленими досі лишалися тільки смереки та вартові сосни; листяні дерева вдягли брунатно-золоті шати, а чи вже скинули їх і тепер шкрябали небо голими чорними гілками. Кожен порив вітру здіймав над коліями шляху вихори впалого листя; цілі хмари його шурхотіли навколо копит великої гнідої кобили — дарунку від Хайме Ланістера. «Легше зловити листок на вітрі, ніж знайти дівчину, зниклу на Вестеросі.» Брієнна вже питала себе, чи не було доручення Хайме якимось

жорстоким жартом. Можливо, Санса Старк давно загинула — приміром, їй потай стяли голову за участь у вбивстві короля Джофрі та поховали у безіменній могилі. Хіба є кращий спосіб приховати свавільне вбивство панни, ніж надіслати здоровезну тупу дівку з Тарфу її шукати?

«Ні, Хайме такого б не зробив. Він казав і діяв щиро. Він подарував мені меча і назвав його Вірноприсяжцем.» А втім, навіть і те байдуже. Вона ж бо пообіцяла пані Кетлін, що поверне її доньок — а немає клятви урочистішої, ніж клятва мертвій людині. Хайме твердив, що менша дівчинка давно загинула — та Ар'я, котру везли на північ віддати заміж за байстрюка Руза Болтона, була несправжня. Лишалася тільки Санса. І Брієнна конче мусила її знайти.

Надвечір вона побачила біля струмка табірне вогнище, коло якого двоє чоловіків смажили рибу, поскладавши зброю та броню під деревом. Один був підстаркуватий, інший — молодший, хоча теж далеко не юнак.

Молодший підвівся привітатися; його чимале черево випирало крізь шворки плямистого замшового каптана. Щоки та підборіддя йому вкривала кошлата нестрижена борода кольору старого золота.

— Гей, пане лицарю! — гукнув він. — Ми тут пструга засмажили, на трьох вистачить!

Брієнну вже не вперше приймали за чоловіка. Вона скинула з голови шолома, дозволила розсипатися волоссю — кольору брудної соломи і майже такому ж крихкому, як стара солома. Довге, але тонке та ріденьке, воно розлетілося навколо плечей.

— Маєте мою дяку, пане лицарю.

Заплотний лицар так скривився, примружившись, що вона зрозуміла: чоловік був добряче короткозорий.

— То ви панна, абощо? У броні та при зброї? Ласка божа, Ільку, ти лишень подивися на цю статуру!

— Я теж подумав, що вона — лицар, — буркнув старший, перевертаючи пструга на вогні.

Навіть у чоловічій подобі Брієнна вважалася б дебелою та довготелесою; в жіночому тілі вона була величезною. «Потвора» — саме таке слово чула вона тут і там всеньке своє життя. Рамена мала широчезні, стегна — ще ширші, ноги — довжелезні, руки — могутні й товсті. На грудяхросло більше твердих м'язів, ніж м'яких цицьок. Долоні скидалися на лопати, ступні — на корчі дерев. Ще й красою дівчина не вродилася: мала довге кінське обличчя, вкрите ластовинням, і завеликі зуби, що аж випиналися з рота. Втім, вона сама все про себе знала і зайвих нагадувань не потребувала.

— Панове добродії, — мовила вона, — чи не стрічали ви на шляху дівчини тринадцяти років? Вона має блакитні очі, рудаво-брунатне волосся. Можливо, подорожує в товаристві чоловіка сорока років, опасистого, червоного обличчям.

Підсліпуватий заплотний лицар почухав потилицю.

— Щось не пригадую такої дівчини. То що в неї за волосся, кажете: руде чи брунатне?

— Тобі ж сказали: рудаво-брунатне, — мовив старший. — Буває і таке. Але ні, ми її не бачили.

— Еге ж, не бачили, — піддакнув молодший. — Злізайте вже з коня, риба майже спеклася. Їсти хочте?

Їсти вона хотіла, але й обережності не втрачала. Заплотні лицарі не надто славилися лагідністю та шляхетністю. «Де заплотник, там і розбійник — два краї одного меча» — казало прислів'я. «Але ці двоє на вигляд не надто небезпечні.»

— Чи можу я взнати ваші імена, панове?

— Маю честь зватися Крейтоном Довголозом. Ім'я моє уславлене в піснях, — відповів череватий. — Можливо, ви чули про мої звитяги, скоєні на Чорноводі. А супутник мій — пан Іліфер Безгрішний, та не думайте, що без гріха — лишень без грошей.

Якщо про Крейтона Довголоза хтось і склав пісню, Брієнна її ніколи не чула. Названі імена проказували їй не більше, ніж побачені герби. На зеленому щиті пана Крейтона виднівся

лише брунатний вершок, а до нього — глибока зарубка чиеюсь бойовою сокирою. Щит пана Ліфера був розділений золотими та горностаєвими клинцями, хоча все у лицарі підказувало, що крім мальованого золота і мальованого ж горностаю, інших він ніколи не знав. Років од народження він мав принаймні шістдесят, як один день, обличчя — вузьке та гостре під каптуром латаної, грубо зітканої подорожньої свитини. На собі він також мав і кольчугу, але залізом її розсипалися, наче ластовиння, плямки іржі. Брієнна була на голову вища за кожного, мала кращого коня, кращу зброю та обладунок. «Коли почну лякатися отаких, саме час буде скласти меча і сісти плести шкарпетки.»

— Дякую вам красно, ласкаві панове, — мовила вона, — і радо поділю з вами рибу.

Зіскочивши додолу, Брієнна розсідлала кобилу, підвела її до води, сплутала ноги та пустила щипати траву. Зброю, щита, сакви вона склала під в'язом. Пструг тим часом спікся до хрусткої кірки. Пан Крейтон подав їй

рибу, і вона сіла повечеряти на землю, схрестивши ноги.

— Ми, панно, прямуємо до Сутіндолу, — мовив Довголоз, розбираючи свого пструга пальцями. — Вам незле б поїхати з нами. Дороги нині небезпечні.

Брієнна мала що розповісти про небезпеки на дорогах — таке, що лицареві й знати б не схотілося.

— Дякую, пане, та я не потребую вашого захисту.

— Але я наполягаю! Правдивий лицар має захищати слабку статть.

Вона торкнулася руків'я меча.

— Ось мій захист, пане.

— Що меч! До меча треба тверду руку.

— Моя рука достатньо тверда, будьте певні.

— Воля ваша. Маю за нечемність сперечатися з панною. Але ми все ж таки проведемо вас до Сутіндолу. Втрюх воно безпечніше їхати, ніж на самоті.

«Утрюх ми виїхали з Водоплину. Зрештою Хайме втратив руку, а Клеос Фрей — життя.»

— Ваші коні за моєю не вженуться.

Брунатний мерин пана Крейтона був жалюгідним старим із запалою спиною та сльозавими очима; кінь пана Іліфера, тонкий, як тростинка, виглядав замореним голодом.

— На Чорноводі мій кінь задніх не пас, майте певність, — засперечався пан Крейтон.
— Я там учинив криваву різанину і зібрав десяток викупів. Чи знають шляхетна панна лицаря Герберта Болінга? Як не знали, то вже і не зустрінете — я його зарубав на місці. Там, де брязкають мечі, ви ніколи не побачите пана Крейтона Довголоза позаду інших!

Його супутник сухо гигикнув.

— Та годі вже, Крею. Такій, як вона, ні до чого такі, як ми.

— Такій, як я? — Брієнна не була певна, що саме вона почула.

Пан Іліфер тицьнув кістлявим пальцем на її щит. Фарба на ньому лупилася і відпадала, проте знак було видно добре: чорний кажан на розділеному навскіс полі, золотому зі срібним.

— Ви носите облудного щита, на якого не

маєте прав. Дід мого діда вбив останнього Лотстона. Відтоді ніхто не зважувався показувати на собі цей знак — чорний, наче скоєні під ним справи.

Насправді щит видобув пан Хайме у зброярні Гаренголу. Брієнна знайшла його у стайні на кобилі разом з безліччю корисних речей: сідлом та вуздкою, довгою кольчугою, шоломом із заборолом, гаманцями золота і срібла, а до них грамотою, ціннішою за те й інше.

— Власного щита я втратила, — пояснила вона.

— Шляхетній діві не треба іншого щита, крім правдивого лицаря! — хвацько оголосив пан Крейтон.

Пан Іліфер на нього не зважив.

— Босий шукає чобіт на ноги, голий — якусь сорочину прикрити сором. Та хто стане прикривати сором ганьбою? Князь Лукас, котрого люди звали Бандур, мав на щиті отого кажана, а потім той самий знак носив Манфريد Чорнокаптур, його син. То хто ж і навіщо сам

зголоситься носити такий знак, питаю я себе? І відповідаю: той, чий гріх іще чорніший... і свіжіший.

Лицар оголив кинджала — неоковирного, з дешевого заліза.

— Маємо жінку потворно велику і потворно дужу, котра ховає власні кольори від людських очей. Отож, Крею, дивись і дивуйся: осьде перед тобою сидить панна Тарфійська, яка розчохнула королю Ренлі його королівську горлянку.

— Брехня!

Ренлі Баратеон був їй більше, ніж королем. Вона кохала його ще відтоді, як він прибув на Тарф, об'їжджаючи з гостиною дідицтва підданого йому панства на знак свого повноліття і вступу в права зверхнього володаря. Її батько привітав його бенкетом, а їй наказав з'явитися, бо без наказу вона б ховалася у своїй опочивальні, наче поранене звірятко. Тоді їй було стільки ж років, як Сансі; більше, ніж мечів, вона боялася кпинів та смішків. «Вони визнають про троянду, — казала

вона князеві Селвину, — і сміятимуться.» Але Вечерниця був невблаганний.

А Ренлі поставився до неї так гречно та шляхетно, наче вона була справжня — і прегарна — вельможна панна. Він з нею навіть танцював, і у його руках вона почувалася стрункою та зграбною, а ноги аж літали над підлогою. Опісля за його прикладом її про танок почали благодати інші пани. Відтоді вона бажала лише наблизитися до князя Ренлі, служити йому, захищати від біди. І зрештою не впоралася. «Ренлі помер у мене на руках, але вбила його не я» — подумала вона. Та хіба зрозуміють її почуття ці заплотники?

— Я радо б віддала своє життя за короля Ренлі. І загинула б щасливою, — мовила вона. — Я йому не шкодила. Присягаюся на мечі.

— На мечях присягаються лицарі, — зауважив пан Крейтон.

— Присягніться Седмицею! — завимагав пан Іліфер Безгрішний.

— Гаразд, присягаюся. Я не заподіяла королю Ренлі жодної шкоди. Присягаюся в

цьому Матір'ю. Хай не знатиму я її милосердя, коли брешу. Присягаюся Батьком і благаю його про правий суд. Присягаюся Дівою та Старицею, Ковалем та Воїном. І Мороком теж присягаюся — хай забере він мене просто зараз, якщо кажу неправду.

— Непогана присяга, як для дівчиська, — поблажливо кивнув пан Крейтон.

— Та вже ж. — Пан Іліфер Безгрішний стенив плечима. — Якщо збрехала, хай боги розсудять.

І вкинув кинджала у піхви.

— Ну то стійте першу варту.

Заплотні лицарі лягли та й послули собі, а Брієнна заходилася тривожно міряти кроками маленький табір, дослухаючись до тріскоту вогнища. «Мені б їхати далі, поки ще можу.» Але ж не могла вона кинути людей без захисту, хай щойно зустрінutih. Навіть глупої ночі на шляху траплялися вершники, з лісу доносилося якесь гавкання та пугукання — хтозна, може, сов та лисиць, а може, когось гіршого. Тому Брієнна нікуди не поділася, а ходила круг

табора і перевіряла, чи вільно ходить меч у піхвах.

Загалом її варта виявилася легкою. Важке почалося згодом, коли прокинувся пан Іліфер і зголосився її змінити. Брієнна постелила на землі ковдру, згорнулася клубком і заплющила очі. «Не спатиму» — вирішила вона, хоча втомую просякла аж до кісток. У присутності чоловіків їй ніколи не спалося легко та спокійно. Навіть у таборі князя Ренлі небезпека зґвалтування ніколи її не полишала. Цю науку вона вперше вивчила під мурами Вирію, а вдруге — коли вони з Хайме потрапили до рук «Хвацьких Компанійців».

Холод від землі просочився крізь Брієннині ковдри і всотався у кістки. Невдовзі кожен м'яз у тілі скнів і судомився — від щелеп аж до пальців ніг. Їй спало на думку, чи не мерзне зараз Санса Старк — хай де вона є. Пані Кетлін казала, що Санса — мила, добра душа, кохається у лимонних тістечках, шовкових сукнях та піснях про лицарські звитяги. Але дівчина бачила на власні очі, як відтяли голову

її батькові, а потім мусила вийти заміж за одного з його вбивць. Якщо хоч у половині пліток містилася правда, карлик був з-поміж усіх Ланістерів найжорстокіший та найлукавіший. «Якщо Санса справді отруїла короля Джофрі, то напевне, саме Біс силоміць спрямував її руку. При тому дворі вона була самотня і не мала жодного друга.» У Король-Березі Брієнна знайшла таку собі Бреллу — одну з Сансиних покоївок. Служниця розповіла, що між Сансою та карликом теплих почуттів не водилося. Можливо, вона тікала від нього так само, як від вини в убивстві Джофрі.

Якщо Брієнні й наснилося щось уночі — зі світанком та пробудженням воно відлетіло геть. Ноги залякли, наче дерев'яні, від холодної землі, та ніхто не скоїв на неї замаху і не торкнувся речей. Заплотні лицарі були вже на ногах — клопоталися в таборі. Пан Іліфер патрав білку до сніданку, а пан Крейтон стояв лицем до дерева і довго, з насолодою відливав нічну воду. «Заплотні лицарі, — подумала вона, — підстаркуваті, череваті, хвалькуваті, ще й

підсліпуваті... але люди з себе порядні, що не кажи.» Її трохи підбадьорило те, що на світі ще лишилося кілька порядних людей.

Поснідали вони смаженою на вогнищі білкою, розтертими в кашу жолудями та солоними огірками. Протягом сніданку пан Крейтон геть проточив їй голову балачками про свої звитяги на Чорноводі, де він зарубав з десяток уславлених та грізних лицарів, чиїх імен вона ніколи не чула.

— О, то був такий бій, який і за все життя навряд коли побачиш, — торочив він, — відчайдушна та кривава різанина, що подібної не бувало на світі.

Утім, і панові Іліферу він знайшов місце у своїх вихваляннях: визнав, що той теж бився хоробро та вправно. Сам Іліфер майже нічого не казав.

Коли нарешті вирушили в дорогу, лицарі стали обабіч неї, як личило захисникам вельможної панни... хай панна ця вивищувалася над ними на голову і озброєна була далеко краще за обох.

— А чи ніхто не проминав табір, коли ви стояли на варті? — запитала їх Брієнна.

— Приміром, дівчина тринадцяти років з рудаво-брунатним волоссям? — піддражнив пан Іліфер Безгрішний. — Ні, панно. Нікого не було.

— Я бачив декількох, — устряг пан Крейтон. — Хлопчисько-селяк проїхав сорокатою кобилкою, а за годину пройшло пішки з півдесятка чоловіг. Мали при собі за зброю ковіньки та коси. Помітили наше багаття, спинилися, почали до коней придивлятися. Та я їм мечем посвітив і наказав, щоб забиралися. Ох і пики ж були у тих харцизів — лихі й відчайдушні... та не такі відчайдушні, щоб отак просто зачепити на дорозі пана Крейтона Довголоза.

«Та де вже, — подумала Брієнна, — то й справді голодну скруту треба мати, щоб тебе грабувати.» І відвернулася сховати посмішку. На щастя, пан Крейтон був надто заклопотаний оповідкою про свою величну битву з лицарем Червоної Курки, щоб помітити якісь там

дівчачі глузи. І все ж добре було мати супутників у дорозі — навіть таких, як ці двоє.

Пополудні Брієнна почула крізь голі брунатні дерева якийсь наспів.

— Що то таке? — запитав пан Крейтон.

— Молитва на кілька голосів.

Брієнна знала псалом, який саме співали. «Вони благають Воїна про захист і молять Старицю освітити їм шлях.»

Пан Іліфер Безгрішний оголив свого добряче побитого клинка і натяг повід, вочевидь бажаючи зачекати наближення співців.

— Вони десь недалечко.

Спів плинув крізь ліс, наче побожний грім з неба, і раптом його джерело з'явилося просто попереду на шляху. Очолював ходу гурт жебрущих братів — розкошланих бороданів у грубо зітканих рясах, хто у простих ходаках, а хто і босоніж. За ними тупало десятків шість злиденних чолов'яг, жінок та дітей, плямиста свиня та кілька овець. Хтось із чолов'яг мав сокири, але більшість — лише грубі дерев'яні

кийки та ломаки. Посеред юрби людськими зусиллями котилася двоколісна гарба з сірих потрісканих дощок, навалена купою черепів та потрощених кісток. Побачивши заплотних лицарів, жебрущі брати спинилися, і молитва замовкла.

— Добрі панове лицарі, — мовив один, — хай огорне вас любов Матері.

— І вас, добрі браття, — відповів пан Іліфер.
— Хто ви такі?

— Бідолахи, — відповів здоровань із сокирою.

Незважаючи на холод осіннього лісу, він не мав на собі ані сорочки, ані свити, зате на грудях ніс вирізану ножем семикутну зірку. Саме такі зірки за давніх часів урізали собі у плоть андальські вої, коли вперше прийшли на цей берег вузького моря скидати у порох королівства першолюдей.

— Йдемо до міста, — мовила висока жінка, впряжена у гарбу, — веземо ці святі кістки до Блаженного Баелора, шукаємо розради та захисту від пана короля.

— Ставайте до наших лав, друзі, — закликав малий сухорлявий чоловічок у поношеній рясі септона, в котрого на шиї теліпався кришталь на ремінці. — Вестерос має потребу в кожному мечі.

— Ми прямували до Сутіндолу, — заявив пан Крейтон, — але могли б доправити вас безпечно до Король-Берега.

— Якщо ви маєте монету сплатити нам за супровід, — додав пан Іліфер, що вочевидь не бажав миритися зі своїм безгрішшям.

— «Горобцям» золото ні до чого, — відповів септон.

Пан Крейтон його не зрозумів.

— Яким ще горобцям?

— Горобець — найменший та найнижчий з птахів, якого знайдеш усюди. А ми — найнижчі з людей, і нас тепер теж знайдеш усюди. — Септон мав вузьке, худе, загострене обличчя, коротку, побиту сивиною брунатну борідку. Ріденьке волосся було зав'язано вузлом на потилиці, босі ноги зчорніли, побилися дорогою та затверділи так, що скидалися на

корені старого дерева. — Тут у нас кістки святих людей, замордованих за віру. Вони служили Седмиці аж до смерті, а тепер служать і по смерті. Хтось помер з голоду, когось закатували. Сплюндрували безліч септів, без ліку дів та матерів згвалтували безбожники і посіпаки гемонів. Не уникли наруги навіть сестри-мовчальниці. Вишня Мати плаче-побивається з гніву та розпачу. Настав час усім помазаним лицарям покинути земних господарів і стати до захисту Святої Віри. Ходімо з нами до міста, якщо ви справді любите Седмицю.

— Любити люблю, — відповів Іліфер, — але ж маю щось їсти.

— Так само, як усі діти нашої Матері.

— Наш шлях лежить до Сутіндолу, — байдуже буркнув пан Іліфер.

Один із жебрущих братів сплюнув, а жінка застогнала.

— Ви негідні та облудні лицарі, — мовив чоловік із зіркою на грудях.

Декілька інших вірян струснули кийками в

повітрі, але босий септон їх відрадив.

— Не судить, бо суд належить лише Батькові. Хай їдуть з миром. Вони такі самі бідолахи, як ми, загублені на цій землі.

Брієнна посунула кобилу вперед.

— Моя сестра теж загубилася, і я її шукаю. Дівчина тринадцяти років, рудаво-брунатне волосся, гарна на вроду.

— Всі діти нашої Матері несуть на обличчях її вроду. Хай Діва береже ту бідолашну дівчину... і вас теж.

Септон підняв одну з віжок, за які тягли гарбу, собі на плече, і смикнув. Жебруці брати знову завели спів. Брієнна та заплотні лицарі сиділи верхи і спостерігали, як хода їх проминає, тупаючи потроху коліями шляху до Росбі. Згодом спів почав стихати, а тоді зовсім завмер удалині.

Пан Крейтон підняв з сідла половинку дупи і почухав її.

— Що то за люди такі — підняти руку на святого септона?

Брієнна добре знала, що то за люди. Коло

Дівоставу, пригадала вона, «Хвацькі Компанійці» підвісили одного септона за ноги до гілки дерева і пускали в його труп стріли задля вправи та забави. Чомусь їй стало цікаво, чи нема і його кісток у тій гарбі разом із рештою.

— Але який дурень візьметься гвалтувати мовчазну сестру? — казав тим часом пан Крейтон. — Та навіть пальцем її торкнутися... кажуть, що вони — дружини самого Морока, і що їхні жіночі місця холодні та мокрі, наче лід.

Він зиркнув на Брієнну і поспіхом додав:

— Е-е-е... благаю вибачити.

Брієнна дала остроги кобилі й рушила в бік Сутіндолу. За мить слідом поспішив пан Іліфер, а тоді й пан Крейтон, що опинився наприкінці загону.

За три години вони натрапили на іншу купку людей, що теж пробиралися до Сутіндолу: купця зі слугами в супроводі ще одного заплотного лицаря. Купець сидів на зозулястій кобилі, а слуги по черзі тягли воза: четверо налягали на лями, а двоє крокували

біля колес. Та почувши копита на дорозі, усі покидали тягнути і поставали навколо воза з високими ясеновими костурами наготові; купець підняв арбалета, лицар видобув меч.

— Пробачте мені підозри, коли ваша ласка, — гукнув купець, — але часи зараз неспокійні, а мене захищає самий лише добрий пан Шадрік. Хто ви такі, мушу спитати?

— Що ви таке кажете! — обурився пан Крейтон. — Я є уславлений лицар Крейтон Довголоз, щойно з великої битви при Чорноводі, а оце мій супутник у дорозі, пан Іліфер Безгрішний.

— Ми вам зла не бажаємо, — додала Брієнна.

Купець окинув її поглядом, повним сумніву.

— Вам, панно, личило б сидіти вдома, у безпечній світлиці. Нащо ви нап'яли на себе оцей стрій, неподобний вашій статі?

— Я шукаю свою сестру. — Брієнна не наслідувалася згадувати ім'я Санси, бо ж її розшукували за вбивство короля. — Шляхетну діву, прекрасну вродою, з блакитними очима і

рудаво-брунатним волоссям. Можливо, ви бачили її у супроводі череватого лицаря сорока років, або ж блазня-п'яниці.

— Хо, п'яниць та усяких блазнів зараз на шляхах стільки, що й не злічиш! Та й дів після наруги теж. Щодо череватого... важко нині чесній людині зберігати добре черево, коли навколо стільки люду голодує. Проте ваш пан Крейтон, схоже, з голоду не потерпає.

— У мене широка кістка, — заперечив пан Крейтон. — А чи не поїхати нам разом? Не смію піддавати сумніву хоробрість пана Шадріка, та він із себе досить невеличкий, а три клинки — краще за один.

«ЧОТИРИ клинки» — подумала Брієнна, проте втримала язика за зубами.

Купець озирнувся на свій збройний супровід.

— Що скажете, пане лицарю?

— Вважаю, цих трьох нема чого боятися. — Пан Шадрік був сухорлявий, вузьколиций, наче лисиця, чоловічок з гострим носом і шапкою біляво-рудого волосся. Сидів він на

норовливому каштановому румаку, зросту мав хіба на вершок більше за п'ять стоп, але носа задирав трохи не вдвічі вище за себе. — Один старий, другий жирний, а оте величезне — то жінка. Хай їдуть з нами, коли хочуть.

— Як скажете.

Купець опустил арбалета, і подорож продовжилася. Найманий лицар відстав від воза і почав розглядати Брієнну згори донизу, наче та була добрячим свинячим окостом на базарі.

— А ви чимале дівчисько — і на зріст, і в раменах. Де це таку ягідку виростили?

Коли з неї кепкував пан Хайме, вона аж скаженіла; насмішкуватість коротуна її ледве торкалася.

— У світі чого тільки не росте. Є велетні, а є такі, що ледве від землі видно.

Лицар зареготав.

— Там, де треба — я теж велетень, ягідко!

— Купець, здається, назвав вас Шадріком.

— Так, пан Шадрік з Тінистого Звору. А ще маю прізвисько Скажений Повх.

Він повернув щита і показав їй свого герба: велику білу мишу-повха з лютими червоними очима на хвилях брунатних та синіх.

— Брунатне — то землі, котрими я блукав, синє — річки, які перетнув. А повх — то я.

— І ви справді скажені?

— Авжеж! Звичайний польовий повх тікає від крові та битви. А скажений повх сам їх шукає.

— Але не схоже, щоб часто знаходив.

— Коли мені треба, то знаходжу. Правда те, що я не турнірний лицар. Я, жіночко, свою хоробрість бережу для поля справжньої битви.

Нехай «жіночка» — вже краще, ніж «ягідка».

— Тоді ви з добрим паном Крейтоном маєте чимало спільного.

Пан Шадрік зареготав.

— Оце вже сумніваюся! Я б сказав, що радше ми з вами шукаємо дещо спільне. Загублена менша сестра, кажете? Блакитні очі, брунатно-руде волосся? — Він знову засміявся. — Ви в цьому лісі не єдиний мисливець. Я теж вистежую Сансу Старк.

Брієнна почепила на обличчя кам'яну личину, щоб приховати розпач.

— Хто така ця Санса Старк, і навіщо ви її вистежуєте?

— Бо кохаю, як інакше?

Брієнна зморщила лоба на глибокі борозни.

— Кохаєте?!

— Еге ж. Моє вічне та єдине кохання — золото. На відміну від вашого доброго пана Крейтона, я справді бився на Чорноводі, але за ту сторону, що програла. Мій викуп геть мене розорив. Ну хоч хто такий Варис, ви ж, певно, знаєте? Євнух оголосив, що дає за цю дівчину, про яку ви ніколи не чули, пухкий гаман золота. Я людина не жадібна, і якщо одна надмірного зросту жіночка допоможе мені знайти ту капосну дитину, я чесно розділю з нею Павукові монети.

— Я гадала, ви найняті цим купцем його охороняти.

— Лише до Сутіндолу. Гібальд — іще гірший жмикрут, ніж боягуз. А боягузливий аж занадто. Отже, що скажете на мою пропозицію,

ягідко?

— Не знаю я ніякої Санси Старк! — наполягала вона. — Я шукаю свою сестру, шляхетно уроджену дівчину...

— ...з блакитними очима і рудо-брунатним волоссям, так-так. А чи не нагадаєте, що то за лицар мандрує з вашою сестрою? Чи ви казали: блазень? — На її відповідь пан Шадрік не чекав, і то добре, бо вона жодної не знайшла. — Тієї ночі, коли помер король Джофрі, з Король-Берега зник один собі блазень — огрядний, з носом у винних прожилках, на ім'я пан Донтос Рудий, що колись жив у Сутіндолі. Молю богів, щоб вашу сестру та її п'яницю-блазня ніхто не злапав помилково за панну Старк та пана Донтоса. Ото було б лихо-лишенько.

Він ударив п'ятами боки румака і затрусив уперед.

Навіть Хайме Ланістер нечасто змушував Брієнну почуватися такою дурепою. «Ви в цьому лісі не єдиний мисливець.» Жінка на ім'я Брелла розказала, як Джофрі відібрав у пана

Донтоса лицарські остроги, як панна Санса благала Джофрі про змилування над дурнем. «Він допоміг їй утекти, — вирішила Брієнна, коли почула оповідь. — Знайду пана Донтоса — знайду і Сансу.» Вона мала б знати, що інші можуть дійти того ж висновку. «І ці інші можуть виявитися ще огиднішими за пана Шадріка.» Їй лишалося сподіватися, що пан Донтос добре сховав Сансу в якомусь надійному місці. «Але як тоді мені її шукати?»

Брієнна згорбила плечі, насупилася і рушила собі далі.

Надвечір загін прибув до заїжджого двору — великої хати з колод коло злиття річок та старого кам'яного мосту. Пан Крейтон розказав, що саме так заїзд і зветься: «Коло старого кам'яного мосту». Корчмар начебто був йому приятелем.

— Непогано варить-смажить, і в кімнатах не більше бліх, ніж деінде, — божився лицар. — То кому сього вечора теплої та м'якої постелі?

— Авжеж не нам, якщо твій приятель не роздає їх задарма, — буркнув пан Іліфер

Безгрішний. — Катма грошей у нас — по корчмах розкошувати.

— Я заплачу за нас трьох.

Брієнна браку грошей не відчувала — про це подбав Хайме. У саквах вона знайшла пухкого гаманця срібних оленів та мідних зірок, трохи меншого — набитого золотими драконами... а ще пергамен, що наказував усім вірним підданам короля надавати допомогу його пред'явниці, панні Брієнні з дому Тарф, відрядженій за наказом його милості у королівській справі. Підписано грамоту було дитячою рукою Томена, Першого тако нареченого, короля андалів, ройнарів та першолодей, законного Семицарства повелителя.

Гібальд теж пристав до думки спинитися на ніч у корчмі й наказав слугам лишити воза коло стайні. Крізь дзвінкові шибки вікон заїзду сочилося тепле жовте світло. Брієнна почула, як у стайні заіржав огир, що винюхав її кобилу. Вона саме знімала сідло, коли з дверей стайні виник хлопчик і мовив:

— З ласки пана лицаря, дозвольте мені.

— Я не лицар і не пан, — відповіла вона, — але кобилу візьми. Дай їй води та вівса, добре вичеши шкуру.

Хлопець почервонів.

— Перепрошую пані, я вас...

— Усі помиляються.

Брієнна віддала йому повід і пішла за рештою до корчми, закинувши сакви на плече і затиснувши згорток постелі під пахвою.

Підлогу з дощок у трапезній всипала тирса, повітря пахкотіло хмелем, димом та м'ясом. Над вогнем тріщала і порскала салом печеня, ніким не доглянута. За столом сиділо шестеро тутешніх, та вони припинили розмову, коли ввійшли чужинці. Брієнна відчула на собі їхні очі. Незважаючи на кольчугу, кобеняка та кубрака, під такими поглядами вона почувалася голою. Коли один чолов'яга присвиснув зі словами «Ти лишень подивися!», вона вже знала, що йдеться не про пана Шадріка.

З'явився корчмар з трьома величезними

кухлями пива у кожній руці. Пиво хлюпало з кухлів на долівку з кожним його кроком.

— Чи маєте ви кімнати для подорожніх, добродію? — запитав його купець.

— Може, й маю, — відповів корчмар. — Для тих, хто має гроші.

Пан Крейтон Довголоз зобразив на обличчі обурення.

— Гей, Наглю, це отак ти вітаєш старого друга? Не впізнав? Це ж я — Довголоз!

— Чого ж не впізнати, як ви мені сім оленів винні. Покажіть срібло — покажу постіль.

Корчмар брязнув кухлями на столі, розливши ще пива.

— Я заплачу за кімнату для себе та іншу — для двох моїх супутників. — Брієнна показала на пана Крейтона та пана Іліфера.

— Я собі теж візьму кімнату, — мовив купець, — для себе і доброго пана Шадріка. Мої слуги, з вашої ласки, пересплять у стайні.

Корчмар окинув їх поглядом.

— Ласка чи не ласка, хай сплять — куди їх подінеш... Вечеряти будете? Є добра коза, на

рожні печена.

— Чи добра, чи погана — про те я сам судитиму, — відказав Гібальд бундючно. — Моїм людям досить буде хліба, вмоченого у сало з кози.

Отакою і була їхня вечеря. Брієнна теж скуштувала козятини — після того, як пішла за корчмарем угору сходами, пхнула йому в руку кілька монет і покидала речі у другій кімнаті з тих, що він показав. Замовила вона козятини і для пана Крейтона з паном Іліфером — адже вони поділилися з нею пстругом. Заплотні лицарі та купець запивали м'ясо пивом, Брієнна попрохала кухоль козячого молока. Дослухаючись до застільних балачок, вона без надії сподівалася почути бодай кілька слів, які б допомогли їй знайти Сансу.

— Ви їдете з Король-Берега, — звернувся один з місцевих до Гібальда. — Чи правда, що Крулеріза скалічили?

— Та правда, — відповів Гібальд. — Мечову руку він втратив, отакі справи.

— Еге ж, — додав пан Крейтон, — лютововк

йому відгриз, чув я таке. Одне з тих чудовиськ, що налізли сюди з півночі. Та що з тієї півночі буває доброго? У них навіть боги якісь пришелепкуваті.

— Вовки тут ні до чого, — мимохить вимовила Брієнна. — Правицю панові Хайме відрубав кохорський найманець.

— Нелегко битися, коли в тебе правиці катма, — зауважив Скажений Повх.

— Та ну, — заперечив пан Крейтон Довголоз. — Ось я, приміром, однаково б'юся хоч правицею, хоч лівицею.

— Хто б сумнівався. — Пан Шадрік підняв кухля на знак вітання.

Брієнна пригадала свій бій з Хайме Ланістером у лісі. Вона тоді ледве стримувала клинок супротивника, зібравши останні сили. «А він же був слабкий після ув'язнення, скутий ланцюгами на зап'ястках. Жоден лицар у Семицарстві не встояв би супроти нього у повній силі та без кайданів.» Хайме скоїв багато зла, та якщо він щось і умів, то це битися мечем. Скалічити таку людину — то

була нелюдська жорстокість. Одна справа — убити лева, і зовсім інша — відрубати йому лапу та лишити зламаним і безпорадним.

Раптом галас у трапезній став для неї занадто гучним; висидіти тут бодай ще хвилину здавалося мукою. Брієнна пробурмотіла «на добраніч» і пішла спати. Стеля у кімнаті була низька; заходячи зі скіпкою, вона мусила пірнути, щоб не розбити голову. Крім ліжка, достатнього для шістьох людей, та недогарка лойової свічки на підвіконні, у кімнаті нічого не було. Брієнна запалила свічку від скіпки, заклала двері засувом і повісила пас із мечем на стовпчик ліжка. Піхви меча були прості й непоказні: дерево у порепаній брунатній шкірі. Меч у них був ще простіший, куплений у Король-Березі навзамін відібраного «Хвацькими Компанійцями». «Навзамін меча Ренлі.» Їй досі боліло згадувати про втрату.

Але у згортку постелі був схований ще один довгий меч-півторак. Брієнна сіла на ліжко і витягла його; при світлі свічки заблищало

жовте золото, зажевіли червоні рубіни. Витягнувши Вірноприсяжця з візерунчастих піхов, Брієнна відчула, як їй перехоплює подих. Глибоко у криці бігли, наздоганяючи одна одну, чорні та червоні рясичі. «Валірійський булат, викуваний чарами.» Саме такий меч пасував би до руки стародавнього звитяжця з казок. Коли Брієнна була маленька, мамка-годувальниця забивала їй голову оповідками про лицарську мужність та звитяги, про шляхетні діяння пана Галадора з Морну, Флоріана Дурня, принца Аемона Драконолицаря та інших славетних поборників. Кожен з уславлених воїнів носив при боці уславлений меч, і певно ж, Вірноприсяжець — хай не вона сама — був гідний місця у їхньому товаристві. «Ви захищатимете доньку Неда Старка власним залізом Неда Старка» — так їй казав Хайме.

Ставши на коліна між ліжком та стіною, вона здійняла меча і проказала мовчазну молитву до Стариці, чия золота лампада вказує людям правильну дорогу в житті. «Проведи

мене, — молилася вона, — висвітли шлях поперед мене, покажи стежку, що веде до Санси.» Брієнна не виправдала сподівань Ренлі, не виконала своїх обіцянок пані Кетлін. Залишився Хайме — хоч його вона не повинна зрадити. «Він довірив мені свій меч. Він довірив мені свою честь.»

Опісля молитви вона простяглася на ліжку, як зуміла — при всій ширині довжини йому не вистачило, тому Брієнна лягла упоперек. Знизу чувся брязкіт кухлів, догори сходами долітали окремі голоси. Нагадали про себе згадані раніше Довголозом блохи — чухаючи їхні укуси, легше було не заснути.

Брієнна почула, як сходами видирається Гібальд, а трохи пізніше — і лицарі теж.

— ...імені я його не відав, — розповідав пан Крейтон дорогою, — та на щиті він мав криваво-червону курку, і з меча його стікала червона кров...

Голос його стишився, десь нагорі прочинилися і брязнули двері.

Свічка вигоріла. На корчму «Коло старого

кам'яного мосту» лягла п'ятьма; у корчмі настала така тиша, що Брієнна почула тихе муркотіння річки. Лише тоді вона наважилася встати, зібрати речі, обережно прочинити двері, дослухатися і зійти донизу босоніж. Ззовні корчми вона вдягла чоботи і поспішила до стайні засідлати свою гніду. Сідаючи в сідло, Брієнна подумки попрохала вибачення в пана Крейтона та пана Іліфера. Один з Гібальдових слуг прокинувся, коли вона його минала, та не ворухнув і пальцем, щоб зупинити. Копита кобили застукотіли старим кам'яним мостом, а потім її поглинули хащі — чорніші за смолу, повні привидів та чудернацьких спогадів.

«Я їду по вас, панно Сансо, — думала вона, в'їжджаючи до п'ятьми. — Нічого не бійтеся — я не спинюся, доки вас не знайду.»

Семвел

Сем саме читав про Інших, коли побачив мишу.

Очі його були червоні й подразнені. «Дарма я їх натираю» — казав він собі, продовжуючи натирати. Від пилюки вони свербіли і спливали слізьми, а пилюка тут була усюди. Маленькі її пухирчики злітали у повітря від кожної перегорнутої сторінки, а коли Сем зсував стос книжок, щоб подивитися котрусь унизу, пилюка вибухала цілими сірими хмарами.

Сем не знав, скільки минуло часу, відколи він востаннє спав. Але від товстої лойової свічки, яку він запалив, коли допався до нерівної в'язки скручених сувоєм та зв'язаних шворкою окремих сторінок, лишилося ледве піввершка. Втомився він так, наче на ньому орали, але не мав сили зупинитися. «Ще одна

книжка, — казав він собі, — і тоді вже годі. Ще один сувій, лише один. Ще одна сторінка — і піду нагору та візьму щось попоїсти.» Але за однією сторінкою сама собою перегорталася друга, а тоді третя, а під купою книжок чекала ще одна. «Ось лишень гляну одним оком, про що вона» — думав він про нову книжку, і раптом опинявся вже на її середині. В роті Сем не мав ані тріски, відколи з'їв миску квасолевої юшки зі шкварками разом з Пипом та Греном. «Ну хіба ще хліба з сиром, але й того лише крихту» — згадав він. Саме тоді він кинув швидкий погляд на порожню таріль і помітив мишку, що розкошувала хлібними крихтами.

Миша була завбільшки з половинку його мізинця, мала чорні очиці та м'яке сіре хутерце. Сем знав, що мав би її вбити. Хай миші більше любляли хліб та сир, але ж не гребували і папером. Поміж стосів та полиць він знайшов удосталь мишачого посліду, а на деяких шкіряних палітурках книжок виднілися сліди дрібних зубів.

«Але ж вона така дрібнесенька... І голодна.»

Хіба можна пошкодувати їй кілька крихт хліба?
«І все-таки вона їсть книжки.»

Після годин, висиджених у кріслі, Семова спина затерпла, наче дошка, а ноги геть заніміли. Він знав, що не досить спритний, аби упіймати мишу, та може, зумів би її розчавити. Коло його ліктя лежав важкий, переплетений у шкіру примірник «Літопису Чорного Кентавра» — надзвичайно детальний звіт септона Джоркена про дев'ятирічну службу Орберта Крестава на посаді князя-воєводи Нічної Варти. У тому літописі на кожен день служби воєводи припадала окрема сторінка. Починалася вона, як здавалося вже після кількох з них, завжди одним і тим самим: «Князь-воєвода Орберт піднявся на світанку та пішов до вітру спорожнитися». Виняток становила остання сторінка, на якій говорилося: «Князя-воєводу Орберта знайшли померлим уві сні.»

«Жодна миша не встоїть перед септоном Джоркеном.» Сем дуже повільно ухопив книжку лівицею, але та була занадто важка і товста. Коли він спробував підняти її одноруч,

книжка гучно гепнулася з пухких пальців назад на стіл. Миша зникла за пів-удару серця — тільки шурхнуло. Сем відчув полегшення — він бачив би нічні жахіття, якби розчавив бідолашну малечу.

— А будеш книжки їсти? — суворо мовив він уголос, щоб хоч якось присоромити істоту. «Наступного разу, мабуть, варто взяти більше сиру.»

Сем здивувався, побачивши, як низько вигоріла свічка. То коли ж це він юшку їв: сьогодні чи вчора? «Вчора. Мабуть, що вчора.» Зрозумівши це, він позіхнув. Джон, певно, непокоїтиметься, що з ним сталося, але маестер Аемон зрозуміє. Коли маестер ще не втратив зору, то любив книжки не менше за Семвела Тарлі. Він знав, що це таке: провалитися просто в книжку, де кожна сторінка — наче вікно в інший світ.

З натугою зіп'явшись на ноги, Сем скривився, відчувши колоття голок у литках. Крісло було тверде і врїзалось у підкрижжя, коли він згинався над книжкою. «Не забути

принести подушку.» Ще краще було б ночувати просто тут — у келії, яку він знайшов майже схованою за чотирма скринями окремих сторінок, що відвалилися від книжок. Але Сем не хотів надовго залишати маестра Аемона самого. Останнім часом той потроху слабшав і потребував допомоги, особливо з круками. Певно ж, при Аемонові служив ще Клідас, але Сем був молодший і порав птахів краще за нього.

Запхавши під ліву пахву стос книжок та сувоїв, а до правиці взявши свічку, Сем посунув підземними проходами, які братчики кликали «жуковинами». Блідий стовп світла вихоплював круті кам'яні сходи, що виводили на поверхню; так Сем дізнався, що вже настав день. Він лишив свічку горіти у стінній заглибині та почав підніматися. На п'ятій сходинці він уже пирхав, а на десятій зупинився перекласти книжки під праву пахву.

Небо нагорі мало колір білого олива. «Снігове небо» — подумав Сем, примружившись угору, і здригнувся незатишно.

Він пам'ятав ту ніч на Кулаку Першолоудей, коли упирі та сніговії зійшлися разом. «Та годі тобі боятися, — подумав він. — Ти ж маєш навколо себе присяжних братчиків, не кажучи вже про Станіса Баратеона і його лицарів.» Поруч здіймалися вежі та інші будівлі замку Чорного, карликові проти крижаного громаддя Стіни. Чимала купа людей повзла кригою вгору приблизно за чверть висоти Стіни від землі — там потроху виростали нові звивисті сходи, що мали скоро зустрітися з рештками старих. Пиляння та стукіт молотків лунко відбивалися від льоду Стіни. Джон примушував будівничих працювати вдень і вночі; Сем чув, як дехто скаржився за вечерею: мовляв, воєвода Мормонт ніколи не силував їх так тяжко гарувати. Але ж без величезних сходів не було способу досягти верхівки Стіни, окрім коловоротного ланцюгового витягу. А якщо Семвел Тарлі й ненавидів щось гірше за сходинки, то це підйомну кліть. Він завжди заплющував очі, коли сідав у неї, конче певний, що ланцюг зараз розірветься. Щоразу, як залізо

кліті шкрябало по кризі, його серце на хвильку припиняло битися.

«Двісті років тому тут були дракони, — знічев'я подумав Сем, спостерігаючи за повільним підйомом кліті. — Вони просто узяли та й злетіли б на верхівку Стіни.» Королева Алісанна тоді прилетіла до замку Чорного на драконі, а Джаяхаерис, її король, прибув за нею на своєму. Чи не могла Срібнокрилка залишити по собі яйце? А чи може, Станіс знайшов яйце на Дракон-Камені? «Та якби він і мав яйце, то як би зумів його налупити?» Баелор Блаженний молився над яйцями, що належали йому, а інші Таргарієни вдавалися до чаклунства. Та нікого з них не спіткало нічого доброго, крім дурощів та лиха.

— Семвеле, — мовив похмурий голос, — а я по тебе. Наказано привести тебе до князя-воєводи.

Семові на ніс упала сніжинка.

— Джон хоче мене бачити?

— Чи хоче він, чи ні — цього не скажу, — відповів Скорботний Ед Толет. — Я ніколи не

хотів бачити половини того, що бачив, зате не бачив половини того, що хотів. Гадаю, хотіння тут геть ні до чого. Але піти таки доведеться. Воєвода Сніговій бажає з тобою говорити, щойно скінчить з Крастеровою дружиною.

— Йолею?

— Нею. Якби моя мамка-годувальниця була на неї схожа, я б і досі висів під цицькою. Та дзуськи — моя мала вуса.

— Для кіз вуса — то звична справа! — вигукнув Пип. Вони з Греном саме виникли з-за рогу, тримаючи в руках довгі луки, а на спини закинувши сагайдаки стріл. — Де тебе носило, Смертяний? Ми тебе за вечерею шукали. Там без тебе ціле смажене теля лишилося нез'їдене.

— Не зви мене Смертяним! — Сем пустив повз вуха жарт про теля. Що з нього взяти, з того Пипа. — Я читав. Там була миша...

— Не згадуй мишей при Грені. Вони його жахають аж на смерть!

— Брехня! — обурено заперечив Грен.

— От приміром, де тобі з'їсти мишу — не

подужаєш!

— Та я стільки подужаю, що ти не полічиш!
Скорботний Ед Толет зітхнув.

— Як я був малий хлопчина, ми їли смажену мишу лише на великі свята. Мені, як найменшому, лишався хвіст. А на хвості ж м'яса катма!

— Де твій лук, Семе? — запитав Грен.

Колись пан Алісер кликав його Бицею, та з часом прізвисько змінилося на Зубра, бо Грен і справді виростав дедалі більше схожим на цього звіра. Він прибув до Стіни величеньким, але вайлуватим, дебелим шиєю, широким спиною, червоним на обличчя... і вельми незграбним. Та відтоді все змінилося. Хай шия його ще червоніла, коли Пип дражнив приятеля якоюсь новою вигадкою, зате довгі години вправ з мечем та щитом зробили йому живіт пласким, руки — дужими та твердими, груди — широкими та м'язистими. Тепер він справді був могутній, як зубр — і так само кошлатий.

— Ульмер чекав тебе коло цілей.

— А, Ульмер, — присоромився Сем.

Чи не першим наказом Джона Сніговія на посаді князя-воєводи було запровадження щоденних вправ зі стрільби з лука для всієї залоги замку, навіть шафарів та кухарів. Він сказав, що попередні очільники Варти забагато уваги приділяли навчанню меча і замало — стрільбі. То була пам'ять про дні, коли з десяти братчиків щонайменше один був лицарем, а не так, як зараз — хіба один зі ста. Сем визнав, що наказ доцільний, але вправи з довгим луком ненавидів майже так само пристрасно, як видирання сходами догори. Коли він вдягав рукавиці, то нікуди не міг влучити, зате коли знімав, то мав пухирі на всіх пальцях. Небезпечна штука — луки. Одного разу Сем відірвав собі половину нігтя на великому пальці, коли натягав тятиву.

— Та забув я про Ульмера...

— Ти, Смертяний, розбив серце дичацькій принцесі, — мовив Пип. Останнім часом Вала взяла за звичку дивитися на них з вікна своєї келії у Король-Башті. — Все стоїть коло вікна,

тебе виглядає.

— Та не виглядає вона! Що ти верзеш?!

Сем говорив з Валою лише двічі — маестер Аемон відвідував її, щоб перевірити, чи здорові немовлята. Принцеса була така вродлива, що Сем червонів, запинався і недоладно мимрив у її присутності.

— Чому б ні? — спитав Пип. — Вона хоче мати від тебе дітей. Може, нам краще кликати тебе Семом Спокусником?

Сем зашарівся. Він знав, що король Станіс має щодо шлюбу Вали свої наміри — дівчина була вапном, яким король хотів скріпити вибудований ним мир між північанами та вільним народом.

— Мені нема коли стріляти — я мушу йти до Джона.

— Джона? Якого ще Джона? Ми знаємо когось на ім'я Джон, га, Грене?

— Та це він про князя-воєводу.

— А-а-а, отого. Великого і жахливого Снігвоєводу. То так і кажи. Але навіщо тобі його бачити? Він навіть вухами ворушити не вміє. —

Пип заворушив своїми, щоб показати хист. Вуха в нього були такі чималенькі, ще й червоні з морозу. — Втім, ні — він тепер не той Сніг-воєвода, що був. Він Джон Сніговій, справжній князь-воєвода Нічної Варти, такий вельможний пан, що на нас йому і глянути гидко.

— Джон має обов'язки, — взявся захищати його Сем. — Йому ввірено цілу Стіну і все, що коло неї.

— Але ж він і друзям винен деякі обов'язки, хіба ні? Якби не ми, нашим князем-воєводою зараз був би Янос Слонт. А князь Янос вислав би Сніговія на розвідку голим верхи на миршавому віслюку. «Ану хутко скачи до Крастерового Дитинця, — сказав би Слонт, — і привези мені опанчу та чоботи Старого Ведмедя.» Це ж ми, не абихто, врятували його від такої долі. А тепер у нього забагато обов'язків, щоб посидіти з нами за келихомпряного вина коло вогню?!

Грен погодився з приятелем.

— Обов'язки чи ні, а надвір же він

виходить! Завжди отут з кимось б'ється, мало не щодня.

Сем мусив визнати, що Грен має рацію. Одного разу, коли Джон прийшов спитати поради в маестра Аемона, Сем запитав його, чому він стільки часу марнує на бійку мечем.

— Старий Ведмідь, коли був князем-воєводою, то зовсім рідко брав меча до рук, — зауважив він.

У відповідь Джон пхнув руків'я Пазура Семові до руки. Дав відчутти легкість, рівновагу, змусив покрутити клинок і побачити блиск рясиць у темно-димному металі.

— Валерійський булат, — мовив він, — викуваний чарами, вигострений до краю, майже незнищений. Мечник має бути гідним свого меча, Семику. Пазур зроблено з валерійського булату, але ж мене — ні. Насправді Піврукому було легше вбити мене, ніж тобі — муху.

Сем віддав меча назад.

— Коли я пробую вбити муху, вона завжди тікає. Я ляпаю собі по руці, а потім мені

болить.

Джон зареготав.

— Ну як скажеш. Нехай Кворину було легше вбити мене, ніж тобі — з'їсти миску вівсяної каші.

Вівсяну кашу Сем дуже любляв, а надто коли її присмачували медом.

— Вибачайте, не маю часу.

Сем покинув друзів і закрокував до зброярні, притискаючи книжки до грудей. «Я щит, що береже царину людей» — пригадав він і спитав себе, що б ті люди сказали, якби усвідомили, що захист їхньої царини покладено на плечі Грена, Пипа і Скорботного Еда.

Воєводську Вежу геть випатрав вогонь, Станіс Баратеон забрав собі за помешкання Король-Башту... відтак Джон Сніговій вселився до непоказних покоїв Донала Нойє позаду зброярні. Коли прибув Сем, звідти саме виходила Йоля, загорнута у його старого кобеняка, подарованого під час втечі з Крастерового Дитинця. Вона трохи не пробігла повз нього, якби він не схопив її за руку,

впустивши дві зі своїх книжок.

— Йолю!

— Семе.

Голос її уривався. Йоля — темноволоса тоненька дівчина з великими карими очима сарни — ледве вгадувалася під складками старого Семового кобеняка, обличчя майже сховалося під каптуром, та все одно було видно, як вона тремтить. Обличчя її виглядало змарнілим і переляканим.

— В чому справа? — запитав Сем. — Як ся мають діти?

Йоля смикнула руку на себе.

— З ними все гаразд, Семе. Все гаразд.

— Диво, що ти колись спиш, між ними двома, — мовив Сем якомога приязніше. — Котрого це я чув минулої ночі? Здавалося, він ніколи не замовкне.

— То Даллин хлопчик. Він як хоче цицьку, то кричить, аж заходиться. А мій... мій майже ніколи. Лише інколи воркотить, але... — Її очі наповнилися слізьми. — Мені час іти. Давно вже маю їх погодувати. Бо як вони мені груди

не висмокчуть, то я геть уся обляпаюся.

І Йоля ринула через двір, лишивши Сема у збентеженні.

Щоб зібрати зронені долу книжки, йому довелося стати на коліна. «Чого я їх стільки нахапав?» — питав себе Сем, струшуючи бруд з «Нефритової скарбниці», товстезного зібрання переказів та байок сходу, яке йому велів знайти маестер Аемон. Книжку начебто не було пошкоджено. Зате книзі «Драконове Сім'я, або Історія Дому Таргарієн від Вигнання до Найвищої Могутності», поважній праці маестра Томакса, пощастило менше. Впавши, вона розчохнулася, і кілька сторінок забруднилися болотом — серед них одна з вельми ретельно змальованим кольоровими чорнилами Балеріоном Чорним Жахом. Сем обізвав себе безруким йолопом і заходився розгладжувати сторінки та вичищувати з них бруд. Присутність Йолі завжди його бентежила і здіймала у ньому... ну, те, що здійсється. Присяжний братчик Нічної Варти не мав би таке відчувати до Йолі, особливо коли вона

згадувала про груди і...

— Воевода Сніговій чекає.

Коло дверей зброярні стояло двоє вартових у чорних кобеняках та залізних шоломцях, спираючись на списи. Звернувся до Сема Волохатий Гал, а Мулій допоміг йому стати на ноги. Сем пробурмотів подяку і заспішив повз них крізь кузню, де стояло горнило, міхи та коваadlo. На верстаті лежала наполовину готова кольчуга. Під коваadлом лежав Привид і гриз бичачу кістку в намаганні дістатися мозку. Великий білий лютововк підняв на Сема погляд, але не писнув.

Джонова світлиця розташувалася позаду риштунків зі списками та щитами. Коли Сем увійшов, Джон саме читав якийсь пергамен. На плечі в нього сидів крук воєводи Мормонта, видивляючись униз, наче теж розумів, що там написано. Забачивши Сема, птах простер крила і полетів до нього, вигукуючи:

— Зер-рна, зер-рна!

Відклавши книжки, Сем пхнув руку в мішок коло дверей і дістав жменю зерняток. Крук сів

йому на зап'ясток і схопив одне з долоні, та так добряче при тому дзьобнув, що Сем аж кавкнув і відсмикнув руку. Птах знову здійнявся у політ, а червоні та жовті зернятка розлетілися навколо.

— Зачини двері, Семику. — На Джонових щоках досі виднілися рубці, де орел намагався вирвати йому очі. — Та потвора прокльовала тобі шкіру?

Сем поклав книжки і стягнув рукавичку.

— Ой, справді. — В животі йому замлоїло. — В мене кров тече!

— Така наша доля — проливати кров за Варту. Вдягай товщі рукавиці. — Джон штовхнув до нього чоботом стільця. — Сідай і поглянь на оце.

Він передав Семові шмат пергамену.

— Що це таке? — запитав Сем.

Крук заходився виколупувати зернятка з-поміж очерету на підлозі.

— Паперовий щит.

Сем почав читати, заразом висмоктуючи кров з долоні. Руку маестра Аемона він упізнав

одразу ж. Старий писав дрібними охайними літерами, прямо і точно, але не бачив ляпок та іноді лишав чорнило розмазаним.

— Лист королю Томену?

— У Зимосічі Томен бився з моїм братом Браном на дерев'яних мечях. І мав на собі стільки повсті, що скидався на набитого для пічки гусака. Бран тоді збив його на землю. — Джон підійшов до вікна. — А потім Бран загинув. А рожевопикий опецьок Томен тепер сидить на Залізному Престолі з короною на своїх золотих кучерях.

«Бран не загинув! — кортіло вигукнути Семові. — Він пішов за Стіну з Холодноруким!» Але слова застрягли йому в горлянці. «Я присягнувся, що нікому не скажу.»

— Бачу, ти не підписав листа.

— Старий Ведмідь прохав Залізний Престол про допомогу чи не сто разів. І йому прислали Яноса Слинта. Жоден лист не змусить Ланістерів нас полюбити. Адже вони чули й чують, як ми допомагаємо Станісові.

— Але ж тільки у захисті Стіни, не в

змаганнях за престол! — Сем швидко перечитав листа. — Тут саме так і написано!

— Князь Тайвин може не схотіти побачити різницю. — Джон забрав листа назад. — Навіщо йому допомагати нам зараз, якщо він жодного разу не допоміг раніше?

— Ну, — мовив Сем, — він же не захоче, щоб люди казали: ось, мовляв, Станіс виїхав на чолі війська на захист держави, поки король Томен сидів і бавився іграшками. Це накличе сором на дім Ланістер.

— Я хочу накликати на дім Ланістер не сором, а смерть і руїну. — Джон підняв листа. — «Нічна Варта не втручається у чвари Семицарства», — прочитав він. — «Ми склали обітницю боронити царину людей, яка зараз знаходиться у жахливій небезпеці. Станіс Баратеон допомагає нам проти ворогів за Стіною, хоча ми не є його підданими чи служивими вояками...»

— Ну, — посовався Сем, — таки не є. Адже так?

— Я дав Станісу харчів, притулок і Ніч-

Кром, а ще дозволив оселити якусь частину вільного народу в Дарунку. Це все.

— Князь Тайвин скаже, що це забагато.

— Станіс каже, що цього замало. Що більше даєш королю, то більше він жадає. Ми гуляємо крижаним мостом, де по обидва боки — бездонне провалля. Задовольнити одного короля — то вже справа нелегка. Задовольнити двох — навряд чи можлива.

— Так, але... раптом Ланістери переможуть, і князь Тайвин вирішить, що ми зрадили короля тим, що допомогли Станісові? Це ж буде кінець Нічній Варті. Він має за собою Тирелів з усім могуттям Вирію. І він таки розбив князя Станіса на Чорноводі.

Семові ставало млосно від самого лише вигляду крові, та він кумекав у тому, як і завдяки чому виграються війни. Його батько подбав про навчання сина.

— Чорновода — то була одна битва. Робб виграв усі свої битви, а голову втратив. Якщо Станісові вдасться підняти північ...

«Він намагається переконати себе, —

зрозумів Сем, — але не може.» З замку Чорного вилетіло безліч круків на борвії чорних крил, закликаючи князів півночі оголосити підтримку Станісові Баратеону та приєднати свої потуги до його війська. Більшість тих круків вислав сам Сем. Поки що повернувся лише один птах — той, який літав до Карголду. Від решти панства було чути лише моторошну тишу.

Та навіть якби всі північани і стали на його бік... Сем не розумів, як навіть у такому разі Станіс сподівається здолати об'єднану потугу Кастерлі-на-Скелі, Вирію та Близнюків. І все ж без північан його справа приречена від самого початку. «Так само приречена, як Нічна Варта, якщо князь Тайвин назве нас зрадниками.»

— Ланістери мають собі власних північан. Князя Болтона та його байстрюка.

— Станіс має Карстарків. Якщо він залучить до своєї справи ще й Білу Гавань...

— Якщо, — наголосив Сем. — А якщо ні... тоді, пане воєводо, навіть паперовий щит краще, ніж зовсім ніякого.

Джон зашурхотів листом, розпрямлюючи його.

— Та мабуть.

Він зітхнув, узяв перо і нашкрябав підпис унизу листа.

— Подай мені воску для печаток.

Сем нагрів паличку чорного воску над свічкою, крапав трохи на пергамен і подивився, як Джон твердо втискає у калюжку печатку князя-воєводи.

— Віднеси маєстрові Аємонові, коли підеш, — наказав Джон. — Хай надішле птаха до Король-Берега.

— Надішлю. — Сем завагався. — Пане воєводо, чи не можна спитати... Я бачив, як звідси вийшла Йоля. Вона трохи не плакала.

— Вала знову прислала її прохати про Манса.

— Ой...

Вала — то була сестра жінки, яку Король-за-Стіною взяв собі за королеву. «Дичацькою принцесою» кликав її Станіс зі своїми людьми. Сестра її Далла загинула під час битви, хоча її

не торкнувся жоден клинок — вона померла, народжуючи сина Манса Розбишаки. Сам Розбишака теж мав скоро відійти за нею в могилу, якщо почуті Семом плітки містили хоч трохи правди.

— Що ви їй сказали?

— Що побалакаю зі Станісом, хоча навряд його намір похитнуть якісь мої слова. Перший обов'язок короля — захищати державу, а Манс на неї напав. Його милість цього не забуде. Мій батько називав Станіса Баратеона справедливою людиною, але ніхто ніколи не вважав його поблажливим. — Джон спинився, насупився. — Я б радше зітнув Мансові голову власноруч. Адже він колись був братчиком Нічної Варти. За правом його життя належить нам.

— Пип сказав, що пані Мелісандра хоче віддати його вогню і скоїти якесь чаклунство.

— Пипові слід навчитися припинати язика. Я те саме чув від інших. Королівська кров, мовляв, пробуджує дракона. Де Мелісандра гадає знайти послухлого дракона — цього ніхто

не знає. Якесь безглуздя. Мансова кров не більш королівська, ніж моя власна. Він ніколи не вдягав корони, не сидів на престолі. Власне, він усього лише розбійницький отаман. А в розбійницькій крові жодної сили немає.

Крук зиркнув угору з підлоги.

— Кров! — проскрипів птах.

Джон не звернув на нього уваги.

— Я відсилаю Йолю з замку.

— Ой! — прохопився Сем з несподіванки, тоді закивав головою. — Так-так, це... це на краще, пане воєводо.

А й справді — добре їй буде поїхати кудись, де тепло і безпечно, щонайдалі від Стіни та війни.

— І не саму, а з хлопчиком. Треба шукати нову годувальницю для його молочного брата.

— Поки не знайдете, згодиться козяче молоко. Для дитини воно краще за коров'яче. — Про це Сем прочитав у якійсь книжці. Він посовався на стільці й продовжив: — Пане воєводо... коли я проглядав літописи, то натрапив на ще одного юнака-воєводу. За

чотири століття перед Завоюванням. Озріка Старка обрали у віці десять років, а прослужив він наступні шістдесят. Це вже четверо, пане воєводо. Ви ще дуже далекі від того, щоб вважатися наймолодшим з обраних воєвод. Наразі ви п'ятий у списку.

— І всі молодші за мене були синами, братами або байстрюками Короля на Півночі. Розкажи мені щось корисне. Розкажи про нашого ворога.

— Про Інших. — Сем облизнув губи. — Вони згадуються у літописах, але не так часто, як я чекав. Ну тобто у тих літописах, які я знайшов і продивився. Бо ж там напевне є і такі, що я проминув. Частина старих книжок розвалюється на шматки; як гортаєш сторінки, то вони кришаться. А найстаріші... вони або геть розсипалися, або так поховані, що я не знайшов, або... ну, таке теж може бути, що їх і нема, тих книжок, і не було ніколи. Найстаріші літописи, що ми маємо, написано після того, як андали прийшли на Вестерос. Першолюди лишили тільки руни на каменях. І тому все, що

нам здається відомим про Вік Звитяжців, Вік Світанку і Довгу Ніч — то розвідки, написані септонами за тисячі років після подій. У Цитаделі є архімаестри, які геть усе в них ставлять під сумнів. Старі оповіді повняться королями, що правили століттями, та лицарями, які здобували собі слави за тисячу років перед тим, як з'явилося лицарське звання. Та ви й самі знаєте перекази про Брандона Будівника, Симеона Зореокого, Короля Ночі... ми звемо вас дев'ятсот дев'яносто восьмим князем-воєводою Нічної Варти, але найстаріший список, що я зміг знайти, містить шістсот сімдесят чотири воєводи, тому його мало бути написано у часи...

— Дуже давні часи, і то минулі, — перебив Джон. — Що там про Інших?

— Я знайшов згадку про драконоскло. Колись, за Віку Звитяжців, діти лісу щороку давали Нічній Варті сто обсидіанових кинджалів. Майже всі оповіді погоджуються, що Інші приходять тоді, коли стає холодно.

Або ж навпаки — коли вони приходять, тоді холоднішає. Іноді вони з'являються у снігових буревіях і зникають, коли небо ясніє. Вони ховаються від сонячного світла і виникають у пільмі ночі... або ж пільма настає, коли вони приходять. Хтось пише, що Інші їздять верхи на трупах тварин. Ведмедів, лютововків, мамутів, коней — байдуже, аби були мертві. Той, що вбив Малюка-Павлюка, їхав на мертвому коні — принаймні хоч тут нас не дурять. Деякі джерела також повідомляють про велетенських крижаних павуків. Я не знаю, хто це такі. Людей, яких убито в сутичках з Іншими, треба спалити, бо інакше вони повстануть знову як їхні посіпаки.

— Ми все це знаємо. Питається, як з ними боротися?

— Якщо вірити переказам, обладунок Інших стійкий проти більшості пересічних клинків, — відповів Сем, — а їхні власні мечі такі холодні, що аж ламають гартовану крицю. Але їх відлякує вогонь і вражає обсидіан.

Він пригадав того, якого зустрів у

страхолюдній пущі. Як істота мовби розтанула, коли Сем пхнув її кинджалом з драконоскла, що йому зробив і подарував Джон.

— Я знайшов одну розвідку про Довгу Ніч, у якій оповідається про останнього звитяжця, що вражав Інших клинком драконосталі. Там написано, що проти неї Інші безсилі.

— Драконосталь? — Джон спохмурнів. — Невже валерійський булат?

— Мені теж одразу спало на думку.

— Тобто якщо я переконаю панство Семицарства віддати нам усі їхні мечі валерійського булату, ми будемо врятовані? А чом би й ні! Хіба важко? — Джон засміявся, та веселоців у тому сміху не чулося. — То ти знайшов, хто ж такі ці Інші, звідки з'являються, чого хочуть?

— Ще не знайшов, пане воєводо — та може, просто не ті книжки читав. Я ж іще кількасот навіть не відкрив. Якби ж мені більше часу, я б знайшов усе, що тільки можна знайти.

— Часу якраз і немає, — сумно проказав Джон. — Тобі час збирати речі, Семе. Ти їдеш

разом із Йолею.

— Їду? — Хвилину Сем нічого не розумів. — Я кудись їду? До Східної Варти, пане воєводо? Або... куди мені...?

— До Старограду.

— До Старограду?! — вирвався у Сема придушений писк.

Недалечко від Старограду лежав Рогошпиль. «Рідний дім.» Від самої думки у голові аж запаморочилося. «І батько.»

— Аемон теж їде.

— Аемон? Маєстер Аемон?! Але ж... пане воєводо... йому сто два роки... а ви відсилаєте і його, і мене? Хто ж поратиме круків? А як вони захворіють чи пораняться, тоді...

— Їх попорає Клідас. Він служить Аемонові багато років.

— Клідас не маєстер, а лише шафар, і очі в нього слабкуваті. Вам потрібен маєстер. Але ж маєстер Аемон такий слабкий, а тут подорож морем... — Він згадав Вертоград і «Вертоградську королеву» та мало не вдавився власним язиком. — Раптом що... він такий

старий, і...

— Його життя буде в небезпеці. Я це знаю, Семе. Але тут на нього чатує ще більша небезпека. Станіс знає, хто такий Аемон. Якщо червоній жінці знадобиться королівська кров для її химороді...

— Ой. — Сем зблід з лиця.

— У Східній Варті до вас приєднається Дареон. Маю сподівання, його спів приманить до нас хоч кількох людей з півдня. «Кіс» доведе вас до Браавосу, а вже там ви влаштуєте собі проїзд до Старограду. Якщо ти й досі не роздумався назвати Йолину дитину своїм байстрюком, то відішли їх обох до Рогошпилю. Інакше Аемон знайде їй місце служниці в Цитаделі.

— Моїм б-байстрюком... — Так, він це казав, але ж... «Стільки води. Можна потонути. Кораблі весь час тонуть, а нині, восени, ще й такі борвії гуляють...» Зате Йоля буде з ним, і дитина виросте в безпеці. — Так, я... мати з сестрами допоможуть Йолі порати дитину...

«Я можу надіслати листа. Навіщо пхатися до

Рогошпилю самому?»

— Але Дареон може відвезти її до Старограду незгірш мене. А я... щодня стріляю з лука з Ульмером, як ви наказали... ну не тоді, коли сиджу в книгосхові, але ж ви звеліли знайти усе про Інших. Від лука в мене плечі болять, а на пальцях я пухирі набив. — Сем показав Джонові, де один із них луснув. — Але я не припиняю. Тепер уже, бува, потроху влучаю в ціль... та однак гіршого за мене лучника ще земля не носила. Зате Ульмер розповідає такі цікаві байки. От якби хтось їх записав та склав книжку...

— Ти й запишеш. У Цитаделі вдосталь пергамену і чорнила. І луків також. Я чекаю, що ти продовжиш там навчання стрільби. Послухай, Семе... у Нічній Варті не одна сотня братчиків уміє випустити стрілу. А читати і писати — лише жалюгідна жменя. Я хочу зробити тебе своїм новим маестром.

Почувши це слово, Сем зіщулився. «Ні, пане батечку, благаю вас, я більше ані словом, присягаюся Седмицею. Пустіть мене, благаю,

пустіть...»

— Пане воєводо, я... моя робота ж уся тут, книжки...

— Вони нікуди не дінуться, доки ти повернешся.

Сем ухопився рукою за горло; він майже відчув там ланцюга, що його душить.

— Пане воєводо, але в Цитаделі, там... там примушують розтинати трупи...

«Там людей примушують носити ланцюга на шиї. Хочеш ланцюгів — ходи зі мною.»

Три дні й три ночі Сем засинав, виснажений власним плачем, прикутий за руки та ноги до стіни. Ланцюг на шиї був такий тісний, аж шкіра репнула. Коли він повертався уві сні не на той бік, то не міг дихати.

— Я не зможу носити ланцюга.

— Можеш. І носитимеш. Маєстер Аемон старий і сліпий, втрачає останні сили. Хто займе його місце, коли він помре? Маєстер Мулін у Тіньовій Вежі частіше б'ється, ніж пише, а маєстер Хармун зі Східної Варти частіше лежить п'яний, ніж сидить за

книжками.

— Але ж можна попрохати Цитадель про нових маестрів...

— Я так і зроблю. Нам стане у пригоді кожен. Але Аемона Таргарієна не так легко замінити. — На обличчі Джона відбився подив. — Я був певний, Семе, що це тебе потішить. У Цитаделі є стільки книжок, що жодна людина в світі не прочитає їх усі. Там тобі буде добре, Семе. Я цього певний. Як і того, що ти не зрадиш мої сподівання.

— Зраджу. Так, книжки я читати вмію, але ж... м-м-маестер має бути цілителем, а я к-к-крові лякаюся. — Він простягнув до Джона тремтливу руку на підтвердження своїх слів. — Я Сем Сполоханий, не Смертяний.

— Сполоханий? Чого тобі боятися у Старограді? Докорів безсилим старців? Семе, ти бачив на власні очі натовп упирів, що нападали на Кулак. Люту хвилю живих мерців з чорними руками та блакитним вогнем у очницях. Ти власноруч убив Іншого!

— То д-д-раконосκλο, не я...

— Помовч. Ти брехав і плів змови, щоб зробити мене князем-воєводою. І тепер ти мені коритимешся. Ти пойдеш до Цитаделі й викуєш собі ланцюга. І якщо доведеться розтинати трупи, то розтинатимеш. Принаймні у Старограді вони не опиратимуться.

«Він нічого не розуміє.»

— Пане воєводо, — мовив Сем, — мій б-б-батько, князь Рандил, він, він, він... адже життя маестра — це життя у покорі та неволі... — Сем розумів, що жалюгідно белькоче, та вдіяти нічого не міг. — Жоден син дому Тарлі ніколи не носитиме ланцюга. Уроджений володар Рогошпилю ніколи не лизатиме чоботи якомусь нікчемному випанкові.

«Хочеш ланцюгів — ходи зі мною.»

— Джоне, я не можу повстати проти волі свого батька!

Він сказав «Джоне», але Джона перед ним не було. Попереду сидів князь-воєвода Сніговій з очима сірими та твердими, як крига Стіни.

— Ти не маєш батька, — мовив Сніг-воєвода. — Тобі лишилися тільки брати. Тільки

ми. Твоє життя належить Нічній Варті. Тому ходи до себе, запхай у заплічну торбу пару підштанків і що там тобі ще знадобиться у Старограді. Ти вирушаєш за годину до сходу сонця. І ось тобі ще один наказ. Віднині й надалі ти не посмієш звати себе боягузом. За останній рік ти пережив більше небезпек, ніж пересічний чоловік — за все життя. Якось та зумієш пережити Цитадель. І з'явишся до неї не наполоханим хлопчаком, а присяжним братчиком Нічної Варти. Я не можу наказати тобі стати хоробрим, але наказую сховати і не показувати свої страхи. Ти проказав обітницю, Семе. Пам'ятаєш їх?

«Я — меч у пільмі.» Але меча він тримав абияк, а пільма його лякала.

— Я... я спробую.

— Не спробуєш. А виконаєш мій прямий наказ.

— Нак-каз! — Мормонтів крук заплескав великими чорними крилами.

— Слухаю волю князя-воєводи. А чи... а чи знає про це маєстер Аемон?

— Ми з ним разом це замислили. — Джон прочинив йому двері. — І не треба зайвих прощань. Що менше людей знатиме, то краще. За годину до світанку, коло цвинтаря.

Сем не пам'ятав, як вийшов зі зброярні. Наступне, що він усвідомив — як запинається на кожному кроці у грязюці та на латках старого снігу, намагаючись повернутися до покоїв маестра Аемона. «Я міг би сховатися, — сказав він собі. — Заховатися глибоко у книгозбірні серед книжок. Жив би там разом з мишею, а ночами прокрадався по харчі.» Та розумів, що його маячня така ж нездійсненна, як і відчайдушна. Звісно ж, саме до підвалів книгозбірні його насамперед і підуть шукати. От де б його напевне ніхто не шукав — то це за Стіною. Але ховатися там було ще гіршим божевіллям. «Дичаки мене одразу спіймають і приречуть на якусь повільну смерть. Може, сплять живцем — як ото червона жінка хоче спалити Манса Розбишаку.»

Коли Сем знайшов маестра Аемона у крукарні, то віддав йому Джонового листа і

вилив усі свої страхи у одному бурхливому водоспаді слів.

— Він не розуміє! — Сема нудило, до горла підкочувало блювотиння. — Якщо я вдягну ланцюга, то панотець... вони, вони, вони тоді...

— Мій власний батько висував ті самі заперечення, коли я обрав для себе долю служіння, — відповів старий. — До Цитаделі мене вислав насправді його батько, мій дід. Король Даерон виродив на світ чотирьох синів, і дотоді троє з них уже мали власних. «Коли драконів забагато — це так само небезпечно, як і коли замало» — чув я слова його милості до мого батька-принца того дня, коли мене відсилали у дорогу.

Аемон підняв пляmistу руку до ланцюга з багатьох металів, що вільно теліпався на його тонкій шиї.

— Ланцюг важкий, Семе, але мій ясновельможний дід мав рацію. Так само має рацію і твій воєвода Сніговій.

— Сніг-сніговій, — пробурмотів крук.

— Сніг-сніговій! — озвався інший.

А тоді підхопили усі разом.

— Сніг-сніговій! Сніг, сніг, сніг-сніговій!

Цих слів птахів навчив Сем. Нічого не поробиш — вирішив він. Маестер Аемон потрапив до пастки незгірше від нього. «Він помре у морі, — з відчаєм подумав Сем. — Він надто старий та кволий для такої подорожі. Йолин синочок теж може померти, бо не такий великий та міцний, як син Далли. Невже Джон бажає смерті нам усім?»

Наступного ранку Сем неохоче засідлав кобилу, якою приїхав на північ з Рогошпилю, і повів її до цвинтаря коло початку східного шляху. Сакви його були крутобокi від сиру, ковбас, круто зварених яєць та половини солоного окоста, якого подарував йому на іменини Трипалій Гоб.

— Ти, Смертяний, з тих хлопців, що поцінують добру страву, — сказав йому кухар Варти. — Нам треба більше таких.

Окіст, поза сумнівом, мав стати їм у пригоді. До Східної Варти вів неблизький

шлях, а у тіні Стіни не стрічалоя ані містечок, ані заїжджих дворів.

За годину до світанку навколо було тихо і темно. Замок Чорний здавався дивно приишклим. Коло кладовища стояло двійко двоколісних гарб, оточених Чорним Джаком Булвером та десятком гартованих розвідників — витриваліших, ніж їхні маленькі кошлаті коники. Кедж Білоокій гучно вилаявся, коли його єдине здорове око помітило Сема.

— Та не зважай, Смертяний, — мовив Чорний Джак. — То він заклад програв. Божився і гроші ставив, що тебе доведеться витягати з вереском з-під ліжка.

Маестер Аемон так заслаб, що верхи їхати не міг. Йому наготували візок, вистелили височезною купою хутра, нагору пристебнули шкіряний дашок від дощу та снігу. Йоля з дитиною теж мала їхати разом зі старим маестром. У другий віз поклали їхній одяг та інші речі — серед них скриню рідкісних старовинних книжок, яких, на думку Аемона, бракувало Цитаделі. Сем витратив половину

ночі на їх пошуки, хоча знайшов хіба що одну з чотирьох загаданих. «То й на краще. Бо знадобився б іще один віз.»

Маестер з'явився загорнутим у ведмежу шкуру, втричі більшу за нього самого. Коли Клідас вів його до воза, дмухнув сильний вітер, і старий запнувся. Сем поспішив до маестра, охопив його рукою, підтримуючи. «Такий шалений вітер. Іще, диви, здмухне його аж через Стіну.»

— Тримайтеся за мою руку, маестре. Вже недалечко.

Сліпий кивнув; пориви вітру скинули каптури з нього та його поводитирів.

— А у Старограді завжди тепло. На острові посеред Медовухи є корчма, куди я ходив ще юним послушником. Яка б то була утіха — посидіти там знову, посьорбати сидру...

Коли вони посадили маестра у віз, з'явилася Йоля з утушкованим немовлям на руках. Під каптуром виднілися червоні заплакані очі. Тієї ж миті нагодився і Джон у супроводі Скорботного Еда.

— Воєводо Сніговію! — покликав маестер Аемон. — Я вам залишив книжку в моїх покоях. «Нефритову скарбницю». Її написав волантинський шукач пригод Колокво Вотар, що мандрував на схід і відвідав усі землі Нефритового моря. В книзі є уривок, який має вас зацікавити. Я наказав Клідасові його позначити.

— Неодмінно прочитаю, — відповів Джон Сніговій.

Цівочка прозорої рідини задзюрила з носа маестра Аемона. Він витер її тилом рукавиці.

— Знання — це зброя, Джоне. Озбройтеся якомога краще, перш ніж виїхати на битву.

— Авжеж.

Почало злегка сніжити. Великі м'які сніжинки ліниво злітали з неба, поволі мандруючи до землі. Джон обернувся до Чорного Джака Булвера.

— Рухайтесь так швидко, як зможете, але без зайвого поспіху. Пам'ятайте, що з вами кволий старий та грудне немовля. Тримайте їх у теплі та добре годуйте.

— І ви так само, мосьпане, — відповіла Йоля. — Зробіть йому те саме. Знайдіть годувальницю, як обіцяли. Неодмінно знайдіть. Хлопчикові... Даллиному синові... тобто маленькому принцикові... знайдіть йому хорошу жінку, щоб ріс міцненький та величенький.

— Даю в тім своє слово, — урочисто проказав Джон Сніговій.

— А імені йому не давайте. Не смійте давати ім'я до двох років. Коли дітей називають, поки вони під цицькою, то наврочують лихо. Ви, гави, цього не знаєте, але це правда.

— Як накажете, шановна пані.

Йолиним обличчям пробігла судома гніву.

— Не кличте мене так! Я просто мати, ніяка не пані. Я — дружина Крастера, і донька Крастера, і мати дитини.

Скорботний Ед прийняв дитину від Йолі, щоб вона змогла видертися на воза, і вкрив їй ноги теплими, трохи смердючими кошлатими шурами. Східне небо було вже не чорне, а

сіре, і Лехові Ліворукому аж свербіло рушати. Ед передав дитину нагору; Йоля приклала її до грудей. «Може, це я востаннє бачу замок Чорний» — подумав Сем, видираючись на свою кобилу. Колись він його ненавидів усім серцем, та зараз йому краялося те саме серце залишати нову домівку і нових братів.

— Рушаймо вже! — закликав Булвер.

Ляснув батіг, вози поволі загуркотіли коліями дороги. Навколо падав сніг. Сем затримався коло Клідаса, Скорботного Еда і Джона Сніговія.

— Ну, — мовив він, — на все добре вам.

— І тобі, Семе, — відповів Скорботний Ед.
— Але твій корабель не потоне, я цього певний. Тонуть лише ті, якими пливу я.

Джон спостерігав за возами.

— Коли я вперше побачив Йолю, — мовив він, — вона тулилася спиною до стіни Крастерового Дитинця. Тоненька темнава дівчинка з великим черевом. Вона шулилася і сахалася від Привида — той якраз попорався серед її кроликів. Гадаю, вона боялася, щоб

вовк не розірвав їй живота і не з'їв дитину...
але ж боятися варто було не вовка, так?

«Не вовка, — подумав Сем. — Головну небезпеку становив для неї Крастер — її власний батько.»

— Вона має більше мужності, ніж сама знає.

— Ти теж, Семе. Швидкої та безпечної вам подорожі. Подбай про маестра Аемона і про малого. — Джон посміхнувся дивною сумною посмішкою. — І вдягни каптура. У тебе в волоссі тануть сніжинки.

Ар'я

Вдалині, низько над обрієм, виднівся слабенький та маленький вогник, що наче силувався пронизати морські тумани.

— Схожий на зірку, — мовила Ар'я.

— То зірка, що веде додому, — відповів Деньо.

Його батько вигукував накази. Жеглярі хутко повзали вгору-вниз трьома високими щоглами, перебігали риштунками, підбираючи важкі порфірові вітрила. Унизу згиналися і щосили тягли два ряди весел веслярі. Чардак нахилився, зарипів — то галеас «Велетова донька» прийняв праворуч і почав повертати.

«Зірка, що веде додому.» Ар'я стояла на носі, однією рукою спираючись на визолочену носову подобу — діву з мискою плодів. На півудару серця вона дозволила собі думати, що

попереду лежить її власний дім. Але то була дурість. Її домівки більше не існувало, її батьки загинули, всіх братів убили — окрім хіба що Джона Сніговія на Стіні. Саме туди вона прагнула потрапити, саме туди попрохала — ні, звеліла! — пливти, але навіть залізна монета не переконала капітана. Ар'я замислилася, чому це вона ніколи не може потрапити до місця, до якого рушає в путь. Йорен присягнувся доправити її до Зимосічі, але вона зрештою опинилася у Гаренголі, а Йорен — у могилі. Утікши з Гаренголу до Водоплину, вона дозволила себе полонити Лимові, Анжею та Томові-Сімці, які натомість притягли її до печерного пагорба. Потім її викрав Хорт і силоміць потяг до Близнюків. Ар'я лишила його помирати коло річки, а сама вирушила до Солепанви, сподіваючись сісти на корабель до Східної-Варти-біля-Моря, от лишень...

«Може, в Браавосі не так і погано. Адже Сиріо був з Браавосу, і Якен теж може тут опинитися.» Саме Якен дав їй залізну монету. Другом він їй насправді не був — не так, як

Сиріо — та якого добра вона, власне, бачила від друзів? «Не потрібні мені друзі, аби була Голка.» Вона попестила великим пальцем гладеньку маківку руків'я, загадуючи бажання.

Бажання... Правду кажучи, Ар'я навіть не знала, яке загадати бажання — так само, як не знала, що на неї чекає за отим віддаленим світлом. Капітан дозволив їй їхати на кораблі, та часу балакати не мав. Дехто з жеглярів відверто її цурався, зате інші дарували подарунки: срібну виделку, рукавиці без пальців, м'якого вовняного капелюха зі шкіряними латками. Один чолов'яга показав їй, як в'язати морські вузли. Інший наливав крихітні чарочки вогневина. Жеглярі наближалися з дружніми обличчями, стукали себе у груди, повторювали свої імена знов і знов, аж доки Ар'я не проказувала їх за ними... але її ім'я чомусь ніхто не питає. Її вони звали Солькою, бо вона сіла на корабель у Солепанві поблизу гирла Тризуба. Та нехай — ім'я, то й ім'я, не гірше за інші.

Остання з нічних зірок зникла... проте дві

— просто попереду — лишилися.

— Тепер там дві зірки!

— Два ока, — відповів Деньо. — Велет бачить нас.

«Велет Браавосу.» Стара Мамка розповідала їм у Зимосічі про нього казки. То був велетень заввишки з гору, і коли Браавосові загрожувала небезпека, він запалював у очах вогні, а кам'яні його кістки рипіли і стогнали, коли він вибридав у море нищити ворогів.

— Браавосці годують його соковитою рожевою плоттю маленьких шляхетних панянок, — закінчувала Мамка, і Санса видавала тупе жалюгідне скигління. Але маестер Лювин казав, що Велет — просто кам'яний бовван, а казки Старої Мамки — просто казки.

«Зимосіч спалено і сплюндровано» — нагадала собі Ар'я. Стару Мамку і маестра Лювина, певніше за все, убили. І Сансу теж. Чого тепер про них думати? «На всіх чекає смерть.» Саме це означали слова, яких Якен Ха-Гар навчив її, коли дав стерту залізну монету.

Відколи вони вийшли з Солепанви, вона вивчила ще кілька браавоських слів: «будьте ласкаві», «дякую», «море», «зірка», «вогневино». Але ж прийшла до корабля, знаючи лише «на всіх чекає смерть». Більшість жеглярів на «Доньці» трохи нахапалися посполитої мови з ночей, проведених у Старограді, Король-Березі чи Дівоставі, та лише капітан і його сини знали її достатньо, щоб розмовляти з Ар'єю. Деньо був молодшим із синів — пухкенький, жвавий хлопчина дванадцяти років, що давав лад помешканню свого батька і допомагав старшому братові складати числа у облікових записах.

— Сподіваюся, ваш Велет не голодний, — сказала йому Ар'я.

— Голодний?! — здивувався Деньо.

— Байдуже. Не зважай.

Навіть якби Велет справді їв соковиту рожеву дівчачу плоть, Ар'ї не було чого боятися. На її кістках плоті майже не лишилося — велетові й не вкусити. А років їй було майже одинадцять — ще трохи, і буде доросла жінка.

«До того ж Солька — зовсім не шляхетна панянка.»

— Цей Велет — бог Браавосу? — запитала вона. — Чи ви віруєте в Седмицю?

— В Браавосі шанують усіх богів. — Капітанів син любив балакати про своє місто майже так само, як про корабель свого батька. — Твоя Седмиця має тут септ. Він називається Септ-за-Морем, але вклоняються богам там лише вестероські мореплавці.

«То не моя Седмиця. То боги моєї матері, які дозволили вбити її у Близнюках.» Ар'ї стало цікаво, чи не знайдеться у Браавосі божегаю з оберіг-деревом у серці. Деньо міг би знати, але питати його вона не сміла — адже Солька походила з Солепанви, а що дівчинка з Солепанви могла тямити про старих богів півночі? «Старі боги мертві, — сказала вона собі, — разом з панотцем і паніматкою, і Роббом, і Браном, і Ріконом... усі вони мертві.» Ар'я пригадала, як батько казав їй за часів давно минулих: коли кружляють білі віхоли, тоді вовк-одинак гине, а згряя виживає. «Але

вийшло все навпаки.» Ар'я — вовк-одинак — досі була жива, а вовків зграї схопили, вбили і обідрали шкури.

— Місяцеспівці привели нас до сього прихистку, де дракони Валірії не зуміли нас знайти, — розповів Деньо. — Тому їхній храм тут найбільший. Ми також шануємо Батька Вод, але його дім будується наново щоразу, як він бере собі наречену. Решта богів живе разом на острові посеред міста. Саме там ти знайдеш... Багатоликого Бога.

Очі Велета пояскравішали і трохи розсунулися. Ар'я не знала ніякого Багатоликого Бога, та якщо він відповідає на молитви, то кращого їй, мабуть, і не треба. «Пан Грегор, — подумала вона, — Дунсен, Любчик Раф, пан Ілин, пан Мерин, королева Серсея. Лишилося тільки шестеро.» Джофрі помер, Хорт убив Полівера, Лоскотуна вона заколола сама, а разом і того дурнуватоного прищавого зброєносця. «Я б його не вбила, якби він руками не хапався.» Хорта, що палав у лихоманці від запаленої рани, вона лишила

помирати на березі Тризуба. «А було б подарувати йому дарунок милосердя — ножем у серце.»

— Диви, Солько! — Деньо вхопив її за руку і розвернув. — Бачиш? Онде!

Він показав рукою. Просто перед ними — перед носом корабля — розступилися сірі подерті запони туману. «Велетова донька» різала сіро-зелені води на розгорнутих і туго напнутих порфірових крилах. Ар'я чула над головою крики морських птахів. Там, куди вказував Деньо, з моря зненацька виникла вервечка кам'яних хребтів, чиї круті схили поросли стрункими соснами та чорними ялинами. Але просто попереду лежав прохід водою, і там над морем вивищувався Велет, чиї очі палали вогнем, а довге зелене волосся летіло за вітром.

Ноги Велета стояли, широко розставлені, обабіч проходу, кожна на своїй горі, а плечі сягали вище вершин зубчастих хребтів. Кожна нога вирізана була з суцільного каменю — того ж чорного граніту, який складав морські скелі

під ним — але навколо стегон Велет мав броньові плахти позеленілого спижу. Панцир на ньому також був спижевий, а на голові — відкритий шолом з гребенем. Розвіяне вітром волосся зробили з конопляних линв, пофарбованих зеленим; у печерах очей палали велетенські вогнища. Одна рука лежала на гребені ліворуч від Велета, спижеві пальці її стискали великий камінь; інша викинута була у повітря і тримала руків'я зламаного меча.

«Не надто він і більший за подобу короля Баелора у Король-Березі» — подумала собі Ар'я, коли побачила Велета далеко з моря. Але поки галеас наближався туди, де хвилі люто розбивалися на скелях, Велет невпинно набирив зросту. Ар'я чула, як батько Деньо басовито і гучно реве накази; нагорі жеглярі підбирали вітрила. «Ми пройдемо на веслах між Велетовими ногами.» Ар'я бачила бійниці для стріл у великому спижевому панцирі, плями та цятки на руках і раменах Велета — гнізда морських птахів. Голова сама собою потроху задиралася угору. «Баелор Блаженний

не дістав би йому до коліна. Велет міг би переступити мури Зимосічі.»

І раптом Велет заревів.

Ревище було неосяжним, як він сам. Жахливий стогін та скрегіт лунав так гучно, що потопив і голос керманича, і гуркіт хвиль на вкритих лісом островах. Тисячі птахів негайно знялися у повітря; Ар'я смикнулася і зіщулилася, та скоро побачила, що Деньо сміється.

— Він попереджає Збройницю про наше прибуття! — вигукнув хлопець. — Не лякайся!

— Було чого лякатися! — гукнула йому Ар'я. — Вуха заболіли, та й усе!

Вітер і хвилі підхопили «Велетову доньку» міцними руками, швидко помчали до проходу між скелями. Два ряди весел хутко та спритно різали море, здіймаючи білу піну. Тінь Велета впала на корабель; якусь мить здавалося, наче галеас неодмінно розіб'ється на каменях біля величезних ніг. Ар'я скрутилася на носі коло Деньо. На язика вона відчувала сіль — то хмара бризок торкнулася її обличчя. Щоб побачити

голову Велета, їй довелося глянути просто вгору. «Браавосці годують його соковитою рожевою плоттю маленьких шляхетних панянок» — знову почула вона Стару Мамку. Але тепер вона вже не маленька панянка і не мусить боятися якогось дурнуватою, хоч і великого боввана.

І все ж, поки вони пробиралися між Велетових ніг, Ар'я тримала одну руку на Голці. Зсередини велетенських кам'яних стегон виднілися ще бійниці для стрільців. Коли ж Ар'я обернула голову назад — подивитися, як «вороняче гніздо» на верхівці щогли вільно, з запасом сажнів у п'ять, проминає кам'яну браму ніг — то помітила бійниці й під броньовими плахтами Велета. Крізь забрані ґратами отвори на них витріщалися бліді обличчя.

І ось Велет лишився позаду.

Тінь зникла, вкриті соснами береги розступилися, вітри вщухли, і корабель опинився у величезній внутрішній затоці. Попереду виднівся ще один острівець — скеля-

фортеця, що витикалася з води, наче шпичастий кулак. З кам'яних мурів твердині їжачилися численні скорпіони, вогнеплюйки та журавлі.

— Збройниця Браавосу! — оголосив Деньо так гордовито, наче сам її вимурував. — Тут можуть збудувати бойову галеру за один день!

Ар'я бачила щонайменше кількадесят галер припнутими коло берега чи готовими до спуску на воду жолобами. Фарбовані носи інших витикалися з численних корабельних сараїв уздовж кам'янистих берегів, наче хорти з псярень — вузькі, хижі, голодні, у очікуванні рогу мисливця, що покличе їх на лови. Вона спробувала порахувати усі, але надто вже їх було багато, а за вигинами берегів ховалося ще більше докових кліток, ще більше пришибів, ще більше корабельних майстерень.

Дві галери вийшли їм назустріч, ковзаючи понад водою, наче бабки, виблискуючи світлими рисками весел. Ар'я чула, як капітан гукав до них, а звідти відповідали, але не зрозуміла жодного слова. Заревів великий ріг.

Галери проминули їх з обох боків, та так близько, що з їхніх порфірових коробів було чути глухе гупання веслярських тулумбасів: «бум-бум-бум-бум-бум-бум-бум-бум», схоже на стукіт живих сердець.

А потім галери опинилися позаду, і Збройниця теж. Попереду стелився простір світло-зеленої води, що переливався рясицями, наче шибка кольорового скла. З мокрої безодні здіймалося місто — розлоге нагромадження веж, бань та мостів, сірих, золотих і червоних. «Сто островів Браавосу.»

Маєстер Лювін навчав своїх підопічних про Браавос, але Ар'я забула майже все, що від нього чула. Місто було пласке — це вона побачила навіть здалеку — і тим геть не схоже на Король-Берег, що стояв на трьох високих пагорбах. Тут єдиними пагорбами були ті, що вимурували люди: з цегли та граніту, спижу та мармуру. Окові бракувало ще чогось — Ар'ї знадобилося кілька хвилин, щоб зрозуміти, чого саме. «Це місто не має мурів.» Та коли вона сказала Деньо, той зареготав.

— Наші стіни зроблені з дерева і пофарбовані порфіром, — відповів він. — Наші мури — то наші галери. Інших нам не треба.

Позаду зарипіли дошки. Ар'я обернулася і побачила батька Деньо, що нависав над ними у своєму довгому капітанському каптані порфірової вовни. Капітан торговельного флоту Тернезіо Терис не носив вусів; коротке, ошатно підстрижене волосся облямовувало його кутасте обвітрене обличчя. Протягом переходу вона часто бачила, як він жартував зі своїми жеглярами — проте коли супив брови, ті кидалися від нього, наче від буревію. А зараз він саме супив брови.

— Наша подорож дійшла кінця, — сказав він Ар'ї. — Ми прямуємо до Картатого Порту, де митники дожа мають зійти на корабель і перевірити наш вантаж. Це забере половину дня — швидше вони не вміють. Але тобі нема чого чекати на їхню ласку. Збирай речі. Я спущу човна, і Юрко відвезе тебе на берег.

«На берег.» Ар'я вкусила губу. Вона перетнула вузьке море, щоб потрапити сюди,

та якби капітан спитав, то відповіла б, що радше лишилася б на «Велетовій доньці». Солька була замала, щоб сидіти на веслі, але могла б навчитися скручувати линви, підбирати вітрила, правити кермом через велике солоне море. Якось Деньо узяв її з собою до воронячого гнізда, і вона зовсім не злякалася, хоча звідти все на чардаку здавалося таким крихітним. «А ще ж я вмію складати числа і прибирати у помешканнях.»

Але на галеасі не потребували другого корабельчука. Та й одного погляду на капітанове обличчя було досить, щоб зрозуміти: йому аж пече швидше її позбутися. Тому Ар'я просто кивнула головою.

— На берег, — повторила вона, хоча на березі на неї чекали самі лише незнайомці.

— Валар дохаеріс. — Капітан торкнувся чола двома пальцями. — Прошу тебе запам'ятати Тернезіо Териса і поміч, якою він тобі прислужився.

— Запам'ятаю, — тихенько писнула Ар'я.

Вітер смикав її за одежину, настирливий,

наче якась потороча. Настав її час зійти з корабля.

«Збирай речі» — сказав капітан, та збирати майже не було чого: одяг, що на ній, крихітний гаманець грошей, кілька подарунків від жеглярів, кинджал на лівому стегні та Голка на правому.

Човен був готовий раніше за неї; на веслах сидів Юрко — теж капітанів син, але старший за Деньо і менш дружній. «Я ж не попрощалася з Деньо, — подумала Ар'я, лізучи донизу до човна і питаючи себе, чи побачить малого ще колись. — А мала б попрощатися.»

«Велетова донька» позаду них дедалі меншала, а місто попереду більшало з кожним ударом Юркових весел. Праворуч виднілася гавань — плутанина пришибів, де юрмилися череваті китобої з Ібену, кораблі-лебеді з Літніх островів, а до них стільки галер, що жодна дівчинка б не порахувала. Ще одна, дальша гавань лежала ліворуч, за притопленим шматком суходолу, де витикалися над водою верхівки напівзатоплених будівель. Ар'я ще

ніколи не бачила стільки величних споруд у одному місці. Король-Берег мав Червоний Дитинець, Великий Септ Баелора та Драконосхрон, але в Браавосі око відразу помічало два десятки храмів, веж та палаців не менших, ба навіть більших за згадані. «Тут я знову стану мишею, — майнула в Ар'ї похмура думка, — як до втечі з Гаренголу.»

Звідти, де стояв Велет, місто здавалося одним великим островом, та коли Юрко підігнав човна ближче, Ар'я побачила, що насправді воно стоїть на багатьох дрібних острівцях, що скупчилися поруч, з'єднані вигнутими кам'яними мостами через численні протоки. За портовими спорудами вона помітила вулиці з сірими кам'яними будинками, вимуруваними впритул один до одного. Ар'їним очам вони здалися чудернацькими: чотири- чи й п'ятиповерхові, але дуже вузькі, з гострими черепичними дахами, схожими на гостроверхі капелюхи. Вона не побачила жодної солом'яної стріхи і дуже мало будинків з колод, звичних для

Вестеросу. «Вони ж не мають удосталь дерева, — раптом второпала Ар'я. — Ось чому Браавос увесь кам'яний. Сіре місто у зеленому морі.»

Юрко повів човна північніше від гавані, гирлом великої протоки — широкою зеленою течією, що прямувала просто до серця міста. Вони проминули високі вигини різьбленого кам'яного мосту, прикрашеного зображеннями півсотні різновидів риб, крабів та інших морських тварин. Потім над головою з'явився інший міст — різьблений вибагливим мереживом виноградної лози; за ним — третій, що дивився униз тисячами різнобарвних очей. Обабіч великої протоки відкривалися гирла менших, а далі у тих — іще менших. Ар'я побачила, що деякі з будинків поставлені просто над течіями, перетворюючи їх на криті проходи. Навколо ковзали водою вузькі швидкі човни, зроблені у подібні водяних змії з мальованими головами та піднятими угору хвостами. Ар'я помітила, що в них не веслюють, а штовхаються жердинами — човнярі, що стояли коло стерн своїх суден у киреях сірого,

брунатного та темно-зеленого, наче мох, забарвлення. Були там і важкі пласкодінні насади, уцент завантажені скринями та барилами, які рухали по два десятки човнярів з жердинами на кожному боці; зустрічалися барвисті плавучі будинки з ліхтарями кольорового скла, оксамитовими запонами та мідними подобами на носі. Високо над протоками та будинками пролягала якась велетенська кам'яна дорога, піднята в повітря на трьох ярусах могутніх арок; вона зникала з очей далеко на півдні у вологому мариві.

— Що то таке? — вказала Ар'я.

— Річка прісної води, — відповів її човняр.

— Вона несе питну воду з суходолу через болотяні рівнини та солоні мілини. Добру прісну воду для джерел у місті.

Озирнувшись, Ар'я виявила, що гавань та затока зникли з очей. Попереду обабіч протоки стояли шерехи величезних бовванів — поважних кам'яних чоловіків у довгих спижевих шатах, заплямованих послідом морських птахів. Хтось із них тримав у руках

книжки, хтось — кинджали, а хтось — молоти. Один у здійснятій руці показував золоту зірку, інший тримав перекинутого кам'яного глека, з якого у протоку стікав нескінченний струмінь води.

— То боги? — запитала Ар'я.

— То дожі, правителі Браавосу, — відповів Юрко. — Острів Богів далі попереду. Онде, бачиш? За шість мостів на правому березі. Ото Храм Місяцеспівців.

Саме його Ар'я побачила ще з затоки — величезну гору сніжно-білого мармуру, увінчану неймовірною сріблястою банею з шибками молочного скла, що зображували всі переміни місяця. Обабіч воріт до храму стояло двійко мармурових дів заввишки з подоби дожив; вони тримали одвірок у подобі місячного серпа.

За цим храмом стояв ще один — червоного каменю, суворий і простий, наче фортеця. Нагорі великої кутастої вежі палав вогонь у залізній жарівниці завширшки дванадцять стоп. Менші вогні охороняли з боків мідні

двері до храму.

— Червоні жерці кохаються у вогнях, — розказав Юрко. — Їхній бог — то Господь Світла, червоний Ра-Гльор.

«Знаю.» Ар'я пригадала Тороса Мирійського у шматках старих обладунків на рясі такій вицвілій, що робила свого господаря вже не червоним жерцем, а рожевим. І все-таки його поцілунок повернув князя Беріка до життя після смерті. Вона дивилася, як дім червоного бога спливає їй за спину, і думала, чи не вміють ці браавоські жерці робити те саме.

Наступною показалася велика цегляна споруда, рясно заросла мшеддю. Ар'я подумала була, що то якась купецька комора, але Юрко розповів:

— Це Святий Прихисток, де ми шануємо менших богів, про яких світ уже забув. А ще його кличуть Кублицем.

Між високими пліснявими стінами Прихистку бігла невеличка протока; там Юрко повернув праворуч. Вони проминули темний прохід, знову впливли на світло. З обох боків

показалося ще чимало каплиць, храмів та святилиць.

— Я й не знала, що на світі є стільки богів,
— мовила Ар'я.

Юрко щось пробурчав. Вони проминули поворот, пройшли під іншим мостом. Ліворуч з'явився скелястий острівець з храмом темно-сірого каменю на верхівці. Храм не мав жодного вікна; з його дверей до накритого пришибу збігав прогін кам'яних сходів.

Юрко загальмував веслами; човен м'яко вдарився у кам'яні стовпи, весляр ухопився за залізне кільце у стіні.

— Тут я тебе залишаю.

Під дахом пришибу лежали тіні. Сходи, що починалися унизу, були круті й високі. Чорний черепичний дах храму кінчався високою гострою верхівкою — так само, як дахи будинків уздовж протоки. Ар'я вкусила губу. «Сирію приїхав з Браавосу. Напевне, він ходив до цього храму. Сам видався цими сходишками.» Вона ухопилася за кільце і вилізла з човна на твердий камінь.

— Ти знаєш моє ім'я, — мовив Юрко з човна.

— Юрко Терис.

— Валар дохаеріс.

Він штовхнувся веслом і повільно відплив на глибшу воду. Ар'я дивилася, як він веслує туди, звідки прибув, аж поки не зник у тіні мосту. Коли замовк плескіт весел, вона майже почула биття власного серця... і раптом нібито опинилася деінде — може, з Гендрі у Гаренголі, а може, з Хортом у лісах уздовж Тризубу. «Солька — недолуга дитина, — сказала собі Ар'я. — А я — вовчиця, і не боюся.» Вона попестила на щастя руків'я Голки і пірнула у тіні, стрибаючи через дві сходинки, щоб ніхто не смів казати, ніби вона боїться.

Нагорі вона знайшла пару різьблених дерев'яних дверей заввишки у дванадцять стоп. Ліву було зроблено з оберіг-дерева, світлого, наче кістка, праву — з лискучого чорного дерева. Посередині вирізьблено було обличчя місяця: чорне на білому боці, біле на чорному. Його вигляд чомусь нагадав їй про серце-

дерево у божегаї Зимосічі. «Двері спостерігають за мною» — подумала Ар'я і негайно штовхнула їх обидві долонями у рукавичках. Але жодна не піддалася. «Мабуть, замки і засуви.»

— Пустіть мене, телепні! — мовила вона. — Я до вас вузьке море перетнула!

Вона стиснула кулак і щосили загупала.

— Мене сюди покликав Якен! Я маю залізну монету! — Ар'я витягла її з гаманця і підняла вище. — Бачите? Валар моргуліс!

Двері нічого не відповіли — просто відчинилися досередини у повній тиші, хоча до них, вочевидь, не торкнулася людська рука. Ар'я ступила крок уперед, потім другий. Двері за нею зачинилися, і на мить вона засліпла. Голка була вже в руці, хоча вона і не пам'ятала, як її витягла.

Уздовж стін горіло кілька свічок, але світла вони давали так мало, що Ар'я не бачила і власних ніг. Хтось десь шепотів, але надто тихо, щоб розчути слова. Хтось інший плакав. Ар'я чула легкі кроки, шурхіт шкіри по каменю, як прочиняють і зачиняють двері.

«Вода. Я чую воду.»

Поволі очі звикли до п'ятми. Зсередини храм здавався значно більшим, ніж ззовні. Вестероські септи були семикутні, з сімома вівтарями семи богів. Але тут богів було більше, ніж семеро. Їхні боввани стояли уздовж стіни, дебелі та погрозливі. При їхніх ногах блимали червоні свічки — тьмяні, наче віддалені зірки. Найближчою була мармурова жінка заввишки у дванадцять стоп — з її очей текли справжні сльози, наповнюючи миску в її ж руках. За нею на престолі чорного дерева сидів чоловік з лівовою головою. З іншого боку дверей став дибки на дві могутні ноги велетенський кінь зі спижу та заліза. Ще далі виднілося велике кам'яне обличчя, бліда дитина з мечем, кошлатий чорний цап завбільшки з зубра, чоловік у каптурі, що спирався на патерицю. Решта здалася Ар'ї неясними тіньми, ледве видимими крізь п'ятму. Між подобами богів ховалися стінні заглибини, оповиті темрявою — лише подекуди в них горіли поодинокі свічки.

Тиха, наче тінь, Ар'я рухалася між рядів довгих кам'яних лав з мечем у руці. Ноги підказували їй, що підлога тут теж кам'яна — але не вилощений мармур на зразок того, що у Великому Септі Баелора, а щось грубіше. Вона проминула купку жінок, які шепотілися одна з одною. Повітря було жарке і важке, аж вона позіхнула. Чувся запах свічок — незнайомий запах, який вона завважила за якесь чудернацьке зілля; та просуваючись глибше до храму, Ар'я внюхала сніг, соснову глицю, гарячу юшку. «Добрі пахоці» — подумала вона, підбадьорилася і посмілівішала аж настільки, щоб вкласти Голку назад до піхов.

Посередині храму вона знайшла воду, яку чула раніше — водойму в десять стоп завширшки, чорну, наче чорнило, освітлену тьмяними червоними свічками. Коло неї сидів молодик у сріблястій киреї та тихо плакав. Ар'я побачила, як він занурив руку в воду, пустивши водоймою червонясті рясиці, а тоді вийняв і облизнув пальці один за одним. «Напевне, дуже спраглий.» На цямрині водойми розставлені

були кам'яні кухлики; Ар'я наповнила один із них і подала молодикові напитися. Той витріщився на неї на якусь мить, побачивши підношення.

— Валар моргуліс, — промовив він.

— Валар дохаеріс, — відповіла вона.

Молодик спрагло випив і зронив кухля у воду з тихим плескотом, тоді підвівся на ноги, захитався, ухопився за живіт. Ар'ї здалося, що він зараз упаде, а тоді вона побачила темну пляму під молодиковим пасом, що розпливалася просто на очах.

— Вас штрикнули ножем! — вигукнула вона, та молодик не зважав. Він ступив кілька непевних кроків до стіни і вповз до заглибини на тверде кам'яне ліжко. Ар'я озирнулася і побачила ще кілька таких самих. На деяких спали старі люди.

«Ні, — мовби прошепотів напівзнайомий голос у неї в голові. — Вони мертві. Або вмирають. Дивись очима.»

Її плеча торкнулася чиясь рука.

Ар'я крутнулася, але то виявилася лише

маленька дівчинка: бліденька, у рясі з каптуром, яка огортала її усю, чорній з правого боку та білій з лівого. Під каптуром Ар'я побачила кощаве, змарніле обличчя, запалі щоки, темні очі завбільшки з тарілки.

— Не хапай мене, — застерегла Ар'я малу жебрачку. — Я вбила малого, який мене отак хапав.

Дівчинка проказала якісь слова, котрих Ар'я не зрозуміла і хитнула головою.

— Ти, часом, не говориш посполитою мовою?

Голос позаду неї відповів:

— Я говорю.

Ар'ї дедалі менше подобалися нові несподіванки. Чоловік у каптурі був високий, загорнутий у більшу подобу чорно-білої рясі, яка була на дівчинці. Під каптуром виднілося лише тьмяне червоне світло свічки, що відбивалося у очах.

— Що це за місце таке? — спитала вона його.

— Місце миру та спокою. — Голос чоловік

мав тихий і лагідний. — Тобі тут нема чого боятися. Це Дім Чорного та Білого, дитино моя. Хоча ти надто молода, щоб шукати ласки Багатоликого Бога.

— Це хто такий? Він схожий на того південського бога, що має сім ликів?

— Сім? Авжеж ні. Ликів він, малеча, має стільки, що й не полічити. Стільки, скільки зірок на небі. У Браавосі люди вклоняються тим богам, яким самі бажають... але наприкінці кожного шляху стоїть Він, Багатоликий. Стоїть і чекає. Одного дня він дочекається і тебе, не бійся. Тобі нема потреби поспішати до його обіймів.

— Я прийшла сюди знайти Якена Ха-Гара.

— Я не знаю цього імені.

Її серце впало кудись униз.

— Він походить з Лорату. Має волосся біле з одного боку і руде з іншого. Сказав, що навчить усяких таємниць, і дав оце.

У кулаку вона затиснула залізну монету. Коли пальці розтиснулися, монета лишилася приліпленою до спітнілої долоні.

Жрець подивився на монету, але не ворухнув і пальцем її узяти. Жебрачка з великими очима теж дивилася. Нарешті чоловік у каптурі мовив:

— Скажи своє ім'я, дитино.

— Солька. Я приїхала з Солепанви на Тризубі.

Обличчя його вона не бачила, та чомусь зрозуміла, що той посміхається.

— Ні, — мовив жрець. — Скажи мені своє ім'я.

— Куріпка, — відповіла вона цього разу.

— Справжнє ім'я, дитино.

— Мати назвала мене Німерією, стара мамка кликала Нім, але прізвисько мені дали Куна...

— Скажи ім'я.

Вона ковтнула.

— Арік. Мене звати Арік.

— Майже. А тепер щирю правду.

«Страх ріже глибше, ніж меч» — нагадала вона собі.

— Ар'я. — Перше слово вона прошепотіла. А тоді кинула в нього своє ім'я рвучко та гордо.

— Мене звати Ар'я з дому Старк.

— Саме так, — мовив він. — Але в Домі Чорного та Білого немає місця для Ар'ї з дому Старк.

— Благаю вас, — попрохала вона. — Я не маю куди піти.

— Ти боїшся смерті?

Вона вкусила губу.

— Ні.

— Ану ж погляньмо.

Жрець опустив каптура. Під ним він не мав обличчя, лише жовтий череп з кількома клаптиками шкіри на щоках; з порожньої очниці звивався білий хробак.

— Поцілуй мене, дитино, — прорипів жрець голосом глухим і страшним, наче передсмертне хрипіння.

«Тю, він мене лякати надумав?» Ар'я поцілувала його в те місце, де мав бути ніс, і висмикнула могильного хробака з ока, заміряючись з'їсти. Але той розтанув у руці, наче тінь.

Жовтий череп теж танув на очах, а під ним

з'являлося усміхнене обличчя найлагіднішого старенького, якого вона стрічала за життя.

— Ще ніхто не пробував з'їсти мого хробака,
— мовив він. — Ти така голодна, дитино?

«Так, — подумала вона, — але мій голод не втамуєш їжею.»

Серсея

З неба падав холодний дощ, фарбуючи мури та споруди Червоного Дитинця кривавою барвою. Королева, міцно тримаючи короля за руку, рішуче протягла його через брудний двір туди, де чекали ноші та супровід.

— Дядько Хайме казали, що я зможу їхати верхи і кидати юрбі монетки! — заперечував малий.

— Хочеш застудитися? — Вона не могла цього дозволити, адже Томен ніколи не був такий міцний та здоровий, як Джофрі. — Твій дідусь бажав би, щоб на його тризні ти виглядав справжнім королем. Ми не з'явимося у Великому Септі змоклі та розкошлані.

«Біда вже те, що я мушу знову носити жалобу.» Чорний колір ніколи їй не пасував — на світлій шкірі він робив її схожою на мерця.

Серсея прокинулася за годину до світанку, щоб скупатися та вкласти волосся, і нізащо б не дозволила дощу змарнувати її зусилля.

Усередині ношів Томен відкинувся на подушки і витріщився на струмені дощу.

— Боги плачуть за паном дідусем. Крапельки дощу — то їхні сльози. Так каже панна Джоселин.

— Джоселин Звихт — дурепа. Якби боги вмiли плакати, то плакали б за твоїм братом. А дощ — він і є дощ. Засунь краще запони, щоб не наляпало води. В тебе делія з соболями — хочеш, аби змокла?

Томен зробив, як йому веліли. Його слабкодухість непокоїла Серсею: адже король має бути сильним. «Джофрі сперечався б до останнього. Він не корився чужій волі так легко.»

— Не згинай спину, — наказала вона Томенові. — Сиди як король. Випростайся і поклади корону як слід. Хочеш, щоб вона перед твоїм зацним панством злетіла з голови?

— Ні, матінко.

Хлопчик випростав плечі та спину, потягся до королівського вінця, щоб перекласти його на голову. Корона Джофрі була йому завелика. Томен мав схильність до повноти, але зараз якось стух і змарнів обличчям. «Чи добре він ість?» Не забути б запитати підстоля. Не можна піддавати Томена небезпеці, ба навіть найменшій — тільки не тоді, коли Мирцела в руках у дорнійців. «Та нівроку, ще доросте і до Джофрікової корони.» А поки не доріс, треба зробити меншу — таку, щоб не грозилася проковтнути йому голову. Не забути б викликати золотих справ майстрів.

Ноші потроху підіймалися схилом Аегонового пагорба. Попереду їхало двоє лицарів Королегвардії — білі воїни на білих конях, у білих, просяклих водою корзнях, що важко звисали з плечей. Позаду ноші супроводжувало півсотні ланістерівських стражників у золоті та кармазині.

Томен видивлявся крізь запони на порожні вулиці.

— Я гадав, людей буде більше. Коли батечко

померли, всі виходили дивитися на нас.

— Дощ розігнав усіх по домівках.

Король-Берег ніколи не любив князя Тайвина. «А він ніколи і не хотів їхньої любові.» «Любов не з'їси, не купиш за неї коня, не зігрієш палати холодного вечора» — чула вона батькові слова, звернені до Хайме, коли той був не старший за Томена.

Коло Великого Септа Баелора — величного мармурового храму нагорі пагорба Візеньї — мулялася купка жалобників, далеко поступаючись числом золотокирейникам, яких пан Аддам Марбранд розставив поперек майдану. «Пізніше набіжать» — сказала собі королева, спираючись на руку пана Мерина Транта при виході з ношів. На ранкову відправу пускали тільки родовите панство та їхній супровід; по обіді мала відбутися ще одна для посполитих, а вечірню вже правитимуть для всіх. До вечерні доведеться повернутися і Серсеї, щоб поспільство бачило її у жалобі. «Хамській юрбі належить видовище.» Які ж вони набридливі... Замість тішити їхню

дурість, вона б мала призначати уряди, вести війну, правити державою. От батько зрозумів би...

Нагорі сходів її зустрів верховний септон. То був згорблений старий з ріденьким кущиком сивої бороди — такий зігнутий під вагою розкішних гаптованих шатів, що очима знаходився проти грудей королеви... хоча його вінець — чудернацьке мереживне диво, плетене з золотого дроту та кришталів — додавало чи не півтори стопи до зросту. Вінця подарував йому князь Тайвин навзамін украденого бунтівною юрбою, що вбила попереднього верховного септона. Це сталося того самого дня, коли Мирцела відпливала у Дорн. Жирного дурня витягли з ношів і роздерли на шматки. «Він був ненажерливий... але радий догодити за належну ціну. А цей...» Нового верховного септона поставив свого часу Тиріон, раптом пригадала Серсея, і від спогаду їй стало незатишно.

Плямиста рука старого, що витикалася з рукава, прикрашеного золотим плетивом і

невеличкими кришталіками, нагадувала курячу лапу. Серсея стала на коліна просто на мокрій мармур і поцілувала його пальці, тоді закликала Томена зробити те саме. «Що він про мене знає? Скільки йому розповів карлик?» Проводжаючи королеву до храму, верховний септон посміхався. Але чи то була погрозлива посмішка, що ховала невимовлене знання, чи порожній беззубий вишкір старих зморшкуватих вуст? Королева не знала, що саме їй думати.

Вони подолали шлях крізь Світличну Палату під кольоровими кулями олив'яного скла; королева міцно тримала Томенову руку в своїй. З боків їх оточували Грант і Кіптюг, чиї мокрі корзна спливали водою на підлогу, де назбиралися цілі калюжі. Верховний септон крокував поволі, спираючись на патерицю з оберіг-дерева, увінчану кришталевою кулею. Його супроводжувало семеро Превелебних, виблискуючи вбраннями зі срібнотканого альтембасу. Томен був одягнений у золоту парчу під соболиною делією, королева мала на

собі стару сукню чорного оксамиту з горностаєвою облямівкою. Нову замовляти не було часу, а ту саму, яку вона носила по Джофрі, вдягати знову було годі й думати — так само, як ту, в якій вона ховала Роберта.

«Ну хоч по Тиріонові ніхто не вимагатиме від мене жалоби. До його поминок я вдягнуся у кармазиновий шовк та золоту парчу, а в волоссі матиму рубіни.» Нещодавно вона видала наказ: хто принесе їй голову карлика, той отримає княжий титул — хай з якого хамського роду походить. Круки донесли обіцянку до всіх кутків Семицарства; скоро звістка перетне вузьке море, досягне Дев'яти Вільних Міст і земель за ними. «Хай Біс тікає хоч до країв землі. Від мене — не втече.»

Королівська хода проминула внутрішні двері до склепінчастого серця Великого Септу, рушила широким проходом — одним із семи, що зустрічалися під головною банею. Праворуч і ліворуч високородні жалобники ставали на коліна, коли їх проминали король та королева. Присутні були батькові значкові пани, а також

лицарі, що билися за князя Тайвина у півсотні битв. Побачивши їх, королева трохи зміцніла серцем. «Все-таки я не зовсім позбавлена друзів.»

Під високою банею Великого Септу зі скла, золота і кришталю на східчастому мармуровому підвищенні простяглося тіло князя Тайвина Ланістера. Коло його голови стояв на варті Хайме, єдиною здоровою долонею стискаючи руків'я довгого обіручного меча, вістря котрого стояло на підлозі. Кирея з каптуром на ньому була біла, наче щойно впалий сніг; ланки довгої кольчуги прикрашали перломутер та золото. «Князь Тайвин хотів бачити його у ланістерівському золоті та кармазині, — подумала вона. — Батька завжди сердив білий колір на Хайме.» А ще брат знову вирощував бороду; щелепу та щоки його вкривала жорстка стерня, надаючи обличчю грубого та неохайного вигляду. «Хоч би почекав, поки батькові кістки упокояться під Скелею.»

Серсея провела короля угору трьома

невисокими сходишками, де він мав стати на коліна коло померлого. В очах у Томена стояли сльози.

— Плач тихо, — мовила королева, нахилившись до сина. — Ти король, а не скигливе дитя. Тебе бачить твоє панство.

Хлопчик змахнув сльози з очей тилом долоні. Очі він мав материні — смарагдово-зелені, великі та яскраві, такі самі, як у Хайме в Томеновому віці. Брат її завжди був таким гарненьким хлопчиком... але лютим і завзятим, справжнім левеням — як згодом Джофрі. Королева обійняла Томена і поцілувала його золоті кучері. «Скількох речей він має ще в мене навчитися: як правити державою, як убезпечити себе від ворогів...» А надто коли деякі з тих ворогів стоять навколо просто зараз, прикидаючись друзями.

Сестри-мовчальниці вбрали князя Тайвина мовби на якусь вирішальну битву. Він мав на собі найкращу свою панцирну броню; важку крицю вкривала темна полива, на рукавицях, поножах та панцирі звивалися візерунки

золотого карбу. Нараменні бляхи панцира були зроблені у подібі променистих сонць, на кожному плечі напружилася для стрибка золота левиця, а лев з гривною вінчав шолом, покладений коло голови. На грудях лежав меч у визолочених піхвах, прикрашених рубінами; руків'я стискали руки в кольчужних рукавицях, так само визолочених. «Навіть по смерті його обличчя зберігає шляхетність. Якби ж не уста...» Кутики батькового рота злегка піднялися угору, додаючи обличчю якихось потаємних веселощів. «Такого не має бути.» Вина, певно ж, лежала на Пицелі: саме він мав розказати сестрам-мовчальницям, що князь Тайвин Ланістер ніколи не посміхався. «З цього Пицеля стільки користі, як із сосків на панцирі.» Ледве помітна усмішка чомусь робила князя Тайвина менш суворим, менш загрозливим. А ще ж заплющені очі... очі її батька завжди змушували людей бентежитися — світло-зелені, майже самосвітні, поцятковані золотом. Ті очі дивилися тобі просто всередину, бачили, який ти слабкий,

потворний і нікчемний у глибинах свого серця. «Коли він дивився на когось, той завжди це розумів.»

Непроханим повернувся спогад про бенкет, облаштований королем Аерисом на честь першого приїзду Серсеї до двору. Вона тоді була малим дівчам, зеленим, наче літня трава. Старий Добромир патякав про підвищення чопового мита, коли князь Рикер зауважив:

— Якщо нам треба більше золота, хай його милість посадить князя Тайвина на нічний горщик, та й по тому.

Аерис зі своїми підлабузниками зареготав уголос, а батько втупив очі у Рикера над келихом вина і не відводив погляду ще довго після того, як згасли останні смішки. Рикер відвернувся, повернув погляд на місце, зустрів батькові очі, спробував не зважати, перехилив кухоль пива і посунув з палати, геть почервонілий, розчавлений поглядом непорушних очей.

«Очі князя Тайвина заплющилися навіки, — подумала Серсея. — Тепер йолопи

щупитимуться під моїм поглядом, лякатимуться моїх очей. Бо я — того самого левиного роду.»

У септі панував напівморок — адже знадвору небо було сіре та похмуре. Якби дощ нарешті ущух, сонце впало б досередини крізь підвішені кришталі та вбрало б мертве тіло веселками. Князь Кастерлі-на-Скелі заслуговував на веселки. Він був великою, видатною людиною. «Але я стану величнішою. За тисячу років від сього дня, коли маестри писатимуть про наш час, панотця згадуватимуть лише як батька королеви Серсеї.»

— Матінко, — смикнув її Томен за рукав. — Що це так гидко смердить?

«Пан батечко.»

— Смерть.

Вона теж відчула пахощі — легкий шепіт гниття і розкладу, що викликав бажання зморщити носа. Але Серсея не зважала. Семеро септонів у срібних рясах стояли позаду поховального помосту, благаючи Вишнього

Батька судити князя Тайвина по правді та справедливості. Коли вони скінчили, сімдесят сім септ зібралися перед вівтарем Матері та заходилися співати їй, прохаючи милосердя. Томен уже совався нетерпляче, і королевіні коліна теж почали скніти. Вона глянула на Хайме; її близнюк стояв, наче його вирізьбили з каменю, і не відповів на її погляд.

Далі від тіла, коло лав, стояв на колінах її дядько Кеван зі згорбленими плечима, а з ним поруч — його син. «Лансель виглядає гірше за мого мертвого батька.» Маючи лише сімнадцять років віку, на вигляд він здавався сімдесятирічним дідом: сірі запалі щоки не ховали обрисів черепа, очі закотилися углиб, волосся стало біле та крихке, наче крейда. «Як Лансель може жити, якщо Тайвин Ланістер помер? Невже боги геть з'їхали з глузду?»

Князь Гиліс кашляв гірше, ніж зазвичай, і вкривав носа клаптем червоного шовку. «Він теж чує сморід.» Великий маестер Пицель заплющив очі. «Якщо він заснув, то клянуся богами: накажу дати йому батогів.» Праворуч

від тіла стояли на колінах Тирели: князь на Вирії, його бридка матуся і занудлива дружина, син Гарлан та дочка Маргерія. «Королева Маргерія» — нагадала вона собі; удова Джофа, майбутня дружина Томена. Ззовні Маргерія була дуже схожа на свого брата — Лицаря Квітів. Серсеї стало цікаво, чи не поділяють вони з братом ще чогось спільного. «Наша трояндочка тримає при собі чимало гарненьких дівчат — удень і вночі.» Дівчата і зараз стояли поруч — мало не тузінь. Серсея вивчала їхні обличчя і питала себе: «Яка з них найбоягузливіша? Яка найрозпусніша? Котра найбільше жадає прихильності? Хто має найдовшого язика?» Все це конче треба з'ясувати.

Коли переспіви нарешті скінчилися, королеві аж полегшало. Пахощі від батькового трупу, здавалося, посилюлися. Більшість жалобників мала чемність прикидатися, що нічого не помічає, але Серсея побачила, як дві з сестер панни Маргерії зморщили свої дрібненькі тирелівські носики. Поки Серсея з

Томеном поверталися назад проходом, королеві почулося, як хтось пробурмотів «наче засраний нужник» і гигикнув... та коли вона повернула голову подивитися, хто це такий дотепний, то побачила самі лише невиразні погляди з урочисто-похмурих облич. «Вони б ніколи не насмілилися глузувати з живого батька. Самим лише поглядом він обертав їхні тельбухи на рідку юшку.»

У Світличній Палаті на них, наче зграя мух, накинулися жалобники, один поперед іншого засипаючи її зливою своїх нікчемних співчуттів. Близнюки Рожвини поцілували їй руки, їхній батько — у обидві щоки. Галин Вогнечарник пообіцяв, що того дня, коли батькові кістки вирушать на захід, у небі над містом палатиме вогняна правиця. Князь Гиліс спромігся між нападами кашлю повідомити, що винайняв майстра-каменеріза зробити подобу князя Тайвина для вічного бдіння коло Лєвової Брами міста. Пан Ламберт Червонокрут з'явився з чорною пов'язкою на правому оці й присягнувся, що не зніме її, доки

не принесе королеві голову її брата-карлика.

Не встигла королева вирватися з пазурів одноокого йолопа, як її загнали у куток пані Фалиса Стокварт з чоловіком, паном Балманом Березняком.

— Моя шановна матінка надсилають вашій милості щирі співчуття, — белькотіла Фалиса. — Лолису саме вклали до ліжка, бо дитині вже скоро строк, і матінка завважили за потрібне лишитися з нею. Вони благають вашу милість їм пробачити і прохали мене спитатися... матінка ставили вашого ясновельможного батечка понад усіх людей в світі... якби моя сестра народила хлопчика, матінка вважали б за честь назвати його Тайвином... коли на те буде ваша ласка...

Серсея вирячила на неї очі.

— Ваша недолуга сестра дала себе згвалтувати половині Король-Берега, а Танда гадає вшанувати її байстрюка іменем мого ясновельможного батька?! Ви при своєму розумі?

Фалиса сахнулася, наче її вдарили, але

чоловік лише пригладив рясні біляві вуса великим пальцем.

— Я казав пані Танді те саме. Ми знайдемо Лолисиному байстрюкові, е-е... більш годяще ім'я, даю в тім своє слово.

— Майте таку ласку.

Серсея обернулася до них боком і пішла геть. Тим часом Томен потрапив до пазурів Маргерії Тирел та її бабці. Колюча Королева була така мала на зріст, що Серсея на мить завважила її за якусь із численних дітей Тирелів. Не встигла королева врятувати сина від трояндової навали, як натовп виштовхнув її лицем до лица з дядьком. Коли вона нагадала йому про призначену пізніше зустріч, пан Кеван стомлено кивнув і попросив дозволу піти. Але син його Лансель лишився — викапана подоба людини, що однією ногою стоїть у могилі. «Цікаво, він вибирається з неї, а чи зібрався туди навіки?»

Серсея вичавила з себе посмішку.

— Яка втіха бачити, любий Ланселю, що ти так зміцнів. Маестер Балабар оповідав нам

чорні звістки, аж ми боялися за твоє життя. Але я гадала, ти вже їдеш до замку Даррі приймати господарство і титул.

Батько зробив Лансея князем Даррі після битви на Чорноводі — і тим кинув датку своєму братові Кевану.

— Поки ще ні. У моєму замку сидять розбійники.

Голос її брата у перших був тонкий та кволий, як вуса на верхній губі. Хоча волосся на голові йому геть збіліло, вуса зберегли піщану барву. Серсея часто зупиняла на них погляд, поки малий трудився на ній, старанно гойдаючись туди-сюди. «Наче смужка бруду над ротом.» Колись вона жартома погрожувала стерти вуса геть, послинивши палець.

— Пан батько казали: річковий край потребує міцної руки.

«А отримає, на свою біду, твою» — хотіла додати вона. Але натомість посміхнулася.

— І ще ж на тебе чекає весілля!

Змученим обличчям юного лицаря пробігла хмара.

— З панною Фрей, яку я не обирав. Ба навіть не дівчиною, а вдовицею — тільки й того, що крові Даррі. Батько кажуть, так мене легше визнають селяни... але ж селян усіх перерізали.

Він сягнув по її руку.

— Це жорстоко, Серсеє. Ваша милість знають, як палко я...

— ...відданий домові Ланістер, — скінчила вона за нього. — Ніхто не сумнівається, Ланселю. Хай дружина подарує тобі міцних синів.

«Аби лише весілля лаштував не її дідусь.»

— Вірю і знаю, що ти скоїш у Даррі безліч шляхетних учинків.

Лансель похнюплено кивнув.

— Коли вже здавалося, що мені кінець, батечко привели верховного септона помолитися за моє життя. То така праведна й добра людина. — Очі брата у перших зволожилися і виблискували: дитячі очі на обличчі кволого старого. — Він казав, що Матір вберегла мене для якогось священного обов'язку, яким я зможу спокутувати гріхи.

Серсеї стало цікаво, як саме він хоче спокутувати їхній спільний гріх. «Висвятити його на лицаря — то була помилка. Брати його до ліжка — ще гірша.» Лансель був слабкий очерет під вітром... і ця його новознайдена ревність у вірі зовсім її не тішила. Лансель був кумедніший, коли намагався клеїти з себе Хайме. «Що цей белькотливий йолоп розповів верховному септонові? А що розповідь своїй Фрейці, коли лежатиме з нею в темній опочивальні?» Якби він зізнався у зляганні з Серсеєю, вона б це пережила. Чоловіки часто брешуть про свої перемоги над жінками; вона б пояснила усе хвалькуватістю зеленого хлопчини, що втратив розум від її краси. «Але якщо він заспіває про Роберта і той міх вина...»

— Спокута найкраще досягається через молитву, — відповіла Серсея. — Мовчазну молитву.

На тім вона лишила Ланселя міркувати про сказане, а сама оперезалася для битви з тирелівською ордою. Маргерія обійняла її, наче сестру, що хоч і здалося королеві нахабством,

проте не вартим одкоша перед усім двором. Пані Алерія та сестри Маргерії у перших лише поцілували Серсеї пальці. Пані Милобрід, важка дитиною, попрохала королеву про дозвіл назвати майбутнього хлопчика Тайвином, а якщо буде дівчинка — то Ланою. «Ще одного? — мало не застогнала вона. — В державі скоро буде не пропхатися крізь Тайвинів.» Але дала свою згоду так люб'язно, як могла, щосили удаючи захоплення.

Проте насправді її потішила тільки пані Добромир.

— Ваша милосте, — мовила вона своїм хтивим голосом з соковитою мирійською вимовою, — я написала друзям за вузьке море і попрохала їх притьмом схопити Біса, щойно він покаже свою бридку пику в котромусь із Вільних Міст.

— То ви маєте багато друзів за морем?

— У Мирі багато. Декого в Лисі та в Тироші. Могутніх друзів, при владі та впливі.

Серсея охоче їй повірила. Мирійка була така вродлива, що аж занадто: довгонога,

повногруда, з гладкою оливковою шкірою, пухкими червоними вустами, величезними темними очима та рясним чорним волоссям, яке завжди виглядало так, наче жінка щойно підвелася з постелі. «Вона аж пахкотить розпустою, наче якась нетутешня квітка.»

— Князь Добромир, і я разом з ним, нічого не бажаємо більше, ніж служити вашій милості та юному королю, — промуркотіла жінка з поглядом, вагітним обіцянками, наче живіт пані Милобрід.

«Бачу, ця заміряється високо. А пан чоловік її — гоноровитий, але зубожілий.»

— Нам неодмінно треба побалакати згодом, ласкава пані. Таена, так вас звать? Ви дуже добрі до нас. Певна, ми станемо щирими друзями.

А тоді на неї напав ясновельможний князь вирійський.

Мейс Тирел був старший за Серсею хіба що років на десять, але їй завжди здавався однолітком батька. Зростом він поступався покійному князеві Тайвину, зате переважав

ушир — чималим обсягом грудей та ще більшим черевом. Волосся Мейс Тирел мав брунатне, але в бороді вже проглядали білі та сірі цятки. Обличчям його часто гуляла червона барва.

— Князь Тайвин був людиною видатною, надзвичайною! — бундючно проголосив він, розцілувавши Серсею в обидві щоки. — Боюся, такої людини ми вже не побачимо на світі.

«Ти дивишся на таку людину просто зараз, телепню, — подумала Серсея. — Перед тобою стоїть його дочка.» Та вона потребувала Тирелової дружби, бо через неї Томенів престол підтримувала потуга і багатство Вирію. Тому королева сказала тільки:

— Пана батька нам усім дуже бракуватиме.

Тирел поклав їй на плече руку.

— Кожен знає, що серед живих людей немає гідного вдягти обладунок князя Тайвина. І все ж держава живе далі, і нею треба правити. Якщо я чимось можу прислужитися вашій милості у цю чорну годину, варто лише сказати слово.

«Якщо вам, пане князю, кортить зробитися новим Правицею Короля, то хоч майте мужність не ходити манівцями.» Королева посміхнулася. «А поки що хай читає у моїй посмішці все, що йому заманеться.»

— Певно ж, ясновельможний пан князь зараз потрібніші у Обширі?

— Мій син Вілас — здібний юнак, — відповів можновладець, відмовляючись читати прозорий натяк. — Хай нога в нього спотворена, зате розум ясний. Гарлан скоро займе Ясні Води, і між ними двома Обшир буде у міцних руках, якщо мені знадобиться кудись від'їхати у справах. Князь Тайвин часто казав, що правління державою — обов'язок понад усі інші. Отже, я маю для вашої милості чудову новину. Мій дядечко Гарт погодився служити коронним підскарбієм на запрошення вашого пана батька. Він якраз їде до Старограду, щоб там сісти на корабель. Його супроводжуватимуть сини; князь Тайвин згадував про намір знайти посади і для них двох — можливо, у міській варті.

Королева мимоволі так стиснула зуби в усмішці, що аж злякалася, чи не зламає. «Гарт Гидкий у малій раді, двоє його байстрюків — у старшині золотих кирей... чи не гадають Тирели, що я їм піднесу королівство на золотій тарелі?» Від такого нахабства королеві аж подих перехопило.

— Гарт добре служив мені за підстоля Вірію, а переді мною — моєму батькові, — правив далі Тирел. — Так, Мізинець має хист до справ грошових, ніхто не заперечить, але ж і Гарт...

— Пане князю, — перервала його Серсея, — на жаль, тут сталося якесь непорозуміння. Я вже запросила князя Гиліса Росбі на посаду коронного підскарбія, і він зробив престолові честь, погодившись її обійняти.

Мейс роззявив рота і кавкнув.

— Росбі? Оте бухикало? Але ж... справу було вже погоджено, ваша милосте. Гарт зараз їде до Старограду...

— То надішліть крука князеві Вишестражу, попрохайте його зробити так, щоб ваш дядечко

не сів на корабель. Ми б не хотіли, щоб пан Гарт піддавав своє життя небезпеці у буремних осінніх морях, і то дарма.

Королева приязно всміхнулася. Товстою Тиреловою шиєю поповзла вгору червона фарба.

— Але ж... ваш панотець мене запевняв...

Він почав був бризкати слиною і щось белькотіти, але тут з'явилася його мамця і підхопила сина попід руку.

— Схоже, князь Тайвин не поділився своїми задумами з нашою намісницею. Не уявляю, з якого б це дива. І все-таки що зроблено, те зроблено. Не набридаймо її милості. Королева має рацію: напишеш князеві Лейтону, попрохаєш не пускати Гарта на корабель. Бо ще захворіє в морі й пердітиме гірше, ніж зазвичай. — Пані Олена подарувала Серсеї беззубу посмішку. — Палата ради пахкотітиме солодше, коли там сидітиме князь Гиліс. Хоча мушу зізнатися, його кахикання мене дратує. Втім, не можна заперечувати: наш старий милий дядечко Гарт, хай як сильно ми його

любимо, має в животі забагато вітру. А мені не до смаку, коли щось погано тхне.

Її зморшкуватий ніс зморщився ще більше.

— Зізнаюся, я унюхала щось неприємне навіть у святому септі. Можливо, і ви теж?

— Ні, — холодно відповіла Серсея. — Ви кажете про якісь пахощі?

— Радше сморід.

— Мабуть, ви скучили за вашими осінніми трояндами. Ми вас надто затримали у столиці.

Що скоріше вона випхне з двору пані Олену, то краще. Князь Тирел, поза сумнівом, надішле зі своєю матусею чималий загін лицарів, щоб доправити її безпечно додому. А що менше тирелівських мечів лишиться у місті, то міцніше спатиме королева.

— Справді, я сумую за пахощами Вирію, — зізналася стара, — та не можу поїхати, поки не побачу, як мою любу Маргерійку видають за ваше мале золотко — короля Томена.

— Я теж нетерпляче чекаю того дня, — втрутився Тирел. — Ми з князем Тайвином якраз міркували, коли ж його призначити.

Можливо, це обговорення варто продовжити з вашою милістю.

— Скоро продовжимо.

— Скоро! Аби ж то, — пирхнула пані Олена. — Гарзд... ходімо, Мейсе, лишимо її милість наодинці з її... горем.

«Я ще побачу твій труп, відьмо» — пообіцяла собі Серсея, дивлячись, як Колюча Королева дріботить геть між двійком своїх здоровезних, у сажінь зросту, охоронців, яких вона мала примху кликати Лівиком та Правиком. «І понюхаю, чи не смердітиме він солодше.» Сумніву в неї не було жодного — ця стара удвічі розумніша за свого сина.

Королева врятувала сина від Маргерії з дівчатами і рушила до дверей. Надворі нарешті припинився дощ, осіннє повітря пахкотіло солодко та чисто. Томен зняв з голови корону.

— Вдягни! — наказала йому Серсея.

— Мені шия од неї болить, — поскаржився малий, але наказ виконав. — Чи скоро я одружуся? Маргерія каже, що як ми одружимося, то зможемо поїхати до Вирію.

— Ти не поїдеш до Вирію. Зате можеш зараз поїхати верхи до замку. — Серсея підманила пана Мерина Транта. — Приведіть його милості коня і запросіть князя Гиліса зробити мені честь їхати у моїх ношах.

Все відбувалося швидше, ніж вона передбачала; часу гаяти не лишалося.

Томен зрадив, що йому дозволили їхати верхи, а князь Гиліс, певно ж, почувався вшанованим... хоча коли вона запросила його прийняти уряд коронного підскарбія, він почав кашляти так страшно, аж королева злякалася, чи не вхопить його хапко тієї ж хвилини. Але Мати мала милосердя, Гиліс зрештою оклигав досить, щоб погодитися, і навіть почав викашлювати імена службовців, яких мав намір замінити: митників, скупників вовни, поставлених Мізинцем, ба навіть одного з коронних ключників.

— Хто доїтиме корів, мені байдуже, аби молоко лилося. До речі, якщо хтось питає: ви приєдналися до малої ради ще учора.

— Учора... — Гиліса знову зігнув навпіл

напад кашлю. — Так, учора. Певно ж.

Новий коронний підскарбій харкнув у клапоть червоного шовку, щоб приховати кров у слині. Серсея прикинулася, що не помічає.

«Як помре, знайду когось іще.» Може, варто буде знову викликати Мізинця. Королева не могла уявити, щоб Петир Баеліш надовго лишився коронним намісником у Долині по смерті Лізи Арин. Панство Долини вже хвилювалося, якщо вірити Пицелеві. «Щойно вони заберуть того недолугого хлопчину, як Мізинець приповзе назад до престолу на колінах.»

— Ваша милосте! — прокашляв князь Гиліс і витер рота. — Чи можу я... — Він знову закашлявся. — ...спитати, хто... — Новий напад струснув усе його тіло. — ...хто буде новим Правицею Короля?

— Мій дядько, — відповіла вона розвіяно.

Побачити ворота Червоного Замку високо над собою — то було справжнє полегшення. Королева віддала Томена турботам його зброєносців і повернулася до власних покоїв

перепочити.

Але щойно вона скинула з ніг черевики, як до дверей боязко просунулася Джоселин і доповіла, що ззовні чекає та благає його прийняти Кайбурн.

— Хай ввійде, — наказала королева. «Така вже доля володаря — жодної хвилини перепочинку.»

Кайбурн був досить старий, але у волоссі мав більше попелу, ніж снігу; сміхотливі зморшки навколо рота надавали йому вигляду добросердного дідуса якоїсь маленької дівчинки. «Не надто заможного і вельми обшарпаного дідуса.» Комір його ряси лахмітився, один рукав було відірвано і недбало пришито на місце.

— Мушу прохати вашу милість вибачити мій вигляд, — мовив він. — Я був унизу, в підземеллях. Допитувався про втечу Біса, як ви наказали.

— І що з'ясували?

— Тієї ночі, коли зникли князь Варис та ваш брат, разом з ними зникла ще одна людина.

— Так, темничний ключар. То й що?

— Його звали Ругеном. Піднаглядач, приставлений до чорних кам'яних мішків. Старший піднаглядач описує його як огрядного, неголеного, мовчазного та непривітного. На посаді він перебував ще від старого короля Аериса, приходив та зникав, коли забажає. У останні роки до кам'яних мішків не вчащали мешканці. Інші наглядачі, схоже, його побоювалися, та ніхто майже нічого про нього не знав. Друзів і родичів він не мав, не пив вина, не вчащав до розпусниць. Келія, де він спав — вогка і похмура, солома в ній укрилася цвіллю. Нічний горщик переповнений.

— Я все це знаю.

Хайме вже один раз оглянув Ругенову келію, а потім золотокирейники пана Аддама обшукали її знову.

— Так, ваша милосте, — мовив Кайбурн, — та чи знали ви, що під тим смердючим горщиком у підлозі знайшовся вільний камінь, а під ним — невеличка порожнина? Така, де

можна сховати цінності, які людина не хоче втратити?

— Цінності? — Це було щось новеньке. — Тобто гроші?

Серсея від початку підозрювала, що Тиріон знайшов спосіб підкупити наглядача своєї в'язниці.

— Саме так. Власне, коли я знайшов ту дірку, вона була порожня. Певно ж, Руген забрав своє несправедне багатство з собою, коли тікав. Та коли я нахилився до порожнини зі смолоскипом, то побачив якийсь відблиск, пошкрябав землю і викопав оце. — Кайбурн розтулив долоню. — Монету.

Монета була золота; Серсея узяла її та негайно зрозуміла, що з нею щось не так. «Надто мала, — подумала вона, — надто легка і тонка.» Монета була стара, витерта. З одного боку виднілося обличчя якогось короля, з іншого — відбиток долоні.

— Це не дракон, — мовила вона.

— Не дракон, — погодився Кайбурн. — Цю монету, ваша милосте, карбували до

Завоювання. Тут зображено короля Гарта Дванадцятого, а долоня — то знак дому Теплич.

«Тепличів, старих господарів на Вирії.» Серсея зімкнула власну долоню навколо монети. «Яка зрада нас спіткала?» Мейс Тирел був одним із суддів Тиріона і гучно вимагав його смерті. «Невже прикидався, а сам змовився з Бісом, заміряючись на життя батька?» По смерті Тайвина Ланістера князь Тирел ставав очевидним вибором на посаду Правиці Короля. Хоча навіть так...

— Нікому про це ані слова, — наказала вона.

— Ваша милість можуть мені довіритися. Людина, що подорожує у товаристві найманців, швидко вчиться тримати язика за зубами, якщо хоче його зберегти.

— Раджу це пам'ятати і в моєму товаристві.

— Королева відклала монету вбік. Про неї вона поміркує згодом. — Що там у іншій справі?

— Пан Грегор. — Кайбурн знизав плечима. — Я його оглянув, як ви наказали. Отрута на списі Гаспида була мантикоровою, з далекого

сходу. Ладен життям присягнутися.

— Пицель каже, що це не так. Він розповідав моєму батькові, що отрута мантикори вбиває миттєво, щойно досягне серця.

— Саме так. Але цю отруту якимось чином згустили, щоб продовжити смертні муки Гори.

— Згустили? Як саме? Додали іншу речовину?

— Можливо, саме так, як кажуть ваша милість. Але розведення отрути зазвичай лише послабляє її силу. Вірогідно, що причина є... менш природною, скажімо так. Гадаю, ми маємо справу з чарами.

«Невже переді мною стоїть такий самий дурень, як старий Пицель?»

— То ви мені кажете, що Гора помирає від якогось чорного чаклунства?

Кайбурн не зважив на кпини в голосі королеви.

— Він помирає від отрути, але повільно і у надзвичайних муках. Мої зусилля полегшити їх виявилися такі ж марні, як Пицелеві. На жаль,

пан Грегор надто призвичаївся до макового молочка. Його зброєносець каже, що лицареві дошкуляв сліпучий головний біль, і він ковтав макове молоко такими кухлями, якими менші за нього люди цмулять пиво. Нехай так... але судини його почорніли від голови до п'ят, тілесна вода забруднена гнійними домішками, а в боці отрута проїла дірку, в яку пролізе мій кулак. Правду кажучи, я дивуюся, що він досі живий.

— Живий, бо великий, — спохмурніла королева. — Грегор дуже великий на зріст і обсяг. А до того ж тупий. Надто тупий, щоб розуміти, коли вже час помирати.

Вона простягла келих, і Сенела наповнила його знову.

— Його вереск та виття лякають Томена. Ба навіть мене інколи будять посеред ночі. Час уже прикликати Ілина Пейна.

— Ваша милосте, — запитав Кайбурн, — може б я забрав пана Грегора до підземелля? Там його вереск вас не турбуватиме, і я вільніше дбатиму про нього.

— Дбатимете? — засміялася вона. — Хай про нього подбає пан Ілін!

— Якщо така є воля вашої милості, — відповів Кайбурн, — але щодо цієї отрути... було б корисно знати про неї більше, хіба ні? Посполиті кажуть: постав лицаря вбивати лицаря, а лучника — вбивати лучника. Заради ж того, щоб побороти чорні мистецтва...

Він не закінчив свою думку, а лише посміхнувся.

«Та ні, це тобі не Пицель — тут не може бути жодного сумніву.» Але королева зважувала, вагалася.

— Чому Цитадель забрала вашого ланцюга?

— Архімастри у своїх серцях — надзвичайні боягузи. Марвин кликав їх сірими вівцями. Я був не менш майстерним цілителем, ніж Еброз, і замірявся перевершити його. Упродовж століть мастри Цитаделі розтинали тіла мертвих, щоб вивчати природу життя. Я ж прагнув дізнатися природу смерті, тому розтинав тіла живих. За цей злочин сірі вівці піддали мене ганьбі та випхали у вигнання...

проте я розумію природу життя і смерті краще за будь-кого у Старограді.

— Справді? — Його слова неабияк її зацікавили. — Гаразд. Гора ваш. Беріть його і робіть, що забажаєте, але не потикайтеся з ним із кам'яних мішків. Коли він помре, принесіть мені голову — батько обіцяв її дорнійцям. Великий князь Доран, певно ж, бажав би скарати Грегора сам... але всі ми мусимо терпіти в житті зневіру.

— Слухаю волю вашої милості. — Кайбурн прочистив горлянку. — Але я... не так добре забезпечений, як Пицель. А мені ж знадобляться певні...

— Я накажу князеві Гилісу видати вам удосталь золота для ваших потреб. І купіть собі нову одежину, бо ви наче щойно з Bloshynogo Подолу вилізли. — Королева вивчила його очі, мовчки питаючи, наскільки сміє довіряти добродієві перед собою. — Чи варто мені згадувати про наслідки, якщо хоч одне слово про ваші... досліди... вийде за межі цих стін?

— Хай ваша милість не переймаються, —

подарував їй Кайбурн заспокійливу посмішку.
— Ваші таємниці убезпечені в моїх руках.

Коли він пішов, Серсея налила собі келих міцного вина і випила коло вікна, спостерігаючи за видовженням тіней у дворіщі та думаючи про монету. «Золото з Обширу. Звідки б ключар у в'язниці Король-Берега узяв золото з Обширу, якби йому не заплатили за поміч у вбивстві батька?»

Хай як вона старалася, та не змогла викликати у пам'яті обличчя князя Тайвина, щоб одночасно не побачити ту дурну посмішечку і не відчутти знову гідкий сморід трупа. Королева спитала себе, чи не може і за цим якимось стояти Тиріон. «То була б дрібна, але підла обгородка — така, як він сам.» Чи не міг він зробити Пицеля своїм поплічником? «Він посадовив старого до кам'яного мішка, а оцей Руген саме і служив при кам'яних мішках» — згадала вона. Усі мотузочки спліталися разом у візерунок, який їй геть не подобався. «Нинішнього верховного септона теж поставив Тиріон, — раптом пригадала Серсея, — а тіло

батька перебувало під його наглядом звечора і досвіта.»

Дядько прибув точно на заході сонця, вдягнений у підбитий жупан чорної вовни — вбрання похмуре, як його обличчя. Подібно до всіх Ланістерів, пан Кеван мав бліду шкіру та біляве волосся, котре, втім, у свої п'ятдесят п'ять років майже цілком втратив. Ніхто ніколи не вважав його вродливим чоловіком. Огрядний поставою, трохи сутулий плечима, з великою кутастою щелепою, яку погано ховала коротко підстрижена солом'яна борода, дядько нагадував Серсеї старого вовкодава... та саме старий вірний вовкодав мав стати їй зараз у пригоді.

Вони з'їли просту вечерю з хліба, варених буряків, яловичини з кров'ю та глека дорнійського червоного. Пан Кеван майже нічого не казав і ледве торкнувся вина. «Надто вже він переймається, — вирішила вона. — Час приставити його до роботи, щоб не потонув у власному горі.»

Вона саме так і сказала, коли прибрали

страви і челядь зникла з палати.

— Я знаю, дядечку, як на вас покладався пан батько. Тепер покластися на вас мушу я.

— Тобі потрібен Правиця, — відповів він, не питаючи, — а Хайме відмовився.

«Не ходить манівцями. Ну гаразд...»

— Хайме... я була така розгублена по смерті батька... я ледве тямилу, що кажу. Хайме — хоробрий лицар, але не надто глибокого розуму, будьмо відверті. Томенові потрібен хтось досвідченіший, хтось старший...

— Мейс Тирел старший.

Вона роздула ніздрі.

— Ніколи! — І відкинула кучерик волосся з лоба. — Тирели вже й так стрибнули вище голови!

— Призначити Мейса Тирела Правицею означає скоїти дурість, — визнав пан Кеван, — та ще гірша дурість — зробити його своїм ворогом. Я чув, що сталося у Світличній Палаті. Мейсові не варто було сунути навпростець отак на людях. Але й ти вчинила нерозумно, коли зганьбила його перед

половиною двору.

— Вже ж краще, ніж посадити до ради ще одного Тирела. — Докір дядька роздратував її. — З Росбі буде пристойний підскарбій. Ви ж бачили його ноші — різьблені, запнуті шовком; коні в нього вдягнені ліпше за двірських лицарів. Авжеж такий багатій знайде нам золото без зайвого клопоту. Щодо Правиці... хто краще закінчить батькову справу, ніж брат, який сидів на всіх його нарадах?

— Жодній людині не обійтися без когось, кому вона може довіряти. Тайвин довіряв мені, а за часів давніших — ще й твоїй матері.

— Пан батько дуже її кохав. — Серсея щосили проганяла від себе думку про мертву хвойду в його ліжку. — Певно ж, зараз вони разом на небесах.

— Молюся про це. — Пан Кеван кинув на неї довгий погляд, тоді додав: — Але ти, Серсеє, просиш забагато.

— Хіба більше, ніж колись батько?

— Я дуже втомився. — Дядько сягнув по келиха і зробив ковток. — Я маю дружину, яку

не бачив два роки, неоплаканого мертвого сина і ще одного живого, якому скоро належить одружитися і прийняти княжий титул. Замок Даррі треба зміцнити, землі його — оборонити, спалені ниви — зорати і засіяти. Лансель потребує моєї допомоги.

— Томен також. — Серсея не чекала, що Кевана доведеться умовляти. «Перед батьком він ніколи не комизився.» — Вашої допомоги потребує держава!

— Держава. Так-так. І дім Ланістер, певна річ. — Він сьорбнув ще вина. — Гарзд. Я залишуся і служитиму його милості...

— От і добре... — почала була вона, та пан Кеван підніс голос, вивищуючись над небогою.

— ...якщо ти передаси мені уряд намісника разом з урядом Правиці, а сама повернешся до Кастерлі-на-Скелі.

Пів-удару серця Серсея могла тільки витріщатися на рідного дядька.

— Намісницею на державі є я! — нарешті нагадала вона.

— Ти нею була. Тайвин не збирався лишати

тебе намісницею. Він розповів мені, що хоче відіслати тебе до Скелі та знайти нового чоловіка.

Серсея відчула, як усередині росте гнів.

— Так, батько казав. А я відповіла, що не маю бажання знову іти заміж!

Та дядько стояв непорушно.

— Якщо ти так налаштувалася проти нового шлюбу, я тебе не силуватиму. Щодо всього іншого... ти тепер законна княгиня у Кастерліна-Скелі. Твоє місце там.

«Як ви смієте?!» — хотіла заверещати вона. Та натомість сказала:

— Я також є королевою-намісницею, і моє місце — коло сина.

— Твій батько тримався іншої думки.

— Мій батько мертвий!

— На моє безмежне горе і на лихо цілій державі. Розплющ очі, Серсеє, поглянь навколо себе. Королівство лежить у руїнах. Тайвин міг би дати ради справам держави, але...

— Я дам ради усім справам держави! — скинулася Серсея, але відразу пом'якшилася. —

Певно, з вашою поміччю, дядечку. Якщо ви служитимете мені так само вірно, як служили батькові...

— Ти не твій батько. До того ж Тайвин завжди вважав Хайме своїм законним спадкоємцем.

— Хайме... Хайме склав обітницю. Хайме ніколи не думає, сміється з усього та усіх, верзе перше, що спаде на думку. Хайме — вродливий йолоп, та й по тому.

— І все ж саме він був першим твоїм вибором на Правицю Короля. Ким це робить тебе, Серсеє?

— Я ж вам казала, мене мучила журба, я не думала...

— Не думала, — погодився пан Кеван. — А тому тобі краще повернутися до Скелі, лишивши короля з тими, хто думає.

— Король — мій син! — скочила Серсея на ноги.

— Певно, що так, — кивнув дядько, — і судячи з того, що я знав про Джофрі, ти така ж нікчемна мати, як і правителька.

На цих словах вона вихлюпнула чару вина йому в обличчя.

Пан Кеван підвівся з підкресленою гідністю.

— Ваша милосте. — Вино стікало йому щоками, капотіло з підстриженої бороди. — Чи можу я піти, з вашого дозволу?

— За яким правом ви смієте ставити мені умови?! Та ж ви усього лише надвірний лицар мого батька!

— Власної землі я не маю, то правда. Проте певні доходи таки отримую, і кілька скринь золота відклав. Мій власний батько не забув у заповіті жодного зі своїх дітей; Тайвин теж умів винагороджувати за вірну службу. Я годую особисту дружину з двох сотень лицарів і можу подвоїти її, коли знадобиться. Певне число вільних охотників радо стане під мої прапори, та й винайняти сердюків мені стане грошей. Вашій милості краще не легковажити моєю особою... а ще краще — не робити з мене ворога.

— Ви мені погрожуєте?!

— Я вам раджу. Не хочете віддавати мені

намісництво на державі — гаразд, поставте вашим каштеляном у Кастерлі-на-Скелі, а Правицею Короля призначте Матіса Рябина або ж Рандила Тарлі.

«Тирелівські значкові — один і другий.» Почувши пораду, вона втратила мову. «Невже його купили? — билася у голові думка. — Невже дядько взяв тирелівське золото за зраду дому Ланістер?»

— Матіс Рябин поміркований, розумний, його поважають люди, — вів далі дядько, не відаючи її думок. — Рандил Тарлі — найкращий полководець у державі. Для мирних часів з нього Правиця негодящий, та по смерті Тайвина цю війну ніхто не скінчить краще за нього. Князь Тирел не матиме приводу ображатися, якщо Правицею поставлять одного з його значкових. І Тарлі, і Рябин мають хист... і вірність. Призначиш будь-кого з них — зробиш його своїм. Себе підсилиш, Вирій послабиш, а Мейс за те ще й подякує.

Пан Кеван знизав плечима.

— Отака моя рада: хочеш — слухай, хочеш

— ні. Утім, хоч Місячка постав Правицею — мені вже байдуже. Мій брат мертвий, жінко. Я маю відвезти його додому.

«Зрадник, — подумала вона. — Перевертень.» Цікаво, скільки йому заплатив Мейс Тирел?

— Ви залишаєте свого короля, коли він має у вас найпекучішу потребу! — засичала Серсея. — Кидаєте зовсім юного Томена самого напризволяще!

— Не самого. З матінкою.

Зелені очі пана Кевана зустріли її погляд і не зморгнули. Остання крапля червоного вина затремтіла на підборідді, потім упала донизу.

— Так-так, — додав він тихо, трохи зачекавши, — і скільки я знаю, з батечком теж.

Хайме

Лицар Хайме Ланістер, весь у білому, стояв коло поховального каравану свого батька, стискаючи п'ятьма пальцями руків'я визолоченого обіручного меча.

У сутінках внутрішнє оздоблення Великого Септу Баелора здавалося бляклим та примарним. Останнє світло дня падало навскіс крізь високі вікна, омиваючи величезні подоби Седмиці тьмяним червоним сяйвом. Навколо віктарів блимали запашні свічки; глибокі тіні збиралися у бічних навах і мовчки повзли мармуровою підлогою. Відлуння вечірніх псалмів потроху стихувалися; останні жалобники залишали храм.

Коли всі пішли, Балон Лебедин та Лорас Тирел залишилися.

— Жодна людина не може вистояти бдіння

у сім днів та сім ночей, — мовив пан Балон. — Коли ви востаннє спали, пане Регіментарю?

— Коли панотець був живий, — відповів Хайме.

— Дозвольте мені сьогодні стояти замість вас, — попрохав пан Лорас.

— Це не ваш батько. — «Не ти його вбив, а я. Тиріон випустив арбалетну стрілу, яка його вбила. А я випустив Тиріона.» — Залиште мене.

— Воля пана Регіментаря, — відповів Лебедин.

Пан Лорас хотів був заперечити, але пан Балон підхопив його попід руку і повів геть. Хайме слухав, як завмирають удалині їхні кроки. І ось він знову наодинці зі своїм вельможним батьком серед свічок, кришталів та гидкого солодкого смороду смерті. Спина йому боліла від ваги обладунку, ноги майже заніміли. Він переступив з ноги на ногу, міцніше ухопив руків'я великого меча. Більше не може ним битися — то хоч потримає. Відрубану долоню смикало, курям на сміх: здавалося, ніби втрачена рука почувається

живішою, ніж решта людини.

«Рука прагне меча. Треба когось убити. Для початку — Вариса... та спершу знайти б той камінь, під який він заповз.»

— Я наказав євнухові відвести його на корабель, а не до вашої опочивальні, — сказав він трупові. — Ваша кров — на його руках, так само, як на... Тиріонових.

«Ваша кров — на його руках так само, як на моїх, — хотів сказати він насправді, та слова застрягли у горлянці. — Хай що зробив Варис, примусив його це зробити саме я.»

Тієї ночі, нарешті вирішивши завадити рідному братові померти, він чекав у євнухових покоях. А поки чекав, одноруч гострив кинджала, відчуваючи дивну втіху від шкрябання криці по каменю. Почувши кроки, він став коло дверей, і коли у хвилі пудри та лаванди увійшов Варис, Хайме ступив йому за спину, пхнув ногою під коліно, притиснув груди своїм коліном і підсунув під шию ножа, змушуючи задерти голову.

— Овва, князю Варисе! — мовив він

привітно. — Диви, де зустрілися!

— Пане Хайме?! — видихнув Варис. — Ви мене злякали.

— А я цього і прагнув. — Коли він крутнув кинджала, клинком потекла цівочка крові. — Я тут гадаю, чи не допоможете ви мені висмикнути братика з цюпи, поки йому пан Глин макітру не відтяв. Макітра в нього потворна, хто б казав, але іншої немає.

— Так... гаразд... якби ви... прибрали ножа... так, тільки поволі, з ласки ясного пана, обережніше... ой, я вколовся... — Євнух торкнувся шиї та зойкнув, побачивши кров на пальцях. — Мене завжди так лякав вигляд власної крові...

— Як не допоможете, то скоро злякаєтеся так, що куди гірше.

Варис незграбно сів і випростався.

— Ваш брат... якщо раптом Біс зникне невідомо куди зі своєї келії, то в-виникнуть питання. Я б-боятимуся за своє життя...

— Ваше життя наразі належить мені. А мені начхати, які ви знаєте таємниці. Якщо Тиріон

помре, ви його переживете ненадовго. Маєте моє слово.

— Овва. — Євнух злизнув кров з пальців. — Ви прохаєте про страшну річ... випустити на волю Біса, який убив нашого коханого короля. Чи ви вважаєте його невинним?

— Винний він чи невинний, — відповів Хайме, мов дурень, — а Ланістери завжди платять борги.

Слова прийшли до нього самі собою.

Відтоді Хайме не спав. Перед очима стояв брат — карлик шкірився під пеньком носа, світло від язиків полум'я лизало йому обличчя.

— Ти — сліпий скалічений йолоп, — прогарчав Тиріон голосом, повним гіркої ненависті. — Серсея — брехлива шльондра. Вона розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом... і хтозна — чи не під Місячком теж. Так, я те саме чудовисько, про яке торочать усі в місті. Так, я убив твого ницого й гидкого сина.

«Він не казав, що хоче вбити нашого батька. А якби сказав, я б його зупинив. І став би

братовбивцею.»

Хайме спитав себе, де ж це ховається Варис. Коронний шепотинник завбачливо не повернувся до власних покоїв, і обшук Червоного Дитинця нічого не дав. Можливо, євнух сів на корабель разом з Тиріоном замість лишатися і відповідати на незручні запитання. Якщо так, то зараз вони далеко у морі, п'ють золоте вертоградське у бесіді якоїсь галери.

«Це якщо мій брат не зарізав і Вариса, сховавши його труп гнити десь під замком.» Там тіло можна шукати роками і нічого не знайти. Хайме водив туди десяток стражників зі смолоскипами, мотуззям та ліхтарями. Кілька годин вони блукали кривими переходами, переповзали вузькими дірками у стінах, знаходили сховані двері, потаємні сходи та колодязі, що вели у чорну пільму. Ніколи ще Хайме не відчував себе таким жалюгідним калікою. Коли людина має дві руки, то багато речей робить, не замислюючись. Наприклад, видирається драбинами. А йому нелегко було навіть рачкувати — недарма ж кажуть «на всіх

чотирьох». Тим паче не міг він лізти догори чи донизу, одночасно тримаючи смолоскипа — як це робила решта загону.

І все марно — знайшли вони лише пільму, пилюку та щурів. «І драконів, що ховаються унизу.» Хайме згадав тьмяне жовтогаряче сяйво жарин у пащі залізного дракона. Жарівниця зігрівала приміщення на дні колодязя, де стрічалось з півдесятка різних проходів. На підлозі знайшлася вичовгана та пошкрябана мозаїка, що зображувала триголового дракона дому Таргарієн кам'яними лусочками чорного та червоного. «Я тебе знаю, Крулерізе, — наче промовляло чудовисько. — Я тут був увесь час — чекав на тебе.» Хайме здалося, що він навіть знає голос — залізний, карбований, що належав колись Раегарові, принцу Дракон-Каменя.

День, коли він прощався з Раегаром у дворищі Червоного Дитинця, був вітристий. Принц одягнув свій чорний, як ніч, обладунок з триголовим драконом, викладеним рубінами на грудях панцера.

— Ваша милосте! — благав Хайме. — Нехай

Даррі цього разу лишиться охороняти короля. Або пан Барістан. Їхні корзна такі ж білі, як моє!

Але принц Раегар заперечливо захитав головою.

— Мій ясновельможний панотець король бояться вашого батька більше, ніж нашого родича Роберта. Вони хочуть тримати вас при собі, щоб князь Тайвин не зміг їм зашкодити. Цієї буремної години я не зважуся забрати в короля останній костур, останню опору їхньої милості.

Хайме відчув, як горлом піднімається гнів.

— Я не костур! Я лицар Королегвардії!

— То служіть королю, як личить Королегвардії! — визвірився пан Джон Даррі.
— Коли ви вдягали це корзно, то присягалися коритися!

Раегар поклав руку на плече Хайме.

— Коли ця битва скінчиться, я маю намір скликати раду. На державу чекають зміни. Я виношував свій задум уже давно... та не так сталося, як гадалося. Ми побалакаємо, коли я

повернуся.

То були останні слова, почуті Хайме від Раегара Таргарієна. За брамою зібралось військо, інше тим часом сунуло на Тризуб. Принц Дракон-Каменя сів на коня, вдягнув високий чорний шолом і рушив уперед до своєї лихої долі.

«Він угадав більше, ніж знав. Після тієї битви справді чимало змінилось.»

— Аерис думав: йому ніхто не зашкодить, поки він тримає мене поруч, — сказав Хайме трупові свого батька. — Хіба не кумедно?

Князь Тайвин з ним погоджувався — його посмішка поширшала. «Здається, йому нівроку подобається бути мертвим.»

На диво, Хайме не відчував ані краплі суму. «Де мої сльози? Де моя лють?» Авжеж Хайме Ланістерові ніколи не бракувало люті.

— Батьку, — сказав він трупові, — це ж ви мене вчили, що сльози — ознака слабкості в чоловікові. Тепер не просіть, щоб я за вами плакав.

Тисяча панів та паній пройшли того ранку

повз поховальний караван, а вдень — іще кілька тисяч посполитих. Вони мали на собі жалобні вбрання, на обличчях — урочисту похмурість, але Хайме мав підозри, що безліч потай раділо падінню великої людини. Навіть на заході князя Тайвина більше поважали, ніж любили, а в Король-Березі ще досі пам'ятали Великий Погром.

З усіх жалобників найрозпачливішим здавався великий маестер Пицель.

— Я служив шести королям, — белькотів він до Хайме після обідньої відправи, підозріливо принохуючись до тіла, — та ось лежить людина, величнішої за яку я не знав. Князь Тайвин не носив корони, але справжній король, гідний її, має бути таким, як він.

Без бороди Пицель виглядав не лише старим, але геть знесиленим. «Поголити його — то був, мабуть, найжорстокіший Тиріонів вчинок» — подумав Хайме, який добре знав, що це таке: втратити не просто частину себе, але саме ту частину, яка зробила тебе тим, хто ти є. Пицелева борода, колись надзвичайно

пишна, біла, мов сніг, і м'яка, мов ягняча вовна, стікала зі щік та підборіддя хвилями на груди і мало не до пояса. Великий маестер любляв поважно пестити її, коли проголошував якусь бундючну промову. Борода не лише робила його мудрим та урочистим на вигляд, але й ховала чимало незугарного: складки вислої шкіри під старечим підборіддям, маленький плаксивий ротик, нестачу зубів, без ліку бородавок, зморшок та темних плям. Пицель намагався відростити те, що втратив, але зазнав поразки. Зі зморшкуватих щік та слабого підборіддя виткнулося лише кілька рідких пасем та кущиків, крізь які Хайме бачив плямисту рожеву шкіру.

— Я, пане Хайме, бачив за свого життя жахливі речі, — казав йому старий. — Війни, битви, найпідліше свавілля... Я був у Старограді юним хлопчиком, коли сіра чума забрала половину міста і три чверті Цитаделі. Князь Вишестраж спалив усі кораблі у порті, зачинив ворота і наказав стражникам убивати

кожного, хто намагатиметься утекти: чоловіка, жінку, немовля на материних руках. Коли пошесть згасла, за те вбили його самого. Того дня, коли князь знову відкрив порт, його стягли з коня і перетяли горло, а разом — і його юному синові. До сього дня невігласи у Старограді плюються, коли чують ім'я Квентона Вишестража. Але він зробив те, що було необхідно. Ваш батько був такою самою людиною — завжди робив те, що необхідно.

— Чи не тому він зараз отам собою тішиться, зуби шкірить?

Випари від тіла змушували Пицелеві очі спливати слізьми.

— Плоть... коли плоть усихає, м'язи скорочуються і піднімають вуста. Це не посмішка, це просто... всихання. — Пицель заблимав очима, зганяючи сльози. — Благаю вибачити. Я стомлений аж до краю.

Важко спираючись на палицю, Пицель поволі зашкандибав геть із септу. «Цей теж помирати наставився» — подумав Хайме. Не диво, що Серсея вважає великого маестра

нікчемою.

Та по правді, мила сестра вважала зрадниками або нікчемами добру половину двору: Пицеля, Королегвардію, усіх Тирелів, самого Хайме... ба навіть пана Ілина Пейна — мовчазного лицаря, що обіймав посаду катастинача голів. Підземелля знаходилися саме під його — Королівського Правосуду — наглядом. Не маючи язика, Пейн покинув обов'язки нагляду за цюпами на своїх підлеглих, але це не завадило Серсеї звинуватити його у втечі Тиріона. «То я допоміг йому втекти, а не Пейн» — трохи не ляпнув Хайме, та все ж пообіцяв вичавити всі можливі відомості зі старшого піднаглядача — зігнутого старого на ім'я Реніфер Довгобурун.

— Бачу, вам кортить взнати, що це в мене за ім'я таке? — крякнув старий, коли Хайме прийшов його допитувати. — Старе ім'я, неабияке. Не люблю вихвалитися, та в мені тече королівська кров. Я ж бо походжу від принцеси. Про те мені батько розповідав, як я ще був хвацький парубійко.

Зараз хвацький парубійко мав лису плямисту голову та кілька білих волосин на підборідді, тому його оповідь сягала дуже, дуже давніх років.

— Та принцеса була найкоштовнішим скарбом у Дівосхроні. Князь Дубовий Кулак, великий адмірал, віддав їй своє серце, хоча був одружений з іншою. Вона дала синові байстрюцьке прізвище «Бурун» на честь батька, і він виріс у видатного лицаря, а за ним його син, котрий перед «Буруном» поставив «Довго», щоб люди не думали, ніби він теж уродився байстрюком. Тому я маю в собі трохи драконової крові.

— А я оце дивуюся, чого трохи не сплутав вас з Аегоном Драконом, — відповів Хайме.

«Бурун» — таке прізвище побутувало для байстрюків навколо затоки Чорноводи і на її островах; старий Довгобурун певніше за все походив від якогось дрібного надвірного лицаря, а не від принцеси.

— Але справа не терпить. Я маю нагальніші турботи, ніж ваш видатний родовід.

Довгобурун схилив голову.

— Зниклий в'язень.

— І зниклий наглядач теж.

— Руген, — підказав старий. — Піднаглядач.

Був приставлений до третього рівня, де кам'яні мішки.

— Розкажіть мені про нього, — змусив себе попрохати Хайме.

«Курям на сміх.» Він сам знав, хто такий Руген — навіть якщо цього не знав Довгобурун.

— Брудний, неголений, на мову скупий та грубий. Не любив я його, правду сказати. Руген тут уже був, як я прийшов — тому дванадцять років. Сидів на посаді від короля Аериса. Та його рідко тут бачили, щоб не збрехати. Я, мосьпане, так у звіті й написав. От їй-бо написав, слово даю, слово людини королівської крові.

«Згадай ще раз свою королівську кров — і я проллю її на підлогу» — подумав Хайме.

— Хто читав ті звіти?

— Якись надсилалися коронному підскарбієві, якись — коронному

шепотинникові. Усі звіти читали старший піднаглядач і Королівський Правосуд. Такий тут, у підземеллях, лад заведено. — Довгобурун почухав носа. — Ну, теє, мосьпане... брехати не буду, Руген тут з'являвся лише тоді, коли було треба — зате завжди вчасно. У кам'яних мішках зараз нечасто сидять. Перед малим братом вашої вельможності ми тут мали великого маестра Пицеля, а перед ним — князя Старка, що зрадник був. Ще сиділо трійко інших, посполитих, але їх князь Старк віддав Нічній Варті. Я б тих трьох не віддав, лиха то була справа — але папери виписані були як слід. Я і про те у звіті написав, коли ваша ласка.

— Розкажіть про тих двох наглядачів, які поснули.

— Наглядачів? — Довгобурун пирхнув. — Е ні, то не наглядачі, а прості ключники. Корона, ясний пане, платить жалування двадцяти ключникам — от як пальців у людини... та скільки служу, ніколи не бачив більше дванадцяти. Ми ще маємо тримати шість піднаглядачів, двійко на кожен рівень, та є

лише троє.

— Ви і двоє інших?

Довгобурун знову пирхнув.

— Е ні, мосьпане, я — старший піднаглядач! Мене поставлено над молодшими піднаглядачами, я веду облік та рахунки. Якщо ваша ясна вірність матимуть ласку переглянути мої книги, то побачать, що в мене всі числа точні.

Довгобурун зазирнув у велику книгу в шкіряній палітурці, розгорнуту перед ним.

— Наразі маємо чотирьох в'язнів на першому рівні, одного — на другому, на додачу до брата вашої вельможності. — Старий од старанності аж скривився. — Тобто збіглого брата вашої вельможності. Отакої! Треба ж його викреслити.

Він вийняв перо і заходився його гострити.

«Шестеро в'язнів, — кисло подумав Хайме, — а ми платимо жалування двадцятьом ключникам, шести піднаглядачам, старшому піднаглядачеві, наглядачеві та Королівському Правосудові.»

— Я хочу допитати тих двох ключників.

Реніфер Довгобурун покинув гострити перо і недовіжливо витріщився знизу вгору на Хайме.

— Допитати, мосьпане?

— Ви мене чули.

— Чув, мосьпане, певно, що чув, але ж... звісно, ваша вельможність допитуватимуть, кого ваша ласка, авжеж не мені вам перечити... але, пане добрий, якщо дозволите зухвалість, вони вам навряд щось скажуть. Вони, з ласки ясного пана, мертві.

— Мертві?! Хто наказав їх убити?

— Та ви ж, я так думав, а чи може... сам король? Я не питаю. Бо не мені ж... не мені ж питатися в Королегвардії...

Отже, це Серсея насипала йому солі на рану, скориставшись його людьми для своєї кривавої справи. Його лицарями і своїми любими Кіптюгами.

— Ви, дурноголові телепні! — гарчав Хайме пізніше на Бороса Блаунта і Озмунда Кіптюга у підземеллі, що просмерділося кров'ю та

смертю. — Що це ви таке накоїли, ви хоч розумієте?

— Що нам наказали, мосьпане, те ми і накоїли. — Пан Борос був нижчий за Хайме, але статурою важчий. — З волі її милості. Вашої сестри.

Пан Озмунд зачепився великим пальцем за пас із мечем.

— Королева наказала, щоб вони поснули навіки. От ми з братами і подбали.

«Авжеж подбали.» Один труп простягся долілиць на столі, наче п'яний на бенкеті, але під головою в нього розлилася калюжа крові, не вина. Другий ключник зумів скочити з лави та вийняти кинджала, перш ніж йому встромили меча між ребер. Його смерть була довшою і бруднішою. «Я наказав Варисові, щоб ніхто не постраждав при втечі, — подумав Хайме, — та забувся наказати братові й сестрі.»

— Недобре ви вчинили, пане лицарю.

Пан Озмунд стенив плечима.

— Та хто за ними сумуватиме? Заприсягнуса: вони в цій справі спільники

разом з тим, який утік.

«Ні, — міг би сказати їм Хайме. — Варис підкинув їм у вино трунку, щоб вони послули.»

— В такому разі ми б могли вичавити з них правду. — «Вона розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом... і хтозна — чи не під Місячком теж.» — Якби я мав підозріливий норов, то спитав би себе, чого це ви так поспішали допомогти цим двом уникнути допиту. Чи не змусили ви їх мовчати, щоб приховати власну вину?

— Нашу?! — трохи не вдавився Кіптюг. — Та ми ж виконували наказ королеви! Слово присяжного братчика Королегвардії!

Примарні пальці Хайме смикнулися. Він мовив:

— Покличте сюди Озnea з Озфридом та приберіть мені оцей розгардіяш. Наступного разу, коли моя сестра накаже вам когось убити, спершу йдіть до мене. А зараз геть з моїх очей, панове присяжні братчики!

Ті самі слова лунали у нього в голові й посередині тьмяного мороку Септу Баелора.

Вікна високо вгорі поволі чорнішали; Хайме бачив у них слабке світло віддалених зірок. Сонце нарешті сіло остаточно. Сморід смерті посилювався; запашні свічки не допомагали. Пахощі нагадали Хайме Ланістерові прохід під Золотозубом, де він здобув гучну перемогу в перші дні війни. На ранок після битви гайвороння бенкетувало і переможцями, і переможеними — так само, як колись бенкетувало Раегаром Таргарієном опісля Тризубу. «Чого вартий гайворон і чого — король, якщо гайворон обідає королем?»

Просто зараз гайвороння мало кружляти і навколо семи веж та великої бані Септу Баелора — так підозрював Хайме. Їхні чорні крила збурювали нічне повітря, очі шукали входу досередини. «Кожен гайворон та крук у Семицарстві має поли тобі цілувати, батечку, за ласку та милість. Від Кастамиру до Чорноводи ти завжди годував їх найщедрішою рукою.» Думка, схоже, потішила князя Тайвина: усмішка його поширшала. «Семеро дідьків у семи пеклах! Та він шкірить зуби,

наче молодий на весіллі, коли його з нареченою на постіль ведуть!»

Думка була така сміховинна, що Хайме гучно розреготався.

Луна загуляла навами, криптами, засторонками, ніби його сміх підхопили мертві, що ховалися у стінах. «Чом би й ні? Сміховинний вертеп, аж далі нікуди: я стою на варті коло батька, якого допоміг убити, і надсилаю людей по брата, якого допоміг звільнити...»

Хайме наказав панові Аддаму Марбранду обшукати Шовкову вулицю.

— Зазирніть під кожне ліжко — знаєте ж, як мій брат полюбляв бурдеї.

Напевне, золотокирейникам цікавіше було зазирати не під ліжка, а шльондрам під спідниці. Хайме стало цікаво, скільки нових байстрюків народиться після цього безглузлого обшуку.

Думки мимоволі звернули на Брієнну Тарфійську. «Страхолюдне, тупе, уперте дівчисько.» Майнула думка, де вона може бути

зараз. «Даруй їй сили, Батьку, коли твоя ласка.» Мало не молитва... та чи звертався він до бога — до Вишнього Батька, чия визолочена подоба мерехтіла у світлі свічок на тому кінці септу? Чи до трупу, що лежав перед ним? «А втім, чи не байдуже? Жоден ніколи мене не слухав.»

Відколи Хайме стало сили підняти меча, його богом завжди був Воїн. Інші чоловіки уміли бути батьками, синами, чоловіками — та не Хайме Ланістер з мечем золотим, як його волосся. Він був лише воїном — і не бажав ставати ніким іншим.

«Я мав би сказати Серсеї правду. Зізнатися, що це я звільнив нашого меншого братика з цюпи.» А чом би й ні? Он як чудово правда подіяла на Тиріона. «Я убив твого ницого й гидкого сина, а тепер іду вбити батька.» Хайме почув сміх Біса у п'їтмі, повернув голову подивитися, але то була лише луна його власного сміху. Він заплющив очі, але негайно розплющив знову. «Не можна спати.» Бо якщо спатимеш, то бачитимеш сни. О, як тоді вишкірявся Тиріон... «Брехлива шльондра...

розсувала ноги під Ланселем і Озмундом Кіптюгом...»

Опівночі завіси на Батькових Дверях зарипіли, і один за одним увійшли для відправи кількасот септонів. Деякі були вдягнені у срібноткані ризи та кришталеві коронки Превелебних; їхні нижчі званням браття носили кристалі на шийних ремінцях та білі ряси, оперезані плетеними пасами з семи смуг різних кольорів. Крізь Материні Двері увійшли білі септи зі святої обителі, рядками по сім, тихо виспівуючи псалом. Мороковими Сходами донизу спустилися сестри-мовчальниці. Служниці смерті були вдягнені у сіре, на головах мали каптури, на обличчях — шалики, з-під яких виднілися тільки очі. З'явився також натовп святих братів у рясах брунатних і горіхових, а коли й з нефарбованої дерги, підперезаних конопляними мотузками. У деяких на шиях висіли молоти Коваля, інші несли миски для милостині.

Жоден із велебного натовпу не звернув на

Хайме жодної уваги. Вони зробили септом коло, вклоняючись перед кожним з семи вівтарів до одного з семи уособлень божої благодаті. Кожному з богів вони приносили жертвенні дари, кожному співали псалом. Чисто і урочисто лунали їхні голоси. Хайме заплющив очі послухати спів, але знову розплющив, коли почав хилитися набік. «Я й не знав, як стомився.»

Від його попереднього бдіння минуло вже багато років. «Я тоді був молодий — хлопчина п'ятнадцяти років.» Обладунку того разу на ньому не було — тільки проста біла сорочка. Септ, у якому він перебув ніч, за величиною ледве сягав третини будь-якої з семи нав Великого Септу. Хайме тоді поклав меча на коліна Воїнові, скинув свій обладунок купою коло його ніг і став на коліна перед вівтарем на грубій кам'яній підлозі. До світанку його коліна були стерті й скривавлені.

— Всі лицарі, Хайме, мусять проливати кров, — мовив пан Артур Дейн, коли її побачив. — Кров — то печатка, що скріплює

нашу вірність і відданість.

На світанку пан Артур ударив його по плечі; блідий клинок був такий гострий, що навіть легкий дотик прорізав Хайме сорочку і теж пустив кров. Але Хайме того не відчув. На коліна став хлопчик; підвівся з них — лицар. «Юний Лев, не Крулеріз.»

Але те сталося дуже давно, і той хлопчик помер багато років тому.

Хайме не міг сказати, коли скінчилися відправи. Може, він заснув навстоячки і не почув. Коли велебні витяглися з септу довгою вервечкою, у Великому Септі знову запанувала тиша. Свічки нагадували стіну палаючих у пільмі зірок; повітря просмерділося смертю. Хайме поворошив рукою на руків'ї золотого меча. Може, й варто було віддати варту панові Лорасу. «Серсея б шаленіла.» Лицар Квітів був ще зовсім хлопчик — пихатий та марнославний — але мав у собі зернину майбутньої величі. Він напевне скоїть звитяги, варті запису в Білу Книгу.

Коли бдіння скінчиться, на нього чекатиме

Біла Книга з розкритими у німому докорі сторінками. «Краще я порубаю ту кляту книжку на шматки, ніж писатиму в ній брехню.» Але якщо не брехати, то що лишається, крім правди?

Перед ним постала жінка.

«Знову дощить» — подумав він, коли побачив, яка вона змокла. Вода стікала її киреєю, збиралася калюжею коло ніг. «Як вона сюди дісталася? Я й кроків не чув.» Вдягнена жінка була як служниця з корчми чи шинку: важка кирея грубого плетива, погано, з плямами, пофарбована у брунатне, розкошлана при подолі. Обличчя ховав каптур, але Хайме бачив танок свічних вогників у зелених озерах очей — і щойно жінка ворухнулася, як він її упізнав.

— Серсея. — Він казав поволі, як людина, що пробуджується від сну, ще не дотямивши, де знаходиться. — Котра зараз година?

— Година вовка. — Сестра зняла мокрого каптура, скривилася. — Напевне, потонулого.

Вона посміхнулася до нього — солодко, так

солодко.

— Пам'ятаєш, коли я прийшла до тебе вдягнена отак? До якогось смердючого заїзду, десь у Видровому провулку... я ще вдягла вбрання служниці, щоб пробратися повз батькових стражників...

— Пам'ятаю. То був Вугровий провулок. — «Вона щось хоче.» — Навіщо ти тут цієї години? Чого тобі треба від мене?

Останнє слово загуло септом: «менемененемененемене», потроху стишуючись на шепіт. На коротку мить Хайме насмілився плекати надію, що сестрі потрібна лише розрада у його обіймах.

— Тихше. — Голос її лунав якось дивно... придушено, майже налякано. — Хайме, дядько Кеван мені відмовив. Не хоче служити Правицею, бо знає... знає про нас. Він сам сказав.

— Відмовився?! — щиро здивувався Хайме. — Але звідки він знав? Нехай він читав Станісового листа, але ж немає жодних...

— Тиріон знав! — нагадала сестра. — Хто

скаже, які побрехеньки міг розповісти карлик, і кому саме? Дядько Кеван — то ще не найстрашніше. Верховний септон... Тиріон підніс його на посаду, коли загинув той, жирний. Він теж може знати.

Вона підсунулася ближче.

— Ти мусиш бути Томеновим Правицею! Я не вірю Мейсові Тирелу. Що як він доклав рук до батькової смерті? Може, змовився з Тиріоном. Може, Біс уже їде до Вирію...

— Не їде.

— Стань моїм Правицею! — заблагала вона.
— Ми правитимемо Семицарством, наче король і його королева!

— Ти була Робертовою королевою. А моєю стати не схотіла.

— Якби ж я сміла, якби ж могла! Але наш син...

— Томен мені не син — так само, як не був сином і Джофрі. — Голос Хайме лунав важко і похмуро. — Ти всіх дітей зробила Робертівими.

Сестра відсахнулася.

— Ти присягався кохати мене вічно! Хіба це кохання — змушувати благати?

Хайме відчув її переляк навіть крізь гідкий сморід трупа. Він хотів ухопити її в обійми, поцілувати, сховати обличчя у золотих кучерях і пообіцяти захистити від усякого лиха... але не тут, «не перед ликами богів і батька».

— Ні, — відповів він. — Я не можу. І не буду.

— Ти мені потрібен. Мені потрібна моя друга половинка. — Він чув, як по вікнах високо угорі стукотить дощ. — Ти — це я, а я — це ти. Я хочу тебе поруч. Хочу тебе у собі. Прошу тебе, Хайме. Благаю!

Хайме зиркнув на князя Тайвина: чи не підводиться він у гніві зі свого смертного ложа. Та батько лежав холодний і застиглий, потроху зогниваючи на порох.

— Я народився для поля битви, не для палати ради. Та хтозна — може, вже й туди не годжуся.

Серсея витерла сльози грубим брунатним рукавом.

— Гаразд. Хочеш битви — буде тобі битва.
— Вона сердито накинула каптура. — Яка ж я дурепа, що прийшла. Дурепа, що колись тебе кохала.

Її кроки гучно залунали в тиші, лишили мокрі плями на мармуровій підлозі.

Ранок застукав Хайме майже зненацька. Скло на бані почало світлішати, і раптом зі стін, підлоги та стовпів засяяли веселки, забарвлюючи труп князя Тайвина у безліч кольорів. Правиця Короля гнів у всіх на очах. Обличчя його стало зеленкувате, очі глибоко запали у дві чорні ями. У щоках відкрилися провалля, крізь зчленування пишного кармазиново-золотого обладунку витікала бридка біла рідина, що збиралася калюжею під тілом.

Септони побачили це першими, коли повернулися з вранішньої відправи. Вони співали псалми і читали молитви, одночасно кривлячи мармизи, а одному з Превелебних так погіршало, що його довелося вивести з септу. Скоро по тому з'явилася зграйка

послушників з кадилами і наповнила повітря густим димом, трохи не сховавши за ним поховальний поміст. Запашна хмара поглинула веселки, але не змогла сховати сморід — солодкий сморід гниття і розкладу, що перехоплював Хайме подих, наче цурка в роті.

Коли відчинили двері, серед перших увійшли, як личило їхньому станові, Тирели. Маргерія принесла великий оберемок золотих троянд і ретельно розклала їх коло ніг князя Тайвина... але одну лишила собі й тримала біля носа, коли сідала на лаву. «Дівчина не тільки гарненька, а ще й розумненька. Не найгірша королева для Томена. Інші королі мали гірших.» Панни з почту Маргерії наслідували її приклад.

Серсея почекала, поки решта всядеться, і вже тоді ввійшла біч-обіч з Томеном. Поруч крокував пан Озмунд Кіптюг у білому полив'яному панцирі та білому вовняному корзні.

«Вона розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом... і хтозна — чи не під

Місячком теж...»

Хайме бачив Кіптюга голим у лазні. Бачив чорне волосся на грудях, цупку порось між ніг. Уявляв собі, як його груди притискаються до сестриних, як цупка вовна дряпає ніжну шкіру персів. «Ні, вона б на таке не зважилася. Біс брехав.» Золоте плетиво і чорний дріт переплелися, спітнілі та безладні. Вузькі сідниці Кіптюга стискалися щоразу, як він устромлявся вперед. Хайме чув, як стогне його сестра. «Ні. Брехня.»

Червоноока і бліда, Серсея видерлася сходами, тягнучи за собою Томена, щоб стати на коліна коло батька. Малий сахнувся від трупа, та мати стиснула йому руку, щоб не втік.

— Молися, — засичала вона, і Томен спробував. Але йому було вісім років, а мертвий князь Тайвин міг налякати і кого старшого. Відчайдушно вдихнувши повітря, король почав схлипувати.

— Припини! — наказала Серсея.

Томен повернув голову, зігнувся навпіл і виблював. Корона впала з голови і покотилася

мармуровою підлогою. Мати сахнулася від нього з відразою, а король кинувся бігти до дверей — так хутко, як його несли восьмирічні ніжки.

— Пане Озмунде, змініть мене на варті! — різко наказав Хайме, коли Кіптюг обернувся наздоганяти корону.

Регіментар передав лицареві визолоченого меча і закрокував за своїм королем. Упіймав він його лише у Світличній Палаті, перед очима двох десятків наляканих септ.

— Вибачте мені! — рюмсав Томен. — Завтра я поводитимуся краще. Матінка кажуть: король має служити прикладом. А мене знудило від запаху...

«Ні, так не годиться. Забагато жадібних вух та пильних очей.»

— Краще нам з вашою милістю вийти надвір.

Хайме повів хлопчика на свіже повітря — принаймні, таке свіже, яким воно було у Король-Березі. Навколо майдану стояло на чатах чотири десятки золотокирейників,

охороняючи коней та ноші. Хайме відвів короля убік, якнайдалі від усіх, і посадовив на мармурові сходи.

— Та не злякався я! — наполягав хлопчик.
— Мені від запаху стало зле. А вам хіба ні? Як ви таке витримуєте, пане дядечку?

«Я нюхав власну гнилу руку, яку Варго Хап повісив мені на шию за намисто.»

— Людина може витримати майже все, якщо мусить, — відповів Хайме своєму синові.
«Я чув пахощі людини, засмаженої королем Аерисом у її власному обладунку.» — Світ, Томене, повен різноманітних жахів. Ти можеш боротися з ними, сміятися з них, або ж дивитися і не бачити... втекти у себе і сховатися там.

Томен подумав, потім відповів.

— Та я... інколи я таки тікав і ховався у собі,
— зізнався він, — коли Джофі...

— Джофрі! — Серсея стояла над ними, а вітер плескав її спідницями по ногах. — Ім'я твого брата було Джофрі! І він би ніколи мене так не осоромив!

— Та я ж не хотів, матінко... я зовсім не боявся, лишень ваш пан батечко так недобре тхнули...

— Гадаєш, він мені тхнув солодше? Я теж маю носа. — Серсея вхопила малого за вухо і підсмикнула на ноги. — Князь Тирел має носа. Ти бачив, щоб він блював на підлогу святого храму? Ти бачив, щоб панна Маргерія голосила, мов немовля?

Хайме підвівся на ноги.

— Серсеє, досить. Припини.

Її ніздрі роздулися.

— Що таке, пане лицарю? Чого це ви тут? Ви заприсяглися стояти по батькові поминальну варту, скільки можу пригадати!

— Поминання скінчено. Подивися сама.

— Оце вже ні! Самі сказали: сім днів, сім ночей. Авжеж Регіментар Королегвардії мусить уміти рахувати до семи. Берете пальці на своїх руках, додаєте два.

На майдан почали поспіхом вибиратися інші, тікаючи від отруйних випарів у септі.

— Серсеє, не галасуй, — застеріг її Хайме. —

Онде князь Тирел іде.

Королева нарешті схаменулася і притягла Томена до себе. Мейс Тирел вклонився обом.

— Чи не спіткала їхню милість короля, бороньте нас боги, якась хвороба? Щиро сподіваюся, що ні!

— Короля пригнічує величезне горе, — відповіла Серсея.

— Так само, як усіх нас. Якщо я можу чимось прислужитися у цю скрутну годину...

Високо над майданом гучно заверещала гава; вона саме всілася на подобі короля Баелора і наклала йому просто на блаженну голову.

— Дечим ви таки можете прислужитися королю Томену, пане князю, — запевнив Хайме. — Чи не зробите її милості честь приєднатися до королівської трапези після вечірньої відправи?

Серсея кинула на нього пекучий погляд, але цього разу мала розум стримати язика.

— Трапези? — Тирела наче застукали зненацька. — Та мабуть... певно ж, це велика

шана для нас... для моєї пані дружини та мене самого...

Королева вичавила з себе посмішку і кілька приязних слів. Та коли Тирел відкланявся, а Томена відіслали з паном Аддамом Марбрандом, вона рвучко обернулася і люто накинулася на Хайме.

— Гей, білий лицарю! Ти п'яний чи просто мариш? Ну ж бо розкажи, на біса мені вечеряти з цим зажерливим дурнем та його дрібноголовою дружиною? — Вітер смикнув і поворушив її золоте волосся. — Я нізащо не призначу його Правицею, якщо ти цього...

— Тирел тобі потрібен, — перебив її Хайме, — але не тут. Попрохай його захопити для Томена Штормолам. Підлестися трохи: скажи, що потребуєш його допомоги на полі битви, що хтось же має замінити батька у справах війни. Мейс вважає себе могутнім воїном і неабияким полководцем. Зрештою він або віддасть тобі Штормолам, або змішає справу з лайном і виставить себе дурнем. У кожному разі тобі ж краще.

— Штормолам? — Серсея замислилася над його словами. — Так-то воно так... але князь Тирел яснісінько дав мені зрозуміти, що не поїде з Король-Берега, доки Томен не одружиться з Маргерією.

Хайме зітхнув.

— То нехай одружаться. Томенові не судилося здійснити цей шлюб на ложі ще кілька років. А поки цього не сталося, їхній союз завжди можна скасувати. Подаруй Тирелові весілля, і хай забирається геть гратися у війну.

Сторожка посмішка поповзла сестриним обличчям.

— Облога — справа небезпечна, — промуркотіла вона. — Хтозна... у шаленстві війни ясновельможний князь вирійський може навіть і життя згубити...

— На війні всяке буває, — погодився Хайме. — А надто якщо йому цього разу передчасно урветься терпець, і він полізе на приступ брами.

Серсея кинула на нього довгий

проникливий погляд.

— Знаєш, — нарешті мовила сестра, — на якусь мить мені здалося, що я чую нашого батька.

Брієнна

Брама Сутіндолу була зачинена і засунута. Крізь досвітній морок тьмяно білили мури міста, на їхніх бойових ходах рухалися, наче примарні вартові, пасма туману. Ззовні коло брами скупчилося з тузінь гарб та возів, чекаючи на схід сонця. Їй уже давно боліли литки; злізти з коня і розім'яти ноги було приємно. Невдовзі з лісу викотився з гуркотом ще один віз. Коли небо почало світлішати, черга вже простяглася на півверсти.

Селяни кидали на неї зачудовані погляди, та жоден не заговорював. «Це мені личить говорити до них першою» — сказала собі Брієнна. Але ж їй завжди було важко почати розмову з незнайомцем. Ще дівчинкою вона звикла соромитися усього, а довгі роки кпинів та зневаги ту звичку лише зміцнили. «Треба ж

питати про Сансу — бо як іще я її знайду?»

Зважившись, Брієнна прочистила горло.

— Добродійко, — звернулася вона до жінки на возі з ріпою, — чи не бачили ви, часом, дорогою мою сестру? Юну діву, тринадцяти років, обличчям гожу, з блакитними очима та брунатно-рудим волоссям. У супроводі може мати лицаря-п'яницю.

Жінка лише хитнула головою, а чоловік її додав:

— Ну, коли з лицарем, то вже не діва — хоч на гроші закладайся. А чи має бідне дівча якесь ім'я?

Брієнні чомусь на думку нічого не спадало. «Треба вже вигадати їй якесь ім'я.» Згодилося б усяке, але не вигадувалося жодного.

— Не має? Ну таке діло... на шляхах нині повно безіменних дівчат.

— На цвинтарях іще більше, — додала його дружина.

Коли зайнявся світанок, на мурах з'явилися стражники. Селяни видерлися на свої вози та ляснули віжками. Брієнна теж сіла верхи і

озирнулася. Більшість черги, що чекала в'їзду до Сутіндолу, складали селяни з садовою та городиною на продаж. Двійко заможних міщан сиділи на чистопородних кобилах кроків за десять позаду, а ще далі виднівся худорлявий хлопчина на непоказному строкатому коникові. Двох лицарів ніде не було видно, як і пана Шадріка Скаженого Повха.

Стражники махали возам проїжджати, ледве кидаючи погляд; але коли брами досягла Брієнна, їх наче громом ударило.

— Ану стій! — верескнув сотник. Двійко вояків у кольчугах схрестили списи, загородили вхід. — Кажі, чого треба у місті!

— Шукаю князя Сутіндолу або його маєстра. Сотникові очі зупинилися на її щиті.

— Чорний кажан Лотстонів. Лиховісний знак.

— Він не мій. Я хочу перемалювати щита.

— Та невже? — Сотник почував неголене підборіддя. — Щастить вам: у мене сестра таку роботу робить. Шукайте її у хаті з мальованими дверми, через вулицю од «Семи мечів».

Він махнув до своїх стражників.

— Пустіть жіночку, хлопці. Хай собі їде.

При в'їзді з брамної вежі до містечка розташувалася базарна площа, де ті, хто встиг раніше, вже розкладали на ятках ріпу, жовту цибулю, лантухи ячменю. Інші торгували зброєю та обладунками — судячи з вигукуваних цін, вельми задешево. «Битва вабить стерв'ятників та здобичників.» Брієнна проїхала кроком повз кольчуги, ще заплямовані бурою кров'ю, шоломи з ум'ятинами, визубрені мечі. Одяг продавали теж: шкіряні чоботи, кожухи на хутрі, брудні вапенроки з підозрілими дірками. Чимало значків на одязі Брієнна упізнавала з першого погляду. Закольчужений кулак, лось, біле сонце, обосічна сокира — то все були північні герби. Загинули тут також і вояки Тарлі, і чимало штормових. Брієнна побачила червоне та зелене яблуко, щит із трьома блискавками Лейгодів, кінські ладри з мурашками Амброза. Крокуючий мисливець самого князя Тарлі виднівся і на киреях, і на застібках, і на

жупанах. «Гайвороння не розбирає, де друг, а де ворог.»

Соснові й липові щити продавалися майже задарма, та Брієнна їх проминула. Вона хотіла лишити собі важкого дубового щита, подарованого Хайме і привезеного нею з Гаренголу до Король-Берега. Сосновий щит мав свої переваги, бо був легший, а тому зручніший у руках, і у м'якому дереві легше застрягав ворожий топір або меч. Але дуб давав кращий захист — тим, кому ставало сили підняти його вагу.

Сутіндол будувався навколо гавані. На північ від міста здіймалися крейдяні стрімчаки; на півдні скелястий виступ суходолу загороджував кораблі на котві од штормів, що налітали з вузького моря. Над портом панував замок, чий кутастий кам'янець та великі круглі башти було видно з будь-якого куточка міста. На вимощених бруківкою вулицях юрмилося стільки люду, що легше було іти пішки, ніж їхати верхи. Брієнна так і вчинила — поставила кобилу до стійла у стайні та закрокувала далі

пішки, закинувши щита за плече, а згорток постелі затиснувши під пахвою.

Сотникова сестра знайшлася легко. «Сім мечів» був найбільший заїзд у містечку — чотириповерхова споруда, що височіла над усіма сусідами. Подвійні двері будинку навпроти, через вулицю, були розкішно розмальовані. Зображено там було замок посеред осіннього лісу; дерева вбралися у золоті та брунатні барви, стовбурами давніх дубів догори повз плющ, і навіть окремі жолуді були виписані дбайливою рукою. Придивившись, Брієнна побачила серед листя звірів та птахів: рудого лиса-хитруна, двох горобців на гілці, тінь вепра позаду дерева.

— Такі гарні двері, — мовила Брієнна до темнавої жінки, що відчинила на стукіт. — Який це в вас замок?

— Та всі одразу, — відказала сотникова сестра. — Я ж лише оденький і знаю — Сутінець коло порту. А оцей сама собі з голови вигадала — ніби таким, як має бути замок. То й що? Дракона я теж не бачила, ані грифона, ані

однорога.

Жіночка теревенила бадьоро та привітно, але побачивши Брієнниного щита, зачорнілася обличчям.

— Моя стара мамця колись казала, що темними ночами без місяця з Гаренголу вилітають велетенські кажани, вишукуючи злих дітей для казанів Навіженої Данели. Іноді я чула, як вони шкрябаються у віконниці. — Жінка прицмокнула зубом, замислилася. — А що вам намалювати замість кажана?

Щит володарів Тарфу був рожевий і лазуровий у протилежних чвертях, ніс на собі жовті сонця та півмісяці. Та поки люди вважали її за свавільну вбивцю, Брієнна не сміла показувати власний знак.

— Ваші двері нагадали мені одного щита, якого я бачила колись у батьковій зброярні.

І Брієнна описала знак на щиті так ретельно, як зуміла пригадати.

Жінка закивала головою.

— Гаразд, намалюю одразу, але фарба ще довгенько висихатиме. Коли ваша ласка,

винаймуть собі кімнату в «Семи мечях», а я вам щита зранку принесу.

Спершу Брієнна не мала наміру ночувати у Сутіндолі, та подумала, що може, воно їй на краще. Вона ж не знала, чи перебуває зараз володар замку в своїй домівці, а чи їй схоче її бачити. Тому подякувала малярці та перетнула вимощену вулицю до заїзду. Над його дверима під залізним шпичаком хилиталися сім дерев'яних мечів, побілених облізлим та потрісканим вапном. Брієнна знала, що означає вивіска: сім синів роду Морочник, які вдягали білі корзна Королегвардії. Жоден інший шляхетний дім у державі не міг похвалитися таким числом. «Вони були славою свого дому. А тепер — вивіска над корчмою.» Брієнна штовхнула двері до трапезної та запитала в корчмаря кімнату і купіль.

Корчмар відвів її на другий поверх; жінка з родимкою кольору сирії печінки на обличчі принесла дерев'яні ночви та відрами наносила у них води.

— А чи лишилися в Сутіндолі Морочники?

— запитала Брієнна, занурюючись у купіль.

— Ну, Морочини є, я сама з них. Чоловік каже: мороку на нього напустила, щоб зі мною одружився, аж досі не розвіявся. — Жінка зареготала. — Та тут у Сутіндолі куди не плюнь, влучиш у Морочина, Морчаника чи Добромора. Але князів Морочників уже немає жодного. Князь Денис був із них останній... такий собі гожий та юний дурень. А чи ви знали, що Морочники королювали у Сутіндолі, ще коли й андали не прийшли? От ви, гляючи на мене, і не сказали б, а я маю в собі королівську кров. Отакої, га? «Ваша милосте, ану подайте ще кухоль пива» — отак вони б мені казали, нікуди б не ділися. «Чи не матимуть ваша милість ласку винести нічний горщик, а тоді принести свіжого очерету? Гей, трясця вашій милості, вогонь у комині згасає!»

Жінка знову зареготала і витрусила з цебра останні краплі води.

— Ну, таке. Чи гаряча вам вода?

— Годиться. — Насправді вода була ледь тепла.

— Мені не шкода і більше принести, та вона вся розхлюпається. Ви ж така з себе ставна дівчина, аж усю купіль заповните по вінця.

«Хіба таку малу та жалюгідну, як оця.» У Гаренголі купільниці були величезні, зроблені з каменю. Лазню геть затягло парою з гарячої води, і крізь той жаркий туман простував Хайме в чому мати народила, виглядаючи водночас напівтрупом і напівбогом. «Він заліз у одну купіль зі мною» — пригадала Брієнна і зашарілася, а тоді схопила шматок твердого лужного мила і заходилася терти під пахвами, намагаючись повернути до пам'яті обличчя Ренлі.

Поки вода вистигала, Брієнна вимилася так чисто, як тільки змогла, потім вдяглася у те саме, що з себе зняла, і оперезала стегна пасом з мечем — але кольчугу та шолома лишила в корчмі, щоб не бентежити хазяїв замку надто войовничим виглядом. Розім'яти ноги було приємно; вартові при замковій брамі мали на собі шкіряні кубраки зі значками у вигляді схрещених келепів на білому косому хресті.

— Хочу говорити з вашим паном, — мовила до них Брієнна.

Один у відповідь засміявся.

— То кричіть уголос, і гучніше!

— Князь Рикер поїхали до Дівоставу з Рандилом Тарлі, — відказав інший. — За каштеляна лишили тут пана Руфуса Ляка, дбати про пані Рикер та своїх малих.

Саме до Ляка Брієнну і привели. Пан Руфус був опецькуватий сивобородий лицар, чия ліва нога кінчалася пеньком.

— Перепрошую, що не встаю вас привітати, — мовив він. — Гадаю, ви мені пробачите.

Брієнна дала йому прочитати листа, але читати Ляк не вмів, тому надіслав до маестра — лисого чолов'яги з ластовинням на голому черепі та цупкими рудими вусами. Почувши прізвище Голярда, маестер роздратовано насупився.

— Та скільки ж мені співати одну й ту саму пісню?! — Напевне, Брієнна сама себе виказувала власним обличчям. — Гадаєте, ви тут перша Донтоса шукаєте? Радше двадцять

перша! Золотаві прибули сюди вже за кілька днів по вбивстві короля з наказом князя Тайвина. А ви що при собі маєте, коли ласка?

Брієнна показала йому грамоту з печаткою Томена та дитячим підписом. Маєстер гмикав і гиркав, колупав віск печатки, але зрештою віддав назад.

— Схоже, грамота справжня.

Він усівся на ослін і показав Брієнні на інший.

— Власне, я ніколи й не знав того пана Донтоса — він був іще малий, коли залишив Сутіндол. Голярди колись були зацним домом, то правда. Герба їхнього знаєте? Смуги червоні та рожеві, три золоті корони під синьою верхівкою. Морочники, коли за Віку Звитяжців правили тут дрібними корольками, то тричі брали собі дружин з роду Голярдів. Опісля їхнє мале королівство проковтнули більші, та Морочники вижили нівроку, а Голярди лишилися їхніми слугами... ба навіть у свавіллі проти корони. Ви про це знаєте?

— Трохи знаю.

Її власний маестер колись казав, що саме Сутіндольське Свавілья остаточно звело з розуму короля Аериса і зробило його навіженим.

— У Сутіндолі й досі люблять князя Дениса, незважаючи на завдане ним горе. Люди винуватять пані Сералу — його дружину родом з Миру. Мереживна Гадюка — ось як її кличуть. Якби ж князь Морочник одружився з панною Стаунтон або Стокварт... ви ж знаєте, що патякають простолюдці. Кажуть: мовляв, Мереживна Гадюка влила у чоловікові вуха свою мирійську отруту, аж князь Денис повстав проти свого короля і захопив його у полон. На початку подій його майстер-мечник пан Симон Голярд зарубав пана Гвейна Довжика з Королегвардії. З півроку короля Аериса тримали у цих самих стінах, а Правиця Короля стояв ззовні Сутіндолу з могутнім військом. Князь Тайвин мав досить потуги, щоб узяти місто приступом, коли схоче, але князь Денис надіслав листа, що варто їм розпочати приступ, як він уб'є короля.

Брієнна знала, що сталося далі.

— Короля врятували, — мовила вона. — Барістан Зухвалий вивів його назовні.

— Так, вивів, — погодився маєстер. — Щойно князь Денис втратив заручника, як відчинив браму і скінчив своє свавілля, щоб не дати князеві Тайвину винищити місто. Він зігнув коліна і благав про милосердя, але король не схильний був пробачати. Князь Денис втратив голову, а з ним разом — брати і сестри, дядьки і дальші родичі... усі, хто носив панське прізвище Морочник. Мереживну Гадюку, бідолаху, спалили живцем, але спершу видерли їй кліщами язика і жіноче єство, якими вона, мовляв, підкорила чоловіка своїй волі. Половина Сутіндолу скаже вам і зараз, що Аерис поставився до неї надто поблажливо.

— А що сталося з Голярдами?

— Їх позбавили усього і знищили, — відповів маєстер. — Коли це трапалося, я саме кував у Цитаделі свого ланцюга, проте згодом читав звіти про суд і покарання. Пан Джон Голярд, княжий підстолій, був одружений з

сестрою князя Дениса; його стратили разом з дружиною і юним сином, наполовину Морочником. Робін Голярд був зброєносець; коли схопили короля, він танцював навколо і смикав його за бороду. Робін помер на дибі. Пан Симон Голярд загинув від руки пана Барістана, коли король тікав з міста. Землі Голярдів забрала корона, їхній замок зрівняли з землею, села віддали вогню. Так само, як і Морочники, дім Голярд зник з цього світу.

— За винятком Донтоса.

— Правда ваша. Юний Донтос був сином пана Стефона Голярда, брата-близнюка пана Симона, котрий помер від пропасниці за кілька років перед Свавільям і не брав у ньому участі. Та Аерис однак відтяв би йому голову, якби пан Барістан не попрохав зглянутися на хлопця. Король не міг відмовити своєму рятівникові, тому Донтоса забрали до Король-Берега служити зброєносцем. Скільки мені відомо, до Сутіндолу він ніколи не повертався... та й навіщо? Землі він тут не має; ані родичів, ані замку теж. Якщо Донтос і та

північанка справді змовлялися на життя нашого любого короля, то напевне б прагнули залишити між собою та правосудом якомога більше довгих верст. Така моя думка. Шукайте їх у Старограді, якщо вже вам кортить. Чи за вузьким морем. У Дорні, на Стіні. Шукайте їх деінде, не тут. — Маестер звівся на ноги. — Чую, мене кличуть круки. Вибачайте, мушу побажати вам доброго ранку та всього найкращого.

Шлях пішки назад до заїзду видався довшим, ніж до Сутінця, хоча винуватити їй, напевне, слід було свій настрій. Скидалося, що у Сутіндолі Сансу Старк було годі шукати. Якщо пан Донтос повіз її до Старограду або за вузьке море — чого, здавалося, був певен маестер — Брієннині пошуки ставали марними. «Але навіщо їй до Старограду? Що там на неї чекає? — питала себе Брієнна. — Маестер навіть не знає її — не краще, ніж Голярда. Санса ніколи б не поїхала до цілковитих чужинців.»

У Король-Березі Брієнна знайшла одну з

колишніх Сансиних покоївок — та нині працювала пралею в бурдеї.

— Перед панною Сансою я служила в князя Ренлі. Обоє перевернулися на зрадників, отакої! — гірко жалілася жінка на ім'я Брелла. — Тепер мене пальцем не торкнеться жоден шляхетний пан... оце й лишилося тільки, що прати хвойдам!

Коли Брієнна запитала про Сансу, та відповіла:

— Скажу вам оце те саме, що казала князеві Тайвину. Дівча завжди молилося. Бувало, інколи піде до септу, запалить кілька свічок, як належить зацній панні... але ж до божегаю бігала мало не щовечора. Вона повернулася на північ, кажу вам. Бо там живуть її боги.

Проте північ була величезна, а Брієнна не мала жодної гадки, кому з батькових значкових Санса довіриться найохочіше. «А чи не шукатиме власних родичів?» Хай брати і сестри її всі загинули, та Брієнна знала, що в Санси лишилися дядько і байстріук-зведенюк на Стіні; обидва служили у Нічній Варті. Ще один

дядько — Едмур Таллі — сидів у полоні в Близнюках, проте його дядько, пан Брінден, утримував Водоплин під своєю рукою. Також молодша сестра пані Кетлін досі правила у Долині. «Кров до крові, рідня до рідні.» Санса могла утекти до когось із них. Але до кого саме?

Стіна, певно ж, знаходилася бозна-де, на краю світу; для життя то було місце надто похмуре та суворе. Щоб досягти Водоплину, дівчина мусила б перетнути сплюндровані війною землі річкового краю, ще й подолати обложні лави ланістерівців. Гнізда дістатися простіше, і пані Ліза, напевне ж, дасть прихисток доньці власної сестри...

Попереду провулок загинався убік. Брієнна якось примудрилася заблукати, повернувши не там, де було треба, і зрештою опинилася у глухому куті — невеличкому брудному дворику, де навколо низького кам'яного колодязя длубалося у землі трійко паців. Один заверещав, побачивши її, а тоді стара, що витягала з колодязя воду, роздивилася згори

донизу підозріливим оком.

— Чого шукаєте?

— Дорогу до «Семи мечів».

— То йдіть, відки прийшли. Коло септу ліворуч.

— Маєте мою дяку.

Брієнна крутнулася, щоб вертатися по власних слідах, і налетіла на когось, хто саме похапливо завертав за ріг. Від зіткнення цей хтось полетів додолю, важко ляпнувши дупою в грязюку.

— Перепрошую, — пробурмотіла Брієнна.

Подорожній був зовсім юний хлопчина, худорлявий, з прямим тонким волоссям і набряклим ячменем під одним оком.

— Ти не забився?

Брієнна простягла руку допомогти, але хлопчина хутко поповз назад від неї на п'ятах та ліктях. Років йому, мабуть, було десять чи дванадцять, хоча на собі він мав легку кольчужку, а у шкіряних піхвах за спиною — довгого меч-півторака.

— А ми, часом, не знайомі? — запитала

Брієнна.

Обличчя хлопця щось їй нагадувало, хоча що саме — на думку не спадало.

— Ні. Ви мене не... ми ніколи... — Він поспіхом зіп'явся на ноги. — П-п-пробачте мені. Мосьпані. Я не дивився. Тобто я дивився, але на ноги. На свої ноги, даруйте.

Хлопчина крутнувся на підборах і хутко зник у тому ж напрямі, з якого з'явився. Щось у ньому було таке, що розбудило усі Брієннині підозри, але ганятися за ним вулицями Сутіндолу вона не мала охоти.

«Перед брамою цього ранку, ось де я його бачила, — раптом усвідомила вона. — Сидів верхи на строкатому конику.» І все ж їй здалося, що вона стрічала малого ще десь. Але де саме?

Поки Брієнна знайшла шлях до «Семи мечів», до трапезної вже напхалося бозна-скільки люду. Найближче до вогню сиділи чотири септи у вбраннях, заплямованих та запилених з дороги. Далі на лавах юрмилося повно тутешніх, що вичерпували окрайцями

хліба з мисок гарячу густу крабову юшку. Пахощі змусили живіт забурчати, але вільних місць вона не побачила. А тоді просто за нею пролунав чийсь голос:

— Осьо, мосьпані, сідайте на моє.

Лише коли власник голосу зістрибнув з лави, Брієнна зрозуміла, що розмовляє з карликом, на зріст не більшим за п'ять стоп. Ніс він мав бульбою, в синіх судинах, зуби — червоні від кислolistу, а вдягнений був у грубого плетіння брунатну рясу жебрущого брата. На чималій шиї теліпався значок — залізний молот Коваля.

— Та сидіть, — мовила вона. — Я вмію стояти не гірше.

— Авжеж умієте. Але я хоч головою стелю не підпираю.

Карлик розмовляв як посполитий, але чемно. Брієнна бачила виголену верхівку його черепа — такі голені плями носило багато святих братів. Септа Роела колись розказувала, що це означає: мовляв, братам нема чого ховати від Вишнього Батька.

— Хіба Батько не бачить з неба крізь волосся? — запитала тоді Брієнна.

«Дурницю бовкнула.» Дитиною вона була не найкмітливішою — септа Роела часто їй про це казала. Майже так само почувалася вона і в теперішній подорожі, тому мовчки зайняла місце малого чоловічка наприкінці лави, майнула рукою по юшку і обернулася подякувати карликові.

— То ви, брате, з якоїсь святої обителі тут, у Сутіндолі?

— Моя обитель, м'сьпані, стояла коло Дівоставу, та вовки нас спалили, — відповів брат, гризучи окраєць хліба. — Ми були відбудувалися, як змогли, аж тут сердюки. Чії вони були — хтозна, та забрали усіх свиней і повбивали братів. Я втиснувся у порожню колоду і так заховався, а інші були завеликі. Ох і довго ж я потім могили копав... та нівроку, Коваль дав мені сили. Ото братів, значить, сховав, викопав трохи грошей, що їх Старший Брат відклав, і пішов собі світом.

— Я стрічала інших святих братів, що

рухалися до Король-Берега.

— Та їх тут на дорозі сотні блукають. І не самі тільки брати. Септони, а чи й з простих. «Горобцями» звуться. Мо', я теж «горобець»? Коваль таки створив мене невеличким. — Він невесело гигикнув. — А ваша сумна оповідь яка буде, ласкава пані?

— Я шукаю свою сестру. Вона шляхетного роду, тринадцяти років, гарненька собою дівчина з блакитними очима та брунатно-рудим волоссям. Її можна побачити на шляху в супроводі чоловіка: лицаря чи блазня. Хто мені допоможе її знайти — матиме золото.

— Золото? — Брат подарував їй червону посмішку. — Та мені б і миски крабової юшки стало... якби ж я міг допомогти. Блазнів я бачив удосталь, і різних, але щоб красних дів...

Він задер голову вгору і трохи подумав.

— Оце пригадую, в Дівоставі був один блазень. Вдягнений у ганчір'я, брудний — аж страх... але під брудом таки були пістряві блазенські лахи.

«Чи носив Донто́с Голярд пістряве

вбрання?» Про це Брієнні не розповідали... але й не заперечували. Проте чого б це він ходив брудний і в лахмітті? Невже їх із Сансою після втечі з Король-Берега спіткала якась халепа? Хоча... чом би й ні — дороги нині небезпечні. «Можливо, це все ж не він.»

— А чи не мав той блазень червоного носа, змережаного судинами?

— Оцього не скажу, щоб не збрехати. Зізнаюся, я того блазня не надто роздивлявся. Я ж пішов до Дівоставу, коли братів поховав — гадав знайти корабель до Король-Берега. Блазня уперше бачив коло пришибів; скрадався він обережно, аби не втрапити на очі вояцтву князя Тарлі. Потім я його знову стрів, уже в «Смердючій гусці».

— В «Смердючій гусці»? — непевно перепитала Брієнна.

— Заклад таки смердючий, годі казати, — визнав карлик. — У порті Дівоставу стражників князя Тарлі — страх, але в «Гусці» завжди збирається повно жеглярів, а ті собі на корабель кого тільки не проведуть, аби ціну

дали годящу. Дурень шукав перевозу на трьох за вузьке море. Я його там ще кілька разів бачив — усе балакав з веслярами на галерах. Іноді, бувало, кумедної пісеньки заспіває.

— Він шукав перевозу на трьох? Не на двох?

— На трьох, м'сьпані. Можу присягнутися Седмицею.

«Трьох, — подумала вона. — Санса, пан Донтос... але хто ж третій? Біс?»

— То чи знайшов блазень собі корабля?

— Оцього не скажу, — відповів карлик, — та одного вечора хтось із хлопців князя Тарлі завітав до «Гуски», де шукав саме його, а за кілька днів я почув, як іще один вихваляється, буцімто надурив дурня і на доказ має золото. Сам був п'яний, і пригощав усіх у шинку.

— Надурив дурня, — повторила Брієнна. — Що він мав на увазі?

— Де мені знати? От що пригадаю, то це його ім'я: Спритний Дик, це я затямив. — Карлик розвів руками. — Чесно скажу, більше мені вам прислужитися нічим, хіба що молитвою найменшого з людей світу сього.

Вірна своєму слову, Брієнна замовила братові миску крабової юшки, а до неї — гарячого свіжого хліба і кухоль вина.

Поки жебрущий брат їв, стоячи поряд, Брієнна розмірковувала над почутим. «Чи не міг до них приєднатися і Біс?» Якщо зникнення Санси — справа рук Тиріона Ланістера, не Донтоса Голярда, то вважати, що вони шукатимуть перевозу через вузьке море, цілком доречно.

Коли малий чоловічок упорався зі своєю мискою, то доїв і те, що лишалося в її.

— Вам слід більше їсти, — мовив він. — Така величенька жінка... дивіться, щоб не знесилитися. Відси до Дівоставу недалеко, але шляхи зараз небезпечні.

«Мені це відомо.» Саме на тій дорозі загинув пан Клеос Фрей, а її з паном Хайме Ланістером полонили Кровоблазні. «Хайме пробував мене убити, — згадала вона, — хоча сам був схудлий та слабкий, зі скутими руками». І все ж йому мало не вдалося; щоправда, тоді Золло ще не відрубав йому правицю. А потім Золло, Рорж

та Пелех згвалтували б її півсотні разів, якби пан Хайме не сказав їм, що вона варта своєї ваги у сафірах.

— М'сьпані? Ви чогось засумували. Чи не сестру згадали? — Карлик попестив її по руці. — Стариця освітить вам шлях до неї, не бійтеся. А Діва вбереже її од лиха.

— Молюся, щоб так і було.

— Так і буде, кажу вам. — Брат уклонився. — Але зараз мушу рушати далі. Мені ще далека путь до Король-Берега.

— Ви маєте коня? Чи мула?

— Мулів маю аж двох. — Малий чоловічок засміявся. — Осьде вони, унизу моїх ніг. Потроху донесуть туди, куди треба.

Він знову вклонився і почалапав до дверей, перевалюючись на кожному кроці. Зрештою він вийшов і зник, а Брієнна лишилася за столом у роздумах над кухлем вина з водою. Вина вона загалом майже не пила, але інколи — дуже-дуже рідко — вдавалася до нього, щоб заспокоїти тривогу в животі. «Куди ж тепер їхати? — питала вона себе. — До Дівоставу,

шукати чоловіка на ім'я Спритний Дик у закладі, який кличуть «Смердючою гускою?»»

Коли вона востаннє бачила Дівостав, місто лежало у руїнах, його володар зачинився у замку, а простолюддя загинуло, розбіглося або поховалося, хто де зумів. Пригадалися їй спалені будинки, порожні вулиці, потрощені та повалені ворота. Дикі собаки скрадалися за їхніми кінями, а у ставку з підземними джерелами, який дав місту його назву, плавали, наче велетенське бліде латаття, набухлі трупи. «Хайме тоді заспівав «Шість дів у ставі» й реготав, коли я просила його замовкнути.» А ще у Дівоставі зараз сидів Рандил Тарлі — зайва причина уникати цього міста. Мабуть, краще було б сісти на корабель до Мартинова чи Білої Гавані. «А можна зробити і так, і сяк. Заирнути до «Смердючої гуски», побалакати зі Спритним Диком, а тоді знайти у Дівоставі корабель і поїхати далі на північ.»

Трапезна почала порожніти. Брієнна розірвала навпіл краєць хліба, дослухаючись до розмов за іншими столами. Більшість

крутилася навколо смерті князя Тайвина Ланістера.

— Кажуть, власний син його вбив, — торочив хтось із тутешніх, на вигляд швець. — Ота падлюча дрібна потвора.

— А король іще ж зовсім малий, — відповіла найстарша з чотирьох септ. — Хто ж нами правитиме до його повноліття?

— Брат князя Тайвина, — мовив стражник. — А мо', отой князь Тирел. А чи Крулеріз.

— Е ні, тільки не він! — оголосив корчмар. — Бракувало нам кривоприсяжців коло престолу!

І сплюнув у вогонь. Брієнна впустила хліб з рук і витрусила крихти зі штанів. Вона вже почула більше, ніж хотіла.

Тієї ночі їй знову наснився намет Ренлі. Усі свічки раптом здмухнуло, навколо зібрався крижаний холод. Щось рухалося крізь зелену пітьму — щось гидке та жахливе просувалося до її короля. Вона прагнула його захистити, але руки й ноги скував мороз, і навіть підняти одну руку коштувало їй усіх сил. Та коли примарний

меч прорізав зелений сталевий ринграф, і назовні ринула кров, Брієнна побачила, що король, який помирає — то не Ренлі, а Хайме Ланістер, і саме його вона підвела на смерть.

Сотникова сестра знайшла її у загальній трапезній за кухлем молока з медом, у яке корчмар розбив три сирі яйця.

— Надзвичайна краса, — мовила Брієнна, побачивши у руках жінки свіжорозмальованого щита.

Зображений на щиті знак був не просто герб, а справжній витвір малярського мистецтва. Погляд на нього повернув Брієнну на багато років назад, у прохолодні сутінки батькової зброярні. Вона пригадала, як водила пальцями по вицвілій, потрісканій фарбі, по зелених листочках дерева, уздовж хвоста впалої з неба зірки.

Брієнна заплатила сотниковій сестрі у півтора рази більше, ніж було домовлено, і закинула щита за плече, коли виходила з корчми, де заразом купила в кухаря трохи сухарів, сиру та борошна. З міста вона виїхала

північною брамою і поволі посунула полями та повз хутори, де точилися найзапекліші бої, коли на Сутіндол наскочили вовки.

Князь Рандил Тарлі очолював військо короля Джофрі, що складалося з західняків, штормових та лицарів Обширу. Загиблих з його війська віднесли до міста під захист мурів і поховали у криптах звитяжців під септами Сутіндолу. Мертвих північан, далеко численніших, звалили у спільну могилу коло моря. На кургані, що позначав місце поховання, переможці поставили грубо витесаний знак з коротким написом «ТУТ ЛЕЖАТЬ ВОВКИ». Брієнна зупинилася коло нього і проказала мовчазну молитву за всіма, хто знайшов там останній притулок, за Кетлін Старк, її сином Роббом та загиблими разом із ними.

Вона пригадала ту ніч, коли пані Кетлін дізналася про смерть своїх синів — двох юних хлопчиків, залишених у Зимосічі задля безпеки. Тоді Брієнна сама здогадалася, що сталося щось жахливе, і запитала в пані, чи не

прибула звістка про її синів. «Я не маю більше синів, окрім Робба» — відповіла пані Кетлін таким голосом, наче їй у животі повертали ножа. Брієнна сягнула рукою через стіл, щоб якось розрадити, але зупинилася, навіть не торкнувшись пальців старшої жінки — не хотіла, щоб її відштовхнули зі страху чи з гніву. Пані Кетлін перевернула руки і показала Брієнні рубці на долонях та пальцях, де колись ніж глибоко вривався у плоть. А тоді почала розказувати про доньок.

— Санса змалку була така шляхетна панна, — казала пані Кетлін, — така чемна, така рада догодити. Понад усе любила казки про лицарські звитяги. Виросте в таку красуню, якою я ніколи не була, самі побачите. Я часто власноруч розчесувала їй волосся — воно було рудаво-брунатне, таке рясне та м'яке... бувало, рудизна у ньому сяяла в світлі смолоскипів, наче вилощена мідь.

Про Ар'ю, молодшу доньку, пані Кетлін теж згадувала, проте Ар'я загубилася і майже напевне загинула. Але Санса... «Я знайду її,

ласкава пані, — пообіцяла Брієнна невпокоєній тіні пані Кетлін. — Я ніколи не зупиню пошуків. Життя своє віддам, якщо знадобиться, забуду власну честь, зневажу власні мрії, але знайду.»

За полем битви дорога бігла уздовж берега між сіро-зеленим хвилястим морем з одного боку та ланцюжком низьких вапнякових пагорбів з іншого. Брієнна не була на ній єдиним подорожнім: узбережжям на багато верст було розкидано безліч рибальських селищ, і цією дорогою рибалки зазвичай возили вилов на базар. Вона проминула жіночку-риболовку з доньками, що поверталися додому з порожніми кошиками на плечах. Помітивши Брієнну в обладунку, вони завважили її за лицаря, доки не побачили обличчя. Дівчата почали шепотітися одна до одної та витріщатися на всі очі, а Брієнна спитала їх, намагаючись не зважати:

— Чи не стрічали ви дорогою дівчину тринадцяти років? Шляхетно уроджену, блакитнооку, з брунатно-рудим волоссям. —

Пан Шадрик додав їй обережності, але ж вона мусила продовжувати пошуки. — Можливо, вона подорожує з блазнем.

Але дівчата і жінка тільки трусили головами і хихотіли, прикривши роти руками.

У першому ж селі, в яке вона в'їхала, поруч з її конем побігли босоногі хлопчакі. Ще перед селом Брієнна вдягла шолома, бо їй на смерть обридло хихотіння рибалок — хай краще приймають за чоловіка. Один хлопчина запропонував купити скойок, ще один — крабів, а інший схотів продати цноту сестри.

У другого хлопчакі Брієнна купила трьох крабів. Поки вона виїхала з селища, почався дощ, здійнявся вітер. «Насувається шторм» — подумала вона, витріщаючись на море. Краплі застукотіли по сталевому шоломі, аж задзвеніло у вухах. Але то було все одно краще, ніж десь там зараз пливти човном через море.

За годину далі на північ дорога розгалужувалася коло купи каміння, що позначала руїни якогось невеличкого замку. Праве відгалуження бігло вздовж берега,

наближаючись до півострова Гостроклішня — похмурої місцини, що складалася головне з боліт та порослих соснами пусток. Ліве відгалуження пробивало собі шлях крізь пагорби, поля та ліси до Дівоставу.

Дощ посилювався. Брієнна злізла з кобили і звела її зі шляху — пошукати притулку серед руїн. Де стояли замкові мури, ще можна було помітити між ожини, бур'янів та диких в'язів, але камені, з яких ті мури склалися, були розкидані між дорогами, наче дитячі іграшки. Проте частина головного кам'янця ще стояла. Трійко його башт були вимурувані з сірого граніту, як і знесені стіни, але зубці викладені з жовтого пісковця. «Три корони, — раптом зрозуміла вона, роздивляючись крізь дощ. — Три золоті корони.» Це був замок Голярдів. Вірогідно, саме тут народився пан Донтос.

Брієнна провела кобилу крізь уламки та безлад до входу в кам'янець. Від дверей лишилися тільки іржаві залізні завіси, але дах зберігся нівроку, і всередині було сухо. Брієнна прив'язала кобилу до смолоскипного держака у

стіні, зняла шолома і розтрусилла волосся. Вона саме заходилася шукати сухого дерева для вогнища, коли почула наближення іншого коня і мимохіть, підкоряючись відчуттю, ступила назад у тінь, де її б не побачили з дороги. То ж була та сама дорога, де їх з паном Хайме спіймали у полон. Вдруге цього не мало статися.

Вершник був із себе невеличкий. «Скажений Повх, — подумала була вона з першого погляду. — Якось зумів мене вистежити.» Рука сама собою лягла на руків'я меча, а на думку спало, чи не вважає лицар її за легку здобич, бо вона, бач, жінка. Колись каштелян князя Грандісона зробив таку саму помилку. Звали його Гамфрей Штир, і був то погордливий старий шістдесяти п'яти років з яструбиним носом та лисим плямистим черепом. Того дня, коли вони заручилися, наречений попередив Брієнну, щоб після майбутнього весілля вона поводитася, як личить шляхетній жінці. «Я не потерплю, щоб моя пані дружина вибрикувала переді мною у чоловічій кольчусі. У цьому я

чекаю від вас належної поваги чоловікові, бо інакше муситиму покарати.»

Брієнні було шістнадцять, і вона добряче знала, з якого боку братися за меч. Хоча вправність зі зброєю в навчальному дворі не допомогла їй подолати сором'язливість, усе ж вона знайшла в собі мужність сказати панові Гамфрею, що прийме покарання лише від чоловіка, який зуміє перемогти її у двобої. Старий лицар збуряковів лицем, але погодився вдягти обладунок і навчити зухвале дівчисько, де її місце. Билися вони тупою турнірною зброєю, тому булава Брієнни не мала шпичаків. Але і нею вона розтрощила панові Гамфрею ключицю, два ребра і надію на подружнє щастя. То був її третій майбутній чоловік — і останній. Більше батько не наполягав на заміжжі.

Якщо по п'ятах в неї скрадався справді пан Шадрік, то на неї, вірогідно, чекав двобій. Ані об'єднуватися з малим лицарем, ані дозволяти йому іти слідом аж до Санси вона наміру не мала. «А він зухвалець, на мову он який

хвацький. Поводиться так, наче певен свого хисту з мечем, — подумала Брієнна. — Може, й так, але ж статурою дрібнуватий. У мене руки довші, та й сили, мабуть, більше.»

Силою Брієнна не поступалася більшості лицарів. Її старий майстер-мечник казав, що такою спритністю та швидкістю не похвалиться жодна жінка її статури. Витривалістю її теж боги не обділили, і пан Гудвін вважав це за найщедріший їхній дарунок. Битися мечем та щитом — справа дуже втомна, і перемога часто-густо дістається тому, хто довше втримається на ногах. Пан Гудвін учив її битися обережно, берегти силу, водночас дозволяючи ворогові марнувати свою у лютих наскоках.

— Чоловіки тебе завжди зневажатимуть, — казав він, — і з гордоців бажатимуть перемогти швидко, аби ніхто не казав, що якась жінка зуміла гідно протриматися проти них бодай трохи.

Вийшовши у світ, Брієнна швидко зрозуміла, що майстер-мечник мав рацію. Навіть Хайме

Ланістер налетів на неї у той самий спосіб — тут-таки у лісі побіля Дівоставу. Якщо буде на те божа ласка, Скажений Повх зробить ту саму помилку. «Може, він і гартований лицар, — подумала вона, — але ж не Хайме Ланістер.» І вийняла меч з піхов.

Але до розгалуження двох доріг під'їхав зовсім не каштановий бойовий кінь пана Шадріка, а старий та виснажений строкатий з худорлявим хлопчиною на спині. Коли Брієнна побачила коня, то відступила назад, збентежена. «Якийсь малий, та й годі, — подумала вона, але тут побачила обличчя під каптуром. — Хлопчина з Сутіндолу. Той, який у мене влетів. Це він.»

Хлопчик не кинув на руїни замку навіть погляду, натомість роздивився спершу одну дорогу, потім іншу. Повагавшись хвилину, він повернув коняку головою до пагорбів і потрусив собі далі. Брієнна дивилася, як він зникає під пеленою дощу, аж раптом втямила, що бачила того ж самого хлопця у Росбі. «То він мене вистежує, — подумала вона. — Але в

цю гру можна гратися удвох.» Брієнна відв'язала кобилу, видерлася у сідло і рушила слідом.

Малий дорогою витрищався на землю, пильнуючи колії, заповнені дощовою водою. Дощ заглушив Брієннине наближення, та й каптур, без сумніву, зробив свій внесок. Хлопець навіть не глянув собі за спину, доки Брієнна ристю не підлетіла до нього ззаду і не ляснула старого коня по крижах плащиною свого меча.

Кінь став дибки, худорлявий малий полетів з його спини на землю, тріпотячи лапами киреї, наче крилами. Прилетів він у грузьке болото, а коли так-сяк випростався з брудом та бурюю мертвою травою між зубів, над ним стояла Брієнна з мечем у руці. Хлопець був, поза сумнівом, точнісінько той самий — вона упізнала ячмінь на оці.

— Хто ти такий? — завимагала вона.

Малий заворушив губами, але нічого не відповів, лише вирячив очі завбільшки мало не з куряче яйце.

— П-п-п... — було все, на що він спромігся.
— П-п-п...

Хлопець затремтів, аж зателенькали ланки кольчуги.

— П-п-п...

— Прочиш? — перепитала Брієнна. — Ти мене про щось проочиш?

Вона приставила вістря меча малому до борлака і проказала:

— Це я тебе красно прощу розказати мені, хто ти такий і навіщо мене переслідуєш.

— Не п-п-прощу. — Хлопець запхав палець до рота і виколупав звідти грудку грязюки, відпльовуючись. — П-п-под. Мене так звати. П-п-подрік П-пейн.

Брієнна опустила меча, зненацька відчувши напад співчуття до малого. Вона пам'ятала той день у Надвечір'ї, молодого лицаря з трояндою в руці. «Він приніс її подарувати мені.» Принаймні так їй сказала септа. Брієнна мала лише привітати гостя у батьковому замку. Йому було вісімнадцять років, довге руде волосся спадало на плечі. Їй було дванадцять, її

стан міцно стягувала нова негнучка сукня, груди прикрашали гранати. Вони були однакові на зріст, але Брієнна не зуміла ані подивитися йому в очі, ані проказати прості слова, яких її навчила септа. «Пане Ронете. Вітаю вас у палатах мого вельможного батька. Така втіха — нарешті побачити ваше обличчя.»

— Навіщо ти за мною їдеш? — завимагала вона. — Тебе надіслали шпигувати? Хто твій хазяїн: Варис чи королева?

— Ні. Жоден. Ніхто.

Брієнні здалося, що хлопчині років десять, та вона знала точно, що вік дітей на око вгадувати не вміє. Їй завжди здавалося, що діти молодші, ніж є насправді — можливо, тому, що вона сама змалку була завелика для своїх літ. «Якби ж просто дівка дебела була, — казала септа Роела, — а то наче парубок.»

— Цей шлях надто небезпечний для самотнього хлопчини.

— Не для зброєносця ж! Я його зброєносець. Правиці.

— Князя Тайвина? — Брієнна вклала меча

до піхв.

— Ні. Іншого Правиці. Попереднього. Його сина. Я бився з ним у битві. Кричав «Півпан! Півпан!»

«Зброєносець Біса?!» Брієнна не знала навіть, що Біс мав зброєносця. Тиріон Ланістер не був лицарем. Напевне, йому належала якась служба... джура, покойовий, чашник... зрештою, хтось мав одягати таку поважну особу... «Але зброєносець?!»

— Навіщо ти за мною стежив? — спитала вона. — Чого тобі треба?

— Щоб знайти її. — Хлопчина став на ноги. — Його пані. Ви ж її шукаєте. Брелла мені сказала. Вона його дружина. Не Брелла, пані Санса. Я подумав: якби ви її знайшли...

Обличчя його скривилося у раптовому нападі.

— Я його зброєносець, — повторив малий, не зважаючи на струмені дощу, які спливали обличчям, — а він кинув мене напризволяще.

Санса

Коли вона була ще зовсім маленькою дівчинкою, в Зимосічі аж на півроку залишився гостювати мандрівний співець. То був старий з білим волоссям та обвітраним обличчям, але як солодко він співав про лицарів, їхні мандри та пригоди, їхніх красних панн та шляхетних дружин, і Санса плакала гіркими слізьми, коли співець їхав геть, і вмовляла батька не відпускати його.

— Наш гість заспівав кожної пісні, якої знав, уже щонайменше тричі, — лагідно пояснював їй князь Едард. — Я не можу тримати людину проти її волі. Не плач, мила моя — скоро до нас приїдуть інші співці.

Але співці не їхали ще рік, а чи й довше. Санса молилася Седмиці у септі та старим богам серце-дерева, благала повернути їй

старого, ба краще — надіслати іншого співця, юного та красивого на вроду. Але боги не відповіли, і у палатах Зимосічі панувала тиша.

Втім, те все сталося у дні давно минулі, коли вона була малим дурним дівчатком. Зараз вона — красна діва тринадцяти років, розквітла жінка. Кожен вечір її та ніч повнилися піснями, і вдень Санса тепер молилася про тишу.

Якби Соколине Гніздо будували як усі інші замки, то співи мерця чули б лише пацюки та наглядачі — адже товсті стіни підземель радо ковтали і пісні, і стогони, і вереск. Але небесні келії мали за одну стіну порожній простір, а тому кожне заспіване мерцем слово вільно лунало на кам'яних схилах Велетневого Списа. А які ж пісні він обирав... про «Танок драконів», про прекрасну Жонкіль та її дурня, про Янку зі Старокаменів та Принца Драконобабок. Він співав про зради і найпідліші вбивства, про страчених нещасних і криваву помсту. Він співав про горе та сум.

Хай куди Санса йшла у замку, їй не вдавалося уникнути музики. Музика злітала

вгору звивистими баштовими сходами, знаходила її оголеною в лазні, вечеряла разом із нею в сутінках, прокрадалася навіть у опочивальню, коли час було зачиняти віконниці на клямки. Музика прилітала на крилах морозного вітру і так само, як мороз, вистужувала їй серце. Хай на Соколине Гніздо від самого дня смерті пані Лізи більше не падав сніг, але ночами навкруги панував лютий холод.

Голос співця був сильний та солодкий. Сансі здалося, що тепер він став навіть кращий, ніж раніше — багатший на відтінки, повний болю, страху та нездійснених прагнень. Вона не розуміла, чому боги подарували такий голос такій нищій людині. «Він би взяв мене силоміць на Пальцях, якби Петир не прислав пана Лотора наглянути за мною, — нагадала вона собі. — А потім грав пісні, щоб заглушити мій крик, коли тітка Ліза намагалася мене вбити.»

Втім, від тих спогадів слухати легше не ставало.

— Благаю вас, — умовляла вона князя

Петира, — чи не можна це припинити?

— Я йому слово дав, дороженька.

Петир Баеліш, князь на Гаренголі, коронний намісник на Тризубі, наказний господар Соколиного Гнізда і Долини Арин, підняв очі від листа, якого саме писав. Відколи впала пані Ліза, він написав мало не сотню листів; Санса безліч разів бачила, як круки вилітають з крукарні та влітають до неї.

— Краще я терпітиму його спів, ніж слухатиму скигління та схлипи.

«Справді, хай краще співає, але ж...»

— Чи обов'язково йому співати усю ніч, мосьпане? Князь Роберт не може спати, плаче...

— ...за покійною матінкою. Цьому зарадити ніяк не можна, його мамці більше нема на світі.

— Петир здвигнув плечима. — Та вже недовго лишилося. Князь Нестор підніметься до нас назавтра.

Санса вже стрічала князя Нестора Ройса — лише одного разу, після одруження Петира з її тіткою. Ройс був Намісником Місячної Брами

— великого замку, що стояв коло підніжжя гори і охороняв сходи до Соколиного Гнізда. Весільний почет переночував у нього, перш ніж розпочати підйом до Гнізда. Князь Нестор не кинув на неї навіть другого погляду, і все ж новина про його приїзд нажахала Сансу. Князь служив ще й великим підстолиєм Долини, був вірним слугою Джона Арина та пані Лізи.

— Він же... ви ж не дозволите князеві Нестору побачити Марільйона, чи не так?

Мабуть, жах ясно відбився в неї на обличчі, бо Петир аж відклав перо убік.

— Авжеж не так. Навпаки, я наполягатиму, щоб князь його побачив. — Петир підманив Сансу до стільця коло себе. — Ми з Марільйоном уклали певну угоду. Морд буває такий переконливий... А якщо наш музика нас розчарує і заспіває пісні, яка нам не сподобається, ми з тобою просто скажемо, що він бреше. Кому, гадаєш, охочіше повірить князь Нестор?

— Нам? — перепитала Санса. Вона дуже хотіла на це сподіватися.

— Авжеж нам. Адже наша брехня йому вигідна.

У світлиці було тепло, весело тріщав вогонь, але Санса все одно затремтіла.

— Так, але... але що як...

— Що як князь Нестор кохається у шляхетській честі більше, ніж у вигоді? — Петир обійняв її за плечі. — Що як він хоче правди і чесного суду по вбитій пані?

Баеліш посміхнувся і додав:

— Я, мила моя, добре знаю князя Нестора. Вважаєш, я б дозволив йому зашкодити моїй донечці?

«Я не ваша донечка, — подумки відказала вона. — Я Санса Старк, дочка князя Едарда і пані Кетлін, кров Зимосічі.» Але вголос не вимовила. Якби не Петир Баеліш, то саме Санса полетіла б замість Лізи Арин холодним синім небом до смерті на каменях за шість сотень стоп унизу. «Який він зух, нічого не боїться.» От би позичити в нього трохи мужності, бо єдине, чого Сансі хотілося — це заповзти назад у ліжку, заховатися під ковдрою

і спати, спати, спати... Вона ще жодного разу не проспала цілу ніч, відколи загинула Ліза Арин.

— А чи не можете ви сказати князеві Нестору, що я... що мені недобре, чи...?

— Він захоче почути твою розповідь про смерть Лізи.

— Мосьпане, але ж... якщо Марільйон розкаже, що насправді...

— Тобто якщо він збреше?

— Збреше? Так, якщо він збреше, якщо мої слова будуть проти його слів, і князь Нестор подивиться мені у вічі й побачить, яка я налякана...

— Трохи переляку в очах, Алейно, буде саме доречно. Ти ж бачила стільки жахів. Нестор буде розчулений.

Петир уважно роздивився її очі, наче бачив уперше.

— Ти маєш очі своєї матері. Чесні та невинні, блакитні, як море під сонцем. Коли станеш трохи старша, багато чоловіків потонуть у цих очах.

Санса не знала, що йому відповісти.

— Тобі тільки й треба, що розповісти князеві Нестору те саме, що ти розповіла князеві Роберту, — вів далі Петир.

«Роберт — малий хворобливий хлопчина, — подумала Санса, — а князь Нестор — дорослий чоловік, суворий і підозріливий.» Робертові бракувало сил, його треба було захищати — навіть від правди.

«Буває так, що мусиш брехати з любові» — колись запевняв її Петир. Тепер вона нагадала йому ці слова.

— Коли ми брехали князеві Роберту, ми його просто жаліли, хотіли врятувати, — мовила вона.

— А ця брехня врятує нас. Бо інакше нам з тобою доведеться залишити Соколине Гніздо крізь ті самі двері, що й Ліза. — Петир знову підняв перо. — Ми подамо йому до столу брехню з вертоградським золотим вином, а він вип'є і попросить ще, обіцяю тобі.

«Мені він теж подає до столу брехню» — усвідомила Санса. Доволі втішну брехню, годі

казати — вона навіть думала, що з добрих намірів. «Адже і брехня — це не завжди погано, якщо наміри добрі.» Якби ж тільки вірити у неї...

Сансу досі тривожило те, що сказала її тітка, перш ніж упасти. «Маячня, — відмахнувся тоді Петир. — Моя дружина була несповна розуму, ти ж сама бачила.» А й справді, бачила. «Я ж не зробила нічого, лише побудувала замок зі снігу, а вона хотіла випхати мене крізь Місячні Двері. Петир мене врятував. Він плекав таку любов до моєї матері, та й до мене...»

А що «до мене»? Ні, хіба можна сумніватися? Адже він її врятував.

«Він урятував Алейну, свою дочку» — прошепотів голос усередині. Але ж Санса — це та сама дівчина... іноді їй здавалося, що і пан господар теж складається з двох людей. Один — Петир, її захисник, добросердий, дотепний та лагідний... а інший — Мізинець, вельможа з Король-Берега, що весь час лукаво всміхається і пестить борідку, нашіптуючи у вухо королеві Серсеї. Мізинець — їй не друг. Коли Джоф

наказував її бити, захистив її Біс, а не Мізинець. Коли юрба намагалася її згвалтувати, до безпечного місця її вивіз Хорт, не Мізинець. Коли Ланістери одружили її з Тиріоном проти волі та згоди, розраду ласкавим словом подарував їй пан Гарлан Гартований, не Мізинець. А Мізинець заради неї навіть мізинцем не ворухнув.

«Ну хіба що вивіз мене звідти. Все-таки це він зробив. Я гадала, то пан Донтос, мій старий п'яний Флоріан — але ж насправді мене урятував Петир. Мізинець — то лише личина, яку він мусив одягнути.» Але інколи Сансі було вже важко розрізнити, де кінчається людина і починається личина. Адже Мізинець і князь Петир були такі схожі. Вона б, напевне, радо утекла від них обох, якби їй було куди тікати. Але Зимосіч стояла спалена і покинута, тіла Брана та Рікона давно вистигли. Робба зрадницьки вбили у Близнюках разом з паніматкою. Тиріона прирекли на смерть за вбивство Джофрі; якби Санса колись повернулася до Король-Берега, то королева

зажадала б її голову теж. Тітка, на захист котрої вона сподівалася, натомість намагалася її вбити. Дядько Едмур сидів у полоні у Фреїв, а двоюрідний дід Чорноструг — у облозі в Водоплинні. «Мені нема місця ніде, тільки тут, — похнюплено подумала Санса, — і друзів я не маю жодного, крім Петира.»

Уночі мрець заспівав «Чорний Робін повис у петлі того дня», «Материні сльози» та «Рине дощ у Кастамирі». Потім ненадовго зупинився, але щойно Санса закуняла, як знову завів своєї. Цього разу він заспівав «Шість скорбот», «Впале листя» і «Алісанну». «Такі сумні пісні» — подумала вона і, заплющивши очі, уявила собі співця у його небесній келії: як він купчиться у кутку подалі від холодного синього неба, скручується клубком під спальним хутром, колихаючи цимбали коло грудей. «Не треба його жаліти, — сказала собі Санса. — Він був марнославний і жорстокий, а скоро буде мертвий.» Врятувати його вона не могла, та й навіщо? Марільйон намагався її згвалтувати, а Петири урятував їй життя не один раз, а двічі.

«Є така брехня, яку мусиш казати.» Якби вона не брехала Джофрі, його Королегвардія щоразу лупцювала б її до крові.

Після «Алісанни» співець замовк, і Санса змогла годинку перепочити. Але щойно перший промінь світанку постукав їй у віконниці, вона знову почула, як знизу догори поплив наспів «Туманного ранку», і негайно прокинулася. Насправді то була жіноча пісня — лемент матері на світанку після жахливої битви, на полі якої вона шукає єдиного сина. «Мати виспіває з туги за мертвим сином, — подумала Санса, — а Марільйон тужить за своїми пальцями та очима.» Слова пісні злітали, наче стріли, влучаючи в п'ятьмі просто в серце.

Чи стрічали мого хлопця, панство добре й знатне?
Мого сина, що волосся, мов каштан, брунатне?
Накажіть йому, хто стріне, щоб ішов до хати,
Де у Вендгороді милім плаче рідна мати.

Санса затулила вуха подушкою з гусячого пуху, щоб не чути решти, але марно. День настав, вона прокинулася, і князь Нестор

розпочав свій шлях горою.

Великий підстолій та його супровід досягли Соколиного Гнізда добряче по обіді. Долина під ними сяяла золотом та черленню; здіймався вітер. Князь привів з собою спадкоємця, пана Альбара, також тузінь лицарів і два десятки стражників. «Стільки незнайомців.» Санса роздивлялася їхні обличчя з острахом і неспокоєм, питаючи себе, кого бачить: ворогів чи друзів.

Петир привітав гостей у чорному оксамитовому жупані з сірими рукавами, що пасував до вовняних штанів і додавав темної барви його сіро-зеленим очам. Поруч стояв маестер Колемон; ланцюг багатьох металів вільно теліпався на його довгій кощавій шиї. Хоча з двох чоловіків вищим був саме маестер, головну увагу привертав до себе пан наказний господар Долини. Скидалося на те, що всі свої звичні посмішки він відклав на інший день. Мовчки і поважно вислухавши, як Ройс представляє йому лицарів свого почту, Петир відповів:

— Вітаю шановне панство в сьому домі. Ви, певно, знаєте нашого маестра Колемона. А чи пригадуєте ви, князю Несторе, мою тілесну доньку Алейну?

— Авжеж.

Князь Нестор Ройс мав дебелу бичачу шию, груди як барило, чималу лисину, побиту сивиною бороду і суворий погляд незворушних очей. На знак вітання він схилив голову аж на піввершка.

Санса чемно присіла, надто злякана, щоб вимовити хоч слово — аби не ляпнути зайвого. Петир підняв її на ноги.

— Дороженька, будь гарною дівчинкою — приведи князя Роберта до високої палати. Хай привітає гостей.

— Так, батечку.

Голос її пролунав тоненько і придушено. «Брехливий голос, — подумала вона, поспішаючи сходами та галереєю до Місячної Вежі. — Винуватий голос.»

Коли Санса увійшла до опочивальні, Гретхель та Мадді саме допомагали Робертові

Арину влізти у штани. Князь Соколиного Гнізда знову плакав: очі його були червоні та подразнені, вії злиплися, ніс набряк і спливав юшкою. Мокра доріжка блищала під однією ніздрею, нижня губа скривавилася там, де він її кусав. «Князь Нестор не повинен бачити його таким» — подумала Санса розпачливо.

— Гретхель, дай-но мені балійку для вмивання. — Вона взяла малого за руку і повела до ліжка. — Чи добре спав цієї ночі мій Робчик-любчик?

— Ні, — пирхнув малий. — Не спав ані крихти, Алейно. Той знову співав, а мені замкнули двері! Я кликав, щоб мене випустили, але ніхто не прийшов. Хтось насмілився замкнути мене у опочивальні!

— Це він недобре вчинив.

Вмочивши м'якого рушника у теплу воду, Санса почала витирати хлопцеві обличчя... ніжно, дуже ніжно, бо якщо шкрябати Роберта надто грубо, на нього могла напасти трясця. Хлопчик був хворобливий і надзвичайно дрібненький для свого віку. Років йому було

вісім, але Санса знала п'ятирічних, більших за нього.

Робертові губи затремтіли.

— Я хотів прийти спати з тобою.

«Та знаю, чого ти хотів.» Робчик-любчик здавна призвичаївся заповзати в ліжку до матері, аж доки вона не одружилася з князем Петиром. Відколи пані Ліза загинула, малий взяв за звичку блукати Соколиним Гніздом у пошуках інших постелей. Найбільше він уподобав Сансину... і саме тому вона попрохала пана Лотора Брюна замкнути його двері минулої ночі. Сансі було байдуже, якби Роберт тільки спав, але ж він завжди ліз ротом до її грудей, а коли починалися напади трясці, то намочував постіль.

— Князь Нестор Ройс прибув від Брами на зустріч з тобою, — повідомила Санса, витираючи Робертові під носом.

— Не хочу його бачити, — буркнув малий.
— Я хочу слухати казку. Про Крилатого Лицаря.

— Опісля, — відповіла Санса. — Спершу ти

маєш привітати князя Нестора.

— В князя Нестора бородавка! — писнув малий, викручуючись. Він дуже боявся людей з бородавками. — Мамуся казали, він така жахлива людина!

— Бідолашний мій Робчику-любчику. — Санса розгладила йому волосся. — Ти за нею сумуєш, я знаю. Князь Петир теж сумує, бо кохав її усім серцем так само, як ти.

Це була та сама брехня з добрих намірів. Єдина жінка, яку Петир колись кохав, була вбита Сансина мати. Він сам у цьому зізнався пані Лізі, перш ніж виштовхнути її крізь Місячні Двері. «Вона була навіжена і небезпечна. Вбила свого власного пана чоловіка і вбила б мене, якби Петир не прийшов на порятунок.»

Але про це Робертові знати було зайве — він-бо лише маленький хворобливий хлопчик, який так любив свою покійну матінку.

— Ось так, — мовила Санса, — тепер ти справжній вельможний володар. Мадді, принеси-но кирею панові князю.

Кирейка була ягнячої вовни, м'якенька і тепла, чудового лазурового відтінку, що пасував до вершкового забарвлення жупанчика. Санса огорнула Робертові плечі, скріпила поли срібною застібкою в подібі півмісяця і узяла хлопчика за руку. Цього разу Роберт пішов покірливо, без заперечень.

Висока палата стояла зачинена, відколи впала пані Ліза, і Санса почувалася моторошно, коли входила до неї знову. Палата була довга, урочиста, пишно оздоблена, і напевне комусь здавалася гарною, але Сансу в ній у кращому разі охоплювала холодна похмура тривога. Тонкі стовпи скидалися на рибячі кістки, сині прожилки у білому мармурі нагадували жили на ногах якоїсь древньої старої. Хоча в стіни було вмуровано півсотні срібних держаків, смолоскипів у них горіло хіба що тузін, тому численні тіні танцювали на підлозі та збиралися калюжами у кожному кутку. Кроки відлунювали на мармурі; Санса чула, як вітер трусить Місячні Двері. «Не треба на них дивитися, — наказала вона собі, — бо ще

трясця нападе, як на Роберта.»

З поміччю Мадді вона посадила Роберта на престол з оберіг-дерева, підклавши йому купу подушок. По тому надіслали звістку, що його вельможність князь готовий приймати гостей. Двоє стражників у лазурових кобеняках відчинили двері на нижньому кінці палати, і Петир повів прибулих довгим блакитним килимом, що біг між рядами білих, наче кістка, стовпів.

Малий привітав князя Нестора з писклявою чемністю, жодного разу не згадавши про бородавку. Коли великий підстолій запитав про вельможну матінку пана князя, Робертові руки почали злегка труситися.

— Марільйон скривдив мою матусю! Викинув їх крізь Місячні Двері!

— Чи бачили ваша княжа вельможність, як це сталося? — запитав пан Марвин Видзвін, стрункий рудоволосий лицар, що служив при пані Лізі сотником сторожі, доки Петир не замінив його на Лотора Брюна.

— Алейна бачила! — відповів хлопчик. — І

пан вітчим теж.

Князь Нестор поглянув на неї. За ним очі на неї перевели усі: пан Альбар, пан Марвін, маестер Колемон та інші. «Вона була моя тітка, але хотіла мене вбити, — подумала Санса. — Потягла до Місячних Дверей і намагалася виштовхати. Я не хотіла ніякого цілунку, я лише будувала замок у снігу.» Вона обійняла себе, пробуючи не труситися.

— Даруйте їй, вельможне панство, — тихо та лагідно промовив Петир Баеліш. — Вона досі бачить уві сні жахіття про той день. Не диво, що нездатна вимовити про нього ані слова.

Він зайшов їй за спину і ніжно поклав руки на плечі.

— Я знаю, Алейно, як тобі важко, але наші друзі мають почути правду.

— Так. — Горло пересохло і стиснулося, говорити було майже боляче. — Я бачила... я була з пані Лізою, коли...

Сльоза покотилася її щокою. «Це добре. Сльоза — це доречно.»

— ...коли Марільйон... виштовхнув їх геть.

І вона переповіла про все знову, ледве чуючи слова, що вилітали в неї з рота.

Ще не скінчилася і половина оповіді, коли Роберт почав плакати і соватися, аж купа подушок небезпечно захиталася під ним.

— Він убив мою матінку! Я хочу, щоб він летів!

Долоні малого здригалися дедалі небезпечніше, а тоді почали сіпатися і плечі. Голова його смикнулася, зацокотіли зуби.

— Летів! — заверещав Роберт. — Летів, летів!

Руки й ноги юного князя навіжено зателіпалися. Лотор Брюн прожогом кинувся до помосту і встиг саме вчасно, щоб підхопити малого, який вже падав з престолу. Маестер Колемон відставав хіба на крок, хоча вдіяти майже нічого не міг.

Безпорадна разом із рештою присутніх, Санса могла лише стояти і дивитися, як перебігає напад. Одна з Робертових ніг влучила панові Лотору просто у обличчя. Брюн

вилаявся, але тримав хлопця міцно, поки той судомився, вимахував кінцівками і мочив собі штани. Гості не сказали ані слова; князь Нестор вже бачив такі напади раніше. Минуло чимало часу, поки судоми почали слабшати; спостерігачам він видався мало не вічністю. Наприкінці юний князь був такий слабкий, що не міг стояти.

— Заберіть їхню вельможність до ліжка і пустіть кров, — наказав князь Петир.

Брюн підняв малого на руки і поніс геть із палати. Маестер Колемон рушив слідом, хмурніючи лицем.

Коли їхні кроки завмерли, висока палата Соколиного Гнізда принишкла у цілковитій тиші. Санса чула, як ззовні стогне вечірній вітер, як шкрябається у Місячні Двері. Їй було дуже холодно, тіло виснажила втома. «Невже я мушу розповідати все спочатку?» — тривожилася вона.

Але, напевне, гостям вистачило почутого, бо князь Нестор прочистив горло і басовито загуркотів:

— Я того співця незлюбив з першого погляду. Казав я пані Лізі: відішліть його геть. Безліч разів просив, наполягав...

— Ви завжди давали нашій пані розумні та добрі поради, шановний князю, — мовив Петир.

— Але вона на них не зважала, — пожалівся Ройс. — Так-сяк вислуховувала, щось бурчала у відповідь, а робила своє.

— Моя пані дружина аж занадто довіряла цьому світові. — Петир казав так ніжно, що Санса й справді могла б повірити, наче він її кохав. — Ліза не вмiла бачити у людях зло, саме тільки добро. Марільйон співав солодких пісень, і вона думала, що норовом він теж добрий та лагідний.

— А насправді він нас свинями лаяв, — устряг пан Альбар Ройс. Прямодухий та широкий у раменах лицар голив підборіддя, але мав чималі цупкі та чорні бурці, що облямовували його просте грубе обличчя, наче живоплоти. Загалом пан Альбар виглядав молодшою змальовкою зі свого батька. —

Склав пісню про двох свиней, що риються під горою і жеруть соколиний послід. Це він так про нас! А коли я йому сказав, він засміявся і відповів: «Та годі вам, паночку добрий! Це просто пісенька про свиней.»

— З мене він теж кепкував, — буркнув пан Марвин Видзвін. — Паном День-Делень величав. А коли я присягнувся вирізати йому язика, утік і заховався за спідницями пані Арин.

— Він так часто робив, — додав князь Нестор. — Співець був боягуз, але прихильність пані Арин зробила його зухвалим аж до краю. Вона його вдягла, наче вельможного панича, подарувала золоті персні та пас із місячними каменями.

— І навіть улюбленого сокола князя Джона. — В лицаря, який це сказав, на жупані виднілися шість білих свічок дому Восколив. — Його вельможність любив того птаха — подарунок від самого короля Роберта.

Петир Баеліш зітхнув.

— Так, він поводився негідно, — кивнув

головою намісник Долини, — і я вже був поклав тому край. Ліза погодилася відіслати його геть. Саме для того вона викликала його сюди того дня. Я мав би бути поряд із нею, але навіть уявити не міг... це ж виходить, я її сам убив!

«Ні! — жахнулася Санса, — не кажи такого, не кажи їм, так не можна.» Але Альбар Ройс затрусив головою:

— Ні, мосьпане, ви не повинні себе винуватити.

— То була справа рук співця, — погодився його батько. — Приведіть його, князю Петире. Покладемо вже край цьому прикрому негараздові.

Петир Баеліш опанував себе і відповів:

— Як забажаєте, пане мій.

А тоді обернувся до стражників, наказав їм, і скоро співця привели з в'язниці. Разом зі співцем прийшов наглядач в'язниці Морд — огидна потвора з крихітними чорними очицями і перекошеним, порубаним обличчям. Одне вухо і частину щоки йому відтяли у

якійсь битві, але лишилося ще пудів з вісім блідої, наче в мерця, плоті. Одяг на ньому сидів погано і тхнув давнім, гнилим, гидким смородом.

Марільйон, на відміну від Морда, виглядав майже вишукано. Хтось навіть скупав його у лазні та вдяг у небесно-лазурові штани і вільну білу сорочку з пишними рукавами, підперезану сріблястим пасом, подарованим колись пані Лізою. Білі рукавички ховали його руки, біла шовкова пов'язка рятувала вельможне панство від споглядання його очей.

Морд стояв позаду бранця з батою. Коли він штурхнув співця пужалном у ребра, той упав на одне коліно.

— Добрі панове, благаю вас пробачити мені.

Князь Нестор насупився.

— Ти визнаєш свій злочин?

— Якби я мав очі, то заплакав би з розпачу. — Голос співця, такий сильний та нездоланий уночі, зараз тріскався і зривався у шепіт. — Я так її кохав, я не міг бачити її в обіймах іншого

і знати, що вона ділить з ним постіль. Я не хотів завдати болю володарці мого серця, присягаюся. Я тоді заклав двері засувом, щоб ніхто не заважав нам, поки я сповідаю свою пристрасть. Але пані Ліза була така холодна... коли вона мені сказала, що носить дитину князя Петира... мене охопило безумство...

Поки співець говорив, Санса витріщалася на його руки. Гладуха Мадді стверджувала, що Морд відтяв йому три пальці — обидва мізинці та один підмізинний. Мізинці його справді здавалися негнучкими поряд з іншими, але у рукавичках нічого не було видно напевне. «А може, то лише вигадка. Звідки Мадді знати?»

— Князь Петир з милосердя дозволив мені лишити при собі цимбали, — розказував далі сліпий співець. — Цимбали і... і язика... щоб далі співати пісень. Пані Ліза так любила мої пісні...

— Заберіть цю істоту геть, бо я його зараз уб'ю власною рукою, — прогарчав князь Нестор. — Мене нудить від самого погляду на нього.

— Морде, забери бранця назад до небесної келії, — наказав Петир.

— Так, м'сьпане. — Морд грубо вхопив Марільйона за комір. — Стули рота!

Коли наглядач вимовляв слова, Санса побачила на свій подив, що зуби в нього золоті. Всі присутні дивилися, як він тягне і штовхає співця до дверей.

— Його треба скарати! — оголосив пан Марвин Видзвін, коли бранця забрали. — Хай вилетить з Місячних Дверей услід за пані Лізою!

— І без язика, — додав пан Альбар Ройс. — Без того брехливого і насмішкуватого язика.

— О, я знаю, що поставився до нього занадто поблажливо, — винувато промовив Петир Баеліш. — Правду кажучи, мені його навіть шкода. Він учинив свій злочин з кохання.

— Хоч із кохання, а хоч із ненависті, — наполягав Видзвін, — але він має померти!

— Та однак недовго чекати, — буркнув князь Нестор похмуро. — Ніхто довго не

сидить у небесних келіях. Його покличе блакить.

— Покличе, — погодився Петир Баеліш, — але чи відгукнеться Марільйон на поклик, знає лише він сам.

Петир махнув рукою, і стражники відчинили двері на дальньому кінці палати.

— Знаю, панове, як ви втомилися після сходження на цю гору. Для вас усіх приготувані помешкання на ніч, а в нижній палаті — наїдки та вино. Проведи гостей, Озвеле, і упевнися, що вони мають усе потрібне.

Він обернувся до Нестора Ройса.

— А ви, ясний пане, чи не приєднаєтеся до мене у світлиці за кухлем вина? Алейно, дорогенька, ходи з нами — наливатимеш.

У світлиці, де чекав глек вина, горіло невисоке полум'я в комині. «Вертоградське золоте.» Санса наповнила келиха князя Ройса, поки Петир ворушив дрова залізною коцюбою.

Князь Нестор усівся поблизу вогню.

— Це ще не кінець справи, — мовив він до Петира, наче не помічаючи присутності Санси.

— Мій брат у перших має намір допитати співця особисто.

— Спижевий Йон мені не довіряє. — Петир відштовхнув убік одну з дровиняк.

— Він має намір з'явитися з загоном прибічників. До нього приєднається Симонд Храмин, не майте сумніву. Боюся, що й пані Тягнидуб.

— А також князь Видзвін, молодий князь Лович, Гортон Черленець. За ними слухняно прийдуть Дужий Сем Камінець, Толет, Шат, Джерелів, хтось із Корбреїв.

— Ви маєте надійні джерела. Хто з Корбреїв? Авжеж не князь Лионель?

— Ні, його брат. Пан Лин мене чомусь не любить.

— Лин Корбрей — небезпечна людина, — мовив князь Нестор з похмурою рішучістю. — Які ваші наміри? Що робитимете?

— А що я можу зробити, крім привітати їх, коли прийдуть?

Петир ще поворушив вогонь і відклав коцюбу.

— Мій брат у перших має намір прибрати вас із уряду наказного господаря.

— Якщо так, я його зупинити не в змозі. В мене тут залога у двадцять вояків. Князь Ройс та його друзі здатні зібрати двадцять тисяч.

Петир пішов до дубової скрині, що стояла під вікном.

— Спижевий Йон хай робить, що вважає за потрібне, — мовив він, стаючи на коліна. Тоді відчинив скриню, витяг звідти сувій пергамену і приніс його князеві Нестору. — Ласкавий пане. Ось за порука любові, яку плекала до вас моя пані дружина.

Санса дивилася, як Ройс розгортає сувій.

— Це... несподівано, пане мій.

Вона здригнулася, побачивши сльози у князя в очах.

— Несподівано, але аж ніяк не незаслужено. Моя пані поціновувала вас понад усіх інших значкових панів. Ви були каменем, на якому стояв її дім — так вона казала мені сама.

— Її каменем. — Князь Нестор зашарівся. — Вона так казала?

— І вельми часто. А оце, — Петир махнув рукою на пергамен, — доказ її слів.

— Це... це добре знати. Джон Арин справді цінував мою службу, я це знаю, але пані Ліза... вона мене зневажила, коли я приходив шукати її руки, і я боявся... — Князь Нестор насупив лоба, яким побігли борозни. — Бачу, тут печатка Аринів, але ж підпис...

— Пані Лізу вбили, перш ніж грамоту встигли подати їй на підпис. Тому підписав я, як наказний господар Долини. Знаю, саме таким було б її бажання.

— Зрозуміло. — Князь Нестор знову скрутив пергамен у сувій. — Ви... вірні своєму обов'язкові, пане мій. Та й у хоробрості вам не відмовиш. Дехто вважатиме цей привілей негідним і винуватитиме вас за нього. Адже титул Намісника Брами ніколи не був спадковим. Арини збудували Брамуну за тих часів, коли самі ще носили Соколинний Вінець і правили Долиною як королі. Гніздо було їхнім літнім стільцем, та коли починав падати сніг, увесь двір спускався донизу. Можна сказати,

Місячна Брама — не менш королівський замок, ніж Соколине Гніздо.

— У Долині немає королів уже триста років, — зауважив Петир Баеліш.

— Так, відколи прийшли дракони, — погодився князь Нестор. — Та навіть після того Брама лишалася замком Аринів. Сам Джон Арин був її Намісником за життя свого батька. Після успадкування княжого престолу він віддав уряд своєму рідному братові Ронелу, а тоді братові у перших Денисові.

— Князь Роберт рідних братів не має, а інші родичі — вельми далекі.

— Справді так. — Князь Нестор міцно стиснув сувій. — Не скажу, що не сподівався на цю честь. Поки князь Джон правив державою як Правиця, на мої плечі ліг тягар правління Долиною від його імені. Я зробив усе, що від мене вимагалось, і нічого для себе не просив. Але на богів, хто це заслужив, якщо не я!

— Жодного сумніву, — відповів Петир, — і князь Роберт спатиме міцніше, коли знатиме, що при підніжжі гори його спокій завжди

оберігатиме вірний друг.

Він підняв келиха з вином.

— Отже, насмілюся випити, пане мій, за дім Ройс, Намісників Місячної Брами... віднині й на віки вічні.

— Так, віднині й на віки вічні!

Два срібних келихи брязнули один об одний.

Пізніше, значно пізніше, коли глек золотого вертоградського вина спорожнів до краплі, князь Нестор відкланявся і пішов до свого лицарського товариства. До того часу Санса вже спала навстоячки, мріючи тільки про те, щоб заповзти до власного ліжка. Але Петир ухопив її за руку і спитав:

— Бачиш, які дива творить брехня і вертоградське золоте?

Чому їй кортіло плакати? Адже це добре, що Нестор Ройс тепер на їхньому боці.

— Невже це все брехня?

— Певно, що не все. Ліза часто величала князя Нестора каменем, та навряд чи хотіла його тим похвалити, бо сина його кликала

«лобаком». Так, Ліза знала, що князь Нестор мріє володіти Брамою на спадкових правах, щоб зрівнятися з іншими князями не за самим лише титулом. Але ж вона мріяла про інших синів і хотіла передати замок молодшому братові Роберта. — Він звівся на ноги. — Ти розумієш, що тут відбулося, Алейно?

Санса хвильку повагалася.

— Ви віддали князеві Нестору Місячну Браму, щоб убезпечити собі його підтримку.

— Так, я це зробив, — погодився Петир, — але ж наш наріжний камінь походить з Ройсів, що означає надмірну пиху і надмірний гонор. Якби я просто в очі запитав його про ціну його підтримки, він би надувся, як сердита жаба, бо бач, відчув би образу своїй честі. А отак... він не зовсім тупоголовий, щоб дурити себе, але водночас розуміє, що подана йому брехня краща для нього, ніж правда. Він хоче вірити, що Ліза поціновувала його понад усіх значкових панів. Зрештою, один з тих значкових — Спизhevий Йон, а Нестор ніколи не забуває, що походить з молодшої гілки дому

Ройс. Він хоче для свого сина кращої долі. А люди честі зроблять для своїх дітей таке, чого б ніколи не подумали зробити для себе.

Санса кивнула.

— Підпис на грамоті... ви б могли попрохати князя Роберта докласти власної руки, але натомість...

— ...підписав сам як наказний господар Долини. Навіщо?

— Для того, щоб... якщо вас приберуть з посади... або вб'ють...

— ...права князя Нестора на Браму раптом стали сумнівними. Запевняю тебе, його уваги це не уникло. Ти розумниця, що все дотямила сама. Втім, меншого я від своєї доньки й не чекав.

— Дякую вам. — Вона дурнувато пишалася своєю здогадкою, але і бентежилася теж. — Але ж я не... не ваша донька. Насправді ні. Тобто я прикидаюся Алейною, але ж насправді...

Мізинець приклав їй до вуст пальця.

— Я знаю те, що знаю, і ти теж. Деякі речі, дорогенька, ліпше не проказувати вголос.

— Навіть коли ми на самоті?

— Надто коли ми на самоті. Бо інакше настане день, коли до кімнати раптом увійде челядин, або стражник коло дверей почує щось таке, чого не мав би чути. Невже ти хочеш зайвої крові на своїх руках, люба моя?

Перед нею раптом виникло обличчя Марільйона; воно плавало у повітрі зі світлою пов'язкою на очах.

— Ні, — мовила Санса. — Благаю, не треба.

— Я був відчув спокусу, доню, сказати тобі, що це не гра. Але ж насправді це гра, і ми в неї граємо. У гру престолів.

«Я не просила, щоб мене брали до цієї гри.»
Надто вже вона небезпечна. «Один хибний крок, і смерть.»

— Озвел... пане мій, але ж Озвел вивозив мене з Король-Берега у ніч моєї втечі. Він напевне знає, хто я така.

— Якщо в нього розуму хоч із овечу бибку, то напевне знає. Пан Лотор теж. Але Озвел служить мені дуже давно, а Брюн не має звички плескати язиком. Кіптюг наглядає для мене за

Брюном, а Брюн — за Кіптюгом. «Не довіряйте нікому» — колись казав я Едардові Старку, але він мене не слухав. Ти — Алейна, і маєш бути нею весь час.

Він поклав їй два пальці на ліву грудь.

— Навіть отут. У своєму серці. Ти впораєшся? Ти зможеш бути моєю донькою у своєму серці?

— Я...

«Я не знаю, пане» — трохи не сказала вона, та не це він хотів почути. «Брехня і вертоградське золоте» — подумала вона.

— Так, я — Алейна, батечку. Ким я ще можу бути?

Князь Мізинець поцілував її у щоку.

— З моїм розумом і красою Кет світ ляже до твоїх ніг, мила моя. А тепер хутко у ліжечко.

Гретхель тим часом розпалила у комині вогонь і перебила їй перину. Санса роздяглася і залізла під ковдри. «Аби ж сьогодні не співав, — помолилася вона про себе, — не тоді, коли в замку князь Нестор і решта. Він не насмілиться.» І заплющила очі.

Посеред ночі Санса раптом прокинулася — то малий Роберт заліз до неї в постіль. «Забула сказати Лоторові, щоб зачинив його знову» — усвідомила вона. Та вдіяти вже нічого не могла і тому просто обійняла малого.

— Робчику-любчику? Лишайся зі мною, але спробуй не крутитися. Просто заплющ очі та спи, маленький мій.

— Спатиму. — Він притиснувся міцніше і поклав їй голову між грудей. — Алейно? Тепер ти — моя матінка?

— Гадаю, що так, — відповіла вона.

Адже брехня — це не завжди погано, аби наміри були добрі.

Кракенова донька

Палата гриміла голосами п'яних Харлів — усіх до одного близьких і далеких родичів. Кожен пан вивісив свого прапора позаду лав, на яких сиділи його люди. «Замало їх, — подумала Аша Грейджой, видивляючись з галереї, — ой, замало.» Лави порожніли мало не на три чверті.

Те саме сказав і К'ярл Дівчисько, коли вони наближалися з моря на «Чорному вітрі». Він порахував лодії, витягнуті на берег коло замку її дядька, і вуста його стиснулися.

— Вони не прийшли, — зауважив він, — а хто прийшов, тих не досить.

Він мав рацію, але Аша не могла з ним погодитися вголос там, де чули жеглярі. У їхній відданості вона не сумнівалася, та навіть залізяни вагатимуться віддати свої життя за

справу, без надії програну ще заздалегідь.

«Невже у мене так мало друзів?» Серед прапорів вона бачила срібних рибок Ботликів, голе кам'яне дерево Голодрівів, чорного кита Вольмарків, зашморги Мравів. Решта несла на собі коси Харлів. Боремунд помістив свою на світло-блакитне поле, Гото оточив свою облямівкою з фортечних зубців, а Лицар з'єднав у чвертях з пишним павичем дому своєї матері. Навіть Сігфрид Срібночолій зобразив на прапорі дві коси у супротилежжі на поділеному навскіс полі. Але тільки сам князь Харло міг показувати срібну косу на простому, чорному, як ніч, полі прапора, що віяв за вітром від початку часів: Родрік на прізвисько Читайло, господар на Десятивеж'ї, князь острова Харло, пан Харло з панства Харло... і улюблений дядько Аші.

Панське крісло князя Родріка було вільне. Дві коси куваного срібла перетиналися над ним — такі велетенські, що й велетень не змахнув би — але під ними виднілися тільки порожні подушки. Аша не здивувалася — адже бенкет

давно скінчився, лише брудні тарелі та кістки розкидані були столами, поставленими на кобильниці. Нечисленні гості вже не їли, тільки пили з кухлів — а дядько Родрік ніколи не мав схильності до товариства лайливих та дратівливих пияків.

Вона обернулася до Тризубки — неймовірно старої бабці, що служила управителькою при дядькові з прадавніх часів, коли ще звалася Дванадцятизубкою.

— Мій дядько сидить з книжками?

— А де ж панові ще бути?

Управителька була така стара, що один септон якось сказав: мабуть, вона саму Старицю в колисці колихала. За тих часів Святу Віру ще терпіли на островах; князь Родрік тримав у Десятивеж'ї септонів, хоч і не заради спасіння душі, а заради догляду за книжками.

— З книжками і з Ботликом. Ботлик теж там.

Прапор Ботликів висів у палаті — згряя сріблястих рибок на блідому зеленому полі —

хоча Аша не бачила його «Стрімкий плавець» серед інших лодій.

— Я чула, дядько Вороняче Око наказав потопити старого Савейна Ботлика.

— Тутечки зараз молодий князь. Трістіфер Ботлик.

«Тріс?» А що сталося зі старшим сином Савейна, Гареном? «Та скоро дізнаюся, нікуди не дінуся. Ой, незграбно вийде.» Аша не бачила Тріса Ботлика, відколи... та ні, краще не згадувати.

— А де моя паніматка?

— У ліжку, — відповіла Тризубка, — у Вдовиній Вежі.

«А й справді, де ж іще?» Вдовиця, на честь якої названо було вежу — то була її власна тітка. Пані Гвинеса приїхала додому оплакати чоловіка, який загинув коло Файного острова під час першого повстання Балона Грейджоя.

— Я залишуся, доки не минеться моє горе, — казала вона своєму братові, як переповідали люди, — хоча за правом Десятивеж'я мало бути моє, бо я ж на сім років за тебе старша.

Відтоді минули довгі роки, але вдовиця жила собі та й жила, носила жалобу, плакала за чоловіком і бурмотіла час від часу, що замок має належати їй. «А тепер князь Родрік має під своїм дахом іще одну напівбожевільну сестру, — подумала Аша. — Не диво, що він шукає розради серед своїх книжок.»

Ще й досі було важко повірити, що слабка та хвора пані Аланіс пережила свого чоловіка князя Балона, такого суворого та міцного. Аша пливла на війну з важким серцем, побоюючись, щоб мати не померла до її повернення. Жодного разу їй не спало на думку, що натомість може загинути її батько. «Потоплий Бог жорстоко жартує з нами усіма. І все ж люди ще жорстокіші.» Раптова буря і обірвана мотузка кинули Балона Грейджоя у обійми смерті. «Принаймні так розповідають.»

Востаннє Аша бачила свою матір, коли спинялася у Десятивеж'ї узяти свіжої води дорогою на північ, до Жбиру-в-Пуці. Аланіс Харло ніколи не належала до тих красунь, яких вихваляють співці, але донька любила її суворе

сильне обличчя та сміхотливі очі. Останнього разу, проте, Аша знайшла пані Аланіс нерухомою на лаві коло вікна під купою хутра, з непорушним поглядом кудись за море. «Це моя мати чи її примара?» — згадала вона свою думку, коли цілувала матір у щоку.

Шкіра матері була тонка, наче сухий пергамен, довге волосся геть побіліло. Голова ще трималася на шиї рівно та погордливо, але очі затуманило мороком, а губи трусилися, коли вона питала про Теона.

— Ти привела мого маленького хлопчика? — питала мати.

Коли Теона забирали до Зимосічі заручником, йому було десять років. Скидалося на те, що пані Аланіс повік запам'ятала його десятирічним.

— Теон не зміг приїхати, — мусила відповісти Аша. — Батько надіслали його плюндрувати Каменястий Берег.

Пані Аланіс не знайшлася, що сказати, лише повільно кивнула, та по очах добре було видно, як глибоко її поранили доньчині слова.

«І тепер я маю розказати їй, що Теон мертвий, і ввігнати в серце ще один ніж.» Там уже стирчали два ножі, на яких було написано «Родрік» та «Марон», і безліч ночей вони жорстоко оберталися у її кривавих ранах. «Піду до неї назавтра» — присяглася собі Аша. Подорож була довга та втомна; неможливо було іти до матері, не перепочивши.

— Маю розмову до князя Родріка, — мовила вона до Тризубки. — Подбай про моїх жеглярів, коли розвантажать «Чорний вітер». Вони приведуть бранців, а тим потрібні будуть теплі постелі та гаряча їжа.

— У кухні є холодна телятина. А у великому кам'яному слоїку — гірчиця з самого Старограду.

Від згадки про гірчицю стара блаженно всміхнулася. З ясен у неї витикався самотній брунатний зуб.

— Ні, так не годиться. Ми подолали важкий шлях. Я хочу, щоб вони зігріли животи чимось гарячим. — Аша заклала великого пальця за паса з нютами, який оперезував їй стегна. —

Пані Гловер та її дітям не має бракувати ані дров, ані тепла. Осели її у вежі, не в підземеллі. Дитина хворіє.

— Діти часто хворіють. Більшість помирає, батьки за ними плачуть — таке життя. Я запитаю мого пана, куди подіти цих вовків.

Аша вхопила носа жінки великим та вказівним пальцями і добряче вщипнула.

— Ти зробиш, як я кажу. А якщо помре ця дитина, ніхто не плакатиме гірше за тебе.

Тризубка заскиглила і пообіцяла коритися; тоді Аша відпустила її та пішла шукати дядька.

Добре було знову крокувати цими палатами. Аші завжди здавалося, що її рідний дім — саме тут, у Десятивеж'ї, не на Пайку. «Це ж не замок, а десять замків — наче хтось узяв і сплюснув їх разом» — подумала вона, коли побачила його уперше. Їй пригадалася засапана біганина вгору і вниз сходами, переходами та накритими мостами, риболовля з Довгокамінного Пришибу, дні та ночі у книжковій скарбниці її дядька. Замок — найновіший на островах — вимурував дід його

діда. Князь Теомор Харло втратив трьох синів у колисці й поклав вину на затоплені підвали, вогкі камені та ядучу салітру стародавнього Харло-Дому. Десятивеж'я мало більше повітря, зручніші вигоди, краще розташування... але князь Теомор був людиною перемінливою, про що могла б свідчити будь-яка з його дружин. Він їх мав шість — геть різних, як десять веж його замку.

Книжкова Вежа була найтовща з десяти, восьмикутна у перерізі, викладена з великих брил тесаного каміння. Сходи були вбудовані у товщу стін. Аша видерлася ними швидко аж на п'ятий поверх, де читав її дядько. «А наче є місце, де він не читав.» Князя Родріка рідко хтось бачив без книжки у руках — у нужнику, на чардаку його «Морської пісні», під час прийомів у замку. Аша часто бачила, як він читає просто на своєму княжому престолі під срібними косами. Він вислуховував усі скарги та прохання, принесені перед його очі, проказував вирок... і встигав прочитати ще трохи, поки сотник варти приводив наступного

шукача княжого суду і милості.

Аша знайшла дядька зігнути́м над столом коло вікна у оточенні сувоїв пергамену, які, вірогідно, походили ще зі старої Валірії до Лиха, і важких книжок у шкіряних палітурках з застібками старого спижу та заліза. Обабіч його місця у візерунчастих залізних свічниках горіли воскові свічки завтовшки та завдовжки у чоловічу руку. Сам князь Родрік Харло був не гладкий і не худий, не високий і не дрібний, не вродливий і не потворний. Волосся він мав брунатне, очі до нього карі, але коротка ошатна борідка вже змінила колір на сивий. Загалом він був людиною пересічною серед рівних собі, вирізняючись хіба що пристрасною любов'ю до писаного слова, яку багато залізників вважали збоченою та негідною чоловіка.

— Дядьо. — Вона зачинила двері позаду себе. — Що то за нагальна читанка змусила вас кинути гостей на самоті?

— «Книга загублених книг» архімаестра Марвина. — Він підняв погляд від сторінки і роздивився небогу. — Гото привіз мені зі

Старограду один примірник. Має-бо дочку, яку хоче видати за мене заміж.

Князь Родрік постукав по книзі довгим нігтем.

— Осьде, бачиш? Марвин пише, що знайшов три сторінки «Знаків та призвістків» — видінь майбутнього, записаних юною донькою Аенара Таргарієна перед тим, як Валірію спіткало Лихо. А чи Ланя знає, що ти тут?

— Ще ні. — «Ланя» — то було його лагідне ім'я для її матері. Тільки сам Читайло кликав її так. — Хай відпочиває.

Аша зсунула з осла стос книжок і всілася.

— Тризубка, схоже, втратила ще два зуби. Чи не кличете ви її тепер Однозубкою?

— Я її ніяк не кличу — що рідше з'являється, то менше мене лякає. Котра зараз година? — Князь Родрік визирнув у вікно на море, освітлене місяцем. — Отак швидко стемніло? Я й не помітив. Ти спізнилася. Ми на тебе чекали ще кілька днів тому.

— Вітри були проти нас, та й про бранців мусила подбати. Дружину і дітей Робета

Гловера. Молодше ще під цицькою, а в пані Гловер молоко дорогою висохло. Пристали «Чорним вітром» до Каменястого Берега, і я вислала людей на розшуки годувальниці. А вони мені козу привели! Дівчинці зле з козячого молока. Чи є у селищі мати, яка годує грудьми? Що не кажи, а Жбир-у-Пущі неабияк важливий для моїх задумів.

— То міняй свої задуми. Бо ти спізнилася.

— Спізнилася і зголоднілася. — Вона простягла довгі ноги під столом і погортала сторінки найближчої книжки: розвідки якогось септона про війну Маегора Лютого проти Бідолах. — Та ще й спрагу нагуляла. Якби мені, дядьо, ріг пива...

Князь Родрік закопилив губи.

— Ти ж знаєш: ані наїдків, ані питва я в книгозбірні не дозволяю. Не можна-бо...

— ...зашкодити книжкам, так-так.

Аша гучно зареготала. Дядько насупився.

— От любиш ти мене сердити, і то навмисне.

— Облиште докори, дядечку! Я ще не

стрічала чоловіка, котрого б не розлютила — ви б уже мали пам'ятати. Годі про мене. Як ви ся маєте?

Князь Родрік здвигнув плечима.

— Та нівроку, здоровий. Очі лишень слабшають. Надіслав до Миру по скельця, щоб читати.

— А тітонька як ся має?

Дядько зітхнув.

— Ті сім років, на які вона за мене старша, нікуди не поділися. Так само, як її переконання, що Десятивеж'я має належати їй. За довгі роки Гвинеса стала трохи поступливішою, та не в усьому. Побивається за своїм чоловіком так само, як у день його смерті, хоча вже не пригадає, як того звали.

— А чи й знала коли? Сумніваюся. — Аша захряснула септонову книгу з лунким гупанням. — То мого батька вбили?

— Так вважає твоя мати.

«Бували часи, коли б вона сама радо його вбила» — майнула думка.

— А що вважає мій дядько?

— Балон впав з розірваного мотузяного мосту і забився на смерть. Здіймалася буря, міст хилитався і крутився під вітром. — Родрік знову здвигнув плечима. — Принаймні так розказують. Твоїй матері надіслав крука маестер Вендамир.

Аша витягла ножа з піхов і заходилася вичищувати бруд з-під нігтів.

— Три роки Вороняче Око швендяв світами, але варто було батькові загинути — і того самого дня він тут.

— Кажуть, наступного дня. Коли Балон загинув, «Тиша» йшла далеко в морі... принаймні, так розповідають. Все ж я погоджуся, що повернення Еурона занадто... своєчасне, скажімо так.

— Я кажу не так. — Аша увігнула вістря ножа у стільницю. — Де мої кораблі? Я нарахувала з сорок лодій коло берега. Їх не досить, щоб скинути Вороняче Око з батькового престолу.

— Я вислав заклик. Від твого імені, на знак любові до тебе та твоєї матері. Дім Харло

зібрав свою потугу. Також Голодріво та Вольмарк. Є трохи Мравів...

— Усі вони з острова Харло... аж одного острова з семи. Ще я бачила в трапезній самотнє знамено Ботлика з Пайку. А де лодії з Солонця, Косача, усіх Виків?

— Баелор Чорноплив хутко примчав з Чорноплива порадитися зі мною, а потім так само хутко наставив вітрило. — Князь Родрік закрит «Книгу загублених книг». — Дотепер він має бути вже на Старому Вику.

— На Старому Вику? — Аша лякалася, чи не скаже дядько, що всі поїхали на Пайк присягати на вірність Еуронові Воронячому Оку. — Чому на Старому Вику?

— Я гадав, ти знаєш. Аерон Мокрочуб скликав король-віче.

Аша відкинула голову назад і зареготала.

— То, мабуть, дядечкові Аерону Потоплий Бог оселедця у дупу запхав, аж у голову вдарило! Король-віче?! Невже це не жарт?

— Мокрочуб не жартував, відколи потонув. Інші жерці теж підхопили заклик. Сліпий

Берон Чорноплив, Тарле Тричі-Потоплий... ба навіть старий Сивий Мартин зліз зі скелі, де живе, і пішов проповідувати король-віче по всьому Харлі. Капітани збираються на Старому Вику просто зараз, поки ми тут балакаємо.

Аша була вражена.

— Невже Вороняче Око погодився на цей святенницький вертеп? Ще й визнає його ухвалу?

— Вороняче Око не ділився зі мною своїми задумами. Він викликав мене на Пайк скласти присягу вірності. І відтоді я від Еурона не чув ані слова.

«Король-віче. Щось нове... або радше дуже старе.»

— А мій дядько Віктаріон? Що він думає про задум Мокрочуба?

— Віктаріонові надіслали звістку про смерть твого батька. І про це король-віче також, не маю сумніву. Більше нічого не можу сказати.

«Краще вже король-віче, ніж війна.»

— Гадаю, варто з'їздити. Хоч поцілувати смердючі ноги Мокрочуба і повисмикувати

йому водорості між пальців. — Аша вхопила кинджала і вклала його до піхв. — Король-віче, ти ба! А бодай би їх там усіх побило!

— Так, король-віче збирається на Старому Вику, — підтвердив князь Родрік. — Але я молюся навпаки: щоб там нікого не побили. Я тут передивлявся Хаерегову «Історію залізного роду». Коли востаннє королі над сіллю і королі над скелями стрічалися на король-вічі, Уррон з Косача випустив на них своїх топірників, і ребра Нагги вкрилися червоною кров'ю побитих. Від того чорного дня дім Герейрон правив без виборів тисячу років, аж до появи андалів.

— Чи не позичите мені Хаерегову книжку, дядько?

Перш ніж досягти Старого Вика, вона хотіла дізнатися якомога більше про король-віче.

— Читайте її тут, бо вона стара і крихка. — Князь Родрік роздивився небогу з-під насуплених брів. — Архімаестер Рігней колись написав, що історія подібна до колеса, бо природа людини загалом незмінна. Що

ставалося раніше, те неодмінно станеться знову, пише він. Я згадую його слова щоразу, коли думаю про Вороняче Око. Саме ім'я «Еурон Грейджой» лунає у моїх старих вухах схоже на «Уррон Герейрон». Я не поїду на Старий Вик. І тобі не раджу.

Аша посміхнулася.

— Пропустити перше король-віче, скликане за... скільки, кажете, років минуло, дядько?

— Чотири тисячі, якщо вірити Хаерегові. Удвічі менше, якщо вірити доказам маестра Денестана у «Запитаннях і сумнівах». Їхати на Старий Вик геть ні до чого. Мрії про королівську корону — то шаленство і безумство в нашій крові. Я вже казав це твоєму батькові, коли він повставав уперше, і зараз наполягаю. Нам потрібна земля, а не королівські корони. Поки Станіс Баратеон і Тайвін Ланістер змагаються за Залізний Престол, ми маємо рідкісну нагоду поліпшити нашу долю. Станьмо ж на один бік або на інший, приведемо його до перемоги нашими кораблями, а тоді вимагаймо собі винагороди землями від вдячного короля.

— Про це варто буде поміркувати, коли я сяду на Морекамінний Престол, — відповіла Аша.

Дядько зітхнув.

— Тобі не сподобається те, що я скажу, Ашо, але тебе не оберуть. Ніколи залізянами не правила жінка. Гвинеса на сім років од мене старша, та коли помер наш батько, Десятивеж'я беззаперечно перейшло до мене. Так само станеться і з тобою. Ти Балонова дочка, не син. І ти маєш трьох дядьків.

— Чотирьох.

— Трьох дядьків-кракенів. Мене рахувати не варто.

— Я рахую вас завжди. Поки я маю дядько з Десятивеж'я, я маю острів Харло.

Харло був не найбільший з Залізних островів, зате найбагатший та найнаселеніший, і владою та силою князя Родріка не можна було нехтувати. На острові йому рівних не було. Вольмарки та Голодріви тримали тут чималі володіння, могли похвалитися уславленими мореплавцями та лютими вояками, але навіть

найлютіші та найуславленіші схиляли голови перед прапором з косами. Кенінги та Мрави, колись найгірші вороги, давно вже підкорилися дому Харло і стали його вірними слугами.

— Мої родичі присягнули мені на вірність, і на війні я очолюю їхні мечі та вітрила. Проте на король-вічі... — Князь Родрік хитнув головою. — Під кістками Нагги кожен капітан кожного корабля стоїть рівний усім іншим. Хтось закричить твоє ім'я, не сумніваюся. Та їх буде не досить. А коли залунають крики за Віктаріона чи за Вороняче Око, то до них приєднається навіть дехто з тих, хто зараз п'є у моїй трапезній. Кажу тобі ще раз: не варто плисти просто в серце цього шторму. Твоя боротьба безнадійна.

— Боротьба не буває безнадійною, поки тебе не побороти. Я маю вищі права. Я нащадок Балонового лона.

— Ти свавільна дитина, ось ти хто. Подумай про свою бідолашну матір. У Лані лишилася тільки ти одна. Якщо знадобиться, я піднесу смолоскипа до «Чорного вітру», аби лише

втримати тебе тут.

— І примусите мене долати шлях до Старого Вика уплав?

— Чи не надто далека і холодна подорож заради корони, яка не буде твоєю? Твій батько мав більше хоробрості, ніж здорового глузду. Старий звичай добре служив островам, коли ми були одним маленьким королівством серед безлічі інших. Але Завоювання Аегона поклало цьому край. Балон відмовлявся бачити те, що лежало в нього перед очима. Старий звичай помер разом із Чорним Гареном та його синами.

— Мені це відомо. — Аша любила свого батька, але й себе не дурила. Багато в чому Балон був сліпий і глухий. «Хоробрий воїн, та поганий правитель.» — То чи мусимо ми тепер до кінця часів жити і помирати невірниками Залізного Престолу? Якщо праворуч лежать скелі, а ліворуч гримить шторм, розумний керманіч шукає третього шляху.

— Покажи мені свій третій шлях.

— Покажу... на своєму королевиному вічі.

Дядьо, як ви можете не хотіти туди поїхати?! Це ж сама історія, що відбувається наживо просто перед очима...

— Мені краще смакує історія мертва. Мертву історію пишуть чорнилом, живу — людською кров'ю.

— Ви хочете померти старим боягузом у власному ліжку?

— Як інакше? Але не раніше, ніж дочитаю все, що бажаю. — Князь Родрік підійшов до вікна. — Ти не питала, як ся має твоя матінка.

«Бо лякалася почути.»

— То як ся має моя матінка?

— Зміцніла. Ще нас усіх переживе. А тебе — напевне, якщо наполягатимеш на своїх дурущах. Їсть вона краще, ніж коли приїхала, і нерідко спить цілу ніч.

— То й добре.

У останні свої роки на Пайку пані Аланіс не могла спати ані години. Вона блукала палатами замку вночі зі свічкою, шукаючи своїх синів. «Мароне? — пронизливо кликала вона. — Родріку, де ти? Теоне, дитино, іди до матінки!»

Безліч разів Аша дивилася, як маестер уранці витягає скабки з материних ніг після того, як вона босоніж перетинала підвісні мости до Морської Башти.

— Піду до неї вранці.

— Вона питатиме, чи нема звісток від Теона.

«Теона — принца зимосіцького.»

— Що ви казали їй про нього?

— Мало, або й нічого. Бо нема чого розказувати. — Він завагався. — Ти певна його смерті?

— Я нічого не певна.

— Ти бачила тіло?

— Ми бачили частини безлічі тіл. Перед нами там побували вовки... чотириногі, але не занадто поштиві до своїх двоногих родичів. Кістки убитих були розкидані та погризені у пошуках мозку. Зізнаюся, було важкувато зрозуміти, що там сталося. Скидалося на те, що північани билися один з одним.

— Гайвороння налітає на плоть мертвої людини і б'ється на смерть за його очі. — Князь Родрік видивлявся на море, спостерігаючи за

грою місячного світла на хвилях. — Ми мали одного короля, потім п'ятьох. А тепер я бачу лише гайвороння, що свариться за труп Вестеросу.

Він зачинив віконниці.

— Не їдь на Старий Вик, Ашо. Побудь зі своєю матір'ю. Боюся, недовго їй вже з нами лишилося.

Аша посовалася на ослоні.

— Моя мати виростила мене сміливою. Якщо я не поїду, то решту життя гризтиму себе, що могло б статися, якби поїхала.

— Якщо ти поїдеш, то решта твого життя може виявитися закороткою, щоб себе гризти.

— Краще так, ніж усі дні свого життя скаржитися, що Морекамінний Престол за правом міг бути моїм. Не хочу стати тіткою Гвинесою.

Князь Родрік болісно зіщулився.

— Ашо, двоє моїх дужих синів годують крабів коло Файного острова. Нової дружини я вже не візьму. Лишайся тут, і я призначу тебе спадкоємицею Десятивеж'я. Вдовольнися цим.

— Десятивеж'я? — «Якби ж я могла.» —
Вашим родичам це не сподобається. Лицареві,
старому Сігфридові, Гото Горбаневі...

— Вони мають свою землю та стільці.

«Авжеж мають.» Вогкий, напівзогнилий
Харло-Дім належав тепер старому Сігфриду
Харло Срібночолому; горбань Гото Харло сидів
у Мерехтливій Башті на стрімчаку над західним
берегом острова. Лицар — пан Харрас Харло —
тримав свій двір у Сірому Саду; Боремунд
Блакитний правив на Відьминому Пагорбі. Але
всі вони були підданими князя Родріка.

— Боремунд має трьох синів, Сігфрид
Срібночолый — онуків, а Гото — забагато
честолюбства. Усі вони мріють успадкувати
ваш стіл, ба навіть Сігфрид. Той узагалі
зібрався жити вічно.

— Князем Харло після мене стане Лицар, —
відповів дядько, — але він може правити зі
свого Сірого Саду так само легко, як звідси.
Принеси йому присягу в обмін на замок, і пан
Харрас надасть тобі захист.

— Захистити я можу себе сама. Адже я,

дядько — кракен. Аша з дому Грейджой. І ніякого іншого.

Вона зіп'ялася на ноги.

— Я хочу стіл мого батька, не ваш. Оті ваші коси виглядають надто небезпечно. Ще диви, одна звалиться і відсіче мені голову. Ні, я сидітиму не тут, а на Морекамінному Престолі.

— То виходить, ти ще один гайворон, який верещить, прагнучи мертвої плоті. — Родрік знову сів за стіл. — Іди собі. А я повернуся до архімаестра Марвина і його пошуків.

— Дайте знати, якщо знайдете ще одну сторінку.

Її дядько був її дядьком. Він не зміниться ніколи. «Але він приїде на Старий Вик, хай що зараз каже.»

Її жеглярі мали саме вечеряти у трапезній. Аша знала, що їй варто було б приєднатися, побалакати про збори на Старому Вику, про зміст цих подій для усіх. Її люди, звісно, стануть за неї як один, але ж вона потребувала інших теж: родичів-Харлів, Вольмарків, Голодрівів. «Я мушу залучити їх на свій бік.»

Перемога при Жбирі-в-Пущі має добре їй прислужитися, коли її люди почнуть нею вихвалитися — а вона знала, що почнуть. «Чорний вітер» дещо химерно пишався діяннями своєї жінки-капітана. Половина його жеглярів любила її, наче власну доньку, половина хотіла розсунути їй ноги, але й одні, й інші радо б померли за свою керманичку. «А я — за них» — подумала вона, штовхаючи плечем двері при підніжжі сходів, що вели до залитого місячним світлом дворища.

— Аша?

З-за колодязя до неї ступила темна постать. Її рука сіпнулася до кинджала... та місяць швидко перетворив тінь на чоловіка у накидці з тюленьчої шкіри. «Ще один привид.»

— Тріс? Я гадала знайти тебе у трапезній.

— Я хотів побачити тебе.

— Цікаво, яку саме частину мене? — вишкірилася вона. — Ну гаразд, ось я, справна та доросла. Дивися, скільки забажаєш.

— Так, доросла жінка. — Він підсунувся ближче. — І прекрасна.

Трістіфер Ботлик налився силою та зміцнів поставою, відколи вона бачила його востаннє, та волосся лишилося буйливим і непокірним, а очі — такими само великими та довірливими, як у тюленя. «Милі оченята, правду сказати.» Саме в цьому полягала біда нещасного Трістіфера: він був занадто милий та лагідний для Залізних островів. «А на вроду таки покращав» — подумала Аша. Коли Тріс був хлопчиком, його обсідали прищі. Аша страждала від того ж лиха — можливо, саме воно звело їх разом.

— Я сумувала, коли почула про твого батька,
— сказала вона йому.

— Я сумую за твоїм.

«Чого б це?» — мало не спитала Аша. Саме Балон відіслав малого геть з Пайку на виховання в Баелора Чорноплива.

— Чи правда, що ти зараз князь Ботлик?

— Принаймні на слові. Гарен загинув у Калин-Копі — один з болотних чортів поцілів його отруйною стрілою. Та я ні над чим не владарюю. Коли мій батько заперечив право

Воронячого Ока на Морекамінний Престол, той потопив його і змусив моїх дядьків принести собі присягу на вірність. Ба навіть тоді він віддав половину батькових земель Залізянцеві. Князь Витяг першим зігнув коліна і проголосив його королем.

Дім Витяг мав велику силу на Пайку. Аша спробувала не показати свого розпачу.

— Витяг ніколи не мав мужності твого батька.

— Твій дядько його купив, — відповів Тріс. — «Тиша» повернулася з повним черевом скарбів. Коштовні обладунки, перли, смарагди та рубіни, сафіри завбільшки з яйце, мішки монет такі важкі, що жодна людина не підніме... Вороняче Око купує собі друзів з обох рук. Князем Ботликом зараз кличе себе мій дядько Гермунд; він править у Княж-Пристані як вірний слуга твого дядька.

— Лише ти є законним князем Ботликом, — запевнила його Аша. — Щойно я всядуся на Морекамінний Престол, землі твого батька будуть тобі повернуті.

— Якщо хочеш. Мені воно байдуже. Ти така прегарна у місячному сяйві, Ашо. Прекрасна доросла жінка. А я ж пам'ятаю тебе кощавим дівчиськом з мармизою в прищах.

«Заколодило їх усіх на тих прищах, абощо?»

— Я теж усе пам'ятаю.

«Хоча і не з такою ніжністю, як ти.» З п'яти хлопчиків, яких мати привезла на Пайк для виховання після того, як Нед Старк забрав її останнього живого сина в заручники, Тріс був найближчий до Аші за віком. Він не був першим хлопчиськом, якого вона поцілувала, але першим, хто розплутав поворозки її шкірянки і просунув досередини спітнілу руку — помацати пуп'янки грудей.

«Я б йому дозволила і більше, якби він був сміливіший.» Перший жіночий розквіт застукав її на війні та розбурхав бажання, але і перед тим Аша мала цікавість до таких речей. «Він був під рукою, мого віку, охочий до розваг, оце і все... і ще місячна кров.» І все ж вона назвала ці дурощі коханням, і називала доти, доки Тріс не завів пісню про дітей, яких вона йому

народить: щонайменше тузін синів, а до них кілька дочок.

— Я не хочу тузін синів! — відповіла вона з огидою. — Я хочу пригод!

А невдовзі за їхньою грою їх застукав маестер Квален, і юного Трістіфера Ботлика відіслали на Чорноплив.

— Я писав тобі листи, — сказав він, — та маестер Джозеран їх не надсилав. Якось я дав срібного оленя весляреві на торговельній галері, котра йшла до Княж-Пристані. Він обіцяв передати мого листа тобі просто в руки.

— Твій весляр тебе надурив і викинув листа в море.

— Я цього і боявся. Твоїх листів мені теж не передавали.

«Бо я жодного не написала.» Насправді Аші аж полегшало, коли Тріса відіслали — від його незграбного мацання на неї вже нападала нудьга. Та кому ж сподобається таке почути?

— Аерон Мокрочуб скликає король-віче. Ти прийдеш? Віддаси голос за мене?

— Я з тобою піду куди завгодно, але... князь

Чорноплив каже, що це король-віче — небезпечна дурість. Вважає, що твій дядько просто нападе і уб'є всіх, як колись Уррон.

«Йому стане безумства і на таке, хто б казав.»

— Йому не стане сили.

— Ти не знаєш його сили. Він збирає людей на Пайку. Косовид з Косача привів йому двадцять лодій, Гостропикий Джон Мрав — ще тузінь. Ліворукий Лукас Кидь теж там із ними. А ще Гарен Напівгинею, Рудий Весляр, Кемет Пайк-Байстріук, Родрік Вільнородний, Торвольд Бурозуб...

— Не надто впливове товариство. — Аша знала їх, усіх до одного. — Діти дружин з солі, онуки робів. Кидь... ти знаєш гасло їхнього дому?

— «Хай всі нас зневажають», — відповів Тріс, — та якщо вони тебе упіймають у оті їхні тенета, смерть твоя буде не менш певною, ніж від рук драконовладців. Але є дещо гірше. Вороняче Око притяг із собою зі сходу різних чудовиськ... і чаклунів теж.

— Дядьо завжди плекав прихильність до потвор та блазнів, — мовила Аша. — А панотець його за те сварив. Ну то нехай чаклуни викликають своїх богів — Мокрочуб покличе наших і всіх потопить. Отже, Трістіфере, я матиму твій голос на король-вічі?

— Ти матимеш усього мене. Я твій на віки вічні, Ашо. Я готовий одружитися з тобою. Твоя пані матінка дала свою згоду.

Аша придушила стогін. «Ти б моєї згоди спершу спитав... хоча відповідь тобі б не сподобалася.»

— Я тепер не другий син, — правив він далі. — Я законний князь Ботлик, ти сама сказала. А ти...

— Хто я така — вирішиться на Старому Вику. Трісе, ми більше не малі діти, які похапцем мацають один одного в намаганні вгадати, що і куди. Тобі здається, ніби ти хочеш зі мною одружитися. Та насправді не хочеш.

— Хочу. Ти мені ввижаєшся у снах та мріях. І ніхто інший. Присягаюся кістками Нагги, Ашо: я ніколи не торкався іншої жінки.

— То йди торкнися... однієї, двох, десятих. Я торкалася стількох чоловіків, що вже не порахую. Декого вустами, більшість — сокирою.

Вона віддала свою цноту в шістнадцять років вродливому білявому жегляреві з лисенійської торговельної галери. Той тямив лише шість слів посполитою мовою, одним з яких було «вграю!» — саме те, що вона сподівалася почути. Опісля Аші стало глузду піти до ворожбитки, яка навчила її робити місячний узвар, щоб не виріс живіт.

Ботлик блимнув очима, наче не розуміючи, що почув.

— Ти... я гадав, ти почекаєш. Чому ж?... — Він потер вуста долонею. — Ашо, тебе хтось змусив?

— О, так змусив, що я на ньому аж сорочку розірвала. Слово тобі даю — зі мною одружуватися не варто. Ти милий парубійко, завжди таким був... але я геть не мила дівчинка. Якби ми одружилися, ти б скоро мене зненавидів.

— Ніколи! Ашо, я так страждаю по тобі...

Та вона вже досить наслухалася. Хвора мати, вбитий батько, чумні дядьки — жінці досить і меншого, щоб голова обертом пішла. Бракувало їй лише закоханого цуценяти!

— Знайди собі хвойду, Трісе. Вони вміють полегшити такі страждання.

— Я б ніколи... — Трістіфер затрусив головою. — Ти і я, Ашо... нам судилося бути разом. Я завжди знав, що ти станеш мені дружиною і матір'ю моїх синів.

Він ухопив її за плече. За миг ока коло його борлака з'явився її кинджал.

— Прибери руку, бо не проживеш досить, щоб їх породити! Негайно!

Коли він прибрав руку, вона опустила ніж.

— Хочеш собі жінку — гаразд. Я тобі сьогодні пришлю в ліжко. Уяви, що то я, коли твоя ласка. Але не смій мене хапати. Я твоя королева, не дружина. Добряче затям собі.

Аша вклала кинджал до піхов і залишила Трістіфера стояти з великою краплею крові, що повільно повзла шиєю, чорна у блідому світлі

місяця.

Серсея

— Молю Седмицю, щоб на весілля короля не було дощу, — мовила Джоселин Звихт, ушнуровуючи сукню королеви.

— Дощу ніхто не хоче, — відповіла Серсея.

Хоча особисто вона бажала б снігових віхол та безжального холоду, скажених вітрів і грому, який струснув би цей Червоний Дитинець аж до підмурків. Лише така буря могла рівнятися з силою її гніву. А Джоселин вона наказала:

— Міцніше. Затягни міцніше, скиглива дурепо!

Її гнів викликало саме весілля — хоча зривала вона його на недолугому дівчиську Звихт. Томенова влада над Залізним Престолом не була досить міцною, щоб зважитися на сварку з Вирієм. Тільки не тоді, коли Станіс Баратеон досі утримував Дракон-Камінь та

Штормолам, коли Водоплин стояв нескорений, коли залізники нишпорили морями, наче голодні вовки. А тому страву, якою Серсея охочіше б нагодувала Маргерію Тирел та її бридку зморшкувату бабцю, мусила куштувати Джоселин.

Бажаючи поснідати, королева послала на кухню по два варених яйця, паляницю хліба і слоїк меду. Та коли вона розбила перше яйце і побачила всередині криваве недоросле курча, шлунок підкотив їй до горла.

— Забери оце геть і принеси мені гарячогопряного вина, — звеліла вона Сенелі.

Холод у повітрі пронизував до кісток, а попереду чекав довгий божевільний день. Хайме теж не приніс розради, коли з'явився весь у білому, але неголений, і розказав, як збирається вберегти її сина від отрути.

— Я поставлю в кухні людей наглядати за готуванням кожної страви, — казав він. — Золотаві пана Аддама супроводять кожного стільника зі стравою до весільного столу, щоб не дозволити жодного втручання дорогою. Пан

Борос куштуватиме з кожної тарелі, перш ніж хоч шматочок потрапить до Томенового рота. І якщо навіть цього буде мало, в глибині палати сидітиме маестер Балабар з блювними трунками та протиотрутами до двадцяти найвідоміших отрут. Обіцяю: Томена не спіткає ніяке лихо. Він буде в безпеці.

— В безпеці! — Слово відгонило гіркотою на язичку. Ні, Хайме не розумів. Ніхто не розумів. Лише Мелара була тоді в наметі, лише вона чула скреготливі погрози старої жаби... а Мелара давно померла. — Тиріон не вб'є двічі одним способом. Надто він для цього хитрий. Він може просто зараз сидіти під долівкою, слухати кожне наше слово і замірятися перетяти Томенові горло.

— Ну нехай так, — погодився Хайме. — Хай який ниций він плекає задум, все одно лишається малим недоладним курдузем. А Томена оточуватимуть найліпші лицарі Вестеросу. Його вбереже і захистить Королегвардія.

Серсея зиркнула туди, де рукав братової

білої шовкової сорочки був припнутий шпилькою на пеньку руки.

— Пригадую, як чудово вони вберегли Джофрі, ці твої неперевершені лицарі. Я хочу, щоб ти лишався з Томеном цілу ніч, ти зрозумів?

— Я поставлю ззовні дверей надійного стражника.

Королева вхопила його за руку.

— Я не хочу стражника! Ти сам. Усередині опочивальні.

— На випадок, якщо Тиріон виповзе з комина? Не виповзе.

— Це ти так гадаєш. Скажеш, ти знайшов усі таємні ходи в цих стінах? — Обидва вони знали, що аж ніяк не всі. — Я не дозволю Томенові лишитися наодинці з Маргерією! Навіть на пів-удару серця не дозволю!

— Вони не залишаться на самоті. З нею будуть її сестри.

— А також ти. Я наказую тобі від імені короля!

Серсея зовсім не бажала, щоб Томен ділив

ложе з молодою дружиною, але Тирели наполягали.

— Чоловік та дружина мають спати разом, — казала Колюча Королева, — хай навіть не робитимуть нічого іншого. Авжеж у ліжку його милості вистачить місця на двох.

Пані Алерія підтримала свекруху.

— Нехай дітки зігріють уночі одне одного. Це їх зблизить. Маргерійка часто ділить ковдри з сестричками. Вони співають пісень, грають в ігри, шепочуть таємниці одна одній, коли настає час гасити свічки.

— Як зворушливо, — відповіла Серсея. — То нехай чинять так і далі. У Дівосхроні.

— Певно ж, їхня милість знають краще, — звернулася пані Олена до пані Алерії. — Вони ж матінка нашого вінценосного хлопчика — хоча б тут сумніву бути не може. Та невже ми не дійдемо згоди хоча б щодо шлюбної ночі? Чоловік не має спати окремо від дружини у ніч їхнього весілля. Це поганій призвісток — так починати подружнє життя.

«Колись я тебе навчу, що таке погані

призвістки» — запряглася королева.

— Хай Маргерія розділить опочивальню з Томеном на одну ніч, — вимушено погодилася вона. — Але не довше.

— Дякуємо вашій милості за згоду та злагоду, — відповіла Колюча Королева, і всі обмінялися посмішками.

Серсеїни пальці увіп'ялися в передпліччя Хайме так, що мали б лишити синці.

— Мені потрібні очі всередині тієї опочивальні, — мовила вона.

— Щоб бачити що? — буркнув він. — Немає жодної небезпеки здійснення шлюбу. Томен ще надто юний.

— А Осіфер Бросквин був надто мертвий, та це не завадило йому зробити дитину, хіба ні?

Її брат розгубився.

— Хто такий той Осіфер Бросквин? Батько князя Пилипа, абохто?

«Та він такий самий невіглас, як Роберт. Уся його тьма — в мечовій руці.»

— Забудь Бросквина, лишень пам'ятай, що я тобі сказала. Присягнися, що лишишся біля

Томена аж до сходу сонця.

— Воля твоя, — буркнув він легковажно, наче показуючи марність її остраху. — То ти не відмовилася від наміру спалити Башту Правиці?

— Після бенкету. — Це була єдина зі святкових розваг, якою Серсея сподівалася насолодитися. — Нашого панотця убили в тій башті. Я не можу на неї дивитися. Якщо боги матимуть ласку, вогонь викурить з руїн кількох добре захованих щурів.

Хайме закотив очі.

— Ти що, знову про Тиріона?!

— Про нього, про князя Вариса, і про того наглядача.

— Якби хтось із них ховався у башті, ми б його знайшли. Я туди надіслав ціле військо з кайлами та молотами. Ми попробували стіни, поздирали підлоги, виявили з півсотні таємних проходів.

— А могли проминути ще з півсотні!

Деякі з потаємних лазів виявилися такими малими, що Хайме послав туди на розвідку

малих стайниченків та двірських джур. Було знайдено прохід до кам'яних мішків та сухий кам'яний колодязь, який здавався бездонним. Знайшлося помешкання, повне черепів та жовтілих кісток, чотири мішки почорнілих срібних монет часів правління короля Візериса Першого. А ще знайшлося безліч щурів... та серед них не було ані Тиріона, ані Вариса, і зрештою Хайме наполіг на припиненні пошуків. Один хлопчина застряг у вузькому проході; його довелося витягати за ноги під болісний вереск. Ще один впав з висоти і зламав обидві ноги. Двоє стражників зникли, досліджуючи боковий прохід. Інші стражники присягалися, що чули їхні слабкі голоси крізь кам'яну стіну, та коли за наказом Хайме ту стіну розвалили, то з іншого боку знайшли тільки землю та уламки.

— Біс малий та хитрий. Він може досі ховатися у стінах. Якщо це так, вогонь викурить його звідти.

— Навіть якби Тиріон досі ховався у замку, то авжеж не у Башті Правиці. Ми лишили від

неї порожню шкаралупу.

— Якби ж зробити те саме з рештою цього огидного замку, — мовила Серсея. — Після війни я хочу побудувати новий палац на тому березі річки.

Позаминулої ночі він їй навіть наснився — казковий білий замок, оточений лісами та садами, за багато верст від смороду і тлуму Король-Берега.

— Це місто — помийна яма. Шеляга ламаного б за нього не дала. Так і кортить перевезти двір до Ланіспорту і почати правити державою з Кастерлі-на-Скелі.

— Ото була б іще гірша дурниця, ніж спалити Башту Правиці. Поки Томен сидить на Залізному Престолі, у державі дивляться на нього як на істинного короля. Але сховай його під Скелею — і він стане лише одним пошукачем престолу з багатьох, не кращим за Станіса.

— Мені це відомо, — ущипливо відповіла королева. — Я сказала, що мені КОРТИТЬ перевезти двір до Ланіспорту — а не що я

завтра туди вирушаю. Ти завжди був такий недолугий, чи подурнішав після втрати руки?

Хайме не відповів на її закид.

— Якщо полум'я розповсюдиться поза баштою, то ще, диви, спалить тобі весь замок раніше, ніж ти гадала. Одна справа — наміри, і геть інша — що з них виходить. Шал-вогонь — річ дуже зрадлива.

— Князь Галин запевнив мене, що його вогнечарники втримають вогонь у покорі. — Цех алхіміків уже два тижні варив свіжий шал-вогонь. — Хай увесь Король-Берег побачить полум'я. Буде наука нашим ворогам.

— Говориш, наче Аерис.

Вона роздула ніздрі.

— Пильнуйте язика, пане лицарю!

— Я тебе теж люблю, мила сестричко.

«Як я могла колись кохати оце бридке створіння?» — спитала вона себе, коли брат пішов. «Він був твоїм близнюком, твоєю тінню, твоєю другою половиною» — прошепотів інший голос. «Можливо, колись так і було, — подумки відповіла вона. — Але тепер все

змінилося. Тепер він мені чужий.»

Порівняно з розкошами весілля Джофрі щасливий день короля Томена був поміркованим заходом без великого марнотратства. Ніхто не палав бажанням облаштовувати нове пишне святкування — а найменше королева. І ніхто не хотів знову викидати на вітер купу грошей — а найменше Тирели. Тому юний король узяв Маргерію Тирел за дружину в королівському септі Червоного Дитинця перед очима менше як сотні гостей замість тих тисяч, що дивилися, як ту саму жінку брав собі його старший брат.

Наречена була прекрасна, жвава, весела, вродлива... її наречений — опецькуватий та рожевий, як належить дитині. Він проказав обітниці тоненьким дитячим голосочком, обіцяючи кохати і зберігати вірність двічі овдовілій доньці Мейса Тирела. На Маргерії була та сама сукня, котру вона вдягала на весілля з Джофрі — легка хмарка тонкого шовку кольору слонової кістки, мирійського мережива та дрібних перлів. Серсея досі була у

чорному на знак жалоби за вбитим первістком. Хай його вдовиця втішається жартами, питвом, танцями, відкинувши пам'ять про Джофрі... але мати не забуде свою дитину так легко і скоро.

«Так не годиться, — думала вона. — Занадто похапливо. Хай за рік, хай за два — не раніше. Вирій мав би вдовольнитися зарученням.»

Серсея рушила туди, де між своєю дружиною та матір'ю стояв Мейс Тирел. «Ви змусили мене до цього блазенського весілля, пане князю, і я вам не скоро це подарую.»

Коли настав час змінити киреї, наречена вишукано опустилася на коліна, і Томен укрит її важезним, незграбним золототканим корзном, яке накинув Роберт на Серсею у день їхнього весілля — з вигаптуваним на спині оніксовими намистинами вінценосним оленем Баратеонів. Серсея від початку наполягала на киреї тонкого червоного шовку, яку використав Джофрі.

— Саме цим корзном мій ясновельможний панотець укривав на весіллі мою паніматку, —

пояснила вона Тирелам.

Але Колюча Королева втрутилася і тут.

— Ви кажете про оту стару ганчірку? — спитала клята відьма. — Як на мене, вона занадто пошарпана... а тепер ще й зурочена, адже так? Та й хіба олень не пасує краще законному синові короля Роберта? За моїх часів на весіллі наречена вдягала кольори майбутнього чоловіка, а не майбутньої свекрухи.

Завдяки бридкій цидулі короля Станіса про спадкові права короля Томена вже ходило забагато пліток та побрехеньок. Серсея не посміла роздмухувати вогонь наполяганнями на кольорах Ланістерів для киреї молодої. А тому погодилася так чемно, як тільки зуміла. Та все ж від одного погляду на все те золото з оніксом у ній прокидалося презирство і ненависть. «Що більше даєш цим Тирелам, то ширше вони роззявляють рота.»

Коли були проказані всі обітниці, король з новою королевою виступили з септу приймати вітання.

— Вестерос має нині двох королев, і молода — ще вродливіша за стару! — басовито прогудів Лайл Кракегол, велетенський на зріст і силу телепень з лицарства її батька, що часто нагадував їй покійного неоплаканого чоловіка. За його дотеп Серсея трохи не дала йому ляпаса.

Гиліс Росбі спробував поцілувати їй руку, та лише накашляв на пальці. Князь Рожвин поцілував у одну щоку, Мейс Тирел — у обидві. Великий маестер Пицель сказав Серсеї, що вона не втратила сина, а здобула нову доньку. Хоч раз її позбавила своїх сльозавих обіймів пані Танда — на свято не з'явився ніхто з жіноцтва Стоквартів, і за ту невеличку милість королева подумки дякувала долі.

Серед останніх вітальників був Кеван Ланістер.

— Отже, скільки знаю, ви їдете від нас на наступне весілля, — мовила королева своєму дядькові.

— Твердокамінь вичистив усякий набрід з замку Даррі, — відповів він. — Наречена

Ланселя чекає на нас там.

— А чи святкуватиме разом з вами і пані дружина?

— Річковий край досі вельми небезпечний. Там нишпорять рештки горлорізів Варго Хапа. Берік Дондаріон вішає Фреїв. А чи правда, що до нього приєднався Сандор Клеган?

«Звідки він знає?»

— Дехто каже і таке. Звістки протирічать одна одній.

Минулої ночі прилетів птах із септрію на острові коло самого гирла Тризуба. Містечко Солепанва, що лежало неподалік, страшно сплюндрувала згряя розбійників, і деякі вцілілі розповідали про ревливого бугая у собачому шоломі, якого бачили в лавах нападників. Казали, що він зарізав десяток мирних мешканців і згвалтував дівчинку дванадцяти років.

— Поза сумнівом, Ланселю аж кортить вистежити Клегана, а разом і князя Беріка. І нарешті відновити королівський мир у землях Тризубу.

Пан Кеван на мить зустрів її очі своїми.

— Мій син — не з людей, здатних упорати Сандора Клегана.

«Принаймні у цьому між нами панує згода.»

— Але його батько — напевне з таких?

Дядько міцно стиснув вуста.

— Якщо моя служба не потрібна Скелі...

«Ваша служба потрібна тут.» Серсея поставила свого родича Даміона Ланістера каштеляном Скелі, а іншого — пана Давена Ланістера — зробила Оборонцем Заходу. «Непокора має свою ціну, дядечку.»

— Привезіть нам Сандорову голову, і я знаю, що його милість буде дуже вдячний. Джофові той пес чомусь подобався, але Томена він завжди лякав... і схоже, не дарма.

— Коли пес скаженіє і не кориться, вина лягає на його хазяїна, — відповів пан Кеван, обернувся і вийшов геть.

Хайме супроводив її до малої трапезної, де саме готували столи до учти.

— Це все ти винуватий, — шепотіла королева, поки вони крокували разом. —

Твердив мені: «хай поберуться, хай поберуться». Маргерія мала б носити жалобу за Джофрі, а не кирею молодой за Томеном. Вона мала б потерпати з горя так само, як я. До того ж я не вірю, що вона цнотлива. Адже Ренлі мав прутня, чи не так? Він був братом Роберта — авжеж мав, ще й якого! Якщо та бридка стара жаба гадає, що я дозволю своєму синові...

— Ти позбавишся пані Олени вже зовсім скоро, — тихо перебив її Хайме. — Вона повертається до Вирію назавтра вранці.

— То вона так каже. — Серсея не вірила жодним обіцянкам Тирелів.

— Ні, вона справді їде, — наполягав Хайме. — Мейс забирає половину тирелівського вояцтва до Штормоламу, а інша половина повертається до Обширу під проводом пана Гарлана, щоб утвердити його владу в Ясних Водах. За кілька днів єдиними трояндами, що лишаться у Король-Березі, буде Маргерія, її дівчата і кілька стражників.

— І пан Лорас. Чи не забув ти, часом, свого присяжного братчика?

— Пан Лорас є лицарем Королегвардії.

— Пан Лорас є Тирелом до печінок! Мабуть, коли сцить — то бризкає трояндовою водою. Нізащо б не дала йому біле корзно!

— Запевняю тебе: якби я сам обирав собі братчиків, його б тут не було. Та чомусь мене тоді ніхто не питав. Все ж гадаю, з Лорасом клопоту не буде. Коли чоловік вдягає біле корзно, воно його міняє.

— Тебе авжеж поміняло. І не на краще.

— Я тебе теж люблю, мила сестричко.

Хайме притримав для неї двері та провів до високого столу і крісла біля короля. Маргерія сиділа по іншу Томенову руку, на найпочеснішому місці. Коли вона увійшла обіруч з малим королем, то зупинилася на показ обійняти Серсею і поцілувати її в обидві щоки.

— Ваша милосте, — мовила дівчина, зухвало шкірячись мало не на кутні, — я почуваюся так, наче тепер маю другу матінку. Молюся, щоб ми стали ближчі одна до одної, поєднані любов'ю до вашого милого синочка.

— Я любила обох своїх синів.

— Джофрі теж живе у моїх молитвах, — відповіла Маргерія. — Я його щиро кохала, хоча і не мала змоги краще спізнати.

«Брешеш! — подумала королева. — Якби ти його кохала хоч хвилину, то мала б пристойність не вискакувати прожогом за його брата. Ти хотіла лише його корони.» Їй закортіло негайно загилити зашарілій нареченій ляпаса просто на помості, на очах у половини двору, і хай усі пристойності летять до дідька.

Як і служба в храмі, весільний бенкет був вельми поміркований. Усі приготування взяла на себе пані Алерія; Серсеї гидко було й думати знову братися до них після того, що сталося на весіллі Джофрі. Подавали тільки сім страв. Гостей між перемінами розважали Салотрус та Місячок, під час трапези грали музики: на козі та скрипці, на лютні та сопілці, на високій арфі. Єдиним співцем був якийсь улюбленець Маргерії — юний хвацький жевжик, вбраний у лазурові барви, що називав себе Блакитним

Бардом. Він заспівав кілька любовних пісень і відкланявся.

— Яка прикрість, — гучно поскаржилася пані Олена. — А я ж так сподівалася почути «Рине дощ у Кастамирі».

Хай коли Серсеїн погляд падав на стару відьму, перед очима негайно спливала мармиза Маггі-Жаби — зморшкувата, жахливо потворна, повна нетутешньої мудрості. «Ні, то просто всі старі баби схожі одна на одну, — умовляла вона себе. — Не переймайся.» Насправді зігнута навпіл чаклунка нічим не скидалася на Колючу Королеву. І все ж, забачивши ницу посмішечку пані Олени, Серсея мимоволі знову переносилася уявою до намету Маггі. Вона досі пам'ятала запах усередині, насичений чудернацькими східними прянощами, і м'які ясна Маггі, котрими та смоктала кров їй з пальця. «Королевою ти будеш, — пообіцяла стара червоними, вологолискучими вустами, — доки не прийде інша, молодша та вродливіша, яка скине тебе і забере все, що ти матимеш за найдорожче.»

Серсея зиркнула повз Томена на Маргерію, що сміялася, балакаючи з батьком. «Вона таки нічогенька, — визнала королева, — та її врода походить головне від молодості. Замолоду кожна сільська дівка має якусь вроду, бо ще свіжа, невинна і незіпсута. Каштанове волосся з карими очима теж по селах знайти неважко. Лише йолоп насмілиться твердити, що вона вродливіша за мене.» Але світ повен йолопів — так само, як двір її сина.

Коли Мейс Тирел підвівся проказати здравицю, королевин настрій не покращився. Князь високо здійняв золотого келиха, посміхнувся до своєї кралечки-донечки та басовито прогук:

— За короля і королеву!

Решта овець забекала за ним слідом.

— За короля і королеву! — горлали вони, брязкаючи кухлями. — За короля і королеву!

Вона не мала іншого вибору, крім пити разом з ними, палко шкодуючи, що гості не мають одного спільного обличчя, у яке вона б могла вихлюпнути чару вина і нагадати, хто

тут справжня королева. Єдиний з Тирелових підчихвостів, який хоча б згадав про неї, був Пакстер Рожвин; князь Вертограду підвівся на ноги, трошки хитаючись, і верескнув:

— За обох наших королів! За стару і молоду!

Серсея пережила кілька чарок вина і посовала золотою тарелею шматочок їжі. Хайме їв іще менше і дуже рідко вшановував своєю присутністю власне місце на помості. «Він непокоїться не менше за мене» — зрозуміла королева, спостерігаючи, як той нишпорить палатою, відкидаючи здоровою рукою гобелени, щоб подивитися, чи ніхто за ними не ховається. Королева знала, що палату ззовні оточують ланістерівські списники. Пан Озмунд Кіптюг сторожив одні двері, пан Мерин Трант — інші. Балон Лебедин стояв за королівським кріслом, Лорас Тирел — за королевиним. Нікому на бенкеті, крім білих лицарів, не дозволялося мати при собі меча.

«Мій син у безпеці, — казала собі Серсея. — Його не спіткає жодне лихо, тільки не тут і не зараз.» Але щораз, дивлячись на Томена, вона

бачила, як Джофрі роздирає собі горлянку. І коли хлопчик раптом закашлявся, серце королеви на мить спинилося, а тоді вона ринула до нього, збивши з ніг служницю.

— Лишень ковток вина пішов не в те горло, — підбадьорливо посміхнулася до неї Маргерія Тирел, узяла руку Томена в свою і поцілувала йому пальці. — Мій маленький коханий має робити менші ковтки. Бачиш, любий, ти налякав свою пані матінку мало не до смерті.

— Пробачте мені, матінко, — похнюпився Томен.

Цього Серсея вже винести не могла. «Не можна дозволити їм бачити мої сльози» — подумала вона, відчувши, як наливаються очі, та хутко закрокувала повз пана Мерина Транта до проходу позаду палати. Залишившись на самоті під лойовою свічкою, королева дозволила собі гарячково схлипнути, потім ще і ще. «Плакати може жінка. Але не королева.»

— Ваша милосте? — запитав голос ззаду. — Я не завадила?

Жіночий голос смакував вимовою сходу. На

мить Серсея злякалася, що до неї з могили заговорила Маггі-Жаба. Але то була всього лише дружина Добромира — чорноока красуня, котру князь Ортон уподобав під час свого вигнання, а потім привіз додому до Довгостолу.

— У малій трапезній таке важке повітря, — вимушено відповіла Серсея. — А дим очі виїдає — аж сльози потекли.

— У мене теж. — Пані Добромир була на зріст така ж висока, як королева, проте на відміну від неї не білява та світлошкіра, а темнава, з волоссям кольору крукового крила, оливковою шкірою, ще й молодша років на десять. Вона простягла королеві світло-блакитну хустку з шовку та мережива. — Я теж маю сина. І знаю, що на його весіллі наплачу цілі річки сліз.

Серсея витерла щоки від власних сліз, мовчки лютуючи, що дозволила їх побачити.

— Дякую, — сухо вимовила вона.

— Ваша милосте, я хотіла... — Мирійка стишила голос. — Ви маєте дещо знати. Вашу

покоївку перекупили. Вона розповідає панні Маргерії про все, що ви робите.

— Сенела? — Раптова лють скрутила королеві живіт. Невже нікому навколо не можна довіряти? — Ви цього певні?

— А ви накажіть простежити за нею. Маргерія ніколи не зустрічається з нею самою. За круків — носити листи — їй правлять сестри у перших. Інколи Елінора, інколи Алла, інколи Мегга. Усі три Маргерії наче рідні. Вони зустрічаються у септі та вдають, що моляться. От поставте назавтра в септі вашу людину, і вона побачить, як Сенела шепоче до Мегги під віттарем Діви.

— Якщо це правда, навіщо ви мені кажете? Ви ж належите до жіночого почту Маргерії. Чого б це вам її зраджувати?

Серсея навчилася остороги ще на колінах у батька; це могла бути пастка, брехня, покликана посіяти незгоду між левом та трояндою.

— Довгостіл присягає Вирієві, це правда, — відповіла жінка, відкидаючи назад жмут

чорного волосся, — але ж я приїхала з Миру, і моя вірність належить тільки моєму чоловікові та синові. Я завжди бажаю для них найкращого.

— Зрозуміло.

У тіснім проході королева відчувала пахощі парфумів іншої жінки — мукусовий запах зі спогадами про мох, землю та дикі квіти. А під парфумами жінка понад усе пахкотіла честолюбними прагненнями. «Це ж вона свідчила на Тиріоновому суді, — раптом пригадала Серсея. — Вона бачила, як Біс кидав отруту до келиха Джофрі. І не злякалася розповісти.»

— Я дам ради цій справі, — пообіцяла королева. — Якщо сказане вами — правда, вас нагородять.

«А якщо ти мені збрехала, то я позбавлю тебе язика, а твого вельможного чоловіка — земель та золота.»

— Ваша милість такі добрі. А ще вродливі та чарівні.

Пані Добромир посміхнулася. Зуби вона

мала білі, уста — повні та темні.

Коли королева повернулася до малої трапезної, то знайшла свого брата, що нетерпляче міряв підлогу кроками.

— То був лише ковток вина, що пішов не в те горло. Хоча я теж перелякався.

— У мене в животі все так скрутилося, ані шматочка не проковтну! — загарчала на нього Серсея. — А вино на смак наче жовч! Це весілля було помилкою.

— Це весілля було необхідне. Хлопчик у безпеці, боятися нема чого.

— Телепень! Вінценосці ніколи не бувають у безпеці!

Вона роззирнулася палатою. Мейс Тирел реготав у колі свого лицарства. Князі Рожвин та Рябин стиха розмовляли поміж себе. Пан Кеван похмуро сидів над келихом вина у глибині палати, поки Лансель щось шепотів до септона. Сенела переміщувалася уздовж стола, наповнюючи келихи сестер нареченої вином темно-червоним, наче кров. Великий маестер Пицель заснув. «Ні на кого я тут не можу

покластися, навіть на Хайме, — зрозуміла вона, скніючи душею. — Треба розігнати увесь цей вертеп і оточити короля своїми власними людьми.»

Пізніше, коли подали та прибрали солодоці, горіхи та сир, Маргерія з Томеном розпочали танець. Кружляючи підлогою, вони виглядали доволі кумедно, не сказати недоладно. Тирелівське дівчисько вивищувалося на півтори стопи над своїм малим чоловіком, а Томен і танцювати як слід не вмів — де йому було рівнятися з вишуканою зграбністю Джофрі. Утім, він робив усе можливе і не зважав на те, яке видовисько являв стороннім поглядам. Щойно з ним закінчила Діва Маргерія, як одна за одною набігли її сестри, наполягаючи, щоб король потанцював і з ними. «Вони його засмикають, змусять запинатися і тупцювати, наче недолугого селяка, — з ненавистю подумала Серсея. — Половина двору реготатиме з нього за спиною.»

Поки Алла, Елінора та Мегга по черзі забирали собі Томена, Маргерія пройшла

палатою в танку зі своїм батьком, потім з братом Лорасом. Лицар Квітів був убраний у білий шовк, навколо стану мав паса з золотих троянд, а на киреї — нефритову застібку в подібі тієї ж таки троянди. «Вони могли бути близнюками» — подумала Серсея, спостерігаючи за двійком Тирелів. Пан Лорас був на рік старший за сестру, але мав такі самі великі карі очі, таке саме рясне брунатне волосся, що кучерями спадало на плечі, таку ж білу і гладку, без жодної вади шкіру. «Добрячий висип прищів на мармизах навчив би вас не ламати з себе казна-що.» Лорас був вищий, мав на обличчі кілька кущиків м'якої брунатної порості, а в Маргерії тіло вже набуло звабливих жіночих обрисів, та в іншому вони скидалися одне на одного більше, ніж Серсея з Хайме, і це її теж украй дратувало.

Її власний близнюк перервав її похмурі думки.

— Чи не вшанує ваша милість танком свого білого лицаря?

Вона кинула на нього нищівний погляд.

— Навіщо? Аби ти шарпав мене своїм оцупком? Оце вже ні. Можу дозволити хіба що налити вина. Якщо впораєшся і не розіллєш.

— Такий незграбний каліка, як я? Та де вже мені.

Він віддалився і пішов знову обходити палату. Вино собі вона мусила наливати власноруч.

Серсея також відмовила Мейсові Тирелу, а потім Ланселю. Решта зрозуміла натяк, і ніхто більше не наближався. «Вірні друзі та віддане панство.» Вона не могла довіряти навіть усім західнякам поспіль — а то ж були батькові присяжні слуги та значкові лицарі. Якщо вже її власний дядько змовився з ворогами...

Маргерія саме танцювала з сестрою Аллою, Мегга — з паном Талладом Високим, інша сестра, Елінора, поділяла келих вина з молодим та вродливим Байстріюком Плавня — Аураном Буруном. Королева вже не вперше помічала Буруна — стрункого молодика з сіро-зеленими очима та довгим сріблясто-золотим волоссям. Коли ж вона побачила його вперше, то на пів-

удару серця подумала, що з праху повернувся сам Раегар Таргарієн. «То лише волосся, — сказала вона собі. — Де йому рівнятися вродою з Раегаром. Обличчя надто вузьке, і отой серпок на підборідді...» Все ж Веларіони походили від одвічних валерійських родів, і дехто з них мав таке саме сріблясте волосся, як стародавні драконові королі.

Томен повернувся до свого місця пощипати яблучний пиріг. Крісло її дядька стояло порожнє. Королева пошукала його очима і знайшла у кутку за розмовою з сином Мейса Тирела — Гарланом. «Про що б це їм розмовляти?» У Обширі пана Гарлана звали Гартованим і вважали за зразок лицарства, та вона довіряла йому не більше, ніж Маргерії чи Лорасові. Серсея ще не забула золоту монету, яку Кайбурн знайшов під нічним горщиком наглядача в'язниці. «Золота рука Вирію. А Маргерія за мною шпигує.» Коли Сенела з'явилася поруч підлити вина у келих, королева ледве поборолла прагнення схопити її за горло і там-таки придушити. «Не смій мені зуби

шкірити, зрадлива сучко. Ти багатимеш про милосердя, перш ніж я з тобою скінчу.»

— Вважаю, її милості на сьогодні вина вже досить, — почула вона слова свого брата Хайме.

«Е ні, — подумала королева. — Усього вина світу мало, щоб досидіти оце весілля до кінця.» Вона підвелася так швидко, що ледь не впала; Хайме вхопив її за руку і втримав на місці, але вона вирвалася і гучно ляснула долонями. Музика завмерла, голоси замовкли.

— Пані та панове! — гучно оголосила Серсея. — Якщо буде ваша ласка вийти зі мною надвір, ми разом запалимо свічку на знак союзу Вирію та Кастерлі-на-Скелі, а також нового віку миру та процвітання у Семицарстві!

Башта Правиці стояла темна і покинута, з чорними дірами замість колишніх дубових дверей та віконниць. Але навіть зруйнована і сплюндрована, вона вивищувалася над зовнішнім двором. Коли весільні гості потяглися вервечкою з малої трапезної, вони musiли проходити у її тіні. Серсея глянула

вгору, побачила зубчасту верхівку башти, яка ніби гризла повний осінній місяць, і на мить замислилася, скільки ж Правиць скількох королів знала ця будівля за своїх господарів упродовж останніх трьох століть.

За півсотні сажнів од башти вона глибоко вдихнула, щоб не паморочилося у голові.

— Пане Галине! Можна починати.

Галин Вогнечарник промовив «Гм-м-м-м» і змахнув смолоскипом, якого тримав. Лучники на мурах напнули луки і надіслали у чорні вікна тузінь палаючих стріл.

Башта видала гучне ухкання, і за пів-удару серця вибухнула зсередини яскравим світлом — червоним, жовтогарячим... і зеленим, зловісним тьмяно-зеленим, кольору жовчі, жаду та вогнечарникових сцянок. «Речовиною» кликали алхіміки те, що простий люд звав «шал-вогнем». П'ятдесят горщиків помістили усередину Башти Правиці разом із сухими колодами, барилами смоли та майже всім земним майном карлика на ім'я Тиріон Ланістер.

Жар зеленого вогню королева відчула навіть там, де стояла. Вогнеচারники твердили, що тільки три речі палять жаркіше, ніж їхня речовина: драконове полум'я, вогонь земних надр і літнє сонце. Деякі з панн та паній зойкнули, коли перші язика полум'я з'явилися у вікнах і поповзли зовнішніми стінами, наче довгі зелені мацаки. Інші схвально загукали і проказали здравиці.

«Яка краса, — подумала вона. — Прекраснішим був тільки Джофрі, коли його покладали до моїх рук.» Жоден чоловік не дарував їй такої втіхи, як Джофрі, коли брав до ротика її сосок з молоком.

Томен витріщався на вогні широко розплющеними очима, наляканий не менше, ніж зачарований, доки Маргерія не сказала щось йому на вухо, змусивши засміятися. Дехто з лицарства заходився ставити заклади на те, чи скоро завалиться башта. Князь Галин стояв, мугикаючи про себе і розхитуючись на підборах.

Серсея згадала усіх Правиць Короля, котрих

знала упродовж років: Овейна Добромира, Джона Конінгтона, Карлтона Челстеда, Джона Арина, Едарда Старка, свого брата Тиріона. І понад усе — свого батька, князя Тайвина Ланістера. «Усі вони зараз палають тут, — подумала вона, звикаючи до думки. — Вони померли і тепер горять, усі до одного, зі своїми змовами, зрадами та заколотами. Сьогодні — мій день. Це мій замок і моє королівство.»

Башта Правиці раптом застогнала так гучно, що усі розмови разом припинилися. Камені потріскалися і повипадали зі стін, частина верхівки відвалилася і впала на землю з гучним хряскотом, у хмарі пилу та диму. Крізь розламане кам'яне мурування до башти увірвалося свіже повітря, і вогонь спалахнув сильніше, вибухнувши вгору. Зелені язички стрибнули в небо, завихорилися один навколо одного. Томен відсахнувся, але Маргерія взяла його за руку і промовила:

— Дивись-но! Полум'я танцює. Так само, як танцювали ми, коханий.

— А й справді! — Голос його повнився

подивом. — Дивіться, матінко, вони танцюють!

— Я бачу. Пане Галине, як довго палатиме вогонь?

— Усю ніч до ранку, ваша милосте.

— Гарненька свічечка, мушу визнати, — мовила пані Олена Тирел, спираючись на ціпка між Лівиком та Правиком. — Горить яскравенько, хоч не спіткнемося, як підемо спати. Старі кістки вже стомилися, а молоді, мабуть, навеселилися. Час укладати короля та королеву на постіль!

— О так. — Серсея майнула рукою до Хайме. — Гей, пане Регіментарю! Супроводьте його милість з малою королевою до ковдр та подушок, якщо ваша ласка.

— Слухаю волю вашої милості. І вас також?

— Нема потреби. — Серсея почувалася надто живою, щоб іти спати. Шал-вогонь очистив її, випалив гнів та страхи, наповнив рішучістю. — Вогні такі прекрасні. Я хочу ще подивитися на них.

Хайме завагався.

— Вам не слід лишатися на самоті.

— Я не буду сама. Пан Озмунд лишиться зі мною і вбереже від лиха. Він же ваш присяжний братчик Королегвардії.

— Коли ласка вашої милості, — відповів Кіптюг.

— Так, це ласка моєї милості.

Серсея ковзнула своєю рукою йому під лікоть, і вони лишилися біч-обіч спостерігати шаленство вогню.

Заплямований лицар

Ніч була незвично прохолодною, навіть для осені. Свіжий вогкий вітер гуляв провулками, здіймаючи пилюку дня. «Північний вітер, що несе холоднечу.» Пан Аріс Дубосерд нап'яв каптура, щоб затулити обличчя. Не личило йому бути впізнаним. За два тижні перед тим у місті-тіні зарізали торговця — мирну людину, що приїхала у Дорн по плоди садів та ланів, а знайшла смерть замість смокв. Єдиний злочин купця полягав у тому, що він прибув з Король-Берега.

«У моїй особі юрба знайде небезпечнішого ворога.» Йому трохи що не кортіло зустріти нападників. Рука сама ковзнула донизу і легенько попестила руків'я меча-півторака, що висів при поясі, майже схований двома шарами просторого лляного вбрання: верхнього, з

пірузовими смугами та рядами золотих сонць, і легшого нижнього, жовтогарячого. Дорнійські шати були зручні, але його батько, напевне, зомлів би, якби побачив сина отак вбраним. Адже він був паном з Обширу, а дорнійці — стародавніми ворогами, про що свідчили гобелени у Стародубі. Арисові досить було заплющити очі, щоб негайно побачити їх перед собою. Князь Едгеран Щедрорукий на своєму престолі посеред пишних розкошів з сотнею дорнійських голів, навалених купою коло ніг. Трилисток у Великокняжому Проході, прохромлений дорнійськими списами. Алестер сурмить у ріг останнім подихом свого життя. Пан Оливар Зеленодуб, весь у білому, помирає при боці Юного Дракона. «Ні, Дорн — негодяще місце для Дубосердів.»

Навіть коли був живий великий князь Оберин, лицар почувався незатишно щоразу, як мусив залишати Сонцеспис і виходити до міста-тіні. Він відчував на собі очі, куди б не пішов — маленькі чорні дорнійські очиці, повні ледве прихованої ворожості. Крамарі

докладали усіх зусиль, щоб ошукати його на кожному кроці, а щодо шинкарів він майже не сумнівався, що вони плюють йому в кухлі. Якось купка хлопчаків-голодранців заходилася жбурляти каміння, і він мусив вийняти меча, щоб їх відігнати. Смерть Червоного Гаспида запалила Дорн ще жаркіше... хоча вулиці трохи принишкли, відколи великий князь Доран замкнув Піщаних Змійок у башті. І все ж одягти біле корзно у місті-тіні означало б неминучий напад. А він привіз їх аж три: два вовняні — одне легке і одне важке — а третє з тонкого білого шовку. І почувався голим, коли одне з них не огортало його плечі.

«Та краще голим, ніж мертвим, — сказав він собі. — Навіть без корзна я лишаюся братчиком Королегвардії. Вона має це поважати. Я маю примусити її зрозуміти.» Йому не личило від початку дозволяти втягнути себе в цю справу. Та недарма співець колись сказав, що кохання робить дурня з кожного чоловіка.

Місто-тінь Сонцеспису часто здавалося

покинутим у пеклі дня, коли самі лише мухи дзижчали запиленими вулицями. Та щойно наставав вечір — і ті самі вулиці поверталися до життя. Пан Арис чув тиху музику з-за забраних дерев'яними решітками вікон, які саме проминав; десь далі пальці вибивали на тамбурині швидкий лад танку списів, наповнюючи ніч шаленим серцебиттям. Там, де три провулки стрічалися коло другого зі Звивистих Мурів, постільна дівчина, вбрана лише у коштовності та запашну олію для тіла, закликала з балкону. Він кинув на неї погляд, згорбив плечі і попрямував далі — просто у щелепи вітру. «Ми, чоловіки, такі слабкі. Наші тіла зраджують навіть найгідніших.» Він пригадав короля Баелора Блаженного, який постував мало не до втрати свідомості, аби лише пригасити хіть, що гнітила і соромила його. Чи не варто і Арисові вчинити так само?

Під високо вигнутим одвірком стояв коротун, смажачи шматки змії на жарівниці та перевертаючи їх дерев'яними братками, щоб хрумтіли, але не горіли. Густий та гострий

запах приправ змусив очі лицаря потекти слізьми. Найкращі приправи до зміїного м'яса мали в собі краплю отрути — таке він чув у тутешніх краях — на додачу до гірчичного сімені та драконового перцю. Мирцела звикла до дорнійських страв чи не швидше, ніж до свого дорнійського княжича, і час від часу пан Арис куштував якусь із них, щоб її потішити. Страви обпікали йому горлянку, змушували хапатися за глек із вином... а виходячи з тіла знизу, пекли чи не гірше. Проте його маленька принцеса їх обожнювала.

Він залишив її у замкових покоях схиленою над гральним столиком проти великого княжича Тристана — за роздумами, яку з розкішно оздоблених фігур посунути клітинами з нефриту, кривавнику та ляпислазуру. Повні уста Мирцели були трохи розкриті, зелені очі зосереджено звужені. Гра називалася «цивасою». Вона приїхала до містечка Накот торговельною галерою з Волантису, а далі «сирітки» розповсюдили її у верхів'ях та пониззях Зеленокрівці.

Дорнійський великокняжий двір за грою аж божеволів.

Що до пана Ариса, то він вважав за божевілля саму гру. В ній було десять різних фігур, кожна з різними властивостями та силами, і дошка змінювалася від одного двобою до іншого залежно від того, як гравці розташовували свої власні клітини. Княжич Тристан заповзявся до гри одразу ж, як спізнав, а згодом і Мирцела навчилася, щоб не пасти задніх. Їй не виповнилося ще одинадцяти років, нареченому було тринадцять, але останнім часом вона вигравала частіше, ніж програвала. Втім, Тристан не переймався.

Важко було уявити двох дітей, більше відмінних на вигляд. Він мав оливкову шкіру, пряме чорне волосся, вона — бліду, наче молоко, і копицю золотих кучерів. Світло і п'ятьма — наче королева Серсея і король Роберт. Лицар молився, щоб Мирцела знайшла більше втіхи у своєму дорнійському юнакові, ніж її мати — у штормовому князеві.

Пана Ариса бентежило, що він мусив

залишити Мирцелу на самоті, хай навіть у безпеці замку. До її покоїв у Башті Сонця вели двоє дверей, і на кожних стояло двійко стражників — надвірних ланістерівських вояків, прибулих з Король-Берега, загартованих у битвах, суворих і непохитно вірних аж до кісток. Мирцела також мала при собі покоївок та септу Еглантіну, а великого княжича Тристана беріг його присяжний панцирний слуга, пан Гаскойн з Зеленокрівці. «Ніхто її не зачепить, — казав він собі, — а за два тижні ми безпечно поїдемо звідси.»

Принаймні так обіцяв йому великий князь Доран. Арис вразився, коли побачив, яким старим та німичним став дорнійський володар, але у слові великого князя сумніватися не міг.

— Перепрошую, що не міг прийняти вас аж дотепер, і навіть не мав нагоди познайомитися з принцесою Мирцелою, — мовив Мартел, коли Аріса запросили до його світлиці, — та сподіваюся, моя донька Аріана зробила вашу гостину в Дорні приємною.

— Саме так, пане великий князю, —

відповів лицар, молячись, щоб його не зрадила барва на щоках.

— Наша земля сувора і бідна, та й вона має свою вроду. Сумно мені чути, що ви бачили у Дорні самий лише Сонцеспис, та водночас лячно, щоб ви не опинилися в небезпеці разом із вашою принцесою поза цими мурами. Ми, дорнійці, маємо гарячу кров, швидко гніваємося і повільно пробачаємо. То була б велика втіха і розрада, якби я міг сказати, добрий лицарю, що війни проти престолу прагнули самі лише Піщані Змійки. Але не хочу вам брехати. Ви чули, як мої прості піддані на вулицях вимагали од мене скликати списи до бою. На жаль, половина дорнійського панства згодна з ними.

— Як щодо вас, пане великий князю? — насмілився запитати лицар.

— Моя матінка навчила мене багато років тому, що лише навіжені починають війну, яку не можуть виграти. — Можливо, поставлене руба запитання і образило великого князя Дорана, та він добре приховав свої почуття. —

І все ж цей мир такий крихкий та тендітний... так само, як ваша принцеса.

— Лише дикий звір завдасть шкоди маленькій дівчинці.

— Моя сестра Елія теж мала маленьку дівчинку. Її звали Раеніс, і вона теж була принцесою. — Великий князь зітхнув. — Той, хто ладен устроювати ножа в принцесу Мирцелу, не плекає ненависті до неї самої — так само, як пан Аморі Лорх не плекав ненависті до Раеніс, якщо її справді убив він. Такі люди шукають лише способу підштовхнути мою руку. Бо якщо Мирцелу вб'ють у Дорні, де вона знаходиться під моїм захистом, то хто повірить моїм виправданням?

— Ніхто не зашкодить Мирцелі, поки я живий.

— Це шляхетна обітниця, — мовив Доран Мартел зі слабкою усмішкою, — та ви всього лише одна людина, пане лицарю. Я сподівався, що ув'язнення моїх свавільних небог пригамує буремні води, але ми лише загнали тарганів назад під очерет. Щоночі я чую, як вони

шепочуть і гострять ножі.

«Він боїться, — усвідомив пан Арис. — Онде, навіть руки тремтять. Великий князь дорнійський почувається наляканим.» Лицареві аж мову заціпило.

— Перепрошую, пане, — мовив далі великий князь Доран. — Я став кволий та хворий, щодня слабшаю, подеколи... Сонцеспис утомлює мене своїм гаміром, брудом та смородом. Я маю намір повернутися до Водограйних Садів, щойно мені дозволить обов'язок. І узяти принцесу Мирцелу з собою.

Не встиг лицар висловити заперечення, як великий князь здійняв руку з червоними набряклими кісточками.

— Ви також поїдете з нами. Разом з її септою, покоївками, охоронцями. Мури Сонцеспису досить міцні, але попід ними лежить місто-тінь. Навіть у замку щодня приходять і виходять сотні людей. Але Сади — то мій прихисток, моя царина. Великий князь Марон заклав їх як подарунок для своєї нареченої з дому Таргарієн, щоб відзначити

шлюб Дорну з Залізним Престолом. Восени там найкраще: теплі дні, прохолодні ночі, солоний легіт з моря, водограї та ставки... А ще ж там багато дітей — хлопчиків та дівчаток з вельможних і шляхетних родин. Мирцела матиме приятелів свого віку для ігор та розваг. Там їй не буде самотньо.

— Як скажете.

Слова великого князя гупали в Ариса в голові. «Їй там буде безпечно.» Але чому Доран Мартел закликав його не писати до Король-Берега про переїзд? «Мирцелі буде найбезпечніше, якщо ніхто не знатиме, де вона знаходиться.» Пан Арис мусив погодитися, бо який мав вибір? Він був лицарем Королегвардії, так — але ж усього лише одним чоловіком, як сказав володар Дорну.

Провулок зненацька відкрився у освітлений місяцем дворик. «Повз майстерню свічкаря, — написала вона, — потім у ворота і коротким прогоном зовнішніх сходів.» Він штовхнув ворота і піднявся витертими сходами до ніяк не позначених дверей. «Чи треба постукати?»

Та натомість просто штовхнув двері й опинився у великій тьмяній кімнаті з низькою стелею, освітленій двійком запашних свічок, що миготіли у заглибинах, вирізаних у товстих лампачних стінах. Він побачив у себе під ногами, взутими в сандалі, візерунчасті мирійські килими, на одній стіні — гобелен, а ще — ліжко.

— Панно? — покликав він. — Де ви?

— Тут.

Вона виступила з тіні позаду дверей. Навколо її правого передпліччя завивалася коштовна змійка, виблискуючи при кожному русі золотими та спижевими лусочками. Більше на ній не було нічого.

«Ні, — хотів був сказати він їй, — я ж прийшов лише розповісти, що мушу їхати.» Але щойно побачив блиск її тіла у світлі свічок, як втратив мову. Горлянка йому всохла, наче дорнійські піски, і він стояв мовчки, всотуючи у себе розкіш її тіла, маленьку душу на шиї, круглі зрілі груди з великими темними сосками, круті вигини стану та стегон. І ось він

уже обіймає її, а вона стягує з нього вбрання. Досягнувши нижньої сорочки, вона захопила її на плечах і розірвала шовк аж до пупа... та Арисові було байдуже. Її шкіра під його пальцями була гладенька і тепла, як пісок, спечений дорнійським сонцем. Він підняв їй голову, знайшов її вуста, розтулив своїми, наповнив її грудьми свої долоні, легенько попестив соски великими пальцями і відчув, як вони твердішають. Її волосся було чорне, рясне, пахкотіло квітами зозулинців — темними земними пахоцями, від яких він затверднув, аж стало боляче.

— Торкнися мене, мій лицарю, — прошепотіла жінка йому на вухо.

Його рука поповзла униз круглим черевцем і знайшла солодке вологе місце під кущиком чорного волосся.

— Так, саме там, — промуркотіла вона, коли він ковзнув усередину пальцем. Вона тихенько писнула, потягла його до ліжка і штовхнула униз. — Іще, так, іще, так солодко, мій лицарю, лицарю, мій милий білий лицарю, так, так, я

так тебе хочу...

Її руки спрямували його міць у неї, а тоді охопили спину і притягли ближче.

— Глибше, — прошепотіла вона. — Так... ой...

Коли вона огорнула його ногами, вони здалися йому міцними, наче сталевими. Нігті дерли йому спину щоразу, як він устромлявся — знову, і знову, і знову, аж нарешті вона скрикнула і вигнула під ним спину. Відтак її пальці знайшли його соски і трудилися доти, доки він не пролив сім'я усередину її тіла. «Я міг би померти щасливим» — подумав лицар, і протягом тузня ударів серця відчував мир та спокій.

Але не помер. Жага його була глибока і безмежна, як море, та коли найвища її хвиля відринула, гострі скелі сорому та вини знову увіп'ялися в душу. Інколи хвилям вдавалося накрити і сховати їх, та все ж вони завжди лишалися там, під водою — тверді, чорні, слизькі. «Що я роблю? — питав він себе. — Я ж лицар Королегвардії.» Він відкотився з неї,

простягся горілиць і втупився у стелю. Там від однієї стіни до іншої бігла чимала тріщина. Її він раніше не помітив, як не помітив і малюнку на гобелені — царицю Німерію з її десятьма тисячами кораблів. «Я ж бачу лише її. Якби у вікно зазирнув дракон — і тоді я бачив би лише її груди, її обличчя, її посмішку.»

— Є вино, — промурмотіла вона йому в шию і поклала руку на рамена. — Хочеш пити?

— Ні.

Він відкотився ще далі й сів на краєчку ліжка. У кімнаті панувала спека, та все ж він тремтів, наче з холоду.

— Кров тече, — мовила вона. — Я надто сильно тебе подряпала.

Коли вона торкнулася його спини, він зіщулювався, наче її пальці палали вогнем.

— Не треба. — І підвівся голий. — Більше не треба.

— Маю цілющу масть. Для твоїх подряпин.

«Але чим змастити мою ганьбу?»

— Подряпини — то пусте. Пробачте мені, ясна панно, я мушу йти...

— Вже так скоро?

Вона мала низький, хрипкуватий, звабливий голос, широкий рот, створений для лагідного шепотіння у вухо, повні вуста для палких поцілунків. Волосся — чорне і рясне — спадало їй на голі плечі й далі аж до верхівок повних грудей, закручуючись великими, м'якими, недбалими кучерями. Таке саме м'яке та кучеряве волосся вона мала і на своєму горбку нижче живота.

— Лишайся на ніч зі мною, мій лицарю. Я ще багато чого маю тебе навчити.

— Я вже навчився від тебе забагато.

— Не пригадую, щоб раніше ти гребував моєю наукою, ясний лицарю. Ти насправду не хочеш утекти від мене до іншого ліжка, іншої жінки? Ану кажи, хто вона! Я битимуся з нею за тебе — з голими цицьками, ніж проти ножа. — Вона посміхнулася. — Ну хіба що то котрась із Піщаних Змійок. Тоді ми тебе поділимо. Я ж так люблю своїх сестричок.

— Ти знаєш, що інших жінок я не маю. Лише... свою службу.

Вона перекотилася на один лікоть, щоб краще його бачити. Великі чорні очі сяяли у світлі свічок.

— Оту чумову сучку? Я її знаю. Між ніг — суха, наче пил пустелі, а цілунками випустить з тебе останню кров. Хай та клята служба поспить сама, а ти лишайся зі мною на ніч.

— Моє місце — в палаці.

Вона зітхнула.

— З королівною замість князівни. Ти змушуєш мене до ревнощів. Гадаю, ти любиш її більше за мене. А вона ж така для тебе юна. Тобі потрібна не дівчинка, а доросла жінка. Та якщо тобі до смаку, я можу вдати з себе невинну дівчинку.

— Не треба так казати. — «Пам'ятай: вона ж дорнійка.» У Обширі подекували, що то з-за дорнійського харчу їхні чоловіки такі гарячі, а жінки — хтиві та свавільні. «Вогняний перець і чудернацькі приправи розбурхують кров. Вона нічого не може з собою вдіяти.» — Я люблю Мирцелу як доньку.

Власну доньку йому було мати зась — так

само, як і дружину. Замість них він мав гарненьке біле корзно.

— Ми їдемо до Водограйних Садів.

— Колись поїдете, — погодилася вона, — хоча з моїм татусем кожна справа тягнеться учетверо довше, ніж мала б. Якщо він каже вирушати назавтра, це означає «не пізніше, ніж за два тижні». У Садах тобі буде самотньо, повір мені. Ой леле, де ж той юний зух, який обіцяв решту життя пролежати у моїх обіймах?

— Я був п'яний, коли обіцяв.

— Ти випив три кухлі вина з водою.

— Я був п'яний тобою. Відтоді минуло десять років... До тебе я ніколи не торкався жінки... жодної, відколи вдягнув біле. Я й не знав, яке воно буває, кохання. Тепер знаю, але... боюся.

— Що може налякати мого білого лицаря?!

— Я боюся за свою честь, — відповів він. — І за твою.

— Про свою честь я в змозі подбати сама. — Вона торкнулася пальцем власних грудей, повільно обвела колом сосок. — Та й про свою

втіху теж. Я доросла жінка, не мале дитя.

Про те сумнівів бути не могло. Бачити її на перині, з тією хтивою посмішкою, за пестощами власних грудей... чи бувають на світі жінки з такими великими та хтивими сосками? Він ледве міг на них дивитися і не уявити, як хапає їх вустами, як смокче, доки вони не стануть тверді, мокрі та лискучі...

Лицар відвернув погляд. Його спідне валялося на килимах; він нахилився підібрати.

— В тебе руки трусяться, — зауважила вона. — Гадаю, вони досі бажають пестити мене і голубити. Які нагальні справи змушують тебе, мій лицарю, напинати на себе одяг? Я люблю тебе таким, як зараз. Бо лише у ліжку, невдягнені, ми є найсправжнішими: жінками і чоловіками, коханцями, єдиною плоттю, такими близькими, якими можуть стати двоє людей. Одяг робить нас геть іншими. Я радше бажаю бути плоттю і кров'ю, ніж шовками і коштовностями, а ти... ти, мій лицарю — зовсім не твоє біле корзно.

— Я ним є, — заперечив пан Арис. — Я

насправді є моїм корзном. І між нами все має скінчитися — заради твого добра, не мого. Якщо нас викриють...

— ...то всі чоловіки тобі заздритимуть.

— Чоловіки назвуть мене кривоприсяжцем. Що як хтось піде до твого батька і розкаже, як я тебе збезчестив?

— Про мого батька різне кажуть, та ніхто не тримає його за дурня. Мого вінця цноти зірвав Байстриук Божеласки, коли нам обом було чотирнадцять років. Знаєш, що зробив батько, коли дізнався? — Вона зібрала простираadlo у жменю і підтягла до підборіддя, щоб прикритися. — Нічого. Мій батько краще за всіх уміє нічого не робити. Називає це «думати». А скажи-но мені, мій лицарю, чи справді тебе бентежить моя ганьба... а чи твоя власна?

— І твоя, і моя. — Її звинувачення боляче вжалили його. — Це має бути наша остання зустріч.

— Ти вже казав.

«Казав, і не відступлю від наміру. Дарма що

я слабкий — інакше б не був тут сього вечора.» Але їй він цього не сказав — адже вона була з тих жінок, що зневажають слабкість. Він знав це, відчував. «У ній більше від дядька, ніж від батька.» Арис відвернувся і знайшов свою смугасту нижню сорочку, розірвану навпіл аж до пупа.

— Ти її понищила, — пожалівся він. — Як мені тепер її вдягати?

— Спиною наперед, — мовила вона. — Коли вдягнеш решту, ніхто й не побачить, де розірвано. Може, твоя маленька принцеса тобі зашиє. Чи прислати тобі нову сорочку до Водограйних Садів?

— Не треба мені подарунків. — Подарунки лише привернули б зайву увагу. Він струснув сорочку і натягнув на голову спиною вперед. Прохолодний шовк пригорнувся до шкіри, миттю пристав там, де вона подряпала йому спину. «Та нехай, до палацу якимось дістануся.» — Я лише хочу скінчити оце... те, що ми...

— Отака твоя лицарська чемність? Аж боляче стало. Міркую, чи не брехав ти мені,

коли торочив про кохання.

«Я б ніколи тобі не збрехав.» Пан Арис почувався так, наче йому загили ляпаса.

— Чого б іще я забув честь, якби не з кохання?! Коли я з тобою... то ледве можу думати... я ж завжди мріяв тільки про таку, як ти, але...

— Слова — то вітер. Якщо ти мене кохаєш, то не кидай ніколи.

— Я склав священну обітницю...

— Так, не одружуватися і не мати дітей. Ну то я сьогодні пила місячний узвар, а заміж я за тебе піти не можу, ти й сам відаєш. — Вона посміхнулася. — Хіба що переконаєш лишити тебе при собі як коханця.

— Тепер ти з мене глузуєш.

— Лише трохи. Гадаєш, ти єдиний з Королегвардії кохав жінку?

— Завжди є люди, котрим проказати обітницю легше, ніж дотримати, — визнав він.

Так, пан Борос Блаунт вчащав до Шовкової вулиці, а пан Престон Зеленопіль свого часу зазиравав до будинку, де жила дружина одного

крамаря, коли самого крамаря не бувало вдома. Але Арис не хотів соромити своїх присяжних братчиків розповідями про їхні походеньки.

— Пана Теренса Тойна знайшли у ліжку з коханкою його короля, — мовив він натомість. — Лицар присягнувся, що кохав її, але занастив і своє життя, і її, а ще стягнув лихо на свою родину і спричинив загибель найшляхетнішого лицаря, що жив на цій землі.

— Саме так і сталося. А що там співають про пана Лукамора Ласого, котрий мав три дружини і шістнадцять дітей? Як чую ту пісню, то завжди регочу.

— Правда не така смішна, як пісня. Його ніколи не звали Лукамором Ласим, поки він жив на світі. Справжнє його ім'я було пан Лукамор Моц, і з життя свого він зробив суцільну брехню. Коли обман викрили, його власні присяжні брати вихлостили його, а Старий Король заслав на Стіну. Шістнадцятеро дітей лишилися плакати за батьком. Він не був правдивим лицарем — так само, як Теренс Тойн...

— Як щодо Драконолицаря? — Вона відкинула простирадла і спустила ноги на підлогу. — Ти назвав його найшляхетнішим лицарем на цій землі. А він узяв свою королеву до ліжка та нагуляв з нею дитину.

— Я ніколи не повірю в це! — обурився Арис. — Оповідь про зраду принца Аемона з королевою Наерис — то просто казка. Ту брехню вигадав його брат, коли схотів порушити права свого законного сина на користь байстрюка. Недарма того Аегона кликали Негідним.

Він знайшов паса з мечем і застібнув навколо стану. На шовковій дорнійській сорочці пас виглядав чудернацько, але знайома вага меча-півторака та кинджала нагадала йому, хто він є.

— Я не хочу, щоб мене пам'ятали паном Арисом Негідним! — вигукнув він. — Я не заплямую своє корзно.

— О так, — відповіла вона, — оте гарненьке біле корзно. Чи не забув ти, що мій двоюрідний дід носив таке саме? Він загинув, коли я була

ще мала, та все ж я його пам'ятаю. Він був високий, наче башта, і лоскотав мене так, що я зі сміху аж дихати не могла.

— Я не мав честі знати князя Левина, — відповів пан Арис, — та всі погоджуються, що він був визначним лицарем.

— Визначним лицарем, який мав коханку. Зараз вона вже стара, проте люди кажуть, що замолоду була рідкісна красуня.

«Князь Левин?!» Цієї оповіді пан Арис не знав і неабияк вразився. Зрада Теренса Тойна та всі походеньки Лукамора Ласого були записані у Білій Книзі. Але сторінка князя Левина не містила ані натяку на жінку в його житті.

— Дядько завжди казав, що чоловіча гідність — це той меч, який у чоловіка в руці, а не той, що у штанях, — казала вона далі. — Годі тобі лицемірно просторікувати про заплямовані корзна. Тебе ганьбить не наше кохання, а чудовиська, яким ти служиш, і тварини, яких звеш своїми братами.

Її слова різонули занадто близько до кістки.

— Роберт не був чудовиськом.

— Він видерся до престолу по трупах дітей,
— відповіла вона. — Хоча погоджуся, що він був не Джофрі.

«Джофрі.» Парубок був із себе вродливий, високий та міцний для свого віку, та більше лицар не міг сказати про нього жодного доброго слова. Пана Ариса досі соромила згадка про те, як він за наказом хлопчика бив бідолашну панну Старк. Коли Тиріон обрав Ариса супроводжувати Мирцелу до Дорну, він на знак подяки запалив свічку Воїнові.

— Джофрі мертвий. Отруєний Бісом. — Хто б подумав, що карлик здатен на такий неймовірний злочин. — Тепер король — Томен, а він — геть не його брат.

— І не його сестра.

То була правда. Малий Томен мав добре серце і завжди намагався чинити якнайпорядніше. Але востаннє, коли його бачив пан Арис, він ридма ридав на столичному пришибі, хоча Мирцела навіть сльозини не зронила — а це ж її увозили з

рідної домівки, щоб скріпити союз державної ваги її дівочою цнотою. Насправді принцеса була хоробріша за свого брата, розумніша і впевненіша у собі. Метикувала вона швидко, двірський звичай знала бездоганно. Її не лякало ніщо в світі — навіть Джофрі. «Так, жінки — сильна стать, недарма кажуть.» Він мав на увазі не лише Мирцелу, але також її матір і свою власну, Колючу Королеву, гарненьких і смертельно небезпечних Піщаних Змійок Червоного Гаспида. І велику князівну Аріану Мартел — її понад усе.

— Не скажу, що не згоден, — відповів він. Голос лунав хрипко.

— Ще б пак ти не погодився! З Мирцели вийде краща правителька держави.

— Права сина передують правам доньки.

— Але чому?! Який бог таке вигадав? Я — спадкоємиця мого батька. Чи повинна я поступитися своїми правами на користь братів?

— Ти перекривлюєш те, що я сказав. Я ж ніколи... У Дорні все інакше. Але на престолі

Семицарства ніколи не було самодержавної королеви, що правила б від свого імені.

— Перший Візерис хотів, щоб його престол успадкувала саме донька Раеніра — ти ж цього не заперечиш? Та коли король лежав при смерті, Регіментар його Королегвардії вирішив інакше.

«Пан Крістон Колій.» Крістон-Коронувач змусив брата піти проти сестри і розколов Королегвардію, спричинивши жахливу війну, названу співцями «Танком Драконів». Дехто вважає, що він діяв з честолюбства, бо принц Аегон легше корився сторонньому впливові, ніж його вольова старша сестра. Інші приписують йому шляхетніші спонуки — твердять, буцімто він захищав старовинні андальські звичаї. Кількоро людей шепотіло, ніби пан Крістон був коханцем принцеси Раеніри, перш ніж одягнув біле корзно, а відтак забажав помститися жінці, яка його відцуралася.

— Коронувач накликав на Семицарство тяжкі знегоди, — мовив пан Арис, — і тяжку

ціну заплатив за скоєне, але...

— ...але може так статися, що Седмиця надіслала тебе на землю, щоб один білий лицар виправив те, що зіпсував інший. Ти ж відаєш, що мій батько повертається до Водограйних Садів, беручи з собою Мирцелу?

— Так. Щоб захистити від тих, хто бажає їй зла.

— Ні. Щоб забрати якнайдалі від тих, хто бажає їй корони. Князь Оберин Гаспид сам би поклав їй корону на голову, якби був живий. Але моєму батькові бракує мужності. — Вона зіп'ялася на ноги. — Ти кажеш, що любиш дівчинку так, наче вона тобі крива донька. Ти б дозволив позбавити рідну доньку всіх її законних прав та зачинити у в'язниці?

— Водограйні Сади — не в'язниця, — мляво заперечив Арис.

— Чого б це? Бо там є гарненькі ставки під розлогими деревами? Щойно дівчинка опиниться там, їй вже не дозволять нікуди виїхати. Так само і тобі — про це подбає Гота. А ти його не знаєш так, як знаю я. Він

страшний і нестримний, коли його розбурхати.

Пан Арис насупився. Дебелий норвоський сотник з помережаним рубцями обличчям завжди викликав у нього моторошний острах. «Кажуть, він навіть спить з отією величезною сокирою.»

— То чого ж ти від мене хочеш?

— Того самого, про що ти складав обітниці. Захистити Мирцелу, хоча б за ціну свого життя. Захистити її особу... та її спадкові права. Покласти їй на голову королівського вінця.

— Але я присягав престолові!

— Коли на ньому сидів Джофрі, не Томен.

— Хай так, але Томен — добросердий хлопчина. З нього буде кращий король, ніж Джофрі.

— Не кращий, ніж Мирцела. Вона теж любить його і не дозволить скривдити, цього я конче певна. Йому за правом належить Штормолам, бо князь Ренлі спадкоємця не лишив, а князя Станіса позбавлено статків і титулів. З часом до нього через паніматку

перейде і Кастерлі-на-Скелі. Томен стане одним із наймогутніших князів у державі... а на Залізному Престолі сидітиме законна королева Мирцела.

— Законна... не знаю...

— Зате знаю я. — Коли вона підвелася, довга чорна плутанина кучерявого волосся впала їй нижче крижів. — Аегон Дракон створив Королегвардію та її обітниці, але що один король ухвалив, те інший може змінити чи скасувати. Королегвардія колись служила довіку, але Джофрі звільнив з неї пана Барістана, щоб дати біле корзно своєму собаці. Мирцела бажає тобі щастя, та й до мене ставиться приязно. Вона дасть нам дозвіл одружитися, коли ми попросимо.

Аріана охопила його руками і прихилилася обличчям до грудей. Маківка голови опинилася просто під підборіддям.

— І тоді ти матимеш і мене, і своє біле корзно, якщо така твоя мрія.

«Вона дере мене на шматки.»

— Ти знаєш, що так, але...

— Я велика князівна дорнійська, — мовила вона своїм низьким звабливим голосом, — і вам, лицарю, не личить змушувати мене благати.

Пан Аріс ловив носом пахоці з її волосся, чув, як її серце стукотить проти його грудей, до яких вона притискалася. Його тіло відгукувалося на близькість, і він знав, що вона помітила. Та коли Аріс поклав їй руки на плечі, то усвідомив, що вона тремтить.

— Аріано? Моя люба панно? Що трапилося, кохана?

— То мій лицар не здогадається сам? Я налякана. Ти кличеш мене коханою, а в проханні відмовляєш, і саме тоді, коли я маю в тобі найвідчайдушнішу потребу. Невже то такий страшний гріх — прагнути, щоб тебе захистив твій лицар?

Він ніколи ще не чув у її голосі такої зневіри та відчаю.

— Не гріх, — відповів він, — але ж ти маєш варту твого батька, вона збереже твій спокій, лише...

— Я боюся варти мого батька. — Раптом голос її пролунав молодше від Мирцели. — Бо саме варта мого батька спіймала і забила в кайдани моїх милих сестричок.

— Вони не в кайданах. Я чув, вони мають усі вигоди й розкоші.

Аріана гірко засміялася.

— Ти їх бачив? Мене він до них не пускає, ти про це знав?

— Вони проказували зраду, розпалювали війну...

— Лорезі шість років, Дореї — вісім. Яку війну вони могли розпалювати? Але батько ув'язнив їх разом із сестрами. Ти ж його бачив. Страх примушує навіть сильних чоловіків робити таке, чого б вони інакше не зробили, а мій батько ніколи не був сильним. Арісе, серденько моє, послухай мене заради того кохання, в якому ти мені освідчився. Я ніколи не була така безстрашна, як мої сестри в перших, бо пішла від слабшого сімені, але ми з Тієюю одного віку і ще малими дівчатками стали близькі, наче рідні. Поміж нас немає

таємниць, і якщо її ув'язнили, то можуть ув'язнити і мене, і то за ту саму справу... за справу з Мирцелою.

— Твій батько ніколи цього не зробить.

— Ти не знаєш мого батька. Я дарую йому зневіру, відколи вперше з'явилася на цей світ без пущьки між ніг. Півдесятка разів він намагався віддати мене заміж за беззубих сивих старців — щоразу огидніших. Мушу визнати, він ніколи не наказував мені з ними одружитися, та самі лише пропозиції достатньо говорять про те, як він мене зневажає.

— І все ж ти його спадкоємиця.

— Справді?

— Він залишив тебе правити у Сонцеспісі, коли сам поїхав до Водограйних Садів, хіба ні?

— Правити?! Оце вже ні. Він лишив свого брата в перших пана Манфрея за каштеляна, старого сліпого Рікассо за підстоля, шафарів — збирати мита і податки та віддавати їх на облік підскарбниці Алісі Панібрат, шарифів — берегти лад у місті-тіні, тивунів — судити порушників великокняжого закону, а маестра

Милоша — давати ради листам, що не потребували уваги самого великого князя. Над усіма він поставив Червоного Гаспида. Мені віддали право лаштувати бенкети і свята, а ще розважати поважних гостей. Оберин їздив до Водограйних Садів щодвятижні; мене батько викликав двічі на рік. Я не той спадкоємець, якого він хоче — він ясно дав мені це зрозуміти. Наші закони стримують його, інакше б він віддав наступництво престолу моєму братові — це я знаю напевне.

— Братові?! — Пан Арис узяв її за підборіддя і підняв голову, щоб зазирнути в очі. — Ти ж не про Тристана кажеш? Він іще зовсім хлопчик.

— Та не про Триса. Про Квентина. — Її очі були зухвалі та чорні, як гріх, і дивилися незворушно. — Я знаю правду, відколи мені виповнилося чотирнадцять. Одного вечора я пішла до батькової світлиці поцілувати його на ніч і побачила, що його нема. Згодом я дізналася, що по нього тоді послала мати. Батько лишив запалену свічку, я підійшла

загасити її та побачила недописаного листа до мого брата Квентина, що жив тоді у Крицаку. Батько наказував Квентинові ретельно виконувати все, що радять маестер та майстер-мечник, бо «одного дня ти сидітимеш там, де я, і правитимеш усім Дорном, а володар має бути сильним і тілом, і розумом». — Сльоза скотилася м'якою щокою Аріани. — То були слова мого батька, написані ним власноруч. Відтоді вони палають у мене в голові. Тієї ночі я плакала, поки не заснула — і ще багато ночей поспіль.

Пан Арис ще не мав нагоди для знайомства з Квентином Мартелом. Великого княжича виховував з дитячих літ князь Крицак, якому він служив джурою, тоді зброєносцем, а тоді прийняв від князя і лицарство, зневаживши Червоного Гаспида. «Якби я був батьком, то теж хотів би мати сина за спадкоємця» — подумав Арис, але чуючи біль у її голосі, розумів, що втратить кохану, якщо зізнається.

— Може, ти не так усе зрозуміла, — припустив він. — Ти ж була дитиною. Може,

батько лише заохочував твого брата до послуху в навчанні.

— Гадаєш? То скажи мені — де тепер Квентин?

— Великий княжич знаходиться у війську князя Крицака на Кістяному шляху, — відповів пан Арис із осторогою в голосі. Це йому сказав старий каштелян Сонцеспису, ще коли лицар уперше прибув до Дорну. Маєстер з шовковою бородою повторив те саме.

Але Аріана уперто заперечила:

— Батько хоче, щоб ми в це вірили. Але я маю друзів, які кажуть інше. Мій брат потай перетнув вузьке море, вдаючи з себе пересічного купця. Навіщо?

— Звідки мені знати? На те може бути сто різних причин.

— Або лише одна. Чи знаєш ти, що «Золота Дружина» розірвала свою угоду з Миром?

— Сердюки порушують угоди мало не щодня.

— Але не «Золота Дружина». «Наше слово — те саме золото» — хваляться вони від днів

Лихого Булата і донині. Мир стоїть на межі війни з Лисом і Тирошем. Навіщо розривати угоду, яка обіцяла гарну платню і чудову здобич?

— Можливо, Лис запропонував кращу. Або Тирош.

— Ні, — заперечила вона. — Я б повірила про будь-який інший охочий полк — чи не кожен легко змінить хазяїна за пів-шеляга. Але «Золота Дружина» зовсім інакша. То братство вигнанців і синів вигнанців, поєднане мрією Лихого Булата. Вони хочуть повернутися до рідного дому не менше, ніж добути золота. Князь Крицак знає про це незгірш мене. Його діди-прадіди билися поруч із Лихим Булатом у трьох Повстаннях Чорножарів.

Вона узяла пана Ариса за руку і переплела його пальці зі своїми.

— Ти колись бачив знак дома Толан з Примар-Горба?

Він мусив якусь мить поміркувати.

— Дракон, що їсть власного хвоста?

— Дракон означає час. Він не має ані

початку, ані кінця — усі речі повертаються на те саме коло знову і знову. Андерс Крицак — то відроджений Крістон Колій. Він шепоче у вухо моєму братові, що той має правити після мого батька, що чоловікам не годиться схилитися перед жінками... і що Аріана особливо непридатна до правління, бо є свавільною хвойдою. — Вона рвучко та рішуче струснула волоссям. — Тож твоя королівна і твоя князівна поділяють спільну справу, добрий лицарю... а ще вони поділяють любов воїна, яку він проголошує до кожної з двох, проте не хоче битися за жодну.

— Я битимуся! — Пан Арис упав на одне коліно. — Мирцела старша і краще пасує до корони. Хто захистить її права, якщо не воїн Королегвардії? Мій меч, моє життя, моя честь — усе належить їй... і тобі, втіха мого серця. Присягаюся: ніхто не вкраде твого спадку, поки я маю силу підняти меча. Я весь твій. Чого ти хочеш від мене?

— Усього. — Вона стала на коліна поцілувати його вуста. — Усього тебе, мій

коханий. Моє справжнє, єдине, солодке
кохання назавжди й довіку. Але спершу...

— Кажи — і матимеш.

— Спершу — Мирцелу.

Брієнна

Камені були старі, розсипалися на крихти, але побачивши їх далеко в полі, Брієнна відчула, як їй стає дибки волосся на потилиці.

«Це ж там ховалися лучники, що встрили бідолаху Клеоса Фрея» — подумала вона... але за версту помітила ще одну — таку саму — кам'яну стінку і почала сумніватися. Колії дороги вихилялися туди й сюди, голі бурі дерева зовсім не скидалися на ті зелені, які вона пам'ятала. Чи проминула вона місце, де пан Хайме вихопив з піхов меча свого брата у перших? Чи не в цих лісах вони тоді билися? Чи не в цьому струмку вони боролися і рубалися, поки зусібч не набігли «Хвацькі Компанійці»?

— Пані? Пане? — Подрік не мав певності, як саме звертатися до жінки, що скидалася на

чоловіка і виглядала лицарем. — Чого ви шукаєте?

«Привидів.»

— Кам'яну стінку, яку нещодавно проминала. Та байдуже. — «Тоді пан Хайме ще мав обидві руки. Ой леле, як я його ненавиділа за кпини та образи.» — Тихше, Подріку. Тут у лісі можуть ховатися розбійники.

Хлопець роздивився голі брунатні дерева, мокре листя, брудну дорогу попереду.

— Я маю меч. Я можу битися!

«Можеш, та не так, як треба.» Брієнна не мала сумніву в хоробрості хлопця — лише в його вмінні. Хай він називав себе зброєносцем і навіть служив лицарям... але жоден колишній господар так і не подбав про належне його навчання.

Дорогою до Сутіндолу вона в муках спотикань і запинань видобула з Подріка усю його історію. Він походив з молодшої гілки дому Пейн — збіднілого пагону, що виткнувся з лона якогось молодшого панського сина. Батько його всьє життя служив зброєносцем

при своїх багатших родичах, а Подріка породив від доньки крамаря, з якою побрався просто перед тим, як піти і загинути, придушуючи Повстання Грейджоя. Мати покинула його на одного зі згаданих родичів у віці чотирьох років — щоб утекти з мандрівним співцем, який змайстрував їй ще одну дитину. Подрік не пам'ятав навіть, як вона виглядала.

Пан Седрік Пейн був найбільше схожим на батька родичем, якого малий знав у своєму житті, хоча з його похапливої розповіді впливало, що пан Седрік ставився до Подріка радше як до невільної челяді, ніж до сина. Коли Кастерлі-на-Скелі скликав корогви, лицар узяв хлопця з собою чистити коня і кольчугу. Та невдовзі пана Седріка убили у річковому краю в лавах війська князя Тайвина. Хлопчина опинився на самоті, далеко від домівки, без жодного мідяка грошей, а відтак прибився до опасистого заплотного лицаря на ім'я пан Лорімер Черевань, що перебував у обозному загоні князя Листоброда і охороняв запаси війська.

— Хлоп'ята, що охороняють харчі, ніколи не голодують, — полюбляв повторювати пан Лорімер.

Але невдовзі його спіймали з солоним окостом, вкраденим з особистих запасів князя Тайвина. Тайвин Ланістер вирішив повісити лицаря для науки іншим крадіям. Подрік теж їв той окіст, і йому теж лежала дорога до шибениці, але прізвище врятувало йому життя. Його узяв під захист пан Кеван Ланістер, а трохи згодом надіслав малого служити зброєносцем своєму небожеві Тиріону.

Пан Седрік навчив Подріка витирати й вичісувати коня, вишукувати камінці у чоботях хазяїна. Пан Лорімер навчив красти харчі. Але жоден не потурбувався навчити, як тримати меча в руці. Біс принаймні віддав його у науку до майстра-мечника Червоного Дитинця, коли прибув до двору. Але під час голодного бунту пана Арона Сантагара було вбито, і на тім навчання Подріка скінчилося.

Брієнна вирізала два мечі зі скинутих деревами гілок, щоб дістати уявлення про

Подрікове вміння битися. Малий був повільний на мову, та не на руку — про це вона дізналася з полегшенням. Також він був дрібний, кощавий, погано годований — але безстрашний і пильний до небезпеки. Втім, йому бракувало сил ту небезпеку відвертати. Якщо Подрік справді пережив битву на Чорноводі — про що сам розповів Брієнні — то лише тому, що ніхто не завважив його вартим удару мечем чи списом.

— Хай ти кличеш себе зброєносцем, — мовила вона до нього, — та я бачила малих джур у половину твоїх літ, які побили б тебе до крові. Якщо лишишся зі мною, то щовечора лягатимеш з мозолями на долонях та синцями на плечах. І ледве спатимеш від утоми та болю. Навряд чи ти цього захочеш.

— Я вже хочу! — наполягав малий. — Саме цього. Мозолів та синців. Тобто не хочу... але хочу. Добрий пане лицарю. Тобто пані лицарко.

Наразі Подрік лишався вірним своєму слову, а Брієнна своєму. Та хлопець не скаржився.

Щойно на мечовій руці в нього витикався новий пухир, як він гордовито показував його своїй вчительці. Та й за кіньми малий ходив дбайливо і ретельно. «Він іще не зброєносець, — нагадала собі Брієнна, — та ж і я не лицар, хай як мене величай.» Вона б відіслала малого від себе, якби було куди. І на додачу... хай Подрік твердив, що не знає, куди поділася Санса Старк, але насправді міг пам'ятати більше, ніж йому здавалося. Якись його випадкові слова чи невиразні спогади могли містити ключ до Брієнниного пошуку.

— Пане? Пані? — Подрік показав перед собою. — Онде віз попереду.

Брієнна помітила той віз сама: дерев'яну гарбу на двох колесах з високими боковинами. У коліях дороги трудилися чоловік і жінка, тягнучи голоблі в напрямку Дівоставу. «На вигляд начебто селяни.»

— Ану не поспішай, — мовила вона до хлопця. — Вони можуть завважити нас за розбійників. Кажі не більше, ніж мусиш, і то чемно.

— Так, пане. Бути чемним. Пані.

Натяк на те, що його можуть завважити за розбійника, здавалося, потішив гонор малого.

Поки вершники наближалися ристю, селяни видивлялися сторожкими очима. Та коли Брієнна переконала сіромах, що не бажає їм зла, вони дозволили їй їхати поруч.

— Ми й вола мали, — розказав їй старий, поки вони гуртом долали порослі бур'янами лани, ставки рідкої грязюки, проминали спалені зчорнілі дерева, — та вовки йому дали ради.

Обличчя його червоніло від напруги — тягти гарбу, мабуть, було важкувато.

— Доньку нашу теж забрали і зробили з нею, що схотіли. Вона приблудилася назад до хати після битви при Сутіндолі. А віл не приблудився. Мабуть, вовки з'їли.

Жінка небагато додала до розповіді. Вона була молодша за чоловіка років на двадцять і не сказала жодного слова, лишень подивилася на Брієнну так, наче побачила двоголове теля. Діва Тарфійська такі погляди вже стрічала.

Пані Старк була до неї ласкава, та більшість інших жінок жорстокістю не поступалася чоловікам. Брієнна не могла навіть сказати, хто ранив її сильніше: юні кралечки з язиками гострими, наче осині жала, та сміхом, що розсипався кришталеvими друзочками, або ж холодноокі поважні панії, котрі ховали свою зневагу за личиною шляхетської чемності. Але жінки з простолюду вмiли бути гіршими і за тих, і за інших.

— Коли я востаннє бачила Дівостав, він лежав у руїнах, — мовила Брієнна. — Брамυ виламали, пiвмiста спалили.

— Та вже відбудувалися нiвроку. Отой Тарлі — суворий пан, і руку має тяжчу за Мутона. Розбійники по лісах iще не перевелися, та все ж поменшало. Найгірших Тарлі уполював і стяв голови отим своїм обiручником. — Селянин відвернувся і плюнув на землю. — А ви, часом, не стрічали якоїсь погані дорогою?

— Не стрічали.

«Принаймні не цього разу.» Що більше вони віддалялися від Сутiндолу, то порожнішим

ставав шлях. Подорожні, яких вони помічали, розчинялися у лісі, перш ніж їх устигали про щось запитати — за винятком хіба що дебелого бородатого септона, що рухався на південь з півсотнею перехожих старців. Заїзди та шинки на дорозі були або пограбовані й покинуті, або перетворені на укріплені табори. Напередодні вони зустріли один із роз'їздів князя Рандила, наїжачений стрілами та списами. Вершники оточили їх, очільник загону допитав Брієнну, та зрештою дозволив їхати далі.

— Ви бережіться, жіночко. Наступні чоловіки, яких ви стрінете, будуть не такі чесні, як мої хлоп'ята. Днями Хорт перейшов Тризуб із сотнею горлорізів. Кажуть, гвалтує кожну зустрічну жінку, а цицьки відрізає та забирає собі на згадку.

Брієнна завважила за потрібне переказати попередження селянинові та його дружині. Чоловік, слухаючи розповідь, лише хитав головою, а потім сплюнув і додав:

— Собаки, вовки, леви... хай їх усіх Інші вхоплять. Ті горлорізи не зважаться

наблизитися до Дівоставу. Авжеж не туди, де править воля князя Тарлі.

Брієнна знала князя Рандила Тарлі від свого перебування у війську короля Ренлі. Великої любові вона до нього не плекала, хоча пам'ятала, що йому завдячує. «З ласки божої спробую проминути Дівостав, поки він не дізнався.»

— Місто віддадуть законному господареві, князеві Мутону, щойно скінчиться війна, — мовила вона до селянина. — Його вельможність отримав королівське пробачення.

— Пробачення? — зареготав старий. — За віщо? За те, що сидів на дупі у своєму семиклятому замку? Він надіслав вояків битися за Водоплин, а сам нікуди не ходив. Місто йому погромили спершу леви, потім вовки, потім сердюки, а його вельможність сидів собі за безпечними мурами. Брат його ніколи б так не вчинив. Пан Милош був зухвалий, як той півень, поки не загинув од руки Роберта.

«Знову привиди» — подумала Брієнна.

— Я шукаю свою сестру — вродливу дівчину

тринадцяти років. Чи не бачили ви її дорогою?

— Ото нема мені що робити, як дівчат видивлятися. Не бачив ані вродливих, ані бридких.

«І ніхто не бачив.» Але ж питати треба — раптом пощастить.

— Мутон має доньку. Кажуть, нічогеньке дівча, — правив далі чолов'яга. — А як відведуть на постіль — то буде нічогенька молодиця. Веземо їм яйця до весілля. Її віддають за сина Тарлі. Яйця будуть княжим кухарям для пирогів.

— Авжеж.

«За сина князя Тарлі. То юний Дікон одружується.» Вона спробувала пригадати, скільки ж йому має бути років — вісім чи десять. Саму Брієнну заручили у сім з нареченим, старшим за неї на три роки — молодшим сином князя Карона, сором'язливим хлопчиною з бородавкою над губою. Вони зустрілися лише один раз — саме задля заручення. За два роки він помер від тієї ж самої пошесті, що забрала князя та княгиню

Карон разом з їхніми доньками. Якби він вижив, то їхнє весілля відбулося б упродовж року після її першого розквіту, і все життя потекло б геть інакше. Її б не було тут, на шляху, вдягненої у чоловічу кольчугу, з мечем при боці, у гонитві за дитиною загиблої жінки. Напевне, вона б сиділа у Щеботі, колихала власну дитину, годувала грудьми ще одну. Брієнні вже не вперше спадало це на думку — і щоразу вона відчувала легкий сум, але водночас і полегшення.

Сонце вже наполовину сховалося за купою хмар, коли вони виїхали з-під чорних дерев на видноту і побачили перед собою Дівостав поруч із глибокими водами затоки. Брамун міста відновили та зміцнили, негайно помітила Брієнна. Мурами рожевого каменю знову ходили арбалетники. Над в'їзною баштою майорів королівський прапор Томена — чорний олень та золотий лев у протистоянні на золотому та кармазиновому полі, розділеному поздовж. На інших прапорах виднівся мисливець Тарлі; червоний лосось дому Мутон

маяв лише над замком на пагорбі.

Коло решітки воріт вони натрапили на десяток стражників з галябардами. Значки виказували в них вояків війська князя Тарлі, хоча жоден не належав до надвірних людей самого Тарлі. Брієнна побачила двох кентаврів, блискавку, блакитного жука та зелену стрілу, але не крокуючого мисливця. Десятник носив на грудях павича з трохи вицвілим під сонцем барвистим хвостом. Коли селяни підтягли воза ближче, він присвиснув.

— Що це тут у нас? Яйця? — Він ухопив одне, підкинув і вишкірився. — Гарзд, ми заберемо.

Старий аж кавкнув од несподіванки.

— Ці яйця для князя Мутона! У весільні пироги й таке інше.

— То накажи своїм куркам відкласти ще. А я, мабуть, із півроку яєчка не куштував. І не смій брехати, що тобі не заплатили. Ось маєш.

З цими словами він жбурнув старому під ноги жменю мідяків.

Відповіла йому дружина селянина.

— Цього не досить! — заперечила вона. — Геть не досить!

— А я кажу, досить, — буркнув десятник. — І за яйця, і за тебе. Ану ведіть її сюди, хлоп'ята. Для свого старого вона замолода.

Двоє стражників притулили галябарди до стіни і стягли з воза жінку, що відчайдушно впиралася. Селянин дивився з посірілим обличчям, та не смів ворухнутися.

Брієнна вдарила кобилу п'ятами і виїхала наперед.

— Ану пустіть її.

Її голос змусив стражників завагатися, і селянка зуміла вирватися з їхніх рук.

— То не твоя справа, дівко, — відповів один із вартових. — Не роззявляй рота і не втручайся.

Та замість послухати його поради Брієнна витягла меч.

— Отакої! — присвиснув десятник. — То в нас тут оголений клинок. Щось мені розбійниками засмерділо. А чи знаєш ти, що князь Тарлі робить розбійникам?

Він досі тримав у руці поцуплене з гарби яйце. Долоня стиснулася, білок з жовтячком потекли між пальців.

— Я знаю, що князь Рандил робить розбійникам, — відповіла Брієнна. — А ще я знаю, що він робить гвалтівникам.

Вона сподівалася, що почувши ім'я свого володаря, вояки отямляться, але десятник лише струсив з руки розчавлене яйце та показав стражникам, щоб оточили вершницю. Брієнна побачила навколо себе сталеві вістря.

— То що ти там брехала, дівко? Що, кажеш, князь Тарлі робить...

— ...гвалтівникам, — закінчив гучніший голос. — Він відрізає їм яйця. Або відсилає на Стіну. Або робить і те, й інше. А злодіям ріже пальці.

З-під брамної башти виступив стрункий міцний молодик з мечем при поясі. Вапенрок на його обладунку колись був білий — і подекуди ще лишався таким поміж плям трави та засохлої крові. На грудях було нашито значка: брунатного оленя, упольованого,

сплутаного та підвішеного під жердиною.

«Він.» Його голос був для Брієнни наче удар кулаком у живіт, обличчя — наче ніж у печінку.

— Пане Гайле, — сухо вимовила вона.

— Краще облиште її, хлопці, — мовив пан Гайл Добич. — Це ж Брієнна Краля, Тарфійська Діва, яка зарізала короля Ренлі та половину його Веселкової Гвардії. Вона така ж лиха вдачею, як бридка пикою, а бридкішої ви, мабуть, і не знайдете... хіба що тебе, Сцянику, але ж твого батька всі вважали за волохату зуброву дупу, тож тобі можна пробачити. А її батько — Вечерниця, господар на Тарфі.

Стражники зареготали, але галябарди підняли.

— Хіба ми не маємо її схопити, пане? — спитав десятник. — За вбивство короля Ренлі?

— З якого дива? Ренлі був бунтівник проти престолу. Як і всі ми — зрадники та свавільники. Але ж тепер ми вірні слуги короля Томена. — Лицар махнув селянам, щоб їхали крізь браму. — Яйця покажи управителеві його вельможності — він, певно, зрадіє. Знайдеш

його на базарі.

Старий приклав кісточки пальців до лоба у вітанні.

— Дякую, мосьпане. Ви правдивий лицар, кожен побачить. Ходімо, жінко.

Вони знову взялися до гарби і покотили її з гуркотом крізь браму. Брієнна рушила ристю услід; за нею потрусив Подрік. «Правдивий лицар, авжеж» — похмуро подумала вона, суплячи брови.

Опинившись усередині міста, вона натягла повід. Ліворуч виднілася зруйнована стайня, за нею — брудний провулок. Навпроти через вулицю на високому ганку бурдею стояли три напіводягнені повії, перешіптуючись одна до одної. Одна трохи скидалася на табірну дівку, яка колись підходила до Брієнни з питанням, що у неї в штанях: прутень чи піхва.

— Оте опудало в нього під дупою — чи не найбридкіша коняка, що я бачив, — мовив пан Гайл про Подрікового коня. — Дивно, чому на ньому не сидите ви, ласкава пані. До слова, чи не хочете подякувати мені за порятунок?

Брієнна стрибком злетіла з кобили. На зріст вона була вища за пана Гайла на голову.

— Одного дня я подякую вам, пане, у добрячому бугурті.

— Як подякували Рудому Ронетові? — зареготав Добич.

Сміх він мав гучний, запальний, навіть милозвучний, хоча не міг похвалитися вродою. Колись Брієнна вважала це обличчя з карими очима, шапкою кошлатого брунатного волосся та невеличким рубцем біля лівого вуха простим і чесним, поки не дізналася правду. Підборіддя лицар мав з серпиком, ніс — кривуватий, але сміявся часто і приємно для вуха.

— Чи не слід вам іти охороняти браму?

У відповідь він невдоволено скривився.

— Мій брат у перших Алин ловить розбійників десь по лісах. Мабуть, скоро повернеться з головою Хорта, вкритий славою та надутий, мов булька. А мене приречено стовбичити на тій брамі — завдяки вам. Сподіваюся, ви задоволені, кралечко. До речі,

що ви тут шукаєте?

— Стайню — поставити коня.

— Отам проти східної брами є одна. А цю спалено.

«Без тебе бачу.»

— Ви сказали тим стражникам... так, я була поруч із королем Ренлі в мить його смерті, але його, пане, вбила якась химородь. Присягаюся в тім на своєму мечі.

І поклала руку на руків'я, готова битися, якщо Добич у вічі звинуватить її в брехні.

— Може, й так. А те, що Веселкову Гвардію порізав Лицар Квітів, я знаю краще за вас. Бо з найліпшим вашим щастям ви б перемогли хіба що пана Емона — він був похапливий боєць і швидко стомлювався. Але Ройса? Оце вже ні. Пан Робар був удвічі кращий за вас мечник... та ви ж, до речі, не мечник, хіба не так? Мечниця, мечниха... цікаво, яким словом вас називати? А ще цікавіше: які справи привели Діву до Дівоставу?

«Шукаю свою сестру, дівчину тринадцяти років» — мало не відповіла Брієнна, але ж пан

Гайл мав знати, що сестер у неї нема.

— Мушу знайти одного чоловіка в закладі «Смердюча гуска».

— Я гадав, Брієнна-Краля не шукає собі чоловіків. — Посмішка лицаря мала в собі щось зловісно-лукаве. — «Смердюча гуска», кажете? Це місце я знаю... і знаю, чим воно смердить. Це шинок біля гавані. Та спершу ви підете зі мною до його вельможності князя.

Пана Гайла Брієнна не боялася, але ж він належав до старшини при Рандилі Тарлі. Варто було йому свиснути — і на поміч та захист примчала б сотня стражників.

— Мене мають ув'язнити?

— За віщо, за Ренлі? Ой, та кому він треба? Відтоді ми змінили королів, дехто — двічі. Ніхто не згадає, ніхто не заплаче. — Він легенько поклав їй долоню на плече. — Сюди, якщо ваша ласка.

Брієнна рвучко вивільнилася.

— Буду вдячна, якщо ви мене не торкатиметеся!

— Нарешті хоч якась дяка, — вишкірився

лицар у лукавій посмішці.

Коли вона востаннє бачила Дівостав, місто лежало в руїнах, зі спустошеними вулицями та спаленими домівками. Зараз вулиці повнилися дітьми та пацями, більшість спалених будівель розвалили та розтягли на каміння. Де стояли одні будинки — там посадили городи; місце інших зайняли шатра лицарів та намети купців. Брієнна побачила, як зводять нові домівки, як замість погорілого дерев'яного заїзду постає кам'яний, помітила новий череп'яний дах на міському септі. У прохолодному осінньому повітрі гучно бриніли пилки, стукотіли молотки. Чоловіки, хекаючи, переносили вулицями великі колоди, провулками візники пропихали вози з камінням. Багато з робітників мали на грудях значки з мисливцем.

— Місто відбудовують вояки? — перепитала зачудована Брієнна.

— Вони б, певно, охочіше кидали кості, цмулили вино і гойдали шльондр. Але князь Тарлі тримається думки, що ревна праця покращує звичаї.

Брієнна чекала, що її поведуть до замку. Натомість Добич супроводив їх з Подріком до гавані, де панувало пожвавлення. Втішно було бачити, що до Дівоставу повертаються купці та крамарі. У порті стояли галера, галеас, великий двощогловий коч, зо два десятки рибальських байдаків. Далі на затоці виднілися ще рибалки. «Якщо у «Смердючій гусці» нічого не знайдеться, сяду на корабель» — вирішила Брієнна. До Мартинова було зовсім недалечко, а звідти легко дістатися і Соколиного Гнізда.

Князь Тарлі знайшовся на рибному базарі за чиненням правосуду. Коло води звели великий поміст, з якого пан князь міг дивитися згори на людей, звинувачуваних у злочинах. Ліворуч стояла довга шибениця зашморгів на двадцять, хоча трупів там висіло лише чотири; один виглядав свіжим, інші три — не надто. З підгнилих решток одного з них віддирав смужки плоті чималий гайворон. Решта гайвороння розлетілася, сторожка озираючись на юрбу міщан, що зібралася у сподіваннях повітрищатися на чийсь страту.

Князь Рандил поділяв поміст із князем Мутоном — блідим, м'якотілим, опасистим чоловіком у білому жупані, чорних штанях та горностаєвій делії, скріпленій червоно-золотою застібкою в подібі лосося. Тарлі мав на собі кольчугу, виварену шкіру та панцирного нагрудника сірої криці. Над лівим плечем визирало руків'я обіручного меча. «Серцерубом» звався той меч, гордість їхнього вельможного дому.

Судді саме слухали молодика у киреї грубого сукна, накинутій на брудну шкірянку.

— Я нікому зла не робив, м'сьпане, — почувла Брієнна його слова. — Я взяв лише те, що септони кинули, коли тікали. Як здумаєте відняти за те пальця — воля ваша.

— Так, звичай приписує віднімати пальця в крадія, — суворо відповів князь Тарлі, — але хто краде з септу, той краде в богів.

Князь обернувся до сотника сторожі.

— Сім пальців. Великі залишити.

— Сім?! — зблід з лиця злодій.

Коли стражники схопили його, він

намагався опиратися, але слабенько — так, наче вже був скалічений. Дивлячись на нього, Брієнна мимохіть пригадала пана Хайме — як той кричав, коли арах Золло упав донизу.

Наступний чоловік був хлібопека, якого винуватили у домішуванні тирси до борошна. Князь Тарлі присудив йому сплатити п'ятдесят срібних оленів. Хлібопека заприсягнувся, що й близько не має стільки срібла — тоді його вельможність наказав дати йому один удар батоном за кожну несплачену монету.

Наступною судили кощаву та страшну на пику хвойду; вона подарувала непристойну хворобу чотирьом воякам Тарлі.

— Вимийте їй сором лужним розчином і киньте до підземелля, — наказав Тарлі.

Повію, що верещала та лила сльози, потягли геть, і тут його вельможність князь помітив Брієнну скраю натовпу між Подріком та паном Гайлом. Він насупився, але у очах не промайнуло ані натяку на впізнання.

Наступним вивели жегляра з галеасу. Його звинувачував лучник залоги князя Мутона з

перев'язаною рукою та лососем на грудях.

— З ласки ясного пана, оцей мугиряка мені ножа в руку встромив. Казав, наче я йому в кості мухлюю.

Князь Тарлі перевів очі з Брієнни на людей перед ним.

— А ти мухлював?

— Ні, м'сьпане, хіба ж я... та нізащо!

— За крадійство я забираю пальця. За брехню мені в очі — вішаю. Чи слід мені прохати показати кості?

— Кості? — Лучник зиркнув на Мутона, але його князь байдуже роздивлявся рибальські човни на затоці. Стрілець ковтнув і відповів: — Ну може, я... ну кості, мені з ними щастить, але я...

Тарлі почув достатньо.

— Заберіть мізинця. Хай сам вибере, з якої руки. Долоню іншої пробити цвяхом. — І підвівся з місця. — Відженіть решту назад до підвалу. Розгляну їхні справи назавтра.

Князь обернувся і махнув рукою до пана Гайла. Брієнна пішла слідом.

— Ясний пане, — привіталася вона, ставши перед князем, і знову відчула себе восьмирічною дівчинкою.

— Ласкава панно. Як сталося, що ми... маємо честь вас бачити?

— Мене надіслали шукати... — Вона завагалася.

— Як ви маєте його шукати, коли не знаєте імені? Це ви вбили князя Ренлі?

— Ні.

Тарлі зважив її слова. «Судить мене, наче отих посполитих.»

— Ні, — мовив він нарешті, — лише дозволили йому померти.

Ренлі помер у неї на руках, кроплячи їх кров'ю свого життя. Брієнна зіщулилася.

— То була чорна химородь. Я ніколи...

— Ви ніколи? — Голос його раптом нагадав батіг. — О так. Ви ніколи б не мали вдягати кольчугу і вішати меча на пояс. Це війна, а не свято на обжинки! Богами клянуся, я мав би скрутити вас і запхати на корабель до Тарфу.

— Вчините так — відповісте престолові! —

Голос її пролунав пискляво, по-дівчачому. А вона ж хотіла додати йому суворої безстрашності. — Подріку! В саквах ти знайдеш грамоту на пергамені. Принеси її панові князю.

Тарлі узяв грамоту, розгорнув, суплячи брови.

— У королівській справі. Якій саме?

«За брехню мені в очі — вішаю.»

— Санса Старк.

— Якби панна Старк тут з'являлася, я б знав. Ладен закластися — вона втекла до себе на північ. Напевне, сподівається знайти прихисток у когось із батькових значкових. Хай молиться, щоб не схибити у виборі.

— Вона могла поїхати в Долину, — почувла Брієнна мимохіть вимовлені власні слова, — до сестри матері.

Князь Рандил кинув на неї зневажливий погляд.

— Пані Лізи вже нема серед живих. Якийсь співець зіпхнув її з гори. Тепер у Соколиному Гнізді на господарстві сидить Мізинець... але довго, мабуть, не засидиться. Панство Долини

не з тих, щоб кланятися блазнюватуму випанкові, який вміє лише мідяки рахувати.

Князь віддав їй назад грамоту і промовив:

— Ідіть, куди хочете, і робіть, що душа велить... але якщо вас згвалтують, не біжіть до мене по суд та справедливість. Бо ви своїми дурницями нічого кращого не заслужили.

Його погляд ковзнув по панові Гайлу.

— А вам, пане лицарю, слід бути при вашій брамі. Я ж вас там поставив очільником варти, хіба ні?

— Поставили, мосьпане, — відповів Гайл Добич, — але я подумав...

— Забагато думаєте! — перервав його князь Тарлі, віддаляючись швидким кроком.

«Ліза Таллі померла.» Брієнна стояла під шибеницею, стискаючи в руці свою безцінну грамоту. Натовп розійшовся хто куди, гайвороння повернулося до учти. «Співець зіпхнув її з гори.» Невже сестрою пані Кетлін теж пообідали гайворони?

— Ви, панно, питали про «Смердючу гуску», — нагадав пан Гайл. — Якщо ваша ласка, можу

вас туди...

— Повертайтеся до брами.

Обличчям лицаря майнуло роздратування.
«Просте обличчя, та не таке вже й чесне.»

— Воля ваша.

— Саме так.

— То була лише гра. Якось згаяти час. Ми не хотіли нікому зла. — Він завагався. — А Бен загинув, до речі. Зарубали його на Чорноводі. Пацюра теж, і Віла Гайстра. А Маркові Мулендору завдали рани, що коштувала йому руки.

«То й добре, — кортіло сказати Брієнні. — Сам заслужив.» А потім пригадала, як Мулендор сидів ззовні свого шатра з мавпочкою на плечі, вдягнуною в крихітну кольчужку, як вони кривили смішні мармизи одне до одного. Що сказала про них Кетлін Старк тієї ночі у Лихомості? «Лицарі літа»? А потім літо скінчилося, настала осінь, і ось вони падають на землю один за одним, наче листя з дерев...

Вона рішуче обернулася спиною до Гайла

Добича.

— Ходімо, Подріку.

Малий потупцював слідом, ведучи коней.

— То ми зараз підемо туди? Тобто до «Смердючої гуски»?

— Я піду. А ти йди до стайні при східній брамі. Запитай стайняра, чи нема тут корчми, де переночувати.

— Спитаю, пане. Пані. — Подрік втупив очі у землю, копаючи ногами камінці. — Ви знаєте, де вона? Гуска? Тобто «Смердюча гуска»?

— Ні.

— Він обіцяв, що покаже. Отой лицар. Пан Кайл.

— Гайл.

— Гайл. Що він вам заподіяв, пане? Тобто пані.

«В малого язик колом стоїть, але макітра тямить.»

— У Вирії, коли король Ренлі скликав корогви, декілька чоловіків вирішили пограти зі мною в гру. Одним із них був пан Гайл. То була жорстока гра, принизлива і негідна

лицарської честі. — Вона зупинилася. — Східна брама у той бік. Чекай на мене там.

— Воля ваша, пані. Пане.

«Смердючу гуску» не позначала жодна вивіска. Шукати її довелося мало не годину. Заклад виявився підземним льохом, розташованим унизу дерев'яних сходів під смердючою шкуродернею. Там під низькою стелею панувала пільма; коли Брієнна входила, то вдарилася головою об сволюку. Жодної гуски у закладі не знайшлося, лише стояло кілька ослонів, а до земляної стіни притулена була лава. За столи правили старі винні барила, сірі та поїдені шашіллю. Обіцяним у назві смородом просякло усе. Головну його частку складало кисле вино, вогкість і цвіль, але відгонило трохи і нужником, і розкопаною могилою на цвинтарі.

Єдиними пияками були троє тирошійських жеглярів у кутку, що гарчали один до одного своєю говіркою крізь зелені та лілові бороди. Вони кинули на Брієнну побіжні погляди; один буркнув щось таке, від чого інші засміялися.

Шинкарка стояла за шинквасом у вигляді дошки, покладеної на два барила. То була кругла, бліда обличчям жіночка з залисинами на голові та велетенськими м'якими цицьками, що колихалися під брудною юпкою. Загалом скидалося, що боги виліпили її з тіста, а спекти забули.

Брієнна не наважилася просити води у цьому закладі, тому купила кухоль вина і мовила до шинкарки:

— Я шукаю людину на ім'я Спритний Дик.

— Дик Крабб. Є такий. Приходить майже щовечора. — Жінка обвела очима Брієннину кольчугу та меч. — Якщо маєте на нього зуб, то будьте ласкаві вбити його деінде. Ми не хочемо клопоту з князем Тарлі.

— Я хочу з ним побалакати. Навіщо мені його вбивати?

Жінка знизала плечима без відповіді.

— Якщо кивнете мені головою, коли він прийде, матимете мою дяку.

— А чи велику?

Брієнна поклала мідну зірку на дошку-

шинквас і знайшла собі місце у тіні, з якого добре було видно сходи. Потім спробувала вино. На язичку воно здавалося масляним, у кухлі плавала волосина. «Тонка, як моя надія знайти Сансу» — подумала вона, витягаючи волосину з вина. Гонитва за паном Донтосом виявилася марною, а по смерті пані Лізи Долина вже не здавалася вірогідним прихистком для Санси Старк. «Де ж ви, юна панно? Чи втекли додому, до Зимосічі? А чи поїхали з чоловіком, як гадає Подрік?» Брієнні не кортіло ганятися за дівчиною десь за вузьким морем, де навіть мова їй була чужа. «Там я здаватимуся ще потворнішою, коли мукатиму і махатиму руками, щоб мене якось зрозуміли. А всі з мене реготатимуть, як тоді у Вирії.» При згадці про Вирій щоками її поповзла фарба.

Коли Ренлі вдягнув королівську корону, Діва Тарфійська пододала половину королівства, щоб дістатися його двору. Сам король привітав її надзвичайно чемно, ласкаво припросив до служби. Та не так сталося з зацним панством і

лицарством. Щоправда, Брієнна і не чекала тепла та усмішок — готова була до холоду, до кпинів, до ворожості, бо вже досить куштувала тих страв за життя. Але збентежила і залишила її беззбройною не зневага більшості, а ласка окремих осіб. Тарфійська Діва була заручена вже тричі, але ніколи ще до Вирію коло неї не упадало стільки чоловіків.

Першим був Великий Бен Куц — один із небагатьох чоловіків у таборі Ренлі, що височів над нею зростом. Він надіслав свого зброєносця чистити їй кольчугу та подарував срібний ріг для пиття. Пан Едмунд Амброз пішов далі, даруючи квіти та запрошуючи разом кататися верхи. Проте пан Гайл Добич перевершив обох. Він подарував їй книжку, прикрашену чудовими малюнками, з сотнею казок про лицарські звитяги. Він приносив їй коням яблука та морквини, а їй на шолом подарував блакитний шовковий хвіст. Він переповідав їй табірні плітки, сипав дотепними та гострими жартами, від яких вона посміхалася. Одного дня він навіть вправлявся з мечем у парі з нею,

що важило для неї більше за решту.

Вона тоді гадала, що це саме з-за нього інші почали ставитися до неї шляхетніше. «Більше, ніж шляхетно.» Вояки змагалися за місце за столом коло неї, один поперед одного наливали їй вино та підносили страви. Пан Річард Паціор грав любовні пісні на лютні ззовні її шатра. Пан Гуго Чмелик подарував їй дзбан меду «солодкого, як діви Тарфу». Пан Марк Мулендор смішив її вихватками своєї мавпи — кумедного маленького чорно-білого створіння з Літніх островів. Заплотний лицар Віл Гайстер набивався розтерти стомлені плечі.

Останньому Брієнна відмовила. Як і усім попереднім. Коли пан Овейн Верхопіль схопив її одного вечора в обійми та притиснувся вустами у поцілунку, вона приземлила його дупою в табірне вогнище. А тоді пішла про всяк випадок роздивитися себе у люстрі. Обличчя її лишилося таким самим широким та веснянкуватим, як завжди. Кінські зуби, грубі вуста, дебела щелепа... усе таке потворне і недоладне. Вона ж хотіла лише стати лицарем у

службі короля Ренлі. А тут раптом...

Вона б розуміла їх краще, якби була в таборі єдиною жінкою. Але навіть остання табірна дівка хвалилася краснішою вродою. Коли ж у замку князя Тирела щовечора відбувався бенкет на честь короля Ренлі, там під музику скрипок, ріжків та цимбал танцювало вдосталь чарівних панянок та прегарних лицарських дружин. «Чому ви до мене такі ласкаві?! — кортіло їй заволати на весь голос щоразу, як новий незнайомий лицар мурмотів їй милощі або щось дарував. — Чого вам треба?!»

Розгадав цю загадку Рандил Тарлі. Того ж дня він надіслав по неї до шатра двох своїх вояків. Його юний син Дікон підслухав, як четверо лицарів пересміювалися, сідлаючи коней, і розповів батькові про те, що почув.

Лицарі ухвалили між собою заклад. Почалося все з трьох веселих молодиків надвірної дружини Тарлі: Амброза, Куца та Гайла Добича. Але потім табором поповзли чутки, і до гри почали приставати нові люди. Кожен новий змагальник робив внесок у один

золотий дракон; зібрані кошти мали надійти тому, хто забере її дівочу цноту.

— Я поклав край їхній забаві, — розповів їй Тарлі. — Деякі з цих... пошукачів... менш шляхетні від інших, а заклади день у день зростали. Будь-якої миті хтось із них вирішив би здобути перемогу силоміць.

— Але ж це лицарі, — мовила вона, мов громом ударена. — Помазані лицарі шляхетних родів.

— Так, це шляхетні помазані лицарі. І вони не винні. Вина лежить на вас.

Брієнна аж зіщулилася, почувши його звинувачення.

— Я б ніколи... мосьпане, я ж їх ніяк не заохочувала...

— Їх заохочувала ваша присутність. Якщо жінка живе у вояцькому таборі, то хай не дивується, що вояки ставляться до неї, як до табірної дівки. На війні немає місця для шляхетно уродженої панни. Якщо ви маєте бодай якусь повагу до власної честі або честі свого дому, то зніміть кольчугу, поверніться до

рідної домівки і вблагайте батька знайти вам чоловіка.

— Я приїхала битися! — наполягала вона. — Стати лицарем!

— Боги створили чоловіків, щоб битися. А жінок — щоб народжувати дітей, — відповів Рандил Тарлі. — Жіноча війна точиться на породільському ложі.

Хтось спускався сходами до льоху. Брієнна відсунула вино убік. Саме тієї миті до «Гуски» ввійшов кощавий, одягнений у вбоге дрантя гостропикий чоловічок з брудним темним волоссям. Він кинув на тирошійців швидкий погляд, на Брієнні затримав очі трохи довше, а тоді обернувся до шинквасу.

— Вина, — мовив він до шинкарки, — але без кінських сцяк, прошу пані.

Жінка зустріла Брієннині очі та кивнула.

— Я пригощу вас вином, — покликала Брієнна, — у обмін на кілька слів.

Чоловічок роздивився її сторожкими очима.

— Кілька слів, кажете? Я багацько різних знаю. — Він усівся навпроти за барилом на

ослоні. — Хай пані скажуть, які саме слова бажають почути, і Спритний Дик вам їх вимовить одне за одним.

— Я чула, ви надурили дурня.

Голодранець сьорбнув вина, поміркував трохи.

— Може, й надузив. А може, й ні. — На собі він мав вицвілого подертого сіряка, з якого хтось відірвав значок пана чи князя. — Залежить, хто питає.

— Король Роберт.

Брієнна поклала на барило між ними срібного оленя. З одного боку на монеті була карбована голова Роберта, з іншого — вінчаний олень.

— Ти ба, сам король! — Чоловічок узяв монету і закрутив її на столі, посміхаючись. — Полюбляю дивитися, як танцює король. Гей та гоп, гей та гоп. Хтозна — може, я справді бачив того вашого дурня.

— А чи була з ним дівчина?

— Дві дівчини, — негайно відповів гість.

— Дві?!

«Невже друга — то Ар'я?»

— Ну таке, — додав чоловічок, — я тих кралечок сам не бачив, брехати не буду. Але перевозу він питає на трьох.

— Перевозу куди?

— Скільки пригадую, на той берег моря.

— А чи не пригадаєте, як він виглядав?

— Та дурень як дурень. — Він схопив зі столу монету, що почала сповільнюватися, і вона зникла у його руках. — Наляканий дурень.

— Наляканий чим?

Чоловік знизав плечима.

— Він сам не казав, та Спритний Дик має нюх на запах страху. Приходив сюди мало не щовечора, пригощав жеглярів оковитою, жартами сипав, пісеньок співав. Та як припхалися сюди добродії з мисливцем на цицьках, то дурень одразу збілів з лиця, наче молоко, і сидів мовчки, поки ті не пішли. — Дик присунув ослона ближче. — Тарлі наказав воякам нишпорити портом, оглядати кожен корабель, що входить чи виходить. Кому треба оленя — той іде до лісу, а кому треба корабель

— той іде до пришибів. Але ваш дурень до пришибів ходити не смів. І я запропонував йому поміч.

— Яку саме?

— Таку, що коштує більше за срібного оленя.

— Розкажіть — матимете ще одного.

— Ану покажіть, чи він у вас є, — відповів чоловічок. Брієнна поклала на барило ще одного оленя, а він крутнув його, посміхнувся, підхопив у жменю. — Хто не може піти до кораблів, тому треба, щоб кораблі прийшли до нього. Я сказав, що знаю місце, де таке трапляється. Добре приховане місце.

Брієнниними руками побігли сироти.

— Там, де до берега пристають перемитники. Таємна затока. Ви послали дурня до пачкарів.

— Разом із його двома дівчатками! — реготнув він. — От лишень справи тут такі... місце, куди я його послав, останнім часом кораблів не бачило. Років так зо тридцять.

Він почухав носа і запитав:

— А вам до того дурня що?

— Ті двоє дівчат — мої сестри.

— Отакої? Бідолашні дівчатка. Я колись теж мав сестру. Кощаве дівчисько з гострими колінками. А потім вона відростила цицьки і нагуляла собі між ніг лицарського сина. Востаннє я її бачив у Король-Березі — вона там собі на хліб заробляла, падаючи на спину.

— Куди ви їх послали?

Дик знову знизав плечима.

— Та я вже й не пригадаю.

— Куди?

Брієнна ляснула по столі ще одним срібним оленем. Але Дик штовхнув його пальцем назад.

— Туди дороги навіть олень не знайде... хіба що дракон.

Брієнна відчула, що сріблом більше нічого з нього не добуде. «Золотом... чи добуду, а чи й ні. Певніше було б залізом.» Брієнна торкнулася кинджала, тоді знову полізла до гаманця, видобула золотого дракона і поклала на барило.

— Куди саме?

Сіромаха вхопив монету і спробував її на зуб.

— Оце смакота! Зразу рідна Гостроклішня пригадалася. Там на півночі гори та болота, край дикий, непоказний, але я там уродився і виріс. Дик Крабб — отаке маю ім'я. Хоча люди кличуть Спритним Диком.

Власного імені Брієнна у відповідь не назвала.

— Де саме на Гостроклішні?

— У Шептунах. Ви ж напевне чули про Кларенса Крабба, еге ж?

— Ні, не чула.

Дик, здавалося, неабияк здивувався.

— Пана Кларенса Крабба, кажу. Не чули? Я маю в собі його кров. А він був вісім стоп на зріст, одноруч виривав з землі сосни і кидав аж за версту. Жоден кінь не міг нести його вагу, тому він їздив верхи на зубрі.

— До чого тут він і таємна затока перемитників?

— Його дружина була лісова відьма. Коли пан Кларенс убивав людину, то приносив голову додому, а дружина цілувала її у вуста і повертала до життя. А були то не абихто, а

панство, чаклуни, уславлені лицарі та пірати. Один був король Сутіндолу. Всі вони давали старому Краббові добрі поради, а що були головами без тіла, то гучно розмовляти не могли, хоча й пельки не стуляли. Бо як ти голова, то що маєш робити всенький день? Лише теревенити, не замовкаючи. Відтоді Краббову оселю назвали Шептунами. Та й досі називають, хоча вона лежить у руїнах вже тисячу років. Самотнє місце — ті Шептуни.

Дик спритно перекинув монету між кісточками пальців.

— Одному драконові на самоті сумно. От якби десять...

— Десять драконів — це чималий статок. Дурня клеїш?

— Не клею, але можу до нього привести. — Монета станцювала у один бік, потім у протилежний. — Просто до Шептунів, ласкава пані.

Брієнні не подобалося, як золото витанцювує між пальцями хитруна. І все ж...

— Шість драконів, якщо знайдемо мою

сестру. Два, якщо тільки дурня. А як нікого не знайдемо — то нічого не дам.

Крабб здвигнув плечима.

— Шість — то й шість. Шість — воно теж незле.

«Занадто швидко.» Вона схопила його за руку, перш ніж золото зникло з очей.

— Не грайся зі мною і не намагайся обдурити. Я тобі не легка здобич на ярмарку.

Коли вона його пустила, Крабб заходився терти зап'ясток.

— От тобі й маєш сцянки-вихилянки, — пробурчав він. — Та ви мені руку мало не зламали!

— За те красно прошу вибачити. Моя сестра — дівчина тринадцяти років. Я маю її знайти, перш ніж...

— ...перш ніж якийсь лицар допадеться до її ступки. Та втямив я, не переймайтеся. Її вже врятовано. Адже з вами тепер Спритний Дик. Зустрінемося коло східної брами з першим світлом. Мені ще треба в одного добродія про коня поспитатися.

Семвел

У морі Семвела Тарлі нудило так, що він ходив зелений. І то не з самого лише страху потонути — хоча з нього теж. Скрути додавав і рух корабля, невпинне хилитання чардаку під ногами.

— Маю слабкий живіт, — зізнався він Дареонові того дня, коли вони впливали зі Східної-Варти-біля-Моря.

Співець ляснув його по спині й відповів:

— Диви, Смертяний, як він такий слабкий — не відпускай його самого гуляти.

Сем намагався хоробритися, хоча б заради Йолі. Вона ж ніколи раніше не бачила моря. Коли вони разом долали сніги після втечі з Крастерового Дитинця, то набрили на кілька озер, і навіть вони здалися Йолі неймовірним дивом. Коли ж «Кіс» ковзнув водою геть від

берега, дівчина почала тремтіти, а щоками її потекли великі солоні сльози.

— Ласка божа, — почув Сем її шепіт.

Спершу з очей зникла Східна Варта, потім Стіна почала меншати і нарешті розтанула удалині. Вітер посилювався, наповнив вітрила блякло-сірого кольору — схожі на чорний кобеняк, що прали забагато разів — і обличчя Йолі побіліло з жаху.

— Це добрий корабель, — намагався заспокоїти її Сем. — Не треба боятися!

Але вона лише зиркнула на нього, міцніше пригорнула до себе дитину і втекла донизу. Сем не мав чого робити, крім чіплятися за облавок і спостерігати, як вимахують весла. Їхній узгоджений рух чарував око своєрідною красою, відволікаючи від споглядання води. А Сем не любив дивитися на воду, бо зразу ж лякався потонути. Коли він був малий, панотець князь спробував повчити його плавати — викинув з човна посеред ставка, що лежав попід Рогошпилем. Вода втрапила йому до носа, до рота і легень, і він кашляв та

сякався ще кілька годин по тому, як пан Гайл витяг малого з води. Опісля Сем не смів заходити до води глибше крижів.

Але в Тюленячій затоці вода стояла вище від його крижів... та ще й не стояла, а вирувала — зовсім не так, як у невеличкому і мирному рибному ставку попід горою, нижче від батькового замку. В затоці вода була сіро-зелена, мінилася дрібними рясицями, а порослий лісом берег, уздовж котрого вони просувалися, вишкірявся скелями та вирував водокрутами. Навіть якби Сем спромігся, шалено хвицяючи ногами та повзучи водою на череві, дістатися берега — то й тоді хвилі, певніше за все, побили б його на каменях та розтрощили голову на дрібні скалки.

— Русалок видивляєшся, Смертяний? — запитав Дареон, коли побачив, як Сем витріщається через води затоки.

Молодий та вродливий співець зі Східної Варти мав світле волосся, горіхові очі, а у чорному строї скидався радше на якогось темного принца, ніж на чорного братчика.

— Ні.

Сем сам не знав, чого шукає очима. І що робить на цьому кораблі, теж не знав. «Їду викувати в Цитаделі ланцюга та стати маестром, щоб краще прислужитися Варті» — казав він собі, але сама думка гнітила його і виснажувала. Він не хотів бути маестром, не хотів носити на шиї важкий ланцюг, такий холодний проти шкіри. Не хотів залишати братчиків — єдиних друзів, яких мав за життя. А найперше не хотів бачити батька, який відіслав його на Стіну на певну смерть.

Для його супутників усе було інакше. Їм подорож обіцяла щасливий кінець усіх поневірянь. Йоля заживе безпечно у Рогошпилі, залишивши між собою та пережитими у страхолюдній пущі жахіттями мало не цілий Вестерос. Служницею в батьковому замку вона матиме добрий харч та теплу домівку — невеличку затишну часточку великого світу, про яку не мріяла у шлюбі з Крастером. Вона дивитиметься, яким великим та сильним зростатиме її син, як він стане

ловчим, конюшим або ковалем. А якщо малий покаже хист до зброї, то хтозна — якийсь лицар може взяти його собі за зброєносця.

Маестер Аемон теж опиниться у кращому місці, ніж досі. Втішно було думати, що він проведе недовгу вже решту свого життя, огорнутий теплим легітом Старограду, за неквапними розмовами з браттями-маестрами, або ж поділяючи власну мудрість із підмаестрами та послушниками. Якщо хтось і заслужив відпочинок тисячу разів — то це він.

Навіть Дареонова доля мала поліпшитися. Молодик завжди торочив, що не винен у згвалтуванні, завдяки якому опинився на Стіні, та наполягав, що його місце — при княжих дворах коло пишних столів. І ось нарешті доля йому всміхнулася — Джон підвищив його до вербувальника замість чоловіка на ім'я Йорен, котрий зник і вважався мертвим. Йому тепер належало їздити Семицарством, співати про звитяги Нічної Варти і час від часу повертатися на Стіну з новачками.

Подорож мала бути довгою та суворою —

ніхто цього не заперечував, та на інших принаймні чекали попереду щасливі дні. Це втішало Сема. «Я їду заради них, — казав він собі, — заради Нічної Варти і майбутнього спокою.» Але що довше він вдивлявся у море, то холоднішим і глибшим здавалося воно йому.

Втім, не дивитися в море було ще гірше. Сем зненацька усвідомив це у тісній бесіді під стерновим чардаком, яку поділяли з ним усі його подорожні супутники. Він намагався відволіктися від нудоти в шлунку, балакаючи з Йолею, яка саме годувала сина.

— Цей корабель доправить нас лише до Браавосу, — казав він. — А там знайдемо собі інший, до Старограду. Я читав книжку про Браавос, коли був малий. Ціле місто збудоване на затоці, на сотні невеличких островів. А ще вони мають велета — кам'яного чоловіка заввишки у сотню стоп. Замість коней у них човни, а мартопляси грають перед глядачами писані на папері вистави — не те що в нас, коли нашвидкуруч вигадують різні дурниці. Харч там теж дуже добрий, а надто риба і все,

що з моря. Вони їдять різні скойки, вугрів та вустриць — усе найсвіжіше, просто з затоки. Ми, напевне, матимемо кілька днів від одного корабля до іншого. Зможемо піти на виставу мартоплясів і з'їсти вустриць.

Сем гадав, Йолі буде цікаво. Але гірше помилитися не міг. Йоля зиркнула на нього байдужими, змертвілими очима крізь пасма немитого волосся і мовила:

— Коли ваша ласка, мосьпане.

— А чого б хотіла ти? — запитав її Сем.

— Нічого, — відповіла вона і переклала сина з однієї груді до іншої.

Рух корабля збурював у Семовому шлунку яйця, сало та смажений хліб, яких він поїв перед виплиттям. Раптом йому стало несила сидіти внизу; він рвучко став на ноги і подерся нагору драбиною віддавати сніданок морю. Нудота накотила сильно та зненацька; він і не спинився подивитися, звідкіля вітер — тому виблював не з того боку корабля і заляпав себе. Та навіть так відчув полегшення... хоч і ненадовго.

Корабель звався «Кіс»; то була найбільша з галер Варти. «Буревісник» і «Пазур» мали швидшу ходу, казав Котер Пайк маестрові Аемону ще у Східній Варті — але то були бойові кораблі, стрункі та спритні хижі птахи, де веслярі сиділи на відкритих чардаках. «Кіс» був кращим вибором для суворих вод вузького моря на схід від Скагосу.

— Там штормить, — попереджав їх Пайк. — Зимові шторми гірші, але осінні налітають частіше.

Перші десять днів плавання минули досить спокійно: «Кіс» повз собі Тюленячою затокою, не втрачаючи землю з очей. Коли дмухав вітер, то бувало зимно, та загалом солоні пахощі моря в повітрі додавали снаги. Сем майже нічого не їв, а коли таки спромогався щось у себе запхати, то ненадовго. Але навіть попри те почувався непогано, намагався додати Йолі мужності, підбадьорити, хай і марно. Йоля не хотіла виходити на чардак, хай як її вмовляли, і радо б весь час ховалася у темряві, притискаючи до себе сина. Та й немовляті

корабель припав до смаку не більше, ніж матері — коли воно не ревла чи не скигло, то вибльовувало висмоктане грудне молоко. Кишки в нього послабли і працювали без упину, плямуючи хутра, в які його загорнула Йоля для тепла, і наповнюючи повітря бурим смородом. І хай скільки лойових свічок палив Сем — сморід лайна нікуди не дівався.

Перебувати на свіжому повітрі було приємніше — а надто коли співав Дареон. Співець був знаний серед веслярів «Косу» і охоче грав їм за роботою. Дареон знав усі їхні улюблені пісні: сумні на кшталт «Чорний Робін у петлі повис того дня», «Русалчин лемент», «Осінь мого дня», запальні «Залізні списи» та «Сім мечів для сімох синів», зухвало-сороміцькі «Вечеря мосьпані», «Її маленька квіточка» та «Мегіт мала ставну вроду, відмовлять не вміла зроду». Коли ж співався «Ведмідь і красна дівка», то кожен весляр завзято підхоплював, і тоді «Кіс» аж летів понад водою. Дареон не надто вправно тримав у руках меча — Сем пам'ятав їхні навчальні дні під проводом

Алісера Терена — але голос мав пречудовий. «Гримить, як грім, а смакує, як мед» — казав колись про нього маестер Аемон. Співець умів грати і на цимбали, і на скрипку, ба навіть вигадував власних пісень... хоча Сем не був про них високої думки. Та все ж сидіти і слухати Дареона було добре — хай навіть на твердій скрині з гострими скабками. Сем подумки подякував долі за те, що має пухкі сідниці. «Ми, гладуни, наче усюди тягаємо з собою власні подушки» — пожартував він сам до себе.

Маестер Аемон також полюбив день у день сидіти на чардаку, загорнутий у купи хутра, видивляючись сліпими очима кудись за виднокрай.

— Куди він витріщається? — запитав одного дня Дареон. — Йому ж світ чорний, наче в череві корабля.

Старий почув його; Аемонові очі давно затуманилися та згасли в пітьмі, але вуха ловили кожен писк.

— Я ж не народився сліпим, — нагадав він

молодиків. — Коли я їхав цим шляхом попереднього разу, то бачив кожну скелю, кожне дерево, кожен бурун на воді, милувався сірими мартинами, що летіли нашим слідом. Мені тоді було тридцять і п'ять років, і з них шістнадцять я носив на шиї маестерського ланцюга. Яйк хотів, щоб я допоміг йому правити, але я знав, що моє місце тут. Він відіслав мене на північ кораблем «Золотий дракон» і наполог, щоб його друг, пан Дункан, супроводив мене безпечно до Східної Варти. Пишніших проводів новачка на Стіну не знали від часів, коли Німерія прислала Варті шістьох королів у золотих кайданах. Яйк випорожнив підземелля, тож я не мусив проказувати свої обітниці на самоті. Він казав, що то моя почесна варта. Одним з тієї варти був не хто інший, як Брінден Водограй. Згодом його обрали князем-воєводою.

— Кривокрук? — спитав Дареон. — А я про нього пісню знаю. «Тисяча очей і ще одне», так вона зветься. Але ж я думав, він жив століття тому.

— Ми всі жили століття тому. Колись і я був молодий, як ти.

Здавалося, спогад засмутив старого маестра. Він закашлявся, заплющив очі й заснув, погойдуючись у своїх хутрах щоразу, як хвилі хилили корабель.

І пливли вони попід сірими небесами, на південний схід, а тоді знову на схід, а навколо них розсувався обрій та ширилися води Тюленьчої затоки. Капітан — сивочолий братчик з черевом, схожим на барило пива — носив такий поплямований морською сіллю чорний стрій, що жеглярі кликали його Старим Просолом. Він майже ніколи не казав ані слова, зате його помічник галасував за обох — солоне повітря повнилося добірною лайкою щоразу, як стихав вітер або лінувався котрийсь із веслярів. Їли вони на сніданок вівсяну кашу, на обід — горохову юшку, а ввечері — солону яловичину, солону тріску чи солону баранину, запиваючи пивом. Дареон співав, Сем блював, Йоля плакала та колисала дитину, маестер Аемон спав і тремтів, а вітри щодня робилися

холодніші та пронизливіші.

Та попри все, нинішня подорож морем подобалася Семові більше, ніж його попередня. Тоді йому було років десять, і відпливав він на галеасі князя Рожвина «Вертоградська королева» — уп'ятеро більшому за «Кіс», із трьома велетенськими буряковими вітрилами та довгими рядами весел, що на сонці блищали золотим і білим. Як вони здіймалися та опускалися, коли корабель виходив зі староградського порту... Сем аж подих тоді затамував. Та на жаль, то був останній його втішний спогад про Рожвинову протоку. Море і тоді, й зараз мучило йому шлунок, що викликало зневагу пана батька.

Коли ж нарешті вони дісталися Вертограду, то втрапили з вогню в полум'я. Сини-близнюки князя Рожвина почали зневажати Сема з першого погляду і щоранку знаходили новий спосіб принизити його у навчальному подвір'ї. На третій день Горас Рожвин примусив Сема верещати, наче поросся — а він лише прохав змилюватися. На п'ятий день

Горасів брат Гобер убрав служницю при кухні у власну броню і дозволив їй побити Сема дерев'яним мечем так, що той аж рюмсав. Коли дівчина відкрила обличчя, усі зброєносці, джури та стайнярі гуртом заревли од сміху.

— Та нічого — хлопчині для гарту треба трохи присолити шкуру, — сказав того вечора панотець князеві Рожвину.

На це Рожвинів блазень заторохтів брязкальцем і притьмом відповів:

— Еге ж, присолити, приперчити і поставити у піч із яблуком у роті!

Відтак князь Рандил заборонив Семові їсти яблука під дахом Пакстера Рожвина, доки вони звідти не заберуться. Дорогою додому його теж нудило на морі... та водночас Сем відчував таке полегшення, що мало не вітав присмак блювоти в горлі. Аж удома, в Рогошпилі, мати розповіла Семові, що панотець спершу не мав наміру забирати його назад.

— Замість тебе мав приїхати Горас, а ти — лишитися у Вертограді за джуру та чашника при князеві Рожвині. А якби ти припав йому

до смаку, тебе ще й заручили б із його донькою.

Сем досі пам'ятав м'який дотик матеріної руки, коли вона витирала йому сльози мереживною хустинкою.

— Бідолашний мій Семику, — мурмотіла вона. — Бідолаха мій, горопаха.

«Добре буде побачити матінку знову, — подумав він, чіпляючись за поручні облявку «Коса» та дивлячись, як хвилі б'ються на кам'яному березі. — Як побачать мене у чорному строї, то може, навіть пишатимуться. «Я тепер чоловік, мамо, — скажу я їм, — я шафар і воїн Нічної Варти. Браття інколи кличуть мене Семом Смертяним.» А ще зустрінуся з сестрами та братом Діконом. «Ось бачите, — скажу я їм, — нарешті я на щось згодився».»

Але ж якщо поїхати до Рогошпилю, то можна здібати там батька. Від самої думки Сема знову знудило, він перехилився через облявок і виблював, та на щастя, хоч не на вітер. Цього разу він обрав правильний бік — чого-чого, а блювати він потроху вчився.

Принаймні він так думав доти, доки «Кіс» не залишив землю позаду і не рушив на схід через затоку до берегів Скагосу.

Острів лежав коло виходу з Тюленячої затоки, був чималий на розмір, гористий та скелястий — сувора, негостинна земля, населена лютими дикунами. Сем читав, що тамтешній люд живе у печерах і похмурих гірських твердинях, а битися на війні їздить верхи на великих кошлатих однорогах. Прадавньою мовою слово «Скагос» означало «камінь», тому скагосці величали себе «камінняками». Але сусіди-північани кликали їх скагами, і то без великої любові. Століття тому острів повстав проти влади північних господарів; придушувати повстання довелося кілька років, поклавши на це життя князя на Зимосічі та кількох сотень його служивих вояків. У піснях подеколи згадувалося, що скаги мали звичку до людоджерства — їхні воїни, мовляв, їли серця та печінки убитих ворогів. За стародавніх часів скагосці перепливли до сусіднього острову Скане,

схопили тамтешніх жінок, вирізали чоловіків і влаштували на всипаному камінням березі бенкет з людської плоті, що тривав зо два тижні. Відтоді й до сьогодні Скане лишався безлюдним.

Дареон теж знав усі ті пісні. Коли з моря постали сірі примарні скелі Скагосу, він з'явився поруч із Семом на носі «Косу» і мовив:

— Якби ж була божа ласка, щоб хоч краєм ока побачити однорога.

— Якщо буде капітанова ласка, то ми й близько не підійдемо. Навколо Скагосу вирують зрадливі течії, а під водою ховаються скелі, що розтробають корабель, наче яйце. Але не кажи Йолі — вона вже й так налякана.

— І вона, і той її верескливий вилупок. Не знаю, хто голосніший. Він припиняє квилити, тільки коли йому цицьку в рота пхнеш. А тоді рюмсати починає вона.

Сем це теж помітив.

— Може, дитина робить їй боляче, — мляво мовив він. — Якщо в нього зуби ріжуться...

Дареон смикнув одним пальцем струни

лютні, бренькнувши щось насмішкувато-презирливе.

— Я гадав, дичаки трохи хоробріші.

— Вона хоробра! — заперечив Сем, хоча й мусив подумки зізнатися, що не бачив Йолю ще ніколи в такому розпачливому стані. Найчастіше вона ховалася у темряві свого помешкання, та очі в неї завжди червоніли, а щоки спливали слізьми. Коли ж Сем питав, у чому справа, дівчина лише трусила головою, лишаючи йому шукати відповіді самотуж.

— Вона просто боїться моря, нічого такого, — казав він Дареонові. — Перш ніж прийти на Стіну, вона знала лише Крастерів Дитинець і пущу навколо нього. Мабуть, і на три версти не відходила звідти, де народилася. Добре знає струмки та річки, але ніколи не бачила навіть озера, доки ми на нього не натрапили. А море... море — річ страшна і неосяжна.

— Та ми ж навіть не втрачали берега з очей.

— Скоро втратимо. — Про таке й самому Семові думати не хотілося.

— Авжеж трохи води не злякає нашого

Смертяного!

— Та не злякає, — збрехав Сем, — мені що, я звичний. Але Йоля... от якби ж ти заспівав їй якихось колискових, щоб краще приспати дитину...

Дареон скривив вуста у зневазі.

— Хай спершу запхає корка їй у дупу. Смердить так, що й до дверей не зайдеш.

Наступного дня почався дощ, море захвилювалося.

— Краще нам піти униз, там сухо, — мовив Сем до Аемона, та старий маестер лише посміхнувся і відповів:

— Мені дощик на обличчі до смаку, Семику. Так, наче сльози течуть. Дозволь мені ще трохи тут посидіти, благаю. Я так давно не плакав слізьми.

Якщо маестер Аемон, старий та кволий, мав намір залишитися на чардаку, то Сем не мав вибору, крім як лишитися при ньому. І сидів коло старого мало не годину, загорнувшись у кобеняка і відчуваючи, як потроху просякає тихим упертим дощем до шкіри та кісток. Але

Аемон, здавалося, ледве відчував воду з неба. Раптом він зітхнув і заплющив очі; Сем підсунувся ближче, щоб затулити старого від найгіршого вітру. «Він муситиме попрохати мене звести його вниз, — сказав собі Сем. — Неодмінно попрохає.» Але зрештою не попрохав навіть тоді, коли вже грім гримів десь на сході.

— Треба ховатися унизу! — мовив Сем, тремтячи усім тілом.

Маестер Аемон не відповів, і тільки тоді Сем усвідомив, що старий заснув.

— Маестре! — покликав Сем, лагідно струшуючи його за одне плече. — Маестре Аемоне, прокидайтеся!

Білі сліпі очі Аемона розплющилися.

— Яйку? — запитав маестер, а щоками його спливав дощ. — Яйку, мені наснилося, що я старий та німечний.

Сем не знав, що йому робити. Тоді став на коліна, підхопив старого на руки і поніс донизу. Сем ніколи не вважав себе дужим, а дощ, який всотався у чорні шати маестра

Аемона, зробив його вдвічі важчим — і все ж старий здався йому сухим та легеньким, наче мала дитина.

Коли він пропхався до бесіди з Аемоном на руках, то побачив, що Йоля дозволила усім свічкам вигоріти і згаснути. Немовля спало, а дівчина скрутилася у кутку і тихенько схлипувала у складки великого чорного кобеняка, подарованого Семом.

— Допоможи! — поспіхом закликав він. — Треба висушити його і зігріти.

Йоля негайно схопилася з місця; разом вони вийняли старого маестра з вогкого одягу і сховали під купу хутра. Проте шкіра його лишилася вологою та холодною на дотик, наче в морської тварини.

— Лізь до нього! — звелів Йолі Сем. — Обійми його, зігрій своїм тілом. Треба ж якось його зігріти!

І це вона теж виконала, не заперечивши ані словом, хоча й не припиняла схлипувати.

— Де Дареон? — запитав Сем. — Усім буде тепліше, якщо зібратися докупи. Його теж

треба до нас.

І посунув нагору шукати співця — аж раптом чардак спершу піднявся під ногами, а тоді упав униз. Йоля заскиглила, Сем втратив рівновагу, гепнувся і добряче забився, а немовля прокинулося і заверещало.

Поки Сем намагався підвестися на ноги, накотила друга хвиля. Корабель хитнувся, Йолю жбурнуло йому в обійми, і дівчина вчепилася у Сема так люто, що йому аж подих урвався.

— Та не лякайся, — вичавив він із себе. — Це ж лише пригода на морі. Одного дня розкажеш про неї синові.

Почувши це, Йоля щосили увіп'ялася нігтями йому в руку, здригнулася, а потім шалено затрусилася у нападі плачу. «Хай що скажу — їй тільки гірше.» Сем міцно пригорнув дівчину і раптом усвідомив, як щільно до нього притиснулися її груди. Незважаючи на переляк, цього було досить, щоб він затвердів унизу. «Вона відчує» — присоромлено подумав він, але якщо і відчула, то сама пригорнулася ще

щільніше.

Відтак дні полетіли один за одним, нічим не вирізняючись. Сонце на небі не з'являлося, дні стояли сірі, ночі — чорні, хіба що блискавка час від часу підпалювала небо над скелями Скагосу. Подорожні голодували, та ніхто не хотів ані тріски брати до рота. Капітан вибив дінце з барильця вогневина, щоб зміцнити дух і підбадьорити тіла веслярів. Сем спробував хильнути трохи і зітхнув утішено, коли гарячі звивисті змії поповзли йому горлом та грудьми. Дареонові напій теж припав до смаку, і надалі його нечасто бачили тверезим.

Вітрила підіймали та опускали; одне відірвалося від щогли і полетіло геть, наче великий сірий птах. Коли «Кіс» огинав південне узбережжя Скагосу, їм у очі вкинулася розтрощена на скелях галера. Частину жеглярів теж вимило на берег; віддати їм шану зібралось гайвороння та краби.

— Надто близько, дідько мене забери! — гарчав Старий Просіл. — Раз дмухне як слід, і ми лежатимемо на тому березі поруч з ними!

Незважаючи на втому, веслярі налягли на весла, і корабель потроху вибрався на південь у відкрите море, лишивши за собою від Скагосу лише кілька темних цяток у небі — хтозна, чи верхівок скель, а чи верхівок штормових хмар. Після того вони мали вісім днів та сім ночей спокійного плавання без хвилювань і негараздів.

А потім накотили шторми — ще гірші, ніж раніше.

Чи були то три шторми, а чи один, з перервами на тишу? Сем не дізнався, хоча й намагався зрозуміти все, що відбувалося навколо. Одного разу, коли всі вони купчилися у бесіді, Дареон заволав на нього:

— Чи тобі не байдуже?!

«Байдуже, — хотів відповісти Сем, — та поки я думаю про таке, мені нема коли думати про потоплеників, нудоту і дрижаки маестра Аемона.»

— Байдуже, — спромігся таки вичавити з себе Сем, але решту його слів проковтнув грім, а чардак смикнувся під ногами і зронив його

набік.

Йоля схлипувала, немовля верещало, а понад усім чулося ревище Старого Просола — битого морем, гартованого капітана, який зазвичай не казав майже ні слова, та зараз шпетив своїх жеглярів на всю губу.

«Ненавиджу море, — подумав Сем. — Ненавиджу, ненавиджу, ненавиджу море!» Наступний спалах блискавки був такий яскравий, що освітив усю бесіду крізь щілини у чардаку над головою. «Це хороший міцний корабель. Хороший міцний корабель, — повторював він собі. — Він не потоне. Я не боюся.»

Під час одного з затишків між поривами буремного вітру, коли Сем чіплявся побілілими пальцями до облавку, відчайдушно бажаючи блювати, та не маючи вже чим, він почув, як жеглярі бурмочуть, що всі їхні негаразди сталися тому, що на корабель привели жінку, до того ж — дичацьку.

— Злягалася з власним батьком! — чув Сем слова одного з них, а навколо знову здіймався

вітер. — Це ж гірше, ніж повія! Гірше за все на світі! Ми всі потонемо, якщо не позбудемося її, а з нею і того вилупка, що вона навела!

Сем не наважився заперечити навіть словом. То були старші чоловіки, суворі, жилаві, з руками та плечима, загартованими роками праці на веслах. Він лише нагострив кинджала і надалі, коли Йоля виходила з бесіди відлити воду, завжди йшов з нею.

Навіть Дареон не мав для дичацької дівчини жодного доброго слова. Одного разу, скорившись настирливим благанням Сема, співець заспівав колискової, щоб приспати немовля, та ще на першому вірші Йоля відчайдушно зарюмсала і нічого не могла вдіяти.

— Семеро дідьків у семи клятих пеклах! — визвірився Дареон. — Ти можеш не квилити, щоб хоч спів дослухати?

— Співай далі! — умовляв його Сем. — Дограй пісню, благаю!

— Та не треба їй пісні! — відказав Дареон. — Її б добрячим дрючком віддухопелити. А

мо', добрячим прутнем. Дай мені спокій, Смертяний.

Співець штовхнув Сема убік і пішов геть із бесіди — шукати розради у кухлі вогневина та галасливому товаристві веслярів.

Сем відчув, що втрачає розум. До смороду він майже звик, але між бурями та Йолиними слізьми не міг заснути вже кілька днів.

— Чи нема дати їй якихось ліків? — запитав він маестра Аемона дуже тихо, коли побачив, що старий не спить. — Якогось тунку чи трав'яного узвару, щоб не лякалася?

— Ти чуєш не переляк, — відповів старий. — Цей лемент — з розпачу, і для нього я ліків не знаю. Хай річка її сліз витікає сама собою, Семе. Ти не в змозі загатити сей бурхливий потік.

Сем не зрозумів почутого.

— Вона їде до безпечного місця. Теплого, спокійного. Навіщо ж лементувати?

— Семе, — лагідно відповів старий, — ти маєш два здорових ока, та не вмієш ними бачити. Не розгледів навіть матір, що

побивається за своєю дитиною.

— Немовля нудить у морі, тільки й того. Але ж нас усіх нудить. Ось прийдемо до браавоського порту...

— Прийдемо. Але навіть там син Далли не перетвориться на плід Йолиного лона.

Семові знадобився час утямити, про що йдеться.

— Цього не... вона б нізащо... це напевно її синочок! Йоля б не поїхала зі Стіни без свого сина. Вона ж його так любить!

— Вона годувала обох, і полюбила теж обох, — відповів Аемон, — але по-різному. Жодна мати не любить своїх дітей однаково, навіть Вишня Мати в небесах. Певен, що Йоля не залишила свою дитину з доброї волі. Які погрози висловив князь-воєвода, які обіцянки — могу лише гадати... але без погроз і обіцянок не обійшлося.

— Ні... Ні, це якась помилка! Джон би ніколи...

— Так, Джон би ніколи. Це зробив князь-воєвода Сніговій. Іноді, Семе, втішного для

всіх вибору не буває — а буває лише менш болісний за інший.

«Втішного для всіх вибору не буває.» Сем пригадав їхні з Йолею поневіряння: Крастерів Дитинець, загибель Старого Ведмедя, сніг, лід і морозні вітри, нескінченні дні піших блукань, упирі у Білодріві, Холоднорукий і крукове дерево, Стіну, Стіну, Стіну, Чорну Браму під землею. І заради чого? «Нема втішного вибору, і щасливого кінця теж не буде.»

Йому закортіло заридати з розпачу, завити, заквилити, затруситися, згорнутися тісним клубочком і скиглити відти леть чутно. «Він поміняв немовлят, — сказав він собі. — Поміняв одне на інше, щоб захистити малого принчика, відіслати його якнайдалі від багать пані Мелісандри, якнайдалі від її червоного бога. А якщо вона спалить Йолиного хлопчика, кому до того буде діло? Нікому, крім Йолі. Адже то лише Крастерів вилупок, вироджене від кровозмісу неподобство, зовсім не син Короля-за-Стіною. Він не годиться в заручники, не годиться в жертву... та ні для

чого не годиться. Навіть імені не має.»

Втративши мову, хилитаючись та запинаючись, Сем вибрався на чардак, щоб проблюватися, але в череві вже геть нічого не лишилося. Впала ніч — дивна тиха ніч, якої вони не бачили вже багато днів. Море стояло чорне, мов скло. Веслярі відпочивали на лавах, один чи двоє спали просто на своїх місцях. Вітрила наповнював вітер; на півночі Сем навіть бачив розсип зірок та червоного блукальця, котрого вільний нарід кликав Злодієм. «То має бути моя зірка, — похнюпився Сем. — Я допоміг Джонові стати князем-воєводою і привів до нього Йолю з дитиною. Але щасливого кінця ніхто не побачить.»

— О, Смертяний! — з'явився поруч Дареон, гадки не маючи про Семові страждання. — Чудова нічка! Буває ж колись. Оно дивися: зірки визирають. Як пощастить, то й місяць побачимо. Найгірше вже, певно, позаду.

— Ні. — Сем витер носа і показав пухким пальцем на південь, на морок, що збирався на обрії. — Онде!

Щойно він вимовив слово, як блимнула блискавка — раптова, безгучна, сліпучо-яскрава. На пів-удару серця віддалені хмари, схожі на велетенські, не бачені в світі нагромадження гір, засяяли кольорами: червоним, жовтим, ліловим.

— Найгірше не позаду. Найгірше тільки починається, і щасливого кінця не буде.

— Ой божечки! — зареготав Дареон. — Хіба можна, Смертяний, жити на світі отаким боягузом?

Хайме

Князь Тайвин в'їхав до міста верхи на огирі, у блиску полив'яного кармазинового обладунку, сяючи коштовними прикрасами та золотим карбом. А залишав його у високому возі, завішаному кармазиновими прапорами, у супроводі шести сестер-мовчальниць, яким доручили порати і берегти його кістки.

Обоз вийшов з Король-Берега крізь Божу Браму — ширшу та багатшу на пишні оздоби, ніж Левова. Хайме цей вибір здався невдалим. Батько його був левом — це знали усі — але навіть сам князь Тайвин ніколи не прикидався богом.

Поховальний караван князя Тайвина Ланістера оточувала почесна варта з п'яти десятків лицарів, на чиїх списах тріпотіли кармазинові прапорці. Одразу слідом за ними

їхало панство заходу. Вітер смикав та розвівав прапори, змушував танцювати звірів та знаки на них. Трусячи ристю вздовж вервечки вершників, Хайме бачив вепрів, борсуків, жуків, зелену стрілу, червоного бика, схрещені галябарди, схрещені списи, лісового kota, суниці, жіночий рукав, чотири променясті сонця, поділені поздовж.

Князь Бракс мав на собі світло-сірий жупан з розрізами срібного альтембасу, а над серцем пришили застібку в вигляді аметистового однорога. Князь Яст убрався в панцир чорної криці з трьома левовими головами, карбованими на грудях. Ті чутки, що довго ходили про його смерть, судячи з обличчя, мали під собою підставу — поранення та полон лишили від колишнього воїна немічну тінь. Князь Відшиб переніс негаразди війни трохи краще і на вигляд був готовий до них повернутися. Бросквин носив кольори свого прізвища, Престер — горностаїв, Земледай — зелено-брунатні, але кожен накинувся киреєю кармазинового шовку на честь людини, яку

вони проводжали в останню путь додому.

Позаду панства їхала сотня арбалетників та три сотні щитників; з їхніх плечей теж струменів ланістерівський кармазин. Хайме, єдиний у білому корзні та білому лускатому обладунку, почувався серед червоної річки незатишно і недоречно.

Слова його власного дядька теж не додали спокою.

— Пане Регіментарю, — сухо привітався пан Кеван, коли Хайме ристю підїхав до голови поїзду. — Її милість має для мене якийсь останній наказ?

— Я тут не з наказу Серсеї. — Позаду повільно застукотів тулумбас, вибиваючи неквапний жалобний лад. «Смерть, — здавалося, проказував він, — смерть, смерть.» — Я приїхав попрощатися. Покійний був моїм батьком.

— Її теж.

— Я не Серсея. Я маю бороду, а вона — цицьки. Якщо ви й тоді нас не розрізните, дядечку, то порахуйте наші руки. Серсея має

дві.

— Ви обоє маєте забагато смаку до блазнювання, — відповів дядько. — Звільніть мене від ваших дотепів, пане Регіментарю, я нині не в гуморі їх слухати.

— Воля ваша. — «Не так усе добре, як я сподівався.» — Серсея хотіла вас проводити, але має чимало нагальних справ.

Пан Кеван пирхнув.

— Ми всі маємо справи. До речі, про справи престолу. Як там ся має ваш король?

Сказано це було так, що скидалося на докір.

— Нівроку здоровий, — примирливо проказав Хайме. — Зранку при ньому Балон Лебедин. Добрий та відважний лицар.

— Колись при згадці про лицаря у білому корзні це розумілося саме собою.

«Братів і братчиків не обирають, — подумав Хайме. — Дали б мені дозвіл вибирати самотуж — я б вам зібрав таку Королегвардію, що про неї знову б заспівали пісень.» Але вголос не вимовив, бо відчув у власних словах щось жалюгідне. З вуст людини, відомої усім

королівствам як Крулеріз, вони б пролунали порожніми вихваланнями. «Людини з гівном замість честі.» Все ж Хайме вирішив не перейматися — не на те він приїхав, щоб сперечатися з рідним дядьком.

— Пане дядьку, — мовив він, — вам варто укласти з Серсеєю мир.

— А ми воюємо? Мені досі ніхто не сказав. Хайме не зважив на його злий жарт.

— Чвари між Ланістерами та Ланістерами вигідні лише ворогам нашого дому.

— Якщо між нами чиняться чвари, то не я їх почав. Серсея хоче правити? Гаразд, хай править. Влада у її руках. А я прошу лише дати мені спокій. Моє місце — у замку Даррі при моєму синові. Замок треба відновити, землі — засіяти та захистити. — Він видав короткий сміх, наче пес гавкнув. — І твоя сестра, до речі, не лишила мені жодних справ, до яких я б міг докласти рук. Чому б не подбати про весілля Лансея? Наречена вже зачекалася, коли ми нарешті дістанемося того Даррі.

«Удовиця з Близнюків, пригадую.» Його

брат у перших Лансель їхав за п'ять сажнів позаду. З запалими очима та сухим білим волоссям він здавався старшим за князя Яста. Хайме аж уявні пальці сіпалися, коли він його бачив... «розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом... і хтозна — чи не під Місячком теж». Він намагався побалакати з Ланселем безліч разів, уже й лік втратив... але ніколи не знаходив його на самоті — якщо не поруч із батьком, то в розмові з якимось септоном. «Може, він і Кеванів син, та в жилах у нього — ріденьке молочко замість крові. Ні, Тиріон мені брехав — хотів лише дошкулити.»

Хайме викинув брата з голови і повернувся до дядька.

— То ви після весілля лишитеся в замку Даррі?

— На певний час, мабуть. Сандор Клеган нишпорить уздовж Тризубу — так кажуть люди. Твоя сестра хоче його голову. Можливо, він злигався з Дондаріоном.

Хайме чув про Солепанву. Втім, про тамтешні події чула вже половина королівства.

Напад розбійників був незвичайно лютим та диким навіть для цих безчесних часів. Свавільники гвалтували і калічили жінок, мордували дітей на материних руках, випалили доценту половину містечка.

— У Дівоставі сидить Рандил Тарлі. Хай він дасть ради розбійникам. Я б волів бачити вас при Водоплині.

— Там за очільника пан Давен. Оборонець Заходу. Я йому не потрібен. А Ланселеві — потрібен.

— Як скажете, дядечку. — В голові Хайме гунав той самий тулумбас: «смерть, смерть, смерть». — Послухайте поради: не відпускайте від себе лицарів.

Дядько кинув на нього холодний погляд.

— Це погроза, пане Регіментарю?

«Погроза?!» Почувши дядькові слова, Хайме знітився.

— Що ви таке кажете?! Це пересторога. Я ж лише хотів... Сандор — людина дуже небезпечна.

— Я вішав розбійників та лицарів-

свавільників ще тоді, коли ти пудив у пелюшки. Я не піду на Клегана і Дондаріона сам, якщо ти цього боїшся. Не кожен Ланістер труситься за порожньою славою.

«О, це ви, дядьку, мабуть, про мене.»

— Аддам Марбранд може дати ради тим розбійникам незгірш вас. Так само і Бракс, Відшиб, Бросквин... будь-хто з них. Але Правиці Короля з жодного не вийде.

— Твоя сестра знає мої умови. Вони не змінилися. Скажи їй наступного разу, як опинишся у її опочивальні.

Пан Кеван ударив п'ятами коня і ринув уперед, поклавши раптовий кінець їхній розмові.

Хайме його не затримував. У відрубаній руці засмикало. Він сподівався без надії, що Серсея неправильно зрозуміла дядькові слова. Та вочевидь, помилився. «Він знає про нас двох. Про Томена і Мирцелу. А Серсея знає, що він знає.» Але пан Кеван був із Ланістерів — їхнього роду з Кастерлі-на-Скелі. Хайме не хотілося вірити, що сестра може завдати шкоди

дядькові, але... «Я помилявся щодо Тиріона. Хіба Серсея краща?» Коли вже сини вбивають батьків, що стримає небогу від наказу про вбивство дядька? «Незручного дядька, який надто багато знає.» Втім, Серсея могла сподіватися, що Хорт зробить справу за неї. Якщо Сандор Клеган зарубає пана Кевана, їй не доведеться бруднити руки самій. «А він так і зробить, якщо їм випаде стрітися.» Колись Кеван Ланістер нівроку тримав меча у руці, але ж його молоді роки давно минули, а Хорт...

Валка потроху доганяла і переганяла його. Коли повз проїхав брат у перших, оточений з боків двома септонами, Хайме гукнув до нього:

— Ланселю! Братику! Хотів привітати тебе з майбутнім весіллям. Шкода, обов'язок не дозволяє мені його відвідати.

— Я розумію. Безпека його милості понад усе.

— Так, понад усе. І все ж таки шкода пропускати вкладання тебе на постіль. Це ж твій перший шлюб, а в нареченої, скільки знаю, вже другий. Певен, молода пані радітиме

нагоді навчити тебе, що і куди.

Сороміцький жарт примусив кількоро найближчих панів зареготати, а Ланселевих септонів — витріщитися несхвальними очима. Брат у перших збентежено посовався у сідлі.

— Я достатньо знаю про свій чоловічий обов'язок, пане брате.

— Чого ще бажати нареченій у свою шлюбну ніч, — відказав Хайме, — як не чоловіка, що так добре знається на обов'язку?

Щоками Ланселя поповзла фарба.

— Я молитимуся за вас, пане брате. І за їхню милість королеву. Хай Стариця приведе їх до мудрості, а Воїн — захистить од напасті.

— Навіщо Серсеї Воїн Небесний? Вона має мене.

Хайме рвучко розвернув коня, плескаючи корзном на вітрі. «Та ні, Біс брехав. Серсея радше пустила б до себе між ніг труп Роберта, ніж цього побожного йолопа. Тиріоне, лукавий вилупку, краще б ти клепав на когось вірогіднішого.» І Хайме помчав учвал повз поховальний поїзд свого батька до міста, що

виднілося неподалік.

Вулиці Король-Берега здавалися геть покинутими, поки Хайме Ланістер їхав назад до Червоного Дитинця нагорі Аегонового пагорба. Вояки, що донедавна юрмилися у кожному гральному кишлі та шинку міста, майже зникли. Гарлан Гартований забрав половину тирелівської потуги назад до Вирію, а з ним поїхали його вельможні матінка та бабуся. Інша половина пішла на південь під проводом Мейса Тирела і Матіса Рябина воювати Штормолам.

Що ж до ланістерівського війська, то ззовні міських мурів стояло дві тисячі загартованих у битвах вояків, чекаючи на прибуття кораблів Пакстера Рожвина — ті мали везти їх Чорноводою затокою до Дракон-Каменя. Казали, що князь Станіс залишив там лише невеличку залогу, коли тікав на північ, і Серсея розсудила, що двох тисяч війська буде досить.

Решта західняків повернулася до дружин та дітей: відбудовувати домівки, засівати лани, збирати останній врожай. Перед їхнім

відбуттям Серсея провела Томена таборами, щоб вояки мали змогу привітати свого юного короля. Того дня вона виглядала напрочуд гарно, на вустах її грала посмішка, а світло осіннього сонця виблискувало на золотому волоссі. Хай що там казали про його сестру — вона таки вміла викликати в чоловіках любов і захват. Звісно, коли давала собі такий клопіт.

Поки Хайме їхав ристю до замкових воріт, то проминув два тузні лицарів, що нападали на щитове опудало у зовнішньому дворіщі. «Ось іще одна справа, до якої я вже не вдатний» — подумав він. Спис був навіть важчий та незграбніший за меч — а він і з мечами досить намучився. Спершу Хайме гадав перебрати списа до лівиці, але ж тоді щита довелося б повісити на правицю. В кінному герці супротивник завжди знаходився ліворуч, і від щита на правиці було стільки ж зиску, як від пипки на панцирі. «Ні, мої дні на герцях скінчено» — подумав він, злізаючи з коня... і все ж зупинився подивитися.

Пан Таллад Високий злетів з сідла,

отримавши по голові ззаду торбою з піском, що крутилася на перечці опудала. Дужий Вепр вгатив по щиті так, що той тріснув навпіл. Кенос із Кайсу докінчив руйнування. Для пана Дермота з Мокрохащів повісили нового щита. Ламберт Червонокрут завдав лише побіжного удару, але Безбородий Джон Бумбак, Гамфрей Звихт і Алин Стикспис влучили нівроку, а Рудий Ронет Конінгтон чисто зламав списа на цілі. А тоді на коня сів Лицар Квітів і присоромив решту інших.

Майстерність у кінному герці на три чверті складалася з вершницького вміння — так завжди вважав Хайме. Пан Лорас володів конем блискуче, а списа тримав так, наче з ним у руці народився... мабуть, тому його матінка завжди так кисло копилила губи. «Він кладе вістря точно туди, куди хоче. А рівновагу тримає, наче кіт. Може, то не була така вже примха долі, коли він вибив мене з сідла.» Шкода і сором, що він не матиме змоги виїхати проти малого знову. «Та нехай... облишмо цю забавку людям, у яких не бракує рук і ніг.»

Серсея знайшлася у своїй світлиці в Маєгоровому Острозі — у товаристві Томена і темнавої мирійської дружини князя Добромира. Усі троє сміялися у бік великого маестра Пицеля.

— Чи не проґавив я влучного жарту? — спитав Хайме, заходячи до дверей.

— Ой, дивіться! — промуркотіла пані Добромир. — Повернувся відважний брат вашої милості.

— Так, майже увесь.

Хайме одразу ж зрозумів, що сестра вже добряче напідпитку. Останнім часом Серсея завжди тримала при собі глек вина — це та, що колись зневажала Роберта Баратеона за пристрасть до чарки. Хайме її нова звичка не подобалася. Утім, віднедавна йому мало подобалося все, що робила сестра.

— Великий маестре, — мовила королева, — майте ласку поділитися звісткою з паном Регіментарем.

Хайме здалося, що Пицель не знав, куди подіти збентежені очі.

— Прилетів птах, — відповів той винувато.
— Зі Стокварту. Пані Танда шле новину, що її донька Лолиса народила міцного та здорового хлопчика.

— І ти ніколи не вгадаєш, братику, як вони назвали малого вилупка.

— Пригадую, вони хотіли назвати його Тайвином.

— Хотіли, але я заборонила. Сказала Фалісі, що не дозволю поганити шляхетне ім'я нашого батька, ліплячи його до байстриюка, народженого від невідомого свинаря і потворної безтямної корови.

— Пані Стокварт наполягає, що ім'я дитини — то не її вигадка, — втрутився великий маестер Пицель. Краплі поту вкривали його зморшкувате чоло. — Пише, що вибір зробив чоловік Лолиси. Отой Брон, він... здається, він...

— Тиріон! — спробував Хайме. — Він назвав дитину Тиріоном.

Старий затрусив головою на знак згоди, водночас витираючи піт з лоба рукавом ряси.

Хайме мимоволі засміявся.

— Ось бачиш, мила сестро! Ти усюди шукала Тиріона, а він ховався у череві Лолиси!

— Дотепно. Ви з Броном обидва такі дотепні. Мабуть, байстрюк зараз смокче вим'я Лолиси Недолугої, а сердюк витріщається і хихотить зі своєї зухвалості.

— Можливо, дитина навіть має якусь подібність до вашого брата, — припустила пані Добромир. — Хтозна — може, вона скалічена, спотворена чи позбавлена носа.

І засміялася своїм низьким горловим сміхом.

— Треба надіслати любій дитинці подаруночок! — оголосила королева. — Чи не так, Томене?

— Так, матінко! Наприклад, кошенья!

— Краще левеня, — посміхнулася пані Добромир. В її усмішці читалося: «і нехай вирве малому горлянку».

— Я мала на увазі інший подарунок, — мовила Серсея.

«Радше за все, нового вітчима.» Хайме добре

знав вираз у сестриних очах — бачив його вже раніше, а востаннє на Томеновому весіллі, де сестра спалила Башту Правиці. Зелені відблиски шал-вогню омивали обличчя глядачів, і всі вони виглядали гнилими мерцями, жвавим натовпом упирів-труподів — хай подекуди і нічогеньких на вроду. Та навіть у похмурому сяйві Серсея була прекрасна — очей не відірвеш. Вона стояла, тримаючи руку на грудях, розтуливши уста, сяючи зеленими очима. «Плаче» — усвідомив тоді Хайме, але не зміг зрозуміти, від горя чи від захвату.

Видовище наповнило його душу неспокоєм, бо надто вже нагадало про Аериса Таргарієна і його хворобливе збудження при вигляді вогню. Адже король не має таємниць від своєї Королегвардії. Стосунки між Аерисом та його королевою впродовж останніх років правління були напружені украй. Спали вони окремо, та й удень намагалися уникати один одного. Але щоразу, як Аерис віддавав когось вогню, королева Раела вночі мала гостя в своїй

опочивальні. Того дня, коли король спалив Правицю булави та кинджала, коло дверей королеви стояли на варті Хайме і Джон Даррі, а за дверима король отримував свою насолоду.

— Ти робиш мені боляче! — чули вони вереск Раели крізь дубові двері. — Боляче!

На власний подив і острах, чути її Хайме було навіть тяжче, ніж вереск спалюваного князя Челстеда.

— Ми ж присягалися захищати і її теж! — нарешті вичавив із себе Хайме.

— Присягалися, — погодився Даррі, — але не від нього.

Опісля Хайме лише раз бачив Раелу — того ранку, коли вона відбула на Дракон-Камінь. Королева мала на собі кирею з каптуром; сховавши обличчя, вона хутко видерлася до королівського каравану, який мав відвезти її униз Аегоновим пагорбом до корабля, що чекав коло пришибів. Хайме чув, як шепотілися дівчата її почту: мовляв, королеву неначе подер звір — подряпав пазурями стегна, покусав груди. «Вінценосний звір» — подумав

тоді Хайме.

Зрештою Навіжений Король перетворився на жалюгідне нажахане створіння і більше не дозволяв у своїй присутності жодного гострого леза, крім мечів Королегвардії. Немита борода висіла клаптями, плутанина срібно-золотого волосся спадала аж до пояса, нігті на руках перетворилися на жовті потріскані пазурі вершків у п'ять завдовжки. Але гострі леза все одно мучили його. Ті леза, уникнути яких він ніяк не міг — клинки Залізного Престолу. Руки та ноги короля завжди були вкриті рубцями та напівзагоєними ранами.

«Хай королює над спаленими кістками та печеним м'ясом, — пригадав Хайме, роздивляючись посмішку сестри. — Хай владарює над попелом і приском.»

— Чи не дозволять ваша милість, — запитав він, — перемовитися наодинці?

— Дозволю. Томене! Саме час твого щоденного уроку. Іди разом із великим маестром.

— Так, матінко. Ми вивчаємо житіє Баелора

Блаженного.

Пані Добромир також попрощалася, поцілувавши королеву в обидві щоки.

— Чи бажають ваша милість, щоб я повернулася до вечері?

— Дуже сердитимуся, якщо не повернетесь.

Хайме не міг не помітити, як мирійка погойдує стегнами, коли йде. «Кожен її крок — солодка спокуса.» Коли за жінкою зачинилися двері, він прочистив горло і мовив:

— Спершу ці Кіптюги, потім Кайбурн, тепер оце вона. Ти збрала коло себе чудернацький звіринець, мила сестро.

— Я дуже заприятнилася до пані Таени. Вона мене розважає і розраджує.

— Вона належить до почту Маргерії Тирел, — нагадав Хайме. — І шпигує за тобою для малої королеви.

— Певно, що так. — Серсея відійшла до мисника наповнити келиха. — Маргерія аж затрусилася з радощів, коли я спитала в неї дозволу взяти Таену до себе. Ти б чув, як вона белькотіла: «Пані Таена стане вам сестрою, як

мені. Певно ж, беріть її до себе! А я маю сестер та інших пань!» Наша мала королева не хоче, щоб я почувалася самотньою.

— Якщо ти знаєш, що вона шпигунка, навіщо наблизила до себе?

— Маргерія не має і половини того розуму, яким пишається. А тому не знає, яку гадюку пригріла у особі цієї мирійської шльондри. Через Таену я годую малу королеву тим, що сама хочу їй відкрити. Дещо навіть є правдою. — Серсеїни очі мерехтіли лукавими бісиками. — А мені Таена розповідає усе, що робить Діва Маргерія.

— Справді? І що ж ти знаєш про цю жінку?

— Я знаю, що вона — матір юного сина і бажає йому піднятися високо в цьому світі. І зробить усе, що потрібно, заради справдження мрії. Матері усі однакові. Пані Добромир — може, й гадюка, але геть не тупа. Вона розуміє, що я для неї здатна зробити більше, ніж Маргерія. І тому намагається бути корисною. Ти здивуєшся, коли дізнаєшся, скільки цікавого вона мені розповідає.

— І що ж саме?

Серсея сіла під вікном.

— Ти знав, що Колюча Королева тримає у своєму каравані на колесах скриню золотих монет? Старого золота з часів перед Завоюванням. Якщо хтось із торговців прикро помиляється, називаючи ціну свого товару в золотих монетах, вона платить йому золотими долонями Вирію, котрі важать удвічі менше за наших драконів. Але хто з купців наважиться скаржитися, що його обдурила вельможна матінка Мейса Тирела?

Серсея сьорбнула вина і спитала:

— А ти як ся маєш? Сподобалася прогулянка верхи?

— Наш дядько завважив твою відсутність.

— Мені байдуже, що завважує наш дядько.

— А дарма. Він міг би стати тобі у пригоді. Якщо не при Водоплині або не на Скелі, то на півночі проти князя Станіса. Батько завжди покладався на Кевана, коли...

— Ми маємо Оборонця Півночі — Руза Болтона. Він дасть ради Станісові.

— Князь Болтон сидить зачинений нижче Перешийку. Його відрізано від півночі залізнями у Калин-Копі.

— Ненадовго. Болтонів байстрюк скоро прибере ту невеличку перешкоду. А князь Болтон матиме на допомогу його власній потузі ще дві тисячі фреївців під проводом синів князя Вальдера — Гостіна та Аеніса. Авжеж цього вистачить, щоб упоратися зі Станісом та кількома тисячами зневірених утікачів.

— Але пан Кеван...

— ...матиме повно турбот у замку Даррі — йому ж бо ще Лансея навчати, як підтирати дупу. Смерть батька підкосила його і позбавила мужності. Він немічний старий, чиї дні давно минули. Давен та Даміон краще послужать нашій справі.

— Нехай так. — Хайме нічого не мав проти своїх родичів і сваритися з ними не бажав. — Але все-таки тобі потрібен Правиця. Якщо не наш дядько, тоді хто?

Сестра засміялася.

— Та вже ж не ти! Про це не бійся. Можливо, Таєнин чоловік. Його дід був Правицею за Аериса.

«Правиця рогу достатку.» Хайме добре пам'ятав Овейна Добромира — то був приятний чоловіча, хоча в урядуванні не показав себе ніяк.

— Пригадую, він правив так блискуче, що Аерис вигнав його за море і забрав усі землі.

— Роберт віддав їх назад. Принаймні частину. Таєна буде щаслива, якщо Ортон зможе відновити решту.

— То йдеться про щастя якоїсь мирійської шльондри? А я гадав — про правління королівством.

— Королівством правлю я.

«А таки правиш — рятуй нас, Седмице.» Сестра любила уявляти себе князем Тайвином з цицьками, але прикро помилялася. Їхній батько був невтомний, невпинний та неблаганний, наче льодовик — проте Серсея радше скидалася на шал-вогонь, а надто коли стикалася з опором і запереченнями. Вона

раділа і хихотіла, наче мале дівчисько, дізнавшись, що Станіс покинув Дракон-Камінь — бо була певна, що він облишив думку про боротьбу і втік морем у вигнання на чужину. Коли ж із півночі надійшла звістка, що Станіс знову вигулькнув на Стіні, гнів Серсеї було страшно бачити. «Кебети їй начебто не бракує... на відміну від розумної зваженості й терплячки.»

— Тобі на поміч потрібен сильний Правиця.

— То слабкому володареві потрібен сильний Правиця, як Аерисові — наш батько. А сильному володареві потрібен лише вірний слуга, щоб виконував накази. — Вона покрутила вино в келиху. — Князь Галин може придатися. Він буде не першим вогнечарником на посаді Правиці Короля.

«Авжеж не першим. Попереднього я зарізав власноруч.»

— Подейкують, ти хочеш зробити Аурана Буруна коронним корабельником.

— Невже за мною хтось шпигує?

Коли Хайме не відповів, Серсея відкинула

волосся назад і мовила:

— Ауран добре пасує до цього уряду. Він половину життя провів на кораблях.

— Половину життя? Та йому ж, мабуть, років двадцять.

— Двадцять і два, то й що? Батькові не було навіть двадцяти одного, коли Аерис Таргарієн поставив його своїм Правицею. Томенові давно час мати коло себе молодих людей замість отих зів'ялих старців. Ауран — міцний чоловік, повний життя.

«Міцний, повний життя і на вроду нічогенький» — подумав Хайме, а в голові крутилося: «розсувала ноги під Ланселем та Озмундом Кіптюгом... і хтозна — чи не під Місячком теж».

— Пакстер Рожвин був би кращим вибором. Він очолює найбільший флот на Вестеросі. Ауран Бурун може очолити рибальську лайбу, якщо ти йому її купиш.

— Ти хлопчисько, Хайме. Рожвин — тирелівський значковий і небіж отієї бридкої баби. Я не хочу бачити у себе в раді жодного

виповзка з гнізда Тирелів.

— Ти хотіла сказати, у Томена в раді.

— Ти знаєш, про що я.

«Знаю, і надто добре.»

— Я знаю, що Ауран Бурун — погана думка, а Галин — ще гірша. Що до Кайбурна... ласка божа, Серсеє, та ж він служив при Варго Хапі! Цитадель забрала в нього ланцюга!

— Збіговисько сірих овець мене не цікавить. Кайбуρν показав себе корисним. І вірним теж, чого не можна сказати про моїх власних родичів.

«Якщо все йтиме за твоїми бажаннями, мила сестро, то скоро нашими трупами розкошуватиме гайвороння.»

— Серсеє, послухай себе. Ти бачиш карликів у кожній тіні, а друзів перетворюєш на ворогів. Дядько Кеван тобі не ворог. І я тобі не ворог.

Її обличчя скривилося з гніву.

— Я благала тебе про допомогу! Я впала перед тобою на коліна, а ти мені відмовив!

— Мої обітниці...

— ...не зупинили тебе, коли ти вбивав

Аериса! Слова — то вітер. Ти міг би мати мене, а обрав біле корзно. Тепер забирайся.

— Сестро...

— Кажу тобі, забирайся! Мені вже обридло дивитися на твій гидкий пеньок. Геть звідси!

Щоб прискорити розлуку, Серсея жбурнула йому келиха у голову — і хоча не влучила, та Хайме зрозумів натяк.

Сутінки застали його у братській палаті Башти Білих Мечів наодинці з кухлем дорнійського червоного та Білою Книгою. Він саме гортав сторінки пеньком своєї мечової руки, коли увійшов Лицар Квітів, зняв корзно та пас із мечем і повісив їх на кілочок поруч з речами Хайме.

— Я бачив вас сьогодні у дворищі, — мовив Хайме. — Ви добре сиділи на коні.

— Авжеж краще, ніж «добре».

Пан Лорас налив собі кухоль вина і обрав стільця навпроти через стіл у вигляді півмісяця.

— Хтось сумирніший відповів би: «Пан Регіментар надто ласкаві» або «То кінь у мене

був добрий».

— Кінь був нічогенький, а пан Регіментар такі ж ласкаві, як я сумирний. — Лорас махнув рукою на книжку. — Князь Ренлі завжди казав, що книжки — то для маестрів.

— Ця для нас. Тут записана історія кожного воїна, хто колись вдягав біле корзно.

— Я її побіжно переглядав. Щити змальовано непогано. Хоча я віддаю перевагу барвистішим книжкам. Князь Ренлі мав кілька з такими малюнками, що септонові б очі вирвало.

Хайме мимоволі посміхнувся.

— Таких тут немає, добрий лицарю, хоча історії могли б відкрити вам очі на дещо важливе. Корисно знати про життя тих, хто передував вам у честі належати до цього братства.

— Про декого я знаю. Про Аемона Драконолицаря, пана Риама Рожвина, Велике Серце, Барістана Зухвалого...

— ...Гвейна Корбрея, Алина Конінгтона, Гемона Даррійського, так-так. Але ж був іще,

наприклад, і Лукамор Моц.

— Пан Лукамор Ласий? — Пан Лорас посміхнувся, без сумніву звеселившись. — Це той, що мав трьох дружин і тридцятьоро дітей? Йому відрізали прутня. Заспівати вам про нього пісню, пане Регіментарю?

— А може, про пана Теренса Тойна?

— Він узяв до ліжка коханку короля і за те помер у муках. А нам з його муки наука: хто носить білі штани, мусить їх тугіше зав'язувати.

— Гиліс Сіре Корзно? Орівел Щедрорукий?

— Гиліс був зрадник, Орівел — боягуз. Вони зганьбили біле корзно. Пан Регіментар на щось натякають?

— Крийте боги, ні на що. Не ображайтеся там, де жодної образи не завдано. А як щодо Тома Костяна?

Пан Лорас заперечливо хитнув головою.

— Він служив у Королегвардії протягом шести десятиліть.

— Коли це було? Я ніколи...

— Ну тоді, може, пан Донел із Сутіндолу?

— Я начебто чув його ім'я, але...

— Адісон Схил? Білий Пугач Міхал Мертинс? Джефорі Навхрест? Його ще звали Нездаюся. Рудий Роберт Буйцвіт? Що ви можете розповісти про них?

— Буйцвіт — байстрюцьке прізвище. Схил — так само.

— І все ж один та другий піднеслися до Регіментарів. Їхня історія є тут, у книзі. Роланд Морочник у ній теж є. Наймолодший з лицарів Королегвардії упродовж її історії переді мною. На нього вдягли корзно просто на полі битви, а за годину по тому він загинув.

— Напевне, бився не дуже майстерно.

— Достатньо, щоб урятувати від загибелі свого короля. Багато хоробрих воїнів носили біле корзно. Більшість із них забуто усіма.

— Більшість і заслуговувала на забуття. Але справжніх звитяжців пам'ятатимуть завжди. Тих, які найкращі.

— Окрім найкращих, також і найгірших. — «Один з нас напевне потрапить до пісень.» — А ще тих, у кому було щось від найкращих і щось від найгірших. На кшталт нього.

Хайме постукав пальцем по сторінці, яку саме читав.

— Це кого? — Пан Лорас витягнув шию, щоб краще бачити. — Десять чорних горошин на черленому полі. Не знаю цього герба.

— Він належав Крістонові Колію, що служив першому Візерисові та другому Аегонові. — Хайме захряснув Білу Книгу. — Панові Крістону Колію, відомому під прізвиськом Коронувач.

Серсея

«Три якісь йолопи зі шкіряною торбою» — подумала королева, дивлячись на трійко чолов'яг, що стояли перед нею на колінах. Їхній вигляд не обіцяв добрих новин. «Та нехай. Завжди може статися диво.»

— Ваша милосте, — тихо промовив Кайбурн, — мала рада...

— ...хай чекає на мою ласку. Може статися, ми принесемо їм звістку про смерть зрадника.

Далеко у місті дзвони Септу Баелора співали свою жалобну пісню. «По тобі, Тиріоне, дзвони не калататимуть, — подумала Серсея. — Я вмочу твою голову в смолу, а огидну плоть віддам собакам.»

— Підведіться! — наказала вона майбутньому зацному панству. — Покажіть, що принесли.

Троє бридких голодранців підвелися з колін. Один мав чиряка на шиї; жоден не мився, мабуть, із півроку. Думка про те, щоб піднести їх до княжих титулів, навіть розважила Серсею. «Садитиму їх на бенкетах поруч з Маргерією.»

Коли найстарший з йолопів розплутав шворку на торбі та занурив руку всередину, приймальню королеви наповнив, наче пахощі якоїсь пекельної троянди, сморід розкладу і гниття. Вийнята з торби голова була сіро-зелена і кишіла хробаками. «Смердить, наче батечко.» Доркас стиха зойкнула, а Джоселин схопилася за рота і виблювала.

Королева роздивилася подаруночок незворушними очима.

— Ви вбили не того карлика, — нарешті вимовила вона, не марнуючи слів.

— Нє, не може того бути, — насмілився розтулити пельку один з йолопів. — Се він, прошу паньство. А хто ще? Осьо бачите, карлик. Ну підгнів троха, то таке...

— Він також виростив собі нового носа, — сухо зауважила Серсея. — Чималу бульбу,

доречно сказати. Тиріонові ж, нагадаю, відтяли носа у битві.

Трійко йолопів презирнулося.

— А нам ніц не казали, — заговорив той, що тримав голову в руці. — Оцей гуляв такий зухвалий, як от тобі раз. Ну ми бачимо: він той, карлик, ну і ми той...

— Він казав про себе, що з «горобців», — устряг хлопак з чиряком, — а ти сказав, що він бреше!

І тицьнув на третього.

Королева відчула, як у ній зростає лють. Вона затримала засідання малої ради, бо пішла дивитися на оцей блазенський вертеп.

— Ви змарнували мій час і вбили невинну людину. Я б мала стяти вам голови. — Але тоді наступний пошукач заважається, і Біс може уникнути кари. Вона ладна була скласти голови невинних карликів купою у два сажні заввишки, аби цього не сталося. — Забирайтеся з моїх очей!

— Так, ваша милосте, — запобігливо відповів чиряк. — Вибачте нам, коли ваша

ласка.

— А чи голову вашій милості не треба? — запитав чоловік, що її тримав.

— Віддай панові Мерину. Ні, в торбі, телепню безголовий! Так. Пане Озмунде, тепер виведіть їх назовні.

Трант прибрав голову, Кіптюг прибрав головорізів, і на згадку про їхні відвідини лишився тільки сніданок Джоселин на підлозі.

— Підітри негайно! — наказала їй королева.

Це була вже третя привезена до двору голова. «Принаймні цей справді був карликом.» Попереднього разу не пощастило якійсь бридкій дитині.

— Хтось знайде карлика, не переймайтеся, — запевнив її пан Озмунд. — А коли знайде, то ми його гарненько стратимо.

«Та невже?» Минулої ночі Серсеї наснився сон про стару з її вислими щоками та скреготливим голосом. «Маггі-Жаба» — так кликали її усі у Ланіспорті. «Якби батько дізнався, що вона мені прорекла, то наказав би видерти їй язика.» Але Серсея нікому не

розповідала, навіть Хайме. «Мелара казала, що як ніколи не згадувати про її пророцтво, то ми про нього забудемо. А забуте пророцтво не справджується.»

— Я наказав споглядачам нищпорити за Бісом по всіх усядах, — мовив Кайбурн. Віднедавна він вдягався у щось на кшталт маестерської ряси, але білої замість сірої — бездоганно-чистої, наче корзно Королегвардії. Гаптовані золоті вихори мережили її рукави, облямівку та високий жорсткий комір; навколо пояса Кайбурн в'язав золотий пас. — У Старограді, Мартинові, Дорні, ба навіть у Вільних Містах. Хай куди він утече — мої шепотинники його знайдуть.

— А наче ви знаєте напевне, що він поїхав з Король-Берега! Може, він ховається у Септі Баелора — хто його відає? Теліпається на мотузках дзвонів і вибиває увесь цей гвалт. — Серсея зробила кислу мармизу і сперлася на Доркас, щоб підвестися. — Ходімо, шановний пане. Рада чекає.

Сходячи додолю, вона взяла Кайбурна під

руку.

— А чи виконали ви моє невеличке доручення?

— Виконав, ваша милосте. Вибачте, що забарився. Голова ж бо така велика. Жуки багато годин вичищували плоть. На знак пошани я виклав м'якою повстю скриню з чорного дерева та срібла — щоб передати черепа з належними вибаченнями.

— Та згодилася б і полотняна торба! Великий князь Доран хоче голову. Він гнилої смокви не дасть за те, у якій вона скрині.

Переспів дзвонів у дворищі чувся гучніше. «Та ж він був усього лише верховний септон! Скільки ще ми маємо потерпати?» Певна річ, калатання дзвонів було співучіше за вереск Гори, та все ж...

Кайбурн, здавалося, почув її думки.

— Передзвін припиниться на заході сонця, ваша милосте.

— То буде велике полегшення. Звідки ви знаєте?

— Знати — це обов'язок мого уряду.

«Варис примусив нас вважати себе незамінним. Якими ж ми були телепнями.» Щойно королева розповсюдила звістку, що місце євнуха посів Кайбурн, як усі колишні щури, не гаючи часу, прибігли до нього міняти чутки й шепітки на свою звичну монету. «Справа у сріблі, а не в Павуці. Кайбурн послужить нам не гірше.» Вона не могла дочекатися побачити Пицелеве обличчя, коли Кайбурн сяде на своє місце в раді.

За звичаєм, коли скликали малу раду, ззовні біля дверей дорадчої палати ставили одного з лицарів Королегвардії. Того дня це був пан Борос Блаунт.

— Пане Боросе, — приязно мовила до нього королева, — ви зранку якийсь сірий. Може, щось не те з'їли?

Хайме призначив Блаунта куштувальником страв короля. «Смачний обов'язок, але для лицаря — ганебний.» Блаунт його ненавидів; поки він тримав двері для радників, обвислі щоки його після жарту Серсеї аж трусилися.

Коли королева увійшла до палати, присутні

там радники замовкли. Князь Гиліс замість вітання закашлявся досить гучно, щоб збудити навіть Пицеля. Інші підвелися, мурмочучи завчені милощі. Серсея дозволила собі слабеньку посмішку.

— Шановне панство! Я знаю, ви пробачите мені спізнення.

— Ми тут, щоб служити вашій милості, — відповів пан Гарис Звихт. — Чекати на вашу появу — насолода для нас.

— Певно, всі ви знаєте князя Кайбурна, присутнього тут...

Великий маестер Пицель її не розчарував.

— Князь Кайбурн?! — здушено писнув він, буряковіючи. — Ваша милосте... але ж маестер складає священні обітниці, серед яких — не мати землі й титулів...

— Ваша Цитадель забрала в нього ланцюга! — нагадала Серсея. — А якщо він не маестер, то не мусить і триматися маестерських обітниць. На додачу пригадайте, як ми величали євнуха.

Але Пицель не вгамовувався.

— Ця людина... вона не гідна...

— Не смійте мені просторікувати, хто чого гідний, після смердючого посміховиська, на яке ви перетворили тіло мого вельможного панотця!

— Але ж не думають ваша милість, що... — Він здійняв пляmistу руку, наче прагнучи відвернути удар. — Сестри-мовчальниці вийняли з князя Тайвина усі кишки, усі внутрішні частини, виточили кров... ужили всіх заходів... набили тіло запашними травами та сіллю...

— Позбавте мене ваших огидних подробиць! Ужиті вами заходи я нюхала власним носом. А цілющі руки князя Кайбурна врятували життя моєму братові. Не маю сумніву: він краще прислужиться королю і престолу, ніж отой скигливий євнух. Скажіть-но, пане Кайбурне, чи знайомі вам мої радники?

— Поганим би я був вивідачем, ваша милосте, якби їх не знав. — Кайбурн усівся між Ортоном Добромиром та Гилісом Росбі.

«Мої радники!» Серсея подбала про те, щоб викорінити з ради усі троянди, а разом усіх, хто чимось завдячував її дядькові чи братам. Замість них вона призначила людей, чия відданість мала належати лише їй, і навіть запровадила нові назви посад, запозичені з Вільних Міст. Жоден уряд не зберіг своє «коронне» титулювання; корону відтепер мали уособлювати лише король і королева, а радники — не правити, а служити. Ортон Добромир став юстиціарієм, Гиліс Росбі — скарбничим. Ауран Бурун — молодий та хвацький Байстріук Плавня — скоро мав стати її верховним адміралом.

А за Правицю їй правитиме пан Гарис Звихт.

М'якотілий, лисий, запобігливий та у всьому покірний, Звихт мав на місці, де більшість чоловіків мають підборіддя, лише сміховинно крихітну китичку борідки. На грудях його жовтого оксамитового жупана було викладено ляписовими намистинами блакитного бойового півня — знак його дому. Зверху на

жупані він носив синю делію, прикрашену сотнею золотих рук. Нова посада схвилювала почуття пана Гариса аж до нестями — йому бракувало кебети зрозуміти, що при дворі його тримають радше заручником, ніж могутнім вельможею. Адже його донька була дружиною її дядька. Кеван за віщось кохав свою любу та милу володарку крихітного підборіддячка, пласких грудей та курячих ніг. Поки пан Гарис знаходився у руках королеви, Кеван Ланістер мусив би двічі подумати, перш ніж зважитися бунтувати проти корони. «Тесть, мабуть, не найкращий з заручників, але хай хоч блаґенький щит, ніж ніякого.»

— А чи приєднаються до нас їхня милість король? — спитав Ортон Добромир.

— Мій син грається зі своєю малою королевою. Наразі його розуміння королівського обов'язку обмежується прикладанням печатки до паперів. Його милість ще замалий тямити бодай щось у державних справах.

— Як щодо нашого відважного пана

Регіментаря?

— Пан Хайме пішов до свого зброяра — той припасовує йому нову долоню. Ми вже всі стомилися дивитися на його гидкий пеньок. Та й смію припустити, наші поточні справи здадуться йому нудними і втомними — так само, як королю Томену.

Ауран стиха реготнув з її слів. «Добре, — подумала Серсея, — що більше вони сміються, то меншу становлять загрозу. Хай шкіряться хоч на кутні.»

— А чи маємо ми вино?

— Маємо, ваша милосте. — Ортон Добромир не був гарним на вроду, надто якщо взяти до уваги великого носа-бульбу та кошлату шапку непокірного червонястого волосся. Але гречності йому ніколи не бракувало. — Дорнійське червоне, вертоградське золоте, солодку наливку з Вирію.

— Гадаю, золоте. Дорнійське мені на смак таке ж кисле, як дорнійці. — І поки Добромир наливав келиха, Серсея додала: — Певно, саме з них варто і почати.

Вуста великого маестра Пицеля ще тремтіли, та все ж він якось спромігся віднайти мову:

— Коли ласка вашої милості... Великий князь Доран узяв свавільних байстрючок свого брата під варту, але Сонцеспис вирує й досі. Великий князь пише, що не сподівається заспокоїти бурхливі води, не отримавши обіцяного йому правосуду.

— Авжеж. — «Уперта почвара — той великий князь.» — Довге чекання дорнійського володаря майже скінчене. Я надсилаю до Сонцеспису Балона Лебедина. Він повезе великому князеві голову Грегора Клегана.

Пан Балон отримав ще одне доручення, але про нього королева завважила за потрібне мовчати.

— А-а... — Пан Гарис Звixт скубнув пучкою свою кумедну борідку. — То він таки помер? Пан Грегор?

— Треба розуміти, що так, шановний пане, — сухо відповів Ауран. — Я чував, що відокремлення голови від тіла зазвичай буває

смертельним.

Серсея подарувала йому усмішку; вона поціновувала легковажні дотепи, не націлені на неї.

— Так, пан Грегор зрештою помер від поранень. Саме так, як нам обіцяв великий маестер Пицель.

Пицель гучно відкашлявся і кислим поглядом окинув Кайбурна.

— Списа було отруєно! Його не могла врятувати жодна людина у світі!

— Я добре пам'ятаю, що ви саме це і казали.
— Королева обернулася до свого Правиці. — Про що ви розмовляли, коли я прийшла, пане Гарисе?

— Про «горобців», ваша милосте. Септон Райнард каже, що їх у місті вже зо дві тисячі, і щодня прибувають нові. Їхні ватажки проповідують про приреченість світу та нечестиве вклоніння пекельним гемонам...

Серсея скуштувала вино. «Дуже добре.»

— І саме доречно, хіба ні? Давно вже на часі, правду кажучи. Як ви назвете цього червоного

бога, котрому вклоняється Станіс, коли не геконом з пекла? Свята Віра повинна протистояти духовному злу. — Про це їй своєчасно нагадав Кайбурн. Дяка, що поруч є такий розумник. — Боюся, наш покійний верховний септон надто багато речей пускав самоплином. Роки затуманили йому очі та випили останні сили.

— Він був старий, немічний і вже ні до чого не вдатний, ваша милосте. — Кайбурн посміхнувся до Пицеля. — Його смерть не має нас дивувати. Чого ще бажати людині, як не померти уві сні, тихо й мирно, досягши похилих років?

— Справді так, — погодилася Серсея, — та мусимо сподіватися, щоб його наступником став хтось міцніший і повніший наснаги. Мої друзі на тому пагорбі натякають на Торберта або Райнарда.

Великий маестер Пицель прочистив горлянку.

— Я теж маю друзів серед Превелебних, і вони згадували про септона Олідора.

— Не слід скидати з рахунку і Люцеона, — зазначив Кайбурн. — Минулого вечора він пригощав Превелебних на бенкеті молочними пацями та вертоградським золотим, а нині роздає сухий хліб убогим, щоб довести своє благочестя.

Ауран Бурун, здавалося, так само нудився порожніми балачками про септонів, як і сама Серсея. Коли придивитися ближче, волосся його здавалося радше сріблястим, ніж золотим, та й очі були сіро-зелені замість Раегарових фіалкових. І все ж схожість між ними... Серсеї стало цікаво, чи зголить Бурун бороду заради її прихильності. Він був молодший на десять років, але палко жадав її — Серсея бачила це в його очах. Вона відчувала на собі такі погляди чоловіків, відколи в неї почали рости цицьки. «Вони брехали, що милуються лише красою мого обличчя. Хайме мав ту саму красу, що і я — а на нього ніхто не витріщався.» Коли вона була мала, то часто заради жарту вдягала братів одяг. І почувалася моторошно, усвідомлюючи, наскільки інакше до неї ставляться люди, коли

гадають, що вона — Хайме. Навіть сам князь Тайвин...

Тим часом Пицель та Добромир ніяк не припиняли дурну суперечку про те, хто найвірогідніше стане новим верховним септоном.

— Та хоч один, хоч інший — байдуже! — обірвала їхнє белькотіння королева. — Аби той, хто зрештою вдягне кришталевого вінця, проказав прокляття і відлучення на Біса.

Останній, щойно померлий верховний септон підозріло уникав будь-яких згадок про Тиріона.

— Щодо тих горобців без пір'я... поки вони не проповідують державну зраду — то клопіт Віри, а не престолу.

Князь Ортон та пан Гарис промимрили згоду; спроба Гиліса Росбі проказати те саме потонула у нападі кашлю. Серсея відвернулася з відразою, побачивши, як він вихаркує грудку кривавого слизу.

— Маестре, ви принесли нам листа з Долини?

— Так, ваша милосте. — Пицель висмикнув його зі стосу паперів та розгорнув на столі. — Це радше заява про наміри, ніж лист. Підписана у Рунокамені Спижевим Йоном Ройсом, пані Тягнидуб, князями Ловичем, Черленцем та Видзвоном, а також Симондом Храмином, Лицарем Дев'ятизир'я. Усі приклали свої печатки. Вони пишуть...

«Купу лайна вони пишуть.»

— Панове радники самі прочитають листа, коли схочуть. Ройс та решта нагромаджують озброєних людей під Соколиним Гніздом. Вони мають намір прибрати Мізинця з уряду наказного господаря Долини — якщо треба, то й силоміць. Питання полягає в тому, чи маємо ми це дозволити?

— А чи прохає князь Баеліш про допомогу? — запитав Гарис Звихт.

— Наразі ні. Правду кажучи, він здається зовсім безтурботним. У останньому листі згадує бунтівників лише побіжно — перш ніж попрохати вислати йому деякі старі Робертові гобелени.

Пан Гарис попестив свою маленьку борідку.

— А оце панство, яке там, схоже, заміряється на рокош... хіба воно не зверталось до короля з проханням втрутитися?

— Ні, не зверталось.

— Тоді... можливо, нам варто нічого не робити.

— Рокош панства у Долині став би воістину прикрою подією, — зауважив Пицель.

— Рокош? — засміявся Ортон Добромир. — Князь Баеліш — дотепний та меткий чоловік, але ж битви не виграють гострим язиком. Сумніваюся, що він схоче накликати на себе кровопролиття. Та й чи не байдуже, кому належить намісництво при малому князеві Роберті, поки Долина сплачує коронні податки?

«Байдуже» — вирішила Серсея. По правді, Мізинець був корисніший їй при дворі. «Він мав хист діставати золото з повітря, ще й ніколи не кашляв.»

— Князь Ортон мене переконав. Маестре Пицелю, відпишіть нашу волю цим панам-

рокошанам. Петирові не мають завдати жодної шкоди. В іншому корона буде задоволена будь-яким рішенням щодо намісництва у Долині за малолітства Роберта Арина.

— Слухаю волю вашої милості.

— Чи не обговорити нам справи корабельні? — запитав Ауран Бурун. — Пекло на Чорноводі пережило хіба що з десятків кораблів. Маємо нагальну потребу відновити нашу силу на морі.

Росбі згідливо затрусив головою, запобігливо кивнув і додав:

— Сила на морі — справа першочергова!

— Чи не скористатися нам залізниками? — запитав Ортон Добромир. — Ворогом нашого ворога? Як гадаєте, чого забажає від нас Морекамінний Престол за дружбу та союз?

— Вони хочуть північ, — відповів великий маестер Пицель, — яку ясновельможний батечко нашої королеви водночас пообіцяли домові Болтон.

— Як незручно виходить, — зауважив Добромир. — Але ж північ величенька. Її землі можна поділити — і навіть не навіки. Болтон,

імовірно, погодиться, коли ми запевнимо його, що наша потуга перейде до нього, щойно Станіса буде знищено.

— Я чув, Балона Грейджоя більше немає? — перепитав пан Гарис Звихт. — Нам відомо, хто нині править островами? Чи мав князь Балон синів?

— Лео? — кахикнув князь Гиліс. — Тео?

— Теона Грейджоя виростили у Зимосічі вихованцем Едарда Старка, — мовив Кайбурн. — Він навряд чи дружньо налаштований до нас.

— Я чув, його вбили, — додав Добромир.

— Хіба там з родичів лишався тільки син? — Пан Гарис Звихт знову смикнув за борідку. — Брати! Були ж іще брати. Хіба ні?

«Варис би знав» — роздратовано подумала Серсея.

— Я не палаю бажанням лізти в одне ліжко з тією бридкою зграєю каракатиць. Їхня черга ще настане, коли ми дамо ради Станісові. Нам потрібен наш власний флот.

— Пропоную збудувати власні дромони, — подав голос Ауран Бурун. — Для початку хоча б

десяток.

— А звідки узяти на них грошей? — запитав Пицель.

Князь Гиліс сприйняв його запитання як запрошення до нового кашлю, вихаркнув іще рожевої слини і витер її клаптем червоного шовку.

— У скарбниці... — спромігся він вичавити з себе, поки кашель не проковтнув слова, — немає... ми не можемо...

Пан Гарис усе-таки зумів виловити зміст з його слів між нападами кашлю.

— Але доходи корони ніколи не були вищими! — заперечив він. — Це мені сам пан Кеван казав!

Князь Гиліс знову закашлявся.

— ...видатки... золоті киреї...

Та Серсея вже досить чула цих заперечень.

— Наш шановний скарбничий намагається нам сказати, що ми маємо забагато золотих кирей і замало золота. — Кахикання Росбі дратувало її вже до краю. «Гарт — хоч і Гидкий, та може, був би здоровіший.» — Так, доходи

корони нині високі, але не досить, щоб змагатися з боргами Роберта, через що я вирішила затримати виплати нашого боргу Святій Вірі та Залізному Банкові Браавосу до скінчення війни.

Звісно, новий верховний септон ламатиме руки, святі та божі, а браавосці скрекотітимуть гірше за сорок... але що з того?

— Збережені гроші ми використаємо на будівництво наших нових кораблів.

— Ваша милість кажуть мудро, — зауважив князь Добромир, — і заходів уживають доречних. Навіть необхідних, зважаючи на війну. Я їх усіляко підтримую.

— Я теж, — додав пан Гарис.

— Ваша милосте, — закрикав Пицель тремтливим голосом, — з цього, боюся, ми матимемо більше біди, ніж вам здається. Адже Залізний Банк...

— ...стоїть у Браавосі далеко за морем. Вони, маестре, матимуть своє золото. Ланістери завжди платять борги.

— У Браавосі є інше прислів'я. — Пицелів

ланцюг тихенько дзеленькнув. — «Залізний Банк отримує своє», кажуть там.

— Залізний Банк отримає своє, коли я дозволю. А до того часу Залізний Банк шанобливо почекає. Князю Буруне, розпочинайте будівництво ваших дромонів.

— Слухаю волю вашої милості.

Пан Гарис зашурхотів якимись паперами.

— Наступна справа... ми отримали від князя Фрея листа, де він висуває деякі додаткові умови...

— Скільки йому ще земель та шани?! — скинулася королева. — Чи не мала його мати, часом, три цицьки?

— Панове радники можуть і не знати, — зауважив Кайбурн, — але шинками та харчівнями цього міста гуляють плітки, що корона може мати стосунок до злочину, скоєного князем Вальдером.

Інші радники витріщилися на нього непевними очима.

— Ви кажете про так зване Червоне Весілля? — запитав Ауран Бурун.

— Злочину?! — перепитав пан Гарис.

Пицель голосно прочистив горло. Князь Гиліс закашлявся.

— Особливо нестримані на язик ці так звані «горобці», — продовжив Кайбурн. — Кажуть, що Червоне Весілля спаплюжило всі закони божі та людські, і що всіх причетних до нього проклято навіки.

Серсея швидко вхопила, що він хотів сказати.

— Князь Вальдер у вельми похилих літах і скоро постане перед судом Вишнього Батька. Нехай «горобці» плюють на його ім'я, а ми тут геть ні до чого.

— Авжеж ні до чого, — закивав пан Гарис.

— Аніскілечки, — додав князь Добромир.

— Кому лишень на думку спало! — обурився Пицель.

Князь Гиліс закашлявся.

— Гарненький плювок на могилу князя Вальдера нікому не зашкодить, навіть могильних червів не налякає, — погодився Кайбурн, — але все-таки корисно покарати

когось за це Червоне Весілля. Кілька фреївських голів добре прислужилися б справі замирення півночі.

— Князь Вальдер ніколи не віддасть у жертву жодного зі своїх, — мовив Пицель.

— Не віддасть, — поміркувала вголос Серсея, — та можливо, його спадкоємці не так зворушливо вірні родині. Сподіваймося, князь Вальдер скоро зробить нам люб'язність врізати дуба. Чи матиме новий князь на Переїзді кращу нагоду позбавитися свавільних зведенюків, незгідливих братів у перших, підступних сестричок? Варто лишень покласти на них провину і прилюдно засудити за злочин.

— Чекаючи на смерть князя Вальдера, тим часом варто розглянути іншу важливу справу, — мовив Ауран Бурун. — «Золота Дружина» розірвала угоду з Миром. Я чув коло порту балачки, що князь Станіс винайняв їх і везе через море до Вестеросу.

— Чим він їм платитиме? — запитав Добромир. — Снігом? Ті сердюки відомі як «Золота Дружина», не «Жебрацька». Скільки

золота має Станіс?

— Небагато, — відповіла Серсея упевнено.
— Князь Кайбурн розмовляв із жеглярами тієї мирійської галери в затоці. Вони твердять, що «Золота Дружина» рухається до Волантису. Якщо вони мають намір перепливати морем до Вестеросу, то обрали хибний напрямок.

— Можливо, їх стомили роки битв на боці, який весь час програє, — припустив князь Добромир.

— Може, й так, — погодилася королева. — Лише сліпий не побачить, що нашу війну майже виграно. Князь Тирел обсідає Штормолам. Водоплин обложено Фреями та моїм братом у перших Давеном — нашим новим Оборонцем Заходу. Кораблі князя Рожвина вже подолали Тарфійську протоку і швидко рухаються попід узбережжям. На Дракон-Камені для спротиву висадці Рожвина лишилося хіба що кілька рибальських байдаків. Сам замок ще деякий час простоїть, та щойно ми захопимо їхній порт, залогу буде відрізано від моря. І тоді надокучати нам лишиться

самий тільки Станіс.

— Якщо вірити князеві Яносу, Станіс намагається утворити союз із дичаками, — застеріг великий маестер Пицель.

— Дикунами у шкурах! — зневажливо вигукнув князь Добромир. — Князь Станіс мав дійти до краю відчаю, щоб шукати собі таких союзників.

— До краю відчаю і дурощів, — погодилася королева. — Північани ненавидять дичаків, тому Руз Болтон не матиме клопоту повернути північ на наш бік. Дехто вже приєднався до його сина-байстрюка, щоб допомогти вигнати залізних поганців з Калин-Копу і тим очистити шлях поверненню князя Болтона. Умбер, Ризвель... решту забула. Навіть Біла Гавань майже стала на наш бік. Її князь погодився віддати обох своїх онук за наших друзів Фреїв та відкрити свій порт для наших кораблів.

— Я гадав, ми не маємо кораблів, — здивовано мовив пан Гарис.

— Виман Мандерлі був вірним значковим Едарда Старка, — зауважив великий маестер

Пицель. — Хіба можна довіряти такій людині?

«Довіряти не можна нікому.»

— Він старий переляканий товстун. Але непохитно упертий в одному: він не схилиться, доки йому не повернуть спадкоємця.

— Хіба його спадкоємець у нас? — запитав пан Гарис.

— Має бути в Гаренголі, якщо живий. Його полонив Грегор Клеган. — Гора не завжди чемно поводився з бранцями, навіть вартими добрячих викупів. — Якщо спадкоємець загинув, то нам, гадаю, доведеться вислати князеві Мандерлі голови його убивць із нашими найщирішими вибаченнями.

Якщо однієї голови вистачило вгамувати великого князя дорнійського, авжеж торби голів буде досить, щоб заспокоїти жирного північника у тюленьчих шкурах.

— Але хіба князь Станіс не шукатиме підтримки Білої Гавані? — запитав великий маестер Пицель.

— О, вже шукав. Князь Мандерлі переслав нам його листи і відповів самими лише

відмовками. Станіс вимагав від Білої Гавані мечів та срібла, за які обіцяв... власне, нічого. — Одного дня вона муситиме поставити свічку Морокові за те, що забрав Ренлі та лишив Станіса. Якби сталося навпаки, її тягар зараз був би куди важчим. — Цього ранку прилетів ще один птах. Станіс надіслав свого цибульного пачкаря на перемови з Білою Гаванню від свого імені. Мандерлі кинув того вахлака до цюпи і тепер питає нас, що з ним робити.

— Хай пришле його сюди для допиту, — запропонував князь Добромир. — Він може знати чимало корисного.

— Хай краще стратить, — заперечив Кайбурн. — Буде півночі наука — побачать, що чекає на зрадників.

— Згодна, — мовила королева. — Я вже наказала князеві Мандерлі якнайскоріше стягти йому голову. Після цього про жодну підтримку Білою Гаванню справи Станіса годі буде й думати.

— Станісові знадобиться новий Правиця, —

захихотів Ауран Бурун. — Може, він знайде собі ріп'яного лицаря?

— Ріп'яного лицаря? — насупив чоло пан Гарис Звихт. — Хто це такий? Ніколи про нього не чув.

Замість відповіді Бурун лише закотив очі під лоба.

— Що як Мандерлі відмовить нам у вимозі? — запитав Добромир.

— Не насмілиться. Голова цибульного лицаря — це монета, якою він купує життя синові, — посміхнулася Серсея. — Старий жирний дурень може у свій спосіб зберігати якусь вірність Старкам, але з огляду на винищення усіх вовків Зимосічі...

— Ваша милість забули про пані Сансу, — мовив Пицель.

У відповідь королева визвірилася.

— Авжеж я не забула про те дрібне вовчисько! — Вона відмовлялася називати її ім'я вголос. — Я мала б кинути її до кам'яного мішка як дочку зрадника, та натомість узяла до власної чаді! Вона поділяла мій стіл та вогонь,

вона гралася з моїми дітьми! Я вдягала її, годувала, намагалася розвіяти її невігластво щодо навколишнього світу! І як вона відплатила мені за добрість? Змовою на вбивство мого сина! Коли знайдемо Біса, то знайдемо при ньому і Сансу. Авжеж вона жива... та перш ніж я з нею закінчу, присягаюся вам: вона співатиме Морокові молитви, благаючи його про останній поцілунок.

Впала незграбна тиша. «Вони що — язики поковтали?» — подумала Серсея роздратовано. В неї знову майнула думка, навіщо вона дала собі клопіт збирати хоч якусь раду.

— В кожному разі, — правила вона далі, — молодша донька князя Едарда зараз знаходиться в князя Болтона і побереться з його сином Рамзаєм, щойно буде зламано опір Калин-Копу.

Поки дівчисько ламає з себе те, що їй наказали, і допомагає зміцнити права Болтонів на Зимосіч, тим двом гицлям має бути байдуже, чи вона справжня, а чи вилупок

якогось управителя, підсунутий Мізинцем.

— Якщо півночі потрібен хтось зі Старків, ми дамо їм когось зі Старків. — Вона дозволила князеві Добромиру знову налити їй келиха. — Проте на Стіні виник інший клопіт. Братчики Нічної Варти позбавилися решток здорового глузду і обрали новим князем-воєводою байстриюка Неда Старка.

— Хлопця звать Сніговієм, — бовкнув Пицель, наче від імені була якась користь.

— Я колись бачила його побіжно у Зимосічі, — продовжила королева, — хоча Старки за всяку ціну намагалися його сховати. Він дуже схожий обличчям на свого батька.

Вилупки її чоловіка теж усі, як один, скидалися на нього — хоча Роберт принаймні мав пристойність тримати їх подалі з очей. Одного разу, після отого прикрого випадку з кішкою, він натякнув був, що хоче привезти до двору якусь свою непорядно уроджену доньку. «Роби, як знаєш, — відповіла вона йому тоді, — але повітря цього міста шкодить здоров'ю малих дівчаток.» Синці після тих слів було

доволі важко приховати від Хайме, зате про байстрючку більше не згадувалося. «Кетлін Таллі — жалюгідна корова, бо не придушила того Джона Сніговія ще в колисці. А тепер я мушу доробляти її справу.»

— Сніговій поділяє смак князя Едарда до зради, — відповіла королева. — Батько ладен був віддати державу Станісові. Син дає йому землі та замки.

— Нічна Варта присягається не брати участі у війнах Семицарства, — нагадав Пицель. — Чорні братчики не порушують цього звичаю вже кілька тисяч років.

— Не порушували досі, — заперечила Серсея. — Малий байстріук прислав запевнення, що Нічна Варта не стане на жоден бік, але його дії викривають облуду його слів. Він надав Станісові харч і притулок, а нас має нахабство прохати про зброю та людей.

— Ганьба і неподобство! — обурено вигукнув князь Добромир. — Не можна дозволити, щоб Нічна Варта з'єднала свою потугу з силами князя Станіса!

— Треба оголосити цього Сніговія бунтівником та зрадником, — погодився пан Гарис Звихт. — Чорні братчики повинні усунути його з посади.

Великий маестер Пицель поважно закивав.

— Пропоную надіслати до замку Чорного повідомлення, що до прибрання Сніговія з воєводства Варті не надсилатимуть жодної людини.

— Наші нові дромони потребуватимуть веслярів, — зауважив Ауран Бурун. — Панству треба розіслати наказ, щоб лісокрадів та злодіїв надалі надсилали до мене, а не на Стіну.

Кайбурн нахилився уперед, таємничо посміхаючись.

— Не забуваймо: Нічна Варта захищає нас усіх від мамунів та чугайстрів. Я пропоную, панове, навпаки — допомогти відважному чорному братству.

Серсея кинула на нього гострий погляд.

— Що ви таке кажете?

— А ось що, — відповів Кайбурн. — Уже багато років Нічна Варта благає про людей.

Князь Станіс відповів на їхні благання. Невже король Томен може поступитися щедрістю бунтівному корольку? Його милість має теж надіслати на Стіну сотню людей. Начебто вдягти чорне і стати до лав, але насправді...

— ...прибрати Джона Сніговія з посади воєводи! — втішно скінчила Серсея. «Все-таки недарма я посадила його в мою раду.» — Саме так ми і вчинимо.

Вона засміялася. «Якщо цей байстрюк вдався у свого батька, він навіть нічого не запідозрить. Ще й за добрість мені дякуватиме, доки йому під ребро не пхнуть гострого ножа.»

— Але облаштувати справу, певна річ, треба ретельно та обережно. Решту, панове радники, залиште мені. — Саме так треба давати ради ворогам: не паперами, а кинджалами. — Ми сьогодні добре попрацювали, панове. Чи лишилися ще питання?

— Одне, ваша милосте, — винуватим голосом промовив Ауран Бурун. — Я вагався, чи марнувати час ради такими дурницями, але коло пришибів останнім часом теревенять про

дивні речі. Головне — жеглярі зі сходу. Вони згадують про драконів...

— ...і мантикор, хто б сумнівався, і бородатих чугайстрів. — Серсея захихотіла. — Приходьте до мене знову, шановний пане, коли почуєте щось про карликів.

І вона підвелася з місця, тим позначаючи кінець засідання.

Коли Серсея виходила з дорадчої палати, дмухав сильний та поривчастий осінній вітер. Дзвони Блаженного Баелора не припиняли співати жалобну пісню, чутну всьому містові. У дворищі десятків зо чотири лицарів гамселили один одного мечами по щитах, додаючи брязкоту до передзвону з храму. Пан Борос Блаунт супроводив королеву до її покоїв, де пані Добромир про щось хихотіла з Джоселин та Доркас.

— Що це тут у вас таке цікаве?

— Близнюки Рожвини, — відповіла Таена. — Обидва закохалися у панну Маргерію. Колись вони билися і сварилися за те, хто стане наступним князем на Вертограді. Тепер обидва

хочуть вступити до Королегвардії, аби лише не розлучатися з малою королевою.

— Ті Рожвини завжди мали більше ластовиння на пиках, ніж кебети в головах. — Але знати про таке корисно. «Якщо Карася чи Бобра застукають у ліжку з Маргерією...» Серсеї стало цікаво, чи подобається малій королеві ластовиння. — Доркас, ану приведи мені пана Ознея Кіптюга.

Доркас зашарілася.

— Слухаю вашу волю.

Коли дівчина зникла, Таена Добромир кинула на королеву допитливий погляд.

— Чого це вона аж маком цвіте?

— Бо закохана. — Тепер настала Серсеїна черга сміятися. — Прихилилася серцем до нашого доброго пана Ознея.

То був наймолодший з Кіптюгів — на відміну від інших, чисто голений. Він мав таке саме чорне волосся, гачкуватий ніс та легку приязну посмішку, як і брат Озмунд, але на щоці й доти носив пам'ять про зустріч з однією з Тиріонових повій — три довгі подряпини.

— Гадаю, їй до смаку рубці на його обличчі. Темні очі пані Добромир аж засяяли лукавством.

— Таки-так. Чоловіки з рубцями виглядають небезпечними, а небезпека так запалює кров...

— Ви мене вражаєте, добра пані! — піддразнила королева. — Якщо небезпека так запалює вам кров, навіщо ж ви одружилися з князем Ортоном? Ми всі його любимо та шануємо, але все ж...

Колись Петир зауважив, що ріг достатку — прикраса щита дому Добромир — якнайкраще пасує князеві Ортону, бо той має волосся кольору моркви, носа, наче буряк, і горохову кашу замість мізків.

Таена засміялася.

— Мій пан чоловік радше щедрий, ніж небезпечний, це правда. І все ж... сподіваюся, ваша милість не подумають про мене погано, коли дізнаються, що до ліжка Ортона я лягла вже не цнотливою дівою.

«У ваших Вільних Містах що жінка — то хвойда, хіба не так?» Це теж було добре знати;

будь-яким знанням одного дня можна скористатися.

— Ану ж відповідайте, хто був той ваш коханець... такий хвацький та небезпечний!

Темно-оливкова шкіра Таени ще потемніла, коли вона зашарілася.

— Ой, не треба було мені казати. Але ж ваша милість збережуть мою таємницю?

— Чоловіки звабливіші, коли мають рубці, жінки — коли мають таємниці.

Серсея поцілувала її в щоку. «Май певність — скоро ти розкажеш усе.»

Коли Доркас повернулася з паном Ознеєм Кіптюгом, королева відпустила свій почет.

— Ходімо до вікна, пане Ознею, посидьмо разом. Вип'єте вина? — Вона налила обом сама.

— Ваша кирея вже так зносилася. Я маю намір вдягти вас у нову, зовсім інакшу.

— Невже білу? Хтось помер?

— Ніхто поки що, — відповіла королева. — Але неville це ваше бажання — приєднатися до вашого брата Озмунда у нашій Королегвардії?

— Я б радше охороняв вашу милість у вашій

власній Королевогвардії, якби була ваша ласка.

Коли Озней вишкірявся, рубці на його щоці ставали яскраво-червоні. Серсея легенько простежила їх пальцями.

— Ви маєте зухвалого язика, пане. Ще змусите мене забутися...

— То й добре! — Пан Озней схопив її руку і вкрив грубими поцілунками. — Моя солодка королево...

— Ви лукавий чоловік, — прошепотіла королева, — і гадаю, зовсім не правдивий лицар...

Вона дозволила йому торкнутися своїх грудей під шовком сукні.

— Годі вже, зупиніться!

— Нізащо! Я хочу вас.

— Ви вже мали мене.

— Лише один раз!

Він ухопив її за ліву цицьку і незграбно стиснув, нагадавши Роберта.

— Одна палка ніч — одному палкому лицареві. Ви прислужилися мені доброю службою і отримали добру нагороду. — Серсея

пробігла пальцями по шворках його штанів і відчула крізь них, як він твердішає. — Чи не нового коня ви об'їжджали у дворищі учора вранці?

— Чорного огиря? Авжеж. То подарунок від брата Озфрида. Я назвав його Змороком.

«На диво вигадливе ім'я.»

— Для битви то, напевно, пречудовий кінь. Але ж у часи миру нема кращої розваги, ніж опанувати норовливу молоду кобилку. — Королева посміхнулася і легенько його стиснула. — Скажіть мені правду: ви вважаєте нашу малу королеву вродливою?

Пан Озней сторожко відсахнувся назад.

— Та мабуть... як на дівчину, вона нічогенька. Проте мені до смаку вродливі дорослі жінки.

— Чому б не мати разом одних та інших? — прошепотіла Серсея. — Зірвіть для мене маленьку трояндочку, і не матимете приводу жалітися на мою невдячність.

— Маленьку... Маргерійку? — Запал пана Ознея у штанях почав спадати. — Але ж вона

— дружина короля. Хіба не втратив голову один лицар Королегвардії за те, що був у ліжку з дружиною короля?

— Те сталося вічність тому. — «То була не дружина короля, а коханка. І голову він якраз не втратив. Аегон наказав його спершу четвертувати, а жінку примусив дивитися.» Утім, Серсея не хотіла, щоб Озней надто заглиблювався у моторошні старожитності. — І король Томен — зовсім не король Аегон Негідний. Не бійтеся — король учинить так, як я йому скажу. Я ж хочу забрати життя Маргерії, а вам зла не бажаю.

Лицар здригнувся і на мить запнувся.

— Тобто... її цноту?

— Її теж. Припускаючи, що вона досі її має.

— Королева знову пробігла пальцями по рубцях. — Але якщо ви гадаєте, що Маргерія не піддасться на ваші... чари...

Озней кинув на неї ображений погляд.

— Та ні, вона до мене доволі прихильна. Оті її сестрички завжди дражнять мене за носа — який він довгий і таке інше. Але востаннє, коли

Мегга знову почала кпинити, Маргерія наказала їм припинити і назвала моє обличчя вродливим.

— От бачите!

— Та бачу, — відповів лицар, вагаючись, — але що зі мною буде, якщо вона... якщо я... ну, коли ми...?

— ...зробите справу? — хижо вишкірилася Серсея. — Злягатися на ложі з королевою є державною зрадою. Томен не матиме іншого вибору, крім вислати вас на Стіну.

— На Стіну?!

В голосі молодика пролунав відчай. Королева ледве стрималася, щоб не зареготати. «Е ні, краще не треба. Чоловіки ненавидять, коли з них глузують.»

— Чорний стрій непогано пасуватиме до ваших очей і чорного волосся.

— Але зі Стіни ніхто не повертається!

— А ви повернетесь. Доведеться лише вбити одного хлопчика.

— Якого хлопчика?

— Байстріюка, що змовився зі Станісом. Він

молодий та зелений, а ви матимете сотню бійців у поміч.

Кіптюга лякало доручення — це вона відчувала нюхом — але гонор не дозволяв зізнатися у власному страху. «Всі ці чоловіки однакові.»

— Я стільки хлопчаків убив, що вже й не порахую! — промовив він хвалькувато. — А коли він загине, я отримаю пробачення від короля?

— Не лише пробачення, але й зацний титул. — «Якщо Сніговієві братчики тебе спершу не повісять.» — Адже королева мусить мати при собі безстрашного та мужнього чоловіка.

— Князя Кіптюга?! — Усмішка повільно розпливлася його обличчям, рубці запалали червоним. — Мені така шана до вподоби. Зацний пан князь, його висока вельможність...

— ...гідний ліжка хоч би й самої королеви.
Раптом Озней насупився.

— Але на Стіні так холодно...

— А коло мене так тепло. — Серсея закинула йому руки на шию. — Вграйте

дівчисько, убийте хлопчисько — і я ваша. Чи стане вам мужності?

Озней трохи подумав і кивнув.

— Я ваш тілом і душею!

— О так. — Вона поцілувала його і дала скуштувати трохи язика, перш ніж відірватися.

— Наразі досить. Решта має зачекати. Ви мріятимете про мене цієї ночі?

— Авжеж. — Голос його лунав хрипко.

— А коли опинитеся у ліжку з нашою Дівою Маргерією? — піддразнила вона його. — Коли опинитеся згори на ній... ви й тоді мріятимете про мене?

— Клянуся! — вигукнув Озней Кіптюг.

— От і добре.

Коли він пішов, Серсея викликала Джоселин зачесати собі волосся, а сама скинула черевики і простяглася, наче кішка. «Добре мати природжений хист до влади» — сказала вона собі. Найбільше її тішила бездоганна вишуканість свого задуму. Навіть Мейс Тирел не наслідиться боронити честь дочки, якщо її застукують за справою з таким, як Озней

Кіптюг. І тоді ані Станіс Баратеон, ані Джон Сніговій не матимуть приводу дивуватися, чому це Озnea прислали на Стіну.

Вона мусить подбати, щоб саме пан Озмунд викрив походеньки свого брата з малою королевою — тоді вірність інших двох Кіптюгів не буде заплямована. «Якби мене зараз бачив батько, то, мабуть, не поспішав би випхати кудись заміж. Шкода, що він отак узяв і помер, хе-хе. А ще Роберт, Джон Арин, Нед Старк, Ренлі Баратеон — усі вони. Лишився хіба що Тиріон, та й він не заживеться.»

Того ж вечора королева прикликала до своєї опочивальні пані Добромир.

— Вип'єте келих вина? — запитала вона гостю.

— Невеличкий. — Раптом мирійка засміялася. — Та чого там! Великий.

— Назавтра я прошу вас по-дружньому відвідати мою любу невістку, — мовила Серсея, поки Доркас вбирала її до сну.

— Панна Маргерія завжди радіє, коли мене бачить.

— О так, я знаю. — Королева не могла не помітити, як Таена титулює Томенову жіночку, що так полюбляє ламати з себе королеву. — Скажіть їй, що я надіслала сім воскових свічок до Баелорового Септу на знак жалоби за нашим покійним верховним септоном.

Таена засміялася.

— Вона негайно надішле туди сімдесят і сім свічок від себе, щоб її, збавте боги, ніхто не пережалобив!

— Я сердитимуся, якщо станеться інакше, — посміхнулася королева. — Скажіть їй також, що вона має таємного закоханого — лицаря, причарованого її красою, що аж не в змозі спати уночі.

— Чи можу я, ваша милосте, дізнатися, хто цей лицар? — У великих і темних Таєниних очах заграли лукаві блищики. — Часом, не пан Озней?

— Може, й він, — відповіла королева, — та не виказуйте його імені отак просто. Хай вона з вас його вичавить. Зумієте?

— Якщо ви цього бажаєте. Єдине моє

прагнення — вислужити ласку вашої милості.

Надворі здіймався холодний вітер. Дві жінки пробалакали аж до ранку, перехиляючи келихи золотого вертоградського і переповідаючи одна одній найрізноманітніші плітки. Таена неабияк начастувалася вина, і Серсеї вдалося видурити в неї ім'я таємного коханця. То був мирійський мореплавець, що не гребував піратством, мав чорне волосся до плечей і рубця від підборіддя до вуха через усе обличчя.

— Сто разів я казала йому «ні», а він мені «так», — розповідала Таена, — і зрештою ми стогнали «так» уже разом. Він був не з тих чоловіків, яким легко відмовити.

— Я знаю, про що ви, — хижо посміхнулася королева.

— Невже ваша милість теж знали такого чоловіка?!

— Роберта, — відповіла Серсея, думаючи про Хайме.

Та коли вона заплющила очі, то побачила уві сні зовсім іншого брата і тих трьох клятих

йолопів, з яких почався її день. Вони принесли їй у торбі справжню голову Тиріона — а вона наказала вкрити її спижевою фарбою і тримати у своєму нічному горщику.

Залізний керманіч

Дмухав північний вітер, коли «Залізна перемога» обігнула ріг і увійшла до священної затоки, званої Колискою Нагги.

Віктаріон стояв на носі поруч з Нутом Голієм. Попереду маяв священний берег Старого Вика і порослий травою пагорб над ним, де з землі витикалися ребра Нагги, схожі на велетенські білі дерева — у обсязі як щогла дромона, але удвічі вищі.

«Кістки палат короля Герēja.» Віктаріон відчув стародавні чари цього місця.

— Балон стояв під цими кістками, коли вперше нарікав себе королем, — пригадалося йому. — Він заприсягнувся повернути нам волю, і Тарле Тричі-Потоплий поклав йому на голову вінця плавникового дерева. «Балон! — кричали всі тоді. — Балон! Король Балон!»

— Ваше ім'я кричатимуть іще гучніше, — мовив Нут.

Віктаріон кивнув, хоча певності Голя не поділяв. «Балон мав трьох синів і доньку, яку дуже любив.» Те саме він сказав і своїм капітанам у Калин-Копі, коли його вперше закликали заявити права на Морекамінний Престол.

— Балонові сини мертві, — заперечив Рудий Ральф Мурованець. — Аша — жінка. Ви ж були міцною правицею свого брата, і тепер мусите підняти зроненого ним меча.

Коли Віктаріон нагадав, що за наказом Балона вони утримують Калин-Коп проти північан, Ральф Кенінг відповів:

— Вовки зламані та знищені, ясновельможний. Що за хосен — утримати це болото, але втратити острови?

А Ральф Перебийнога додав:

— Вороняче Око надто довго плавав за морями. Він уже не знає, хто ми є і чим живемо.

«Еурон Грейджой, король на Островах та

Півночі.» Від самої думки у серці прокидався старий гнів, та все ж...

— Слова — то вітер, — відповів їм Віктаріон, — а з вітру є користь лише тоді, коли ним повняться наші вітрила. Ви хочете, щоб я бився з Воронячим Оком? Щоб брат пішов на брата, залізянин на залізянина?

Все ж Еурон лишався його старшим братом, хай скільки крові стояло між ними. «Нема прокляття гіршого, ніж те, що падає на братовбивцю.»

Та коли прибув заклик від Мокрочуба, заклик на король-віче — тоді усе змінилося. «Аерон говорить голосом Потоплого Бога, — нагадав собі Віктаріон, — і якщо Потоплий Бог бажає, щоб я сидів на Морекамінному Престолі...» Наступного ж дня він віддав провід над залогою Калин-Копу Ральфу Кенінгу, а сам рушив суходолом до річки Лихоманки, де серед очерету та верболозу ховався Залізний Флот. Буремні моря та примхливі вітри трохи затримали його в дорозі, але втрачено було лише один корабель.

І ось нарешті він удома.

«Журба» та «Залізна помста» йшли просто позаду, поки «Залізна перемога» огинала виступ землі. Далі виднілися «Важка рука», «Залізний вітер», «Сірий привид», «Князь Квелон», «Князь Вікон», «Князь Дагон» і решта — дев'ять десятих Залізного Флоту на вечірньому припливі довгою нерівною вервечкою, що тягнулася назад на багато верст. Споглядання їхніх вітрил тішило серце Віктаріона Грейджоя. Жоден чоловік не кохав своїх дружин так палко, як великий керманіч Залізного Флоту кохався у своїх кораблях.

Уздовж священних берегів Старого Вика, скільки бачило око, стояли лодії, витикаючи в небо щогли, наче списи. У глибших водах хилиталися захоплені кораблі: кочі, думбаси, дромони, узяті в наскоках або на війні, надто великі, щоб лягти черевом на берег. На носах, стернях та щоглах майоріли знайомі прапори.

Нут Голій примружився у бік берега.

— Чи то не «Морська пісня» князя Харло?

Голій був дужий кремезний чолов'яга,

кривоногий та довгорукий, але очі його вже втрачали колишню гостроту. Замолоду ж він кидав сокири так влучно, що міг би залюбки голити ними бороду — так казали люди.

— Еге ж, «Морська пісня». — Схоже, Родрік Читайло відірвався-таки від своїх книжок. — А онде стоїть «Громобій» старого Трима, а коло нього «Нічний літун» Черноплива.

Віктаріонові очі були гострі, як зазвичай, і ними він без хиби упізнавав кожен корабель навіть зі згорнутими вітрилами та немічно обвислими прапорами — як личило великому керманичеві Залізного Флоту.

— «Срібний плавець» теж тут. Котрийсь із родичів Савейна Ботлика.

Віктаріон чув, що Вороняче Око потопив князя Ботлика, а його спадкоємець загинув при Калин-Копі. Але ж лишалися ще брати та інші сини. «Скільки їх? Четверо? Та ні, п'ятеро. І жоден не має причини любити Вороняче Око.»

І ось він побачив її: однощоглову галеру, струнку та низьку, з темно-червоним коробом. Її вітрила, нині згорнуті, були чорні, наче небо

без зірок. Навіть стоячи на котві, «Тиша» виглядала лютою і стрімкою. На носі її виднілася чорна залізна діва з простягнутою вперед рукою, тонким станом, високими пишними грудьми, довгими звабливими ногами. Грива чорного залізного волосся летіла за вітром позаду голови, а очі були зроблені з перломутеру. Єдине, чого вона не мала — це вуст.

Віктаріонові руки самі собою стиснулися в кулаки. Тими кулаками він на смерть забив чотирьох чоловіків і одну жінку. Хоча волосся йому вже притрусило памороззю, сила у бичачих грудях і пласкому, наче в юнака, животі анітрохи не змарніла. «Нема гіршого прокляття в очах богів та людей, ніж те, що падає на братовбивцю» — нагадав йому Балон того дня, коли відсилав Вороняче Око у вигнання за море.

— Він тут, — мовив Віктаріон до Голя. — Спустити вітрила. Далі підемо на веслах. Накажи «Журбі» та «Залізній помсті» стати між «Тишею» та морем. Решті флоту зачинити

затоку. Нікого не випускати, крім як за моїм наказом — ані людину, ані птаха.

Люди на землі вже побачили їхні вітрила; берегом затоки бігли привітні вигуки друзів та родичів. Але з «Тиші» не пролунало жодного звуку. На її чардаку жоден з німих жеглярів, зібраних по нитці з усіх країв світу, не вимовив ані слова, поки «Залізна перемога» наближалася до берега. Чорні, як ніч, створіння мовчки витріщалися на нього; були там і волохаті опецьки, схожі на мавп Софоріосу. «Почвари, а не люди» — подумав Віктаріон.

Вони кинули котву за десять сажнів до «Тиші».

— Спустіть човна. Піду на берег.

Поки веслярі сідали на лави, він застебнув паса з мечем на лівому стегні та кинджалом на правому. Нут Голій накинув великому керманичеві на плечі корзно, зроблене з дев'яти шарів золотої парчі у подібі кракена Грейджоїв, чиї мацаки висіли аж до чобіт. Під корзном Віктаріон мав на собі важку сіру кольчугу на кубраку вивареної шкіри. У Калин-

Копі він набув звички не знімати кольчугу ані вдень, ані вночі — адже стерті плечі та біль утоми в спині пережити легше, ніж криваву різачку. Варто лишень було отруйним стрілам болотних чортів дряпнути шкіру людини — і за кілька годин вона судомилася і верещала, поки її життя стікало червоно-бурим потоком униз ногами. «Хай хто сяде на Морекамінний Престол, а давати ради болотним чортам доведеться мені.»

Віктаріон вдягнув на голову високого чорного шолома, зробленого у подібі залізного кракена, чиї мацаки плелися уздовж щік і стрічалися під щелепою. Човен був уже готовий.

— Лишаю скрині на тебе, — мовив він до Нута, перебираючись через облявок. — Добре їх бережи.

Від тих скринь залежало чимало на майбутньому вічі.

— Збережу, ваша милосте.

Віктаріон кисло скривився і кинув у відповідь погляд спідлоба.

— Я ще не король.

І поліз додолю в човен.

У прибої на нього чекав Аерон Мокрочуб із міхом морської води, підвішеним на ремінці під пахвою. Жрець був кощавий, тонкий і довготелесий, хоча нижчий за Віктаріона. Ніс його виростав з кістлявого обличчя, наче акулячий плавець, а очі скидалися на сіре залізо. Борода сягала пояса, переплутані пасма волосся ляпали ззаду по ногах, коли дмухав вітер.

— Брате, — мовив він, а холодні хвилі тим часом пінилися білим навколо їхніх литок, — що мертво, те вже не помре.

— Ба постане знов, тверде і непохитне.

Віктаріон зняв шолома і став на коліна. Затока наповнила його чоботи, просочилася крізь штани... а Аерон додав струмок солоної води згори на чоло. І вони молилися разом.

— Де наш брат Вороняче Око? — запитав великий керманіч в Аерона Мокрочуба, коли молитва скінчилася.

— Його шатро — золототканої парчі, де

найгарячіший тлум. Він оточив себе безбожниками та почварами — ще гірше, ніж було колись. Кров нашого батька зіпсувалася у його жилах.

— Так само, як і кров нашої матері.

Віктаріон не хотів згадувати про братовбивство у божому місці попід кістками Нагги та палатами короля Герēja. Але багато ночей поспіль йому снилося, як він вганяє закольчуженого кулака в усміхнену мармизу Еурона, як лупиться його плоть, а погана кров вільно бризкає навколо. «Ні, не можна. Я дав слово Балонові.»

— Усі зібралися? — спитав він свого благочинного брата.

— Усі, хто важить. Керманичі й королі. — На Залізних островах це було одне й те саме. Кожен керманіч на своєму чардаку був королем, а кожен король мав керманити власним кораблем. — То ти заявиш права на батькову корону?

Віктаріон уявив себе на Морекамінному Престолі.

— Якщо така буде воля Потоплого Бога.

— Хвилі прокажуть його волю, — мовив Аерон Мокрочуб, відвертаючись. — Дослухайся до хвиль, брате.

— Дослухатимуся.

Йому стало цікаво, як лунатиме його ім'я у шурхоті хвиль та закличах капітанів-королів. «Якщо ся чара справді мусить перейти до мене, я не відставлю її убік.»

Навколо зібралася юрба — вітати, зичити щастя і добра, шукати ласки та милості. Віктаріон побачив біля себе людей з усіх островів: Чорнопливів, Темніїв, Косовидів, Голодрівів, Витягів і багато інших. Дівери зі Старого Вику, Дівери з Великого Вику, Дівери з Косача — з'явилися усі до одного. Виднілися тут і Киді, хоча їх зневажали усі порядні люди. Не надто поважні Чабани, Ткалі та Плетуни терлися серед домів стародавніх та гордовитих; були там навіть найнижчі з нижчих, Покори, у чийх жилах текла кров робів та дружин з солі. Хтось із Вольмарків ляснув Віктаріона по спині; двоє Сторчів пхнули йому до рук міх вина. Він

зробив довгий ковток, витер рота і дозволив провести себе до вогнищ — послухати пліток про війну, корони, здобич, про славу та волю, що чекала на них за його правління.

Того вечора жеглярі Залізного Флоту спорудили вище прибою велетенське ташне шатро, де Віктаріон вітав півсотні уславлених капітанів бенкетом зі смаженої козятини, солоної тріски та морських раків. На бенкеті з'явився і Аерон; він їв рибу і пив воду, а капітани лили в горлянки стільки пива, що потопили б і Залізний Флот. Багато з них пообіцяли йому свої голоси: Фралег Могутній, хитромудрий Алвин Гострун, горбань Гото Харло. Гото навіть запропонував йому власну дочку за королеву.

— Мені не щастить з дружинами, — відповів йому Віктаріон.

Перша його жінка померла на породільському ложі, привівши мертву доньку. Другу забрала віспа. А третя...

— Король мусить мати спадкоємця, — наполягав Гото. — Вороняче Око привіз трьох

синів і хоче показати їх вічу.

— То байстриюки та мішанці. Скільки років твоєї доньці?

— Дванадцять, — відповів Гото. — Гарна собою, плідна, щойно розквітла, з волоссям кольору меду. Груді ще малуваті, зате стегна добрі. Вродилася у мати, не в мене.

Віктаріон зрозумів, що насправді Гото хотів цим сказати: дівчина не мала горба на спині. Але коли спробував уявити її собі, перед очима постала дружина, яку він убив власноруч. Він схлипував з кожним завданим їй ударом, а потім сам відніс до скель і віддав крабам.

— Я охоче погляну на дівчину, коли вдягну королівського вінця, — мовив Віктаріон.

На краще Гото не смів сподіватися, а відтак зашкандибав геть, задоволений.

Складніше виявилось задовольнити Баелора Черноплива. Молодик з гладко голеним, вродливим обличчям присів коло ліктя Віктаріона, вдягнений у сорочку ягнячої вовни з чорно-зеленим візерунком та кирею, підбиту соболями і скріплену срібною семикутною

зіркою. Він прожив вісім років заручником у Старограді й повернувся звідти прихильником семи богів зелених земель.

— Балон був божевільний, Аерон — ще гірший, а Еурон — найбожевільніший з усіх, — мовив князь Баелор. — Як щодо вас, великий керманичу? Якщо я загукаю ваше ім'я, ви припините цю дурну війну?

Віктаріон насунив брови.

— Чи не хочете ви, щоб я зігнув коліна?

— Якщо треба буде, то й так. Ми не зможемо вистояти супроти всього Вестеросу. Король Роберт довів це на наше горе. Балон казав, що радо заплатить залізом за нашу волю, але насправді за обидві Балонові корони заплатили наші дружини своїми порожніми ліжками. Однією з таких була моя мати. Старий звичай помер.

— Що мертве, те вже не помре, ба постане знов, тверде і непохитне. Через багато століть люди співатимуть пісень про Балона Відважного.

— Краще сказати, Балона Вдовителя. Я б

охоче зміняв таку волю на живого батька. Ви можете повернути його мені?

Коли Віктаріон не відповів, Чорноплив пирхнув і пішов геть.

У шатрі ставало задушливо та димно. Двоє синів Горольда Дівера перекинули стіл у бійці; Віл Покір програв заклад і мусив їсти власний чобіт; Малий Ленвид Темній загравав на скрипку, а Ромні Ткаль заспівав «Криваву чару», «Сталевий дощ» та інших старих наскочницьких пісень. К'ярл Дівчисько і Елдред Кидь станцювали танок пальців; коли один з Елдредових пальців прилетів просто у кухню з вином перед Ральфом Перебийногою, здійнялося ревище сміху.

Серед загальних веселощів йому почувся і жіночий сміх. Віктаріон підвівся і побачив її коло запони шатра — вона шепотіла щось у вухо К'ярлові Дівчиську, і той теж заливався реготом. Віктаріон сподівався, що їй не стане дуроців з'явитися тут, але все ж посміхнувся, коли побачив.

— Ашо! — покликав він потужним і

владним голосом. — Ходи сюди, небого!

Вона проштовхалася до нього — струнка, гнучка, у високих чоботях з плямами солі, сірих вовняних штанях, товсто підбитій брунатній сорочці та розпущеній на грудях шкірянці без рукавів.

— Дядьо! — Аша Грейджой була висока, як на жінку, але мусила стати навшпиньки, щоб поцілувати його в щоку. — Щаслива бачити вас на моєму королево-вічі.

— Королево-вічі? — зареготав Віктаріон. — Ти, часом, не налигалася чогось міцного, люба небого? Сідай. Я не бачив на березі твого «Чорного вітру».

— Я витягла його на берег попід замком Норна Дівера і перетнула острів верхи. — Вона всілася на ослоні й непроханою почастиувалася вином з кухля Нута Голя. Нут перешкоди не чинив — він давно заснув на столі п'яний. — Хто утримує Калин-Коп?

— Ральф Кенінг. Після смерті Молодого Вовка нам лишилися надокучати тільки болотні чорти.

— Старки — не єдині північани. Залізний Престол поставив Оборонцем Півночі князя на Жахокромі.

— Ти взялася вчити мене ремесла війни? Я бився у битвах, коли ти смоктала мамчине молоко.

— І зазнавали у них поразок, — зухвало відказала Аша і ковтнула вина.

Віктаріон не любив згадувати про Файний острів.

— Кожен чоловік має програти битву замолоду, щоб не програти війну на схилі літ. Сподіваюся, ти не прийшла заявити права на престол?

Аша піддражнила його посмішкою.

— А раптом прийшла?

— Багато людей ще пам'ятають тебе крихітним дівчам, що плавало голяка у морі та гралося в ляльки.

— В сокири я теж гралася.

— Так, гралася, — визнав Віктаріон, — але жінці потрібен чоловік, не престол. Коли я стану королем, то знайду тобі належну пару.

— Мій дядько такий добрий. А чи знайти вам гарненьку дружину, коли я стану королевою?

— Мені не щастить з дружинами. Чи довго ти вже тут?

— Досить довго, щоб побачити: дядечко Мокрочуб розбурхав більше, ніж сподівався. Тепер і Трим хоче заявити права, а від Тарле Тричі-Потоплого чули, що справжнім спадкоємцем чорного роду є Марлон Вольмарк.

— Король має походити з кракенів.

— Вороняче Око — з кракенів. Старший брат має перевагу над молодшим. — Аша нахилилася ближче. — Але я вродилася від лона короля Балона, тому мої права вищі за вас обох. Слухайте, дядечку...

Зненацька навколо настала тиша. Співи обірвалися, Малий Ленвид Темній опустив скрипку, люди почали обертатися. Завмер навіть стукіт мисок та ножів.

До бенкетного шатра увійшло з тузінь новоприбульців. Віктаріон побачив Гостропикого Джона Мрава, Торвольда Бурозуба, Ліворукого Лукаса Кидя. Гермунд

Ботлик схрестив руки на визолоченому панцирі, якого зняв з ланістерівського капітана під час першого повстання Балона. Поруч став Косовид з Косача. Позаду виднілися Кам'яний Кулак, Квелон Покір та Рудий Весляр з довгими вогняними косами. Був там і Ральф Чабан, і Ральф із Княж-Пристані, і К'ярл Роб.

А посеред них — Вороняче Око, Еурон Грейджой.

«Анітрохи не змінився, — подумав Віктаріон. — Такий самий, як того дня, коли посміявся з мене і поїхав геть.» Еурон був найпоказніший вродою з синів князя Квелона, і за три роки у вигнанні його врода не змарніла. Волосся він мав чорне, мов море опівночі, без жодної сивої волосини, а обличчя над ошатною темною бородою лишилося гладким та білошкірим. Ліве око Еурона вкривала чорна шкіряна латка, але праве сяяло блакиттю, наче літнє небо.

«Його усміхнене око» — подумав Віктаріон, а вголос мовив:

— Вороняче Око.

— Король Вороняче Око, — усміхаючись, виправив Еурон. Вуста його у світлі ліхтаря виглядали темно-синіми, схожими на синці.

— Не маймо іншого короля, ано корольвічем обраного! — підвівся з місця Мокрочуб. — Не може безбожник...

— ...сидіти на Морекамінному Престолі, авжеж. — Еурон окинув поглядом намет. — Але так сталося, що віднедавна я часто сиджував на Морекамінному Престолі. І не чув божих заперечень. — Його усміхнене око яскраво блищало. — Та й хто знає про богів більше за мене? Кінські боги і вогняні боги, зроблені з золота боги з коштовними очима, різьблені з кедрового дерева боги, вирубані просто у скелях боги, невидимі повітряні боги... я знаю їх усіх. Я бачив, як люди прикрашали їх квітами, як випускали на їхню честь кров з биків, кіз або малих дітей. Я чув молитви до них півсотнею різних мов. Зціли мою суху ногу, примусь красну діву мене покохати, даруй мені здорового сина... Врятуй мене, настав на шлях істини, зроби мене

багатим... захисти мене! Захисти від ворогів, від темряви, від крабів у череві, від коневладців, від людоловів, від сердюків на моєму порозі. Захисти мене від «Тиші»!

Еурон засміявся.

— Безбожник?! Що ти таке кажеш, Аероне? Та я найпобожніший з усіх, хто ставив вітрило! Ти, Мокрочубе, служиш одному богові, а я прислужився десяти тисячам! Бо від Ібу до Асшаю люди, забачивши мої вітрила, починали молитися своїм богам.

Жрець підняв кощавого пальця.

— Вони моляться деревам, золотим бовванам та цапоголовим почварам! Хибним та облудним...

— Таки-так, — перервав його Еурон, — і за цей прикрий гріх я вбиваю їх усіх. Проливаю їхню кров на море, а їхніх верескливих жінок засіваю власним сім'ям. Їхні дрібні божки не в змозі мене зупинити, тож ясна річ — вони хибні. Бачиш, Аероне: я вірніший нашій вірі навіть за тебе. Може, це ти мусиш стати переді мною на коліна і просити благословення?

Рудий Весляр гучно зареготав, і до нього приєдналося багато інших.

— Йолопи! — мовив жрець. — Йолопи, жалюгідні роби та сліпці — ось ви хто. Невже ви не бачите, хто перед вами?

— Король! — відповів Квелон Покір.

Мокрочуб плюнув на землю і вийшов геть у нічну пітьму.

Коли він пішов, Вороняче Око обернув своє усміхнене око на Віктаріона.

— Великий керманичу, хіба не маєте ви привітань для брата, що довго блукав світом, а тепер повернувся? А ти, Ашо? Як ся має твоя вельможна матінка?

— Погано, — відповіла Аша. — Хтось зробив її удовою.

Еурон здвигнув плечима.

— Я чув, то Буребог скинув Балона у прірву на смерть. Але якщо це людина, то хто ж вона? Назви її ім'я, небого, і я сам помщуся за смерть брата.

Аша скочила на ноги.

— Ви знаєте його ім'я незгірш мене! Три

роки вас тут не було, і раптом «Тиша» повертається за день по смерті панотця!

— Ти звинувачуєш мене? — зовсім незлобиво запитав Еурон.

— А маю?

Рішучість у Ашиному голосі змусила Віктаріона спохмурніти. Небезпечно було так говорити з Воронячим Оком, хай його єдине око сяяло зараз добрим гумором.

— Чи повеліваю я вітрами? — запитав Вороняче Око своїх посіпак.

— Ні, ваша милосте, — відповів Косовид з Косача.

— Жодна людина не повеліває вітрами, — додав Гермунд Ботлик.

— От якби ж ви могли! — мовив Рудий Весляр. — Ви б тоді попливли, куди схотіли, і ніколи б не знали спокою.

— Ось маєш відповіді з вуст трьох відважних мореплавців, — обернувся до Аші Еурон. — «Тиша» була у морі, коли помер Балон. Якщо сумніваєшся у дядьковому слові, дозволяю тобі допитати усіх на моєму кораблі.

— Німих почвар із далеких країн? О так, це саме те, чого мені бракує!

— Тобі бракує доброго чоловіка. — Еурон знову обернувся до своїх звіряток. — Торвольде, ану ж скажи, бо я забувся. Ти маєш дружину?

— Лише одну, — вишкірився Торвольд Бурозуб, щедро показуючи, за що йому дали його прізвисько.

— А я неодружений! — оголосив Ліворукий Лукас Кидь.

— І не без причини, — зауважила Аша. — Самі ж кажете: хай всі вас зневажають. А ми, жінки, зневажаємо найбільше. Та не дивися на мене такими жалібними очима, Лукасе! Ти ж маєш свою уславлену лівицю!

І показала кілька рухів туди-сюди нижче пояса власним кулаком.

Кидь вилаявся, але Вороняче Око поклав йому долоню на груди.

— Яка нечемна розмова, люба Ашо! Ти завдала нашому Лукасові удару в найвразливіше місце!

— Хіба я влучила? Я кидаю сокири незгірш будь-якого чоловіка, та коли ціль така крихітна...

— Дівчисько забувається, — загарчав Гостропикий Джон Мрав. — Балон дозволив їй думати, що вона чоловік!

— Твій батько зробив ту саму помилку з тобою, — миттю відказала Аша.

— Віддай її мені, Еуроне! — попрохав Рудий Весляр. — Я ляскатиму її по дупці, доки та не зачервоніється, як мої коси!

— Ходи, спробуй, — відповіла Аша, — і довіку матимеш прізвисько Рудий Євнух.

У руці в неї був металевий топірець; вона підкинула його у повітрі й спритно упіймала.

— Ось мій чоловік, дядьо! Кожен, хто мене хоче, мусить спершу мати справу з ним!

Віктаріон щосили грюкнув кулаком по столі.

— Я не дозволю тут проливати кров! Еуроне, забирай своїх підчихвостів і забирайся сам!

— Я чекав на тепліші вітання, братику. Адже я старший за тебе... і невдовзі стану

твоїм законним королем.

Віктаріонове обличчя потемніло, наче хмара.

— Хай король-віче скаже, кому носити корону з плавнику. Отоді й подивимося.

— У цьому я мушу погодитися.

Еурон приклав два пальці до латки на лівому оці на знак вітання і пішов. Решта посунула по п'ятах, наче зграя собак. Тиша проводжала їх, аж доки Малий Ленвид Темній не підняв скрипку та не загравав. Знову полилося річкою вино та пиво, але кількоро гостей раптом десь загубили спрагу. Елдред Кидь вислизнув назовні, притискаючи до себе скривавлену руку. Далі зникли Віл Покір, Гото Харло та чималий гурт Діверів.

— Дядьо. — Аша поклала руку йому на плече. — Прогуляймося, якщо ваша ласка.

Ззовні намета починався сильний вітер; блідим ликом місяця стрімко летіли хмари — наче галери, що набирають швидкість для таранного удару. Зірки були бляклі та нечисленні. Уздовж берега, скільки бачило око,

лежали лодії, здіймаючи ліс високих щогл з прибою до неба. Віктаріон чув, як риплять їхні короби, вкладаючись на пісок, чув бриніння линв, ляскання прапорів. Далі, у глибших водах затоки, хилиталися на котві більші кораблі — похмурі тіні, огорнуті імлою.

Вони пішли удвох уздовж берега коло самого прибою, якнайдалі від таборів та вогнищ.

— Скажіть правду, дядьо, — спитала Аша, — чому Еурон зник тоді так раптово?

— Вороняче Око часто ходив у наскоки.

— Та ніколи так надовго.

— Він повів «Тишу» на схід. У дальню подорож.

— Я спитала, чому він зник, а не куди.

Коли Віктаріон не відповів, Аша продовжила:

— Мене тут не було, коли «Тиша» вирушала в похід. Я пішла «Чорним вітром» навколо Вертограду аж до Порогів і вкрала кілька коштовних дрібничок в лисенійських піратів. Коли ж я повернулася, Еурон зник, а ваша нова

дружина була мертва.

— То була всього лише дружина з солі.

Він не чіпав інших жінок, відколи віддав її крабам. «Треба буде взяти дружину, як стану королем. Справжню дружину — королеву, щоб виношувала мені синів. Король мусить мати спадкоємця.»

— Батько відмовлялися згадувати про неї, — мовила Аша.

— Який хосен згадувати про те, чого вже ніхто не змінить? — Його стомила розмова про дружину. — Я бачив тут лодію Читайла.

— Щоб виманити його з Книжкової Вежі, знадобилися усі мої чари.

«То вона має за себе дім Харло.» Віктаріон спохмурнів ще тяжче.

— Ти не можеш сподіватися правити островами. Ти жінка.

— А, то ось чому я ніколи не могла перемогти у змаганні, хто далі сщить? — засміялася Аша. — Прикро казати, дядько, але ви, можливо, маєте рацію. Чотири дні й чотири ночі я пила з капітанами та королями, слухала,

що вони кажуть... і чого не кажуть — теж. Зі мною мої власні люди і чимало Харлів. Я маю за себе також Трістіфера Ботлика і ще кількох. Але їх не досить.

Вона копнула камінець, і той ляпнувся у воду між двома лодіями.

— Тому я маю намір вигукнути ім'я мого дядька.

— Котрого дядька? — запитав він похмуро.
— Ти маєш трьох.

— Чотирьох. Послухайте мене, дядько. Я сама покладу вам на чоло вінця плавникового дерева... якщо ви погодитеся поділити правління.

— Поділити? Як це?

Дівчина верзла казна-що. «Невже вона хоче стати моєю королевою?» Раптом Віктаріон подивився на Ашу такими очима, якими ніколи не бачив раніше. Його чоловіча міць почала твердішати. «Вона Балонова дочка» — нагадав він собі. Він пам'ятав її ще дівчинкою, що жбурляла у двері маленькі топірці. А відтак рішуче схрестив руки на грудях.

— На Морекамінному Престолі є місце лише одному.

— То хай на ньому сидить мій дядько, — відповіла Аша, — а я постою за вами, захищаючи вам спину та шепочучи у вухо. Жоден король не може правити сам. Навіть коли на Залізному Престолі сиділи дракони, їм допомагали інші. Правиці Короля. Дозвольте мені стати вашою Правицею.

Жоден король на Островах ніколи не мав Правиці, не кажучи вже про жінку-Правицю. «Керманичі та королі реготатимуть з мене за вином та пивом.»

— Навіщо тобі ставати моєю Правицею?

— Щоб покінчити з війною, перш ніж вона покінчить з нами. Ми звоювали собі все, що могли звоювати... і втратимо все так само швидко, якщо не укладемо мир. Я вже так упадала коло пані Гловер, аж далі нікуди... і вона заприсяглася, що її пан чоловік зі мною говоритиме. Якщо ми віддамо назад Жбир-у-Пущі, Торгенів Закут і Калин-Коп, каже вона, то північани віддадуть нам Зміїв Ріг і увесь

Каменястий Берег. На тих землях майже ніхто не живе, а вшир та вздовж вони вдсятеро переважають усі острови, разом узяті. Обмін заручниками скріпить угоду, і обидві сторони погодяться з'єднатися у спільній справі, якщо Залізний Престол...

Віктаріон стиха реготнув.

— Ця пані Гловер шиє тебе в дурні, небого. Зміїв Ріг і Каменястий Берег вже наші. Навіщо нам щось віддавати? Зимосіч розорено і спалено, Молодий Вовк гниє у землі без голови. Ми матимемо собі всю північ, як мріяв твій вельможний батько.

— Можливо. Коли лодії навчаться плавати між деревами. Рибалка може підчепити на гачок хоч сірого кита, але той потягне його донизу на смерть, якщо не перерізати волосінь. Північ занадто велика для нас, і північан там забагато.

— Повертайся до своїх ляльок, небого. А війни та завоювання залиш воїнам. — Віктаріон показав їй свої кулаки. — Я вже маю і правицю, і лівицю. Зайва рука мені не

потрібна.

— Але можуть стати у пригоді мечі й вітрила дому Харло.

— Гото Горбань запропонував мені доньку за королеву. Якщо я її візьму, то матиму собі вдосталь Харлів.

Дівчина насупилася, але заперечила:

— Дім Харло очолює князь Родрік.

— Родрік не має доньок, лише книжки. Гото буде його спадкоємцем, а я — королем. — Нарешті вимовлені вголос, ці слова пролунали твердо і правдиво. — Вороняче Око надто довго плавав за морями.

— Дехто з людей виглядає більшим на відстані, — застерегла Аша. — Погуляйте серед вогнищ та послухайте балачки, якщо насмілитесь. Там не розповідають казок ані про вашу силу, ані про мою омріяну красу. Залізники теревенять лише про Вороняче Око: які він бачив далекі землі, яких жінок узяв силоміць, яких чоловіків повбивав, які міста сплюндрував, як спалив флот князя Тайвина при Ланіспорті...

— Лев'ячий флот спалив я! — заперечив Віктаріон. — Я власноруч кинув першого смолоскипа на їхній чільний корабель!

— Але задум належав Воронячому Окові. — Аша поклала йому руку на передпліччя. — Він же вбив і вашу дружину, хіба не так?

Балон наказав усім мовчати про ту справу, але Балона більше не було серед живих.

— Він змайстрував їй дитину в череві. І тим примусив мене вбити її власноруч. Я б убив і його, та Балон не потерпів би братовбивства у своїх палатах. Він відіслав Еурона у вигнання і наказав не повертатися...

— ...поки Балон живий, еге ж?

Віктаріон подивився на свої кулаки.

— Вона наставила мені роги. Я не мав вибору.

«Якби все стало відомо, з мене б реготали люди. Як реготав Вороняче Око, коли я звинуватив його.» «Вона сама прийшла до мене, мокра та хтива, — вихвалявся він. — Схоже, наш здоровань Віктаріон не надто здоровий там, де треба!» Але хіба розповіси про таке?

— Мені шкода вас, — мовила Аша, — хоча її шкода більше. Ви не лишаєте мені вибору, крім оголосити свої права на Морекамінний Престол.

«Наставляй кишеню.»

— Твої намагання марні, зухвале дівчисько. Але чини, як знаєш.

— Знаю і вчиню, — відповіла вона і пішла геть.

Потопельник

Лише тоді, коли руки та ноги зовсім зацімліли з холоду, Аерон Грейджой вибрався на берег і знову вдяг жрецьку рясу.

Перед тим він боягузливо утік від Воронячого Ока, наче й досі лишався тим слабаком, яким його знали раніше. Та коли хвилі розбилися в нього над головою, море нагадало йому, що колишня жалюгідна людина померла. «Я віродився з моря — твердим і непохитним.» Жоден смертний не міг налякати його, як не лякала ані п'ятьма, ані мертві кістки душі — сірі, зловісні кістки, що лишилися від його власного єства.

«Двері відчиняються, риплять іржаві завіси...»

Ряса жерця тихенько хрупала, коли він вдягав її через голову — ще негнучку після

останнього прання два тижні тому. Вовна прилипла до мокрих грудей, всотала солону воду, що стікала з волосся. Він наповнив міх водою і повісив через плече.

Коли він крокував берегом, один з потопельників, що ходив у тілесній потребі, стикнувся з ним у темряві.

— Мокрочубе, — промимрив хлопець винувато.

Аерон поклав йому долоню на голову, благословив і пішов далі. Земля підіймалася під ногами — спершу потроху, потім дедалі крутіше. Коли він відчув між пальцями ніг жорстку траву, то зрозумів, що перетнув берегову смугу. Повільно він почав підніматися, дослухаючись до хвиль. «Море не знає втоми. Так само не знатиму і я.»

На верхівці пагорба з землі виростили сорок і чотири велетенські кам'яні ребра, схожі на стовбури блідих дерев. Побачивши їх, Аерон відчув, як закалатало серце. Нагга була першою з морських драконів — наймогутнішою, що постала з вод і хвиль. Вона харчувалася

кракенами та китами, у гніві топила цілі острови, але король Герей забив її, а Потоплий Бог перетворив її кістки на камінь, щоб люди не забували дивуватися мужності першого з королів. Ребра Нагги стали стовпами і сволоками його довгого дому, а щелепи — престолом. «Тисячу років і ще сім правив він тут, — пригадав Аерон. — Саме тут він узяв русалку за дружину і замислив свої війни проти Буребога. Відси він панував над скелями та сіллю, тут носив плетене з водоростей вбрання і високу світлу корону, зроблену з зубів Нагги.»

Але то було на світанку днів, коли на морі й суходолі ще стрічалися могутні люди. Палати короля Герей зігрівав живий вогонь Нагги, який він підкорив собі й примусив працювати. На стінах висіли зіткані зі срібних водоростей килими, що тішили око і звеселяли серце. Воїни короля Герей бенкетували дарунками моря за столом у подібні велетенської морської зірки, сидячи на престолах, вирізьблених з коштовних мушель. «Нема вже тієї слави, нема тієї сили.» Люди поменшали, життя їхні

вкоротилися. Буребог залив водою вогонь Нагги після смерті короля Герейя, престоли та килими розтягли злодії, дах та стіни зогнили і впали додолу. Навіть великий престол короля Герейя з драконових ікл проковтнуло море. Лише кістки Нагги лишилися нагадувати людям залізного роду про дива минулих віків.

«Але й кісток буде досить» — подумав Аерон Грейджой.

Дев'ять широких сходинок вирубано було у верхівці кам'янистого пагорба. За ними стелилися відкриті вітрам пагорби Старого Вика, а ще далі, ген на виднокраї — суворі чорні гори. Аерон спинився там, де колись стояли двері палат, витяг корок з міха води, зробив солоний ковток і обернув обличчя до моря. «З моря ми народилися, і у море повернемося.»

Навіть тут він чув невпинний гуркіт хвиль і відчував силу бога, що ховався у глибинах. Аерон упав на коліна. «Ти послав до мене своїх людей, — молився він. — Вони облишили палати та халупи, замки та вежі, зійшлися

сюди, до кісток Нагги, з кожного рибальського селища та кожної долини в горах. Даруй їм мудрість упізнати правдивого короля, коли він постане перед ними, і силу відкинути облудного.» Усю ніч поспіль молився він, бо коли бог входив у нього, Аерон Грейджой не мав потреби уві сні — так само, як не мали її хвилі на морі та риби у глибині.

Темні хмари летіли за вітром, коли перше світло пролилося на землю та води. Чорні небеса стали сірими, наче кремій; чорне море перетворилося на сіро-зелене; чорні гори Великого Вику за затокою набули синьо-зеленої барви смerek, що росли на їхніх схилах. У світ потроху повернулися кольори, а разом піднялися і заплескали за вітром сотні прапорів та корогв. Аерон уздрів срібних рибок Ботликів, кривавий місяць Витягів, темно-зелені дерева Косовидів. Побачив бойові роги, китів та коси... і зусібіч — великих золотих кракенів. Під прапорами заметушилися роби та дружини з солі, заходилися дмухати на жарини багать, патрати рибу на сніданок для капітанів

та королів. Вранішнє світло торкнулося каменястого берега; Аерон побачив, як панство та вояцтво потроху прокидається од сну, відкидає ковдри з тюленьчих шкур і вимагає свій перший ріг пива. «Пийте досхочу, — подумав він, — сьогодні нам Божу справу робити.»

Море теж хвилювалося. Здіймався вітер, зростали хвилі, водограї бризок розбивалися на коробах лодій. «Потоплий Бог прокидається» — подумав Аерон. Він чув, як божий голос наливається силою з глибин моря. «Я буду сьогодні з тобою, мій сильний та вірний слуга, — проказував голос. — Не сидіти безбожникові на моєму Морекамінному Престолі.»

Саме тут, під брамою з ребер Нагги, його знайшли потопельники — випростаного та суворого, з чорним волоссям, розвіяним за вітром.

— Уже час? — запитав Рус.

Аерон кивнув головою і відповів.

— Час. Ідіть і закликайте.

Потопельники підняли кийки з

плавникового дерева і почали стукотіти ними один об одний, сходячи додолу з верхівки пагорба. До них приєдналися інші; стукіт лунав берегом далі й далі, перетворюючись на страхітливий гуркіт, наче сто дерев гамселили одне одного гіллям по стовбурах. Залунали й тулумбаси: «бум-бум-бум-бум-бум, бум-бум-буум-буум-бууум». Заревів бойовий ріг, потім другий. «Га-а-а-а-а-у.»

Люди покидали свої вогнища і почали стікатися до кісток палат короля Герейя: веслярі, стернові, вітрильні майстри, корабельні будівничі, воїни з сокирами, рибалки з тенетами. Хтось мав у своїй службі робів-бранців, інші — дружин з солі. Деякі, надто часто бувавши у зелених землях, тримали при собі маестрів, співців, лицарів. Посполиті скупчилися великим серпом навколо підосви пагорба; ззаду них юрмилися роби, діти і жінки. Капітани та королі піднялися вище схилом. Аерон Мокрочуб побачив веселуна Сігфрі Голодріва, Андріка Несміянця, лицаря

Харраса Харла. Князь Баелор Черноплив у соболиному кожусі стояв поруч зі старійшиною Мурованців у тюленячих шкурах. Віктаріон вивищувався над усіма, за винятком хіба що Андріка. Брат не мав на собі шолома, зате вдягнув решту обладунку і кракенове корзно, що золотом сяяло на плечах. «Йому бути нашим королем. Хто з людей засумнівається, кинувши хоч погляд?»

Коли Мокрочуб здійняв кощаві руки, тулумбаси та бойові роги разом замовкли, потопельники опустили кийки, всі голоси завмерли. Залишився тільки гуркіт хвиль — шум, який не в силі спинити жодна людина.

— З моря ми народжуємося, і в море повертаємося, — почав Аерон, спершу тихо, щоб люди нашорошили вуха і дослухалися. — Бурбог у гніві своєму виманив Балона з замку і скинув долу. І тепер наш король бенкетує у глибинах під хвилями, у підводних палатах Потоплого Бога.

Він здійняв очі до неба.

— Балон помер! Залізний король помер!

— Король помер! — заволали його потопельники.

— Але що мертве, те вже не помре, ба постане знов, тверде і непохитне! — нагадав жрець. — Балона більше немає. Балона — мого брата, котрий шанував старий звичай і платив залізом. Балон Безстрашний, Балон Благословенний, Балон Двічі-Вінценосний повернув нам нашу волю і нашого Бога. Балон помер... але залізний король постане знов, щоб сісти на Морекамінний Престол і правити цими островами.

— Король постане! — відповіли вірні. — Постане воістину!

— Постане. Бо мусить. — Аеронів голос заgrimів, наче грім. — Але хто? Кому сидіти на Балоновому престолі? Кому правити священними островами? Чи є він зараз серед нас? — Жрець широко розкинув руки. — Кому бути над нами королем?!

Єдиний, хто йому відповів, був верескливий мартин. Юрба заворушилася, наче людина, що прокидається віді сну. Кожен дивився на сусіда

і питав себе, хто ж завимагає собі корону. «Вороняче Око ніколи не знав терпіння, — мовив до себе Аерон Мокрочуб. — Може, заговорить першим.» Коли так, це його і згубить. Керманичі й королі зібралися на учту здалеку і не накинуться на першу ж поставлену перед ними страву. «Вони схочуть відкусити і посмоктати, відщипнути шматочок того і краєчок сього — аж доки не знайдуть те, що смакуватиме найкраще.»

Еурон, мабуть, дійшов того ж висновку, бо мовчки стояв зі схрещеними руками серед своїх мовчазних почвар. Лише вітер та хвилі відповіли на Аеронів заклик.

— Залізний рід повинен мати короля, — наполог жрець по довгій тиші. — Питаю знову. Кому бути над нами королем?

— Мені! — прийшла знизу відповідь.

Негайно здійнявся різнобарвний гармидер з вигуків «Гілберт! Гілберт-король!» Капітани роступилися, пропустили пошукача престолу та його поборників піднятися угору схилом та стати поруч з Аероном під ребрами Нагги.

Люди побачили високого кощавого князя, похмурого на вид, з довгою та кутастою, чисто голоною щелепою. Троє поборників зайняли місця на два кроки нижче від нього, тримаючи щита, меча та прапора. Всі троє мали певну схожість у обличчях зі своїм князем, і Аерон подумав, що то мають бути його сини. Один розгорнув прапор — довгу чорну лодію проти західного сонця.

— Я є Гілберт Генвітер, господар на Самотньому Світілі, — розповів прибулий князь король-вічу.

Аерон трохи знав Генвітрів — чудернацький рід, що обіймав землі найзахідніших берегів Великого Вика і островів, розкиданих за ним, дрібних скель посеред моря, кожна з яких могла прогодувати хіба що одну родину. З тих островів найвіддаленішим було Самотнє Світило, куди пливти було вісім днів на північний захід між зграй тюленів посеред безкрайого сірого простору. Ті Генвітри були ще чудернацькіші від решти. Подейкували, що вони народжувалися нечистими перевертнями,

вміли перекидатися на морських левів, моржів, ба навіть плямистих китів — вовків далеких диких морів.

Князь Гілберт почав говорити. Він розказував про повні див землі за Західним морем, де не знають зими й голоду, де смерть не править людським родом.

— Оберіть мене королем, і я поведу вас туди! — кричав він. — Ми побудуємо десять тисяч кораблів, як колись Німерія, і вийдемо на захід усім народом цієї землі! Там кожен чоловік стане королем, а кожна жінка — королевою.

Очі його, помітив Аерон, мінилися сірим і блакитним щомиті, як саме море. «Божевільні очі, — подумав він, — навіжені очі.» Видіння, про які той базікав — то, певно, облуда, наслана Буребогом звабити залізний рід на лихо та смерть. Підношення, що його люди кинули на землю перед король-вічем, склалися з тюленьчих шкур і моржових ікл, обручів китового вуса, бойових рогів з кістки та спижу. Капітани кинули погляд і

відвернулися, залишаючи вбогі дарунки вбогішому людові. Коли дурень скінчив говорити, і поборники загукали його ім'я, заклик підхопили самі лише Генвітри, ба навіть не всі. Скоро вигуки «Гілберт! Гілберт-король!» завмерли у тиші. Над головою гучно закричав мартин, усівся на одне з ребер Нагги і витріщився услід князеві на Самотньому Світилі, що поволі сходив з пагорба.

Знову вийшов наперед Аерон Мокрочуб.

— Питаю вас знову. Кому бути над нами королем?

— Мені! — загув глибокий низький голос, і знову натовп розступився.

Пошукача внесли на пагорб його рідні онуки на власних плечах, у різьбленому з плавнику кріслі. То була чимала руїна неабиякої людини — вісім пудів ваги і дев'яносто років віку, вкрита шкурою білого ведмедя. Власне його волосся теж було біле, наче сніг; велетенська борода вкривала його ковром від щік до стегон, і важко було сказати, де закінчується ведмідь і починається людина. Онуки його

були чималі здоровані, але й вони ледве тягли свого діда крутими кам'яними сходами. Перед палатами короля Геррея вони поставили крісло додолу, і троє з них лишилися за почет поборників для пошукача престолу.

«Років шістдесят тому він міг би завоювати прихильність віча, — подумав Аерон, — та його час давно минув.»

— Так, мені! — заревів чоловік зі свого крісла голосом велетня. — А кому ж іншому? Хто є кращий? Як хто сліпий, тим скажу: мене звати Ерік Бий-Залізо. Ерік Правдивий. Ерік Трощи-Коваadlo. Покажи їм мого бияка, Торморе.

Один з поборників підняв на загальний огляд великого молота, чиє руків'я огортала стара шкіра, а згори насаджено було сталевий зливok завбільшки з добру хлібину.

— Вже не порахую, скільки долонь я розтросив оцим бияком на холодець, — мовив Ерік, — та може, знайдеться злодій, що розкаже. Вже не полічу, скільки голів я розбив на своєму ковадли — та може, знайдеться

вдовиця, що розкаже. Я б розповів вам про свої звитяги в битвах, та мені вісімдесят і вісім років — боюся померти, не скінчивши оповіді. Якщо старий означає мудрий, то хто мудріший за мене? Якщо великий означає могутній, то хто могутніший за мене? Ви хочете короля зі спадкоємцями? Я маю їх стільки, що всіх не порахую. Король Ерік — о так, мені смакує почути ці слова. Скажімо ж разом: «Ерік! Ерік Трощи-Коваadlo! ЕРІК-КОРОЛЬ!»

Онуки підхопили заклик діда; їхні власні сини вийшли наперед зі скринями на плечах і перекинули їх на землю біля підніжжя кам'яних сходів. Зі скринь пролився потік срібла, спижу та світлої криці: обручі на руки, гривні на шиї, кинджали, ножі, металльні топірці. Кілька капітанів схопили з землі те, що вкинулося в око, і додали свої голоси до заклику, що потроху гучнішав. Але не встиг він поширитися на увесь загал, як його прорізав жіночий голос:

— Гей, Еріку!

Юрба розступилася, даючи дорогу. Вона

ступила ногою на найнижчу сходинку і мовила:

— Підведися, Еріку!

Впала тиша. Дмухав вітер, хвилі розбивалися на березі, люди бурмотіли один одному на вухо. Ерік Бий-Залізо витріщився згори на Ашу Грейджой.

— Дівчисько. Трикляте дівчисько. Що ти таке верзеш?

— Ну ж бо, Еріку, підведися! — закликала вона. — Стань на ноги, і я загукаю твоє ім'я разом із рештою. Підведися, і я перша піду за тобою. Ти хочеш вінець короля? Гаразд. Піди і візьми його сам.

Десь у натовпі зареготав Вороняче Око. Ерік кинув на нього нищівний погляд. Руки здорованя стиснулися на поручнях його престолу. Обличчя почервоніло, тоді побуряковіло. Руки затрусилися від напруги. Аерон бачив, як на шиї б'ється товста синя жила, поки він намагається підвестися. На хвильку жерцеві навіть здалося, що старий упорається, але той раптом засапався, застогнав і впав на подушки. Еурон зареготав ще гучніше.

Здоровань похнюпив голову і за один миг ока перетворився на стару руїну. Онуки понесли його униз пагорбом.

— То хто ж правитиме залізним родом? — знову запитав Аерон Мокрочуб. — Кому над нами королювати?

Люди презирилися. Хтось дивився на Еурона, хтось на Віктаріона, дехто — на Ашу. Навколо лодій кипіли біло-зелені хвилі. Знову закричав мартин — пронизливо, самотньо.

— Оголоси себе, Віктаріоне! — гукнув старий Марлин. — Годі з нас цього блазенського вертепу!

— Ще не час! — гукнув Віктаріон у відповідь.

Аерон подумки схвалив його терпіння. «Краще зачекати.»

Наступним вийшов старійшина Тримів — ще один старий, хоч і молодший за Еріка. Він видерся пагорбом на власних двох, а при боці в нього висів Червоний Дощ — уславлений меч, викуваний з валерійського булату в часи перед Лихом. Почет його поборників складався зі

знаних воїнів: двох синів Дениса та Донела, завзятих рубак, а разом з ними — Андріка Несміянця, велетня на зріст, з руками, товщими за стовбури дерев. Те, що такий звитяжець стояв на боці Трима, проказувало на його користь.

— Де це написано, що нашим королем має бути кракен? — почав Трим. — Яке право має Пайк владарювати над усіма? Великий Вик — найбільший з островів, Харло — найбагатший, Старий Вик — найсвятіший. Коли чорний рід проковтнуло драконове полум'я, залізяни віддали владу Віконові Грейджою, так... але княжу владу, не королівську!

Початок промови був непоганий. Аерон почув схвальні вигуки, та вони швидко завмерли, коли старий почав просторікувати про славу Тримів. Казав він про Дала Дрижаки-Хапай, Рорина Руйнівника, про сотню синів Гормонда Трима Пращура. Він витяг Червоний Доц і розповів, як Хільмар Трим Хитромудрий забрав клинка у лицаря в повній броні, маючи лише дерев'яного кийка та меткий розум. Він

говорив про давно загиблі кораблі та битви, забуті вісім сотень років тому. Натовп почав нудитися, а Трим все говорив і говорив, а потім говорив іще.

Коли нарешті відчинилися Тримові скрині, капітани побачили, які вбогі дарунки він їм приніс. «Престоли не купуються за спижеві брязкальця» — подумав Мокрочуб, і ніхто б не заперечив його правду, чуючи, як завмирають ріденькі вигуки «Трим! Трим! Трим-король!».

Аерон відчув напругу в животі. Йому здалося, що хвилі гатять об берег та кораблі гучніше, ніж перед тим. «Час, — подумав він. — Час Віктаріонові оголосити себе королем.»

— Хто королюватиме над нами? — знову скричав жрець, але цього разу знайшов пронизливими чорними очима свого брата у натовпі людей. — Дев'ятеро синів народилися від лона Квелона Грейджоя. Один був могутніший за інших і ніколи не знав страху!

Віктаріон зустрів його погляд і кивнув головою. Капітани розступилися, коли він рушив угору схилом.

— Благослови мене, брате, — мовив Віктаріон, досягши вершини, став на коліна і схилив голову. Аерон відкоркував міха і пролив цівочку морської води на чоло братові.

— Що мертво, те вже не помре, — мовив жрець.

І Віктаріон відповів:

— Ба постане знов, тверде і непохитне.

Коли Віктаріон підвівся на ноги, за ним вишикувалися його поборники: Ральф Перебийнога, Рудий Ральф Мурованець і Нут Голій, усі — уславлені воїни. Мурованець ніс прапор Грейджоя — золотого кракена на полі чорному, наче нічне море, і щойно його розгорнув, як капітани й королі почали волати ім'я великого керманича. Віктаріон почекав, поки вони замовкнуть, потім почав:

— Ви усі мене знаєте. Якщо хочете послухати солодких слів, шукайте когось іншого, бо я не маю язика співця. Я маю сокиру і ось їх.

Він здійняв догори велетенські закольчужені руки, а Нут Голій показав сокиру — страшний

важкий шмат куваного заліза.

— Я був вірним братом, — вів далі Віктаріон. — Коли Балон одружувався, то саме мене надсилав на Харло привезти йому наречену. Я водив його лодії в безліч битв і жодної не програв, крім однієї. Коли вперше Балон поклав на себе корону, саме я рушив на Ланіспорт прищемити левові хвоста. Другого разу він надіслав мене зловити і оббілувати Молодого Вовка, якщо той припхається додому. Від мене ви отримаєте все, що від Балона, ба більше. Я все сказав.

Поборники почали виспівувати:

— Віктаріон! Віктаріон! Віктаріон-король!

Нижче схилом його люди перекинули скрині, і звідти полився водоспад срібла, золота, коштовного каміння — багатство, узятє в наскоках і битвах. Капітани ринули, запинаючись один об одного, хапати собі найбагатші прикраси, вигукуючи: «Віктаріон! Віктаріон! Віктаріон-король!». Аерон дивився на Вороняче Око. «Чи заговорить він зараз, а чи дозволить король-вічу тривати, як Бог дасть?»

Косовид з Косача саме шепотів щось у Еуронове вухо.

Але рейвахові поклав край не Еурон, а жінка. Вона вклала до рота два пальці та свиснула. Різкий пронизливий звук прорізав гармидер, наче ніж — м'який сир.

— Дядьо! Дядьо!

Вона нахилилася, підхопила плетену золоту гривню і стрибнула на сходи. Нут ухопив був її за руку, і Аерон уже сподівався, що поборник його брата вгамує небогу, але Аша спритно викрутилася з руки Голія, а Рудому Ральфові сказала стиха щось таке, від чого той ступив убік. Коли вона видерлася нагору, всі вітальні вигуки замовкли. Адже Аша була донькою Балона Грейджоя, і юрбі кортіло послухати, що вона має сказати.

— Ви дуже добрі, дядьо, що принесли на моє королево-віче такі багаті дарунки, — мовила вона до Віктаріона, — але ж нащо вдягли таку важку броню? Не бійтеся, обіцяю вас не чіпати.

Аша обернулася лицем до капітанів.

— Немає нікого відважнішого за мого

дядька, нікого дужішого, нікого лютішого в битві. І до десяти він рахує незгірш будь-кого на світі, я сама бачила... хоча коли треба полічити до двадцяти, то вже мусить зняти чоботи.

Натовп засміявся.

— Але ж синів, на жаль, він не має. Дружини його вмирають одна за одною. Вороняче Око — старший за нього і має вищі права...

— Саме так! — заревів знизу Рудий Весляр.

— Хай так, але мої права ще вищі. — Аша поклала собі гривню на голову і хвацько її скособочила; золото заблищало на темному волоссі. — Балонові брати не можуть бути ближчими до престолу, ніж Балонові сини!

— Балонові сини мертві! — закричав Ральф Перебийнога. — Я бачу перед собою лише маленьку Балонову донечку!

— Маленьку? — Аша запхала собі руку під сорочку. — Ой! А що це в мене тут? Хочеш, покажу? Дехто з вас їх не бачив, відколи перестав смоктати мамцю!

Натовп знову зареготав.

— Цицьки в короля — жахлива біда, оце твоя пісня? Ну, Ральфе, ти мене спіймав — я справді жінка... зате молода жінка, не стара баба, як ти! Ральфом Перебийногою тебе кличуть... а кому ти ноги перебив? Чи не собі часом?

Аша витягла кинджала з-поміж грудей.

— Я теж мати, і ось моє грудне немовля!

Вона здійняла кинджала догори.

— А ось мої поборники!

Вони проштовхалися повз Віктаріонову трійцю і стали нижче від неї: К'ярл Дівчисько, Трістіфер Ботлик і Лицар — пан Харрас Харло, що мав меча на ім'я Присмерк, овіяного не гіршими піснями, ніж Червоний Дощ Дунстана Трима.

— Мій дядьо каже, ви його знаєте. Мене ви теж начебто знаєте...

— Я б хотів спізнати краще! — заволав хтось.

— Іди додому і спізнай дружину! — миттю відгукнулася Аша. — Дядьо каже, він дасть вам іще того, що давав батько. Але що вам дав мій

батько? Хтось відповість: золото і славу. Солодку волю, скаже хтось інший. Так, це було... але були і вдови, як вам розкаже князь Черноплив. Скільки ваших домівок віддали вогню, коли прийшов Роберт? Скількох дочок споганили гвалтом? Спалені містечка, зруйновані замки — це теж дав вам мій батько. Поразка — ось його дарунок. І дядько хоче дати вам ще. Але не я!

— Що ж ти нам даси? — запитав Лукас Кидь. — Гаптування?

— Так, Лукасе. Я вигаптую нам королівство. — Аша перекинула ножа з однієї руки в іншу. — Нам слід засвоїти науку Молодого Вовка, який виграв усі битви... і програв свою війну.

— Вовк — не кракен! — заперечив Віктаріон. — Що кракен ухопить — те вже не віддасть, хоч корабель, а хоч кита у морі.

— І що ж ми вхопили, дядько? Північ? А що таке північ, як не версти, версти верст, а потім іще версти, де не чути шуму моря? Ми захопили Калин-Коп, Жбир-у-Пущі, Торгенів Закут, ба навіть Зимосіч. І чого досягли?

Вона майнула рукою, і жеглярі з її «Чорного вітру» виступили наперед, несучи на плечах скрині з дубу та заліза.

— Я віддаю вам багатство Каменястого Берега, — мовила Аша, поки відчиняли першу скриню. З неї висипалася і застукотіла долу сходами купа каміння — сірого, чорного, білого, вигладженого та заокругленого морем.

— Я віддаю вам багатства Жбиру, — продовжила вона, поки відчиняли другу скриню. З неї вихлюпнули хвилею соснові шишки, застрибали донизу, під ноги натовпові.

— І наостанок — золото Зимосічі.

З третьої скрині показалися жовті ріпки — круглі, тверді, завбільшки з людську голову. За мить вони теж розсипалися серед каменів та шишок. Аша наколола одну на кинджал.

— Хармунде Гоструне! — закричала вона. — Твій син Харраг загинув при Зимосічі за оце!

Аша зісмикнула ріпу з вістря ножа і кинула йому.

— Здається, ти маєш інших синів. Якщо хочеш змінити їхні життя на ріпу, кричи ім'я

мого дядька!

— А якщо я закричу твоє ім'я? — завимагав Хармунд. — Що тоді?

— Мир, — відповіла Аша. — Земля. Перемога. Я віддам вам Зміїв Ріг і Каменястий Берег, чорну землю, високі дерева і вдосталь каміння, щоб кожен молодший син побудував собі замок з палатами. Нашими будуть і північани... але не бранцями, а друзями, щоб разом стати проти Залізного Престолу. Ваш вибір є простим. Коронуйте мене задля миру і перемоги. Або мого дядька — задля нових воєн і нових поразок.

Вона знову вклала кинджал до піхов.

— То чого ви хочете, залізники?

— ПЕРЕМОГИ! — щосили заволав Родрік Читайло, склавши руки кухликом навколо рота. — Перемога буде наша, коли з нами Аша!

— Аша! — луною відгукнувся князь Баелор Черноплив. — Аша-королева!

Власні Ашині жеглярі підхопили заклик.

— Аша! Аша! Аша-королева!

Вони тупали ногами, струшували кулаками і

гукали на всю міць горлянок, а Мокрочуб слухав і не вірив своїм вухам. «Вона залишить велику справу свого батька недоробленою!» Але за неї кричав Трістіфер Ботлик, і багато Харлів, і дехто з Діверів, і червонопикий князь Марлин — більше людей, ніж жрець міг собі уявити... і всі вони горлали за жінку!

Але інші тримали язика за зубами або тихо бурмотіли щось до сусідів.

— Не бувати миру боягузів! — гарчав Ральф Перебийнога.

Рудий Ральф Мурованець розгорнув прапор Грейджоїв та заревів, наче бугай:

— Віктаріон! Віктаріон! ВІКТАРІОН!

Люди почали штовхатися. Хтось кинув шишку Аші в голову; коли вона ухилялася, з волосся в неї впала золота гривня-корона. Намить жерцеві здалося, що він стоїть на верхівці мурашника, а коло ніг кипить-юрмиться кілька тисяч мурашок. Здіймалися та опадали хвилі вигуків «Аша!», «Віктаріон!», і здавалося, що зараз усіх поглине жорстока буря. «Буребог серед нас, — подумав жрець, — це він сіє

ніколи, він раптом стих.

Нарешті в сурмача скінчився подих. Він похитнувся, запнувся, трохи не впав. Жрець побачив, як Косовид з Косача захопив його попід лікоть, щоб утримати на ногах, а Ліворукий Лукас Кидь вийняв чорний скручений ріг з його рук. Зсередини рогу підіймалася цівочка диму; жрець побачив кров та пухирі на вустах людини, що сурмила у нього. Птах на грудях теж спливав кров'ю.

Еурон Грейджой повільно зійшов на пагорб. Усі очі були прикуті до нього. Вгорі пронизливо верещав мартин. «Не може безбожник сидіти на Морекамінному Престолі» — подумав Аерон, але знав, що мусить дати братові сказати своє слово. Його вуста заворушилися у молитві.

Поборники Аші розступилися, і Віктаріонові теж. Жрець ступив назад і поклав одну долоню на холодний шорсткий камінь ребер Нагги. Вороняче Око зупинився нагорі сходів перед дверми до палат короля Герея і обернув своє усміхнене око до капітанів та королів. Але

Аерон відчував і друге око теж — те, яке Еурон беріг прихованим.

— ЗАЛІЗНЯКИ! — гучно промовив Еурон Грейджой. — Ви чули мій ріг. Тепер почуйте мої слова. Я є братом Балона і найстаршим з живих синів Квелона Грейджоя. У моїх жилах тече кров князя Вікона і кров Старого Кракена. Але я плавав у дальші моря та землі, ніж вони. Лише один живий кракен ніколи не знав поразки. Лише один ніколи не згинав колін. Лише один дістався Асшаю коло Тіні, бачив там дива і жахи понад людську уяву...

— Якщо тобі до смаку Тінь, то повертайся туди! — загукав рожевощокий К'ярл Дівчисько, один з Ашиних поборників.

Вороняче Око і оком не змигнув.

— Мій менший братик хоче скінчити Балонову війну і забрати північ. Моя небога хоче подарувати нам мир і соснові шишки. — Його сині вуста викривилися у посмішці. — Аша прагне перемоги замість поразки. Віктаріон прагне мати королівство замість кількох жалюгідних сажнів землі. Від мене ви

матимете і те, й інше.

— Воронячим Оком кличете ви мене. Гарзд, але хто має гостріше око, ніж гайвороння? Після кожної битви воно злітається сотнями й тисячами задля учти на трупах загиблих. Гайвороння чує смерть здалеку. І я кажу вам: Вестерос помирає. Ті, хто полетять разом зі мною, матимуть пишну учту до кінця своїх днів.

— Ми з вами — залізного роду, який від діда-прадіда звойовував і підкорював. Колись нашу волю і наказ чули всюди, де плещуть хвилі моря. Мій брат хоче, щоб ви вдовольнилися холодною похмурою північчю, моя небога обіцяє вам лише її шмат... але я дам вам Ланіспорт, Вирій, Вертоград, Староград. Річковий край і Обшир, королівську пущу та Мокрохаці, Дорн та Порубіжжя, Місячні Гори та Долину Арин, Тарф і Пороги. Візьмімо усе, кажу я вам. Візьмімо Вестерос і пануймо!

Він зиркнув на брата свого, жерця, і додав:

— Звісно ж, задля слави нашого Потоплого Бога!

На пів-удару серця Аерона аж захопила зухвалість його наміру. Жрець і сам плекав ту саму мрію, коли вперше побачив у небесах червону комету. «Риньмо на зелені землі з вогнем і мечем, викориньмо сімох септонових бовванів і білі дерева північан...»

— Гей, Вороняче Око! — покликкала Аша. — Чи не лишив ти, часом, рештки розуму в далекому Асшаї? Якщо ми не можемо втримати північ — а ми не можемо — то як здобудемо Семицарство?

— Його вже здобували раніше. Невже Балон так погано вчив свою дівчинку науці війни? Гей, Віктаріоне! Донька нашого брата, схоже, ніколи не чула про Аегона Завойовника!

— Аегона? — Віктаріон схрестив руки на броньованих грудях. — До чого тут Завойовник?

— Я знаю про війну стільки ж, скільки й ти, Вороняче Око, — мовила Аша. — Аегон Таргарієн підкорив Вестерос драконами!

— І ми вчинимо так само! — пообіцяв Еурон Грейджой. — Той ріг, що ти чула, я знайшов

серед димливих руїн загиблої Валерії, де не сміла ступати ногою жодна інша людина. Ти чула його заклик і відчула його силу. Це драконовий ріг, схоплений смугами червоного золота і валерійського булату, карбований могутніми чарами давнини. Драконовладці старих часів, коли ще не настало Лихо, сурмили у такі роги. Цим рогом, залізняка, я підкорю драконів своїй волі.

Аша зареготала вголос.

— Ти б краще знайшов ріг для підкорення кіз, Вороняче Око — хоч мав би собі розвагу! Драконів більше немає в світі!

— І знову ти, дівчинко, помиляєшся. Драконів у світі є три, і я знаю, де їх шукати. Певно ж, таке знання варте плавникової корони.

— Еурон! — щосили заволав Ліворукий Лукас Кидь.

— Еурон! Вороняче Око! Еурон! — заревів Рудий Весляр.

Німі почвари з «Тиші» відкинули віки Еуронових скринь і висипали дарунки перед

капітанами та королями. І тоді жрець почув голос Гото Харло, котрий нахапав собі повні руки золота. Почув крик Горольда Дівера і Еріка Трощи-Ковадло.

— Еурон! Еурон! — Вигуки гучнішали, перетворювалися на ревище. — ЕУРОН! ЕУРОН! ВОРОНЯЧЕ ОКО! ЕУРОН-КОРОЛЬ!

Луна котилася пагорбом Нагги, наче то сам Буребог струшував небеса.

— ЕУРОН! ЕУРОН! ЕУРОН! ЕУРОН!
ЕУРОН! ЕУРОН!

Навіть божий слуга може спізнати сумнів. Навіть пророк може спізнати страх. Аерон Мокрочуб сягнув у глибини власної душі по свого бога, але не знайшов нічого, крім тиші. Тисячі голосів навколо вигукували ім'я його брата — а він чув лише скрегіт іржавих залізних завіс.

Брієнна

На схід від Дівоставу починалися дикі й високі пагорби, а сосни тіснилися навколо, наче військо мовчазних сіро-зелених списників.

Спритний Дик казав, що узбережний шлях має бути найкоротшим і найлегшим, тому вони рідко втрачали затоку з очей. Містечка та села уздовж берега потроху меншали і стрічалися рідше. Надвечір подорожні знаходили корчму; Крабб спав у спільній кімнаті з іншими мандрівниками, а Брієнна брала собі й Подріку окрему.

— Дешевше спати на спільному ліжку, м'єспані, — канючив Спритний Дик. — Ну покладіть між нами меча, коли що. Старий Дик нікому зла не робить. Я шляхетний, наче лицар, і наміри мої світлі, як день.

— Нині дні похмурі й темні, — відповідала

Брієнна.

— Ну може й так. Не пускаєте на ліжко — то пустіть хоч згорнутися на підлозі. Майте ласку, ясна панно!

— На мою підлогу — не пущу.

— Хтось подумає: ви мені не довіряєте!

— Довіру заробляють. Як золото.

— Ну як скажете, м'сьпані, — відповів Крабб, — та північніше, де дорога кінчається, там-таки доведеться Дикові повірити. Якби я там схотів забрати ваше золото під загрозою меча, хто б мене зупинив?

— Ти не маєш меча. Я маю.

Відтак Брієнна захряснула двері між ними і постояла, дослухаючись, поки не впевнилася, що її супутник пішов. Хай яким спритником він себе вважав, Дик Крабб не був ані Хайме Ланістером, ані Скаженим Повхом, ані навіть Гамфреєм Штиром. Кощавий і погано годований, з броні він мав на собі лише пом'ятий шоломець, поплямований іржею, а замість меча носив старого визубреного кинджала. Якщо не підпускати його до себе уві

сні, небезпеки він не становив жодної.

— Подріку, — мовила Брієнна, — скоро настане день, коли ми не зуміємо знайти корчму на ніч. Нашому провідникові я не довіряю. Чи зможеш ти стерегти мене уві сні, коли ми отаборимося?

— Не спати, коли ви спите, пані? Пане? — Він подумав трохи. — Я маю меч. Якщо Крабб спробує вам зашкодити, я його вб'ю.

— Ні, — суворо відрізала вона. — Не намагайся з ним битися! Я прошу лише дивитися за ним, коли я сплю. Якщо він зробить щось підозріле — збуди мене. Побачиш, я прокидаюся швидко.

Крабб показав своє справжнє єство вже наступного дня, коли вони зупинилися напоїти коней. Брієнна пішла за куці випорожнити міхур, але щойно сіла навпочіпки, як почула слова Подріка:

— Що це ви робите? Ану йдіть геть!

Вона скінчила справу, підсмикнула штани і повернулася до шляху, де Спритний Дик саме відтирав борошно з пальців.

— У саквах ти драконів не знайдеш, — мовила йому Брієнна. — Я тримаю золото при собі.

Частину грошей вона везла в гамані при поясі, решту — в кількох кишенях, нашитих під одягом. Пухкий гаманець у саквах був натоптаний лише мідяками, малими й великими, шагами та півшагами, дрібними зірками... і тонко змеленим білим борошном, щоб здаватися ще пухкішим. Борошно вона купила в кухаря «Семи мечів» того ранку, коли виїжджала з Сутіндолу.

— Дик нічого поганого не хтів, м'єспані. — Він розчепірів замурзані борошном пальці, показуючи, що беззбройний. — Я лишень подивився, чи ви маєте дракони, яких мені обіцяли. У світі-бо повно шахраїв, ладних надурити чесну людину. Ні-ні, крийте боги, я не кажу, що ви з таких!

Брієнна щиро сподівалася, що провідник з нього трохи кращий, ніж злодій.

— Поїхали вже, — відповіла вона і сіла в сідло.

Під час подорожі Дик часто заводив пісню, та ніколи цілу — вірш з однієї, кілька рядків з іншої. Брієнна мала підозру, що так він сподівався замилити їй очі й послабити пильність. Інколи він намагався вмовити її з Подріком підспівувати, але завжди марно. Подрік надто соромився і запинався язиком, а Брієнна не співала ніколи. «Ви співали вашому батькові? — питала її колись пані Старк у Зимосічі. — А Ренлі?» Ні, вона не співала, ніколи, жодного разу, хоча й хотіла... жадала... мріяла...

Коли Спритний Дик не співав, то теревенив, переповідаючи казки півострова Гостроклішнтя. Кожен тутешній похмурий яр і темний закуток мав свого господаря, а єднала їх усіх лише недовіра до чужинців. Кров першолюдей, темна та сильна, текла у їхніх жилах.

— Андали намагалися захопити Гостроклішню, та ми різали їх по долинах і топили у болотах. Але чого не досягли сини мечами, те зробили їхні гарненькі доньки поцілунками. Вони повиходили заміж за голів

тих домів, яких не зуміли скорити.

Королі Сутіндолу Морочники свого часу намагалися підкорити Гостроклішню своїй владі. Потім те саме спробували зробити Мутони з Дівоставу, а пізніше — пихаті Кельтигари з Крабового острова. Та клішняки знали свої ліси і болота краще за будь-яких прибульців, і коли приходила біда, зникали у печерах, що пронизували їхні пагорби, наче бджолині стільники. Коли ж не треба було воювати з загарбниками, вони воювали один з одним, і ті криваві чвари були чорніші й згубніші, ніж болота у долинах. Час від часу якийсь видатний звитяжець приносив півострову мир, який, проте, ніколи не тривав довше за його життя. Одним з видатних був князь Люципер Загарт, а також брати Брюни. Ще суворішим за них був свого часу старий Гострокістка, але за наймогутніших вважалися Крабби. Дик відмовлявся вірити, що Брієнна ніколи не чула про лицаря Кларенса Крабба та його звитяги.

— Та навіщо мені брехати? — казала вона

йому. — Кожна місцина має своїх казкових звияжців. От приміром, там, звідки я, у піснях оспівується пан Галадон з Морна, Бездоганний Лицар.

— Пан Галахто звідкіля? — пирхнув він. — Ніколи про такого не чув. І з якого це дива його кликали бездоганним?

— Пан Галадон був воїном такої відваги, що сама Діва віддала йому своє серце і зачарований меч як запоруку кохання. Правдива Діва звався той меч, і жоден звичайний меч не міг його стримати, жоден щит — відвернути поцілунок Диви. Пан Галадон носив Правдиву Діву гордо і чесно, але виймав із піхов лише тричі — адже нешляхетно битися такою зброєю проти пересічного смертного.

Почувши це, Крабб заходився глузувати:

— Бездоганний Лицар? Безголовий Дурень, сказав би я. Нащо тягати при собі чарівного меча, щоб ніколи його не виймати?

— Заради честі, — відповіла Брієнна. — Так чинять заради честі.

Але Дик тільки зареготав гучніше.

— Пан Кларенс Крабб, м'єспані, підтер би вашим Бездоганним Лицарем свою волохату дупу. Якби вони стрілися, то на полиці у Шептунах стояла б іще одна кривава голова, ось я вам що скажу. «Треба-таки було витягти мого чарівного меча, — скаржилася б вона до інших. — Чого ж це я його не витягнув?»

Брієнна мимоволі посміхнулася.

— Може, й так, — погодилася вона, — але пан Галадон не був дурнем. Проти ворога у вісім стоп заввишки та верхи на зубрі він би, напевне, оголив Правдиву Діву. Кажуть, одного разу він убив нею дракона.

Але Спритного Дика здивувати було важко.

— Гострокістка теж бився з драконом, та йому чарівний меч не знадобився. Він йому просто шию в вузол зав'язав, і той як вогонь видихав, то смажив власну сраку.

— А що робив Гострокістка, коли прийшов Аегон з сестрами? — запитала Брієнна.

— Мертвий лежав. Хіба м'єспані не знають?
— Крабб кинув на неї погляд спідлоба. —

Аегон надіслав до Гостроклішні свою сестру, оту Візенью. Тутешнє панство чуло про Гаренову долю, і щоб собі дурниць не наробити, склало мечі коло її ніг. Королева прийняла їх до себе у підданство і розказала, що тепер вони не мають кланятися ані Дівоставові, ані Крабовому острову, ані Сутіндолові. Щоправда, клятї Кельтигари все одно надсилали збирачів податків на східне узбережжя, і дехто навіть час від часу повертався живий... та загалом ми вклонялися лише власним князям і королю. Справжньому королю — не Роберту з його вилупками.

Він сплюнув на землю.

— З принцом Раегаром на Тризубі були Крабби, Брюни, Багнюки, і в Королегвардії теж. Загарт, Печір, Соснець і аж троє Краббів: Клемент, Руперт і Кларенс Коротун. На зріст він був шість стоп, але ж коротун проти того, справжнього пана Кларенса. Ми тут, на Гостроклішні — добрі піддані драконових королів.

Рухаючись на північ та схід, вони стрічали

щораз менше людей, аж нарешті корчми та заїзди зникли зовсім, і шлях берегом затоки перетворився з колій на плутанину бур'яну. На ніч вони спинилися у рибальському селищі; Брієнна дала тамтешнім мешканцям кілька мідяків за дозвіл переспати у сіннику. Горище вона забрала для себе з Подом і втягнула за собою драбину.

— От ви мене тут лишили на самоті, а я, приміром, узяв би та й украв ваших коней! — вигукнув Крабб знизу. — То може, їх теж зведете драбиною до себе, м'сьпані?

Коли Брієнна не відповіла, він продовжив:

— Нині на дощ заноситься, сильний та холодний. Ви там із Подом спатимете гарненько та тепленько, а Дик, старий неборака, тут унизу дрижаки хапатиме!

І заходився лаштувати собі постіль з купи сіна, хитаючи головою та бурмочучи собі під ніс.

— Отака панянка-невіра трапилася — скільки живу, ще такої не бачив...

Брієнна скрутилася під кобеньком; Подрік

позіхав коло неї. «Не завжди я була така невіра! — мало не закричала вона Краббові. — Малим дівчиськом я вірила, що всі чоловіки шляхетні, як мій батько!» Навіть ті, які хвалили її вродливе личко, високий зріст, меткий розум, зграбне танцювання. Облуду з очей обтрусила їй септа Роела.

— Вони таке кажуть, щоб вислужити приятель твою вельможного панотця, — пояснила божа жінка. — Шукай правди у своєму люстрі, а не на язиках чоловіків.

То була сувора наука, що змусила її плакати, але добре послужила потім при Вирії, коли пан Гайл та його приятелі виграли собі гру. «Дівчині в цьому світі личить трохи недовіри, бо недовго і спаплюжитися» — думала вона, поки починався дощ.

У бугурті при Лихомості вона одного за одним вишукувала своїх залицяльників і гамселила їх, скільки ставало сили. Паціор, Амброс і Куц, Марк Мулендор, Раймонд Нелан і Віл Гайстер. Вона збила конем Гаррі Тартака, розтрощила Робінові Гончару шолома і

залишила на ньому страшного рубця. Нарешті, коли впав останній з них, Вишня Мати подарувала їй Конінгтона. Того разу пан Ронет мав у руці меча, не троянду. І кожен завданий нею удар був солодший за поцілунок.

Лорас Тирел останнім спізнав на собі її гнів. Він ніколи за нею не впадав, ба й не помічав майже, але ж носив на щиті три золоті троянди, а Брієнна ненавиділа усі троянди до останньої — самий їхній вигляд додавав їй пекельної сили. Так вона і заснула, згадуючи той бій та бачачи уві сні, як пан Хайме застібає їй на плечах веселкове корзно.

Наступного ранку дощило, як і напередодні. Поки товариство снідало, Спритний Дик запропонував почекати, щоб дощ скінчився.

— Коли ж це він скінчиться? Завтра? За місяць? Наступного літа? Ні, не годиться. Маємо чим накинутися згори, а попереду — чимало верст.

Дощ лупив цілісінький день. Вузька стежка, якою вони рухалися, скоро перетворилася на струмок грязюки. Дерев, що зрідка стрічалися

навколо, стояли зовсім голі; невпинний дощ прибив упале листя до землі та зробив з нього вогкий брунатний килим. Незважаючи на білячу підбивку, Дикова кирея просякла наскрізь; Брієнна побачила, як він тремтить, і на якусь мить навіть поспівчувала небораці. «Видно, що давно і не їв як слід.» Їй стало цікаво, чи й існує на світі та перемитницька затока і зруйнований замок під назвою Шептуни. Голодні люди здатні на відчайдушні вчинки. Може, він усе вигідавав, щоб її зманити та обдурити. Раптова підозра стала кислим колом у животі.

На якийсь час невгамовний стукіт і шурхіт дощу став єдиним шумом у цілому світі. Спритний Дик сунув уперед, ні про що не відаючи. Брієнна сторожко спостерігала за ним. В око їй вкинулося, як низько він згинає спину — мовби сподівається злитися з сідлом і десь там під ним уберегтися від води з неба. Цього разу, коли вже сутеніло, їм на очі не трапилося жодного села чи хутора, ба навіть жодного дерева, щоб під ним заховатися. Таборувати

вони мусили між дрібних скель, за двадцять сажнів від припливної смуги. Та все ж скелі давали бодай якийсь притулок від вітру.

— Краще нам нині поставити варту, м'сьпані, — мовив до неї Крабб, поки вона намагалася підпалити шматки плавнику. — В таких місцях, як оце тут, трапляються чваки.

— Чваки? — Брієнна кинула на нього підозріливий погляд.

— Чваки — то потвори, чудовиська, — легковажним голосом пояснив Спритний Дик. — Вони схожі на людей, якщо близько не дивитися, але голови в них завеликі. Де добрі люди мають волосся, там чваки мають луску. Вони бліді, наче в риби черево, а між пальцями у них перетинки. Завжди мокрі, смердять рибою, губи мають жирні та вислі, а за ними — добрячі зелені зуби, гострі, наче голки. Брешуть, буцімто першолюди їх усіх убили, та ви не вірте. Вони приходять уночі, крадуть неслухняних малих дітей — прокрадаються до домівок на ногах з перетинками, чвакаючи на землі та підлозі. Отак: чвак-чвак. Дівчаток

тримають, щоб потім з ними паруватися, а хлопчиків їдять — розривають на шматки гострими зеленими зубами.

Дик вишкірився до Подріка.

— Тебе б таки з'їли, малий. З'їли б сирим, їй-бо.

— Хай спробують! Я усіх уб'ю! — відповів Подрік, торкаючись меча.

— Хе-хе, і спробують. Чваки легко не вмирають. — Він підморгнув Брієнні. — А ви, ясна панно — слухняна дівчинка?

— Ні.

«Нехай. Дурень меле, вітер носить.» Дерево було надто сире і не бажало займатися, хай скільки іскор сипала на нього Брієнна з кременя та кресала. Розпал трохи задимів, та й по тому — вогню роздмухати не вдалося. Брієнна з огидою покинула спроби, сперлася спиною на скелю, натягла на себе кобеняка і віддалася на милість холодній вогкій ночі. Мріючи про гарячу вечерю, вона пожувала смужку твердої солоної яловичини і послухала оповідку Дика про бій пана Кларенса Крабба з

королем чваків. «На язик він таки спритний, — визнала вона, — але й Марк Мулендор з мавпою умів розважати нівроку.»

Було надто вогко, щоб побачити захід сонця, надто сіро, щоб помітити схід місяця. Ніч була темна, без жодної зірки. Крабб вичерпав усі свої побрехеньки та ліг спати. Подрік теж скоро захропів. І лише Брієнна сиділа спиною до скелі, слухаючи хвилі. «Ти близько до моря, Сансо? — питала вона подумки. — Чекаєш у Шептунах на корабель, що ніколи не прийде? Хто там з тобою? Перевіз на трьох, казав він. Невже Біс приєднався до вас із паном Донтосом? Чи може, ти знайшла свою меншу сестру?»

День був довгий, і Брієнна почувалася украй втомленою. Сидячи спиною до каменю і слухаючи дощ, який тихо лопотів навколо, вона скоро закуняла, опустивши важкі повіки, а двічі навіть заснула. Удруге вона прокинулася різко, зненацька, з шаленим стукотом серця, переконана, що над нею хтось стоїть. Руки й ноги затерпли, кобеняк заплутався навколо

гомілок; вона відкинула його ногами і стала на землю. Спритний Дик згорнувся коло скелі, майже похований у важкому вогкому піску, і міцно спав. «Сон. То був лише сон.»

Чи не помилилася вона, утікши від пана Крейтона та пана Іліфера? Все ж таки, що не кажи, вони поводитися як добродішні лицарі. «Якби ж Хайме схотів поїхати зі мною» — подумала вона... але Хайме був лицарем Королегвардії, чиє місце — біля короля. Та й не до Хайме прагнуло її серце, а до Ренлі. «Я присяглася захищати його, і зазнала поразки. Потім присяглася помститися... і цього не справдила. Натомість я утекла з пані Кетлін... і зрадила її сподівання теж.» Вітер змінився, і струмки дощу тепер стікали її обличчям.

Наступного дня від шляху лишилася всипана камінням стежка, а тоді й вона перетворилася на ледве помітний натяк. Приблизно пополудні всі натяки скінчилися коло підніжжя вивіреного стрімчака. Згори на хвилі моря супився невеличкий похмурий замок, чиї три скособочені вежі вирізнялися проти

свинцевого неба, наче різьблені.

— Ото Шептуни? — запитав Подрік.

— Це тобі що, руїна? Очі пролупи. — Крабб сплюнув на землю. — Це Лихе Лігво, де тримає стіл старий князь Брюн. Дороги далі немає — поїдемо під соснами.

Брієнна роздивилася стрімчак.

— А туди нагору як потрапимо?

— Та залюбки! — Спритний Дик повернув коня. — Тримайтеся Дика, не губіться. Хто лінкуватиме — тих притьмом чваки вхоплять.

Шлях нагору виявився крутою кам'янистою стежкою, схованою у щілині скелі. Більша його частина виникла зусиллями природи, але тут і там виднілися сходинки, вирізані полегшити підйом. Стежку стискали з обох боків стрімкі скелі. Поїдені століттями пронизливого вітру та солоних бризок, вони де-не-де набули чудернацьких обрисів. Спритний Дик показав декілька, поки подорожні дерлися стежкою.

— Онде голова страшного велетня, бачите? — казав він, і Брієнна посміхалася, коли таки бачила. — А осьо кам'яний дракон. Інше крило

відвалилося, коли мій татусь був хлопчиком. А вище — наче цицьки старої відьми висять.

І крадькома кидав погляд на пласкі груди Брієнни.

— Пане? Пані? — покликав Подрік. — Там вершник.

— Де? — Жодна зі скель навколо не мала подібності до вершника.

— На дорозі. Не кам'яний. Справжній. Їде за нами. Отам унизу, — вказав малий.

Брієнна крутнулася у сідлі. Вони вже досить видерлися схилом, щоб бачити на багато верст уздовж берега. Кінний наближався тим самим шляхом, яким прибули вони, за три або чотири версти. «Знову?» Вона кинула на Спритного Дика підозріливий погляд.

— Киньте ото на мене зиркати! — обурився Крабб. — Хай хто він є, Спритний Дик його не знає. Мабуть, хтось із Брюнових людей — мо', вертається з війни. А чи який співець — блукає світом, та й приблукав.

Він повернув голову і плюнув.

— Хоч не клятий чвак, хай йому грець. Ті

почвари верхи не їздять.

— Авжеж, — буркнула Брієнна. Хоч у цьому між ними панувала згода.

Останній десяток сажнів підйому виявився найкрутішим та найзрадливішим. З-під копит коней кришилися камінці, торохтіли каменястою стежкою позаду. Коли вершники виникли зі скельної улоговини, то опинилися просто попід замковими мурами. Згори з бойового ходу на них витріщилося обличчя, потім зникло. Брієнні здалося, що то жінка; саме так вона і сказала Дикові. Той погодився.

— Брюн уже застарий мурами дертися, а сини з онуками пішли на війну. Тут лишилися самі баби та дівки. Ну хіба ще кілька шмаркачів.

Брієнні на язика крутилося запитання, до котрого короля пристав князь Брюн, але те вже не важило. Синів Брюна вдома не було, дехто міг зовсім не повернутися з війни. «Щедрої гостини нам тут не бачити.» Замок, повний самих лише старих, жінок та дітей, нізащо б не відчинив браму озброєним чужинцям.

— Кажеш про князя Брюна так, наче ти його знаєш, — мовила вона до Спритного Дика.

— Мо', колись і знав.

Брієнна зиркнула на груди його свитини. Обірвані нитки та клапоть темнішої тканини на одязі показували, звідкіля було відірвано нашитого значка. Її провідник був утікачем з війська — жодних сумнівів. А чи вершник позаду не міг бути одним з його побратимів?

— Треба їхати уперед, — наполягав Дик, — поки Брюнові не стало цікаво, чого це ми стовбичимо під його мурами. А стрілити з арбалета може і дівчисько.

Дик змахнув рукою на вапнякові горби, що здіймалися поза замком, темніючи порослими лісом схилами.

— Відси дороги вже нема, лише річища і звірині стежки. Та панні нема чого боятися. Спритний Дик тут усе знає.

Саме цього Брієнна і побоювалася. Верхівкою пагорба пролітав свіжий вітер, але їй у повітрі настирливо смерділо зрадою та пасткою.

— А той вершник?

Якщо його кінь не вмів бігти хвилями, йому теж скоро доведеться видиратися берегом угору.

— А що вершник? Якщо то якийсь дівоставський лайдак, то може, і не знайде цю бісову стежку. А коли знайде, то ми вже загубимося в лісі. Там дороги нема — куди ми поїхали, не видно.

«Хіба що умієш бачити наші сліди.» Брієнна завагалася, чи не краще перестріти вершника просто тут, з мечем у руці. «Я виглядатиму дурепою, якщо то мандрівний співець або син князя Брюна.» Все ж таки Крабб, напевне, має рацію. «Якщо не відчепиться до ранку, тоді дам йому ради.»

— Гаразд, як знаєш, — відповіла вона, спрямовуючи кобилу до дерев.

Замок князя Брюна поволі меншав у них за спинами, а згодом зник з очей. Навколо здіймалися смереки та вартові сосни — величезні, огорнуті зеленню списи, спрямовані у небо. Підстилка складалася з упалої глици —

щільної та товстої, всипаної шишками. Копита коней не вибивали з неї жодного шуму — як не вибив би, мабуть, і могутній тур. Почався дощик, потім спинився, потім знову засіяв з неба, та серед сосен вони майже нічого не відчували. Утім, просуватися у лісі поважчало. Брієнна потроху трусила кобилою крізь зелений морок, вихиляючись туди-сюди між дерев. Вона розуміла, що тут дуже легко заблукати — усі напрямки виглядали однаково. Навіть повітря, тихе і незворушне, здавалося якимось сіро-зеленим. Соснове гілля дряпало їй руки і гучно шкреблося по новому, щойно змальованому щиті. Моторозна тиша з кожною годиною шляху дедалі гірше давила на голову.

Спритний Дик теж непокоївся. Пізніше того ж дня, коли почало сутеніти, він спробував був заспівати.

— Бурий, чорний, волохатий, жив ведмідь побіля хати!... — завів Дик голосом рипким, наче нові чоботи. Але сосни проковтнули його пісню так само, як вітер і дощ, і невдовзі

поводир замовк.

— Погано тут, — мовив Подрік. — Погане місце.

Брієнна відчувала те саме, але завважила за краще не зізнаватися.

— У сосновому лісі завжди похмуро. Та зрештою, ліс як ліс. Чого нам тут боятися?

— Чваків? Балакучих голів?

— Меткий хлопчина! — реготнув Спритний Дик.

Брієнна кинула на нього роздратований погляд.

— Нема тут ніяких чваків, — мовила вона до Подріка, — і голів нема.

Схили вели вгору, схили вели вниз... Брієнна мимоволі почала молитися, щоб Спритний Дик виявився чесним і знав, куди їх веде. Сама вона вже не була певна, що самотуж знайде хоча б море. Небо над головою було хмарне, всуціль сіре — ані дня і ночі не розбереш, ані шляху серед зірок не пошукаєш.

Того вечора вони отаборилися рано — щойно спустилися з пагорба та опинилися на

краю лискучого зеленого болота. У сіро-зеленому світлі земля попереду здавалася твердою, та щойно вони на неї ступили, болото миттю проковтнуло коней аж до спини; довелося вертати і у боротьбі вибиратися на твердіший ґрунт.

— Байдуже, — запевнив їх Крабб. — Зараз повернемося на отой горб, та й спустимося іншим шляхом.

Наступний день не відрізнявся від попереднього. Вони сунули крізь дерева та драговини, під темним небом та дощем, що спинявся і починався знов, повз провалини, печери, руїни стародавніх фортець, чиї камені укривав мох. Тут про кожну купу каміння існував давній переказ, і Спритний Дик знав їх усі. З його оповідок випливало, що сосновими лісами Гостроклішні за століття пролилися цілі річки крові. Брієнні почав уриватися терпець.

— Скільки ще їхати? — завимагала вона зрештою. — Ми вже мало не кожне дерево на півострові побачили.

— Ну не кожне... — відповів Крабб. — Але

вже недалечко. Бачите — ліс рідшає. Ми вже коло вузького моря.

«Блазень, якого він мені обіцяв — то, певніше за все, буде моє власне віддзеркалення у калюжі» — подумала Брієнна. Та повертати назад, діставшись аж сюди, було безглуздо. Так само безглуздо, як і заперечувати свою втому. Брієннині стегна у сідлі геть закам'яніли; останніми днями вона спала лише по чотири години, поки Подрік її охороняв. Якщо Спритний Дик справді мав намір їх убити, то де ж, як не тут — у краю, котрий він добре знав. Може, Крабб вів їх до лігва зарізяк — своїх родичів чи приятелів, іще зрадливіших за нього. А може, просто водив колами, щоб той вершник їх наздогнав. Відколи вони залишили за спиною замок князя Брюна, то не бачили жодних ознак погоні — але ж це не означало, що мисливець її покинув.

«Може, таки доведеться його вбити» — подумала вона одного вечора, міряючи кроками табір. Ця думка її непокоїла; старий батьків майстер-мечник завжди сумнівався, чи

має вона досить гарту для битви.

— У твоїх руках буяє чоловіча сила, — казав їй пан Гудвін, і то неодноразово, — але в серці живе дівоча м'якість. Одна річ — вправлятися у дворищі з тупим мечем, інша — увігнати лікоть гострої криці людині в кендюх і дивитися, як згасають її очі.

Щоб загартувати дівчину, пан Гудвін надіслав її до батькового різника забивати ягнят і молочних паців. Паці нажахано кувікали, ягнята верещали, наче злякані діти. Коли справу було зроблено, Брієнна стояла засліплена слізьми, а наскрізь просочений кров'ю одяг потім віддала служниці спалити. І все ж пан Гудвін мав сумніви.

— Порося — то поросся, а людина — то геть інше. Коли я був зброєносцем, не старшим за тебе, то мав приятеля — дужого, прудкого, спритного переможця у навчальному дворі. Усі знали, що одного дня він стане уславленим лицарем. Тоді на Порогах почалася війна. Я бачив, як мій приятель збив ворога на коліна, вибив йому з руки сокиру, та коли мав уже

добити, зволікнув на пів-удару серця. А у битві то ціле життя. Ворог висмикнув з піхов кинджала і знайшов щілинку в обладункові мого приятеля. Сила, швидкість, відвага, тяжко виборена майстерність... усе розвіялося, наче блазенський пердь, бо хлопець завагався убити. Не забувай цього, дівчинко.

«Не забуду» — пообіцяла вона тіні старого лицаря посеред соснового лісу, тоді сіла на камінь, вийняла меча і заходилася гострити край. «Пам'ятатиму і молитимуся, щоб не вагатися.»

Наступний ранок зайнявся блідим, холодним та хмарним. Сонця вони не побачили, та коли чорне над головою обернулося на сіре, Брієнна зрозуміла, що час сідлатися. Спритний Дик знову завів їх до соснового лісу. Брієнна не відставала ані на крок; ззаду на своїй шкапі поспішав Подрік.

Замок з'явився без попередження. Однієї миті вони ще були у хащах лісу, серед сосен, що тяглися обабіч на багато верст, аж раптом обігнули невелику скелю і побачили попереду

прогалину. Ще за версту ліс раптово скінчився, за ним простяглося лише море та небо... і стародавній зруйнований замок на краю урвища, давно покинутий і зарослий бур'янами.

— Осьо Шептуни, — мовив Спритний Дик.
— Слухайте гарненько — то й почуєте голови.

Подрік широко роззявив рота з подиву.

— Я чую!

Брієнна теж почула. Тихе шурхотливе буркотіння виходило наче не з самого замку, а просто з землі. Наблизившись до стрімчаків, вони почули його краще. «Море» — усвідомила Брієнна. То хвилі гуркотіли у печерах та водоміях, проїдених ними під землею за довгі століття.

— Нема тут ніяких голів, — мовила вона. — Це хвилі шепочуть.

— Хвилі не шепочуть! То голови.

Замок був мурований зі старого каміння без вапна чи глини; жодні два камені не були схожі один на одний. Щілини між каменями густо заросли мохом; просто з підмурку витикалися

дерева. У більшості старих замків ріс божегай, та Шептуни, як на перший погляд, лише з нього і склалися. Брієнна підвела кобилу до урвища, де мур замку давно розсипався. Купи потрощеного каміння поросли курганами отруйного червоного плюща. Брієнна прив'язала коня до дерева і посунулася так близько до краю, як тільки наважилася. За п'ятдесят стоп унизу серед решток зруйнованої вежі вирували хвилі, а далі виднілося гирло великої печери.

— Це старий маняк, — мовив Спритний Дик, підбрівши ззаду. — Він упав, ще як я був такий, як пів-Подріка. Колись туди у затоку вели сходи, та коли скеля упала, то й вони посипалися. Тоді й пачкарі кинули тут зупинятися. А колись запливали човнами просто у печеру. Були ж часи. Онде, бачите?

Він поклав їй одну долоню на спину, а іншою вказав.

Брієнні забігали тілом мурашки. «Лишень підіпхне трохи — і я отам, у вежі.» Вона ступила крок назад.

— Забери від мене руки!

Крабб болісно скривився.

— Та я ж лишень...

— Мені начхати, що ти лишень. Де тут брама?

— Отам з іншого боку. — Він завагався. — Отой ваш блазень... він же образи не триматиме, га? — У голосі Крабба лунав острах. — Бо мені надвечір подумалося: а чи не сердиться він на Старого Дика за ту мапу, що я йому продав? І за те, що змовчав про перемитників, яких тут не буває.

— З золота, яке тобі належить, ти зможеш повернути йому все, що він заплатив за твою «поміч». — Брієнна не могла уявити, щоб Донтос Голярд становив для когось загрозу. — Це якщо він тут.

Вони обійшли мури. Замок мав три кути, чотирикутні башти на кожному куті. Ворота геть зогнили; коли Брієнна їх смикнула, дошки розвалилися на довгі вологі тріски, і половина посипалася просто на неї. Всередині панував зелений морок. Ліс пробив стіни, проковтнув

головну вежу та дворище. Але за брамою стояла решітка; зуби її глибоко занурилися у м'який вогкий ґрунт. Решітка була руда від іржі, але втрималася, коли Брієнна її струснула.

— Цими ворітьми довгенько ніхто не ходив.

— Я можу перелізти, — мовив Подрік. — Коло скелі. Де стіна впала.

— Небезпечно. Камені там непевні, а той рудий плющ отруйний. Має ж тут бути якась потерна.

На північному боці замку справді знайшлися двері, наполовину сховані під колючою купою ожини. Усі ягоди хтось повизбирував, половину куща вирубали, щоб дістатися дверей. Побачивши потрощені гілки, Брієнна відчула неспокій.

— Тут хтось був, і то нещодавно.

— Та ж ваш блазень і його дівчатка, — відповів Крабб. — Я ж вам казав.

«Санса?» Брієнна не могла в це повірити. Навіть уцент пропитий йолоп на кшталт Донтоса Голярда мав досить кебети, щоб не попхатися з дівчиною в таке похмуре місце.

Щось було у цих руїнах бентежне, щось непокоїло їй серце. Панну Старк вона тут не знайде, це певно... але подивитися не завадить. «Хтось тут таки був, — подумала Брієнна. — Хтось, кому треба ховатися.»

— Я піду всередину, — мовила вона. — Краббе, ти йдеш зі мною. Подріку, вартуй коней.

— Я теж хочу піти. Я зброєносець. Я можу битися!

— Саме тому я лишаю тебе тут. У цих лісах можуть трапитися розбійники. Нерозумно лишати коней без нагляду.

Подрік копнув чоботом камінця і буркнув:

— Як скажете.

Брієнна пробралася повз ожину і смикнула іржаве залізне кільце. Двері потерні вперлися на мить, тоді рвучко прочинилися, невдоволено риплячи завісами. Від гучного рипіння Брієнні стали дибки волосинки на потилиці. Вона витягла меч, почувуючись голою навіть у кольчuzі та вивареній шкірі.

— Та заходьте, м'сьпані! — заохотив Дик

ззаду. — Чого чекаєте? Старий Крабб помер тисячу років тому.

А й справді, чого вона чекала? Брієнна подумки обізвала себе дурепою. Єдиним шумом тут був гуркіт моря у печерах під замком, що наростав та спадав з кожною новою хвилиною. Здалеку він справді здавався шепотом, і на мить вона мало не побачила голови на полицях, що бурмотіли одна до одної. «Треба-таки було витягти мого чарівного меча, — казала одна голова до інших. — Чого ж це я його не витягла?»

— Подріку, — мовила Брієнна, — у мою постіль загорнуто меча в піхвах. Принеси його мені.

— Так, пане. Пані. Принесу, — відповів малий і побіг геть.

— Меча? — Спритний Дик почував за вухом. — Ви маєте меча в руці. Нащо вам другий?

— Цей тобі. — Брієнна простягла йому руків'я.

— Та невже? — Крабб обережно витяг

пальці уперед, наче клинок міг його вкусити. — Панна-невіра довіряє старому Дикові меча?

— Умієш ним битися, абощо?

— Я з Краббового роду! — Він вихопив меча з її руки. — Однієї крові зі старим паном Кларенсом!

Дик рубонув мечем повітря і вишкірився на Брієнну:

— Люди кажуть: меча на перев'язь — то вже і князь.

Повернувся Подрік Пейн, тримаючи Вірноприсяжця обачно, мов малу дитину. Спритний Дик присвиснув, побачивши багаті піхви з рядком левових голів, але ошелешено замовк, коли Брієнна вийняла клинка і зробила удар. «Навіть свистить він гостріше за звичний.»

— Ходи зі мною! — наказала вона Краббові й вислизнула крізь потерну, схиляючи голову в проймі дверей.

Перед нею відкрилося замкове дворище, поросле бур'яном. Ліворуч виднілася головна брама і рештки чогось схожого на стайню. З

половини стійл витикалися деревця, проростаючи аж крізь суху брунатну стріху. Праворуч вона побачила гнилі дерев'яні сходи, що вели до темного підземелля або льоху. На місці головної вежі лежала купа каміння, поросла зеленим та ліловим мохом. У дворищі не було геть нічого, крім бур'яну та соснової глиці. Усюди похмурими вчистими рядами стояли сосни та ялини, а посеред них — блідий чужинець, струнке молоде оберіг-дерево зі стовбуром білим, наче діва зі святої обителі. Темно-червоне листя облямовувало розлоге гілля; просто за деревом починалася пуста неба та моря, яку не ховав зруйнований мур.

А під деревом Брієнна побачила рештки багаття.

Шепіт настирливо поліз їй у вуха. Вона стала на коліно коло вогнища, підбрала зчорнілу паличку, принюхалася, поворошила попіл. «Хтось тут грівся минулої ночі. Або намагався подати знак кораблю.»

— Агов! — покликав Спритний Дик. — Хто тут є?

— Тихо! — наказала йому Брієнна.

— Та ховаються, мабуть. Хочуть роздивитися нас, перш ніж виходити.

Він наблизився до сходів, що вели під землю, і вдивився у пільму.

— Еге-гей! — загукав він знову. — Там хтось є?

Брієнна побачила, як хитнулося молоде деревце. З кущів вислизнув чоловік — такий забрьоханий, наче сам виткнувся з землі, мов дерево. У руці він тримав уламок меча, але здригнутися її змусив не меч, а обличчя з крихітними очицями і широкими пласкими ніздрями.

Вона знала цей ніс. Знала ці очі. Приятелі кликали чоловіка Пацем.

Далі все сталося за якийсь удар серця. Над цямриною колодязя з'явився другий чоловік, роблячи не більше шуму, ніж змія у купі вогкого листа. Він мав на голові залізного шоломця, огорнутого брудним червоним шовком, а у руці — короткого і товстого метального списа-сулицю. Брієнна знала і

цього. Позаду зашурхотіло, з червоного листя виткнулася униз голова. Крабб саме стояв під оберіг-деревом; він зиркнув угору і побачив обличчя.

— Гей! — гукнув він до Брієнни. — Осьо ваш блазень!

— Дику, — покликкала вона тихо і стривожено, — ходи до мене.

З оберіг-дерева звалився Пелех, іржучи осяччим сміхом. Він був одягнений у блазенські лахи — такі вицвілі та брудні, що за бурою грязюкою вже сховалося і сіре, і рожеве. Замість блазенського брязкальця він мав у руці потрійного телепня — три шпичасті кулі на ланцюгах, прикріплених до дерев'яного руків'я. Блазень рвучко змахнув телепнем, націляючись понизу, і одне з колін Крабба вибухнуло віялом крові та уламків кістки.

— Сміх, та й годі! — крякнув Пелех, коли Дик упав.

Меч, який дала поводитиреві Брієнна, вилетів з руки та зник у хащах бур'яну. Дик звивався на землі, верещав і намагався затиснути руками

криваву руїну свого коліна.

— Ой, дивіться! — скрикнув Пелех. — Це ж шахрай Дик, що намалював нам мапу. Ти прийшов аж сюди за нами, щоб віддати заборговане золото?

— Благаю! — заскавучав Дик. — Не треба, моя нога...

— Тобі болить? Хочеш, скінчу твої страждання?

— Облиш його, — мовила Брієнна.

— Ні! — щосили заверещав Дик, піднімаючи скривавлені руки на захист голови.

Пелех ще раз змахнув шпичастими кулями над головою і кинув їх просто Краббові у обличчя. Почувся огидний хрускіт. У тиші, що настала, Брієнна почула стукіт власного серця.

— От він поганець, цей Пелех, — гикнув чоловік, що вилазив з колодязя. Побачивши Брієннине обличчя, він зареготав. — Знову ти, дівко? Нишпориш за нами? Скучила за дружнім товариством?

Пелех перестрибнув з ноги на ногу та крутнув телепнем.

— Це вона по мене. Я їй снівся щоночі, коли вона пхала собі пальці в дірку. Вона мене хоче, хлоп'ята. Оця кобила хоче веселуна Пелеха! Я її гарненько вграю в сраку — надую їй черево своїм блазенським сім'ям, щоб налупила маленького мене!

— Тоді треба пхати в іншу дірку, Пелеше! — зауважив Тімеон своєю горловою дорнійською говіркою.

— Гаразд, я її в усі дірки вграю. Про всяк випадок.

Він рушив праворуч від неї, а Паць почав обходити ліворуч, притискаючи до зубчастого краю скелі. «Перевіз на трьох» — згадала Брієнна.

— Вас тут лише троє.

Тімеон знизав плечима.

— Ми розбіглися з Гаренголу кожен у свій бік. Урзвик та його хлопці подалися до Старограду. Рорж хотів утекти за море з Солепанви. А ми з друзями дісталися Дівоставу, але на корабель не пробралися. — Дорнієць підняв списа, готуючись кинути. — О,

а чи знаєш? Ти ж зубами вбила Варго! Такі справи. Йому вухо зчорніло і текло гнилим брудом. Рорж та Урзвик закликали тікати, але Цап сказав, що треба тримати його замок. Сказав, що він — князь на Гаренголі, і маєтності свої нікому не віддасть. Фафрав, як завжди, отим своїм язиком, ну ти чула. Переказували, що Гора порізав його на шматочки. Долоню одного дня, ступню — іншого. Чистенько, гарненько. Пеньки перев'язували, щоб довше прожив. Наостанок Гора зберігав прутня, але прилетів птах і покликав його до Король-Берега. То він скінчив справу і поїхав геть.

— Я тут не по вас. Я шукаю... — Вона трохи не сказала «сестру». — ...блазня.

— Ось тобі блазень! — задоволено вишкірився Пелех. — Я!

— Блазень, та не той! — вигукнула Брієнна. — Я шукаю іншого, у товаристві шляхетної дівчини, доньки князя Старка зимосіцького.

— То тобі треба до Хорта, — відповів Тімеон. — Але його тут теж нема. Лише ми.

— До Сандора Клегана? — перепитала Брієнна. — До чого тут він?

— Та це ж він забрав Старкову дівчину. Я чув, вона тікала до Водоплину, а він її викрав. От бісів пес.

«До Водоплину, — подумала Брієнна. — Вона тікала до Водоплину. До своїх дядьків.»

— Звідки ти знаєш?

— Ми дізналися від одного з Берікових посіпак. Блискавка її теж шукає. Надіслав людей нишпорити уздовж Тризуба. Ми натрапили на трьох після Гаренголу і гарненько розпитали одного, поки був живий.

— Він міг збрехати.

— Міг. Але не збрехав. Трохи згодом ми почули, як Хорт убив трьох людей свого брата у корчмі на перехресті. Там з ним було й дівчисько. Корчмар клявся і божився перед тим, як Рорж його зарізав. Хвойди казали те саме. І бридкі ж пики у них були! Не бридкіші за твою, та все ж...

«Він намагається мене відволікти, — зрозуміла Брієнна, — заколисати балачками.»

Паць тим часом підкрадався ближче, Пелех теж підстрибнув на крок. Вона відсунулася від обох і подумала: «Відтісняють до урвища. Дзуськи!».

— Ану не наближайтеся, — застерегла вона.

— Мабуть, я тебе в носа вграю, бридка дівко! — оголосив Пелех. — Ото буде розвага!

— Він має дуже маленьку пуцьку, — пояснив Тімеон. — Ану кидай свого гарненького меча, і тоді ми, жінко, будемо з тобою лагідні. Нам тільки й треба, що золота заплатити перемитникам.

— А якщо я дам вам золота, ви нас відпустите?

— Відпустимо, — посміхнувся Тімеон. — Ти нас лишень до дірки пусти, а ми навіть заплатимо, як порядній хвойді. По срібняку з кожного. А інакше заберемо золото і натішимся, як схочемо. А тоді укоськаємо, як Гора — пана Варго. То що обираєш?

— Оце! — І Брієнна кинулася у бік Паця.

Той скинув угору свого поламаного меча, щоб захистити обличчя, та вона націлялася не вгору, а вниз. Вірноприсяжець прокусив одяг,

вовну, шкіру і м'язи, уп'явся сердюкові у стегно. Паць навіжено змахнув зброєю, втрачаючи рівновагу. Уламок меча шкрябнув Брієнні по кольчuzі, а тоді Паць перекинувся на спину. Брієнна вдарила його вістрям у горло, крутнула клинок у рані та висмикнула назад, устигши обернутися саме тоді, коли Тімеонова сулиця свиснула повз обличчя. «Я не зволікнула, — подумала вона, відчуваючи на щoці кров. — Бачите, пане Гудвіне?» Поріз на щoці майже не відчувався.

— Твоя черга, — сказала вона Тімеонові, поки дорнієць витягав другу сулицю, коротшу і товщу за першу. — Кидай!

— Щоб ти ухилилася, а тоді напала? Не хочу скінчити, як Паць. Дідька тобі! Ану покажи їй, Пелеше!

— Сам покажи, — буркнув Пелех. — Бачив, що вона зробила з Пацем? Мабуть, у неї місячна кров, от і шаленіє.

Блазень мулявся позаду неї, Тімеон — просто попереду. Куди не обернешся — один опинявся за спиною.

— Вбий її, — заохотив Тімеон, — і гойдай труп, скільки стане сил.

— Отак ти мене любиш, ласкавий друже? Ну гаразд!

Телепень крутився у повітрі. «Обери одного, — сказала собі Брієнна. — Обери і вбий швидко.» Раптом звідкілясь прилетів камінь і поцілів Пелеха просто у голову. Брієнна, більше не вагаючись, кинулася на Тімеона.

Він був спритніший за Паця, але ж мав тільки короткого метального списа проти клинка валерійського булату. Вірноприсяжець ожив у її руках. Іще ніколи вона не рухалася так швидко; лезо меча перетворилося на сіре мариво. Тімеон устиг зустріти її ударом у плече і легко поранив, та вона відрубала йому вухо зі щокою, знесла вістря з сулиці й устромила лікоть мерехтливого булату в череву крізь ланки кольчужної сорочки без рукавів, яку дорнієць мав на собі.

Тімеон не облишив боротьби навіть тоді, коли Брієнна вже витягала з нього меча, борознами якого спливала червона кров.

Дорнієць намацав на поясі кинджал і витяг його; Брієнна у відповідь відрубала йому руку. «Це за Хайме.»

— Змилуйся, Мати! — видихнув дорнієць. Кров бризкала з його зап'ястка, пухирилася на вустах. — Кінчай справу. Відішли мене назад у Дорн, кривава сучко.

Вона виконала його прохання. А коли обернулася, Пелех стояв на колінах, із приголомшеним обличчям намацуючи телепня. Та щойно він звівся на ноги, новий камінь ударив його просто у вухо. Подрік видерся на зруйновану скелю і стояв там серед плюща гордий та насуплений, тримаючи у руці ще одного каменя.

— Я ж казав, що можу битися! — закричав він звідти.

Пелех спробував відповзти убік.

— Я здаюся! — заскиглив блазень. — Здаюся! Не можна кривдити веселого Пелеха, я ж такий милий, нащо мене вбивати?

— Нічим ти не кращий за інших. Ти грабував, гвалтував і різав людей.

— Так, так, було, не заперечую... але ж я умію звеселяти! Тут жарт підпущу, там через голову стрибну. Хлопцям подобалося!

— А жінки плакали кривавими слізьми.

— То хіба я винуватий? Жінки не розуміють доброго жарту!

Брієнна опустила Вірноприсяжця.

— Копай могилу. Отам, під оберегом.

Вона вказала клинком, де саме.

— Я не маю заступу!

— Маєш дві руки.

«На одну більше, ніж ваша наволоч залишила Хайме.»

— Нащо ці дурниці? Залишмо його крукам!

— Круків погодують Тімеон і Паць. А Спритний Дик матиме могилу. Він з роду Краббів. Тут його земля.

Ґрунт був м'який від дощу, та все одно блазень мусив трудитися решту дня, щоб заглибити могилу. Коли він скінчив, уже сутеніло; руки блазня вкрилися кривавими мозолями. Брієнна вклала Вірноприсяжця до піхов, підняла Дика Крабба і понесла його до

ями. На обличчя загиблого було важко дивитися.

— Вибач, що не довіряла тобі. Я вже не знаю, як це робити.

Коли вона схилилася покласти тіло, то подумала: «Дурень спробує зараз, коли я до нього спиною». Почула хрипкий подих за півудару серця перед тим, як Подрік вигукнув засторогу. Пелех мав у руці гострий уламок каменя. Брієнна мала у рукаві кинджала. А кинджал побиває камінь майже завжди.

Вона відкинула його руку вбік і встромила залізо в живіт.

— Смійся! — загарчала вона. Але він застогнав.

— Смійся! — повторила вона, хапаючи однією рукою за горло, а іншою встромляючи ножа.

— Смійся! — повторювала вона, і біла знов і знов, доки рука не стала червона до зап'ястка, а сморід блазневої смерті не перехопив подих.

Але Пелех не засміявся. Схлипи, почуті Брієнною, були її власні. Усвідомивши це, вона

кинула ножа і затрусилася.

Подрік допоміг їй покласти Спритного Дика у яму. Коли вони скінчили, на небі сходив місяць. Брієнна витерла болото з рук і кинула до могили два дракони.

— Навіщо, пані? Пане? — запитав Под.

— Це винагорода, яку я обіцяла йому за блазня.

Ззаду почувся регіт. Брієнна рвонула Вірноприсяжця з піхов і крутнулася, наче вихор, чекаючи нових Кровоблазнів... але то був лише пан Гайл Добич — нагорі зруйнованої стіни, зі схрещеними ногами.

— Якщо в пеклі є бурдеї, клятий шахрай вам подякує! — гукнув лицар донизу. — А якщо ні, то дарма витратите добре золото.

— Я виконую те, що обіцяла. А ви що тут робите?

— Князь Рандил наказав мені піти за вами. На той випадок, коли з якогось неймовірного дива ви б знайшли тут Сансу Старк, він наказав мені забрати її та привезти до Дівоставу. Не бійтеся — вас наказано не чіпати.

Брієнна пирхнула.

— Спробуйте зачепити!

— Що ви тепер робитимете, ясна панно?

— Засиплю могилу.

— Я щодо дівчини. Панни Санси.

Брієнна хвильку поміркувала.

— Якщо Тімеон не брехав, вона прямувала до Водоплину. Десь дорогою її захопив Хорт. Якщо я його знайду...

— ...то він вас уб'є.

— Або я його, — вперто заперечила вона. — Допоможете засипати бідолаху Крабба, пане лицарю?

— Правдивий лицар не може відмовити прекрасній панні.

Пан Гайл спустився зі стіни, і разом вони заходилися накидати грузький ґрунт на тіло Спритного Дика. На небо дедалі вище викочувався місяць, а унизу, під землею, голови забутих королів шепотіли одна одній забуті таємниці.

Коронувачка

Під палючим сонцем Дорну багатство вимірювалося не лише золотом, але й водою — тому кожен колодязь, кожне джерело ревно охоронялося. На жаль, колодязь у Шандра-Камені висох уже століття тому, а його сторожі відбули до якоїсь мокрішої місцини, покинувши свою невеличку фортечку з порожнистими стовпами та потрійними арками. Невдовзі до фортеці вповзли піски і повернули її від людей собі.

Аріана Мартел прибула з Дреєм та Сильвою, коли сонце вже сідало, фарбуючи західне небо візерунками з золота і порфіру, а хмари — блискучим кармазином. Руїни теж яскраво барвилися під сонцем: зламані стовпи мерехтіли рожевим, на потріскані кам'яні підлоги наповзали червоні тіні, а піски

мінилися жовтогарячим і золотим вогнем. Потім сяйво поволі згасло, в світі запанували лілові тіні. Гарин прибув кількома годинами раніше, а лицар на прізвисько Темна Зоря — ще напередодні.

— Не місце, а казка, — зауважив Дрей, допомагаючи Гаринові напувати коней. Воду вони привезли з собою. Стрімкі піщані скакуни Дорну не знали втоми і могли бігти ще багато верст по тому, як інші коні зупинялися чи падали — але навіть вони не вміли жити зовсім без води. — Звідки ти взнала про нього?

— Мене сюди дядько возив, разом із Тієюю та Сарелою. — Аріана посміхнулася спогадові. — Дядечко тоді упіймав кілька гаспидів і показав Тієні, як їх доїти. А Сарела поперевертала камені, змела пісок з мозаїк та схотіла взнати усе про людей, які тут жили.

— А що робили ви, князівно? — запитала Плямиста Сильва.

«Сиділа біля колодязя і вдавала, ніби якийсь розбійний лицар привіз мене сюди вчинити наругу над моєю честю, — подумала вона, —

високий суворий лицар з чорними очима та вдовиним клином на лобі.» Спогад змусив її знітитися.

— Мріяла, — відповіла Аріана, — а коли сонце закотилося, то сіла коло дядькових ніг і попрохала розповісти казку.

— Великий князь Оберин знався на казках. — Гарин теж приїздив з ними, адже доводився Аріані молочним братом і не розлучався з нею, відколи обоє навчилися ходити. — Пригадую, він тоді розповів про великого князя Гарина. Того, на честь якого назвали мене.

— Гарина Великого, — підказав Дрей, — диво Ройни.

— Саме про нього. Він примусив Валерію тремтіти.

— Спершу валерійці тремтіли, — відповів пан Герольд, — а потім знищили його. Якби я повів чверть мільйона людей на смерть, чи назвали б мене Герольдом Великим?

Лицар пирхнув.

— Гадаю, краще мені лишатися Темною Зорею. Що моє, те моє.

Він вийняв із піхов довгого меча-півторака, сів на цямрину сухого колодязя і заходився точити клинка бруском.

Аріана обережно роздивлялася його. «Роду він високого, за чоловіка взяти не соромно, — подумала вона. — Певно, батько скаже, що я несповна розуму, зате діти наші будуть вродливі, наче драконовладці.» Якщо у Дорні й був чоловік вродливіший, вона його не знала. Пан Герольд Дейн мав орлиного носа, високі вилиці, міцну щелепу. Обличчя він голив чисто, зате рясному волоссю дозволяв падати аж на комір сріблястим льодовиком, розділеним смугою чорною, як ніч. «Але вуста у нього жорстокі, а язик — іще жорстокіший.» Очі його проти західного сонця, що запалило примарним сяйвом і статуру, і меча, здавалися чорними. Проте Аріана бачила їх зблизька і знала, що вони фіалкові. «Темно-фіалкові. Темні та неблаганні.»

Напевне, він відчув, що на нього дивляться, бо раптом підняв очі з-над меча, перестрів її погляд і посміхнувся. Аріані кров прилила до

лица. «Дарма я його привела. Якщо він кине такий погляд, коли тут буде Арис, на пісок проллється кров.» Але чия саме — цього б вона заздалегідь не сказала. За звичаєм у Королегвардії служили найкращі лицарі Семицарства... але Темна Зоря був Темною Зорею.

Дорнійськими ночима піски добряче вистужувало. Гарин зібрав дрова — вибілені гілки дерев, що зів'яли та всохли ще століття тому. Дрей склав вогнище і видобув з кременя іскру, висвистуючи якусь пісеньку.

Щойно від іскри зайнявся розпал, як усі повсідалися навколо полум'я і пустили з рук до рук міх літнього вина... за винятком Темної Зорі, який пив непідсолоджену лимонну воду. Гарин був у жвавому гуморі та розважав усіх останніми плітками з Накоту при гирлі Зеленокрівці, де річкові сироти сходилися разом для торгівлі з думбасами, кочами та галерами з-за вузького моря. Якщо вірити жеглярам, на сході буяли дива та жахіття: у Астапорі повстали раби, у Карфі бачили

драконів, у Ї-Ті лютувала сіра чума. Новий корсарський король, що з'явився на Василіскових островах, уже встиг учинити наскок на Гончаки. У Кохорі повстали прибічники червоних жерців і спробували спалити Чорного Цапа.

— А «Золота Дружина» розірвала угоду з Миром — саме коли мирійці вже налаштувалися рушати війною на Лис.

— Мабуть, її лисенійці перекупили, — припустила Сильва.

— От паскудні лисенійці! — докинув Дрей. — Паскудні, меткі й боягузливі.

Аріана знала, про що йдеться насправді. «Якщо Квентин тепер має за себе «Золоту Дружину»...» «Під золотом — лихий булат» — таке було їхнє гасло і клич. «Тобі знадобиться чимало лихого булату, братику, щоб мати надію забрати у мене спадок.» Аріану в Дорні любили, Квентина — ледве знали. Жодний найманий загін, хай який уславлений, цього не змінить.

Пан Герольд підвівся з місця.

— Здається, мені не завадить відлити воду.

— Дивися, куди ставиш ноги, — застеріг його Дрей. — Минуло чимало часу, відколи князь Оберин доїв тутешніх гаспидів.

— Мене, Далте, змалку годували їхньою отрутою. Я на ній виріс. Гаспид, що мене вкусить, сам про те пошкодує.

Пан Герольд зник у зруйнованій арці. Щойно він пішов, решта презирнулася.

— Даруйте, князівно, — тихо вимовив Гарин, — але він мені не до вподоби.

— Шкода, — відповів Дрей. — А мені здалося, він у тебе мало не закоханий.

— Він нам потрібен, — нагадала Аріана. — Можливо, нам знадобиться його меч. І конче напевне — його замок.

— Горіскит — не єдиний замок у Дорні, — зауважила Плямиста Сильва. — Ви маєте інших лицарів, які віддані вам з любові та приязні. Приміром, Дрей — теж лицар.

— Так, лицар, — погодився він. — Я маю чудового коня і неабиякого меча, а відвагою поступаюся... ну хіба що кільком зухам на світі.

— Кільком сотням, радше сказати, — додав Гарин.

Аріана не втручалася — хай собі пускають один одному шпигачок. Дрей та Плямиста Сильва були їй найкращими друзями, на додачу до сестри у перших Тієни, а Гарин дражнився та кпинив з неї мало не відтоді, коли вони вдвох смоктали цицьки його матері. Але нині вона була не в тому гуморі. Сонце сіло, на небі з'явилося безліч зірок. «Скільки ж їх тут?» Аріана відкинулася спиною на тонкий порожнистий стовп і спитала себе, чи бачить її брат цієї ночі ті ж самі зірки — хай де він є. «Ти бачиш оту білу, Квентине? То зірка Німерії, яскрава і палюча, а ота наче висипана сіллю смуга під нею — то її десять тисяч кораблів. Вона горіла таким вогнем, як небагато чоловіків. Такий самий вогонь палає у мені. Ти не забереш у мене те, що належить мені від народження.»

Квентин був зовсім юний, коли його вислали до Крицака; на думку їхньої матері — аж занадто юний. Норвосці не віддавали своїх

дітей на виховання у чужі родини, і пані Меларіо ніколи не пробачила великому князеві Дорану, що в неї від серця забрали сина.

— Мені це до смаку не більше, ніж тобі, — колись підслухала Аріана слова батька, — та я маю кривавий борг, і Квентин — єдина монета, яку князь Ормонд прийме на його сплату.

— Монета?! — скричала тоді мати. — Це твій син! Які батьки платять борги власною плоттю і кров'ю?!

— Батьки, що правлять царствами земними, — відповів Доран Мартел.

Великий князь Доран і досі прикидався, ніби її брат знаходиться у князя Крицака. Але мати Гарина бачила його в містечку Накот, одягненого купцем. Один із його супутників мав ліниве око — точно таке саме, як Клетус Крицак, шалапутний синок князя Андерса. З ними подорожував і маестер, навчений різних мов. «Мій брат — не такий розумник, за якого себе вважає. Розумна людина вирушила б зі Старограду, навіть за ціну довших мандрів. У Старограді його б, може, ніхто і не упізнав.»

Аріана мала друзів серед сиріток Накоту, і дехто з них зацікавився, з якого дива великий княжич та син одного з могутніх вельмож Дорну подорожують під чужими іменами, шукаючи перевозу через вузьке море. Один з таких цікавих проліз уночі до вікна, полоскотав замок таємної скриньки Квентина і знайшов усередині деякі сувої.

Аріана багато б дала за те, щоб мати певність: таємна подорож за вузьке море — то вигадка самого лише Квентина... але пергамени, що він віз при собі, запечатані були сонцем та списом Дорну. Родич Гарина не насмілювався зламати печатки і прочитати їх, але ж...

— Князівно.

Позаду неї стояв пан Герольд Дейн — наполовину в зоряному світлі, наполовину в нічних тінях.

— Як вам відливалосья? — насмішкувато-грайливо запитала Аріана.

— Піски з подякою прийняли моє приношення. — Дейн поставив ногу на голову

чиєїсь подоби, яка, вірогідно, могла бути Дівою, якби піски не стерли їй обличчя на гладке дзеркало. — А поки я його робив, мені на думку спало, що розказаний вами задум може не принести бажаних плодів.

— І які ж плоди мені бажані, прошу пана?

— Звільнення Піщаних Змійок. Помста за Оберина та Елію. Гадаєте, я не знаю цієї пісні? Вам кортить скуштувати лев'ячої крові.

«Кортить. А ще кортить мати те, що моє. Я хочу Сонцеспис і престол мого батька. Я хочу Дорн.»

— Я хочу правосуду.

— Звіть, як вам заманеться. Коронування дівчини з Ланістерів — порожня вихватка. Їй ніколи не сісти на Залізний Престол. І війни, якої ви бажаєте, вам не бачити. Лева так просто до себе не підманиш.

— Лев мертвий. І хто знає напевне, до кого зі своїх левенят прихилиться левиця?

— До того, який сидить безпечно у лігві. — Пан Герольд витяг меча. Він заблищав у зоряному світлі, гострий, наче язик брехуна. —

Ось так починають війну. Не золотою короною, а сталевим клинком.

«Я не вбиваю дітей.»

— Ану приберіть! Мирцела знаходиться під моїм захистом. Пан Арис не дозволить завдати його любій принцесі жодної шкоди. Ви маєте це знати.

— Коли я, панно, щось і знаю, то це те, що Дейни вбивали Дубосердів протягом кількох тисяч років.

Од його зарозумілості Аріані аж подих перехопило.

— А чи Дубосерди, часом, не вбивали Дейнів протягом тих самих тисяч років?

— Кожен має свої родинні звичаї. — Темна Зоря вклав меча до піхов. — Місяць сходить. І ваш білий звитяжець наближається.

Очі він таки мав гострі — вершник удалині на високій сірій кобилі справді виявився паном Арисом. Біле корзно тріпотіло за вітром, поки він хутким чвалом перетинав піски. Принцеса Мирцела сиділа у нього за спиною, схована у великій киреї з каптуром, що вкривав золоті

кучері.

Коли пан Арис допоміг принцесі злізти з коня, Дрей став перед нею на коліно.

— Ваша милосте!

— Моя володарко. — Плямиста Сильва стала на коліно поруч.

— Моя королево! Я ваш вірний слуга, — впав на обидва коліна Гарин.

Збентежена Мирцела ухопила Арису Дубосерда попід руку.

— Чому вони величають мене «милістю»? — жалібно спитала вона. — Пане Арисе, куди це ми приїхали, і хто всі ці люди?

«Невже він їй нічого не розповів?» Аріана ступила уперед у вихорі шовків, з привітною посмішкою, яка мала заспокоїти дитину.

— Це мої вірні та правдиві друзі, ваша милосте... а віднині й ваші теж.

— Панно Аріано?! — Дівчинка кинулася до неї в обійми. — Навіщо мене кличуть королевою? Невже щось зле сталося з Томеном?

— Він слухав злих людей, ваша милосте, —

відповіла Аріана, — і боюся, його втягли у змову з метою позбавити вас законного престолу.

— Мене? Престолу? Тобто Залізного Престолу? — Збентеження дівчинки ще посилювалося. — Томен нічого мене не позбавляв, він...

— ...менший за вас, чи не так?

— Я старша за нього на рік.

— Це означає, що Залізний Престол за правом належить вам, — мовила Аріана. — Ваш брат лише юний хлопчик, його винуватити не треба. Він має злих радників... зате ви маєте друзів. Чи можу я мати честь представити їх вам?

Аріана взяла дитину за руку.

— Ось, ваша милосте, пан Ондрей Далт, спадкоємець Лимоннику.

— Друзі кличуть мене Дреєм, — мовив він. — Матиму за велику честь, якщо ваша милість чинитимуть так само.

Дрей мав чесне відверте обличчя, привітну посмішку, але Мирцела окинула його

сторожким поглядом і відповіла:

— Хіба згодом, коли взнаю краще. А доти зватиму за лицарським звичаєм.

— На те ласка вашої милості. В кожному разі лишаюся вашим покірним слугою.

Сильва прокашлялася. Аріана почула і мовила:

— Далі дозвольте зазнайомити вас, моя королево, з панною Сильвою Сантагар — вона ж сердешна та душі моїй люба подруга Плямиста Сильва.

— Чому вас так кличуть? — запитала Мирцела.

— За ластовиння, ваша милосте, — відповіла Сильва, — хоча прикидаються, що за дідицтво. Я є спадкоємицею Плямистого Гаю.

Наступним був Гарин — довготелесий, смаглявий, довгоносий парубок з круглою нефритовою сережкою в вусі.

— Оце наш жвавий Гарин-сирітка, що здавна звеселяв моє серце, — мовила Аріана. — Його мати була моєю мамкою-годувальницею.

— Я шкодую про її смерть, — відказала

Мирцела.

— Вона жива, люба королево, — зблиснув Гарин золотим зубом, якого йому купила Аріана навзамін зламаного. — Князівна хоче сказати, що рід мій походить з сиріток Зеленокрівці.

Мирцела мала досить часу попереду, щоб почути історію сиріток дорогою до річки. Тому Аріана повела майбутню королеву до останнього учасника свого невеличкого загону.

— Останнім, але не за відвагою, представляю вам лицаря Зорепаду, пана Герольда Дейна.

Пан Герольд став на одне коліно. Місячне сяйво блищало у темних очах, якими він незворушно роздивлявся дитину перед собою.

— Я чула про Артура Дейна, — відповіла Мирцела. — То був лицар Королегвардії за часів Навіженого Короля Аериса.

— То був колишній Вранішній Меч. Він мертвий.

— Отже, Вранішній Меч тепер ви?

— Ні. Люди звать мене Темною Зорею, і я

належу не ранкові, а ночі.

Аріана відвела дитину вбік.

— Ви, мабуть, зголодніли. Ми маємо смокви, сир, оливки, солодку лимонну воду. Але не треба їсти чи пити багато. Перепочинемо трохи — та й у дорогу. Пісками мандрувати краще уночі, коли на небі нема сонця. Так воно ліпше для коней.

— І для вершників теж, — додала Плямиста Сильва. — Ходімо, ваша милосте, зігріймося. Вважатиму за честь, якщо ви дозволите вам подавати.

Сильва повела принцесу до вогню, а Аріана побачила коло себе пана Герольда.

— Мій дім налічує десять тисяч років од самого світанку цього світу, — пожалівся він. — Чому ж єдиний Дейн, якого всі пам'ятають — мій покійний брат у перших?

— Бо то був великий лицар, — відповів пан Арис Дубосерд.

— Він просто мав великого меча, — заперечив Темна Зоря.

— І велике серце. — Пан Арис узяв Аріану

попід руку. — Благаю про кілька слів наодинці, панно князівно.

— Ходімо.

Аріана повела пана Ариса глибше у руїни. Під корзном лицар носив золототканого жупана з вигаптуваними на ньому трьома дубовими листками свого дому. На голові він мав легкого сталевого шолома з визубреною шпичкою на маківці, огорнутого за дорнійським звичаєм жовтим шаликом. Якби не корзно, його б не відрізнили від будь-якого іншого лицаря. Але корзно те мерехтіло білим шовком, світлішим за світло і легшим за легіт. «Кожен з першого погляду впізнає корзно Королегвардії. Шляхетний дурень, ось ти хто.»

— Що знає дитина про нашу справу?

— Небагато. Перш ніж ми виїхали з Король-Берега, її дядько нагадав дівчинці, що мене призначено її захисником та оборонцем, і що будь-який мій наказ має на меті уберегти її від лиха. Чула вона і гвалт на вулицях, де закликали до помсти, і зрозуміла, що це не жарти. Дівчинка дуже хоробра і до того ж

розумна понад свої роки. Вона зробила все, що я просив, нічого не спитавши.

Лицар узяв Аріану за руку, озирнувся і стишив голос.

— Тобі треба знати ще дещо. Тайвин Ланістер помер.

Звістка застукала її зненацька.

— Помер?!

— Загинув від руки Біса. Намісництво на державі забрала собі королева.

— Та невже?

«Жінка на Залізному Престолі?» Аріана поміркувала хвильку і вирішила, що так воно навіть на краще. Якщо панство Семицарства звикне до правління королеви Серсеї, то й перед королевою Мирцелою легше зігне коліна. Князь Тайвин був небезпечним ворогом; без нього з рештою напасників Дорн якось упорається. «Ланістери вбивають Ланістерів. Як любо та мило.»

— Що сталося з карликом?

— Утік, — відповів пан Арис. — Серсея пропонує княжий титул будь-кому, хто привезе

його голову.

У викладеному кахлями внутрішньому дворику, напівсхованому піщаними заметами, він притиснув її до кам'яного стовпа і палко поцілував. Цілунок тривав, ставав дедалі пристраснішим, рука лицаря сягнула до її грудей, а інша ладна була вже задерти спідницю. Але Аріана вирвалася на волю зі сміхом.

— Бачу, коронування королеви розпалює вам кров, мій лицарю. Але часу обмаль. Обіцяю: ми все надолужимо згодом. — Вона торкнулася його щоки. — Перешкод не виникло?

— Хіба що Тристан. Він хотів сидіти коло Мирцелиного ліжка і грати з нею в цивасу.

— Я ж тобі казала — він хворів червоними цятками у чотири роки, а вони бувають лише раз у житті. Треба було прохопитися, що Мирцела підхопила сіру лускачку — тоді б він до неї не потикнувся.

— Малий — ні, але ж маестер твого батька...

— Калеот? — перепитала вона. — Він

намагався її побачити?

— Я йому розказав про червоні цятки на її обличчі не раз і не два. Маестер сказав, що зробити нічого не можна — лише дозволити хворобі перебігти своїм шляхом. Дав слоїк масті пом'якшити сверблячку.

Ніхто молодший за десять років ще не помирав од червоних цяток, але для дорослих хвороба була смертельною, а маестер Калеот не перехворів на неї дитиною. Аріана дізналася про це, коли сама хворіла у вісім років.

— То й добре, — мовила вона. — Як щодо покоївки? Вона переконлива?

— Якщо зблизька не роздивлятися. Її ж Біс саме тому й вибрав з-поміж безлічі дівчат, навіть шляхетнішого родоводу. Мирцела допомогла закучерявити їй волосся і сама намалювала цятки на обличчі. Вони між собою родичі, хоча неблизькі. У Ланіспорті повно Ланісів, Ланетів, Лантелів, зубожілих Ланістерів, і половина з них має таке саме солом'яне волосся. Вдягнена у Мирцелин халат, з замузаним маестерською мастю личком... у

тьмяному світлі вона б і мене надурила. Важче було знайти чоловіка на моє місце. Деяк найближчий до мого зросту, але гладший. Я вдягнув у свій обладунок Рольдера і наказав не відчиняти забороло. Він на два вершки нижчий за мене, та коли мене поруч не буде, то може, ніхто й не помітить. А він нікуди не подінеться з Мирцелиних покоїв.

— Нам треба лише кілька днів. Опісля принцеса буде вже поза батьковою досяжністю.

— Де ж це? — Він притяг її ближче і заходився цілувати шию. — Хіба не час розповісти мені решту всього задуму?

Аріана засміялася, відштовхуючи лицаря.

— Ні, час їхати виконувати решту всього задуму.

Місяць саме увінчував Місячну Діву, коли вони рушили з сухих, засипаних піском руїн Шандра-Каменю на південний схід. Попереду їхали Аріана та пан Арис, а між ними на жвавій кобилці — Мирцела. Слідом упритул трималися Гарин з Плямистою Сильвою; двійко її дорнійських лицарів утворили

позадню варту. «Нас семеро» — усвідомила Аріана дорогою. Раніше їй це на думку не спадало, але тепер здалося добрим передвістям. «Сім вершників на дорозі до слави. Одного дня співці подарують нам безсмертя.»

Дрей хотів, щоб загін був більшим, але тоді б вони могли привернути небажану увагу. До того ж кожна нова людина подвоювала ймовірність зради. «Хоч цього мене батько навчив» — майнула в неї думка. Навіть коли Доран Мартел був молодший та міцніший здоров'ям — вже й тоді він мав звичку до остороги, тиші та таємниць. «Час йому скласти з плечей тягар турбот. Але я не потерплю найменших образ його честі та особи.» Аріана хотіла повернути батька до Водограйних Садів доживати решту років його життя серед сміхотливих дітей, пахощів лимонів та помаранчів. «І в товаристві Квентина. Коли я коронує Мирцелу та звільню Піщаних Змійок, увесь Дорн рине під мої короєви.» Хай Крицаки стануть за Квентина, але самі вони — лише дрібна заєроза. Якщо ж вони перебіжать до

Томена і Ланістерів усім домом, то вона накаже Темній Зорі викорінити їхній рід до останнього пагона.

— Я стомилася, — поскаржилася Мирцела по кількох годинах у сідлі. — Чи далеко ще їхати? І куди?

— Велика князівна Аріана везе вашу милість у безпечне для вас місце, — запевнив її пан Арис.

— Подорож неблизька, — додала Аріана, — але полегшає, коли ми досягнемо Зеленокрівці. Там нас зустріне дехто з Гаринового роду — річкові сирітки. Вони живуть на човнах, жердинами штовхають їх угору й униз Зеленокрівцею та її притоками, рибалять, збирають плоди і роблять усяку роботу, яка трапиться.

— О так! — схвально вигукнув Гарин. — А ще ми співаємо і танцюємо на воді, знаємо багато про зцілення людей. Моя мати — найкраща сповитуха на Вестеросі, а батько вмє зводити бородавки.

— Як ви можете бути сиротами, коли маєте

батьків і матерів? — запитала дівчинка.

— Вони — ройнари, — пояснила Аріана. — Їхня матір — велика річка Ройна.

Мирцела не зрозуміла.

— Я гадала, що це ви і є ройнари. Тобто ви, дорнійці.

— Частково так, ваша милосте. У мені тече крові Німерії — так само, як і Морза Мартела, дорнійського князя, з яким вона одружилася. На день їхнього весілля Німерія підпалила усі свої кораблі, щоб її народ зрозумів: вороття назад немає. Більшість раділа, побачивши полум'я, бо мандри їхні перед прибуттям до Дорну були довгі й тяжкі понад усяку міру; безліч людей забрала лють моря, хвороби та людолови. Але дехто лементував і жалобився; вони не любили цю суху червону землю з її семиликим богом і тому, забажавши триматися старих звичаїв, склепали собі човни з недопалених коробів суден та стали сиротами Зеленокрівці. Матір у їхніх піснях — то не наша Матір Небесна, але Матір Ройна, чиї води живили їхнє плем'я від світанку часів.

— Я чув, ройнари шанують якогось бога-черепашу, — мовив пан Арис.

— Річковий Старий — то менший з богів, — відповів Гарин. — Він сам народився від Матері-Річки і боровся з Цар-Крабом за владу над усіма істотами, що живуть у плинкій воді.

— Ой, — захоплено мовила принцеса.

— Чував я, що ваша милість теж перемагали у запеклих битвах, — мовив Дрей найбадьорішим голосом. — Кажуть, за столом для циваси ви не виказували нашому хороброму князеві Тристану ані краплі жалю.

— Він завжди розставляє клітини одним і тим самим способом: усі гори попереду, слони у проходах, — відповіла Мирцела. — То я просто висилаю наперед дракона та з'їдаю його слонів.

— А чи грає в цю гру ваша покоївка? — запитав Дрей.

— Розамунда? — перепитала Мирцела. — Ні. Я намагалася її вчити, але вона жалілася, що правила надто складні.

— Вона теж з Ланістерів? — запитала панна

Сильва.

— З ланіспортських, не з Кастерлі-на-Скелі. Волосся вона має такого ж кольору, як я, але пряме замість кучерявого. Ми з Розамундою не надто дружимо, та коли вона вдягається у мій одяг, то люди, не знайомі з нами зблизька, вважають її за мене.

— То ви вже таке робили?

— О так. Ми помінялися місцями на «Морській спритниці» дорогою до Браавосу. Септа Еглантіна пофарбувала мені волосся у брунатне. Сказала, що це буде така гра. Але насправді так було придумано, щоб убезпечити мене, якщо раптом корабель захопить дядько Станіс.

Дівчинка, вочевидь, почувалася стомленою, і Аріана наказала перепочити. Вони знову напоїли коней, трохи посиділи, з'їли сиру та плодів. Мирцела розділила помаранч з Плямистою Сильвою; Гарин їв оливки і кидався кісточками у Дрея.

Аріана сподівалася досягти річки перед сходом сонця, та вони рушили пізніше, ніж

гадалося, і коли схід зачервонівся, все ще сиділи у сідлах. Темна Зоря підлетів до неї легким чвалом.

— Панно, — мовив він, — я б радив пожвавити крок, якщо не бажаєте привезти дитину мертвою. Ми не маємо наметів, а удень піски стають жорстокі.

— Я знаю піски незгірше вас, пане лицарю, — сказала вона йому. Але поради послухалася. Коням у дорозі випадала тяжка скрута, проте краще втратити шість скакунів, ніж одну принцесу.

Скоро з заходу почав дмухати вітер — гарячий, сухий, з хмарами колючого пороху. Аріана накинулася серпанком для обличчя, зробленим з мерехтливого шовку — світло-зеленим згори, жовтим унизу, чії кольори перетікали один в одний. Невеличкі зелені перлини додавали йому ваги, а в русі тихенько стукотіли одна об одну.

— Я знаю, чому моя володарка носить серпанок, — мовив пан Арис, поки вона пристібала його до скронь свого мідного

шолома. — Бо інакше її краса сліпила б наші очі сильніше, ніж сонце з неба.

Аріана мимоволі засміялася.

— Ні, шляхетний лицарю — ваша володарка вдягає серпанок, щоб захистити очі від сліпучого сяйва, а горлянку — від піску. Вам варто зробити те саме.

Їй стало цікаво, чи довго її білий лицар вимучував свої бундючні лестоці. У ліжку пан Арис був приємним товариством... але з дотепним розумом і поряд не ночував.

Її дорнійці вкрили обличчя так само, як вона; Плямиста Сильва допомогла малій принцесі. Але пан Арис тримався уперто. Невдовзі обличчям його вже стікав піт, а щоки буяли трояндовим цвітом. «Ще трохи — і він спечеться у своєму важкому вбранні» — подумала вона. Та й не першим: за минулі століття чимало відважних воїнів заходило до Дорну Великокняжим Проходом під розгорнутими прапорами і лишалося спеченими, мов гусаки, на червоних гарячих пісках. «Знак дому Мартел — сонце та спис;

одне і друге дорнійці вважають за свою головну зброю, — писав колись Юний Дракон у своїй хвалькуватій книжці «Завоювання Дорну», — але з тих двох сонце, поза сумнівом, смертоносніше.»

На щастя, перетинати глибоку пустелю не довелося — лише вузьку смужку сухих земель на її кордоні. Коли Аріана побачила високо у безхмарному небі яструба, що кружляв великими колами, то зрозуміла, що найгірше вже позаду. Скоро назустріч трапилося дерево. Покручене, вузлувате, воно мало колючок не менше, ніж листя, і звалося «піщаним жебраком», але його присутність означала, що вода вже недалеко.

— Майже приїхали, ваша милосте! — весело гукнув Гарин до Мирцели, коли попереду показалися ще «піщані жебраки». Ціла гущавина їх росла уздовж та обабіч сухого річища. Сонце нещадно било з неба, наче вогняний молот, але те вже не важило — подорож добігала кінця.

Вони зупинилися ще раз напоїти коней,

зробили глибокі ковтки зі своїх міхів, змочили серпанки на обличчях і знову скочили верхи — здолати останній відрізок шляху. За дві чи три версти вони вже їхали чорт-травною повз оливкові гаї. За вервечкою кам'янистих пагорбів трава зазеленіла та налилася соками, навколо з'явилися лимонні сади, зрошені мереживом старих рівчаків. Гарин першим побачив зелені переливи річки удалині, заволав з радощів і ринув уперед.

Аріана Мартел колись перетинала Мандер, подорожуючи з трьома Піщаними Змійками на гостину до Тієниної матері. Порівняно з його могутнім потоком Зеленокрівця ледве годилася називатися річкою, та все ж дарувала Дорнові життя серед сухого пекла. Назву річка брала від тьмяно-зеленого кольору своїх лінивих вод; утім, при наближенні вони побачили, що сонце навіть їх перетворило на блискучо-золоті. Нечасто їй доводилося спостерігати таку втіху для очей. «Далі буде повільно, але просто, — подумала вона, — угору Зеленокрівцею, а там до Вайфу, скільки човен подолає.» Часу

подорожі вистачить підготувати Мирцелу до всього, що на неї чекає. Далі за Вайфом починаються глибокі піски. Щоб їх перетнути, знадобиться допомога Пісковця та Геєнни, але вона не мала у ній сумніву. Червоного Гаспида виховували у Пісковці; кохана жінка князя Оберина, Еларія Піщанець, уродилася тілесною донькою князя Уллера — і чотири з Піщаних Змійок були його онуками. «Я короную Мирцелу в Геєнні та підніму там свої корогви.»

Човен знайшовся за дві версти униз течією, схований під навислим гіллям великої зеленої верби. Низькі дахом, широкі черевом, такі човни майже не занурювалися у воду. Юний Дракон презирливо кликав їх «плотами з хатами», але навряд чи віддавав їм належне. Усі сирітські човни, крім найубогіших, були розцяцьковані прегарним різьбленням та яскравими фарбами. Цей переливався усіма барвами зеленого, стерно мав у подібі дерев'яної русалки, а крізь поручні облявку витикалися риб'ячі піски. Чардак захаращували жердини, сувої мотуззя, глеки

оливкової олії; на носі та гузі гойдалися залізні ліхтарі. Але жодного з сиріток Аріана не побачила. «Де поділася річкова братія?» — спитала вона себе.

Гарин зупинив коня під вербою.

— Прокидайтеся, лайдаки булькати! — загукав він, злітаючи з сідла. — Годі боки вилежувати, наче соми в ямах — ваша королева приїхала, вітайте її по-королівському! Вилазьте сюди, маємо для вас солодке вино та солодких пісень на додачу! Мені вже горлянка...

Двері на човні рвучко прочинилися. З них на сонячне світло виступив Арео Гота з довгою сокирою в руці.

Гарин щосили смикнув повід. Аріані наче ратищем загили у живіт. «Це не мало так скінчитися! Цього не мало статися!»

Коли вона почула слова Дрея:

— От кого не гадав тут побачити...

...то зрозуміла, що мусить діяти швидко.

— Геть звідси! — заволала вона, стрибаючи назад у сідло. — Арісе, захищай принцесу...

Гота вдарив п'ятою ратища своєї сокири по

чардакові. З-за візерунчастих поручнів човна підвелось з тузінь сторожі, озброєної сулицями та арбалетами. Ще кілька з'явилися на даху надбудови.

— Здавайтеся, князівно! — покликав сотник. — У разі непокори ми вб'ємо усіх, окрім дитини і вас. За наказом вашого батька.

Принцеса Мирцела сиділа у сідлі нерухомо. Гарин повільно відступив від жердини, тримаючи руки вгорі. Дрей розстебнув паса з мечем.

— Здатися зараз наймудріше, — мовив він до Аріани, з глухим стукотом зронюючи меча на землю.

— Ні!

Пан Аріс Дубосерд поставив свого коня між Аріаною та арбалетниками, зблиснув сріблом у руці, скинув щита зі спини і ковзнув лівицею під ремені.

— Ви не візьмете її, поки я дихаю!

«Дурний мій відчайдуше, — майнула в Аріани єдина думка, — що це ти надумав?»

Гучно заgrimів сміх Темної Зорі:

— Ти сліпий чи тупий, Дубосерде? Їх надто багато. Кидай меч!

— Робіть, що він каже, пане Арісе! — закликав Дрей.

«Нас упіймано, мій лицарю! — хотіла була вигукнути Аріана. — Твоя смерть не врятує нас. Якщо ти вірний своїй любій, здавайся!» Та коли вона розтулила рота, слова застрягли у горлянці.

Пан Аріс Дубосерд кинув на неї останній погляд пристрасті й відчаю, вдарив коня золотими острогами та ринув уперед просто до човна. За ним, наче шовкова хвиля, вихорилося у повітрі біле корзно. Ще ніколи Аріана Мартел не бачила нічого водночас прекраснішого і божевільнішого.

— Ні-і-і! — заверещала вона, та слова і сили кричати знайшлися запізно.

Тумкнув арбалет, за ним інший. Гота заревів наказ стражникам. Зблизька броня білого лицаря спиняла стріли не краще за пергамен. Перша стріла наскрізь прохромилла важкого дубового щита і пришпилила його до плеча.

Друга шкрябнула по скроні. Кинута сулиця влучила коневі пана Ариса у бік, але той не спиняв бігу, лише похитнувся, коли влетів на місток.

— Ні! — кричала якась дівчина, а може, дурненька маленька дівчинка. — Ні, благаю, не треба, цього не мало статися!

Аріані почулося, як десь поруч верещить Мирцела — голосом, пронизливим з жаху та розпачу.

Меч пана Ариса свиснув ліворуч і праворуч, двоє списників звалилися мертві. Кінь став дибки, копитами вдарив у обличчя арбалетника, що напинав тятиву, але інші арбалети вже пускали стріли, обсаджуючи боки великого огиря. Сила їхніх ударів звалила нещасну тварину набік, зломивши їй ноги і важко гепнувши на чардак. Але Арис Дубосерд якось зумів вистрибнути з-під туші й навіть утримати в руці меча. Він саме спинався на коліна біля коня, що бився у останніх корчах...

...коли побачив над собою постать Арео Готи.

Білий лицар здійняв клинка на свій захист, але запізно. Довга сокира Готи відтяла йому руку в плечі, змахнула знову, бризкаючи кривавим віялом, і хутко повернулася назад у жахливому обіручному ударі. Голова Аріса Дубосерда, відокремлена від тіла, закрутилася у повітрі, впала серед очерету, і Зеленокрівця проковтнула кривавий дарунок з тихим плюскотом.

Аріана не пам'ятала, як злазила з коня. Може, не злізла, а впала. Цього вона теж не пам'ятала. Стоячи рачки на піску, вона тремтіла, схлипувала і вивергала назовні свою вечерю. «Ні, — крутилася у голові одна думка, — ніхто ж не мав постраждати, усе було обмірковано, я була така обережна.» А тоді почула ревище Арео Готи:

— За ним! Не дозвольте йому втекти! Хутко за ним!

Мирцела була вже не в сідлі, а на землі, відчайдушно квилала, трусилася, схопивши руками бліде обличчя, а між пальців у неї текла кров. Аріана нічого не розуміла. Стражники

видиралися на коней, інші оточували її з супутниками, та вона не могла дотямити, що коїться — наче навколо панував сон, примарне криваве жахіття. «Це все не насправді. Скоро я прокинуся і посміюся з мого нічного переляку.»

Коли їй закинули руки за спину, щоб зв'язати, вона не опиралася. Один зі стражників підсмикнув її на ноги. Він був одягнений у батькові кольори. Інший нахилився і висмикнув з-за халяви її чобота металний ніж, подарований сестрою в перших — панною Нім.

Арео Гота забрав ніж у стражника і похмуро його роздивився.

— Великий князь звеліли привезти вас назад до Сонцеспису, — мовив він. Його щоки та чоло плямувала кров Ариса Дубосерда. — Вибачте мені, маленька князівно.

Аріана підняла обличчя, яким стікали сльози.

— Відкіля він знав? — запитала вона сотника. — Я була така обережна. Як він міг дізнатися?

— Хтось доповів, — здвигнув плечима Гота.
— Завжди хтось доповідає.

Ар'я

Щовечора перед тим, як заснути, вона бурмотіла в подушку свою молитву.

— Пан Грегор, — так починалася молитва.
— Дунсен, Любчик Раф, пан Ілин, пан Мерин, королева Серсея.

Вона б шепотіла також імена Фреїв на Переїзді, якби їх знала. «Одного дня взнаю, — казала вона собі, — а тоді повбиваю усіх.»

Але жоден шепіт, хай найтихіший, не минався у Домі Чорного та Білого непоміченим.

— Дитино, — сказав одного дня лагідний чоловік, — чиї то імена ти шепочеш серед ночі?

— Я не шепочу жодних імен, — відповіла вона.

— Брешеш, — мовив він. — Усі люди

брешуть, коли бояться. Хтось розкажує багато різної брехні, хтось — лише трошки. Дехто має одну велику брехню, але розповідає її так часто, що майже сам у неї вірить... хоча якоюсь малою частинкою душі все ж знає, що то неправда, і завжди виказує обличчям. Отже, розкажи мені про імена.

Вона вкусила губу.

— Імена нічого не важать.

— Важать, — наполягав лагідний чоловік. — Розкажи мені, дитино.

«Розкажи, бо виженемо геть» — почула вона.

— То люди, яких я ненавиджу. І бажаю їм смерті.

— У цьому Домі ми чуємо багато таких молитов.

— Знаю, — відповіла Ар'я.

Якен Ха-Гар колись справдив три її молитви. «Варто було лишень прошепотіти йому...»

— Отже, ти для цього з'явилася тут? — спитав лагідний чоловік. — Навчитися нашого мистецтва і убити людей, яких ненавидиш?

Ар'я не знала, що йому відповісти.

— Можливо.

— Тоді ти прийшла не туди. Не тобі вирішувати, кому жити, а кому померти. Дарунок належить Багатоликому. А ми лише слуги, що обітували виконувати його волю.

— А... — Ар'я роздивилася бовванів, що вишикувалися уздовж стін. Попід ногами кожного мерехтіли свічки. — Це котрий з богів?

— Котрий? Та всі вони, — відповів жрець у чорному та білому.

Він не сказав їй свого імені. Так само і жебрачка — дівчинка з великими очима та змарнілим обличчям, що нагадала їй іншу дівчинку на ім'я Куна. Як і Ар'я, жебрачка жила під храмом разом із трьома послухниками, двома слугами та куховаркою на ім'я Умма. Умма любила балакати, коли працювала, проте Ар'я не могла втямити ані слова з її балачок. Решта не мала імен або вирішила їх не казати. Один зі служників був дуже старий, зігнутий навпіл, другий — червонопикий, з

кущами волосся у вухах. Вона вважала обох німими, доки не почула, як вони моляться. Послушники були молодші. Найстарший був приблизно батькових років, двоє інших — не старші за Сансу, що колись була їй сестрою. Послушники теж носили біле та чорне, але їхні рясини не мали каптурів, чорне було ліворуч, а біле — праворуч. У лагідного чоловіка та жебрачки кольори розташувалися навпаки. Ар'ї дали служницьке вбрання: сорочку нефарбованої вовни, мішкуваті штани, лляне спідне, полотняні капці для ніг.

Посполиту мову знав лише лагідний старий.

— Хто ти? — питав він її щодня.

— Ніхто, — відповідала вона — та, хто була Ар'єю з дому Старк, Ар'єю-Підніжкою, Ар'єю-Конякою. Була вона і Аріком, і Куною, і Куріпкою, і Солькою, і чашницею Нім, і сірою мишею, і вівцею, і привидом Гаренголу... але ж не по-справжньому, не в тому серці, що аж у глибині серця. Там вона лишалася Ар'єю зимосіцькою, донькою князя Едарда Старка та пані Кетлін, яка колись мала братів на ім'я

Робб, Бран та Рікон, сестру на ім'я Санса, лютововчицю на ім'я Німерія, зведеного брата на ім'я Джон Сніговій. Там вона була кимось... але не такої відповіді чекали від неї.

Не знаючи мов, Ар'я не мала способу спілкуватися з іншими. Проте уважно слухала і повторювала почуті слова про себе, коли виконувала доручену роботу. Наймолодший послухник був сліпий, але порядкував над свічками. Він обходив храм у м'яких капцях, оточений бурмотінням старих жінок, які щодня приходили молитися. Навіть без очей він завжди знав, які саме свічки вже вигоріли.

— Його веде нюх, — пояснив лагідний чоловік. — І там, де горить свічка, повітря тепліше.

А потім наказав Ар'ї заплющити очі й спробувати самій.

Вони молилися на світанку, перед сніданком, стоячи на колінах навколо тихої чорної водойми. Інколи молитву очолював лагідний чоловік, інколи — дівчинка-жебракка. Ар'я знала браавоською мовою лише кілька слів

— тих, що однаково звучали високовалерійською. А тому молилася Багатоликому Богові власною молитвою — тією самою. «Пан Грегор, Дунсен, Любчик Раф, пан Ілин, пан Мерин, королева Серсея.» Молилася вона мовчки, не кажучи ані слова — якщо Багатоликий Бог був справжній, він мав її почути.

Віряни приходили до Дому Чорного та Білого щодня. Більшість із них з'являлися поодинці та сиділи на самоті: запалювали свічки коло того віттаря чи іншого, молилися коло водойми, іноді плакали. Хтось пив з чорного кухля і засинав; інші, яких було більше, питва не торкалися. Тут не було ані служби, ані співів, ані урочистої хвали на славу богові. Храм ніколи не бував повний люду. Час від часу якийсь вірянин просив побачитися з жерцем; тоді лагідний чоловік або жебрачка вели його донизу, до святилища. Але таке траплялося рідко.

Уздовж стін стояло тридцять різних богів, оточених вогниками свічок. Ар'я взнала, що

Плакальниця — улюблениця старих жінок. Багатії віддавали перевагу Левові Ночі, бідарі — Блукачеві у Каптурі. Вояки запалювали свічки Бакалонові, Блідій Дитині. Жеглярі — Місяцеликій Діві та Морському Цареві. Морок теж мав тут свою капличку, хоча до нього майже ніхто не ходив, і коло ніг його зазвичай блимала тільки одна свічка. Та лагідний чоловік казав, що це байдуже.

— Він має багато ликів і багато вух, щоб чути.

Горбок, на якому стояв храм, був пронизаний, наче мурашина купа, вирубаними у камені проходами. Жерці та послухники мали келії для снання на першому рівні, Ар'я та слуги — на другому. Найнижчий поверх був заборонений для всіх, окрім жерців. Саме там розташувалося святилище.

Коли Ар'я не працювала, то мала волю блукати, де захоче, льохами та коморами — аби не залишала храму і не потикалася на третій підвальний поверх. Спершу вона знайшла комору, повну зброї та обладунків:

візерунчастих шоломів, чудернацьких старовинних панцирів, мечів, довгих та коротких кинджалів, арбалетів, довгих списів з вістрями, схожими на листки. Інша комора була напхана одягом: товстими хутрами та коштовними шовками півсотні кольорів, поруч з якими громадилися купи смердючого ганчір'я та зношених домотканих лахів. «Тут десь, мабуть, і скарбниця є» — подумалося Ар'ї. Перед очима намалювалися стоси золотих тарелей, гамани срібних монет, блакитні, наче море, сафіри, намиста з тлустих зелених перлів.

Одного дня на неї зненацька напосівся лагідний старий. Він спитав, що вона робить, а вона відповіла, що заблукала.

— Брешеш. Ба гірше: ти брешеш погано. Хто ти є?

— Ніхто.

— І знову брехня, — зітхнув він.

Вис побив би її до кривавих синців, якби застукав на брехні — але Дім Чорного та Білого мав інші звичаї. Коли Ар'я поралася у кухні й траплялася під ноги Уммі, та інколи ляскала її

ложкою. Але ніхто інший не зачіпав навіть пальцем. «Вони здіймають руку, лише коли вбивають» — подумала вона.

З куховаркою вона порозумілася нівроку, навіть не знаючи мови. Умма тицяла їй до рук ножа, показувала на цибулину, і Ар'я її кришила. Умма штовхала її до кавалку тіста на столі, і Ар'я вимішувала його, доки та не казала «годі!» (саме це було перше вивчене нею браавоське слово). Умма давала їй рибу — Ар'я чистила її від луски та кісток, різала шматками і викочувала у горіхах, які куховарка тим часом товкла на дрібний порошок. Солонуваті води, що оточували Браавос, аж кишіли рибою та скойками усякого роду — так розказав їй лагідний чоловік. До затоки з півдня втікала повільна брунатна річка, мандруючи крізь щільні зарості очерету, мереживо приливних водойм та пласке неосяжне драговиння. У річці та затоці водилося вдосталь найрізноманітніших скойок, риби, жаб та черепах, болотних крабів, цяткованих крабів, крабів-верхолазів, червоних вугрів, чорних

вугрів, смугастих вугрів, міног та вустриць; усе це часто подавалося на різьблений дерев'яний стіл, за яким трапезували слуги Багатоликого Бога. Інколи Умма присмачувала рибу до вечері морською сіллю та сушеними стручками перцю, а іншим разом смажила вугрів з дрібно покритим часником. Бувало і таке — надзвичайно рідко — що у стравах траплявся шапран. «Мантуликові б тут сподобалося» — подумала Ар'я.

Найулюбленішою Ар'їною трапезою була пізня вечеря — чимало часу минуло, відколи вона забула звичку лягати спати щовечора з натоптаним черевцем. Інколи лагідний чоловік дозволяв їй ставити йому запитання. Одного разу вона запитала, чому люди, що приходять до храму, завжди такі умиротворені; адже в неї вдома люди жахалися смерті. Ар'я пам'ятала, як рюмсав той пуздрявий зброєносець, коли вона прохромилла йому живіт. Як благав змилюватися пан Аморі Лорх, коли Цап кинув його до ведмежої ями. Пам'ятала село на березі Божого Ока, де мешканці верещали, волали і

скиглили, коли Лоскотун брався до них питати про золото.

— Смерть — не найгірше в світі, — відповів лагідний чоловік. — Це ж Його дарунок нам, кінець злигодням і болю. Того дня, коли ми народжуємося на світ, Багатоликий Бог надсилає кожному з нас темного янгола, котрий супроводжує нас усе життя. Коли гріхи та страждання лягають на нас надмірним тягарем, який уже несила терпіти, янгол бере нас за руку і веде у нічні землі, де вічним вогнем горять яскраві зорі. Ті, хто приходять пити з чорного кухля, шукають своїх янголів. Якщо вони бояться, свічки їх заспокоюють. Коли ти чуєш запах наших свічок, що тобі спадає на думку, дитино?

«Зимосіч, — відповіла б вона, якби могла. — Сніг, дим і соснова глиця. Я чую пахощі стайні, сміх Ходора, битву Джона з Роббом у дворі, співи Санси про якусь дурноголову красну панну. Мені пахнуть криниці, де сидять кам'яні королі, гарячий хліб у печі, божегай за стіною. Я відчуваю свою вовчицю, її хутро — так, наче

вона сидить поруч.»

— Нічого не спадає, — відповіла вона, щоб перевірити старого.

— Брешеш, — мовив чоловік. — А втім, Ар'є з дому Старк, бережи свої таємниці, коли тобі так хочеться.

Він називав її Ар'єю тільки тоді, коли вона його сердила.

— Ти знаєш, що можеш залишити це місце будь-якої миті. Ти не одна з нас. Поки що ні. Тому можеш піти звідси, коли схочеш.

— Ви сказали, що як я піду, то не зможу повернутися.

— Таки-так.

Почувши ці слова, Ар'я засумувала. «Так завжди казав Сиріо, — пригадала вона. — Увесь час казав і казав.» Сиріо Форель навчив її працювати голкою і загинув, рятуючи їй життя.

— Я не хочу іти звідси.

— Тоді лишайся... але пам'ятай: Дім Чорного та Білого — не сирітський притулок. Усі під цим дахом повинні служити. «Валар дохаеріс» — так ми кажемо тут. Залишайся,

якщо хочеш, але знай: ми вимагатимемо твоєї покори. В усьому, кожену мить. Якщо не вмієш коритися, то мусиш піти.

— Я вмію коритися.

— Побачимо.

Окрім допомоги Уммі, Ар'я мала вдосталь інших справ: підмітала храмову підлогу, підносила й наливала на обіді та вечері, розкладала купи одягу померлих, випорожнювала їхні гаманці, рахувала стосики чудернацьких монет. Щоранку вона супроводжувала лагідного чоловіка, коли той обходив храм у пошуках мертвих. «Тиха, мов тінь» — казала вона собі, пригадуючи Сирію. Їй було доручено нести ліхтаря з товстими залізними дверцятами; біля кожної стінної западини вона зупинялася і відчиняла дверцята на волосину, шукаючи трупів.

Знайти мертвих ніколи не бувало важко. Люди самі приходили до Дому Чорного та Білого, молилися годину, чи день, чи рік, пили солодку темну воду з водойми і простягалися на кам'яній постелі перед одним чи іншим

богом. А тоді заплющували очі, засинали і більше не прокидалися.

— Дарунок Багатоликого Бога набуває безлічі подоб, — розказав їй лагідний чоловік, — але тут він завжди тихий та спокійний.

Коли вони знаходили мерця, старий проказував молитву і упевнювався, що життя залишило тіло, а Ар'я приводила служників, чиїм обов'язком було віднести його до підземель. Там послушники роздягали і обмивали тіла. Одяг, монети, усі коштовні речі склалися до кошиків для подальшого розподілу. Холодну плоть несли до найнижчого святилища, куди входили тільки жерці; що саме там відбувалося — про те Ар'ї знати не дозволяли. Одного разу за вечерею її охопила жахлива підозра; вона впустила ножа на стіл і вирячилася на шмат світлого м'яса у тарілці. Лагідний чоловік побачив жах на її обличчі.

— Це поросся, дитино, — мовив він, — усього лише поросся.

Постіль її була кам'яна і нагадувала про Гаренгол — вона спала на такій самій, коли

шкребла сходи за наказом Виса. Мішок для спання було напхано ганчір'ям замість соломи — трохи горбкуватіше, ніж солом'яник у Гаренголі, зате й свербіло менше. Ковдр їй дозволяли брати, скільки заманеться — червоних та зелених, вовняних, грубого плетіння. І келія належала лише їй. Там вона зберігала свої скарби: срібну виделку, крилатого бриля та рукавички без пальців, подаровані на «Велетовій доньці», кинджал, чоботи, пасок, невеличку купку монет, одяг, що вдягала раніше...

І Голку.

Обов'язки лишали Ар'ї небагато часу на шиття, але вона вправлялася, коли могла — люто билася зі своєю тінню при світлі блакитної свічки. Якось уночі повз неї пройшла дівчинка-жебракка і побачила Ар'ю за вправами. Сама вона не вимовила ані слова, але наступного ж дня лагідний чоловік супроводив Ар'ю до її келії.

— Ти мусиш позбавитися усього, — сказав він про її скарби.

Ар'ю наче громом ударило.

— Це належить мені!

— А хто ти?

— Ніхто.

Він узяв до рук її срібну виделку.

— Оце належить Ар'ї з дому Старк. Усі ці речі належать їй. Але тут їм місця нема. І їй тут теж місця нема. Її ім'я — надто гордовите, у нашому домі бракує простору для таких гордощів. Ми — лише слуги.

— Я теж служу, — вимовила вона ображено. Срібна виделка їй подобалася.

— Ти граєшся у службу, але у своєму серці ти — донька можновладного князя. Ти брала інші імена, але носила їх так само легко, як сукні. Під ними, як під сукнями, ти завжди лишалася Ар'єю.

— Я не ношу суконь. У тих дурних сукнях неможливо битися.

— Але чому ти хочеш битися? Хіба ти якась задерикувата горлорізка, що блукає провулками, жадаючи крові? — Він зітхнув. — Перш ніж випити з холодної чари, ти мусиш

віддати усе, чим ти є, Багатоликому. Своє тіло. Свою душу. Саму себе. Якщо ж не вмієш примусити себе, то маєш залишити це місце.

— Але залізна монета...

— Вона заплатила за твій прихід сюди. Але відси й далі ти мусиш сама платити за свій шлях. І то дорогу ціну.

— Я не маю золота.

— Те, що ми маємо, не можна купити за золото. Ціна — це уся ти. Люди обирають безліч різних шляхів крізь земний паділ сліз та страждань. Наш шлях з-поміж них — найважчий, і небагатьом судилося ним пройти, бо він вимагає неабиякої сили тіла й духу, а до них — суворого та міцного серця.

«Там, де має бути серце, в мене порожня діра, — подумала Ар'я, — а подітися мені більше нема куди.»

— Я міцна. Не слабша за вас. І сувора.

— Ти гадаєш, тут єдине місце для тебе у світі. — Він наче вгадав її думки. — Помиляєшся. Легшу службу можна знайти у домівці будь-якого купця. А чи не хочеш стати

куртизаною, щоб про твою красу співали пісень? Скажи слово, і ми відішлемо тебе до Чорної Перлини або Доськи Присмерку. Ти спатимеш на пелюстках троянд і на кожному кроці шурхотітимеш шовковими спідницями, а можновладні пани ладні будуть віддати усе до шеляга і піти жебрати, аби лише зірвати квітку твоєї цноти. Якщо ж твоє серце прагне шлюбу і дітей — скажи, ми знайдемо тобі чоловіка. Чесного підмайстра, старого багатія, знаного мореплавця — кого забажаєш.

Але нічого з того Ар'я не хотіла. І без жодного слова затрусила головою.

— Ти мрієш повернутися на Вестерос, дитино? «Ясна панна» Люко Престайна вирушає назавтра до Мартинова, Сутіндолу, Король-Берега і Тирошу. Може, нам домовитися про перевіз для тебе?

— Я щойно прибула з Вестеросу. — Іноді їй здавалося, що від утечі з Король-Берега минула вже тисяча років, а іноді — що вона сталася лише вчора. Але Ар'я знала, що вороття туди їй немає. — Я поїду, якщо вам не потрібна. Але не

до Вестеросу.

— Мої потреби нічого не важать, — відповів лагідний чоловік. — Можливо, Багатоликий Бог привів тебе сюди служити знаряддям Божої справи. Та коли я дивлюся на тебе, то бачу лише дитину... ба гірше — дитину-дівчинку. Чимало людей служили Багатоликому протягом століть, але лише кількоро з Його слуг були жінками. Жінки приводять у світ нове життя. Ми приносимо дарунок смерті. Ніхто не може робити і те, й інше.

«Налякати хоче, — подумала Ар'я, — як тоді хробаком.»

— Мені байдуже.

— Але так не має бути. Лишися тут — і Багатоликий Бог забере твої вуха, носа, язика. Він вийме твої сумні сірі очі, що бачили так багато. Забере твої долоні й ступні, руки та ноги, жіночі місця. Позбавить мрій та надій, усього, що ти любиш і ненавидиш. Хто вступає до його служби, має залишити позаду все, чим він є. Чи зможеш ти зробити це?

Він узяв у долоню її підборіддя і глибоко

зазирнув у очі — так глибоко, що вона здригнулася.

— Ні, — мовив лагідний, — не думаю, що зможеш.

Ар'я відкинула його руку вбік.

— Як захочу, то зможу!

— Це каже Ар'я з дому Старк, їдачка могильних хробаків.

— Я залишу все на світі, якщо схочу!

Він майнув рукою на її скарби.

— То почни з оцього.

Того вечора, скінчивши трапезу, Ар'я повернулася до келії, зняла одяг, прошепотіла імена, але сон ніяк не приходив і не забирав у обійми. Вона поперекидалася на мішку, набитому ганчір'ям, покусала собі губу мало не до крові. На місці, де колись було серце, зяло провалля.

Посеред ночі вона підвелася з ліжка, вдяглася у те, що привезла з Вестеросу, і застібнула паса з мечем. Голка висіла на одному стегні, кинджал на іншому. Нап'явши на голову вислого бриля, запхавши за пасок

рукавички без пальців та узявши до лівиці срібну виделку, вона сторожко рушила сходами. «Нема тут місця для Ар'ї з дому Старк» — думала вона дорогою. Місце Ар'ї було в Зимосічі, але ж самої Зимосічі вже не лишилося. «Коли випадають сніги і кружляють білі віхоли, вовк-одинак гине, але зграя виживає.» Проте вона вже не мала зграї. Її зграю вбили — пан Ілин, пан Мерин, королева... а коли вона намагалася зібрати собі нову, її всі покинули: Мантулик, Гендрі, Йорен, Ломик Зеленорукий, навіть Гарвін, слуга її батька.

Вона штовхнула двері й вийшла у ніч, опинившись назовні уперше після входження до храму. На небі висіли хмари, туман укривав землю, наче кошлата сіра ковдра. Десь праворуч з-над води чувся плюскіт весел. «Браавос, Потаємне Місто» — подумала вона. Назва здалася їй якнайдоречнішою.

Ар'я прокралася крутими сходами до накривного пришибу. Навколо ніг завивалися пасма туману. Його було стільки, що вона ледве

бачила воду, але чула її тихий плюскіт на кам'яних стовпах. Десь далеко крізь морок світив вогник; їй здалося, що то ніч-ватра на храмі червоних жерців.

Край води вона зупинилася, тримаючи в руці срібну виделку. То було справжнє срібло — важке, суцільне, добре вилощене. «Це не моя виделка. Її подарували дівчинці на ймення Солька.» Ар'я спритно жбурнула її у воду низом і почула тихе булькання, з яким виделка зникла під водою.

Наступним полетів її бриль, тоді рукавички. Вони теж належали Сольці. Ар'я висипала гаманець на долоню: п'ять срібних оленів, дев'ять мідних зірок, кілька шелягів та півшелягів. Усі монети вона розкидала водою, а тоді додала чоботи — вони булькнули найгучніше. Услід полетів кинджал — той самий, знятий з лучника, що благав Хорта про милосердя. Пас для меча опинився у воді наступним. Кирейка, сорочка, штани, спідне — усе. Геть усе, окрім Голки.

Вона стояла на кінці пришибу бліда, вкрита

сиротами, і тремтіла у тумані. Голка у руці ніби шепотіла до неї: «Штрикай гострим кінцем», а ще «Не кажи Сансі!». На лезі стояло тавро Мікена. «Це лише меч.» Якщо їй знадобиться меч, у підвалах храму є ще кількасот. Голка — надто мала для справжнього меча, майже іграшка. А сама Ар'я була зовсім малим дурним дівчиськом, коли Джон попрохав коваля зробити для неї Голку.

— Це лише меч! — мовила вона цього разу гучно вголос...

...але Голка була не лише мечем.

Голка — то були Робб і Бран, Рікон, мати і батько, навіть Санса. Голка — то були сірі мури Зимосічі та сміх її людей. Голка — то літній сніг, казки Старої Мамки, серце-дерево з червоним листям і лячним обличчям, теплі земні пахощі скляних садів, торохтіння віконниць у її опочивальні під північним вітром. Голка — то посмішка Джона Сніговія. «Він куйовдив мені волосся і кликав «сестричечкою» — згадала вона, і на очі раптом накотилися сльози.

Полівер украв у неї меча, коли посіпаки Гори захопили її в полон. Але згодом вони з Хортом увійшли до корчми на перехресті й налетіли просто на нього. «Боги схотіли, щоб Голка повернулася до мене.» Не Седмиця і не Багатоликий — боги її батька, старі боги півночі. «Хай Багатоликий забирає усе, — подумала вона, — але цього не віддам.»

Вона рушила сходами вгору гола, як мати народила, щосили стискаючи Голку. На півдорозі під ногою хитнувся один із каменів. Ар'я стала на коліна і почала копати навколо нього нігтями. Спершу камінь не піддавався, та вона наполегливо колупала крихкий чамур, і зрештою камінь таки зрушив з місця. Ар'я грізно забурчала, запхала обидві руки під нього і смикнула. Перед нею відкрилася щілина.

— Тобі тут буде безпечно, — мовила вона до Голки. — Ніхто не знатиме, що ти тут, окрім мене.

Вона запхала меча у піхвах під сходинку, поставила камінь на місце, щоб він не відрізнявся від решти таких самих.

Повертаючись нагору до храму, вона рахувала сходинок, щоб запам'ятати, де шукати свого меча — адже може настати день, коли він їй знову знадобиться.

— Настане день, — прошепотіла вона собі.

Ар'я не розповідала лагідному чоловікові про те, що зробила, та він однак знав. Наступного вечора він прийшов до її келії після вечері.

— Дитино, — мовив він, — ходи посидь зі мною. Я маю для тебе розповідь.

— Яку ще розповідь? — сторожко перепитала вона.

— Розповідь про наш початок. Якщо ти бажаєш стати однією з нас, то мусиш знати, хто ми і як ними стали. Люди перешіптуються про Безликих Браавосу, але ми старші за Потаємне Місто. Перш ніж постав Велет, раніше від Розтаємничення Утеро, ще перед Заснуванням уже існували ми. У Браавосі серед тутешніх північних туманів почався наш розквіт, але корені наші лежать у Валерії серед нещасних рабів, що гинуть у глибоких копальнях під

Чотирнадцятьма Вогнями, які за старих часів освітлювали ночі Вільноземства. Зазвичай копальні — це вогкі та холодні безодні, вирізані у холодному мертвому камені, але Чотирнадцять Вогнів — то були живі гори з жилами плавеного каменю та полум'яними серцями. У копальнях старої Валерії завжди було спекотно, і що глибше занурювалися копачі, то ставало спекотніше. Невільники робили свою тяжку працю наче у гарячій печі, до навколишніх скель не можна було торкнутися. Повітря смерділо сіркою і палило легені, якщо глибоко вдихнути. П'яти ніг обпікалися і бралися пухирями навіть крізь найтовщі сандалі. Коли невільники виламували скельну стінку в пошуках золота, то могли знайти там пекучу пару, окріп, а чи й плавлений камінь. Деякі копальні були такі низькі, що раби не могли стати в них рівно і мусили гнути спини чи навіть повзти. А ще у червоній п'їтмі стрічалися черви.

— Земляні черви? — спитала Ар'я, зморщивши лоба.

— Вогнечерви. Дехто каже, що то родичі драконів, бо вогнечерви теж видихають вогонь. Але замість літати у небесах, вони риють ходи крізь камінь та ґрунт. Якщо вірити старим переказам, то вогнечерви жили серед Чотирнадцяти Вогнів навіть перед появою драконів. Їхні дитинчата не більші за твою кощаву ручиську, але дорослі виростають велетенськими і не мають любові до людей.

— То вони вбивали невільників?

— У проходах, де скелі тріскалися або мали багато дірок, часто знаходили спалені, зчорнілі трупи. І все ж копальні дедалі заглиблювалися. Раби гинули десятками і сотнями, але їхнім хазяям було байдуже. Червоне золото, жовте золото, срібло вважалося коштовнішими за життя рабів, бо раби у старому Вільноземстві цінувалися задешево — під час війни валерійці брали їх тисячами, а в часи миру парували та плодили, надсилаючи помирати у червоній пітьмі лише найгірших.

— Хіба невільники ніколи не повставали за свою волю?

— Були й такі, — відповів лагідний чоловік.
— Бунти у копальнях спалахували часто, але майже нічого не домагалися. Драконовладці старого Вільноземства володіли могутніми чарами; лихо чекало на нижчих людей, що кидали їм виклик. І все ж дехто зважувався. Одним з них був перший Безликий.

— Хто він був? — прохопилася Ар'я, не встигнувши і подумати.

— Ніхто, — була відповідь. — Хтось твердить, що він сам був невільником. Інші — що сином вільноземця, чесного і заможного роду. Дехто навіть скаже, що то був наглядач, який пожалів тих, за ким наглядав. Та правда у тім, що ніхто не знає. Хай хто він був, він пересувався серед невільників і чув їхні молитви. У копальнях гарували люди сотні різних племен та народів, і кожен молив свого бога своєю мовою, але кожен про одне й те саме. Вони благали про порятунок, про кінець страждань. Це маленьке і просте бажання, але боги не відповідали на нього, і муки нещасних тривали. «Невже усі їхні боги глухі?» — питав

він себе... аж раптом однієї ночі у червоній пільмі його спіткало розуміння. Усі боги мають свої знаряддя — чоловіків та жінок, які служать їм і допомагають здійснити божу волю на землі. Раби благали не сто різних богів, як могло здатися, але одного бога з сотнею різних ликів... і саме він був знаряддям цього бога. Тієї ж ночі він обрав найнужденнішого з рабів — того, хто молився про рятунок найщиріше та найгарячіше — і звільнив його від тягара неволі. Так було здійснено перший дарунок.

Ар'я аж спалахнула.

— Він убив невільника?! — Вона відчула у розповіді щось хибне, якусь прикру помилку.

— Він мав би убити його хазяїв!

— Згодом він їм теж приніс дарунок... але то казка для іншого вечора, яку краще нікому не переповідати. — Він схилив голову набік. — То хто ти, дитино?

— Ніхто.

— Брехня!

— Звідки ви знаєте? Це такі чари?

— Людині не треба бути ворожбитом, щоб

відрізнити правду від брехні — досить мати очі та вміння читати обличчя. Дивись на очі, на уста. На м'язи отут, у кутках щелепи, і тут, де шия з'єднується з плечима. — Він легенько торкнувся їй двома пальцями. — Деякі брехуни кліпають очима. Дехто витріщається, а хтось відводить очі. Ще хтось облизує губи, а інші прикривають долонею рота, перш ніж збрехати — так, наче ховають неправду. Бувають і тонші знаки, але вони завжди є. Облудна посмішка і щира посмішка можуть бути схожі, але насправді вони такі ж різні, як схід і захід сонця. Ти зможеш розрізнити схід і захід сонця?

Ар'я кивнула, хоча певності не мала.

— Тоді зможеш і навчитися бачити брехню... а коли навчишся, ніхто не матиме від тебе таємниць.

— Навчіть мене!

Вона охоче стане ніким, якщо так треба. Адже «ніхто» більше не матиме дірки усередині замість серця.

— Вона тебе навчить, — показав лагідний

чоловік на жебрачку, що саме з'явилася коло дверей. — Почніть з мови Браавосу. Яка з тебе користь, коли ти не вмієш ані сказати, ані зрозуміти? А ти вчитимеш її своєї мови. Навчатиметеся разом, одна в одної. Ти готова до цього?

— Готова, — відповіла Ар'я, і тієї миті стала ученицею-новачком у Домі Чорного та Білого. Одяг служниці в неї забрали, а замість нього дали чорно-білу рясу таку м'якеньку, як стара червона ковдра, що колись була у неї в Зимосічі. Під нею вона носила тонке біле лляне спідне та чорну нижню сорочку нижче колін.

Відтоді Ар'я та дівчинка-жебрачка сиділи разом багато годин поспіль, торкаючись речей, показуючи на них і намагаючись навчити одна одну кількох слів своєї рідної мови. Спочатку то були прості слова: кухоль, свічка, черевики; потім складніші; потім речення. Колись Сиріо Форель примушував Ар'ю стояти на одній нозі, доки не затремтить. Потім посилав ловити котів. Вона танцювала водотанець на гілках дерев з мечем-палицею в руці. Усе те було

робити важко... але навчатися мов виявилось важче.

«Навіть шити було цікавіше, ніж учити мови» — сказала собі Ар'я після вечора, коли забула половину слів, які вже начебто знала, а решту вимовила так поганюче, що дівчинка-жебракка з неї насміялася. «Мої речення такі ж криві, як колись стібки.» Якби дівчинка не була така мала і заморена, Ар'я б їй усю мармизу роз'юшила. Та натомість лише пожувала губу. «Я надто тупа для навчання і надто тупа, щоб здатися.»

Посполита мова давалася жебракці краще. Одного дня за вечерею вона обернулася до Ар'ї та спитала:

— Хто ти?

— Ніхто, — відповіла Ар'я браавоською.

— Брешеш! — мовила жебракка. — Мусиш брехати добріше.

Ар'я зареготала.

— Добріше?! Кажи «краще», дурепо!

— Краще-дурепо. Я тобі покажу.

Наступного дня вони почали гру в брехню:

по черзі ставили одна одній запитання, іноді відповідаючи правдиво, а іноді брешучи. Той, хто питає, мусив здогадатися, де правда, а де брехня. Жебрачка завжди розрізняла правильно, наче знала заздалегідь. Ар'я мусила вгадувати — і майже завжди помилялася.

— Скільки маєш ти років? — запитала якось жебрачка посполитою.

— Десять, — відповіла Ар'я, піднявши десять пальців.

Вона думала, що їй досі десять, хоча напевне сказати не могла. Браавосці рахували дні інакше, ніж на Вестеросі. Хтозна — чи не проминули непоміченими її одинадцяті іменини?

Але жебрачка лише кивнула. Ар'я відповіла тим самим і найкращою своєю браавоською спитала:

— Кілько роки маєш ти?

Жебрачка показала десять пальців. Потім іще десять, і знову десять. Нарешті, ще шість. Обличчя її лишалося гладким, як тиха вода. «Хіба може їй бути тридцять шість?! —

подумала Ар'я. — Вона ж маленька дівчинка!»

— Брешеш! — мовила Ар'я.

Але жебрачка заперечливо захитала головою і знову показала на пальцях: десять, десять, десять і шість. Потім проказала «тридцять шість» словами і примусила Ар'ю повторити.

Наступного дня Ар'я розповіла лагідному чоловікові те, що дізналася від жебрачки.

— Вона не бреше, — відповів жрець після тихенького смішку. — Та, яку ти вважаєш злиденною дівчинкою — доросла жінка, що всеньке життя прослужила Багатоликому. Вона віддала Йому все, що мала, все, чим була, усі життя, які проживала.

Ар'я вкусила губу.

— І я буду така, як вона?

— Ні, — відповів старий, — якщо сама не схочеш. Такою, як вона є, її зробили отрути.

«Отрути.» Тепер Ар'я зрозуміла. Щовечора після молитви жебрачка випорожнювала кам'яний глек у води чорної водойми.

Дівчинка-жебрачка та лагідний чоловік не були єдиними слугами Багатоликого Бога. Час

від часу Дім Чорного та Білого відвідували інші. Був там гладун з лютими чорними очима, гачкуватим носом та широким ротом, повним жовтих зубів. Людина з суворим обличчям ніколи не всміхалася, очі її були світлі, вуста — повні й темні. Вродливий чоловік мав бороду іншого кольору щоразу, як вона його бачила, і щоразу інший ніс — але вроди ніколи не втрачав. Ці троє приходили найчастіше, але були й інші: косоокий, панич, виснажений голодом жебрак. Якось одного разу гладун та косоокий з'явилися разом. Умма надіслала Ар'ю наливати їм вино.

— Коли не наливатимеш, то мусиш стояти так, наче тебе вирізьбили з каменю, — сказав їй лагідний чоловік. — Зможеш?

— Зможу.

«Перш ніж учитися рухатися, треба навчитися нерухомості» — вчив її Сиріо Форель дуже давно у Король-Березі. І вона навчилася — служила-бо чашницею Рузові Болтону в Гаренголі, а Болтон зняв би з тебе шкуру, якби вино пролилося.

— Гарзд, — кивнув лагідний чоловік. — Найліпше було б тобі зараз осліпнути й оглухнути. Якщо ти почуєш якісь речі, хай вони влетять тобі в одне вухо і вилетять в інше. Але краще не чуй їх зовсім.

Ар'я таки чимало почула тієї ночі, але більшість сказаного — мовою Браавосу, з якої розуміла хіба одне слово з десятку. «Застигла, мов камінь» — сказала вона собі. Найтяжче за все інше виявилось перемогти позіхання. Задовго до світанку її думки вже блукали деінде. Стоячи з глеком у руках, вона бачила сон, де була вовчицею і вільно бігла осяяним місячним світлом нічним лісом з великою зграєю, що завивала за спиною.

— Інші чоловіки — теж жерці? — спитала вона лагідного чоловіка наступного ранку. — То їхні справжні обличчя?

— А як ти гадаєш, дитино?

Вона гадала, що ні.

— А чи Якен Ха-Гар теж служить тут жерцем? Часом не знаєте, коли Якен повернеться до Браавосу?

— Хто? — запитав він, сама невинність у голосі й очах.

— Якен Ха-Гар! Саме він дав мені залізну монету!

— Я не знаю нікого з цим іменем, дитино.

— Я питала його, як він змінює обличчя, а він сказав, що це не складніше, ніж узяти нове ім'я, коли знаєш спосіб.

— Справді?

— Ви мені покажете, як змінювати обличчя?

— Якщо хочеш. — Він узяв її рукою за підборіддя і повернув голову. — Ану надми щоки та висолоп язика.

Ар'я підкорилася.

— Ось тобі. Твоє обличчя змінилося.

— Я не про це казала! Якен робив це чарами.

— Чари мають свою ціну, дитино. Щоб зуміти навести на лице належну оману, потрібні роки молитов, самопожертви та навчання.

— Роки?! — у розпачі перепитала вона.

— Якби це було легко, це робив би кожен.

Але спершу діти ходять, потім бігають. Навіщо вдаватися до чар там, де й блазенське штукарство годиться?

— Я не знаю навіть блазенського штукарства.

— То повправляйся у мармизах. У тебе під шкірою є м'язи. Навчися ними користуватися. Це і є твоє обличчя. Щоки, уста, вуха. Ти не повинна посміхатися чи супитися зненацька, бо такий, бач, настрій накотив. Посмішка має бути твоєю служницею і приходити лише тоді, коли ти кличеш. Навчися керувати своїм обличчям.

— Покажіть, як це робиться!

— Ану надми щоки. — Вона скорилася. — Підніми догори брови. Ні, вище. — Вона зробила і це. — Добре. Подивися, скільки ти зможеш так триматися. Буде недовго. На ранок спробуй знову. В підвалах ти знайдеш мирійське свічадо. Вправляйся перед ним годину щодня. Очі, ніздрі, щоки, вуха, губи — навчися володіти ними.

Він узяв її підборіддя в долоню.

— То хто ти є?

— Ніхто.

— Брехня. Прикра і жалюгідна брехня, дитино.

Наступного дня вона знайшла мирійське свічадо і щоранку та щовечора сиділа перед ним, поставивши обабіч себе свічки та кривлячи мармизи. «Опануй своє обличчя, — сказала вона собі, — і тоді зможеш брехати.»

Невдовзі лагідний чоловік наказав їй допомагати іншим послушникам опоряджувати трупи. Праця виявилася значно легшою, ніж відшкрябувати сходи для Виса. Інколи труп бував дебелий чи опасистий, і вона мусила борюкатися з його вагою, та найчастіше серед мертвих траплялися старі кістяки у зморшкуватій шкірі. Ар'я роздивлялася їх, поки обмивала, і питала себе, що привело ту чи іншу людину до чорної водойми. Вона пригадала казку, що чула від Старої Мамки: як під час довгої зими люди, що зажилися на світі понад відмірянні роки, оголошували, що йдуть полювати. «І дочки їхні плакали, і сини їхні

відвертали очі до вогню, — чула вона слова Старої Мамки, — та ніхто їх не зупиняв і не питав, яку дичину вони шукатимуть у глибоких снігах під виття крижаних віхол.» Ар'ї стало цікаво, що кажуть старі браавосці своїм синам та донькам, перш ніж вирушити до Дому Чорного та Білого.

Місяць обернувся на небі, тоді обернувся знову, але Ар'я його не бачила. Вона служила, обмивала мертвих, викривлялася перед свічадом, вивчала браавоську мову і намагалася не забути, що вона тепер ніхто.

Одного дня лагідний чоловік послав по неї.

— Твоя вимова украй жахлива, — сказав він, — але ти вже знаєш удосталь слів, щоб так-сяк розказати про свої потреби. Час тобі залишити нас ненадовго. Єдиний спосіб засвоїти нашу мову — розмовляти нею щодня від світанку до заходу сонця. Тому ти маєш піти.

— Коли? — запитала вона. — Куди?

— Негайно, — відповів він. — Поза цими стінами ти знайдеш сотню островів, на яких посеред моря стоїть Браавос. Тебе навчили слів

«черепашка», «скойка», «вустриця»?

— Так.

Вона повторила їх найкращою браавоською, на яку спромоглася. Її найкраща браавоська викликала в нього усмішку.

— Годиться. Попід корабельнями у Потоплому Місті ти знайдеш риботорговця на ім'я Бруско — доброго чолов'ягу з поганою спиною. Йому потрібна дівчинка, щоб возила возика і продавала з нього черепашки, скойки та вустриці жеглярам на кораблях. Ти будеш такою дівчинкою. Зрозуміло?

— Так.

— А коли Бруско питає, хто ти — що ти йому відповіси?

— Ніхто.

— Ні. За межами цього Дому така відповідь не годиться.

Вона завагалася.

— Тоді я можу бути Солькою з Солепанви.

— Сольку знає Тернезіо Терис та жеглярі «Велетової доньки». Твоя вимова негайно виказує, звідки ти взялася. Ти маєш бути

дівчинкою з Вестеросу... але іншою дівчинкою.

Вона вкусила губу.

— Можна мені зватися Китичкою?

— Китичкою? — Він трохи подумав. — Це ім'я нагадує ім'я кішки. У Браавосі багато кішок. Одну зайву ніхто не помітить. Отже, ти — Китичка, сирота з...

— З Король-Берега.

Вона двічі бувала з батьком у Білій Гавані, проте Король-Берег знала краще.

— Таки-так. Твій батько був веслярським старшиною на галері. Коли мати померла, він узяв тебе з собою в море. Потім він теж помер, а капітанові ти була ні до чого, і він висадив тебе з корабля у Браавосі. Як називався корабель?

— «Німерія», — відповіла вона, не вагаючись.

Того вечора вона залишила Дім Чорного та Білого. На її правому стегні висів довгий залізний ніж, схований кирейкою — залатаною та вицвілою, бо яку ще може мати вбога сирітка? Черевики їй тиснули, а сорочка була

така потерта, що вітер різав її наскрізь. Зате попереду лежав увесь Браавос. Вечірнє повітря пахкотіло морем, сіллю, рибою. Протоки були криві та звивисті, провулки — ще гірші. Дорослі кидали на дівчинку, що минала їх, не помічаючи, цікаві погляди, діти-жебраки гукали слова, яких вона не тямилася. Ще трохи — і вона остаточно заблукала.

— Пан Грегор, — виспівувала Ар'я, перетинаючи кам'яний міст на чотирьох арках. З середини його прогону виднілися щогли кораблів у Тандитній Гавані. — Дунсен, Любчик Раф, пан Ілін, пан Мерин, королева Серсея!

Потроху задощило. Ар'я обернула обличчя догори, дозволила краплям омийти її щоки — така щаслива, що ось затанцює.

— Валар моргуліс, — закінчила вона молитву, — валар моргуліс, валар моргуліс.

Алейна

Коли вранішнє сонце ввірвалося яскравими струменями до вікна, Алейна сіла у ліжку і потяглася. Гретхель почула і негайно підскочила принести халат — до світання в опочивальні ставало зимно. «От як ухопить кігтями справжня зима, тоді начуваймося, — подумала Алейна. — Тоді тут усе вимерзне, мов у холодній могилі.» Вона прослизнула у рукави халата і оперезалася.

— Вогонь майже вигорів, — зауважила Алейна. — Кинь іще поліно, коли твоя ласка.

— Слухаю волю ясної панни, — відповіла стара.

Покої Алейни у Дівочій Башті були просторіші й розкішніші, ніж та маленька опочивальня, де її тримали, поки була жива пані Ліза. Тепер вона мала власну вбиральню

кімнату, власний нужник і різьблений з білого каменю балкон, з якого відкривалася уся Долина. Поки Гретхель поралася коло вогню, Алейна босоніж перетнула кімнату і вислизнула назовні. Камінь холодив ноги, вітер лютував — як завжди на цій висоті — але краєвид примушував забути про все за пів-удару серця. Дівоча була найсхідніша з семи струнких башт Соколиного Гнізда — з неї Алейна бачила усю Долину, її гаї, річки та лани, огорнуті серпанком у вранішньому сяйві. Сонце щойно мазнуло вершини гір, і вони сліпучо заблищали щирим золотом.

«Чарівна краса.» Над головою височіла вкрита снігом вершина Велетневого Списа — громаддя каменю та льоду, поруч із яким замок, що притулився на його плечі, виглядав іграшковим. Бурульки завдовжки у три сажні звисали, наче торочка з хустки, зі скельного виступу, відки влітку падали Алісини Сльози. Над замерзлим водоспадом у височині ширяв сокіл, розкинувши крила під вранішнім небом. «Якби ж мені його крила — так би й полетіла.»

Алейна поклала руки на різьблений камінь поручнів і змусила себе зазирнути через край. За шість сотень стоп унизу виднівся замок Небосхил і кам'яні сходи, вирізані у горі — звивистий шлях, що збігав повз Снігокрай і Кам'янець аж до пониззя. Башти та палати Місячної Брами звідси здавалися дитячими іграшками. Навколо муру нижнього замку ворушилося вояцтво панів-рокошан — вилазило купками з наметів, наче мурахи з мурашника. «От якби ж вони справді були мурахами, — подумала Алейна, — ми б тоді ступили на них ногами, та й розчавили.»

Два дні тому до решти приєднався молодий князь Лович зі своїм рушенням. Нестор Ройс закрав перед ними Браму, але ж мав у своїй залозі менше трьох сотень вояків, тоді як кожен із панів-рокошан, яких було на загал шестеро, привів тисячу. Алейна вже знала їхні імена незгірш свого власного. Бенедар Видзвін, господар у Переспіві. Симонд Храмин, Лицар Дев'ятизір'я. Гортон Черленець, князь у Черленці. Анія Тягнидуб, господиня у Залізних

Дубах. Гілвид Лович, знаний серед панства як «молодий Лович», князь Довголуччя. І наймогутніший з усіх — Йон Ройс, грізний та уславлений Спижевий Йон, князь у Рунокамені, брат Несторові у перших, голова старшої гілки дому Ройс. Ці шестеро зібралися в Рунокамені після падіння Лізи Арин і уклали поміж себе угоду, присягнувшись боронити князя Роберта, Долину і одне одного — навіть якби для того довелось збурити рокош. В угоді не говорилося відверто, що рокош спрямовано проти особи наказного господаря Долини — але згадувалося про «припинення сваволі» та приборкання «друзів-ошуканців і зловмисних радників».

Холодок від поривів вітру поповз Алейні угору ногами, і вона повернулася до опочивальні пошукати собі сукню до сніданку. Петир віддав їй увесь одяг покійної дружини — стільки шовків, єдвабів, оксамитів, хутра, що їй навіть не мріялося мати. На жаль, більшість одягу не годилася, бо була завелика — пані Ліза вельми розповніла після довгої череди вагітностей, викиднів та народження мертвих

дітей. Проте кілька найстаріших суконь шилися ще на юну Лізу Таллі з Водоплину, а інші Гретхель зуміла перешити на Алейну, яка у свої тринадцять років мала ноги не коротші, ніж покійна тітка у двадцять.

Цього ранку в око їй вкинулася двокольорова сукня у барвах Таллі, черленій та лазуровій, облямована білкою. Гретхель допомогла просунути руки у широкі рукави та ушнурувала спину, потім розчесала та заколола волосся. Напередодні увечері Алейна вичорнила його, перш ніж лягати спати. Фарба, яку їй дала тітка, змінила її власний соковитий рудаво-брунатний колір на попелясто-коричний, але рудизна швидко починала виповзати назовні біля коренів. «І що мені робити, коли скінчиться фарба?» Адже возили її аж із Тирошу, що за вузьким морем.

Сходячи до сніданку, Алейна знову вразилася тишею, що панувала в Соколиному Гнізді. У всьому Семицарстві, мабуть, не було тихішого замку. Челяді тут було мало; нечисленні старі слуги стишували голос, щоб не

турбувати юного князя. Коней на горі бракувало, собак теж; ніхто не гавкав і не гарчав, у дворищі не вправлялися з мечами лицарі. Навіть кроки варти, що ходила туди-сюди білими кам'яними палатами, здавалися на диво глухими. Алейна чула виття і зітхання вітру навколо башт, але більше нічого. Коли вона уперше приїхала до Гнізда, тут іще чувся шум Алісиних Сліз, але відтоді водоспад закрижанів, і Гретхель казала, що не прокинеться аж до весни.

Князь Роберт знайшовся у Вранішній Трапезній над кухнею, де сидів і мляво совав дерев'яною ложкою по великій мисці вівсяної каші з медом.

— Хочу яєць! — пожалівся він, побачивши Алейну. — Три м'яко зварених яйця і підсмаженого сала!

Яєць вони не мали жодного — так само, як і сала. Комори Гнізда містили удосталь вівса, ячменю та пшениці, щоб прогодувати всіх мешканців замку протягом року. Але свіжі харчі привозила від підніжжя гори дівчина-

байстрючка на ім'я Мія Камінець. Поки унизу стояли потуги панів-рокошан, Мія не мала змоги пробитися нагору. Князь Видзвін — перший з шести, хто досяг Брами — надіслав Мізинцеві крука з застереженням, що до Гнізда не пустять ані крихти харчів, поки той не спустить князя Роберта униз. Іще трохи — і вони сидітимуть у справжній облозі, наче на війні.

— З'їси яєчко, коли прийде Мія. Скільки забажаєш, — пообіцяла малому паничеві Алейна. — Вона привезе яєць, масла, динь, усяких смаколиків.

Та малий не вгамовувався.

— Я хочу яєць негайно!

— Робчику-любчику, яєць немає, ти ж знаєш. Коли твоя ласочка, їж кашу, вона смачна.

Алейна для прикладу з'їла ложку з власної миски. Роберт іще посовав ложкою, загріб трохи каші, але до рота не доніс.

— Я не голодний! — заявив він. — Я хочу до ліжка. Минулої ночі я не спав. Я чув співи!

Маестер Колемон дав мені сон-вина, але я все одно чув.

Алейна відклала ложку.

— Якби хтось співав, я б теж чула. Тобі наснилося, тільки й усього.

— Ні, не наснилося! — Очі князя налилися слізьми. — Марільйон знову співав. Твій батько сказав, що він мертвий, але він живий!

— Ні, він мертвий! — Алейна злякалася, почувши слова малого. «Він такий крихітний та кволий; бракувало йому ще з глузду з'їхати!» — Робчику-любчику, він справді мертвий. Марільйон кохав твою паніматку надто палко і не зміг жити після того, що їй зробив — тому вийшов у небо.

Алейна не бачила тіла — так само, як і Роберт, але у смерті співця не сумнівалася.

— Його більше нема, я кажу правду!

— Але я його чую щовечора! Навіть коли зачиняю віконниці й затуляю голову подушкою! Твій батько мав би вирізати йому язика. Я наказував, але він не послухав!

«Співець мусив мати язика, щоб зізнатися.»

— Їж кашу, будь гарним хлопчиком, не скозуйся, — попрохала Алейна. — Ну будь ласкавий! Заради мене!

— Я не хочу каші! — Роберт шпурнув ложку через усю трапезну; вона відскочила від гобелена і залишила смугу вівсянки на білому шовковому місяці. — Ваш князь хоче яєць!

— Наш князь їстиме кашу і дякуватиме за неї, — відповів голос Петира позаду.

Алейна обернулася і побачила його одвір, поруч із маестром Колемоном.

— Вам варто послухати пана намісника, мій княже, — мовив маестер. — Ваше значкове панство рухається горою до замку, щоб засвідчити вам свою вірність. Вам знадобляться сили їх прийняти.

Роберт потер ліве око кісточкою кулака.

— Відішліть їх геть. Я не хочу їх бачити. Якщо прийдуть, я примушу їх літати!

— Велика спокуса, пане князю, — засміявся Петир, — та на жаль, я обіцяв їм недоторканність. У кожному разі, вже пізно відсилати їх назад — дотепер вони мали вже

дістатися Кам'янця.

— Чому вони не дадуть нам спокій? — заскиглила Алейна. — Ми їм нічого не зробили. Чого їм від нас треба?

— Лише князя Роберта. Його, і ще Долину, — посміхнувся Петир. — Їх буде восьмеро. Князь Нестор проводить їх нагору, а ще з ними їде Лин Корбрей. Пан Лин не з тих людей, що стоять осторонь, коли десь може пролитися кров.

Слова Баеліша не розрадили її страхів. Лин Корбрей убив у двобоях майже стільки ж людей, скільки у битвах. Алейні було відомо, що він вислужив собі лицарські остроги у Повстанні Роберта. Спершу Корбрей бився проти князя Джона Арина перед брамою Мартинова, а згодом уже в його війську на Тризубі, де убив князя Левина Дорнійського, білого лицаря Королегвардії. Петир розповів, що князь Левин був уже вкритий важкими ранами, коли хвиля битви винесла його до останнього танку проти Пані Безнадії, але додав: «Я б не радив допитуватися в Корбрея,

чи так воно було насправді; хто надто допитувався, тим випала нагода спитати самого Мартела у глибоких палатах пекла». Якщо навіть половина почутого нею від стражників князя Роберта була правдою, Лин Корбрей був небезпечніший за усіх шістьох панів-рокошан, разом узятих.

— Навіщо він сюди їде? — запитала Алейна.
— Я гадала, Корбреї стоять за вас.

— Князь Лионель Корбрей вельми прихильний до моєї влади, — відповів Петир, — але його брат має свою думку. На Тризубі, коли їхній батько звалився поранений, саме Лин вихопив Пані Безнадію з його руки і вбив вояка, що поціливів батька. Поки Лионель відтягав старого до маєстрів у обозі, Лин кинув корогви на дорнійців, що загрожували Робертівим полкам лівої руки, уцент розбив їхні лави і вбив Левина Мартела. Отож коли старий князь Корбрей помирав, то заповів Пані молодшому синові. Лионель отримав землі, титул, замок і усі статки, але й досі вважає, що його несправедливо позбавили спадкового

права на меч, тоді як пан Лин... ну, він любить Лионеля приблизно так само, як і мене, бо ж свого часу хотів руку пані Лізи для себе.

— Я не люблю пана Лина! — наполягав Роберт. — Не хочу його тут бачити! Відішліть його униз. Я не дозволяв йому приходити. Тільки не сюди! Соколине Гніздо неприступне — так матінка казали.

— Вашої матінки більше нема, пане князю. До ваших шістнадцятих іменин у Соколиному Гнізді правлю я. — Петир обернувся до зігнутої спиною служниці, що вовтузилася коло сходів до кухні. — Гей, Мело! Принеси його вельможності чисту ложку. Пан князь бажає каші.

— Не бажаю! Хай моя каша летить!

Цього разу Роберт шпурнув миску — разом із кашею та медом. Петир Баеліш спритно ухилився вбік, але маєстрові Колемону не пощастило. Дерев'яна миска вдарила його просто у груди, її вміст розлетівся обличчям та раменами. Маєстер сахнувся і верескнув неповажним, геть не маєстерським голосом.

Алейна спробувала заспокоїти малого князя, але запізно — вже накотив припадок, рука шалено смикнулася, зачепила дзбан молока, і той полетів слідом. Спробувавши підвестися, Роберт перекинув свого стільця назад і сам упав на нього. Одна нога влучила Алейні в живіт і вибила з неї весь подих.

— О боги ласкаві, — почувала вона слова Петира, вимовлені вкрай гидливо.

Грудки вівсяної каші плямували маєстрові Колемону обличчя та волосся. Він став на коліна над своїм підопічним, бурмочучи заспокійливі слова. Одна з грудок поповзла його правою щокою, наче велика брунатно-сіра сльоза. «Це ще не такий страшний напад, як отой попередній» — подумала Алейна, намагаючись сподіватися на краще. Коли трясця припинилася, на Петирів заклик з'явилися двоє стражників у небесно-лазурових киреях та сріблястих кольчугах.

— Заберіть пана князя до ліжка і прикладіть йому п'явок, — наказав господар Долини.

Вищий на зріст стражник підхопив малого

на руки. «Я б могла віднести його сама, — подумала Алейна. — Він зараз не важчий за ляльку.»

Колемон затримався на мить, перш ніж рушити слідом.

— Ці перемови, мосьпане, краще б відкласти до ліпших часів. Напади його вельможності погіршали, відколи померла пані Ліза. Вони тепер частіші й лютіші. Я пускаю дитині кров так часто, як тільки смію, змішую йому сон-вино і макове молочко для кращого сну, але...

— Він спить дванадцять годин на добу, — перебив його Петир. — А мені треба, щоб хоч іноді прокидався.

Маестер зачесав пальцями волосся, скидаючи на підлогу рідкі грудки вівсяної каші.

— Пані Ліза давала його вельможності посмоктати груди щоразу, як на нього нападав гнів. Архімаестер Еброз твердить, що материне молоко має багато властивостей, корисних для здоров'я...

— Отака ваша порада, маестре? Знайти князеві Соколиного Гнізда, Захисникові

Долини мамку-годувальницю? То коли ж ми відлучимо його від цицьки — у день весілля? Щоб міг перечепитися з грудей своєї годувальниці на груди дружини?

Глузливий регіт князя Петира ясно показав, що він думає про такий намір.

— Е ні, не бути цьому. Закликаю вас спробувати інший шлях. Малий полюбляє солодке, хіба ні?

— Солодке? — перепитав Колемон.

— Так, солодке. Пирого, мандрики, пундики, варення, мед у стільниках. Чи не пробували ви додати йому в молоко пучку «солодкого сну»? Зовсім крихітну — лише заспокоїти і припинити цю клятву трясцю.

— Пучку «солодкого сну»? — Маєстер ковтнув слину, яблуко на його шиї смикнулося вгору-вниз. — Одну пучку... ну хіба що. Небагато і не надто часто, але можна спробувати...

— Спробуйте, — кивнув князь Петир. — А надто перед тим, як приведете малого князя на зустріч з панством.

— Слухаю волі мого пана.

І маестер заспішив геть, теленькаючи ланцюгом на кожному кроці.

— Батечку, — запитала Алейна, коли маестер пішов, — чи не хочете на сніданок каші?

— Не терплю цієї гидоти, — відповів він і подивився на неї Мізинцевими очима. — От чим би я підживився зранку, то це поцілуночком.

Хіба може покірна дочка відмовити власному панотцеві в поцілунку? Алейна підступила до Петира, швидко і сухо дзьобнула його в щоку, так само швидко відступила.

— Яка пристрасна... відданість обов'язку. — Мізинець посміхався вустами, але не очима. — То й добре. Обов'язків я для тебе маю вдосталь. Скажи кухареві, щоб зігрів червоного вина з медом та родзинками. Після довгого шляху нагору гості будуть змерзлі та спрагли. Ти зустрінеш їх коло входу і запропонуєш трунок та частунок. Вино, хліб, сир. Який сир у нас лишився?

— Гострий білий та смердючий блакитний.

— Хай буде білий. І краще перевдягнися.

Алейна подивилася згори на свою сукню — темно-блакитну з черленню, в кольорах Водоплину.

— Сукня... що з нею таке?

— З нею Таллі. Очі панів-рокошан не потішить вигляд байстрючки, що гуляє у кольорах моєї покійної дружини. Вибери щось інше. Гадаю, зайве тобі нагадувати уникати небесної блакиті та місячного сяйва?

— З-зайве. — Небесна блакить і місячне сяйво — то були кольори дому Арин. — Ви сказали, восьмеро... а чи Спижевий Йон — один із них?

— Саме так. Він єдиний, хто там справді має вагу.

— Спижевий Йон мене знає! — нагадала Алейна. — Він був гостем у Зимосічі, коли його син їхав на північ вдягати чорне.

Вона пригадала — не дуже виразно — навіть свою шалену закоханість у пана Веймара. Але те сталося ціле життя тому, коли вона була

дурним малим дівчиськом.

— І то був не єдиний раз. Князь Ройс... він бачив Сансу Старк удруге в Король-Березі, на турнірі Правиці.

Петир підняв їй пальцем підборіддя.

— Що Ройс помітив це вродливе личко — не маю сумніву, але ж то було одне обличчя з тисячі. Воїн, що б'ється на турнірі, має нагальніші турботи, ніж дитина у натовпі. А в Зимосічі Санса була ще маленькою дівчинкою, волосся мала русяве та з рудизною. Моя ж донька — висока та вродлива юна дівка, а волосся у неї темно-брунатне. Люди, надто чоловіки, бачать лише те, що чекають побачити. — Він поцілував «доньку» в ніс. — Накажи Мадді розкласти вогонь у світлиці. Я прийму наше панство там.

— Хіба не в високій палаті?

— О ні, бороньте мене боги бути побаченим коло престолу Аринів — іще подумують, що я замірюся на нього сісти. Хамські сідниці не можуть мріяти про ясновельможні сідала.

— Отже, у світлиці. — Їй би на тім і

зупинитися, але слова полилися самі. — Якщо ви віддасте їм Роберта...

— ...і Долину?

— Але Долина вже належить їм.

— Більша її частина — так. Хоча все ж таки не вся. До мене прихильні у Мартинові, кількох вельможних панів я маю за друзів. Графтона, Линдерлі, Лионеля Корбрея... щоправда, мушу визнати, їм аж ніяк не рівнятися родоводом і могутністю з панами-рокошанами. Та хай там як, Алейно, куди нам з тобою тікати в разі халепи? До моєї могутньої твердині на Пальцях?

Вона вже думала про це раніше.

— Але Джофрі жалував вам Гаренгол. Там ви є самовладним князем і господарем.

— Лише за титулом. Я не міг одружитися з Лізою без гучного титулу та могутнього замку, а Ланістери чомусь не поспішали віддати мені Кастерлі-на-Скелі.

— Хай так. Але ж замок належить вам.

— Належить. Розкішна маєтність, годі казати: палати, наче печери, зруйновані башти,

привиди і протяги... неможливо зігріти, хоч останній гріш за дрова віддай, неможливо поставити достатню залогу... ну і не забуваймо на додачу ту дрібничку, що Гаренгол зурочено.

— Вроки існують лише у піснях та казках.

Здавалося, Петира її слова трохи насмішили.

— Невже про смерть Грегора Клегана від отруйного списа вже склали пісню? Або про того сердюка перед ним, чиї руки та ноги пан Грегор потрошку відтинав суглоб за суглобом? Згаданий сердюк забрав замок у Аморі Лорха, який отримав його від князя Тайвина. Одного убив ведмідь, іншого — твій карлик. Як я чув, пані Вент теж померла. Лотстони, Моци, Гарбани, знову Моци... кожна рука, що торкалася Гаренголу, змарніла і відсохла.

— То віддайте його князеві Фрею.

Петир засміявся.

— Можливо, так і зроблю. А чи краще: віддам нашій дорогенькій Серсеї. Але ні, про неї я нічого поганого не казатиму — вона мені надіслала кілька пречудових гобеленів. Така добра пані, хіба ні?

Згадка про королеву змусила Алейну здригнутися і закам'яніти.

— Ні, вона не добра. Я її боюся. Якщо королева дізнається, де я...

— ...то мені доведеться прибрати її з гри швидше, ніж я замірявся. Це якщо вона сама себе не прибере. — Петир піддражнив Алейну глузливою посмішечкою. — У грі престолів навіть найменші та найслабші пішаки мають власну волю. Іноді вони відмовляються робити ходи, які ти для них надумав. Не забувай про це, Алейно. Серсеї Ланістер засвоїти цю науку досі не по силі. А зараз... хіба ти не маєш нагальних справ?

Так, вона мала справи — і хутко взялася до них. Алейна простежила, щоб вино для гостей зігріли і добряче затовкли прянощами, знайшла гідне кружало гострого білого сиру, наказала кухареві спекти хліба на двадцятьох — на випадок, якщо пани-рокошани приведуть більше людей, ніж чекалося. «Скуштують нашого хліба та солі — стануть гостями і не зможуть нас зачепити.» Фреї порушили всі

закони гостинності на тому весіллі у Близнюках, де вбили її матінку та брата. Проте Алейна не могла повірити, що такий шляхетний вельможа і лицар, як Йон Ройс, опуститься до подібного вчинку.

Наступною була світлиця. Підлогу там укривав мирійський килим, стелити очерет не було потреби. Алейна попрохала двох челядинів поставити стіл на кобильниці та принести вісім важких стільців з дубу та шкіри. Задля бенкету вона б поставила один при голові столу, один у ногах і по три з кожного боку, але ж готувалася зовсім не дружня вечеря, і тому Алейна сказала поставити шість стільців з одного боку та два з іншого. Пани-рокошани донині мали вже подолати Снігокрай. Сходження на гору забиравало мало не день, навіть на спині мула. Пішки ж люди добиралися кілька днів.

Панство могло пробалакати всенький вечір і частину ночі, а тому потребувало свічок. Мадді саме розклала вогонь у комині; Алейна послала її знайти запашних свічок бджолиного воску,

що князь Восколив подарував пані Лізі, коли домагався її руки. Потім вона знову відвідала кухню — перевірити хліб та вино. Все начебто було зроблено; лишався ще час скупатися, вимити волосся і перевдягнутися.

Вона замислилася спершу над сукнею лілового шовку, а тоді над іншою — синього оксамиту зі срібними розрізами, що гарно відтіняла колір очей. Але зрештою згадала, що Алейна — дівчина-байстрючка, якій негоже вдягатися, наче вельможна панна, тому обрала сукню м'якої вовни, темно-брунатну, простого крою, з вишитим золотом ниткою листям та лозою на стані, рукавах і подолі. Сукня пасувала добре, але не була надто показна — таку могла б одягти і служниця. Петир віддав їй також усі прикраси пані Лізи; Алейна приміряла кілька ниток намиста, але всі були для неї надто коштовними. Зрештою вона обрала просту оксамитову стрічку осіннього золота; у принесеному Гретхель Лізиному люстрі її колір бездоганно пасував до рясної купи темних Алейниних кучерів. «Князь Ройс

ніколи мене не впізнає, — подумала вона. — Та я сама себе заледве впізнаю.»

Почуваючись чи не зухвалішою за Петира Баеліша, Алейна Камінець припасувала до обличчя усмішку і пішла униз зустрічати гостей.

Соколине Гніздо було єдиним замком Семицарства, де головна брама знаходилася нижче підвалів. Горою до Гнізда повз придорожні замки Кам'янець і Снігокрай бігли круті кам'яні сходи, але вони кінчалися на Небосхилі й упиралися у прямовисну стінку — останні шість сотень стоп підйому. Відвідувачі замку мали злізати з мулів та робити вибір: їхати хитким дерев'яним кошиком, яким зазвичай підіймали харчі та інший припас, або видиратися похилим проходом по сходинках для рук та ніг, вирізьблених у камені.

Найстарші за віком серед панів-рокошан, князь Черленець та пані Тягнидуб обрали кошик і підойму. Після них кошика спустили ще раз по огрядного князя Видзвона. Решта панства вирішила дертися пішки. Алейна

зустріла їх у Палаті Півмісяця коло затишного вогню комина, де привітала усіх від імені князя Роберта, подала хліба, сиру та гарячого пряного вина у срібних келихах.

Петир дав їй на вивчення гербовницю Долини, тому вона упізнала знаки, якщо не обличчя. Червоний замок-дитинець на гербі позначав, певно ж, Черленця; ним виявився коротун з ошатною сивою бородою та незлими спокійними очима. Пані Анія була серед рокошового панства єдиною жінкою; вона була вдягнена у просторі темно-зелені шати з поламаним колесом Тягнидубів, викладеним намистинами гагату. Шість срібних дзвонів на порфірі — то був Видзвін з черевом, наче груша, і сутулими плечима. З його численних підборідь витикалася розпатланими кущами сиво-руда борода. Борода Симонда Храмина була, навпаки, чорна і загострена. Дзьоб носа і крижані блакитні очі робили Лицаря Дев'ятизір'я схожим на показного хижого птаха. На жупані в нього було вигаптувано дев'ять чорних зірок у косому золотому хресті.

Горностаєва делія молодого князя Ловича спершу збентежила Алейну, та потім дівчина побачила на ній застібку — п'ять срібних стріл віялом. За віком Алейна дала б йому радше п'ятдесят років, ніж сорок. Його батько правив у Довголуччі мало не шістдесят років, а помер так раптово, що Долиною негайно побігли плітки, ніби новий князь трохи прискорив отримання законного спадку. Ловичеві щоки та ніс були червоні, наче яблука, і виказували пристрасть до дарунків виноградної лози. Відтак Алейна не забувала наповнювати його келих, щойно той порожнів.

Наймолодший з-поміж панства мав на грудях три круки, кожен з кривавим серцем у пазурях. Його брунатне волосся звисало до плечей; один спритний кучерик звивався навскіс через лоба. «Пан Лин Корбрей» — подумала Алейна, зиркнувши сторожко на твердо стиснені уста і рухливі, шалені очі.

Останніми прибули Ройси — князь Нестор і Спижевий Йон. Господар Рунокаменя на зріст був не нижчий від Хорта. Хоча волосся його

посивіло, а обличчя порізали зморшки, велетенськими зашкарубленими ручиськами князь Йон, здавалося, міг переламати більшість молодих лицарів навпіл, наче сухі гілочки. Його порубане у битвах, суворе обличчя повернуло Сансі спогади про Зимосіч. Вона згадала князя за столом, за тихою розмовою з матінкою. Знову почула гуркіт його голосу, що відлунював від мурів — то панство поверталось з ловів, а за сідлом у Ройса теліпався прив'язаний олень. Побачила у навчальному дворіщі з тупим мечем у руках, яким він прибив до землі батька, а наступної ж миті завдав нищівної поразки панові Родріку. «Він мене упізнає. Хіба може бути інакше?» Санса поміркувала, чи не кинутися до його ніг, благаючи про захист. «Але ж він не бився за Робба, то з якого дива заступиться за мене? Війну скінчено, Зимосіч загинула.»

— Князю Ройсе, — боязко запитала вона, — чи не вип'єте кухоль вина зігрітися з дороги?

Спижевий Йон мав сіро-сталеві очі, майже сховані за найкущавішими бровами з усіх,

бачених Сансою. Коли князь подивився на неї згори вниз, ті брови вигнулися луком.

— Відки я можу тебе знати, дівчинко?

Алейна відчула, що проковтнула язика. Врятував її князь Нестор.

— Алейна — тілесна донька наказного господаря, — буркнув він своєму братові в перших.

— Бачу, мізинчик нашого Мізинця замолоду не байдикував, — лиховісно вишкірився Лин Корбрей.

Видзвін зареготав. Алейна відчула, як до щік підповзає фарба.

— Скільки тобі років, дитино? — запитала пані Анія.

— Чо-чотирнадцять, ласкава пані. — Намить вона з переляку забула, якого віку має бути Алейна, та потім опанувала себе. — І я не дитина, а вже розквітла дівчина.

— Сподіваюся, цю квітку ще ніхто не зірвав. — Вуста молодого князя Ловича були геть затулені густими кущавинами вусів.

— Дайте час, — мовив Лин Корбрей, наче

Алейни тут не було. — Коли вже дозріла, то скоро зірвуть.

— Це такі у Прихистку заведено чемні звичаї? — Пані Анія Тягнидуб давно почала сивіти, навколо очей у неї лягло павутиння зморщок, під щелепою теліпалася зайва шкіра, та гордовита постава і поводження безпомилково виказували вельможну господиню. — Дівчина зовсім юна, сором'язлива, шляхетно вихована, і вдосталь натерпілася різних жахів. Припніть вашого розпусного язика, пане лицарю!

— Мій язик — то мій клопіт, — відказав Корбрей. — А вашій вельможності варто стежити за своїм. Я ніколи не схвалював докорів у свій бік — про це вам розкаже чимало мерців у могилах.

Пані Тягнидуб відвернулася від нього, не вшанувавши відповіддю.

— Краще веди нас до свого батька, Алейно. Що швидше скінчимо, то ліпше.

— Пан намісник чекають на вас у світлиці. Прошу панство за мною.

З Палати Півмісяця вони рушили крутими мармуровими сходами повз комори та в'язниці, проминули три стельні бійниці, які пани-рокошани підкреслено не помітили. Видзвін скоро вже пирхав, наче ковальські міхи, а Черленцеве обличчя стало рудіше за його волосся. Стражники нагорі сходів підняли ґрати, побачивши їхнє наближення.

— Сюди, панове, якщо ваша ласка.

Алейна провела гостей склепінчастим проходом повз тузінь пишних гобеленів. Ззовні світлиці стояв пан Лотор Брюн; він прочинив двері, впустив прибульців і сам зайшов слідом.

Петир сидів коло столу на кобильницях з кухлем вина в руці та роздивлявся цупкий білий пергамен. Коли один за одним ввійшли пани-рокошани, він підняв очі.

— Вітаю, шановні панове! І певно ж, вас, люба пані. Знаю, дорога нагору була втомною. Прошу сідати. Алейно, дорогенька, подай ще вина для дорогих гостей!

— Слухаю, пане батечку.

Свічки було запалено, помітила вона з

полегшенням; у світлиці пахкотіло мушкатним горіхом та іншими коштовними прянощами. Алейна пішла по глек вина, а гості тим часом всідалися один коло одного... крім Нестора Ройса, який спершу повагався, а потім обійшов круг столу і зайняв місце біля князя Петира, і ще Лина Корбрея, що замість сісти пішов до комина гріти руки; серцеподібний рубін у маківці його меча зажеврив червоним. Алейна побачила, як він посміхнувся до пана Лотора Брюна. «Пан Лин досить вродливий, як на немолодого вже чоловіка, — подумала вона, — та посмішка його мені не до смаку.»

— Я саме читав заяву, котрою ви супроводили вашу угоду, панове, — почав Петир. — Писано неперевершено — не знаю, яким маестром, але певно, щирим чародієм красного слова. Якби ж ви й мене запросили підписати, я почувався б ушанованим.

Його слова застукали панство зненацька.

— Вас? — перепитав Видзвін. — Підписати нашу заяву?!

— Я володію пером незгірш будь-кого, і

князя Роберта ніхто не любить більше за мене. Що ж до цих друзів-ошуканців і зловмисних радників — я прагну викоринити їх так само палко, як ви. Я з вами серцем, душею і обома руками. Покажіть мені, де підписати, не змушуйте благати!

Наливаючи вино, Алейна почула смішок Лина Корбрея. Інші, здавалося, розгубилися. Нарешті Спижевий Йон Ройс хруснув кісточками пальців і мовив:

— Ми приїхали не по ваш підпис. І не перекидатися дотепними слівцями. Лишіть їх собі, Мізинцю.

— Шкода, шкода. Навіщо ж тоді добре вигострене слово, як нема з ким і перекинутися?

Петир відклав пергамен убік.

— Але нехай, воля ваша. Будьмо відверті, пані та панове. Чого ви від мене хочете?

— Ми нічого не хочемо від вас. — Симонд Храмин зупинив на намісникові Долини крижаний погляд блакитних очей. — Ми хочемо, щоб ви звідси забралися.

— Забрався? — Петир удав здивування. — Куди ж мені подітися?

— Корона зробила вас князем гаренгольським, — зауважив молодий князь Лович. — Хіба вам мало?

— Річковий край потребує господаря, — додав старий Гортон Черленець. — Водоплин обложено, Бракен та Чорноліс чубляться між собою, обома берегами Тризуба нишпорять розбійники, досхочу грабують і ріжуть людей. Куди не поткнешся — усюди гниють непоховані трупи.

— З ваших слів, пане князю, в уяві постає чарівна, зваблива країна. Мені аж засвербіло туди полинити, — відповів Петир, — але на жаль, я ще маю нагальні справи тут. І про князя Роберта не забуваймо. Ви хочете, щоб я потяг з собою до того кривавого пекла бідолашного хворобливого хлопчика?

— Наш ясновельможний князь лишиться у Долині! — заявив Йон Ройс. — Я маю намір узяти його з собою до Рунокаменя і виростити таким лицарем, яким пишався б Джон Арин.

— Чому до Рунокаменя? — перепитав удавано-здивовано Петир. — Чому не до Залізних Дубів або Черленця? Чому не до Довголуччя?

— Будь-який з наших замків годиться для його ясновельможності! — оголосив князь Видзвін. — І молодий князь відвідає кожен по черзі у належний час.

— Та невже? — У голосі Петира лунав відвертий образливий сумнів.

Пані Тягнидуб глибоко зітхнула.

— Князю Петире, якщо ви сподіваєтеся напустити нас одне на одного, то не витрачайте дарма сили. Тут ми говоримо одним голосом. Про Рунокамінь погоджено між нами усіма. Князь Йон виростив трьох хоробрих та гідних синів; немає кращого вихователя для нашого юного пана і володаря. Маестер Хелівег значно старший роками та досвідченіший за вашого молодого Колемона; він краще дасть ради недузі князя Роберта. У Рунокамені хлопчик навчатиметься науки бою в Дужого Сема Камінця, а кожен воїн Долини

вам скаже, що кращого майстра-мечника годі й шукати. Септон Люкос наставлятиме юного князя у справах духовних. У Рунокамені князь Роберт також знайде інших хлопчиків свого віку — більш годящих супутників та приятелів, ніж старі баби та хами-сердюки, що оточують його зараз.

Петир Баеліш поперебирав пальцями борідку.

— Його ясновельможності потрібні супутники та приятелі, цього я не заперечуватиму. Але, приміром, Алейна — зовсім не стара баба. Князь Роберт ніжно любить мою доньку, про що сам радо вам розкаже. А ще доречно сказати, що я нещодавно просив князя Графтона і князя Ліндерлі надіслати мені синів на виховання — кожен з них має хлопчика, Робертового однолітка.

Лин Корбрей зареготав.

— Двох цуциків від двох підготованих псів!

— Роберт повинен мати коло себе і старшого хлопця. Скажімо, здібного молодого

зброєносця. Котрим він міг би захоплюватися, наслідувати приклад. — Петир обернувся до пані Тягнидуб. — Ви, мосьпані, маєте саме такого хлопця у Залізних Дубах. Чи не погодитеся прислати до мене Гарольда Гардинга?

Анію Тягнидуб, здавалося, розважило його прохання.

— Ви, князю Петире, найзухваліший злодій, якого я мала нещастя стрічати!

— Чого б це? Я не маю наміру красти у вас хлопця, — відповів Петир. — Але вони з князем Робертом мають заприятелювати.

Уперед нахилився Спижевий Йон Ройс.

— Справді, заприятелювати з молодим Гаррі для князя Роберта буде не тільки чемно, але й корисно. Не сумніваюся, що станеться саме так... але у Рунокамені, під моїм опікунством, де юний Роберт стане моїм вихованцем і зброєносцем.

— Віддайте нам хлопчика, — мовив князь Видзвін, — і зможете відбути з Долини без жодної халепи до столу в Гаренголі, що

належить вам за правом.

Петир кинув на нього погляд м'якого докору.

— Ви хочете сказати, пане, що в іншому випадку мені загрожує якась халепа? Але моя покійна дружина була певна, що саме тутешній стіл належить мені за правом.

— Князю Баеліше, — мовила пані Тягнідуб, — Ліза Таллі була вдовою Джона Арина і матір'ю його дитини, тому і правила тут як намісниця юного князя. Ви ж... будьмо відверті, ви не Арин жодним боком, і князь Роберт — не ваша рідна кров. За яким правом ви маєте нахабство зазіхати на владу в Соколиному Гнізді?

— За тим правом, що, скільки можу пригадати, Ліза поставила мене наказним господарем.

Молодий князь Лович відповів:

— Ліза Таллі сама не походила з Долини і не була тут самовладною господинею. Вона не вільна була віддавати нас під чийось руку з власної примхи.

— А як щодо князя Роберта? — запитав Петир. — Чи не хоче мосьпан князь сказати, що пані Ліза була не вільна і в долі свого власного сина?

Нестор Ройс доти зберігав мовчання, але раптом висловився гучно і ясно:

— Я колись сам сподівався здобути руку пані Лізи. Того самого жадали батько князя Ловича і син пані Анії. Корбрей стирчав у неї при боці мало не півроку. Якби вона обрала когось із нас, ніхто б не заперечував його право наказного господаря. Але сталося так, що вона обрала князя Мізинця і ввірила сина його турботі.

— Він також був і сином Джона Арина, пане брате, — насупив брови Спижевий Йон. — Він належить Долині.

Петир удав подив.

— Але ж Соколине Гніздо — така сама частина Долини, як і Рунокамінь. Чи хтось пересунув його, а я й не помітив?

— Глузуйте, та не забувайтеся, Мізинцю! — гарикнув князь Видзвін. — Хлопчик поїде з

нами.

— Не мав наміру вас розчарувати, пане князю, але мій пасерб лишиться зі мною. Ви всі знаєте, що здоров'я він не надто міцного. Подорож може коштувати йому тяжку ціну. Як його вітчим та господар у Долині, я цього не дозволю.

Симонд Храмин прочистив горлянку і мовив:

— Кожен із нас, Мізинцю, має при підніжжі цієї гори тисячу вояків.

— Хай їм там здоровиться. Прегарне місце для відпочинку.

— Якщо треба буде, то зберемо і більше.

— Чи не погрожуєте ви мені війною, пане добрий? — Петир не здавався наляканим ані на крихту.

Спижевий Йон мовив:

— Так чи інакше, а князь Роберт буде з нами.

На мить усім здалося, що перемови зайшли у глухий кут, аж тут від комина відвернувся Лин Корбрей.

— Мене від балачок уже нудить. Заслухаєтеся Мізинця — то незчуєтеся, як він останнє спідне з вас зніме. Єдиний спосіб упоратися з таким жевжиком, як він — холодна криця!

І з цими словами він оголив меча.

Петир розвів руками.

— Я не маю при собі меча, пане лицарю.

— Цьому легко зарадити. — Світло свічок мерехтіло на темному, як дим, клинку Корбрея, що нагадав Сансі обіручний меч її батька, Лід. — Клинок є у вашого посіпаки, що любить яблука гризти. Скажіть, хай вам позичить, або витягайте отого вашого кинджала.

Санса побачила, як Лотор Брюн ухопився за руків'я власного меча, та перш ніж клинки схрестилися, Спижевий Йон підвівся у шаленій люті.

— Приберіть зброю, пане! Як ваше ім'я: Корбрей чи Фрей?! Ми в цьому домі — гості!

Пані Тягнидуб закопилила губи і мовила:

— Оце так сором.

— Вклади меча до піхов, Корбрею! — додав молодий князь Лович. — Ти ганьбиш нас усіх!

— Годі тобі, Лине! — Докір Черленця пролунав м'якше та дружніше. — Ти замислив марну справу. Вклади Пані Безнадію до її постелі!

— Моя пані має спрагу! — заперечив пан Лин. — Коли вже стає до танку, то не вгамується без краплі червоного!

— Хай терпить! Не буде їй червоного. — Спижевий Йон став Корбреєві просто на дорозі.

— Пани-рокошани! — пирхнув Лин Корбрей. — Назвіться краще «кокошани», бо квохчете, як боягузливі курки!

Він укинув темного меча до піхв і залишив товариство, мимохідь відсунувши плечем Брюна. Алейна чула, як удалині завмерли його кроки.

Анія Тягнидуб та Гортон Черленець презирнулися. Лович перехилив чару вина і простягнув, щоб налили ще.

— Князю Баеліше, — мовив пан Симонд, —

ви мусите пробачити нам цю прикру вихватку.

— Мушу? — Голос Мізинця раптом закрижанів. — Ви його сюди привели, панове, а я мушу вибачати?

Спижевий Йон Ройс мовив:

— Ми не мали наміру...

— Це ви його сюди привели! Відтак я лишуся у своєму праві, якщо покличу варту і накажу схопити вас усіх.

Лович скочив на ноги так раптово, що трохи не вибив глек вина з Алейниних рук.

— Ви нам обіцяли недоторканість!

— О так. Майте вдячність, що у мене честі більше, ніж у декого. — Петир був такий розгніваний, яким Алейна його ніколи не чула. — Я прочитав вашу заяву і почув ваші вимоги. Тепер почуйте мої. Приберіть свої потуги від цієї гори. Повертайтеся додому і дайте моєму синові спокій. Не заперечую — сталися прикрі помилки, завдано гірких образ, але то все справа Лізиних рук, не моїх. Дайте мені лише рік, і з допомогою князя Нестора, обіцяю, ніхто в Долині не матиме приводу жалітися.

— Обіцянки-цяцянки, — мовив Видзвін. — Хіба можна їм вірити?

— То це ви мене вважаєте не вартим довіри?! Але ж не я оголив клинка на перемових. Ви пишете про захист князя Роберта, а самі перерізали йому довіз харчів. Це треба припинити. Я не воїн, але якщо ви не приберете облогу, то битимуся. Окрім вас, у Долині є ще панство, і Король-Берег теж надішле допомогу. Якщо ви хочете війни, скажіть просто зараз — і Долиною потече кров.

Алейна бачила, як у очах панів-рокошан розквітає сумнів.

— Рік — не такий довгий час, — непевно проказав князь Черленець. — Можливо... якщо ви дасте нам певні заруки...

— Ніхто з нас не хоче воювати, — визнала пані Тягнидуб. — Осінь звертає на зиму. Час затягнути паски і зціпити зуби.

Видзвін прокашлявся.

— А наприкінці згаданого року...

— ...якщо я не зумію схилити Долину до ладу та миру, то охоче складу з себе тягар

намісництва, — пообіцяв Петир.

— Я кажу, це чесна угода. Ба навіть краще, — устряг князь Нестор Ройс.

— Ніхто не повинен зазнати кари чи помсти, — наполіг Храмин. — Жодних розмов про зраду чи бунт! У цьому ви теж маєте запрягтися.

— Радо і охоче, — відповів Петир. — Я хочу нових друзів, а не нових ворогів. Я пробачу вас усіх — якщо бажаєте, то й на письмі. Навіть Лина Корбрея. Його брат — вірна і чесна людина. Недобре стягати ганьбу на такий шляхетний дім.

Пані Тягнидуб обернулася до панів-рокошан.

— Чи не порадитися нам, яснії панове?

— Нема потреби. Вочевидь, він переміг. — Сірі очі Спижевого Йона роздивилися Петира Баеліша. — Хай мені це не до смаку, але здається, ви матимете свій рік. Спробуйте, добрий паночку, його не змарнувати. Не всіх нас ви зуміли надурити.

І прочинив двері, виходячи, з такою лютою

силою, що мало не зірвав з завіс.

Пізніше увечері відбувся невеличкий бенкет, на якому Петир мусив вибачатися за вбогий частунок. До гостей вивели Роберта у жупанчику вершково-блакитних барв; цього разу він спромігся зіграти маленького князя зграбно та переконливо. Спижевий Йон не з'явився — він уже відбув з Соколиного Гнізда і почав довгий спуск, як перед ним пан Лин Корбрей. Решта панства лишилася до ранку.

«Він їх зачарував» — подумала Алейна, коли лежала тієї ночі в ліжку і слухала виття вітру за віконницями. Дівчина не знала, відки взялася підозра, та щойно вона спала їй на думку, як не давала більше заснути. Алейна поперекидалася на постелі, шарпаючи свою здогадку так і сяк, наче собака — стару кістку. Нарешті вона підвелася і вдяглася сама, залишивши Гретхель у царині снів.

Петир ще не спав — сидів за столом і шкрябав листа на пергамені.

— Алейно! — привітався він. — Мила моя, солоденька. Що тебе привело до мене такої

пізньої години?

— Я маю знати. Що трапиться за рік?

Він поклав перо на стіл і підняв очі з-над листа.

— Черленець і Тягнидуб уже старі. Хтось із них невдовзі помре, а як пощастить, то й обидва. Гілвида Ловича заріжуть брати. Найпевніше, молодий Харлан — він уже облаштував смерть князя Еона, а як то кажуть, «пустився в бійку — чуба не жалій». Видзвін — людина розбещена, його можна підкупити. З Храмином я задружуся. На жаль, Спижевого Йона Ройса голірuch не візьмеш, але коли він лишиться один, то вже не становитиме загрози.

— А пан Лин Корбрей?

Світло свічок танцювало у очах Мізинця.

— Пан Лин залишиться моїм непохитним ворогом. Кожному зустрічному він жалітиметься на мене зі зневагою та ненавистю. Кожній таємній змові, спрямованій на моє повалення, він запропонує свій меч.

Саме тоді її підозра перетворилася на певність.

— Яка ж буде винагорода йому від вас за службу?

Мізинець зареготав уголос.

— Золото, хлопчики та обіцянки, певно ж. Пан Лин — людина простих смаків, люба моя. Усе, що він любить — це золото, хлопчиків і вбивати.

Серсея

Того ранку король вередував, відколи підвівся з постелі.

— Я хочу сидіти на Залізному Престолі! — канючив малий. — Ви завжди дозволяли Джофрі на ньому сидіти!

— Джофрі було дванадцять років.

— Але я — король! Цей престол належить мені!

— Хто це тобі таке сказав?

Серсея глибоко видихнула, щоб Доркас ушнувала її щільніше. То була дебела дівчина, дужіша за Сенелу, хоч і незграбніша.

Томен зачервонівся обличчям.

— Ніхто мені не казав!

— Ніхто? Оце так ти кличеш свою ясновельможну дружину? — Весь цей дитячий бунт відверто смердів Маргерією Тирел. —

Якщо ти мені збрешеш, я не матиму вибору, крім послати по Баша і наказати відшмагати його до крові.

Баш був Томеновим хлопчиком для биття, а раніше належав Джофрі.

— Ти цього хочеш?

— Ні, — похмуро буркнув король.

— То хто ж тобі сказав?

Король посовав ногами.

— Пані Маргерія.

Малий добре засвоїв науку не називати її королевою там, де мати могла почути.

— Отак воно краще. Я, Томене, маю нагальні й важливі справи — справи, які тобі у твої роки ще зарано розуміти. Мені не потрібен за спиною малий хлопчак, який з нудьги соватиметься на престолі й кидатиметься дурними запитаннями. Мабуть, Маргерія вважає, що тобі слід сидіти і на зборах моєї малої ради?

— Так, — зізнався Томен. — Вона сказала, що я маю вчитися королювати.

— Коли підростеш — отоді ходитимеш на

наради, скільки забажаєш, — мовила Серсея. — Обіцяю, ти швидко знудишся. Роберт зазвичай куняв на всіх засіданнях. — «Коли взагалі давав собі клопіт з'являтися.» — Король віддавав перевагу соколиним та звіриним ловам, а нудну копітку роботу лишав на старого князя Арина. Ти ж пам'ятаєш його, чи не так?

— Так. Пан князь померли від болю в животі.

— Саме так. Бідолаха. То ти прагнеш навчатися? Гаразд, вивчи імена усіх королів Вестеросу і Правиць, які їм служили. Завтра вранці розкажеш мені.

— Так, матінко, — покірно відповів король.

— Гарний мій хлопчик.

Наразі влада належала їй. Серсея не мала наміру віддавати її нікому, доки Томен не досягне повноліття. «Я чекала, і він почекає. Я чекала половину свого життя!» Вона вдавала з себе покірну доньку, сором'язливу наречену, згідливу дружину. Вона терпіла п'яні витребеньки Роберта, ревності Хайме, кпини Ренлі, цокотіння Вариса, вічний скрегіт зубів

Станіса. Мусила миритися з Джоном Арином, Недом Старком, нарешті, своїм ницим, зрадливим, лиховісним братом-карликом. І весь час обіцяла собі, що одного дня настане її черга. «Якщо Маргерія Тирел гадає зіпхнути мене з тяжко вистражданого місця під сонцем — хай спершу гарненько подумає.»

І все ж день почався абияк ще від сніданку, і покращення настало не скоро. Решту ранку довелося просидіти з князем Гілісом за обліковими книгами, слухаючи його хрипіння про зірки, оленів та драконів. Далі нагодився князь Бурун і доповів, що перші три дромони майже скінчено, але для належних їм розкішних прикрас бракує золота. Королева радо задовольнила його прохання. За обідньою трапезою її розважав Місячок; на ній присутні були цехові старшини, що скаржилися на горобців, які блукають містом і сплять на його стогнах. «Можливо, доведеться наказати золотавим випхати цю чумну пташву з міста» — подумала вона. І тут з'явився Пицель.

Останнім часом великий маестер особливо

часто і жалюгідно скиглив на засіданнях малої ради. На попередній нараді він без упину скаржився на людей, яких Ауран Бурун поставив капітанити на нових дромонах королеви. Бурун задумав, щоб кораблі очолили молоді завзяті керманічі. Пицель, навпаки, виступав за досвід і наполягав на особах капітанів, що пережили вогонь Чорноводи — мовляв, це ті самі старі воли, що з борозни не звернуть. Серсея стала на бік Буруна і більше не хотіла чути про «старих волів».

— Досвід? Який ще досвід? Зуміли виплисти з річки, коли їхні кораблі потопили? До семи дідьків! — відказала вона. — Мати не повинна переживати своїх дітей, а капітан — свій корабель.

Пицель, отримавши одкоша, насупився і замовк. Але на нинішньому засіданні він уже не здавався ображеним — навіть вигравав кволою посмішкою на вустах.

— Радісні вісті, ваша милосте! — оголосив він. — Виман Мандерлі виконав вашу волю і стяв голову цибульному лицареві князя

Станіса.

— Це відомо напевне?

— Його руки та голову виставили на мурах Білої Гавані. Князь Виман присягається своїм словом, і Фреї підтверджують — вони самі бачили голову з цибулиною в роті та руки, з яких одна має вкорочені пальці.

— Пречудово! — відповіла Серсея. — Надішліть Мандерлі птаха. Напишіть, що він показав свою вірність престолові, і йому скоро повернуть сина.

Отже, Біла Гавань верталася до королівського миру. Руз Болтон та його байстрик насувалися на Калин-Коп з півдня та півночі. Коли Калин-Коп стане їхнім, вони з'єднають потуги і виб'ють залізників з Торренового Закута і Жбиру-в-Пущі. Це має повернути Болтонам вірність решти значкових Неда Старка — вона знадобиться, коли настане час рушати проти князя Станіса.

Тим часом на півдні Мейс Тирел звів навколо Штормоламу наметове місто і поставив зо два десятки метавок жбурляти

камені по замкових мурах — поки що без жодного зиску. «Тирел-воєвода — сміх, та й годі, — подумки глузувала королева. — Його гербом має бути жирне ледащо, яке з дупи не зрушить.»

Того дня по обіді на прийомі з'явився нудний та кислий браавоський посланець. Серсея вже відклала його відвідини на два тижні й радо відклала б іще на рік. Але скарбничий, князь Гиліс, скаржився, що більше не в змозі мати з ним справи... щоправда, королеву віднедавна мучило питання, чи в змозі Гиліс робити бодай щось, окрім кашляти в хустинку.

Нохо Дімітіс — так браавосець називав себе. «Мало, що сам мене дратує — ще й ім'я нестерпне собі придумав.» Голос його теж її дратував. Серсея совалася у кріслі, поки посланець просторікував, і питала себе, скільки ще має терпіти погрози жадібних лихварів. Позаду неї височів Залізний Престол, кидаючи на підлогу покручені тіні лез та вістрів. Лише король або його Правиця могли сидіти на

престолі власними особами. Серсея ж сиділа коло його підніжжя у кріслі визолоченого дерева з кармазиновими подушками.

Коли браавосець зупинився перевести подих, королева не стала гаяти часу.

— Цю справу радше личить обговорювати нашому шановному скарбничому.

Відповідь, вочевидь, не задовольнила шановного Нохо.

— Я розмовляв з князем Гилісом шість разів. А він лише кашляв і вигадував відмовки, ваша милосте. Проте золота не дав ані монети.

— То побалакайте з ним усьоме, — ласкаво посміхнулася Серсея. — Сім — священне число нашої віри.

— Ваша милість зволять жартувати, я знаю.

— Коли я жартую, то посміхаюся. Ви бачите мою посмішку? Чуєте сміх? Запевняю: коли я зволю жартувати, люди навколо мене сміються.

— Але король Роберт...

— ...давно помер! — перервала вона його. — Залізний Банк отримає своє золото, коли бунт буде придушено остаточно.

Посланець мав нахабство невдоволено насупитися.

— Ваша милість хочуть...

— Прийом скінчено! — Серсея вже вдосталь настраждалася за один день. — Пане Мерине, супроводьте вельмишановного Нохо Дімітіса до дверей. Вам, пане Озмунде, я дозволяю відвести мене до покоїв.

Скоро мали прибути гості — королева хотіла ще скупатися і перевдягтися. Вечера обіцяла бути страшенно нудною. Важка робота — правити королівством, а надто коли їх у державі аж сім.

Пан Озмунд Кіптюг приєднався до королеви на сходах — високий та стрункий, у білому строї Королегвардії. Коли Серсея упевнилася, що вони на самоті, то ковзнула рукою під його лікоть.

— Скажіть-но мені... як там ся має ваш менший братик?

Пан Озмунд забігав очима.

— А... наче нівроку, лишень...

— Лишень?! — Королева додала до голосу

трохи гостроти. — Мушу зізнатися, що вже втрачаю терпець із вашим дорогеньким Ознеєм. Йому давно час засідлати ту маленьку кобилку. Я зробила його панцирним слугою і присяжним захисником Томена, щоб він міг щодня бувати у товаристві Маргерії. Часу зірвати троянду він мав удосталь. Невже мала королева така сліпа до його чарів?

— Чари нікуди не поділися. Він же Кіптюг, хіба не так? Перепрошую ясну пані. — Пан Озмунд пробіг пальцями крізь лискуче чорне волосся. — Але є одна халепа...

— Яка ще халепа? — Королева почала плекати сумніви щодо пана Ознея. Можливо, Маргерії до смаку припав би хтось інший. «Ауран Бурун зі своїм сріблястим волоссям. Чи бадьорий здоровань на кшталт отого пана Таллада.» — Діва надає перевагу комусь іншому? Її дратує обличчя вашого брата, або що?

— Обличчя їй подобається. Два дні тому торкалася його рубців — він сам мені розповідав. Питала: «Яка жінка вам таке

зробила?» Озней нікому не казав, що то була жінка — а вона звідкілясь знала. Може, переказав хто. Озней каже, вона його завжди торкається, коли розмовляє. Пряжку на киреї поправить, волосся зачеше, таке різне. Одного разу на стрільбищі він їй показував, як тримати лука — довелося обійняти. Він розказує солоні жарти, а вона сміється і кидається ще солонішими. Вона його хоче, це напевно, але...

— Але? — заохотила Серсея.

— Вони ніколи не бувають на самоті! Майже завжди з ними король, а коли нема короля, то хтось інший. Двійко з її дівчат сплять із нею в ліжку — щоночі інші. Двійко інших приносять сніданок і вдягають. Молиться вона з септою, читає з сестрою Елінорою, співає з іншою сестрою Аллою, шиє з сестрою Меггою. Коли не напускає сокола з Янною Фосовей та Мерійкою Журав, то грає у «запрошення до замку» з малою панною Булвер. Коли їздить верхи, то тягне за собою цілий почет у чотири чи п'ять приятельок і родичок, а до них іще з тузінь стражників. Та й чоловіків при ній

завжди удосталь, навіть у Дівосхроні.

— Чоловіків. — Це вже було щось. Це обіцяло можливості. — І які ж то чоловіки, прошу пана?

Пан Озмунд здвигнув плечима.

— Співці. Вона шаленіє за співцями, штукарями, оцією блазенською породою. Лицарі теж — із тих, що приходять позалицятися до сестер. Озней каже, що найгірший — пан Таллад. Бовдур не знає навіть, кого собі хоче: Елінору чи Аллу, але хоче відчайдушно. Буває, з'являються близнюки Рожвини. Бобер приносить квіти та плоди, Карась бере до рук лютню. Озней каже: якщо ката душити, то й тоді музика солодша, ніж коли Горас грає та співає. І отой літньоостров'янин завжди під ногами крутиться.

— Джалабар Ксого? — презирливо пирхнула Серсея. — Мабуть, канючить у неї золота і мечів на відвоювання свого спадку.

Під барвистим пір'ям та прикрасами Ксого являв із себе ніщо більше, як високородного

жебрака без шеляга грошей. Роберт міг би покласти край його домаганням одним рішучим «ні», але думка про підкорення Літніх островів чомусь знаходила відгук у п'яній голові її чоловіка. Мабуть, при згадці про острови йому ввижалися темношкірі дівки, зовсім голі під накидками з пір'я, з чорними, наче вугілля, сосками. Тому щороку замість «ні» Роберт казав Ксого «може, наступного року». Але той наступний рік ніяк не наставав.

— Не знаю, канючить чи ні, ваша милосте, — відповів пан Озмунд. — Озней каже, він їх навчає мови Літніх островів. Не Озней навчає, а Ксого. Їх — це малу ко... кобилку та її сестер у перших.

— Мабуть, навчає коняку літньої мови, щоб юрбу на базарі розважати, — сухо пожартувала королева. — Перекажіть братові: хай тримає остроги добре змащеними. Скоро я йому знайду спосіб залізти на ту кобилку. Моє слово непорушне.

— Перекажу, ваша милосте. Він дочекатися не може, щоб залізти, майте певність. Бо ж

вона з себе таки нічогенька, та вирійська кобилка.

«Він не може дочекатися, щоб залізти на мене, дурню, — подумала королева. — Все, чого йому треба від Маргерії — знайти між її ніг княжий титул.» Озмунд королеві був до смаку, та іноді здавався тупим, наче Роберт. «Хоч би меч його був швидшим за розум. Настане день, коли він може стати в пригоді Томенові.»

Вони саме перетинали тінь від зруйнованої Башти Правиці, коли звідкілясь накотила хвиля бадьорливих вигуків. На тому кінці дворища якийсь зброєносець наскочив верхи на опудало, вправно вдарив по щиті й примусив перечку крутнутися. А гукала йому Маргерія Тирел зі своїми квочками. «Чого вони верещать? Ударів списом ніколи не бачили? Стільки галасу, наче той опецьок турнір виграв.» А тоді королева зненацька второпала, що на румаку гордовито сидить Томен, убраний у визолочені панцирні лати.

Королеві нічого не лишалося, як почепити

посмішку і рушити до сина. Досягла вона його саме тоді, коли Лицар Квітів допомагав королю злізати з коня. Малому аж подих відібрало на радощах.

— Бачили? — питав він усіх навколо. — Я зробив саме так, як сказав пан Лорас! Ви бачили, пане Ознею?

— Бачив, — відповів Озней Кіптюг. — Хвацько ви втяли, годі казати.

— Ви вже краще за мене сидите у сідлі! — докинув пан Дермот.

— Я ще й списа зламав! Пане Лорасе, ви чули?

— Наче удар грому! — Біле корзно пана Лораса припинала на плечі троянда з золота і нефриту; вітерець химерно куйовдив його брунатні кучері. — Ви вдарили пречудово, але одного разу недостатньо. Назавтра треба повторити, а тоді вправлятися щодня. Кожен удар повинен лягати прямо і певно, а спис — лежати у руці так, наче з неї виріс.

— Я дуже цього хочу!

— Ви, мій королю, були нездоланні.

Маргерія стала на одне коліно, поцілувала короля у щоку, обійняла його одноруч.

— Бережись, братику! — застерегла вона Лораса. — Гадаю, мій зацний та відважний чоловік за кілька років збиватиме тебе з коня!

Трійця її сестер галасливо погодилася, а капосна мала Булвер застрибала навколо, виспівуючи:

— Томен — наш поборник, наша перемога!
Томен — наш поборник, наша перемога!

— Щоб боротися і перемагати, треба спершу дорости, — зауважила Серсея.

Усмішки зів'яли, наче троянди, поціловані зимовою холоднечею. Стара, подзьобана віспою септа першою зігнула коліно; решта поспіхом узяла з неї приклад, окрім малої королеви та її брата.

Томен, здавалося, не помітив раптового холодку в повітрі.

— Матінко, ви мене бачили?! — забелькотів він радісно. — Я зломив списа на щиті, а торбою не вдарився!

— Я дивилася через двір. Ти чудово вдарив,

Томене. Та я іншого від тебе й не чекала. Адже кінні герці в тебе у крові. Одного дня ти царюватимеш на турнірах, як колись твій батько.

— Жоден воїн не встоїть перед міццю його руки, — лукаво посміхнулася до королеви Маргерія Тирел. — Та я не знала, що король Роберт був такий уславлений переможець на кінних герцях. Чи не матимуть ваша милість ласку розповісти нам, які турніри виграв наш світлої пам'яті король? Яких зацних лицарів зсадив з коня? Певно ж, його милості личить знати про славетні батькові перемоги!

Шиєю Серсеї поповзла барва. Дівчисько спіймало її на гарячому. Насправді Робертові Баратеону до кінних герців зі списками було байдуже. На турнірах він віддавав перевагу бугуртові, де міг лупцювати інших лицарів до крові затупленою сокирою або келепом. Її необачні слова були сказані з думкою про Хайме. «Щось я забулася — аж на себе не схожа.»

— Роберт виграв турнір на Тризубі, —

проказала вона вимушено-бундючно. — Він скинув з коня принца Раегара і зробив мене своєю королевою краси та кохання. Дивно, що ви, люба невістко, цього не знали.

І не даючи Маргерії ані миті влізти з відповіддю, продовжила:

— Пане Озмунде! Майте ласку, допоможіть моєму синові зняти лицарію. А ви, пане Лорасе, пройдіть зі мною на кілька слів.

Лицар Квітів рушив за нею, наче слухняне щеня — така була його служба при дворі. Серсея дочекалася, коли вони опиняться на зміїстих сходах, і тоді запитала:

— Скажіть-но, благаю, кому це спало на думку?

— Моїй сестрі, — мусив визнати він. — Пан Таллад, пан Дермот і пан Портіфер нападали на опудало, і королева подумала, що його милість теж міг би спробувати сили.

«Хлопчисько зве її так, щоб роздратувати мене.»

— А ви теж доклали руки?

— Я допоміг його милості вдягти обладунок

і показав, як нахилити списа, — відповів лицар.

— Той кінь для нього завеликий. Аж занадто. А якби король упав? А якби торба розтрощила йому голову?

— Таке воно, лицарське життя — трапляються і синці, й розсічені брови.

— Починаю розуміти, чому ваш брат — каліка. — Серсея відчула втіху, побачивши, як її слова стерли з його гарненького личка посмішку. — Можливо, мій брат не зумів пояснити вам, пане лицарю, ваші обов'язки на службі. Ви тут, щоб захищати мого сина від його ворогів. Навчати його лицарської науки — то клопіт майстра-мечника.

— Червоний Дитинець не має майстра-мечника, відколи було вбито Арона Сантагара, — відповів пан Лорас із натяком на докір у голосі. — Його милості майже дев'ять років. Він прагне навчатися. У його віці йому час стати зброєносцем і вчитися на лицаря.

«Він учитиметься. Але не сподівайся, що в тебе.»

— Чи не нагадаєте, пане, кому служили ви?

— запитала Серсея найсолодшим голосом. —
Часом, не князеві Ренлі?

— Я мав таку честь.

— О, я так і гадала. — Серсея бачила, якими близькими подеколи стають взаємини між зброєносцями та лицарями, котрим ті служать. Вона не бажала й думати, щоб Томен заприятнися до Лораса Тирела. Лицар Квітів був не з тих чоловіків, яких варто наслідувати хлопчиківі. — Пробачте мою недбалість. Маючи на руках правління державою, війну та похорон батька, я чомусь проґавила таку нагальну справу, як призначення нового майстра-мечника. Втім, я негайно виправлю свою помилку.

Пан Лорас відкинув назад брунатний кучерик, що впав йому на лоба.

— Ваша милість не знайдуть іншого лицаря, хай наполовину такого вправного з мечем і списом, як я.

«Отакої, та ми сама скромність!»

— Томен — ваш король, а не ваш зброєносець. Ви маєте битися за нього і

загинути, якщо знадобиться. Та й по тому!

Серсея лишила Лораса на перекидному мості через сухий рів зі шпичаками і ввійшла до Маєгорового Острогу сама. «Де мені шукати майстра-мечника?» — питала вона себе, видираючись сходами до своїх покоїв. Відмовивши панові Лорасу, вона не могла звернутися до інших лицарів Королегвардії — то була б сіль на рану і свіжа образа Вирієві. «Пан Таллад? Пан Дермот? Хтось же має знайтися.» Томенові припав до смаку його новий панцирний слуга, проте Озней виявив недбалість у справі з Дівою Маргерією, досі не справдивши королевиних сподівань. Його братові Озфриду вона загадала інше доручення. Шкода, що Хорт перекинувся на скаженого собаку — Томена завжди лякав хрипкий голос Сандора Клегана, а Лорас Тирел трохи протверезів би від своєї лицарської бундючності, якби стикнувся зі звичною Хортовою зневагою до всіх навколо.

«Арон Сантагар був дорнієць, — пригадала Серсея. — Може, послати до Дорну?» Між

Сонцесписом та Вирієм пролягали століття війн і кривавих чвар. «Дорнієць пасував би мені якнайкраще. Мають же бути в Дорні майстерні мечники та списники.»

Увійшовши до своєї світлиці, Серсея побачила на лаві коло вікна Кайбурна, що читав якісь папери.

— З ласки вашої милості, маю деякі звіти.

— Про нові змови та зради? — перепитала Серсея. — День був довгий та втомний. Хутко розкажіть і дайте спокій.

Кайбурн посміхнувся співчутливо, усе розуміючи.

— Якщо така ваша воля. Подейкують, що архонт Тирошу запропонував Лисові умови скінчення їхньої нинішньої торговельної війни. Раніше ходили плітки, що Мир хоче стати до війни на боці Тирошу, але без «Золотої Дружини» мирійці вважають, що...

— Що вважають мирійці — мені байдуже. — Вільні Міста завжди чубилися одне з одним. Їхні нескінченні зради, змови та союзи на Вестеросі не важили геть нічого. — Маєте якісь

важливіші новини?

— Схоже, бунт рабів у Астаторі поширився на Меєрин. Жеглярі з десятку кораблів торочать про драконів...

— Про гарпій! У Меєрині — гарпії. — Десь вона це чула раніше, і от пригадалося. Меєрин знаходився на іншому кінці світу, далі на схід за Валірією. — Раби в них бунтують — то й нехай, їм гірше. Мені що з того? На Вестеросі рабів не тримають. Маєте ще новини?

— Є звістки з Дорну — можливо, варті уваги вашої милості. Великий князь Доран ув'язнив пана Даємона Піщанця — байстриюка, що колись служив зброєносцем Червоному Гаспидові.

— Пригадую його. — Пан Даємон був серед дорнійського почту великого князя Оберина в його останній подорожі до Король-Берега. — Що він накоїв?

— Вимагав, щоб звільнили доньок князя Оберина.

— То й дурень.

— Також, — додав князь Кайбурн, — наші

друзі в Дорні повідомляють, що доньку Лицаря Плямистого Гаю зненацька обручили з князем Естермонтом. Того ж вечора її відіслали до Зелен-Каменя, і є звістка, що вони з Естермонтом вже побралися.

— Це легко пояснити байстрюком у череві.
— Серсея вхопила кучерик свого волосся і заходилася з ним гратися. — Скільки років невинній нареченій?

— Двадцять і три, ваша милосте, тоді як князеві Естермонту...

— ...щонайменше сімдесят. Мені це відомо.

Естермонти були їй родичами у шлюбі через Роберта, чий батько взяв дівчину з їхньої родини за дружину в нападі чи то хіті, чи то божевілля. Коли Серсея виходила за короля, Робертової паніматки вже давно не було на світі, але обидва її брати з'явилися на весіллі та прогостювали наступні півроку. Згодом Роберт наполіг відповісти їм ласкою на ласку, і королівське сімейство попхалося на гостину до Естермонту — невеличкого, вкритого горами острова коло Пізьми. Ті два тижні, що Серсея

пробула у Зелен-Камені — вогкому та похмурому стольці дому Естермонт, були найдовшими у її молодому житті. Хайме з першого ж погляду перейменував замок на Зелен-Гній, і Серсея швидко з ним погодилася. Днями вона мусила нудитися, спостерігаючи, як її ясновельможний чоловік полює з соколами чи псами, п'є зі своїми дядьками та до нестями лупцює різноманітних родичів чоловічої статі у навчальному дворіщі Зелен-Гною.

Була там і родичка жіночої статі — опецькувата вдовичка з цицьками завбільшки з диню, чоловік і батько якої померли у Штормоламі під час облоги. «Її батько був до мене добрий, — розказував дружині Роберт, — а з нею ми бавилися ще змалку.» На те, щоб поновити їхні забави, Робертові не знадобилося багато часу. Щойно Серсея заплющувала очі, як король прокрадався геть з опочивальні — розраджувати бідолашну самотню жінку. Однієї ночі Серсея послала услід йому Хайме, щоб справдити свої підозри.

Коли брат повернувся, то спитав, чи не хоче вона Робертової смерті.

— Ні, — відповіла тоді вона, — я хочу наставити йому роги.

Їй подобалося думати, що саме тієї ночі вони з братом нагуляли Джофрі.

— Отже, Елдон Естермонт узяв собі дружину, на півстоліття молодшу за себе, — мовила Серсея до Кайбурна. — Чому це має мене цікавити?

Той здвигнув плечима.

— Не кажу, що має... проте Даемон Піщанець і дівчина з Сантагарів були близькі до доньки великого князя Дорана, Аріани. Або ж дорнійці хочуть, щоб ми так гадали. Можливо, тут нема про що казати, але мені здалося, що вашій милості варто знати.

— Ось я знаю. — Королева почала втрачати терпець. — Маєте щось іще?

— Лише одну невеличку справу. — Кайбурн запобігливо посміхнувся і розповів про лялькову виставу, яка нещодавно набула розголосу серед міського простолюду. В тій

виставі королівством звірів правила згря пихатих левів. — У зрадницькій казочці лялькові леви стали надто жадібними та гордовитими, аж почали жерти власних підданих. Коли шляхетний олень насмілився їм заперечити, леви зжерли і його, а тоді заходилися ревти, що це їхнє право як наймогутніших звірів.

— Оце і все? — перепитала Серсея.

Вистава її навіть розважила. Правильно висвітлена, вона могла стати повчальною.

— Не все, ваша милосте. Наприкінці з яйця налуплюється дракон і з'їдає усіх левів.

Несподіване закінчення перетворило лялькову виставу з простої насмішки на державну зраду.

— Йолопи дурноверхі! Лише недоумки поставлять власні голови на дерев'яного дракона. — Вона хвилинку поміркувала. — Надішліть своїх шепотинників на ті вистави. Хай запишуть, хто туди ходить. Якщо трапляться помітні у місті особи, я хочу знати імена.

— Дозволю собі зухвальство спитати: як ви з ними вчините?

— Помітних осіб покарають грішми. Щоб навчити їх суворої науки, але не розорювати ущент, стягнемо з кожного половину статків — разом і скарбницю поповнимо. Бідарі, що не зможуть заплатити, втратять одне око за те, що бездіяльно спостерігали зраду. Лялькарям — сокира.

— Їх там четверо. Чи не дозволять ваша милість використати двох із них на мої потреби? Жінка була б особливо...

— Я віддала вам Сенелу! — мовила королева невдоволено.

— Прикро казати, але бідна дівчинка зовсім, е-е-е... виснажена.

Серсея не любила згадувати про неї. Дівчина з'явилася на виклик, нічого не підозрюючи — гадала, що подаватиме страви та напої. Навіть коли Кайбурн застібнув на її зап'ястку ланцюга, вона ще нічого не второпала. Від подальших спогадів королеві ставало млосно. «Ті цюпи холодні, як лід. Навіть смолоскипи там

тремтять. А у пiтьмi верещить бридке створiння...»

— Гаразд, берiть жiнку. Берiть двох, якщо така ваша потреба. Та спершу дайте менi iмена.

— Слухаю вашу волю, — вклонився Кайбурн i пiшов собi.

Знадвору вже сiдало сонце. Доркас приготувала купiль. Королева з насолодою занурилася у гарячу воду i заходилася мiркувати, що скаже гостям, яки мали з'явитися до вечерi. Раптом крiзь дверi увiрвався Хайме i наказав Джоселин та Доркас забиратися геть. Брат виглядав зовсiм не бездоганно бiлим i смердiв кiньми. Разом з ним прибув Томен.

— Мила сестро, — почав Хайме, — король вимагає розмови.

Золотi кучерi Серсеї плавали у гарячiй водi; весь покiй затягнуло парою. Щокою королеви стiкала крапля поту.

— Томене? — перепитала вона загрозово м'яким голосом. — Чого ще тобi треба?

Хлопчик знав, що означає такий голос — вiн

зіщулився і відступив на крок.

— Його милість хоче на завтра засідлати свого білого румака, — відповів Хайме. — Вчитися кінного герцю.

Королева сіла у купільниці.

— Ніяких герців не буде.

— Будуть! — випнув нижню губу наперед Томен. — Я мушу виїжджати щодня!

— То й виїжджатимеш! — відповіла королева. — Щойно ми матимемо належного майстра-мечника, щоб наглядав за твоїм навчанням.

— Я не хочу якогось там майстра-мечника! Я хочу пана Лораса.

— Ти надто високої думки про нього. Знаю, це твоя дружина задурила тобі голову казками, наче він такий вправний та сміливий. Але, приміром, Озмунд Кіптюг подолає трьох таких лицарюжок, як оте хлопчисько.

Хайме зареготав.

— Той самий Озмунд Кіптюг, якого я знаю? Оце вже дзуськи!

Серсеї закортіло його придушити. «Наказати

б панові Лорасу, щоб дав панові Озмунду збити себе з коня. Звитяжця зганьбити — що слимака посолити, зразу зіщулиться. А Томенові завзяття поменшає, хоч очима так не виграватиме.»

— Я пошлю по дорнійця, щоб тебе навчав,
— відповіла вона. — Дорнійці — найкращі герцівники у королівствах.

— Зовсім ні! — мовив Томен. — Та й не хочу я ніякого дурного дорнійця. Я хочу пана Лораса. Така моя королівська воля!

Хайме зареготав. «Од нього геть ніякого зиску. Чого це він смішки справляє — гадає, тут йому вертеп?» Королева сердито ляснула долонею по воді.

— То я мушу послати по малого Баша? Ти не можеш наказувати мені королівською волею. Я — твоя мати, королева!

— Так, але я — король! Маргерія каже, що короля мають слухатися всі. Я бажаю, щоб назавтра зранку мені засідлали білого румака, і щоб пан Лорас учив мене кінного герцю. А ще я хочу кошени і ніколи не їсти буряків!

І Томен рішуче схрестив руки на грудях.

Хайме не припиняв реготу. Королева вирішила не зважати.

— Ходи сюди, Томене. — Коли король, навпаки, відсахнувся, Серсея зітхнула. — Боїшся? Але ж король не може знати страху.

Хлопчик наблизився до купільниці, опустивши очі долу. Серсея простягла руку і попестила його золоті кучері.

— Хай ти король, але ж і маленький хлопчик теж. Доки ти не досягнеш віку, влада належить мені. Обіцяю, тебе навчатимуть кінного бою. Але не Лорас. Лицарі Королегвардії мають важливішу службу, ніж гратися з дітьми. Ось запитай пана Регіментаря Королегвардії. Хіба не так, пане Регіментарю?

— Надзвичайно важливу службу, — криво посміхнувся Хайме. — Ось приміром, їздити круг міста і вдесьте оглядати мури.

Томенові на очі мало не накопилися сльози.

— Можу я мати хоч кошеня?

— Можеш, — погодилася королева. — Якщо я більше не почую дурниць про кінний герць.

Обіцяєш?

Король посовав ногами.

— Обіцяю.

— То й добре. Тепер біжи. В мене скоро будуть гості.

І Томен побіг, але спершу обернувся і виголосив наостанок:

— Коли стану королем у своєму праві, то забороню буряки! Оголошу поза законом!

Її брат зачинив за ним двері, штовхнувши пеньком руки.

— Ваша милосте, — запитав він Серсею, лишившись із нею наодинці, — я оце саме хотів спитати... ви п'яні чи геть здуріли?

Вона знову ляснула по воді, надіславши хвилю собі на ноги.

— Припни язика, бо я тобі...

— Бо ти мені що? Знову накажеш оглядати міські мури?

Хайме сів і схрестив ноги.

— Твої мури, хай би їх грім побив, стояли, стоять і стоятимуть. Я облазив кожен їхній вершок, роздивився усі сім брам. На Залізній

Брамі поіржавіли завіси, Король-Браму та Грязючну Браму доведеться замінити, бо Станіс гатив у них стіноламами. Самі мури ніде не втратили міцності... але ваша милість часом не забули, що наші любі друзі з Вирію знаходяться всередині мурів, а не ззовні?

— Я ніколи нічого не забуваю, — відповіла вона йому, думаючи про таку собі золоту монету з долонею на одному боці та головою якогось забутого короля на іншому.

«Як той поганючий щур — наглядач в'язниці — примудрився сховати монету під горщиком з лайном? Як ота почвара — Руген — спромоглася добути старе золото з Вирію?»

— Я оце вперше почув про пошуки нового майстра-мечника. Але тобі доведеться шукати довго і далеко, якщо сподіваєшся знайти кращого за пана Лораса.

— Я знаю, що він уміє робити. Я не хочу, щоб він наближався до мого сина. Краще б ти нагадав йому про його обов'язки.

Купіль потроху вистужувалася, вода холоднішала.

— Обов'язки свої він знає добряче, а кращого герцівника немає у всьому...

— Ти був кращий, доки не втратив правицю! Пан Барістан замолоду. Артур Дейн теж був майстерніший, а принц Раегар рівнявся навіть з ним. Не треба мені тут просторікувати про непереможну Квіточку. Він сам іще мала дитина.

Серсея вже втомилася від непокори Хайме. Ніхто ніколи не зважувався на непокору її вельможному батечкові. Коли говорив Тайвин Ланістер, сказане хутко кидалися виконувати слуги та піддані. А коли говорила Серсея, люди дозволяли собі давати поради, сперечатися і навіть відмовлятися коритися наказові! «Все тому, що я жінка і не можу перемогти їх мечем. Навіть Роберта вони поважали більше за мене, а він був безголовий п'яниця.» Ні, цього вона далі не потерпить. Особливо від Хайме. «Треба позбавитися його, і то скоріше.» Колись вона мріяла, що вони удвох правитимуть Семицарством, але відтоді брат частіше ставав на заваді, ніж у пригоді.

Серсея підвелася з купільниці. Вода текла їй ногами, капотіла з волосся.

— Коли я захочу вашої поради, пане Регіментарю, то спитаю! Ходіть звідси, мушу вдягнутися.

— До вечері з гістьми, треба гадати? Що це за нова змова? Їх уже стільки, що я втрачаю лік.

Погляд його упав на крапельки води, що заплуталися у золотому волоссі між її ніг.

«Він досі мене жадає.»

— Мрієш про те, що втратив, братику?

Хайме поспіхом підняв очі.

— Я тебе теж люблю, мила сестро. Та все ж ти дурепа. Золота вродлива дурепа.

Його докір боляче ужалив. «На Зелен-Камені ти був ласкавіший. А надто тієї ночі, коли посадив мені в черево Джофа.»

— Забирайся!

Вона обернулася до брата спиною і почула, як він виходить, намацуючи двері пеньком.

Поки Джоселин клопоталася коло столу до вечері, Доркас допомагала королеві вдягти нову сукню. В ній смуги блискучого зеленого

едвабу чергувалися зі смугами м'якого чорного оксамиту, а станом збігало складно виплетене чорне мирійське мереживо. Мирійське мереживо коштувало чимало, та королева ж мусила завжди виглядати якнайкраще. Криворукі замкові пралі дозволили кільком її старим сукням так збігтися, що в них було вже годі влізти. Королева хотіла була наказати відшмагати їх за недбалість, але Таена закликала до милосердя.

— Простолюддя любить своїх панів за добрість, — казала вона, умовляючи Серсею зглянутися. Тоді королева знайшла вишуканіше рішення — наказала вирахувати вартість суконь з платні, належної дурепам за працю.

Доркас вклала їй до руки срібне люстерко. «Дуже гарно» — подумала королева, посміхаючись до свого віддзеркалення. Добре було нарешті зняти жалобу — чорне робило її надто блідою. «Шкода, що вечеряти доводиться не з пані Добромир» — несамохіть майнула думка. День був довгий, а Таена завжди додавала їй наснаги. Серсея не мала такої

сердешної приятельки від часів Мелари Вичерпій — а Мелара виявилася жадібною змовницею, що прагнула стрибнути вище голови. «Але не треба погано про неї думати. Вона потонула багато років тому, а перед тим навчила мене не довіряти нікому, крім Хайме.»

Коли королева нарешті з'явилася у світлиці, гості вже добряче приклалися до трав'яної наливки. «Пані Фалиса не лише схожа на рибу, а й ковтає не гірше» — подумала королева, побачивши наполовину спорожнілий глек.

— Дорогенька моя Фалисо! — вигукнула Серсея, цілючи шерепу в щоку. — Ще й відважний пан Балман тут! Яке горе мені було почути лихі вісті про вашу милостиву матінку. Благаю, розкажіть, що ж таке трапилось з нашою пані Тандою?

Пані Фалиса скривилася, наче ось заплаче.

— Ваша милість добрі, що спитали. Маестер Френкен каже, матінка розтрощили стегно, коли падали. Він зробив, що зумів, і ми молимося про її одужання, але...

«Молися не молися — ще й місяць не

обернеться, як їй настане каюк.» Старі німичні баби на кшталт Ганди Стокварт не переживали зламаного стегна.

— Я додам свої молитви до ваших, — мовила Серсея. — Князь Кайбурн сказав, що Танду скинув кінь.

— В пані тещі попруга луснула, коли вони їхали верхи, — мовив пан Балман Березняк. — Стайняр мав би помітити, що ремінь стерто. Його покарали.

— Сподіваюся, якнайсуворіше. — Королева сіла і вказала гостям, щоб теж сідали. — Чи не вип'єте ще наливочки, Фалисо? Пригадую, ви її дуже любляєте.

— Ваша милість не забули! Така честь для мене.

«Де ж забудеш, — подумала Серсея. — Хайме казав: диво, що ти тією наливкою не сциш.»

— Чи важкою була ваша дорога?

— Нелегкою, — поскаржилася Фалиса. — Майже всенький день лупив дощ. Ми хотіли зупинитися на ніч у Росбі, але молодий

вихованець князя Гиліса відмовив нам у гостині.

Вона сердито пирхнула.

— От згадаєте мене — коли Гиліс помре, той ниций шмаркач накладе руки на всі його грошики. Може, навіть спробує заявити права на землю й титул, хоча насправді зі смертю Гиліса маєтності Росбі мають перейти до нас. Моя паніматка були тіткою його другій дружині й сестрою в третіх самому Гилісові.

«Чи не змінити вам герб, зацна пані, з ягняти на мавпу, що як учепиться, то вже не відпустить?» — подумалося Серсеї.

— Князеві Гилісу смерть у потилицю дихає, відколи я його знаю. Але він досі з нами, і сподіваюся, не залишить наше товариство ще багато років, — солодко посміхнулася королева. — А на додачу і багатьох з нас перекашляє.

— Може, й так, — погодився пан Балман. — Але, ваша милосте, нам дошкуляє не самий лише вихованець Росбі. На перехожих шляхах з'явилося чимало незвичних пройдисвітів —

брудних нековирних істот, озброєних сокирами та шкіряними щитами. Дехто нашиває собі на одяг зірки — священні семикутні зірки — але вигляд однак має лихий та розбійний.

— А воші по них аж зграями повзають, — додала Фалиса.

— Вони кличуть себе «горобцями», — мовила Серсея. — Заполонили країну, наче чумні пацюки. Новому верховному септонові одразу після вінчання доведеться вирішувати, що з ними робити. Інакше я сама дам їм ради.

— Хіба їхню святість верховного септона вже обрали? — запитала Фалиса.

— Ні, — мусила визнати королева. — Спершу були обрали септона Олідора, аж тут юрба горобців простежила за ним до будинку розпусти і витягла голим на вулицю. Тепер найвірогіднішим вибором здається Люцеон, але наші друзі на тому пагорбі шепочуть, що йому для обрання не вистачає чимало голосів.

— Хай Стариця наставить превелебних отців на праведний шлях золотою світильною

мудрості, — вкрай благочестиво пробелькотіла пані Фалиса.

Пан Балман посовався у кріслі.

— Ваша милосте, справа незручна, але... щоб не пролягли між нас лихі почуття... присягаюся: ані я, ані пані дружина, ані її паніматка не мали стосунку до імені цієї байстрюцької дитини. Лолиса — вбоге створіння, позбавлене розуму, а чоловік її — особа чорних намірів та вчинків. Я казав йому знайти хлопчикові пристойніше ім'я, а він лише сміявся.

Королева сьорбнула вина і роздивилася співрозмовника. Пан Балман свого часу був знаним переможцем кінних герців і одним із найвродливіших лицарів у Семицарстві. Але з плином літ від колишньої вроди збереглися хіба що пишні куцаві вуса; його колись біляве, рясне, кучеряве волосся майже зникло з голови, зате з-під жупана переможно випирало черево. «Таємний доручник з нього поганенький, — подумала королева, — та нехай, згодиться.»

— Тиріон — то було ім'я королів, поки не прийшли дракони. Біс його зганьбив, утоптав у багно. Але хтозна — може, дитина, котрій його подаровано, колись відновить шану славетного імені.

«Якщо байстрюцький виплодок доживе віку.»

— Я знаю, що вас винуватити не можна. Пані Танда мені як сестра, котрої я ніколи не мала, а ви... — Їй увірвався голос. — Даруйте мені. Я живу в невпинному жасі.

Фалиса розтулила і стулила пельку, від чого набула вигляду особливо тупої рибини.

— У... жасі, ваша милосте?

— Від дня смерті Джофрі я ще ані разу не спала повну ніч. — Серсея наповнила келиха наливкою. — Мої друзі... ви ж мої друзі, сподіваюся? І короля Томена?

— Нашого юного пана і володаря? — мовив пан Балман. — Звісно ж, ваша милосте. Адже гасло дому Стокварт: «Пишаємося вірністю».

— О, якби ж я мала більше таких друзів, як ви, добрий пане. Скажу вам відверто: мені

дошкуляють болісні сумніви щодо пана Брона, лицаря Чорноводи.

Чоловік з дружиною Perezирнулися.

— То підлий задрипанець, хай ваша милість мені пробачають, — мовила Фалиса. — Зухвалий чорноротий мугиряка!

— Геть негідний лицарського звання! — додав пан Балман.

— Авжеж, — чарівно посміхнулася до нього Серсея. — Бо кому ж, як не вам, знатися на справжніх лицарських чеснотах. Я ж пам'ятаю вас у турнірі... отому, де ви билися так вправно та відважно...

Лицар почепив на обличчя сумирну посмішку.

— В тій невеличкій забаві при Сутіндолі шість років тому? О, на жаль, вас там не було, інакше б я увінчав вас короною краси та кохання. А чи не при Ланіспорті після Повстання Грейджоя? Там я вибив із сидел чимало добрих воїнів...

— Так, саме там. — Її обличчя раптом потемніло. — Біс зник з очей тієї ж ночі, коли

помер панотець, лишивши двох сумлінних наглядачів в'язниці у калюжі крові. Хтось каже, він утік за вузьке море, та я маю сумніви. Карлик — лукава істота. Може, він досі ховається поблизу, замисливши нове лиходійство? Можливо, його переховує хтось зі старих приятелів?

— Брон? — Пан Балман розгладив свої кущаві вуса.

— Адже той горлоріз завжди був Бісовим поплічником. Лише Морок знає, скільки людей він спровадив до пекла за Тиріоновим наказом.

— Хай ваша милість мені пробачають, але я мав би помітити карлика, якби він ховався десь у наших маєтностях, — відповів пан Балман.

— Мій брат малий на зріст. Йому долею написано ховатися так, щоб його не помітили. — Серсея дозволила своїй руці здригнутися. — Ім'я дитини — то дріб'язок... але непокаране нахабство родить бунти. А цей Брон, як мені казав Кайбурн, збирає навколо себе посіпак.

— Нещодавно він узяв до надвірної варти чотирьох лицарів, — пригадала Фалиса.

Пан Балман пирхнув.

— Моя добра дружина їм лестить, коли зве лицарями. То сердюки, що скочили вище власної голови. Жоден із чотирьох не має ані краплі шляхетства у крові або звичаях.

— Саме цього я і боялася. Брон збирає мечі для карлика. Хай боронить Седмиця мого маленького синочка! Біс уб'є його, як убив його братика. — Королева схлипнула. — Друзі мої, я ввіряю свою честь у ваші руки... та що таке честь королеви проти материних страхів за своє дитя?

— Кажіть, ваша милосте! — захопив пан Балман. — Ваші слова не вийдуть з цієї кімнати.

Серсея простягла руку над столом і стиснула лицареві пальці.

— Я... спала б уночі міцніше, якби почула, що пана Брона спіткала... якась халепа... можливо, на полюванні...

Пан Балман хвилинку подумав.

— Треба гадати, халепа має скінчитися смертю?

«О ні, недоумку, хай він лише зламає пальчика на нозі!» Серсея мусила міцно закусити губу. «Мої вороги усюди, а друзі — жалюгідні телепні.»

— Благаю, добрий лицарю, — прошепотіла вона, — не змушуйте мене проказувати вголос...

— Я все розумію, — мовив пан Балман, вагомо здіймаючи палець.

«Качан ріпи зрозумів би швидше.»

— Ви й справді шляхетний лицар, пане. Боги відповіли на молитву наляканої матері. — Серсея поцілувала його. — Зробіть усе швидко, якщо буде змога. Брон зараз має навколо себе лише кілька людей, але хто його зна, скільки збере далі, якщо не діяти негайно.

Цього разу вона поцілувала Фалису.

— Ніколи не забуду вам цього, друзі мої. Справжні, чесні друзі з дідицтва Стокварт, які не дарма пишаються вірністю. Маєте моє слово: коли все скінчиться, ми знайдемо Лолисі кращого чоловіка. — «Можливо, Кіптюга.» — Адже ми, Ланістери, завжди платимо борги.

Далі були наливки, буряки з маслом, гарячий хліб, щука у скоринці з пряних трав, вепрячі реберця... Серсея кохалася у вепрятині від самої смерті Роберта, і мати товариство за вечерею теж любила — хай Фалиса ламала з себе казна-що, а Балман бундючився без упину, від юшки і аж до солодощів. Здохатися їх вдалося лише добряче пополудні. Пан Балман виявився швидким на «відкоркуймо ще глечик наливки, пані королево?», а королева вважала нерозумним відмовлятися. «За половину того, що я витратила на наливку, краще б винайняла Безликого вколошкати Брона» — подумала вона, коли нарешті випхала гостей геть.

Син цієї години вже міцно спав, але Серсея все ж зазирнула його відвідати, перш ніж піти до ліжка. На її подив, коло юного короля клубочками згорнулося трійко чорних кошенят.

— Звідки оце взялося? — запитала вона пана Мерина Транта, що стояв ззовні королівської опочивальні.

— Мала королева принесла. Хотіла

подарувати одне, але король не міг вирішити, яке йому більше до вподоби.

«Все ж краще, ніж вирізувати кинджалом з матириного черева.» Зусилля Маргерії звабити чоловіка були такі сміховинно відверті. «Замолодий для цицьок, то вона йому кицьок.» Щоправда, Серсеї не сподобалося, що вони чорні. Чорні коти притягали халепу — про що мала донька Раегара довідалася у цьому ж таки замку. «Вона могла бути моєю донькою, якби Навіжений Король не зіграв свого ницого жарту з батьком.» Певно ж, Аерисом володіло божевілля, коли він відмовляв доньці князя Тайвина, забираючи натомість його сина, а власного одружуючи з кволою дорнійською князівною, котрої все багатство складали чорні очі та пласкі груди.

Спогади про ту відмову їй досі муляли душу, навіть по стількох роках. Скільки вечорів вона дивилася на принца Раегара у королівських палатах, слухала, як він грав на арфі зі срібними струнами своїми довгими витонченими пальцями. Невже бували на землі

такі вродливі чоловіки? «Але ж він був не просто чоловік. У його жилах текла кров старої Валерії, кров богів та драконів.»

Коли Серсея була ще малим дівчиськом, батько пообіцяв видати її заміж за Раегара. Їй тоді було років шість чи сім.

— Нікому не кажи про це, дитино, — мовив він, посміхаючись тією таємною посмішкою, яку бачила сама лише Серсея. — Хай спершу його милість погодиться на заручини. А поки що зберігаймо нашу таємницю від усіх.

І Серсея зберігала, от лишень раз намалювала, як летить з Раегаром на драконі, міцно охопивши руками його груди. Коли Хайме знайшов малюнок, вона збрехала, що то королева Алісанна з королем Джаяхаерисом.

Їй було десять років, коли вона нарешті побачила свого принца живцем у плоті — на турнірі, влаштованому батьком привітати короля Аериса на заході. Попід мурами Ланіспорту вибудували помости для глядачів; галас простолюддя відлунював від Кастерлі-на-Скелі, неначе гуркіт грому. «Вони вітали батька

удвічі гучніше, ніж короля, — згадала королева, — але удвічі тихіше, ніж принца Раегара.»

Сімнадцяти років, щойно висвячений на лицаря, Раегар Таргарієн влетів на бойовисько легким чвалом у чорному панцирному обладунку на визолоченій кольчuzі. За шоломом його летіли довгі стрічки червоного, золотого, жовтогарячого шовку, схожі на язики полум'я. Двійко її дядьків упали під ударами його списа, а потім і десяток найкращих батькових бійців, цвіт заходу. Надвечір принц загравав на срібній арфі й примусив її плакати. Коли Серсею познайомили з принцом, вона трохи не потонула у безодні його сумних фіалкових очей. «Його боляче поранено, — пригадала вона свої тодішні думки, — але я його зцілю, коли ми одружимося.» Поруч із Раегаром навіть її прекрасний Хайме здавався незграбним телепнем.

«Принц буде мені чоловіком, — думала вона тоді, трохи не стрибаючи з захвату, — а коли помре старий король, я стану королевою.» Тітка втаємничила її перед турніром.

— Ти маєш бути особливо вродливою, — наказувала пані Генна, клопочучись коло її сукні, — бо на завершальному бенкеті буде оголошено про твоє з принцом Раегаром заручення.

Того дня Серсея почувалася такою щасливою... інакше нізащо б не зважилася відвідати намет Маггі-Жаби. Та й погодилася лише на те, щоб показати Джейні та Меларі, що левиця не боїться нічого. «Я мала стати королевою. З якого дива королеві боятися вбогої бридкої старої?» Але минуло ціле життя, а при згадці про те передбачення шкірою досі бігли мурашки. «Джейна втекла з намету з вереском жаху, — пригадала королева, — але Мелара лишилася, і я теж. Ми дали їй скуштувати нашої крові та посміялися з її божевільних пророцтв, що всі до одного здалися нам конче безглуздими.» Вона мала побратися з принцом Раегаром, хай що там белькотіла дурна стара. Адже їй пообіцяв батько, а слово Тайвина Ланістера — те саме, що золото.

Її сміх завмер наприкінці турніру. Не було завершального бенкету, ніхто не пив здравиці за її заручення з принцом Раегаром. Лише холодні погляди та крижана мовчанка між королем та батьком. Пізніше, коли Аерис із сином та всі його відважні лицарі вирушили до Король-Берега, дівчина прибігла до тітки у сльозах, нічого не розуміючи.

— Твій батько запропонував шлюб, — розказала тітка Генна, — та Аерис не схотів нічого чути. «Ти мій найздібніший слуга, Тайвине, — мовив король, — але спадкоємців дому не одружують з доньками надвірних слуг.» Висуши сльози, люба моя. Хіба леви плачуть? Твій батько знайде тобі іншого чоловіка — кращого за Раегара.

Але тітка їй збрехала, і батько не справдив надій — саме так, як останнім часом не справджував Хайме. «Батько не знайшов мені кращого чоловіка. Він віддав мене Робертові, і прокляття Маггі розквітло, як отруйна квітка.» Якби ж вона побралася з Раегаром, якби ж справдився замір богів... то він би й не глянув

удруге на те дівчисько-вовчисько. «Раегар зараз був би нашим королем, а я — його королевою, матір'ю його синів.»

Вона так і не пробачила Робертові, що той убив її принца. Проте леви ніколи не славилися вмінням пробачати. І скоро про це дізнається пан Брон, лицар Чорноводи.

Брієнна

Забрати голови на поліг Гайл Добич.

— Хай Тарлі почепить їх на мури, — переконував він.

— Ми не маємо смоли, — заперечувала Брієнна. — Плоть зогниє. Облиште їх!

Її зовсім не вабило пробиратися зеленим мороком соснового лісу в товаристві голів убитих нею людей.

Але Добич нічого не слухав. Він сам прорубався крізь шиї покійників, зв'язав три голови за волосся до купи і підвісив до свого сідла. Брієнні лишалося тільки прикидатися, що вона їх не помічає; та інколи, надто уночі, вона відчувала на спині мертві очі, а одного разу їй наснилося, що голови шепочуться поміж себе.

Дорогою назад до Дівоставу на півострові

Гостроклішня панувала волога холоднеча. Одного дня дощило, іншого — погрожувало задощити, а тепло не бувало ніколи. Стаючи табором, мандрівники ледве знаходили сухі дрова для вогнища.

Коли нарешті товариство дісталось Дівоставу, за ними услід летіли хмари мушви, гайворон виїв Пелехові очі, а Тімеон з Пацем юрмилися хробаками. Брієнна та Подрік узяли звичку їхати за півсотні сажнів попереду, щоб залишити сморід гниття якнайдалі за собою. Втім, пан Гайл твердив, що вже втратив рештки нюху, і пахощі його не турбують.

— Поховайте їх! — казала йому Брієнна щовечора, коли вони розкладали табір, але Гайлові було не позичати впертості. «Мабуть, хоче сказати князеві Рандилу, що сам їх уколошкав.»

Та на його честь, нічого подібного лицар на думці не мав.

— Гикавий зброєносець кидався каменяками, — розказав він, коли їх з Брієнною привели до Тарлі у дворище

Мутонового замку. Голови віддали десятникові варти, наказавши вичистити, засмолити і виставити над брамою. — Панна мечниця зробила решту справи.

— Убила всіх трьох? — недовірливо перепитав князь Рандил.

— Бачили б ви, як вона билася! Дали б їй ще трьох — було б вам іще три голови.

— То ви знайшли дівчину Старк? — запитав Тарлі вже в неї.

— Ні, пане князю.

— Зате кілька щурів зарізали. Мабуть, пораділи?

— Ні, пане князю.

— Шкода. Гаразд, ви скуштували крові. Довели, що ви там хотіли довести. Тепер час зняти залізо і вдягтися, як личить панні. У порті є кораблі. Один зупиняється на Тарфі. Я дозволяю вам на нього сісти.

— Дякую за добрість, але мушу відмовитися.

На обличчі князя Тарлі відбилосся палке бажання настромити її власну голову на шпичку понад брамою, поруч із головами

Тімеона, Паця та Пелеха.

— То ви маєте намір правити своє? Далі чинити оце безглуздя?

— Я маю намір знайти пані Сансу.

— Коли ласка вашої вельможності, — мовив пан Гайл, — я бачив, як вона б'ється з Блазнями. Вона сильніша за більшість чоловіків, а швидка, що...

— То меч швидкий! — гарикнув Тарлі. — Валерійський булат швидкий, бо таким його зробили валерійці! Сильніша за чоловіків? Еге ж. Буває. Різні на світі є примхи природи. Стрічаються навіть покручі, не схожі на людей.

«У таких, як він, годі шукати любові та шани, — подумала Брієнна, — хоч ти вивернися навиворіт.»

— Пане князю... може статися, Сандор Клеган щось знає про дівчину. Якщо я зможу його знайти...

— Клеган подався у розбійники. Схоже, злигався з Беріком Дондаріоном. А може, й ні — різне кажуть. Покажіть мені, де вони ховаються — я радо випатраю їх, витягну

тельбухи і спалю. Ми повісили кількадесят розбійників, але ватажки досі нас уникають. Клеган, Дондаріон, червоний жрець, тепер іще ця жінка Серце-Камінь... як ви зібралися відшукати їх там, де не можу я?

— Пане князю, я... — Вона не мала для нього переконливої відповіді. — Все, що я можу — лише спробувати.

— Ну то пробуйте. Ви маєте королівську грамоту, мого дозволу можете не питати. Та однак я його даю. Коли вам пощастить, здобудете собі лише болячки на дупі. Якщо ні — можливо, Клеган лишить вам життя, коли його набрід вами награється. Тоді поповзете назад на свій Тарф з собачим байстриюком у череві.

Брієнна пустила його слова повз вуха.

— З дозволу пана князя, скільки людей має Хорт?

— Шестеро, шість десятків чи шість сотень. Залежить, кого питати.

Вочевидь, Рандилові Тарлі розмова вже набридла. Він почав відвертатися, щоб піти

геть.

— Якби ми зі зброєносцем могли прохати вас про гостинність, доки...

— Прохайте чи благайте — під своїм дахом я вас не потерплю.

Наперед виступив пан Гайл Добич.

— З ласки вельможного пана, цей дах досі належить князеві Мутону.

Тарлі кинув на лицаря нищівний погляд.

— Не смійте мені згадувати про Мутона! Мутон має мужність хробака! Щодо вас, панно... кажуть, ваш батько — гідна, шанована людина. Коли так, мені його шкода. Одних чоловіків доля благословляє синами, інших — доньками. Та жоден не заслуговує на кару такою дитиною, як ви. Живіть або помріть, панно Брієнно, але поки я сиджу в Дівоставі, не повертайтеся сюди ніколи.

«Слова — то вітер, — сказала собі Брієнна. — Вони тобі не зашкодять. Хай стікають, аби не прилипали.»

— Воля ваша, пане князю, — почала вона, але Тарлі пішов, не дослухавши.

Брієнна вийшла з дворища, наче сновида, не знаючи, куди прямує. Пан Гайл хутко її наздогнав.

— Тут є корчми, де заночувати.

Брієнна хитнула головою заперечливо. Їй зовсім не кортіло розмовляти з Гайлом Добичем.

— Пригадуєте «Смердючу гуску»?

Ще б пак — Брієннин кобеняк досі нею смердів.

— А що таке?

— Приходьте туди на завтра опівдні. Мій родич Алин — один з тих, кого послали шукати Хорта. Я з ним перемовлюся.

— Навіщо це вам?

— Чому б ні? Зробіть те, чого не зміг Алин — і я багато років матиму чим його дражнити.

Пан Гайл не брехав — у Дівоставі таки були корчми і заїзди. Деякі спалили під час одного чи іншого погрому міста і досі не відбудували; ті, що вціліли, юрмилися вояками з залоги князя Тарлі. Брієнна з Подріком зазирнули до кожного, але в жодному не знайшли ані

вільного ліжка.

— Пане? Пані? — звернувся до неї Подрік, коли сонце вже сідало. — Кораблі! На кораблях є ліжка. Ну такі, підвісні. Або лави.

Люди князя Тарлі юрмилися і в порті — так рясно, наче мухи навколо голів Кровоблазнів. Їхній очільник знав Брієнну на вид і пропустив. Місцеві рибалки саме припинали човни на ніч і закликали купити вилов. Але їй цікавили великі кораблі, що долали буремні води вузького моря. У порті якраз стояло з півдесятка, хоча один — галеас «Велетова донька» — саме вибирав линви, готуючись відпливти з вечірньою водою. Брієнна з Подріком рушили обходити решту. Керманіч «Красуні з Мартинова» завважив Брієнну за повію і сказав, що його корабель — не дім розпусти. Гаківник з ібенійського китобоя просив продати йому Подріка. На інших кораблях на них чекала краща доля. На «Морському блукальцеві» Брієнна купила Подрікові помаранч. Корабель був кочем зі Старограду, а прийшов через Тирош, Пентос і Сутіндол.

— Далі йдемо до Мартинова, — розказав капітан, — а відти навколо Пальців до Сестринова і Білої Гавані, коли шторми не завадять. «Блукалець» — добра посудина. Щурів менше, ніж усюди. Подаємо свіжі яйця і масло до сніданку. Ясна панна шукають перевозу на північ?

— Ні. — «Поки що ні.» Думка була спокуслива, але...

Дорогою до наступного пришибу Подрік посовав ногою і спитав:

— Пане? Пані? Що як пані таки поїхали додому? Ну тобто та пані, інша. Пане. Пані Санса.

— Її дім спалили.

— Але ж усе-таки. Там її боги. А боги не помирають.

«Боги не помирають, а дівчата — залюбки.»

— Тімеон був гицель і горлоріз, але навряд чи брехав про Хорта. Нам не можна на північ, доки ми не знатимемо, що сталося тут. Будуть інші кораблі.

На східному кінці гавані вони нарешті

знайшли притулок на ніч — ушкоджену штормом торговельну галеру на ім'я «Мирійська панна». Побило її добряче: галера втратила щоглу та половину жеглярів. До того ж капітан не мав грошей, щоб усе полагодити, тому зрадів кільком монетам від Брієнни та Подріка і дозволив їм зайняти порожнє помешкання.

Ніч минула неспокійно, Брієнна тричі прокидалася. Вперше її розбудив дощ, удруге — рипіння дощок. Їй примарилося, що то Спритний Дик підповзає її вбити; прокинулася вона з ножем у руці, але нікого не побачила. У пільмі крихітного помешкання їй знадобилося трохи часу пригадати, що Спритного Дика вже нема серед живих. Нарешті занурившись у сон, вона побачила людей, котрих убила. Вони танцювали навколо, кпинили з неї, щипалися, коли вона намагалася вдарити їх мечем — і таки поцілила, і навіть порубала на криваві клапті, але вони чомусь однак товпилися навкруги... Пелех, Тімеон, Паць, але не лише вони — ще Рандил Тарлі, і Варго Хап, і Рудий

Ронет Конінгтон. Ронет тримав у пальцях троянду, але коли простягнув квітку їй, вона відрубала йому п'ясть.

Цього разу Брієнна прокинулася, спливаючи холодним потом, і решту ночі пролежала, згорнувшись під киреєю і слухаючи, як нагорі дощ стукотить по дошках чардаку. Ніч була буремна; час від часу чувся віддалений грім, а у голові проносилися думки про браавоський корабель, що відплив просто на її очах.

Наступного ранку вона знову знайшла «Смердючу гуску», розштовхала її хвойдовиту господарку і заплатила за кілька жирних ковбас, підсмажений хліб, пів-кухля вина, глек окропу та два чистих кухлі. Коли корчмарка ставила воду кип'ятитися, то скосила очі на Брієнну і спитала:

— Це ж ви пішли зі Спритним Диком. Таку здоровачку не сплутаєш. Я пам'ятаю. То що, він вас надурив?

— Ні.

— Примусив... ну, теє?

— Ні.

— Коня вкрав?

— Ні. Його вбили розбійники.

— Розбійники?! — Жінка радше здивувалася, ніж засмутилася. — Чогось гадала, що Дика як не повісять, то на Стіну запроторять. І от тобі раз!

Вони з'їли хліб і половину ковбаси. Подрік Пейн запив їжу водою, трохи присмаченою вином. Брієнна сиділа за кухлем розведеного водою вина і питала себе, навіщо прийшла. З Гайла Добича вірний лицар був такий, як із собачого хвоста сито. Його чесне обличчя було лише блазеньською личиною. «Не треба мені його помочі, тим паче захисту. Мені він геть ні до чого, — казала вона собі. — Та може, і сам не прийде. Покликати мене сюди — то він, мабуть, так пожартував.»

Вона вже підводилася іти, коли нагодився пан Гайл.

— Вітаю, панно. Подріку. — Лицар зиркнув на кухлі, миски, недоїдені шматки ковбаси у калюжі сала і додав: — О боги! Сподіваюся, ви тут нічого не їли.

— Що ми їли — то не ваш клопіт, — відрізала Брієнна. — Ви знайшли свого родича? Що він вам сказав?

— Сандора Клегана востаннє бачили у Солепанві, у день погрому. Потім він поїхав на захід уздовж Тризуба.

Брієнна спохмурніла, почувши звістку.

— Тризуб — довга річка.

— Довга. Та я не думаю, що наш песик надто віддалиться від гирла. Схоже, Вестерос втрачає для нього свої чари. Адже у Солепанві Хорт шукав не що інше, як корабля.

Пан Гайл видобув із чобота згорток овечого пергамену, відштовхнув миску з ковбасою і розгорнув сувій. То виявилася мапа.

— Хорт зарізав трьох людей свого брата у старій корчмі на перехресті, отут. Потім очолив напад на Солепанву, отут. — Лицар постукав по Солепанві пальцем. — А дотепер опинився у пастці. Вгору річкою в Близнюках сидять Фреї, на південь за Тризубом стоять Даррі та Гаренгол, на заході б'ються між собою Чорноліси та Бракени. Тут, у Дівоставі, сидить

князь Рандил. Високий гостинець на Долину засипало снігом — це навіть якщо проминути верховинні роди. То куди тепер песику податися?

— Якщо він із Дондаріоном...

— Ні. Алин цього певний. Люди Дондаріона теж його шукають. Розповсюдили звістку, що хочуть повісити його за скоєне у Солепанві. Самі вони там не були і участі не брали. Князь Рандил наполягає, що були і брали — сподівається відвернути посполитих від Беріка та його братства. Тарлі ніколи не спіймає князя-блискавку, поки його береже простолюддя. А є ж іще одна згряя — її очолює жінка на прізвисько Серце-Камінь... коханка князя Беріка, коли вірити одній побрехеньці. Казали, наче її повісили Фреї, а Дондаріон поцілував і повернув до життя, і тепер вона не помре ніколи — так само, як він.

Брієнна роздивилася мапу.

— Якщо Клегана востаннє бачили у Солепанві, то шукати його сліду треба саме там.

— У Солепанві нікого не лишилося. Тільки старий лицар, що ховається у своєму замку. Так каже Алин.

— І все ж почати варто саме звідти.

— Є одна людина, — мовив пан Гайл, помовчавши. — Септон. Минав мою браму напередодні вашої з'яви. Кличуть Мерібальдом. Народився на річках, тут виріс і всеньке життя прослужив богам. Назавтра вирушає у свої коломандри річковим краєм. Завжди зазирає до Солепанви. Нам варто піти з ним.

Брієнна різко підвела очі.

— Нам?!

— Я поїду з вами.

— Не поїдете.

— Ну, скажімо... я поїду з септоном Мерібальдом до Солепанви. А ви з Подріком їдьте хоч під сім чортів.

— Князь Рандил знову наказав шпигувати за мною?

— Він наказав до вас не наближатися. Князь Рандил тримається думки, що вам не завадить добряче згвалтування купою мерзотників.

— То навіщо ви зі мною їдете?

— Бо або з вами, або знову браму сторожити.

— Якщо ваш пан наказав...

— Він мені більше не пан.

Брієнну огорнув подив.

— То ви пішли з його служби?

— Його вельможність повідомив, що не має подальшої потреби у моєму мечі та моєму нахабстві. Хоч так, хоч сяк, а виходить одне — віднині я насолоджуватимуся сповненим пригод життям заплотного лицаря... втім, можу помріяти і про добру нагороду на випадок, якщо ми знайдемо Сансу Старк.

«Золото і земля — ось чого він шукає у цій справі.»

— Я маю намір урятувати дівчину, а не продати її. Я склала обітницю.

— А я не пригадаю, щоб складав.

— Саме тому ви зі мною не їдете.

Вони вирушили наступного ранку, коли сонце тільки сходило. Чудернацький то був загін: пан Гайл на брунатному румаку, Брієнна

на високій сірій кобилі, Подрік Пейн на своїй шкапі з провислою спиною, а поруч — септон Мерібальд на своїх двох, підпираючись дорожньою ковінкою, з невеличким віслючком та великим псом. Віслючка було накладено таким тягарем, що Брієнна боялася, чи не зламається йому спина.

— Це харчі для голодних та знедолених у річковому краї, — сказав їм септон Мерібальд біля брами Дівоставу. — Насіння, горіхи, всяка сушня, овес, борошно, ячмінні коржі, три кружала жовтого сиру з корчми при Блазенській брамі, солонина тріска для мене, солонина баранина для Пса... і ще сіль. Цибуля, морква, ріпа, два лантухи бобів, чотири — ячменю і дев'ять — помаранчів. Маю пристрасть до помаранчів, мушу зізнатися. Ці мені подарував один жегляр, і боюся, до весни я вже інших не скуштую.

Мерібальд був септон без септу — лише на один щабель вищий від жебрущого брата у ладі, заведеному Святою Вірою. Таких, як він, було багато сотень; убога безпритульна братія

мандрувала від одного крихітного селяця до іншого, служила відправи, уклала шлюби та пробачала гріхи. Ті, кого Мерібальд відвідував, мали б годувати його та давати нічліг, але майже всі вони були такі ж убогі, як він сам — тому септон ніде не засиджувався надовго, щоб не об'їсти господарів. Незлі корчмарі дозволяли йому іноді спати у кухні чи стайні, а ще дорогою стрічалися септрії, городці й навіть замки, де його вітали гостинні господарі. Коли ж таких місць не траплялося, септон спав під деревами чи живими заплотами.

— У річковому краю багато добрячих заплотів, — казав Мерібальд. — Найкращі з них — найстаріші. Нема нічого ліпшого за столітню живу загорожу — всередині можна спати, наче в заїзді. Ба навіть краще: нема бліх і нікого боятися.

Септон не вмів ані читати, ані писати, про що весело зізнався дорогою. Зате він знав напам'ять сотню різних молитов і міг проказувати довгі уривки з «Семикутної зірки» — а селяни нічого кращого не бажали. Обличчя

він мав обвітрене, помережане глибокими борознами, у кутиках очей пролягли курячі лапки зморщок, на голові кущавилося рясне сиве волосся. Чималий на зріст — шість стоп, або й вище — він трохи сутулився, крокуючи шляхом, а тому здавався коротшим. Руки в нього були великі, зашкарублі, з червоними кісточками та брудом під нігтями, а ступні — Брієнна ще таких величезних не бачила — голі, чорні та тверді, наче ріг.

— Я вже двадцять років не взувався, — розповів він Брієнні. — У перший рік мандрів я мав на ногах більше пухирів, ніж пальців, а п'яти кровили, наче заколота свиня, щойно я ступав на твердий камінь. Та я ретельно молився, і Вишній Швець вичинив мені шкіру на ногах, наче чоботи.

— Ніякого Вишнього Шевця немає! — заперечив Подрік.

— Є, хлопче... хоча ти, напевне, кличеш його іншим іменем. Скажи-но, котрого з семи богів ти любиш найбільше?

— Воїна! — відповів Подрік, ані миті не

вагаючись.

Брієнна прочистила горлянку.

— Септон мого батька у Надвечір'ї завжди казав, що є лише один бог.

— Один бог о семи ликах. Саме так, панно, ви влучно зауважили. Але таємницю Седмиці, яка є водночас єдиною, важко збагнути простим людям, а я — чи не найпростіший з них, тому і кажу про сім богів.

Мерібальд обернувся до Подріка.

— Я ще не стрічав хлопчика, щоб не шанував Воїна. Але я вже старий, а в старості схиляються до Коваля. Бо без його трудів — що лишилося б захищати Воїнові? Коваль є у кожному містечку, в кожному замку. Ковалі кують плуги, якими ми зорюємо ріллю, щоб посіяти хліб. Роблять цвяхи, щоб ми будували кораблі. Підкови — взувати наших вірних коней. Мечі світлої криці для наших князів та лицарів. Хто скаже, що коваль не вартий дати ім'я одному з ликів Седмиці? Але так само ми б могли назвати його Рільником чи Рибалкою, Теслею або Шевцем. Не важить, до чого він

докладає рук — важить сама його праця. Батько править, Воїн б'ється, Коваль працює, а разом вони роблять те, що личить чоловікові. Як Коваль є одним з ликів Божих, так само Швець — один з ликів Коваля. Саме він почув мої молитви і зцілив мені ноги.

— Боги мають ласку до людей, не сумніваюся, — сухо пробурчав пан Гайл, — та навіть їм надокучати, коли можна вдягти чоботи?

— Ходити пішки — то була моя спокута. Навіть святі септони часто-густо не цураються гріха. Моя ж плоть була слабкіша за інші. Я був молодий, у розквіті снаги, а дівчата... іноді й септон здається хвацьким, наче лицар, якщо він єдиний чоловік, що бував від твого села далі, ніж за версту. Я читав їм із «Семикутної зірки». Найспокусливіше виходило з «Книгою Діви». О, я був лукавим чоловіком, перш ніж назавжди зняв чоботи. Сором навіть згадувати, скількох дівчат я звабив і зіпсував.

Брієнна незатишно посовалася у сідлі — згадала табір попід мурами Вирію, де пан Гайл

побився об заклад з іншими лицарями, хто першим вкладе її до ліжка.

— Ми якраз і шукаємо діву, — довірився септонові Подрік Пейн. — Шляхетну дівчину тринадцяти років з рудаво-брунатним волоссям.

— Я гадав, ви шукаєте розбійників.

— Їх теж, — погодився Подрік.

— Зазвичай подорожні щосили уникають зустрічі з тим набродом, — мовив септон Мерібальд. — А ви навпаки — йдете просто до них.

— Ми шукаємо лише одного розбійника, — відповіла Брієнна. — Хорта.

— Саме так мені сказав пан Гайл. Хай рятує вас Седмиця, дитя моє. Кажуть, він лишає по собі низку замордованих дітей та спаплюжених жінок. Скажений Пес із Солепанви — так, я чув, кликали його міщани. Навіщо доброму людові шукати зустрічі з подібним створінням?

— Діва, про яку казав Подрік, може бути з ним.

— Справді? Тоді варто помолитися за бідолашну дівчинку.

«І за мене, — подумала Брієнна. — За мене теж помоліться. Попрохайте Старицю освітити мені лампадою дорогу до панни Санси, а Воїна — дати сили моїй правиці, щоб я її захистила.» Та вголос вона нічого не сказала — не хотіла, щоб її почув Гайл Добич і став кепкувати з жіночої слабкодухості.

З-за пішого септона Мерібальда та його обтяженого віслюка перший день походу минав повільно. Вони не рушили на захід великим гостинцем — тим, яким Брієнна колись в'їхала до Дівоставу разом із паном Хайме і знайшла місто пограбованим та заваленим трупами. Натомість вони помандрували спершу на північний захід уздовж берега Крабової затоки вузькою кривою стежкою — такою непомітною, що на жодній з безцінних пергаменових мап пана Гайла вона не позначалася. Крутих пагорбів, чорних драговин і соснових лісів Гостроклішні по цей бік Дівоставу не стрічалось; тут край був низький

та вологий — пустка з піщаних кучугур та мокрої солоної береговини під велетенським синьо-сірим склепінням неба. Стежці коли-неколи кортіло зникнути серед очерету і припливних ставків, щоб знову вигулькнути за версту чи дві. Без Мерібальда, розуміла Брієнна, вони б уже давно загубилися. Ґрунт подекуди ставав м'який та грузький, і тоді септон виходив наперед, намацуючи ковінькою шлях. На багато верст навколо не виднілося жодного дерева — лише море, небо та пісок.

Важко було уявити край, відмінніший від Тарфу з його горами та водоспадами, високими полонинами та тінистими долинами — і все ж Брієнна побачила у ньому своєрідну красу. Вони перетнули з тузінь повільних струмків, де навколо розливалось жаб'яче кумкання та сюрчання коників, дивилися, як високо в небі над затокою ширяють морські ластівки, чули куликів, що кричали з-поміж піщаних пагорбів. Якось дорогу їм перетнула лисиця, і Мерібальдів пес шалено на неї загавкався.

Стрічалися тут і люди теж. Деякі з них жили

між заростей очерету в хатинах, вибудуваних з глини та соломи, інші рибалили у затоці зі шкіряних човників і ставили собі домівки на хитких дерев'яних палях високо над піском. Жити вони намагалися осібно, далеко від інших людських осель, та й самі здавалися відлюдкуватими. Втім, перед полуднем пес знову загавкав, і з очерету виникли три жінки, що подарували Мерібальдові плетений кошик скойок. Навзамін він дав кожній помаранча — не зважаючи, що в цьому світі скойок біля берега водилося, як бруду, а помаранчі коштували на вагу золота. Одна з жінок була дуже стара, інша — тяжка дитиною, а третя — гарненька юна дівчина, свіжа та соковита, наче квітка навесні. Коли Мерібальд відвів їх подалі висповідати гріхи, пан Гайл стиха реготнув і пожартував:

— Може, це до нас самі боги припожалували? Хай не всі, зате Діва, Мати і Стариця.

На це Подрік так вирячив очі, що Брієнна мусила його заспокоїти: ні, то не лики бога, а

всього лише три болотяні мешканки.

Згодом, коли подорож поновилася, Брієнна обернулася до септона і мовила:

— Ці люди живуть менше як за день верхи від Дівоставу. Але війна їх не торкнулася.

— В них нема чого торкати, панно. Всі їхні скарби — скойки, каміння та шкіряні човники. Найліпша зброя — іржаві ножі. Вони народжуються, живуть, кохають, помирають. Вони знають, що в їхній землі господарює князь Мутон, але майже ніхто його ніколи не бачив. А Король-Берег для них і поготів — порожнє слово.

— Все ж вони знають богів, — зауважила Брієнна. — Гадаю, це ваша робота. Скільки часу ви блукаєте річковим краєм?

— Скоро сорок років, — відповів септон. Пес гучно гавкнув. — Коло моїх мандрів од Дівоставу до Дівоставу забирає півроку, а коли й більше. Все ж я не скажу, що добре знаю Тризуб. Я бачу замки панів та княжат лише здалеку, зате буваю у базарних містечках і острогах, селах таких малих, що не мають

назви, блукаю вздовж заплотів та поміж пагорбів, перетинаю бурчаки, де спраглий може напитися, ночую в печерах, де можна сховатися. Шляхи, якими ходить простолюддя — то не княжі гостинці, а криві брудні стежки, яких нема на мапах з пергамену. Але вони є у мене в голові. — Він видав тихий смішок. — Як не бути? Кожну їх версту оцими ногами протоптав, і не один раз, а десять.

«Кривими стежками ходять не лише селяни, а й розбійники. І в печерах зручно ховатися тим, кого шукають.» Брієнна відчула холодок підозри і спитала себе, чи добре пан Гайл знає цього септона.

— Чи не самотньо вам живеться, септоне?

— Зі мною завжди Седмиця, — відповів Мерібальд, — а ще я маю вірного помічника і Пса.

— Ваш пес має ім'я? — запитав Подрік Пейн.

— Напевне, має, — відповів Мерібальд, — але він не МІЙ пес. Він не може належати мені.

Пес гавкнув і замахав хвостом. То була

велика кошлата істота, трохи не чотири пуди на вагу, але норовом лагідна та дружня.

— Кому ж він належить? — запитав Подрік.

— Собі. Седмиці. Кому ж іще? А щодо імені... він мені його не казав. Тому я зву його просто Пес.

— А... — Подрік, вочевидь, не знав, що думати про пса на ймення Пес. Малий трохи поміркував, потім сказав: — Я колись мав пса, ще малий був. Звав його Зухом.

— А він був?

— Що «був»?

— Зухом?

— Та ні. Тихий був, лагідний. Помер давно.

— Пес береже мене на дорогах, навіть у такі тяжкі часи, що випали нам нині. Ані вовки, ані розбійники не зачіпають мене, коли Пес поруч.

— Септон спохмурнів. — Вовки останнім часом стали жахливі. Є місцини, де людина мусить шукати дерево на нічліг, щоб дожити до ранку. За всі роки моїх мандрів я не бачив вовчої зграї більше як у десяток звірів. Але величезна згря, що нині нишпорить уздовж Тризуба, має

кількасот!

— Ви стрічали їх самі? — запитав пан Гайл.

— Слава Седмиці, відкрила од лиха... та чув їх уночі, і не раз. Стільки голосів водночас... аж кров у жилах вистигає. Навіть Пес тремтів, а він задушив з десяток вовків.

Септон скуйовдив собаці голову.

— Дехто каже: то гемони, не звірі. Буцімто зграю веде вовчиця-чудовисько — зловісна сіра тінь, неймовірна зростом. Ще кажуть, що вона сама-одна валить зубрів, що її не стримає жодна пастка, не лякає ані вогонь, ані залізо. Вона вбиває всіх самців, які пробують на неї лізти, і не хоче іншого м'яса, крім людського.

Пан Гайл Добич аж зареготався.

— Ну, септоне, ви свого домоглися! В бідного Подріка очі вже як варені яйця!

— От і ні! — обурено заперечив Подрік. Пес гавкнув.

Тієї ночі вони отаборилися у холодних піщаних кучугурах. Брієнна вислала Подріка берегом знайти плавнику для вогнища, але повернувся він з порожніми руками і в болоті

аж до колін.

— Відплив, пане. Пані. Води нема, лише болото на березі.

— Не лізь у те болото, хлопче, — порадив септон Мерібальд. — Воно чужинців не любить. Ступиш не туди — розчахнеться і проковтне тебе.

— Та це ж лише грязюка, — не повірив Подрік.

— Коли наповнить тобі рота і заповзе до носа — тоді вже не грязюка, а смерть. — Він посміхнувся, щоб прогнати моторошний холодок зі своїх слів. — Ну ж бо, витри бруд, синку, і тримай скибку помаранча.

Наступний день минув так само. Поснідали вони солоною тріскою та ще кількома шматочками помаранча, потім рушили, щойно сонце визирнуло з-за виднокраю. Позаду лежало рожеве небо, попереду — лілове. Пес очолював загін — обнюхував кожну купину очерету, потім задирав на неї лапу. Дорогу він, схоже, знав незгірш Мерібальда. Почався приплив; солоне повітря забриніло

пронизливим скиглінням морських ластівок.

Наступного полудня вони зупинилися у крихітному сільці — першому стріченому в дорозі. Воно складалося з восьми хат на палях над невеличким струмочком. Чоловіки рибалили у морі з невеличких човників, але жінки та малі хлоп'ята швидко полізли з хат додолу хиткими мотуззяними драбинами і скупчилися навколо септона Мерібальда на молитву. Після молитви він відпустив їм гріхи і лишив трохи ріпи, лантух бобів та два зі своїх коштовних помаранчів.

Опинившись знову на шляху, септон мовив:

— Краще нам цієї ночі тримати варту, друзі. Селяни кажуть: у пагорбах при березі, західніше старої вартової вежі, тиняються троє втікачів.

— Лише троє? — всміхнувся пан Гайл. — Та це нашій панні мечниці на один зуб. Озброєний загін вони не зачеплять.

— Хіба що помиратимуть з голоду, — відповів септон. — У цих краях можна добути їжу, але треба мати очі, щоб її бачити. А ці

люди тут чужинці — недобитки з якоїсь битви. Якщо ми з ними зіткнемося, пане, прошу залишити їх мені.

— Що ви з ними робитимете?

— Погодую. Припрошу сповідувати гріхи, щоб дарувати прощення. Покличу з нами до острова Упокій.

— Все одно, що запросити врізати нам горлянки уві сні, — пирхнув Гайл Добич. — Князь Рандил краще дає ради втікачам — сокирою і конопляним зашморгом.

— Пане? Пані? — спитав Подрік. — Оці втікачі — це те саме, що розбійники?

— Одного тіста книш, — відповіла Брієнна.

Але септон Мерібальд не погодився.

— Може, тісто і одне, та книші не ті самі, панно. Розбійники бувають різні, як різні бувають птахи. І кулик, і орел мають крила, але вони — не одне. Співці люблять співати про шляхетних воїнів, які мушили піти проти закону, щоб перемогти злого можновладця. Але більшість розбійників — радше скажені Хорти, ніж шляхетні князі-блискавки. То люті

й недобрі люди, якими рухає жадоба та ненависть. Вони зневажають богів і дбають лише про себе. Утікачі з війни більше заслуговують на жалість, хоча теж бувають небезпечні. Майже всі вони — хамського роду, простолюдці, що ніколи не віддалялися й на дві версти від рідної хати, доки якийсь пан чи князь не зібрав їх до купи і не погнав на війну. Погано взуті та вбрані, вони крокують під його корогвами, а за зброю часто-густо не мають нічого ліпшого, ніж серп, вила чи довбню, яку самі зробили, прикрутивши ремінцями каменюку до кийка. Брати ідуть поруч з братами, сини — з батьками, приятелі — з приятелями. Вони чують пісні та байки, запалюються серцями, мріють побачити різні дива, здобути багатство та славу. Війна здається їм блискучою пригодою — найліпшою в їхньому житті.

— А тоді вони вперше куштують смак битви. Деяким цього досить, щоб зламатися. Інші витримують кілька років, втрачають лік битвам, у яких стояли. Але навіть людина, що

пережила сто битв, може зламатися у сто першій. Брати бачать, як гинуть їхні брати, батьки втрачають синів, приятелі дивляться, як їхні друзі тримають руками тельбухи, випущені ударом сокири.

— Вони бачать, як пана, що їх привів, убивають у бою, і якийсь інший пан кричить, що тепер вони належать йому. Їх ранять, і не встигає одна рана загоїтися, як їм завдають наступної. Харчів завжди бракує, взуття шматується просто на ногах, одяг лахмітиться і гниє... а половина ще й гидить у штани, бо п'є погану воду.

— Якщо їм треба нові чоботи, теплу свитину чи шоломця на голову, хоча б іржавого, то єдиний спосіб їх здобути — зняти з трупа. Скоро вони починають красти в живих — у простолюду тієї землі, де триває війна, хоча ті небораки не надто різняться від них самих. Вояки ріжуть чужих овець, крадуть чужих курей, а відти вже один крок до викрадення чужих доньок. Одного дня вони оглядаються і бачать, що всі їхні друзі та родичі зникли, що

вони б'ються у чужій землі поряд з чужинцями та під корогвою, яку ледве упізнають. Вони не знають, де вони, як потрапити додому, а пан, який їх очолює, не знає навіть їхніх імен, але ж горлає, щоб шикувалися, виставляли вперед списи, коси та вила, щоб тримали оборону і не відступали. Коли на них налітають лицарі — безликі боввани у сталевій броні — грім копит їхніх коней наповнює цілий світ...

— ...і людина ламається. Вона обертається і біжить, або прикидається мертвою і потім відповзає по трупах загиблих, або зникає під покровом ночі та шукає собі схованки. Думки про рідний дім давно покинули її, королі, пани та боги важать для неї менше, ніж підгнилий окіст, на якому можна перебитися ще день, чи міх поганючого вина, де можна потопити свій жах на кілька годин. Утікач живе від ранку до вечора, від обіду до обіду — радше звір, ніж чоловік. Тож панна Брієнна не помиляється. У такі часи, як зараз, подорожній мусить боятися втікачів з війська, берегти себе... але й жаліти їх.

Коли Мерібальд скінчив, у маленькому загоні запанувала тиша. Брієнна чула, як вітер шурхотить купкою верб, а десь далі ледь чутно кричить понурок. Чула тихий подих Пса, що трусив собі коло септона і віслюка, висолопивши язика з рота. Тиша все тривала і тривала, аж нарешті Брієнна спитала:

— Скільки вам було років, коли вас погнали на війну?

— Та ось як вашому малому, — відповів Мерібальд. — Замолодий, правду сказати, але ж усі брати пішли, то й я не хотів лишатися. Вілам сказав: я можу служити йому зброєносцем, хоча сам Віл був не лицар, а кухарчук, озброєний вкраденим з кухні ножем. Він помер на Порогах, не завдавши ворогові жодного удару. Його вбила лихоманка, і мого брата Робіна теж. Овейн загинув від удару буздугана, що розтрощив йому череп, а його приятеля Джона Віспу повісили за згвалтування.

— То була Війна Дев'ятишагових Королів?
— здогадався Гайл Добич.

— Так її звали люди. Щоправда, я не бачив на ній жодного короля і не заробив жодного шага грошей. Але в одному помилитися годі — то-таки була війна.

Семвел

Сем стояв перед вікном, схвильовано розхитуючись на п'ятах, і спостерігав, як останнє світло сонця зникає за рядком гостроверхих дахів. «Мабуть, знову напився, — похмуро подумав він. — Чи здибав нову дівку.» Він не знав, лаятися йому чи рюмсати. Адже Дареон нібито був його братом по службі. «Попрохай його заспівати — і не бажатимеш кращого. Попрохай щось зробити...»

Наповзли вечірні тумани, сірі пальці рушили вгору стінами будівель, що вишикувалися уздовж старої протоки.

— Він обіцяв повернутися, — мовив Сем уголос. — Ти теж його чула.

Йоля зиркнула на нього червоними набряклими очима. Брудне сплутане волосся звисало їй на обличчя; з ним вона скидалася на

якусь сторожку тварину, що визирає з-за куща. Вони не запалювали вогню вже кілька днів, але дичацька дівчина однак купчилася коло комина — ніби сподівалася, що холодний попіл ще зберіг у собі якийсь жар.

— Йому з нами погано, — прошепотіла вона, щоб не збудити дитину. — Тут у нас сумно. Йому кортить туди, де вино, де всі посміхаються.

«Еге ж, — подумки погодився Сем, — а вино тут усюди, тільки не в нас.» У Браавосі повно було шинків, корчем, пивниць та бурдеїв. І якщо Дареонові більше до вподоби яскраве полум'я і кухольпряного вина, ніж черствий хліб і товариство заплаканої жінки, боягузливого товстуна та хворого старого, хто може його винуватити? «Я можу. Він казав, що повернеться завидна і принесе їжі та вина.»

Сем знову визирнув у вікно, без надії сподіваючись побачити там співця, що поспішає додому. На таємне місто падала пітьма, вповзала до провулків, застеляла протоки. Добрі люди у Браавосі скоро почнуть

зачиняти вікна і засувати двері. Ніч тут належала бравам-горлорізам та куртизанам. «Новим Дареоновим друзякам» — гірко подумав Сем. Віднедавна співець лише про них і базікав. Намагався навіть скласти нову пісню про одну куртизану — жінку на ім'я Місячна Тінь, яка чула його спів коло Місячного Ставу і винагородила поцілунком.

— Попросив би в неї срібла! — дорікнув йому Сем. — Нам бракує грошей, а не цілунків!

Але співець лише вишкірився і відповів:

— Деякі цілунки дорожчі за чисте золото, Смертяний.

І на це Сем теж сердився. Дареонові не вільно було складати пісні про куртизан — він мав доручення співати про Стіну та звитяги Нічної Варти. Джон сподівався, що його пісні надихнуть хоч кількох юнаків одягти чорне. А Дареон натомість голосив про золоті поцілунки, сріблясте волосся і червоні, як кров, уста. Але ж ніхто ніколи не вдягав чорне заради червоних жіночих вуст!

Іноді від його пісень прокидалося і починало

скиглити немовля. Дареон горлав, щоб воно замовкло, Йоля заходилася рюмсати... тоді співець вибігав у двері й не повертався кілька днів.

— Як вона ото квилить, я ладен їй пику натовкти! — жалівся він. — А схлипує всю ніч, аж спати не можу!

«Ти б теж квилить і схлипував, якби мав сина і втратив його» — трохи не ляпнув Сем. Він не міг винуватити Йолю за її смуток — натомість винуватив Джона Сніговія і питав себе, коли ж це Джонове серце обернулося на камінь. Одного разу — Йоля саме пішла до протоки по воду — Сем так і запитав маестра Аемона.

— Тоді, коли ви піднесли його до князя-воєводи, — відповів старий.

Навіть і нині, скніючи у холодній кімнаті попід дахом, Сем почасти не бажав вірити, що Джон насправду скоїв розказане маестром Аемоном. «Але ж напевне скоїв. Бо чого б Йоля так побивалася?» Йому кортіло спитати її, не ходячи манівцями, чю дитину вона годує грудьми, але бракувало мужності. Він сам

боявся відповіді, яку хотів знати. «Все ж я досі боягуз, Джоне.» Хай куди несе його широким світом — усі його страхи їдуть разом з ним.

Лунке гуркотіння покотилося дахами Браавосу, наче віддалений грім небесний — то Велет позначив настання ночі на тому березі затоки. Гуркоту вистачило, щоб збудити немовля, а вже його плач розбудив маестра Аемона. Йоля пішла дати дитині груди, а старий розплющив очі й кволо поворушився у вузькому ліжку.

— Яйку? Тут темно. Чому так темно?

«Бо ви сліпі.» Від часу прибуття до Браавосу Аемонові думки дедалі частіше мандрували світами. Інколи він, здавалося, не знав навіть, хто він є. Подеколи, щось кажучи, кидав просто посеред речення і починав розводитися про свого батька чи брата. «Йому сто і два роки» — нагадав собі Сем. Але ж старий маестер не був молодший і в замку Чорному, проте ніколи ще не втрачав ясного розуму.

— Це я, — відповів Сем. — Семвел Тарлі. Ваш шафар.

— Сем. — Маєстер Аемон облизнув губи і змигнув. — Так-так. А це Браавос. Даруй мені, Семе. Чи вже настав ранок?

— Ні. — Сем помацав старому чоло. Шкіра була мокра від поту, холодна і липка на дотик; у кожному подиху чулося кволе хрипіння. — Зараз ніч, маєстре. Ви спали.

— Заспався я вже. Тут холодно.

— Ми не маємо дров, — сказав Сем, — бо корчмар більше не дає без грошей.

Ця розмова відбувалася вже вчетверте чи вп'яте. І щоразу Сем безжально шпетив себе за помилку. «Я мав би витратити гроші на дрова. Я мусив мати хоч стільки кебети, щоб зігріти старого.» Натомість їхній останній срібняк пішов цілителеві з Дому Червоноруких — високому блідому чолов'язі у шатах, гаптованих смугастими червоно-білими вихорами. Та все, що вони отримали за срібняка, було півпляшки сон-вина.

— Це полегшить кінець його життя, — мовив браавосець не позбавленим співчуття голосом. Коли Сем спитав, чи не можна

зробити чогось іще, той заперечливо хитнув головою. — Я маю масті, трунки для пиття та крапання, маю настоянки, отрути і припарки. Я можу пустити кров, спорожнити йому шлунок, прикласти п'явок... але навіщо? Жодна п'явка не поверне йому молодість. Це стара людина, смерть сидить у нього в легенях. Дайте йому це і дозвольте заснути.

Сем так і зробив, і старий проспав цілу ніч та цілий день, але зараз намагався сісти.

— Треба іти до кораблів.

«Знову кораблі.»

— Ви заслабкі, щоб виходити! — мусив заперечити Сем.

Під час подорожі морем маестра Аемона спіткала застуда, що оселилася в грудях. Коли вони нарешті дісталися Браавосу, старий був такий слабкий, що на берег його довелося нести. Тоді вони ще мали чималу торбу срібла, і Дареон спитав найбільше ліжко у корчмі. Те, яке їм дали, могло вмістити вісьмох людей; корчмар завимагав грошей саме за стільки.

— До кораблів ми можемо піти зранку, —

пообіцяв Сем. — Ви там попитаєте і знайдете нам корабель до Старограду.

Навіть восени Браавос лишався вельми жвавим портом. Коли Аемон нарешті зміцніє для подорожі, корабель до потрібного їм місця знайдеться без клопоту. Але заплатити за перевіз — ось справжній клопіт. Найкраща їхня надія — здібати корабель з Семицарства. «Може, якогось купця зі Старограду, з родичем у Нічній Варті. Мають же десь люди шанувати братчиків, що крокують Стіною.»

— Староград, — захрипів маестер Аемон. — Так, мені снівся Староград, Семе. Я знову був молодий, зі мною сидів мій брат Яйк і той здоровань-лицар, якому він служив. Ми пили у старій корчмі, де роблять страхолюдно міцний сидр.

Маестер знову спробував підвестися, але зусилля виявилось для нього надмірним. За мить він відкинувся назад.

— Кораблі, — повторив Аемон. — Ми знайдемо там відповіді. Про драконів. Мені треба знати.

«Ні, — подумав Сем, — вам треба їжі та тепла, щоб черево було повне, а у комині тріщав вогонь.»

— Ви голодні, маестре? Маємо трохи хліба і шматочок сиру.

— Ні, не зараз, Семе. Згодом — коли трохи зміцнію.

— Але як ви зміцнієте, коли нічого не їсте?

Власне, їжею ніхто з них не розкошував ще від Скагосу. Осінні шторми гнали їх, наче скажені, через усе вузьке море. Інколи вони налітали з півдня, гуркотіли громом та мерехтіли блискавками, по кілька днів проливалися чорним дощем. Подеколи вони приходили з півночі, похмурі та холодні, з навіженими вітрами, що наскрізь різали ножем. Одного разу стало так холодно, що Сем зранку побачив на кораблі суцільний кожух льоду — білий та блискучий, мов перли. Капітан наказав зняти щоглу і прив'язати до чардаку, щоб скінчити перехід на самих веслах. І до миті, коли попереду показався Велет, ніхто не їв уже дуже давно.

Утім, опинившись на суходолі, Сем негайно відчув вовчий голод — а з ним разом Дареон і Йоля. Навіть малий почав смоктати завзятіше. Але Аемон...

— Хліб зачерствів, та я спробую виканючити на кухні трохи підливи і розмочити його, — сказав старому Сем.

Корчмар був дядько суворий, холодноокий, до чорних незнайомців під своїм дахом ставився підозріливо... але на кухні до них були лагідніші.

— Ні, дякую. Може, ковток вина?

Та якраз вина вони не мали. Дареон обіцяв купити трохи з тих грошей, що заробить співами.

— Вино буде пізніше, — винувато похнюпився Сем. — Є лише вода, але не надто добра.

Добра вода текла арками великого цегляного водогону, який у Браавосі називали «солодкою річкою». Багатії відводили труби собі у будинки; бідарі носили цебра та глеки з міських водограїв. Сем надіслав Йолю

принести чистої води для питва, геть забувши, що дичацька дівчина прожила всеньке життя у Крастеровому Дитинці й не бачила навіть базарного містечка — годі вже казати про велике місто. Кам'яна плутанина островів та проток, що складала Браавос, позбавлена трави і дерев, переповнена незнайомцями, що балакали мовою, з якої вона не розуміла ані слова, перелякала її так, що спершу вона загубила мапу, а потім загубилася сама. Сем знайшов її у сльозах при підніжжі пам'ятника якомусь давно померлому дожеві.

— Маємо лише воду з протоки, — сказав він маестрові Аемону, — але на кухні її закип'ятили. Сон-вино теж є, якщо вам раптом треба.

— Я вже досить наспав, дякую. Води буде досить. Допоможи мені, будь ласкавий.

Сем підтримав старого і підніс кухлика до його сухих потрісканих вуст. Половина води пролилася маестрові на груди.

— Досить, — закашлявся Аемон, зробивши кілька ковтків. — Ти мене втопиш.

Він затремтів у Семових руках.

— Чому тут так холодно?

— Бо дров більше нема.

Дареон заплатив корчмареві удвічі проти звичаю за кімнату з комином, але ніхто з них не знав, скільки тут коштують дрова — на Браавосі-бо не росли дерева, хіба що у дворищах та садках заможних міщан і могутніх вельмож. Не пиляли браавосці й сосен, що вкривали зовнішні острови навколо їхньої велетенської затоки та слугували вітроламами проти штормів. Натомість дрова привозили човнами — річками, а потім через затоку. Навіть сухі кізяки тут цінували недешево — адже браавосці плавали водою замість їздити кіньми. Та вони б і не зважали, якби вчасно виїхали до Старограду — але саме цього їм не дозволила хвороба маестра Аемона. Ще однієї подорожі буремним морем він би не пережив.

Аемонова рука поповзла ковдрою, намацуючи Семову.

— Треба йти до порту, Семе.

— Коли зміцнієте, підемо.

Кволий старий не годився стрічати солоні бризки та мокрі вітри узбережжя — а Браавос майже увесь складався з узбережжя. На півночі лежала Порфірова Гавань, де браавоські торговці припинали кораблі попід банями та вежами палацу дожів. На заході — Тандитна Гавань, переповнена кораблями з інших Вільних Міст, Вестеросу, Ібену та казкових земель далекого сходу. Але і в інших місцях повно було невеличких пришибів, поромних стоянок, старих сірих корабелень, де креветники, краболови та рибалки ставили човни після походів прибережними болотами і гирлами річок.

— Вам зараз тяжко кудись ходити.

— То йди замість мене, — наполог Аемон, — і приведи когось, хто бачив драконів.

— Я? — сахнувся Сем, почувши наказ. — Але ж, маестре, то були чутки! Побрехеньки жеглярів!

Свою частку вини мав понести і Дареон. Співець приносив з шинків та бурдеїв найчудернацькіші плітки, на які людям ставало

уяви. На жаль, розповідь про драконів він почув добряче напідпитку і не зміг пригадати подробиць.

— Може, Дареон усе вигадав. Співці так уміють. Вони завжди щось вигадують.

— Вигадують, — погодився маестер Аемон, — але й найчудернацькіші вигадки часто-густо містять зернятко правди. Знайди його для мене, Семе.

— Я ж не знаю, кого питати і як. Я знаю лише трохи високовалерійською, а коли до мене кажуть браавоською, то половини не розумію. Ви говорите різними мовами, і коли зміцнієте, то самі...

— Коли я зміцнію, Семе? Скажи мені.

— Скоро. Коли відпочинете і попоїсте. Ось прибудемо до Старограду...

— Я вже не побачу Старограду. Тепер я це знаю. — Старий міцніше ухопив Сема за руку. — Невдовзі я опинюся серед своїх братів. Одні були мені рідні за кров'ю, інші — пов'язані спільними обітницями. Та всі вони — мої брати. І мій батько... він ніколи не думав, що

йому дістанеться престол, і все ж... Він часто казав, що то його кара за смертельний удар, завданий братові. Молюся, щоб він знайшов у смерті спокій, якого не знав за життя. Септони співають про солодкий визвіл, про те, як одного дня ми скинемо з плечей земний тягар і полинемо у далеку світлу країну, де сміятимемося, кохатимемо і бенкетуватимемо до кінця днів... але що як за стіною, званою смертю, немає ніякої країни світла та меду, а є лише холод, пільма і біль?

«Він боїться» — зрозумів Сем.

— Ви не помираєте. Ви лише захворіли, та й усе. Хвороба минеться.

— Цього разу ні, Семе. Я бачив сон... у темряві ночі людина ставила мені питання, які б не посміла згадати удень. Для мене ж в останні роки важить лише одне питання. Чому боги забрали в мене очі та сили, і все ж лишили жити так довго в холоді й забутті? Якого зиску їм треба від безсилового старого? — Аемонові пальці, тендітні кісточки у плямистій шкірі, затремтіли. — Я пам'ятаю, Семе. Досі

пам'ятаю.

Сем уже не міг втямити, про що йдеться.

— Пам'ятаєте що?

— Драконів, — прошепотів Аемон. — Лихота славу мого дому.

— Останній дракон помер до вашого народження, — відповів Сем. — Як ви можете їх пам'ятати?

— Я бачу їх уві сні, Семе. Я бачу червону зірку, що спливає кров'ю в небі. Я ще пам'ятаю червоний колір. Я бачу їхні тіні на снігу, чую шурхіт шкірястих крил, відчуваю гарячий подих. Моїм братам теж ввижалися дракони, і їхні видіння та мрії згубили їх одного за одним. Семе... ми стоїмо на хиткому порозі справдження напівзабутих пророцтв, появи див і жахіть, які жодна жива людина не здатна осягнути розумом. Або...

— Або? — перепитав Сем.

— Або не стоїмо. — Аемон видав тихенький смішок. — Або це просто хвора маячня старого, що лежить при смерті.

Він утомлено заплющив очі, тоді змусив

себе знову їх розплющити.

— Дарма я поїхав зі Стіни. Воєвода Сніговій не знав і не міг знати, але ж я мав бачити. Вогонь поглинає, але холод зберігає. Стіна... вже пізно кидатися туди й сюди. Морок чекає на мене за дверима і не прийме відмови. Шафарю! Ти служив мені вірно і дбайливо. Послужи востаннє — чесно та відважно. Піди до кораблів, Семе. Дізнайся все, що можеш, про драконів.

Сем обережно випростав руку з пальців старого.

— Я піду. Якщо ви так кажете. Я лише... — Він не знав, що йому сказати. «Не можу ж я відмовити.» Заразом можна пошукати Дареона — уздовж корабелень та пришибів Тандитної Гавані. «Спершу знайду Дареона, потім підемо до кораблів разом. А коли повернемося, то принесемо їжі, вина, дров для комина. Запалимо вогонь і зготуємо гарячу страву.» Він підвівся з місця. — Гаразд. Я тоді піду. Треба, то треба. Йоля буде тут. Йолю, засунь двері, коли я піду.

«Морок чекає за дверима.»

Йоля кивнула, колихаючи дитину коло грудей. Очі її налилися слізьми. «Зараз знову заплаче» — зрозумів Сем, досадуючи. Пас із мечем висів на кілку в стіні, поруч зі старим потрісканим рогом — подарунком Джона. Сем зняв паса, застібнув навколо себе, накинувся чорним вовняним кобеняком, витупцював за двері й незграбно спустився дерев'яними сходами, що рипіли під його вагою. Заїзд мав двійко передніх дверей — одні дивилися на вулицю, інші на протоку. Сем вийшов крізь перші, щоб уникнути трапезної, де корчмар неодмінно кинув би на нього кислий погляд, призначений тим гостям, які зловживали гостинністю закладу.

У повітрі відчувалася холоднеча, зате не було такого туману, як напередодні. Сем подумки подякував хоча б за це — бо інколи туман укривав ґрунт так щільно, що й ноги свої годі було побачити; одного разу він так трохи не забрів у протоку.

Хлопчиком Сем читав історію Браавосу і

мріяв одного дня тут опинитися. Уздріти суворого та страшкого Велета, що постає з моря, проїхатися протоками у зміїному човні повз палаци та храми, подивитися, як брави танцюють танок води, виблискуючи вузькими клинками у зоряному світлі. Та опинившись тут, він чомусь не думав ні про що інше — лише як дістатися до Старограду.

Накинувши каптура на голову, ляпаючи полами, він потроху просувався бруківкою до Тандитної Гавані. Пас із мечем загрожував звалитися на коліна; Сем мусив часто зупинятися і підтягувати його на місце. Він тримався менших і темніших вуличок, де людей було найменше, і все ж кожна кішка, що пробігала повз нього, змушувала серце шалено калатати... а у Браавосі тих кішок просто кишіло.

«Треба знайти Дареона, — твердив він собі. — Він — братчик Нічної Варти, мій присяжний брат по зброї. Разом ми дотямимо, що нам робити.» Сили маестра Аемона дійшли останнього краю, а Йоля загубилася б тут,

навіть якби не була убита горем. Але Дареон... «Не варто мені погано про нього думати. Може, він образився, тому і не повертається. А може, збавте боги, загинув — лежить десь у провулку в калюжі крові або плаває лицем у канаві.» Вночі містом тинялися брави у чудернацьких строкатих шатах, прагнучи похвалитися майстерним володінням своїми вузькими клинками. Хтось із них бився з найменшого приводу, хтось не потребував жодного приводу... а Дареон мав довгий язик і гарячий норов, надто коли напивався. «Співаєш про битви — ще не означає, що вмієш їх вигравати.»

Найкращі шинки, корчми, бурдеї стояли коло Порфірової Гавані або коло Місячного Ставу. Але Дареон заприятелював до Тандитної Гавані, де відвідувачі частіше говорили посполитою мовою. Сем почав пошуки з «Зеленого вугра», продовжив у «Чорному човняреві» та «У Морогго», де Дареон грав раніше. Але співця в жодному з них не знайшлося. Ззовні «Туманного дому» було

припнуто кілька зміїних човнів, що чекали на відвідувачів; Сем спробував розпитати човнярів, чи не бачили вони співця у чорному, але жоден не розумів його високовалірійської. «Може, не хочуть розуміти.» Сем зазирнув до жалюгідно непоказного шинка під другою аркою мосту Наббо, де ледве вміщалося десятеро людей — але Дареона і серед них не було. Він спробував у «Притулку викинутих», у «Домі семи лампад» і бурдеї під назвою «Цицькаті кицьки», але нічого не домігся, крім зачудованих поглядів.

Виходячи з бурдею, він трохи не зачепив двох молодиків під червоним ліхтарем. Один мав темнаве волосся, інший — біляве. Темнавий сказав щось браавоською.

— Даруйте мені, — відповів Сем винувато. — Я нічого не розумію.

І позадкував од них, украй переляканий. У Семицарстві шляхетне панство мало звичай вдягатися у коштовні оксамити, шовки, грезет, альтембас та одамашок сотень яскравих відтінків; простий люд носив грубу вовну,

брунатний домотканий крам. У Браавосі звичаї були геть інші. Тут брави без шеляга грошей тинялися вулицями яскраві, наче павичі, пестили руків'я мечів і випинали груди, тоді як могутні та багаті вдягалися у темно-сіре, неяскравий порфїр, таке синє, що було майже чорне, і таке чорне, що було чорніше від гупої ночі без місяця.

— Мій приятель Терро каже, що його аж нудить з того, який ти жирний, — мовив білявий задирака, що мав на собі камізелю зеленого оксамиту з одного боку та золототканої парчі з іншого. — Мій приятель Терро каже, від брязкання твого меча йому болить голова.

Цей розмовляв посполитою мовою Семицарства. Інший, темнавий, у грезетовому каптані винного кольору та жовтій киреї — чие ім'я, напевне, і було Терро — щось зауважив браавоською. Його білявий друг реготнув і мовив:

— Мій приятель Терро каже, ти вдягаєшся не за своїм станом. Хіба ти зацний вельможа,

щоб носити чорне?

Семові кортіло втекти, але він боявся, щоб не запнутися на власному ж пасі з мечем. «Не торкайся меча» — сказав він собі. Навіть пальця на руків'ї бравам бувало досить, щоб прийняти виклик. Сем спробував знайти якісь примирливі слова.

— Ні, я не... — тільки й вийшло у нього.

— Він не вельможа! — втрутився дитячий голос. — Він служить у Нічній Варті, телепню! На Вестеросі!

У світлі ліхтаря з'явилася дівчинка з возиком, повним водоростей — кощава нечупара у завеликих чоботях, з розкошланим брудним волоссям.

— Тут є ще один такий — сидить у «Щасливому порті», співає Жоні Жегляра, — повідомила вона двох бравів. А Семові сказала: — Якщо тебе питають, хто найвродливіша жінка у світі — скажи, що Солов'їха, бо викличуть на бій. Хочеш купити скойок? Найкращих вустриць я вже продала.

— Я не маю грошей, — відповів Сем.

— Він не має грошей! — піддражнився білявий розбишака. Його темнавий супутник вишкірився і щось мовив браавоською. — Моєму приятелеві Терро холодно. Зроби нам ласку, гладкий наш друже — дай йому свого кобеняка.

— І цього не роби, — встрягла дівчинка з возиком, — бо далі завимагають чоботи, і скоро підеш голий.

— Кицьок, які забагато нявкають, топлять у протоках, — застеріг її білявий розбишака.

— Не тих, які мають пазурі.

Раптом у лівиці дівчинки з'явився ніж — тонке й гнучке, як вона сама, лезо. Молодик на ім'я Терро щось сказав білявому приятелеві, вони стиха гигикнули і пішли собі геть.

— Дякую, — мовив Сем до дівчинки, коли ті зникли.

Дівчинка миттю прибрала ніж з руки.

— Якщо ти ходиш уночі з мечем, це означає — тебе можна викликати. Невже ти хотів з ними битися?

— Ні, — кавкнув Сем так жалюгідно, що аж

сам зіщулився.

— Ти справді з Нічної Варти? Ніколи не бачила такого чорного братчика, як ти. — Дівчинка махнула на возика. — З'їж останні скойки, коли хочеш. Однак їх ніхто не купить — темно вже. То ти пливеш на Стіну?

— До Старограду. — Сем ухопив одну з печених скойок і жадібно її ковтнув. — Ми тут пересиджуємо від одного корабля до іншого.

Скойка була смачна. Він з'їв ще одну.

— Брави ніколи не чіпають людину без меча. Навіть такі тупі віслучі піхви, як Терро та Орбело.

— Ти хто така?

— Ніхто. — Смерділо від неї рибою. — Колись була кимось, а зараз ніхто. Клич мене Китичкою, коли хочеш. А хто ти?

— Семвел, з дому Тарлі. Ти розмовляєш посполитою мовою.

— Батько був веслярським старшиною на «Німерії». Один з бравів убив його, бо батько сказав, що моя мати вродливіша за Солов'їху. Убивця був не з тих віслучих піхв, що ти

бачив, а зі справжніх. Одного дня я вріжу йому горло. Капітан «Німерії» сказав, що йому не потрібні малі дівчиська, і висадив мене. А Бруско прийняв і дав возика торгувати. — Дівчинка підняла на нього очі. — Яким кораблем попливеш?

— Ми купили собі перевіз на «Пані Ушанорі».

Дівчинка примружилася на нього підозріливим оком.

— А її вже нема. Ти не знав? Багато днів як пішла.

«Та знаю» — хотів сказати Сем. Вони з Дареоном стояли на пришибі й дивилися, як здійсмаються її весла, як вона долає Велета і виходить у море.

— Ну гаразд, — мовив співець, — пішла, то й лихо з нею.

Якби Сем був хоробріший, то там-таки й зіпхнув би його у воду. Коли треба було вмовити дівчину вискочити з сукні, Дареонів язик ставав солодший за мед. Але у розмові з капітаном весь тягар суперечки чомусь ліг на

Сема — саме він умовляв браавосця почекати.

— Три дні я чекав на цього старого! — казав капітан. — Мої кораблі повні-повнісінькі, усі жеглярі вграли своїх дружин на прощання... тож із вами чи без вас, моя «Пані» рушає з відпливом.

— Благаю вас! — шаленів з розпачу Сем. — Ще хоч кілька днів, згляньтеся! Хай маестер Аемон трохи зміцніє!

— Нема там чому міцніти. — Напередодні увечері капітан сам приходив до корчми подивитися на Аемона. — Він старий, хворий, і я не дозволю йому померти на моїй «Пані». Хоч лишайте його тут, хоч самі лишайтеся — мені байдуже. Я вирушаю вранці.

Ба гірше, він відмовився повернути сплачені йому гроші за перевіз — те срібло, яке мало безпечно доправити їх до Старограду.

— Ви замовили найкраще помешкання на моєму кораблі. Воно чекає на вас. Якщо вирішили не їхати, то не мій клопіт. Чому я маю терпіти збитки?

«Були б уже зараз у Сутіндолі, — похмуро

подумав Сем. — Ба навіть у Пентосі, якби вітри мали ласку.»

Та дівчинці з возиком до того було байдуже.

— Ти казала, що бачила співця...

— У «Щасливому порті». Він збирався одружитися з Жоною Жегляра.

— Одружитися?!

— Вона пускає до свого ліжка лише тих, хто з нею побереться.

— Де цей «Щасливий порт»?

— Навпроти мартоплясового корабля. Можу показати дорогу.

— Я знаю дорогу. — Сем уже бачив той мартоплясів корабель. «Дареон не може одружитися! Він проказав обітниці!» — Мушу бігти.

І побіг. Слизькою бруківкою шлях виявився довгим; скоро він пирхав, гучно ляпаючи чорним кобеняком за плечима, а ще ж мусив тримати рукою паса з мечем. Нечисленні перехожі кидали на нього цікаві погляди, а одного разу кицька стала дибки і засичала. Досягши корабля, він хитався з боку в бік;

«Щасливий порт» стояв просто через провулок.

Щойно він увійшов, розпашілий та задиханий, як йому на шию повісилася одноока жінка.

— Не треба! — сказав їй Сем. — Я тут не за цим.

Жінка відповіла щось браавоською.

— Я не знаю цієї мови, — сказав їй Сем високовалерійською.

У передпокої горіли свічки, в комині палав вогонь. Хтось цигикав на скрипку, двійко дівчат танцювали навколо червоного жерця, тримаючись за руки. Одноока жінка щільніше притиснулася до нього грудьми.

— Та не треба ж! Я тут не за цим!

— Сем! — залунав знайомий голос Дареона. — Гей, Іно, пусти його. Це ж Сем Смертяний, мій присяжний братчик!

Одноока відчепилася від його шиї, хоча руку лишила учепленою за лікоть. Одна з танцюристок вигукнула:

— Отакий зух, га? То хай і мене проштрикне наскрізь!

А друга додала:

— Мо', хоч за меч дозволить потримати?

Позаду них на стіні було намальовано лілового галеаса, де за жеглярів правили жінки, вбрані у самі лише високі чоботи. У кутку заснув і хропів у велетенську криваво-червону бороду тирошійський керманіч. Далі немолода вже жіночка зі здоровезними цицьками перевертала черепки з дебелим літньоостров'янином у чорному та червоному пір'ї. Посеред усього сидів Дареон і слинявив язиком шию жінки в себе на колінах. На ній було накинуто його чорного кобеняка.

— Смертяний! — покликав співець п'яним голосом. — Ану ходи знайомитися з моєю пані дружиною!

Волосся він мав піщано-медове, усмішку — теплу й привітну.

— Я заспівав їй пісень кохання. Жінки тануть, наче масло, коли я їм співаю. Хіба я міг не звабитися оцим личком? — Дареон поцілував їй носа. — Гей, дружинонько, ану ж поцілуй Смертяного, він мені як брат!

Дівчина звелася на ноги, і Сем побачив, що під кобеняком вона зовсім гола.

— Диви, руками мою жіночку не хапай, Смертяний! — додав Дареон із п'яним реготом. — Та якщо хочеш котрусь із її сестер... гуляй, не соромся! Грошви маю вдосталь!

«Це ті гроші, за які ми б могли купити харчів, — подумав Сем, — і дров, щоб зігріти маестра Аемона.»

— Що ти наробив? Ти не можеш одружитися. Ти проказав ті ж обітниці, що і я. За це тобі зітнуть голову.

— Та ми ж поберемося лише на цю ніч, Смертяний! Навіть на Вестеросі за таке ніхто голову не зітне. Хіба ти ніколи не їздив до Кротовини шукати підземних скарбів?

— Ні, — зачервонівся Сем, — я ніколи...

— А твоя дичацька дівка? От не кажи, що не вграв її раз чи три. Холодними ночами у лісі, загорнуті разом у одного кобеняка... і ти не пхнув їй між ніг? Та годі тобі. — Дареон махнув рукою на стілець. — Сідай, Смертяний.

Випий вина. Чи візьми шльондру. А чи спершу випий, потім візьми шльондру — як хочеш.

Сем не хотів вина.

— Ти обіцяв повернутися завидна. І принести харчів та вина.

— То он як ти убив того Іншого? Занудив своїми докорами на смерть? — зареготав Дареон. — Моя дружина — ось вона, а не ти. Як не хочеш пити за мій шлюб, то забирайся геть.

— Ходімо зі мною! — наполягав Сем. — Маестер Аемон прокинувся і хоче дізнатися про драконів. Говорить про криваві зірки, білі тіні, якісь віщі сни... якби ми дізналися про тих драконів, то може, він би знайшов спокій. Допоможи мені!

— Вранці допоможу. Але ж не в свою шлюбну ніч! — Дареон рвучко зіп'явся на ноги, вхопив наречену за руку і посунув до східців, тягнучи її за собою.

Сем став у нього на дорозі.

— Ти обіцяв, Дареоне! Ти казав обітниці. Ти ж мені наче брат у Варті!

— То на Вестеросі. Тут тобі що, схоже на Вестерос?

— Маестер Аемон...

— Він помирає! Отой смугастий коновал, якому ти віддав наше срібло, так і сказав. — Дареон сердито стиснув губи. — То бери собі дівку, Семе, або забирайся. Ти мені весілля псуєш.

— Я піду, — відповів Сем, — але ти підеш зі мною.

— Не піду! Ти мені набрид. І чорне оце... остогидло вже. — Дареон зірвав кобеняка зі своєї голої нареченої та жбурнув Семові у обличчя. — Ось тобі! Кинь цю ганчірку на старого — може, трохи зігріється. А мені вона вже ні до чого. Я скоро вдягну оксамит. А наступного року носитиму хутро і їстиму...

І тут Сем його вдарив.

Він навіть не думав так робити — просто долоня раптом піднялася, скрутилася у кулак і загилила співцеві по зубах. Дареон вилаявся, його безсоромна дружина заверещала, а Сем кинувся просто на співця і перекинув його

сторчма спиною через низький столик. На зріст вони були майже однакові, але Сем важив удвічі більше і цього разу був надто розлючений, щоб боятися. Він ударив співця в писок і живіт, а тоді заходився гамселити обома кулаками в боки. Дареон, боронячи себе, ухопив його за зап'ястки, але Сем буцнув його лобом у лице і розсік губу. Співець відпустив руки, і Сем ще раз загилив йому по носі. Десь далеко реготав якийсь чолов'яга, жінка гучно лаялася. Бійка здавалася повільною, наче дві чорні мухи борюкалися у бурштині. Потім якась сила відтягла Сема від грудей співця. Ту людину, яка це зробила, Сем теж ударив, і тут йому на голову впало щось тяжке і тверде.

Наступне, що він пам'ятав — як вилетів головою крізь двері у туман. Пів-удару серця він спостерігав під собою чорну воду, а тоді протока піднялася вгору і поцілила його просто в обличчя.

Сем пішов на дно, наче камінь, наче брила, наче ціла гора. Вода втрапила йому в очі та в носа — темна, холодна, солона. Коли він

спробував покликати на поміч, то ковтнув іще. Хвицяючи ногами, хапаючи ротом повітря, він перевернувся на спину, пускаючи бульки з носа. «Пливи, — наказав собі Сем, — пливи.» Сіль ущипнула очі, щойно він їх розплющив, і негайно засліпила. Сем виринув на поверхню лише на мить, вдихнув трохи повітря і відчайдушно заляскав однією долонею по воді, другою шкребучи стінку протоки. Але камені були слизькі, вхопитися — годі й думати. Він знову почав занурюватися.

Сем відчув холод на шкірі — то вода просочилася крізь товстий одяг. Пас із мечем зіслизнув додолу ногами і заплутався навколо литок. «Потону!» — майнула думка у чорному сліпому переляці. Він почав навіжено вимахувати руками і ногами, намагаючись видряпатися на поверхню, але натомість буцнувся обличчям у дно протоки. «Та я ж догори дригом, — зрозумів він, — тому і тону.» Щось ворухнулося під рукою — вугор чи якась риба, — прослизнуло між пальців. «Мені не можна тонути, маестер Аемон без мене помре,

і Йоля не матиме нікого. Я мушу пливти, я...»

Раптом почувся гучний сплеск, щось охопило його, обійняло під пахвами та навколо грудей. «Вугор, — подумав він, — мене схопив вугор і тягне на дно.» Сем відкрив рота заверещати і ковтнув ще води. «Все, потонув, — була його остання думка. — Змилуйтеся, боги, на потоплу душу.»

Коли він розплющив очі, то лежав на спині, а величезний чорний літньоостров'янин гатив йому по животі кулаками завбільшки з окости. «Припиніть, мені боляче!» — хотів заверещати Сем, але замість слів виблював воду і захопив повітря. Він був промоклий наскрізь і лежав у калюжі води на бруківці. Незнайомець з Літніх островів знову вдарив його в живіт, і ще трохи води бризкнуло в Сема з носа.

— Припиніть! — зойкнув Сем. — Я не потонув! Я живий!

— Авжеж. — Рятівник нахилився над ним — чорний здоровань, з якого капотіла вода. — Ти винен Чжондо багато пір'я. Вода попсувала гарну накидку Чжондо.

То була правда — Сем побачив на власні очі. Накидка з пір'я прилипла до могутніх рамен чорного здорованя, промокла і брудна.

— Я не хотів...

— ...плавати? Чжондо бачив. Забагато плюхаєш. Сало вміє спливати догори. — Він ухопив Сема за груди жупана великою чорною долонею і смикнув на ноги. — Чжондо помічником на «Коричному вітрі». Багато мов балакає, але кожної трохи. Чжондо про себе сміявся, як ти гамселив співця. А ще Чжондо чує. — Широка біла посмішка поповзла його обличчям. — Чжондо знає тих драконів.

Хайме

— Я сподівалася, тебе колись утомить ця пришелепкувата борода. З хутром на обличчі ти схожий на Роберта.

Сестра відклала жалобу заради нефритово-зеленої сукні з рукавами сріблястого мирійського мережива. На золотому ланцюзі в неї на шиї висів смарагд завбільшки з голубине яйце.

— Робертова борода була чорна. Моя — золота.

— Золота? А часом не срібна? — Серсея висмикнула волосину з його підборіддя і піднесла йому до очей. Волосина була сива. — На тобі блякнуть усі кольори, братику. Ти став примарою себе колишнього, блідим калікою. Таким безкровним, завжди у білому... — Вона відкинула волосину геть. — Ні, ти був мені до

смаку в золоті та кармазині.

«А ти була мені до смаку вдягнуеною в сонячне сяйво, з крапельками води на голій шкірі.» Йому кортіло поцілувати її, понести до опочивальні, кинути на ліжко, але... «вона розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом... і хтозна...».

— То давай укладемо угоду. Скасуй своє доручення — і наказуй моїй бритві.

Вона міцно стиснула уста. Трохи раніше вона пила гаряче пряне вино і тепер пахкотіла мушкатним горіхом.

— Ти смієш торгуватися? Забув про свою обітницю покори престолу?

— Я обітував захищати короля. Моє місце — коло нього.

— Твоє місце там, куди він тебе пошле.

— Томен прикладає печатку до всіх паперів, які ти кидаєш йому на стіл. Це твій задум, але він нерозумний. Навіщо ставити Давена Оборонцем Заходу, коли не маєш до нього довіри?

Серсея сіла на лаву коло вікна. Позаду неї

Хайме бачив чорну руїну Башти Правиці.

— Чого це ви так неохоче беретеся за доручене, пане лицарю? Невже ви разом з рукою загубили мужність?

— Я присягнувся пані Старк ніколи не здійсмати зброю проти Старків або Таллі.

— П'яна обіцянка, дана під мечем коло горлянки.

— Але як я захищатиму Томена, коли не буду з ним поруч?

— Перемагаючи його ворогів. Батько завжди казав, що швидкий удар меча — кращий захист, ніж найміцніший щит. Щоправда, для удару мечем потрібна правиця. І все ж навіть скалічений лев ще так-сяк викликає острах. Я хочу здолати Водоплин. Я хочу, щоб Бріндена Таллі забили в кайдани або вбили. І хтось мусить нарешті дати лад Гаренголові. Ми маємо нагальну потребу в Вілісові Мандерлі — якщо він досі живий і в полоні — але залога не відповіла на жодного нашого крука.

— У Гаренголі сидять хлопці Грегора, —

нагадав їй Хайме. — Він полюбляв тупих і жорстоких. Найпевніше, твоїх круків просто з'їли, а листи не було кому читати.

— Саме тому я надсилаю тебе. Можливо, хоробрий братику, вони спробують з'їсти і тебе — але ти їм напевне станеш поперек горлянки. — Серсея розправила спідниці. — За твоєї відсутності я хочу, щоб Королегвардію очолив пан Озмунд.

«...розсувала ноги під Ланселем, Озмундом Кіптюгом, і хтозна — чи не під Місячком теж...»

— Це не тобі обирати. Коли вже я мушу їхати, хай за мене лишається пан Лорас.

— Це такий жарт, абощо? Ти знаєш, що я думаю про пана Лораса.

— Ну, якби ти не відіслала Балона Лебедина у Дорн...

— Він був потрібен там! Дорнійцям вірити не можна. Той червоний змії бився за справу Тиріона, ти не забув? Я не лишу їм на поталу свою доньку. І не дозволю, щоб Королегвардію очолив Лорас Тирел!

— Пан Лорас утричі майстерніший і утричі мужніший за пана Озмунда.

— Твоє уявлення про мужність, братику, чудернацько змінилося.

Хайме відчув, як у ньому росте гнів.

— О так, Лорас не обмацує твої цицьки очима, як пан Озмунд, але не думаю...

— То на тобі, подумай!

Серсея загилила йому ляпаса. Хайме не зробив навіть спроби перехопити удар.

— Бачу, треба рости ряснішу бороду — щоб захистила від пестоців моєї королеви.

Йому палко хотілося розірвати на ній сукню і обернути лящі на поцілунки. Він уже робив так за давніх часів — коли мав обидві руки.

Очі королеви перетворилися на зелені крижини.

— Вам краще піти, пане Регіментарю.

«...під Ланселем, Озмундом Кіптюгом, і хтозна — чи не під Місячком...»

— Ви не лише безрукі, а ще й глухі? Двері позаду вас, шановний.

— Воля ваша.

Хайме крутнувся на підборах і вийшов геть. Десь там, напевне, сміялися боги. Серсея ніколи не терпіла, щоб їй заперечували — кому і знати, як не йому. Може, лагідно та поволі він би схилив її до згоди... якби віднедавна її лють не спалахувала від самої його присутності.

Почасти він навіть радів залишити Король-Берег за спиною, бо не мав смаку до товариства дурнів і підлабузників навколо Серсеї. «Найменшою радою» кликали їх у Bloshinomu Подолі, якщо вірити Аддамові Марбранду. Щодо Кайбурна... хай він урятував Хайме життя, але однак лишався Кровоблазнем.

— Кайбурн аж смердить страшними таємницями, — попередив він Серсею.

Але та лише зареготала і відповіла:

— Усі ми маємо таємниці, братику.

«...під Ланселем, Озмундом Кіптюгом, і хтозна — чи не під Місячком...»

Сорок лицарів і стільки ж зброєносців чекали на нього коло стайні Червоного Дитинця. Половина була з західняків, що присягали вірністю домові Ланістер, половина

— нещодавні вороги, перетворені на друзів. Пан Дермот з Мокрохаців мав везти Томенову корогву, Рудий Ронет Конінгтон — білий прапор Королегвардії. Юнаки з Пужелів, Дударів та Пекледонів поділяли честь служити Регіментареві Королегвардії зброєносцями.

— Тримай друзів за спиною, а ворогів — там, де їх бачитимеш, — радив йому колись Самнер Кракегол. Чи то був батько?

Дорожня кобила під ним була гніда, аж червоняста, бойовий огир — сірий, прегарної статури. Вже багато років Хайме не давав собі клопоту називати коней іменами — надто багато їх загинуло під ним у битвах. Тяжче втрачати коня, коли сам дав йому ім'я. Та коли молодий Дудар почав величати їх Гонором і Славою, Хайме засміявся і дозволив залишити імена. Слава носила чабрак ланістерівського кармазину; на Гонорі були білі ладри Королегвардії.

Джосмин Пекледон потримав панові Хайме повід кобили. Зброєносець був худорлявий, наче спис, мав довгі руки та ноги, масне

брунотно-русяве волосся і м'який пушок на щоках. Кирея на ньому була ланістерівського кармазину, але на вапенроку юнак носив десять лілових зірок на жовтому полі.

— Мосьпане Регіментарю, — запитав хлопець, — чи знадобиться вам ваша нова правиця?

— Причепіть її, Хайме! — закликав пан Кенос із Кайсу. — Привітайте простолюдців — вони про вас дітям казки розповідатимуть!

— Не хочу. — Хайме не бажав показувати натовпові золоту облуду. «Хай бачать пеньок. Хай бачать каліку.» — Та ви, пане Кеносе, не відмовляйте собі у розвазі. Привітайте юрбу обіруч, ще й ногами потрусіть, якщо вам до снаги!

Він підібрав повід лівицею і розвернув коня.

— Пейне! — покликав він, поки решта шикувалася. — Їдьмо зі мною.

Пан Ілин Пейн пробрався до Хайме, виглядаючи жебраком посеред пишного товариства. Кольчугу він мав стару та іржаву, накинуту на поплямований кубрак вивареної

шкіри. Ані сам лицар, ані його кінь не несли на собі знаків чи гербів; на побитому та порубаному щиті вже годі було розрізнити кольори. Похмурим лицем та глибоко запалими очима пан Ілин нагадував саму смерть... яку і уособлював при дворі упродовж довгих років.

«Але ті часи скінчилися.» Пан Ілин складав половину ціни Хайме за те, що він проковтнув наказ свого малого короля, як гарненький слухняний регіментарик. Другу половину утворював пан Аддам Марбранд.

— Так, він мені потрібен, — наполог Хайме перед сестрою, і Серсея вирішила не сваритися.

«Може, й сама раденька їх здихатися.» Пан Аддам був другом дитинства Хайме, а мовчазний стинач голів якщо комусь і належав, то хіба що батькові. Пейн свого часу був сотником надвірної варти Правиці; якось він став вихвалитися, що саме князь Тайвин є справжньою владою в Семицарстві, бо його покійно слухає сам король. За це Аерис Таргарієн наказав вийняти лицареві язика.

— Відчинити ворота, — наказав Хайме, і Дужий Вепр повторив лунким басом: — **ВІДЧИНИТИ ВОРОТА!**

Коли Мейс Тирел вирушав крізь Грязючну Браму під стукіт тулумбасів та вищання скрипок, тисячі людей вишикувалися уздовж вулиць привітати його почет і військо. Малі хлопчачки вискакували з натовпу і крокували поруч із тирелівськими вояками, тупаючи ногами та високо задираючи носи, поки їхні сестри сипали поцілунками з вікон.

Та нині все змінилося. Загін привернув увагу хіба кількох повій, що почали закликати до себе, та торговця м'ясними пирогами, що схотів продати їм свій товар. На Шевській площі двійко горобців-голодранців просторікували перед кількома сотнями міщан про лихо, яке впаде на голови безбожників, що вклоняються гемонам. Перед збройним загоном юрба розступилася; горобці й шевці — усі дивилися похмурими очима.

— Пахощі троянд їм до смаку, а вигляд левів — не дуже, — зауважив Хайме. — Сестрі варто

мати на увазі.

Пан Ілин не відповів. «Неперевершений супутник для довгої подорожі. Гадаю, мені припадуть до смаку наші розмови.»

Більшість війська, відданого під провід Хайме, чекала його за мурами міста: пан Аддам Марбранд зі своїми розвідниками, пан Стефон Звихт з обозом, «Свята сотня» старого пана Боніфера Доброчесного, кінні лучники Гострополя, маестер Гуліан з чотирма клітками круків, дві сотні важкої кінноти, очолені паном Флементом Браксом. Загалом військо було не надто велике — менше за тисячу людей. Але останнє, чого бракувало під Водоплином — це великого підкріплення. Ланістерівське військо вже облягало замок, а разом з ним — ще більша потуга Фреїв. Нещодавній птах приніс листа, де писалося, що обложникам важко знаходити собі харчі, бо Брінден Таллі вигріб з околиць усе до зернини, перш ніж заховатися за мурами.

«Та власне, що там було вигрібати?» Хайме вдосталь надивився на річковий край, де вже

годі було знайти неспалену ниву, несплюндроване містечко і незгвалтовану дівчину. «І тепер моя мила сестра надсилає мене закінчити справу, розпочату Аморі Лорхом та Грегором Клеганом.» Від самої лише думки у роті ставало гірко.

Поблизу Король-Берега королівський гостинець був безпечний — скільки в такі часи могло йтися про безпеку. І все ж Хайме неодмінно висилав уперед Марбранда і його розвідників.

— Робб Старк застукав мене зненацька у Шепітній Пуці, — казав він. — Більше цього не станеться.

— Маєш моє слово! — Марбрандові помітно полегшало, коли він знову сів на коня і вдягнув димно-сіру кирею свого дому замість золота міської варти. — Якщо на півсотні верст навколо є ворог — ти про нього знатимеш.

Хайме віддав суворий наказ, що забороняв воякам залишати валку без його дозволу. Інакше — він знав напевне — скоро знуджені молоді паничі гасали б навколишніми ланами,

лякаючи худобу і плюндруючи врожай. Біля міста ще збереглися корови та вівці, яблука на деревах та ягоди у лісі, ниви ячменю, вівса та зимової пшениці; дорогами сунули вози, гарби та хури. Але що на них чекало далі?

Їдучи попереду війська з мовчазним паном Ілином при боці, Хайме почувався майже щасливим. Сонце пригрівало у спину, вітер ворушив волосся, наче жіночі пальці. Коли Малий Левко Дудар пригалопував з повним шоломом ожини, Хайме охоче з'їв жменю, а рештою сказав поділитися з іншими зброєносцями та паном Ілином Пейном.

Пейн, здавалося, почувався у мовчанні так само зручно, як у іржавій кольчuzі та вивареній шкірі. Єдине, що чулося від лицаря дорогою, було брязкання меча у піхвах, коли він ворушився у сідлі, та ще стукіт копит його мерина. Побите віспою обличчя Пейна було похмуре, очі скидалися на кригу в зимовому озері, але Хайме відчував, що лицар радіє подорожі. «Я ж дав йому вибір, — нагадав він собі. — Пейн міг відмовитися і лишитися

Королівським Правосудом.»

Призначення пана Ілина на цю посаду було дарунком Роберта Баратеона тестеві до весілля — відплатою за втрату Пейном язика на службі дому Ланістер. Кат із нього вийшов неперевершений: жодної страти він не зіпсував, ані разу йому не знадобився другий удар. А ще в його мовчанні було щось моторошне, страшне для людей. Рідко бувало, щоб Королівський Правосуд так досконало пасував до свого уряду.

Коли Хайме вирішив узяти пана Ілина з собою, то розшукав його помешкання у Зрадницькій Долі. Верхній поверх приземкуватої напівкруглої вежі був поділений на келії для злочинців, яким дозволялося мати певні вигоди — полонених лицарів та княжат, що чекали на викуп чи обмін. Вхід до підземелля розташувався на рівні землі, позаду дверей з куваного заліза та ще одних — зі старого сірого дерева. На поверхах між ними лежали помешкання для головного наглядача, великого сповідника і Королівського

Правосуду. Обов'язком Правосуду було стинати голови, але за звичаєм він також очолював в'язницю і людей, що тут служили.

Саме до цього обов'язку пан Ілин Пейн пасував надзвичайно погано. Не вміючи ані читати, ані писати, пан Ілин покинув нагляд за підземеллями на підлеглих — тих, які ще лишилися. Держава не мала великого сповідника від часів другого Даерона, а останній головний наглядач був торговець крамом, який купив посаду в Мізинця за царювання Роберта. Певно ж, він кілька років мав з неї добрячий зиск, аж доки не скоїв помилку — змовився з іншими заможними дурнями віддати Залізний Престол Станісові. Купка йолопів називала себе «Рогачі» — тому Джоф наказав прибити їм оленячі роги до голів і перекинути метавками за мури міста. Відтак обов'язок відчинити двері підземелля для Хайме ліг на Реніфера Довгобуруна — старшого піднаглядача з покрученою спиною. Старий занудно просторікував про те, що має у собі «краплю драконової крові», поки вів його

вузькими, схованими у стіні сходами до помешкання Ілина Пейна, де той жив упродовж п'ятнадцяти років.

Помешкання смерділо зіпсованою їжею, у очереті бігали миші та щури — на одного Хайме трохи не наступив, коли увійшов. На столі, поставленому на кобильниці, лежав обіручний меч Пейна, коло нього — гострильний брусок та олійне ганчір'я. Криця меча була бездоганна, край блищав блакитним у тьмяному світлі... а в решті кімнати на підлозі громадилися купи брудного одягу, тут і там валялися частини обладунку, вкриті рудою іржею. Побитих винних глеків Хайме і порахувати не зміг. «Цьому Пейнові байдуже до всього, крім стинання голів» — подумав він... і раптом назустріч з опочивальні, що смерділа переповненим нічним горщиком, виник сам пан Ілин.

— Його милість велів мені повернути річковий край під владу корони, — повідомив Хайме. — Я бажаю взяти вас із собою... якщо ви знайдете в собі сили покинути оцю розкіш.

Відповіддю йому була тиша і довгий незмигний погляд. Та коли Хайме вже хотів обернутися і піти геть, Пейн зненацька кивнув. «І ось тепер їде поруч.» Хайме скоса зиркнув на супутника. «Можливо, нам обом ще лишилася надія.»

Того вечора вони отаборилися попід замком на пагорбі, що належав Сінобродам. Коли сонце покотилося донизу, з горба уздовж потоку, що біг підніжжям, витикнулася сотня наметів. Хайме сам поставив вартових — він не чекав лиха так близько від столиці, але його дядько Стафорд колись теж вважав себе у безпеці при Волоброді. Ні, на ласку долі більше надії немає.

Коли з замку надійшло запрошення повечеряти з каштеляном пані Сінобрід, Хайме погодився і узяв з собою пана Ілина, пана Аддама Марбранда, пана Боніфера Гостика, Рудого Ронета Конінгтона, Дужого Вепра та ще з десятків паничів і лицарів.

— Напевне, треба вдягти свою правицю, — мовив він до Пека, перш ніж рушити вгору.

Хлопець негайно побіг і приніс її. Долоня була зроблена з золота, дуже схожа на справжню, з перломутеровими нігтями. Пальці були почасти зведені до купи, щоб хазяїн міг узятися за ніжку келиха. «Битися не можу, то хоч питиму» — подумав Хайме, поки малий притягував долоню до пенька навмисне зробленими ремінцями.

— Віднині, мосьпане, люди зватимуть вас Золоторуким! — запевнив його зброяр того дня, коли припасував долоню до зап'ястку.

«Збрехав. Я зватимуся Крулерізом аж до самої смерті.»

За вечерею золота рука викликала жваве обговорення — принаймні, доки Хайме не перекинув нею келих вина. А тоді йому урвався терпець.

— Якщо вам така мила ця клята клішня — забирайте, дарую! Лишень спершу відрубайте собі правицю! — визвірився він на Флемента Бракса.

Відтак про золоту долоню більше ніхто не згадував. Хайме вдалося навіть випити трохи

вина без зайвих теревенів.

Господиня замку належала до Ланістерів за шлюбом. То була пухка малесенька дівчинка, що лише нещодавно пішла ніжками. Її одружили з Тиреком, братом Хайме у перших, коли їй ще року не виповнилося. Пані Ермесанду вивели привітатися, коли лицарі прибули до замку — вбрану в маленьку сукенку золотого грезету з зеленим струмком на тлі косої зеленої решітки — знаком дому Сінобрід, вишитим крихітними нефритовими намистинами. Але невдовзі дівчинка почала комизитися, і мамка-годувальниця поспіхом відвела її спати.

— Чи не чутно чогось про нашого ясного пана Тирека? — запитав каштелян, коли подали страву з пструга.

— Геть нічого.

Тирек Ланістер зник під час бунту та погромів у Король-Березі, коли Хайме сидів бранцем у Водопліні. Хлопцеві мало бути вже чотирнадцять — припускаючи, що він дожив до своїх іменин.

— З наказу князя Тайвина я сам очолював пошуки, — розповів Аддам Марбранд, витягаючи з риби кістки, — але знайшов не більше, ніж переді мною Бережняк. Востаннє малого бачили верхи на коні, коли під тиском юрби зламалися лави золотокирейників. Опісля... кобилу його знайшли, а вершника — ні. Найвірогідніше, його стягли з коня та замордували. Але коли так, то де тіло? Юрба покидала інші трупи валятися вулицями — куди ж подівся Тирек?

— Він був цінніший живим, — припустив Дужий Ведр. — За Ланістера можна вимагати добрячий викуп.

— Авжеж, — погодився Марбранд, — але викупу ніхто не вимагав. Хлопець просто зник.

— Хлопець мертвий. — Хайме випив три келихи вина, і з кожним новим його золота рука здавалася важчою та незграбнішою. «Краще б гак приробили — був би доладніший.» — Якщо вони допетрали, кого вбили, то мали кинути його в річку, рятуючись од батькового гніву. В Король-Березі добре

знають, яку тяжку руку має князь Тайвин. І як він платить борги.

— Завжди, — додав Дужий Вепр, і на цьому розмова про Тирека скінчилася.

Але пізніше, на самоті у вежі, яку Хайме надали для ночівлі, на нього напосілися роздуми. Тирек служив королю Роберту як зброєносець, біч-обіч з Ланселем. Знання буває коштовніше за золото і смертельніше за ніж. На думку негайно спав Варис — усміхнений, огорнутий лавандовими пахощами. Євнух мав повірників та шептунів у цілому місті. Облаштувати викрадення Тирека під час заворушень — не було для Вариса нічого легшого... але за умови, що він заздальгідь знав, коли і як знуртується натовп. «А Варис завжди знав усе — чи переконував, що знає. Проте Серсеї не дав ані натяку на бунт. І не поїхав до кораблів проваджати Мирцелу.»

Він розчохнув віконниці. Ніч холоднішала, небом плив рогатий місяць. У його світлі золота рука тьмяно виблискувала. «Євнуха задушити не годиться, але важкенька. Якби ж

загилити по тій слизькій усміщці та зробити з неї мокру червону руїну.» Йому закортіло когось ударити.

Коли Хайме знайшов пана Ілина, той гострив і змащував свого обіручника.

— Час, — сказав він.

Кат підвівся і пішов слідом, човгаючи потрісканими шкіряними чобітьми по крутих кам'яних сходинках. Зброярня відкривалася у невеличкий дворик; у самій зброярні Хайме знайшов два щити, два шоломці без заборол і двійко тупих турнірних мечів. Одного він віддав Пейнові, другого вхопив лівицею, а правицю просунув у держак щита. Золоті пальці були зігнуті досить, щоб учепитися, але не досить, щоб ухопитися — тому міцно утримати щита він навіть не сподівався.

— Колись ви були лицарем, добрий пане, — мовив Хайме. — Я теж. Подивімося, що з нас стало.

Пан Ілин здійняв меча у відповідь, і Хайме негайно рушив у напад. Пейн як мечник заіржавів незгірш власної кольчуги, а силою

далеко поступався Брієнні, але кожен удар він відхилив клинком або прийняв на щита. Вони затанцювали під рогатим місяцем, тупі мечі заспівали сталеві пісні. Попервах мовчазний лицар дозволив Хайме вести танок, але згодом почав відповідати ударом на удар; коли ж сам рушив у напад, то негайно поцілів у стегно, плече та передпліччя. Тричі голова Хайме дзвеніла від ударів по шоломцю; ще один удар зірвав щита з правиці й трохи не розірвав ремені, що припинали золоту долоню до решти руки. Коли мечі нарешті опустилися, Хайме був геть побитий і укритий синцями, зате вино вивітрилося з голови, лишивши її зовсім ясною.

— Потанцюємо ще, — пообіцяв він панові Ілину. — Назавтра, а потім на післязавтра. Танцюватимемо щодня, доки не навчуся робити лівицею те, що робив правицею.

Пан Ілин розтулив рота і клекотнув. «Сміється» — зрозумів Хайме, і в животі йому смикнуло.

На ранок ніхто не наслідився завести

розмову про синці — так, наче ніхто вночі й не чув звуків двобою. Та коли вони сходили схилом пагорба назад до табору, Малий Левко Дудар все-таки висловив питання, яке лицарі та паничі стереглися вимовити вголос. Хайме вишкірився і відповів:

— У замку Сінобрід, хлопче, дівчата хтиві й завзяті. Покусали з пристрасті.

Ще один ясний та вітристий день змінився хмарним, а тоді настало три дні дощу поспіль. Проте ані вітер, ані дощ не спинили руху війська королівським гостинцем, і щовечора Хайме знаходив приховану місцинку, щоб там здобути ще пристрасних укусів. Вони билися у стайні, де на них витріщався одноокий мул, у льосі корчми серед барил вина та пива, у чорній вигорілій шкаралупі великої кам'яної клуні, на лісистому острові посеред мілкої річки, ба навіть просто у полі, поки дощ тихо лопотів на щитах та шоломах.

Хайме вигадував побрехеньки про свої нічні пригоди, але мав розум не сподіватися, що їм повірять. Аддам Марбранд напевне знав, про

що йдеться, інші зі старшини теж могли щось підозрювати. Але жоден не казав нічого вголос... а оскільки єдиний свідок не мав язика, то Хайме не боявся, що всі тепер дізнаються, яким криворуким мечником став сам Крулеріз.

Скоро на кожному кроці почали з'являтися сліди війни. Де мало б визрівати осіннє збіжжя — там стояли бур'яни, терен і кущаві дерева заввишки з добрячого коня. На королівському гостинці не стрічалися подорожні; змученим світом від сутінок і до світанку правили вовки. Більшість звірів мали обережність триматися віддалік, але одному з Марбрандових розвідників вовки відігнали та зарізали коня, коли він зліз відлити воду.

— Простий звір не має такої зухвалості! — оголосив пан Боніфер Доброчесний з суворим та похмурим обличчям. — Це гемони у вовчих шкурах, надіслані покарати нас за гріхи!

— Мабуть, ця коняка була неабиякою грішницею, — зауважив Хайме, стоячи над трупом бідолашної тварини. А потім наказав порізати рештки та засолити — зайве м'ясо в

поході не завадить.

У маєтку під назвою Свиноріг вони знайшли старого суворого лицаря на ім'я пан Рогер Рох. Він уперто, наче корені пустивши, сидів у кам'яній вежі разом з шістьма щитниками, чотирма арбалетниками та двома десятками селян. З себе пан Рогер був дебелий та дратівливий, наче кнур. Пан Кенос припустив, чи не є лицар з таким родовим іменем, норовом і статурою якимось загубленим Кракеголом — бо Кракеголи якраз мали за герба смугастого вепра. Дужий Вепр ухопився за думку і добрячу годину допитував пана Рогера про спільних предків.

Але Хайме більше цікавило, що Рох може розповісти про вовків.

— Була тут у нас халепа з одними. Тими, що носять білу зірку, — розказав старий лицар. — Вас винюхували, мосьпане. Та ми їх відігнали, а трьох отам за грядкою ріпи закопали. Перед ними згряя левів приходила така, що гіршої годі шукати, перепрошую пана. Ватажок мав мантикору на щиті.

— Пан Аморі Лорх! — упізнав Хайме. — Панотець надіслали його плюндрувати річковий край.

— А ми не річкові! — гордовито випнув груди пан Рогер Рох. — Я присягаю домові Сінобрід, а пані Ермесанда своє колінце схиляє перед самим Король-Берегом. Чи схилить, коли ніжками піде. Я йому так і казав, але той Лорх не бажав слухати. Порізав половину моїх овець, трьох добрих молочних кіз, а мене спробував викурити з вежі. Та в мене стіни кам'яні, вісім стоп завтовшки. Вогонь вигорів, а він понудився трохи і поїхав собі. Тоді нагодилися вовки — ті, що на чотирьох бігають. З'їли овець, яких не дорізав гицель з мантикорою. За платню лишили нам кілька добрих волохатих шкур, але ж хутром кендюха не наб'єш. То що нам тепер робити, ясний пане?

— Сіяти, — відповів Хайме, — і молитися про останній врожай.

Відповідь була не надто обнадійлива, та іншої він не мав.

Наступного дня валка перетнула потік, що

утворював кордон між землями, які присягали Король-Берегові, й тими, над якими зверхність тримав Водоплин. Маєстер Гуліан роздивився мапу і оголосив, що ці пагорби належать братам Водам — двійкові земельних лицарів, підданих Гаренголу... але їхні маєтки будовані були з землі та дерева, і від них лишилися тільки зчорнілі сволоки.

Води не з'явилися, і ніхто з їхніх людей теж. Але у підземному льосі під оселею другого брата ховалося кілька збройних волоцюг. Один мав на собі рештки кармазинової киреї, проте Хайме наказав його повісити разом з рештою. І почувався втішеним. Це був правосуд, це була справедливість. «Роби так частіше, Ланістере, і одного дня люди ще можуть назвати тебе Золоторуким. Золоторуким Правосудом.»

При наближенні до Гаренголу світ почав сіріти. Вони їхали під тьмяними небесами, понад водами, що виблискували старим битим залізом. Хайме спитав себе, чи не долала цей шлях перед ним Брієнна. «Якщо вона вирішила, що Санса Старк утекла до Водоплину...»

Якби вони стріли інших подорожніх, він би спитав, чи ніхто з них не бачив гарненьку дівчину з рудо-брунатним волоссям або ж велику і негарну з обличчям, що сквасить молоко на сир. Але на шляху не стрічалося нікого, крім вовків, чиє виття не годилося за відповідь.

Ген за олив'яними водами озера нарешті показалися башти велетенської дурної примхи Чорного Гарена — п'ять покручених пальців чорного каміння, що намагалися вхопити небо, але спливали донизу, наче свічний віск. Хоча титул князя гаренгольського жалували Мізинцеві, той, схоже, не поспішав сісти на свій новий панський престол — натомість лишив Хайме Ланістерові честь дати замкові ради дорогою до Водоплину.

А замок, що не кажи, таки потребував міцної руки. Грегор Клеган забрав велетенську похмуру твердиню в Кровоблазнів, перш ніж Серсея покликала його до Король-Берега. Без сумніву, люди Гори ще торохтіли усередині, наче горошини у панцирі — але хто і годився

якнайгірше для відновлення королівського миру на Тризубі, то це вони. Єдиний мир, який умів дарувати людям набрід пана Грегора, був спокій могили.

Розвідники пана Аддама доповіли, що брама Гаренголу зачинена і засунута. Хайме підтягнув до неї увесь загін і наказав панові Кеносу з Кайсу дмухнути у Ріг Герока — чорний, скручений, схоплений смугами старого золота.

Коли три гучні заклики пролунали попід могутніми мурами, почувся стогін залізних завіс, і брама повільно відчинилася. Мури дурної примхи Чорного Гарена були такі товстезні, що Хайме проминув десяток стельних бійниць, перш ніж виїхати на світло у дворищі, де він свого часу — зовсім нещодавно — прощався з Кровоблазнями. З утоптаной землі вже виткнулися бур'яни; мухи дзижчали над тушею мертвого коня.

З башт повиходила жменька людей пана Грегора — подивитися, як загін злізає з коней. То були злі очима, з суворо стисненими вустами горлорізи. «Інших Гора при собі не

тримав.» Якщо хтось і сказав би про Грегорів набрід хоч одне добре слово — то хіба те, що серед них не водилося таких навіжено ласих до людської муки живолупів, як «Хвацькі Компанійці».

— Щоб я всрався, ще й криво! — зойкнув один старий сивочолий списник. — Це ж, хлоп'ята, Крулеріз, у сраку мені спис!

— Ти хто такий? — запитав Хайме.

— Наш пан звали Сракобрехом, коли ласка вашої мосці. Мовляв, що не збрехну — все про сраку.

Він плюнув собі у долоні й витер щоки — мабуть, думав причепуритися.

— Чарівно. То це ти тут за ватажка?

— Я? Та де мені сракою сісти... перепрошую мосьпана. То такий клопіт... хай мені краще списом сраку порвуть.

Сракобрех мав у бороді досить крихт, щоб нагодувати цілу залогу. Хайме не стримав сміху. Стражник сприйняв сміх за заохочення.

— От їй-бо, хай мені списом сраку порвуть, — повторив він і сам зареготався.

— Чули? — перепитав Хайме Ілина Пейна.
— Знайдіть доброго списа і запхайте йому в сраку, щоб репнула.

Пан Ілин списа не мав, але Безбородий Джон Бумбак, весело вишкірившись, кинув йому свого. П'яний регіт Сракобреха раптом обірвався.

— Гей, ти! Ану прибери оте сране гівно од моєї сраки!

— Ну то швидше кумекай, — мовив Хайме.
— Хто тут за головного? Пан Грегор поставив когось каштеляном?

— Полівера, — відповів інший стражник, — але Хорт його вбив, мосьпане. Його, і Лоскотуна, і того малого з Гострополів.

«Знову Хорт.»

— Відки знаєш, що то був Сандор? Ти його бачив?

— Ми не бачили, перепрошую пана. Корчмар сказав.

— Те сталося у корчмі на перехресті, мосьпане, — відповів молодик з шапкою піщано-білявого волосся. На шиї він мав

намисто з монет, що колись належало Варго Хапові — монет із сотні далеких міст, золотих і срібних, мідних і спижевих, чотирикутних і круглих, трикутних, з дірками, навіть різьблених з кістки. — Корчмар божився, що в того була половина обличчя спечена. І хвойди казали те саме. Сандор мав при собі якогось малого селяка. Вони удвох порубали Полівера і Лоскотуна у клапті та втекли Тризубом. Так нам розказали.

— Ви вислали по них погоню?

Сракобрех скривився, наче йому було боляче думати.

— Та ні, мосьпане. Ну таке... срали-мазали, лісом лазили...

— Коли пес скаженіє, йому ріжуть горло.

— Ну таке, — відповів чолов'яга, потираючи рота, — я однак Полівера, ту сраку дурнувату, не надто любив, а пес — він же брат нашого пана, отож ми...

— Ми на війні задніх не пасли, — устряг молодик із намистом, — але щоб Хорта ловити — то треба геть з глузду з'їхати.

Хайме роздивився його ретельніше. «Хоробріший за інших, і не такий п'яний, як Сракобрех.»

— То ви його злякалися.

— Та не скажу «злякалися», мосьпане... скажу — залишили тим, хто кращий за нас. Ось як нашому панові. Чи вам.

«Тобто тому мені, який мав обидві руки.» Хайме себе не дурив — зараз він був Сандорові на один зуб.

— Ім'я маєш?

— Рафорд, коли ласка. Всі кличуть Рафом.

— Гаразд, Рафе. Збери усю залогу в Палаті Ста Коминів. Бранців теж. Хочу їх бачити. І хвойд з корчми. А, і Хапа ще принеси. Прикро було почути, що його вже нема. Кортить подивитися хоч на голову.

Коли принесли голову, Хайме побачив, що вуста Хапові відкраяли ножем — разом із вухами і майже усім носом — а гайвороння виїло очі. Все ж його досі можна було впізнати, принаймні за борідкою — недоладною ниткою волосся завдовжки зо дві стопи, що витикалася

з гострого підборіддя. Її Хайме не сплутав би ні з чиєю; та окрім неї, на черепі кохорця лишилося хіба що кілька смужок шкіри.

— Де решта трупа? — спитав Хайме.

Чомусь довго ніхто не хотів йому відповідати. Нарешті Сракобрех опустив очі й промимрив:

— Що згнило, а що з'їли, перепрошую панна.

— Один із бранців завжди прохав їсти, — зізнався Рафорд, — і наш пан наказали дати йому смаженої цап'ятини. Та скільки там на ньому вже того м'яса було... Наш пан спершу забрав його долоні й ступні, а тоді руки до плечей і ноги до дупи...

— Майже все з'їла ота жирна срака, — додав Сракобрех, — але наш пан наказали, щоб усі бранці скуштували хоч трохи. І Хап теж — самого себе. Той хвойдин син фафрав, коли ми його годували, а сік стікав йому на дурну бороду.

«Батьку, — подумав Хайме, — не один, а обидва твої пси геть збожеволіли.» Мимоволі пригадалися казки, які він чув дитиною в

Кастерлі-на-Скелі — про навіжену пані Лотстон, яка ніжилася у кривавих купелях і бенкетувала людською плоттю в цих самих стінах.

Помста чомусь втратила усякий смак.

— Забери оце і викинь у озеро. — Хайме кинув Хапову голову Пекові та знову обернувся до залого. — Доки князь Петир не з'явиться обійняти свій панський престол, в ім'я корони Гаренгол триматиме пан Боніфер Доброчесний. Хто з вас забажає вступити до його залого — ласкаво прошу. Якщо, звісно, він вас прийме. Решта поїде зі мною до Водоплину.

Служиві люди Гори презирнулися.

— А нам борг винні, — сказав один. — Наш пан пообіцяли. Багаті нагороди — так вони казали.

— Достоту так, — погодився Сракобрех. — «Багаті нагороди кожному, хто зі мною.»

Ще з десятків забурмотіло згоду.

Пан Боніфер здійняв руку в рукавиці.

— Хто лишиться зі мною — матиме кількадесят морг орної землі. Стільки ж

отримає, коли візьме собі дружину, і ще стільки ж — коли вродиться перша дитина.

— Землі, пане? — Сракобрех скривився і сплюнув. — Та срати на ту землю! Якби ми хотіли длубатися у сраному гівні, то лишилися б удома, перепрошую пана. «Багаті нагороди» — так пан казали. Золотом!

— Якщо ви маєте скарги, ходіть до Король-Берега і бийте чолом моїй милій сестрі, — сухо відказав Хайме і обернувся до Рафорда. — Тепер хочу бачити бранців. Найперше — пана Виліса Мандерлі.

— Це того жирного? — запитав Рафорд.

— Щиро сподіваюся. Лишень спробуйте розповісти мені сумну звістку про його смерть — і поділите його долю.

Слабка надія знайти у кам'яних мішках Пелеха, Паця або Золло скоро вмерла остаточно. Скидалося, що Кровоблазні встигли покинути Варго Хапа всі до останнього. З людей пані Вент лишилося тільки троє: кухар, що відчинив потерну панові Грегору, горбатий зброяр Бен на прізвисько Чорнопалець і

дівчина Пія — на жаль, тепер не така п'янка та справна, якою її востаннє бачив Хайме. Хтось зламав їй ніс і вибив половину зубів. Побачивши Хайме, дівчина впала йому до ніг і, схлипуючи, учепилася за одну з них із навіженою силою — Дужий Вепр ледве її відтягнув.

— Ніхто тебе більше не зачепить, — пообіцяв їй Хайме, і вона заголосила ще гучніше.

До інших бранців поставилися трохи краще; серед них був і пан Виліс Мандерлі та ще кілька північан чесних родів, узятих у полон Гороюна-Коні в битві при бродях на Тризубі. Бранці ті коштували чималих викупів. На вигляд усі вони були обірвані, брудні та смердючі; дехто мав свіжі синці, вибиті зуби, відрубані пальці. Але рани їхні промили і перев'язали, та й з голоду ніхто не потерпав. Хайме зацікавився, чи знають вони, чим їх нещодавно годували — але завважив за краще не питати.

Ні в кому не лишилося ані краплі зухвалості — а надто у панові Вилісі, шматі сала з

кущавими вусами, понурими очима і жовтілими обвислими щоками. Коли Хайме сказав, що його доправлять до Дівоставу і там посадять на корабель до Білої Гавані, пан Виліс розтікся калюжею на підлозі й зарюмсав гучніше за Пію. Щоб поставити його назад на ноги, знадобилося четверо людей. «Цап'ячої печені переїв, — подумав Хайме. — Боги, як я ненавиджу цей клятий замок.» Гаренгол за триста років свого існування побачив більше жахів, ніж Кастерлі-на-Скелі — за три тисячі.

Хайме наказав запалити вогонь у Палаті Ста Коминів і надіслав кульгавого кухаря зготувати гарячу вечерю для вояків свого загону.

— Готуй, що знайдеш, аби не козятину.

Власну вечерю він з'їв у Мисливській Палаті з паном Боніфером Гостиком — урочисто-похмурим, статурою схожим на чорногуза лицарем, що полюбляв присмачувати мову зверненнями до Седмиці.

— Я не хочу брати жодного з посіпак пана Грегора! — оголосив він, обережно розрізаючи грушу таку ж зморшкувату, як він сам, щоб не

заяпати її давно висохлим соком свого бездоганного лілового жупана, де на грудях вигаптувано було білу облямовану перев'язь його дому. — Не потерплю невиправних грішників у своїй службі!

— Мій септон колись казав, що всі люди грішні.

— Так, він мав рацію, — погодився пан Боніфер, — але одні гріхи чорніші за інші. Вони гидкіше смердять у ніздрях Седмиці.

«Ти маєш не кращого носа, ніж мій малий братик. Інакше б од смороду моїх гріхів удавився грушею.»

— Ну нехай. Заберу Грегорів набрід з ваших рук.

Бійці йому завжди стануть у пригоді. Як не згодяться ні на що інше — то хоч пошле їх першими вгору драбинами, коли доведеться брати Водоплин приступом.

— Шльондру теж забирайте! — наполіг пан Боніфер. — Ви знаєте, про кого я. Про дівку з підземелля.

— Її звати Пія.

За його попередньої гостини в замку Кайбурн надіслав йому дівчину в ліжку, гадаючи розважити. Але Пія, приведена з підземелля, дуже різнилася від тієї милої, простої та сміхотливої істоти, яка вповзла йому під ковдру. Одного разу вона зробила помилку, заговоривши, коли пан Грегор вимагав мовчати — і Гора розтрощив їй зуби на скалки кулаком у кольчужній рукавиці, заразом зламавши і маленького гарненького носика. Він би зробив і щось гірше, хтозна, якби не поїхав на виклик Серсеї до Король-Берега — стати до останнього бою проти списа Червоного Гаспида. Втім, Хайме не носив по ньому жалоби.

— Пія народилася в цьому замку, — сказав він панові Боніферу. — Іншого дому вона не знає.

— Вона — вмістище розпусти! — заперечив пан Боніфер. — Я не дозволю, щоб вона коло моїх людей крутила... своїми місцями.

— Гадаю, ті дні, коли вона чимось крутила, минули без вороття, — відповів Хайме, — але

якщо вона вам не до вподоби, то заберу і її.

Йому спало на думку, чи не зробити з Пії пралю. Його зброєносці охоче ставили йому намет, ходили за кіньми, чистили броню, але всі гидували робити геть не чоловічу роботу — дбати про одяг хазяїна.

— Ви втримаєте Гаренгол самою лише «Святою сотнею»? — запитав Хайме.

Власне, ту сотню слід було називати «Святою вісімдесятишісткою», бо на Чорноводі вона втратила чотирнадцятьох людей. Але, без сумніву, пан Боніфер скоро надолужить потрібне число — варто лише знайти достатньо благочестивих новаків.

— Не бачу нічого складного. Стариця освітить нам шлях, а Воїн додасть сили зброї і рукам.

«А ні — то прийде Морок і понесе геть усю вашу святу братію.»

Хайме не знав достоту, хто переконав сестру поставити пана Боніфера каштеляном Гаренголу, але призначення смерділо Ортоном Добромиром. Колись Гостик служив

Добромировому дідові — таке пригадалося йому крізь туман років. А саме рудий, як морква, юстиціарій належав до тих бовдурів, яким могло спасти на думку доручити зцілення ран, завданих цим землям Рузом Болтоном, Варго Хапом та Грегором Клеганом, лицареві на прізвисько «Доброчесний».

«Та хтозна — може, він навіть має рацію.» Гостик походив зі штормового краю, тому вздовж Тризуба не мав ані друзів, ані ворогів, ані боргів до сплати, ані кумів зі сватами, яким би завинив подяки й нагороди. Він був тверезий, чесний, вірний обов'язкові, а свою «Святу вісімдесятишістку» тримав чи не в найкращому послуху серед вояцтва всього Семицарства. Коли загін вправно розвертався, мчав ніздря у ніздрю чи вигравав верхи на своїх високих сірих меринах, видовисько було красне та втішне. Мізинець колись пожартував, що пан Боніфер, напевне, поробив різанцями і вершників теж — бо як іще могла їхня слава лишитися бездоганною, не заплямованою жодним свавільним вчинком?

І все ж Хайме плекав певні сумніви щодо вояків, краще відомих своїми прегарними кіньми, ніж перемогами над ворогами. «Молитися вони, напевне, вміють, а битися?» На Чорноводі, скільки він знав, вони себе не зганьбили, але й нічим не уславили. Пан Боніфер замолоду показав себе хвацьким герцівником; від нього чекали чималих звитяг у майбутньому, але потім сталося щось прикре: може, раптова поразка, може, таємне безчестя, а чи смерть промайнула поруч і зачепила його крилом... але відтоді пан Боніфер покинув турнірні змагання, оголосив їх порожнім марнославством і назавжди відклав затупленого списа.

«Хай там як, а Гаренгол треба утримати. Що поробиш, коли Серсея вирішила довірити цю справу Баелорові Божевільному.»

— Про замок ходять поганий поголос, — попередив його Хайме. — І то не дарма. Кажуть, цими палатами уночі досі никають, палаючи вогнем, Гарен із синами. Хто на них подивиться — сам спалахує полум'ям.

— Я не боюся примарних тіней, пане. Писано-бо в «Семикутній зірці»: духи, привиди та повсталі з мертвих не мають влади над благочестивим, що вбрався у броню своєї віри.

— Вбирайтеся у броню віри, якщо ваша ласка. Та про кольчуги з панцирами теж не забувайте. Кожен, хто володів цим замком чи тримав його проти ворога, стрів поганий кінець. Гора, Цап, навіть мій батько...

— Даруйте мені зухвалі слова, та ніхто з них не був божим слугою. Ми — справа інша. Нас захищає Воїн, та й допомоги шукати близько, раптом з'явиться хтось лихий. Маєстер Гуліан лишається тут із круками, неподалік у Даррі сидить князь Лансель із залогою, а в Дівоставі порядкує князь Рандил. Ми втрюх вистежимо і винищимо всіх розбійників, що никають цими краями. А коли скінчимо, Седмиця прикличе добрих посполитих назад у села — орати, сіяти, відновлювати хати.

«Принаймні тих, кого Цап не встиг дорізати.» Хайме зачепив золотими пальцями ніжку келиха з вином.

— Якщо вам пощастить запопасти когось із Хапових «Хвацьких Компанійців», негайно надішліть мені звістку.

Хай Морок забрав самого Хапа, позбавивши Хайме втіхи дати йому ради власноруч, але ж лишався ще жирний Золло, а з ним Пелех, Рорж, Вірний Урзвик і решта блазенської наволочі.

— Навіщо? Хочете подивитися, як їх катують?

— А ви б на моєму місці пробачили їх, як добрий вірянин, абощо?

— Якщо вони щиро спокутують свої гріхи... то так, обійняв би їх як братів і помолився разом, перш ніж покласти головою на колоду. Гріхи слід пробачати. А злочини — карати.

Гостик склав руки перед собою гострим дашком, неприємно нагадавши Хайме батька.

— Якщо ми запопадемо Сандора Клегана, що накажете з ним робити?

«Гарненько молитися, — подумав Хайме, — і щодуху тікати.»

— Надішліть до його улюбленого брата, хай

порадіє. А ви радійте, що боги створили сім пеклів — двох Клеганів одне-бо може й не втримати. — Хайме незграбно зіп'явся на ноги. — Берік Дондаріон — справа інша. Якщо ви зловите його, тримайте під вартою до мого повернення. Я хочу відвести його до Король-Берега з налигачем на шиї, щоб там пан Ілин стяв йому голову перед очима половини держави.

— Як щодо того мирійського жерця з його зграї? Кажуть, він усюди сіє свою облудну віру.

— Вбийте, поцілуйте чи помоліться разом — на ваш розсуд.

— Мені, мосьпане, зовсім не кортить його цілувати.

— Йому, напевне, вас теж. — Усмішка Хайме обернулася позіханням. — Мушу перепросити. Піду, якщо ви не заперечуєте.

— В жодному разі, мосьпане, — відповів Гостик. Напевне, йому вже кортіло помолитися.

Хайме ж відчув охоту побитися. Він застрибав через сходинок, аби швидше

вибратися на холодне, кусюче нічне повітря. У освітленому смолоскипами дворищі Дужий Вепр і пан Флемент Бракс гамселили один одного під заохочення кола списників. «Пан Лайл його здолає, — подумав Хайме. — А мені треба пана Ілина.» Пальці знову засвербіли. Ноги понесли геть від галасу та світла. Він пройшов під дахом мосту, крізь Двір Каменеплину... і лише тоді зрозумів, куди прямує.

Наблизившись до ведмежої ями, Хайме побачив світло ліхтаря; бліде зимне сяйво стікало крутими сходами кам'яних лав. «Схоже, хтось устиг переді мною.» Яма — зручне місце для танку; можливо, пан Ілин передбачив його намір.

Але лицар, що стояв над ямою, був дебелиший — міцний рудий бородань у червоно-білому вапенроку, прикрашеному грифонами. «Конінгтон. А цей що тут робить?» Унизу на піску простягся майже засипаний труп ведмедя — чи радше кістки та клапті хутра. Хайме відчув напад співчуття до звіра.

«Принаймні, бідолаха загинув у бою.»

— Пане Ронете! — покликав він. — Чи ви не заблукали? Тутешній замок таки величенький.

Рудий Ронет здійняв ліхтаря.

— Хотів подивитися, де ведмідь танцював з не надто красною дівкою. — Борода його засяяла під світлом, наче її підпалили. Хайме відчув у подиху лицаря сморід вина. — Чи правда, що дівка билася голою?

— Голою? Ні. — Йому стало цікаво, хто додав до переказу цю солону дрібничку. — Кровоблазні вбрали її у рожеву шовкову сукню і пхнули до рук турнірного меча. Цап хотів, щоб вона загинула «потіфно». Бо інакше...

— Од голої Брієнни, мабуть, і ведмідь утік би нажаханий! — зареготав Конінгтон.

Хайме навіть не всміхнувся.

— Ви кажете так, наче знали шляхетну панну.

— Та я був з нею заручений!

Хайме щиро здивувався — Брієнна про своє заручення не згадувала ані словом.

— То, напевне, її батько домовився про

шлюб...

— І не один раз, а тричі, — підхопив Конінгтон. — Я був її другим нареченим. Саме мій батько мене і засватав. Я чув, що дівка страшна, як смерть, і йому сказав. А він відповів, що всі жінки стають однакові, коли задмухнути свічки.

— Батько, кажете. — Хайме обвів очима вапенрок Рудого Ронета, де на полі черленого й білого дивилися один на одного два грифони. — Наш покійний Правиця... він був вам родичем?

— Братом у перших батькові, а мені двоюрідним дядьком. Рідних братів князь Джон не мав.

— Не мав.

Раптом до нього повернулися усі спогади. Джон Конінгтон був другом принцові Раегару. Коли Добромир ганебно провалив спробу придушити повстання Роберта, а принца Раегара не змогли ніде відшукати, Аерис знайшов собі наступного відбувайла і поставив Правицею Конінгтона. Але Навіжений Король

так призвичаївся рубати собі правиці, що й князя Джона не оминула ця доля після Битви Дзвонів — король позбавив його титулів, статків та земель і випхав за море скніти у вигнанні, де той скоро спився на смерть. Але його брат у перших — батько Рудого Ронета — став на бік повсталих і за те після битви на Тризубі був винагороджений Грифоновим Сідалом. Щоправда, дістався йому самий лише замок — золоту скарбницю забрав собі Роберт, а більшу частину Конінгтонових земель роздав більш палким своїм прихильникам.

Отже, пан Ронет був усього лише земельним лицарем. Невелике цабе — для нього Тарфійська Діва мала бути справді солодкою ягідкою.

— Як же це так вийшло, що ви не одружилися? — запитав його Хайме.

— Поїхав до Тарфу, побачив наречену. Я був за неї на шість років старший, але вона дивилася мені просто в очі. Така собі свиня у шовках... хоча свині мають більші цицьки. Коли спробувала до мене заговорити, то трохи

язиком не вдавилася. Я їй подарував троянду і сказав, що більше вона від мене нічого не діждеться.

Конінгтон зиркнув у яму.

— Хе-хе, та почвара була волохатіша за ведмедя, щоб мене...

Золота долоня Хайме загилила йому по зубах. Лицар покотився через голову донизу сходами. Ліхтар упав і розбився, розтеклася калюжа палаючої олії.

— Ви, пане лицарю, згадуєте про шляхетну панну. Майте чемність кликати її на ім'я. Її ім'я — Брієнна.

Конінгтон рачки позадкував від полум'яної калюжі.

— Брієнна, з ласки пана Регіментаря... — Він плюнув кров'ю просто під ноги Хайме. — Брієнна Краля.

Серсея

На верхівку пагорба Візенї довелося підійматися довгенько. Поки коні пирхали й трудилися, королева напівлежала на пухкій червоній подушці. Ззовні долинав голос пана Озмунда Кіптюга:

— Дорогу! Геть з вулиці! Дорогу їхній милості королеві!

— Маргерійка тримає такий жвавий двір, — саме казала пані Добромир. — У нас там є жонглери, мартопляси, віршوماзи, лялькарі...

— Співці? — підказала Серсея.

— І чимало, ваша милосте. Гаміш Арфіст грає для неї раз на два тижні, Аларік з Ейзена інколи дарує цілий вечір... але найулюбленіший з усіх — Блакитний Бард.

Барда Серсея пам'ятала з Томенового весілля. «Молодий, на вроду гарненький. Невже

тут не знайдеться нічого цікавого?»

— Чула я, там буває багато різних чоловіків. Лицарів, двірських панів. Залицяльників. Скажіть мені правду, люба пані: як гадаєте, Маргерія досі цнотлива?

— Вона каже, що так, ваша милосте.

— Нехай каже. А що скажете ви?

Чорні очі Таєни зблиснули лукавством.

— Коли вона одружувалася з князем Ренлі у Вирії, я брала участь у постілюванні — роздягала нареченого. Його вельможність був чоловік стрункий, гожий і охочий до смачненького. Доказ я побачила, коли ми кинули його у весільне ліжко, де на нього під ковдрами чекала наречена — зашаріла, розпашіла, в чому мати народила. Нагору її раніше приніс пан Лорас, власною особою. Хай Маргерія розкажує, що шлюб не було здійснено, що князь Ренлі перепив вина на бенкеті... але кажу вам: те, що я тоді бачила між його ніг, не здавалося ані втомленим, ані млявим.

— А чи не трапилося вам бачити весільне ліжко наступного ранку? — запитала Серсея. —

Чи була на ньому кров?

— Простирадла нікому не показували, ваша милосте.

«Шкода.» І все ж брак скривавленого простирадла сам по собі мало що важив. Серсея чула, що посполиті дівки на своїх шлюбних ліжках течуть, як заколоті свині. Але з дівчатами вельможних родів — такими, як Маргерія Тирел — часто-густо бувало інакше. Донька зацного пана легше губила цноту верхи на кобилі, ніж під чоловіком. А Маргерія їздила верхи, відколи навчилася ходити.

— Я чула, наша мала королева має вдосталь прихильників серед надвірного лицарства. Близнюки Рожвини, пан Таллад... хто ще, прошу пані?

Пані Добромир знизала плечима.

— Пан Ламберт — телепень, що ховає око за латкою. Баярд Навхрест. Корній Зеленогорб. Брати Дривотеси — інколи Портіфер, та частіше Люкантен. Ой, і маестер Пицель частенько зазирає!

— Пицель? Та що ви кажете? — «Невже

старий хробак тепер мимрить свої нісенітниці трояндам замість левів? Коли так, то скоро пошкодує.» — А хто ще?

— Отой півень у барвистому пір'ї, що з Літніх островів. Як я могла забути його чорну мармизу? Приходять залицяльники до її сестер у перших. Елінору обіцяно хлопцеві з Амброзів, але вона однак полюбляє крутити хвостом перед чоловіками. Мегга... у тієї щодвятижні новий закоханець. Одного разу вона поцілувала кухарчука у кухні. Я чула балачки, що її віддають за брата панни Булвер, але якби Мегга обирала сама, то напевне б пішла за Марка Мулендора — досить мати очі, щоб бачити.

Серсея засміялася.

— За лицаря метеликів, що втратив руку на Чорноводі? Який зиск із половинки чоловіка?

— Мегга вважає його за милого й добросердного. Прохала пані Маргерію знайти йому мавпочку.

— Мавпочку. — Королева не знайшлася, що сказати. «Тут горобці, там мавпи. Королівство

збожеволіло.» — А що наш хоробрий пан Лорас? Чи він часто зазирає до сестри?

— Частіше, ніж решта інших. — Таена спохмурніла, між темними очима пробігла тоненька зморшка. — Приходить щоранку і щовечора, якщо не на варті. Брат дуже відданий своїй сестрі, між ними так багато... ой... — На мить мирійка виглядала нажаханою. Потім обличчям її поповзла посмішка. — Мені спало на думку, ваша милосте, децю лихе та лукаве...

— То мовчіть, не кажіть. Пагорб юрмиться горобцями, а нам відомо, яку відразу вони мають до світських спокус.

— Я чула, ваша милосте, що до води та мила їхня відразу ще гірша.

— Може, надлишок молитов позбавляє людей нюху? Неодмінно спитаю в його пресвятості.

Навколо них туди-сюди поволі хилиталися хвилі кармазинового шовку.

— Ортон казав мені, що верховний септон не має імені, — мовила пані Таена. — Хіба таке

може бути? У Мирі кожен має ім'я.

— О, та колись і він мав ім'я. Вони всі їх мали. — Королева недбало махнула рукою. — Але навіть септони шляхетної крові, коли складають обітницю, то лишають собі тільки імена, даровані при народженні. Коли ж одного з них підносять до верховного септона, він полишає останнє ім'я, котре носив. Свята Віра скаже вам, що верховному септонові людське ім'я не потрібне, бо він є уособленням богів на землі.

— Але ж як тоді ви відрізняєте одного верховного септона від іншого?

— Ледь-ледь. Доводиться казати «отой жирний» або «той, що був перед жирним», або ж «отой, що помер уві сні». Якщо треба, їхні світські імена завжди можна віднайти, але вони дуже ображаються, коли хтось так робить. Не люблять-бо згадувати, що народилися пересічними людьми.

— Пан чоловік казав, що цей новий народився з брудом під нігтями.

— Я мала таку підозру. Зазвичай Превелебні

підносять до найвищого сану одного зі своїх, але бувають винятки.

У відповідну історію її втаємничив великий маестер Пицель — як завжди, занудно і велемовно.

— Під час правління короля Баелора Блаженного верховним септоном обрали простого каменяра — він-бо різьбив камінь так прегарно, що Баелор завважив його за Коваля, відродженого у смертній плоті. Зате чолов'яга не вмів ані читати, ані писати, ані проказати найпростішої молитви.

Дехто вважав, що Баелорів Правиця наказав його отруїти, щоб урятувати від ганьби і престол, і Віру.

— Коли ж помер каменяра, до сану піднесли восьмирічного хлопчика — знову на вимогу Баелора. Його милість твердив, що малий творив дива. Та навіть малі цілющі рученята не врятували Баелора під час його останнього посту.

Пані Добромир засміялася.

— Восьмирічного? То може, і мій син

згодиться у верховні септони? Йому майже сім!

— А він багато молиться? — запитала королева.

— Менше, ніж грається з мечами.

— Гарний хлопчик — такий, як має бути. Зуміє назвати усю Седмицю?

— Гадаю, так.

— Напевне, варто взяти його до уваги.

Серсея не сумнівалася, що навколо повно хлопчаків, які зробили б кришталевому вінцю більше честі, ніж те паскудне створіння, котрому на голову його поклали Превелебні. «Ось що стається, коли йолопам і боягузам дозволяють вирішувати самотуж. Наступного разу я тим вівцям сама оберу пастиря.» Хай лишень новий верховний септон продовжить її дратувати — тоді наступний раз не забариться. У таких справах Серсея Ланістер мала чого повчити навіть Баелорового Правицю.

— Дайте дорогу! — горлав пан Озмунд Кіптюг. — Геть з дороги їхньої милості королеви!

Ноші почали сповільнюватися — це мало

означати, що наближається верхівка пагорба.

— Вам варто привезти сина до двору, — мовила Серсея до пані Добромир. — Шість років зовсім не замало. Томенові потрібні коло себе інші хлопчики. Чому б не ваш син?

Скільки Серсея могла пригадати, Джофрі ніколи не мав близького приятеля свого віку. «Бідолаха завжди був самотній. Я ще змалку мала Хайме... і Мелару теж, поки та не впала у колодязь.» Свого часу Джофр прихилився до Хорта, але ж то була не дружба — у Хорті він, напевне, шукав батька, якого не знайшов у Роберті. «Можливо, саме такого приятеля бракує Томенові, щоб відвернутися від Маргерії з її квочками.» З часом вони можуть стати близькими, як Роберт і друг його дитинства Нед Старк. «Хай буде дурень, але вірний. Томенові знадобляться вірні друзі — пильнувати спину.»

— Ваша милість дуже добрі, але Русель ніколи не знав іншого дому, крім Довгостолу. Боюся, у великому місті він розгубиться і загубиться.

— Попервах так, — погодилася королева, — але скоро переросте, як переросла я. Коли батечко відіслали мене до двору, я плакала, а Хайме лютував. Але потім тітка посадовила мене перед собою в Кам'яному Саду і розказала, що в Король-Березі мені нема кого боятися. «Ти — левиця, — казала вона, — це тебе мають боятися нижчі звірі.» Ваш син теж віднайде мужність. Авжеж вам краще буде тримати його при собі, щодня бачити... Він же ваша єдина дитина, чи не так?

— Наразі так. Пан чоловік прохають богів благословити наш шлюб іще одним сином... на випадок...

— Я розумію.

Вона згадала, як помирав Джофрі, роздираючи собі горло. Як у останні свої миті дивився на неї з відчайдушним бланном. Раптовий спогад спинив їй серце. Крапля червоної крові сичить у полум'ї свічки, скрекотливий голос белькоче про корони та савани, про смерть від руки «валонкара».

Ззовні щось волав пан Озмунд, хтось йому

відповідав. Ноші раптово зупинилися.

— Ви там що, повиздыхали усі? — ревів Кіптюг. — Забирайтеся з дороги до клятого дідька!

Королева відтягнула кутик запони і підманила до себе пана Мерина Транта.

— Що там за клопіт?

— Горобці, ваша милосте. — Пан Мерин мав на собі лускатий білий обладунок, а зверху на ньому корзно. Щит і шолом висіли при сідлі. — Стали табором просто на вулиці. Ми їх змушуємо пересунутися.

— Змушуйте, але обережно. Не хочу знову потрапити у заворушення. — Серсея відпустила запону. — Тут чиниться якийсь безглуздя.

— Саме так, ваша милосте, — погодилася пані Добромир. — Це верховний септон мав би прийти до вас. Ще й ці недоладні горобці...

— Він їх годує, пестить, навіть благословляє! А короля благословити не хоче. — Вона знала, що благословення — то порожня вистава, але ж саме звичаї престолу та відправи Віри мали чарівну силу в очах юрби невігласів. Сам Аегон

Завойовник відлічував початок держави від свого помазання верховним септоном у Старограді. — Ні, цей нахабний святенник або скориться, або дізнається, що й уособлення богів має слабку людську плоть!

— Ортон каже, що насправді він хоче золота. Зволікає з благословенням доти, доки корона не відновить виплати боргу.

— Свята Віра матиме своє золото тоді, коли ми матимемо мир.

Септон Торберт і септон Райнард завжди ставилися до її прохань надзвичайно поштиво... не те що ниций браавосець, який так безжально діймав бідолашного князя Гиліса, що той зліг тепер у ліжку і кашляв кров'ю. «Але ж кораблі будувати треба.» У справах морських Серсея не могла покластися на Вертоград — надто вже близькі були Рожвини до Тирелів. Ні, вона мусила створити собі на морі власну потугу.

Саме на справдження цього задуму і будувалися нині дромони на річці. Чільний, значковий корабель мав занурювати вдвічі

більше весел, ніж «Келеп короля Роберта». Ауран попрохав дозволу назвати його «Князем Тайвином», на що Серсея радо погодилася. Вічно мокре дно і сморід з нутра — хіба не жорстокий жарт для батькового імені? Інший корабель мав називатися «Прекрасна Серсея», а на носі нести її визолочену подобу, вбрану в кольчугу та левовий шолом, зі списом у руці. Слідом у море мали вийти «Відважний Джофрі», «Пані Джоана» та «Левиця», а далі — «Королева Маргерія», «Золота троянда», «Князь Ренлі», «Пані Олена» і «Принцеса Мирцела». Королева зробила помилку, дозволивши Томену назвати останні п'ять кораблів. П'ятому він насправді хотів дати ім'я «Місячок», а вшанувати власну сестру погодився неохоче тільки тоді, коли князь Ауран зауважив, що ніхто з жеглярів не схоче служити на кораблі, названому на честь пришелепкуватого блазня.

— Якщо цей голодранець-септон хоче змусити мене купувати в нього благословення Томенові, то скоро роздумається, — пообіцяла Серсея Таені. Ще чого — королеві коритися

примхам зграї знахабнілих жерців!

Ноші знову зупинилися, та так раптово, що Серсею аж смикнуло.

— Вони діждуться мого гніву! — вигукнула вона, визирнула назовні й побачила, що ноші вже досягли верхівки пагорбу Візенї.

Попереду височів Великий Септ Баелора, з його величною банею та сімома блискучими вежами. Але між нею та мармуровими сходами простяглося похмуре людське море — сіробоуре, обірване і немите. «Горобці» — скривилася вона, хоча жодна зграя пташок ще ніколи так не смерділа. Збіговисько на майдані перед септом викликало в Серсеї огиду. Так, Кайбурн уже звітував їй про число цих ланців у місті, але одна справа — чути про них, та геть інша — побачити на власні очі. Просто на майдані отаборилося кількасот тих ницих істот, а ще кількасот — у садах. Від вогнищ та казанів тягло димом і смородом. Намети з мішковини, зліплені нашвидкуруч із глини та шматків дерева хижки плямували колись бездоганний білий мармур. Набрід юрмився

навіть на сходах, перед височезними дверима Великого Септу.

Ристю повернувся пан Озмунд; поруч їхав пан Озфрид верхи на огирі, золотішому за його кирею. Озфрид був середульший з Кіптюгів, тихіший за братів, частіше супився, ніж посміхався. «Якщо не брешуть, він іще й жорстокіший за них. Було б йому поїхати на Стіну замість брата.»

Великий маестер Пицель хотів, щоб золоті киреї очолював старший чоловік, «гартованіший у справах війни». Кількоро радників погоджувалися з ним.

— Пан Озфрид гартований аж далі нікуди, — відрізала тоді Серсея, та вони не вгамувалися.

«Діймають мене, як зграя помийних псів.» Щодо Пицеля в неї вже геть уривався терпець. Старий белькотун мав нахабство заперечити, коли вона послала у Дорн по нового майстра-мечника — мовляв, це може образити Тирелів.

— А навіщо, гадаєте, я це зробила? Зовсім голова не тямить? — спитала вона його тоді

так презирливо, як тільки зуміла.

— Перепрошую вашу милість, — мовив пан Озмунд. — Мій брат скликає ще золотокирейників. Ми розчистимо дорогу, не бійтеся.

— Я не маю часу. Піду далі пішки.

— Благаю вас, ваша милосте! — вхопила її під руку Таена. — Я за вас боюся. Тут їх багато сотень, таких брудних та гидючих.

Серсея поцілувала її в щоку.

— Леви не бояться горобців... але дякую за турботу. Я знаю вашу любов до мене, добра пані. Пане Озмунде! Майте ласку, допоможіть зійти.

«Якби я знала, що доведеться пхатися пішки... хоч одяглася б інакше.» На ній була біла сукня з золототканими розрізами, прикрашена мереживом, але досить скромна. Відколи королева її вдягала, минуло кілька років, і тепер сукня незручно стискала стан.

— Пане Озмунде, пане Мерине! Будете мені супроводом. Пане Озфриде — стежте, щоб з ношами нічого не сталося.

Деякі з горобців виглядали такими зголоднілими, так палали очима, що й коней би, мабуть, з'їли просто під лицарями. Долаючи шлях крізь натовп голодранців, повз їхні вогнища, вози та с'як-так зляпані криївки, королева мимоволі пригадала іншу юрбу, що колись зібралася на цьому самому місці. Того дня, коли вона виходила заміж за Роберта Баратеона, тисячі з'явилися привітати їх зі святом. Жінки вдягли найкраще вбрання, половина чоловіків тримала дітей на плечах. Коли Серсея виникла з септу попідруч із молодим королем, натовп зревів так страшно, що й у Ланіспорті, напевне, почули.

— Вони вас люблять, пані дружино, — прошепотів їй Роберт на вухо. — Дивіться — на всіх обличчях посмішки!

Ту коротку мить вона була щаслива у своєму шлюбі... доки поглядом не знайшла Хайме. «Ні, — пригадала вона свою думку, — не на всіх, пане чоловіку.»

Але зараз не посміхався ніхто. Горобці кидали на неї похмурі, суворі, ворожі погляди,

дорогою поступалися неохоче. «Якби це справді були горобці, то розлетілися б від одного крику. Сюди б сотню золотокирейників з мечами, буздуганами та кийками... розігнали б цю наволоч за милу душу.» Саме так учинив би князь Тайвин. «Не пхався б між них, а ринув конем просто по головах.»

Коли Серсея побачила, що горобці зробили з Баелором Боговгодним, то пошкодувала про свою добросердість. Велика мармурова подоба, яка вже століття лагідно і сумирно посміхалася посеред майдану, була до пояса оточена купою кісток і черепів; на деяких іще збереглися лахміття плоті, а на одному такому сиділа гава, частуючись сухими шкірястими смаколиками. Всюди дзижчали зграї мушви.

— Це що таке? — обурено спитала Серсея в юрби. — Навіщо ви ховаєте Блаженного Баелора під курганом гнилого падла?

Наперед виступив, важко спираючись на дерев'яного костура, одноногий чолов'яга.

— Це, ваша милосте, кістки святих людей, чоловіків і жінок, замордованих за віру.

Септони, септи, брати брунатні, жовті й зелені, сестри білі, сірі та блакитні. Одних повісили, інших випатрали. Безліч септів пограбували і споганили, дів та матерів погвалтували безбожники та гемонські посіпаки. Зазіхнули навіть на сестер-мовчальниць! Вишня Мати плаче й побивається з гніву та розпачу. Ми знесли сюди кістки від усіх країв держави — засвідчити перед богами страждання Святої Віри.

Серсея відчувала, як на ній зійшлися похмурі погляди.

— Король дізнається про ці жахіття, — урочисто пообіцяла вона. — Його милість Томен поділить ваше обурення. Це справа рук Станіса і його червоної відьми, а ще диких північан, що вклоняються деревам та вовкам. — Вона підвищила голос. — Не бійтеся, добрії люде, за ваших мертвих на злочинців чекає відплата!

Відповіддю їй було кілька ріденьких вигуків.

— Ми не просимо відплати за мертвих, — мовив одноногий, — лише захисту живим.

Безпеки для септів та святих місць.

— Залізний Престол мусить боронити Святу Віру! — гарикнув дебелий мугиряка зі змальованою на чолі семикутною зіркою. — Король, що не захищає вірних підданих, не є королем!

Голоси навколо забурмотіли згоду. Один нахаба з натовпу мав зухвалість ухопити пана Мерина за п'ясть і закликати:

— Час усім помазаним лицарям облишити світських панів і стати на захист Святої Віри! Якщо ви любите Седмицю, добрий воїне, ходімо з нами!

— Пусту руку! — загарчав пан Мерин, викручуючись.

— Я вас чую, — мовила Серсея. — Мій син зовсім юний, але палко любить Седмицю. Над вами нині простерта рука його захисту, як і моя власна.

Але мугиряка з зіркою на чолі не вгамовувався.

— Нас захистить Воїн, — заперечив він, — а не пухкий хлопчак на престолі.

Мерин Грант потягнувся по руків'я меча, але Серсея зупинила його, перш ніж він устиг оголити клинка. Поруч із нею серед моря горобців стояло лише два лицарі. Королева бачила навколо дорожні ковчійки та селянські коси, кийки та довбні, кілька сокир.

— Я не дозволю проливати кров у цьому святому місці, добрий лицарю!

«Чому всі чоловіки такі недолюбі, наче малі діти? Ну заріж ти його — і юрба повисмикує нам руки й ноги.»

— Всі ми — діти однієї Матері. Ходімо. На нас чекає його пресвятість.

Та коли нарешті королева пробралася крізь натовп до сходів септу, звідкілясь на захист дверей з'явилася купа озброєних людей. Вони мали на собі кольчуги, шкіряні кубраки, подекуди панцирні бляхи. Одні тримали в руках списи, інші мали мечі при боці, але більшість озброїлася сокирами і нашила на білі вапенроки червоні семикутні зірки. Двоє мали нахабство схрестити списи і загородити шлях.

— Це так ви вітаєте вашу королеву? —

гнівno запитала Серсея. — Ану покличте сюди Райнарда і Торберта!

Ті двоє ніколи не впускали нагоди підлеститися. Торберт зазвичай влаштовував цілу виставу, падаючи на коліна і намагаючись омити їй ноги.

— Я не знаю, про кого ви кажете, — мовив один із білих вапенроків з червоними зірками, — але якщо вони належать до Віри, то Седмиця, напевне, приставила їх до якоїсь нагальної служби.

— Септон Райнард і септон Торберт належать до Превелебних! — визвірилася Серсея. — Ось дізнаються вони, як ви мені перешкоджали, тоді начувайтесь! Ви смієте забороняти мені вхід до святого септу Баелора?

— Ваша милосте, — відповів сивобородий і сутулий, — ми щиро вітаємо вас у храмі, але ваші люди мають лишити тут паси з мечами. Всередині не можна мати при собі зброю. Такий наказ верховного септона.

— Лицарі Королегвардії ніколи не залишають своїх мечів. Навіть у присутності

короля.

— У домі короля править воля короля, — відповів старий лицар, — але тут — дім богів.

До Серсеїних щік прилинула барва. Одне слово Меринові Транту — і горбатий старий зустрінеться з богами швидше, ніж бажає. «Але не тут. Не зараз.»

— Чекайте тут, — кинула вона Королегвардії, а сама рушила сходами вгору. Списники розвели списи, двоє інших налягли на двері, які прочинилися з гучним стогоном.

У Світличній Палаті Серсея побачила зо двадцятки септонів на колінах, але не за молитвою, а за миттям підлоги; поруч стояли цебра води з милом. Ряси грубого плетіння, сандалі з ремнями спершу змусили Серсею сприйняти їх за горобців. Але потім один підняв голову; обличчя його було аж бурякове, а на руках — криваві пухирі.

— Ваша милосте!

— Септоне Райнарде?! — не повірила своїм очам королева. — Що ви робите на колінах?

— Миє підлогу. — Той, хто відповів, був на

кілька вершків нижчий за королеву і худий, наче держак мітли. — Праця — різновид молитви, яка найбільше тішить Коваля.

Він підвівся, тримаючи в руці жорстку щітку для підлоги.

— Ми чекали на вашу милість.

Бороду чолов'яга мав брунатно-сиву, коротко підрізану; волосся було зв'язане у тугий вузол на потилиці. Ряса, хоч і чиста, була поношена і залатана. Рукави він закотив до ліктів, щоб мити підлогу, але поли нижче колін темніли від води. Обличчя старий мав загострене, глибоко посажені очі — карі, наче земля. «Та він босоніж» — з відразою помітила Серсея. Босі ноги, що стояли на кам'яній підлозі, були тверді, як ріг, укриті шарами мозолів.

— То це ви — його пресвятість верховний септон?

— Так, це ми.

«Батьку, даруй мені сили.» Королева знала, що має стати на коліна, але підлогу вкривала брудна мильна вода, в якій напевне зіпсується її

сукня. Вона зиркнула навколо себе — на стариганів на колінах.

— Не бачу тут люб'язного мені й престолові септона Торберта.

— Септона Торберта посаджено до покаянної келії на хліб та воду. Гріх людині в часи, коли половина держави голодує, наїдати таке черево.

Серсея почула вже досить для одного дня і вирішила спустити гнів з налигача.

— Оце так ви мене вітаєте? Зі щіткою в руках, посеред калюж води? Та ви знаєте, хто я?

— Ваша милість є королевою-намісницею на державі Семицарства, — відповів чоловік, — але писано у «Семикутній зірці», що як люди схиляються перед панами земними, а пани — перед королями, так і королі з королевами мають схилятися перед Сімома, Котрі Суть Одне.

«Це він мені наказує стати на коліна, абощо?» Якщо так, то він її ще не знає.

— Ви мали б вітати мене на сходах, у

найкращих шатах, з кришталевим вінцем на голові!

— Ми не маємо вінця, ваша милосте.

Серсея насупилася ще суворіше.

— Мій вельможний панотець подарував вашому попередникові вінця рідкісної краси з кришталю та плетеного золотого дроту.

— І за сей дар ми шануємо його в наших молитвах, — мовив верховний септон. — Проте вбогі потребують їжі в череві більше, ніж ми — золота і кришталю на голові. Того вінця було продано, як і всі інші з наших сховищ, а з ними — всі персні, прикраси, коштовні шати срібного та золотого плетива. Людина не замерзне і у вовні — на те Седмиця дарувала нам добрих овечок.

«Та він конче божевільний.» Превелебні теж — як інакше вони могли обрати таку істоту на верховного септона!... хоча хтозна... чи божевільні, а чи налякані юрбою жебраків перед храмом. Кайбурнові шепотинники твердили, що септонові Люцеону лишалося дев'ять голосів до обрання, коли двері репнули,

і горобці увірвалися до Великого Септу зі своїм ватажком на плечах та сокирами у руках.

Королева пришпилила малого чоловічка крижаним поглядом.

— Тут є місце, де б ми могли побалакати наодинці, ваша пресвятосте?

Верховний септон віддав щітку одному з Превелебних і мовив:

— Прошу вашу милість за мною.

І повів королеву крізь внутрішні двері — у приміщення септу, куди не було дороги кожному. Кроки лунко розносилися мармуровою підлогою. Часточки пилу літали у стовпах кольорового світла, що падали навскіс крізь олив'яне скло великої бані. Пахощі ладану солодили повітря, свічки сяяли зірками коло семи вівтарів. Тисяча миготіла вогниками перед вівтарем Матері, майже стільки ж — коло Діви, але порахувати свічки Морокові вистачило б двох рук, і навіть лишилося б кілька пальців.

Горобці пробралися навіть сюди — перед Воїном стояло навколішки з десятком

нечупарних заплотних лицарів, просячи благословити мечі, навалені купою коло його ніг. Перед вівтарем Матері якийсь септон очолював молитву сотні голодранців; голоси лунали віддалено, наче хвилі на березі. Верховний септон повів Серсею туди, де Стариця здіймала свою лампаду. Коли він став на коліна перед вівтарем, королеві нічого не лишилося, як стати поруч. На щастя, цей верховний септон не був такий велемовний, як його жирний попередник. «Напевне, треба дякувати хоча б за це.»

Скінчивши молитву, його пресвятість не зробив ані руху підвестися. Скидалося, що перемовлятися доведеться на колінах. «Помста коротуна тим, хто вищий за нього» — подумки всміхнулася королева.

— Пресвятосте, — мовила вона, — ці горобці наганяють страху на місто. Я хочу, щоб вони пішли.

— Куди ж їм піти, ваша милосте?

«Є сім пеклів — згодиться будь-яке.»

— Гадаю, туди, звідки вони з'явилися.

— Вони з'явилися звідусіль. Як горобець — найменший та найпростіший з птахів, так ці бідолахи — найнижчі та найпростіші з людей.

«Якби ж іще розігнати їх було простіше за горобців.»

— Ви бачили, що вони заподіяли подобі Блаженного Баелора? Як опоганили майдан свинями, козами та власним послідом?

— Послід легше змити, ніж кров. Якщо майдан був опоганений — то не ними, а тією стратою, яка тут сталася.

«Він насмілюється докоряти мені Недом Старком? Просто в обличчя?!»

— Ми всі шкодуємо про ту прикрість. Джофрі був юний, йому бракувало розважливої мудрості. Князя Старка слід було скарати деінде, з поваги до Блаженного Баелора... та не забуваймо, що він був зрадник.

— Король Баелор пробачав тих, хто змовлявся проти нього.

«Король Баелор ув'язнив власних сестер, чий злочин полягав лише у тілесній красі.» Коли Серсея вперше почула оповідку про нього, то

пішла в дитячу Тиріона і щипала мале чудовисько, поки воно не заревло з болю. «А мала б защипнути йому носа і запхати в рота панчошу.»

Королева примусила себе посміхнутися.

— Король Томен теж пробачить горобців, щойно вони розійдуться по домівках.

— Більшість втратила свої домівки. Навкруги панує страждання і відчай, горе і смерть. Перш ніж прибути до Король-Берега, я був пастирем у півсотні малих селець — таких крихітних, що й власного септона не мали. Я ходив з одного до іншого, укладав шлюби, пробачав грішникам гріхи, давав імена немовлятам. Тих сіл, ваша милосте, більше немає. Де колись квітли сади і буяли ниви, тепер усе поросло бур'янами і тереном. А узбіччя доріг всипані кістками загиблих.

— Війна — то скорбота. Скільки жахіть скоїли ті звірі-північани! А князь Станіс зі своїми гемонськими прибічниками!

— Дехто з моїх горобців розповідає також про жахіття, учинені зграями левів... і Хортом,

який був вашим присяжним слугою. У Солепанві він зарівав немолодого септона і вчинив наругу над дівчинкою дванадцяти років — невинним дітям, обіцянним Вірі. Хорт навіть не зняв обладунку; її ніжну плоть розірвало і розчавило вагою його сталевий броні. Коли він скінчив, то віддав нещасну своїм посіпакам, які відрізали їй носа і соски.

— Його милість не може приймати на себе вини кожної людини, що колись служила домові Ланістер. Сандор Клеган — зрадник і харцизяка. Чому, гадаєте, я вигнала його зі служби? Тепер він б'ється за розбійника Беріка Дондаріона, не за короля Томена.

— Воля ваша. І все ж треба запитати: де перебувало королівське лицарство, коли чинилися всі ті свавілля? Чи не Джаяхаерис Миротворець колись присягнувся на Залізному Престолі, що корона завжди захищатиме і берегтиме Святу Віру?

Серсея не мала найменшої гадки, про що присягався Миротворець.

— Так, це було, — погодилася вона, — і

верховний септон помазав його і благословив як короля. Бо є такий звичай — кожен новий верховний септон дарує королю своє благословення... в якому ви відмовили королю Томену.

— Ваша милість помиляються. Ми не відмовили.

— Але ви не з'явилися.

— Бо ще не визрів час.

«Не визрів?! Ти священник у храмі чи садівник серед гною?»

— І що ж я в змозі зробити, щоб наблизити... визрівання?

«Якщо він насмілиться згадати про золото, я вчиню з ним так, як з попереднім. І вдягну кришталевого вінця на благочестивого восьмирічного хлопчика.»

— Держава повниться королями. Свята Віра не може своїм благословенням піднести одного над іншим, не маючи доконечної певности. Три століття тому, коли Аегон Дракон висадився на берег просто попід оцим пагорбом, верховний септон замкнувся у

Зоряному Септі Старограду і молився сім днів та сім ночей, за поживу маючи лише хліб та воду. Коли ж нарешті виступив з септу, то оголосив, що Віра не протистоятиме Аегонові та його сестрам, бо Стариця освітила йому лампадою шлях попереду. Якби Староград став до збройних змагань проти Дракона, то Староград би згорів, а Вишестраж, Цитадель і сам Зоряний Септ впали у порох та руїну. Князь Вишестраж був побожний правитель, і коли почув пророцтво, то стримав свою потугу і відчинив міську браму Аегонові. А його пресвятість помазав Завойовника сімома елеями. Я маю вчинити, як учинив він — триста років тому. Молитися і постувати.

— Сім днів і сім ночей?!

— Скільки знадобиться.

Серсеї закортіло загилити ляпаса цьому врочистому, святому та божому обличчю. «Я допоможу тобі попостувати, — подумала вона.

— Замкну в башті й накажу не давати ані крихти хліба, доки до тебе не заговорять боги.»

— Але ті облудні королі вклоняються

облудним богам, — нагадала вона. — Святу Віру захищає лише король Томен.

— І все ж по всіх усядах септи спалено і розграбовано. Гвалтують навіть сестер-мовчальниць, не слухаючи їхнього скорботного лементу до небес. Ваша милість бачили кістки і черепи наших святих мучеників?

— Бачила, — вимушено буркнула Серсея. — Дайте Томенові благословення, і він припинить ці жахіття.

— Як саме, ваша милосте? Надішле лицаря крокувати шляхами поруч із кожним жебрущим братом? Чи дасть нам вояків охороняти святих септ від зазіхань вовків та левів?

«Прикинуся, наче не чула твоєї згадки про левів.»

— Держава веде війну. Його милість має потребу в кожній озброєній людині.

Серсея не мала наміру розкидатися Томеновим військом на те, щоб панькатися з горобцями чи боронити зморшкуваті піхви тисяч прокислих септ. «Половина з них,

напевне, молитесь про гарненьке згвалтування хвацькими хлопцями з війська.»

— Ваші горобці мають кийки та сокири. Хай захищають самі себе.

— Закони короля Маегора забороняють нам захищатися оружно. Ваша милість мають знати. З його волі Свята Віра склала власні мечі.

— Зараз королем є Томен, не Маегор. — «Чи не байдуже, що там наказав Маегор Лютий триста років тому? Замість забирати мечі з рук вірних, краще б застосував їх на свої потреби.» Королева вказала туди, де над вівтарем червоного мармуру стояв Воїн. — Що там таке у нього в руках?

— Меч.

— А чи не забув він, як ним битися?

— Але Маегорові закони...

— ...може скасувати інший король, — скінчила королева і замовкла, чекаючи, коли верховний горобець ухопить принаду.

І він її не розчарував.

— Відродження Войовників Віри... то була б відповідь на три століття молитов, ваша

милосте. Рукою сили Воїн знову здійняв би осяйного меча свого і вичистив зло з королівств, що скніють у гріху та мерзоті. Якби його милість дозволив нам відновити стародавні благословенні братства Меча та Зірки, то кожна побожна людина Семицарства визнала б його за єдиного правдивого і законного володаря.

Слова септона пролунали солодкою музикою, але Серсея подбала не виказати забагато захоплення.

— Ваша пресвятість раніше згадували пробачення. У ці тяжкі й непевні часи король Томен мав би безмежну подяку, якби ви знайшли спосіб пробачити короні її борги. Скільки пам'ятаю, ми винні Святій Вірі десь із дев'ятсот тисяч драконів.

— Дев'ятсот тисяч шістсот сімдесят чотири дракони золотом. Тим золотом, яке могло б нагодувати голодних і відбудувати тисячі септів.

— То вам більше хочеться золота? — перепитала королева. — Чи скасування укритих

порохом Маегорових законів?

Верховний септон хвилинку поміркував.

— Гаразд, воля ваша. Борг буде пробачено, короля Томена буде поблагословлено. Мене до нього супроводять Сини Воїна, осяйні у славі їхньої віри, а горобці рушать на захист слабких та вбогих цієї землі, відродившись Бідолахами давнини.

Королева зіп'ялася на ноги й розгладила спідниці.

— Я накажу скласти відповідні привілеї. Його милість їх підпише і прикладе королівську печатку.

Прикладання печатки було саме тією частиною королівських обов'язків, яку найбільше любляв Томен.

— Хай береже його милість Свята Седмиця. Хай сто років триває його правління. — Верховний септон склав долоні та здійняв очі до небес. — І хай тремтять злі та невірні!

«Чуєте, князю Станісе?» Серсея несамохіть посміхнулася. Навіть її панотець не досяг би кращого. Одним ударом вона позбавила

Король-Берег чумної навали горобців, домовилася про Томенове благословення і полегшила борги корони майже на мільйон драконів. Поки верховний септон вів її назад до Світличної Палати, серце королеви маяло десь у небесах.

Пані Добромир поділила Серсеїну радість, хоча ніколи не чула ані про Синів Воїна, ані про Бідолах.

— Вони існували ще до Аегонового Завоювання, — пояснила Серсея. — Сини Воїна — то було братство лицарів, які відмовлялися від земель та доходів і присягали на мечях його пресвятості верховному септонові. Бідолахи... ці були простіші, але численніші. Щось на кшталт жебрущих братів, але з сокирами замість мисок для милостині. Вони блукали шляхами, супроводжуючи подорожніх від септу до септу, від містечка до містечка. Нашивали на себе значки з семикутною зіркою, червоною на білому, тому простолюддя кликало їх Зірками. Сини Воїна ж носили веселкові киреї та карбовані сріблясті панцери, а під ними —

волосяниці. У маківки їхніх мечів було вправлено кришталі в подібі зірок. За те вони й звалися Мечами. Святі та божі, невибагливі, невблаганні, знавці чар, драконоборці, гемоловці... багато ходило казок про них і серед них. Але всі погоджувалися, що не було нікого безжальнішого до ворогів Святої Віри.

Пані Добромир збагнула усе негайно.

— Таких ворогів, як, приміром, князь Станіс та його червона ворожбитка?

— Ой, а справді? Чом би й ні? — захихотіла Серсея, наче мале дівчисько. — Чи не розкоркувати нам глек наливки та не прославити запал Синів Воїна, щоб не нудьгувати дорогою додому?

— За Синів Воїна та блискучий розум королеви-намісниці! За Серсею, Першу тако наречену!

Наливка була солодка й міцна, як Серсеїна перемога; ноші пливли містом, наче на хвилях мрій. Але біля підніжжя Аегонового пагорба вони зустріли Маргерію Тирел та її сестер, що саме поверталися з прогулянки верхи. «Де б я

не поїхала, нема від неї порятунку» — скривилася подумки Серсея, коли погляд її знайшов малу королеву.

Позаду Маргерії тягнувся довгий хвіст двірського панства, стражників та челяді; багато з челядинів тягли кошики, повні свіжих квітів. Кожна з Маргерійчиних сестер у перших мала серед почту свого залицяльника: Елінора їхала поруч із довготелесим та незграбним зброєносцем Алином Амброзом, з яким була заручена; пан Таллад — поруч із сором'язливою Аллою, однорукий Марк Мулендор — з Меггою, пухкою та сміхотливою. Близнюки Рожвини супроводжували ще двох панянок з почту Маргерії: Мередиту Журав та Янну Фосовей. Усе жіноцтво вплело квіти у волосся. До походу приєднався і Джалабар Ксого, і пан Ламберт Червонокрут із пов'язкою на оці, а ще — молодий вродливий співець, відомий на прізвисько Блакитний Бард.

«І певно ж, малу королеву повинен супроводжувати лицар Королегвардії, і певно ж, це має бути Лицар Квітів.» У білому

лускатою обладунку з золотим карбом пан Лорас блищав, наче ясне сонце. Він більше не наважувався вимагати віддати йому Томена в навчання, та однак малий король проводив у його товаристві забагато часу. Щоразу, як Томен повертався після дня з молодого дружиною, в нього тільки й балачок було: пан Лорас зробив це, пан Лорас сказав те...

Маргерія привіталася, коли два почти стрілися, і поїхала поруч з королевиними ношами. Щоки її червонілися, каштанові кучері стікали водоспадом на плечі й ворушилися з кожним подихом вітру.

— Ми збирали квіти у королівській пущі! — повідомила вона.

«Сама знаю, де ти швендяла» — подумала королева. Її споглядачі добре тямили свою справу і доповідали про кожен крок Маргерії. «Така невтомна — ця наша юна королева.» Трьох днів не минало, щоб вона не вибиралася кудись гуляти верхи. Інколи вони з почтом рушали гостинцем на Росбі — збирати дорогою мушлі та обідати на березі моря. Іншим разом

Маргерія перетинала річку полювати з соколами. Полюбляла мала королева і кататися човном вгору та вниз Чорноводою без певної мети, просто задля розваги. Бувало, на неї нападав благочестивий настрій — тоді вона залишала замок, щоб помолитися у Септі Баелора. Маргерія витрачала гроші в десятку різних швачок, була знана усіма золотих справ майстрами в місті; її навіть бачили на рибному базарі коло Грязючної брами, де вона переглядала свіжий денний вилов. Але хай куди вона йшла, простолюддя підлещувалося їй до ніг, а пані Маргерія робила все, щоб роздмухати вогонь палкої любові чорного наброду. Мала королева роздавала гроші жебракам, купувала гарячі пироги з возиків на вулицях, зупиняла коня тут і там, щоб побалакати з торговцями чи ремісниками.

Якби була її воля, вона б давно примусила Томена робити всі справи разом з нею. Щоразу, як Маргерія кликала короля приєднатися до неї та її квочок задля прогулянки чи забави, малий біг до матері — благав відпустити його з

дружиною. Кілька разів королева навіть давала згоду — хоча б задля того, щоб пан Озней побув у товаристві Маргерії кілька зайвих годин. «І який мені з того Озней хосен? Сама зневіра.»

— Пам'ятаєш день, коли твоя сестра відпливла у Дорн? — запитала Серсея сина. — Пригадуєш, що вчинила юрба дорогою до замку? Пам'ятаєш ревище, каміння, лайки, прокляття?

Але завдяки своїй малій королеві юний король був глухий до голосу розуму.

— Якщо ми буватимемо серед людей, вони нас люблять і не чіпатимуть.

— Юрба так любила жирного верховного септона, що розірвала його на шматки. Святу людину, уособлення богів на землі! — нагадала йому королева. Але король тільки насупився і замовк.

«Ось чого домагається Маргерія. Щодня пробує так чи сяк вкрати його в мене.» Джофрі бачив би її змовницьку посмішку наскрізь. Він поставив би малу гадюку на місце.

Але де Томенові, м'якосердому та поступливому, рівнятися з братом! «Вона знала, що Джоф з його міцною волею їй не по зубах, — подумала Серсея, пригадавши знайдену Кайбурном золоту монету. — Щоб дім Тирел мав надію правити, їм треба було прибрати Джофрі.»

Раптом їй пригадалося, як Маргерія та її бридка баба колись змовилися віддати Сансу Старк за старшого брата малої королеви — каліку Віласа. Князь Тайвин тоді встиг на поле бою першим — віддав Сансу за Тиріона. Але ж змова вже склалася, і її нікуди не подінеш. «Вони всі тут по вуха вгрузли, — подумала вона і здригнулася. — Тирели підкупили ключників, щоб ті звільнили Тиріона. І повезли трояндовим гостинцем до його ницої нареченої. Тепер, мабуть, сидять собі у Вирії за мурами з троянд і глузують.»

— Шкода, що ви не поїхали з нами, ваша милосте, — белькотіла мала змовниця дорогою вгору пагорбом Аегона. — Ми б так чудово відпочили! Дерева зараз стоять убрані в золото

і черлень, усюди стільки квітів. І каштанів теж. Ми трохи засмажили дорогою додому.

— Мені нема коли вештатися лісом і збирати квіточки, — відповіла Серсея. — Хтось має правити королівством.

— Лише одним, ваша милосте? Але ж у Семицарстві їх сім. Хто править рештою? — весело захихотіла Маргерія. — Сподіваюся, ви пробачите мені жарт. Я розумію, який тягар лежить на ваших плечах. Якби ж ви дозволили мені поділити його з вами! Адже, напевне, я можу чимось допомогти. Тоді люди перестали б казати, що ми з вами — дві суперниці, які змагаються за короля.

— Невже люди таке кажуть? — посміхнулася Серсея. — Дурниці. Я не вважала тебе за суперницю навіть на мить.

— Яка радість це чути. — Дівчисько, схоже, не втямило, як їй щойно вкоротили язика. — Ви з Томеном маєте наступного разу поїхати з нами. Вашій милості так сподобається! Нам грав і співав Блакитний Бард, а пан Таллад показав, як простолюдці б'ються довгими

кисями. Восени ліси стоять такі пречудово гарні!

— Мій покійний чоловік теж кохався у справах лісових.

У перші роки шлюбу Роберт часто і настирливо вмовляв її поїхати з ним на полювання, але Серсея завжди знаходила, як відбрехатися. Пристрасть чоловіка до ловів давала їй змогу крадькома зустрічатися з Хайме. «Золоті дні, срібні ночі.» Вони танцювали небезпечний танок — хто б казав. У Червоному Дитинці ніколи не бракувало пильних очей та вух, і ніхто не був певний, коли саме повернеться Роберт. Але небезпека чомусь лише додавала їхнім зустрічам смаку.

— Одначе краса може ховати під собою смертельні небезпеки, — застерегла Серсея малу королеву. — Адже саме в лісі Роберт втратив життя.

Маргерія посміхнулася до пана Лораса — чарівною сестринською посмішкою, повною любові та приязні.

— Ваша милість такі добрі, що непокояться

за мене. Але брат чудово мене захищає.

«Їдь і полюй, — заохочувала Серсея Роберта півсотні разів. — Брат чудово мене захищає.» Вона пригадала сказане раніше Таєною, і з її вуст зірвався напад реготу.

— Ваша милість чарівно сміються, — збентежено посміхнулася пані Маргерія. — Чи не можна дізнатися дотеп, який вас так розважив?

— Неодмінно, — відповіла королева, опанувавши себе. — Скоро дізнаєтеся.

Наскочник

Тулумбаси застукотіли бойовий лад. «Залізна перемога» ринула вперед, ріжучи тараном мінливі зелені води. Менший корабель попереду саме розвертався, збурюючи веслами море. На прапорі його майоріли троянди: на носі й стерні — біла на червоному щиті, на верхівці щогли — золота на полі зеленому, наче трава. «Залізна перемога» тяжко вдарила їй у бік, аж половина наступального загону попадала з ніг. Залунала солодка для капітанових вух музика — затріщали й репнули весла.

Великий керманіч ринув через облявок і став на ноги на нижчому чардаку іншого корабля, розвіваючи за спиною золотим корзном. Білі троянди відсахнулися назад — як робили усі вояки по всіх усядах земних, коли

бачили Віктаріона Грейджоя у повній броні, зі схованим за кракеновим шоломом обличчям. У руках вони стискали мечі, списи й сокири, але дев'ятеро з кожних десяти не мали на собі обладунків, а десятий — хіба шкіряного кубрака з нашитою лускою. «Де їм до залізників, — презирливо скривився Віктаріон. — Потонути страхаються!»

— Гир на нього! — заволав один. — Він тут сам! Бийте його!

— Бийте! — заревів Віктаріон у відповідь. — Прийдіть і убийте, коли кишка не слабка!

І зусібіч ринули на нього воїни троянди з сірою крицею в руках та смертним жахом у очах. Страх розлився у повітрі — Віктаріон відчув його на язика. Праворуч і ліворуч заходився він вкладати ворогів: першому відрубав руку до ліктя, другому навпіл розчахнув плече. Третій глибоко встромив сокиру в м'яку сосну Віктаріонового щита, але великий керманіч загилив ним дурневі у обличчя, збив додолу і зарубав, поки той силувався підвестися. Його власна сокира на

мить застрягла у ребрах забитого; поки Віктаріон її виймав, йому між лопаток тицьнули списом — наче кулаком по спині вдарили. Віктаріон крутнувся і щосили опустив сокиру на голову списникові, аж у плечі відчувши удар, що пробив тому шолом і розвалив череп. Убитий ще мить хилився непевно, доки капітан не вирвав своє залізо з його голови; тоді труп нарешті ляпнувся на чардак, враз послабнувши руками й ногами — схожий радше на п'яного, ніж на мертвого.

На чардаку навколо Віктаріона вже юрмилися його залізники. Він почув, як висе Вульф Одновухий, стаючи до роботи; помітив краєм ока Рагнора Пайка у іржавій кольчuzі; побачив, як Нут Голій кидає метального топірця просто ворогові в груди. Віктаріон зарубав ще одного, потім іще; убив би й третього, але до нього першим устиг Рагнор.

— Добрий удар! — схвально заревів Віктаріон, обернувся пошукати наступну жертву для своєї сокири і побачив через чардак тутешнього капітана. Його білий вапенрок був

заплямований кров'ю та тельбухами, але Віктаріон розібрав герба на грудях — білу троянду всередині черленого щитика. Той самий знак ніс капітан і на своєму щиті — посеред білого поля з черленим зубчастим краєм.

— Гей, ти! — заревів залізний капітан посеред різанини. — Ти, з трояндою! Це ти князь на Південь-Щиті?

Ворог підняв забороло і показав безбороде обличчя.

— Батьків син і спадкоємець, лицар Талберт Серрі! А ти хто будеш, кракене?

— Твоя смерть! — гарикнув Віктаріон і ринув уперед.

Пан Серрі стрибнув йому назустріч. Його меча кували в замку з доброї дзвінкої криці; в руках молодого лицаря вона аж співала. Перший удар був низький, Віктаріон відбив його сокирою; другий поцілив залізного капітана по шоломові, перш ніж він устиг підняти щита. Віктаріон відповів бічним ударом сокири, що втрапив на щит Серрі.

Полетіли тріски, біла троянда репнула вздовж із милим вухові хряскотом. Меч-півторака молодого лицаря брязнув Віктаріонові по стегні — раз, другий, третій. Залізо вищало під залізом. «Швидкий малий» — подумав залізний капітан і у відповідь страшно вдарив щитом просто Серрі в обличчя, змусивши запнутися назад до облавку. Віктаріон миттю здійняв сокиру і вклав у неї всю вагу, прагнучи розчахнути юнака від шиї до проміжжя. Але Серрі ухилився півобертом, сокира врізалася у облавок, розкидаючи тріски, і застрягла, коли Віктаріон спробував її висмикнути. Чардак нахилився під ногами, залізний капітан упав на коліно.

Пан Талберт відкинув потрощеного щита і щосили рубонув донизу мечем. Віктаріонів щит скособочився при падінні й не зупинив удару. Капітан схопив клинок Серрі у залізний кулак; зчленовала сталь лунко хруснула, різкий біль змусив застогнати. Але Віктаріон не розгубився.

— Я теж швидкий нівроку, хлопче! —

вигукнув він, викручуючи меча з лицаревої руки і викидаючи у море.

Панові Талберту очі вилізли на лоба.

— Меч!...

Віктаріон ухопив юнака за горло скривавленою долонею.

— Ходи й дістань! — загарчав він, виштовхуючи пана Талберта Серрі через облявок у заплямовані кров'ю води.

Перемога над лицарем дала йому хвилю часу висмикнути сокиру з дерева. Білі троянди відкочувалися назад перед могутнім залізним припливом. Хтось намагався сховатися унизу, хтось благав змилюватися. Віктаріон чув, як тепла кров цебенить пальцями під кольчужною сіткою, вивареною шкірою та зчленованою бляхою, але то було пусте. Навколо щогли кілька ворогів стали пліч-о-пліч тісним кільцем до впертої оборони. «Ну хоч кількоро — не вівці, а воїни. Загинуть, аби не здатися.» Віктаріон вирішив подарувати їм те, чого вони так ждали — брязнув сокирою на власному щиті й ринув у напад.

Потоплий Бог не на те виліпив Віктаріона Грейджоя, щоб змагатися промовами на король-вічі або винюхувати підступних болотяних тварюк у смердючій багві. Якщо бог навіщось послав його на землю — то це стояти вбраним у залізо з мокрою червоною сокирою в руці, роздаючи смерть навкруги кожним її ударом.

Оборонці одразу ж накинулися і спереду, і ззаду, та хісна з їхніх мечів було стільки, як із вербових лозин. Жоден клинок не пробив важку панцирну броню Віктаріона Грейджоя, жодному ворогові капітан не дав часу намацати слабке зчленування, де тіло берегли самі лише шкіра і кольчуга. Хай нападників було троє, четверо, а чи й п'ятеро — байдуже. Він убивав їх одного за одним, покладаючись у обороні на міцний обладунок. А коли один ворог падав, лють великого керманіча Залізного Флоту оберталася на наступного.

Останній супротивник, певно, був коваль, бо рамена мав бичачі, а одну руку м'язистішу за іншу. Обладунок його складався з товсто

підбитого кубрака з лускою і шапчини вивареної шкіри. Єдиний завданий ним удар докінчив руїну Віктаріонового щита, зате капітан у відповідь розчерепив йому голову навпіл. «Якби ж із Воронячим Оком було так просто.» Коли Віктаріон висмикнув сокиру, голова коваля наче вибухнула; навсібіч розлетілися кістяні скалки, шматки мозку та бризки крові, а труп упав ницьма просто йому під ноги. «Про милість благаєш? Запізно!» — подумав Віктаріон, виплутуючись від покійника.

Чардак під ногами був слизький, мертві громадилися купами з кожного боку. Капітан відкинув щита і жадібно вдихнув повітря.

— Пане великий керманичу! — почув він слова Голія. — Ми їх здолали. Перемога наша.

Море навколо юрмилося кораблями. Якись із них догоряли, інші тонули, а деякі розтрощилися на шматки. Між коробами суден вода кипіла густо, наче юшка — трупами, зламаними веслами, людьми, що чіплялися до уламків. Удалині до гирла Мандеру поспіхом

тікало з півдесятка південських лодій. «Хай тікають, — подумав Віктаріон, — хай розкажуть, що тут сталося.» Коли вояк обертає хвіст і тікає з битви — то вже не вояк.

Очі йому пекло від поту, що натік за час битви. Двійко веслярів допомогли відчепити і зняти кракенового шолома. Віктаріон витер чоло правицею.

— Той лицар, — загуркотів він, — білої троянди. Хтось витяг його з води?

Княжий син мав коштувати чималого викупу — від батька, якщо князь Серрі уцілів у битві, або від зверхника у Вирії, якщо ні. Але ніхто з залізників не бачив, що сталося з лицарем, коли той перекинувся через облавок — мабуть, таки потонув.

— Яко бився, тако хай бенкетує у підводних палатах Потоплого Бога, — врочисто проказав Віктаріон.

Мешканці Щитових островів вважали себе за мореплавців, але море перетинали з повними страху серцями, а в битву ходили легко вбраними, боячись потонути. Молодий

Серрі був інакший. «Хоробрий юнак, — подумав Віктаріон. — Майже залізного роду.»

Захоплений корабель Віктаріон віддав під провід Рагнорові Пайку, призначив тузінь людей жеглярами на нову здобич і видерся назад на власну «Залізну перемогу».

— Заберіть у бранців броню та зброю, перев'яжіть рани, — наказав він Нутові Голюю. — Хто помирає — тих у море. Хто з них благатиме про милість — уріжте горлянку, і туди ж.

До таких боягузів Віктаріон не мав нічого, крім відрази; краще потонути у водах морських, ніж у власній крові.

— Хочу знати лік захоплених нами кораблів. Хочу знати, кого з лицарів та паничів ми узяли в полон. І прапори їхні теж зберіть.

Одного дня він повісить їх у своєму замку — щоб у німечній старості пригадувати ворогів, подоланих у розквіті молодих сил.

— Зробимо, — вишкірився Нут. — А перемога таки величенька!

«Еге ж, — подумки погодився Віктаріон, —

велична перемога Воронячого Ока та його ворожбитів.»

Коли новина досягне Дубоциту, інші капітани знову горлатимуть ім'я його брата. Еурон звабив їх масним язиком, усміхненим оком, приохотив до своєї справи здобиччю з півсотні далеких земель: золотом та сріблом, багатими обладунками, кривими мечами з золотими руків'ями, кинджалами валерійського булату, шкурами смугастих тигрів та плямистих барсів, нефритовими мантикорами та стародавніми валерійськими сфінксами, скринями мушкату, гвоздики та шапрану, іклами коштовної кістки, рогами однорогів, зеленим та жовтим пір'ям з Літнього моря, сувоями тонких шовків та мерехтливих альтембасів... і все ж то був дешевий дріб'язок порівняно з оцим. «Тепер він подарує їм смак перемоги та здобутку, і всі капітани прихиляться до нього навік» — подумав великий керманіч. Думка залишила гіркий смак на язичку. «Це ж моя перемога, не його. Де був він? Байдикував у замку на Дубоциті?

Спершу вкрав у мене дружину і престол, а тепер краде перемогу?»

Віктаріон Грейджой народився і виріс покірним слугою своєї родини. Змалку звик ховатися у тіні братів, у всіх справах непохитно стояв під Балоновим прапором. Коли в Балона народилися сини, Віктаріон скорився думці, що одного дня схилить коліна і перед тим з небожів, хто обійме батьків Морекамінний Престол. Але Потоплий Бог закликав Балона до підводних палат разом із синами, і тепер Віктаріон не міг називати Еурона королем без смаку жовчі у горлі.

Свіжий вітер приємно холодив обличчя; в горлянці буяла шалена спрага. Після битви Віктаріонові завжди кортіло випити вина. Він лишив Нута старшим на чардаку і пішов униз. У тісній бесіді коло стерна він знайшов свою смаглявку мокрою та охочою — напевне, битва їй теж розігріла кров. Віктаріон узяв її двічі, майже без перерви. Коли він скінчив, її грудьми, стегнами та животом розмазалася кров — його кров, від порізу в долоні.

Смаглявка змила її кип'яченим оцтом.

— Придумав він непогано, гудити не буду,
— казав великий керманіч, поки вона стояла
на колінах, пораючись. — Тепер Мандер
відкритий для нас, як за старих часів.

То була річка повільна, широка, лінива, але
зрадлива — з численними мілинами та
водокрутами. Більшість морських суден не
зважувалися запливати за Вирій, але лодії
сиділи мілко і досягали угору течією аж до
Лихомостя. За днів давно минулих залізяни
зухвало ходили річковим шляхом, плюндруючи
й беручи здобич на Мандері та його притоках...
доки зеленорукі королі не озброїли рибалок на
чотирьох малих острівцях коло гирла Мандера
і не зробили їх своїм річковим щитом.

Відтоді промайнуло дві тисячі років, але у
вартових вежах уздовж скелястих берегів сиві
старці досі пильно чатували море за звичаями
минулого. Помітивши лодії на виднокраї, старі
запалювали сторожові вогні; тоді від скелі до
скелі, від острова до острова біг тривожний
заклик. «Гвалт! Ворог! Наскочники! Розбій!»

Коли рибалки й рільники бачили на високих вершинах вогні, то кидали тенета і плуги, брали до рук сокири і мечі. З замків виступали князі, а з ними — лицарі та служивий люд. Ревли бойові роги понад водами від Зеленощита до Сірощита, від Дубощита до Південь-Щита, і лодії вислизали з укритих мохом сховищ по берегах, і зблискували під сонцем весла, і поспішала берегова варта через протоки, щоб закоркувати Мандер, а наскочників на ньому вистежити й виловити на лиху долю.

Еурон вислав Торвольда Бурозуба та Рудого Весляра вгору Мандером з тузнем швидких лодій, щоб володарі Щитових островів кинулися за ними навздогін. І коли морем нарешті прибула головна залізна потуга, самі острови лишилися боронити лише жменя вояків. Залізники накотили з вечірнім припливом, ховаючись від старечих очей у вартових вежах за сяйвом західного сонця — аж доки не стало пізно. Вітер дмухав у спину — як і впродовж усього шляху зі Старого Вику. На

кораблях шепотілися, що до вітру доклали рук Еуронові чаклуни, що Вороняче Око піддобрився до Бурбога кривавою жертвою. Бо як інакше насмілився б він запливти так далеко на захід замість скрадатися вздовж берегів, як велося від дідів-прадідів?

Заліз'яни витягли лодії на кам'янисті береги й ринули в лілові сутінки зі сталлю в руках. Дотоді на верхівках скель уже палали вогні, але майже нікого не лишилося, щоб здійснити зброю на їхній заклик. Сіроцит, Зеленоцит і Південь-Щит упали ще до сходу сонця. Дубоцит протримався довше на пів-добі. А коли вояцтво Чотирьох Щитів покинуло погоню за Торвольдом і Рудим Веслярем та повернулося униз річкою, в гирлі Мандера на них чекав Залізний Флот.

— Все так і вийшло, як казав Еурон, — розповідав Віктаріон смаглявці, поки та перев'язувала йому рани лляним полотном. — Напевне, чаклуни наворожили.

Квелон Покір пошепки переповів йому, що Вороняче Око на своїй «Тиші» має аж трьох:

чудернацьких, моторошних, але перетворених на покірних рабів.

— Щоб вигравати битви, йому досі потрібен я, — бурчав Віктаріон. — З ворожбитів, мабуть, є користь, але вороги перемагаються кров'ю та залізом.

Від оцту рана заболіла ще сильніше. Віктаріон відштовхнув жінку, стиснув кулак і скривився.

— Неси вина.

Капітан випив його у п'їтмі, похмуро міркуючи про брата. «Якщо завдати удару не власноруч, то чи однаково я стану братовбивцею?» Віктаріон не боявся жодної людини на світі, але прокляття Потоплого Бога змушувало замислитися. «Якщо хтось уб'є його за моїм наказом, чи ляже кривава пляма на мої руки?» Аерон Мокрочуб напевне знав би відповідь, але жрець лишився десь на Залізних островах, сподіваючись підняти залізників на бунт проти нового короля. «Нут Голій уміє поголити людину кидком сокири з десяти сажнів. Жодна з Еуронових почвар не встоїть

проти Вульфа Однорухого чи Андріка Несміянця. Будь-хто з них може це зробити.» Але капітан знав: що людина може зробити і що вона зробить — то дві різні речі.

— Еуронове блюзнірство накличе на усіх нас лють Потоплого Бога, — напроорокував Аерон ще на Старому Вику. — Ми маємо зупинити його, брате. Адже ми — однієї з Балонем крові, хіба ні?

— Він теж, — відповів Віктаріон. — Мені воно не до смаку так само, як тобі. Але Еурон — король. Твоє король-віче його обрало, а ти власноруч поклав йому вінця на голову!

— Так, поклав, — погодився жрець, капотячи водоростями у волоссі, — але радо зірву з його чола і покладу на твоє. Бо лише ти маєш силу боротися!

— Його підніс у королі сам Потоплий Бог, — скривився Віктаріон. — Хай Потоплий Бог його і скидає.

Аерон окинув брата гнівним поглядом — тим, від якого каламутніли криниці й висихали черева в жінок.

— То не була воля божа і божі слова! Всі знають, що Еурон тримає на своїй червоній посудині чаклунів, бридких ворожбитів. То вони наслали на нас якусь химородь, щоб ми не почули чистий голос моря. Капітани-королі сп'яніли від балачок про драконів.

— Сп'яніли і злякалися отого рогу. Ти чув, як він сурмив. Та байдуже — однак Еурон є нашим королем.

— Не моїм! — проголосив жрець. — Потоплий Бог помагає відважним, а не тим, хто скиглить під чардаком, коли насувається шторм! Якщо ти не поворухнешся прибрати Вороняче Око з Морекамінного Престолу, я муситиму взятися до справи самотуж.

— Як саме? Ти не маєш ані кораблів, ані мечів.

— Я маю голос, — відповів жрець, — і мого бога зі мною. Мені належить сила моря — та сила, якій Вороняче Око не в змозі протистояти. Хвилі розбиваються на горі, але накочують знов і знов, і зрештою там, де стояла гора, лежатиме лише купа каміння. А тоді й

каміння рознесеться хвилями та змелеться у морі на віки вічні.

— Каміння? — буркнув Віктаріон. — Ти божевільний, якщо гадаєш скинути Вороняче Око балачками про хвилі та каміння.

— Хвилі — то наші залізяни, — відповів Мокрочуб. — Не зацні та вельможні, а орачі нив і риболови моря. Капітани та королі піднесли Еурона до влади, а скинуть його прості та сумирні. Я піду на Великий Вик, на Харло, на Косач, на сам Пайк. У кожному селі та містечку пролунають мої слова. «Не сидіти безбожникові на Морекамінному Престолі!»

Божий слуга струснув кошлатою головою і віддалився у ніч тихими кроками. Коли наступного дня зійшло сонце, Аерона Грейджоя вже не було на Великому Вику, і навіть його потопельники не знали, куди він подівся. Казали, Вороняче Око лише засміявся, коли почув про зникнення брата.

Та хоч жрець і зник, його застороги лишилися у пам'яті. Віктаріон мимохіть пригадав ще й слова Баелора Чорноплива:

«Балон був божевільний, Аерон — іще гірший, а Еурон — найбожевільніший з усіх.» Молодий князь спробував утекти додому після корольвіча, відмовившись визнати Еурона своїм зверхником. Але Залізний Флот замкнув затоку — Віктаріон Грейджой-бо звик до покори старшим у родині, а Еурон тепер носив плавникову корону. «Нічного літуна» перестріли в морі, князя Черноплива доправили до короля в кайданах, і Еуронови німі почвари розтяли його на сім частин — на підношення семи богам зелених земель, яким уклонявся неборака.

За винагороду вірній службі новий король подарував Віктаріонові смагляву жінку, взяту з невільницького корабля, що плив до Лису.

— Не хочу я твоїх недоїдків, — презирливо відмовився капітан.

Проте коли Вороняче Око сказав, що заріже невільницю, якщо вона Віктаріонові ні до чого, залізний керманіч неохоче скорився долі. Язика смаглявці вийняли, та в іншому вона лишилася неушкодженою, ще й гарною на

вроду, зі шкірою, схожою на темне масне дерево. І все ж, коли Віктаріон дивився на неї, то мимоволі згадував першу жінку, подаровану братом, щоб зробити його чоловіком.

Віктаріон хотів був узяти смаглявку ще раз, але не мав сили.

— Принеси ще міх вина, — наказав він, — а тоді забирайся.

Коли жінка повернулася з міхом кислого червоного, капітан пішов з ним нагору — подихати чистим морським повітрям. Половину міха він випив сам, половину вилив у море за душі всіх загиблих.

«Залізна перемога» простояла в гирлі Мандера ще кілька годин. Більша частина Залізного Флоту вирушила на Дубоцит, але Віктаріон лишив собі «Журбу», «Князя Дагона», «Залізний вітер» та «Дівине лихо» за позадній сторожовий загін. Вони витягли усіх уцілілих з моря і подивилися, як тоне «Важка рука» під вагою корабля, який сама ж протаранила. Коли вона зникла під водою, Віктаріон уже мав потрібний йому список. Він втратив шість

кораблів, а здобув тридцять і вісім.

— Непогано, — мовив він Нутові. — Тепер до весел. Повертаймося до Клепальні.

Веслярі налягли на весла, стерничий наставив ніс на Дубоцит, а залізний керманіч знову пішов під чардак.

— Я б його вбив, їй-бо, — сказав він смаглявці. — Хай який це гріх — убивати свого короля, а ще гірший — убивати власного брата.

Він спохмурнів.

— Аша мала б віддати мені свій голос.

Як вона сподівалася прихилити до себе капітанів-королів ріпою та шишками? «Хай Балонової крові, та однак дурне дівчисько.» Після король-віча вона втекла з острова. Того вечора, коли на Еуронову голову поклали вінця з плавникового дерева, Аша зі своїми прибічниками здиміла світ за очі. Десь у душі Віктаріон навіть радів, що так сталося. «Якщо в дівчиська лишилося трохи кебети, вона побереться з якимось північним паном і житиме в його замку, ніколи не потикаючись до моря і Еурана Воронячого Ока.»

— Клепальня! Місто князя Клепача, великий керманичу! — заволав жегляр.

Віктаріон підвівся. Вино пригамувало тупий біль у руці. Може, варто було показати долоню маестрові Клепача... якби той лишився живий. Капітан дістався чардаку саме тоді, коли корабель обходив ріг острова. Розташування замку князя Клепача над гаванню нагадало йому Княж-Пристань, хоча тутешнє містечко було вдвічі більше. Два десятки лодій нищпорили у водах затоки, розвіваючи кракеном на щоглах. Ще кількасот лежали на прибережному камінні або стояли припнуті до пришибів уздовж гавані. Коло найбільшого, кам'яного, три великі кочі та з тузінь менших приймали здобич і харчі. Віктаріон наказав, щоб «Залізна перемога» кинула котву.

— І спустіть човна.

Містечко стояло незвично принишкле. Більшість крамниць, майстерень та домівок було пограбовано, про що свідчили розтрошені двері й відламані віконниці. Але спалили доценту самий лише септ. На вулицях

валялися трупи, на кожному вже сиділо по кілька гайворонів. Серед трупів рухалася купка понурих уцілілих мешканців, відганяючи птахів та закидаючи мерців до гарби на поховання. Віктаріон огидливо скривився. Жоден справжній син моря не схотів би гнити під землею. Як він звідти потрапить на вічну учту до підводних палат Потоплого Бога?

Серед кораблів, які вони проминали, знайшлася і «Тиша». Віктаріонів погляд привабила залізна подоба на її носі — діва без рота з простягнутою рукою та розмаяним на вітрі волоссям. Перломутерові очі ніби спостерігали за ним. «Ні, спершу вона мала рота, як і кожна жінка — але потім Вороняче Око його зашив.»

Наближаючись до берега, він помітив вервечку жінок та дітей, зігнаних на чардак одного з великих кочів. У деяких руки були сплутані за спиною, у всіх на шиї накинута було конопляні зашморги.

— Хто це? — запитав він хлопців, що припинали його човна.

— Вдови й сироти. Їх продадуть у рабство.

— Продадуть?!

На Залізних островах не торгували рабами — там тримали робів. Роб мусив служити, але не був майном. Його діти народжувалися вільними — за умови, що їх віддавали Потоплому Богові. Робів ніколи не купували й не продавали за золото. Воїн платив за роба залізну ціну і не міг здобути його інакше.

— За звичаєм їх слід зробити рабами або дружинами з солі, — буркнув Віктаріон.

— Такий наказ короля, — відповіли йому.

— Сильні завжди беруть у слабких, — мовив Нут Голій. — Роби, раби, то байдуже. Їхні чоловіки не зуміли їх захистити — тепер вони у нашій ласці.

«Це не наш старий звичай» — хотів був заперечити Віктаріон, але не мав часу сперечатися. Чутки про перемогу обігнали його, і тепер на березі купчилися люди, бажаючи привітати. Віктаріон дозволив їм галасувати і підлещуватися, аж доки один не заходився хвалити зухвалу відвагу Еурона в

морі.

— О так, то було зухвало — вийти в море, не бачачи землі, щоб ці острови не взнали про наше наближення, — загарчав він. — Але перетнути світ у пошуках драконів — то справа інша. Там самої лише зухвалості замало.

Не чекаючи відповіді, Віктаріон проштовхався крізь юрбу і попрямував до замку.

Замок князя Клепача був не надто великий, але міцний, з товстими мурами і дубовими воротами, набитими нютами. Ворота прикрашав старовинний герб його дому — дубовий щит з залізними цвяхами проти хвилястого синьо-білого поля. Але над зеленими дахами замкових веж нині майорів кракен дому Грейджой, а браму було виламано і спалено. Мурами ходили залізники зі списами та сокирами, а з ними кількоро Еуронових заморських почвар.

На подвір'ї Віктаріон натрапив на Горольда Дівера та старого Трима за тихою розмовою з Родріком Харло. Нут Голій, забачивши їх,

завзято тюгукнув.

— Гей, Читайте! — вигукнув він. — Чого пика така похмура? Дарма ти нам біду пророчив. Ось наша перемога і наша здобич!

Князь Харло стиснув вуста.

— Оці скелі в морі? Всі чотири разом не складуть одного Харла. Ну нехай ми здобули кілька каменяк, дерев і блискучих брязкалець. А до них — ворожість дому Тирел.

— Це тих, що квіточки-трояндочки? — зареготав Нут. — Що троянда заподіє кракенам з морських глибин? Ми забрали в них щити і розтрощили на шматки. Хто їх тепер захистить?

— Вирій, — відповів Читайте. — Скоро проти нас, Голію, зберуть усю потугу Обширу. І тоді ти, можливо, втямиш, що деякі троянди мають сталеві шпичаки.

Трим кивнув, поклавши руку на руків'я Червоного Дощу.

— Князь Тарлі має обіручник Серцеруб, викуваний з валерійського булату, і завжди іде з передовим полком князя Тирела.

Віктаріон спалахнув гнівом.

— То хай приходить! Я заберу собі його меча, як твій пращур забрав Червоний Дощ. Хай усі приходять, ще й Ланістерів приводять! Лев — лютий звір на суходолі, але у морі немає рівних кракенові.

Капітан ладен був віддати половину зубів за нагоду спробувати сокиру в битві проти Крулеріза чи Лицаря Квітів. Саме таку битву він розумів і любив понад усе. Вбивцю родичів проклято у очах богів та людей, але хто не вшанує славетного переможного воїна?

— Не переймайтеся, великий керманичу, — мовив Читайло, — вони прийдуть. Його милість сам цього хоче, інакше навіщо б наказав пустити Клепачевих круків?

— Ти забагато читаєш і замало б'єшся, — мовив Нут. — У тебе в жилах молоко тече.

Але Читайло пішов геть, прикинувшись, ніби не чув.

Коли Віктаріон увійшов до трапезної палати замку, там саме бував гучний бенкет. За всіма столами сиділи залізяни: пили, горлали,

жартома зачіпали один одного, вихвалялися убитими ворогами, скоєними звитягами, захопленим добром. Багата здобич текла рікою; нею хизувався мало не кожен. Ліворукий Лукас Кидь і Квелон Покір зірвали зі стін гобелени та накинулися ними, наче корзнами. Гермунд Ботлик повісив собі на груди зверху визолоченого ланістерівського панцира здоровезну низку перлів та гранатів. Андрік Несміянець ввалився до палати з жінкою під кожною пахвою; він не посміхався, зате на кожному пальці мав важкого коштовного персня. Замість мисок, вирізаних зі старого черствого хліба, капітани їли з важких тарелей суцільного срібла.

Нут Голій роздивився навколо і потемнів з люті.

— То це, виходить, Вороняче Око лише нас надіслав назустріч лодіям? А його хлопці похапали собі замки, поплюндрували села, побрали добро і жінок?! А нам що лишили?

— Нам лишилася слава і честь.

— Слава — то добре, — відповів Нут, — а

золото краще.

Віктаріон здвигнув плечима.

— Вороняче Око обіцяє нам увесь Вестерос. Вертоград, Староград, Вирій... там золота удосталь, і тобі вистачить. Годі базікати. Хочу їсти.

За правом крові Віктаріон міг вимагати собі місця на помості, але йому не кортіло обідати поруч із Еуроном та його посіпаками. Натомість він знайшов собі місце на лаві поруч із Ральфом Перебийногою, капітаном «Князя Квелона».

— Велична перемога, великий керманичу, — мовив Перебийного. — Перемога, гідна княжого титулу. Незле вам отримати в нагороду власний острів.

«Князь Віктаріон. Чом би й ні?» Хоч не Морекамінний Престол, та бодай щось.

Гото Харло сидів за столом навпроти, зісмоктуючи м'ясо з кістки. Раптом він відкинув її убік і нахилився вперед.

— На Сіроциті правитиме Лицар. Родич мій. Чув таке?

— Ні. — Віктаріон зиркнув через палату на пана Харраса Харло, що сидів і пив вино з золотого кухля. То був високий, довговидий, суворий чоловік. — З якого дива Еурон дарує йому острів?

Гото простяг порожній кухоль, і бліда жінка у сукні синього оксамиту з визолоченим мереживом наповнила його знову.

— Лицар сам-один захопив Хмуракамінь. Прийшов, устромив прапор перед замком і закликав Хмурів до двобою. Вийшов один, потім другий, потім іще. А він усіх убив... ну не всіх, двійко здалися. По сьомій поразці їхніх поборників септон князя Хмура вирішив, що боги сказали своє слово, і здав замок. — Гото засміявся. — Тепер Лицар буде князем на Сіроциті. Хай щастить! Зате я тепер — спадкоємець Читайла.

Він буцнув кухлем вина собі в груди.

— Гото Горбань, князь Харло! Непогано, га?

— Семеро, кажеш.

Віктаріонові стало цікаво, чи встояв би Присмерк проти його сокири. Він ніколи не

бився з воїном, озброєним валерійським булатом, хоча духопелив Харраса Харло чимало разів, коли вони були зовсім юні. Замолоду Харло приятелював зі старшим Балоновим сином Родріком — тим, що загинув попід мурами Морестражу.

Бенкет був розкішний: найкращі вина, засмажений бик, що спливав кривавим соком, печені качки, цебра свіжих крабів... Великому керманичеві вкинулося в око, що дівки-челядниці при столі чомусь мали на собі тонку вовну й коштовні оксамити. Спочатку він подумав, що то служниць навіщось вдягли у вбрання пані Клепач та її почту, але потім Гото сказав, що то й були сама пані Клепач та весь її почет. Вороняче Око завважив за дотепний жарт примусити їх подавати і наливати. «Служниць» було вісім: сама вельможна пані, ще нівроку на вроду, хоча трохи розповніла, і семеро молодших жінок та дівчат віком від двадцяти п'яти до десяти років — доньок та невісток.

Сам князь Клепач сидів на звичному місці —

у кріслі на помості, вдягнений у панські шати з гербом. Руки та ноги йому прив'язали до крісла, до рота запхали велетенську білу редьку, щоб не казав ані слова... зате все бачив і чув. Вороняче Око обійняв почесне місце одесну його вельможності; на колінах у нього сиділа гарненька повнощока дівчина років сімнадцяти чи вісімнадцяти, розпатлана і босонога, закинувши йому руки на шию.

— Це ще хто? — запитав Віктаріон у найближчих до себе.

— Байстриючка його вельможності! — зареготав Гото. — Перш ніж Еурон узяв замок, її змушували служити родичкам при столі, а їсти з челяддю.

Еурон приклався синіми вустами їй до шиї; дівча захихотіло і щось зашепотіло йому на вухо. Він посміхнувся, знову поцілував її в шию. Білу шкіру дівчини вкривали на шиї та плечах червоні сліди від його рота, схожі на трояндове намисто. Ще один шепіток на вухо... і цього разу Вороняче Око зареготав уголос, а потім брязнув кухлем об стіл, вимагаючи тиші.

— Добрі пані та панянки! — закликав він до своїх шляхетних служниць. — Моя Фалька непокоїться за ваші гарненькі платтячка. Не хоче, бачте, щоб їх заплямувало вино чи сало, замацали брудні пальці. Бо ж я їй пообіцяв, що після бенкету вона обере собі з ваших одєжин усе, що забажає. Тому гайда — хутенько роздягайтеся.

Великою палатою пробігла хвиля реготу. Обличчя князя Клепача побуряковіло — Віктаріонові здалося, що зараз йому голова лусне. Жінки змушено підкорилися; наймолодша заплакала була, та мати втішила її й допомогла розв'язати шворки на спині. За кілька хвилин вони продовжили служити при столах, розносячи глеки вина і наповнюючи кухлі — але тепер голі-голісінькі, як мати народила.

«Ганьбить Клепача, як колись ганьбив мене» — подумав капітан і згадав, як схлипувала його дружина, отримуючи від нього тяжкі удари. Він знав, що на Щитових островах люди часто-густо одружувалися з найближчим колом, як і

залізняка. Одна з голих дівчат-служниць могла бути дружиною пана Талберта Серрі. Одна річ — убити ворога, інша — принизити його. Віктаріон стиснув кулака. З рани крізь лляне полотно зацебеніла кривава юшка.

Тим часом на помості Еурон відштовхнув свою хвойду і видерся на стіл. Капітани почали гатити кухлями та тупотіти ногами.

— Еурон! — волали вони. — Еурон! Еурон!
ЕУРОН!

Віктаріонові здалося, що він знову на король-вічі.

— Я присягнувся подарувати вам Вестерос, — мовив Вороняче Око, дочекавшись тиші, — і ось передобідок. Головну страву, щоправда, ще не спечено... але й цього вечора ми побенкетуємо нівроку!

Смолоскипи уздовж стін яскраво палали; в колі гарячого світла жевріли холодним світлом сині вуста і блакитні очі.

— Що кракен ухопив, те вже не пускає. Колись ці острови були наші. Тепер вони знову повернулися до нас... але потрібні сильні руки,

щоб їх утримати. А тому підведіться, пане Харрасе Харло, князю на Сірощиті.

Тримаючи руку на маківці Присмерку з місячним каменем, з місця підвівся Лицар.

— Підведіться, Андріку Несміянцю, князю на Південь-Щиті.

Андрік відштовхнув своїх жінок і зіп'явся на ноги, наче скеля, що зненацька постала з моря.

— Підведіться, Мароне Вольмарку, князю на Зеленощиті.

Вольмарк — безбородий юнак шістнадцяти років — підвівся, вагаючись. На вигляд він міг князювати хіба що над зайцями.

— І наостанок... підведіться, Нуте Голію, князю на Дубощиті.

У Нута в очах з'явилася осторога — мабуть, злякався, чи не став метою якогось жорстокого жарту.

— Князю? — кавкнув він.

Віктаріон чекав, що Вороняче Око роздасть княжі титули власним посіпакам — Кам'яному Кулакові, Рудому Весляреві, Ліворукому Лукасові Кидю. «Король мусить бути щедрим,

роздавати дарунки з обох рук» — намагався він себе переконати, але інший голос шепотів йому: «Еуронові дарунки отруєно». Віктаріон трохи покрутив думку в голові й раптом усе зрозумів. «Лицар був наказним спадкоємцем Читайла. Андрік Несміянець — міцною правицею Дунстана Трима. Вольмарк іще шмаркач, але від матері має в жилах кров Чорного Гарена. А Голій...»

Віктаріон ухопив Голя за передпліччя і засичав:

— Відмовся!

Нут скоса зиркнув на нього, як на божевільного.

— Відмовитися? Від власного панства-господарства? І хто зробить мене князем навзамін? Ви?

Нут вивільнив руку і став, купаючись у вітальному галасі. «І ось він краде моїх людей» — подумав Віктаріон.

Король Еурон покликав до пані Клепач по новий кухоль вина і високо здійняв його над головою.

— Капітани й королі! Піднімімо келихи за князів на Чотирьох Щитах!

Віктаріон випив із рештою. «Нема вина солодшого, ніж забране у ворога.» Колись йому таке сказали — може, батько, а може, брат Балон. «Одного дня я вип'ю твоє вино, Вороняче Око. І заберу в тебе все, що любе й миле душі твоїй.» Але хіба Еурон мав за душею щось любе й миле?

— Назавтра готуймося впливати, — казав тим часом король. — Наповнимо барила джерельною водою, зберемо кожен мішок зерна і діжку солонини, стільки кіз та овець, скільки зможемо везти. Ті поранені, що зможуть тягти весла — хай тягнуть. Решта лишиться тут — захищати острови для нових князів. Торвольд і Рудий Весляр скоро повернуться з харчами. Наші чардаки дорогою на схід смердітимуть свиньми та курми, зате повернемося ми з драконами!

— Коли? — Голос належав князеві Родріку. — Коли ми повернемося, ваша милосте? За рік? За три? За п'ять? Ваші дракони — за півсвіту

звідси, а на нас насувається осінь.

Читайло виступив наперед, наче зловісний пророк майбутнього лиха.

— Рожвинову протоку стережуть галери. Дорнійський берег — сухий та безплідний, дві тисячі верст водокрутів, скель та схованих заток, де й безпечної висадки не знайдеш. Далі чекають Пороги зі штормами та гніздами лисенійських і мирійських піратів. Якщо вітрила наставить тисяча кораблів, хай три сотні досягне того берега вузького моря... а що далі? В Лисі нам будуть не раді, у Волантисі теж. Де ви знайдете свіжу воду, харчі? Перший шторм розкидає нас половиною світу.

Усмішка заграла на синіх вустах Еурона.

— Я і є шторм, пане князю. Перший і останній. Я водив «Тишу» в дальші подорожі, ніж ця, і далеко небезпечніші. Хіба ви забули? Я плавав крізь Димливе море і бачив Валірію!

Кожен знав, що Валірією досі правило Лихо. Саме море там кипіло і диміло, а землею блукали страшні гемони. Казали, що мореплавець, який хоча б здалеку побачить

вогняні гори Валерії над морськими хвилями, невдовзі помре жахливою смертю. Але Вороняче Око був там і повернувся.

— Справді? — спитав Читайло дуже тихо.

Синя Еуронова усмішка згасла.

— Читайле, — відповів він посеред мовчання, — ти б краще знав свої книжки, а в інші справи носа не пхав.

Віктаріон відчув у палаті неспокій і рішуче зіп'явся на ноги.

— Брате! — загув він могутнім голосом. — Ти не відповів на запитання князя Харло.

Еурон здвигнув плечима.

— Ціни на рабів зростають. Ми продамо наших у Лисі та Волантисі. Цього і тутешньої здобичі вистачить, щоб купити харчів у дорогу.

— То ми вже докотилися до работоргівлі? — запитав Читайло. — І заради чого? Заради драконів, яких ніхто з присутніх не бачив? Тепер ми мусимо ганятися за вигадками п'яних жеглярів аж до дальніх кінців землі?

Присутні забурмотіли і закивали головами, погоджуючись.

— Невільницька затока надто далеко! — вигукнув Ральф Перебийнога.

— І надто близько до Валерії! — заволав Квелон Покір.

Фралег Могутній додав:

— А Вирій поруч. Пошукаймо драконів тут! Тих, які, мов сонце, золотії!

Алвин Гострун мовив:

— На дідька нам пливти світ за очі, коли Мандер просто перед нами?

Рудий Ральф Мурованець скочив на ноги.

— Староград багатший, а Вертоград — іще багатший! Рожвинові кораблі швендяють світами. Варто лишень руку простягти — і найсолодший плід Вестеросу наш!

— Плід?! — Око короля здавалося радше чорним, ніж синім. — Лише боягуз стане красти плоди, коли можна захопити цілий сад!

— Та це ж сад і є! Хай квітне Вертоград під нашою рукою! — гукнув Рудий Ральф, і люди підхопили його заклик.

Вороняче Око мовчки слухав, як вирує людське море навколо нього. А тоді зіскочив зі

столу, вхопив свою хвойду за руку і витяг із палати геть.

«Утік, як побитий собака.» Зненацька — лише за кілька хвилин — Еуронова дупа загрозово захиталася на Морекамінному Престолі. «Залізяни не підуть за ним у Невільницьку затоку. Може, не такі з них дурні пси, як я боявся.» Думка була втішна, і Віктаріонові закортіло її запити. Він перехилив кухоль разом з Голієм — показати, що не заздрить його новому можновладству, хай навіть подарованому з Еуронової руки.

Ззовні вже сідало сонце. За стінами збиралася пільма, зате всередині тьмяним жовтим сяйвом світили смолоскипи, і дим від них купчився під кроквами сірою хмарою. П'яні залізняки завели танок пальців. Ліворукому Лукасу Кидю раптом глянулася одна з доньок князя Клепача, і він узяв її тут-таки просто на столі під лемент її сестер.

Віктаріон відчув, як хтось торкнувся його плеча. Позаду нього стояв один з Еуринових байстрюків-мішанців — хлопчина років десяти

з кучерявим, наче вовна, волоссям і шкірою кольору темного болота.

— Батько бажають говорити з вами.

Віктаріон непевно зіп'явся на ноги. Він був чималенький на зріст, дебелий, широкий у раменах, і вина вміщував теж чимало — але цього вечора випив трохи забагато. «Я власноруч забив її на смерть, — подумав він, — але спершу її вбив Вороняче Око — ще тоді, коли встромився їй між ніг. Я вже не мав вибору.»

Капітан рушив за байстріюком з палати — гвинтовими кам'яними сходами нагору. Гармидер і веселощі потроху спадали, поки не лишилося саме тільки тихе човгання чобіт на камені.

Вороняче Око забрав собі опочивальню князя Клепача разом з його дочкою-байстріючкою. Коли Віктаріон увійшов, дівчина лежала на ліжку голісінька, розкидавши руки й ноги, і тихенько похропувала. Еурон стояв коло вікна, сьорбаючи зі срібного кухля. На ньому була накинута соболина делія, забрана в

Чорноплива, червона латка на оці... та більше нічого.

— Коли я був малий, то бачив уві сні, що літаю, — повідомив він. — Та коли прокидався, то вже не міг відірватися від землі... принаймні так казав мені маестер. Але раптом він помилявся?

Віктаріон чув крізь розчахнуте вікно пахощі моря, хоча у покої тхнуло іншим: вином, кров'ю, любощами. Холодне солоне повітря трохи прочистило йому голову.

— Ти про що?

Еурон обернувся до нього лицем, скрививши сині губи у слабку посмішечку.

— Що як ми у змозі літати? Усі ми. Як дізнатися, не стрибнувши з високої вежі? — У вікно увірвався вітер, поворошив соболину делію. Еуронова оголеність чомусь викликала тривожну огиду. — Адже ніхто не знає насправді, на що здатний, доки не наважиться стрибнути.

— Осьде вікно. Стрибай. — Віктаріонові почав уриватися терпець, ще й боліла поранена

долоня. — Чого ти хочеш?

— Цілого світу. — У Еуроновому оці блимав вогонь. «У його усміхненому оці.» — Вип'єш вина князя Клепача? Немає трунку солодшого, ніж узятий у побитого ворога.

— Немає, — мовив Віктаріон, відводячи очі.
— Прикрийся.

Еурон сів і накинувся делією, сховавши свої чоловічі місця.

— Я забув, що то за дріб'язковий і галасливий набрід — мої залізяни. Я їм дарую драконів, а вони волають про виноград.

— Виноград є справжнім. Виноград має солодкий сік, з нього роблять вино, і воно смакує людям. А з драконів людям що?

— Горе та руїна. — Вороняче Око сьорбнув зі срібного кухля. — Якось, брате, я тримав драконяче яйце ось у цій руці. Мирійський чаклун божився, що вилупить його, якщо я дам рік часу і стільки золота, скільки він попросить. Мені набридли побрехеньки, і я його зарівав. Дивлячись, як його власні тельбухи спливають між пальцями, чародій проказав: «Але ж рік

іще не минув».

Еурон зареготав, потім додав:

— А Крагорн, до слова, помер.

— Хто?

— Хлопак, що дмухав у мій драконовий ріг. Коли маестер його розтяв, то знайшов легені зчорнілими на вугілля.

Віктаріона пересмикнуло.

— Покажи мені те драконяче яйце. Де воно?

— Якось був у чорному гуморі, то викинув у море, — знизав плечима Еурон. — Я тут подумав, що Читайло, певно, має рацію. Завеликий флот на такій відстані разом не втримається — надто далека подорож, надто багато небезпек. Дістатися Невільницької затоки, а потім повернутися мають надію лише найкращі мореплавці на найкращих кораблях. Залізний Флот.

«Залізний Флот належить мені» — подумав Віктаріон. Але нічого не сказав.

Вороняче Око наповнив два кухлі дивним чорним вином, що плинуло поволі, наче мед.

— Випиймо, брате. Скуштуй оцього, —

мовив Еурон і простягнув одного кухля Віктаріонові.

Капітан узяв того кухля, якого брат йому не простягав, і підозріливо нюхнув. Зблизька трунок здавався радше синім, ніж чорним; густий, оліюватий, він смердів гнилою плоттю. Віктаріон спробував малий ковток і поспіхом виплюнув.

— Гидота. Отруїти мене схотів?

— Не отруїти, а пролупити тобі очі.

Еурон добряче хильнув з власного кухля і посміхнувся.

— «Вечірня тінь», вино чаклунів. Я натрапив на барильце, коли захопив такий собі галеас аж із Карфу, що віз гвоздику та мушкат, сорок сувоїв зеленого шовку і чотирьох ворожбитів, що розказали мені чудернацьку казку. Один насмівся погрожувати; я його вбив і згодував іншим трьом. Попервах вони не хотіли жерти плоть власного приятеля, та коли добре зголодніли, то роздумалися. Зрештою, люди — теж м'ясо.

«Балон був божевільний, Аерон — ще

гірший, а Еурон — найбожевільніший з усіх.» Віктаріон вже відвертався, щоб піти, коли Вороняче Око вимовив:

— Король мусить мати дружину, щоб народила йому спадкоємців. Брате! Ти мені потрібен. Ти попливеш до Невільницької затоки? Привезеш мені звідти кохану наречену?

«Я колись теж мав кохану.» Руки Віктаріона стиснулися в кулаки, на підлогу впала крапля крові. «Згодувати б тебе крабам, побитого до крові й червоного м'яса. Так само, як її.»

— Ти маєш синів, — сказав він братові.

— Безрідних байстрюків, уроджених від хвойд і нікчемних скиглійок.

— Вони від твоєї плоті.

— Вміст мого нужника — теж від моєї плоті. Але на Морекамінному Престолі не місце помийній мерзоті — не кажучи вже про Залізний Престол. Ні, гідного спадкоємця мені народить інша жінка. Цілий світ здригнеться, брате, коли кракен одружиться з драконом.

— Яким іще драконом? — насупився

Віктаріон.

— Останнім у її роді. Кажуть, найгарнішою жінкою в цілому світі. Волосся вона має сріблясто-золоте, очі — аметистові... але ти не маєш вірити мені на слово, брате. Пливи до Невільницької затоки, побач її красу на власні очі й привези назад до мене.

— З якого дива? — похмуро запитав Віктаріон.

— З братерської любові. З честі та обов'язку. З наказу твого короля. — Еурон пирхнув насмішкувато. — А понад усе — заради Морекамінного Престолу. Коли я заберу собі Залізний, цей стане твоїм. Ти станеш моїм наступником, як я став Балоновим... і одного дня твої законно уроджені сини сядуть на твій стіл після тебе.

«Мої законні сини.» Але щоб мати законного сина, спершу треба десь узяти дружину. Віктаріонові з дружинами не щастило. «Еуронові дарунки отруєно, — нагадав він собі, — та все ж таки...»

— Обирати тобі, брате. Жити робом або

померти королем. Чи стане тобі духу полетіти?
Ніколи не знатимеш, доки не стрибнеш.

Еуронове око насмішкувато блищало.

— А чи я не забагато в тебе прошу? Адже
пливти ген за Валірію — справа небезпечна.

— Я поведу Залізний Флот до пекла, коли
буде треба. — Віктаріон розтулив кулак і
побачив червону скривавлену долоню. — А тим
паче — до Невільницької затоки. Я знайду ту
драконову дівку і привезу її назад.

«Але не тобі. Ти забрав у мене дружину і
споганив її. А я заберу твою. Найпрекраснішу
жінку в світі я візьму собі.»

Хайме

Лани за мурами замку Даррі знову обробляли рільники. Спалене збіжжя заорали в землю; розвідники пана Аддама доповіли, що жінки у борознах висмикують бур'яни, а запряжка волів оре незворушену досі цілину на найближчому узліссі. Рільників охороняв десяток бородатих чолов'яг із сокирами в руках.

Коли Хайме та його військо наблизилися, всі люди до останнього потікали з нив до замку. Даррі зачинився перед ним, як раніше Гаренгол. «Отаке вітаннячко від родича.»

— Сурміть у ріг! — наказав він.

Пан Кенос із Кайсу відчепив від сідла Ріг Герока і випустив на волю його пісню. Чекаючи на відповідь замку, Хайме оглянув прапор брунатно-черлених кольорів над баштою-

стрільницею свого брата у перших. Лансель поєднав у чвертях лева Ланістерів з орачем Даррі. Тут відчувалася дядькова рука — як і у виборі Ланселевої нареченої. Дім Даррі правив на цих землях, відколи андали здолали першолоудей. Певно ж, пан Кеван розумів, що синові легше буде облаштуватися, якщо селяни побачать у ньому продовження старого роду, володаря тутешнього краю за шлюбом, а не лише за королівським привілеєм. «Кеван мусить стати Томеновим Правицею. Гарис Звихт — жаба дурноголова, і моя сестра геть з'їхала з глузду, якщо гадає інакше.»

Замкові ворота повільно прочинилися.

— Братик не має досить місця, щоб оселити всередині тисячне військо, — мовив Хайме до Дужого Вепра. — Отаборимося попід західним муром. Межі табору обкопати ровом і поставити палісад. Цими краями досі никають зграї розбійників.

— Вони божевільні, якщо зважаться напасти на нашу потугу.

— Божевільні або зголоднілі до відчаю.

Хайме не хотів найменшого послаблення пильності, поки не знатиме достеменно, що тут за розбійники і яку вони мають силу.

— Рів і палісад, — повторив він, тоді дав остроги Гонорові й рушив до брами. Пан Дермот їхав поруч з королівськими левом та оленем, пан Гуго Ванс — з білим прапором Королегвардії. Рудому Ронетові Хайме доручив доправити Виліса Мандерлі до Дівоставу, щоб його пика більше не траплялася на очі.

Пія їхала разом зі зброєносцями Хайме на мерині, якого їй знайшов Пек.

— Та це не замок, а іграшка, — почув Хайме її слова.

«Вона не знала іншого дому, крім Гаренголу, — зрозумів він. — Тепер будь-який замок на Вестеросі видасться їй невеличким. За винятком хіба що Кастерлі-на-Скелі.»

Джосмин Пекледон саме казав уголос те саме:

— А ти не міряй Гаренголом. Чорний Гарен намурував забагато.

Пія слухала поважно, мов дівчинка п'яти

років — напуття своєї септи. «А хіба вона не дівчинка? Маленька дівчинка у жіночому тілі, скалічена і налякана.» Однак Пекові вона припала до смаку. Хайме підозрював, що малий ще не знав жінки, а Пія зберегла досить дівочої принадливості, якщо не розтуляла рота. «Нехай бавляться. Якщо з доброї волі, без примусу — то чом би й ні?»

Один із людей Гори спробував згвалтувати дівчину в Гаренголі й щиро здивувався, коли Хайме наказав Ілинові Пейну стягти йому голову.

— Та я її грав уже разів сто, — проказував він розгублено, поки його ставили на коліна. — Сто разів, м'сьпане! Та ми всі з нею бавилися!

Коли пан Ілин показав Пії відрубану голову, вона втішено посміхнулася крізь потрощені зуби.

За час війни дідицтво Даррі кілька разів змінило господарів; замок у ньому спалили і принаймні двічі пограбували. Та скидалося, що Лансель за відновленням свого господарства часу не гаяв. На браму навісили нові ворота з

грубих дубових дощок, зміцнених залізними нютами. Нова стайня швидко виростала там, де стару віддали вогню. Сходи до головного кам'янця замінили — так само, як віконниці на багатьох вікнах. На каменях іще чорніли сліди від полум'я пожеж, але їх з плином часу приберуть дощі та сніги.

Усередині замку бойовими ходами ходили арбалетники — деякі у кармазинових киреях та шоломах із левами на маківках, інші — у синьо-сірих строях дому Фрей. Хайме рушив ристю через двір; з-під копит Гонора порснули навсібіч курки, забекали вівці, похмурими очима витріщилися селяни. «Озброєні селяни» — зауважив він собі. Дехто мав при собі коси, хтось — замашні кийки, інші — сапи чи дзьобаки, добряче нагострені. Виднілися тут і там сокири; Хайме помітив їх у руках кількох бороданів, що понашивали собі на брудні поношені сорочки червоні семикутні зірки. «Ще горобці, хай їм грець. Де їх стільки узялося?»

Дядька Кевана не було ані сліду. Як і

Лансея. Привітати його з'явився лише маестер у сірій рясі, що плескала навколо кощавих ніг.

— Пане Регіментарю! Замок Даррі має велику... і несподівану... честь вітати вас. Даруйте, але ми не підготувалися. Нам казали, ви йдете на Водоплин...

— Даррі якраз на дорозі стоїть, от і зазирнули, — збрехав Хайме.

«Водоплин почекає, нікуди не дінеться.» Якщо раптом облога скінчиться раніше, ніж військо Хайме досягне річкової твердині, він не муситиме на порушення клятви здійсмати зброю проти дому Таллі.

Хайме спішився і віддав Гонора стайняреві.

— Чи знайду я тут свого дядька?

Імені він не назвав. Пан Кеван лишився його єдиним дядьком — останнім живим сином князя Титоса Ланістера.

— Ні, ласкавий пане. Пан Кеван залишили нас після весілля. — Маестер смикнув за ланцюговий комір, наче той став йому тісний. — Знаю, князь Лансель зрадіють побачити вас... і ваше зачне лицарство теж... проте,

боляче казати... мушу зізнатися, замкові Даррі нема чим годувати стількох людей.

— Ми маємо власні запаси. А ви є?...

— Маєстер Отомор, з ласки вашої вельможності. Пані Амерея бажали привітати вас особисто, але саме наглядають за готуванням учти на вашу честь. Наша ясна володарка мають надію, що ви з лицарями та старшиною приєднаєтеся до нашого столу за вечерею.

— Чого ж ні. Гарячу вечерю з'їмо охоче. Минулі дні були вогкі та холодні. — Хайме роззирнувся двором, побачив бородаті обличчя горобців. «Забагато їх тут. І фреївського люду теж.» — Де мені шукати Твердокаменя?

— Нам доповіли про розбійників за Тризубом. Пан Гарвин узяв п'ятьох лицарів, два десятки лучників і поїхав дати їм ради.

— А князь Лансель?

— Наш ясний пан моляться. Їхня вельможність наказали ніколи не турбувати їх за молитвою.

«Отакої! Вони з паном Боніфером чудово

порозуміються.»

— Ну гаразд. — Може, згодом у брата в перших знайдеться час побалакати. — Проведіть мене до покоїв та наготуйте купіль.

— З ласки вашої вельможності, ми вас помістили у Плугаревих Палатах. Я вам покажу.

— Я знаю дорогу.

Хайме не був зовсім чужим у цьому замку. Вони з Серсеєю гостювали тут двічі: вперше дорогою до Зимосічі разом із Робертом, а потім дорогою назад до Король-Берега. Невеличкий, як для замку, все ж Даррі був більший за корчму, а вздовж річки непогано ловилася дичина. Роберт Баратеон ніколи не нехтував нагодою скористатися гостинністю своїх підданих.

Кам'янець замку, скільки він міг судити, від попереднього разу не змінився.

— Стіни й досі голі, — зауважив Хайме, поки маестер вів його проходом.

— Князь Лансель сподіваються з часом вкрити їх запонами, — відповів Отомор. —

Картинами благочестя й побожності.

«Благочестя і побожності.» Хайме ледве опанував себе, щоб не зареготати. В його першу тутешню гостину стіни теж були голі. Тиріон тоді знайшов і показав прямокутники темного каменю, де перед тим висіли гобелени — пан Раймун прибрав запони, але не зумів прибрати сліди від них. Трохи згодом Біс пхнув у долоню одному з замкових слуг кілька срібних оленів за ключ до льоху, де сховали зняті гобелени, і показав їх Хайме при світлі свічки, вдоволено шкірячи зуби. То були виткані зображення усіх королів Таргарієнів од першого Аєгона до другого Аериса.

— Якби сказати Робертові... може, він би мене зробив князем Даррі? — кпинив тоді карлик.

Маєстер Отомор повів Хайме нагору кам'янця.

— Тут вам має бути зручно, мосьпане. Для природніх потреб є нужник. Ваше вікно виходить у божегай. Опочивальня межує з покоями її вельможності, а посередині є

челядницька.

— Це ж були покої самого князя Даррі, хіба ні?

— Саме так, мосьпане.

— Мій братик надто добрий до мене. Я не мав наміру виселяти Лансея з його власного кутка.

— Князь Лансель останнім часом сплять у септі.

«З Матір'ю та Дівою? Коли в самого просто за дверима лежить тепла дружинонька?» Хайме не знав, плакати йому чи сміятися. «А чи не молиться він часом, щоб пуцька стояла?» У Король-Березі при дворі пащекували, що рани Лансея зробили його нездатним. «І все ж варто було хоч спробувати.» Влада брата у перших над новим господарством не зміцниться, доки він не вродить сина від своєї дружини — наполовину Даррі. Хайме вже шкодував про раптовий запал, що привів його до замку. Він подякував Отоморові, нагадав про гарячу купіль і послав Пека проводити маестра назовні.

Княжа опочивальня змінилася від попередньої гостини, і то не на краще. Підлогу вкривав старий висохлий очерет замість візерунчастого мирійського килима, що лежав тут раніше. Уся хатня обстава була нова, проте зроблена грубо й незугарно. Колишнє ліжко пана Раймуна Даррі могло вмістити шістьох, мало брунатні оксамитові запони та дубові стовпчики, різьблені лозами та листям; Лансель узяв собі за постіль грудкуватий солом'яник, покладений попід вікном, де його мав будити перший промінь світанку. Так, ліжко попереднього господаря найпевніше спалили, розбили або вкрали, та все ж...

Коли принесли купільницю, Малий Левко стягнув з Хайме чоботи і допоміг відстібнути золоту правицю. Пек із Гаретом натягали води, Пія знайшла чисте вбрання до вечері. Витрушуючи жупана, дівчина зиркала на нього сором'язливим оком. Хайме почувався незатишно, мимоволі помітивши надто вже ясно вимальовані під домотканою сукнею заокруглення стегон і грудей. Пригадалися

слова, які Пія шепотіла йому в Гаренголі тієї ночі, коли її прислав Кайбурн. «Інколи, як мене хтось бере до ліжка, — казала вона йому, — я заплющую очі й уявляю себе під вами.» Хайме мовчки подякував, що глибока купіль ховає його збудження. Занурюючись у паруючу воду, він пригадав іншу купіль — ту, яку розділив з Брієнною. Його мучила лихоманка, геть знеслилила втрата крові, голова паморочилася від жару... і несамохіть він тоді розказав таке, що краще не згадувати. Нині таких відмовок він не мав. «Пам'ятай обітниці. Пії місце хіба що в Тиріоновому ліжку, не в твоєму.»

— Принеси мила і жорстку щітку, — наказав він Пекові. — Піє, ти можеш іти.

— Так, мосьпане. Красно дякую, мосьпане.

Коли Пія говорила, то затуляла рота долонею — ховала поламані зуби.

— Ти її хочеш? — запитав Хайме Пека, коли дівчина пішла.

Зброєносець перетворився на червоний буряк.

— Якщо вона не заперечує, то хай щастить.

Мала тебе навчить дечого, що стане в пригоді у шлюбну ніч, май певність. А байстрюка ти їй навряд чи нарядиш. — Пія розсувала ноги перед половиною батькового війська і не понесла ані разу; найпевніше, вона була неплідна. — Та коли вже лягаєш із дівчиною, будь до неї лагідним.

— Як, мосьпане? Як мені...

— Лагідні слова. Лагідні доторки. За дружину вона тобі не пара, та якщо береш до ліжка, то поведься так, наче з нареченою.

Хлопець кивнув.

— Так, мосьпане, але... де мені з нею...? Тут ніде немає місця, щоб... щоб...

— ...лишитися наодинці? — вишкірився Хайме. — Ми вечерятимемо кілька годин. Солом'яник тут з грудками, але для справи годиться.

Пек вибалушив очі аж на лоба.

— В ліжку його вельможності?...

— Якщо Пія знає свою справу, то після неї ти сам пишатимешся, наче вельможа.

«Хтось же має знайти добрий ужиток для

цього жалюгідного солом'яника.»

Коли Хайме Ланістер того вечора сходив до бенкету, на ньому був жупан червоного оксамиту з альтембасовими розрізами та золотий ланцюг із чорними діамантами. Золоту руку, налощену до яскравого блиску, він теж причепив. Білий стрій був би недоречний — обов'язок чекав на нього у Водоплині, а сюди його привела похмуріша потреба.

Велику трапезну замку Даррі хтось назвав би великою лише з непорозуміння. Столи на кобильницях займали її від стіни до стіни, сволоки стелі чорніли від диму. Хайме посадовили на помості, одесну порожнього Ланселевого крісла.

— Хіба мій брат у перших не вечерятиме з нами? — спитав він, коли всівся.

— Мосьпан князь постують і не бажають перериватися, — відповіла Ланселева дружина, та сама пані Амерея. — Вони досі побиваються з розпачу за бідолашним верховним септоном.

То була довгонога, повногруда, міцна молодиця років вісімнадцяти, здоров'ям не

квола і на вроду показна, хоча гостреньке личко з крихітним підборіддям нагадало Хайме покійного брата в перших Клеоса, що завжди скидався йому на тхора.

«Постує? Та він ще гірший дурень, ніж я чекав.» Брат мав би не гаяти часу — наряджати зі своєю удовицею малого тхорика собі в спадкоємці — замість морити себе голодом на смерть. Хайме стало цікаво, що сказав би пан Кеван на новознайдену Ланселем ревність у вірі. Чи не вона стала причиною, чому дядько поїхав з таким поспіхом?

За мисками квасоляної юшки зі шкварками пані Амерея розповіла Хайме, як її першого чоловіка вбив пан Грегор Клеган, коли Фреї ще билися за Робба Старка.

— Я ж благала його не ходити у бій, але мій Баш був такий хоробрий, аж страх! Присягався, що сам уб'є те чудовисько. Хотів укрити себе славою.

«Нам усім не чужі ці дурниці.»

— Коли я був зброєносцем, то казав собі, що сам уб'ю Усміхненого Лицаря.

— Усміхненого Лицаря? — зачудувалася вона. — Хто він був?

«Гора мого дитинства. Удвічі менший, зате удвічі божевільніший.»

— Розбійник, давно вже загиблий. Вашій вельможності не варто ним перейматися.

Вуста Амереї затремтіли. Карі очі налилися слізьми.

— Даруйте моїй доньці, — мовила старша жінка. Пані Амерея привезла з собою до замку зо два десятки Фреїв: сестру, дядька, зведеного дядька, ще кілька дальших родичів... і рідну матінку, в дівоцтві Даррі. — Вона досі так сумує за батьком.

— Їх замордували розбійники! Підло, підступно! — схлипнула пані Амерея. — Батечко поїхали відвезти викуп за Петира Пуздрю. Привезли тварюкам усе золото, яке ті вимагали. А панотця все одно підвісили!

— Повісили, Амцю, не підвісили! Твій панотець був не баранячий окіст. — Пані Марія обернулася до Хайме. — Здається, ви його знали, ясний пане.

— Так, ми служили зброєносцями разом у Кракеголі.

Хайме не зайшов би так далеко, щоб твердити про якусь дружбу між ним і Меретом Фреєм. Коли Хайме тільки прибув, той уже вважався в замку причепою і задиракою до молодших хлопців. «А тоді спробував причепитися до мене...»

— Ваш батько був... вельми дужим чоловіком.

Іншої хвали Хайме на думку не спало. Мерет був повільний, незграбний і тупоголовий, але сили йому справді не бракувало.

— Ви разом билися проти Братства Королівської Пущі, — хлюпнула носом пані Амерея. — Батечко розповідали мені.

«Батечко тобі брехав і дурно вихвалявся, радше сказати.»

— Саме так, пані.

Головні звитяги, скоєні Фреєм у поході проти Братства, полягали в тому, що він підчепив ганебну хворобу від табірної дівки, а потім потрапив у полон до Білої Сарни.

Розбійницька королева випалила йому на дупі свій знак і продала за викуп назад Самнерові Кракеголу. Мерет не міг сісти ще два тижні... хоча Хайме сумнівався, що біль у дупі був гіршою карою порівняно з казанами лайна, в яке його вмочили інші зброєносці після повернення. «Хлопчиська — найжорстокіші створіння на землі.» Хайме підхопив золотою рукою келих вина і здійняв над головою.

— На згадку про Мерета, — промовив він. Легше випити за покійного, ніж вигадувати про нього щось хороше.

Після здравиці пані Амерея припинила скиглити, і розмови за столом звернули на вовків — цього разу чотириногих. Пан Данвел Фрей оголосив, що звірів розвелось у околицях більше, ніж міг би пригадати навіть його дідусь.

— Вони втратили останній страх до людей! Цілі зграї нападали на наш обоз дорогою до Близнюків. Лучникам довелося з десятків пригостити стрілами, щоб решта втекла.

Пан Аддам Марбранд розповів у відповідь,

що їхня власна валка мала той самий клопіт дорогою з Король-Берега. Хайме тим часом зосередився на страві перед собою, відривав шматки хліба лівицею і так-сяк порав келих з вином правицею. Він спостерігав, як Аддам Марбранд зачаровує дівчину поруч із собою, як Стефон Звихт переповідає битву за Король-Берег шматочками хліба, горіхами та морквинами. Пан Кенос притяг собі на коліна служницю, заохочуючи попестити його ріг. Пан Дермот розважав кількох зброєносців оповідками про лицарське життя в Мокрохащах. Далі за столом Гуго Ванс уже заплющив очі. «Напевне, міркує про таємниці нашого життя, — подумав Хайме. — Чи дримає від однієї страви до іншої.» Він обернувся до пані Марії.

— Розбійники, що вбили вашого чоловіка... вони були зі зграї князя Беріка?

— Ми так гадали спершу. — Волосся пані Марії трохи побила сивина, але на вроду вона ще лишалася нічогенька. — Вбивці розбіглися хто куди, коли залишили Старокамені. Князь

Виплиг вистежив одну їхню купку аж до Ярмаркового, але там загубив. Чорний Вальдер повів за іншими мисливців з хортами до Відьминої Багви. Селяни брехали, що нікого не бачили, та коли їх допитали суворо, то заспівали іншої. Казали про одноокого чоловіка, ще одного у жовтому сіряку... а ще про жінку в киреї з каптуром.

— Жінку? — Хайме здавалося, що Біла Сарна мала навчити Мерета більше не потикатися туди, де можна стріти жінок-розбійниць. — У Братстві Королівської Пущі теж була жінка.

— Я про неї знаю.

«Як не знати, — проказував її голос, — вона ж на моєму чоловікові лишила свою позначку.»

— Але Біла Сарна, кажуть, була молода і вродлива. Ця ж у каптурі — ані те, ані інше. Селяни розповідають, що лице її пошматоване і в рубцях, а в очі жахливо дивитися. Твердять, що саме вона очолює розбійників.

— Очолює?! — В це Хайме було важко повірити. — Але ж Берік Дондаріон і червоний

жрець...

— ...там не з'являлися, — твердо і впевнено відповіла пані Марія.

— Та Дондаріон давно здох, — втрутився Дужий Вепр. — Гора йому кинджалом в око поцілив. Серед наших людей є такі, що самі бачили.

— Одні кажуть одне, інші — інше, — заперечив Аддам Марбранд. — Хтось твердить, що князя Беріка взагалі вбити не можна.

— Пан Гарвин каже, що ті оповідки — просто брехня. — Пані Амерея накрутила косу на палець. — Він пообіцяв мені голову князя Беріка. Він такий відважний та шляхетний.

Хайме пригадалася голова, яку він показував Пії. У вухах почувся смішок меншого брата: «Куди подівся старий звичай дарувати жінкам квіти?» Саме так запитав би Тиріон. І про Гарвина Бросквина кілька слів би добрав — от лишень «шляхетного» серед них не було б. Бросквинові брати були дебелі, опасисті чолов'яги: товстошії, червонопикі, галасливі, спрагли до жіноцтва, швидкі на сміх та гнів, але

так само швидкі й пробачати. Проте Гарвин, мабуть, упав з іншого бросквинового дерева: твердоокий, мовчазний, без краплі прощення... і смертельний для ворога з келепом у руці. Очолити залогу замку — кращого не знайти, але для кохання — навряд. «Утім... хтозна» — подумав Хайме, роздивляючись пані Амерею.

Челядь саме вносила рибну страву — річкову щуку, спечену в кірці з травами та подрібненими горіхами. Ланселева пані скушувала її, схвалила і наказала перший шмат подати Хайме. Поки йому ставили таріль, Амерея нахилилася через чоловікове крісло і попестила золоті пальці.

— А ви б могли убити князя Беріка, пане Хайме. Ви ж убили Усміхненого Лицаря. Благаю вас, мосьпане! Лишіться з нами і врятуйте нас від Беріка та Хорта!

Її білі пальці без упину гуляли його золотими.

«Невже вона гадає, я ними щось відчуваю?»

— Усміхненого Лицаря, мосьпані, вбив Вранішній Меч. Пан Артур Дейн — лицар,

кращий за мене.

Хайме забрав свої золоті пальці й знову обернувся до пані Марії:

— Чи далеко Чорний Вальдер вистежив ту жінку в каптурі та її людей?

— Хорти знову взяли слід на північ од Відьминої Багви, — відповіла старша жінка. — Вальдер божитья, що відстав не більше як на пів-дня, коли вони зникли десь на Перешийку.

— Хай там і згниють! — весело вигукнув пан Кенос. — Якщо буде божа ласка, їх засмокчуть піски або зжеруть левоящери!

— Або сховають жабоїди, — додав пан Данвел Фрей. — Болотники можуть і прихистити ту наволоч у себе. Я б не відкидав таку можливість.

— Та якби ж лише вони, — мовила пані Марія. — Дехто з річкового панства теж злигався з горлорізами князя Беріка.

— Що вже казати про посполитих! — пирхнула її дочка. — Пан Гарвин каже: вони ховають розбійників, годують, а коли їх питаєш, куди ті пішли, то брешуть. Уявляєте?

Брешуть власним панам і господарям!

— Вийняти їм язики! — закликав Дужий Вепр.

— Ну тоді відповіді зразу як з відра линуть, — криво всміхнувся Хайме. — Якщо хочете їхньої допомоги, здобудьте їхню любов. Саме так робив Артур Дейн у поході проти Братства Королівської Пущі. Він чесно платив селянам за харчі, переказував їхні скарги королю Аерису, дозволив розширити пасовиська навколо сіл, навіть здобув їм право валити скількісь дерев щороку, а восени брати кілька королівських оленів. Зазвичай лісовий люд по захист і поміч звертався до Тойна. Проте пан Артур зробив для них більше, ніж Братство могло мріяти, і тим перетягнув на свій бік. Решта справи вже не склала клопоту.

— Пан Регіментар мудро кажуть, — відповіла пані Марія. — Ми ніколи не здихаємося тих харцизяк, доки наші посполиті не люблять Ланселя так само, як колись любили мого батька та діда.

Хайме зиркнув на порожнє крісло свого

брата в перших. «Лансель ніколи не вислужить їхню любов молитвами.»

Тим часом пані Амерея закопилила губки.

— Благаю вас, пане Хайме, не кидайте нас! Мій пан чоловік має у вас потребу, і я теж. Нині такі страшні часи. Буває, вночі я з переляку зовсім не сплю.

— Моє місце — поруч з королем, ласкава пані.

— То давайте я приїду! — втрутився Дужий Вепр. — От як дамо ради Водоплинові, то в мене з нудьги руки свербітимуть за новою бійкою. Щоправда, не думаю, що Берік Дондаріон подарує мені гідну забаву. Пригадую його з минулих турнірів. Гарненький був хлопчина, в гарні шовки вбирився. Але сам тонкий та легкий, мало вітром не хитало.

— То було ще до його смерті, — заперечив молодий пан Арвуд Фрей. — Смерть його змінила, кажуть селюки. Тепер його вбивають, а він не помирає. Як з таким битися? А ще ж Хорт! Він убив два десятки людей у Солепанві...

Дужий Вепр гучно зареготав.

— Еге ж! Два десятки гладких корчмарів. Два десятки челядників, що перед смертю обісцялися. Два десятки жебрущих братів, озброєних мисками для милостині. Та не два десятки лицарів. І не мене.

— Лицар у Солепанві таки був, — не вгавав пан Арвуд. — Заховався за мурами замку і дивився, як Клеган зі своїми скаженими псами лютував у його місті. Ви, пане, не бачили, що він там накоїв. А я бачив. Коли звістка досягла Близнюків, я поїхав туди з Гарисом Стогом, його братом Донелом і півсотнею вояків — лучників та щитників. Ми гадали, то Берік вчинив, і сподівалися винюхати його слід. У Солепанві лишився самий замок, а старий пан Кінсей так налякався, що й брами відчинити не хотів — тільки горлав до нас зі стін. А поза стінами геть усе місто обернулося на попіл та кістки. Хорт віддав усі будівлі вогню, людей — мечу, і поїхав геть, регочучи. Жінкам... ви не повірите, що він заподіяв жінкам. Я не казатиму за столом, бо коли побачив на власні

очі, мене знудило.

— А я сліз не могла втримати, коли почула,
— додала пані Амерея.

Хайме сьорбнув вина.

— Чому ви певні, що то був Хорт?

Описане скидалося радше на справу рук Грегора, ніж Сандора. Так, Сандор мав важку, сувору, брутальну вдачу, але справжнім чудовиськом дому Клеган завжди був його величезний брат.

— Бо його бачили, — відповів пан Арвуд. — Його шолом важко не впізнати і ще важче забути. Чимало людей зуміло вижити і розповісти, що сталося. Згвалтована дівчинка, кілька хлопців, що поховалися, жінка, яку ми витягли з-під горілого сволока, рибалки, що з човнів бачили тих різників за роботою...

— Не кажіть так, — тихо промовила пані Марія. — Ви ображаєте чесних різників, які годують людей м'ясом. А в Солепанві лютували пекельні звірі в людській подобі.

«Часи зараз такі, звірячі, — подумав Хайме. — Година левів, вовків і скажених собак. Учта

для круків та гайвороння.»

— Зла справа, — хитнув головою Дужий Вепр, наповнюючи келиха. — Пані Маріє, пані Амереє! Ваші поневіряння та сердешні муки зворушили мене. Маєте моє лицарське слово: щойно ми здобудемо Водоплин, я повернуся сюди, вистежу Хорта і знищу його задля вашого спокою. Кого-кого, а дужого вепра скажені собаки не злякають.

«А цей мав би лякати.» Обидва чоловіки були чималі на зріст, могутні силою, але Сандор Клеган був на додачу швидший і бився з навіженим завзяттям, якого Лайлові Кракеголу бракувало. Та вочевидь, пані Амерея відчула розраду й полегшення.

— Ви правдивий лицар, пане Лайле! Допомогти жінці у скруті — як це шляхетно!

«Хоч дівою себе не величає, має трохи совісті.» Хайме сягнув по келиха й перекинув його. Ляна скатертина всотала вино, червона пляма поповзла вшир, але застільне товариство прикинулося, що не помітило. «Чемності високого столу» — сказав собі Хайме, та в роті

відчув смак поблажливого жалю і рвучко підвівся з місця.

— Прошу ясну пані вибачити мені.

Пані Амерея зачудовано витріщила очі.

— То ви нас залишаєте?! Ще подадуть оленину, а тоді каплунів з цибулею та грибами.

— Пречудові страви, не маю сумніву, та я вже й шматочка не проковтну. Мушу ще побачити мого любого брата у перших.

Хайме вклонився і залишив товариство за вечерею.

У дворі також вечеряли вояки та різна служба. Навколо десятку вогнищ зібралися горобці, гріючи руки у прохолодних сутінках і спостерігаючи, як над вогнем шиплять і тріскотять пухкі ковбаси. Горобців тут було, напевне, з сотню. «Оце ще дармоїди.» Хайме мимоволі спитав себе, скільки ковбас брат відклав у зимові запаси і як збирається годувати горобців далі, коли ті скінчаться. «Взимку їстимуть щурів, якщо не зможуть зібрати ще врожаю.» Та пізньої осені сподівання на новий врожай були марні.

Септ знайшовся у внутрішньому дворіці замку. Семикутна будівля без вікон, викладена наполовину з каміння, наполовину з колод, мала різьблені дерев'яні двері та череп'яний дах. На сходах ганку сиділо троє горобців; при наближенні Хайме вони підвелися.

— Куди це ласкавий пан поспішає? — запитав один, найменший на зріст, зате з найбільшою бородою.

— Досередини.

— Там моляться їхня княжа вельможність.

— Їхня княжа вельможність є моїм родичем.

— Хай так, мосьпане, — мовив інший горобець, лисий велетень із семикутною зіркою, намальованою на щоці та лобі зверху одного ока. — Тоді ви самі не схочете турбувати вашого родича за молитвою.

— Князь Лансель просять Вишнього Батька про пораду і напуття, — додав третій горобець, безбородий. Спершу Хайме сприйняв його за хлопчика, та потім розгледів жінку, вбрану в мішкувате ганчір'я та іржаву кольчугу. — Вони моляться за душу верховного септона та інших,

кого нещодавно було позбавлено життя.

— До світанку жоден з них не оживе, — пообіцяв Хайме. — Але Вишній Батько має більше часу, ніж я. Ви знаєте, хто я такий?

— Вельможа, — мовив здоровань з зіркою на оці.

— Каліка, — додав малий з великою бородою.

— Крулеріз, — проказала жінка, — та ми не крулі, а прості Бідолахи, і ви не зайдете всередину без дозволу їхньої вельможності.

Вона зручніше перехопила шпичасту довбню, а малий здійняв сокиру.

І тут двері позаду них прочинилися.

— Хай мій родич заходить з миром, друзі, — тихо промовив Лансель. — Я на нього чекав.

Горобці розступилися, даючи дорогу.

Лансель виглядав ще змарнілішим, ніж у Король-Березі. Босий, вдягнений у просту, грубо зіткану сорочку нефарбованої вовни, він скидався радше на жебрака, ніж на можновладного господаря замку та земель. Маківку голови Лансель чисто виголив, зате

борода на щоках дещо підросла — тепер порівняти її з пушком на бросквині означало б образу для бросквини. Дивним чином борода пасувала до збілілого волосся навколо вух.

— Братику, — мовив Хайме, коли вони удвох опинилися на самоті у септі, — ти, часом, з глузду не з'їхав?

— Ні. Я знайшов віру.

— Де твій батько?

— Поїхав. Ми посварилися. — Лансель став на коліна перед вівтарем іншого свого Батька. — Ти помолишся зі мною, Хайме?

— А якщо помолюся, ще й гарненько, то Вишній Батечко подарує мені нову руку?

— Ні. Але Воїн подарує тобі мужності, Коваль — сили, а Стариця — мудрості.

— А мені потрібна правиця. — Над різьбленими вівтарями височіли семеро богів, тьмяно виблискуючи налощеним деревом у світлі свічок. У повітрі висіли пахощі ладану. — То це ти тут і спиш?

— Щовечора лаштую собі постіль перед іншим вівтарем, і Седмиця дарує мені видіння.

«Баелор Блаженний колись їх теж бачив.
Надто коли довго постував.»

— Чи давно ти вже не їси?

— Мене живить моя віра.

— Віра — вона як вівсяна каша. Краще смакує з молоком та медом.

— Я бачив, що ти приїдеш. У видінні ти знав, що я накоїв. Як я грішив. І ти вбив мене за мої гріхи.

— Ти радше уб'єш себе своїм постуванням. Хіба Баелор Блаженний не довів себе голодом до могили?

— Наші життя — лише вогники свічок, так писано у «Семикутній зірці». Здмухнути їх може перший-ліпший подих вітру. Смерть у нашому світі завжди ходить поруч, а на нерозкаяних грішників чекають сім пеклів. Помолися зі мною, Хайме.

— А якщо помолюся, обіцяєш з'їсти хоч миску каші? — Коли родич не відповів, Хайме зітхнув. — Тобі б з дружиною спати, а не з Дівою. Якщо хочеш утримати цей замок, швидше народи собі сина крові Даррі.

— Утримати оцю купу холодного каміння? Я ніколи її не просив. І не хотів. Я лише хотів...

— Лансель здригнувся. — Врятуй мене, Седмице... я хотів бути тобою.

Хайме не зумів стримати сміху.

— Краще вже я, ніж Блаженний Баелор! Замкові й маєтностям Даррі потрібен лев, братику. І твоїй малій Фрейці теж. Вона змокає між ніг щоразу, як хтось згадує Твердокаменя. Якщо вона ще не була з ним у ліжку, то скоро опиниться.

— Аби кохала. Зичу їм щастя й радощів у обіймах одне одного.

— Левові, братику, не пасують роги. Ти узяв цю дівчину за дружину.

— Я проказав якісь слова, накинув на неї червону кирею, але то все задля втіхи пана батька. Шлюб утворюється після здійснення на постелі. Короля Баелора змусили одружитися з сестрою Даеною, але вони ніколи не жили як чоловік і дружина, і король розлучився з нею, щойно повінчався на царство.

— Королівству пішло б на користь, якби він

заплющив очі й зробив свою справу з королевою. Навіть я знаю досить історії, щоб це розуміти. У кожному разі, тебе аж ніяк не сплутаєш з Баелором Блаженим.

— Не сплутаєш, — погодився Лансель. — То була рідкісна душа. Чиста, безстрашна, невинна, вільна від усього зла цього світу. Я ж є жалюгідним грішником, котрому ще каятися і каятися.

Хайме поклав руку на плече брата у перших.

— Що ти тямиш у гріху, братику? Я вбив свого короля.

— Хоробрий воїн убиває мечем, підступний боягуз — міхом вина. Ми так і парувані, брате лицарю: ти — крулеріз, я — крулетруйник.

— Роберт не був правдивим королем. Хтось навіть скаже, що олені — законна здобич левів.

— Хайме відчув під шкірою брата тверді кістки... і ще дещо. Під сорочкою Лансель носив волосяну верету. — Що ж ти такого ще накоїв? За віщо мусиш стільки каятися? Ну ж бо, розкажи мені.

Брат у перших низько схилив голову.

Щоками його текли сльози. Іншої відповіді Хайме не потребував.

— Ти вбив короля, — мовив він, — а тоді вграв королеву.

— Я ніколи...

— ...не злягався з моєю милою сестрою?

«Ну скажи ж. Кажися!»

— Ніколи не проливав сім'я у її... в її...

— ...ступку? — перепитав Хайме.

— ...череву, — скінчив Лансель. — Якщо не проливаєшся усередину, то не є зрада. Я подарував королеві розраду по смерті короля. Ти сидів у полоні, твій батько воював у полі, а брат... вона його боялася, і то не дарма. Він змусив мене зрадити її.

— Та невже? — «Лансель, і пан Озмунд, і скільки їх іще? Чи жартував Тиріон хоч про Місячка?» — А ти її примусив?

— Ні! Я кохав її. Хотів захистити понад усе в світі.

«Тобто хотів стати мною.» Примарні пальці засвербіли. Того дня, коли сестра прийшла до нього в Башту Білих Мечів, вона спершу

благала його відкинути обітницю, а після відмови сміялася і зізналася, що брехала йому тисячу разів. Хайме тоді подумав, що то була незграбна спроба зробити йому боляче, як він робив їй. «Але то була, напевне, єдина правда, що я від неї чув.»

— Не думай погано про королеву! — благав його Лансель. — Адже плоть слабка, брате Хайме. Від нашого гріха не вродилося велике зло. Не вродилося жодного... байстриюка.

— Та вже ж. Байстриюків рідко нагулюють ззовні черева.

Йому стало цікаво, що скаже брат у перших, якщо він зізнається у власних гріхах — у тих трьох зрадах, які Серсея назвала Джофрі, Томеном та Мирцелою.

— Я сердився на її милість після битви, але верховний септон сказав, що я мушу їй пробачити.

— То ти сповідав свої гріхи його пресвятості, так?

— Пресвятий молився за мене, коли я лежав поранений. Він був доброю людиною.

«А став мертвою людиною. І не почув музику дзвонів, що вигравали за ним.» Хайме спитав себе, чи розуміє Лансель, які наслідки породив своїми зізнаннями.

— Ланселю... який же ти клятий йолоп, хай тобі грець.

— Ти не помиляєшся, — відповів Лансель, — але мої дуроці вже позаду, брате лицарю. Я просив Вишнього Батька вказати мені шлях, і він вказав. Я відмовляюся від господарства і від дружини. Якщо Твердокамінь хоче їх собі, хай забирає. Вранці я вирушаю до Король-Берега і присягаю на мечі новому верховному септонові та Седмиці. Я маю намір скласти обітницю й вступити до лав Синів Воїна.

Хайме здалося, що малий верзе якусь маячню.

— Але Синів Воїна заборонили і розігнали мало не триста років тому.

— Новий верховний септон віродив їх. Він вислав заклик до всіх гідних лицарів принести свої життя та мечі на службу Седмиці. Бідолахи також відновлюються в правах.

— Навіщо Залізному Престолові таке дозволяти?

Хайме пригадав, що один з перших королів Таргарієнів воював багато років, придушуючи непокору двох войовничих братств. Але не згадав, який саме. Напевне, Маєгор. А може, перший Джаяхаерис. «Хто знав би напевне, то це Тиріон.»

— Його пресвятість пише, що король Томен дав свою згоду. Я покажу тобі листа, якщо хочеш.

— Навіть якщо це правда... все одно ти — лев зі Скелі, ти князь, можновладець! Ти маєш дружину, замок, обов'язок боронити землю й людей. З божої ласки ти скоро матимеш синів власної крові, спадкоємців нового дідицтва. Навіщо викидати все це геть... заради якихось обітниць?

— А навіщо так учинив ти? — запитав Лансель тихо.

«Заради честі, — хотів відповісти Хайме. — Заради слави.» Але не став брехати. Честь і слава теж зробили свій внесок, так, але

головною причиною була Серсея. З вуст зірвався смішок.

— То ти тікаєш до верховного септона чи до моєї милої сестри? Помолися, брате, за правильний вибір. Добряче помолися.

— А ти помолишся зі мною, брате Хайме?

Хайме роззирнувся септом на подобу богів. Мати, добра й милосердна. Батько, суворий суддя. Воїн з рукою на руків'ї меча. Морок у тінях, напівлюдське обличчя сховане під каптуром. «Я гадав колись, що є Воїном, а Серсея — Дивою. Та насправді вона весь час лишалася Мороком. І ховала від моїх очей своє справжнє обличчя.»

— Помолися і за мене, коли ласка, — мовив він братові в перших. — Я давно забув усі молитви.

Хайме ступив назовні, у ніч, і побачив, що ґанком септу досі тиняються троє горобців.

— Дякую вам, — мовив він до них, — відчуваю, як мені святості додалося.

І він рішуче закрокував геть від септу, і скоро знайшов пана Ілина та два затуплені

мечі. Замкове дворище повнилося очима та вухами, тому вони пішли, шукаючи усамітнення, до божегаю замку Даррі. Тут горобців не було, лише голі дерева, застигли у роздумах; їхнє гілля здіймалося вгору, наче хотіло подряпати небеса. Під ногами хрускотів килим упалого листя.

— Бачиш оте вікно, лицарю мій добрий? — тицьнув Хайме вістрям меча. — Ото була опочивальня Раймуна Даррі. Там спав король Роберт, коли ми верталися з Зимосічі. Донька Неда Старка втекла, коли її вовчиця подерла Джофа — та ти й сам пам'ятаєш. Моя сестра хотіла, щоб мала втратила руку — це старовинне покарання тим, хто вдарив принца крові. Роберт сказав їй, що вона кровожерливе й навіжене стерво. І почалася сварка на півночі... ну власне, сварилася лише Серсея, а Роберт пив. Глупої ночі королева покликала мене всередину. Король хропів на підлозі, на мирійському килимі. Я запитав сестру, чи вона хоче, щоб я відніс Роберта у ліжко. Вона відповіла, що до ліжка я маю віднести її, і

хутко скинула одяг. Я узяв її на постелі Раймуна Даррі, переступивши через Роберта. Якби його милість тоді прокинувся, я б його там-таки і вбив — мав-бо вже досвід, як убивати королів... та ти й сам пам'ятаєш, адже так?

Хайме рубонув по гілці, зламавши її навпіл.

— Поки я гойдав Серсею, вона кричала «Хочу!» Я думав, то вона мене хоче, а виявилось, що каліцтва чи смерті Старкової малої. — «До чого змушує кохання.» — Якимось дивом дівча першими знайшли слуги самого Старка. Та якби на неї раніше натрапив я...

Цятки від віспи на обличчі пана Ілина здавалися при світлі смолоскипів чорними дірами, схожими на душу самого Хайме. Катлицар видав свій чудернацький горловий клекіт.

«Сміється з мене» — усвідомив Хайме Ланістер.

— Хто тебе зна, покидька дзьобаного — може, ти теж моїй сестрі ступку товк, — буркнув Хайме. — Ану стули пельку і ходи

мене вбий, якщо зможеш!

Брієнна

Септрій стояв на острові, що стирчав угору посеред води майже за версту від берега — там, де гирло широкого Тризуба розливалося ще ширше, перш ніж поцілуватися з Крабовою затокою. Навіть з берега було помітно, що септрій квітне добробутом. Схили пагорба вкривали східчасті ниви та городи, внизу виднілася вервечка рибних ставків, нагорі повільно оберталися під легітом з затоки крила млина-вітряка, зроблені з напнутого на дерев'яний кістяк полотна. Брієнна побачила овець, що паслися попід пагорбом, і лелек, що блукали мілкими водами навколо пришибу поромної переправи.

— Солепанва звідси недалечко, просто за водою, — показав септон Мерібальд на північ через затоку. — Брати переправлять нас із

вранішнім відпливом. Хоч мені й лячно думати, що ми там знайдемо. То давайте добряче попоїмо гарячого, перш ніж дивитися на тамтешні жахіття. Брати завжди мають для Пса солодку кісточку.

Пес гавкнув і заметляв хвостом.

Вода вже почала спадати, і вельми швидко; мінливе дзеркало, що відділяло острів від берега, меншало на очах, лишаючи по собі широку лискучу грязючну береговину, змережану відпливними ставками, що сяяли під полуденним сонцем, наче золоті монети. Брієнна почухала під потилицею, де її вкусила якась комаха. Волосся вона підняла вгору і заколола; тепер сонце зігрівало їй шкіру.

— Чому острів звать Упокоєм? — запитав Подрік.

— Тут оселяються розкаяні душі, які шукають спокути за свої гріхи через сумирне споглядання, молитву та мовчазний спокій — так, наче тебе упокоєно навіки. Говорити дозволено лише Старшому Братові та його паламарям — і навіть паламарям лише

протягом одного дня з кожних семи.

— Сестри-мовчальниці ніколи не говорять,
— мовив Подрік. — Я чув, що й язиків не
мають.

Септон Мерібальд посміхнувся.

— Матері лякали доньок цією казкою, ще
коли я був твого віку. Та це й тоді не була
правда, не є і зараз. Обітниця мовчання — це
добровільне стримання себе, це жертва, якою
ми доводимо нашу відданість Вишній Седмиці.
Німому приймати на себе обітницю мовчання
— це те саме, що безногому присягатися більше
не танцювати.

Він повів віслюка униз схилом і майнув
решті, щоб не відставали.

— Якщо бажаєте нині вночі спати під дахом,
то мусите спішитися і перетнути багву разом зі
мною. Ми називаємо цей шлях стежкою віри —
бо тільки ревні віряни перейдуть на той бік
безпечно, а злих і лукавих проковтнуть піски
або потоплять припливні води. Маю надію,
ніхто з вас не лукавий серцем. І все ж я б на
вашому місці обережніше ставив ноги. Йдіть

моїми слідами — і опинитеся там, де треба.

Брієнна не змогла не помітити, що стежка віри виявилася досить звивистою. Хоча острів стояв на північний схід від того місця, де вони зійшли з берега, септон Мерібальд не рушив до нього напрямки. Натомість він пішов просто на схід, до глибших вод затоки, що виблискували здалеку блакиттю та сріблом. Між пальцями ніг септона чвакала м'яка бура грязюка; час від часу він зупинявся і мацав ковінькою ґрунт попереду себе. Пес ішов по п'ятах, обнюхував кожному каменюку, мушлю та грудку водоростей; цього разу він не мав охоти ані кидатися уперед, ані блукати навколо.

Брієнна рушила слідом, намагаючись не віддалятися від вервечки відбитків, залишених собакою, віслюком і божим слугою. За нею пішов Подрік, а далі пан Гайл. За півсотні сажнів Мерібальд рвучко повернув на південь, майже спиною до септрію, і пройшов туди ще з півсотні сажнів, провівши маленький загін між двома мілкими відпливними ковтьобинами. Пес пхнув носа до однієї з них і верескнув,

ущипнутий крабом. Зчинилася коротка запекла сутичка, з якої пес повернувся ристю, мокрий і заляпаний болотом, але з крабом у зубах.

— Хіба нам не туди? — вигукнув пан Гайл ззаду, тицяючи пальцем у бік септрію. — Чого ми гуляємо манівцями замість іти до острова?

— Зберігайте віру, — мовив септон Мерібальд. — Тримайтеся, не відступайте, і ми всі знайдемо той спочинок, якого шукаємо.

Навколо них мокро блищала береговина, забарвлена у півсотні відтінків. Грязюка була темно-брунатна, здавалася майже чорною; тут і там її мережили латки золотого піску, вгору витикалися сірі та червоні скелі, сплутаними купами лежали чорні й зелені водорості. Лелеки блукали навколо ставків, лишаючи усюди свої відбитки, краби мерехтіли поверхнею мілкої води. Повітря тхнуло сіллю та гнилям, ґрунт засмоктував ноги і не хотів пускати, гучно та вогко зітхаючи. Септон Мерібальд усе повертав і повертав, а потім повертав знову. Його сліди миттєво наповнювалися водою. Коли нарешті земля

стала твердішою і почала підніматися під ногами, вони подолали вже щонайменше дві з половиною версти.

Поки мандрівники видиралися гострими каменями, що оточували берег острівця, на них чекало троє чоловіків, одягнених у брунатно-сірі рясини святих братів з широкими рукавами та гостроверхими каптурами. Двоє з них ще й огорнули низ обличчя вовняними шаликами, залишивши на видноті лише очі. Третій звернувся до прибульців.

— Септоне Мерібальде! — покликав він. — Мало не рік минув. Раді вас вітати. І ваших супутників теж.

Пес заметляв хвостом, а Мерібальд струсив грязюку з ніг.

— Чи не можна попросити вашої гостини на цю ніч?

— Авжеж можна. До вечері подадуть смачну рибну юшку. А вам, мабуть, на ранок знадобиться перевіз?

— Дуже просимо, якщо це не занадто. — Мерібальд обернувся до решти подорожніх. —

Брат Нарберт — паламар у цьому братстві, йому дозволено говорити один день з кожних семи. Ці добрі люди, брате, допомогли мені в дорозі. Пан Гайл Добич — шляхетний воїн з Обширу. Хлопчину звати Подріком Пейном, він з західного краю. А це панна Брієнна, відома як Тарфійська Діва.

Брат Нарберт закопив губи і напружився.

— Жінка?

— Так, брате. — Брієнна розпустила волосся і струснула ним. — Ви не маєте тут жінок?

— Зараз не маємо, — відповів Нарберт. — Хоча, буває, навідуються. Поранені, хворі, тяжкі дітьми. Седмиця поблагословила нашого Старшого Брата цілющими руками. Він повернув здоров'я багатьом людям, котрим не допомогли навіть маестри, і жінок серед них чимало.

— Я не хвора, не поранена і не тяжка дитиною.

— Панна Брієнна — діва-войовниця, — повідомив септон Мерібальд. — Вона шукає Хорта.

— Шукає? — широко розкрив очі Нарберт.
— Навіщо він вам?

— Не мені, а йому, — відповіла Брієнна, виразно поклавши долоню на руків'я Вірноприсяжця.

Паламар уважно роздивився їй з ніг до голови.

— Ви... досить міцні, як на жінку, ніде правди діти, але... напевне, краще відвести вас до Старшого Брата. Він мав бачити, як ви перетинаєте береговину. Ходімо.

Нарберт повів їх всипаною камінцями стежкою, потім крізь яблуневий садок до побіленої стайні з гострою солом'яною стріхою.

— Тварин можна лишити тут. Брат Гілам подбає про їхній харч та воду.

Стайня була на три чверті порожня. На одному її кінці стояло з півдесятка мулів; коло них порався невеличкий клишоногий брат, котрого Брієнна завважила за згаданого Гілама. На іншому кінці, якнайдалі від решти тварин, почувши їхні голоси, гучно заіржав і хвицьнув

дверцята свого стійла величезний чорний огир.

Пан Гайл окинув великого коня захопленим поглядом, поки віддавав повід власного братові Гіламу.

— Пречудовий звір!

Брат Нарберт зітхнув.

— Седмиця нас благословляє, та вона ж і випробовує наші сили. Так, він пречудовий, але налупили його, напевне, в одному з семи пеклів. Ми зємо його Плавником. Щойно спробували запрягти його у плуг, як він хвицьнув брата Рівню — зламав йому сурелю в двох місцях. Ми сподівалися, що як вихолостити його, то він пом'якшає норовом, але... брате Гіламе, покажете?

Брат Гілам скинув з голови каптур. Під ним знайшлася шапка білявого волосся навколо виголеної маківки і заплямована кров'ю перев'язка там, де мало бути вухо.

Подрік аж зойкнув з несподіванки.

— Цей кінь відкусив вам вухо?!

Гілам кивнув і знову накинувся каптуром.

— Даруйте, брате, — мовив пан Гайл, — та я

б вам теж вухо відкусив, якби ви лізли до моїх причиндалів з ножицями.

Брат Нарберт жарту не оцінив.

— Ви є лицарем, пане. А Плавник — тварина, яку Коваль дарував людині на поміч у всякій праці. — Він відвернувся в інший бік. — Ходімо, коли ласка. Старший Брат має вже чекати.

Пагорб був крутіший, ніж здавалося з того берега припливного болота. Щоб полегшити собі шлях, брати збудували дерев'яні сходи, що бігли туди й сюди схилом між будівлями. Після довгого дня у сідлі Брієнна раділа нагоді розім'яти ноги.

Дорогою вгору гості проминули з десяток братів тутешньої обителі в брунотно-сірих рясах з каптурами; вони кидали цікаві погляди, але не казали ані слова вітань. Один вів двійко молочних корів до низької повітки, вкритої дерниною; інший збивав масло. Нагорі схилу вони побачили трьох молодих хлопців, що гнали овець, а ще вище проминули цвинтар, де більший за Брієнну на зріст брат силувався

копати могилу. З його рухів було ясно, що він кульгавий на одну ногу. Кинувши за плече заступ кам'янистого ґрунту, він трохи не влучив просто у них.

— Обережніше! — дорікнув йому брат Нарберт. — Бо нагодуєш септона Мерібальда землю.

Копач мовчки схилив голову. Пес пішов понюхати його; брат кинув заступа і почухав йому за вухом.

— Новий послушник, — пояснив Нарберт.

— А могила кому? — спитав пан Гайл, коли вони знову рушили сходами вгору.

— Братові Клименту, хай Батько дарує йому правий суд.

— Він був старий? — запитав Подрік Пейн.

— Якщо вважати сорок і вісім років старістю, то так. Але вбили його не роки. Брат помер від поранень, завданих йому в Солепанві. Возив туди зварений нами мед на базар. Того самого дня, коли на місто напали розбійники.

— Хорт? — запитала Брієнна.

— Хтось інший, та не менш лютий. Він вирізав Климентові язика, коли наш брат не схотів заговорити. Розбійник сказав, що як ти обітував мовчати, то й язик тобі ні до чого. Старший Брат знає більше. Найгірші новини він береже від братії, щоб не збурити спокій септрію. Багато наших братів приїхали сюди сховатися від жахів світу замість запалюватися ними. Брат Климент був не єдиний тяжко поранений серед нас. Але деякі рани не видно ззовні.

Брат Нарберт махнув рукою праворуч.

— Отам наш літній виноградник. Ягоди малі й терпкі, але вино з них пити можна. Ще ми варимо власне пиво, а наші меди та сидри навіть здобули гучну славу.

— Невже сюди не дісталася війна? — запитала Брієнна.

— Ця війна — ні, дяка Седмиці. Нас захистили наші молитви.

— І ваші припливи, — додав Мерібальд. Пес гавкнув на знак згоди.

Верхівка пагорба була увінчана низьким

муром з каменю без вапна чи глини, що оточував скупчення будівель: млин-вітряк, чії крила рипіли, обертаючись, братську спочивальню, де спали усі мешканці септрію, трапезну, де вони їли, дерев'яний септ для молитов та побожних роздумів. Септ мав вікна олив'яного скла, широкі двері, прикрашені різьбленими подобами Батька і Матері, та семикутну дзвіницю з ходом навколо верхівки. Позаду розташувався город, де немолоді вже брати пололи бур'яни. Брат Нарберт провів гостей повз каштанове дерево до дверей, розташованих просто у схилі горбка.

— Печера з дверми? — зачудувався пан Гайл.

Септон Мерібальд посміхнувся.

— Її називають Схроном Самітника. Перші святі люди, що знайшли сюди шлях, жили саме тут. Вони творили неймовірні дива, і до них потяглися інші. Кажуть, це було дві тисячі років тому. Але двері поставили трохи згодом.

Можливо, дві тисячі років тому Схрон Самітника був вогкою і темною дірою, з

болотом на підлозі та відлунням крапель води. Але зараз нічого подібного тут не лишилося. Печеру, куди ввійшли Брієнна з супутниками, давно перетворили на тепле й затишне помешкання. Підлогу вкривали вовняні килимки, стіни — виткані гобелени. Високі воскові свічки давали вдосталь світла. Обстава була незвична, але проста: довгий стіл, лава зі спинкою, скриня, кілька високих шаф з книжками, стільці. Усе було зроблено зі шматків плавникового дерева чудернацьких обрисів, ретельно припасованих один до одного і так налощених, що аж сяяли у світлі свічок.

Старший Брат виглядав зовсім не так, як чекала Брієнна. Найперше, він був не такий старий, як вважалося звичним для його звання. Брати на городі мали згорблені плечі та зігнуті старечі спini, а цей був прямий і високий, рухався зі жвавiстю чоловіка у розквіті сил. Не мав він і лагідного обличчя, яке Брієнна чекала побачити в цілителя. Голова Старшого Брата була велика і кутаста, очі — меткі та

пронизливі, ніс — помережаний червоними судинами. Голена маківка голови поросла такою самою жерницею, як і важка щелепа.

«Такому чолов'язі личить ламати кістки, а не зцілювати їх» — подумала Тарфійська Діва, дивлячись, як Старший Брат перетинає помешкання, щоб обійняти септона Мерібальда і попестити Пса.

— Світлим є кожен день, коли наші друзі Мерібальд і Пес шанують нас відвідинами, — оголосив він, перш ніж обернутися до решти гостей. — Але й нові обличчя ми завжди раді вітати. Адже ми так мало їх бачимо.

Перш ніж усістися на лаві, Мерібальд за звичаєм познайомив гостей з господарем. На відміну від брата Нарберта, Старшого Брата стать Брієнни не збентежила, та посмішка його згасла, коли він почув, навіщо вони з паном Гайлом з'явилися.

— Зрозуміло, — мовив він, відвернувся і заклопотався. — Ви, напевне, маєте спрагу. Прошу скуштувати нашого солодкого сидру — промочити горло від дорожньої пилуки.

Налив Старший Брат кожному сам. Кухлі теж було різьблено з плавникового дерева; жоден не був схожий на інший. Коли Брієнна похвалила копітку роботу, він відповів:

— Панна надто добра до плодів наших рук. Ми лише різьбимо і ло щимо. Нашу домівку благословлено. Де річка стрічає затоку, течії та припливи змагаються одне з одним, і до нас на береги виносить безліч предивних речей. Плавникове дерево — найзвичніша з них. Також ми знаходимо срібні келихи і залізні казани, сувої вовни та шовку, іржаві шоломи та блискучі мечі... ба навіть рубіни.

В очах пана Гайла спалахнула цікавість.

— Раєгарові рубіни? Ті самі?

— Може, й вони. Хто зараз скаже? Битва сталася за багато верст звідси, але річка невтомна і невпинна. Ми знайшли шість. Чекаємо на сьомий.

— Краще вже рубіни, ніж мертві тіла. — Септон Мерібальд відтирав ноги; грязюка сходила пластівцями й розсипалася між пальців. — Не всі річкові дарунки однаково

приємні. Добрі брати збирають по берегах також і трупи. Потонулих корів, оленів, що захлинулися у повенях, свиней, розбухлих чи не більшими за коней... і людей теж.

— Забагато нині трупів, — зітхнув Старший Брат. — Наш копач могил не знає спокою. Річкові, західняки, північани — сюди вимиває усіх. Чесних і простих, лицарів і наймитів... а ми ховаємо усіх обіч одне одного, хто б не був їхніми панами — Старки чи Ланістери, Чорноліси чи Бракени, Фреї чи Даррі. Такої служби вимагає від нас річка навзамін своїх дарунків, і ми служимо, як уміємо. Інколи знаходиться жінка... або ще гірше — мала дитина. Ті дарунки — найжорстокіші з усіх.

Він обернувся до септона Мерібальда.

— Маю надію, ви знайдете час відпустити нам гріхи. Відколи наскочники вбили старого септона Бенета, не було кому вислухати наші сповіді.

— Мабуть, знайду для вас трохи часу, — відповів Мерібальд. — Лишень сподіваюся, ви нагрішили цікавіше, ніж до минулої моєї з'яви.

— Знизу підбрехнув Пес. — Чуєте? Навіть йому тоді було нудно.

Подрік Пейн виглядав здивованим.

— Я думав, тут нікому не можна розмовляти. Ну, не нікому. Братії. Іншим братам, крім вас.

— Нам дозволено порушувати мовчання при сповіді, — посміхнувся Старший Брат. — Важко розповідати про гріхи, мекаючи й теліпаючи головою.

— То септ у Солепанві спалили? — запитав Гайл Добич.

Усмішка Старшого Брата зникла.

— У Солепанві спалили геть усе, крім замку. Бо лише його муровано з каміння. Та містечку з тієї купи каменів стільки ж зиску, як зі старої гнилої шкури. Мені випало лікувати людей, що вижили. Рибалки перевезли їх через затоку, коли пожежі згасли, і вони нарешті завважили за безпечне висадитися на берег. Одну бідолашну жінку згвалтували з півтора десятки разів, а груди їй... ви, панно, носите чоловічу кольчугу, і я не рятуватиму ваші вуха від

жахіть... груди їй було подерто, пожовано і поїдено, мов зубами хижого звіра. Я зробив для неї, що зміг, хоча і не досить. Коли вона лежала при смерті, то проклинала найгірше не тих, хто її гвалтував, і не те чудовисько, яке жерло її живу плоть — а пана Кінсея Човнара, котрий замкнув браму, щойно розбійники ввійшли до міста, і відсидівся за кам'яними мурами, поки його піддані гинули у муках.

— Пан Кінсей вже старий, — примирливо мовив септон Мерібальд. — Його сини та зяті далеко звідси або й на тому світі, онуки ще малі, до того ж є дві доньки. Що він міг зробити сам проти зграї горлорізів?

«Міг спробувати захистити людей, — подумала Брієнна. — Міг загинути з честю. Старий чи молодий, а правдивий лицар пам'ятає обітниці. Обітниці захищати слабших хоча б і за ціну власного життя.»

— Кажете мудро і доречно, — звернувся Старший Брат до септона Мерібальда. — Коли переїдете до Солепанви, пан Кінсей напевне попросить вас пробачити йому гріхи. Я радий,

що ви тут і зможете дарувати йому прощення. Бо я не зміг.

Він відставив кухоль з плавникового дерева і підвівся.

— Скоро дзвонитимуть до вечері. Чи не підете, друзі, до септу зі мною — помолитися про душі добрих людей Солепанви? А потім сядемо зломити хліба та поділити трунок і частунок.

— Радо підемо, — відповів Мерібальд. Пес гавкнув.

Вечеря у септрії видалася Брієнні чи не найчудернацькішою з тих, що вона їла, проте зовсім не відразливою. Страви були прості, але смачні й поживні. Подали паляниці хрусткого хліба, ще теплі з печі, грудки свіжозбитого масла, мед з власних вуликів септрію, а головне — густу юшку з крабів, скойок та трьох різновидів риби. Септон Мерібальд і пан Гайл перехилили по чарі меду, звареного братами, і проголосили його неперевершеним; Брієнна з Подріком вдовольнилися солодким сидром. Не була вечеря також ані мовчазною, ані

похмурою. Перед тим, як подали страви, Мерібальд прочитав молитву; поки братія їла за чотирма довгими столами на кобильницях, один з тутешніх мешканців грав на високій арфі, наповнюючи трапезну тихим солодким наспівом. Коли ж Старший Брат відпустив музику попоїсти, брат Нарберт з іншим паламарем по черзі прочитали з «Семикутної зірки».

Врешті-решт читання скінчилося, страви прибрали послушники, чий обов'язок полягав у служінні старшим. Більшість із них були Подрікового віку або молодші, та стрічалися і дорослі чоловіки. Був там і здоровань-гробокопач, стрінутий ними на пагорбі — він ходив незграбною ходою каліки, припадаючи на одну ногу. Коли трапезна спорожніла, Старший Брат попрохав Нарберта провести Подріка та пана Гайла до солом'яників у братській спочивальні.

— Сподіваюся, ви не заперечуєте поділити спільну келію? Вона невеличка, та ви знайдете там усі вигоди.

— Я хочу лишитися з моїм паном, — буркнув Подрік. — Тобто пані.

— Ваші стосунки з панною Брієнною в інших місцях — то між вами і Седмицею, — мовив брат Нарберт, — але на Упокої жінки з чоловіками не сплять під одним дахом, якщо не поєднані шлюбом.

— Ми маємо кілька скромних гостьових хатин для жінок, які нас відвідують — шляхетних паній або селянських дівчат, — мовив Старший Брат. — Вони нечасто бачать ужиток, але ми там прибираємо від бруду та вологи. Чи не дозволите, панно Брієнно, показати вам дорогу?

— Так, дякую. Подріку, йди з паном Гайлом. Ми — гості святих братів. Під їхнім дахом — їхній закон.

Хатини для жінок розташувалися на східному боці острова, понад обширом мокрої грязюки та віддаленими водами Крабової затоки. Тут було холодніше, ніж з боку суходолу, і якось дикіше. Пагорб був вельми крутий, стежка блукала туди-сюди серед

бур'янів та шипшини, вивітрених скель, покручених колючих дерев, що відчайдушно чіплялися за кам'янисті схили. Старший Брат приніс ліхтаря освітити шлях. На одному повороті він спинився і мовив:

— Ясної ночі звідси можна бачити вогні Солепанви. Просто через затоку, отам.

Він вказав пальцем.

— Там нічого нема, — відповіла Брієнна.

— Там лишився тільки замок. Утекли навіть рибалки — ті щасливці, що були на воді, коли прийшли наскочники. Вони дивилися, як палають їхні домівки, слухали вереск і плач над затокою, не зважаючи у переляці висадитися на берег. Коли нарешті вони зійшли з човнів, то лише на те, щоб поховати рідних і друзів. Що їм лишилося у Солепанві, крім кісток і гірких спогадів? Вони перебралися до Дівоставу та інших міст.

Він майнув ліхтарем, і шлях продовжився.

— Солепанва ніколи не була важливим портом, але час від часу кораблі заходили й сюди. Саме цього прагнули розбійники —

знайти галеру або коч і попливти через вузьке море. Коли ж не знайшли нічого, то розлютилися і звернули свій гнів та розпач на міщан. Даруйте мені цікавість, панно... але що ви сподіваєтеся там знайти?

— Дівчину, — відповіла Брієнна. — Шляхетно уроджену, тринадцяти років, вродливу обличчям, з брунатно-рудим волоссям.

— Сансу Старк. — Ім'я було вимовлене зовсім тихо. — Вважаєте, бідна дитина знаходиться в руках Хорта?

— Дорнієць сказав, що вона тікала до Водоплину. Тімеон — сердюк із «Хвацьких Компанійців», горлоріз, гвалтівник і брехун... але про неї, гадаю, він мені не брехав. Розповів, що Хорт її викрав і повіз геть.

— Зрозуміло.

Стежка повернула, попереду показалися хатини. Старший Брат назвав їх скромними; такими вони й були — вуликами з каменю, низькими і круглими, без жодного вікна.

— Сюди, — мовив він, показуючи на

найближчу хатку — єдину, де з дірки в даху здіймався димок. Брієнна мусила пригнути голову, щоб не побити її на одвірку. Всередині знайшлася земляна підлога, солом'яник для спання, хутра та ковдри для тепла, балійка води, глек сидру, трохи хліба й сиру, невеличке вогнище та два низькі стільці. Старший Брат сів на один і поставив поруч ліхтар.

— Можна мені посидіти трохи? Нам, гадаю, варто побалакати.

— Якщо ваша ласка.

Брієнна розстебнула паса з мечем і повісила на другий стілець, тоді сіла на солом'яник, схрестивши ноги.

— Ваш дорнієць не збрехав, — почав Старший Брат, — але на жаль, ви його неправильно зрозуміли. Ви, шляхетна панно, ганяєтеся не за тією вовчицею. Едард Старк мав двох доньок. Сандор Клеган тікав з другою — молодшою.

— З Ар'єю Старк? — роззявила Брієнна рота від подиву. — Ви знаєте напевне? Сестра панни Санси жива?

— Тоді була жива, — мовив Старший Брат.
— А тепер... не знаю. Може, лежить убита серед дітей у Солепанві.

Слова прохромали їй живіт, наче гострий ніж. «Ні, — подумала Брієнна. — Ні, так буде занадто жорстоко.»

— «Може, лежить» — кажете ви. Тобто ви не певні, що...?

— Я певен, що дитина була з Сандором Клеганом у корчмі на перехресті — тій самій, що тримала стара Маша Гедль, поки її не повісили леви. Я певен, що вони рухалися до Солепанви. А далі... вже нічого не певен. Я не знаю, де вона. Не знаю навіть, чи жива. Проте одну річ знаю напевне. Чоловік, на якого ви полюєте, мертвий.

Це був новий удар долі.

— Як він помер?

— Так само, як жив — від меча.

— Ви знаєте напевне?

— Я сам поховав його. Можу розказати, де його могила, коли бажаєте. Я засипав його камінням, щоб падложери не розкопали плоть,

і поклав на вершину кургану шолом, щоб позначити місце його останнього упокоєння. То була моя прикра й лиха помилка. Вочевидь, якийсь подорожній знайшов мою позначку і забрав її собі. Гвалтівник і вбивця у Солепанві був не Сандор Клеган — хоча такий самий лихий і небезпечний. Річковий край повниться стерв'ятниками. Вовками я їх не назву, бо вовки поводяться шляхетніше... і собаки, гадаю, теж.

— Я трохи знаю про цього чоловіка, Сандора Клегана. Він був панцирним слугою принца Джофрі чимало років, і навіть тут ми чули оповідки про його діяння, злі та добрі. Якщо навіть половина з них правдива, то була запекла, змучена душа — грішник, що насміхався з богів та людей. Він служив, але службою не пишався. Перемагав у битвах, та не радів з перемог. Пив, лише щоб потопити біль у морі вина. Нікого не любив і не мав любові інших. Рухала ним лише ненависть. Скоївши безліч гріхів, він не шукав прощення. Інші люди мріють про кохання, про багатство чи

славу земну, а ця людина, Сандор Клеган, мріяла лише про те, щоб убити власного брата — вчинити гріх такий страшний, що мене аж трусить від згадки про нього. Та все ж саме ця мрія живила його, підтримувала вогонь його душі. Люта і нещасна істота, що заблукала у пітьмі духовного невігластва, жила надією колись побачити кров брата на своєму клинку... і навіть цю надію вкрав у нього великий князь Оберин Дорнійський, коли штрикнув пана Грегора отруйним списом.

— Ви так кажете, наче вам його шкода, — мовила Брієнна.

— Справді шкода. Ви б теж пожаліли, якби бачили його наприкінці життя. Я набрів на нього на Тризубі, почувши крики й стогони болю. Він благав мене про дарунок милосердя, але я склав обітницю більше нікого не вбивати. Натомість я змочив йому лоба, що аж палав, водою з річки, дав попити вина, наклав припарку на рану, та мої зусилля були запізні й замалі. Хорт помер там, у мене на руках. Мабуть, ви бачили великого чорного огиря у

нашій стайні. То був його бойовий кінь, Морок. Блюзнірське ім'я. Ми звемо його Плавником, бо знайшовся він коло річки, наче викинутий водою корч. На жаль, вони зі своїм колишнім господарем надто схожі норовом.

«Кінь!» Вона бачила огиря, чула удари його копит, але нічого тоді не зрозуміла. Лицарських огирів навчали хвицятися і кусатися. У битві вони самі були зброєю — як воїни, що сиділи на них верхи. «Як Хорт.»

— Отже, це правда, — похмуро буркнула вона. — Сандор Клеган мертвий.

— Він нарешті знайшов спокій. — Старший Брат на хвилину замовк. — Ви ще молоді, дитино. Я ж нарахував сорок і чотири роки життя... і гадаю, що принаймні вдвічі старший за вас. Ви не здивуєтеся, що я колись був лицарем?

— Ні, не здивуюся. Ви й зараз більше схожі на лицаря, ніж на святого брата. — Про це ясно проказували широкі рамена, дужі руки, груба кутаста щелепа. — Чому ви кинули лицарське життя?

— Бо я не обирав його для себе. Батько мій був лицарем, і його батько перед ним. Так само і мої брати — всі до одного. Мене навчали битися, відколи завважили досить дорослим, щоб дати до рук дерев'яного меча. Я побачив свою частку війн та битв, і не зганьбив себе у них. Мав я і вдосталь жінок — і з ними зганьбився, бо деяких брав силоміць. Була дівчина, з якою я хотів одружитися — молодша донька дрібного господаря. Та я був третім сином свого батька, не мав для неї ані землі, ані статку... лише меча, щита і коня. Загалом я був жалюгідною людиною. Коли не бився, то пив. Уся моя доля писана була червоним — як не кров'ю, то вином.

— Коли ж вона перемінилася? — запитала Брієнна.

— Коли я загинув у битві на Тризубі. Я бився за принца Раегара, хоча він і не чув мого імені. Сказати, чому саме за нього, не можу — хіба що тому, що пан, якому я служив, присягав князеві, а той ще вищому князеві, а той чомусь вирішив стати за дракона замість оленя. Якби

той князь вирішив інакше, я б стояв на іншому березі річки. Битва була дуже кривава. То лише співці брешуть, а дехто й вірить, ніби посеред річки зійшлися сам на сам Раегар із Робертом — вирішити двобоєм долю свого кохання до однієї жінки. Майте певність: інші люди теж там билися, і я бився серед них. Мені влучили стрілою в стегно, ще однією — в ступню, коня піді мною вбили, та я боровся далі. Досі пам'ятаю, як відчайдушно я намагався знайти нового коня, бо грошей купити не мав, а без коня вже не був би лицарем. Я тільки про те й думав тоді, правду сказати. Навіть не бачив удару, який мене звалив; почув лише копита за спиною, подумав «ой, це ж кінь!», але не встиг обернутися, як щось загилило мені по голові й викинуло в річку, де я мав би потонути.

— Але не потонув, а прокинувся тут, на острові Упокій. Старший Брат сказав, що мене винесло на берег припливом — голого, як мати народила. Мабуть, хтось знайшов мене на міліні, зняв обладунок, чоботи й штани, а тоді зіпхнув у глибшу воду. Решту зробила річка.

Ми всі народжуємося голими, і я завважив за доречне увійти таким у своє друге життя. Наступні десять років я перебував у мовчанні.

— Розумію.

Брієнна не знала, навіщо він їй стільки розповів, і що сказати у відповідь.

— Справді? — Він нахилився уперед, склавши великі долоні на колінах. — Якщо так, то кидайте ваші пошуки. Хорт мертвий, та й не мав він вашої Санси Старк. Що ж до тварюки, яка вдягла його шолом — її знайдуть і скарають. Війна добігає кінця, а в часи миру цим харцизякам не вижити. Рандил Тарлі полює на них з Дівоставу, Вальдер Фрей — з Близнюків, а ще є новий молодий князь у Даррі — чесний та побожний юнак, що напевне дасть ради своєму господарству. Їдьте додому, дитино. Ви маєте рідну домівку, чим не може похвалитися чимало людей у ці темні часи. Ви маєте шляхетного батька, який напевне вас любить. Уявіть собі його горе, якщо ви не повернетесь. Можливо, йому привезуть вашого меча і щита після вашої загибелі. Можливо, він

навіть повісять їх у себе в палатах і дивитиметься, пишаючись... але якщо його запитати, він відповість, що радше б мав живу доньку, ніж її потрощеного щита.

— Доньку. — Очі Брієнни налилися слізьми. — Так, пан батько на це заслуговують. На доньку, яка б їм співала, прикрашала собою палати, дарувала онуків. Батько заслуговують і на сина — могутнього, відважного, щоб укрив славою ім'я родини. Але Галадон потонув, коли мені було чотири, а йому вісім. Алісанна та Аріана померли ще в колисці. Я — єдина дитина, яку батькові лишили боги. Почвара, негідна бути ані сином, ані донькою.

І раптом усе линуло з Брієнни, мов чорна кров з рани: зради і заручення, Рудий Ронет і його троянда, танок з князем Ренлі, заклад про її цноту, пролиті нею гіркі сльози у ніч весілля її короля з Маргерією Тирел, бугурт у Лихомості, веселкове корзно, яким вона так пишалася, тінь у королівському шатрі, смерть Ренлі у неї на руках, Водоплин і пані Кетлін, подорож униз Тризубом, двобій з Хайме у лісі,

Кровоблазні, крик Хайме про сафіри, Хайме у купелі в Гаренголі з гарячою парою над тілом, смак відкушеного вуха Варго Хапа, ведмежа яма, стрибок Хайме на пісок, довгий шлях верхи до Король-Берега, Санса Старк, обітниця перед Хайме, обітниця перед пані Кетлін, Вірноприсяжець, Сутіндол, Дівостав, Спритний Дик, Гостроклішня, Шептуни, вбиті нею люди...

— Я мушу її знайти, — скінчила вона розповідь. — Є інші мисливці, які хочуть схопити її та продати королеві. Тому я мушу знайти її першою. Я пообіцяла Хайме. А він назвав мого меча «Вірноприсяжцем». І тепер я мушу спробувати її врятувати... хоч би й за ціну власного життя.

Серсея

— Тисяча кораблів! — Брунатне волосся малої королеви було розкошлане і неприбране, щоки пашіли у світлі смолоскипів, наче вона щойно вибралася з чиїхось палких обіймів. — Ваша милосте, ви мусите відповісти швидко й люто!

Останнє її слово забриніло на кроквах і загуляло склепінчастою престольною палатою.

Сидячи на високому кармазиново-золотому кріслі попід Залізним Престолом, Серсея відчула, як напружилася шия. «Мусите, — подумала вона. — Дівчисько сміє казати мені, що я мушу!» Їй закортіло загилити тирелівській дівці ляпаса. «Вона має повзати на колінах і благати мене про допомогу. Натомість їй стає нахабства роззявляти рота на законну королеву!»

— Тисяча кораблів? — гучно засопів пан Гарис Звихт. — Та ні, облиште! Жоден можновладець не має на морі тисячі кораблів.

— То якийсь телепень перепудився і порахував двічі, — погодився Ортон Добромир. — Або ж значкові князя Тирела нам брешуть — роздмухують переляк, перебільшують число ворогів, щоб ми забули про їхню недбалість.

Смоლოსкипи на задній стіні відкидали довгі визубрені тіні Залізного Престолу аж до середини палати. Дальший її кінець губився у темряві; Серсея мимоволі відчула, як навколо неї стискаються тіні. «Ворогів навкруги безліч, а всі мої друзі — недолугі та безпорадні.» Щоб це зрозуміти, їй знадобився лише один погляд на радників. Не поснулими здавалися тільки Кайбурн і Ауран Бурун; інших підняли з ліжка, гатячи у двері, гінці Маргерії, і тепер рада стояла навколо скуйовджена і збентежена. Ззовні панувала тиха темна ніч; замок та місто міцно спали. Борос Блаунт і Мерин Трант теж, здавалося, спали, хоча й трималися на ногах.

Позіхав навіть Озмунд Кіптюг. «Але не Лорас. Не наш Лицар Квітів.» Юнак стояв коло своєї меншої сестри блідою тінню з мечем на стегні.

— Навіть якщо рахунок перебільшено вдвічі, це п'ять сотень кораблів, пане, — зауважив Бурун Добромирові. — Лише Вертоград має на морі достатню потугу, щоб протистати такому велетенському флотові.

— Що з вашими новими дромонами? — запитав пан Гарис. — Лодії залізників не в змозі встояти проти наших дромонів, адже так? «Келеп короля Роберта» — наймогутніший бойовий корабель усього Вестеросу!

— Був колись, — відповів Бурун. — «Прекрасна Серсея» буде йому рівною, коли ми скінчимо, а «Князь Тайвин» — удвічі більший від обох. Але споряджено лише половину кораблів, і на жодному немає вдосталь жеглярів. Та якби й були, ми однак поступаємося ворогові числом. Пересічна лодія менша за наші галери, це так, але залізники мають і більші кораблі. «Великий кракен» князя Балона і кораблі Залізного Флоту будувалися

для битв, не для наскоків. Вони рівні нашим меншим бойовим галерам у швидкості та міцності. А жеглярі та капітани на них кращі, майже на всіх. Адже залізники цілісіньке життя не вилазять з моря.

«Роберт мав би винищити ті острови до ноги після повстання Балона Грейджоя, — подумала Серсея. — Він розтрощив їхній флот, спалив села й містечка, зруйнував замки... та коли побачив їх на колінах, то дозволив підвестися. А мав би скласти ще один острів з їхніх черепів.» Саме так учинив би батько. Але Робертові завжди була кишка слабка діяти, як личить королю, що сподівається втримати мир у державі.

— Залізники не сміли набігати на Обшир, відколи на Морекамінному Престолі сидів Дагон Грейджой, — мовила Серсея. — Чому зараз вони знахабніли? Що їх змусило?

— Їхній новий король, — підвівся з місця Кайбурн, ховаючи руки в рукави. — Брат князя Балона. Має прізвисько Вороняче Око.

— Гайвороння лаштує собі учту на тілах

мертвих і напівмертвих, — мовив великий маестер Пицель. — Воно не нападає на здорових міцних тварин. Так, князь Еурон ухопить собі трохи золота і здобичі, але щойно ми рушимо проти нього, він утече і заховається на Пайку. Так само робив князь Дагон за часів давніших.

— Помиляєтеся! — заперечила Маргерія Тирел. — Наскочники не приходять у такому числі. Тисяча кораблів! Убито князя Клепача і князя Кострума, а ще сина і спадкоємця князя Серрі. Сам Серрі утік до Вирію на кількох кораблях, які зумів зберегти, а князь Хмур сидить бранцем у власному замку. Вілас пише, що залізний король поставив замість них чотирьох власних князів.

«Вілас, — подумала Серсея. — Кульгавий каліка. Вина лежить на ньому! Жирний телепень Мейс Тирел кинув оборону Обширу на безпорадного слабака.»

— Від Залізних до Щитових островів шлях неблизький, — зауважила королева. — Як тисяча кораблів пододала його непоміченою?

— Вілас вважає, що вони не рухалися уздовж берегів, як зазвичай, — відповіла Маргерія, — але помандрували далеко за виднокрай у Західне море. А тоді насунулися зненацька просто від заходу сонця.

«Вірогідніше, каліка не посадив у свої вежі достатньо вартових і тепер боїться, щоб ми не дізналися. А мала королева вигадує братику відмовки.» Серсеї пересохло горло. «Треба випити вертоградського золотого.» Якщо залізники далі вирішать напасти на Вертоград, уся держава скоро потерпатиме від спраги.

— До цього може бути причетний Станіс. Балон Грейджой пропонував моєму панотцеві союз. Можливо, його брат прийшов з тим самим до Станіса.

Пицель набурмосив чоло.

— Але що князеві Станісові буде з цього...

— Ще одна зачіпка на суходолі! І здобич теж. Станісові треба чимось платити своїм найманцям. Грабуючи захід, він сподівається відвернути нашу увагу від Дракон-Каменя і Штормоламу.

Князь Добромир закивав головою.

— Так-так, він замилює нам очі. Станіс хитріший, ніж ми гадали. Ваша милість вчасно викрили його лукавий задум.

— Князь Станіс змагається за прихильність північан до своєї справи, — заперечив Пицель.
— Якщо він укладе союз із залізниками, то втратить надію...

— Північани його не приймуть! — мовила Серсея, дивуючись, як це така освічена людина верзе такі дурниці. — Князь Мандерлі відрубав голову та руки цибульному лицареві, ми це знаємо від Фреїв. Півдесятка інших північних панів уже перебігли до князя Болтона. Як то кажуть, «ворог мого ворога — мій друг». На кого ще сподіватися Станісові, як не на залізників і дичаків, ворогів Півночі? Але якщо він гадає, що я полізу в його пастку, то він ще дурніший за вас.

Королева обернулася до малої королеви.

— Щитові острови належать Обширові. Хмур, Серрі та решта тамтешнього панства присягають Вирієві. То хай Вирій і відповідає

на навалу.

— Вирій відповість! — мовила Маргерія Тирел. — Вілас надіслав листа Лейтонові Вишестражу до Старограду, щоб той подбав зміцнити свою оборону. Гарлан збирає військо — відібрати острови в нападників. Але найбільша частина нашої потуги стоїть під Штормоламом з моїм панотцем. Треба негайно написати туди. Не можна баритися!

— І зняти облогу? — Серсеї не сподобалося, як владно з нею розмовляє Маргерія. «Закликає мене поквипитися? Хто я їй — покоївка?» — О, без сумніву, князеві Станісу це сподобається. Ви мене добре слухали, ласкава пані? Якщо він зуміє відвернути наші очі від Дракон-Каменя та Штормоламу до тих жалюгідних скель...

— Жалюгідних скель?! — зойкнула Маргерія. — Ваша милість кличуть наш заслін у гирлі Мандера жалюгідними скелями?

Лицар Квітів поклав руку сестрі на плече.

— З ласки вашої милості... сидячи на тих, як ви зволили висловитися, жалюгідних скелях, залізники погрожують Староградові та

Вертоградів. З твердинь на Щитах наскочники пропливуть Мандером у саме серце Обширу — так само, як робили за старих часів. Маючи досить людей, вони можуть загрозувати навіть Вирію.

— Та невже? — запитала королева, сама невинність. — Ну тоді вашим хоробрим братам доведеться скинути їх з тих скель, і то щонайшвидше.

— Як пані королева пропонують це зробити, не маючи достатньо кораблів? — запитав пан Лорас. — Вілас і Гарлан можуть зібрати десять тисяч вояків протягом двох тижнів, а за поворот місяця — вдвічі стільки ж. Але водою вони ходити не вміють, до відома вашої милості.

— Вирій стоїть над Мандером, — нагадала Серсея. — Ви та ваше панство володієте тисячами верст узбережжя. Невже на ваших берегах немає рибалок? Невже вашими річками не плавають прогулянкові мавни, пороми, галери, скедії?

— Плавають, і чимало, — визнав пан Лорас.

— То напевне ж їх вистачить переправити ваше військо через ту крихітну смужку води до Щитових островів.

— І коли ми переправлятимемо військо цим зібраним по трісці флотом через «крихітну смужку води», а на нас наскочать лодії залізників... що ваша милість накажуть нам тоді робити?

«Не марнувати сил і спускатися на дно» — подумала Серсея.

— Вирій має золото. Дозволяю вам винайняти охочих капітанів разом із кораблями з-за вузького моря.

— Тобто піратів з Миру та Лису? — презирливо скривився Лорас. — Брудний набрід Вільних Міст?

«А він іще нахабніший за сестру.»

— Сором казати, але нам усім час від часу доводиться мати справу з різним набродом, — ядучо-солодко вимовила Серсея. — Може, ви маєте кращий задум?

— Лише Вертоград має вдосталь галер, щоб забрати гирло Мандеру в залізників і захистити

моїх братів від лодій під час переправи війська. Благаю вашу милість надіслати до Дракон-Каменя наказ князеві Рожвину негайно підняти вітрила.

«Принаймні, цей має совість благати.» Пакстер Рожвин мав дві сотні бойових кораблів і уп'ятеро більше купецьких думбасів, винярських кочів, торговельних галер та китобоїв. Однак Рожвин стояв табором попід мурами Дракон-Каменя, і майже вся його морська потуга наразі перевозила військо через затоку Чорноводу на приступ острівної твердині. Решта кораблів нишпорила затокою Човнозгубою далі на півдні, не дозволяючи постачати до Штормоламу харчі та інший припас.

У відповідь на прохання пана Лораса сердито підстрибнув Ауран Бурун.

— Якщо князь Рожвин поведе геть свої кораблі, як нам тримати зв'язок з нашим військом на Дракон-Камені? Як облягати Штормолам, якщо вертоградські галери підуть?

— Облогу можна поновити потім, коли...

Але Серсея обірвала його на півслові.

— Штормолам устократ важливіший за ваші Щитові острови, а Дракон-Камінь... поки він лишається у руках Станіса Баратеона, це мов ніж коло горла мого сина! Ми відпустимо князя Рожвина та його флот, коли замок впаде.

Королева рвучко зіп'ялася на ноги.

— Прийом скінчено. Великий маестре Пицелю, на кілька слів.

Старий здригнувся, наче його збудили від затишного сну про молоді роки, та не встиг і слова мовити, як наперед стрілою вилетів Лорас Тирел — такими стрімкими кроками, що королева відсахнулася з переляку і хотіла вже покликати пана Озмунда на допомогу. Але Лицар Квітів раптом упав на одне коліно.

— Ваша милосте! Дозвольте мені узяти Дракон-Камінь приступом!

Рука його сестри злетіла до вуст.

— Лорасе, ні!

Але пан Лорас не зважив на її благання.

— Скорити Дракон-Камінь голодом, як замірився князь Пакстер, забере з півроку, а чи

й більше. Хай ваша милість віддадуть мені провід над військом. Тоді замок буде вашим за два тижні, навіть якщо мені доведеться голіруч розбирати його на камінці.

Ніхто не дарував Серсеї таких втішних подарунків, відколи Санса Старк прибігла до неї з розповіддю про задуми князя Едарда. А ще втішніше було бачити, як зблідла мала Маргерія.

— Ваша мужність, пане Лорасе, аж подих мені перехопила, — відповіла Серсея. — Князю Буруне! Чи готовий зійти на воду якийсь із наших нових дромонів?

— «Прекрасна Серсея», ваша милосте. Швидкий корабель, і могутній, як королева, на честь якої його названо.

— Пречудово! Хай «Прекрасна Серсея» негайно понесе нашого Лицаря Квітів на Дракон-Камінь. Пане Лорасе, провід над військом ваш. Присягніться мені, що не повернетесь, доки Дракон-Камінь не належатиме Томенові.

— Присягаюся, ваша милосте.

Лицар підвівся на ноги. Серсея поцілувала його в обидві щоки, а потім і його сестру, і прошепотіла їй на вухо:

— Ви маєте відважного та шляхетного брата, люба моя.

Але Маргерія чи забула всі чемні слова з переляку, а чи мала нахабство забути про відповідь.

Лишалось ще кілька годин до світанку, коли Серсея вислизнула крізь королівські двері позаду Залізного Престолу. Пан Озмунд ішов попереду зі смолоскипом, Кайбурн крокував поруч. Пицель пирхав і відсапувався, намагаючись не загубитися позаду.

— З ласки вашої милості, — белькотів він, — юнаки такі зухвалі, думають лише про славу та битви, але не про небезпеки, що на них чигають. Пан Лорас... його задум загрожує погибеллю. Лізти на приступ мурів Дракон-Каменя...

— ...це дуже сміливий вчинок.

— Сміливий, так, але...

— Не маю сумніву, наш Лицар Квітів

першим видереться на мури.

«І можливо, першим загине.» Понівечений віспою байстрюк, якого Станіс лишив на чолі свого замку, був не бундючний турнірний жевжик, а загартований у війнах горлоріз. Коли буде на те божа ласка, він подарує панові Лорасу саме таку шляхетну смерть, якої той прагне. «Це якщо малий не потоне дорогою.» Минулої ночі знову лютував шторм, і лютував страшно — багато годин поспіль з неба лилися чорні водоспади. «Яка буде прикрість, — міркувала собі королева. — Адже потонути — це так пересічно. Пан Лорас жадає слави, як справжні чоловіки жадають жінок. Найменше, що він заслужив від богів — таку смерть, щоб про неї складали пісні.»

Та хай що станеться на Дракон-Камені, королева в кожному разі лишиться з перемогою. Якщо Лорас візьме замок, то буде болючий удар для Станіса, і Рожвин зможе відпливти на війну з залізниками. Якщо Лорас зазнає поразки, Серсея подбає, щоб саме він поніс левову частку вини. Ніщо не плямує

звитяжця так прикро, як поразка. «І якщо йому випаде жереб повернутися на щиті, вкритим кров'ю та славою, пан Озней якраз буде поруч — розрадити горе його бідолашної сестри.»

Сміх більше не вдалося стримувати; він сам собою злетів з Серсеїних вуст і лунко покотився палатою.

— Ваша милосте? — заблимав очима великий маестер Пицель, роззявивши рота з подиву. — Чому... чому ви смієтеся?

— Чому? — змусила вона себе відповісти. — Щоб не заплакати. Мені аж серце крається від любові до нашого пана Лораса та захвату з його видатної мужності.

З цим вона й полишила великого маестра на зміїстих сходах. «Ця стара жаба давно пережила свою користь» — вирішила королева. Останнім часом Пицель тільки те й робив, що діймав її різноманітними запереченнями та засторогами. Він насмілювався опиратися навіть порозумінню, досягнутому королевою з верховним септоном. Коли Серсея наказала йому підготувати належні папери, Пицель

вирячив на неї сльозаві каламутні очі й заходився белькотіти щось там про стародавню мертву історію. Королева мусила рішуче обірвати його просторікування.

— Дні короля Маегора скінчено, і дію його законів теж! — суворо та твердо мовила вона. — Настав день короля Томена і королеви Серсеї.

«Їй-бо, краще б я лишила його гнити у кам'яному мішку.»

— Якщо раптом пана Лораса спіткає смерть, вашій милості знадобиться новий достойник для Королегвардії, — зауважив князь Кайбурн, поки вони разом перетинали рів зі шпичаками навколо Маегорового Острогу.

— Так, і неабиякий, — погодилася королева. — Молодий, швидкий, спритний та могутній, щоб Томен швидко забув думати про пана Лораса. Лицарський звичай теж хай пам'ятає, але дурницями голову не забиває. Часом, не знаєте когось?

— На жаль, такого не знаю, — відповів Кайбурн, — але маю на оці декого іншого. Цей

поборник не надто знається на лицарських звичаях, зате вірністю відплатить вам устократ. Він захистить вашого сина, знищить ваших ворогів і збереже ваші таємниці. А протистояти йому не зможе жодна жива людина.

— Це ви так кажете. Слова — то вітер. Незле б вам показати свого поборника у належний час. Хочу переконатися, що ваші обіцянки не є порожніми.

— Присягаюся, про нього співатимуть пісень, — примружився князь Кайбурн хитрими очима. — Чи можу я дізнатися про обладунок?

— Я помістила ваше замовлення. Зброяр вважає, що я несповна розуму. Запевняє, що нема на світі людини досить дужої, щоб рухатися і битися у бляхах такої ваги. — Серсея кинула на маестра без ланцюга довгий, важкий, застережливий погляд. — Спробуєте пошити мене в дурні — помрете у муках. Гадаю, вам зрозуміло?

— Завжди і незмінно, ваша милосте.

— То й добре. Більше про цю справу ані слова.

— Пані королева мудро кажуть. Ці стіни мають вуха.

— Авжеж.

Уночі Серсея іноді чула тихе шарудіння та інший шум — навіть у власних покоях. «Миші, то у стінах шарудять миші, — переконувала вона себе, — більше там нікого нема.»

Коло її ліжка горіла свічка, але комин згас, а іншого світла у опочивальні не було, ще й панував холод. Серсея роздяглася і прослизнула під ковдри, лишивши сукню купою на підлозі. З іншого боку ліжка ворухнулася Таена.

— Ваша милосте, — тихенько промуркотіла вона. — Котра зараз година?

— Година сови, — відповіла королева.

Серсея часто спала сама, та ніколи цього не любила. Найдавніші спогади її були про те, як вона ділила ліжко з Хайме — ще такою юною, що ніхто не міг їх розрізнити. Згодом, коли їх розділили, вона приймала у своєму ліжку вервечку покоївок і приятельок — дівчат

приблизно одного віку з нею, доньок батькових надвірних лицарів та значкових панів. Але жодна її не тішила, і небагатьом вдалося втриматися надовго. «Ниці дрібні нишпорки. Недолугі, плаксиві... лишень плітки вічно розпускали та намагалися забити клин між нами з Хайме.»

І все ж бували ночі у чорних надрах Скелі, коли вона вітала навіть їхнє тепло в своїй постелі. Бо порожнє ліжко — холодне ліжко. А надто тут, у стольному замку. В цій самій опочивальні, де гуляли протяги, під оцим самим навісом врізав дуба її семиклятий ясновельможний чоловік. «Роберт Баратеон, Перший тако наречений, хай ніколи не трапиться другого. Недоумкуватий п'яниця і харциз. Хай вічно лле сльози і верещить у пеклі.» Таена зігрівала ліжко незгірш Роберта, зате ніколи не намагалася силоміць розсунути Серсеї ноги. Віднедавна вона поділяла постіль з королевою частіше, ніж з князем Добромиром. Ортон, здавалося, не мав заперечень... а якщо і мав, то вважав за краще не висловлювати.

— Я занепокоїлася. Прокинулася, а вас нема,
— промуркотіла пані Добромир, сідаючи та
спираючись на подушки за спиною. Ковдри
заплуталися їй навколо стану. — Чи не сталося
чогось поганого?

— Та ні, — відповіла Серсея, — все гаразд.
Зранку пан Лорас попливе на Дракон-Камінь,
щоб узяти замок приступом, відпустити
Рожвинові кораблі й показати нам усім свою
чоловічу міць.

Королева переказала мирійці все, що
сталося попід мерехтливими тіннями Залізного
Престолу.

— Без свого хороброго братика наша мала
королева, вважайте, гола. Певно, вона має
власну надвірну варту; я інколи стрічала
сотника тієї варти у замку. Такий собі
балакучий старий з білкою на грудях. Але білки
тікають від левів. У нього не стане духу
опиратися волі Залізного Престолу.

— Коло Маргерії є й інші мечі, — застерегла
пані Добромир. — Вона заприятелювала з
багатьма при дворі. Разом зі своїми сестрами

вона має тут чимало прихильників.

— Залицяльниками її малих шльондр нас не налякати, — відповіла Серсея. — Адже головне Тирелове військо стоїть при Штормолами...

— Ваша милість щось замислили?

— Навіщо вам знати? — Запитання Таени було надто пряме і точне, як на Серсеїн смак. — Чи не маєте ви на думці поділитися моїми потаємними міркуваннями з бідолашною маленькою королевною?

— Ніколи й нізащо. Я не та дівчина Сенела.

Серсеї не подобалося згадувати про Сенелу. «Відплатила мені за добрість зрадою!» Так само, як Санса Старк. А ще Мелара Вичерпій та гладуха Джейна Файян, коли вони утрюх приятелювали замолоду. «Я б ніколи не пішла до того намету, якби не вони. І не дозволила б Маггі-Жабі куштувати мою прийдешню долю в краплині крові.»

— Я б дуже засмутилася, Таено, якби ви зрадили мою довіру. І не мала б іншого вибору, крім віддати вас Кайбурнові. Хоча й спливала б гіркими слізьми.

— Я не дам вашій милості причини для сліз. А якщо дам, лишень скажіть слово, і я сама піду до Кайбурна. Все, чого я бажаю — бути ближче до вас. Служити вам у будь-який спосіб.

— І якої ж винагороди ви чекаєте за службу?

— Ніякої. Моє щастя у тому, щоб дарувати щастя вам.

Таена перекотилася набік, виблискуючи оливковою шкірою в світлі свічки. Груди вона мала більші за королевини, з величезними сосками, чорними, наче роги. «Вона молодша. Груди ще не почали обвисати.» Серсеї стало цікаво, як це — поцілувати жінку. Не легенько у щоку, як віталися при дворі шляхетні панії, а у вуста — як слід. Таєнині вуста були повні, навіть дуже. Серсея спробувала уявити, як смокче ці груди, як укладає мирійку на спину, розсуває їй ноги і робить те, що зробив би чоловік. Те, що Роберт робив із самою Серсеєю, коли був п'яний, а вона не мала змоги вдовольнити його руками чи ротом.

Гірше за ті ночі не бувало нічого: лежати безпорадно під Робертом, поки він отримував

свою насолоду, смердів вином з рота і гучно сопів, наче вепр... а потім відкочувався убік і засинав, ще й сім'я не встигало висохнути на її стегнах. Він собі хропів, а вона лежала без сну і потерпала, натерта між ніг, з грудьми, боляче потовченими грубими долонями. З чоловіком вона змокріла лише один-єдиний раз — у свою шлюбну ніч.

Коли вони одружувалися, Роберт був неабиякий на вроду: високий, дужий, ставний, з важкою гривною чорного волосся. На жаль, таке саме — рясне, цупке та колюче — росло всюди на його грудях і навколо чоловічої міці. «Не той чоловік повернувся з Тризуба» — іноді думала королева, поки він на ній робив свою справу. У перші кілька років, коли Роберт залівав на неї доволі часто, Серсея заплющувала очі й уявляла себе під Раегаром. Хайме вона уявити не могла — Роберт був надто інакший, надто чужий. І пахкотів чимось чужим, недоладним.

Для самого Роберта тих ночей ніколи не було на світі. Вранці він нічого не пам'ятав —

якщо не прикидався. Якось одного разу, на перший рік їхнього шлюбу, Серсея насмілилася висловити вранці своє незадоволення.

— Ви зробили мені боляче, пане чоловіку! — поскаржилася вона.

Роберт мав совість присоромитися і зашарітися.

— То не я, пані дружино, — промимрив він похнюплено, наче хлопчисько, спійманий на крадіжці пундиків з кухні. — То вино. Я п'ю забагато вина.

І потягся за рогом пива — запити своє зізнання. Коли він здійняв риг до вуст, королева щосили кинула свій власний йому в обличчя — так, що аж надколола зуба. За кілька років на бенкеті Серсея чула, як чоловік розповідає служниці, що пошкодив того зуба у битві. «Наш шлюб таки був битвою, — подумала тоді вона. — Хоч тут він не збрехав.»

Зате брехав у всьому іншому, де й коли тільки міг. Серсея була переконана: чоловік добре пам'ятав, що робив з нею вночі. Вона бачила це в його очах. Роберт лише

прикидався, що забуває — так йому було легше, ніж визнавати свій сором. Адже глибоко в душі Роберт Баратеон був жалюгідний боягуз.

З плином часу його хтиві напади ставалися дедалі рідше. Наприпочатку шлюбу він брав її у ліжку принаймні раз на два тижні; наприкінці цього не ставалося і раз на рік. Але зовсім Роберт спроб не припиняв — рано чи пізно наставала ніч, коли він впивався вином і приходив вимагати своє подружнє право. Що соромило його при світлі дня, те дарувало насолоду в п'їтьмі ночі.

— Моя королево? — перепитала Таена Добромир. — Якись дивні у вас очі. Чи вам, часом, не зле?

— Та ні, я просто... згадую. — Серсеї всохла горлянка. — Ви добра подруга, Таено. Я не мала такої, відколи...

Раптом хтось затарабанив у двері.

«Знову?!» Настійливе грюкання змусило її здригнутися. «Чи не напала на нас іще якась тисяча кораблів?» Серсея вдягла халат і пішла подивитися, хто там.

— Даруйте, ваша милосте, за клопіт, — мовив стражник за дверми. — Там унизу пані Стокварт благає прийняти.

— Цієї години?! — визвірилася Серсея. — Чи не з'їхала Фалиса з глузду? Скажіть їй, що я сплю. Скажіть, що добрий люд на Щитових островах ріжуть залізники. Скажіть, що я півночі не могла лягти. Прийму її вранці.

Стражник завагався.

— Коли ласка вашої милості... недобре їй. Геть недобре, перепрошую пані королеву.

Серсея насупилася. Напевне, Фалиса примчала повідомити про смерть Брона — навіщо ж іще?

— Гарзд. Я мушу вдягнутися. Відведіть її до світлиці, хай почекає.

Коли пані Добромир спробувала підвестися і рушити услід, королева заперечила:

— Ні, залиштеся. Хоч комусь із нас треба відпочити. Я скоро повернуся.

Обличчя пані Фалиси було побите і напухле, очі — червоні від сліз. Нижню губу їй розсікли, одяг забруднився і розірвався.

— Боги святії! — прохопилася Серсея, коли впустила Фалису до світлиці й зачинила двері.
— Що вам зробили з обличчям?

Фалиса, здавалося, навіть не почула.

— Він його вбив! — заскиглила вона тремтливо. — Мати Небесна, змилуйся, він... він...

Слова потонули у хлюпанні, все тіло Фалиси шалено затрусилося. Серсея налила келих вина і пхнула до рук заплаканої жінки.

— Випийте. Вино вас угамує. Ось так. Іще трохи. Припиніть рюмсати і розкажіть, навіщо приїхали.

Щоб видобути з Фалиси розповідь, королеві знадобилася решта глека. Коли ж нарешті вона дотямилася, що до чого, то не знала, сміятися їй чи лютувати.

— Лицарський двобій, — повторила вона. «Невже у Семицарстві нема на кого покластися? Невже тільки в мене на всьому Вестеросі лишилася крихта розуму?» — Ви кажете, що пан Балман викликав Брона на лицарський двобій?!

— Він сказав, що це буде д-дуже п-просто. Спис — л-лицарська зб-броя, а Б-брон — несправжній лицар. Б-балман сказав, що виб-б'є його з сідла і д-доріже на землі.

Брон і справді не був лицарем — тут бабисько не збрехало. Брон був загартований у безлічі битв шибайголова. «Твій недоумкуватий чоловік сам собі проказав смертний вирок.»

— Пречудовий задум. Чи не можна дізнатися, якої саме миті він зійшов на пси?

— Б-брон увігнав списа в груди б-бідолашному Б-балмановому коневі. Б-балман, він... зламав собі ноги, коли падав. І так болісно кричав...

«Еге ж, сердюки якраз із тих, що зглянутья на крики болю» — трохи не прохопилася Серсея.

— Я просила вас влаштувати прикру несподіванку на полюванні. Випадкова стріла, падіння з коня, розлючений вепр... стільки є способів мисливцеві загинути в лісі на ловах. Для жодного з них не потрібен лицарський спис!

Але Фалиса, здавалося, не чула.

— Коли я спробувала побігти до мого Балмана, він... він ударив мене в обличчя. А потім змусив мого пана зізнатися. Балман благав, щоб йому прислали маестра Френкена, але сердюк, він... він...

— Зізнатися? — Серсеї геть не сподобалося вимовлене дурепою слово. — Сподіваюся, ваш відважний пан Балман утримав язика за зубами.

— Брон устроїв йому кинджала просто в око! А мені сказав забратися зі Стокварту до заходу сонця, бо інакше мене спіткає та сама доля. Ще сказав, що пустить мене по колу на розвагу замковій варті, якщо та не гидуватиме. Коли я наказала схопити Брона, один із його лицарів мав нахабство відповісти, що мені краще послухатися пана князя на Стокварті. Чуєте, він назвав його князем на Стокварті!

Пані Фалиса щосили вчепилася королеві у руку.

— Хай ваша милість дадуть мені лицарів! Сотню лицарів. І ще арбалетників. Тоді я

заберу свій замок назад. Стокварт належить мені! А я не змогла забрати навіть одяг! Брон сказав, що тепер він належить його дружині. Усі мої шовки, оксамити...

«Твоє ганчір'я — це найменший з твоїх негараздів.» Королева висмикнула пальці з вологої долоні нічної гості.

— Я попрохала вас задмухнути свічку і тим посприяти безпеці короля. Натомість ви линули на неї дзбан шал-вогню. Чи згадував ваш недолугий Балман моє ім'я? Скажіть, що воно не пролунало вголос.

Фалиса облизнула губи.

— Він... йому було так боляче, обидві ноги зламано. Брон сказав, що змилується, але... Що тепер станеться з моєю бідолашною матінкою?

«Та здохне, що з нею може статися!»

— А ви як гадаєте?

Пані Танда, цілком вірогідно, вже лежала холодним трупом. Брон не належав до тих людей, які перейматимуться лікуванням старого бабиська з поламаним стегном.

— Допоможіть мені! Куди мені йти? Що

робити?

«Одружитися з Місячком, — трохи не відповіла Серсея. — Хоч матимеш чоловіка, розумнішого за попереднього.» Наразі королева не мала іншого клопоту, ніж роздмухувати війну просто на порозі Король-Берега.

— Сестри-мовчальниці завжди вітають у себе нещасних удовиць, — мовила королева. — Життя в них тихе, мирне, сповнене молитов, побожної праці та добрих справ. Вони приносять розраду живим і спокій мертвим.

«І не кажуть ані слова.» Не можна дозволяти цій дурепі тинятися Семицарством, просторікуючи про небезпечні речі.

Але Фалиса була глуха до слів здорового глузду.

— Ми ж усе робили на славу та користь вашої милості. «Пишаємося вірністю», таке наше гасло. Ви казали...

— Я пригадую, що я казала, — вичавила з себе посмішку Серсея. — Лишайтеся в нас, пані, доки ми не знайдемо способу повернути вам замок. Дозвольте налити вам іще вина.

Воно допоможе заснути. Ви втомлені, сповнені горя, це кожен побачить. Моя бідолашна дорогенька Фалиса. Отак, пийте.

Поки гостя трудилася над глеком, Серсея пішла до дверей і покликала покоївок. Доркас вона наказала знайти князя Кайбурна і привести негайно. Джоселин Звихт побігла до кухні.

— Принеси хліба та сиру, пирога з м'ясом, кілька яблук. І ще вина. Спрага мучить.

Кайбурн прибув раніше від їжі. Пані Фалиса тим часом вицмулила три келихи і закуняла, хоча ще час від часу прокидалася і схлипувала. Королева відвела Кайбурна убік і розповіла про дурну вихватку пана Балмана.

— Не можна дозволити, щоб Фалиса розпускала містом плітки. Від горя вона геть втратила розум. Вам іще потрібні жінки для вашої... праці?

— О так, ваша милосте. Лялькарки вже геть виснажені.

— То забирайте її та чиніть на свій розсуд. Але після того, як спустите її у кам'яні мішки...

чи треба казати більше?

— Ні, ваша милосте. Все зрозуміло.

— То й добре. — Королева повернула на обличчя усмішку. — Моя мила Фалисо, прийшов маестер Кайбурн! Він подарує вам спокій та спочинок.

— Ой, — мляво вимовила Фалиса. — Так добре.

Коли двері за ними зачинилися, Серсея налила собі ще келих вина.

— Мене оточують вороги та недоумки, — мовила вона вголос.

Що вже казати, коли не можна вірити і власним родичам — ба навіть Хайме, який колись був їй другою половинкою. «Він мав стати моїм мечем та щитом, правицею сили моєї. Чому він ніяк не припинить мене дратувати?»

Той Брон, власне, був лише прикрим непорозумінням. Серсея не вірила, що він насправді ховає в себе Тиріона. Надто вже хитрий був її менший братик, щоб дозволити Лолісі отак просто назвати свого жалюгідного

виплодка на його честь — знаючи напевне, що на голову нещасної впаде гнів королеви. Про це здогадалася пані Добромир, і певно, що мала рацію. Поглузувати з Серсеї в такий спосіб міг вигадати лише сердюк. Перед очима постала картина, як червоний і зморшкуватий Бронів пасинок смокче набрякле вим'я Лолиси, а горлоріз сидить з келихом вина в руці й лукавою посмішкою на пиці. «Шкірте зуби, пане Броне. Скоро вишкіритесь на кутні. Радійте з вашої недоумкуватої дружини та вкраденого замку. Коли настане час, я приб'ю вас, як муху.» До речі, а чи не послати на прибиття пана Лораса Тирела, якщо Лицар Квітів якимось дивом повернеться з Дракон-Каменя живим? «Ото була б смакота. З ласки божої вони повбивають один одного, як пан Арик та пан Ерик.» А Стокварт... ні, годі вже про Стокварт, гидко навіть згадувати.

Коли королева повернулася до опочивальні, Таена вже встигла заснути. Голова в Серсеї паморочилася; «забагато вина і замало сну» — сказала вона собі. Не щоночі її будили аж двічі,

щоб повідомити такі прикрі новини. «Принаймні я вмію прокидатися. Роберт — той був би занадто п'яний, щоб і з ліжка злізти, не те що втямити державні справи. Порати весь цей клопіт довелося б, як завжди, Джонові Арину.» Думка, що вона стала кращим королем, ніж Роберт, була приємною.

Небо за вікном почало світлішати. Серсея сіла на ліжко поруч з пані Добромир, дослухалася до її тихого подиху, подивилася, як здіймаються і опадають груди. «Що їй сниться? Рідне місто Мир? — подумала вона. — Чи коханець з рубцем — небезпечний темнавий чоловік, який не приймає відмов?» Єдине, чого королева була певна — мирійці не снівся їй законний чоловік, князь Ортон.

Вона узяла в долоню грудь іншої жінки. Спершу легенько, ледве торкаючись, відчула тепло під долонею на шкірі гладкій, наче шовк. Потім обережно стиснула її, пробігла великим пальцем по темному соскові — туди-сюди, туди-сюди, і скоро він затвердів. Кинувши погляд вище, королева побачила розплющені

Таєнині очі.

— Так добре? — запитала Серсея.

— Добре, — відповіла пані Добромир.

— А так?

Серсея вщипнула сосок, сильно потягла, скрутила між пальцями. Мирійка зойкнула з болю.

— Ви робите мені боляче.

— Це все вино. Я випила глек до вечері, ще один — з вдовицею Стокварт. Мусила пити, щоб її заспокоїти.

Вона крутнула інший Таєнин сосок, викликавши новий зойк.

— Я королева. І я прийшла по свої законні права.

— Чиніть, як забажаєте.

Волосся Таєни було таке ж чорне, як Робертове, ба навіть між ніг. Коли Серсея торкнулася там, воно вже просякло вологою. Робертове завжди було сухе й колюче.

— Благаю, — мовила мирійка, — продовжуйте, моя королево. Робіть зі мною все, що у вашій волі. Я належу вам.

Але марно. Серсея не відчувала того, що мав відчувати Роберт ночами, коли брав її. Для неї насолоди не було, ні. Для Таєни — так. Її соски стали двома чорними діамантами, її жіноча сутність трохи не парувала. «Роберт закохався б у тебе — на якусь годину.» Королева ковзнула пальцем у вогке мирійське болото, потім додала ще один і заходилася рухати туди й сюди. «Але щойно пролився б усередину, як не зміг би пригадати і твого імені.»

Серсеї кортіло дізнатися, чи так легко це робиться з жінкою, як завжди виходило з Робертом. «Десять тисяч дітей вашої милості загинуло у мене в долоні, — подумала вона і додала Мирові третій палець. — Поки ви хропіли, я злизувала ваших синів з обличчя та пальців, одного за одним — липких блідих принців. Ви мали від мене те, що хотіли, пане королю — але в пітьмі я з'їдала усіх ваших нащадків.»

Таєна здригнулася, простогнала кілька слів незнайомою мовою, потім здригнулася знову, вигнула спину і гучно скрикнула. «Верещить,

наче її ріжуть» — подумала королева. І на мить уявила свої пальці вепрячими іклами, що роздирають мирійку навпіл від промежини до горла.

Та все було даремно. Ніколи і ні з ким їй не бувало добре. Ні з ким, окрім Хайме.

Коли Серсея спробувала забрати руку, Таена вхопила і поцілувала їй пальці.

— Люба королево, як мені потішити вас? — Вона ковзнула Серсеїним стегном до її жіночої статі. — Скажіть, чого бажаєте, кохана моя?

— Облиште мене.

Серсея відкотилася убік і накинулася простирадлом, здригаючись. За вікнами сірів світанок. Скоро настане білий день, і вони про все забудуть.

Цієї ночі нічого не сталося.

Хайме

Сурми проспівали яскраву мідну пісню, розчахнувши навіл тихе й сіре сутінкове повітря. Джосмин Пекледон прожогом схопився на ноги, одночасно намацуючи хазяйського паса з мечем.

«Хороше чуття, правильні звички.»

— Розбійники не оголошують про своє прибуття сурмами, — мовив до нього Хайме. — Прибери меча, він мені зараз ні до чого. То приїхав мій родич, Оборонець Заходу.

Коли Хайме вийшов з намету, вершники саме спішувалися; там було з півдесятка лицарів, а до них чотири десятки кінних стрільців та щитників.

— Хайме! — заревів кошлатий чолов'яга у визолоченій кольчuzі та лисячому кожусі. — Зовсім змарнів, біле надів, ще й бороду

виростив!

— Оце борода? Ти мені лестиш, братику. Поруч із твоєю — жалюгідна стерня.

Рясна борода і кущаві вуса пана Давена переростали у бурці, щільніші за живий запліт, а ті — у сплутану солом'яну стріху на голові, трохи прим'яту щойно знятим шоломом. Десь посередині тих хащів стирчала бульба носу і жваво бігало двійко веселих карих очей.

— Невже розбійники вкрали у тебе все гостре залізо, що нема чим і поголитися?

— Я дав обітницю, що не стригтиму волосся, не дочекавшись відплати за батька. — Для людини, понад усе схожої на лютого кошлатого лева, голос Давена Ланістера лунав на диво сумирно. — Але Молодий Вовк допався до Карстарка першим. Украв у мене помсту.

Пан Давен віддав шолома зброєносцеві й розкуйовдив пальцями волосся там, де його прибило вагою заліза.

— Нині трохи хутра не завадить. Ночі холоднішають. Хто має щось на голові, тому тепліше спиться. Та й тітка Генна завжди

казали, що ту цеглину, яка в мене за щелепу, треба ховати від людей.

Він ухопив Хайме за плечі.

— Ми за тебе злякалися після Шепітної Пущі. Подейкували, Старків лютововк вирвав тобі горло.

— Невже ти, брате, лив по мені сльози?

— Та половина Ланіспорту вдягла жалобу. Жіноча половина. — Очі пана Давена зачепилися за пеньок руки. — То це правда. Виродки відтяли тобі правицю.

— Я вже маю нову, викувану з золота. Однорукість має свої переваги. Тепер я п'ю менше вина, щоб менше проливати. І рідше спокушаюся чухати дупу при дворі.

— Таки-так, доречно кажеш. Може, й собі одну відтяти? — зареготав нерідний брат. — Це Кетлін Старк тобі прислужилася?

— Варго Хап.

«Звідки беруться ці дурні чутки?»

— Кохорець?! — Пан Давен гучно сплюнув на землю. — Осьо йому та всім його «Хвацьким Компанійцям»! Я ж казав твоєму батькові, що

радий буду прислужитися за хуражира. А він відмовив. Сказав, що левові — левове, а з землі хай підбирають цапи та собаки.

Хайме не сумнівався, що саме такими були батькові слова. У вухах мало не залунав його голос.

— Заходь, пане брате. Побалакаймо.

Гарет запалив жарівниці; гаряче вугілля наповнило намет Хайме теплом і червонястим сьайвом. Пан Давен викрутився з кожуха і кинув його Малому Левкові.

— А ти наче з Дударів, малий? — прогуркотів він. — Опецькуватий, але міцний нівроку. Ваші всі такі.

— Так, я Левис Дудар, з ласки ясного пана.

— Я твого брата колись у бугурті добряче відлупцював, ще й крівці пустив. Опецьок здуру образився, коли я спитав, чи то не його сестра витанцьовує голою на щиті.

— То давній знак нашого дому. А сестри ми не маємо.

— То й шкода. Ваш знак має гарні цицьки. Але який чесний воїн ховатиметься за голу

жінку, га? Щоразу, як я гамселив твого брата по щиті, почувався геть нешляхетно.

— Та годі вже тобі! — реготнув Хайме. — Дай малому спокій.

Пія саме затовчувала вино прянощами, мішала у казанку ложкою.

— Мені треба знати, чого чекати у Водоплині.

Родич здвигнув дебелими плечима.

— Облога триває, нікуди не поділася. Чорноструг сидить у замку, ми сидимо в таборі за його мурами. Спитаєш, як сидиться? Брехати не буду: здихаємо з нудьги. — Пан Давен всівся на складаний табірний стілець. — Хоч би Таллі вилазку вчинив — нагадав, що ми досі на війні. А якби вколошкав кілька Фреїв, ще й мав би від мене дяку. Для початку — Римана. Той од вина майже не просихає. І Едвина теж. Він не такий тупий, як його батько, зате мало не лускає з люті, як гнійний чиряк. А ще ж наш добрий пан Емон... та ні, вже князь Емон — збав, Седмице, забути новий титул... наш новий князь на Водоплині тільки й знає

просторікувати, як саме я маю чинити облогу. Хоче, щоб я захопив замок неушкодженим, бо це ж, бач, його новий панський стіл.

— Вино вже гаряче? — запитав Хайме в Пії.

— Так, м'сьпане. — Коли дівчина говорила, то рукою затуляла рота.

Пек подав вино на золотій таці. Пан Давен стягнув рукавиці й узяв кухля.

— Дякую, малий. А ти хто будеш?

— Джосмин Пекледон, з ласки ясного пана.

— Пек уславився звитягами на Чорноводі, — мовив Хайме. — Убив двох лицарів, а ще двох полонив.

— Ти ба, який небезпечний! А на вигляд не скажеш. Ото в тебе борода, чи ти мармизу забувся вмити? Дружина Станіса Баратеона має пишніші вуса. Скільки тобі років?

— П'ятнадцять, пане.

Пан Давен пирхнув.

— Знаєш, Хайме, що найкраще у юних звитяжцях? Вони помирають молодими, щоб нам більше дівок лишилося. — Він кидком повернув кухля зброєносцеві. — Наповни ще

раз. Допоможи здолати мою могутню спрагу, і я тебе теж уславлю за звитяжця.

Хайме підняв власного кухля лівицею і зробив ковток. Грудьми розлилося тепло.

— Ти казав, кого з Фреїв хочеш бачити мертвим. Римана, Едвина, Емона...

— І Вальдера Водограя, — додав Давен. — Клятий сучий син. Ненавидить, що сам байстрюк, і від того ненавидить усіх небайстрюків. Щоправда, пан Первин — приятний чолов'яга, його б я пожалів. Жінок теж можна не чіпати. З однією, сказали, я маю одружитися. До речі, твій батечко хоч би мене спитав. Бо ж мій власний батько ще до Волоброду перемовлявся з Пакстером Рожвином, який дає за донькою вельми гарненький посаг...

— За Десмерою? — перепитав Хайме і засміявся. — Полюбляєш ластовиння?

— Коли вже обирати між ластовинням і тхоринням... Половина виводку князя Вальдера має тхорячі писки.

— Лише половина? То будь вдячний. Я

бачив Ланселеву молоду в замку Даррі.

— Амцю-при-Брамці? О боги святії. Не можу повірити, що Лансель вибрав саме її. Що в нього з головою?

— Побожність напала, — відповів Хайме. — Та вибирав не він. Мати пані Амереї походить з Даррі. Наш дядько вирішив, що вона допоможе Ланселеві заприятити до себе селян.

— Як? Перед кожним ноги розсуне? Ти хоч знаєш, за віщо її кличуть Амцею-при-Брамці? Бо вона радо розчахує свою брамцю для кожного лицаря, що трапиться поруч. Ланселеві скоро доведеться замовляти зброяреві рогатий шолом.

— Не доведеться. Наш родич відбуває до Король-Берега. Складе там обітниці служивого мечника при верховному септоні.

Пан Давен здивувався б, напевне, менше, якби Хайме повідомив, що Лансель попрохав узяти його мавпою до гурту мартоплясів.

— Що ти таке кажеш? Либонь, кепкуєш з мене? Мабуть, Амця-при-Брамці ще бридкіша за тхора, коли змусила хлопця аж до такого.

Коли Хайме прощався з пані Амерею, вона стиха схлипувала над руїнами свого шлюбу, дозволяючи Лайлові Кракеголу розраджувати її ласкавими словами. Але не так його непокоїли ті сльози, як кам'яні мармизи її родичів, що стояли навколо у дворі.

— Сподіваюся, хоч ти, брате, не налаштувався складати ніяких обітниць, — мовив Хайме до Давена. — Фреї ревно стежать за дотриманням шлюбних угод. Не хотілося б знову спричинити їхнє обурення.

Пан Давен насмішкувато пирхнув.

— Та не бійся! Я дам обітниці своїй тхориці. І перед септоном, і на ліжку. Пам'ятаю-бо, що сталося з Роббом Старком. Але наслухавшись Едвина, бажав би, щоб наречена була ще не розквітла — бо інакше незчуєшся, як ту квітку зірве Чорний Вальдер. Що він гойдав Амцю-при-Брамці — на те я готовий закластися. І гойдав не раз, не два і не три. Може, відси й побожність Лансея, і настрій його батька.

— То ти бачив пана Кевана?

— Еге ж. Він до нас заїхав дорогою на захід.

Я його попрохав допомогти нам узяти замок, але Кеван і чути не хотів. Скільки тут сидів — лишень мовчав похмуро, про щось думав. Розмовляв чемно, але холодно, аж страх. Я йому присягнувся, що не прохав робити себе Оборонцем Заходу, що така честь личила б йому. Та він відповів, що образи не тримає, хоча з голосу я б не повірив. Три дні в нас пробув, а мені хоч би три слова сказав. Я б радів, якби він лишився — його порада мені б не завадила. Та й наші друзі Фреї не насмілилися б йому дошкуляти так, як мені.

— Розкажи, — попрохав Хайме.

— Та розкажу, але з чого почати? Поки я будував стінолами і гуляй-города, Риман Фрей вигородив шибеницю. Щодня на світанку виводить до неї Едмура Таллі, вдягає йому на шию зашморг і погрожує повісити, якщо замок не здасться. Чорностругові на його блазенські вихиляси начхати, тому надвечір князя Едмура відти знімають. А до речі, його дружина вагітна, ти не знав?

Хайме не знав.

— Едмур брав її до ліжка після Червоного Весілля?!

— Едмур брав її у ліжку під час Червоного Весілля! Рослін — крихітка-гарнюня, на тхора геть не схожа. І Едмур їй з якогось дива до смаку припав. Первин розказує, вона молиться про дівчинку.

Хайме хвильку поміркував про почуте.

— Бо якщо в Едмура народиться син, князеві Вальдеру стане непотрібний сам Едмур.

— Я теж такої думки. Наш зведений дядечко Ем... князь Емон, хай тобі грець!... хоче, щоб Едмура повісили негайно. Присутність живого князя на Водоплині з дому Таллі бентежить його так само, як майбутнє народження ще одного. Щодня він мені голову виїдає, щоб я примусив пана Римана повісити Таллі — байдуже, як. А за інший рукав тим часом смикає князь Гавен Вестерлін. Чорноструг тримає в замку його дружину і трьох шмаркачів. Вестерлін боїться, що Таллі їх уб'є, якщо Фреї повісять Едмура. Між іншим, одна з того шмаркатого виводку — мала королева

Молодого Вовка.

Хайме пригадав, що начебто стрічав Джейну Вестерлін, хоча геть забув, як саме вона виглядає. «А має ж бути красунею — щоб за неї втратити ціле королівство і власну голову.»

— Пан Брінден дітей не вбиває, — запевнив він родича. — Не такий він чорний, як його прізвисько.

Хайме почав потроху розуміти, чому Водоплин досі тримається.

— Ну то розкажи ж мені, брате, про розташування нашої потуги.

— Ми щільно облягли увесь замок. Пан Риман з фреївським військом стоїть на північ від Перекату. На південь від Червонозубу отаборився князь Емон, з ним пан Форлей Престер і решта твого старого війська, а ще річкове панство, що перебігло до нас після Червоного Весілля. Скажу тобі по правді — зиску з них небагато. Сидять похмуро по наметах, дивляться на тебе вовком, а що корисного роблять — дідько їх зна. Мій власний табір стоїть між річками, перед ровом

та головною брамою Водоплину. Через Червонозуб, нижче від замку, ми кинули на воду наплавну загорожу. Манфрід Тисовець і Райнард Рівтигер сторожать на ній, щоб ніхто не втік човном. А ще ми дали їм тенета — хай рибу ловлять, щоб було що в казани вкинути.

— Чи можемо ми виморити замок голодом?

Пан Давен заперечливо хитнув головою.

— Чорноструг випхав з Водоплину всі зайві роти, а край тутешній вигріб до зернини. Йому вистачить запасів годувати людей і коней зо два роки.

— А нам харчів не бракує?

— Поки в річці є риба, з голоду не помремо. Та скільки ще зможемо годувати коней — оцього не скажу. Фреї підвозять собі харчі та хураж із Близнюків, але пан Риман божитьься, що поділитися йому нема чим, і ми маємо шукати собі самі. То й шукаємо... половина хуражирів, яких я вислав, не повернулася. Хтось утік, а когось ми знайшли на дереві — висіли собі гарненько у конопляних зашморгах.

— Ми позавчора на кількох натрапили, —

відповів Хайме.

Повішених на дикій яблуні знайшли розвідники Аддама Марбранда. Пики в них зчорніли, тіла висіли роздягнені, кожному в рота запхали яблучко-кислицю. На жодному не було поранень — вочевидь, вони здалися без бою. Дужий Вепр особливо з того лютував і обіцяв криваву відплату невідомим, які розвісили чесних вояків, наче забитих свиней.

— Може, розбійники, — мовив пан Давен, почувши оповідь Хайме, — а чи й ні. Тут досі загони північан никають. Та й річкове панство... хай вони зігнули коліна, проте серця в них, здається мені, досі ще вовчі.

Хайме скоса зиркнув на двох молодших зброєносців, які совалися коло жарівниць і прикидалися, що не слухають. Левис Дудар і Гарет Пужел були синами річкових князів. До обох він щиро заприязнився і навіть думати не хотів, щоб віддати котрогось панові Ілину.

— Зашморги нагадують про Дондаріона.

— Пхе, наче лише твій князь-блискавка вміє накинути на шию мотузку! Ой, краще не

починати про того Беріка. Він тут, він там, він усюди... та коли вишлеш по нього погоню, зникає, наче роса на сонці. Річкові пани йому допомагають, навіть не сумнівайся. Порубіжному прибуді, хто б подумав! Одного дня чуєш, що він мертвий, а наступного вже патякають, що його вбити не можна! — Пан Давен поставив кухля. — Розвідники доповідають про вогні вночі на високих місцях. Вартові вогні, кажуть вони... так, наче навколо нас кільце спостерігачів. І в селах вогні палають. Якийсь новий бог, начебто...

«Та ні, навпаки. Дуже старий.»

— Разом з Дондаріоном мандрує Торос — отой гладкий мирійський жрець, що любляв пити з Робертом. — Золота правиця лежала на столі. Хайме торкнувся її й задивився, як золото мерехтить у тьмяному світлі жарин. — Коли буде треба, то дамо ради й Дондаріонові. Але спершу Чорноструг. Він має зрозуміти, що його справа безнадійна. Ти пробував з ним розмовляти?

— Пан Риман пробував. Поїхав до брами

добряче напідпитку, харапудився там, погрози кидав. Чорноструг вийшов на мур на якусь хвилину. Сказав, що красних слів на гидких людців не витрачатиме. По тому пустив стрілу в крижі Римановій кобилі. Коняка стала дибки, Фрей упав у багно, а я зі сміху трохи не обісцявся. Правду кажучи, якби я сидів у замку, то пустив би стрілу Риманові просто в брехливу горлянку.

— Вдягну ринграфа, як піду на перемови, — злегка посміхнувся Хайме. — Запропоную щедрі умови.

Якщо скінчити облогу, не проливаючи крові, то ніхто не скаже, що він здійняв зброю проти дому Таллі.

— Чини як хочеш, пане брате, але сумніваюся, що слова здобудуть нам перемогу. Боюся, доведеться таки брати замок приступом.

Зовсім нещодавно Хайме першим вітав би такий спосіб. В кожному разі, неможливо сидіти два роки попід мурами замку, чекаючи, поки Чорноструг зголодніє.

— Хай що ми вирішимо робити, треба поспішати, — відповів він панові Давену. — Моє місце — у Король-Березі, коло престолу і короля.

— Та вже ж, — буркнув родич. — Твоїй сестрі ти конче потрібен, хто б казав. Але навіщо вона відіслала Кевана? Я гадав, вона його поставить Правицею.

— Дядько не схотів прийняти посаду.

«Бо не такий сліпий, як я.»

— Оборонцем Заходу треба бути Кеванові. Або тобі. Не те щоб я зневажав зроблену мені честь, авжеж ні, та наш дядько вдвічі за мене старший і досвідченіший у справах війни. Маю надію, він знає, що я тут ні до чого — я цього уряду не просив.

— Знає.

— Як ся має Серсея? Така ж вродлива?

— Аж сяє красою. — «А під нею ховає гнилля.» — Наче щире золото. — «Облудне золото, дурити йолопів.»

Уночі йому наснилося, як він застукав сестру під Місячком. Блазня він убив, а сестрі

потрощив зуби на скалки золотою рукою — так само, як Грегор Клеган бідолашній Пії. Уві сні Хайме завжди мав дві руки, і одну з них — золоту, що працювала не гірше за живу.

— Що скоріше покінчимо з Водоплином, то швидше я повернуся до Серсеї, — мовив Хайме.

Що він робитиме далі після повернення — того Регіментар Королегвардії наразі й сам не знав. Він пробалакав з родичем ще годину, доки Оборонець Заходу нарешті не вирішив відкланятися. По тому Хайме причепив золоту руку, накинувся брунатною киреєю і пішов гуляти серед наметів.

Правду кажучи, таке життя йому подобалося; серед вояцтва він почувався вільніше і зручніше, ніж при дворі. Та й вояки, належно шануючи лицаря, аніскільки з ним не бентежилися. Біля одного багаття трійко арбалетників поділилися з ним шматком упійманого і спеченого зайця. Біля іншого молодий лицар спитав поради, як найкраще захищатися від важкого келепа. Коло річки

Хайме подивився, як дві пралі герцюють на мілкій воді верхи на плечах двох щитників. Дівчата були добряче напідпитку, вщент розхристані, реготали на весь голос і тицяли одна в одну згорнутими у сувої киреями замість списів. До забави їх підохочували з тузінь інших вояків. Хайме поставив мідяка на білявку, що сиділа на плечах Любчика Рафа, і попрощався з монетою, коли вершниця з конем гучно лягнулися вдвох у воду між очерету.

За річкою вили вовки; вербовим гайком пробігав вітер, змушуючи гілки ворухитися і шепотіти. Хайме знайшов пана Ілина Пейна на самоті коло намету — той саме налощував бруском обіручника.

— Ходімо! — покликав він.

Мовчазний лицар підвівся, слабенько всміхаючись. «Вже наперед смакує, — зрозумів Хайме. — Ач яка йому розвага — щоночі мене принижувати. А якби зовсім убив — то, мабуть, і затанцював би!»

Хайме подобалося думати, що він потроху

вдосконалює навички бою. На жаль, покращення відбувалося надто повільно і коштувало свою ціну — під бляхами, вовною та вивареною шкірою Хайме Ланістер скидався на ковдру з синіх латок, помережану червоними саднами, порізами та ціпками.

Виводячи коней з табору, лицарі натрапили на вартового, який завимагав спинитися і показати себе. Хайме лягнув хлопця по плечі золотою правицею.

— Молодець, пильнуй! Тут навколо вовки блукають.

Вони рушили назад уздовж Червонозуба до руїн спаленого села, які проминули того ж полудня. Саме там лицарі й станцювали свій нічний танок, оточені чорними каменями та старим холодним попелом. На короткий час Хайме навіть здобув перевагу. «Може, старі вміння справді повертаються, — таку думку він дозволив собі лише на мить. — Може, сьогодні Пейн ляже спати побитий і скривавлений.»

Пан Ілин наче підслухав його думки. Він недбало відбив останній удар Хайме і у

відповідь розпочав таку навалу, що загнав Хайме у річку, де з-під того вислизнув чобіт. Битва скінчилася на колінах, з мечем мовчазного лицаря коло горла, а його власним — загубленим у очереті. У місячному світлі віспини на Пейновому обличчі скидалися на чорні провалля. Він видав те клекотіння, яке в нього мало означати сміх, і підняв меч від горла Хайме вище, спрямувавши між вуст. А тоді ступив назад і вклав клинок до піхв.

«Я б краще показав себе з хвойдою на плечах проти Любчика Рафа» — подумав Хайме, струшуючи річкове багно з визолоченої руки. Раптом йому закортіло відірвати її геть і жбурнути в річку — однак вона мало на що годилася... та й лівиця була не надто корисніша. Пан Ілин пішов до коней, лишивши Хайме спинатися на ноги на самоті. «Ну хоч ніг досі маю дві, дяка і на тому.»

Останні два дні подорожі були холодні й вітристі. Вітер буяв серед гілля у голому чорному лісі, низько схиляв річковий очерет уздовж Червонозуба. Навіть у зимовому строї

Королегвардії Хайме відчував на собі залізні зуби того вітру, їдучи поруч зі своїм братом у других, Давеном. Майже надвечір перед ними нарешті показався Водоплин — на вузькому розі землі, де зливалися разом води Перекату і Червонозубу. Замок дому Таллі скидався на великий кам'яний корабель з носом, обернутим униз течією. Мури з пісковика огортало червоно-золоте сяйво; Хайме вони здалися вищими й товстішими, ніж йому пам'яталося. «Цей горіх легко не розколеться» — похмуро подумав він. Якщо Чорноструг не послухає голосу розуму, доведеться порушити обітницю, складену перед Кетлін Старк, на користь обітниць, які він дав своєму королю.

Наплавна загорожа через річку і три великі табори обложного війська були саме такі, як йому описав родич. Табір пана Римана Фрея на північ від Перекату був найбільший і найбезладніший. Над наметами височіла велика сіра шибениця заввишки з добрячу метавку-журавель. Під шибеницею стояла поодинокі постать із зашморгом на шиї.

«Едмур Таллі.» Хайме відчув напад жалю. «Стояти отак день у день, з мотузкою на шиї... легше вже один раз втратити голову.»

Позаду шибениці безладно розкинулися намети і вогнища. Паничі Фреї та їхні лицарі поставили собі шатра у зручному місці вгору течією від ровів-нужників; далі вниз купчилися хижі з глини та соломи, вози та гарби.

— Пан Риман не хоче, щоб його хлоп'ята нудилися. Отож привіз їм хвойд, півнів для боїв та вепрів, котрих цькують собаками, — розповів пан Давен. — А собі навіть співця завів! Віриш, наша тітка привезла з Ланіспорту не абикого, а Биха Білосміха. То й Риман мусив мати співця, хоч ти лусни. Скажи мені, брате: може, нам загатити річку і потопити увесь той набрід, га?

Хайме помітив, як за зубцями стін рухаються лучники. Над ними вітром летіли прапори дому Таллі — срібний пструг у стрибку на смугастому черлено-лазуровому тлі. Але над найвищою баштою майоріла інша

корогва — довге біле полотно з лютововком дому Старк.

— Коли я вперше побачив Водоплин, то був зброєносцем, зеленішим за літню траву, — розказав Хайме родичеві. — Старий Самнер Кракегол надіслав мене з посланням, про яке божився, що його не можна довірити крукові. Князь Гостер, обмірковуючи відповідь, затримав мене у гостях на два тижні, і кожної трапези садовив коло своєї доньки Лізи.

— Не диво, що ти вдяг біле. Я б іще не те нап'яв, аби від неї сховатися!

— Та ні, Ліза тоді була ще нівроку.

А правду кажучи, навіть вельми гожа: ніжне личко, ямочки на щічках, довге рудаво-брунатне волосся. «Але занадто вже ляклива. Зав'яже собі язика і мовчить. А тоді раптом починає хихотіти. І ані краплі Серсеїного вогню.» Старша Лізина сестра зацікавила його більше, проте Кетлін вже пообіцяли якомусь північанинові, спадкоємцеві Зимосічі. Але жодна дівчина у тому віці не вабила Хайме так, як видатний Гостерів брат, чиї звитяги на

Порогах у війні проти Дев'ятишагових Королів уславили його на все Семицарство. За столом Хайме геть забув про бідолашну Лізу і вимагав від Бріндена Таллі все нових та нових оповідок про Маеліса Мерзенного та Гебанового Князя. «Пан Брінден тоді був молодший, ніж я зараз, — подумалося Хайме, — а я — молодший за Пека.»

Найближчий брід через Червонозуб знаходився вище від замку за течією. Щоб досягти табору пана Давена, вони мушили проминути становисько Емона Фрея, потім шатра річкового панства, що зігнуло коліна і повернулося до королівського миру. Хайме побачив кольори Ликастра і Ванса, Кореняка і Добручая, жолуді дому Рідколіс і діву-танцівницю князя Дударя. Але замислитися його змусили прапори, яких він не побачив. Ніде не виднілося срібного орла Малістерів, ані червоного огиря Бракенів, ані вербового дерева Ригерів, ані сплетених змій Пужелів. Усі згадані пани відновили свої присяги Залізному Престолові, але жоден не з'явився до облоги.

Хайме знав, що Бракени саме б'ються з Чорнолісами, і це вибачало їхню відсутність. Щодо решти...

«Наші нові друзі — не друзі взагалі. Вірність стікає їм шкірою, не всотуючись.» Тому Водоплин і треба скорити якнайскоріше — що довше триває облога, то більше заохочуються інші непокірні, на кшталт Титоса Чорноліса.

При броді пан Кенос із Кайсу дмухнув у Ріг Герока. «Мабуть, і Чорноструга зараз на мури винесе.» Пан Гуго і пан Дермот очолили перехід через річку, плюхаючи крізь каламутну брунатно-руду воду. Над головами вони везли білий прапор Королегвардії та Томенового оленя з левом, що гордовито плескали на вітрі. Решта валки теж не пасла задніх.

Ланістерівський табір бринів піснею дерев'яних стукачок; там будували новий гуляй-городець. Два інших стояли вже готові, наполовину вкриті вогкими кінськими шкурами. Між ними стояв рухомий стінолам — стовбур дерева з гартованим у вогні гострим кінцем, підвішений на ланцюгах під

дерев'яним дахом на колесах. «Здається, братик тут часу не гаяв.»

— Пане, — запитав Пек, — де вам поставити намет?

— Отам на горбку, — вказав Хайме золотою рукою, не дуже придатною для такої справи. — Там обоз, отут конов'язі. До вітру ходитимемо туди, де мій братик люб'язно викопав нужники. Пане Адаме, огляньте межі табору! Ви маєте гостре око на слабкі місця.

Хайме не чекав нападу ворога. Але в Шепітній Пуці він теж його не чекав.

— То мені скликати тхорів на раду? — запитав Давен.

— Доки не побалакаю з Чорностругом — не треба.

Хайме махнув до Безбородого Джона Бумбака.

— Розгорни-но наш прапор миру, хай протруситься. Поїдь з ним до замку і перекажи панові Бріндену Таллі, що я бажаю з ним говорити завтра на світанку. Я приїду до краю рову і зустріну його на перекидному мості.

Пек виглядав переляканим.

— Мосьпане, але раптом лучники...

— Цього не буде, — відрізав Хайме, злізаючи з сідла. — Поставте мій намет і підніміть над ним мої прапори.

«А тоді побачимо, хто прибіжить і як швидко.»

Довго чекати не довелося. Пія клопоталася коло жарівниці, намагаючись розпалити вугілля. Пек рушив їй на поміч. Останнім часом Хайме часто засинав під звуки їхніх любощів у кутку намету. Поки Гарет розстібав на Хайме поножі, запона шатра відлетіла убік.

— Ось нарешті й ти! — загула тітка, заповнюючи собою двері. Її чоловік Фрей визирав з-за плеча. — Давно вже час. Невже не обіймеш свою стару гладку тітоньку, любчику?

Вона простягла руки уперед і не лишила Хайме вибору, крім відповісти на обійми.

Замолоду Генна Ланістер була молодницею звабливих обрисів, яким так і кортіло вивалитися з сукні. Тепер усі обриси перетворилися на одну велику брилу. Тітчине

обличчя було широке і гладке, шия скидалася на товстий рожевий стовбур, груди вражали уяву. Плоті на ній було стільки, що стало б зробити їй ще одного чоловіка. Хайме покірно обійняв старшу родичку і почекав, доки вона вщипне його за вухо — так тітка робила стільки років, скільки він її пам'ятав. Але цього разу пані Генна чомусь утрималася, зате поклала йому на обидві щоки два м'які та вологі поцілунки.

— Співчуваю твоїй втраті.

— Я маю нову правицю, зроблену з золота,
— показав Хайме тітці.

— Гарненька. Золотого батька тобі теж зробили? — Голос пані Генни став різкіший і холодніший. — Я казала про Тайвина!

— Така людина, як Тайвин Ланістер, з'являється на світ раз на тисячу років! — оголосив тітчин чоловік.

Емон Фрей був дратівливий чоловічок з тремтливими руками. Важив він, напевне, пуди зо чотири... але хіба що в мокрій вовні та кольчuzі. Статурою він нагадував остюк,

підборіддя не мав зовсім, зате надолужував його сміховинно велетенським яблуком борлака на горлі. Половина волосся вилізла, коли йому ще й тридцяти не було. Зараз років Емонові було шістдесят, а з волосся на голові лишилося кілька рідесеньких пасем.

— Останнім часом нас обсідають моторошні чутки, — мовила пані Генна, коли Хайме відпустив Пію та зброєносців. — Не знаєш, у що бідній жінці й вірити. Невже правда, що Тиріон убив Тайвина? Чи це якийсь дурний наклеп, навіщось розповсюджений твоєю сестрою?

— Таки правда.

Вага золотої правиці почала йому набридати. Хайме поперебирав ремінці припони до зап'ястка.

— Синові підняти руку на батька! — проголосив пан Емон. — Жахливо і мерзенно! Темні дні настали на Вестеросі. Тепер, коли князя Тайвина нема, я боюся за нас усіх.

— Ти за нас усіх боявся, ще коли Тайвин був живий! — Генна умостила своє чимале

підкрижжя на табірному ослоні, який загрозово зарипів під її вагою. — Розкажи-но нам, небоже, про нашого сина Клеоса та його смерть.

Хайме відчепив останню застібку і відклав правицю вбік.

— На нас напосілися розбійники з лісу. Пан Клеос розігнав ту наволоч, але на жаль, за ціну власного життя.

Брехня далася йому легко; він бачив, як вона втішає Клеосових батьків.

— Малий мав мужність, я завжди казав. Це в нього у крові.

Коли пан Емон говорив, на вустах його пінилася рожева слина — дяка кислolistові, що він любляв жувати.

— Його кістки мають знайти спокій під Скелею, в Палаті Звитяжців! — оголосила пані Генна. — Де його поклали спочивати?

«Ніде. Кровоблазні роздягли його труп і покинули на учту гайворонню.»

— Коло струмка, — збрехав Хайме. — Коли війна скінчиться, я знайду те місце і перевезу

його додому.

Кістки — то кістки; немає нічого легшого цими днями, ніж знайти трохи мертвих кісток.

— Війна... — Пан Емон прочистив горлянку; яблуко на шиї застрибало вгору і вниз. — До речі про війну. Тут навколо повно обложних пристроїв. Таранів, метавок, гуляй-городів. Так не годиться, Хайме. Давен хоче поламати мої мурі, розтрощити мою браму! Говорить про палаючу смолу, заміряється підпалити замок. Мій замок!

Він сунув руку в рукав, видобув сувій пергамену і тицьнув ним Хайме в обличчя.

— Ось, я маю привілей! Підписаний королем Томеном, ось печатка нашого пана: олень та лев. Я законний князь на Водопліні, я не дозволю робити з нього спалену руїну!

— Та годі вже дурниці патякати! — визвірилася його дружина. — Поки у Водопліні сидить Чорноструг, твій папірець годиться лише дупу підтирати!

Пробувши пані Фрей п'ятдесят років, тітка Генна все ж не забула, що походить з

Ланістерів. «І чимало від них зберегла.»

— Хайме віддасть тобі замок, май належну дяку!

— Не сумніваюся і маю, — запевнив князь Емон. — Пане Хайме, довіра вашого панотця до мене була зовсім не марна, я доведу, ось побачите. Я збираюся поводитися з моїми новими підданими твердо, але чесно. Чорноліс і Бракен, Язон Малістер, Ванс і Дудар... усі вони дізнаються, що в Емоні Фреї матимуть суворого і справедливого зверхника. І мій батько теж. Хай батечко є князем на Переїзді, але ж я — князь на Водоплині! Так, син має обов'язок коритися батькові, але значковий пан має коритися зверхникові!

«О боги святії, що він верзе...»

— Ви не його зверхник, пане. Перечитайте ваш привілей, перш ніж ним вимахувати. Вам віддали Водоплин з землями і доходами, та й по тому. Коронним намісником на Тризубі є Петир Баеліш. Водоплин коритиметься владі Гаренголу.

Князеві Емону це не сподобалося.

— Гаренгол — руїна, зурочена і заселена привидами! — заверещав він. — А Баеліш... він лихвар, а не державець, йому не з княжого столу правити, а мідяки лічити, з його хамським родоводом...

— Якщо ви невдоволені станом речей, їдьте до Король-Берега і викладіть свої скарги перед моєю милою сестрою.

Хайме не сумнівався, що Серсея зжере Емона Фрея живцем і поколупається в зубах його кістками. «Певна річ, якщо не надто зайнята своїми справами під Озмундом Кіптюгом.»

Пані Генна насмішкувато пирхнула.

— Нема чого турбувати її милість різними дурницями. Гей, Емцю, чи не вийдеш назовні — вдихнути трохи повітря?

— Повітря?!

— Ну чи гарненько посцяти, коли дихати не хочеш. Мені з небожем треба обговорити родинні справи. Тебе вони не стосуються.

Пан Емон зашарівся.

— Так-так, тут трохи задушливо. Почекаю

ззовні, пані дружино. Хай щастить, пане Регіментарю.

Його вельможність князь згорнув свій привілей, зобразив недбалий уклін у бік Хайме і задріботів геть з намету.

До Емона Фрея важко було не відчувати відразу. В чотирнадцять років він з'явився до Кастерлі-на-Скелі одружитися з левицею, вдвічі від нього молодшою. Тиріон колись казав, що весільним подарунком Емонові од князя Тайвина став вічний переляк. «Та й Генна від себе додала.» Хайме пам'ятав чимало бенкетів, на яких Емон похмуро колупав їжу на тарелі, поки його дружина перекидалася солоними жартами з котримсь із надвірних лицарів ошую себе, і обидва час від часу вибухали гучним сміхом. «Та все ж вона подарувала Фреєві чотирьох синів. Принаймні, каже, що йому.» Нікому в Кастерлі-на-Скелі не стало б мужності сумніватися, чиї то діти, а менше за всіх — самому панові Емону.

Щойно Фрей зник, як його дружина закотила очі.

— Отакий у мене пан і господар! Про що думав твій батечко, ставлячи його князем на Водоплині?

— Гадаю, про ваших синів.

— Я про них теж думаю. З Емка вийде поганючий князь. Але Тай, може, на щось згодиться, якщо матиме розум учитися в мене, а не в батька. — Тітка роззирнулася наметом. — Вино маєш?

Хайме знайшов глек і налив їй одноруч.

— Яка мета ваших відвідин, пані тітко? Ви б мали сидіти у Кастерлі-на-Скелі, чекати закінчення війни.

— Щойно Емко почув, що його роблять князем, нічого слухати не схотів — верещав їхати негайно, заявляти свої права. — Тітка Генна сьорбнула, витерла вуста рукавом. — Твій батько мав би віддати нам Даррі. Пригадай: Клеос був одружений з однією з орачевих доньок. Його зажурена вдова казиться, що синам не віддали землі їхнього батька. Амця-при-Брамці є Даррі лише з боку матері. А моя невістка Джейна — її тітка,

кревна сестра пані Марії.

— Молодша сестра, — нагадав Хайме. — І Таєві тоді переходить Водоплин. А це шмат солодший, ніж Даррі.

— Солодший, але отруєний. Дім Даррі вимер з чоловічого боку, а дім Таллі — ні. Отой баран пан Риман накидає Едмурові на шию зашморг, але повісити його не хоче. А Рослін Фрей тим часом вирощує в череві нового пструга. Моїм онукам ніколи не буде безпечно у Водоплині, поки на світі лишаються живі Таллі.

Хайме знав, що тітка не помиляється.

— Але якщо Рослін народить дівчинку...

— ...то мала зможе вийти заміж за Тая. Звісно, зі згоди старого князя Вальдера. Так, я про це подумала. Проте може народитися і хлопчик. Його дрібна пуцька знову скаламутить воду в справі спадкоємства. А якщо облогу переживе пан Брінден, то зможе заявити власне право на Водоплин... або висунути вимоги від імені малого Роберта Арина.

Хайме пам'ятав малого Роберта у Король-Березі. У свої чотири роки той не випускав з рота мамчину цицьку.

— Арин не доживе, щоб породити нащадків. Та й навіщо володареві Соколиного Гнізда ще й Водоплин?

— Навіщо володареві дзбана золота ще один такий самий? Бо люди — ненажерливі створіння. Тайвин мав би віддати Водоплин Кеванові, а Даррі — Емкові. Я б йому так і сказала, якби він потурбувався мене спитати. Та коли твій батечко хоч когось питає, крім Кевана?

Тітка глибоко зітхнула.

— Зауваж собі: я не винувачу Кевана за те, що він схотів своєму хлопцеві безпечніший стіл. Я його надто добре знаю.

— Чого хоче Кеван і чого хоче Лансель — то, як я з'ясував, дві дуже різні речі.

І Хайме розповів тітці про Ланселеве рішення покинути дружину, землі та титул, щоб битися за Святу Віру.

— Отже, якщо досі хочете Даррі, напишіть

Серсеї та заявіть про свої права.

Пані Генна заперечливо замахала кухлем.

— Ні, ні, пізно — та коняка вже втекла з двору! Емко забрав у свою гостроверху макітру, що правитиме річковим краєм. А Лансель... напевне, від нього слід було цього чекати. Зрештою, життя, віддане захистові верховного септона, не таке вже відмінне від життя на варті безпеки короля. От лишень Кеван, боюся, лютуватиме. Так само, як лютував Тайвин, коли тобі стало дурощів одягнути біле. Ну, Кеван хоч Мартина має у спадкоємці. Як захоче, то віддасть його в чоловіки Амці-при-Брамці замість Ланселя. Ой, порятуй нас, Седмице, — тяжко зітхнула тітка. — До речі про Седмицю... з якого дива Серсея дозволила Вірі знову озброїтися?

Хайме здвигнув плечима.

— Напевне, мала вагомі причини.

— Причини? — Пані Генна видала вустами непристойний звук. — Сподіваюся, вони й справді вагомі. Бо ж Мечі та Зірки турбували спокій навіть Таргарієнів. Сам Завойовник

поводився з Вірою обережно, намагаючись не налаштувати проти себе. А коли Аегон помер, і панство визвірилося на його синів, обидва братства опинилися у самій гущавині бунту. Найпобожніші князі підтримували їх, і простолюди теж. Нарешті королю Маегору довелося призначити винагороди за їхні життя. Золотого дракона за голову кожного нерозкаяного Сина Воїна, срібного оленя — за криваву чуприну Бідолахи, якщо я не забулася те, що читала з історії. Вбито було багато тисяч людей, але майже стільки ж і далі ховалося по всіх кутках держави, не припиняючи спротиву — аж доки Залізний Престол не вбив Маегора, і король Джаяхаерис не погодився пробачити всіх, хто складе зброю.

— Я про все це майже забув, — зізнався Хайме.

— І ти, і сестра теж. — Тітка зробила ще ковток вина. — Чи правда, що Тайвин усміхався на поховальних ношах?

— На тих ношах він гнів. І від того кривив уста.

— Тільки й того? — Здається, тітка Генна трохи розчарувалася. — Люди кажуть, Тайвин ніколи не посміхався. Але я бачила його посмішку, коли він одружувався з твоєю матір'ю, і коли Аерис зробив його Правицею. Коли Тарбеків дах упав на голову пані Еліні, тій лукавій сучці... Тиг казав, що Тайвин усміхався і тоді. А ще він усміхався при твоєму народженні, Хайме, і це я бачила на власні очі. Ви з Серсею, рожеві й прекрасні, однакові, наче горошини з одного стручка... ну хіба що між ніг різні. А які ти мав легені, ой леле!...

— «Мені ревти, вам слухати», — вишкірився Хайме. — А тепер ви мені розкажете, як він любляв сміятися.

— Не розкажу. Тайвин зневажав сміх. Надто багато людей сміялися при ньому з вашого діда. — Тітка спохмурніла. — Кажу тобі напевне, оцей блазенський вертеп, який тут кличуть облогою, його б не розважив. Як ти збираєшся її скінчити, коли вже приїхав?

— Перемовитися з Чорностругом.

— Нічого не вийде.

— Я висуну щедрі умови.

— Умови вимагають довіри. А Фреї вбили гостей під своїм дахом. Що ж до тебе... не ображайся, любий, але ти таки зарізав одного круля, котрого присягнувся захищати.

— І вб'ю Чорноструга, якщо він не здасться.

Відповідь Хайме пролунала трохи різкіше, ніж він сподівався. Але не в тому він був гуморі, щоб слухати мовчки, як йому в обличчя знову докоряють Аерисом Таргарієном.

— Як саме? Язиком? — У голосі тітки почулася зневага. — Може, я лише стара ропуха, та все ж не маю кислого сиру між вух, дорогенький мій Хайме. І Чорноструг теж не має. Порожні погрози його не скорять.

— Що ж ви порадите?

Тітка знизала дебелими плечима.

— Емко хоче стягти Едмурові голову. Може, цього разу він має рацію. Пан Риман своєю шибеницею зробив з нас усіх посміховисько. Тепер ти мусиш показати панові Бріндену, що твої погрози не позбавлені зубів.

— Якщо стратити Едмура, пан Брінден

налаштується рішучіше.

— Рішучості Брінденові Чорностругу і без того ніколи не бракувало. Гостер Таллі міг би тобі трохи розповісти. — Пані Генна прикінчила вино. — Ну, я тобі не казатиму, як вести війну. Не маю такого нахабства, зате знаю своє місце... на відміну від твоєї сестри. Чи правда, що Серсея спалила Червоний Дитинець?

— Лише Башту Правиці.

Тітка у розпачі закотила очі.

— Хай би краще дала Башті спокій, а натомість спалила свого Правицю! Гарис Звихт? Якщо хто колись і мав промовистий герб, то це він, зі своїм когутом. А ще ж Гиліс Росбі... о свята Седмице, я гадала, він відкашляв своє багато років тому. Добромир... твій батько свого часу кликав його діда «Гигикалом». Тайвин казав, що Добромир не годиться геть ні на що, крім гигикати з дотепів короля. Пригадую, його вельможність зрештою догигикався до вигнання. А ще Серсея посадовила у свою раду байстрюка, а в

Королегвардію записала закіптюжений казанок. Завдяки їй Віра озброює своїх попихачів, а браавосці відкликають грошові позики по всьому Вестеросі. Нічого з цього б не сталося, якби вона мала досить кебети зробити одну просту річ: поставити твого дядька Правицею Короля.

— Пан Кеван відмовився прийняти уряд.

— Він так каже. Але не каже, чому. І ще багато чого не каже. Не хоче казати! — скривилася пані Генна. — Кеван завжди робив те, про що його просили. Не в його звичаї відмовлятися виконувати обов'язок. Тут щось негаразд, я носом чую.

— Дядько казав, що стомився.

«Він знає, — сказала Серсея, коли вони разом стояли над трупом батька. — Знає про нас.»

— Стомився? — Тітка закопилила губу. — Та мабуть. Кеван мав чим стомитися. Важко прожити цілісіньке життя у тіні Тайвина. Усім моїм братам було важко. Тайвин кидав на землю довгу чорну тінь, і кожному доводилося

боротися бодай за клаптик сонця. Тигет прагнув стати сам собі господарем, але де йому було змагатися з твоїм батьком! Лише марнів з роками, плекаючи безсилу лють. Геріон замість лютувати жартував. Адже краще кпинити з гравців, ніж зіграти з ними і програти. Але Кеван рано побачив справжній стан речей і обрав собі місце обіч свого брата.

— А ви? — запитав Хайме.

— Дівчатам лізти у ту гру було зась. Я була маленькою принцесою свого татка... і Тайвиновою теж, доки його не розчарувала. Братик так і не навчився терпіти смак розчарувань. — Тітка рішуче зіп'ялася на ноги. — Ну, я вже сказала все, задля чого прийшла. Не забиратиму в тебе часу. Роби те, що зробив би Тайвин.

— Ви любили його? — зненацька для себе спитав Хайме.

Тітка подивилася на нього здивованими очима.

— Мені було сім років, коли Вальдер Фрей переконав пана батька віддати мою руку

Емкові. Другому синові — навіть не княжому спадкоємцеві. Батько самі були третім сином, а молодші діти завжди так прагнуть схвалення. Фрей відчув у ньому слабкість, і батечко погодилися без іншої причини, крім потішити прохача. Про моє заручення оголосили на бенкеті, де сиділа половина панства заходу. Елина Тарбек зареготала, а Черлений Лев вийшов з палати розгніваний. Решта сиділа, запхавши язики під себе. Проти шлюбу насмілився висловитися лише Тайвин. Хлопчик десяти років! Батько обернулися до нього білі, наче кобиляче молоко, а Вальдер Фрей затремтів.

Тітка Генна посміхнулася.

— Хіба я могла його після того не любити? Не те щоб я схвалювала усе ним зроблене... чи втішалася товариством людини, якою він згодом став... але кожна маленька дівчинка має потребу в великому сильному браті-захисникові. А Тайвин був великим, навіть коли був малим.

Пані Генна зітхнула.

— Хто ж захистить нас зараз?

Хайме поцілував тітку в щоку.

— Батько залишив по собі сина.

— Еге ж, залишив. Цього я і боюся найбільше.

Її слова видалися йому дивними.

— Чого б вам боятися?

— Хайме, — відповіла тітка, смикнувши його за вухо, — любчику, я знала тебе, відколи ти смоктав груди Джоани. Ти посміхаєшся, як Геріон, і б'єшся, як Тиг, і від Кевана в тобі теж трохи є, інакше б ти не вдяг це корзно... але сином Тайвина є Тиріон, не ти. Я колись сказала це твоєму батькові просто в обличчя, і він не розмовляв зі мною наступні півроку. Чоловіки — великі самозакохані телепні. Навіть ті, що з'являються на світ раз на тисячу років.

Китичка з перетічок

Вона прокинулася вдосвіта, у маленькій кімнатці під кроквами, яку поділяла з доньками Бруско.

Китичка завжди прокидалася першою. Під ковдрами поруч із Талеєю та Бреєю було тепло і затишно; чувся лише тихий подих обох дівчат. Коли вона поворушилася, сіла і почала намацувати капці, Брея спросоня пробурмотіла щось невдоволене і перекотилася на інший бік.

Від холоду сірого каміння шкірою Китички побігли сироти. Вона заходилася хутко вдягатися у темряві, щоб не задубіти, а коли натягала сорочку через голову, Талея розплющила очі й покликала:

— Кицю, будь ласкавенька, принеси мені одяг!

Статуру дівчинка мала кощаву — самі

кістки, шкіра та гострі лікті — а тому завжди скаржилася, що їй холодно. Китичка принесла одяг, і Талея нап'яла його на себе, звиваючись під ковдрами. По тому вони разом витягли з ліжка її старшу сестру Брею, незважаючи на лайки та погрози, промимрені спросоня.

Коли трійця спустилася драбиною зі свого горища, Бруско з синами вже сиділи у човні на невеличкій протоці позаду будинку. Бруско гавкнув на дівчат, щоб поквапилися — так само, як щоранку. Сини допомогли Талеї та Бреї сісти у човен. На Китичку покладалося доручення відіпнути линву від паль, кинути її Бреї та чоботом відштовхнути човна від пришибу. Сини Бруско налягли на жердини. Китичка розігналася і перестрибнула смужку води між пришибом та човном, яка швидко ширшала.

Після того їй на довгий час лишилося тільки сидіти і позіхати, поки Бруско з синами проштовхували човен крізь досвітній морок плутаниною дрібних перетічок. День обіцяв бути рідкісним — прохолодно-батьорим,

чистим та ясним. Загалом у Браавосі погода бувала трьох різновидів: погана — коли туман, гірша — коли дощ, і найгірша — коли морозний дощ. Та час від часу все ж наставали ранки у блакитно-рожевих барвах, коли повітря особливо гостро смакувало сіллю. Такі дні Китичка полюбляла найбільше.

Досягши широкої прямої течії, що називалася Довгою протокою, вони повернули на південь до рибного базару. Китичка сиділа зі схрещеними ногами, боролася зі щелепами, яким так і кортіло роззявитися, і намагалася пригадати подробиці сну. «Я знову бачила себе вовчицею.» Найкраще запам'яталися запахи: дерева та земля, брати по зграї, пахощі коней, оленів та людей, усі різні, усі несхожі, а ще гострий, ядучий сморід страху, завжди один і той самий. Бувало, вовчі сни ставали такими яскравими, що навіть прокинувшись, вона чула виття своїх братів. Одного разу Брея сказала, що чула її гарчання уві сні й неспокійні борсання під ковдрою. Китичка гадала, що то якась дурна вигадка, доки Талея не сказала те

саме.

«Не треба мені вовчих снів, — сказала собі дівчинка. — Тепер я не вовчиця, а кицька на прізвисько Китичка. Китичка з перетічок.» А вовчі сні належали Ар'ї з дому Старк. Та хай як вона силувала себе, все ж конче позбавитися Ар'ї не могла. Хай де вона спала — у підземеллях храму чи на маленькому горищі з доньками Бруско — вовчі сні однак напосідалися ночами... а інколи приходили інші.

Вовчі сні були хороші. У вовчих снах вона була швидка та сильна, бігала за здобиччю зі зграєю за спиною. Ненависть викликали інші сні — ті, в яких вона мала дві ноги замість чотирьох. Там вона завжди шукала свою мати, змучено шкандибаючи через спустошену землю, де не було нічого, крім намулу, крові та вогню. У тому сні завжди дощило, і чувся вереск матері. Але чудовисько з собачою головою не дозволяло її врятувати. В тому сні вона завжди плакала, наче маленька злякана дівчинка. «Але кицьки ніколи не плачуть, —

сказала вона собі, — так само, як і вовки. То просто дурний сон.»

Довга протока провела човен Бруско між мідними зеленими банями Палацу Правди і високими кутастими баштами Престайнів та Антаріонів, а тоді під велетенськими сірими арками прісної річки до кутка міста, відомого як Тванище, де будинки були менші й не такі пишні. Згодом удень протоку вщент заб'ють зміїні човни, великі та малі байдаки, але у досвітній пітьмі широка течія дісталася мало не їм самим. Бруско любив досягати рибного базару саме тієї хвилини, коли Велет ревів, оголошуючи схід сонця. Ревіще котилося затокою, потроху завмираючи, та все ж досить гучно, щоб збудити місто від сну.

Коли Бруско з синами нарешті припинали човна коло рибного базару, той уже юрмився трісколовками та перекупками оселедців, вустричниками, скойочниками, управителями, кухарями, служницями, жеглярами з галер — і усі гучно торгувалися одне з одним, роздивляючись вранішній вилов. Бруско ходив

від лайби до лайби, накидав оком на скойки і час від часу стукав ціпком по барильцеві чи козубові.

— Оцей, — казав він. — Так.

«Стук-стук.»

— І оцей.

«Стук-стук.»

— Ні, цього не треба. Оце.

«Стук.»

Загалом Бруско не вирізнявся балакучістю — Талея казала, що батько навіть скупіший на слова, ніж на монети. Вустриці, скойки, краби, інколи дрібні рачки... Бруско купував усе — аби свіже та добре. Дітям випадало тягти козуби та барила, по яких він постукав, до човна — Бруско мав хвору спину і не міг підняти нічого важчого за кухоль темного пива.

Коли вони бралися до весел пливти додому, Китичка завжди смерділа рибою та сіллю, але вже так звикла, що й не помічала. Роботи вона не боялася; коли м'язи скніли від тягаря або спина боліла під важким барилом, вона

подумки казала, що в такий спосіб зміцнює себе.

Щойно барила ставали на місце, Бруско відштовхувався від пришибу, а сини вели човен жердинами назад Довгою протокою. Брея і Талея сиділи попереду і перешіптувалися. Китичка знала, що вони пліткують про Бреїного хлопця — того, на побачення з яким вона видиралася вгору дахом, коли батько засинав.

— Дізнайся три нові речі, перш ніж повернешся до нас, — наказував Китичці лагідний чоловік щоразу, коли відсилав її до міста.

І вона завжди дізнавалася. Інколи то були всього лише три нові слова браавоської говірки. Іноді вона приносила з собою жеглярські побрехеньки про захопливі, неймовірні, чудернацькі події з широкого мокрого світу за межами островів Браавосу — війни, дощі з живих жаб, налуплення драконів з яєць. Інколи вона визнавала три нових жарти, три нові загадки, три нових прийоми одного ремесла чи

іншого. Але час від часу їй траплялася справжня таємниця.

Місто Браавос, де в повітрі висіли тумани, обличчя ховалися за личинами, а голоси стишували до шепоту, наче створене було для таємниць. Дівчинка вже знала, що саме його існування близько століття лишалося таємницею, а місцезнаходження — ще втричі довше.

— Всі дев'ять Вільних Міст — це діти колишньої Валерії, — вчив її лагідний старий. — Але Браавос — це байстрюк, що втік із батьківської домівки. Ми тут усі — безрідні мішанці, сини рабів, хвойд і злодіїв. Наші пращури прийшли з півсотні різних країн шукати притулку — порятунку від драконовладців, що скорили їх на рабів. І з ними разом прийшло з півсотні богів, але є один спільний, якому вклоняються усі.

— Багатоликий.

— І багатоіменний, — додав лагідний чоловік. — У Кохорі він зветься Чорним Цапом, у І-Ті — Левом Ночі, на Вестеросі —

Мороком. Кожен мусить наприкінці схилитися перед ним, хай навіть вклоняється Седмиці, Господові Світла, Матері Місяця, Потоплому Богові або Великому Пастиреві. Увесь рід людський належить йому... інакше деінде в світі було б плем'я, що жило б вічно. Чи знаєш ти таке плем'я, що живе вічно?

— Ні, — відповідала вона. — Смерть чекає на кожного.

Коли Китичка прокрадалася назад до храму на пагорбі темними ночами без місяця, на неї завжди чекав лагідний старий.

— Що ти знаєш таке, чого не знала, коли йшла від нас? — завжди питав він.

— Я знаю, що Сліпий Бекко кладе у гостру мочанку, яку готує до своїх вустриць, — відповідала вона. — Я знаю, що мартопляси у «Блакитному ліхтарі» показуватимуть «Пана сумного образу», а мартопляси на «Кораблі» мають намір відповісти «Сімома п'яними веслярами». Знаю, що книжковий торговець Лото Лорнель спить у будинку купця-капітана Моредо Престайна щоразу, як вельмишановний

купець-капітан мандрує у справах, але щойно «Паливода» повертається додому, спритник хутко забирається геть.

— Добре знати такі речі. Скажи мені: хто ти є?

— Ніхто.

— Брешеш. Ти — Китичка з перетічок, я тебе добре знаю. Ходи спати, дитино. Назавтра ти муситимеш служити.

— На кожного чекає служба.

І вона служила — три дні з кожних тридцяти. Коли місяць на небі був чорний, вона була ніхто — слуга Багатоликого Бога у чорно-білому вбранні. Вона крокувала поруч із лагідним старим крізь запашну пільму, з залізним ліхтарем у руці. Вона обмивала покійників, перебирала їхній одяг і рахувала їхні гроші. Бували дні, коли вона ще допомагала куховарці Уммі: різала великі білі гриби, чистила рибу. Але те відбувалося лише за чорного місяця. У інші дні вона ставала дівчинкою-сиріткою в підтоптаних чоботях, завеликих на її ноги, та брунатній свиті з

розкошланою полою. Сирітка штовхала возика Тандитною Гаванню, вигукуючи «Скойки, черепашки, вустриці!».

Нині місяць мав бути чорний — вона це знала, бо ще попередньої ночі від нього лишилася крихітна смужка.

— Що ти знаєш таке, чого не знала, коли йшла від нас? — запитає її лагідний чоловік, щойно побачить.

«Я знаю, що донька Бруско, Брея, зустрічається з хлопцем на даху, коли її батько спить, — подумала вона. — Талея каже, що Брея дозволяє йому себе мацати, хоча він лише вуличний щур з дахів, а всі вони — злодії.» Але це лише одна річ. Китичка має дізнатися ще дві. Та вона не переймалася — коло кораблів завжди можна почути і побачити щось нове.

Повернувшись до будинку, Китичка допомогла синам Бруско викласти усе з човна. Бруско та його доньки розділили всі скойки між трьома возиками, переклавши шарами водоростей.

— Повертайтеся, коли все продасте, —

наказав Бруско дівчатам, як наказував щоранку.

І вони рушили вулицями гукати покупців і вихваляти товар. Брея покотила возика до Порфірової Гавані — продавати браавоським жеглярам, чиї кораблі стояли там на припоні. Талея мала спробувати щастя у провулках навколо Місячного Ставу або навколо храмів на острові Богів. Китичці шлях лежав до Тандитної Гавані, як і дев'ять днів з кожних десяти.

У Порфіровій Гавані — від Потоплого Міста до Палацу Дожів — дозволялося кидати котву лише браавосцям. Кораблі з міст-посестр і решти широкого світу мали стояти у Тандитній Гавані — меншому, бруднішому і небезпечнішому порті, ніж Порфірова Гавань. Галасу там теж було більше — жеглярі та купці з півсотні різних земель юрмилися на корабельнях і в провулках, мішалися з тими, хто їм служив і полював на них, як на здобич. Китичці саме тут подобалося найбільше в усьому Браавосі: подобався гармидер і дивні

пахощі, подобалося дивитися, які кораблі приходять з вечірнім припливом і які відбувають. Товариство жеглярів їй теж припало до смаку. Хвацькі тирошіїці розмовляли лунко та басовито, а бороди й вуса фарбували яскравими барвами; біляві лисенійці завжди намагалися збити ціну; кремезні волохаті ібенійці гарчали прокляття низькими шорсткими голосами. Улюбленцями її були літньоостров'яни з темною гладкою шкірою, схожою на тикове дерево. На собі вони мали накидки з червоного, зеленого та жовтого пір'я, а споглядання високих щогл та білих вітрил їхніх лебединих кораблів перехоплювало їй подих.

Інколи в юрбі траплялися вестеросці: веслярі та жеглярі з думбасів, що прийшли зі Старограду, торговельних галер з Сутіндолу, Король-Берега та Мартинова, череватих винярських кочів з Вертограду. Китичка знала браавоські слова «черепашки», «скойки», «мушлі», «вустриці», але у Тандитній Гавані хвалила свій товар торговельною говіркою —

мовою корабелень, пришибів та жеглярських шинків, неоковирною мішаниною слів та виразів, запозичених з десятку мов. Для кращого розуміння до слів додавалося вимахування руками, найчастіше образливе і непристойне. Таке Китичка любила чи не понад усе. Кожен, хто зачіпав її хоч словом, миттю отримував дулю в очі або дізнавався, що він — кінський прутень і віслюча піхва.

— Віслюків тут, може, і нема, — казала вона задиракам, — зате віслючу піхву кожен ніс унюхає!

Дуже рідко, але все ж іноді хтось на неї ображався; на такі випадки вона тримала при собі ножика-з-пальчик, чудово нагостреного і майстерно опанованого. Науки ножа її навчив Рудий Рогго, поки одного дня чекав у «Щасливому порті», коли звільниться Лана. Він показав, як ховати ножика у рукаві й викидати в руку, коли буває потреба, і як зрізати гаманця так швидко та спритно, що вже й гроші з нього процвиндриш, доки власник помітить втрату. Це було добре знати — погодився навіть

лагідний чоловік — а надто вночі, коли вулицями никали брави-задираки та щури з дахів.

Китичка завела собі друзів навколо корабелень: гаківників та мартоплясів, линварів та вітрильних майстрів, корчмарів, броварів, хлібопиків, жебраків та хвойд. Вони купували в неї скойки, розповідали правдиві оповідки про Браавос та побрехеньки про своє життя, сміялися з її спроб розмовляти браавоською. Та вона не переймалася, лише тицяла їм дулі й називала віслучими піхвами, а вони аж ревли зі сміху. Гайлоро Дотаре навчив її сороміцьких пісень, а його брат Гайлено виказав найкращі місця, де ловити вугрів. Мартопляси з «Корабля» показали, як треба стояти, коли граєш у виставі, та навчили уривків з «Пісні Ройни», «Двох дружин Завойовника» і «Хтивої купчихи». Маленький чоловічок з сумними очима на прізвисько Каламар, який писав для «Корабля» всі найзухваліші вистави, запропонував навчити, як цілується жінка, але Тагганаро ляснув його

оселедцем по голові, щоб не смів. Коссомо-Штукар навчив її таємниць спритних рук. Він умів проковтнути мишу, а потім дістати її в себе з вуха.

— Це чари, — запевняв він.

— От і ні! — заперечувала Китичка. — Миша сиділа у вас у рукаві! Я сама бачила, як вона ворухиться.

Чарівними словами самої Китички були «Черепашки, скойки, вустриці!». Як і личило чарівним словам, вони допомагали їй потрапити майже всюди. Вона заходила на кораблі з Лису, Старограду та Ібен-Порту, і там продавала вустриці просто на чардаках. Інколи вона котила возика повз вежі могутніх та можновладних і пропонувала печені скойки стражникам коло воріт. Одного разу вона вголос хвалила свій товар просто на сходах Палацу Правди, а коли інший торговець спробував її відігнати, то перевернула йому возика і розкидала вустриці бруківкою. В неї купували митники з Картатого Порту і човнярі з Потоплого Міста, де занурені в воду бані та

вежі подекуди витикалися над водами затоки. Одного разу, коли Брея лишилася в ліжку з місячною кров'ю, Китичка поїхала возиком до Порфірової Гавані — продавати крабів та дрібних рачків веслярам з прогулянкової мавни самого дожа, прикрашеної від носа до стерна сміхотливими обличчями. А іншим разом, бувало, вона завіювалася прісною річкою до Місячного Ставу, торгувалася там з хвацькими бравами у смугастому єдвабі, з ключниками та правниками у непоказних чорних і брунатних каптанах. Але завжди поверталася до Тандитної Гавані.

— Черепашки, скойки, вустриці! — вигукувала дівчинка, штовхаючи візка уздовж корабелень. — Крабики, рачки, скойки!

За нею побіг, скрадаючись, брудний рудий кіт — мабуть, почув заклик. Далі з'явився ще один — жалюгідний, пошматований сірий неборака з пеньком замість хвоста. Коти й кішки любляли Китичкин запах — інколи їх за нею після заходу сонця трусило з десятків, а чи й більше. Час від часу дівчинка кидала їм

вустрицю і дивилася, хто потягне її з собою. Найбільші коти перемагали рідко, помітила вона; частіше здобич діставалася меншим та спритнішим — хай кощавим і голодним, зате підступним і завзятим. «Як я» — сказала вона собі. Улюбленцем її був старий висохлий котисько з відкушеним вухом, що нагадав їй іншого — того, за яким вона колись ганялася по всьому Червоному Дитинцю. «Ні, то була якась інша дівчинка — не я.»

Китичка помітила, що два кораблі, які ще стояли напередодні, вже зникли, зате на припону стали п'ять нових: невеликий думбас «Мідна мавпа»; величезний ібенійський китобій, що смердів китовим салом, кров'ю та дігтем; два побиті буревіями кочі з Пентосу і вузька зелена галера зі Старого Волантису. Китичка спинилася коло кожного містка, перекинутого з нових кораблів на берег, і гукнула про скойок та вустриць — уперше торговельною говіркою, вдруге посполитою мовою Вестеросу. Один із жеглярів китобоя вилаявся на неї так гучно і страшно, що

розлякав котів, а весляр з пентосця спитав, скільки вона просить за те, щоб розтулити скойку в себе між ніг. Але на інших кораблях їй пощастило. Помічник на зеленій галері жадібно ковтнув тузін вустриць і розповів, що його капітана вбили лисенійські пірати, які зненацька налетіли біля Порогів.

— То був клятий вилупок Саан, з «Материним сином» та своїм великим «Валерійцем». Ледве втекли від харцизяки.

Невеличка «Мідна мавпа», як виявилось, прийшла з Мартинова. Її жеглярі були вестеросці, раді побалакати рідною мовою. Один спитав, як це дівчинку з Король-Берега доля занесла продавати скойки у порті Браавоса, і вона мусила знову переказати свою побрехеньку.

— Ми стоятимемо чотири дні й чотири довгі ночі, — сказав інший. — Де тут можна розважитися?

— Мартопляси на «Кораблі» показують «Сімох п'яних веслярів», — відповіла йому Китичка. — У «Плямистому льосі» коло брами

Потоплого Міста влаштовують бої хижих риб. А якщо хочете, то ходіть до Місячного Ставу, там ночами брави б'ються у двобоях.

— Непогано, — зауважив інший жегляр, — та наш Гак із розваг найбільше любить жінок.

— Найкращих повій шукають у «Щасливому порті». Це там, де припнуто мартоплясового корабля, — показала вона рукою.

Серед припортових повій стрічалися лихі й підступні, а жеглярі щойно з моря не мали способу взнати, які саме. Саврона була з-поміж таких найгірша. Всі знали, що вона пограбувала і вбила чи не десяток чоловіків, а тіла їхні викинула у протоки на харч вуграм. П'яна Донька була мила й добра, коли твереза, та крийте боги напоїти її вином. А Ядуча Джейна лише прикидалася жінкою, хоча насправді була чоловіком.

— Питайте Мерійку. Її справжнє ім'я — Мераліна, та всі ласкаво кличуть Мерійкою, бо вона така дружня й привітна.

Мерійка купувала тузінь вустриць щоразу, як

Китичка заглядала до бурдею, і ділилася з дівчатами. Всі погоджувалися, що в неї лагідне серце.

— А ще найбільша пара цицьок у всьому Браавосі, — любляла хвалитися сама Мерійка.

Дівчата її теж були чемні та привітні: Зашаріла Бетанія, Жона Жегляра, одноока Іна, що провіщувала майбутнє за краплею крові, гарненька невеличка Лана, ба навіть Асадора — ібенійська жінка з вусами. Не всі вони були красуні, та всі ставилися до Китички привітно.

— До «Щасливого порту» ходять усі гаківники, — розповіла Китичка жеглярам «Мідної мавпи». — Мерійка каже: хлопці полегшують від тягаря кораблі, а мої дівчата — хлопців.

— А що ті химерні повії, про яких співають співці? — запитав наймолодший з мавп, рудий хлопчина з ластовинням, якому на вигляд ще й шістнадцяти не минуло. — Вони такі гарні, як ото люди брешуть? Де мені таку купити?

Його приятелі зиркнули на нього і

зареготалися.

— Семеро дідьків, хлопче! — мовив один. — Отаку курку-сцяну хіба що капітан собі купить. Якщо корабля продасть, ги-ги! Не, їхні ступки — вони для панства, не для нас, хамів.

Куртизани Браавосу славилися по всьому світові. Про них співали співці, золотих справ майстри закидали їх коштовними подарунками, ремісники благали про честь отримати їхні замовлення, торговельні магнати платили по-королівському, аби лише відвідати бенкет чи виставу попід руку з куртизаною, а брави на їхню честь випускали один одному тельбухи. Штовхаючи возика уздовж проток, Китичка інколи помічала на воді одну чи іншу — дорогою до коханця у вечірніх сутінках. Кожна куртизана мала власного прогулянкового човна і слуг, що вели його жердинами на призначене побачення. Віршовниця завжди тримала при собі книжку, Місячна Тінь вдягала лише біле та сріблясте, а Морська Цариця ніколи не показувалася без Русалоньок — чотирьох юних, щойно

розквітлих дівчат, які тримали їй хвіст сукні й укладали волосся. Одна куртизана була вродливіша за іншу, навіть Пані-у-Серпанку — хоча бачили її обличчя тільки ті, кого вона брала у коханці.

— Я продала одній куртизані три скойки, — розповіла Китичка жеглярам. — Вона покликала мене, коли я сходила з її човна.

Бруско суворо заборонив їй заговорювати до куртизани, якщо та сама не звернеться першою. Але жінка посміхнулася і заплатила їй сріблом удесятеро більше, ніж коштували ті скойки.

— Це ж котра така? Королева Скойок, абощо?

— Чорна Перлина, — відповіла Китичка.

Мерійка казала, що Чорна Перлина — найвідоміша з-поміж усіх куртизан.

— Вона походить від драконів, — розповіла Китичці повія. — Перша Чорна Перлина була піратською королевою. Вестероський принц узяв її за коханку і нарядив з нею доньку, яка виросла куртизаною. Її ремесло успадкувала

вже її донька, а потім — донька її доньки... аж доки не народилася оця. Що вона тобі сказала, Кицько?

— Сказала «я візьму три скойки» і «чи нема в тебе до них гострої мочанки, маленька моя?», — відповіла дівчинка.

— А ти що?

— А я сказала: «нема, ласкава пані» та «не кличте мене маленькою, мене звати Китичка». А гостру мочанку треба мати. От Бекко має — і продає вустриць утричі більше за Бруско.

Китичка розказала про Чорну Перлину і лагідному чоловікові.

— Насправді її звать Бельгарія Отерис, — повідомила вона.

То була одна з трьох речей, про які дівчинка дізналася цього разу.

— Справді так, — стиха погодився жрець. — Мати її звали Беллонара, проте перша Чорна Перлина теж була Бельгарія.

Звісно, жеглярам з «Мідної мавпи» було байдуже до матері якоїсь там куртизани — їх Китичка розпитувала не про неї, а про новини

з Семицарства і про війну.

— Війну? — зареготався один з них. — Яку ще війну? Немає ніякої війни.

— То в Мартинові немає, — заперечив інший. — У Долині немає. Бо малий князь її цурається і нас береже. Так само, як перед ним його мати.

«Так само, як перед ним його мати.» Але ж володарка Долини — сестра її власної матері...

— То пані Ліза, — перепитала Китичка, — вона хіба...?

— ...померла? — скінчив за неї веснянкуватий хлопець, чия голова була забита куртизанами. — Авжеж. Убита власним співцем.

— Ой.

«Але що мені до того? Китичка з перетічок ніколи не мала тітки. Жодної.» Китичка підняла голоблі візка і заторохтіла бруківкою геть від «Мідної мавпи».

— Черепашки, скойки, вустриці! — закликала вона. — Черепашки, скойки, вустриці!

Більшість свого товару вона продала гаківникам, що розвантажували великий винярський коч з Вертограду, а решту — теслям, що лагодили мирійську торговельну галеру, жорстоко понівечену штормами.

Далі коло порту вона натрапила на Тагганаро, що сидів, спершись спиною на палі, поруч із Кассо, Королем Тюленів. Тагганаро купив у неї кілька черепашок, а Кассо гавкнув і дозволив потиснути собі пливець.

— Ходи працювати до мене, Кицю, — запросив Тагганаро, висмоктуючи м'ясо з мушлі. Він шукав нового спільника, відколи П'яна Донька прохромилла ножем долоню Малого Нарбо. — Даю тобі більше за Бруско, і риба не смердиш.

— Кассо подобається мій запах, — відповіла вона. Король Тюленів гавкнув, наче погоджуючись. — То рука в Нарбо досі не одужала?

— Три пальці не зігнути, — поскаржився Тагганаро, ковтаючи скойки. — Хіба ти гаманоріз, коли пальці не бігати? Нарбо завжди

щастило з кишені, а з хвойди — не дуже.

— Мерійка каже те саме. — Китичці стало сумно. Малий Нарбо, хай і злодій, їй подобався. — Що йому тепер робити?

— Тягти весло, каже він. Два пальці для того досить, каже він, а дожд завжди шукає веслярі. Я йому кажу: «Нарбо, ні. Море холодніше за дівки і зліше за хвойди. Краще одріж собі руку і ходи жебрати.» От Кассо знає, що я не брешу. Еге ж, Кассо?

Тюлень гавкнув, Китичка мимохіть усміхнулася, а тоді, перш ніж піти, кинула йому ще одну черепашку.

Коли Китичка дісталася «Щасливого порту» — через вулицю відти, де стояв на припоні «Корабель», — день вже схилився до вечора. Кілька мартоплясів сиділи на покинутому корабельному коробі, пускаючи по колу міх вина, та коли побачили Китичкиного возика, то зійшли донизу купити трохи вустриць. Вона спитала, як їм ведеться з «Сімома п'яними веслярами», а Йос Смутний заперечливо струснув головою.

— Дерисрака нарешті застукав Алакво в ліжку зі Слоєю. Вони побилися блазенськими мечами, а потім обидва пішли від нас. Нині ввечері, схоже, нас буде п'ятеро п'яних веслярів.

— Ми надолужимо пияцтвом те, чого бракує у веслярстві! — запевнив Мирмело. — Що до мене, я готовий до нелегкої справи!

— Малий Нарбо хоче стати веслярем, — сказала їм Китичка. — Візьміть його — вже буде шестеро.

— Краще ходи до Мерійки, — порадив Йос. — Ти ж знаєш, яка вона кисла, коли вустриць нема.

Та коли Китичка прослизнула у двері бурдею, то побачила, що Мерійка сидить у вітальні з заплющеними очима і слухає, як Дареон грає на цимбали. Іна теж була там — заплітала у коси прегарне золоте Ланине волосся. «Знову ці дурні пісні про кохання.» Лана завжди благала, щоб співець заспівав їй щось дурне про кохання. То була наймолодша з повій — лише чотирнадцяти років. Китичка

знала, що Мерійка брала за неї утричі дорожче, ніж за інших дівчат.

Вона розгнівалася, побачивши, як зухвало там розсівся Дареон, пускаючи Лані бісиків та бігаючи пальцями по струнах цимбал. Хвойди кликали його «чорним співцем», але чорного в ньому майже не лишилося. Завдяки монетам, що принесло йому співоче ремесло, гайворон перетворився на павича. Нині на ньому був ліловий оксамитовий жупан, облямований білкою, смугаста бузково-біла сорочка та двокольорові штани з тих, що носили брави. Вона знала, що співець має ще й кунтуша з доброго шовку, і ще одного — криваво-червоного оксамиту з золототканою підбивкою. Єдине, що співець лишив на собі чорного, були чоботи. Китичка чула, як він розповідав Лані, що решту викинув до протоки.

— Годі вже з мене того чорного мороку! — вихвалявся він перед дівчиною.

«Він — братчик Нічної Варти» — подумала Китичка, поки той співав про якусь шляхетну

дурепу, що кинулася з верхівки дурної вежі, бо загинув її дурний принчик. «Справжня шляхетна панна має вбити тих, хто вбив її принца. А співець має служити на Стіні.» Коли Дареон з'явився у «Щасливому порті» уперше, Ар'я мало не попрохала його забрати її з собою, коли він повертатиметься до Східної Варти. Але потім почула, як він говорив Бетанії, що не повернеться.

— Під спиною — тверде ліжко, у місці — солоні оселедці, а з розваг лише нескінченні варти. Отака вона, Стіна, — казав співець. — А ще у Східній Варті немає таких гарнюнь, як ти. Хіба я можу тебе покинути?

Китичка чула, як він те саме казав Лані, а потім одній з повій у «Цицькатих кицьках». Навіть Солов'їха почула те саме того вечора, коли він грав у «Домі семи лампад».

«Шкода, мене тут не було, коли товстун його вдарив.» Тутешні хвойди досі реготали, коли згадували той вечір. Іна сказала, що товстун дуже соромився і аж буряковів щоразу, як вона його торкалася. Та коли він зчинив шарварок,

Мерійка не вагалася — наказала витягти його геть і викинути у протоку.

Китичка саме згадувала, як вона урятувала товстуна від Терро та Орбело, коли поруч з'явилася Жона Жегляра.

— Гарно пісні співає, — промурмотіла вона стиха посполитою мовою Вестеросу. — Напевне, боги його люблять, коли подарували такий солодкий голосочок, ще й гарненьке личко.

«Він обличчям гарний, а душею — паскуда» — подумала Ар'я, та вголос не сказала. Дареон якось одружився з Жоною Жегляра, бо та пускала до ліжка лише чоловіків, з якими брала шлюб. Інколи у «Щасливому порті» грали три або чотири весілля за вечір. Відправу найчастіше читав веселий п'яндиголова, червоний жрець Еццеліно, а іноді Євстахій, що колись служив септоном у Септі-за-Морем. Якщо поблизу не було ані жерця, ані септона, тоді одна з повій бігла до «Корабля» і приводила мартопляса. Мерійка завжди казала, що з мартоплясів виходять кращі святі отці,

ніж самі святі отці — а надто якщо це Мирмело.

Весілля гулялися гучно та весело, вино на них лилося річкою. Коли поруч траплялася Китичка з возиком, Жона Жегляра завжди наполягала, щоб її новий чоловік з'їв кілька вустриць — аби у шлюбну ніч твердіше стояв. Китичці подобалася лагідна і весела наречена, та в ній завжди відчувався якийсь незвичний сум.

Інші повії казали, що в ті дні, коли в Жони Жегляра квітне червона квітка, вона їде на Острів Богів — а тому знає усіх богів, які там живуть, навіть тих, яких Браавос давно забув. Подейкували, що там вона молиться за свого першого чоловіка — справжнього чоловіка, що згинув у морі, ще коли вона була не старшою за Лану.

— Вона гадає, що як знайти правильного бога, то він надішле вітер, який поверне їй старе кохання, — казала одноока Іна, що найдовше її знала, — та я молюся, щоб цього не сталося. Її коханий помер — я це чула в смаку її

крові. Якщо він і повернеться, то лише трупом.

Зрештою пісня Дареона скінчилася. Коли у повітрі завмирили останні звуки, Лана зітхнула. Співець відклав цимбали, потяг її собі на коліна і почав мацати, але тут Китичка мовила вголос:

— Є вустриці, як хтось хоче.

Мерійка широко розплющила очі й відповіла:

— Добре! Неси їх сюди. Гей, Іно! Принеси хліба та оцту.

Коли Китичка залишала «Щасливий порт» з пухким гаманцем монет і порожнім, не рахуючи солі та водоростей, возиком, набрякле червоне сонце висіло низько над шерегою щогл. Дареон теж пішов, бо обіцяв того ж вечора співати у корчмі «При зеленому вугрі» — про це він розповів їй, крокуючи поруч.

— Коли граю у «Вугрі», то потім у кишені срібло брязкає, — хвалився він. — Там бувають і багаті капітани, і власники кораблів.

Вони перетнули невеличкий місток і рушили кривою вуличкою. Тіні потроху

видовжувалися.

— Скоро гратиму в Порфіровому, а там і в палаці дожа, — вихвалявся далі Дареон.

Порожній Китичкин возик торохтів на бруківці, наче виграючи своєрідну музику.

— Учора я їв тріску з повіями, та за рік вечерятиму королівськими крабами з куртизанами.

— Що сталося з вашим братом? — запитала Китичка. — Отим товстуном? Він знайшов корабель до Старограду? Він казав, що мав відпливти на «Пані Ушанорі».

— Ми всі мали нею пливти. З наказу Снігвоєводи. Я казав Семові кинути старого, та жирний дурень не слухав. — Останнє світло західного сонця засяло у співця в волоссі. — Ну, однак тепер уже запізно.

— Таки-так, — мовила Китичка, ступаючи разом зі співцем у морок невеличкого кривого провулку.

Коли Китичка нарешті повернулася до будинку Бруско, над малою протокою збирався вечірній туман. Вона позбулася возика,

знайшла Бруску у його рахувальній кімнаті й брязнула гаманцем на столі, а чоботи гучно гепнула на підлогу.

Бруску попестив гаманця по пухкому боці.

— Добре. А це що таке?

— Чоботи.

— Добрі чоботи знайти нелегко, — мовив Бруску, — але ці замалі на мої ноги.

Він підняв один чобіт і примружився на нього.

— Сьогодні буде чорний місяць, — нагадала вона йому.

— Тоді ходи молитися. — Бруску відіпхнув чоботи вбік і висипав монети, щоб порахувати. — Валар дохаеріс.

«Валар моргуліс» — подумала вона у відповідь.

Поки вона крокувала вулицями Браавосу, туман навколо густішав. Штовхаючи двері з оберіг-дерева до Дому Чорного та Білого, вона вже тремтіла від вечірньої прохолоди. Сього вечора в храмі палало лише кілька свічок, блимаючи, мов упалі зірки. У мороці всі боги

здавалися моторошно інакшими.

Унизу, в підземеллі, вона розв'язала поношену Китиччину свитину, стягла через голову брунатну, засмерділу рибою Китиччину сорочку, відкинула копняками заплямовані сіллю Китиччині чоботи, вибралася з Китиччиного спіднього і скупалася у лимонній воді, щоб змити з себе навіть запах Китички з перетічок. У малій, що випірнула з купелі відшкрябаною з милом до рожевої барви, з брунатним волоссям, що приліпилося до щік, не лишилося від Китички геть нічого. Вона вдягла чисте вбрання, двійко м'яких полотняних капців і почалапала до кухні вижебрати в Умми чогось попоїсти. Жерці та послушники вже повечеряли, але на кухні для неї знайшовся гарненький шматочок смаженої тріски та трохи товченої жовтої ріпи. Вона проковтнула усе, наче голодна вовчиця, помила тарілки і пішла допомагати малій жебрачці готувати трунки.

Її праця полягала головне в тому, щоб видиратися драбиною до трав та листя, по які

посилала жебрачка.

— «Солодкий сон» — найлагідніша з отрут,
— розповідала жебрачка, поки щось товкла у
ступці товкачем. — Кілька крихт заспокоють
гупання серця, спинять тремтливі руки,
подарують людині відчуття спокою та сили.
Маленька пучка подарує цілу ніч глибокого сну
без видінь. А три пучки подарують такий сон,
який не матиме кінця. На смак воно дуже
солодке, тому його найкраще додавати до
маківників, тістечок, вина з медом. Ось диви,
таке солодке, аж унюхати можна.

І давала їй понюхати, а тоді гнала вгору
драбиною по червону скляну пляшечку.

— Оце отрута жорстокіша, зате без смаку чи
запаху, її легше сховати. Люди звать її
«сльозами Лису». Якщо розчинити її у вині чи
воді, вона з'їсть людині усі нутроці в череві.
Але здаватиметься, що смерть настала від
хвороби у кишках. Ось понюхай.

Ар'я нюхнула, та нічого не відчула.
Жебрачка відставила «сльози» вбік і
відкоркувала товстобокий кам'яний слоїк.

— Оцю масть присмачено василісковою кров'ю. Вона додає печеному м'ясиву гострого соковитого смаку. Та хто її з'їсть — хоч звір, хоч людина — той оскаженіє і відчайдушно кидатиметься на всіх. Навіть миша нападе на лева без краплі страху, якщо спробує василіскової крові.

Ар'я вкусила губу.

— І на собаку вона теж подіє?

— На кожну тварину, що має теплу кров.

Раптом жебрачка загилила їй ляпаса. Ар'я мимохіть підкинула руку до щоки — радше з подиву, ніж з болю.

— Навіщо ти мене вдарила?

— Жує губу, коли думає, Ар'я з дому Старк. Ти є Ар'я з дому Старк?

— Я є ніхто. — Вона сердилася. — А ти?

Ар'я не чекала, що жебрачка відповість, але та відповіла.

— Я народилася єдиною дитиною в сім'ї стародавнього родоводу, спадкоємицею свого шляхетного батька, — була відповідь. — Мати померла, коли я була ще мала. Я нічого про неї

не пам'ятаю. Коли мені було шість, батько знову одружився. Нова дружина ставилася до мене добре, поки не народила власну доньку. Тоді вона забажала мені смерті, щоб батькове багатство успадкувала її власна кров і плоть. Вона хотіла шукати ласки Багатоликого Бога, та не зважилася на належну пожертву. Натомість вона вирішила отруїти мене самотужки. Від отрути я зробилася такою, як ти бачиш, але не вмерла. Коли цілителі Дому Червоноруких сказали моєму батькові, що вона зробила, батько прийшов сюди і зробив пожертву. Він запропонував усі свої статки і мене. Багатоликий почув його молитву. Мене привели до храму служити, а батькова дружина отримала дарунок.

Ар'я сторожко роздивилася її.

— Це правда?

— Тут є правда.

— Але є і брехня?

— Є неправда, і є перебільшення.

Вона роздивлялася обличчя жебрачки весь час, поки тривала розповідь, але та не показала

жодного знаку.

— Багатоликий Бог забрав дві третини статків твого батька, але не всі.

— Таки-так. Тут я перебільшила.

Ар'я задоволено вишкірилася, потім усвідомила, що шкіриться, і вщипнула себе за щоку. «Керуй своїм обличчям, — нагадала вона собі. — Посмішка — моя служниця, вона має з'являтися, коли я накажу.»

— А де збрехала?

— Ніде. Я збрехала, що збрехала.

— Справді? А зараз, часом, не брешеш?

Та перш ніж мала жебрачка встигла відповісти, до покою ступив лагідний чоловік з посмішкою на обличчі.

— Бачу, ти повернулася до нас.

— Бо на небі чорний місяць.

— Справді. То які ж ти знаєш три нові речі, що не знала, коли востаннє йшла від нас?

«Я знаю тридцять нових речей» — трохи не прохопилася вона.

— В Малого Нарбо не згинаються три пальці. Він хоче стати веслярем.

— Це добре знати. Ще?

— Алакво та Дерисрака посварилися і пішли з «Корабля», та гадаю, скоро повернуться.

— То ти гадаєш чи знаєш напевне?

— Гадаю, — зізналася Ар'я, хоча насправді була певна. Мартоплясам треба щось їсти, як усім. А Дерисрака з Алакво не мали того хисту, щоб винайнятися до «Блакитного ліхтаря».

— Таки-так, — мовив лагідний чоловік. — А що третє?

Цього разу вона не вагалася.

— Дареон мертвий. Чорний співець, що ночував у «Щасливому порті». Насправді він був утікачем з Нічної Варти. Хтось перетнув йому горлянку і зіпхнув у протоку, але забрав собі його чоботи.

— Добрі чоботи знайти нелегко.

— Таки-так. — Вона спробувала нічого не виказати обличчям.

— Цікаво, хто б міг таке зробити?

— Ар'я з дому Старк.

Вона роздивилася його очі, вуста, м'язи на щелепах.

— Ота дівчинка? Я гадав, її вже нема у Браавосі. А ти хто така?

— Ніхто.

— Брешеш. — Він обернувся до малої жебрачки. — Мені горло пересохло. Зроби ласку, принеси кухоль вина, а ще — теплого молока для нашої приятельки Ар'ї. Вона так несподівано повернулася до нас.

Дорогою через місто Ар'я питала себе, що лагідний чоловік скаже, коли почує від неї про Дареона. Може, розсердиться, а може, зрадіє, що вона подарувала співцеві дарунок Багатоликого Бога. Вона програвала розмову в голові з півсотні разів, наче мартопляс перед виставою. Але не гадала, що їй за те дадуть теплого молока.

Коли молоко принесли, Ар'я випила його до дінця. Напій трохи смакував паленим і лишав гіркоту на язичку.

— Ходи спати, дитино, — сказав лагідний чоловік. — Зранку тобі належить служити.

Тієї ночі їй знову наснилося, що вона — вовчиця. Але сон був відмінний від інших. У

цьому сні вона не мала зграї, а никала сама — перестрибувала дахами, тихо ступала берегами проток, скрадалася за тінями у тумані.

Наступного ранку вона прокинулася сліпою.

Семвел

«Коричний вітер» був корабель-лебідь з містечка Гончаки на Літніх островах, де чоловіки були чорні, жінки — гарячі й хтиві, а боги — чужі та чудернацькі. На кораблі бракувало септона — очолити молитву за упокій, а тому обов'язок цей випав Семвелові Тарлі. Навколо простерлося море; десь ген за ним лежав випалений сонцем південний берег Дорну.

Для промови Сем одягнув свій чорний стрій, хоча полудень був теплий і вологозадушливий, без жодного подиху вітерця.

— Сього дня ми проводжаємо добру людину... — почав він, але одразу відчув, що слова його зраджують. — Ні, велику людину. Маестра Цитаделі, скутого присягою та ланцюгом. Присяжного братчика Нічної Варти,

уславленого вірністю. Коли ця людина тільки з'явилася на світ, їй дали ім'я звитяжця, що загинув надто молодим. Вона ж прожила довгі роки, але звитяг скоїла не менше. Не бувало на світі нікого мудрішого, лагіднішого та чуйнішого. На Стіні за час його служби змінився десяток князів-воєвод, і всі вони покладалися на його поради. Радив він і королям, і сам міг стати королем, та коли йому принесли корону, попрохав віддати її молодшому братові. Чи багато людей здатні на таке?

Сем відчув, як на очі набігають сльози, і зрозумів, що довго просторікувати не зможе.

— Він був драконового роду, драконової крові. Але його вогонь вигорів і згас. Він був Аемоном Таргарієном. І ось його варта добігла кінця.

— І ось його варта добігла кінця, — промурмотіла за ним Йоля, заколисуючи дитину на руках.

Кодж'я Мо повторила те саме посполитою мовою Вестеросу, а далі — літньою мовою для

Чжондо, свого батька і решти жеглярів, що зібралися. Сем похнюпив голову і заплакав гучно та відчайдушно, здригаючись усім тілом. До нього наблизилася Йоля і дозволила поплакати в себе на плечі. У її очах теж стояли сльози.

Повітря було вологе, тепле і нерухоме, наче мертве. «Коричний вітер» потроху несло безкраїм синім морем оддалік берегів.

— Чорний Сем сказав хороші слова, — мовив Чжондо. — Тепер ми вип'ємо за його життя.

Він заволав літньою мовою, на чардак викотили барило пряної оковитої та вибили чопа — щоб усі, чия зараз була варта, могли перехилити кухоль на спогад про старого сліпого дракона. Жеглярі знали його недовго, та літньоостров'яни шанували старих людей і врочисто відзначали їхню смерть.

Такого питва Сем раніше не куштував. Напій був чудернацький, паморочив голову... попервах солодкий, але згодом його смак обпікав язика, наче вогнем. А він же так

стомився... кожен м'яз у тілі скнів та болів — навіть у таких місцях, де Сем і не гадав, що має м'язи. Коліна скам'яніли, долоні вкрилися свіжими пухирями та вогкими липкими латками молодої шкіри там, де луснули старі. Та незважаючи на все, вогняний напій і туга за покійним змили його біль, понесли геть і змусили забутися.

— Якби ж ми довели його до Старограду... там маестри могли б його урятувати, — казав Сем Йолі, сьорбаючи разом із нею з кухля на високому передньому чардаку «Коричного вітру». — Цілителі Цитаделі — найкращі у всьому Семицарстві. Я гадав... сподівався... плекав надію...

У Браавосі їм почало вже здаватися, що Аемон потроху видужує. Балачки Чжондо про драконів пожвавили старого, повернули до звичного настрою. Того вечора він з'їв усе, що Сем йому приніс, до останнього шматочка.

— Ніхто ніколи й гадки не тримав про дівчину, — сказав тоді Аемон. — Адже в літописах говорилося про обіцяного принца, не

принцесу. Я думав про Раегара... дим від вогню, що знищив Переліток того дня, коли він народився, і сіль зі сліз, пролитих за загиблими. Замолоду він поділяв мою віру, але потім забрав у голову, що пророцтво має справдити його власний син — бо тієї ночі, коли у череві матері зародився Аегон, над Король-Берегом бачили комету, а Раегар вірив, що скривавлена зірка має бути саме кометою. Які ж ми були йолопи, а вважали себе за мудрагелів! У переклад закралася помилка. Дракони не є ані чоловічої статі, ані жіночої — про те відав і Барт — але перемінливі, наче вогонь, і перекидаються з однієї в іншу. Тисячу років нас вів хибним шляхом вибрик на письмі. Даянерис є тією самою, хто народилася серед солі та диму! Дракони довели це остаточно.

Маестер, здавалося, почувався сильнішим і здоровішим від самої лише згадки про далеку родичку.

— Я маю до неї поїхати. Мушу поїхати! Якби ж мені скинути років хоч десять...

Старий налаштувався так рішуче, що навіть

подолав місток на «Коричний вітер» власними ногами — коли Сем зрештою домовився про їхній перевіз. Меч разом з піхвами був уже відданий Чжондо на відшкодування накидки з пір'я, що загинула, коли велетень-помічник рятував Сема з води. Єдине, що в Сема лишилося вартого грошей, були книжки, привезені зі схову замку Чорного. Сем не бажав випускати їх з рук, трохи не плачучи.

— Я віз їх до Цитаделі, — похмуро буркнув він, коли Чжондо спитав, яка в нього біда.

Капітан, якому Чжондо переклав Семові слова, засміявся.

— Кухуру Мо каже: сірі люди мати свої книжки однаково, — переклав Чжондо, — лише тепер купити у Кухуру Мо. Маєстри дати добре срібло за книжки, які не мати, а коли червоне і жовте золото.

Капітан облизувався і на Аемонів ланцюг, але Сем не хотів чути. Він тричі пояснював Чжондо, що для маєстра величезна ганьба — зняти свій ланцюг, доки Кухуру Мо нарешті не здався. Коли гендль скінчився і угоду було

укладено, Семові лишилися чоботи, чорний стрій та спіднє, вдягнене на ньому... і ще хіба зламаний ріг, знайдений Джоном Сніговієм на Кулаку Першолюдей. «Я не мав вибору, — казав він собі. — Ми ж не могли лишитися у Браавосі. А якщо не красти і не жебрати, то як іще сплатити за перевіз?» Він би і втричі вищу ціну не завагався дати, аби мати певність, що маестер Аемон безпечно потрапить до Старограду.

На жаль, подорож на південь виявилася буремною; кожна хвиля, кожен порив вітру стягували тяжку данину з тілесних та душевних сил старого. У Пентосі він попрохав Сема вивести його на чардак і змалювати місто словами. Саме того разу Аемон востаннє залишав капітанове ліжко. Невдовзі його розум знову загуляв світами. Коли «Коричний вітер» ковзнув повз Скривавлену Башту в гавань Тирошу, Аемон вже покинув заклики знайти йому корабель на схід. Натомість розмови його звернули на Староград і архімаестрів Цитаделі.

— Ти мусиш розказати їм, Семе, —

наполягав Аемон. — Архімаестрам. Примусь їх зрозуміти тебе. Ті, кого я знав у Цитаделі, вже півстоліття як мертві. А ці ніколи мене не бачили. Мої листи... у Старограді їх, напевне, вважали за скигління старого, що втратив рештки розуму. Ти мусиш переконати їх у тому, в чому не зміг я. Розкажи їм, Сем... розкажи, як воно на Стіні... про упирів та білоходів, про повзучий холод...

— Розкажу, — пообіцяв Сем. — Я додам свій голос до вашого. Ми розкажемо вдвох, разом, ви і я.

— Ні, — заперечив старий. — Ти. Це маєш бути саме ти. Розкажи їм. Пророцтво... сон мого брата... пані Мелісандра неправильно прочитала знаки. Станіс... так, Станіс має в собі трохи драконової крові. Як мали і його брати. Через Раель, Яйкову дівчинку, ось звідки... через мати їхнього батька... вона мене кликала «дядечко маестер», коли була ще маленькою. Я пам'ятаю... я дозволив собі сподіватися... а може, хотів сподіватися... ми всі дуримо себе, коли прагнемо надії. Гадаю,

Мелісандра дурить себе гірше за всіх. Вона ж має знати, що меч хибний... світло без тепла... порожня мара... той меч — шахрайський, і його облудне світло тільки заведе нас, Семе, глибше у п'їтьму. Даянерис — ось хто наша надія. Розкажи їм у Цитаделі, примусь себе вислухати. Вони мають надіслати їй маестра. Даянерис слід давати поради, вчити, захищати... Стільки років я сидів і чекав, пильнував і спостерігав... а тепер, коли зайнявся світанок нового дня, я вже надто старий. Я помираю, Семе. — Сльози потекли зі сліпих білих очей. — Смерть не має вже лякати такого кволого старого, але чомусь лякає. Хіба не дурниці? Мене здавна огортає п'їтьма — з якого ж дива її боятися? І все ж думка мимоволі звертає на те, що буде, коли останнє тепло залишить моє тіло. Чи бенкетуватиму я вічно в золотих палатах Батька, як кажуть септони? Чи побалакаю з Яйком, чи знайду Даерона здоровим і щасливим, чи почую, як сестри співають своїм дітям? А що як коневладці мають рацію? Чи не пронесе мене в

останню путь нічним небом огир, утворений з полум'я? А чи не доведеться ще й повернутися у цей паділ смутку? Хто насправді може знати? Хто побував за стіною смерті й бачив на власні очі? Лише упирі, живі мерці. А ми знаємо, чого вони варті. Кому знати, як не нам.

Сем зовсім не тямив, що йому відповідати. Але все ж спробував подарувати старому таку розраду, яку зумів. А потім прийшла Йоля і заспівала пісеньку — безглузду пісеньку, якої навчилася в інших Крастерових дружин. Слухаючи її, старий посміхнувся і заснув утішено.

То був один із останніх добрих днів маестра Аемона. Опісля старий майже не прокидався віді сну під купою хутра у капітановій бесіді. Час від часу він бурмотів щось крізь сон, а коли розплющував очі, то кликав Сема, наполягаючи, що має йому щось розказати — і часто-густо забував, що саме, доки Сем прибігав на заклик. А хоч би й не забував — однак розмова звертала на якісь нісенітниці. Аемон згадував про сни, та ніколи не казав, чиї

вони: про скляні свічки та яйця, що не налупилися. Повторював, що сфінкс не загадує загадок, бо він сам — загадка, хай би що це означало. Прохав Сема почитати йому з книжки септона Барта, чиї писання спалили ще за царювання Баелора Блаженного. А ще якось прокинувся і заплакав гіркими слізьми.

— Дракон мусить мати три голови, — лементував Аемон, — але я надто старий і немічний, щоб стати однією з них. Я маю бути з нею, показувати їй шлях... але тіло зрадило мене.

Поки «Коричний вітер» долав шлях крізь Пороги, маестер Аемон коли-не-коли забував Семове ім'я, а іноді вважав його за одного зі своїх померлих братів.

— Він застарий для такої довгої тяжкої подорожі, — сказав Сем Йолі на носі корабля, ковтнувши ще оковитої. — Джон мав би знати. Аемонові було сто і два роки — куди йому в море? Якби лишився у замку Чорному, то прожив би ще років десять.

— Або ж його спалили б. Червона жінка. —

Навіть тут, за тисячі верст від Стіни, Йоля стереглася називати ім'я пані Мелісандри вголос. — Вона ж хотіла королівської крові для своїх вогнів. Вала про це знала. І Сніг-воєвода знав. Саме тому зі мною відіслали Даллиного малого, а мого лишили замість нього. Тут маестер Аемон заснув і не прокинувся, а якби лишився там, то згорів би у вогні.

«Його однак доведеться спалити, — подумав Сем похнюплено, — але тепер це мій тягар.» Таргарієни віддавали своїх покійників вогню. Певно, Кухуру Мо не міг дозволити поховальне вогнище на своєму «Коричному вітрі» — тому тіло Аемона поклали до барила з міцною чорною оковитою, щоб зберегти до прибуття корабля до Старограду.

— У ніч перед смертю він попрохав потримати дитину, — казала далі Йоля. — Я вже злякалася, що він її впустить, але не впустив, а погойдав і замуликав пісеньку. А Даллин малий простяг руцю і помацав йому обличчя, ще й так за губу захопив... я вже злякалася, чи старому не боляче. Але маестер

лише засміявся.

Вона попестила Семові руку.

— Чи не назвати малого Маестром? Якщо хочеш. Лише згодом, не зараз. А тоді можна.

— Маестер — це не ім'я. Краще назви Аемоном.

Йоля трохи подумала.

— Далла народила його посеред битви, коли навколо співали мечі. Таке і має бути його ім'я. Аемон Битвородний. Аемон Сталева Пісня.

«Таке ім'я припало б до смаку навіть моєму батькові. Це ім'я для воїна.» Зрештою, хлопчик був сином Манса Розбишаки, молочним онуком Крастера. І не мав ані краплі боягузливої Семової крові.

— Так. Дай йому це ім'я.

— Дам. Але тільки коли виповниться два роки, — пообіцяла вона, — не раніше.

— А де малий? — нарешті дотумкав спитати Сем. За смутком та міцним напоєм він не одразу зрозумів, що Йоля не має з собою дитини.

— В Кодж'ї. Я попрохала її трохи його

подивитися.

— А...

Кодж'я Мо була капітанова донька — вища за Сема, струнка, мов спис, зі шкірою чорною та гладенькою, наче вилощений гагат. Вона очолювала корабельних «червоних лучників» і сама натягала лук подвійного вигину з золотодрова, що кидав стріли більше як на півтори сотні сажнів. Коли на Порогах їх заповали пірати, Кодж'їни стріли поцілили з тузінь нападників, поки Семові безсило падали у воду. Єдине, що Кодж'я Мо любила більше, ніж свій лук — це підкидати Даллиного малого на коліні та співати йому пісеньки літньою мовою. Дичацький принчик став улюбленцем усіх жінок на кораблі; Йоля потроху призвичаїлася довіряти їм так, як не довіряла жодному чоловікові.

— Кодж'я дуже добра, дяка їй, — сказав Сем.

— А я спершу її боялася, — зізналася Йоля. — Вона ж така чорнюща, а зуби такі великі й білі... я гадала, вона якесь чудовисько чи дикий

звір. Але вона зовсім не злий звір, а добра, весела, і мені до вподоби.

— Я знаю, що вона тобі подобається.

Майже все Йолине життя єдиним чоловіком, якого вона знала, був жорстокий, моторошний Крастер. Решта людей її світу складалася з самих жінок. «Чоловіки лякають її, а жінки — ні» — зрозумів Сем. І не міг винуватити дівчину. Колись у Рогошпилі він теж віддавав перевагу дівчачому товариству. Рідні сестри були з ним добрі й лагідні; та й навіть коли інші дівчата дражнилися і глузували, від злих слів легше було відмахнутися, ніж від стусанів та копняків, якими його дарували замкові хлопчиська. Навіть тут, на «Коричному вітрі», Семові велося краще з Кодж'єю Мо, ніж з її батьком; утім, імовірна причина полягала в тому, що вона розмовляла посполитою мовою, а батько — ні.

— І ти мені подобаєшся, Семе, — прошепотіла Йоля. — І цей напій. На смак він як вогонь.

«Авжеж, — подумки погодився Сем, — напій для драконів.» Кухлі їхні спорожніли, тож він пішов до барила і наповнив їх знову. Сонце висіло низько над обрієм на заході — втричі більше, ніж він звик. У тьмяному червонястому світлі обличчя Йолі здавалося зашарілим. Вони випили за Кодж'ю Мо, і за Даллиного хлопчика, і за Йолиного малого, що лишився на Стіні. А далі неможливо було не перехилити ще чарку за Аемона з дому Таргарієн.

— Хай Батько дарує йому правий суд, — мовив Сем, хлюпнувши носом.

Коли за маестра Аемона було випито, сонце майже зникло — лишилася тільки довга риска тьмяного червоного сяйва над західним виднокраєм, схожа на кривавий розтин у небі. Йоля зізналася, що від напою їй наче корабель крутиться навколо, і Сем повів її униз драбиною до жіночих помешкань на носі корабля.

Усередині зі стелі висів ліхтар; саме об нього Сем і вдарився головою, щойно увійшов.

— Ой! — скрикнув він, а Йоля стривожено перепитала:

— Тобі боляче? Дай подивитися!

Вона нахилилася ближче...

...і поцілувала його у вуста. Сем мимоволі відповів тим самим. «Я проказав обітниці» — подумав він, але її руки вже смикали чорний одяг тут і там, вовтузилися зі шворками штанів. Він перервав довгий поцілунок словами:

— Нам не можна...

Але Йоля заперечила:

— Можна!

І знову вкрила його вуста своїми. «Коричний вітер» крутило й колихало навколо них, у роті йому смакував напій з Йолиного язика, і раптом її груди оголилися, а він торкався їх власними долонями. «Я проказав обітниці» — знову подумав Сем, аж тут один з її сосків якось пробрався до його рота. Він був рожевий і твердий; Сем посмоктав його і відчув, як рот наповнився молоком, як воно змішалось зі смаком оковитої... ніколи раніше він не

куштував нічого смачнішого і солодшого. «Якщо так чинити, то чим я кращий за Дареона?» — спитав себе Сем, але не знайшов сили припинити. І раптом назовні показався його прутень — випнувся зі штанів, наче товста рожева щогла. Стоячи посеред помешкання, Сем мало не зареготав — таким дурним і кумедним почувався тієї миті. Але Йоля штовхнула його на свій солом'яник, підбрала спідниці навколо стегон і опустилася на нього, тоненько заскигливши. І це було ще краще, ніж сосок. «Яка вона мокра, — подумав Сем, стогнучи і хапаючи повітря. — Я й не думав, що жінки там бувають такі мокрі.»

— Тепер я твоя дружина, — прошепотіла вона, ковзаючи вгору і вниз.

Сем застогнав і подумав: «Ні, ні, це неможливо, я ж проказав обітницю, я присягнувся...». Але єдине слово, що в нього вирвалося, було:

— Так!

А потім вона заснула у його обіймах, охопивши руками і поклавши голову на груди.

Семові теж не завадило б поспати, та він був п'яний від оковитої, молока юної матері та самої Йолі. Він знав, що має піти до власної гамаки у чоловічому помешканні, але дівчина почувалася на ньому так добре, що Сем не зважувався й ворухнутися.

Раптом почали входити інші чоловіки й жінки. Сем слухав, як вони цілуються, сміються і паруються одне з одним. «Літньоостров'яни. Це така в них жалоба. Вони відповідають на смерть силою життя.» Сем читав про це десь, багато років тому. І спитав себе, чи знала про це Йоля — чи не сказала їй Кодж'я Мо, що саме треба робити.

Він вдихнув пахощі її волосся і витріщився на ліхтар, що висів над головою. «Навіть сама Стариця тепер не вкаже мені безпечного шляху відти, де я опинився.» Найкраще було б зараз потай утекти і стрибнути в море. «Якщо я потону, ніхто не дізнається, що я осоромив себе, порушив обітницю. А Йоля знайде собі кращого чоловіка замість жирного вайлуватого боягуза.»

Наступного ранку він прокинувся у власній гамаці в чоловічому помешканні. Над ним гримів щось про вітер голос Чжондо.

— Вітер дме! — волав помічник капітана. —
Встати і робити, Чорний Сем! Вітер дме!

Де Чжондо бракувало слів, там він надолужував гучністю. Сем хутко викотився з гамаки на ноги і негайно пошкодував. Голова ладна була луснути навпіл, один з пухирів на долоні вночі розірвався, шлунок вивертало назовні. Проте Чжондо не знав жалю, і Семові лишалося тільки похапцем розшукати свої чорні лахи. Вони знайшлися на підлозі під гамакою безладною вогкою купою. Спершу Сем принюхався, щоб зрозуміти, наскільки вони брудні — і вдихнув сіль та смолу, вологий таш і плісняву, садовину, рибу, чорну оковиту, чудернацькі прянощі та дерево з чужих земель, і до всього міцний присмак власного висохлого поту. Але почулися йому і Йолині пахощі: чистий запах волосся, солодкий — молока, і вже тому закортіло знову нап'ясти одяг на себе. Втім, чого б Сем тільки не віддав за теплі сухі

шкарпетки — бо між пальців ніг вже почав рости якийсь гидкий грибок.

Скрині книжок було геть не досить для сплати за перевіз чотирьох людей з Браавосу до Старограду. Але на «Коричному вітрі» бракувало рук, і Кухуру Мо погодився взяти їх за умови, що вони відроблятимуть. Коли Сем заперечив, що маестер Аемон заслабкий, хлопчик — немовля на руках, а Йоля жахається моря, Чжондо зареготав і відповів:

— Чорний Сем — великий товстун. Чорний Сем працювати за чотири.

Та правду кажучи, у справах корабельних Сем почувався таким криворуким, що сумнівався, чи працює хоч за одного доброго жегляра. Але все-таки старався, як міг: чисто вишкрібав чардак камінням, витягав ланцюги котвиць, скручував линви у кільця, полював на щурів, цирував подерті вітрила, латав щілини у коробі гарячою пухирчастою смолою, чистив рибу від кісток, різав садовину для кухаря. Йоля теж пробувала допомагати. З корабельними линвами вона поралася краще за

Сема, хоча подеколи вигляд порожнього водяного безмежжя змушував її налякано заплющувати очі.

«Йоля, — подумав Сем. — Що мені робити з Йолею?»

День був довгий, пекучий, липкий від поту і вологої спеки. А ще довшим його робило гупання у голові. Сем відволікав себе, вовтузячись із линвами та вітрилами, клопотався дорученнями Чжондо, і якомога уникав очима двох речей: вигляду барила оковитої, куди поклали тіло старого маестра Аемона, і погляду Йолі. Він не міг стати з нею лицем до лиця зараз, після скоєного минулої ночі. Коли вона виходила нагору, він ішов униз. Коли вона рушала до носа корабля, він тікав до стерна. Коли дичацька дівчина йому посміхнулася, він відвернув обличчя, почуваячись мерзотником. «Я мав би вистрибнути у море, поки вона спала, — подумав Сем. — Я завжди був боягузом, але вчора став ще й кривоприсяжцем.»

Якби маестер Аемон не помер, Сем спитав

би його поради. Якби на кораблі був Джон Сніговій чи навіть Пип з Греном, Сем звернувся б до них. Але в нього був лише Чжондо. «Чжондо навіть не зрозуміє, що я йому розповідатиму. А якщо і зрозуміє, то скаже лише, щоб я вграв її ще раз.» Бо про що б не балакав Чжондо, розмова завжди звертала на одне й те саме — навіть посполитою мовою, якою він знав лише кілька слів.

Семові пощастило, що «Коричний вітер» був корабель чималий — на «Косі» Йоля б його миттю вполювала. Величні кораблі з Літніх островів у Семицарстві називали «кораблями-лебедями» за пишно роздуті білі вітрила і носові подоби, що майже завжди зображували птахів. Незважаючи на чималі обсяги, кораблі-лебеді долали хвилі спритно та вишукано — так, як уміли тільки вони. Маючи в вітрилах сприятливий вітер, «Коричний вітер» легко переганяв будь-яку галеру, хоча у тиху погоду ставав безсилий і беззахисний. Зате боягузові він надавав безліч схованок і притулків.

Але наприкінці Семової варті його таки

загнали у кут. Він саме злізав донизу драбиною, коли Чжондо ухопив його за комір.

— Чорний Сем ходи з Чжондо, — мовив велетень, потяг його чардаком і кинув до ніг Кодж'ї Мо.

Далеко на півночі, низько над обрієм, виднілася імла. Кодж'я вказала на неї рукою.

— Онде берег Дорну. Пісок, каміння та скорпіони. Кількасот верст нема де котву кинути. Хочеш — пливи туди, потім чвалай пішки до Старограду. Ще доведеться перетнути суху пустелю, перелізти через гори, перепливти Бистрицю. Або просто піти до Йолі.

— Ви не розумієте. Минулої ночі ми...

— ...вшанували вашого померлого і богів, які вас обох створили. Чжондо робив те саме. Я порала дитину, інакше теж була б з ним. Ви, вестеросці, робите з кохання сором. Але в тому, щоб кохатися, немає ніякого сорому. Якщо ваші септони кажуть, що є, то ваші сім богів — напевне, жорстокі гемони. В нас на островах знають краще. Наші боги дали нам ноги, щоб бігати, носи, щоб нюхати, руки —

щоб торкатися і мацати. Який божевільний бог дасть людині очі, а потім накаже навіки їх заплющити і ніколи не дивитися на красу світу? Лише чудовисько, а не бог, лише гемон з вічної пітьми. — Кодж'я поклала руку Семові між ніг. — Боги дали тобі й те, чим... яке ваше вестероське слово?

— Грати! — охоче допоміг Чжондо.

— Так, грати. Чудове слово. Розважати, дарувати насолоду й робити дітей. Тут немає сорому.

Сем боязко відсунувся від неї.

— Я склав обітниці. Не брати дружини, не ставати батьком дітям. Я проказав їх уголос.

— Та знає вона, що ти проказав! У дечому вона ще дитина, але ж не сліпа. Мала знає, що означає твій чорний одяг, навіщо ти їдеш до Старограду. Знає, що ти не можеш лишитися з нею. І хоче мати тебе... ну хоча б на якийсь час. Вона втратила свого батька і чоловіка, мати і сестер, домівку... весь її світ. Їй лишився ти і дитина. Тому ходи до неї або пливи водою.

Сем тоскно роздивився імлу, що позначала

віддалений берег. Він знав, що так далеко не заплаве. І пішов до Йолі.

— Те, що між нами було... якби я міг узяти дружину, то обрав би тебе поперед усіх принцес і вельможних панн. Але ж не можу. Я й досі гайворон. Я проказав обітниці, Йолю. Я ходив з Джоном до лісу і казав їх перед серце-деревом.

— Дерева стежать за нами, наглядають за нами, — прошепотіла Йоля, м'яко та лагідно витираючи сльози з його щік. — У лісі вони бачать усе... але тут немає дерев, Семе. Лише вода. Навколо нас — сама лише вода.

Серсея

День був холодний, сірий, вогкий. Всенький ранок дощило, та коли і припинило по обіді, то однак не розвиднілося, і сонце на небі не проясніло. Паскудної погоди вистачило, щоб збентежити навіть малу королеву. Замість їхати кудись верхи зі своїми квочками та почтом варти і залицяльників, вона просиділа цілісінький день у Дівосхроні з тими самими квочками, слухаючи співи Блакитного Барда.

Серсеїн день до вечері складався аж ніяк не краще. Коли сіре небо почало темнішати, їй доповіли, що «Прекрасна Серсея» прибула з вечірнім припливом і що на її ласку чекає Ауран Бурун. Королева послала по нього негайно, і щойно той увійшов широким кроком до її світлиці, зрозуміла, що почує радісні новини.

— Ваша милосте, — мовив Ауран, широко посміхаючись, — Дракон-Камінь ваш.

— Надзвичайно! — Вона схопила його за руки і розцілувала у щоки. — Знаю, Томен теж зрадіє. Адже тепер ми зможемо відпустити кораблі князя Рожвина, щоб вигнати залізників зі Щитів.

Тим часом кожен новий крук приносив дедалі лихіші вісті з Обширу. Скидалося, що залізники не вдовольнилися своїми новими скелями у морі. Тепер вони долали Мандер угору течією чималими загонами, насмілювалися нападати навіть на Вертоград і менші острови навколо нього. Рожвини залишили у власних водах ледве тузін бойових галер; їх залізні наскочники вже захопили або потопили переважаючими силами. Надходили нові звіти, з яких випливало, що божевільний на прізвисько Еурон Вороняче Око надсилає лодії навіть до Шемріт-Саги в напрямку Старограду.

— Князь Рожвин саме брав запаси для повернення додому, коли «Прекрасна Серсея»

підняла вітрила, — повідомив князь Бурун. — Гадаю, головна його потуга дотепер вже вийшла у море.

— Сподіваймося, подорож їхня буде швидка, а погода дорогою — краща, ніж сьогодні. — Королева запросила Буруна сісти коло неї на лаві попід вікном. — То ми маємо дякувати панові Лорасу за перемогу?

Бурунова усмішка зів'яла і зникла.

— Хтось, мабуть, подякує, ваша милосте.

— Хтось? — кинула вона зачудований погляд. — Але не ви?

— Я ніколи не бачив хоробрішого лицаря, — мовив Бурун, — але замість безкровної перемоги, якою вона мала бути, він учинив криваву різанину. Загинула майже тисяча людей, більшість з них — наші. Та не якісь простолюдці, а лицарі, молоде панство. Найкращі, наймужніші.

— А як щодо самого пана Лораса?

— Він рахується тисяча першим. Його внесли у замок після битви тяжко пораненим, а крові він втратив стільки, що маестри не

наважилися ставити п'явок.

— Яка сумна новина! Томенові аж серце краятиметься. Він так захоплювався нашим мужнім Лицарем Квітів.

— Простолюд теж, — мовив її адмірал. — Коли Лорас помре, дівчата по всьому Семицарстві розбавлятимуть вино власними слізьми.

Королева знала, що Бурун має рацію. Коли пан Лорас відбував до Дракон-Каменя, коло Грязючної брами скупчилося зо три тисячі міщан, і троє з кожних чотирьох були жінками. Побачивши те видовисько, королева сповнилася зневагою. Їй кортіло заверещати тупоголовим вівцям, що жодна з них ніколи б не мала від Лораса Тирела нічого, крім посмішки та квіточки. Та натомість Серсея проголосила його найхоробрішим лицарем Семицарства і широко всміхалася, поки Томен дарував Лорасові коштовно оздобленого меча для майбутньої битви. Також король подарував йому свої ясновельможні обійми. Їх Серсея не передбачила і не схвалила, та зараз вони вже

нічого не важили. Тепер вона могла дозволити собі трохи поблажливості — адже Лорас Тирел лежав при смерті.

— Розкажіть мені! — наказала Серсея. — Хочу знати все від початку до кінця.

Коли адмірал скінчив, у покоях вже темнішало. Королева запалила кілька свічок і надіслала Доркас до кухні принести хліба, сиру та вареної телятини з хрінном. За вечерею вона попрохала Аурана розповісти все знову, щоб добре запам'ятати подробиці.

— Не хочу, щоб наша люба Маргерійка почула звістки від когось стороннього, — мовила королева. — Я сама їй усе розкажу.

— Ваша милість такі добрі, — відповів Бурун з посмішкою.

«Зловісною посмішкою» — подумала королева. Насправді Ауран нагадував принца Раегара менше, ніж їй здалося з першого погляду. «Хіба що волоссям. Але ж таке саме має половина хвойд у Лисі, якщо люди не брешуть. Раегар був справжній чоловік. А це лукавий хлопчина, та й по тому. Хай навіть

корисний у свій спосіб.»

Маргерія сиділа у своєму Дівосхроні, сьорбаючи вино і разом з трьома сестрами в перших намагаючись щось втямити у новій грі, привезеній з Волантису. Хоча година була вже пізня, варта впустила Серсею негайно.

— Ваша милосте, — мовила вона, — краще вам почути новини від мене. З Дракон-Каменя повернувся Ауран. Ваш брат вкрив себе славою.

— Я знала, що так має бути.

Маргерія зовсім не здавалася враженою. «А з якого дива? Чого ще вона чекала від миті, коли Лорас попрохав поставити його на чолі війська?» Та коли Серсея скінчила розповідь, на щоках молодшої королеви блищали сльози.

— Рожвин поставив копальників пробити хід під мурами замку, але Лицареві Квітів такий спосіб здався повільним. Поза сумнівом, він згадував, як піддані вашого батька страждають на Щитах. Князь Бурун розповідає, він наказав рушати на приступ за пів-дня по тому, як став на чолі війська — щойно каштелян князя Станіса відмовився залагодити

справу двобоєм. Лорас першим увірвався до пролому, зробленого тараном у брамі. Кажуть, хоробрий лицар ринув просто до драконової пащеки, весь у білому, вимахуючи над головою телепнем і сіючи смерть праворуч та ліворуч.

Мегга Тирел вже схлипувала, не криючись.

— Як він загинув? — запитала вона крізь сльози. — Хто його вбив?

— Цією честю не може похвалитися ніхто, — відповіла Серсея. — Панові Лорасу влучили арбалетною стрілою в стегно, іншою — в плече, але він бився далі, незважаючи на потоки власної крові. Потім його вдарили буздуганом, зламавши кілька ребер. А потім... ні, найгіршого я вас позбавлю.

— Розповідайте! — мовила Маргерія. — Наказую вам!

«Наказує?!» Серсея запнулася на мить, потім вирішила пробачити нахабство.

— Коли зовнішній мур було взято, захисники відступили у замковий кам'янець. Лорас очолив і його приступ. І звідти його обпекли гарячою олією.

Панна Алла зробилася білою, наче крейда, і вибігла з покою.

— Князь Бурун запевняє, що маестри роблять все у їхній силі. Та боюся, вашого брата надто тяжко поранено.

Серсея пригорнула Маргерію в обійми, щоб утішити, подарувати розраду.

— Він врятував нашу державу від лиха. — Поцілувавши малу королеву в щоку, вона відчула сіль її сліз. — Хайме запише його звитяги у Білу Книгу, і співці співатимуть про них наступну тисячу років.

Маргерія рвучко викрутилася з обіймів, трохи не зронивши Серсею на підлогу.

— Він помирає, але ще не помер! — вигукнула вона.

— Звісно, але маестри кажуть...

— Помирає, але ще не помер!

— Я лише хотіла позбавити вас...

— Я знаю, чого ви хотіли. Забирайтеся геть!

«Отепер ти знаєш, як я почувалася того вечора, коли помер мій Джофрі.» Королева вклонилася, нап'явши личину холодної

чемності.

— Мила донечко, мені так сумно за вас. Залишаю вас наодинці з вашим горем.

Тієї ночі пані Добромир не з'явилася, а Серсея була така збуджена, що їй заснути не могла. «Якби мене зараз бачив князь Тайвин, то знав би, що має справжнього спадкоємця! Нащадка, вартого Скелі.» Так думала вона, лежачи поруч із Джоселин Звихт, що тихенько похропувала у свою подушку. Скоро Маргерія литиме гіркі сльози, які мала б лити ще за Джофрі. Мейс Тирел теж, мабуть, заплаче, але королева не дала йому ані найменшого приводу для ворожості. Зрештою, що вона зробила? Вшанувала Лораса довірою? Адже він сам прохав проводу над військом, стоячи на коліні перед очима половини двору.

«Коли він помре, треба на знак шани десь устроювати його кам'яну подобу. І похорон йому вчинити такий, якого ще не бачив Король-Берег.» Простолюдці втішатимуться. І Томен теж. «Неборака Мейс ще мені й подякує. А його ясновельможну матінку, якщо буде на

те божа ласка, новина вкладе в могилу.»

Схід сонця був такий гарний, якого Серсея не бачила вже роками. Невдовзі з'явилася Таена і зізналася, що всеньку ніч заспокоювала Маргерію та її панночок; річкою лилося вино, сльози та балачки про Лораса.

— Маргерія досі впевнена, що він не помре, — доповіла Таена, поки королеву вдягали до двору. — Хоче надіслати власного маестра за ним ходити. А сестри її моляться про милість Матері.

— Я теж молитимуся. Назавтра ходімо зі мною до Септу Баелора — запалимо сотню свічок за нашого мужнього Лицаря Квітів.

Королева обернулася до служниці.

— Доркас, неси вінця. Нового, якщо твоя ласка.

Новий королевин вінець, легший за старий, був плетений, наче мереживо, зі світлого золота і оздоблений смарагдами, що виблискували з кожним поворотом голови.

— Нині щодо Біса з'явилося четверо, — доповів пан Озмунд, коли Джоселин його

впустила.

— Четверо?!

Королева була приємно здивована. До Червоного Дитинця не припинявся струмок свідків, які щось бачили або чули про Тиріона, але четверо в один день — то була подія незвичайна.

— Саме так, — кивнув Озмунд. — Один приніс голову.

— Його прийму першим. Проведіть до світлиці.

«І цього разу хай помилки не буде. Хай нарешті зчиниться помста, і Джоф спочине з миром.» Септони казали: число сім є священним для богів. Якщо так, хай сьома голова подарує їй розраду, котрої так прагне душа.

Гість виявився тирошійцем: опецькуватим, огрядним, спітнілим, зі слизькою посмішкою, що нагадала їй Вариса, і розгалуженою бородою в зелених та рожевих барвах. Серсея з першого ж погляду відчула до чолов'яги відразу, але ладна була зглянутися на його

вади, якщо він справді мав Тиріонову голову в принесеній з собою скриньці. Скринька була кедрова, з викладеним слоноюю кісткою візерунчастим плетивом виноградних лоз та квітів, з завісами та замками білого золота. Річ була напрочуд гарна, та королеву цікавило лише те, що лежало всередині.

«Ну, ця хоч досить велика. Для свого малого покрученого тіла Тиріон мав на диво величезну голову.»

— Краса і чарівність вашої милості, — промимрив тирошієць, низько вклоняючись, — далеко переважає всі плітки і перекази, які ми чуємо в себе за вузьким морем. Відомо нам і про горе, що ятрить ваше лагідне, милостиве серце. Ніхто не в змозі повернути вам юного відважного сина, та все ж я маю надію линути трохи цілющого трунку на вашу болючу рану.

Гість поклав долоню на скриньку.

— Я привіз вам правосуд. Я привіз вам голову вашого валонкара.

Старе валерійське слово примусило її здригнутися всім тілом — не лише з переляку,

але і з надії.

— Біс мені більше не брат, якби колись і був!
— оголосила вона. — Імені його я теж не називатиму. Свого часу воно було горде і шановане, доки не спаплюжилося його ганьбою.

— У Тироші ми зємо карлика Червонорукий, бо кров стікає його пальцями — кров короля і рідного батька. Подейкують, що і матір він теж убив — продер собі шлях назовні з її черева дикунськими пазурями.

«Що за маячня?» — подумала Серсея, а вголос відповіла:

— Чистісінька правда. Якщо у цій скриньці справді Бісова голова, я піднесу вас до княжого стану і винагороджу багатими землями та маєтками.

Титули нині стали дешевші за бруд під ногами; річковий край лежав повен спустошених замків серед неораних ланів та спалених, знелюднених сіл.

— Але зараз на мене чекає двір. Тож відчиняйте скриньку і показуйте.

Тирошієць хвацько відкинув вічко скриньки і відступив назад, посміхаючись. Зсередини, з подушки м'якого блакитного оксамиту, на неї витріщилася голова карлика. Серсея роздивилася її довгим прискіпливим поглядом.

— Це не мій брат.

У роті стало кисло. «Наставляй кишенью... ти хочеш друге щастя після Лораса, ще й того самого дня? Ні, боги не бувають аж такі ласкаві.»

— Ця людина мала карі очі! А Тиріон — одне око чорне, інше зелене.

— Очі, таки-так... справа в тому, що власні очі брата вашої милості дещо... дещо підгнили. Я насмілився замінити їх скляними... але не того кольору, як ваша милість зізволили помітити.

Та його пояснення лише роздмухали її образу.

— Може, то в вашій голові — скляні очі, але не сподівайтесь, що в моїй теж! На Дракон-Камені є химери, більше схожі на Біса, ніж оце створіння. Він же лисий! І вдвічі старший за

мого брата. А що в нього з зубами?

Почувши лють у її голосі, чолов'яга злякано зіщулився.

— Він мав чудовий набір золотих зубів, ваша милосте, але ми... шкода казати, але...

— О, ви ще пошкодуєте. Майте певність.

«Було б наказати його задушити. Хай би хапав ротом повітря, доки обличчя не зчорніє — як у мого любого синочка.» З її вуст трохи не зірвався наказ варті.

— Це помилка, без злого наміру... одного карлика годі відрізнити від іншого... ваша милість бачать, що він не має носа...

— Авжеж не має! Бо ви його відрізали!

— Ні!

Але піт на чолі виказував брехню у відмовках тирошійця.

— Так! — У голос Серсеї закралася солодка отрута. — Добре, хоч на це у вас розуму стало. Попередній телепень намагався мене переконати, що носа почварі відростив мандрівний чародій. Та все ж мені здається, ви заборгували носа цьому карликові. Дім

Ланістер завжди платить свої борги, а ви заплатите свої. Пане Мерине! Відведіть цього шахрая до Кайбурна.

Пан Мерин Трант ухопив тирошійця попід руку і витяг геть, не зважаючи на бурхливі заперечення. Коли обидва зникли з очей, Серсея обернулася до Озмунда Кіптюга.

— А ви, пане Озмунде, приберіть від мене цю гидоту і покличте тих трьох, що кажуть, наче знають Біса.

— Негайно, ваша милосте.

Сором казати, але трійко самозваних шпигунів виявилися не кориснішими за тирошійця. Один повідомив, що Біс переховується у староградському бурдеї, де тішить чоловіків власними вустами. Перед Серсеїними очима змалювалося барвисте видовище, та королева не повірила у нього ані на мить. Другий твердив, що бачив карлика у мартоплясовій виставі десь у Браавосі. Третій переконував, що Тиріон став відлюдником у річковому краї, де оселився на якомусь зачарованому пагорбі. Усім трьом королева

відповіла одне й те саме.

— Якщо ви матимете ласку проводити кількох моїх відважних лицарів до того карлика, вас щедро нагородять, — пообіцяла вона. — За умови, звісно, що то справді Біс. Якщо ж ні... бачте, мої лицарі погано терплять, коли їх дурять. І так само погано терплять дурнів, які змушують їх ганятися за примарними тінями. Так недовго і язика загубити.

І раптом усі три шпигуни втратили віру, і негайно припустили, що могли бачити якогось іншого карлика.

Серсея ніколи не думала, що в світі є стільки карликів.

— Невже всі краї землі переповнені цими огидними покручами? — пожалілася вона, коли останнього з доповідачів вивели геть. — Скільки ж їх топче землю своїми бридкими ногами?

— Вже менше, ніж раніше, — відповіла пані Добромир. — Чи матиму я честь супроводити вашу милість до двору?

— Якщо знайдете сили витримати нудьгу, — мовила Серсея. — Роберт майже ні в чому ані біса не тямив, але про одну річ таки мав рацію. Правити королівством — тяжка, виснажлива праця.

— Сумно бачити вашу милість знесиленою турботами. Чи не втекти вам трохи розважитися, а биття чолом хай вислуховує Правиця Короля? Ми б могли вдягтися служницями і перебути цілий день серед простолюддя — послухати, що пліткують про падіння Дракон-Каменя. Я знаю один заїзд, де співає Блакитний Бард, коли не служить при малій королеві. А ще винарню, де штукар обертає оливо на золото, воду на вино, а дівчат — на хлопців. Можливо, його чари подіють на нас. Хіба не хотіли б ваша милість на одну ніч стати чоловіком?

«Якби я була чоловіком, то була б Хайме, — подумала королева. — Якби я була чоловіком, то правила б цією державою від свого імені, а не від Томенового.»

— Тільки якби ви лишилися жінкою, —

відповіла Серсея, бо знала, що саме це Таена хотіла почути. — Які лукаві спокуси ви вигадуете! Що б я була за королева, якби віддала державу в тремтливі руки Гариса Звихта?

Таена закопилила губи.

— Ваша милість надто переймаються справами.

— Саме так, — погодилася Серсея, — про що потім шкодую наприкінці дня.

Вона узяла пані Добромир попід лікоть і промовила примирливо:

— Ну ходімо вже. На мене чекають.

Першим того дня звертався до престолу Джалабар Ксого, як личило його титулові самовладного князя у вигнанні. Незважаючи на пишність яскравого вбрання з пір'я, прийшов він, як і завжди, сумирним прохачем. Серсея терпляче вислухала його звичне благання про вояків та зброю — щоб відвоювати його законну маєтність, Долину Червоноцвіту — і відповіла:

— Його милість веде власну війну, князю

Джалабаре. І зайвого війська для вас наразі не має. Можливо, наступного року.

Саме так йому завжди відповідав Роберт. Наступного року її відповідь буде «ніколи», але не сьогодні. Адже сьогодні до її ніг упав Дракон-Камінь.

Пан Галин з цеху алхіміків з'явився власною особою спитати, чи не можна алхімікам спробувати налупити драконячі яйця — раптом такі знайдуться на Дракон-Камені, який тепер повернувся під владу корони.

— Якщо яйця і були, Станіс напевне продав їх, щоб добути гроші на свій бунт, — відповіла королева, чемно не згадавши ані словом про божевілля самого задуму. Адже відколи помер останній дракон Таргарієнів, усі такі спроби закінчувалися смертю, лихом та ганьбою.

Наступними перед її очі з'явилися купці, благаючи престол заступитися за них перед Залізним Банком Браавосу. Браавосці, схоже, вимагали нагальної виплати усіх позик і відмовлялися надавати нові. «Нам потрібен новий банк, — вирішила Серсея, — Золотий

Банк Ланіспорту.» Коли Томенів престол стоятиме міцно, вона сама про все подбає. А поки що вона могла лише порадити купцям виплатити браавоським лихварям усе, що тим належало.

Гостей від Святої Віри очолював її старий друг, септон Райнард. Містом його супроводили шестеро Синів Воїна; разом із септоном утворювалася сімка — святе, сприятливе для справи число. Новий верховний септон — або «верховний горобець», як його прозвав Місячок — усе робив сімками. Лицарі мали на собі паси з семи смуг кольорів Віри. Маківки мечів та глухих шоломів оздоблювали кришталі. Щити за обрисами нагадували довгі клини — такі не часто бачили на Вестеросі від часів Завоювання. А знаку на них ніхто у Семицарстві не стрічав уже кілька століть: веселковий меч, що яскраво сяяв на полі темряви.

Кайбурн казав, що покласти свої мечі та життя до ніг Святої Віри та обернутися на Синів Воїна з'явилася вже мало не сотня

лицарів, і щодня прибувають нові. «П'яні з власної побожності. Хто б подумав, що у королівствах водиться стільки цього гидкого наброду?» Більшість складали надвірні лицарі панських дружин та заплотні лицарі, що мандрували шляхами. Але стрічалися й особи високого роду: молодші сини зацних домів, дрібні князьки, уславлені воїни в літах, що бажали спокути старих гріхів.

А ще серед них був Лансель. Серсея була подумала, що Кайбурн жартує, коли той сказав, що її пришелепкуватий брат у перших кинув замок, землі та молоду дружину, повернувся у місто і приєднався до «шляхетного та могутнього братства Синів Воїна». Але ні, які жарти — онде він стоїть поруч з іншими побожними йолопами. Серсеї це геть не сподобалося; ще менше її втішила надзвичайна зухвалість та невдячність верховного горобця.

— Де верховний септон? — завимагала вона від Райнарда. — Я кликала до себе його, а не вас!

Септон Райнард почав виправдовуватися.

— Їхня пресвятість вислали мене замість себе і прохали переказати вашій милості, що Седмиця надіслала їх боротися проти зла та лукавства, і то невідкладно.

— Як саме? Проповідувати цнотливість на Шовковій вулиці? Чи не гадає він, що молитва про хвойд поверне їм дівочу чистоту?

— Наші тіла створені Батьком та Матір'ю, щоб поєднувати чоловіків із законними дружинами і народжувати на світ законних дітей, — відповів Райнард. — Продавати свої священні місця за гроші є для жінки ницою та грішною справою.

Побожне белькотіння лунало б із вуст септона Райнарда трохи переконливіше, якби королева не знала, що він має давніх приятелів і приятельок у кожному бурдеї на Шовковій вулиці. Та напевне, він вирішив для себе, що повторювати цвірінькання верховного горобця легше й вигідніше, ніж шкребти підлогу в храмі.

— Не здумайте мені тут проповіді читати, — попередила королева. — Господарі бурдеїв

скаржаться, і то не дарма.

— Чому праведні мають дослухатися до скарг грішних?

— Бо грішні наповнюють скрині королівської скарбниці! — відрізала королева. — Їхня грошва дозволяє мені платити моїм золотокирейникам і будувати галери для оборони наших берегів. Торгівлю теж не можна скидати з рахунку. Якщо у Король-Березі не буде бурдеїв, кораблі підуть до Сутіндолу чи Мартинова. Його пресвятість обіцяв мені мир на вулицях. Хвойди сприяють мирові. Простолюддя, позбавлене хвойд, вдається до гвалтування. Відтепер нехай його пресвятість обмежиться проповідями у храмі — бо саме там їхнє місце!

Королева чекала щось почути від князя Гиліса, та замість нього з'явився, жалісно скрививши посіріле обличчя, великий маестер Пицель і повідомив, що Росбі конче заслаб — не може підвестися з ліжка.

— Сумно казати, але на мій острах, князь Гиліс скоро приєднається до своїх зацних

пращурів. Нехай Батько подарує йому правий суд.

«Якщо Росбі помре, Мейс Тирел і мала королева знову пхатимуть мені на голову свого Гидкого Гарта.»

— Князь Гиліс кашляв при цьому дворі багато років, не думаючи помирати! — обурилася Серсея. — Він прокашляв половину Робертового царювання і все Джофріне від першого дня до останнього. Якщо він зараз помирає, то лише тому, що хтось зичить йому смерті.

Великий маестер Пицель нестямно блимнув очима.

— Перепрошую, ваша милосте? Але х-хто бажає князеві Гилісу смерті?

— Можливо, його спадкоємець. — «Або мала королева.» — Якась жінка, ображена ним свого часу. — «Маргерія, Мейс, Колюча Королева, чом би й ні? Гиліс стоїть їм на заваді.» — Старий ворог. Новий ворог. Ви.

Старий пополотнів.

— В-в-ваша милість зізвольть жартувати.

Я... я дав його вельможності проносне, пустив кров, полікував припарками та настоянками... від «туману» його трохи попустило, «солодкий сон» полегшив напади кашлю, але тепер князь вихаркує разом з кров'ю шматочки легенів. Боюся...

— Мені байдуже! Повертайтеся до князя Гиліса і повідомте, що я не даю йому королівського дозволу померти.

— Воля вашої милості, — відповів Пицель і поспіхом відкланявся.

Прохачі з'являлися знов і знов — кожен наступний нудніший за попереднього. Того вечора, коли нарешті зник останній, і вона змогла з'їсти просту вечерю з власним сином, королева сказала йому:

— Томене... коли проказуєш молитву, перш ніж лягти спати, подякуй Матері та Батькові за те, що ти досі дитина. Бути королем — тяжка праця. Слово даю, вона тобі не сподобається. Тебе дзьобатимуть з усіх боків, наче згря гайвороння — і кожна тварюка жадатиме шматочка твоєї плоти.

— Так, матінко, — сумно проказав Томен.

Серсея знала, що мала королева розповіла йому про пана Лораса. Пан Озмунд казав, що малий плакав. «Він ще молодий. Коли досягне Джофового віку, то й не згадає, який той Лорас був на обличчя.»

— Хай би дзьобали, я не проти, — зненацька мовив він. — Мені б незле було щодня ходити з вами до двору і слухати, що відбувається. Маргерія говорить...

— Забагато вона говорить! — визвірилася Серсея. — Така спокуса — наказати вирвати їй язика гарячими обценьками!

— Не смійте так казати! — зненацька заверещав Томен, почервонівши круглим личком. — Дайте спокій її язику! Не смійте її чіпати! Бо я є король, не ви!

Серсея витріщилася на нього, не вірячи своїм вухам.

— Що ти сказав?

— Я є король. Я вирішую, кому вирвати язика! Не ви. Я не дозволю вам скривдити Маргерію. Я забороняю вам чинити їй кривду!

Серсея захопила сина за вухо і потягла до дверей під відчайдушний вереск. Там на варті стояв пан Борос Блаунт.

— Пане Боросе! Його милість трохи забувся. Майте ласку супроводити короля до опочивальні й привести маленького Баша. Цього разу Томен має відшмагати його власноруч — і не спиняйтесь, доки малому не кровитиме з обох сідниць. Якщо його милість відмовиться або заперечить хоч одним словом, покличте Кайбурна і скажіть йому вирізати Башеві язика, щоб його милість на власні очі бачив ціну непокори.

— Воля пані королеви, — пропирхав пан Борос, ніяково зиркаючи на короля. — Покірно прошу вашу милість зі мною.

Коли на Червоний Дитинець опустився вечір, Джоселин запалила королеві комин, а Доркас — свічки коло ліжка. Серсея сама відчинила вікна задля подиху свіжого повітря і побачила, що зорі знову сховалися за хмарами.

— Така темна ніч попереду, ваша милосте, — промимрила Доркас.

«Еге ж, — подумала королева, — та не така темна, як нині буде у Дівосхроні. Чи на Дракон-Камені, де лежить і спливає кров'ю обсмалений Лорас Тирел. Чи у кам'яних мішках під замком.» Королева сама не знала, чому в'язні підземелля спали їй на думку — адже твердо вирішила не згадувати Фалису навіть подумки. «Лицарський двобій. Чого Фалису понесло заміж за такого йолопа?» Зі Стокварту надійшла звістка, що пані Танда померла від запалення в грудях, спричиненого зламаним стегном. Лолису Недоумкувату проголосили княгинею на Стокварті, а пана Брона — законним при ній господарем. «Танда померла, Гилісові вже скоро. Добре, хоч Місячок при здоров'ї — бо геть би дурнів при дворі не лишилося.»

Вкладаючи голову на подушку, королева посміхнулася. «Коли я поцілувала її в щоку, то відчула солоний смак сліз.»

Тієї ночі їй знову наснився старий сон: про трьох дівчат у брунатних кирейках, про бридку стару відьму, про намет, що смердів смертю.

Намет відьми був темний, з високим гострим дахом. Серсея не хотіла заходити — так само, як у десять років — але інші дівчата дивилися, і вона не могла звернути зі шляху. Уві сні їх було три — так само, як у житті. Гладуха Джейна Файян злякалася і відступила, як чинила завжди, в усіх справах; диво, що вона хоч до намету дійшла. Мелара Вичерпій була старша, зухваліша, вродливіша... ну, якщо кому до смаку ластовиння. Загорнуті у грубо зіткані прості кобеняки, з накинутими каптурами, трійко дівчат вибралися з ліжок і перетнули турнірне бойовисько в пошуках чародійки. Мелара чула від служниць, що відьма уміє навести на людину пристрій або кохання, викликати гемонів або провістити майбутнє.

Тоді, у житті, засапані й запаморочені дівчата шепотілися дорогою одна до одної, водночас і збуджені, і настрахані. Уві сні все було інакше. Шатра обабіч дороги вкривали густі тіні; лицарі та челядь, яких вони проминали, здавалися виплетеними з туману. Дівчата довго блукали, доки не знайшли намет

відьми — дотоді вже згас останній їхній смолоскип. Серсея бачила, як дівчата туляться одна до одної, перешіптуючись. «Повертайтеся! — кортіло їй закричати. — Вертайте назад! Там нічого для вас немає!» Та хоч вуста її ворушилися, з них не зірвалося жодного слова.

Донька князя Тайвина першою проминула запону в дверях. Мелара наступала їй на п'яти, а Джейна Файян тупцювала останньою, намагаючись сховатися за першими двома — так, як робила завжди.

Усередині намету панували різноманітні пахощі. Кориця та мушкат. Перець — червоний, білий та чорний. Мигдалеве молочко та цибуля. Гвоздики, лимонна трава, коштовний шапран і якісь дивніші, рідкісніші прянощі. Єдине світло жевріло у залізній жарівниці, зробленій в подобі голови василіска — зелене, тьмяне, від якого стіни намету здавалися холодними, мертвими, зогнилими. Невже так і було насправді? Серсея вже не могла пригадати.

Чародійка уві сні дрімала на ліжку так само,

як у житті. «Дайте їй спокій! — мало не скричала королева. — Дурепи ви малі, ніколи не будіть послулу відьму!» Та не маючи голосу, вона могла тільки дивитися, як дівчина скидає кирейку, копає ліжко відьми ногою і каже:

— Ану прокидайся! Нам треба провістити майбутнє.

Коли Маггі-Жаба розплющила очі, Джейна Файян злякано кавкнула і вибігла з намету — світ за очі, просто у ніч. Тупенька, пухка, боягузлива мала Джейна. Обличчя, наче варене тісто, сало на боках, переляк від кожної зустрічної тіні. «Та зрештою, саме вона вчинила наймудріше.» Джейна і досі жила на Файному острові — свого часу побралася з одним зі значкових свого вельможного брата і налупила йому десяток дітей.

Очі старої були жовті, вкриті полудою старого лукавства. У Ланіспорті пліткували, що коли чоловік привіз її разом з повними кораблями прянощів з далекого сходу, вона була юна і вродлива — та відтоді роки й злі справи лишили на ній незмивні сліди. Стара

була приземкувата, огрядна, вкрита бородавками; зеленуваті щоки висіли мішками, у роті не лишилося жодного зуба, висохлі цицьки витяглися до колін. Якщо стояти до неї надто близько, то чутно було сморід хвороби, а коли вона розтуляла рота щось сказати, подих її тхнув дивно, сильно та огидно.

— Геть звідси! — мовила вона до дівчат скреготливим шепотом.

— Ми прийшли по пророцтво, — наполягала юна Серсея.

— Геть! — вдруге прорипіла стара.

— Ми чули, що ви вмієте бачити прийдешні часи, — сказала Мелара. — Нам лише кортить знати, з якими чоловіками ми одружимося.

— Геть! — каркнула Маггі вже втретє.

«Послухайте її! — заволала б королева, якби мала голос. — Ви ще маєте час утекти. То тікайте, дурепи!»

Але дівчинка з золотими кучерями вперла руки в боки і мовила:

— Ану хутко провіщуйте нам майбутнє, бо я скажу моєму ясному панотцеві, і вас

відшмагають за зухвалу непокору!

— Прошу вас, — заблагала Мелара, — скажіть нам майбутнє, і ми підемо.

— Дехто тут не має майбутнього, — пробурмотіла Маггі глибоким і страшним, наче з черева, голосом. Але натягла халат на плечі й підманила дівчат ближче до себе. — Ну гаразд, коли не хочете забиратися геть, то йдіть до мене. От дурепи. Так, ідіть сюди. Я маю скуштувати смак вашої крові.

Мелара зблідла з лиця, але не Серсея. Левиця-бо не боїться жаби, навіть старої та бридкої. А мала б послухати, мала б піти, мала б утекти щодуху з того намету. Натомість вона взяла кинджала, простягнутого Маггі, та черкнула хвилястим залізним лезом подушечку свого великого пальця. А потім і Мелариного теж.

У тьмяно-зеленому шатрі кров здавалася радше чорною, ніж червоною. Беззубі вуста Маггі затремтіли при її вигляді.

— Ось, — прошепотіла вона, — дайте сюди. Коли Серсея простягнула руку, відьма

висмоктала їй кров яснами м'якими, наче в немовляти. Королева й досі пам'ятала, якими моторошно холодними були ті вуста.

— Три питання дозволено вам, — мовила стара, коли випила свій напій. — Та відповіді вам не смакуватимуть, обіцяю. Питайте, або зникніть негайно.

«Тікайте! — подумала королева уві сні. — Стуліть пельки і тікайте!» Але дівчинка в наметі не мала достатньо здорового глузду, щоб лякатися.

— Коли я одружуся з принцом? — запитала вона.

— Ніколи. Ти одружишся з королем.

Обличчя дівчинки під шапкою золотих кучерів насупилося з подиву. Та за кілька років вона почала розуміти ті слова так, що не вийде за Раегара, доки не помре його батько Аерис.

— Але ж я все-таки стану королевою? — запитала молодша Серсея.

— Еге ж. — У жовтих очах Маггі заблищала зловісна втіха. — Королевою ти будеш... доки не прийде інша, молодша і вродливіша, яка

скине тебе і забере все, що ти матимеш за найдорожче.

Блискавичний гнів змигнув обличчям дитини.

— Якщо вона спробує, я накажу братові вбити її!

Навіть тоді вона не подумала зупинитися, твердолоба дитина. Адже їй належало ще одне питання, ще один миттєвий погляд у власне прийдешнє життя.

— Чи матимемо ми дітей, король і я? — спитала вона.

— О так. Шістнадцятьох матиме він, і трьох — ти.

Серсеї це здалося безглуздям. Порізаний палець болів, кров капотіла на килим. «Як таке може бути?» — хотіла вона спитати, але дозволені їй запитання вичерпалися.

Проте стара ще з нею не закінчила.

— Золотими будуть їхні корони, золотими і савани, — продовжила відьма. — А коли ти потонеш у власних сльозах, валонкар стисне руки на твоєму білому горлі й вичавить із тебе

рештки життя.

— Що то за валонкар? Якесь чудовисько? —
Золотій дівчинці не сподобалося віщування. —
Ти брехло! Жаба з пухирями, стара смердюча
дикунка! Не вірю жодному твоєму слову!
Ходімо, Меларо. Нема чого її слухати.

— Я теж маю три запитання! — наполягала
подружка.

Серсея смикнула була її за руку, та Мелара
викрутилася і обернулася до відьми.

— Чи вийду я заміж за Хайме? — стрілила
вона.

«Тупе дівчисько, — подумала королева,
розлютившись навіть по стількох роках. —
Хайме й не знав, що ти є на світі.» Тоді брат
жив лише мечами, хортами та кіньми... і нею,
своєю сестрою-близнючкою.

— Ані за Хайме, ані за кого іншого, —
відповіла Маггі. — Цнота твоя дістанеться
хробакам. Твоя смерть нині тут, малеча. Невже
ти не чуєш її подиху? Вона стоїть поруч.

— Ми чуємо лише твій подих, бридка
відьмо! — відповіла Серсея.

Коло її ліктя на столі стояв слоїк якогось густого трунку; вона схопила його і щосили кинула просто межі очі старій. У житті віщунка заверещала на них, залаялася чудернацькою чужинською говіркою і прокляла страшними словами, поки вони вибігали з намету. А уві сні її обличчя просто розтануло, розпливлося клаптями сірого туману, і все, що лишилося, було два жовтих косих ока, схожих на очі самої смерті.

«Валонкар стисне руки на твоєму горлі» — почула королева, та голос не належав старій чародійці. З туману її сну виникли дві руки, сплелися на її шиї; то були грубі руки, міцні та дужі. Над ними в повітрі плавало обличчя, витріщаючись на неї різнобарвними очима. «Ні!» — спробувала вигукнути королева, але пальці карлика вп'ялися у горлянку, придушуючи спротив. Вона заходилася хвицятися, вигинатися і викручуватися, та все марно. Невдовзі з її вуст вирвався такий самий жахливий писк, як у її сина — тоненький, жалібний, що позначив останню Джофову

спробу вдихнути повітря на цій землі.

Серсея прокинулася, хапаючи ротом повітря у темній опочивальні. Ковдра закрутилася навколо шиї; королева зірвала її так рвучко, що мало не роздерла навпіл, і сіла у ліжку, важко здіймаючи задихані груди. «Сон, — мовила вона до себе, — старий сон та заплутані простирадла, і по тому.»

Таена знову ночувала з малою королевою, тому поруч у ліжку спала Доркас. Королева грубо струснула дівчину за плече.

— Прокидайся! Хутко знайди мені Пицеля. Гадаю, він коло князя Гиліса. Веди його сюди, негайно!

Ще не прокинувшись, Доркас вилізла з ліжка і заходилася тинятися опочивальнею, збираючи одяг та шурхочучи босими ногами у очереті.

Минуло кілька століть, доки нарешті з'явився Пицель, човгаючи підборами. Він стояв перед королевою зі схиленою головою, блимаючи важкими повіками і намагаючись не позіхати. Тягар велетенського ланцюга навколо

кривої висохлої шиї хилив маестра мало не до землі. Пицель був старий, скільки Серсея його пам'ятала; та бували часи, коли він виглядав пишно і велично: розкішно вдягнений, поважний, вишукано чемний у звичаях. Неймовірно широка борода надавала маестрові вигляд неабиякої мудрості. Але Тиріон наказав зголити ту бороду геть, а те, що відросло знову, виглядало жалюгідно: кілька пасем тонкого крихкого волосся, що майже не прикривали обвислу рожеву плоть під німічним підборіддям. «Це вже не чоловік, а руїна. Кам'яний мішок випив з нього рештки сил. Ті, які не відтяла Бісова бритва.»

— Скільки вам років? — зненацька напустилася Серсея.

— Вісімдесят і чотири, з ласки вашої милості.

— Моя ласка належить молодим.

Язик старого пробіг вустами.

— Мені було лише сорок і два роки, коли мене прикликав Конклав. Каефові було вісімдесят у рік обрання на посаду, а

Елендорові — майже дев'яносто. Тягар клопоту, що несе з собою цей уряд, зломив їхні сили; обидва померли менше ніж за рік по своєму призначенні. Наступним був Меріон, лише шістдесяти шести років... але він помер від застуди ще дорогою до Король-Берега. Після нього король Аегон попрохав Цитадель прислати когось молодшого. Він був першим королем, якому я служив.

«А Томен буде останнім.»

— Я хочу від вас трунку. Чогось такого, щоб краще спати.

— Якщо випити трохи вина перед тим, як...

— Я п'ю вино, недоумку! Мені треба щось міцніше. Таке, щоб не бачити снів.

— Ви... ваша милість не бажають бачити снів?

— Хіба не це я щойно сказала? Ваші вуха такі ж нікчемні, як ваш прутень? То ви можете змішати мені трунок? Чи я мушу знову кликати князя Кайбурна, щоб зарадити вашій недолугості?

— Ні! Не варто кликати цього... не кличте

Кайбурна. Отже, спати, але снів не бачити. Ви матимете трунок.

— Гарзд. Ідіть собі.

Але коли старий обернувся до дверей, королева покликкала його знову.

— Ще одна справа. Що каже Цитадель про пророцтва? Чи можна передбачити день прийдешній?

Старий завагався; зморшкувата рука наосліп занишпорила грудьми, наче шукаючи відсутню бороду.

— Чи можна передбачити день прийдешній? — повільно повторив він. — Можливо, що так. У старих книжках є чарослови... та вашій милості краще спитати: «Чи варто передбачати день прийдешній?» І на це я маю відповідь: ні. Деякі двері краще лишити зачиненими.

— То не забудьте зачинити за собою мої.

«Отакої... мала б знати, що відповіді великого маестра — такий самий непотріб, як він сам.»

Наступного ранку королева снідала з Томеном. Хлопчик здавався сумирним та

поштивим — скидалося на те, що покарання Баша досягло бажаної мети. Вони з'їли яєшню з салом та підсмаженим хлібом, а потім — кілька червоних помаранчів, щойно привезених кораблем з Дорну. Син приніс із собою своїх кошенят. Спостерігаючи, як вони бавляться коло Томенових ніг, Серсея відчула полегшення. «З Томеном не трапиться ніякого лиха, поки я живу на світі.» Вона б охоче перерізала половину вестероського панства і весь простолюд, якби могла хоч за таку ціну убезпечити життя сина.

— Ходи з Джоселин, — наказала вона хлопчикові після сніданку.

А тоді послала по Кайбурна.

— Чи жива ще пані Фалиса?

— Чи жива? Авжеж. Лишень, так би мовити... не при найкращому здоров'ї.

— Розумію. — Серсея трохи поміркувала. — Оцей Брон... мені не дуже до смаку мати ворога так близько до себе. Але ж його влада походить від Лолиси. Якби ми могли показати людям старшу сестру...

— На превеликий жаль, — зітхнув Кайбурн, — пані Фалиса вже навряд чи здатна правити у Стокварті. Як, утім, і харчуватися самотужки. На моє задоволення, я дізнався від неї досить багато. Але корисна наука не далася без ціни. Маю надію, я не перетнув дозволених вашою милістю меж.

— Не перетнули.

Хай які наміри визрівали у голові королеви — для них, вочевидь, було запізно. Навіщо тепер перейматися тим, що не сталося, як гадалося? «Їй справді краще померти, — сказала собі Серсея. — Однак вона не бажає жити далі без чоловіка. Хай він був недолугий йолоп... але дурепа, схоже, плекала до нього прихильність.»

— Є інша справа. Минулої ночі я бачила жахливий сон.

— Таке час від часу стається з кожним.

— Сон стосувався однієї відьми, яку я відвідала ще дитиною.

— Лісової відьми? Переважно то цілком безпечні створіння. Трохи знаються на травах,

трохи — на жіночих справах, а в іншому...

— Ця була інакша. Половина Ланіспорту тягалася до неї по трунки та пристріти. Вона була матір'ю дрібного князька — заможного купця, якого мій дід підніс до вельможного стану. Батько того князька здибав її на сході, коли торгував там. Дехто казав, вона його зачарувала — швидше за все, тими чарами, що кожна жінка має між стегнами. Зрештою, вона не завжди була така бридка на вид, якою я її бачила. Імені вже не пригадаю — щось таке довге, східне, чужинське. Простолюдці кликали її Маггі.

— Часом не «маегі»?

— Ви це так вимовляєте? Бабисько висмоктувало в тебе з пальця краплю крові, а тоді казало, що тобі принесе день прийдешній.

— Кровочари — найчорніша химородь, яка є на світі. Дехто скаже, що і наймогутніша теж.

Почуте Серсеї не сподобалося.

— Ця... маегі... проказала певні пророцтва. Спершу я з них посміялася, але... вона передбачила смерть однієї з моїх покоївок. На

час віщування дівчисько було здорове, наче молода кобилка, віку мало одинадцять років, і у Скелі їй ніколи ніщо не загрожувало. Але невдовзі дівка впала у колодязь і потонула.

Мелара благала ніколи не згадувати вголос про речі, почуті тієї ночі у наметі маегі. «Якщо не говорити, ми скоро про все забудемо, і лишиться тільки поганий сон, — казала тоді Мелара. — А погані сни ніколи не справджуються.» Вони тоді були такі молоді... її слова здавалися майже розумними.

— Ви й досі тужите за подружкою дитинства? — запитав Кайбурн. — Чи не це турбує вашу милість?

— За Меларою? Та годі вам. Я вже не пригадаю, яка вона була з себе. Тут інша справа... маегі знала, скільки дітей я матиму, і також знала про Робертових байстріюків. За багато років до появи першого з них... вона вже знала. Вона обіцяла, що я стану королевою, але сказала, що прийде інша королева...— «Молодша, вродливіша, сказала вона.» — ... інша королева, яка забере в мене все, що я

плекаю і кохаю.

— І ви бажаєте, щоб пророцтво не справдилося?

«Палкіше за все на світі» — подумала королева.

— А чи можна завадити йому справдитися?

— Звісно, можна. Навіть не сумнівайтесь.

— Але як?

— Я певний, ваша милість знають, як.

І вона справді знала. «Я знала від самого початку, — подумала Серсея. — Навіть ще тоді, у наметі. «Якщо вона спробує, я накажу братові вбити її.»

Але знати, що робити — то одне, а вирішити, як саме — геть інше. Покластися на Хайме вона вже не могла. Раптова хвороба — ото було б щастя, проте боги рідко мали до неї таку ласку. «Який обрати спосіб? Ніж, подушку, келих сердешної погибелі?» Кожен мав свої недоліки. Коли уві сні помирає кволий старий, ніхто не згадує про його смерть вдруге. Але якщо мертвою в ліжку знайдуть шістнадцятирічну дівчину, незручних питань

не уникнути. Окрім того, Маргерія ніколи не спала сама. Навіть після смертельного поранення пана Лораса її вдень і вночі оточувало вдосталь мечів.

«Але ж мечі гострі з обох сторін. Ті самі люди, що її охороняють, можуть стати причиною її падіння.» Докази мають бути такі беззаперечні, щоб навіть власний панотець Маргерії не мав вибору, крім погодитися на її страту. Але це справа нелегка. «Її коханці нізащо не зізнаються, бо розуміють, що полетять і їхні голови теж. Якщо тільки...»

Наступного дня королева натрапила у дворі на Озмунда Кіптюга. Той саме вправлявся у двобої проти одного з Рожвинових близнюків. Котрого саме — вона не знала, бо ніколи не вміла їх розрізнити. Трохи подивившись на мерехтіння мечів, Серсея відкликала пана Озмунда убік.

— Нумо прогуляймося, — мовила вона. — Скажіть мені правду, без отих ваших нудних вихвалянь, що кожен Кіптюг вартий трьох інших лицарів. Від вашої відповіді багато

залежить. Отже, ваш брат Озней. Чи вправний він з мечем?

— Вправний. Ви ж бачили. Не такий дужий, як я чи Озфрид, але спритний нівроку. Заріже — оком не встигнете змигнути.

— Якби дійшло до справи... чи перемиг би він пана Бороса Блаунта?

— Бороса Бульку? — реготнув пан Озмунд. — Скільки тому пухиреві років? Сорок? П'ятдесят? З ранку і до обіду ходить п'яний, а коли і протверезіє, то сало ж нікуди не подіне. Якщо той черевань колись мав смак до битви, то давно втратив. Авжеж, ваша милосте, якщо пана Бороса треба прибрати, Озней впорається залюбки. А в чому справа? Борос скоїв якусь зраду?

— Ні, не скоїв, — відповіла королева.

«Її скоїв Озней.»

Брієнна

На перший труп вони натрапили за версту чи дві від перехрестя.

Труп теліпався на гілці мертвого дерева, чий зчорнілий стовбур досі ніс на собі позначки блискавки, яка його вбила. Гайвороння вовтузилося коло обличчя повішеного, вовки добряче почастувалися ногами, що майже сягали землі: самі лише кістки та подерті ганчірки висіли нижче колін... а ще — один покусаний черевик, укритий брудом та пліснявою.

— Що це в нього у роті? — спитав Подрік.

Брієнна зціпила зуби і примусила себе роздивитися. Обличчя мерця було сіро-зелене, бридке і зловісне, рот — розтулений і чимось напханий. Хтось забив між зуби шибеника гострокутний білий камінь... або не камінь, а...

— Шматок солі, — мовив септон Мерібальд.

За два десятки сажнів подорожні знайшли другий труп. Цей падложери стягли на землю, і те, що від нього лишилося, було розкидане навкруги попід мотузкою, закинутою на гілля в'язу. Брієнна проминула б його, не помітивши, якби Пес не вловив сморід і не потрусив у бур'яни принюхатися.

— Що там у тебе, Песику?

Пан Гайл зупинив коня, зліз на землю, закрокував за собакою і повернувся з шоломцем, де зберігся череп покійного, обліплений жуками та хробаками.

— Добряче залізо! — оголосив він. — І не надто побите, хоча лев разом з ним втратив голову. Гей, Поде, шолома хочеш?

— Цього не хочу. В ньому хробаки.

— Хробаків можна вимити, хлопче. Ти такий перебірливий, наче панянка.

Брієнна похмуро зиркнула на лицаря.

— Він йому завеликий.

— Та нічого, виросте!

— Не хочу я його, — вперто повторив

Подрік.

Пан Гайл знизав плечима і викинув шолома з левом на маківці назад у бур'яни. Пес гавкнув і задер лапу на дерево.

Далі дорогою жодні півсотні сажнів не обходилися без нового трупа. Вони висіли на ясенах і вільхах, буках і березах, модринах і в'язах, старих сивих вербах та статечних каштанах. Кожен мав на шиї ретельно зав'язаний зашморг конопляної мотузки, кожному в рота був запханий шмат солі. Хтось мав на собі сіру кирею, хтось — синю чи кармазинову, та під дощем і сонцем вони вже так вицвіли, що й не різнилися поміж себе. Інші мали нашиті на грудях значки; Брієнна побачила сокири, стріли, кілька лососів, сосну, дубовий листок, жуків, когутів, вепрячу голову, з півдесятка тризубів. «Утікачі, — зрозуміла вона, — набрід з десятку різних рушень і затяг, послід вельможних князів на чужій землі.»

Деякі з мерців були лисі, інші — бородаті, хтось молодий, хтось старий; були високі, були опецькуваті, були худі, а були й огрядні.

Набряклі у смерті, з подзьобаними зогненими обличчями, вони всі здавалися однаковими. «Під шибеницею всі люди — браття.» Брієнна десь таке читала, хоча не пригадувала, в якій саме книжці.

Те, що кожен з них мав зрозуміти рано чи пізно, першим висловив уголос пан Гайл Добич.

— Це наскочники на Солепанву.

— Хай Батько на небі судить їх якнайсуворіше, — похмуро проказав Мерібальд, якому підстаркуватий міський септон був добрим приятелем.

Проте Брієнну турбувало не стільки те, хто вони були, скільки хто їх повісив. Зашморгові віддавали перевагу Берік Дондаріон та його розбійна згряя — так подейкували на дорогах і в корчмах. А коли так, князь-блискавка мав нікати десь неподалік.

Раптом гавкнув Пес; септон Мерібальд роззирнувся і спохмурнів.

— Чи не пожвавити нам крок? Сонце скоро сяде, а трупи — не найкраще товариство проти

ночі. За життя ці люди були небезпечними слугами п'їтьми. Маю сумнів, що смерть їх покращила.

— Дозвольте не погодитися, — заперечив пан Гайл. — Це якраз такі хлоп'ята, яких добра страта дуже покращує.

Все ж він дав п'яти своєму коневі, і валка трохи пришвидшила крок. Деревача почали рідшати, але трупів менше не стало. Ліс поступився грузькій рівнині, гілля дерев замінили шибениці. Хмари гайвороння з вереском злітали з трупів при наближенні мандрівників, а потім знову сідали на місце. «Це були злі люди» — нагадувала собі Брієнна, та все ж несамохіть журилася за пропадаючими душами. Вона примусила себе дивитися в обличчя кожному зустрічному трупові — шукала знайомих облич. Кількох вона начебто впізнала з Гаренголу, хоча певності не мала — надто вони були поїдені та побиті негодою. Жоден не мав на голові собачого шолома, та й загальному шоломів стрічалось небагато: більшість мерців позбавили зброї, обладунків і чобіт

перед тим, як повісити.

Коли Подрік спитав назву корчми, де вони мали надію перебути ніч, септон Мерібальд гаряче вхопився за можливість відповісти — хоча б затим, щоб відволікти товариство від похмурих вартових уздовж шляху.

— Дехто зве її «Старою корчмою». На тому місці корчма стояла кілька століть поспіль, хоча саме цю звели за часів першого Джаяхаериса — того самого короля, що проклав королівський гостинець. Кажуть, що Джаяхаерис зі своєю королевою ночували тут під час своїх подорожей королівством. На їхню честь заїзд навіть певний час звався «Двома коронами». Потім один з власників збудував дзвіницю, і назву корчми змінили на «Передзвін». Згодом вона відійшла скаліченому лицареві на ім'я Довготелесий Джон Гедль. Коли він постарів для битв, то захопився ковальством, зробив собі для дворища новий знак — триголового дракона чорного заліза — і повісив його на дерев'яному стовпі. Чудовисько було таке величезне, що складалося з десятку частин,

з'єднаних дротом та мотуззям. Коли дмухав вітер, воно брязкало й торохтіло, а корчма відтак стала відома по всіх усядах як «Торохтливий дракон».

— То знак дракона і досі тут? — запитав Подрік.

— Ні, — відповів септон Мерібальд. — Коли син коваля був уже старий, байстриук четвертого Аегона здійняв повстання проти свого законно вродженого брата і обрав собі за герба чорного дракона. Тоді ці землі належали князеві Даррі, а його вельможність був гаряче відданий королю. Зображення чорного дракона розлютило його; стовпа зрубали, знак розламали на частини і викинули в річку. Одну з драконових голів за багато років по тому вимило на острів Упокій — хоча на той час вона вже зчервоніла від іржі. Корчмар так і не повісив нового знаку; згодом люди забули про дракона і призвичаїлися звати заклад «Прирічною корчмою». За тих часів Тризуб протікав просто за її задніми дверима, і половина кімнат стояла на палях над водою.

Казали, що гості могли закинути з вікна волосінь і виловити собі пструга на обід. Ходив тут і пором, яким мандрівники перетинали річку до Княж-Перевозу та Білостін'я.

— Ми залишили Тризуб на півдні, відтоді їхали на північ та захід... не до річки, а від неї.

— Так, шановна панно, — погодився септон.
— Це річка змінила річище. Кажуть, років сімдесят тому. Чи може, вісімдесят? Тоді закладом володів дід старої Маші Гедль. Саме вона розповіла мені цю історію. Добра жіночка була Маша; любила кислост і медові тістечка. Коли не мала для мене кімнати, то пускала спати перед комином у трапезній, і ніколи не відпускала в дорогу без хліба, сиру та кількох тістечок.

— То вона і зараз тримає цю корчму? — спитав Подрік.

— Вже ні. Леви повісили її. А коли пішли, то один з її небожів намагався знову відкрити заклад — чув я таке від людей. Але війна зробила дороги небезпечними, простолюд припинив мандрувати, і гостей майже не

лишилося. Новий корчмар привів повій, та навіть вони його не врятували. Кажуть, його теж убив якийсь вельможа.

Пан Гайл насмішкувато скривився.

— Хто б знав, що тримати корчму — таке небезпечне ремесло.

— Небезпечно бути простолюдцем, коли зачне панство грає в гру престолів, — мовив Мерібальд. — Хіба ні, Песику?

Пес гавкнув на знак згоди.

— Тож корчма, — знову запитав Подрік, — вона тепер має якусь назву?

— Простий люд зве її корчмою на перехресті. Старший Брат казав мені, що двійко небог Маші Гедль знову відчинили її для подорожніх.

Септон здійняв ковіньку і показав удалину.

— Якщо буде на те божа ласка, за отим димом — позаду повішених — ми знайдемо її димарі.

— Хай би назвали корчмою «Шибениця» — не помилилися б, — докинув пан Гайл.

Корчма, як її не називай, була величенька,

здіймалася на три поверхи над розім'яклою дорогою, моторошно виблискуючи стінами, башточками та димарями з прегарного — на подив — білого каменю проти сірого похмурого неба. Південне крило стояло на товстих дерев'яних палях; попід ними простяглася потріскана западина, поросла будяками і мертвим бурим різнотрав'ям. До північного боку тулилася стайня під солом'яною стріхою та дзвіниця. Усю споруду оточувала низька стінка з уламків білого каміння, поросла мохом.

«Хоч не спалив ніхто.» В Солепанві вони знайшли саму лише смерть і спустошення. До часу, коли Брієнна з супутниками переїхала поромом з острова Упокій, вцілілі мешканці розбіглися, а мертвих віддали землі, проте залишився труп самого міста — зчорнілий, випалений, непохований. Повітря смерділо димом, вереск мартинів у небі лунав майже людському — наче лемент загублених дітей. Навіть замок здавався закинутим, знелюдненим. Сірий, наче спалені рештки

навколишнього містечка, замок складався з кутастого кам'янця, оточеного муром, і поставлений був наглядати за гаванню. Коли Брієнна та інші сходили разом з кіньми з порому, на мурах ніщо не ворушилося, крім прапорів під вітром. Лише за чверть години, протягом яких Пес гавкав, а септон Мерібальд гатив у ворота ковінькою, над їхніми головами з'явилася жінка і завимагала назвати справу, в якій вони з'явилися.

Перевізник до того часу вже поїхав, з неба починало дощити.

— Я септон Святої Віри, добра пані! — закричав угору Мерібальд. — Зі мною кілька чесних мандрівників. Ми шукаємо притулку від дощу та місця коло вашого вогню на ніч.

Але жінка лишилася незворушною проти його благань.

— На захід відси, на перехресті, є корчма, — відповіла вона. — Ми не приймаємо чужинців. Ідіть геть.

Коли вона зникла, то вже ані молитви Мерібальда, ані гавкіт Пса, ані лайки і

прокльони пана Гайла не змогли повернути її назад. Зрештою довелося перебути ніч у гаю, виплівши з гілля над головою сякий-такий навіс.

У корчмі на перехресті справді був хтось живий. Ще не досягши воріт, Брієнна почула якийсь стукіт — не надто гучний, проте невпинний, що лунко відгонив залізом.

— Кузня! — мовив пан Гайл. — Або вони завели собі коваля, або примара старого корчмаря кує нового дракона.

Він вдарив п'ятами коня і додав:

— Сподіваюся, примарного кухаря вони теж мають. Хрустко засмажена курка повернула б мені барви у цей світ.

Подвір'я корчми перетворилося на море брунатного болота, що миттю засмоктало копита коней. Тут брязкіт заліза чувся гучніше; Брієнна побачила червоне сяйво від горнила за дальнім кінцем стайні, позаду гарби з поламаним колесом. Коні у стайні теж були, а на іржавих ланцюгах побитої вітрами та дощем шибениці, що височіла над двором, гойдався

задля розваги маленький хлопчик. На ганку корчми стояли четверо дівчаток і роздивлялися гостей. Наймолодшій — зовсім голій — було років зо два. Найстарша мала років дев'ять чи десять; вона тримала найменшу в обіймах, наче захищаючи.

— Гей, дівчатка! — покликав до них пан Гайл. — Ну ж бо приведіть вашу матусю!

Хлопчик зістрибнув з ланцюгів і прожогом кинувся до стайні. Четверо дівчат мулялися на ганку. За мить одна мовила:

— Ми не маємо матерів.

Інша додала:

— Я мала, та її вбили.

Найстарша з чотирьох виступила наперед, ховаючи малу за спідницею.

— Хто ви такі? — завимагала вона.

— Чесні подорожні, шукаємо притулку. Мене звати Брієнною, оце септон Мерібальд, добре відомий у краю вздовж річок. Хлопчик — мій зброєносець Подрік Пейн. Лицаря звати пан Гайл Добич.

Раптом стукіт припинився. Дівчинка

роздивлялася прибульців з ганку дуже сторожкими, як на свої десять років, очима.

— Мене звати Вербичкою. То ви хочете ліжка на ніч?

— Ліжка, пиво, гарячу вечерю — набити кендюхи, — мовив пан Гайл Добич, спішуючись. — Це ти тут за корчмарку?

Дівчинка струснула головою.

— Ні, моя сестра Джейна. Та її зараз немає. З їжі маємо конятину. Якщо вам треба хвойд, то їх нема. Моя сестра їх вигнала. А ліжка є. Кілька з перинами, решта з солом'яниками.

— І усі, без сумніву, з блохами, — додав пан Гайл Добич.

— Ви маєте гроші заплатити? Срібло?

Пан Гайл зареготав.

— Срібло?! За одну ніч і шмат здохлої коняки? Ти хочеш нас пограбувати, дитино?

— Ми візьмемо срібло. А не дасте срібла — то спіть у лісі з трупами. — Вербичка зиркнула на віслючка, на барильця і лантухи на його спині. — То в вас харчі? Де ви їх здобули?

— У Дівоставі, — відповів Мерібальд. Пес

гавкнув.

— Ти отак усіх постояльців допитуєш, га? — запитав пан Гайл.

— У нас тут постояльців небагато. Не те що перед війною. А зараз дорогами блукають або горобці, або хто гірший.

— Гірший? — перепитала Брієнна.

— Злодії, — відповів юнацький голос від стайні. — Грабіжники.

Брієнна обернулася і побачила привида.

«Ренлі.» Навіть удар келепом у серце не вразив би її сильніше.

— Ясновельможний?! — скрикнула вона придушено.

— Що? Який ще ясновельможний? — Хлопець відкинув з очей кучерик чорного волосся. — Я тут за коваля.

«Це не Ренлі, — усвідомила Брієнна. — Ренлі мертвий. Ренлі помер у мене на руках. Чоловіком двадцяти одного року. А це юний хлопчина.» Проте виглядав він так само, як Ренлі, коли вперше приїхав на Тарф. «Ні, Ренлі був молодший. Цей має важчу щелепу, густіші

брови.» Ренлі був стрункий, худорлявий; натомість хлопчина-коваль мав широкі плечі та м'язисту правицю, звичну для ковалів. На ньому був шкіряний фартух, під фартухом виднілися голі груди. Темна стерня вкривала йому щоки та підборіддя; волосся щільною чорною шапкою збігало нижче вух. Король Ренлі мав таке саме вугільно-чорне волосся, проте завжди чисте, розчісане і гарно викладене. Інколи він підстригав його коротко, інколи пускав падати на плечі або перев'язував на потилиці золотою стрічкою... та ніколи не дозволяв сплутуватися у кошлату стріху і просякати потом. В очах Ренлі сяяла така сама темна блакить, але тепла і приязна, повна сміху і веселощів. Очі ж хлопця спливали гнівом та підозрою.

Септон Мерібальд побачив те саме.

— Ми не хочемо вам зла, хлопче. Коли тут порядкувала Маша Гедль, вона завжди мала для мене медове тістечко. Іноді пускала і переночувати, якщо заїзд не був переповнений.

— Її більше немає, — відповів хлопець. —

Леви повісили.

— Схоже, у цих краях вішати людей — улюблена забава, — зауважив пан Гайл Добич. — Було б мати собі шмат землі десь неподалік. Посіяв би коноплі, торгував мотуззям і нажив королівські статки.

— Оці діти, — звернулася Брієнна до дівчинки Вербички. — Вони тобі... сестри? Брати? Родичі?

— Ні. — Вербичка витріщалася на неї добре знайомим поглядом. — Вони просто... не знаю... бува, горобці їх приводять. А хтось сам прибудеться. Ви ж жінка, чого вдяглися чоловіком?

Відповів за неї септон Мерібальд.

— Панна Брієнна — діва-войовниця, мандрує з важливим дорученням. Але зараз найважливіше для неї — суха постіль і вогонь у комині. Так само, як для усіх нас. Мої старі кістки підказують, що скоро знову задощить, і чекати недовго. Чи маєте ви кімнати?

— Ні, — відповів хлопчина-коваль.

— Так, — відповіла дівчинка Вербичка.

Вони люто витріщилися одне на одного, потім Вербичка тупнула ногою.

— Вони мають харчі, Гендрі! Наші малі такі голодні!

Дівчинка свиснула, і мов чарами звідкілясь вигулькнули ще діти: хлопчаки у лахмітті, з розкошланим нестриженим волоссям, повилізали з-під ганку, сторожки дівчата повизирали з вікон понад подвір'ям. Деякі тримали в руках напнуті й заряджені арбалети.

— Ось вам і назва! Корчма «Самостріл»! — вигукнув пан Гайл, задоволений жартом.

«Сирітський притулок — ось їй назва» — подумала Брієнна.

— Гаку, допоможи з кіньми, — наказала Вербичка. — Віле, поклади каменюку, ці люди не бажають нам зла. Руто, Башу... біжіть принесіть дров для комина. Яне-Копійчане! Ти ходи допоможи септонові з лантухами. А я покажу кімнати.

Зрештою вони обрали три кімнати одна поруч одної; у кожній була перина, нічний горщик і вікно. Кімната Брієнни мала ще й

комин; вона докинула кілька монет за оберемок дров для нього.

— Мені спати у вас або в пана Гайла? — запитав Подрік, поки Брієнна відчиняла віконниці.

— Тут не Упокій, — відповіла вона. — Лишайся зі мною.

На ранок вона вирішила рушати далі вдвох. Септон Мерібальд мав намір відвідати Гріхву, Закрут і Княж-Перевіз, але Брієнна вже не бачила причин триматися його шляху. За товариство септон мав собі вірного Пса; щодо ж Санси Старк... Старший Брат переконав Брієнну, що на Тризубі вона її не знайде.

— Хочу встати ще досвіта, поки пан Гайл спатиме.

Брієнна не пробачила йому Вирій... і за його ж власними словами, лицар не був зв'язаний жодними обітницями щодо Санси.

— Куди ми поїдемо далі, пане? Тобто пані?

Брієнна не мала для нього певної відповіді. Доля привела їх на справжнє роздоріжжя — у місце, де сходилися разом королівський,

річковий і високий гостинці. Високий гостинець привів би їх крізь гори до Долини Арин, де аж до своєї смерті правила рідна тітка панни Санси. На захід біг річковий гостинець, що уздовж Червонозубу приводив до Водоплину і двоюрідного діда Санси — обложеного в замку, проте живого. Королівський гостинець на півночі проминав Близнюки, а потім пірнав у Перешийок з його болотами. Якби знайти спосіб уникнути Калин-Копу і тих, хто там сидів, королівський гостинець привів би їх до самої Зимосічі.

«Королівський гостинець веде і на південь теж, — подумала Брієнна. — Можна повернутися до Король-Берега, зізнатися панові Хайме у своїй поразці, повернути меч і знайти корабель до Тарфу, як радив мені Старший Брат.» Думати про таке було гірко, але якась часточка її душі прагнула знову побачити Надвечір'я і батька. А інша питала, чи розрадить її Хайме, якщо вона заплаче в нього на плечі. Адже саме це полюбляють чоловіки, хіба ні? М'якосердих безпорадних

жінок, яких треба берегти і захищати?

— Пане? Пані? Перепрошую, я питаю, куди нам далі?

— Далі нам до трапезної, на вечерю.

У трапезній корчми юрмилися дітлахи. Брієнна спробувала їх порахувати, але вони ані миті не стояли на місці, тож вона полічила одних двічі або тричі, а інших зовсім не помітила — і зрештою облишила марні спроби. Столи було зсунуто трьома довгими рядами; старші хлопчики витягали ззаду лави, щоб усім було де сісти. «Старші» означало тут років десять чи дванадцять. Гендрі найбільше з усіх скидався на дорослого чоловіка, та накази дітям вигукувала Вербичка, наче королева у своєму замку — не надто жвавій челяді.

«Чи не шляхетного вона роду? Чи не призвичаїлася наказувати ще змалку? Тоді для них природньо їй коритися.» Брієнні стало цікаво, чи не приховує Вербичка більше, ніж видно ззовні. Вона була замала і не досить гарна для Санси Старк, але одного віку з її молодшою сестрою. Навіть пані Кетлін казала,

що Ар'ї бракує вроди старшої сестри. «Брунатне волосся, карі очі, худорлява... невже?...» Ар'я Старк справді мала брунатне волосся, пригадала Брієнна, та не могла згадати колір очей. «Карі до брунатного, так чи ні? Невже вона все-таки не загинула у Солепанві?»

Ззовні згасало останнє світло дня. Всередині Вербичка сказала запалити чотири лойові свічки, а у комині — роздмухати високий та жаркий вогонь. Хлопчаки допомогли Подрікові Пейну зняти тягар з віслючка і втягли досередини солону тріску, баранину, городину, горіхи, кружала сиру. Тим часом септон Мерібальд очолив приготування кулешу на кухні.

— На жаль, помаранчі мої скінчилися, і нових до весни я вже навряд побачу, — розповів він одному маленькому хлопчикові. — Ти колись куштував помаранча, малий? Якщо його стиснути, можна висмоктати смачніший сік.

Хлопчик заперечливо затрусив головою, а септон скуйовдив йому волосся.

— То я тобі привезу, як весна прийде. Тільки будь хорошим хлопчиком і допоможи мішати куліш.

Пан Гайл скинув чоботи погріти ноги коло вогню. Коли Брієнна сіла поруч, він кивнув на віддалений кінець трапезної.

— Отам на підлозі, де нюхає Пес — плями крові. Їх відмивали, та кров просякла глибоко в дерево. Тепер годі вивести.

— Це та корчма, де Сандор Клеган убив трьох людей свого брата, — нагадала йому Брієнна.

— Авжеж, — погодився Добич, — та чи першими вони тут загинули... і чи останніми?

— Ви боїтеся кількох дітей?

— Четверо чи п'ятеро — це кілька. А десяток — це вже занадто. Он який безлад вчинили. Цих дітей треба загорнути в пелюшки та підвісити на стіну, доки дівчата не відростять цицьки, а хлопцям не час буде голитися.

— Мені шкода їх. Усі втратили батьків і матерів. Дехто бачив, як їх убивали.

Добич закотив очі під лоба.

— Бігме, я й забув, що розмовляю з жінкою. Так, жіночі серця м'які та сльозаві, наче отой ріденький куліш, що його варить наш септон. Але ж я гадав, ви інакша. А насправді? Десь усередині нашої діви-войовниці з довгим мечем скигнуть про діточок майбутня мамця? Невже вам бракує миленького рожевого немовляти, щоб цицьку смоктав?

Пан Гайл знущально вишкірився.

— Але для того, чув я від людей, потрібен чоловік. Найкраще — законний. Чому б не я?

— Досі сподіваєтеся здобути свій заклад?

— Я сподіваюся здобути вас — єдину живу дитину князя Селвина. Знав я людей, що одружувалися з недоумками та немовлятами заради посагу в одну десятю вашого Тарфу. Зізнаюся, я не Ренлі Баратеон, зате маю перед ним ту перевагу, що досі живий. Може, це єдина моя перевага, та байдуже — шлюб піде на користь нам обом. Мені — земля та статки, вам — повний замок отакої дрібноти.

Він майнув рукою на дітей.

— Запевняю вас у своїй плідності — я нагуляв щонайменше одного відомого мені байстрюка. Точніше, байстрючку. Та не бійтеся — на вас я її не повішу. Восстанне, коли я бачив малу, її мати облила мене казаном юшки.

Шия Брієнни почала буряковіти.

— Моєму батькові лише п'ятдесят і чотири роки. Ще не пізно їм одружитися знову і народити сина від нової дружини.

— Тут, як на мене, забагато «якщо». Якщо ваш батько знову одружиться, якщо його дружина виявиться плідною, якщо дитина буде хлопчиком... Я ставив і гірші заклади.

— І програвали їх. Грайте у свої ігри з кимось іншим, пане лицарю.

— І це каже дівчина, яку ще ніхто не грав. Але якби... ви б тоді змінили свою думку. В пільмі ви на вроду не гірші за решту жінок. А вуста ваші наче створені для цілунків.

— Вуста є вуста, — відповіла Брієнна. — Вуста всі однакові.

— Саме так. І всі вуста створені для цілунків, — охоче погодився Добич. — Не

закладайте нині вночі двері засувом. Я проберуся всередину і доведу свої слова ділом.

— Якщо спробуєте, підете євнухом.

Брієнна підвелася з місця і закрокувала від лицаря геть.

Септон Мерібальд спитав, чи не можна йому очолити дітей у вдячній молитві; на маленьку дівчинку, що повзала голою столом, він намагався не звертати уваги.

— Нехай, — дозволила Вербичка, схопивши повзунку до рук, перш ніж та влізла до казана з кулешем.

Усі разом схилили голови і подякували Батькові та Матері за поживу тілесну... усі, крім чорнявого хлопця з кузні, який схрестив руки на грудях і похмуро чекав, поки решта помолиться.

Помітила його не лише Брієнна. Коли молитву було скінчено, септон Мерібальд зиркнув через стіл і спитав:

— Ти не шануєш богів, синку?

— Ваших — ні. Піду собі. Роботи багато.

Гендрі рвучко підвівся і вийшов назовні, не

скуштувавши ані шматочка.

— Він молиться якомусь іншому богові? —
зачудувався Гайл Добич.

— Так. Господові Світла! — пропищав
малий кощавий хлопчик років шести.

Вербичка почастувала його великою
ложкою.

— Бен малий, а пащека велика! Вечеря он
стоїть, вистигає. Сиди та жуй, замість
набридати панству балачками!

Діти напосілися на їжу, наче голодні вовки
на впольованого оленя, заходилися сваритися
за тріску, роздирати ячмінний хліб на шматки і
розкидати куліш на всі боки. Навіть величезне
кружало сиру недовго опиралося нападіві.
Брієнна вдовольнилася рибою, хлібом та
морквою. Септон Мерібальд згодовував Псові
два шматочки на кожен, який з'їдав сам.
Надворі задощило, а всередині тріщало
полум'я, хутко працювали щелепи, і так само
хутко гуляла непокірними головами ложка
Вербички.

— Одного дня це дівчисько зробиться

комусь лютою дружиною, — зауважив пан Гайл. — Майже напевне, отому підмайстрові при кузні.

— Хтось мав би віднести йому трохи їжі, поки всю не строцили.

— Ви і є той хтось.

Брієнна загорнула у рушник клинець сиру, окраєць хліба, сушене яблуко та два шматки смаженої тріски, що лупилася пластівцями. Коли Подрік спробував скочити на ноги та піти слідом, вона наказала йому сісти і вечеряти.

— Я скоро повернуся.

Надворі періщив дощ, і Брієнна сховала харчі від води під полою киреї. Кілька коней заїржали, коли вона проминала стайню. «Теж голодні, мабуть.»

Гендрі був у кузні — працював у своєму шкіряному фартусі на голих грудях. Він саме лупцював меча молотом так, наче той був найлихішим його ворогом; на лоба йому спадала просякла потом чуприна. Брієнна спостерігала його якусь хвилину, розмірковуючи. «Він має очі Ренлі та волосся

Ренлі, але не його статуру. Князь Ренлі був стрункий і гнучкий, зовсім не такий дебелий... не те що його брат Роберт, чию силу оспівали у піснях.»

Гендрі помітив її, лише коли зупинився витерти лоба.

— Чого вам?

— Я принесла вечерю.

Брієнна розгорнула рушника і показала.

— Якби я хотів їсти, то сів би там і поїв.

— Ковалеві треба їсти. Щоб сили не втрачати.

— Ви що, моя мати?

— Ні. — Вона поклала їжу в рушнику. — А хто була твоя мати?

— Що вам до того?

— Ти народився у Король-Березі.

Вимова хлопця не залишала в цьому сумнівів.

— Не я один. Там багато люду народилося.

Він пхнув меча у діжку дощової води, щоб остудити. Гаряча криця люто засичала.

— Скільки тобі років? — запитала Брієнна.

— Чи жива твоя мати? А батько? Хто він був?

— Забагато питаєте. — Хлопець поклав меча. — Мати померла, а батька я не знав.

— То ти байстрюк.

Скидалося, що Гендрі це слово образило.

— Я лицар! І цей меч буде моїм власним, щойно закінчу.

«З якого дива лицар працює в кузні?»

— Ти маєш чорне волосся і сині очі, а народився у тіні Червоного Дитинця. Тобі ніколи не казали про твоє обличчя?

— А що в мене з обличчям? Хоч не таке бридке, як ваше.

— Ти, напевне, бачив короля Роберта у Король-Березі.

Він знизав плечима.

— Бачив, бувало. На турнірах, здалеку. Одного разу в Баелоровому септі. Золотаві розштовхали нас, щоб він зайшов. Ще якось я малим бавився коло Грязючної брами, а він повертався з ловів. Наліганий, як хлющ — ледве мене не задавив. Та хоч він був жирний п'яндиголова, все ж не такий паскудний

король, як оті його синочки.

«Вони не його сини. Станіс казав правду того дня, коли зустрічався з Ренлі. Джофрі та Томен — не Робертові сини. А оцей хлопчина...»

— Послухай мене, — почала Брієнна... а тоді почула гучний і шалений гавкіт Пса. — Хтось наближається.

— То друзі, — буркнув Гендрі, анітрохи не стривожений.

— Чиї саме друзі?

Брієнна посунулася до дверей кузні, щоб визирнути під дощ. Хлопець знизав плечима.

— Скоро самі побачите.

«А чи хочу я їх бачити?» — подумала Брієнна. Перші вершники вже розбризкували копитами калюжі на подвір'ї. Між лопотінням дощу та гавканням Пса вона розібрала тихе брязкання мечів та кольчуг під подертими киреями. І заходилася рахувати вершників одного за одним, як вони прибували. «Два, чотири, шість, сім.» Дехто був поранений, судячи з постави у сідлі. Останній був

здоровезний, дебелий, чи не вдвічі більший за решту. Коняка його, запалена і скривавлена, хиталася під вагою вершника. Всі інші нап'яли каптури від дощу, а цей — ні. Обличчя він мав широке, безволосе, біле, наче борозняк; круглі щоки вкривали чиряки і болячки.

Брієнна засичала, стиснувши зуби, і оголила Вірноприсяжця. «Забагато, — здригнулася вона про себе, — забагато їх.»

— Гендрі, — тихо вимовила вона, — знайди собі меча і броню. Це тобі не друзі. Вони нікому не друзі.

— Що ви таке кажете?

Хлопець підійшов і став поруч з ковальським молотом у руці. Коли вершники зістрибнули з коней, на півдні небом змигнула блискавка, і на пів-удару серця пільма обернулася на ясний день. Блакитним сріблом зблиснула сокира, світло замиготіло на кольчугах та бляхах, а під темним каптуром переднього вершника Брієнна побачила залізний писок і два ряди сталевих зубів у лютому вишкірі.

Гендрі побачив їх теж.

— Він!

— Не він. Його шолом.

Брієнна намагалася не показати страху в голосі, та в роті пересохло, наче в пустелі. Вона добре уявляла собі, хто носить Хортів шолом. «Діти» — майнула в голові думка.

Двері до корчми розчахнулися. Під дощ виступила Вербичка, тримаючи в руках арбалета. Дівчинка щось кричала до вершників, але подвір'ям саме котився грім, у якому тонуло кожне слово. Та коли грім стихився, Брієнна почула від чоловіка у Хортовім шоломі:

— Пустиш стрілу — запхаю тобі арбалета в дірку і вгойдаю ним. А тоді вичавлю твої срані очі та примушу з'їсти.

Почувши люту жорстокість у його голосі, Вербичка затремтіла і відступила на крок.

«Семеро» — подумала Брієнна розпачливо. Що на неї чекало у бою проти сімох? Але який вона мала вибір? Не вагаючись, дівчина ступила під дощ з Вірноприсяжцем у правиці.

— Ану облиш її! Коли хочеш когось

згвалтувати, спробуй-но мене!

Розбійники обернулися, як один. Котрийсь зареготав, інший щось сказав невідомою Брієнні мовою. Білопикий велетень видав лиховісне сичання. Чоловік у шоломі Хорта почав сміятися.

— Та ти ще бридкіша, ніж я пам'ятаю. Я краще коняку твою вграю, ніж тебе!

— Коні, ось що нам треба, — мовив один з пораних. — Свіжі коні та харчі. За нами розбійники женуться. Дайте коней, і ми поїдемо. Вам ми нічого не зробимо.

— Дідька сраного! — Розбійник у Хортовому шоломі висмикнув з-за сідла бойову сокиру. — Хочу відрубати її срані ноги. Хай на пеньках поскаче, подивиться, як я малу арбалетницю гойдаю.

— Чим? — зневажливо докинула Брієнна. — Пелех казав: коли тобі носа різали, то й прутня не пожаліли.

Вона хотіла його розлютити — і домоглася бажаного. Ревучи прокльони, розбійник ринув на неї, розбризкуючи ногами калюжі. Решта не

рухалася — бажала подивитися виставу. Брієнна подумки молилася, щоб саме так і сталося; сама вона теж застигла, мов камінь, чекаючи. На подвір'ї було темно, болото під ногами — слизьке та грузьке. «Хай він біжить до мене. З ласки божої, запнеться і впаде.»

Боги зрадили її сподівання, зате не зрадив вірний меч. «П'ять кроків, чотири... зараз!» — полічила Брієнна. Вірноприсяжець злетів угору — зустріти навалу. Залізо вдарило у залізо, клинок пошматував ганчір'я і розчахнув дірку в кольчuzі, поки згори падала сокира. Брієнна ухилилася вбік, водночас ріжучи нападника по грудях.

Розбійник кинувся услід, хилитаючись і спливаючи кров'ю, але знавісніло ревучи:

— Хвойда! Потвора! Сука! Віддам тебе на забаву своєму псові, кляте падло!

Сокира завертілася убивчими вихорами, перекинулася на зловісну чорну тінь, що блимала сріблом при кожному ударі блискавки. Брієнна не мала щита відбивати удари, а тому могла лише задкувати від нападника,

кидаючись убік туди й сюди у намаганні уникнути страшного леза. Одного разу п'ята послизнулася на болоті, і дівчина трохи не впала, та якось опанувала себе — хоча сокира ковзнула їй по лівому плечі, лишивши спалах болю.

— Дістав сучку! — заволав один із розбійників, а інший додав:

— Ану ж покажи їй, хай потанцює!

І вона танцювала, дякуючи долі, що вони стоять і дивляться — аби не втручалися. Брієнна не могла битися проти сімох одразу, тільки не сама, хай навіть двійко було поранено. Старий пан Гудвін давно лежав у могилі, але вона чула його шепіт у власне вухо. «Чоловіки завжди тебе зневажатимуть, — казав він, — і з гордоців бажатимуть перемогти швидко, аби ніхто не казав, що якась жінка зуміла гідно протриматися проти них, хоч би навіть і трохи. Хай витрачають сили в лютому нападі, а ти зберігай свої. Чекай і пильнуй, дівчинко, чекай і пильнуй.» І вона чекала, пильнувала, рухалася туди й сюди, потім назад,

потім знову вбік, намагаючись рубонутися в обличчя, по ногах, по руках. Сокира його важчала, удари повільнішали. Брієнна розвернула його так, щоб дощ плескав у очі, а сама швидко відступила на два кроки. Він, силуючись, знову здійняв сокиру догори, вилаявся і кинувся услід; одна нога ковзнула у болоті...

...і раптом вона кинулася йому назустріч, стиснувши руків'я меча обіруч. Наскок розбійника привів його просто їй на вістря. Вірноприсяжець прохромив ганчір'я, кольчугу, шкіру, ще якийсь ганчір'я, глибоко увіп'явся в тельбухи і вийшов зі спини, проскреготівши на хребті. Сокира впала з ослаблих пальців; двоє супротивників стикнулися разом, ніс до носа — Брієннине обличчя супроти шолома у подібності собачої голови. Вона відчула на щоці холод заліза. Дощ стікав шоломом, цілими струмками, і коли знову вдарила блискавка, Брієнна побачила у зорових щілинах біль, переляк і болісну невіру в те, що сталося.

— Сафіри, — прошепотіла вона йому,

рвучко викручуючи клинка.

Розбійник здригнувся, важко навалився на неї, і раптом Брієнна зрозуміла, що тримає в обіймах труп. Вона відступила крок назад під холодною зливою, дала йому впасти...

...і тут на неї з вереском налетів Гризло, наче буря мокрої вовни та хворобливо-блідої плоті. Він відірвав Брієнну від землі й гепнув додолу; приземлилася вона у калюжу з таким сплеском, що носа та очі геть залило водою. Падіння вибило з грудей повітря, голова трохи не репнула на похованому в землі камені.

— Ні! — встигла вона вигукнути, перш ніж він опинився згори, вдавлюючи її власною вагою глибше у болото.

Однією рукою він вчепився їй у волосся, відкинув голову назад. Інша намацала горлянку. Вірноприсяжець зник, вирваний з долоні; для оборони їй лишилися тільки голі руки, та коли вона щосили затопила йому кулаком у пику, то відчула, ніби товче кавалок білого вогкого тіста. Гризло у відповідь засичав. Брієнна вдарила його знову і знову,

низом долоні просто в око, та він нічого не відчув. Вона вчепилася нігтями йому в зап'ястки, але Гризло лише стиснув руки міцніше, хоча з глибоких подряпин і зацебеніла кров. Мерзотник душив її, вичавлював рештки подиху. Брієнна штовхнула його в плечі геть від себе, та він був важкий, наче кінь, і не ворухнувся. Спробувавши загілити йому коліном між ніг, вона влучила тільки в череву; застогнавши, Гризло вирвав їй жменю волосся.

«Кинджал! Я маю кинджал!» Брієнна відчайдушно вхопилася за думку, просунула руку між двома тілами, шалено вкрутилася пальцями під смердючу до задухи плоть і якимось дивом намацала там руків'я. Тим часом Гризло схопив її шию обіруч і заходився гатити головою по землі. Знову вдарила блискавка — цього разу в голові. Та все ж пальці зуміли стиснути і витягти кинджала з піхов. Придавлена огрядним тілом, вона не могла здійснити зброю для рішучого удару, то хоч протягла лезом поперек черева. Щось тепле

і вогке потекло їй між пальцями; Гризло засичав знову, ще гучніше, і відпустив горлянку лише на мить — люто вдарити її в обличчя. Брієнна почула хрускіт у власній голові й засліпилася болем. Коли вона спробувала порізати його ще раз, Гризло викрутив ножа в неї з пальців і щосили опустив коліно їй на передпліччя, ламаючи кістку. А тоді знову вхопив за голову і поновив спроби відірвати її з плечей.

Брієнна чула, як гавкає Пес, як галасують навколо, а між гучними ударами грому почула ще й брязкіт криці. «Пан Гайл, — подумала вона, — пан Гайл став до бою.» Але все те здалося далеким і байдужим; її світ звузився до рук на її горлі та обличчя, що висіло над її власним. Гризло нахилився ближче, з його каптура на неї полилася вода. Подих його смердів, наче перезрілий гнилий сир.

У грудях Брієнни палав вогонь, за очима вирував сліпучий буревій. У руці гуляли, терлися одна об одну зламані кістки. Гризло неймовірно широко роззявив пащу; Брієнна

побачила його зуби — жовті, криві, підпиляні на вістря. Коли вони стиснулися на м'якій плоті її щоки, дівчина майже нічого не відчула, бо вже падала, обертаючись, у темну прірву. «Але ж я не можу ще померти, — сказала вона собі. — Маю-бо незакінчену справу.»

Гризло смикнув головою, відірвав од неї рота, повного крові та м'яса. Він сплюнув, вишкірився і знову занурив загострені зуби у її плоть. Цього разу він прожував і проковтнув. «Він їсть мене» — зрозуміла вона, та не мала вже сили опиратися. Їй здавалося, що вона пливе десь понад своїм тілом і дивиться згори на все жахіття так, наче воно відбувається з кимось іншим — недолугим дівчиськом, яке з дурного дива уявило себе лицарем. «Скоро все скінчиться, — сказала вона собі. — І буде байдуже, що він мене їсть.» Гризло знову відкинув голову назад, розчахнув пащеку, завив і висолопив на неї язика. Язик був гострий, спливав кров'ю і виглядав довшим, ніж будь-який язик у світі. Він вилізав з рота далі й далі, червоний, мокрий, лискучий — мерзенне і

непристойне видовисько. «Ти ба, язик у стопу завдовжки, — подумала Брієнна, перш ніж її огорнула темрява. — Такий схожий на меч.»

Хайме

Пряжка, що скріплювала кирею пана Бріндена Таллі, мала вигляд чорної риби, зробленої з гагату і золота. Кольчуга на лицарі була похмуро-сіра, непоказна. Окрім неї, він мав на собі поножі, ринграф, рукавиці, нараменники та наколінники вичорненої криці... а на обличчі — ще чорнішу хмару, поки чекав на Хайме Ланістера наприкінці перекидного мосту, верхи на брунатному огирі у черлено-блакитному чабраку.

«Не любить він мене.» Під шапкою цупкого сивого волосся Таллі мав обличчя, наче вирізьблене зі скелі — глибоко порізане зморшками, обпалене вітрами. Але Хайме досі бачив у ньому того величного воїна в розквіті сил, що зачаровував юного зброєносця оповідками про Дев'ятишагових Королів.

Копита Гонору зацокотіли дошками мосту. Хайме довго і тяжко думав, що вдягти на зустріч: золотий обладунок чи білий стрій Королегвардії. Та зрештою обрав шкіряний кубрак і накинуту на нього кармазинову кирею.

Він натягнув повід за півсажня до пана Бріндена і схилив голову з пошани до старшого лицаря.

— Крулеріз, — мовив Таллі.

Привітання, яке обрав Брінден, сказало Хайме дуже багато. Але він вирішив у відповідь не давати волю власному норовові.

— Чорноструг, — відповів Хайме. — Дякую, що прийшли.

— Певно, ви повернулися, щоб справдити клятви, складені перед моєю небогою, — мовив пан Брінден. — Пригадую, ви обіцяли Кетлін її доньок у обмін на ваше звільнення. — Його вуста стиснулися. — Але дівчат я не бачу. Де вони?

«Неодмінно треба примушувати мене казати вголос?»

— Їх тут немає.

— Шкода. То ви вирішили повернутися до полону? Ваша стара келія досі вільна. Ми поклали на підлогу свіжий очерет.

«І поставили нове цеберце, щоб мені зручно гидилося. Охоче вірю.»

— Ви дуже передбачливі, добрий пане, та на жаль, мушу відхилити вашу гостинність. Надаю перевагу вигодам свого шатра.

— Поки Кетлін утішається вигодами холодної могили.

«Я не доклав рук до смерті пані Кетлін, — кортіло йому сказати, — а доньок її вже не було, коли я дістався Король-Берега». Хайме трохи не прохопився про Брієнну, про відданий їй меч, але Чорноструг дивився на нього тими самими очима, що Едард Старк, коли знайшов його на Залізному Престолі з кров'ю Навіженого Короля на клинку.

— Я прийшов говорити про живих, не про мертвих. Про тих, хто не мусить помирати, але...

— ...але помре, якщо я не віддам Водоплину. То давайте вже починайте

погрожувати повісити Едмура. — Очі Таллі під кущавими бровами здавалися холодним каменем. — Мого небожа приречено на смерть, хай що я робитиму. Тож вішайте його, та й годі. Гадаю, Едмурові так само остогидло стовбичити під тією шибеницею, як мені — бачити його там.

«Риман Фрей — безголовий телепень.» Вочевидь, його блазенська вистава з Едмуром та шибеницею лише розлютила Чорноструга і додала упертості.

— Ви тримаєте в себе пані Сивіллу Вестерлін і трьох її дітей. Я поверну вашого небожа на обмін за них.

— Так само, як повернули доньок пані Кетлін?

Хайме придушив спалах гніву і відповів:

— Підстаркувату пані та трьох дітей за вашого зверхнього володаря. Кращий обмін, ніж ви могли сподіватися.

Пан Брінден посміхнувся жорсткою усмішкою.

— Вам не бракує нахабства, Крулерізе. Але

торгуватися з кривоприсяжцями — те саме, що будувати на сипкому піску. Кетлін мала б знати, що людям вашого штибу довіряти не варто.

«Вона довірилася Тиріонові, — трохи не прохопився Хайме. — Але Тиріон теж зрадив її сподівання.»

— Обіцянки, які я дав пані Кетлін, вирвали в мене під вістрям меча.

— А вашу присягу Аерисові?

Хайме відчув, як смикнулися примарні пальці.

— Аерис тут геть ні до чого. То ви зміняєте Вестерлінів на Едмура?

— Ні. Мій король ввірив свою королеву моїм турботам. Я присягнувся охороняти її безпеку. І не віддам на шибеницю Фреям.

— Дівчина отримала пробачення. Їй ніхто не зашкодить. Даю в тім слово честі.

— Слово честі? — Пан Брінден звів догори одну брову. — Оце так гонор — прикидатися, наче ви щось знаєте про честь.

«Гонор у мене під дупою. Хтозна, що він

знає про честь.»

— То скажіть, чим мені присягнутися.

— Бігме, Крулерізе, облиште. Я вас благаю.

— Благайте, і отримаєте. Схиліть прапори, відчиніть браму — і я обіцяю вашим людям життя. Хто забажає лишитися у Водоплинні на службі князеві Емону, може лишитися. Решті дозволено буде піти вільно, склавши зброю та обладунки — така моя вимога.

— Цікаво, чи далеко вони зайдуть неозброєними, перш ніж на них напосядуться невідомі «розбійники»? Авжеж ви не дозволите їм піти до князя Беріка. Ми обоє це знаємо. А яку долю ви наміряли мені? Відведете до Король-Берега, проженете перед натовпом і стратите, як Едарда Старка?

— Я дозволю вам вдягти чорне. Байстриук Неда Старка зараз служить князем-воєводою на Стіні.

Чорноструг звузив очі.

— Це теж облаштував ваш батько? Пригадую, Кетлін ніколи не довіряла тому малому — так само, як Теонові Грейджою.

Схоже, вона мала рацію щодо обох. Ні, пане, дякую за добрість. Я, з вашої ласки, загину теплим і жвавим, з мечем у руці, червоним від лев'ячої крові.

— Кров Таллі така сама червона, — нагадав йому Хайме. — Якщо ви не віддасте замку, я візьму його приступом. За ціну багатьох сотень людських життів.

— Багатьох сотень моїх. Багатьох тисяч ваших.

— Вашу залогоу буде вирізано до ноги.

— Я цю пісню знаю. Ви її, часом, співаєте не на музику «Рине дощ у Кастамирі»? Мої люди раді загинути стоячи у бою, не на колінах під сокирою ката.

«Щось не кляться в нас перемови.»

— Ваша непоступливість безглузда, пане. Війну скінчено. Ваш Молодий Вовк мертвий.

— Не просто мертвий, а замордований на порушення священних законів гостинності.

— То робота Фреїв, не моя.

— Кажіть, що хочте. Але справа смердить Тайвином Ланістером.

Цього Хайме заперечити не міг.

— Мій батько теж мертвий.

— Хай Батько Небесний подарує йому правий суд.

«Жорстоко просити про таке для мого батька, Чорноструже.»

— Я б сам убив Робба Старка у Шепітній Пущі, якби дотягся. І якби мені на дорозі не стало кілька телепнів. Чи не байдуже, як саме загинув малий? Його більше нема, і з ним зникло його королівство.

— Схоже, пане, вас позбавили не лише правиці, а й очей. Якщо ж ні, то підніміть їх догори, і побачите лютововка, що досі майорить над нашими мурами.

— Я його бачив. Він виглядає самотнім. Гаренгол здався. Морестраж і Дівостав теж. Бракени зігнули коліна і зачинили Титоса Чорноліса у його Крукоберезі. Дудар, Ванс, Мутон... усі ваші значкові здалися. Лишився самий Водоплин. А нас удвадцятєро більше за вас.

— Удвадцятєро більшому війську треба

удвадцяттеро більше харчів. Чи добрі ви маєте запаси, пане?

— Достатні, щоб сидіти тут до кінця днів, поки ви голодуєте у замку.

Хайме збрехав так хвацько, як тільки умів, і сподівався, що обличчя його не викаже. Але Чорноструга не обдурих.

— До кінця ваших днів — можливо. А наші запаси справді непогані. На жаль, гостям я на ланах лишив небагато.

— Ми можемо привезти харчі з Близнюків, — відповів Хайме. — Або через гори з заходу, коли знадобиться.

— Як скажете. Не смію сумніватися у слові лицаря, відомого непохитною чесністю.

Зневага у голосі Бріндена Таллі нарешті розлютила Хайме.

— Є швидший спосіб вирішити справу. Двобій! Мій поборник проти вашого.

— Я вже зачекався, коли нарешті зайде мова про двобій, — засміявся пан Брінден. — І хто ж буде той поборник? Дужий Вепр? Аддам Марбранд? Чорний Вальдер Фрей?

Він нахилився уперед.

— А чом би не ми з вами, га?

«Колись це був би не бій, а солодка музика,
— подумав Хайме. — Мрія кожного співця.»

— Коли мене звільняла пані Кетлін, то змусила заприсягтися ніколи не здіймати зброї проти Старків і Таллі.

— Яка зручна присяга для хороброго лицаря.

Хайме зачорнівся лицем.

— Ви смієте називати мене боягузом?

— Ні. Я смію називати вас калікою. — Чорноструг кивнув на золоту правицю Хайме. — Ми обоє знаємо, що тим оцупком ви битися не зможете.

— Я втратив лише одну руку з двох. — «Невже ти викинеш на сміття своє життя заради пихи й гонору?» — прошепотів голос усередині. — Дехто скаже, що каліка та сивий старець добре пасують одне одному. Звільніть мене від обіцянки пані Кетлін, і я зустрінуся з вами меч до меча. Якщо я переможу, Водоплин мій. Якщо ви вб'єте мене, ми зніmemo облогу.

Пан Брінден знову засміявся.

— Хай як мені кортить спробувати щастя забрати в вас отого золотого меча і вирізати ним ваше чорне серце... та ваші обіцянки безглузді. Я з вашої смерті жодної користі не матиму, хіба що втіху власноруч вас убити. А тому не піддаватиму себе зайвій небезпеці заради марнославства. Навіть тій крихітній небезпеці, яку ви зараз становите.

Хайме відчув полегшення, що не взяв з собою меча, бо вже висмикнув би його з піхов. А тоді як не пан Брінден зарубав би його у двобої, то напевне вколошкали б стрільці з мурів.

— То зрештою, які умови є для вас прийнятними? — без манівців запитав він Чорноструга.

— Від вас? — Пан Брінден знизав плечима.
— Ніякі.

— Навіщо тоді ви з'явилися на зустріч?

— Сидіти у облозі — смертельна нудьга. Я хотів побачити вашу відрубану руку і почути, які виправдання ви знайдете для ваших

останніх вчинків. Мушу сказати, вони слабші, ніж я сподівався. Ви — суцільне розчарування, Крулерізе.

На цьому Чорноструг розвернув кобилу і потрусив назад до Водоплину. Ґрати поспіхом зачинили за ним, глибоко увігнавши вістря у грузький ґрунт.

Хайме теж розвернув Гонора головою до далеченького шляху назад, до ланістерівського обложного табору. Він відчував на собі очі: людей Таллі на мурах, людей Фреїв на тому березі річки. «Якщо вони не сліпі, то здогадаються, що він жбурнув мої умови мені в пику.» Доведеться брати замок приступом. «То й що? Байдуже, ще одна порушена Крулерізом обітниця. Ще трохи гівна у гидке цебро.» Хайме вирішив, що першим ступить на мури. «І з цією золотою правицею... певно, що першим і загину.»

У таборі Малий Левко підхопив повід коня, а Пек подав руку зійти з сідла. «Невже вони бачать у мені каліку, що сам і з коня не злізе?»

— Як ся маєш, пане брате? — запитав його

родич, пан Давен. — Як побалакав?

— Ніхто принаймні не стрілив коневі у крижі. В іншому я побалакав не краще за пана Римана. — Він болісно скривився. — Чорноструг таки хоче зробити Червонозуб червонішим.

«Винувать за те себе, Чорноструже. Ти не лишив мені вибору.»

— Збери військову раду, коли твоя ласка. Запроси пана Аддама, Дужого Вепра, Форлея Престера, оте наше річкове панство... і наших друзів Фреїв теж. Пана Римана, князя Емона і кого ще вони захочуть привести.

Рада зібралася швидко. Князь Дудар та обидва князі Ванси з'явилися від розкаяного панства Тризубу, чия вірність невдовзі мала бути піддана випробуванню. Захід представляли пан Давен, Дужий Вепр, Аддам Марбранд і Форлей Престер. Приєднався і князь Емон Фрей, разом з дружиною. Пані Генна всілася на ослоні, зиркаючи навколо так, наче промовляла: «Ось лишень спробуйте піддати сумніву мою присутність». Власне,

ніхто і не спробував. Від Фреїв з'явилися пан Вальдер Водограй на прізвисько «Байстриук Вальдер» і перший син пана Римана — пан Едвин, тендітний гостроносий чоловік з ріденьким темним волоссям. Під синьою киреєю доброї ягнячої вовни Едвин мав на собі камізелю тонко вичиненої телячої шкіри з витисненим на ній химерним візерунком.

— Я говоритиму від дому Фрей! — оголосив він. — Пан батько нині нездужають.

Пан Давен пирхнув.

— Вже зранку п'яний чи відучора похмільний?

Едвин мав щільно стиснені, гидливо скривлені вуста скнари-лихваря.

— Пане Хайме, — буркнув він, — чому я мушу терпіти таку неповагу?

— Чи це правда? — спитав Хайме у відповідь. — Ваш батько п'яний?

Фрей стиснув вуста ще міцніше і скопив очі на пана Ілина Пейна, що стояв поруч попід запоною шатра у своїй іржавій кольчузі; над кощавим плечем у нього витикалося руків'я

обіручника.

— Вони... пан батько мають слабий живіт, мосьпане. Червоне вино полегшує їм травлення.

— Чи не мамута він зжер на вечерю? — запитав пан Давен.

Дужий Вепр зареготав, пані Генна видала короткий смішок.

— Годі! — наказав Хайме. — Нам іще замок здобувати.

Коли його батько скликав раду, то спершу слухав свою військову старшину. Хайме мав намір чинити так само.

— То які будуть думки, як нам це зробити?

— Наприпочатку таки повісити Едмура Таллі, — закликав князь Емон Фрей. — Це навчить пана Бріндена, що ми не кидаємо слів на вітер. Надішлемо голову пана Едмура його дядькові — той, диви, і попуститься.

— Брінден Чорноструг так просто не попуститься. — Карил Ванс, господар у Ходжаєвім Спочинку, завжди виглядав сумним та похмурим. Родимка винного кольору

плямувала його шию та половину обличчя. — Його власному братові не вдалося змусити його до шлюбного ложа.

Пан Давен затрусив кошлатою головою.

— Ні, нам не минути приступу мурів. Я від початку про це торочу. Гуляй-городи, драбини, таран до брами — ось що нам потрібно.

— Я очолю приступ! — втрутився Дужий Вепр. — Дамо клятій рибі скуштувати заліза та вогню! Таке моє слово.

— Це мої мури! — заперечив князь Емон. — Це мою браму ви хочете ламати тараном!

Він знову висмикнув свою грамоту з рукава.

— Сам король Томен жалував мені...

— Ми всі бачили вашого папірця, дядечку! — визвірився Едвин Фрей. — Ходіть повимахуйте ним перед Чорностругом, якщо ваша ласка!

— Кидатися на приступ — справа кривава, — мовив Аддам Марбранд. — Я б запропонував дочекатися ночі без місяця і надіслати через річку тузінь добірних людей у човні з обмотаними веслами. Вони вилізуть на мури з

гаками та мотузками і відчинять нам браму зсередини. Якщо рада схвалить, я сам їх очолю.

— Дурниці! — оголосив байстрюк Вальдер Водограй. — Пан Брінден не з тих воїнів, яких можна обвести круг пальця такими штуками.

— Чорноструг — найбільша перепона, — погодився Едвін Фрей. — Він носить шолома з чорним пстругом на маківці, якого добре видно здалеку. Пропоную підігнати ближче наші гуляй-городи, посадити туди щонайбільше лучників і вдати напад на браму. Пан Брінден неодмінно вийде на бойовий хід і покаже нам себе. Хай кожен лучник змастить вістря гидотою з нужника і цілить у пструга. Коли пан Брінден помре, Водоплин стане нашим.

— Моїм! — писнув князь Емон. — Водоплин стане моїм!

Родима пляма князя Карила аж зачорнілася з люті.

— Оце буде ваш внесок у перемогу, Едвіне? Гівно з нужника? Не сумніваюся, воно в вас отруйне на смерть.

— Чорноструг заслуговує на шляхетнішу

смерть, і я йому її подарую! — гепнув кулаком по столі Дужий Вепр. — Викличу його на лицарський двобій. Булавою, сокирою, мечем — байдуже. Буде йому спочинок, а мені здобич!

— Чого б це він погодився прийняти ваш виклик, пане? — запитав пан Форлей Престер. — Навіщо йому двобій? Що він йому дасть? Невже ми знімемо облогу, якщо він переможе? Я не вірю. І він не повірить. Двобоем ніхто нічого не досягне.

— Я знав Бріндена Таллі, відколи ми разом були зброєносцями у службі князя Даррі, — мовив Норберт Ванс, сліпий князь на Атранті. — З ласки ясного панства, дозвольте мені піти перемовитися з ним. Я спробую пояснити йому безнадійність його становища.

— Він сам її розуміє! — заперечив князь Дудар. То був опецькуватий, клишоногий чолов'яга з кошлатою шапкою непокірного рудого волосся, батько одного зі зброєносців Хайме; схожість його з сином одразу вкидалася в очі. — Не вважайте Чорноструга за дурня,

Норберте. Він має очі... і трохи здорового глузду, щоб не віддатися до рук оцих.

Він зневажливо махнув у бік Едвина Фрея та Вальдера Водограя. Едвин скинувся обурено.

— Якщо пан князь Дудар натякає...

— Я не натякаю, Фрею! Я прямо кажу те, що хочу сказати. Як чесна людина. Та що вам знати про чесність людей? Ви зрадливий, брехливий, ниций тхір, як і вся ваша рідня. Краще вже випити кухоль сцяк, ніж повірити слову хоч одного Фрея.

Він нахилився уперед через стіл.

— Де мій Марк? Відповідайте! Що ви зробили моєму синові? Він був гостем на вашому семиклятому весіллі!

— І залишиться нашим почесним гостем, — відповів Едвин, — доки ви не доведете вашу вірність його милості королю Томену.

— П'ятеро лицарів і двадцяттеро стражників поїхали з Марком до Близнюків, — продовжив Дудар. — Вони теж у вас гостюють, Фрею?

— Дехто з лицарів — так, можливо. Іншим дісталось те, що вони заслужили. Краще вам

припнути вашого зрадницького язика, Дударю, якщо не хочете, щоб вам повернули спадкоємця шматками.

«В мого батька на радах такого не було» — подумав Хайме. Тим часом Дудар скочив на ноги.

— Повтори те саме з мечем у руці, Фрею! — загарчав коротун. — Чи ти вмієш лише гівном кидатися?

Гостре обличчя Фрея зблідло. Поруч із ним з місця підвівся Вальдер Водограй.

— Едвин — не людина залізного меча, Дударю... зате я — так. Якщо ви досі маєте що сказати, я охоче вийду надвір і вислухаю вас!

— Тут рада, а не війна! — мусив нагадати їм Хайме. — Сядьте хутко, ви обидва!

Жоден не ворухнувся.

— Негайно!

Вальдер Водограй сів на місце. Але князь Дудар так легко не вгамувався; він пробурмотів якусь лайку і швидкими кроками залишив намет.

— Чи не надіслати по нього варту, пане

брате? — спитав Хайме пан Давен. — Хай притягнуть назад силоміць.

— Надішліть пана Ілина! — закликав Едвин Фрей. — Нам весь Дудар не потрібен, досить і голови.

Карил Ванс обернувся до Хайме.

— Голосом князя Дударя промовляє батьківське горе. Марк — його першонароджений син. Лицарі, що супроводжували його до Близнюків — всі до одного родичі та близькі друзі.

— Скажіть краще, всі до одного бунтівники та зрадники! — втрутився Едвин Фрей.

Хайме кинув на нього холодний погляд.

— Близнюки теж свого часу стали за справу Молодого Вовка, — нагадав він Фреям. — Потім ви його зрадили. Це робить вас удвічі зрадливішим за Дударя.

Хайме потай порадів, побачивши, як гидка усмішечка на вустах Едвина зів'яла і зникла. «Досить мені вже ради на один день» — вирішив він.

— Ми скінчили. Готуйтеся, панове. Почнемо

приступ на світанку.

Панство один за одним залишило намет. З півночі дмухав сильний вітер; Хайме чув сморід Фреєвого табору за Перекатом. Через річку під високою сірою шибеницею стояла самотня постать Едмура Таллі з зашморгом на шиї.

Тітка вийшла з шатра останньою, ведучи за собою чоловіка.

— Пане небоже, — опирався Емон, — оця навала на мій панський стіл... цього не можна робити!

Коли він ковтав, яблуко його борлака стрибало вгору і вниз.

— Не робіть цього! Я... я вам забороняю! — Емон знову жував кислolist; рожева піна блищала на його вустах. — Замок мій, я маю писану грамоту! Самого короля печатка, малого Томена! Я — законний князь на Водоплині, я...

— Поки живий Едмур Таллі — ніякий ти не князь! — відрізала пані Генна. — Він надто м'який серцем, та й мізки в нього розім'якли,

але поки живий, він становить загрозу. Що ти з цим робитимеш, Хайме?

«Загрозу становить Чорноструг, не Едмур.»

— Едмур — то мій клопіт, лишіть його мені. Пане Лайле, пане Ілине, якщо ваша ласка, ходімо зі мною. Час мені вже відвідати ту шибеницю.

Пережат був глибший і швидший за Червонозуб; найближчий брід лежав за чимало верст угору течією, а пором щойно вирушив з Вальдером Водограєм та Едвином Фреєм, саме коли Хайме з супутниками наблизився до річки. Чекаючи на його повернення, Хайме розповів про свій задум. Пан Ілин вислухав і плюнув у річку.

Коли трійця ступила з порома на північний берег, п'яна табірна дівка запропонувала Дужому Вепрові вдовольнити його ротом.

— Осьо, вдовольни мого друга, — штовхнув той її до пана Ілина.

Дівка, регочучи, обернулася до пана Ілина, замірилася поцілувати у вуста, упіймала погляд його очей і хутко зникла.

Між вогнищами пролягали грузькі стежки, де копита і чоботи перемішали розмоклу глину з кінським гівном. Усюди навколо Хайме бачив на щитах і прапорах башти-близнюки Фреїв, сірі на синьому, поруч зі знаками менших домів, що присягали Переїзду: чаплею Еренбродів, вилами Стогів, трьома гілочками омели князя Карлтона. Прибуття самого Крулеріза не лишилося непоміченим. Стара, що продавала паців з кошика, зупинилася витріщити очі, трохи знайомий обличчям лицар став на одне коліно, двійко стражників, що відливали у рівчак, обернулися і з несподіванки обісцяли один одного.

— Пане Хайме! — покликав хтось услід, та він закрокував далі, не обертаючись.

Навколо маяли обличчя людей, чиїх родичів і друзів він убивав у Шепітній Пущі, коли Фреї ще билися під лютововчими прапорами Робба Старка. Золота правиця важко звисала на стегно.

Кутасте шатро Римана Фрея було найбільшим у всьому таборі. Його сірі

полотняні стіни були зшиті з прямокутних латок, щоб нагадувати кам'яне мурування, а дві гострі вершини зображали Близнюки. Пан Риман, як виявилось, зовсім не хворів, а навпаки — непогано розважався. Зсередини шатра долинав п'яний жіночий сміх, перемішаний з бринінням струн і голосом співця. «Вам я дам ради трохи згодом, пане» — подумав Хайме. Вальдер Водограй стояв коло свого непоказного шатра і розмовляв з двома щитниками. Його знак зображував ті самі башти дому Фрей, але у обернених кольорах і з червоною перев'яззю. Коли байстрюк побачив Хайме, то насупився. «Оце так погляд. Якщо це не холодна підозра, тоді не знаю, що. Цей фреївський виплодок небезпечніший за всіх своїх законно уроджених братів.»

Шибеницю звели на помості аж у десять стоп заввишки. Біля підніжжя сходів, що на нього вели, стояло двійко списників.

— Без дозволу пана Римана туди не можна,
— буркнув один до Хайме.

— А оце мені каже, що можна, — постукав

Хайме пальцем по маківці меча. — Питається лише, чи мушу я переступити через твій труп.

Списник мовчки ступив убік.

На помості під шибеницею стояв і витріщався на ляду під собою князь на Водоплинні. Його ступні були чорні та обліплені брудом, коліна та литки — голі. З одягу Едмур мав на собі брудну шовкову сорочку в черлено-лазурових смугах Таллі та зашморг конопляного мотуззя. Почувши кроки Хайме, він підняв голову і облизнув сухі потріскані губи.

— Крулерізе? — Помітивши пана Ілина, він широко розкрив очі. — Краще вже меч, ніж зашморг. Роби свою справу, Пейне.

— Пане Ілине, — мовив Хайме, — ви чули князя Таллі. Робіть свою справу.

Мовчазний лицар ухопив обіруч свого меча — довгого, важкого, нагостреного так, як тільки можна нагострити пересічну крицю. Сухі губи Едмура безгучно заворушилися. Коли пан Ілин змахнув мечем за спину, він заплющив очі. Удару Пейн завдав, вклавши усю

вагу.

— Ні! Стійте! Не можна! — Це на очі з'явився засапаний Едвін Фрей. — Батько ідуть. Прийшли, щойно змогли. Хайме, ви повинні...

— Мені, Фрею, краще пасує звертання «мосьпане» або «ясний пане», — холодно відповів Хайме. — І надалі, розмовляючи зі мною, уникайте вживати слово «повинні».

Невдовзі прибіг і пан Риман, тупочучи сходами помосту до шибениці — у товаристві білявої шльондри, ще п'янішої за себе. Її сукня шнурувалася спереду, але хтось розпустив шворки аж до пупа, і назовні вивалилися груди: важкі, великі, з чималими брунатними сосками. На голові в неї навскіс сидів вінець куваного спижу, карбований рунами і обсаджений невеличкими чорними мечами. Побачивши Хайме, вона зареготала:

— Хто це, у сім дідьків, такий?!

— Регіментар Королегвардії, — з холодною чемністю відповів Хайме. — Чи смію запитати шановну панну про те саме?

— Панну? Я вам не панна. Я королева!

— Моя сестра здивується, коли це почує.

— Князь Риман коронував мене власноруч.

— Вона грайливо крутнула своїми дебелими стегнами. — Я — королева хвойд!

«Е ні, — подумав Хайме, — цей титул теж належить моїй сестрі.»

Пан Риман нарешті віднайшов мову.

— Стули пельку, шльондро! Пан Хайме не бажає чути белькотіння якоїсь ганебної дівки!

Цей Фрей був огрядний, з широким обличчям, малими очицями і кількома драглистими підборіддями. Подих його смердів вином та цибулею.

— Королев собі вінчаєте? — холодно спитав Хайме. — Нерозумно. Так само нерозумно, як оці дурниці з князем Едмуром.

— Я попередив Чорноструга! Я сказав, що як замок не здасться, я повішу Едмура! Навмисне збудував оцю шибеницю, щоб показати йому: пан Риман Фрей не кидається порожніми погрозами. У Морестражі мій син Вальдер так само вчинив з Патреком Малістером, і князь

Язон схилив коліна, але... але Чорноструг лишився непохитним. Він відмовився, тож я...

— ...тож ви повісили князя Едмура?

Риман Фрей збуряковів лицем.

— Мій пан дідусь наказали... якби ми його повісили, мосьпане, нам би не лишилося заручника! Невже ви не подумали?

— Тільки дурень кидається погрозами, яких не здатен здійснити. Наприклад, якби я погрожував ударити вас, якщо ви не стулите пельку, а ви б насмілилися далі бовкати язиком, що б я зробив, на вашу думку?

— Любий пане, ви не розумієте...

Хайме навідліг ударив його по пиці тилом золотої долоні. Пан Риман запнувся і хитнувся назад, у обійми своєї хвойди.

— У вас, пане Римане, дубова голова, і шия теж товста, як дуб. Пане Ілине! Скільки ударів вам знадобиться, щоб прорубати отаку шию?

Пан Ілин приклав до носа один-єдиний палець.

Хайме засміявся.

— Порожні вихвалання! Я ставлю на три.

Риман Фрей впав на коліна.

— Я ж нічого не зробив...

— ...лише пив і шльондрав. Це мені відомо.

— Я є спадкоємцем Переїзду. Ви не можете...

— Я вас попередив про зайві балачки.

«П'яниця, йолоп і боягуз. Князеві Вальдеру краще пережити цього бевзя, інакше Фреям край.»

— Вас відпущено, пане.

— Відпущено?!

— Ви мене чули. Забирайтеся.

— Але... куди мені подітися?

— Додому чи до пекла — на ваш смак. Коли зійде сонце, щоб вас у таборі не було. Свою королеву хвойд можете забрати, але її корону — ні.

Хайме обернувся від пана Римана до його сина.

— Едвине, віддаю вам провід над військом вашого батька. Сподіваюся, ви не перевершите його тупістю.

— Це, мосьпане, було б важкувато.

— Надішліть звістку князеві Вальдеру. Корона вимагає усіх бранців, яких він забрав у полон. — Хайме махнув золотою рукою. — Гей, пане Лайле! Приведіть його.

Едмур Таллі впав долілиць на помості просто там, де клинок пана Ілина розсік мотузку навпіл. Шмат її завдовжки у стопу ще теліпався з зашморгу на шиї. Дужий Вепр ухопив кінця і підсмикнув бранця на ноги.

— Де собака людям друг, а у мене — рибаструг! — гигикнув він. — Бачили колись таку кумедію?

Фреї розступилися, дали дорогу. Попід помостом скупчилася юрба, серед якої виднілося з десятків табірних дівок різних ступенів розхристаності. Хайме помітив чоловічка з цимбалами.

— Гей, співцю! Ти. Ходи зі мною.

Чоловічок зняв шапку.

— Слухаю волю пана Регіментаря.

Жоден не зронив ані слова, поки товариство поверталось до порому. Співець пана Римана трусив слідом. Коли вони відштовхнулися від

землі і пустилися водою до південного берега Перекату, Едмур Таллі схопив Хайме попід лікоть.

— Чому?

«Бо Ланістери завжди платять борги, — подумки відповів Хайме, — а в мене, крім тебе, інших монет не лишилося.»

— Вважайте це за весільний подарунок.

Едмур вирячив на нього сторожкі очі.

— Весільний... подарунок?

— Мені казали, ваша дружина гарненька на вроду. Та хіба може бути інакше? Бо чого б ви бавилися з нею в ліжку в ту саму хвилину, коли вашу сестру і вашого короля жорстоко вбивали?

— Я нічого не знав. — Едмур облизнув потріскані губи. — Ззовні опочивальні грали скрипки...

— Та й пані Рослін трохи відволікала увагу, еге ж?

— Вона... її примусили, князь Вальдер і решта... Рослін не хотіла, вона плакала, та я думав...

— Що вона плаче, побачивши ваше могутнє знаряддя у всій красі? О так, певен, кожна жінка заплакала б.

— Вона носить мою дитину.

«Ні, — подумав Хайме, — вона вирощує в череві твою смерть.» Діставшись шатра, він відпустив Дужого Вепра та пана Ілина, але співцеві наказав лишитися.

— Невдовзі мені знадобиться пісня, — мовив Хайме до чолов'яги. — Левку, приготуй гостеві води для купелі. Піє, знайди йому чистий одяг. Без жодного лева, якщо твоя ласка. Пеку, налий вина князеві Таллі. Ви голодні, мосьпане?

Едмур кивнув, досі сторожко нашорошений.

Поки Таллі мився у купелі, Хайме всівся на ослоні. Бруд сходив з бранця чорними хмарами.

— Щойно ви попоїсте, мої люди супроводять вас до Водоплину. Те, що станеться далі, залежить від вас.

— Тобто?

— Ваш дядько вже старий. Відважний воїн,

так, але життя його на схилі літ. Він не має ані дружини, щоб за ним сумувала, ані дітей — плекати і захищати. Загинути, вкривши себе славою — про більше Чорноструг не мріє. Але ж вам, Едмуре, ще жити й жити. І саме ви — голова дому Таллі, не він. Ваш дядько служить з вашої ласки. Доля Водоплину — в ваших руках.

Едмур вирячив на нього очі.

— Доля Водоплину?...

— Здайте замок, і ніхто не загине. Ваші селяни зможуть піти з миром або лишитися служити князеві Емону. Панові Бріндену буде дозволено вдягти чорне, як і всім воякам залоги, хто забажає піти з ним. Вам також, якщо Стіна вам до смаку. Якщо ж ні, можете поїхати до Кастерлі-на-Скелі як мій бранець. Там вам нададуть усі вигоди та гостинність, що личить заручникові такого високого стану. Коли захочете, ваша дружина приєднається до вас. Якщо в неї народиться хлопчик, його виховують у Кастерлі-на-Скелі джурою і зброєносцем, а коли він вислужить лицарство, дадуть якусь землю в маєтність. Якщо ж Рослін

подарує вам доньку, обіцяю подбати про належний посаг, коли їй настане час виходити заміж. Ви самі зможете отримати пробачення, коли війна скінчиться. Для цього вам досить лише здати замок.

Едмур вийняв руки з купелі й подивився, як вода біжить між пальцями.

— Що як я його не здам?

«Навіщо ти змушуєш мене казати вголос?» Пія стояла попід запоною шатра з повними руками одягу. Зброєносці також стояли і слухали, а з ними і співець. «Хай чують, — подумав Хайме. — Хай весь світ чує. Мені байдуже.» Він змусив себе до посмішки.

— Ви бачили, Едмуре, скільки ми маємо війська. Бачили драбини, гуляй-городи, метавки, стінолами. Варто мені віддати наказ — мій родич перекине моста через ваш рівчак і виламає браму. Загине багато сотень людей, переважно ваших. Першою хвилиною на приступ підуть ваші колишні значкові — тож ви розпочнете битву з убивства братів та батьків тих людей, які гинули за вас у Близнюках.

Другою хвилиною підуть фреївці — цих у мене хоч греблю гати. Далі, коли ваші лучники вже не матимуть стріл, а лицарі з утоми не піднімуть мечів, на приступ ринуть мої західняки. Щойно замок впаде, усіх, кого в ньому знайдуть, покладуть під меч. Вашу худобу виріжуть, ваш божегай вирубають, ваші башти і палати спалять. Я накажу зруйнувати мури замку і пустити Перекат по руїнах. Коли я скінчу, ніхто й не знатиме, що тут колись стояв замок.

Хайме звівся на ноги.

— Ваша дружина дотоді може і розродитися. Гадаю, ви схочете побачити свою дитину. Я надішлю її до вас, щойно вона з'явиться на світ. Через стіну з метавки.

По його промові впала мертва тиша. Едмур мовчки сидів у купелі. Пія притискала оберемок одягу до грудей. Співець натягав струни на цимбалах. Малий Левко видлубував паляницю хліба, роблячи миску, і прикидався, що нічого не чув.

«З метавки» — подумки повторив Хайме.

Якби його тітка була зараз тут, чи вважала б вона досі, що справжній син Тайвина — Тиріон?

Едмур Таллі нарешті віднайшов втрачений голос.

— Було б мені вилізти з купелі та вбити вас просто на місці, Крулерізе.

— А спробуйте, — відповів Хайме і зачекав трохи. Коли ж Едмур не зробив навіть спроби підвестися, то додав:

— Лишаю вас зі смачною стравою. Гей, співцю! Заграй нашому гостеві, поки він тамує голод. Гадаю, пісню ти знаєш.

— Ту, де рине дощ? Авжеж, мосьпане. Як не знати.

Едмур, здавалося, помітив співця уперше.

— Ні! Тільки не він! Приберіть його звідсіля.

— Що трапилося? Це ж лише пісня, — мовив Хайме. — Хіба може пересічний співець мати аж такий бридкий голос?

Серсея

Великий маестер Пицель був старий, скільки вона його знала, та за минулі три ночі, здавалося, постарішав ще років на сто. Щоб стати перед нею на своє скрипливе коліно, йому знадобилася вічність; а коли він нарешті став, то вже не зміг підвестися, доки пан Озмунд не підсмикнув його вгору.

Серсея роздивилася його невдоволеними очима.

— Пан Кайбурн доповідає нам, що князь Гиліс нарешті відкашляв своє.

— Саме так, ваша милосте. Я зробив, що міг, аби полегшити його смерть.

— Справді? — Королева обернулася до пані Добромир. — Але ж я казала, що Росбі потрібен мені живим, хіба ні?

— Ваша милість так і казали.

— Пане Озмунде, а що ви пригадуєте про нашу розмову?

— Ваша милість наказали великому маестрові Пицелю врятувати хворого. Ми всі чули.

Пицель розтулив і знову стулив рота.

— Ваша милість мають знати: я зробив усе можливе для бідолашного покійника.

— Так само, як для Джофрі? І його батька, мого коханого чоловіка? Роберт був наймогутнішим, найдужішим воїном усього Семицарства, а ви не врятували його від жалюгідного поросяти. Ой, і не забути Джона Арина! Поза сумнівом, ви б занастили і життя Неда Старка, якби я дозволила вам порати його трохи довше. Скажіть мені, маестре: невже вас у Цитаделі вчили лише ламати руки і вигадувати відмовки?

Почувши лють у голосі королеви, старий аж зіщулювся.

— Ніхто б не зробив для хворого більше, ваша милосте! Я... завжди вірно і віддано служив...

— Коли ви порадили королю Аерису відчинити браму при наближенні війська мого батька — це ви так розуміли вірну службу?

— Тоді я... я помилився, я хибно вважав...

— То була корисна порада чи ні?

— Ваша милість мають, напевне, знати...

— Напевне я знаю лише те, що коли мого сина отруїли, з вас було стільки ж користі, як з Місячка! Напевне я знаю, що саме тоді, коли корона має відчайдушну потребу в золоті, ми втратили нашого скарбничого!

Старий дурень негайно захопився за думку.

— Я... я складу список людей, гідних посісти місце князя Гиліса у раді...

— Список! — Серсею навіть розважило його нахабство. — Уявляю, що за список ви мені складете. Сиві старці, зажерливі йолопи і Гарт Гидкий.

Вона стиснула губи.

— Останнім часом ви забагато часу крутитеся коло пані Маргерії.

— Так, так. Я... королева Маргерія дуже побивається за паном Лорасом. Я даю її

милості снадійні трунки і... деякі інші теж.

— Нехай так. То скажіть мені, чи не наша мала королева наказала вам убити князя Гиліса?

— Уб... убити? — Очі великого маестра Пицеля вилізли на лоба, схожі на варені яйця. — Ваша милість не можуть... це ж його кашель, богами святими, я ж... її милість ніколи б... вони не бажали зла князеві Гилісу, навіщо королеві Маргерії його...

— ...вбивати? Ну хоча б затим, щоб посадити ще одну троянду в Томенову раду. Ви сліпі чи підкуплені? Росбі стояв їй на заваді, і вона вклала його в могилу. Вашими руками.

— Ваша милосте! Присягаюся всіма богами, князь Гиліс помер від свого кашлю! — Вуста великого маестра трусилися. — Моя вірність престолові завжди була непохитна, я беззаперечно відданий державі... домові Ланістер...

«Саме в такому порядку?» Пицелів страх можна було помацати на дотик. «Ну все, дозрів. Час видавити з цієї ягідки трохи соку.»

— Якщо ви такі вірні, як кажете, то чому мені брехали? Не смійте заперечувати! Ви почали витанцьовувати навколо Діви Маргерії ще перед тим, як пан Лорас поїхав на Дракон-Камінь. І годі вигадувати казочки, як ви хотіли розрадити горе нашої невістки. Навіщо ви так часто тягаєтеся до Дівосхрону? Авжеж не заради порожніх теревенів з Маргерією! Може, залицяєтеся до її побитої віспою септи? Чи мацаєте малу панну Булвер? А чи шпигуєте для малої королеви і розповідаєте про мої наміри, щоб допомогти у її лукавих задумах?

— Я... я лише корюся... маестер присягається служити...

— Великий маестер присягається служити престолові й державі.

— Ваша милосте, але ж вона... вона — королева...

— Я — королева!

— Даруйте, але... вона дружина короля, і...

— Я знаю, хто вона. І хочу знати, навіщо їй ви. Моя невістка хворіє?

— Хворіє? — Старий смикнув за те, що

вважав бородою — кущавини рідкого білого волосся, що витикалися з вислої рожевої шкіри попід щелепою. — Н-ні, не хворіє... власне, не зовсім... ваша милосте, мої клятви забороняють мені...

— Ваші клятви погано зігріють вас у кам'яному мішку, — попередила Серсея. — Я почую від вас правду, або ви вдягнете кайдани.

Пицель упав на коліна.

— Благаю вас... я був відданий вашому батькові, а вам допоміг у справі з князем Арином. Я не переживу підземелля, якщо мене знову...

— Навіщо вас викликала Маргерія?

— Вона хотіла... просила... вона...

— Кажіть!

Старий перелякано зіщулився.

— Місячного узвару, — прошепотів він. — Місячного узвару для...

— Я знаю, навіщо потрібен місячний узвар. — «Ось воно!» — Гаразд. Підведіться зі своїх німичних колін і спробуйте згадати, як це — бути чоловіком.

Пицель спробував підвестися, та силувався так довго, що королева мусила наказати Озмундові Кіптюгу поставити його на ноги.

— Що ж до князя Гиліса... не маю сумніву, наш Батько Небесний судитиме його правим судом. Він не залишив дітей?

— Пагонів свого лона — ні, але є вихованець...

— ...чужої йому крові. — Цю перешкоду Серсея відкинула одним помахом руки. — Гиліс знав про нашу нагальну потребу в золоті. Без сумніву, він казав вам, що хоче залишити усі землі та статки королю Томену.

Золото Росбі непогано поповнить скарбницю, а замок та землі Росбі можна буде жалувати комусь із вірних людей за віддану службу. «Можливо, князеві Буруну.» Ауран натякав про потребу у власному панському столі від самого початку; його княжий титул досі був порожньою шаною. Серсея знала, що він накидав оком на Дракон-Камінь, але та шапка була не по синкові — зависокий стіл для байстрюка. Росбі краще пасуватиме до його

родоводу і становища.

— Князь Гиліс любив його милість усім серцем, — відповів Пицель, — але ж... його вихованець...

— ...без сумніву, все зрозуміє, щойно ви розповісте йому про передсмертне бажання князя Гиліса. Ідіть і подбайте.

— Слухаю волю вашої милості.

Поспішаючи забратися геть, великий маестер Пицель трохи не заплутався ногами у власній рясі. Пані Добромир зачинила за ним двері.

— Місячний узвар, — мовила вона, обертаючись до королеви. — Як нерозважливо. Навіщо їй таке чинити, піддавати себе такій небезпеці?

— Мала королева має бажання і потреби, які Томен, з огляду на молодість, не здатен ще задовольнити.

Така небезпека завжди існує, коли доросла жінка одружується з дитиною. «А тим паче, коли вдовиця. Хай вона твердить, що Ренлі її не чіпав, та я ніколи не повірю.» Жінки пили

місячний узвар лише з однієї причини; невинним дівчатам він був ні до чого.

— Мого сина зганьбили. Маргерія має коханця. А це державна зрада, карою за яку є смерть. — Серсея відчайдушно сподівалася, що бридка шкиринда, мамця Мейса Тирела, схожа на висохлу сливу, доживе до суду. Наполігши на негайному весіллі Томена і Маргерії, пані Олена прирекла свою коштовну трояндочку до катівського меча. — Але Хайме забрав з собою пана Ілина Пейна. Сподіваюся, ми знайдемо нового Королівського Правосуда, щоб вправно стяв їй голову.

— Та я можу! — запропонував Озмунд Кіптюг з широкою усмішкою. — Маргерія має таку гарненьку струнку шийку. Добрий гострий меч ураз її перерубає.

— Справді, — відповіла Таена, — але при Штормоламі стоїть тирелівське військо, а у Дівоставі — ще одне. Там теж є гострі мечі.

«Навколо мене — трояндовий потоп.» Це дратувало королеву. Мейс Тирел, на відміну від його доньки, був їй ще потрібен. «Принаймні,

доки не здолаємо Станіса. Тоді мені з них буде ніхто не потрібен.» Але як позбавитися доньки, не втративши батька?

— Зрада зрадою, — мовила вона, — але треба знайти докази. Переконливіші, ніж місячний узвар. Якщо невірність Маргерії буде доведено, то навіть її власний пан батечко муситиме засудити зрадницю, бо й сам поділить її ганьбу.

Кіптюг пожував кінець одного вуса.

— То треба застукати їх на гарячому.

— Як? Кайбурн приставив до неї споглядачів пильнувати вдень і вночі. Її слуги беруть мої гроші, але приносять самі лише порожні плітки. Та й самого коханця ніхто не бачив. Вуха ззовні її дверей чують співи, сміх, теревені. Геть нічого корисного.

— Маргерія надто хитра, щоб її отак легко було заскочити, — мовила пані Добромир. — Її жіноцтво — то її фортечні мури. Вони сплять з нею, вдягають її, моляться разом, читають разом, шиють та вишивають. Коли вона не виїжджає з соколом чи на прогулянку, то грає у

«запрошення до замку» з малою Алісанною Булвер. Якщо поруч є чоловіки, то там неодмінно крутиться її септа або сестри в перших.

— Але ж колись вона їх позбавляється! — наполягала королева. Раптом їй дещо спало на думку. — Якщо тільки її жіноцтво не в змові теж... коли не всі, то принаймні дехто...

— Сестрички? — Навіть у голосі Таєни забринів сумнів. — Але усі три молодші від малої королеви, і невинніші.

— Розпуста часто вбирається у білі шати невинності. Це робить гріх лише гидкішим. Їхні імена вкриються ганьбою. — Раптом королева майже відчула смак перемоги. — Таєно, ваш вельможний чоловік є моїм юстиціарієм. Ви удвох маєте повечеряти зі мною сьогодні ж надвечір.

Все мало робитися швидко, перш ніж Маргерія забере в свою крихітну капустину втекти до Вирію або попливти на Дракон-Камінь — сидіти при смертному ложі свого пораненого брата.

— Я накажу кухарям засмажити вепра. І звісно, заграли музики, щоб веселіше їлося і травилося.

Таена зрозуміла натяк дуже швидко.

— Музики. Таки-так.

— Ходіть перекажіть вашому вельможному чоловікові та домовтеся зі співцем, — заохотила Серсея. — Ви, пане Озмунде, лишіться. Нам треба чимало обговорити. Мені також знадобиться Кайбурн.

На жаль, на раптове замовлення королеви у кухні не знайшлося дикого вепра, а висилати мисливців бракувало часу. Тому кухарі забили одну зі свиней замкового господарства і спекли окіст, приправлений гвоздиками, медом та сушеними вишнями. Довелося Серсеї вдовольнитися, хай як їй кортіло іншого. Потім вони їли печені яблука з гострим білим сиром. Пані Таена проковтнула усе до шматочка — не те що Ортон Добромир, чиє кругле обличчя мінилося плямами, блідло та пітніло весь час від юшки до сиру. Він пив багато вина і крадькома кидав погляди на співця.

— Так шкода нашого князя Гиліса, — мовила нарешті Серсея. — Все ж смію сказати, ніхто з нас не сумуватиме за його кашлем.

— Авжеж не сумуватиме. Певна річ.

— Нам знадобиться новий скарбничий. Якби не заворушення у Долині, я б відкликала звідти Петира Баеліша, але... Маю на думці спробувати пана Гариса на новій посаді. Авжеж він упорається не гірше за Гиліса. Цей хоч не кашляє.

— Пан Гарис — Правиця Короля, — заперечила Таена.

«Пан Гарис — заручник, і то поганенький. Навіть із цим не впорався.»

— Час Томенові мати сильнішого та рішучішого Правицю.

Князь Ортон підняв очі з-над кухля з вином.

— Рішучого. Аякже. — Він завагався. — Кого ви...

— Вас, ясний пане. Це ж ваша кров. Ваш дід посів місце мого батька як Правиця Аериса.

З Овейна Добромира була така сама заміна Тайвинові Ланістеру, як з віслюка —

лицарському огиреві. Щоправда, Овейн був уже старий і нікчемний, коли Аерис підніс його до високої честі — вдачею згідливий та привітний, але геть ні на що не здатний. Його онук був молодший, а ще... «Він має сильну та рішучу дружину.» Шкода, що Таена не могла служити Правицею — вона мала мужності втричі проти свого чоловіка, а ще вдосталь доброго гумору та розважливості. Але жінка, ба більше — народжена у Мирі — на високу посаду не годилася; доводилося терпіти Ортона і сподіватися на краще.

— Не маю сумніву, що ви впораєтеся ліпше за пана Гариса. — «Вміст мого нічного горщика впорається ліпше за пана Гариса.» — То ви згодні послужити престолові?

— Я... певно, що згодний. Ваша милість роблять мені велику честь.

«Більшу, ніж ти заслуговуєш.»

— Ви добре послужили мені юстиціарієм. І продовжите вірну службу... в тяжкі часи, що чекають попереду.

Побачивши, що Добромир зрозумів натяк,

королева з посмішкою обернулася до співця.

— І вас теж варто винагородити за солодкі пісні, що ними ви присмачили нашу вечерю. Боги обдарували вас великим хистом.

Співець уклонився.

— Ваша милість дуже добрі.

— Не добра, — мовила Серсея, — лише правдива. Таена каже, вас кличуть Блакитним Бардом.

— Саме так, ваша милосте.

Співець мав на собі чоботи гарно вичиненого блакитного сап'яну, штани тонкої блакитної вовни. Каптан на ньому був світло-блакитного шовку з розрізами лискучого блакитного єдвабу. Він навіть волосся пофарбував блакитним, на кшталт тирошійців — довге і кучеряве, воно спадало на плечі й пахкотіло, наче скупане у трояндовій воді. «З блакитних троянд, без сумніву. Ну хоч зуби він має білі — і на тім дяка.» Зуби співець мав рівні та гарні, жодного кривого чи гнилого.

— Ви маєте інше ім'я?

На щоках співця з'явилася рожева барва.

— Хлопчиною я звався Гаком. Селянам-плугарям таке ім'я пасує, але співцеві...

Очі Блакитний Бард мав того самого кольору, що й Роберт. Вже за це вона його ненавиділа.

— Легко зрозуміти, чому ви є улюбленцем пані Маргерії.

— Її милість теж дуже добрі. Кажуть, я дарую їм велику насолоду.

— О, я цього певна. Можна подивитися вашу лютню?

— Коли ласка вашої милості.

За чемністю почулося легке занепокоєння, але лютню він віддав — королеві у проханні не відмовляють.

Серсея смикнула струну і посміхнулася, почувши її звук.

— Солодко і сумно. Наче у коханні. А скажіть-но мені, Гаку... ви вперше лягли з Маргерією в ліжко перед її весіллям з моїм сином чи вже після?

Якусь мить він нічого не розумів. А коли втямив, то вирячив очі.

— Вашу милість хтось обманює. Присягаюся, я ніколи...

— Брехня!

Серсея щосили загилила лютнею співцеві поперек обличчя. Фарбоване дерево вибухнуло дощем друзок і трісок.

— Князю Ортоне! Покличте мою сторожу і заберіть цю огидну істоту до підземелля!

Обличчя Ортона Добромира спітніло з жаху.

— Та це ж... небачена річ... він зважився спокусити королеву?!

— Боюся, чи не сталося навпаки. Так чи інакше, він є зрадником. Далі хай співає своїх пісень князеві Кайбурну.

Блакитний Бард пополотнів.

— Ні! — Кров капотіла з його губи, розсіченої лютнею. — Я ніколи...

Коли Добромир ухопив його за плече, співець заверещав:

— Мати, змилуйся, ні-і-і!

— Я тобі не мати, — відповіла йому Серсея.

Навіть у чорному підземеллі вони довго чули від нього лише заперечення, молитви та

благання змилюватися. Невдовзі кров бігла йому підборіддям з вибитих і зламаних зубів; співець тричі змочив свої сині штани, але й далі брехливо наполягав, що ні в чому не винний.

— Чи можливо, що ми схопили не того співця? — запитала Серсея.

— Все можливо, ваша милосте. Але не бійтеся. Ця людина у всьому зізнається ще до ранку.

Внизу, в підземеллі, Кайбурн носив на собі вовну грубого плетіння і шкіряний фартух коваля. Блакитному Бардові він сказав лагідним, співчутливим голосом:

— Даруй сторожі за їхню грубість. Ніхто не навчив їх чемних звичаїв. Ми лише хочемо дізнатися від тебе правду.

— Я сказав вам усю правду, — схлипнув співець.

Залізні кайдани міцно тримали його на холодній кам'яній стіні.

— А ми певні іншого.

Кайбурн тримав у руці бритву, чие лезо

тьмяно блищало у світлі смолоскипів. Нею він почав зрізати з Блакитного Барда одяг, доки на голому тілі не лишилися самі високі блакитні чоботи. Серсея звеселилася, побачивши рясну брунатну кущавину між його ніг.

— Ну ж бо, розкажи, як ти розважав малу королеву! — наказала вона.

— Я ніколи... я співав, та й усе, співав і грав. Її панянки вам розкажуть. Вони завжди були з нами. Сестри у перших.

— Котру з них ти спізнав тілесно?

— Жодну! Я ж лише співець. Благаю вас!

Кайбурн мовив:

— Ваша милосте... можливо, цей бідолаха лише співав для Маргерії, поки вона бавилася з іншими коханцями?

— Ні! Благаю! Вона ніколи... я співав, лише співав...

Князь Кайбурн пробіг долонею по грудях Блакитного Барда.

— Чи брала вона твої соски до рота під час любощів?

Він узяв один із них великим і вказівним

пальцями та добряче крутнув.

— Дехто з чоловіків таке полюбляє. Соски в них такі ж чутливі, як жіночі.

Зблиснула бритва, співець заверещав. На його грудях заплакало кров'ю мокре червоне око. Серсеї стало млосно. Якійсь частці душі закортіло відвернути очі, заплющити їх, припинити усе. Але вона була королевою, а перед нею висів зрадник. «Князь Тайвин очей би не відвернув.»

Зрештою Блакитний Бард розповів їм усе своє життя аж до перших іменин. Його батько був бондарем, і малого Гака вивчив своєму ремеслу, та коли хлопчина підростав, то знайшов у собі схильність робити лютні замість барил. Коли йому було дванадцять, він утік з дому разом з гуртом мандрівних музик, яких почув на ярмарку. Він об'їздив половину Обширу, а потім прибув до Король-Берега у сподіваннях вислужити милість при дворі.

— Милість? — засміявся Кайбурн. — Отак це тепер називають жінки? Боюся, друже, ти вислужив її забагато... і не в тої королеви. Бо

справжня королева стоїть перед тобою.

«О так.» Серсея поклала всю вину на Маргерію Тирел. Якби не вона, Гак прожив би довге плідне життя, бринькав би собі пісеньки, тішився доньками рільників та свинопасів. «Лише її змови та зради змусили мене до цього жахіття. Вона заплямувала мене своїми гріхами.»

До світанку в високих чоботях співця хлюпала його кров. Зате вони дізналися, як Маргерія пестила себе, спостерігаючи, що її сестри роблять йому вустами. Іншим разом він співав їй, поки вона вдовольняла свою хіть з іншими коханцями.

— Хто вони були? — завимагала королева, і Гак-неборак назвав пана Таллада Високого, Ламберта Червонокрута, Джалабара Ксого, близнюків Рожвинів, Озnea Кіптюга, Гуго Стрімчака і Лицаря Квітів.

Серсея відчула незадоволення. Плямувати ім'я переможця Дракон-Каменя вона не зважувалася. Та й не повірить такій брехні жодна людина, що знає пана Лораса. Рожвинів

замішувати теж не можна. Без Вертограду та його кораблів держава не мала надії здихатися того Еуруна з його воронячим оком і клятими залізниками.

— Ти лише плюєш нам у обличчя імена чоловіків, які чув у її покоях. А нам потрібна правда!

— Правда...

Гак зиркнув на неї єдиним блакитним оком, яке йому лишив Кайбурн. Кров надималася пухирями у дірках, що лишилися замість передніх зубів.

— Я, напевне... щось не те пригадав...

— Горас і Гобер тут ні до чого, адже так?

— Ні до чого, — визнав він. — Їх там не було.

— Що ж до пана Лораса... я упевнена, Маргерія щосили намагалася приховати свої походеньки від чесного та відважного брата.

— Саме так. Я тепер згадав. Якось я мусив ховатися під ліжком, коли до неї приходив пан Лорас. «Він не повинен дізнатися» — так вона казала.

— Оця пісня мені більше до смаку.

Славне і могутнє панство у цій справі краще не згадувати. Щодо решти... Пан Таллад був заплотний лицар, Джалабар Ксого — вигнанець і жебрак, Стрімчак — лише один з охоронців малої королеви. «А Озней — вишенька на пирозі.»

— Я знаю, як тобі полегшало, коли ти сказав правду. Ліпше тобі міцно її пам'ятати, коли Маргерію приведуть до суду. Якщо ти там знову почнеш брехати...

— Не почну! Я скажу всю правду! А потім...

— Потім тобі дозволять вдягти чорне. Даю в тім своє слово. — Серсея обернулася до Кайбурна. — Подбайте про його рани. Вимийте, перев'яжіть, дайте макового молочка від болю.

— Ваша милість дуже добрі. — Кайбурн кинув скривавлене лезо у відерце з оцтом. — Але Маргерія може зацікавитися, куди подівся її бард.

— Співці з'являються і зникають. Такий вже їхній перемінливий норов. Це кожен знає.

Поки Серсея дерлася темними кам'яними сходами з темних кам'яних мішків, то геть засапалася. «Треба відпочити.» Добувати правду — тяжка праця. А що мало бути далі — того вона навіть страхалася. «Я маю бути сильною. Те, що я маю зробити — заради Томена і держави.» Шкода, що Маггі-Жаба вже померла. «Сцяти я хотіла на твоє пророцтво, стара курво. Хай мала королева і молодша за мене, але ніколи не була вродливіша, а скоро буде мертва.»

Пані Добромир чекала у опочивальні. Стояла глупа ніч; до світанку лишалося менше часу, ніж минуло від сутінок. Джоселин та Доркас спали, але Таена чекала нашорошена.

— Жахливо було, так? — спитала вона.

— Вам краще не знати. Я хочу спати, але боюся побачити сни.

Таена попестила їй волосся.

— Це все заради Томена.

— Я знаю. Тільки заради нього. — Серсея здригнулася. — Мені горлянка пересохла. Будьте ласкаві, сонечко, налейте трохи вина.

— Заради вашої ласки. Лише її я бажаю в усьому світі.

«Брешеш.» Королева знала, чого бажає Таена. Та не переймалася. Хай пускає на неї слину — вірніша буде, разом з чоловіком. У світі, повному зради, така вірність варта була кількох поцілунків. «Та й не гірша вона у ліжку за більшість чоловіків. Принаймні хоч черево мені не надме.»

Вино допомогло, хай і не досить.

— Почуваюся загідженою, — поскаржилася королева, стоячи біля вікна з келихом у руці.

— Купіль вас заспокоїть, моя мила.

Пані Добромир розбудила Доркас та Джоселин і послала по гарячу воду. Поки купільницю наповнювали, вона допомогла королеві роздягтися, розплутуючи шворки вправними пальцями і лагідно стягуючи сукню з плечей. Потім ковзнула геть з власної сукні й лишила її купою на підлозі.

Вони удвох з насолодою розділили купіль; Серсея відкинулася Таені у обійми.

— Томена слід позбавити найгіршого у цій

справі, — сказала вона мирійці. — Маргерія досі тягає його щодня до септу просити богів про зцілення брата.

Лорас не припиняв відчайдушно чіплятися за життя, чим дуже дратував королеву.

— І сестри її теж йому до вподоби. Тяжко буде королю втратити їх усіх.

— А всі три, може, і не винні, — припустила пані Добромир. — Чого там, одна з них могла і не брати участі. Наприклад, якщо котрась соромилася і гидувала речами, які побачила...

— ...то її можна переконати свідчити проти решти. Чудова думка, але ж котра з них невинна?

— Алла.

— Ота, що її не видно і не чутно?

— То так здається. Насправді не видно і не чутно її хитрощів і лукавства. Залиште її мені, солодка моя.

— Охоче залишаю.

Самих по собі зізнань Блакитного Барда було геть не досить. Зрештою, брехнею та плітками співці заробляють собі на життя. Алла

Тирел, якщо Таена зможе з нею домовитися, дуже б допомогла справі. Пан Озней теж зізнається. Решті слід дати зрозуміти, що лише через спокуту гріхів вони зможуть вислужити пробачення короля і Стіну. Джалабар Ксого охоче розкаже всю правду, яку треба. Щодо решти вона не була така певна, але ж Кайбурн добре вміє переконувати...

Над Король-Берегом світало, коли вони вибралися з купелі. Шкіра королеви була біла і бігла зморшками від довгого сидіння у воді.

— Лишіться зі мною, — сказала вона Таені.
— Не хочу спати на самоті.

Вона навіть проказала молитву, перш ніж вповзти під ковдри — благала Матір про солодкі сни.

Проте молитва виявилася марною; боги оглухли до її прохань. Серсея знову побачила себе у кам'яному мішку, лише тепер вона висіла на стіні замість співця. Вона була гола, а з кінчиків грудей капотіла кров — Біс відірвав їй соски зубами.

— Благаю! — скиглила вона. — Благаю,

тільки не дітей! Не шкодь моїм дітям!

Але Тиріон лише вишкірявся. Він теж був голий, укритий цупкою шерстю і схожий радше на мавпу, ніж на людину.

— Ти побачиш їхнє вінчання на царство, — сказав він, — а потім їхню смерть.

Карлик схопив її скривавлену грудь до рота і почав смоктати. Біль прорізав її наскрізь, наче розпечений ніж.

Вона прокинулася, здригаючись у Таєниних обіймах.

— Страшний сон, — кволо пробурмотіла королева. — Я кричала? Прошу вибачити.

— При світлі дня сни обертаються на порох. Знову карлик? Чому він так лякає вас, цей маленький недолугий чоловічок?

— Він мене вб'є. Це було провіщено, коли мені було десять років. Я хотіла знати, за кого вийду заміж, та вона мені сказала...

— Вона?

— Маєгі.

І раптом слова полилися з неї водоспадом. У голові крутилася згадка, як Мелара Вичерпій

наполягала, що коли не згадувати про пророцтво, то воно і не справдиться. «Та в колодязі вона чогось не мовчала. А волала і верещала.»

— Валонкар — це Тиріон, — мовила Серсея. — Ви знаєте таке слово у Мирі? Воно високовалерійське, означає «менший брат».

Про це вона дізналася в септи Саранели після того, як потонула Мелара.

Таена взяла її за руку і попестила.

— То була зла, негідна баба. Стара, хвора, бридка душею і тілом. А ви були юні, прекрасні, повні життя і гонору. Ви казали, вона жила у Ланіспорті. А отже, знала про карлика і смерть вашої паніматки. Істота не посміла відверто завдати вам удару з огляду на ваш стан і могутнє ім'я, тому спробувала поранити своїм гадючим язиком.

«А чи справді?» Серсеї так кортіло повірити.

— Але ж Мелара загинула саме так, як їй було провіщено! А я не побралася з принцом Раегаром. А Джофрі... карлик убив мого сина просто в мене на очах!

— Одного сина! — відповіла пані Добромир.
— Але ви маєте іншого, любого і сильного, і ніколи не дозволите, щоб його спіткало лихо.

— Ніколи, поки живу на світі!

Сказавши це вголос, вона повірила, що так і буде. «При світлі дня сни обертаються на порох. Так.» Ззовні крізь хмарну імлу сяяло вранішнє сонце. Серсея вислизнула з-під ковдр.

— Цього ранку я снідатиму з королем. Хочу бачити сина.

«Все, що я роблю, робиться заради нього.»

Томен допоміг їй трохи опанувати себе. Ніколи ще він не здавався їй таким рідним і коханим, як того ранку, коли теркотів про своїх кошенят, капотячи медом на окраєць свіжого чорного хліба щойно з печі.

— Мій хоробрий лицар, пан Хапко, упіймав мишку, — розповів він, — але хитромудра панна Вусатка забрала її в нього.

«Я ніколи не була така мила та невинна, — подумала Серсея. — Як йому правити цим жорстоким королівством?» Мати у ній прагнула понад усе захистити його, порятувати... але

королева у ній знала, що йому час загартуватися, інакше Залізний Престол пошматує його і зжере.

— Пан Хапко має навчитися захищати те, що належить йому, — мовила Серсея. — У цьому світі слабкі завжди стають жертвами сильних.

Король поміркував над почутим, злизуючи мед з пальців.

— Коли пан Лорас повернеться, то навчить мене битися списом, мечем і телепнем незгірш себе самого.

— Ти навчишся битися, — пообіцяла королева, — та не в пана Лораса. Він не повернеться, Томене.

— Маргерія каже, що повернеться. Ми молимося за нього. Ми благаємо Матір зглянутися, а Воїна — дати йому сили. Елінора каже, що це найважча битва пана Лораса за все його життя.

Королева пригладила йому волосся — м'які золоті кучері, що нагадували їй про Джофа.

— То по обіді ти теж підеш до своєї

дружини та її сестер?

— Сьогодні не піду. Вона сказала, що має постувати і очищатися.

«Постувати і очищатися... авжеж, для Дівиного Дня!» Вже багато років Серсея не мусила відзначати цей святий день. «Тричі заміжня, і прикидається невинною дівою? Пхе!» Скромно і побожно вбрана у все біле, мала королева поведе своїх квочок до Септу Баелора запалити високі білі свічки коло ніг Діви і розвісити пергаменові намиста на її святій шиї. «Принаймні когось із квочок.» У Дівин День вдовицям, матерям та хвойдам вхід до септів було заборонено — так само, як і чоловікам — щоб не поганити блюзнірством священні псалми невинності. Лише цнотливі діви могли...

— Матінко? Чи я сказав щось погане?

Серсея поцілувала сина у чоло.

— Ти сказав дещо дуже мудре, любий мій. Тепер біжи, пограйся з кошенятами.

По сніданкові вона покликала до себе у світлицю пана Ознея Кіптюга. Той з'явився

просто з дворища, спітнілий і втомлений, а коли ставав на коліно, то роздягнув її очима, як робив завжди.

— Підведіться, лицарю, і сядьте тутечки, поруч зі мною. Колись ви добре мені послужили, та зараз на вас чекає дещо важче.

— В мене теж отут дещо зачекалося.

— Те почекає ще трохи. — Вона легенько пробігла пальцями по його рубцях. — Пригадуєте ту хвойду, що подарувала вам оце? Я віддам вам її, коли ви повернетесь зі Стіни. Хочете таку нагороду?

— Я хочу лише вас.

Це була правильна відповідь.

— Спершу ви мусите сповідати вашу зраду. Гріхи людини, залишені незціленими, отруять їй душу. Я знаю, як важко вам жити з тим, що ви зробили. Час уже позбавитися важкого сорому.

— Сорому? — Озней геть збентежився. — Та я ж казав Озмундові — Маргерія лише дражниться. Ніколи не дозволяє мені більше, ніж...

— Який лицарський вчинок — захищати жінку, — перервала його Серсея, — але ж ви надто побожний лицар, щоб далі жити у гріху та злочині. Ви маєте піти до Великого Септу Баелора негайно ж, нині уночі, і там звернутися до верховного септона. Коли гріхи людини такі чорні й неосяжні, лише його пресвятість власною особою зможе врятувати її від пекельних мук. Розкажіть йому, як ви брали до ліжка Маргерію та її сестер у перших.

Озней кліпнув очима.

— Що, і сестер теж?!

— Меггу та Елінору, — вирішила Серсея, — але не Аллу.

Дрібні подробиці робили всю оповідку вірогіднішою.

— Алла завжди сиділа, плакала і благала інших припинити грішити.

— То лише Меггу та Елінору? Або і Маргерію?

— Авжеж Маргерію. Саме вона все почала.

Серсея розповіла йому свій задум від початку до кінця. Поки Озней слухав,

розуміння потроху наповзало йому на обличчя. Щойно королева скінчила, він мовив:

— Коли їй зітнуть голову, хочу отримати від неї той поцілунок, якого досі не дочекався.

— Цілуватимете, скільки схочете.

— А тоді на Стіну?

— Лише ненадовго. Томен — добросердий король.

Озней пошкріб собі щоку з рубцями.

— Зазвичай, коли я брешу про якусь жінку, то це вона розповідає, що я її... ну той... а я кажу, що ні. А тут така справа... мушу збрехати не комусь, а верховному септонові! Хіба за таке не потрапляють до пекла? Аж до найглибшого?

Королева широко розкрила очі. Останнє, чого вона чекала від Кіптюга, була раптова побожність.

— Ви відмовляєте мені в покорі?!

— Ні. — Озней торкнувся її золотого волосся. — Річ у тім, що найкраща брехня, вона має в собі часточку правди... для присмаку, так би мовити. Ви ж хочете, щоб я розказав, як уграв королеву...

Вона трохи не загилила йому ляпаса. Трохи. Але вже зайшла надто далеко, і надто багато поставила на кін. «Все, що я роблю, робиться заради Томена.» Вона повернула голову, вхопила руку пана Ознея у свої та поцілувала йому пальці. Вони були грубі, шорсткі, вкриті мозолями від меча. «Роберт мав такі самі» — подумала вона.

Серсея закинула йому руки на шию.

— Не хочу робити з тебе брехуна, — прошепотіла вона низьким звабливим голосом. — Дай мені годину і приходь до моєї опочивальні.

— Я вже надто зачекався.

Він просунув пальці під стан її сукні, смикнув, і шовк тріснув так гучно, що Серсея злякалася, чи не почула половина Червоного Дитинця.

— Решту теж знімай, поки я не розірвав, — мовив він. — А корону залиш. Мені до смаку, коли на тобі корона.

Діва у вежі

В'язниця її була зручною і необтяжливою. Аріана шукала у цьому розради. Справді, чого б це батько так дбав про її вигоди, якби готував для неї зрадницьку смерть? «Він не бажає мені смерті, — повторювала вона собі сто разів. — Батько не має в серці такої жорстокості до мене. Я його кров, його пагін, його спадкоємиця, єдина донька.» Якщо буде треба, вона кине́ться під колеса його крісла, визнає провину і благатиме пробачення. І плакатиме. Коли він побачить сльози на її обличчі, то все пробачить.

Але чи пробачить вона собі — цього князівна певна не була.

— Арео, — благала вона свого полонителя під час довгої сухої подорожі від Зеленокрівці назад до Сонцеспису, — повір, я ніколи не

бажала дівчинці зла. Ти маєш мені вірити!

Гота нічого не відповідав, лише бурчав щось під ніс. Аріана відчувала його гнів. Адже Темна Зоря — найнебезпечніший з купки змовників — спромігся утекти. Він перегнав усіх переслідувачів і зник у глибокій пустелі, несучи кров на клинку.

— Ти знаєш мене, сотнику, — казала Аріана, поки котилися версти. — Змалку знаєш. Завжди захищав мене, як матінку, коли приїхав разом з нею з Пана Великого Норвосу служити їй щитом, берегти у чужій землі. Тепер ти потрібен мені. Твоя допомога. Я ніколи не хотіла...

— Що ви хотіли, вже не важить, маленька князівно, — відповідав Арео Гота. — Важить лише те, що ви зробили.

Його обличчя і постава були незворушно-кам'яні.

— Вибачте мені. Великому князеві наказувати, Готі — коритися.

Аріана чекала, що її приведуть перед високий батьків престол під банею олив'яного

скла у Башті Сонця. Але натомість Гота доправив її до Спис-Башти і доручив турботам батькового підстоля Рікассо та пана Манфрея Мартела, каштеляна.

— Князівно, — казав Рікассо, — даруйте старому сліпому за те, що він не дертиметься з вами аж туди. Ці ноги вже не витримають стільки сходинок. Вам приготували покої. Пан Манфрей супроводить вас, і далі ви чекатимете на ласку великого князя.

— Радше скажіть, на неласку великого князя. А чи моїх друзів теж тут замкнуть?

Аріану відділили від Гарина, Дрея та інших бранців, і Гота відмовлявся казати, що з ними зроблять.

— Це вирішувати великому князеві, — нічого іншого вона від сотника не дочекалася.

Пан Манфрей пролив трохи більше світла.

— Їх повезли до Накоту, а звідти кораблем доправлять до Сірої Скрути — чекати, доки великий князь Доран не вирішить їх долю.

Сіра Скрута — то був старий сипкий замок, що стовбичив на скелястому острівці у

Дорнійському морі та слугував в'язницею найницішим злочинцям, куди їх відсилали догнивати останні дні життя.

— То панотець хочуть їхньої смерті? — скрикнула Аріана, відмовляючись вірити. — Але ж усе вчинене ними було з любові до мене! Якщо батько прагнуть крові, хай візьмуть мою!

— Ваша воля, князівно.

— Я хочу побалакати з батьком!

— Великий князь знають.

Пан Манфрей узяв її попід руку і повів угору сходами — вище й вище, доки подих не здушило у грудях. Спис-Башта мала заввишки півтори сотні стоп; Аріанина келія розташувалася майже нагорі. Аріана пильно роздивлялася кожні двері, які проминала, питаючи себе, чи не тут замкнено одну з Піщаних Змійок.

Коли її власні двері зачинили і замкнули, Аріана заходилася досліджувати нове помешкання. Її в'язниця була велика, простора, добре провітрена, і вигод їй не бракувало. На підлозі розкинулися мирійські килими, на столі

стояло червоне вино, лежали книжки. В одному кутку знайшовся візерунчастий столик для циваси з фігурами оніксу та слонової кістки, хоча грати їй не було з ким, навіть якби і закортіло. Мала вона і перину для спання, і нужник з мармуровим сидінням, прибраний запашними травами.

Огляд з височіні відкривався неймовірний. Одне вікно визирало на схід, мовби зустрічало вранішнє сонце над морем. Інші дозволяли роздивитися згори Башту Сонця, а за нею — Звивисті Мури та Потрійну Браму.

Дослідження забрало менше часу, ніж ушнувати пару сандалів. Та принаймні хоч ненадовго допомогло стримати сльози. Аріана знайшла балійку, глек прохолодної води, і вмила обличчя та руки. Проте скільки не шкрябай, а душу від горя не відмиєш. «Арисе, — думала вона, — мій білий лицарю.» Очі налилися слізьми... і раптом вона заплакала, здригаючись усім тілом — пригадала-бо, як важка сокира Готи розтяла плоть і кістки, як відрубана голова летіла у повітрі.

«Навіщо ти це зробив? Навіщо викинув геть своє життя? Я ніколи тебе не просила, ніколи цього не хотіла, я лише хотіла... хотіла... хотіла...»

Тієї ночі вона плакала, доки не заснула... уперше, якщо не востаннє. Та навіть уві сні не знайшла спокою. Їй наснився Арис Дубосерд, що посміхався і казав, як кохає її... а в ньому стирчали арбалетні стріли, і з ран цебеніла кров, перетворюючи білий стрій на червоний. Часточка її розуміла, що це жахіття — розуміла навіть уві сні. «Вранці усе зникне» — казала собі князівна, та коли настав ранок, вона сиділа у своїй келії, пан Арис був мертвий, а Мирцела... «Я ніколи цього не хотіла, ніколи. Я не бажала дівчинці зла. Я лише бажала зробити її королевою. Якби мене не зрадили...»

«Хтось доповів» — так сказав Гота. Згадуючи, вона починала лютувати і нічого не могла вдіяти. Аріана вчепилася за свою лють, підкинула у багаття, що палало в серці. Краще вже лють, ніж сльози, ніж сум, ніж провина. Хтось доповів — хтось із тих, кому вона

довірилася. І з-за цього загинув Аріс Дубосерд. Його вбила не лише сокира сотника, але й шепіт зрадника. Кров, що стікала обличчям Мирцели — то була теж справа рук зрадника. Хтось доповів — хтось із тих, кого вона любила. І то була найгірша рана з усіх.

У ногах ліжка знайшлася кедрова скриня, повна її одягу. Аріана скинула з себе брудне з дороги вбрання, у якому спала, і вдягла найзвабливіше, що змогла знайти — пасма шовку, які все прикривали, але нічого не приховували. Хай великий князь Доран вважає її дитиною, але ж не буде вона вдягатися так, наче й справді ще дитина. Аріана знала, що таке вбрання збентежить її батька, коли той прийде докоряти їй за втечу з Мирцелою. І розраховувала саме на це. «Якщо вже я муситиму плазувати і лити сльози, хай він теж почуватиться ніяково.»

Вона чекала на батька того ж дня, та коли двері нарешті прочинилися, челядь принесла обід.

— Коли я побачу батька? — запитала Аріана,

та ніхто не відповів.

Їй подали козеня, засмажене з медом і лимоном, а до нього — завиванці з виноградного листя, начинка яких складалася з родзинок, цибулі, грибів та вогняних драконоперців.

— Я не голодна! — заперечила Аріана. Її друзі на шляху до Сірої Скрути, напевне, харчуються сухарями та солониною. — Заберіть оце і приведіть мені великого князя Дорана!

Але їжу вони залишили, а батька не привели. За якусь годину голод послабив її рішучість; Аріана сіла та попоїла. Коли ж їжі не стало — не стало і чого робити. Аріана обійшла свою вежу раз, двічі, тричі, потім ще тричі по три рази. Тоді присіла до столика для циваси та ліниво посунула слона. Відтак згорнулася на лаві коло вікна і спробувала почитати книжку, але слова трохи згодом розпливлися перед очима, і Аріана зрозуміла, що знову плаче. «Аресе, любий мій, білий мій лицарю, навіщо ти так учинив? Ти мав би здатися. Я ж пробувала тобі сказати, але слова застрягли в

горлі. Мій відважний дурнику, я не хотіла твоєї смерті... і Мирцелиної не хотіла... о боги ласкаві, дівчинко...»

Зрештою вона знову заповзла на перину. Світ потонув у темряві; не лишилося робити нічого, крім спати. «Хтось доповів, — подумала вона. — Хтось зрадив.» Гарин, Дрей, Плямиста Сильва були друзями її дитинства, такими ж любими і дорогими, як сестра в перших Тієна. Аріана повірити не могла, що хтось із них її зрадив... та ж тоді лишався тільки Темна Зоря. Але якщо він — зрадник, то чому звернув меча на бідолашну Мирцелу? «Він хотів її вбити, не коронувати — просто так мені й сказав у Шандра-Камені. Саме так, казав він, я напевне отримаю ту війну, якої так прагну.» Але який зиск тоді Дейнові зі зради? Якщо саме пан Герольд — хробак у яблуці, навіщо йому здійсмати меча на Мирцелу?

«Хтось доповів.» А чи не міг це бути пан Арис? Чи не перемогло почуття провини в душі білого лицаря навіть його палку хіть? Невже він любив Мирцелу більше за неї і зрадив свою

князівну заради своєї принцеси? А потім так засоромився скоєного, що викинув своє життя геть на Зеленокрівці, аби лише не жити спаплюженим ганьбою?

«Хтось доповів.» Ось прийде батько — тоді вона дізнається, хто саме. Проте князь Доран наступного дня не з'явився. І наступного теж. Князівні лишалося міряти кроками покій, плакати і ятрити рани. При світлі дня вона силувалася читати, але книжки, залишені в кімнаті, були на смерть нудні: старезні описи давньої історії та чужинських земель, збірки мап, сухіший за пустелю огляд дорнійського законодавства, «Семикутна зірка», «Життя верховних септонів»... і нарешті, велетенська розвідка про драконів, так майстерно написана, що вони здавалися читачеві не цікавішими за жаб. Аріана багато б віддала за примірник «Десяти тисяч кораблів» або «Коханих королеви Німерії» — аби ж зайняти чимось думки і втекти уявою з вежі хоч на годину або дві. Але таких розкошів їй не дозволили.

З лави попід вікном їй досить було одного

погляду, щоб уздріти під собою велику баню з золота і кольорового скла, звідки правив своїм господарством її батько. «Невдовзі він мене прикличе» — казала собі Аріана щоразу, як її бачила.

Гостей до неї не пускали, тільки челядь: Борса з жорсткою щетиною на підборідді, високого і статечного Тимоха, сестер Морру та Мелею, гарненьку невеличку Кедрю, стару Беландру, що служила покоївкою ще матері Аріани. Слуги приносили страви, міняли постіль, випорожнювали горщик з-під нужника, та жоден нічого не казав. Коли Аріана хотіла ще вина, його приносив Тимох. Коли вона бажала улюбленої їжі — смокв, оливок чи перцю, натоптаного сиром — варто було сказати Беландрі, і все миттю з'являлося. Морра та Мелея забирали брудний одяг і повертали його чистим та свіжим. Щодвадні їй робили купіль; мала сором'язлива Кедра терла милом спину і допомагала розчесати волосся.

Але крім служби, ніхто не мав для Аріани ані слова, жоден не зіволів хоч прохопитися

про те, що відбувалося за стінами її в'язниці з пісковичного каменю.

— Чи спіймали Темну Зорю? — запитала вона Борса одного дня. — Чи ще полюють?

Слуга відвернувся спиною і пішов геть.

— Ти оглух? — визвірилася на нього Аріана. — Ану повернися і відповідай, я наказую!

Єдиною відповіддю їй був стукіт зачинених дверей.

— Тимоше, — спробувала вона іншим разом, — що сталося з принцесою Мирцелою? Я ніколи не хотіла їй зла.

Востаннє вона бачила малу принцесу дорогою назад до Сонцеспису. Надто слабка, щоб їхати верхи, Мирцела подорожувала ношами. Голову їй там, де лишив сліди меч Темної Зорі, вкривали шовкові перев'язки; зелені очі палали лихоманкою.

— Скажи, що вона жива, благаю! Що поганого в тому, щоб я дізналася? Розкажи, як вона почувається!

Але Тимох нічого не відповідав.

— Беландро, — спробувала Аріана ще за

кілька днів, — якщо ти колись любила мою ясновельможну паніматку, зглянься на її бідолашну дочку і скажи, чи прийдуть пан батько мене побачити. Благаю тебе! Благаю!

Проте й Беландра наче язика загубила.

«Оце такі тортури вигдав мені батько? Не гаряче залізо і не дибу, а просту мовчанку?» Це так було схоже на Дорана Мартела, що Аріана аж зареготала. «Хитрість, схожа на дурість.» І вирішила надалі втішатися спокоем та не гаяти подарованого часу, щоб зцілитися і зміцнити себе для прийдешніх випробувань.

Аріана розуміла, що вічно лементувати за паном Арисом є безглуздо. Натомість вона примусила себе думати про Піщаних Змійок, а надто про Тієну. Аріана любила всіх своїх сестер-байстрючок: від колючої, гарячої норовом Обари до малої Лорези, якій ледве виповнилося шість. Але так сталося, що Тієна завжди була її улюбленицею — наче рідна сестра, якої вона не мала. До власних братів князівна близька не була: Квентин жив у замку князя Крицака, а Тристан був замолодий. Ні,

скільки вона пам'ятала, її товариство складалося з Тієни, Гарина, Дрея та Плямистої Сильви. Інколи до їхніх розваг приєднувалася Нім, та й Сарела вічно пхала носа, куди не просили, але майже все інше вони завжди робили уп'ятьох: плюхалися у ставках Водограйних Садів, кидалися у запеклі битви верхи на голих плечах одне одного. Вони з Тієною разом навчилися читати, разом їздити верхи, разом танцювати. Коли Аріані було десять, вона вкрала глек вина, і вони разом напилися. Вони разом поділяли страви, ділили постіль, ділилися прикрасами. Першого свого чоловіка вони теж хотіли поділити, але Дрей занадто збудився і обляпав Тієні пальці тієї самої миті, коли вона звільнила його зі штанів. «Небезпечні в неї руки.» Спогад змусив її посміхнутися.

Що більше Аріана думала про своїх сестер, то більше сумувала за ними. «Хтозна — може, вони сидять просто піді мною.» Тієї ж ночі Аріана спробувала постукати по підлозі підбором сандалі. Коли ніхто не відповів, вона

вивісилася з вікна і подивилася униз. Там були інші вікна, менші за її, деякі — просто стрілецькі бійниці.

— Тієно! — покликала вона. — Тієно, ти там? Обаро, Нім! Ви мене чуєте? Еларіє? Хто-небудь! ТІЄНО!

Половину ночі князівна провисіла з вікна, закликаючи, аж доки горлянка не всохла. Та відповіді не було, і це налякало її так, що не сказати. Якби Піщані Змійки сиділи у Спис-Башті, вони б напевне почули її воання. То чому не відповіли? «Якщо батько щось їм зробив, ніколи йому не пробачу, ніколи» — твердо сказала вона собі.

Коли минуло два тижні, терпець Аріани вже висів на тонюсінькій ниточці.

— Я бажаю говорити з моїм батьком негайно! — наказала вона Борсові найвладнішим своїм голосом. — Веди мене до них!

Але слуга нікуди її не повів.

— Я готова бачити великого князя, — сказала вона Тимохові, але той відвернув лице,

наче й не чув.

Наступного ранку Аріана чекала коло дверей, коли вони відчиняться, і кинулася повз Беландру, перекинувши на стіну таріль гостро приправленої яєшні. Але стражники упіймали її, не встигла вона і двох сажнів подолати. Їх Аріана теж знала, проте й вони лишилися глухі до її вмовлянь, а просто відтягли назад до помешкання, байдужі до хвицяння і викручування.

Тоді Аріана вирішила, що має грати якимось вигадливіше. Найпевнішою її надією була Кедр — юна, недосвідчена дівчина, що мала легко піддаватися впливу. Гарин колись хвалився, що брав її до ліжка, пригадала Аріана. І наступного разу, коли принесли купіль, почала з Кедрою, що терла їй плечі милом, розмову про все і ніщо.

— Я знаю, що тобі наказали не говорити до мене, — мовила Аріана. — Та ніхто не заборонив мені говорити до тебе.

Вона розмовляла про денну спеку, про те, що їла минулого вечора, яка повільна та

незграбна стала бідолашна Беландра. Князь Оберин озброїв усіх своїх доньок, щоб не були беззахисні... але Аріана Мартел не мала іншої зброї, крім власної хитромудрості. Тому вона посміхалася, приманювала і причаровувала, і нічого не просила в Кедри навзамін — ані слова, ані кивка головою.

Наступного дня за вечерею вона знову теревенила до дівчини, поки та подавала страви. Цього разу Аріана навмисне згадала Гарина. Кедр підняла вгору очі, зашарілася і трохи не пролила вино. «Отже, таки-так?» — подумки всміхнулася Аріана. І під час наступного купання завела мову про своїх ув'язнених друзів, а надто Гарина.

— За нього я боюся найбільше, — довірливо зізналася вона служниці. — Сирітки — люди вільного духу, живуть мандрами. Гарин не може без сонячного світла і чистого повітря. Якщо замкнути його у вогкій кам'яній цюпі, як він виживе? У Сірій Скруті йому й року не перетягнути.

Кедра не відповіла, та коли Аріана

підводилася з води, дівчина зблідла, наче смерть, і скрутила губку так відчайдушно, що мило з водою линуло на мирійський килим. І все ж, щоб остаточно прибрати її до рук, знадобилося ще чотири дні й дві купелі.

— Благаю, — нарешті прошепотіла Кедра, коли Аріана малювала перед нею барвисту картину: як Гарин викидається з вікна в'язниці, щоб востаннє перед смертю відчутти смак волі. — Ви маєте допомогти йому. Благаю, не дайте йому померти.

— Замкнена тут, я нічого не можу, — прошепотіла Аріана у відповідь. — Батько не хочуть мене бачити. Лише ти можеш врятувати Гарина. Ти кохаєш його?

— Так, — прошепотіла Кедра, зашарівшись. — Але як я можу допомогти?

— Передай листа від мене, — мовила князівна. — Зробиш? Піддаси себе небезпеці... заради Гарина?

Кедра широко розплющила очі й кивнула.

«Отже, маю собі крука, — подумала Аріана, шалено радіючи, — але кому його надіслати?»

Єдиний зі змовників, хто уникнув тенет її батька, був Темна Зоря. Але дотепер пана Герольда могли вже схопити. А якщо й ні, він напевне утік з Дорну.

Наступна її думка була про Гаринову матір та сиріток Зеленокрівці. «Ні, не вони. Потрібен хтось, наділений справжньою силою та владою. Той, хто не доклав руки до нашої змови, але має причину нам співчувати.» Вона вже була подумала про власну матір, але пані Меларіо перебувала в далекому Норвосі. Та й великий князь Доран вже багато років не дослухався до своєї дружини. «Ні, вона не годиться. Потрібен хтось із зацного панства — такий могутній, щоб схилив батька звільнити мене.»

Наймогутнішим у дорнійському панстві був князь Андерс Крицак, Крулекров, господар на Крицаку, Оборонець Камінного Шляху. Але Аріана стереглася просити допомоги в людини, що виховувала її брата Квентина. «Ні.» Брат Дрея, пан Дезієл Далт, колись шукав її руки, проте був надто вірний підданий, щоб піти проти свого зверхника. До того ж... хай Лицар

Лимоннику і налякав би когось із дрібніших панів, йому бракувало сили протистати самому великому князю дорнійському. «Ні.» Батько Плямистої Сильви не годився з тієї ж причини. «Ні.» Зрештою Аріана вирішила, що має дві надії, які чогось варті: Гармен Уллер, князь у Геєнні, та Франклин Раріг, князь у Небосязі, Оборонець Великокняжого Проходу.

«Половина Уллерів і половинки розуму не має, — казало прислів'я, — а друга половина — геть божевільна.» Еларія Піщанець була тілесною донькою князя Гармена. Вона зі своїми малими сиділа в ув'язненні так само, як решта Піщаних Змійок. Князь Гармен мав з того лютувати, а Уллери, коли лютували, бували небезпечні. «Можливо, занадто небезпечні.» Князівна не хотіла піддавати небезпеці ще більше людських життів.

Князь Раріг — то мав бути безпечніший вибір. Його ще кликали Старим Яструбом. Князь ніколи не ладнав з Андерсом Крицаком — між їхніми домами точилася тисячолітня ворожнеча, відколи Рароги віддали перевагу

Мартелам над Крицаками у війні королеви Німерії. Близнючки Раріг були відомі як добрі приятельки панни Нім. Але чи важило те насправді для Старого Яструба?

Скласти таємного листа в Аріани забрало багато днів. «Дайте людині, що принесе вам цього листа, сто срібних оленів» — почала вона, в такий спосіб заохочуючи гінця доправити листа читачеві. Далі Аріана написала, де вона знаходиться, і попрохала про порятунок. «Хай хто звільнить мене з цієї в'язниці, його не буде забуто, коли мені настане час виходити заміж.»

«Від такої обіцянки сміливці мають аж забігати.» Якщо великий князь Доран не має наміру позбавити її спадку, вона лишиться законною його наступницею в Сонцеспісі; той, хто з нею побереться, одного дня правитиме Дорном на сусідньому престолі. Аріана плекала надію, що рятівник виявиться молодшим за тих сивих старців, яких батько підсовував їй багато років поспіль.

— Хочу мати чоловіка з зубами! — мовила

вона батькові, коли відмовляла останньому.

Пергамену Аріана прохати не наважувалася, щоб не будити підозри своїх полонителів, тому написала листа на берегах сторінки, видертої з «Семикутної зірки», і пхнула у Кедрину долоню наступного купельного дня.

— Біля Потрійної брами є місце, де каравани беруть запаси, перш ніж рушати у глибокі піски, — розказала їй Аріана. — Знайди мандрівників, що прямують до Великокняжого Проходу, і пообіцяй сто срібних оленів, якщо вони доправлять листа до рук князю Рарогові.

— Зроблю. — Кедра сховала листа під сукню. — Знайду когось, панно, ще до заходу сонця.

— Гарзд, — відповіла Аріана. — Розкажеш завтра, що сталося.

Але назавтра дівчина не повернулася. І наступного дня теж. Коли настав час Аріані купатися, купільницю наповнили Морра та Мелея; вони ж потерли їй спину і розчесали волосся.

— Чи не захворіла Кедра, часом? — спитала

вона, але відповіді не отримала.

«Її схопили, — крутилася у голові одна думка. — Як інакше?»

Тієї ночі вона майже не спала, боячись того, що може статися далі. Коли вранці Тимох приніс сніданок, Аріана попрохала про зустріч з Рікассо замість батька. Вочевидь, вона не мала способу примусити великого князя Дорана відвідати її, але простий управитель не міг не з'явитися на заклик спадкоємиці Сонцеспису...

...і все ж не з'явився.

— Ти переказав Рікассо, що я тобі веліла? — завимагала вона від Тимоха, коли побачила його наступного разу. — Ти сказав, що я маю в ньому потребу?

Не отримавши відповіді, Аріана захопила дзбан червоного вина і вилила йому на голову. Челядник відступив, капотячи вином на підлогу, з виразом обуреної гідності на обличчі.

«Батько вирішив мене тут згноїти, — зрозуміла князівна. — Або розмірковує, за якого огидного старого дурня видати мене на знак покарання. А щоб я не втекла від

подружнього ложа, замкнув у цій вежі.»

Аріана Мартел виросла у переконанні, що одного дня побереться з кимось із великих зацних вельмож за вибором свого батька. Чи не на те народжувалися дівчатка у княжих та королівських домах? Саме цього її вчили з дитинства... хоча дядько Оберин, вочевидь, тримався інших поглядів.

— Хочете заміж — то виходьте, — казав Червоний Гаспид власним донькам. — Не хочете, то шукайте насолоди і знаходьте; не так її вже багато в світі. Але вибирайте якнайретельніше. Посадите собі на шию йолопа чи брутального мерзотника — не біжіть до мене по рятунок. Я дав вам приладдя, то й порайтесь самотуж.

Свобода, яку дарував великий князь Оберин своїм донькам-байстрючкам, ніколи й не снилася законній спадкоємиці великого князя Дорана. Аріані належало вийти заміж, вона це знала і приймала. Дрей хотів її за дружину, і це вона теж знала; його брат Дезієл, Лицар Лимоннику, поділяв його почуття. Даемон

Піщанець навіть посватався сам. Але Даемон, по-перше, був байстрюком, а по-друге, великий князь Доран не мав наміру віддавати її за дорнійця.

Аріана прийняла і це теж. Якось одного року до них завітав брат короля Роберта, і вона вистаралася, як могла, щоб спокусити його. Але Аріана тоді була ще дівчиськом, і князя Ренлі її вихиляси радше смішили, ніж запалювали. Згодом Гостер Таллі запросив її до Водоплину познайомитися з його спадкоємцем, і вона вже була запалила свічку Діві на знак подяки, але великий князь Доран відхилив запрошення. Князівна міркувала навіть про Віласа Тирела, незважаючи на його скалічену ногу, але батько відмовив їй і у подорожі до Вирію. Вона все одно спробувала поїхати з Тієниною допомогою... але князь Оберин наздогнав їх у Вайфі та повернув назад. Того ж року князь Доран спробував засватати її за Бена Чмелика — не надто вельможного з князів, який мав вісімдесят років, як один день, зате жодного зуба в роті й геть сліпі очі.

За кілька років Чмелик помер, чим трохи розрадив Аріанину журбу — принаймні, мрець у чоловіки не годився. Князь Переїзду теж одружився знову, тож і від нього вона була вільна. «На жаль, Елден Естермонт досі живий і неодружений. Князі Росбі та Грандісон теж.» Грандісона прозивали Сивобородом, і сивина та була вже навіть не сіра, а біла, мов сніг. На вітальному бенкеті він заснув між рибною та м'ясною стравами — саме доречно для вельможі герба «поснулий лев», як пожартував Дрей. Гарин підбурював Аріану зав'язати старому бороду вузлом так, щоб той не прокинувся, але вона не погодилася. Грандісон загалом був приятний дідусь — не такий жовчно-буркотливий, як Естермонт, і здоровіший за Росбі. Звісно, заміж за нього вона однак не хотіла. «Навіть якби Гота стояв за спиною з сокирою.»

Та жодного жениха-визволителя не з'явилося ані наступного дня, ані по ньому. Не повернулася і Кедре. Аріана намагалася у той самий спосіб схилити до себе Морру та Мелею,

але нічого не вийшло. Якби їй вдалося лишитися з котроюсь наодинці, то надія ще жевріла б... та удвох сестри стояли непохитним муром. До того часу князівна вже раділа б хоч якійсь зміні у своєму становищі — хай навіть дибі чи розпеченому залізу — бо самотність потроху позбавляла її глузду. «Я заслуговую на катівську сокиру за те, що зробила. Та він і її мені не дозволяє! Йому краще зачинити мене якнайдалі з очей і забути, що я жива.» Аріані стало цікаво, чи не пише вже маестер Калеот проголошення її брата Квентина спадкоємцем Дорну.

Наставали й минали дні ув'язнення, один за іншим — стільки, що Аріана втратила їм лік. Вона дедалі більше часу проводила у ліжку, аж доки зовсім не припинила з нього вставати — хіба що до вітру. Страви, принесені слугами, хололи на столі недоторкані. Аріана спала, прокидалася, знову засинала, і все ж почувалася надто втомленою. Вона молилася Матері про милість, Воїнові про сміливість, потім спала ще. Свіжі страви замінювали старі, та вона

однак не торкалася жодної. Одного дня, відчувши себе трохи сильнішою, Аріана самотужки віднесла всю їжу до вікна і викинула надвір, щоб не спокушатися. Зусилля виснажило її так, що вона заповзла назад до ліжка і проспала ще половину дня.

А потім настав день, коли її збудила, струснувши за плече, дужа мозоляста рука.

— Маленька князівно, — мовив голос, знаний з дитинства, — прокидайтеся і вдягайтеся. Великий князь хочуть вас бачити.

Над нею стояв Арео Гота — її старий друг і захисник. Він розмовляв до неї! Аріана посміхнулася спросоня. Добре було знову бачити помережане рубцями обличчя, чути глибокий басовитий голос зі стійкою, непереможною норвоською вимовою.

— Що сталося з Кедрою?

— Великий князь відіслали її до Водограйних Садів, — відповів Гота. — Вони самі вам розкажуть. Спершу ви маєте помитися і поїсти.

Виповзаючи з ліжка кволою, наче кошения,

Аріана зрозуміла, що виглядає жалюгідно.

— Скажи Моррі та Мелеї наготувати купіль, — мовила вона до Готи, — а Тимохові, щоб приніс попоїсти. Нічого важкого. Холодної юшки, окраєць хліба, кілька плодів.

— Авжеж, — відповів Гота. І ніколи ще вона не чула солодшої відповіді.

Сотник почекав ззовні, поки князівна скупається, розчесає волосся і обережно скуштує трохи сиру та садовини, принесених челяддю. Щоб заспокоїти шлунок, вона випила ковток вина. «Я налякана, — зрозуміла вона. — Уперше в житті я боюся власного батька.» І раптом засміялася, аж вино вихлюпнуло носом. Коли настав час вдягатися, Аріана обрала просту лляну сукню вершкового кольору, з винними лозами та темними ягодами по рукавах і станові. Коштовностей вона не вдягла зовсім. «Я мушу виглядати цнотливою, сумірною, розкаяною. Я маю кинутися до його ніг і благати пробачення. Бо інакше ніколи більше не почую людського голосу.»

Коли нарешті вона була готова, почало

сутеніти. Аріана гадала, що Гота відведе її до Башти Сонця, де батько чинитиме суд і прокаже вирок. Та натомість сотник доправив її до великокняжої світлиці, де за столиком для циваси сидів Доран Мартел; його подагричні ноги підтримував ослінчик з подушкою. Великий князь грався з оніксовим слоном — крутив його у червоних набряклих руках. Виглядав він гірше, ніж Аріана пам'ятала: обличчя було бліде і напухле, суглоби — такі запалені, що їй дивитися страх. Побачивши батька таким, Аріана полинула до нього всім серцем... але не змогла примусити себе стати на коліна і благати, як спершу замірялася.

— Батьку, — просто мовила вона.

Коли великий князь підняв на неї голову, темні очі затуманив біль. «Що йому болить? Подагра? — подумала Аріана. — Чи я?»

— Дивний, химерний люд — ті волантинці, — пробурмотів він, відставляючи слона. — Я колись бачив Волантис дорогою до Норвосу, коли вперше стрів Меларіо. Калатали дзвони, ведмеді танцювали на сходах. Арео має

пам'ятати той день.

— Пам'ятаю, — лунко і басовито погодився Арео Гота. — Танцювали ведмеді, калатали дзвони, великий князь мав на собі червоне, золоте і жовтогаряче. Моя панна спитала, хто це так яскраво сяє.

Князь Доран слабенько всміхнувся.

— Залиште нас, сотнику.

Гота грюкнув п'ятою ратища сокири об підлогу, розвернувся на п'ятах і закрокував геть.

— Я велів поставити у тебе в покоях столика для циваси, — мовив батько, коли вони удвох лишилися на самоті.

— І з ким я маю грати?

«Навіщо він завів розмову про гру? Невже подагра вкоротила йому розум?»

— З собою. Іноді буває корисно спершу дізнатися щось про гру, а вже потім пробувати в неї грати. Чи добре ти знаєш цю гру, Аріано?

— Досить добре, щоб грати.

— Але не досить, щоб перемогти. Мій брат любив битися з хіті до битви. Проте я граю

лише в такі ігри, де можу перемогти. Тому циваса не для мене.

Він роздивився її уважним довгим поглядом і запитав:

— Навіщо? Скажи мені, Аріано. Скажи, навіщо.

— Заради честі нашого дому.

Голос батька розлютив її. Він був такий сумний, такий виснажений, такий кволий. «Ви ж великий князь дорнійський! — кортіло їй заволати. — Ви маєте палати гнівом!»

— Ваша згідливість плямує ганьбою весь Дорн, пане батьку. Ваш брат поїхав до Король-Берега у ваше місце, і його вбили!

— Гадаєш, я не знаю? Оберин постає поруч зі мною щоразу, як я заплющую очі.

— І певно ж, вимагає, щоб ви нарешті їх розплющили!

Аріана всілася навпроти батька за столиком для циваси.

— Я не давав тобі дозволу сидати.

— То прикличте Готу і накажіть відшмагати мене за зухвалість. Ви ж великий князь

дорнійський. Це в вашій владі. — Вона торкнулася однієї з фігур циваси — важкого вершника. — Ви схопили пана Герольда?

Великий князь заперечливо захитав головою.

— Якби ж то. Ти вчинила нерозважливо, залучивши його. Темна Зоря — найнебезпечніша людина в Дорні. Ви з ним завдали нам великої шкоди.

Аріана відчула переляк, але все ж спитала.

— Мирцела. Вона...?

— Мертва? Ні, хоча Темна Зоря старався, як міг. Ніхто очей не зводив з твого білого лицаря, тому ніхто і не знає достеменно, що трапилося. Схоже, її кінь сахнувся від нього в останню мить, інакше б Герольд стяв дівчинці верхівку черепа. А так лише розпанахав щоку до кістки і відбатував праве вухо. Маестер Калеот зумів порятувати їй життя, проте ані масті, ані трунки не відновлять їй обличчя. Вона моя вихованка, Аріано! Заручена з твоїм братом, віддана під мій захист! Ти зганьбила нас усіх.

— Я не хотіла їй жодної шкоди! — наполягала Аріана. — Якби не втрутився Гота...

— ...ти б коронувала Мирцелу королевою і підняла бунт проти її брата. Тоді замість вуха вона втратила б голову.

— Лише якби ми програли.

— Якби? Правильне слово буде «коли». З усіх семи королівств Семицарства у Дорні живе найменше людей. Юний Дракон щедро прибрехав про чисельність нашого війська, коли писав свою книжку, бо хотів зобразити своє завоювання величнішим. Нам теж до смаку поливати посаджене ним зернятко і змушувати ворогів думати, що ми сильніші, ніж є. Проте жінці великокняжого роду личить знати правду. Відвага — погана заміна числу. Дорн не може сподіватися перемогти у війні проти Залізного Престолу. Тільки не наодинці. Але ти нам подарувала, вельми імовірно, саме війну. Пишаєшся?

Великий князь не дав їй часу відповісти.

— То що мені з тобою робити, Аріано?

«Пробачити» — кортіло їй сказати, але батькові слова ранили надто глибоко.

— Робіть те, що робите завжди. Нічого!

— Ти не полегшуєш мені тяжку справу — проковтнути мій гнів.

— А ви не ковтайте, бо ще вдавитесь!

Великий князь не відповів.

— Розкажіть краще, як ви дізналися про мій задум.

— Я — великий князь дорнійський. Люди шукають моєї ласки.

«Хтось доповів.»

— Отже, ви знали, і все ж дозволили нам утекти з Мирцелою. Навіщо?

— То була моя помилка, що виявилася згубною. Ти моя донька, Аріано. Маленька дівчинка, що прибїгала до мене, коли заб'є колінку. Я не міг змусити себе повірити, що ти проти мене змовляєшся. Я мав дізнатися напевне.

— Тепер ви дізналися. А я хочу знати, хто мене виказав.

— Я б теж хотів, якби був на твоєму місці.

— То ви мені скажете?

— Не бачу жодної причини це робити.

— Гадаєте, я сама не з'ясую?

— Спробуй, я не заважатиму. Скоро ти припиниш довіряти будь-кому, всім навколо... а трохи недовіри — це корисно для князівни.
— Великий князь Доран зітхнув. — Ти розчарувала мене, Аріано.

— Гава крика на крука, чорним пір'ям доріка. Ви розчаровуєте мене вже багато років, батечку.

Вона не хотіла казати так відверто, але слова вирвалися самі. «Ну ось я і сказала.»

— Знаю. Я надто слабкий, надто згідливий, надто обережний, надто поблажливий до ворогів. Утім, зараз і тобі не завадила б часточка моєї м'якості. Ти мала б молити мене про пробачення замість сварити і гніватися.

— Я молю лише за друзів.

— Така шляхетність.

— Вони це вчинили з любові до мене! І не заслуговують зогнити у Сірій Скруті!

— На диво, я з тобою згоден. За винятком

Темної Зорі, всі твої заколотники — лише дурні діти. І все ж це не гра в цивасу, де за столом нікому ніщо не загрожує. Ти з друзями зіграла у зраду, і я міг би стягти їм голови.

— Могли б, але не стяжи. Дейн, Далт, Сантагар... ні, ви не насмілитеся зробити такі дома своїми ворогами.

— Те, на що я насмілюся, тобі й не снилося... проте облишмо поки що. Пана Ондreja відіслано до Норвосу служити твоїй матері протягом трьох років. Гарин проведе наступні два роки в Тироші. Від його родичів серед сиріток я отримав гроші та заручників. Панна Сильва не покарана, але їй саме час вийти заміж. Батько відіслав її кораблем на Зелен-Камінь до нареченого, князя Естермонта. Що до Арися Дубосерда, він сам обрав свою долю і зустрів її сміливо. Лицар Королегвардії... що ти з ним зробила?

— Вграла його в ліжку, пане батьку. Ви ж наказали мені розважати наших вельможних гостей. От я і розважила.

Великий князь зачервонівся лицем.

— І цього було досить?

— Я сказала йому, що коли Мирцела стане королевою, то дасть нам дозвіл побратися. Він хотів узяти мене за дружину.

— Бачу, ти зробила все можливе, щоб утримати його від порушення обітниць, — зауважив батько.

Тепер настала її черга зашарітися. Зваблення пана Ариса забрало майже півроку. Хоча він твердив, що знав інших жінок, перш ніж одягнув біле, Аріана б ніколи не повірила. Пестоці його були незграбні, поцілунки похапливі, а вперше у ліжку він пролив сім'я їй на стегно, щойно вона спробувала спрямувати його рукою в себе. Ба гірше — його з'їдало почуття сорому та вини. Якби їй давали золотого дракона щоразу, як він шепотів «Нам не можна цього робити», вона була б уже багатша від Ланістерів. «Він кинувся на Арео Готу, сподіваючись врятувати мене? — питала вона себе. — Чи хотів здихатися мене і змити ганьбу кров'ю свого життя?»

— Він кохав мене, — почувла Аріана власні

слова. — І загинув за мене.

— Якщо так, він може стати першим з багатьох. Ти й твої сестри хотіли війни. Ваше бажання може справдитися. Ще один воїн Королегвардії наближається до Сонцеспису цієї миті. Пан Балон Лебедин везе мені голову Гори. Моє значкове панство затримує його, купуючи мені час. Вили вісім днів розважали його ловами та соколами на Кістяному шляху. Коли він вийшов з-поміж гір, то на два тижні застряг на бенкетах у князя Крицака. Зараз він у Торі, де пані Джордейн влаштовує на його честь бучні забави. Коли ж лицар досягне Примар-Горба, то побачить, що пані Толан має намір її перевершити. І все ж рано чи пізно пан Балон таки дістанеться Сонцеспису, а тоді захоче побачити принцесу Мирцелу... і пана Ариса, свого присяжного братчика. Що мені йому казати, Аріано? Брехати, що Дубосерд загинув на полюванні чи впав зі слизької сходинки? Можливо, Арис купався у Водограйних Садах, послизнувся на мармурі, вдарився головою і потонув?

— Ні, — заперечила Аріана. — Скажіть, що він загинув, захищаючи свою маленьку принцесу. Скажіть панові Балону, що Темна Зоря намагався її убити, що пан Арис став між ними і врятував їй життя.

Саме так мали гинути білі лицарі Королегвардії — віддаючи свої життя за життя тих, кого присяглися захищати.

— Пан Балон може плекати підозри, як плекали ви, коли Ланістери вбили вашу сестру та її дітей, але доказів не матиме...

— ...доки не поговорить з Мирцелою. Чи хоробрій дитині теж доведеться загинути у нещасному випадку? Якщо так, почнеться війна. Жодна брехня не врятує Дорн від гніву королеви, якщо її донька загине, знаходячись під моїм захистом.

«Я потрібна йому, — зрозуміла Аріана. — Ось чому він послав по мене.»

— Я можу сказати Мирцелі, що їй говорити, але навіщо це мені?

Хмара гніву промайнула батьковим обличчям.

— Застерігаю тебе, Аріано: мені уривається терпець.

— Застерігаєте мене? — «Я вже не дивуюся, батечку.» — Отакої! До князя Тайвина та усіх Ланістерів ви завжди мали поблажливість Баелора Блаженного. Не те що до рідної дитини.

— Ти плутаєш терплячу обачливість з поблажливістю. Я наближував падіння Тайвина Ланістера від того дня, коли мені розповіли про Елію та її дітей. Я плекав надію позбавити його всього, що йому миле та любе, перш ніж убити... але його син-карлик відібрав у мене цю втіху. Втім, дещо мене розрадила думка, що Ланістер помер наглою смертю від руки покруча, якого сам і породив. Та нехай. Князь Тайвин виє у смертних муках пекла... де скоро тисячі приєднаються до нього, якщо твоя необачність призведе до війни. — Батько скривився, наче його боляче вколело саме слово. — Адже ти цього хотіла?

Але князівну не так легко було схилити.

— Я хочу звільнення моїх сестер у перших!

Я хочу помсти за дядька. Я хочу свої права!

— Твої... права?

— Дорн!

— Ти матимеш Дорн, коли я помру. Невже тобі вже кортить позбавитися мене?

— Це питання я мала б звернути до вас, пане батьку. Ви багато років намагалися позбавитися мене.

— Це неправда.

— Неправда? Може, питаємо мого брата?

— Тристана?

— Квентина!

— Чому його?

— А де він?

— У війську князя Крицака на Кістяному шляху.

— Ви добре вмiєте брехати, пане батьку, годi казати. Навiть оком не змигнули. Квентин поiхав до Лису!

— Чого це ти таке надумала?

— Друзi розповiли.

Вона теж мала свої таємниці. І легко їх не виказувала.

— Твої друзі збрехали. Даю тобі слово: твій брат не поїхав до Лису. Присягаюся сонцем, списом і Седмицею.

Та Аріану не так просто було обдурити.

— То до Миру? Чи до Тирошу? Я знаю, що він десь за вузьким морем. Винаймає сердюків, щоб позбавити мене мого першородства.

Батькове обличчя потемнішало.

— Недовіра до мене, Аріано, не робить тобі честі. Це Квентин мав би змовлятися проти мене. Я відіслав його від себе ще дитиною, надто малою, щоб розуміти потреби Дорну. Андерс Крицак став йому кращим батьком, ніж я. І все ж твій брат лишився мені вірним та покірним.

— А чом би й ні? Ви завжди прихилилися саме до нього. Він схожий на вас лицем, думає так само, і ви хочете віддати йому Дорн, навіть не заперечуйте. Я читала вашого листа. — Слова досі палали вогнем у неї в пам'яті. — «Одного дня ти сидітимеш там, де я, і правитимеш усім Дорном» — написали ви йому. Скажіть-но мені, пане батьку, коли ви

намірилися позбавити мене законного спадку? Того дня, коли народився Квентин? Чи того, коли народилася я? Що я такого зробила, щоб викликати вашу ненависть?

Проказавши це, Аріана розлютилася сама на себе, бо очі мимохіть налилися слізьми.

— Я ніколи не плекав ненависті до тебе, дитино. — Голос великого князя Дорана, повний суму, ламався, наче старий крихкий пергамен. — Ти не розумієш, Аріано.

— Ви заперечуєте, що написали ті слова?

— Не заперечую. Це було тоді, коли Квентин поїхав до Крицака. Так, я замірявся зробити його спадкоємцем. Бо для тебе вже мав інші задуми.

— О так, — зневажливо скривилася вона, — ще й такі розкішні. Гиліс Росбі. Сліпий Бен Чмелик. Сивоборід Грандісон. Отакі ви мали задуми?

Часу на відповідь вона йому не дала.

— Я знаю, що мій обов'язок — подарувати Дорнові спадкоємця. І ніколи про нього не забувала. Я б радо вийшла заміж, але наречені,

яких ви пропонували — то була суцільна зневага. Один гірший за іншого; що не жених — то наче плювок межи очі. Якщо ваша батьківська любов справді ще жива, навіщо ви сватали мене за Вальдера Фрея?!

— Бо я знав, що ти його відкинеш. Я мусив робити вигляд, що шукаю тобі пару, відколи ти досягла певного віку — інакше б виникли підозри. Та не смів пропонувати чоловіків, яких ти могла б схвалити. Адже ти була обіцяна, Аріано.

«Обіцяна?!» Аріана вирячила очі, повні недовіри.

— Що ви таке кажете? Знову неправда? Ви ніколи навіть не згадували...

— Угоду було укладено потай. Я мав намір сказати тобі, коли ти станеш дорослою... коли досягнеш певного віку... але...

— Мені двадцять і три роки! Я вже сім років доросла жінка!

— Знаю. Якщо я так довго тримав тебе у пільмі, то лише задля твого ж захисту. Аріано, з твоєю вдачею... для тебе таємниця — це лише

добірна оповідка, якою так захопливо пошепки поділитися вночі у ліжку з Гарином та Тієною. Гарин уміє пліткувати, як це роблять лише сирітки, а Тієна нічого не приховує від Обари та панни Нім. А якщо дізнаються вони... Обара надто часто заглядає у чарку, а Нім надто близька до близнючок Раріг. А з ким діляться, кому довіряють близнючки Раріг? Хто їх зна. Я не міг узяти гріха на душу!

Вона геть розгубилася, нічого не розуміючи.
«Обіцяно? Мене обіцяно?»

— Хто це? З ким я була заручена усі ці роки?

— Байдуже. Він мертвий.

«Що далі, то гірше.»

— Ці підстаркуваті вельможі такі кволі. Що вбило цього: зламане стегно, нежить, подагра?

— Казан розплавленого золота. Ми, князі світу цього, ретельно будуємо задуми, а боги трощать їх на друзки.

Великий князь Доран стомлено ворухнув червоною набряклою рукою.

— Дорн буде твій. Маєш моє слово, якщо воно досі для тебе щось важить. Твоєму братові

Квентину лежить попереду важча дорога.

— Яка дорога? — підозріливо роздивилася батька Аріана. — Що ви приховуєте? О Седмице, як мені набридли таємниці! Розкажіть вже решту, пане батьку... або назвіть Квентина вашим спадкоємцем, пошліть по Готу з його сокирою і дозвольте мені померти поруч із сестрами!

— Невже ти справді гадаєш, що я можу завдати шкоди дітям свого брата? — болісно скривився батько. — Обарі, Нім та Тієні не бракує нічого, крім волі. Еларія сидить собі в затишку Водограйних Садів разом з доньками. Дорея скрадається попід помаранчевими деревами, збиваючи плоди телепнем, Елія та Обела стали жахіттям купальних ставків.

Великий князь зітхнув.

— Небагато часу минуло, відколи ти сама гралася у тих ставках. Пригадую, ти їздила верхи на плечах трохи старшої дівчинки... високої, білявої, наче кульбабка...

— То була Джейна Раріг. Або її сестра Дженелина. — Аріана не згадувала про них вже

багато років. — А ще була Фріна, дочка коваля. Вона мала брунатне волосся. Та улюбленцем моїм був Гарин. Коли я сиділа верхи на Гарині, нас не міг перемогти ніхто — навіть Нім з отією зеленокосою тирошійкою.

— Та зеленокоса тирошійка була донькою архонта. Я мав надіслати тебе до Тирошу замість неї, щоб ти служила архонтові чашницею та потай зустрілася при його дворі зі своїм нареченим. Але твоя мати погрожувала зробити собі щось погане, якщо я відішлю ще одного з її дітей, і я... я не зміг так з нею вчинити.

«Що далі, то дивніша казка.»

— Чи не туди поїхав Квентин? До Тирошу, на зустріч з зеленокосою донькою архонта?

Батько узяв пальцями фігуру для циваси.

— Ти мусиш сказати мені, відки дізналася, що Квентин за морем. Разом з твоїм братом поїхали Клетус Крицак, маестер Кедрі та трійко найкращих молодих лицарів князя Крицака. Їхня подорож — довга та небезпечна, а чим скінчиться — того не передбачить ніхто в світі.

Твій брат має привезти нам те, чого жадає наше серце.

Аріана звузила очі.

— І чого ж жадає наше серце?

— Помсти. — Голос великий князь мав дуже тихий, наче боявся, що його підслухають. — Праведної відплати.

Князь Доран пхнув оніксового дракона їй у долоню своїми набряклими подагричними пальцями і прошепотів:

— Вогню та крові.

Алейна

Вона крутнула залізне кільце і штовхнула двері, прочинивши їх на вузьку щілину.

— Робчику-любчику? — покликала вона. — Можна увійти?

— Обережно, панно, — попередила стара Гретхель, ламаючи руки з розпачу. — Його вельможність кинув горщиком у маестра.

— Ну то в мене вже не матиме чим кинути. Хіба вам нічого робити? А тобі, Мадді? Усі вікна зачинено і засунуто? Усі меблі вкрито покривами?

— Усі, панно, — відповіла Мадді.

— А ти ще перевір. — Алейна прослизнула у темну опочивальню. — Це ж я, Робчику.

Хтось у темряві хлюпнув носом.

— Ти сама?

— Так, мій князю.

— То ходи ближче. Лише ти.

Алейна зачинила двері позаду себе. Вони були дубові, суцільні, завтовшки у два з гаком вершки; Мадді та Гретхель могли дослухатися, скільки душа просить, але нічого б не почули. І то на краще. Гретхель уміла тримати язика за зубами, зате Мадді безсоромно мела своїм, наче помелом.

— Тебе прислав маестер Колемон? — запитав малий.

— Ні, — збрехала Алейна, — просто я почула, що мій Робчик-любчик нездужає.

Після пригоди з нічним горщиком маестер побіг до пана Лотора, а Брюн звернувся до неї.

— Якщо панна зуміють гарненько виманити його з ліжка, — мовив лицар, — то мені не доведеться витягати силоміць.

«Ні, цього не можна» — сказала вона собі. Коли з Робертом поводитися нелагідно, на нього нападала трясця.

— Ви голодні, мосьпане? — спитала вона малого князя. — Чи не послати Мадді донизу по ягідки з вершками чи по теплий хліб з

маслом?

Надто пізно вона згадала, що теплого хліба немає: кухня була зачинена, печі погашені. «Якби це допомогло витягти Роберта з ліжка, то незле було б і вогонь запалити» — сказала вона собі.

— Не хочу їсти, — проскиглив юний володар пронизливо. — Я сьогодні з ліжка не встану. Якщо хочеш, почитай мені.

— Тут надто темно, щоб читати. — Важкі запони на вікнах перетворили опочивальню на суцільний морок. — Невже мій Робчик-любчик забув, який сьогодні день?

— Не забув, — відповів він, — але я нікуди не поїду. Я хочу лежати в ліжку. А ти читай мені про Крилатого Лицаря.

Крилатий Лицар — то був пан Артис Арин. Давні перекази розповідали, як він вигнав першолюдей з Долини і полетів до верхівки Велетневого Списа на велетенському соколі, де вбив Короля-Грифона. Про його пригоди розповідали сотню казок; малий Роберт знав усі напам'ять і міг сам переповісти, але любив,

коли йому читали їх знову і знову.

— Любий, нам час їхати, — мовила Алейна до хлопчика, — але обіцяю прочитати тобі дві казки про Крилатого Лицаря, коли досягнемо Місячної Брами.

— Три! — негайно відповів малий.

Скільки б йому не давали, Роберт завжди хотів більше.

— Три, — погодилася вона. — Чи не можна впустити трохи сонця?

— Ні. Од світла у мене очі болять. Лягай до мене в ліжечко, Алейно.

Вона все одно пішла до вікна, цураючись розбитого нічного горщика — його вона радше відчувала носом, ніж бачила очима.

— Я не розчинятиму вікна широко. Хочу лише побачити личко мого Робчика.

Він шморгнув носом.

— Ну якщо тобі треба...

Завіси в опочивальні були важкого блакитного оксамиту. Вонв відсунула одну на палець і припнула шворкою. Пил затанцював у стовпчику блідого вранішнього світла.

Невеличкі дзвінкові скельця у вікні затуманив мороз. Алейна протерла одне з них долонькою — досить, щоб побачити яскраве синє небо та біле сяйво схилу гори. Соколине Гніздо огорнулося крижаним покровом; Велетнів Спис потонув у снігах людини до пояса.

Коли вона обернулася, Роберт Арин сидів, спершись спиною на подушки, і дивився на неї. «Господар на Соколиному Гнізді та Захисник Долини.» Вовняна ковдра вкривала йому ноги до пояса. Вище від ковдри він був голий — блідий хирлявенький хлопчик з волоссям, довшим за дівчаче. Роберт мав тонесенькі рученята і ніжки, блаженські западисті груди, крихітне черевце, завжди червоні сльозаві очі. «Але що він може поробити? Таким вже уродився — малим і миршавим.»

— Ви цього ранку виглядаєте дуже міцним, мій князю. — Малий обожнював чути, який він дужий та здоровий. — Чи не послати Мадді та Гретхель по гарячу воду для купелі? Мадді потре вам спинку, виміє волосся, і в подорожі ви будете чистим та гарним, як личить зацному

паничеві. Хіба не добре буде?

— Ні! Ненавиджу Мадді. В неї бородавка на оці, а спину вона тре так, що мені болить. Мамця ніколи не робили мені боляче.

— Я скажу Мадді, хай не тре мого Робчика-любчика так завзято. Вам полегшає після купелі, от побачите.

— Не хочу купатися! Я ж тобі сказав. Мені страшенно голова болить.

— То принести теплого рушничка на лобика? Чи кухлик сон-вина? Малесенький — великого не можна. Унизу, в Небосхилі, чекає Мія Камінець. Вона образиться, якщо мій Робчик все проспить. Вона ж так любить нашого хлопчика.

— А я її — ні. Вона проста погоничка мулів. — Роберт шморгнув носом. — Увечері маестер Колемон поклав мені у молоко щось погане. Я відчув смак. Я казав, що хочу солодкого молочка, але він не приніс. А я ж йому наказав! Я князь, володар тутешнього краю, маестер має робити все, що я кажу! Але ніхто не робить того, що я наказую.

— Я побалакаю з маестром, — пообіцяла Алейна, — та лише якщо ти підведешся з постелі. Там дуже гарно, Робчику-любчику. Сонце сяє, аж сліпить. Чудовий день, щоб зійти з гори. У Небосхилі чекає Мія з мулами...

Робертові вуста затремтіли.

— Ненавиджу тих смердючих мулів! Один якось пробував мене укусити. Скажи отій Мії, що я залишуся тут. — У голосі князя забриніли близькі сльози. — Ніхто мене не зачепить, поки я тут. Бо Соколине Гніздо неприступне!

— Хто б це раптом схотів зачепити мого Робчика-любчика? Твоє панство та лицарство тебе обожнює, простолюддя у захваті вигукує твоє ім'я...

«І все ж він боїться, — подумала вона, — і то не без причини.» Відколи впала з гори його паніматка, малий не міг навіть стояти на балконі; а шлях від Соколиного Гнізда до Місячної Брами був небезпечний достатньо, щоб налякати і кого хоробрішого. Коли сама Алейна підіймалася горою з пані Лізою та князем Петиром, серце підскакувало їй кудись

у горло; шлях донизу, на загальну думку, був іще лячніший, бо доводилося весь час дивитися униз. Мія могла б чимало розповісти про зацних панів та хоробрих лицарів, які на горі блідли, трусилися і дзюрили у штани. «І це ще жоден з них не хворів на трясцю.»

Все ж так лишати справу не годилося. На дні Долини ще квітла осінь, тепла і золота, проте на гірські вершини насувалася зима. На замок налітало вже три снігові хурделиці, а один морозний буревій перетворив його на кришталь аж на два тижні. Так, Соколине Гніздо було неприступне, але скоро на додачу могло стати і недосяжним. А шлях донизу ставав небезпечнішим з кожним новим днем. Більшість замкової челяді та варти вже подолала його; лишився хіба з тузінь слуг — ходити за князем Робертом.

— Робчику-любчику, — ласкаво покликала Алейна, — ось побачиш, спускатися буде дуже весело. З нами будуть і пан Лотор, і Мія. Її мули ходили цією горою вгору та вниз вже тисячу разів.

— Ненавиджу мулів! — не вгавав юний князь. — Мули бридкі. Я ж тобі казав! Один хотів мене вкусити, коли я був малий.

Дівчина знала, що Роберт так і не вивчився добре сидіти верхи. Мули, коні, віслюки... байдуже — всі вони здавалися йому страшними чудовиськами на кшталт драконів чи грифонів. Його привезли до Долини у шість років, з головою між налитими молоком мамчиними цицьками, і відтоді він Соколиного Гнізда не полишав.

Але їхати було треба — перш ніж крижані щелепи зими остаточно вхоплять замок і вже не відпустять. Скільки ще протримається тиха погода — того ніхто не знав.

— Мія не дозволить мулам кусатися, — пообіцяла Алейна, — і я їхатиму позаду тебе. Я ж лише дівчина, не така міцна та хоробра, як ти. Якщо навіть я зможу, то ти, Робчику, і поготів.

— Я можу, — відповів князь Роберт, — але обираю цього не робити.

І витер шмарклявого носа тилом долоні.

— Скажи Мії, що я залишуся в ліжку. Можливо, спущуся завтра, якщо почуватимуся краще. А сьогодні там холодно, і мені голова болить. Ти вип'єш зі мною солодкого молочка, а Гретхель я накажу принести нам медових стільників. Ми спатимемо, цілуватимемося, гратимемо в ігри, і ти прочитаєш мені про Крилатого Лицаря.

— Авжеж прочитаю. Три казки, як обіцяла... коли ми досягнемо Місячної Брами.

Алейні вже уривався терпець. «Треба ж їхати, треба якось забиратися звідси, — нагадала вона собі, — бо вже сонце сяде, а ми ще не подолаємо кордону снігів.»

— Князь Нестор наказав на твою честь приготувати бенкет: грибну юшку, оленину, пироги і тістечка. Ти ж не хочеш його розчарувати, хіба не так?

— А лимонні тістечка будуть?

Князь Роберт полюбляв лимонні тістечка — можливо, тому, що їх любила вона.

— Лимонні-лимонні, найлимонніші у світі, — запевнила Алейна, — і ти з'їси їх, скільки

забажаєш.

— Сто? — завимагав він точного числа. — Можна з'їсти цілу сотню?

— Якщо твоя ласка.

Вона присіла на ліжку і розгладила його довге шовковисте волосся. «А таки гарне.» Пані Ліза розчесувала його власноруч, щовечора, і підрізала, коли була потреба. Після її падіння на Роберта нападала страшна трясця щоразу, як хтось наближався до нього з гострим залізом. Тому Петир наказав облишити волосся юного князя — нехай росте. Алейна накрутила собі кучерик на палець і мовила:

— То тепер ти підведешся з ліжка? Даси нам себе вдягти?

— Я хочу сто лимонних тістечок і п'ять казок!

«Я б дала тобі сто копняків під дупцю і ще п'ять лящів у потилицю. Ти б не смів так поводитися, якби тут був Петир.» І справді — до свого вітчима маленький володар відчував розумну осторогу.

Алейна вичавила з себе посмішку.

— Як забажає пан князь. Але нічого не буде, доки тебе не вмиють, не вдягнуть і не відправлять у дорогу. Ну ж бо, хутенько! Поки ранок не скінчився.

Вона взяла його за руку і рішуче витягла з ліжка. Та перш ніж устигла покликати челядь, Робчик-любчик охопив її своїми кощавими рученятами і поцілував. То був поцілунок маленького хлопчика, незграбний і сором'язливий. Роберт Арин усе на світі робив незграбно. «Але якщо заплющити очі, можна уявити себе з Лицарем Квітів.» Якось пан Лорас подарував Сансі Старк червону троянду, але ніколи не цілував... і жоден Тирел ніколи не поцілує Алейну Камінець. Врода вродою, але народилася вона не на тих ковдрах і не від порядного ложа.

Коли вуста хлопчика торкнулися її власних, вона мимоволі пригадала інший поцілунок — якого ніколи й не забувала. Жорсткий і жорстокий, його рот безжально притиснувся до її. Він прийшов до неї у п'їтьмі, коли небо повнилося зеленим вогнем. «Він узяв пісню і

цілунок, а мені лишив тільки скривавлене корзно.»

Але те вже не важило. Ті дні скінчилися, і тієї Санси теж більше не лишилося.

Алейна обережно відсторонила свого маленького повелителя.

— Досить вже. Ти зможеш поцілувати мене ще, коли ми досягнемо Брами. Якщо дотримаєш слова.

Мадді та Гретхель чекали ззовні разом із маестром Колемоном. Маестер вже вимив гидоту з волосся і перевдягнув рясу. З'явилися також і Робертові зброєносці — Теранц та Гиліс завжди спритно винюхували, де коїться якась капость.

— Князь Роберт почувається сильнішим, — сказала Алейна служницям. — Принесіть гарячої води для купелі, та дивіться, не обшпарте. І не смикайте за волосся, коли вичісуєте — він цього не любить.

Один зі зброєносців вишкірився і гигикнув, на що вона відповіла:

— А ти, Теранце, розклади подорожній одяг

його вельможності та найтепліший кожушок. Ти, Гилісе, тим часом можеш прибрати розбитого горщика.

Гиліс Графтон скривив мармизу.

— Я не покоївка!

— Роби, що велить панна Алейна, бо скажу Лоторові Брюну, — мовив маестер Колемон і пішов разом з нею проходом та звивистими сходами. — Дякую вам, панно, за втручання. Ви вмієте дати князеві ради.

Маестер трохи повагався і спитав:

— Чи не спостерігали ви нападів трясці, поки були з ним?

— Пальці трохи тремтіли, коли я взяла його за руку, та й по тому. Він каже, ви кладете щось погане йому в молоко.

— Погане? — Колемон блимнув на неї очима і загуляв борлаком вгору та вниз. — Я просто... а кровотечі з носа не було?

— Не було.

— То й добре. Це справді добре. — Маестер нахилив голову на сміховинно довгій та тонкій шії, теленькнувши ланцюгом. — Цей спуск у

долину... найбезпечніше було б, ласкава панно, якби я змішав його вельможності трохи макового молочка. А Мія Камінець прив'язала б його до спини найнадійнішого зі своїх мулів, і хай би дрімав дорогою.

— Володареві Соколиного Гнізда не личить сходити зі своєї гори прив'язаним до спини мула, наче мішок ячменю.

Цього Алейна була більше ніж певна. Вони не сміли показати всьому світові справжню кволість та боягузтво Роберта — так застерігав її батько. «Шкода, що його немає. Він би знав, що робити.»

Петир Баеліш знаходився на іншому кінці Долини, де гостював на весіллі князя Лионеля Корбрея. Бездітний вдівець сорока з гаком років, князь Лионель одружувався з гарненькою та міцною шістнадцятирічною донькою багатого купця з Мартинова. Петир сам засватав молоду за жениха; посаг за нею давали величезний, та й не диво — надто вже низького роду вона була, якщо рівняти з майбутнім чоловіком. На весілля мали з'їхатися

усі шляхетні роди, піддані Корбреїв: князі Восколив, Графтон, Линдерлі, дрібніше панство та земельне лицарство... і князь Видзвін, що нещодавно замирився-таки зі своїм батьком. Решта панів-рокошан свята відцуралася, тому присутність Петира мала суттєву вагу.

Алейна розуміла важливість справи, та від того тягар на її плечах — обов'язок доправити Робчика-любчика униз горою — не легшав.

— Дайте його вельможності кухоль солодкого молока, — мовила вона маестрові. — Хоч дорогою вниз не труситиметься.

— Я вже давав йому кухоль менш як три дні тому, — заперечив Колемон.

— Князь хотів ще одного минулої ночі, але ви не дали.

— Бо це надто скоро! Ви не розумієте, панно. Я розповідав панові наміснику... дрібка «солодкого сну» відвертає напади трясці, але потім накопичується у плоті. З часом...

— Час не важитиме, якщо його вельможність затруситься і впаде з гори. Якби

мій батько був тут, то напевне наказав би вам забезпечити спокій князя Роберта за всяку ціну.

— Я намагаюся, панно, але ж напади стають щораз лютішими, а кров такою рідкою, що я вже і п'явок не наважуюся прикладати. Щодо «солодкого сну»... ви певні, що князеві не текла носом кров?

— Він шморгав носом, — визнала Алейна, — та крові я не бачила.

— Мушу спитати пана наказного господаря. Оцей бенкет... чи розумно це після злигоднів подорожі?

— Великого бенкету не буде, — запевнила Алейна. — Хіба що сорок гостей. Князь Нестор з чаддю, Лицар Брами, кілька значкових панів та їхніх лицарів...

— Князеві Роберту чужинці не до вподоби, ви самі знаєте. А там питимуть, галасуватимуть... музика гратиме. Музика його лякає!

— Музика його заспокоює, — заперечила Алейна, — а надто гра на високій арфі. Це спів

його лякає аж до нестями, відколи співець Марільйон вбив його матінку.

Алейна переповідала брехню вже стільки разів, що вивчила краще за правду. Справжні події тепер здавалися їй поганим сном, що іноді приходять уночі.

— Князь Нестор не матиме на бенкеті жодного співця. Лише сопілки та скрипки для танців.

Але що робити їй, коли заграють музики? Бентежне питання, на яке розум і серце давали різні відповіді. Санса обожнювала танцювати, проте Алейна...

— Тож дайте князеві кухлик солодкого молока перед дорогою і ще один — на бенкеті. Ручуся, ми тоді не матимемо жодного клопоту.

— Ну гаразд. — Вони спинилися при підніжжі сходів. — Та це мають бути останні. Принаймні на півроку, а чи й довше.

— Це ви краще розкажіть панові наміснику.

Алейна штовхнула двері й перетнула дворище. Вона знала, що Колемон хоче лише найкращого для свого підопічного. Але

найкраще для хлопчика Роберта і найкраще для князя Арина — то були часто-густо зовсім різні речі. Так сказав Петир, і мав рацію. «Маестер Колемон клопочеться лише про здоров'я хлопчика. Проте ми з батьком маємо турбуватися про більше.»

Дворище вкривав старий сніг, зі стін та веж звисали схожі на кришталеві списи бурульки. Соколине Гніздо було збудоване з гарного білого каменю, який зимові покрови зробили ще білішим. «Така краса, — подумала Алейна, — і така нездоланність.» Утім, полюбити замок вона не змогла, хай як намагалася. Навіть перед тим, як донизу вирушили усі стражники та челядь, Гніздо здавалося порожнім, наче могила — а надто коли Петир Баеліш поїхав у справах. Ніхто більше тут не співав, відколи замовк Марільйон. Ніхто не сміявся надто гучно. Навіть боги тут мовчали. Гніздо мало септ, але не мало септона; тут був божегай, але не було серце-дерева. «Тут молитов не чують, і ніхто на них не відповідає» — часто думала вона, хоча іноді, в особливо самотні хвилини,

не могла не молитися. Але відповідав їй лише вітер; лише він зітхав і зітхав нескінченно навколо семи струнких білих башт і трусив Місячні Двері кожним своїм подихом. «Взимку буде гірше, — подумала Алейна. — Взимку тут буде холодна біла в'язниця.»

І все ж думка про відбуття лякала її мало не так само, як Роберта — вона лише навчилася краще ховати свій страх. Батько казав колись, що у страху сорому немає — соромно лише показувати його. «Усі люди живуть зі своїми страхами» — казав він. Алейна не знала, чи вірити, чи ні. От приміром, Петира Баеліша не лякало геть ніщо. «Мабуть, батько так казав, лише щоб підбадьорити.» Унизу їй знадобиться уся хоробрість, бо ж там викрити себе буде набагато простіше. Петирові друзі при дворі прислали йому звістку, що королева вислала людей на пошуки Біса і Санси Старк. «Якщо мене знайдуть, я втрачу голову, — нагадала вона собі, сходячи прогоном скрижанілих кам'яних сходів. — Я маю стати Алейною ззовні та всередині, кожну мить свого життя.»

Лотор Брюн знайшовся у коловоротному приміщенні, де допомагав наглядчеві Морду та двом служникам затягувати скрині одягу та сувої краму до шести величезних дубових балій — у кожна могло вміститися по троє людей. Великі ланцюгові коловороти — то був найпростіший спосіб дістатися сторожового замку Небосхил, за шість сотень стоп унизу; інакше доводилося дертися униз кам'яним димарем з підвалу. «Або вийти так, як вийшов Марільйон, а перед ним пані Ліза.»

— Малий вже встав? — запитав пан Лотор.

— Його купають. За годину буде готовий.

— Сподіваймося. Бо Мія не чекатиме довше полудня.

У коливортній піч не топилася; з кожним словом лицар видихав хмарку пари.

— Почекає, — відповіла Алейна. — Мусить почекати.

— А ви б не були такі певні, панно. Те дівчисько — воно саме наче мул. кине нас тут усіх помирати, аби не зашкодити своїм улюбленцям.

Проказуючи це, лицар посміхався. «Він завжди посміхається, коли говорить про Мію Камінець.» Мія була на багато років молодша за пана Лотора, та коли Алейнин батько лаштував шлюб між князем Корбреєм та донькою купця, то сам казав, що юним дівчатам добре живеться за старшими чоловіками. «Найліпше парувати саме таких, — повчав він. — З одного боку невинність, з іншого — життєвий досвід.»

Алейні стало цікаво, що Мія думає про пана Лотора. Брюн мав ніс-бульбу, кутасту щелепу, шапку сивуватого, кучерявого, наче вовна, волосся. Вродливим його б ніхто не назвав, але й бридким теж. «Просте обличчя, щире та чесне.» Пан Лотор, хоча і був піднесений до лицарського стану, шляхетного родоводу не мав. Якось він їй сказав, що має у родичах Брюнів з Бурояру — старий лицарський рід з півострову Гостроклішня.

— Я пішов до них, коли помер мій батько, — розповідав Брюн, — та вони мені просто межи очі насцяли. І сказали, що я їм не рідня.

Що сталося по тому, він не розповідав —

згадував тільки, що наука бою та зброї далася йому в тяжкий спосіб. Пив він мало, тверезим був дуже мовчазний, але на руку важкий. «Петир каже, що й вірний теж.» Для байстриюцької дівчини на кшталт Мії Камінець Брюн був би добрячим нареченим, подумала Алейна. «От якби ж її батько визнав доньку, тоді все було б інакше... але ж не визнав. І Мадді каже, що вона вже не цнотлива діва...»

Морд здійняв батога і ляснув ним; перша запряжка волів рушила по колу, крутячи коливорот. Ланцюг почав розмотуватися, заgrimів кам'яним жолобом, дубова балія захиталася, починаючи довгу путь до небосхилу. «Бідолашні воли» — подумала Алейна. Морд, що мав уходити останнім, переріже їм горлянки і лишить на поталу соколам. Що залишиться, те буде засмажене — якщо не зіпсується — до весняного бенкету, коли Соколине Гніздо знову відчинять для його мешканців. Стара Гретхель казала, що добрячий запас замороженого м'яса передвіщує врожайне літо.

— Панно, — покликав пан Лотор, — вам краще знати. Мія піднялася не сама — з нею пані Міранда.

— Ой...

«Навіщо вона піднялася аж сюди, на гору? Щоб зараз же і спуститися?» Міранда Ройс була донькою князя Нестора. Того єдиного разу, коли Санса відвідала Місячну Брану дорогою до Соколиного Гнізда разом з тіткою Лізою та князем Петиром, Міранди не було вдома. Проте відтоді Алейна вдосталь наслухалася про неї від служниць та вартових Гнізда. Мати пані Міранди давно померла, і вона служила своєму батькові за управительку в замку; розповідали, що коли вона перебуває вдома, життя там кипить і буяє.

— Рано чи пізно тобі не уникнути знайомства з Мірандою Ройс, — попередив Петир. — Май обережність. Вона полюбляє ламати з себе веселу дурепу, та насправді розумніша за свого батька. Поруч із нею варто пильнувати язика.

«Пильнуватиму, — подумки погодилася

Алейна, — от лишень не гадала почати так скоро.»

— Князь Роберт буде задоволений. — Малий і справді любив Міранду Ройс. — Але даруйте, пане, мушу скінчити складання речей.

На самоті вона повернулася сходами до своєї опочивальні — востаннє перед зимою. Вікна вже були щільно зачинені, вся обстава укрита покривами. Дещо з її власних речей вже було складено, решта прибрана для зберігання. Усі шовки, альтембаси та оксамити пані Лізи залишалися тут; найчистіший льон, найгладкіший єдваб, найбагатше гаптування, найтонше мирійське мереживо — ніщо з цього не їхало донизу. Там, у нижньому замку, Алейні — дівчині не найкращого родоводу — личило вдягатися непришно і непримітно. «Та байдуже, — сказала вона собі. — Я й тут не сміла вбиратися по-вельможному.»

Гретхель вже прибрала постіль і розклала для неї решту одягу. Алейна мала на собі під спідницями вовняні панчохи та подвійний шар спіднього, а тепер вдягла ще свитку з тонкої

ягнячої вовни і зверху кожуха з каптуром, застібнувши полив'яним пересмішником — подарунком Петира. Був у неї і теплий шалик, і двійко шкіряних рукавичок, підбитих хутром, що пасували до її дорожніх чобітків. Коли дівчина все це нап'яла, то відчула себе кругленьким пухнастим ведмежам. «На горі радітиму» — нагадала вона собі, потім роззирнулася востаннє своєю опочивальнею. «Тут мені було безпечно, — подумалося Алейні, — але внизу...»

Повернувшись до коливоротної, Алейна побачила Мію Камінець, яка вже чекала нетерпляче поруч із Лотором Брюном та Мордом. «Напевне, кошиком приїхала — подивитися, чого це ми тут муляємося.» Струнка та жилава, Мія здавалася міцнішою за стару шкірянку, яку носила під сріблястою кольчужкою. Волосся вона мала чорне, як крукове пір'я, ще й таке коротке і розкошлане, що Алейна запідозрила, чи не підрізає вона його кинджалом. А найгарнішими в Мії були її очі — великі, сині, глибокі. «Була б гарненька,

якби вдягалася дівчиною.» Алейні раптом стало цікаво, чи подобається вона панові Лотору в залізі та шкірі, а чи він мріє про неї в мереживі та шовку. Мія любила казати, що батько її був цапом, а мати — совою, проте Алейна знала правду від Мадді. «Атож, — сказала вона собі, дивлячись на дівчину, — це його очі, і волосся теж — цупке та чорне, таке саме, як у Ренлі.»

— Де він? — завимагала дівчина-байстрючка.

— Його вельможність купують і вдягають.

— То варто поквапитися. Холоднішає, хіба не чуєте? Треба спуститися нижче Снігокраю хоч до заходу сонця.

— А чи сильний зараз вітер? — спитала Алейна.

— Буває гірший... і буде, коли стемніє. — Мія відкинула пасмо волосся з очей. — Якщо княжа купіль триватиме довше, ми тут застрягнемо до кінця зими і з'їмо одне одного, бо більше нічого нема.

Алейна не знала, що відповісти. На щастя, її

врятувало прибуття самого Роберта Арина. Маленький князь був убраний у небесно-лазуровий оксамит, мав на шиї ланцюг з золота і сафірів, а на плечах — кожух зі шкури білого ведмедя, два кінці якого тримали зброєносці, щоб не волочився підлогою. Супроводжував їх маестер Колемон у поношеному сіряку, підбитому білкою. Скоро з'явилися також і Гретхель з Мадді.

Відчувши на обличчі холодний вітер, Роберт заскиглив, але Теранц і Гиліс стояли за спиною, не даючи втекти.

— Пане князю, — мовила Мія, — чи не хочете поїхати зі мною?

«Надто необачливо, — подумала Алейна. — Спершу хоч би посміхнулася, сказала, який він міцний та хоробрий на вигляд.»

— Я хочу з Алейною, — відповів князь Роберт. — Поїду з нею.

— Кошик нас трьох не вмістить.

— Ну то лише з Алейною. Бо ти смердиш, як мул.

— Воля ваша, — відповіла Мія, не

показуючи на обличчі геть нічого.

Деякі з коливоротних ланцюгів прикріплялися до плетених кошиків, інші — до міцних дубових балій. Найбільша з них була вища за Алейну; її темно-брунатні клепки стягували залізні обручі. Та все ж серце підскочило їй аж до горла, коли вона взяла Роберта за руку і допомогла йому ввійти. Коли за ними зачинили хвіртку, дерев'яні стінки оточили їх з усіх боків; відкритою лишилася тільки верхівка. «Так воно і на краще, — сказала собі Алейна, — хоч униз не дивитимемося», бо внизу був лише Небосхил і... небосхил. Шість сотень стоп неба. На мить дівчина замислилася, скільки часу забрало в тітоньки пролетіти таку відстань і що останнє вона думала, поки наближався схил гори. «Ні, не можна про таке думати. Не можна!»

— Рушайте! — заволав голос пана Лотора.

Хтось сильно штовхнув балію, вона хитнулася і запнулася, шкрябнула підлогу і виїхала на волю. Алейна почула ляскіт Мордового батога, брязкіт ланцюга. Рвучко

смикнувшись кілька разів, вони почали потроху спускатися. Роберт збліднув з лиця, очі набрякли, але руки не трусилися. Соколине Гніздо нагорі почало меншати; знизу, завдяки небесним келіям на нижчих поверхах, воно здавалося схожим на бджолині стільники. «Крижані стільники, — подумала Алейна. — Замок, збудований зі снігу.» Вона чула, як вітер вищить навколо балії.

За сотню стоп унизу їх підхопив раптовий подих вітру. Балія зателіпалася на всі боки, закрутилася у повітрі, а тоді важко гепнулася об схил скелі позаду. На голови сипонули друзки льоду та сніговий порошок, дубові клепки зарипіли та вигнулися. Роберт зойкнув і щосили вчепився в неї, поховавши обличчя між грудьми.

— Пан князь такий хоробрий, — мовила Алейна, відчувши тремтіння. — Я така налякана, ледве розмовляю. А ви зовсім ні!

І відчула, як він кивнув.

— Крилатий Лицар не знав страху, і я теж, — похвалився він кудись їй у пуп. — Адже я з

Аринів!

— Чи не пригорне мій Робчик-любчик мене якнайміцніше? — попрохала Алейна, хоча вже ледве дихала у його судомних обіймах.

— Якщо хочеш, — прошепотів він.

Отак, вчепившись одне в одного, вони й подолали шлях донизу, до Небосхилу.

«Кликати оце замком — все одно, що назвати калюжу в нужнику озером» — подумала Алейна, коли їм відчинили балію і дали вийти у сторожовий замок. Небосхил являв із себе поставлену серпом стіну старого каменю, складену без вапна чи глини, що оточувала кам'янистий майданчик та роззявлену пащу печери. Всередині печери знаходилися комори, стайня, довга трапезна і вирізьблені у камені східці для рук, що вели до Соколиного Гнізда. Ззовні ґрунт вкривала жорства та уламки каміння. До стіни можна було наблизитися земляним насипом. За шість сотень стоп угорі Соколине Гніздо здавалося крихітним — хоч сховай його у долоню; далеко внизу стелилася золота і зелена Долина.

У сторожовому замку на них чекали двадцять мулів з двома погоничами та пані Міранда Ройс. Донька князя Нестора була невесока, повнотіла жіночка одного віку з Мією Камінець. Але на відміну від Мії — стрункої та жилавої, Міранда мала широкі стегна, пухкий стан, солодкий запах і чималі, гідні подиву груди. Рясні брунатні кучері облямовували круглясті червоні щоки, невеличкий ротик та двійко живих карих очей. Коли Роберт обачливо вибрався з балії, Міранда стала на коліно посеред латки снігу, щоб поцілувати малому руку та обидві щоки.

— Ой, пане князю, — мовила вона, — які ж ви вирости великі та могутні!

— Хіба? — перепитав вочевидь улещений Роберт.

— Скоро будете вищі за мене, — збрехала пані, підвелася на ноги і струсила сніг зі спідниць. — А ти, напевне, донька нашого намісника і господаря, — додала вона, поки балія з брязкотом відбувала назад до Гнізда. — Чула я про твою вроду. Бачу, ані слова не

збрехали.

Алейна чемно присіла.

— Ясна пані дуже добрі.

— Добра? — реготнула старша дівчина. — Ото була б нудьга. Е ні, я намагаюся бути лукавою. Ти маєш розповісти мені всі свої таємниці, поки ми їхатимемо. Чи можна звати тебе Алейною?

— Якщо ваша ласка, пані. — «Та дзуськи я пущу тебе до моїх таємниць.»

— Хай мені «панькають» у Брамі, а тут на горі клич мене Рандою. Скільки тобі років, Алейно?

— Чотирнадцять, пані. — Вона сама вирішила, що Алейна Камінець має бути старшою за Сансу Старк.

— Ранда, кажу тобі! Ой, відколи мені було чотирнадцять, вже років сто минуло. Яка ж я тоді була мила та невинна. А ти ще невинна, Алейно?

Вона зашарілася.

— Не слід про таке... звісно, що так.

— Бережеш себе для князя Роберта? —

піддражнила пані Міранда. — Чи обіцяла свою прихильність якомусь зброєносцю, що бачить тебе уві сні?

— Ні! — заперечила Алейна, а Роберт одночасно вигукнув: — Вона моя! А Теранцові та Гилісові до неї зась!

Дотоді вже прибула і друга балія, стиха хруснувши на невисокому замерзлому заметі. Звідти виник маестер Колемон зі зброєносцями Теранцом та Гилісом. Наступна привезла Мадді та Гретхель, які їхали з Мією Камінець. Байстрючка, не гаючи ані хвилини, швидко схопила віжки до рук.

— Купчитися на горі не будемо, — мовила вона іншим погоничам. — Я беру князя Роберта та його супутників. Осю, на тобі пан Лотор і решта, але ти мені дай годину часу відірватися. А ти, Морквино, подбай про скрині та короби.

Вона обернулася до Роберта Арина, змахнувши чорним волоссям.

— На якому мулі бажаєте їхати, ясновельможний князю?

— Вони усі — смердючі потвори. Я візьму сірого, що вухо відкушене. Хочу, щоб Алейна їхала зі мною. І Міранда теж.

— Там, де буде широко — прошу пана. А тепер хутенько сідаймо, ясний князю, на вашого мула. Бо я вже чую сніг у повітрі.

Проте минуло ще півгодини, перш ніж загін був готовий рушати. Коли всі вже сиділи верхи, Мія Камінець вигукнула короткий різкий наказ, і двоє стражників Небосхилу розчахнули браму. Мія вивела усіх назовні; князь Роберт їхав просто за нею, загорнутий у свій ведмежий кожух. За ним слідували Алейна та Міранда Ройс, потім Гретхель і Мадді, тоді Теранц Ліндерлі та Гиліс Графтон. Маєстер Колемон був останнім у валці; на додачу він вів з собою другого мула, обвішаного скриньками зілля та трунків.

За муром у них негайно вчепився вітер. Тут не росло жодного дерева, ніщо не боронило вершників од сваволі стихій. Алейна мовчки подякувала, що вбралася так тепло. Поли кожуха гучно ляпали позаду; раптовий подих

вітру відкинув з голови каптур. Вона навіть засміялася, але князь Роберт за кілька аршинів попереду зіщулився і заскиглив:

— Холодно тут! Треба повернутися і почекати, доки не потеплішає!

— Тепліше буде внизу, в долині, пане князю,
— відповіла Мія. — Ось побачите, ми скоро там опинимось.

— Не хочу нічого бачити! — заперечив Роберт, але Мія не зважила.

Шлях являв із себе звивисту вервечку кам'яних сходів, вирізьблених у схилі гори. Скидалося, що мули знають кожен їхній вершок. Алейну це втішало. Тут чи там камінь викришився, виснажений незчисленною зміною зим та літ, морозів та відлиг. Обабіч шляху до скель чіплялися сліпучо-білі латки снігу. Сонце яскраво світило у синьому небі, над головою у потоках вітру вільно кружляли соколи.

Там, де схил був найкрутіший, сходинкам доводилося вихилитися туди-сюди, замість вести просто донизу. «На гору зійшла Санса

Старк, а сходить з неї Алейна Камінець.» Думка була чудернацька. Під час шляху нагору Мія застерігала, щоб Алейна не дивилася униз, лише на стежку попереду. «Вгору, не вниз» — казала дівчина... та дорогою донизу її порада була марна. «Можна очі заплющити. Мул знає шлях, я йому не потрібна.» Але таке радше б зробила Санса — ота колишня боягузлива дівчина. Алейна була старша і хоробріша — особливою, ницою та лукавою байстриюцькою хоробрістю.

Спершу вони їхали вервечкою по одному, але далі вниз стежка поширшала і дала змогу стати по двоє. Міранда Ройс негайно скористалася нагодою.

— Ми отримали листа від твого батька, — сказала вона так буденно, наче сиділа зі своєю септою за шиттям чи гаптуванням. — Пише, що вже їде додому і сподівається скоро побачити свою любу донечку. Пише, що Лйонель Корбрей задоволений нареченою, а ще більше — її посагом. Хоч би князь Лйонель не забув, що саме належить брати до ліжка. На

весілі, пише князь Петир, на загальний подив разом із Лицарем Дев'ятизір'я з'явилася пані Тягнидуб.

— Анія Тягнидуб? Справді?

Схоже, панів-рокошан поменшало від шести до трьох. Того дня, коли Петир Баеліш відбував з гори, він був певний, що зманить на свій бік Симонда Храмина, але не Анію Тягнидуб.

— Чи були ще вісті? — запитала Алейна.

Соколине Гніздо було таке самотнє, таке відрізане від світу, що вона прагнула почути бодай якусь новину, хай зовсім просту і неістотну.

— Від твого батька — ні. Але прилітали інші птахи. Війна триває. Усюди, крім нашого краю. Водоплин склав зброю, але Дракон-Камінь та Штормолам досі стоять за князя Станіса.

— Дяка, що пані Ліза так мудро вберегла нас від цієї війни.

Міранда подарувала їй хитру посмішечку.

— О, наша добра пані була сповнена мудрості. — І посовалася у сідлі, всідаючись зручніше. — Чому ці мули такі кощаві та

норовливі? Напевне, Мія не годує їх як слід. На ситому гладкому мулі їхати зручніше. Маємо нового верховного септона, ти не знала? А в Нічній Варті обрали молодого князя-воєводу, зовсім хлопчика. Кажуть, він — байстриук Едарда Старка.

— Джон Сніговій? — стрілила Алейна, неабияк вражена.

— Сніговій? Та мабуть. Авжеж, коли з півночі, то має бути Сніговій.

Алейна не думала про Джона вже цілі віки. Він був їй тільки зведенюком, і все ж... по смерті Робба, Брана та Рікона лишився єдиним її братом на світі. «Тепер я теж байстриючка. Яка була б радість побачити його знов.» Але тому статися не судилося. Алейна Камінець не мала жодного брата — ані законного, ані негідного.

— Наш родич Спижевий Йон влаштував у Рунокамені бугурт, — далі щебетала Міранда Ройс, не зважаючи. — Невеличкий, лише для зброєносців. Навмисне для того, щоб шану на ньому здобув Гаррі Спадкоємець. І він таки

здобув.

— Гаррі Спадкоємець?

— Вихованець пані Тягнидуб. Гарольд Гардинг. Відтепер мусимо звати його паном Гаррі — бо ж Спижевий Йон висвятив його на лицаря.

— А-а-а...

Алейна була збентежена. Чому вихованець пані Тягнидуб має бути її спадкоємцем? Вона ж має синів власної крові. Один — пан Донел — саме служить Лицарем Брами. Алейна не хотіла здатися дурненькою, тому сказала лише:

— Молюся, щоб він виявився гідним лицарського звання.

Пані Міранда пирхнула.

— А я молюся, щоб його віспа побила. Він, чи знаєш, має вже доньку-байстрючку від якоїсь простої дівчини. Пан батько хотіли одружити мене з Гаррі, та пані Тягнидуб і чути не хотіла. Не знаю, що їй здалося негідним — я сама чи мій посаг.

Вона зітхнула.

— А чоловік мені таки не завадить. Я вже

одного мала, та вбила.

— Вбили?! — перепитала вражена Алейна.

— Еге ж. Він помер просто на мені. Ще й у мені, щоб не збрехати. Ти ж знаєш, що відбувається у подружньому ліжку?

Вона згадала Тиріона, поцілунок Хорта і кивнула.

— Напевне, то було жахіття, пані. Отака смерть. Просто там, під час... поки він...

— ...мене гойдав? — Міранда здвигнула плечима. — Ну так, вийшло трохи незручно. І нечемно. Пан чоловік навіть не дотримав шлюбного звичаю — засіяти мені черево дитиною. На схилі років чоловіче сім'я слабшає. І тепер ось вона я, вже вдовиця, та ледве торкана. Не найгірша дружина для Гаррі. Смію припустити, йому знайдуть і гірше. Пані Тягнидуб найпевніше одружить його з котроюсь зі своїх онук, а чи з онук Спижевого Йона.

— Як скажете, пані. — Алейна добре пам'ятала Петирові застороги.

— Ранда! Та скажи вже, годі маніжитися.

Ран-да.

— Ранда.

— Отак краще. Напевне, мушу перед тобою вибачитися. Ти завважиш мене за ницу шльондру, але я була в ліжку з тим красунчиком Марільйоном. Я ж не знала, яке він чудовисько. Він так пречудово співав, і таке умів виробляти пальцями... Та я б ніколи з ним не лягла, якби знала, що він виштовхне пані Лізу крізь Місячні Двері. Зазвичай я не сплю з чудовиськами. — Міранда роздивилася Алейнине обличчя та груди. — Ти вродливіша за мене, зате в мене груди більші. Маестри кажуть, великі цицьки виробляють не більше молока, ніж малі, та я їм не вірю. Ти колись бачила мамку-годувальницю з малими цицьками? Твої для дівчини твого віку — нівроку. Та вони байстрюцькі, і я ними не перейматимуся.

Міранда підбралася верхи на мулі трохи ближче.

— Ти знаєш, що наша Мія — вже не діва, так?

Алейна знала. Одного разу, коли Мія підвозила харчі, гладуха Мадді прошепотіла їй на вухо.

— Мені сказала Мадді.

— А чого ж! У неї рот ширший за її дупу, а таку дупу ще пошукати. Міїним любчиком був Михел Черленець, колишній зброєносець Ліна Корбрея. Справжній зброєносець, не отой лайдак, якого пан Лин тримає при собі зараз — кажуть, що узяв за гроші. А Михел був найкращим молодим мечником у Долині, хоробрим та шляхетним... принаймні так думала бідолашна Мія, доки він не одружився з донькою Спижевого Йона. Певно ж, князь Гортон його думки не питав, але все ж з Мією так чинити не годиться. Жорстоко це.

— Панові Лотору вона до вподоби. — Алейна зиркнула на погоничку мулів за двадцять кроків унизу. — Дуже до вподоби.

— Лоторові Брюну? — здійняла брову Міранда. — А вона знає?

Але відповіді чекати не стала.

— Та ні, йому годі й сподіватися. Пан батько

намагалися влаштувати Мії шлюб, але вона ні про кого не схотіла чути. Бо ж уперта, як її родичі мули.

Алейна мимоволі почала відчувати приязнь до старшої дівчини — бо не мала подружки для пліток, відколи зникла бідолашна Джейна Пул.

— Гадаєш, панові Лотору вона подобається як є, у залізі та шкірі? — спитала вона Міранду, бо та напевне мала тямити в таких речах. — Або він бачить її вві сні у шовках та оксамитах?

— Він же чоловік, серденько. Уві сні він бачить її голою.

«От знову вона хоче, щоб я зашарілася.»

Напевне, пані Міранда почула її думки.

— Ти так чарівно рожевієш щічками. А мене коли фарба бере, то я стаю схожа на червоне яблуко. На щастя, я не червоніла вже багато років. — Міранда нахилилася ближче. — А чи не хоче твій батько знову одружитися?

— Батько?

Алейна ніколи про це не думала і тепер чомусь зіщулилася, згадавши вираз на обличчі Лізи Арин, коли та вилітала крізь Місячні

Двері.

— Ми знаємо, який він відданий пам'яті пані Лізи, — мовила Міранда, — та не можна ж жалобитися вічно. Щоб розрадити горе, йому потрібна молоденька гарненька дружина. Гадаю, він міг би вибрати будь-кого з половини шляхетних дівчат Долини. Хіба знайдеш кращого чоловіка, ніж наш хоробрий пан намісник? От лишень якби його звали якось ліпше, ніж Мізинець. Ти, часом, не знаєш, чи справді у нього там... мізинчик?

— Мізинчик? — Алейна знову зашарілася. — Та ні... я ніколи...

Пані Міранда зареготала так гучно, що Мія Камінець аж обернулася.

— Та не зважай, Алейно! Я певна, все там у нього гаразд.

Вони подолали вирізьблену вітром зі скелі браму, де за світлий камінь чіплялися довгі бурульки, капотячи їм на голови. На тому боці стежка звузилася і пірнула униз на сотню стоп. Міранді довелося від'їхати назад; Алейна дала своєму мулові волю і міцно вчепилася у сідло,

нажахана крутим схилом. Тут сходинок були витерті підкованими копитами безлічі мулів за довгі століття і нагадували вервечку мілких кам'яних мисок. Дінця мисок заповнювала вода, виблискуючи золотом у полудневому сонці. «Зараз тут вода стоїть, — подумалося Алейні, — та як стемніє, все замерзне на кригу.» Вона раптом усвідомила, що затамувала подих, і дозволила собі видихнути. Мія Камінець та князь Роберт майже досягли скелястого шпилю, де схил знову вирівнювався. Алейна спробувала дивитися на них і тільки на них. «Я не впаду, — сказала вона собі. — Мули Мії мене доведуть.» Вітер вищав навколо; сходинок за сходиною — туп, шкряб — мули долали шлях. Здавалося, на це пішло ціле життя.

І ось раптом Алейна опинилася унизу, захована разом з Мією та малим князем за покрученим кам'яним шпилем. Попереду лежала висока сідловина, вузька та скрижаніла. Алейна чула вереск вітру, щулилася, коли він смикав її за одяг. Це місце вона пам'ятала ще з

підйому; тоді їй було дуже страшно, а зараз — іще страшніше.

— Тут ширше, ніж здається, — казала Мія князеві Роберту безтурботним голосом. — Три стопи завширшки, не більш як двадцять п'ять завдовжки. Нема про що казати.

— Нема, — повторив Роберт. Руки його трусилися.

«О ні, — подумала Алейна. — Благаю. Не тут і не зараз.»

— Найліпше буде перевести мулів на той бік, — казала Мія далі. — З ласки вашої вельможності, я спершу переведу мого, тоді повернуся по ваших.

Князь Роберт не відповів, бо витріщався на вузьку сідловину червоними очима.

— Я ненадовго, пане князю, — пообіцяла Мія.

Алейна сумнівалася, що малий її почув. Коли дівчина вивела свого мула з прихистку коло шпилю, вітер негайно схопив її крижаними щелепами. Поли одягу злетіли, завихорилися, заплескали у повітрі. Мія

запнулася; на пів-удару серця здалося, що вона зараз впаде за край, та дівчина якось примудрилася відновити рівновагу і рушити далі.

Алейна узяла Робертову руку в рукавичці у свою, щоб спинити тремтіння.

— Робчику-любчику, — мовила вона, — мені так страшно. Візьми мене за руку і переведи на той бік. Я знаю, що ти нічого не боїшся.

Він подивився на неї крихітними, наче голки, темними зіницями у білих очах завбільшки з куряче яйце.

— Не боюся?

— Авжеж не боїшся. Ти ж бо мій крилатий лицар, пане Робчику.

— Крилатий Лицар умів літати, — прошепотів Роберт.

— Вище за найвищі гори, — кивнула Алейна і стиснула йому руку.

Пані Міранда приєдналася до них коло шпиля.

— Так, він умів літати, — повторила вона,

бачачи, що відбувається.

— Я пан Робчик, крилатий лицар, — промимрив князь Роберт, і Алейна зрозуміла, що не може чекати на повернення Мії. Вона допомогла хлопчикові злізти, і руч-об-руч вони вийшли на голу кам'яну сідловину, слухаючи ляскання власного одягу за спиною. Навколо не було нічого, крім повітря та неба; з кожного боку сідловини стежка круто падала вниз. Під ногами відчувався лід; уламки каменів так і чекали, щоб на них звихнулася нога; лютим вовком завивав вітер.

«Справді, наче вовк виє, — подумала Санса. — Примарний вовк завбільшки з гору.»

І раптом вони опинилися на іншому боці, а Мія Камінець сміялася і підкидала Роберта у обіймах.

— Обережно! — мовила Алейна. — Нашому князеві так руки й ноги літають — ще вдарить тебе і зробить боляче. Хіба ти не знаєш, який він дужий?

Робертові хутко знайшли місце — щілину в скелі, закриту від холодного вітру. Алейна

дбала про нього, доки трясця не скінчилася, а Мія повернулася по інших — допомогати долати сідловину.

У Снігокраї на них чекали свіжі мули та гаряча страва — тушкована з цибулею козятина. Алейна попоїла разом з Мією та Мірандою.

— То ти ще й хоробра, не лише вродлива, — сказала їй Міранда за обідом.

— Де ж пак! — Від хвали вона зашарілася. — Я зовсім не хоробра. Я так боялася. Без князя Роберта, напевне, і не перейшла б.

Алейна обернулася до Мії Камінець.

— Навіть ти трохи не впала!

— Помиляєшся. Я ніколи не падаю!

Міїне волосся впало їй на щоку, ховаючи одне око.

— Я кажу «трохи». Я ж тебе сама бачила. Хіба тобі не було лячно?

Мія струснула головою.

— Пам'ятаю, як мене кидав у повітря чоловік, коли я ще була зовсім мала. Він був високий, як небо, і кидав мене так високо, наче

я сама літала в тому небі. І ми удвох сміялися, та так завзято, що я аж засапалася, а наприкінці намочила себе... але він лише засміявся гучніше. Я ніколи не боялася, коли він мене кидав, бо знала, що завжди зловить, ніколи мене не покине.

Дівчина відкинула волосся назад.

— Але одного дня покинув. Чоловіки приходять і йдуть. Вони брешуть, вони гинуть, вони тебе кидають. Але гора — не чоловік, а камінець — дитина гори. Я довіряю моєму батькові. Довіряю моїм мулам. Я не впаду.

Вона вхопилася за гострий ріг каменю й зіп'ялася на ноги.

— Та ви доїдайте вже. Їхати ще далеко, а я чую в повітрі хуртовину.

Сніг почав падати, коли вони вирушили з Кам'янця — найнижчого і найбільшого з трьох сторожових замків, що захищали шлях до Соколиного Гнізда. Дотоді вже почало сутеніти; пані Міранда запропонувала, чи не повернутися їм до Кам'янця на ночівлю та завершити подорож зі сходом сонця, але Мія не

хотіла й чути.

— Снігу може навалити у п'ять стоп заввишки. Східці стануть зрадливі навіть для моїх мулів, — заперечувала вона. — Ні, ліпше нам рухатися далі. Але не поспішати.

Так вони і зробили. Нижче Кам'янця сходи стали ширші й не такі круті; вони звивалися поміж високих сосен та сіро-зелених вартовин, що вкривали пониззя Велетневого Списа. Міїни мули знали тут кожен корінь та камінь, а що забували вони, те згадувала дівчина-байстрючка.

Вже й половина ночі минула, коли вони нарешті побачили вогні Місячної Брами крізь білий застіл снігопаду. Остання частина подорожі була мирна та спокійна. Тихо падав сніг, укриваючи весь світ білим покровом. Робчик-любчик закуняв у сідлі, розгойдуючись туди й сюди у лад крокам свого мула. Навіть пані Міранда почала позіхати і скаржитися на втому.

— Ми наготували усім вам помешкання, — сказала вона Алейні, — але ти, якщо хочеш,

приходь спати до мене. Мого ліжка вистачить на чотирьох.

— Пані робить мені честь.

— Ранда! І вважай за щастя, що я так втомилася. Хочу лише скрутитися і заснути. Бо зазвичай дівчатка, що приходять до мене в постіль, мусять заплатити подушкове мито — розказати мені про все лихе та лукаве, що вони зробили.

— А якщо вони нічого такого не робили?

— Тоді мають розказати про все лихе та лукаве, що хочуть зробити. Авжеж тебе воно не стосується. Такі рожеві щічки та великі блакитні очі... одразу видно, що ти — сама порядність. — Міранда знову позіхнула. — Сподіваюся, ти маєш теплі ноги. Ненавиджу пускати до ліжка дівчат з холодними ногами.

Коли нарешті загін досяг замку її батька, пані Міранда теж куняла, а Алейна мріяла потрапити до обіцяного ліжка. «Там буде перина, — казала вона собі, — м'яка, тепла, глибока, і оберемки хутра на ній. Мені наснитися солодкий сон, а коли я прокинуся, то

почую гавкіт собак, плітки жінок біля колодязя, брязкіт мечів у дворищі. А потім буде бенкет з музикою і танцями.» Після мертвої тиші Соколиного Гнізда їй кортіло нарешті почути галас та сміх.

Та поки вершники злізали з мулів, один зі стражників Петира виник з замкового кам'янця і звернувся до неї:

— Панно Алейно! Пан намісник бажають говорити з вами.

— Вони повернулися? — здригнулася вона.

— Надвечір. Прошу до східної вежі.

Година була ближча до світанку, ніж до заходу сонця, і майже всі в замку спали, за винятком Петира Баеліша. Алейна побачила його у кріслі біля тріскотливого вогню, з келихом гарячого пряного вина, за розмовою з трьома невідомими їй чоловіками. Всі вони підвелися, коли вона увійшла; Петир тепло посміхнувся.

— Алейно! Ходи сюди, подаруй батечкові поцілунок.

Вона обійняла його, як велів звичай, і

поцілувала у щоку.

— Даруйте за вторгнення, пане батьку. Мені не сказали, що ви приймаєте гостей.

— Твоє вторгнення завжди доречне, люба. Я саме розповідав цим добрим лицарям, яку маю доньку: віддану і до всього прикидливу.

— Ще й на вроду неабияку! — додав стрункий молодий лицар, чиє рясне біляве волосся спадало нижче плечей.

— О так, — кивнув другий лицар, дебелий дядько з цупкою, присоленою сивиною бородою, червоним носом-бульбою та могутніми жилавими руками завбільшки з окости. — Про це ви, пане, згадати забули.

— Я б теж забув згадати, якби розповідав про свою доньку, — мовив третій лицар, худорлявий коротун з лукавою усмішкою, гострим носом та непокірним рудим волоссям. — А надто таким паливодам, як оце ми.

Алейна засміялася і піддражнила у відповідь:

— Невже панове вважають себе за паливод? Мені ви здалися відважними та шляхетними

лицарями.

— Лицарями вони є, — зауважив Петир, — а щодо відваги... їй ще треба показати. Але маємо сподівання. Тож дозволь зазнайомити тебе з паном Байроном, паном Моргартом і паном Шадріком. А це, панове лицарі, моя тілесна і вельми розумна донька... з якою я мушу зараз нагально порадитися, тому вас красно прошу мені пробачити.

Три лицарі вклонилися і пішли; білявий перед тим ще поцілував їй руку.

— Заплотні лицарі? — спитала Алейна, коли двері зачинилися.

— Голодні лицарі. Я подумав, нам ліпше мати коло себе кілька зайвих мечів. Часи настають дедалі цікавіші, люба моя, а коли часи цікаві, мечів багато не буває. «Морський цар» повернувся до Мартинова, і старий Озвел привіз на ньому декілька звісток.

Алейна знала, що питати про новини одразу ж не варто. Якщо Петир захоче, щоб вона знала, він сам їй розкаже.

— Я вас не чекала так скоро, — мовила вона.

— Радію, що ви нарешті тут.

— Ніколи б не подумав з твого поцілунку. — Він підтяг її ближче, узяв обличчя в долоні й поклав на вуста довгий-предовгий поцілунок. — Ось так вітаються, коли справді раді бачити вдома. Наступного разу дивись мені.

— Так, пане батьку.

Алейна відчула, що червоніє. Але про поцілунок вже було забуто.

— Ти не повіриш і половині того, що відбувається у Король-Березі, мила моя. Серсея робить одну божевільну дурницю за іншою, в чому їй весело допомагає зібрана нею по нитці рада глухих, сліпих та пришепелкуватих. Я завжди передвіщував, що вона зажене державу в злидні та знищить себе сама, але не чекав, що так швидко. Це мене дратує. Я сподівався мати чотири чи п'ять спокійних років, щоб посадити в ґрунт насіння і дати визріти певним плодам, але зараз... добре хоч, що я почуваюся в безладі, наче риба у воді. Боюся, та жалюгідна крихта миру і ладу, що її нам лишили п'ять королів, не переживе ще трьох королев.

— Трьох королев?! — не зрозуміла Алейна.
Петир нічого не пояснив, натомість посміхнувся і відповів:

— Я привіз моїй любій дівчинці подарунок.

Алейна відчула водночас і втіху, і подив.

— Сукню?

Вона чула, що в Мартинові багато добрих кравчинь, а вона вже так втомилася вбиратися сіро та вбого.

— Дещо краще. Вгадуй знов.

— Коштовності?

— Не буває коштовностей, яскравіших за очі моєї доньки.

— Лимони? Ви знайшли лимонів?

Вона ж обіцяла Робчикові-любчикові лимонні тістечка. А хіба зготуєш лимонні тістечка без лимонів?

Петир Баеліш узяв її за руку і притяг до себе на коліна.

— Я уклав для тебе шлюбну угоду.

— Шлюбну... — Їй перехопило горло. Вона не хотіла знову заміж. Ані зараз, ані більше ніколи. — Я не... я ж не можу вийти заміж.

Пане батьку, я...

Вона зиркнула на двері — пересвідчитися, що їх зачинено.

— Я ж заміжня, — прошепотіла вона. — Ви ж знаєте.

Петир поклав їй пальця на вуста.

— Карлик одружився з донькою Неда Старка, не моєю. Але то байдуже. Це лише заручини. Сам шлюб мусить почекати, доки Серсеї не настане край, а Санса не овдовіє. Ще ж і тобі треба буде познайомитися з хлопцем, звоювати його прихильність. Пані Тягнидуб не примусить юнака до шлюбу без його волі та згоди. На цьому вона стоїть твердо.

— Пані Тягнидуб?! — Алейна ледве вірила своїм вухам. — Навіщо їй одружувати одного зі своїх синів з... ну...

— З байстріючкою? Для початку, не забувай, що ти байстріючка не абикого, а намісника Долини. Тягнидуби — рід старий і дуже гордовитий, але не такий багатий, як здається. Я з'ясував це, коли почав скуповувати їхні борги. Певно ж, пані Анія ніколи б не продала

сина за гроші. От вихованця — то інша справа... юний Гаррі — досить далекий її родич, а я даю ясній пані за своєю донькою такий посаг, що й Лионелю Корбрею не снівся. Інакше не можна, коли накликаєш собі на голову гнів Спижевого Йона — це ж його задуми летять під сім дідьків. Отже, тебе обіцяно Гаррі Гардингові, люба моя. Якщо, звісно, ти зможеш схилити до себе його хлопчацьке серце... втім, гадаю, хто-хто, а ти впораєшся.

— Гаррі Спадкоємцеві? — Алейна спробувала пригадати, що чула про нього від Міранди на горі. — Це ж його щойно висвятили на лицаря. І він вже має байстриючку від якоїсь простої дівчини.

— Ще один його байстриук вже чекає у череві іншої дівчини. Гаррі важко відмовити, мушу визнати. М'яке біляве волосся, глибокі блакитні очі, ямочки на щоках, коли посміхається. Ще й дуже хоробрий — так мені казали.

Петир піддражнив її хитрою усмішкою.

— Байстриючка ти чи ні, люба моя, та коли про цей шлюб оголосять, тобі заздритимуть усі шляхетні дівчата Долини, ще й чимало з річкового краю та Обширу.

— Чому це? — розгубилася Алейна. — Невже пан Гарольд... як він може бути спадкоємцем пані Тягнидуб? Хіба вона не має синів власної крові?

— Аж трьох, — погодився Петир. Вона почула в його подиху вино, гвоздики та мушкатний горіх. — І доньок, і онуків.

— То хіба вони не передують Гаррі у спадкоємстві? Я нічого не розумію.

— Зрозумієш. Послухай.

Петир узяв її руку в свою власну і легенько провів пальцем усередині долоні.

— Почнімо з князя Яспера Арина, батька Джона Арина. Від нього вродилося троє дітей — два сини і донька. Джон був найстаршим, тож Соколине Гніздо і княжий титул перейшли до нього. Його сестра Аліса одружилася з паном Елісом Тягнидубом, дядьком нинішньої пані Тягнидуб.

Баеліш скривив хитру мармизу.

— Елис та Аліса, хіба не чарівно? Молодший син князя Яспера, пан Ронел Арин, побрався з дівчиною Видзвонів, та встиг закалатати їй лише раз чи два, перш ніж помер від шлункової хвороби. Їхній син Елберт народився у одному ліжку, поки в іншому помирав бідолашний Ронел. Ти уважно слухаєш, люба моя?

— Так. Були Джон, Аліса та Ронел, але Ронел помер.

— Добре. Отже, Джон Арин одружувався двічі, але перші дві дружини не подарували йому дітей, а тому його спадкоємцем впродовж довгих років був небіж Елберт. Тим часом Елис старанно зорював Алісину ниву, і вона лупила йому дітей щороку, подарувавши загалом дев'ятьох — вісім доньок і одного коштовнішого за золото хлопчика, нового Яспера. Після того вона померла, змучена і виснажена, а хлопчик Яспер, знехтувавши неймовірними зусиллями, витраченими на його народження, загинув від удару кінським

копитом у голову в віці трьох років. Скоро по тому віспа забрала двох його сестер, лишивши батькам шістьох дітей. Найстарша донька вийшла за пана Дениса Арина, віддаленого родича господарям Долини. Бач, Долиною розкидано кілька гілок дому Арин — усі погордливі, але без шеляга грошей, якщо не рахувати мартиновських Аринів, що мають рідкісний для нашого часу здоровий глузд одружуватися з купецькими родинами. Їм не бракує грошей, але бракує шляхетності, тому про них намагаються не згадувати. Пан Денис походив з однієї з убогих, але гордовитих гілок... а ще він був уславлений турнірний поборник, вродливий, хоробрий, сповнений шляхетної чемності. На додачу він мав оте звабливе прізвище «Арин», кращого за яке було годі шукати для найстаршої дівчини Тягнидубів. Їхні діти мали стати Аринами і наступними спадкоємцями Долини, якщо Елберта спіткає якась халепа. На жаль, так і сталося — Елберта спіткав Навіжений Король. Ти знаєш, що трапилось?

Алейна знала.

— Навіжений Король свавільно його вбив.

— Саме так. Скоро по тому пан Денис залишив свою вагітну дружину з Тягнидубів і поїхав на війну. Де й загинув у Битві Дзвонів од надміру шляхетності та удару сокирою. Коли його пані повідомили про смерть чоловіка, вона померла з горя, і новонароджений синочок теж не зажився. Але то було байдуже — Джон Арин здобув собі на війні нову молоду дружину, яку мав причини вважати плідною. Напевне, він багато чекав від цього шлюбу, але ми з тобою знаємо, що дочекався лише викиднів, мертвонароджених і бідолашного Робчика.

— І тут ми маємо знову повернутися до інших п'яти доньок Елиса та Алиси. Найстаршу жахливо спотворила та сама віспа, що вбила двох її сестер, і вона пішла в септи. Іншу спокусив сердюк, пан Елис вигнав її геть, і після смерті її байстрюка вона стала сестрою-мовчальницею. Третя одружилася з господарем на Персах, але виявилася неплідною. Четверту

везли до річкового краю віддавати за котрогось Бракена, але її викрали серед гір Смалені. Залишилася тільки найменша, яка побралася з одним земельним лицарем Тягнидубів, подарувала йому сина на ім'я Гарольд і скінчила дні свого життя.

Він перевернув їй долоню і легенько поцілував зап'ясток.

— То скажи мені, люба: чому Гаррі кличуть Спадкоємцем?

Алейна широко розплющила очі.

— Він не спадкоємець пані Тягнидуб. Він спадкоємець Роберта! Якщо Роберт помре...

Петир високо вигнув брову.

— Коли Роберт помре, а не «якщо». Наш бідолашний Робчик хоч і хоробрий, але такий хворобливий... тож це лише справа часу. Відтак, коли Роберт помре, Гарольд Спадкоємець стане князем Гарольдом, Захисником Долини, господарем на Соколиному Гнізді. Значкове панство Джона Арина ніколи не полюбить ані мене, ані нашого дурненького тремтливого Роберта... але за що

ж їм не любити свого Молодого Сокола? І коли панство збереться на його весілля, а ти вийдеш зі своїм довгим рудаво-брунатним волоссям, вбрана у сіро-білу кирею нареченої з вигаптуваним на спині лютововком... бігме, та кожен лицар Долини покладе меч до твоїх ніг, аби лише допомогти звоювати те, що твоє за правом родоводу. От які подарунки привіз я тобі, моя люба Сансо... Гаррі, Соколине Гніздо і Зимосіч. Хіба не варті вони ще одного поцілунку?

Брієнна

«Поганий сон» — подумала вона. Але якщо це сон, то чому так болить?

Дощ припинився, та весь світ лишився просотаним водою. Кирея на плечах була важча за кольчугу. Мотузки, що схоплювали зап'ястки, теж просякли наскрізь, але від того тільки гірше врізалися у плоть. Хай як Брієнна викручувала руки, а звільнитися надії не мала. Вона не розуміла, хто її зв'язав і навіщо; намагалася питати в тіней, але марно — вони не відповідали. А може, і не чули. А може, їх насправді й не було. Під шарами вогкої вовни та побитої іржею кольчуги її шкіра набрякла і запалилася. Брієнна вже не знала, що відбувається насправді, а що — в гарячковому жахитті.

Під нею був кінь, хоча вона не пам'ятала, як

сідала верхи. Та й не сиділа, а лежала обличчям до крижів, перекинута, наче мішок збіжжя. Зап'ястки та гомілки були сплутані мотуззям. Повітря було вологе, землю вкривав туман. У голові гупало з кожним кроком коня. Чулися голоси, але очі бачили лише землю під копитами коня. Щось усередині було зламане. Обличчя напухло, щока змокріла від крові, кожен горбик чи корінь стріляв у руку пекучим болем. Вона чула, як її кличе Подрік, наче з неймовірної далечини:

— Пане? — повторював він. — Пані? Пане? Пані?

Голос його був тихий, ледь чутний. А зрештою лишилася сама тиша.

Їй наснилося, що вона знову в Гаренголі, знову в ведмежій ямі. Але цього разу їй протистояв Гризло — велетенський, лисий, білий, наче хробак, з вогкими болячками на щоках. Він ходив голий, пестив собі прутня, скреготів підпиляними зубами. Брієнна тікала від нього, молила: «Дайте меча, дайте Вірноприсяжця, благаю!» Але ніхто з глядачів

не відповідав. Там сиділи Ренлі, і Спритний Дик, і Кетлін Старк. Прийшли Пелех, Паць і Тімеон, і всі трупи з дерев — з запалими щоками, напухлими язиками, порожніми очницями. Брієнна заквилила з жаху, побачивши їх, а Гризло схопив її за руку, смикнув до себе і вирвав шматок м'яса з обличчя.

— Хайме! — почула вона власний вереск. — Хайме!

Навіть у глибинах сну біль нікуди не подівся. Обличчя смикало і крутило, з плеча цебеніла кров, кожен подих відгонив болем. Вгору рукою стріляла пекуча блискавка. Брієнна в розпачі заводала, кликаючи маестра.

— Нема в нас маестра, — відповів дівчачий голос. — Ось я хіба.

«Я ж шукаю дівчину, — пригадала Брієнна. — Шляхетну дівчину тринадцяти років, з блакитними очима та рудаво-брунатним волоссям.»

— Панно? — спитала вона. — Панно Сансо? Зареготав якийсь чоловік.

- Вона думає, що ти — Санса Старк!
- Їй не можна їхати далі. Вона помре.
- Одним левом менше. Я не плакатиму.

Брієнна почула чийсь голос, що читав молитву. Подумала про септона Мерібальда, але слова були геть не ті. «Ніч темна і повна жахіть. І сни тяж.»

Вони їхали крізь похмурий ліс — темне, гниле, мовчазне місце, де з усіх боків підступали вогкі сосни. Грунт під копитами коней був м'який, сліди копит у ньому заповнювала кров. Поруч їхали князь Ренлі, Дик Крабб, Варго Хап. З горлянки Ренлі бігла кров. Відірване вухо Цапа спливало гнилим брудом.

— Куди ми їдемо? — питала Брієнна. — Куди ви мене везете?

Але ніхто не відповів. «Та й як би вони відповіли? Вони всі мертві.» Чи не означає це, що вона теж мертва?

Попереду їхав король Ренлі, її милий та усміхнений володар. Він вів її коня крізь дерева. Брієнна загукала, що кохає його, та

коли він обернувся і спохмурнів, вона побачила, що то зовсім не Ренлі. Ренлі ніколи не хмурнів. «Він завжди мав для мене посмішку» — подумала вона. Хіба що...

«Холодно» — зачудовано вимовив її король, і повз неї кинулася тінь, яку не відкидав ніхто з живих, і кров її коханого володаря ринула потоком крізь зелену крицю ринграфа їй на руки. Він був доброю, теплою людиною, але кров його — холодною, наче лід. «Це не насправді, — сказала вона собі. — Це поганий сон, і скоро я прокинуся.»

Раптом кінь зупинився. Її схопили грубі руки. Брієнна побачила стовпи червоного полудневого світла крізь гілля великого каштану. Кінь заходився шукати каштанів у впалому листі; люди рухалися навколо, розмовляючи стишеними голосами. Їх було десятеро чи дванадцяттеро — а може, й більше. Брієнна не впізнавала жодного обличчя. Її простягли на землі, притуливши спиною до дерева.

— Випийте оце, панно, — мовив дівочий

голос.

Рука піднесла кухлик до Брієнниних вуст. Смак був міцний, кислий. Брієнна все виплюнула.

— Води! — задихнулася вона. — Благаю! Води!

— Вода не вгамує біль. А оце вгамує. Хоч трохи.

Дівчина знову піднесла кухоль Брієнні до вуст. Боляче було навіть ковтати. Вино полилося підборіддям, закапотіло на груди. Коли кухоль спорожнів, дівчина налила з міха ще. Брієнна пила і пила, аж доки не бризкнула з рота.

— Годі, досить!

— Пийте ще. Вам зламали руку, потрощили кілька ребер. Два чи три.

— Гризло, — мовила Брієнна, пригадуючи вагу мерзенної туші, тяжкий удар коліном у груди.

— Еге ж. Таке чудовисько, аж страх.

Раптом до Брієнни повернулися усі спогади: блискавки над головою, болото під ногами,

стукіт дощу по темному залізу Хортового шолома, жахлива сила рук Гризла. Раптом їй стало нестерпно лишатися зв'язаною. Вона знову спробувала викрутитися з мотузок, але лише гірше натерла руки — надто міцно їй сплутали зап'ястки. На конопляному мотуззі лишилася засохла кров.

— Він мертвий? — спитала вона, здригаючись. — Гризло. Він мертвий?

І згадала, як його зуби уп'ялися в плоть її обличчя. Від думки, що істота може досі дихати десь на білому світі, Брієнна трохи не заверещала з розпачу.

— Та мертвий. Гендрі пхнув його списом у потилицю. Пийте, панно, бо силоміць заллю в горлянку.

Вона випила.

— Я шукаю дівчину, — прошепотіла вона між ковтками. І трохи не додала «мою сестру». — Шляхетно уроджену, тринадцяти років. Блакитні очі, рудава волосся.

— Я не вона.

«Авжеж не вона.» Це Брієнна бачила і сама.

Дівчина була така тендітна — аж здавалася замороною голодом. Брунатне волосся вона заплела у косу; очі мала старші за свої роки. «Брунатне волосся, карі очі, не надто вродлива. Та сама Вербичка, лишень на шість років старша.»

— Ти сестра. Корчмарка.

— Може, й так, — примружила очі дівчина.
— То що?

— Ти маєш ім'я? — запитала Брієнна. —
Прізвище?

У животі їй забурчало, завирувало. Вона злякалася, щоб не виблювати.

— Гедль. Таке саме, як у Вербички. Джейна Гедль.

— Джейна... Розв'яжи мені руки, Джейно. Зглянься, прошу тебе. Мотузка натерла мені зап'ястки. В мене кров тече.

— Не дозволено. Будете зв'язані, доки...

— ...доки не постанете перед мосьпані. — За дівчиною стояв Ренлі, відкидаючи з очей чорну чуприну. «Ні, не Ренлі. Гендрі.» — Мосьпані хоче, щоб ви відповіли за злочини.

— Мосьпані. — Від вина запаморочилася голова, стало важко думати. — Серце-Камінь? Ти про неї? — Князь Рандил згадував це ім'я у Дівоставі. — Пані Серце-Камінь?

— Дехто її так називає. Дехто інакше. Сестра-Мовчальниця. Мати-Безжальниця. Вішателька.

«Вішателька.» Заплющивши очі, Брієнна побачила трупи, що розгойдувалися попід голими брунатними гілками, з чорними набряклими обличчями. Раптом їй стало лячно аж до відчаю.

— Подрік. Мій зброєносець. Де Подрік? А інші? Пан Гайл, септон Мерібальд, Пес. Що ви зробили Псові?

Гендрі з дівчиною презирнулися. Брієнна спробувала підвестися і зуміла стати на одне коліно, аж тут світ закрутився навколо.

— Та ж псяку ви і вбили, панно, — почувла вона відповідь Гендрі.

І пітьма проковтнула її знову. Тепер вона опинилася у Шептунах, серед руїн, лицем до лица з Кларенсом Краббом. То був лютий

велетень верхи на зубрі, волохатішому за нього самого. Звір гнівно копав землю копитом, виорюючи глибокі борозни. Краббові зуби були підпиляні на вістря. Коли Брієнна спробувала витягти меча, то знайшла піхви порожніми.

— Ні! — закричала вона, а пан Кларенс ринув на неї. Так було нечесно. Вона не могла битися без свого чарівного меча, подарованого паном Хайме. Від думки, що вона зрадила його сподівання так само, як довіру Ренлі, знову закортіло плакати. — Меча. Благаю, мені потрібен мій меч!

— Дівка хоче свого меча, — зауважив чийсь голос.

— А я хочу, щоб мені Серсея Ланістер прутня посмоктала. То й що?

— Хайме назвав його Вірноприсяжцем. Благаю вас!

Але голоси не зважали; Кларенс Крабб налетів, як грім, і зніс їй голову. Брієнна полетіла колами у глибоку пільму. Тепер їй наснилося, що вона пливе у човні, поклавши голову комусь на коліна. Усюди навколо

виднілися тіні — в каптурах, шкірі та кольчугах. Тіні перевозили їх через туманну річку на обмотаних ганчір'ям веслах. Брієнна потопала у власному поті, палала... та водночас і тремтіла з холоду. В тумані плавало повно облич. «Краля» — шепотіли верби на березі, а очерет відповідав: «Потвора, почвара». Брієнна здригнулася.

— Припиніть! — мовила вона. — Хто-небудь, накажіть їм замовкнути!

Коли Брієнна прокинулася наступного разу, Джейна піднесла їй до вуст кухоль гарячої юшки. «Цибульна» — подумала вона і випила, скільки змогла, доки не вдавилася шматочком моркви і не захлинулася болючим кашлем.

— Гей, обережніше! — сказала дівчина.

— Гендрі, — вичавила Брієнна. — Мушу побалакати з Гендрі.

— Коло річки він повернув назад, панно. Повернувся до кузні, до Вербички та малих. Берегти їх від зла.

«Ніхто не вбереже їх від зла.» Вона знову закашлялася.

— Та хай давиться! Збереже нам мотузку, — буркнув один з чоловіків-тіней, відштовхуючи дівчину.

На ньому була іржава кольчуга, пас із нютами, на якому висіли меч-півторак і вузький кинджал. Великий жовтий сіряк, вогкий та брудний, обліпив плечі. Вище сіряка виднілася сталева собача голова, вишкірена зубами.

— Ні, — застогнала Брієнна. — Ти мертвий, я тебе вбила...

Хорт зареготав.

— Переплутала, дівко! Це я тебе вб'ю. Вже вбив би, та мосьпані забажає, щоб тебе повісили.

«Повісили.» Слово відгукнулося жахом у всьому тілі. Брієнна зиркнула на дівчину, Джейну. «Вона ще молода. Мабуть, не така люта.»

— Хліб та сіль, — простогнала Брієнна. — У корчмі... септон Мерібальд годував дітей... ми зломили хліб з твоєю сестрою...

— Гостьове право вже не те, що було, —

відповіла дівчина. — Відтоді, як мосьпані побували на весіллі. Ті, що висять понад річкою, теж гадали, що вони гості.

— А ми гадали інакше, — мовив Хорт. — Вони попросили нічліг, а ми їм подарували зашморг на дереві.

— Маємо ще дерева і ще зашморги, — додала інша тінь, одноока під іржавим шоломцем. — У нас тут дерев повно.

Коли настав час знову сідати в сідло, їй накинули шкіряного каптура на обличчя. Дірок для очей в ньому не було; всі звуки навколо стихли. На язика лишився смак цибулі — гострий, як усвідомлення поразки. «Вони хочуть мене повісити.» Брієнна подумала про Хайме, про Сансу, про батька на Тарфі. І зраділа, що має каптура — під ним не було видно сліз, які наповнили очі. Час від часу розбійники про щось говорили, та вона слів не добирала. Невдовзі втома і неквапний рух коня знову взяли своє.

Цього разу їй снилося, що вона знову вдома, у Надвечір'ї. Крізь високі вигнуті вікна палат її

батька виднілося західне сонце. «Там я була в безпеці. Мені ніщо не загрожувало.»

Вона була вдягнена у важкий гаптований шовк, сукню з чвертями черлені та лазуру, прикрашеними золотими сонцями та срібними серпами місяця. На іншій дівчині сукня виглядала б розкішно, та не на ній. Вона, дванадцятирічна, незграбна і сором'язлива, чекала на молодого лицаря, котрого батько знайшов їй у наречені — юнака, на шість років старшого, що обіцяв з часом стати уславленим поборником. Його прибуття лякало її на смерть. Груді вона мала замалі, ноги та руки — завеликі. Волосся стирчало навсібіч, у западині коло носа ховався прищ.

— Він подарує тобі троянду, — пообіцяв батько.

Та який зиск з троянди? Хіба вона може захистити від смерті? Їй потрібен був меч. «Вірноприсяжець. Я мушу знайти дівчину. Я мушу повернути йому честь.»

Нарешті двері відчинилися, її наречений ступив до батькової палати. Брієнна спробувала

привітати його так, як її вчили, але з рота раптом ринула кров — то вона відкусила собі язика, поки чекала. Вона виплюнула його до ніг молодого лицаря і побачила відразу на його обличчі.

— Брієнна-Краля, — знущально вимовив він. — Та я бачив льох, вродливіших за тебе.

І кинув троянду їй в обличчя. А коли виходив, грифони на його киреї замерехтіли, розпливлися і перекинулися на левів. «Хайме! — кортіло закричати їй. — Хайме, повернися до мене!» Але язик її лежав на підлозі коло троянди, у калюжі крові.

Брієнна прокинулася, хапаючи ротом повітря і не розуміючи, де вона. Повітря було холодне, задушливе, смерділо вогкою землею, пліснявою та хробаками. Вона лежала на якомусь підкладі під купою овечих шкур; під голову їй поклали камінь, зі стін витикалися корені. Єдине світло давала свічка, що диміла у калюжі лою.

Брієнна відкинула шкури і побачила, що хтось позбавив її обладунку та одягу, натомість

вдягнув у брунатну вовняну сорочку — тонку, але випрану. Передпліччя було взяте в лубки і перев'язане лляним полотном. Один бік обличчя здавався вогким і задубілим. Доторкнувшись, вона відчула на щоці, щелепі та вусі якусь вологу припарку. «Гризло...»

Вона зіп'ялася на ноги — слабкі, наче стеблини. У голові шумів вітер.

— Тут хтось є?

У одній з затінених заглибин позаду свічки щось ворухнулося. То був сивий старий, вдягнений у лахміття. Ковдри, що його вкривали, впали на підлогу; сам він сів і протер очі.

— Панно Брієнно? Ви мене зякали. Я бачив сон.

«Бачив би ти мої сни, ото б налякався» — подумала вона.

— Що це за місце? Якесь підземелля?

— Печера. Коли за щурами нишпорять собаки, щурам доводиться пірнати в нори. А собак щодня стає дедалі більше.

Старий був одягнений у розкошлані рештки

якоїсь ряси, рожевої з білим. Волосся він мав довге, сиве, сплутане; на щоках — вислу шкіру, на підборідді — жорстку неголену стерню.

— Ви голодні? Вип'єте кухоль молока? Може, з'їсте хліба з медом?

— Я хочу свій одяг. І меч.

Без кольчуги вона почувалася голою. Без Вірноприсяжця...

— Як вийти назовні? Покажіть мені вихід.

Підлогу в печері складала втоптана земля та камені, болісні для босих намозолених ніг. У голові паморочилося; Брієнні здавалося, що вона плаває у повітрі. Тремтливе світло відкидало чудернацькі тіні. «Духи вбитих, — подумала вона, — танцюють навколо і ховаються, щойно я обернуся подивитися.» Усюди в стінах виднілися тріщини, западини, великі дірки, та годі було вгадати, котрі вели назовні, котрі — глибше в печеру, а котрі — зовсім нікуди. Всі виглядали однаково темними, наче глупа ніч.

— Можна помацати вам чоло, панно?

Долоня наглядача її в'язниці була вкрита

рубцями та твердими мозолями, але напрочуд ніжна.

— Гарячка минула, — оголосив він з помітною вимовою Вільних Міст. — То й добре. Ще вчора плоть ваша палала вогнем. Джейна боялася, ми вас втратимо.

— Джейна... ота висока дівчина?

— Саме вона. Хоч і не така висока, як ви. Хлопці кличуть її Довготелесою Джейною. Це вона склала вам руку і наклала лубки, незгірше кого з маестрів. Обличчю теж дала ради, як змогла: вимила рани кип'яченим пивом, щоб не загнилися. Та все ж... людський укус — гидка річ. Саме від нього, гадаю, вас ухопила гарячка.

Сірий чоловік торкнувся її перев'язаного обличчя.

— Нам довелося зрізати трохи плоті. Боюся, на вроду ваше обличчя не покращало.

«Та йому і гіршати нема куди.»

— Ви кажете про рубці?

— Та істота, люба панно, відшматувала вам половину щоки.

Брієнна мимоволі зіщулилася. «Кожен лицар має на обличчі сліди минулих битв, — відповів їй пан Гудвін того разу, коли вона вперше попрохала навчити її науки меча. — Невже тобі їх бракує, дитино?» Щоправда, старий майстер-мечник говорив про сліди від меча, бо в якому жахітті міг передбачити підпиляні гостряки у пащеці Гризла?

— Але навіщо складати мені кістки і промивати рани, коли ви однак хочете мене повісити?

— А й справді, навіщо? — Він зиркнув на свічку, наче не міг більше дивитися на її обличчя. — Кажуть, ви хоробро билися при корчмі. Лим не мав залишати перехрестя без нагляду. Йому ж сказали: заховатися поблизу і негайно бігти туди, якщо з димаря закуриться дим... але він почув звістку, що Скаженого Пса Солепанви бачили, коли той тікав на північ уздовж Зеленозуба, і ухопив принаду. Воно зрозуміло, ми ж за тією сволотою довгенько ганялися... і все-таки Лим мав би знати краще. Бо лише за пів-дня допетрав, що блазні сховали

сліди у струмку і дали крутька просто за його спиною. А тоді ще чимало часу згаяв, поки оминав валку фреївських лицарів. Отож коли він та хлопці нарешті з'явилися у корчмі... якби не ви, там лишилися б самі трупи. Саме тому Джейна перев'язала вам рани. Хай що ви зробили перед тим, ці рани — почесні, отримані у найшляхетнішому бою.

«Хай що я зробила перед тим?»

— І що ж таке, перепрошую, я зробила? — спитала Брієнна. — І хто ви такий?

— Наприпочатку ми всі були людьми короля, — відповів чолов'яга, — та людям короля незле мати короля, а ми його втратили. Були ми братами один одному, та донині братство розбіглося. Правду кажучи, я вже не знаю, хто ми і куди йдемо. Знаю лише, що шлях наш темний, і вогні більше не показують мені, що лежить наприкінці його.

«Я знаю, де всьому кінець. Бачила трупи на деревах.»

— Вогні, — повторила Брієнна. І раптом зрозуміла. — То ви — мирійський жрець.

Червоний чаклун.

Він зиркнув донизу на своє неоковирне вбрання і криво посміхнувся.

— Рожевий ошуканець, радше сказати. Так, мене звати Торосом, і я справді приїхав з Миру... та жерцем був нікчемним, а чаклуном — ще гіршим.

— Ви служите Дондаріонові. Князеві-блискавці.

— Блискавка з'являється, вдаряє і зникає, наче й не було. Так само і з людьми. На жаль, вогонь князя Беріка вже не палає в цьому світі. Замість нього нас тепер очолює похмуріша тінь.

— Хорт?

Жрець стиснув вуста.

— Хорт мертвий. Його поховано.

— Я бачила його в лісі.

— То гарячковий сон, панно.

— Він казав, що повісить мене.

— Навіть сні можуть брехати. Чи давно ви не їли, панно? Напевне, маєте помирати з голоду.

Раптом Брієнна зрозуміла, що так і є. У

животі відчувалася порожня безодня.

— Попоїсти... охоче попоїла б, прийміть мою дяку.

— Отже, попоїсти. Та ви сідайте. Ми ще побалакаємо, але спершу — їжа. Чекайте тут.

Торос запалив скіпку від майже розталої свічки і зник у чорному проваллі позаду скельного виступу. Брієнна лишилася у невеличкій печері сама. «Та чи надовго?»

Вона понишпорила печерою, шукаючи зброї. Хай не лицарської, бодай якоїсь: палиці, ковіньки, ножа. Але знайшла самі лише камені. Один непогано ліг у руку... та вона пригадала Шептуни і що сталося, коли Пелех поставив на камінь проти ножа. Почувши кроки жерця, що повертався, Брієнна зронила камінь на підлогу і сіла, де сиділа.

Торос приніс хліба, твердого сиру і миску якоїсь душенини.

— Перепрошую, — мовив він. — Рештки молока скисли, мед з'їли. З харчами нині суужно. Та оце, гадаю, вас підживить.

Страва була холодна та жирна, хліб —

сухий, сир — ще сухіший. Брієнна ніколи не їла нічого смачнішого.

— А чи тут мої супутники? — запитала вона жерця, закидаючи ложкою до рота останні крихти частунку.

— Септона пустили іти вільно. В ньому зла немає. Решта сидить тут і чекає на суд.

— Суд? — спохмурніла Брієнна. — Але Подрік Пейн — ще хлопчик.

— Він каже, що є зброєносцем.

— Самі знаєте: хлопчики хвалькуваті, люблять прибрехати.

— Він зброєносець Біса. Він бився у битвах — сам зізнався. Навіть людей убивав, якщо не бреше.

— Він маленький хлопчик, — повторила Брієнна. — Майте милосердя.

— Панно, — відповів їй Торос, — не маю сумніву: добрість, милосердя, прощення і любов до людей досі стрічаються десь у цьому Семицарстві. Але не шукайте їх тут. Це печера, не храм. Коли люди мусять жити, наче щури в підземній пійтмі, в них скоро закінчується не

лише молоко і мед, а й рештки жалю до інших людей.

— Як щодо правосуду? Його в печерах теж не знайти?

— Правосуду, — ледь помітно посміхнувся Торос. — Пригадую. Він мені смакував. Правосуд ми чинили, коли ходили за Беріком. Чи так собі казали. Ми тоді були слугами короля, лицарями, славними звитяжцями... та не лише ніч темна і повна жахіть, панно. Те, що війна зробила з нас — теж. Зазирніть усередину кожному, і побачите там чудовисько.

— То ви кажете, що ви — чудовиська?

— Я кажу, що ми люди. Не лише ви маєте глибокі рани, панно Брієнно. Дехто з моїх братів були хороші, чесні люди, коли все почалося. Інші, скажімо так... не славилися чеснотами. Втім, як то кажуть, не важить, як людина починає справу — важить, як вона її закінчує. Це стосується однаково і чоловіків, і жінок. — Жрець підвівся на ноги. — На жаль, наша розмова добігла кінця. Я чую, як повертаються мої браття. Наша пані послала по

вас.

Брієнна почула кроки і побачила миготіння смолоскипів у проході.

— Ви казали, вона поїхала до Ярмаркового.

— Так і було. Але повернулася, поки ми спали. Бо сама ніколи не спить.

«Я не боятимуся» — сказала вона собі, але трохи запізно. І пообіцяла натомість: «Не дам їм побачити мій переляк».

З'явилося четверо чоловіків — суворих, змарнілих обличчями, вбраних у кольчуги, луску та виварену шкіру. Одного з них — одноокого з власного сну — вона упізнала.

Найбільший здоровань з чотирьох мав на собі заплямованого, побитого злигоднями жовтого сіряка.

— Смачно попоїла? — запитав він. — Гарзд. Остання трапеза має бути смачною.

Він мав брунатне волосся, бороду, могутні руки та рамена, зламаного та криво зрощеного носа. «Я його знаю» — подумала Брієнна і ствердно мовила:

— То ти Хорт.

Вояк вишкірився; зуби він мав відразливі — криві, помережані гнилими плямами.

— Тепера, мабуть, так. Бо ж попереднього ласкава панна зізволили вколошкати з власних вельможних ручок.

Він повернув голову і сплюнув. Брієнна пригадала, як мерехтіли блискавки, як ковзала земля під ногами.

— Я вбила Роржа. Він узяв шолома з могили Клегана, а ти вкрав його вже з трупа.

— Не чув, щоб він заперечував.

Торос обурено засичав.

— Невже правда?! Шолом мерця? Ми вже впали так низько?

Здоровань подивився на нього, насупившись.

— Чого тобі? Добре залізо.

— Немає нічого доброго ані в тому шоломі, ані в його колишніх господарях, — мовив жрець. — Сандора Клегана ще за життя роздирали пекельні муки, а Рорж був звір у людській подобі.

— Я не вони.

— То навіщо тицяєш світові ту саму личину? Свавільну, вишкірену, спотворену... невже ти мрієш таким стати, Лиме?

— Коли цю личину бачать вороги, то лякаються.

— Я теж лякаюся, коли її бачу.

— То заплющ очі! — відповів мугиряка у жовтому сіряку і сердито відмахнувся. — Ведіть хвойду.

Брієнна не опиралася; їх було четверо, вона — слабка та поранена, зовсім гола під вовняною сорочкою. Їй довелося схилити голову, щоб не вдаритися об стелю звивистого проходу. Шлях попереду круто піднімався і двічі повертав, перш ніж привести до більшої печери, повної розбійників.

Тут посередині підлоги була викопана яма для вогню, і повітря аж синіло від диму. Люди купчилися біля полум'я, відігріваючись після холоду печер. Дехто стояв уздовж стін або сидів, схрестивши ноги, на солом'яниках. Були тут і жінки, і навіть кілька дітей, що ховалися за материними спідницями. Брієнна упізнала

одне обличчя — Довготелесої Джейни Гедль.

Упоперек печери, у скельній заглибині, стояв стіл на кобильницях, а за ним сиділа жінка вся в сірому, вкрита кобеняком з каптуром. У руках вона тримала корону — спижевий вінець, оточений колом залізних мечів — роздивлялася її, пестила пальцями маленькі клинки, наче пробуючи їхню гостроту. Очі жінки блимали глибоко під каптуром.

Сірий був кольором сестер-мовчальниць, служниць Морока. Брієнні спиною побігли дрижаки. «Серце-Камінь.»

— Мосьпані, — сказав здоровань. — Ми її привели.

— Еге ж, — додав одноокий. — Крулерізову хвойду.

Брієнна болісно зіщулилася.

— Навіщо ви мене так кличете?

— Якби мені давали срібного оленя щоразу, як ти казала його ім'я, зараз я був би багатший за твоїх приятелів Ланістерів.

— Але ж то... ви не розумієте...

— Отакої! — зареготав здоровань. — А я чогось гадаю, ми розуміємо більше, ніж вам бажалося б. Від вас, панно, левом аж смердить.

— Ні, це не так!

Наперед вийшов інший розбійник — молодший чолов'яга у засмальцьованому кептарі з овечої шкури. В руці він тримав Вірноприсяжця.

— А оце каже, що так.

Голос його був приморожений вимовою Півночі. Чоловік витяг меча з піхв і поклав перед пані Серце-Камінь. Червоно-чорні рясиці забігали лезом у світлі з паленища посеред печери; але жінка в сірому не зводила очей з маківки — золотої левової голови з рубіновими очима, що сяяли, наче дві червоні зірки.

— Є також оце. — Торос Мирійський витяг з рукава пергамен і поклав його поруч з мечем. — На грамоті печатка короля-хлопчака. В грамоті писано, що її володар їде у королівській справі за дорученням престолу.

Пані Серце-Камінь відклала меча і взяла грамоту.

— Меча мені дали з добрими намірами, — заперечила Брієнна. — Пан Хайме присягнувся Кетлін Старк, що...

— Мабуть, перед тим, як його друзяки перетнули їй горло? — перервав здоровань у жовтому сіряку. — Знаємо ми, чого вартий Крулеріз і всі його присяги.

«Все марно, — зрозуміла Брієнна. — Жодні мої слова їх не пом'якшать.» Але однак відчайдушно кинулася на свій захист.

— Він пообіцяв пані Кетлін повернути її доньок, та коли ми досягли Король-Берега, їх вже не було. Хайме надіслав мене шукати панну Сансу...

— А якби ти її знайшла? — запитав молодий північанин. — Що б тоді зробила?

— Захистила б. Відвезла у безпечне місце. Здоровань зареготав.

— Куди це? До Серсеї в підземелля?

— Ні.

— Ти бреш, та не забріхуйся. Оцей меч каже, що ти нещира хвойда. Невже ми маємо вірити, що Ланістери роздають золоті мечі з

рубінами своїм ворогам? Що Крулеріз доручив тобі сховати дівчину від власної сестри? А папірця з печаткою малого короля навіщо дав? Дупу підтирати? Ще й товариство у дорогу...

Здоровань обернувся, махнув рукою, лави розбійників розступилися, і наперед вивели ще двох бранців.

— Малий, з ласки м'сьпані, був зброєносцем самого Біса, — мовив він до пані Серце-Камінь. — А оцей — лицар зі служби семиклятого Рандила Тарлі, дідько його побий.

Гайла Добича відлупцювали так, що обличчя було годі впізнати. Він запнувся, коли його штовхнули уперед, і трохи не впав, та Подрік підхопив лицаря попід лікоть.

— Пане, — мовив малий похнюплено, побачивши Брієнну. — Тобто пані. Пробачте.

— Тобі нема за що вибачатися, — відповіла Брієнна і обернулася до пані Серце-Камінь. — Хай яку зраду я вчинила на думку ясної пані, Подрік та пан Гайл тут ні до чого.

— Вони леви, — мовив одноокий. — Цього досить. Я кажу: повісити їх. Тарлі повісив два

десятки наших. Час уже почепити кількоро його посіпак.

Пан Гайл подарував Брієнні слабеньку посмішку.

— Отакої, панно, — мовив він. — Треба вам було погоджуватися, коли я кликав заміж. А тепер однак помирати, але вам — дівою, а мені — бідарем.

— Пустіть їх на волю! — заблагала Брієнна.

Жінка у сірому нічого не відповіла. Вона знову роздивилася меч, пергамен, корону зі спижу та заліза. Нарешті сягнула рукою кудись собі під щелепу, наче хотіла сама себе вдавити. Але натомість заговорила... моторошним, зламаним, змученим голосом. Лунав він, здавалося, просто з горлянки і нагадував почасти скрегіт, почасти хрипіння, почасти смертну муку останнього подиху. «Мова змученої душі» — подумала Брієнна, а вголос мовила:

— Я не розумію. Що пані кажуть?

— Вони питають ім'я оцього клинка, — відповів молодий північник у овечому кептарі.

— Вірноприсяжець, — відповіла Брієнна.

Жінка у сірому засичала крізь пальці. Очі її нагадували дві червоні жарини, що палали у тіні. Вона вимовила ще кілька слів.

— Ні, кажуть пані. Назви його Кривоприсяжцем, кажуть пані. Його зробили для зради і ницого вбивства. Пані кликатимуть його «Нещирим Другом». Так само, як тебе.

— До кого ж я була нещира?

— До них, — відповів північанин. — Невже гадаєш, пані забули, як ти присягалася їм службою?

Тарфійська Діва присягалася службою лише одній жінці на всьому світі.

— Не може того бути! — відповіла Брієнна.
— Моя пані мертва!

— Смерть і гостьове право, — пробурмотіла Довготелеса Джейна Гедль, — нині вже не ті, що були. Ніхто на них більше не зважає.

Пані Серце-Камінь скинула каптура і розмотала шалик сірої вовни, що вкривав їй обличчя. Волосся вона мала сухе і крихке, біліше за кістку. Чоло мережилося сірим та

зеленим, з бурими плямами гниття. Плоть обличчя, зораного борознами, висіла пошматованими смужками від очей до щелепи. У одних борознах загусла кров, у інших, глибших, виднілися кістки черепа.

«Обличчя, — подумала Брієнна. — Її обличчя було таке сильне та вродливе, шкіра — така м'яка та гладенька.»

— Пані Кетлін? — Очі налилися слізьми. — Казали... казали, що ви померли...

— Саме так, — відповів Торос Мирійський. — Фреї розпанахали їм горло від вуха до вуха. Коли ми знайшли пані коло річки, вони були мертві вже три дні. Гарвін благав мене подарувати їм цілунок життя, але минуло надто багато часу. Я не хотів цього робити, і тоді князь Берік приклав свої вуста замість мене, і вогонь життя перейшов від нього до них. І пані... підвелися. Хай боронить нас Господь Світла. Відтоді пані знову ходять цією землею.

«Невже я досі сплю? — спитала себе Брієнна. — Невже це нове жахіття, навіяне зубами

Гризла?»

— Я ніколи не зраджувала мою пані. Скажіть їм. Присягаюся Седмицею. Присягаюся на мечі!

Істота, що колись була Кетлін Старк, знову схопилася за горло, затискаючи пальцями довгу жахливу рану на шиї, і вичавила з себе ще кілька хрипів.

— Слова — то вітер, — сказав північник Брієнні. — Пані кажуть, ти мусиш довести свою вірність.

— Як? — запитала Брієнна.

— Власним мечем. Його звать Вірноприсяжець, чи не так? То покажи, яка ти вірна присязі, кажуть мосьпані.

— Чого пані бажають від мене?

— Вони бажають бачити свого сина живим. Або людей, що його вбили — мертвими, — відповів здоровань. — Вони бажають влаштувати гайворонню учту незгірш Червоного Весілля. З Фреїв та Болтонів. І ми згодуємо тих покидьків гайворонню, одного за одним, скількох пані забажають. А від тебе

вони вимагають життя Хайме Ланістера.

«Хайме.» Ім'я різонуло, крутнулося ножем у животі.

— Пані Кетлін, я... ви не розумієте... Хайме, він... він врятував мене від згвалтування Кровоблазнями, а потім повернувся, стрибнув у ведмежу яму битися проти звіра голіруч... присягаюся, він вже не той, яким був. Він послав мене по Сансу, щоб я вберегла її та захистила... і не брав участі у Червоному Весіллі...

Пальці пані Кетлін глибоко вп'ялися у плоть шії. Холоднішим за лід потоком полилися торохтливі слова, покручені та придушені. Північанин переклав:

— Пані кажуть, ви маєте обирати. Беріть меча і вбийте Крулеріза. Або ходіть на шибеницю за зраду. Меч або зашморг, кажуть пані. Обирайте, кажуть пані. Обирайте!

Брієнна згадала свій сон, у якому вона чекала в батькових палатах на юного нареченого. Тоді, уві сні, вона відкусила собі язика. «І трохи не захлинулася кров'ю.» Вона

глибоко вдихнула, судомлячись, і відповіла:

— Я не хочу обирати.

Настала довга тиша. Тоді пані Серце-Камінь заговорила знову. Цього разу Брієнна сама зрозуміла слова. Їх було лише два.

— Повісити всіх, — проскреготіла пані.

— Воля ваша, — відповів здоровань.

Брієнні знову сплутали мотузкою руки і повели геть із печери, кривою кам'янистою стежкою аж на поверхню. Нагорі, на Брієннин подив, панував ранок. Стовпи блілого вранішнього світла падали навскіс між дерев. «Стільки дерев. Вибирай, яке хочеш, — подумала вона. — Далеко ходити не доведеться.»

Справді, далеко її не повели. Під кривою вербою розбійники накинули зашморг їй на шию, щільно затягли і перекинули інший кінець мотузки через товсту гілку. Гайлові Добичу та Подрікові Пейну дісталися в'язи. Пан Гайл волав, що сам ладен убити Хайме Ланістера і хоч кого ще, але Хорт загилив йому по пиці й змусив замовкнути. Собачий шолом

знову був у нього на голові.

— Якщо маєш гріхи — сповідати своїм богам — то зараз саме час.

— Подрік не заподіяв вам ніякої шкоди. Мій батько його викупить. Тарф кличуть сафіровим островом. Надішліть Подріка з моїми кістками до Надвечір'я, і матимете сафіри, срібло, що душі заманеться.

— Я хочу назад свою дружину та доньку, — мовив Хорт. — Поверне їх мені твій батько? Якщо ні, то хай гойдає себе сам. Малий згниє отут, поряд з тобою. А кістки твої згризуть вовки.

— То ти їх вішатимеш, Лиме? — покликав одноокий. — Чи забовкаєш до смерті?

Хорт вихопив кінець мотузки у чолов'яги, що його тримав.

— Ану подивимося, якого танку ти станцюєш, — мовив він і смикнув.

Брієнна відчула, як конопляна мотузка стискається, ріже шкіру, підсмикує вгору підборіддя. Пан Гайл шпетив розбійників з гідним подиву красномовством, але Подрік не

казав ані слова. Він навіть не підняв очі, коли його ноги відірвалися від землі. «Якщо це знову сон, то час прокидатися. Якщо це насправді, то час помирати.» Очі не бачили нічого, крім Подріка, зашморгу на його тонкій шийці, ніг, що смикалися над землею. Брієнна розтулила рота. Подрік хвицяв ногами, хрипів у задусі, помирав. Брієнна відчайдушно всмоктала повітря попри мотузку, що душила їй горло. Ніколи ще вона не знала такого болю.

І заверещала слово. Одне-єдине.

Серсея

Септа Моела була сива, аж біла шкіринда з гострим, наче сокира, обличчям і губами, скривленими у вічному несхваленні всього на світі. «Ставлю гроші, це одоробло досі має непорушену цноту, — подумала Серсея. — Хоча донині вона вже стала твердіша за виварену шкіру.» Септу супроводжували шестеро лицарів верховного горобця з веселковим мечем свого відродженого братства на гострокутних щитах.

— Септо. — Серсея сиділа попід Залізним Престолом, вбрана у зелений шовк та золоте мереживо. — Скажіть його пресвятості, що ми ним незадоволені. Він надто багато на себе бере.

На пальцях і в золотому волоссі королеви мерехтіли смарагди. Очі двору та міста були прикуті до неї. Всі вони зараз мали

спостерігати справжню доньку князя Тайвина. Коли ця блазенська вистава нарешті скінчиться, всі до одного дізнаються, хто їхня справжня і єдина королева. «Та спершу треба станцювати і не пропустити жодного кроку.»

— Пані Маргерія є вірною та покірною дружиною мого сина, втіхою його життя і найближчою помічницею в усіх справах. Його пресвятість не мав жодного права та причини накладати руки на її високу особу і саджати її під варту разом з сестрами у перших, які теж любі нам та милі як найближчі родички. Вимагаю негайно їх звільнити!

Септа Моела навіть оком не змигнула.

— Слова вашої милості буде переказано їхній пресвятості верховному септонові. Прикро казати, але молода королева і панни її почту не будуть звільнені, доки і якщо їхню невинність не буде доведено.

— Невинність? Вам досить поглянути на їхні милі невинні личка, щоб усе зрозуміти.

— За милими личками часто-густо ховаються грішні серця.

З-за столу ради почувся голос князя Добромира.

— У якому злочині звинувачують цих юних дів, і хто саме?

Септа відповіла:

— Меггу Тирел та Елінору Тирел звинувачують у розпусті, перелюбстві та змові на державну зраду. Аллу Тирел звинувачують у приховуванні розпусти, якій вона стала свідком. У тому самому звинувачують і королеву Маргерію, а на додачу — в подружній невірності та державній зраді.

Серсея піднесла руку до грудей.

— Негайно кажіть, хто розповсюджує такі гидкі плітки про мою рідну невістку! Не вірю жодному слову. Мій син кохає пані Маргерію усім серцем, і вона ніколи б не насмілилася так жорстоко дурити його!

— Звинувачує їх власний надвірний лицар вашої милості. Пан Озней Кіптюг зізнався у тілесному зляганні з королевою самому верховному септонові перед вівтарем Вишнього Батька.

Гарис Звихт за столом ради зойкнув, великий маестер Пицель відвернувся. Повітря наповнилося гомоном та дзижчанням, наче тисячі гедзів одночасно влетіли до престольної палати. Дехто з паній на галереї почали вислизати з приміщення; за ними потяглися купки дрібного панства та лицарів, що тинялися коло дверей палати. Золотаві нікого не тримали, але королева наказала панові Озфриду помічати, хто саме пішов. «Мить — і троянди Тирелів вже не пахкотять так солодко, еге ж?»

— Пан Озней молодий, нестримний і гарячий, — мовила королева, — та попри все, вірний престолові лицар. Якщо він каже, що сам... ні, я не вірю. Маргерія — цнотлива діва!

— Ні, не діва. Я оглядала її сама на вимогу його пресвятості. Її цнота не лишилася недоторканою. Те саме скажуть септа Аглантіна та септа Мелісента, а з ними і власна септа королеви Маргерії, Ністерика, яку посаджено до покаянної келії за участь у ганьбі королеви. Панну Меггу та панну Елінору також

оглянули. Їхню цноту теж було порушено.

Гедзі вже гули так гучно, що королева ледве чула власні думки. «То що тепер скажете, маленька королево та її сестрички? Навтішалися прогулянками?»

Князь Добромир гупнув кулаком по столі.

— Пані Маргерія склала врочисті клятви щодо своєї цноти перед їхньою милістю королевою та їхнім покійним батечком, Правицею Короля. Багато з нині присутніх можуть це потвердити. Князь Тирел теж свідчив про невинність доньки, і пані Олена, її бабуся, честь котрих знаходиться поза всяким сумнівом. Ви смієте казати, що всі ці високі вельможні особи нам брехали?!

— Можливо, їх теж обманювали, ясний пане, — відповіла септа Моела. — Цього я не смію стверджувати. Можу лише присягнутися у тому, що бачила на власні очі при огляді королеви.

Змальоване подумки видовисько, як стара кисла шкиринда тицяє зморшкуватими пальцями у рожеву піхву Маргерійки, трохи не

змусило Серсею зареготати.

— І все ж ми наполягаємо, щоб його пресвятість дозволив нашим власним маестрам оглянути мою невістку і тим з'ясувати, чи є в цих нечуваних наклепах бодай тінь правди. Великий маестре Пицелю, ви супроводите септу Моелу до септу нашого обожнюваного короля Баелора і повернетесь з правдою про цноту пані Маргерії.

Пицелева мармиза набула кольору скислого молока. «У малій раді старий йолоп ніяк не може пельку стулити, — досадуючи, подумала королева, — а тут від нього треба лише кілька слів, і раптом він втрачає мову.» Саме цієї миті старий нарешті спромігся:

— Мені нема потреби оглядати, м-м-м... приховані частини тіла пані Маргерії. — Голос його тремтів і запинався. — Сором казати... але королева Маргерія не є дівочою. Вона наказувала мені приготувати місячний узвар, і то неодноразово.

Ревище, яке вибухнуло в палаті, було найсолодшим подарунком, якого могла

сподіватися Серсея Ланістер. Навіть королівський ражак, що гупав по підлозі своїм берлом, не в змозі був придушити бурю. Протягом кількох ударів серця Серсея купалася у теплому морі ганьби малої королеви. А коли насолодилася вдосталь, то підвелася з кам'яним лицем і наказала золотокирейникам очистити престольну палату. «Маргерії Тирел кінець» — подумала вона у збудженому захваті. Її білі лицарі шикувалися навколо, готуючись вивести королеву крізь двері позаду Залізного Престолу; Борос Блаунт, Мерин Трант, Озмунд Кіптюг — останні з Королегвардії, які ще лишилися у місті.

Коло дверей стояв Місячок, тримав у руці брязкальце і роздивлявся шарварок великими круглими очима. «Оцей хоч і дурень, зате має глузд не прикидатися розумним. Якби ж Маггі-Жаба теж носила пістряві лахи — може, знала б, чого варті її віщування про день прийдешній.» Серсея молилася, щоб стара дурисвітка вічно верещала у пеклі. Молодша королева, прихід котрої провістила стара,

зустріла свій кінець. А якщо одне пророцтво можна відвернути, то і решту теж. «Не буде золотих саванів, не буде валонкара. Нарешті я вільна від твого лиховісного жаб'ячого скреготу.»

Рештки малої ради заспішили услід. Гарис Звихт здавався приголомшеним; він запнувся на порозі й упав би, якби його не підтримав Ауран Бурун. Занепокоєним здавався навіть Ортон Добромир.

— Наше простолюддя ласкаве до малої королеви, — мовив він. — Воно цього так не облишить. Боюся, чи не станеться чогось, ваша милосте.

— Князь Добромир цілком правий, — мовив князь Бурун. — З ласки вашої милості, я б спустив на воду решту наших нових дромонів. Коли місто побачить їх на Чорноводі з прапорами короля Томена на щоглах, то зрозуміє, чия тут править воля. Та й кораблям буде безпечніше, якщо юрба знову замислить якусь веремію.

Решту він дав зрозуміти без слів:

опинившись на Чорноводі, дромони зможуть дати відсіч спробам Мейса Тирела привести через річку своє військо — так само, як Тиріон колись зупинив навалу Станіса. На цьому березі Вестеросу Вирій не мав власної морської потуги, а покладався на флот Рожвинів, який саме повертався додому, до Вертограду.

— Розумний захід, — схвалила королева. — Поки ця буря не відшумить, хай ваші кораблі з усіма жеглярами постоять на річці.

Пан Гарис Звихт був такий блідий та спітнілий, от зараз зомліє.

— Коли звістка досягне князя Тирела, його гнів не знатиме меж. Вулицями потече кров...

«Оце ще лицар жовтої курки, — подумала Серсея. — Взяв би собі за герб хробака і не забивав нам памороки. Курка для тебе занадто хоробрий звір. Якщо Мейс Тирел не насмілюється брати приступом Штормолам, то як, на твою думку, він зважиться напасти на дім божий?»

Коли Звихт припинив белькотіти, Серсея мовила:

— У місті не має пролитися кров, і я зроблю все, щоб не пролилася. Я власною особою піду до Баелорового септу поговорити з королевою Маргерією та верховним септоном. Томен любить їх обох, я це знаю напевне, і дуже хоче, щоб я уклала між вірою та престолом мир.

— Мир? — Пан Гарис витер лоба оксамитовим рукавом. — Якщо тільки мир можливий... це такий відважний вчинок...

— Якийсь суд може і знадобитися, — мовила королева, — хоча б на те, щоб спростувати наклепи та брехню і показати світові невинність нашої любої Маргерії. В котрій ми, певно ж, не сумніваємося.

— Авжеж так, — відповів Добромир, — але цей верховний септон може схотіти судити королеву самотуж, як колись Віра судила людей за старих часів.

«Сподіваюся, що схоче» — подумала Серсея. Такий суд не стане шукати прихильності зрадницьких королів, що розсувають ноги перед співцями і поганяють святі звичаї та відправи Діви, аби лише приховати свій сором.

— Певно, ми всі погодимося, що найголовніше зараз — з'ясувати правду, — мовила королева. — Тепер, шановне панство, прошу вибачити. Мені треба до короля. Не можна кидати його милість на самоті у такі часи.

Коли вона ввійшла до сина, Томен саме ловив на вудку своїх кошенят. Доркас зробила йому мишу з клаптиків хутра і прив'язала її довгою шворкою до кінця старої рибальської вудки. Кошенята ганялися за мишею, не знаючи втоми, а хлопчик ніщо так не любив, як смикати здобич угору і дивитися, як малі звірята підстрибують слідом. Юний король здався здивованим, коли Серсея пригорнула його в обійми і поцілувала у чоло.

— Що трапилося, матінко? Чому ви плачете?

«Бо ти тепер у безпеці, — хотіла вона сказати йому. — Бо віднині тобі ніщо не загрожує.»

— Помиляєшся, дитино. Леви не плачуть. — Про Маргерію та її сестер буде час розповісти

пізніше. — Є кілька паперів, які ти маєш підписати.

Заради спокою короля Серсея не вписала у накази про затримання імена злочинців. Томен підписав порожні грамоти і весело втиснув печатку в теплий віск, як робив завжди. А потім королева відіслала його гуляти з Джоселин Звихт.

Пан Озфрид Кіптюг прибув, коли чорнило вже почало висихати. Серсея вписала імена власноруч: пан Таллад Високий, Джалабар Ксого, Гаміш Арфіст, Гуго Стрімчак, Марк Мулендор, Баярд Навхрест, Ламберт Червонокрут, Горас Рожвин, Гобер Рожвин і один хам, що вродився Гаком, але кликав себе Блакитним Бардом.

— Ова! Скільки ж їх тут.

Пан Озфрид посовав пергамени, сторожко споглядаючи слова, щоб не втекли столом, наче таргани. Жоден із Кіптюгів не розбирав пописаному.

— Десятеро. Ви маєте шість тисяч золотокирейників. Достатньо, щоб схопити

десятьох, треба гадати. Дехто розумний міг уже втекти, якщо вчасно нашорошив вуха. Коли так — то й нехай. Їхня відсутність зробить їх ще винуватішими в очах престолу. Пан Таллад трохи тупуватий і може спробувати опиратися. Дивіться мені, щоб він дожив до сповіді. Іншим шкоди не чинити. Кількоро можуть виявитися невинними.

Близнюків Рожвинів неодмінно треба визнати облудно звинуваченими. Це покаже чесність та безпристрасність суду.

— Схопимо усіх, ваша милосте, ще й сонце не сяде, — запевнив пан Озфрид, а тоді завагався. — Там коло дверей Баелорового септу юрба зібралася.

— Яка ще юрба? — Неочікувані події завжди нашорошували Серсею. Вона пам'ятала, що князь Бурун сказав про веремію. «Я не передбачила, що про це подумає простолюддя. Адже Маргерія — їхнє улюблене звірятко.» — Скільки їх там?

— З сотню буде. Горлають, щоб верховний септон звільнив малу королеву. Коли ваша

ласка, можемо розігнати.

— Не треба. Хай кричать, хоч позахрипають. Горобцеві воно байдуже. Він слухає лише богів.

Кумедно було чути, що його пресвятість мусить потерпати від сердитої юрби просто в себе на порозі — зважаючи, що саме така юрба піднесла його до кришталевого вінця. «Якого він негайно продав.»

— Свята Віра нині має власних лицарів, от хай вони і захищають септ. До речі, зачиніть брами міста. Ніхто не має входити до Король-Берега і залишати його без мого дозволу, доки все не вгамується.

— Слухаю волю вашої милості, — вклонився пан Озфрид і пішов шукати когось, хто б прочитав йому накази.

Не встигло того дня і сонце сісти, як усі звинувачені зрадники вже сиділи під вартою. Гаміш Арфіст зомлів, коли по нього прийшли; пан Таллад Високий поранив трьох міських вартових, доки його не придушили числом. Серсея наказала, щоб близнюкам Рожвинам надали зручні покої у башті. Решту кинули до

підземелля.

— Гамішеві важко дихати, — повідомив Кайбурн, з'явившись з доповіддю того ж вечора. — Він кличе маестра.

— Скажіть, що він його матиме, щойно зізнається. — Королева подумала хвилинку. — Певно ж, він застарий для любощів, але його, поза сумнівом, змушували грати та співати для Маргерії, поки вона розважалася з іншими чоловіками. Нам знадобляться подробиці.

— Допоможу йому їх пригадати, ваша милосте.

Наступного дня пані Добромир допомагала Серсеї вдягатися для відвідин малої королеви.

— Нічого надто розкішного чи барвистого, — наказала королева. — Щось похмуре і миле богам, на радість верховному септонові. Бо ще примусить мене з ним молитися.

Зрештою вона обрала м'яку вовняну сукню, що вкривала її від шиї до кісточок; суворість крою пом'якшували лише кілька винних лоз, вигаптуваних золотою ниткою на стані та рукавах. Брунатний колір сукні мав приховати

бруд, якщо доведеться ставати на коліна.

— Поки я пригортатиму до грудей невістку, ви побалакайте з трьома сестричками, — мовила Серсея до Таєни. — Зманіть Аллу, якщо зможете, але обережніше у словах. Там вас можуть підслухати не самі лише боги.

Хайме завжди казав, що найтяжче у кожній битві — дочекатися її, пережити той короткий проміжок часу, коли різанина ще не почалася. Ступивши назовні, Серсея побачила, що небо стало сіре та похмуре. Втрапити під зливу і прибути до Септу Баелора просяклого та змерзлою аж ніяк їй не пасувало. Це означало накриті ноші. За супровід вона обрала десятьох надвірних ланістерівських стражників і Бороса Блаунта.

— Маргерійчиній юрбі може забракнути кебети розрізнити одного Кіптюга від іншого, — сказала вона панові Озмунду. — А я не можу дозволити вам прорубати шлях крізь посполитих. Краще вас ненадовго сховати.

Долаючи шлях Король-Берегом, Таєна раптом почала сумніватися.

— Оцей суд... — проказала вона стиха, — що як Маргерія вимагатиме захисту своєї невинності у божому суді двобоєм?

Посмішка промайнула Серсеїними вустами.

— Честь королеви має захищати один з лицарів Королегвардії, і ніхто інший. Кожна дитина Вестеросу знає, як принц Аемон Драконолицар бився за честь своєї сестри, королеви Наерис, проти наклепів пана Моргіла. Та на жаль, з огляду на тяжке поранення пана Лораса, шану, гідну принца Аемона, доведеться покласти на одного з Лорасових присяжних братчиків. — Серсея стонула плечима. — Але кого саме? Пан Арис та пан Балон аж у Дорні, Хайме вирушив на Водоплин, а пан Озмунд — брат людини, що звинувачує нашу юну королеву. І це залишає нам... ой, пробі...

— Бороса Блаунта і Мерина Транта, — засміялася пані Таена.

— О так. А пан Мерин останнім часом почувається хворим. Нагадайте мені йому сказати, коли повернемося до замку.

— Скажу, люба моя. — Таена упіймала

Серсеїну руку і поцілувала. — Молюся, щоб ніколи вас не образити. Бо в гніві ви жахливі.

— Кожна матір зробить те саме на захист своєї дитини, — відповіла Серсея. — То коли ви вже привезете свого малого до двору? Здається, його звати Русель, так? Він міг би навчатися лицарських наук разом з Томеном.

— О, мій хлопчик буде у захваті... але зараз навколо так непевно... я гадала перечекати, доки небезпека не минеться.

— Вже скоро, — пообіцяла Серсея. — Напишіть до Довгостолу, хай Русель складає в сакви свого найкращого жупана і дерев'яного меча. Новий юний приятель — саме те, що відверне Томена від втрати, коли помостом покотиться крихітна голівка Маргерії.

Вони зійшли з нош коло подоби Блаженного Баелора. Королева зраділа, коли побачила, що кістки та сміття нарешті вичищено. Пан Озфрид сказав правду: юрба не була ані така численна, ані така свавільна, як попередні горобці. Ці лише стояли невеличкими купками і похмуро витріщалися на двері Великого

Септу, де вишикувалася вервечка септонів-послушників з патерицями у руках. «Заліза немає» — помітила Серсея. Це було або дуже розумно, або дуже нерозумно — королева не була ще достоту певна.

Ніхто пальцем не ворухнув, щоб їх затримати. Посполиті й септони покірно розступилися, пропускаючи прибулих. За дверима, у Світличній Палаті, їх зустріли троє лицарів у смугастих веселкових рясах Синів Воїна.

— Я прийшла побачити свою невістку, — мовила Серсея.

— Їхня пресвятість на вас чекали. Моє ім'я — Теодан Трудар. Свого часу я був лицар Теодан Кернич, але нині віддаю ратні труди Святій Вірі. Прошу вашу милість піти зі мною.

Верховний горобець, як завжди, колінкував — цього разу перед вівтарем Батька. З прибуттям королеви він навіть не скінчив молитви, а примусив її нетерпляче чекати. Нарешті підвівшись, він низько вклонився:

— Вітаю вашу милість сього сумного дня.

— Воістину сумного. Чи не пустите нас побалакати з Маргерією та її сестрами в перших? Якщо буде на те ваша ласка.

Королева вирішила обрати мову покори та сумирності — на цього чоловіка лише вона справляла належну дію.

— Як забажаєте. А по тому, дитино моя, приходьте до мене. Нам не завадить помолитися разом.

Малу королеву посадили під варту на верхівці однієї з тонких та високих башт Великого Септу. Її келія мала вісім стоп завдовжки і шість завширшки. З обстави тут були: солом'яник для снання, ослінчик для молитов, дзбан води, книжка «Семикутна зірка» і свічка, щоб її читати. Єдине вікно скидалося радше на бійницю для стріл.

Серсея побачила Маргерію босою, тремтливою, вдягнутою лише у грубого плетіння сорочку сестер-послушниць. Її кучері сплуталися, ноги забруднилися.

— В мене забрали навіть одяг! — вигукнула мала королева, щойно вони лишилися на

самоті. — На мені була сукня вершкового мережива, з річковими перлами на стані. Септи насмілилися накласти на мене руки і роздягти до голої шкіри! Сестер теж. Мегга штовхнула одну септу на свічки і підпалила їй рясу. Але найбільше я боюся за Аллу — вона зблідла, як молоко, боялася навіть кричати.

— Бідна дитина. — Стільців тут не було, і Серсея присіла поруч з малою королевою на край її солом'яника. — Пані Таена пішла поговорити з нею, сказати, що її не забули.

— Він не дозволив мені навіть їх побачити! — спалахнула Маргерія. — Відділив нас одну від одної! Перед вами до мене не пускали нікого, крім септ. Одна приходить щогодини і питає, чи я готова зізнатися у перелюбстві. Зовсім не дають спати — вимагають зізнань. То я минулої ночі зізналася септі Унелі, що хочу видряпати їй очі.

«Шкода, що не видряпала, — подумала Серсея. — Якби ти засліпила бідну стареньку, верховний септон остаточно упевнився б у твоїй вині.»

— Ваших сестер допитують так само.

— То хай на цих катюг упаде прокляття! — визвірилася Маргерія. — Хай вони виють у семи пеклах! Алла така лагідна і сором'язлива, як вони могли це з нею вчинити? А Мегга... так, вона регоче, наче портова шльондра, але ж у душі ще й досі маленька дівчинка. Я люблю їх усіх, а вони мене. Якщо клятий горобець хоче змусити їх брехати про мене...

— На жаль, справи гірші. Їх теж звинувачують. Усіх трьох.

— Моїх сестер? — зблідла Маргерія. — Та ж Алла і Мегга ще малі діти. Ваша милосте... це якесь мерзенне божевілля. Виведіть нас звідси, благаю!

— Якби ж я могла. — Голос Серсеї наповнився щирим співчуттям. — Його пресвятість приставив до вас варту зі своїх нових лицарів. Щоб звільнити вас, я мусила б прислати золотокирейників і опоганити дім божий кровопролиттям.

Королева узяла руки Маргерії у свої власні.

— Але я не сиділа без діла. Я зібрала усіх,

кого пан Озней назвав вашими коханцями. Вони розкажуть його пресвятості про вашу невинність, я цього певна, під присягою на суді.

— На суді?! — Тепер у голосі дівчини справді пролунав страх. — Невже має бути суд?

— Як іще довести вашу невинність? — Серсея підбадьорливо стиснула Маргерії долоню. — Та певно ж, спосіб суду вільно обирати вам. Ви ж королева. Лицарі Королегвардії присягнулися захищати вас силою зброї.

Маргерія негайно все зрозуміла.

— Божий суд двобоєм? Авжеж. Але Лораса поранено, інакше б він...

— Він має шістьох присяжних братчиків.

Маргерія вирячила на неї очі, тоді забрала руку.

— Це такий жарт, або що? Борос — боягуз, Мерин — старий та незграбний, вашого брата скалічено, ще двоє у Дорні, а Озмунд — клятий Кіптюг! Але в Лораса є двоє рідних братів, а не шестеро казна-кого. Якщо має статися суд

двобоєм, хай мене захищає Гарлан.

— Пан Гарлан не є братчиком Королегвардії,
— відповіла королева. — Коли розглядається
честь королеви, закон та звичай вимагають,
щоб її поборником був один з присяжної сімки
короля. Боюся, верховний септон
наполягатиме.

«А я вже подбаю, щоб наполіг.»

Маргерія не відповіла одразу. Її брунатні
брови насупилися у підозрі.

— Блаунт або Грант, — вимовила вона
нарешті. — Мені доведеться обирати когось із
них. Який солодкий подаруночок для вас, чи не
так? Озней Кіптюг порубає кожного з них на
клапті.

«Семеро дідьків у семи пеклах.» Серсея
вдягла на обличчя ображену личину.

— Ви засмучете мене, доню. Я хочу лише...

— ...свого сина тільки для себе на віки вічні,
авжеж так? Він ніколи не матиме дружини, яку
б ви не зненавиділи. І я вам не донька, за що
дякую богам. А тепер облиште мене.

— Ви поводитися нерозумно. Я прийшла

допомогти вам.

— Допомогти зійти в могилу? Я попрохала вас піти. Чи мушу покликати своїх наглядачів і попросити їх викинути вас геть копняками? Хіба не цього варте таке нице, підступне і лихе стерво?

Серсея зібрала докупи свої спідниці та свою гідність.

— Напевне, ви дуже налякані нинішнім своїм становищем. Я пробачаю вам слова, сказані з розпачу. — Тут, як і при дворі, ніколи не знаєш, хто може підслухати. — На вашому місці я б теж злякалася. Великий маестер Пицель зізнався, що давав вам місячний узвар, а ваш Блакитний Бард... на вашому місці, юна пані, я б молила Старицю про мудрість, а Мати про милосердя. Боюся, скоро ви матимете у них відчайдушну потребу.

Сходами башти донизу королеву проводжали чотири сухі зморшкуваті септи, кожна з яких здавалася кволішою за іншу. Досягнувши землі, вони продовжили спускатися у саме серце пагорба Візеньї. Сходи

скінчилися глибоко під поверхнею, де низка мерехтливих смолоскипів освітлювала довгий прохід.

Верховний септон зустрів Серсею у невеличкій семикутній приймальні, де між голих кам'яних стін майже нічого не було, крім грубо зробленого столу, трьох стільців та молитовного ослона. Обличчя Седмиці вирізьблені були просто на стінах. Серсеї вони здалися надто простими та незугарними, але відчувалася в них і певна сила, надто в очах — кулях оніксу, малахіту та жовтого місячного каменю, що робили кам'яні лики моторошно живими.

— Ви говорили з королевою, — мовив верховний септон.

Серсея проковтнула готові вже вирватися слова «Я — королева!» і відповіла:

— Так, говорила.

— Усі люди грішать, навіть королі та королеви. Я сам грішив і був прощений. Але без сповіді не буває і прощення. Королева не хоче сповідатися.

— Можливо, вона невинна.

— Ні, річ не в тім. Святі септи оглянули її та засвідчили порушену цноту. Вона пила місячний узвар, щоб замордувати у череві плід злочинного перелюбства. Помазаний лицар присягнувся на мечі, що тілесно спізнав і її, і двох її сестер у перших. Також він каже, що злягався з нею не лише він, назвав чимало осіб високого та низького звання.

— Мої золотаві кинули усіх до підземелля,
— запевнила Серсея. — Але допитали наразі лише одного, співця на прізвисько Блакитний Бард. Те, що він розказав, дуже мене занепокоїло. І все ж я молюся, щоб мою любу невістку повели на суд лише для доведення її невинності.

Королева завагалася.

— Томен любить свою маленьку дружиноньку всім серцем, ваша пресвятосте. Боюся, йому самому та його панству тяжко буде судити її по правді. Чи не візьметься Свята Віра бути суддею в цій справі?

Верховний горобець склав долоні.

— Я мав на думці те саме, ваша милосте. Точно так, як колись Маегор Лютий забрав у Віри мечі, Джаяхаерис Миротворець позбавив нас терез правосуду. Все ж, кому ще личить судити королеву, як не Вишній Седмиці та її вірним слугам на землі? Справу розглядатиме лава святого суду з семи суддів. Троє з них будуть вашої жіночої статі — діва, мати і стариця. Кому краще знати про лукавство та мінливість грішних жіночих душ, як не їм?

— Так справді буде на краще. Певно ж, Маргерія лишить за собою право вимагати доведення своєї невинності двобоєм. В такому разі її захисником має бути один з Томенової сімки.

— Лицарі Королегвардії служили праведними поборниками королів і королев у двобоях від часів Аегона Завойовника. Тут корона і віра говорять одним голосом.

Серсея сховала обличчя у долоні, наче з глибокого розпачу. А коли знову підвела голову, в одному її оці блищала сльоза.

— Воістину сумні дні настали, — мовила

вона, — та все ж я радію, що між нами панує згода. Якби Томен був тут, то подякував би вам. Разом, ви і я, ми мусимо дізнатися правду.

— Дізнаємося.

— Мені треба назад до замку. З вашого дозволу, я заберу пана Ознея Кіптюга з собою. Мала рада хоче його допитати і на власні вуха почути всі звинувачення.

— Ні, — мовив верховний септон.

Єдине коротке слово подіяло, наче цебро холодної води в обличчя. Серсея блимнула очима, спалахнула гнівом, тоді трохи вгамувалася.

— Пана Ознея триматимуть під надійною вартою, обіцяю вам!

— Його і тут стережуть надійно. Ходімо, я вам покажу.

Серсея відчула на собі очі Седмиці — з жаду, малахіту, оніксу — і тілом зненацька пробіг крижаний холодок остраху. «Та я ж королева, — сказала вона собі. — Донька князя Тайвина.» І неохоче пішла услід.

Пан Озней знайшовся недалечко. У келії

було темно, вхід замикали важкі залізні двері. Верховний септон видобув ключа, відчинив їх та узяв зі стіни смолоскипа, щоб освітити келію.

— Прошу, ваша милосте. Я після вас.

Всередині на двох важких залізних ланцюгах зі стелі висів голий Озней Кіптюг. Судячи з вигляду, його шмагали канчуками. Найгірша доля випала спині та плечам, майже позбавленим шкіри. Але й на ногах та сідницях перехрещувалося безліч кривавих рубців.

Королева ледве не зомліла від побаченого. Нажахана, вона обернулася до верховного септона:

— Що ви накоїли?!

— Ми ретельно дошукувалися правди.

— Він сказав вам правду! Він сам прийшов, з власної волі, і сповідав усі гріхи!

— О так. Сповідав. Я, ваша милосте, чув багато сповідей, та вперше бачив, щоб людина так радісно і завзято визнавала за собою найжахливіші злочини.

— Ви били його батогами!

— Без болю не буває каяття. Грішному не можна лишатися непокараним — так я сказав панові Ознею. Найближчим до богів я почуваюся саме тоді, коли мене шмагають за мої власні провини... хай навіть найтемніші гріхи мої геть не такі чорні, як учинені цим шляхетним лицарем.

— А-але, — бризкнула королева слиною, — ви ж проповідуйте милосердя Матері!...

— Пан Озней скуштує її солодкого молока у житті наступнім, вічним. Писано-бо в «Семикутній зірці», що гріхи належить пробачати, а злочини — карати. Озней Кіптюг винуватий у зраді та вбивстві. А кара за зраду — смерть.

«Це ж лише божий жрець, жалюгідний святенник, він не може так чинити!»

— Але Святій Вірі не належить право карати людину на смерть, хай які тяжкі її провини!

— Хай які тяжкі її провини, — повільно повторив верховний септон, наче зважуючи слова. — Дивно, ваша милосте, але що старанніше ми застосовували кару, то

чудернацькіше виглядали провини пана Озnea. Тепер він переконує нас, що ніколи не торкався Маргерії Тирел. Хіба не так, пане Ознею?

Озней Кіптюг розплющив очі. Коли він побачив перед собою королеву, то пробіг язиком по набряклих губах і мовив:

— Стіна. Ви обіцяли мені Стіну.

— Він божевільний, — мовила Серсея. — Вашими тортурами ви позбавили його розуму!

— Пане Ознею, — вимовив верховний септон твердим і чистим голосом, — чи спізнали ви королеву тілесно?

— Авжеж. — Озней крутнувся у кайданах, залізо стиха брязнуло. — Оцю, що стоїть переді мною. Саме її я гойдав, саме вона надіслала мене вкоротити віку старому верховному септонові. Він і варти при собі ніколи не тримав. Я просто ввійшов, коли святий отець спав, і придушив небораку подушкою.

Серсея крутнулася на місці й ринула тікати. Верховний септон спробував її впіймати, але він був старий горобець, а вона — левиця Скелі. Королева відштовхнула його вбік і

вискочила у двері, захряснувши їх за собою. «Кіптюги, потрібні Кіптюги... Я пришлю сюди Озфрида з золотавими, Озмунда з Королегвардією... Озней все заперечить, коли його звільнять, а я позбавлюся цього верховного септона так само, як попереднього.»

Чотири старі септи загородили їй шлях, вчепилися зморшкуватими старечими руками. Вона збила одну на підлогу, іншу дряпнула нігтями в обличчя і дісталася сходів. На півдорозі нагору вона згадала про Таену Добромир і запнулася, засапана. «Борони мене, Седмице! — майнула в голові молитва. — Але ж Таена все знає! Якщо її теж схопили і били батогами...»

Вона добігла до септу, але не далі. Там на неї чекали ще жінки — септи, сестри-мовчальниці, молодші й міцніші за чотирьох старих унизу.

— Я королева! — загорлала вона, сахаючись від них. — Я вам голови постинаю, усім до одної! Пустіть мене негайно!

Але натомість вони потяглися до неї

руками. Серсея кинулася до вітваря Матері, але там її схопили два десятки жінок і потягли вгору сходами, не зважаючи на опір та хвицяння. У келії три сестри-мовчальниці тримали її, поки септа на ім'я Сколера роздягала голяка, здерши навіть спідне. Інша септа кинула їй сорочку грубого полотна.

— Ви не смієте! — верещала на них королева. — Я з Ланістерів, негайно пустіть мене, мій брат вас повбиває, Хайме розітне вас від горлянки до піхви, ану пустіть, хутко! Я королева!

— Королеві належить молитися, — мовила септа Сколера, перш ніж залишити її у холодній темній келії.

Але Серсея була не слабкодуха Маргерія Тирел, щоб отак сумирно нап'ясти сорочечку і покірно сидіти у полоні. «Я навчу їх, що таке тримати левицю в клітці» — подумала вона, а тоді роздерла сорочку на сотню шматків, розчерпила дзбан з водою об стіну, і так само вчинила з нічним горщиком. Коли ніхто не з'явився, вона заходилася гамселити по дверях

кулаками. Її супровід лишився унизу, на майдані — десятеро ланістерівських стражників та пан Борос Блаунт. «Щойно вони почують, як прийдуть і звільнять мене. І тоді ми потягнемо клятого горобця до Червоного Дитинця на налигачі у кайданах.»

Вона верещала, хвицяла ногами, горлала у двері та вікно, доки не захрипла. Ніхто не крикнув у відповідь, ніхто не прийшов на порятунок. В келії почало сутеніти, дихнуло холодом. Серсея затремтіла. «Вони кинуть мене отак, навіть без вогню?! Я — їхня королева!» Вона вже почала шкодувати, що розірвала сорочку. На солом'янику в кутку лежала ковдра — потерта, ріденької брунатної вовни, грубо сплетена, колюча. Та нічого іншого однак не було. Виснажена Серсея скрутилася під нею, щоб хоч не тремтіти, і невдовзі забулася сном.

Наступне, що вона відчула — важку руку, яка трусилася їй, щоб розбудити. В келії стояла глуха п'ятьма; над Серсеєю схилилася дебела потворна жінка зі свічкою в руці.

— Хто ти така? — завимагала королева. —

Ти прийшла мене звільнити?

— Я септа Унела. Я прийшла вислухати вашу сповідь про вбивства та перелюбства.

Серсея відкинула геть її руку.

— Тобі зітнуть голову! Не смій торкатися мене, потворо! Забирайся геть!

Жінка підвелася.

— Ваша милосте. Я прийду за годину. Можливо, тоді ви будете готові сповідатися.

Година, година і ще година. Так минула найдовша ніч, яку знала Серсея Ланістер — за винятком хіба що ночі Джофового весілля. Горлянка пересохла від крику, аж боліло ковтати. У келії панувала вогка холоднеча. Нічний горщик Серсея розбила сама, тож мусила присісти навпочіпки у кутку, щоб відлити воду, і слухати, як вона дзюрить підлогою. А потім, не встигала королева заплющити очі, як Унела похмурою баштою з'являлася над нею знов і знов, трусячи за плече і вимагаючи сповіді гріхів.

День не приніс полегшення. Коли розвиднілося, септа Моела принесла миску

якогось сірого рідкого варива. Серсея жбурнула миску їй у голову. Та коли принесли свіжий дзбан води, королева скорилася власній спразі й зробила кілька ковтків. І нову сорочку — сіру, тонку, з легким смородом плісняви — вона теж прийняла, щоб прикрити голе тіло. Того вечора, коли Моела з'явилася знову, Серсея з'їла хліба та риби і завимагала вина — запити. Вина не принесли, натомість свої щогодинні відвідини з вимогами сповіді поновила септа Унела.

«Що відбувається? — міркувала Серсея, дивлячись, як тонка скибочка неба за вікном знову починає темнішати. — Чому ніхто не намагається мене звідси вийняти?» Їй не вірилося, що Кіптюги кинуть напризволяще свого рідного брата. А що робить рада? «Збіговисько боягузів та зрадників. Коли вийду звідси, зітну всім голови й наберу когось гідного.»

Тричі того дня вона чула віддалений гомін на майдані, але натовп вигукував ім'я Маргерії, не Серсеї.

На другий день, ще вдосвіта, коли Серсея вилизувала рештки кулешу з дінця миски, двері келії несподівано розчахнулися і впустили князя Кайбурна. Вона ледве втрималася, щоб не кинутися йому на груди.

— Кайбурне, — прошепотіла вона, — ой божечки, яка ж я щаслива бачити вас. Заберіть мене додому!

— Цього нам не дозволять. На жаль, ви мусите постати перед святим судом Седмиці за вбивство, зраду і перелюбство.

Серсея була така виснажена, що не одразу втямила зміст сказаного.

— Томен! Розкажіть мені про сина. Він досі король?

— Так, ваша милосте. Він у безпеці й доброму здоров'ї, сидить за мурами Маєгорового Острогу під захистом Королегвардії. Але почувається самотнім, комизиться, питає вас і свою малу королеву. Його милості досі не казали про ваше... ваші...

— ...негаразди? — підказала королева. — Як щодо Маргерії?

— Її теж судитимуть тим самим судом. Блакитного Барда доправили до верховного септона за наказом вашої милості. Він тепер тут, десь нижче від нас. Мої шепотинники кажуть, що його шмагають, але наразі він співає тієї ж солодкої пісні, якої ми його навчили.

«Тієї ж. — Після двох ночей майже без сну королева почувалася запамороченою і ледве тямила себе. — Гак. Його звали Гаком.» З ласки божої, Гак-неборак помре під канчуками, не лишивши Маргерії жодного способу спростувати його свідчення.

— Де мої лицарі? Пан Озфрид... верховний септон хоче вбити його брата Ознея, його золотокирейники мусять...

— Озфрид Кіптюг більше не очолює міську варту. Король прибрав його з посади і поставив замість нього сотника Драконової Брами, такого собі Гамфрея Буруна.

Втомлений розум Серсеї відмовлявся сприймати це божевілля.

— Навіщо Томенові таке робити?!

— Хлопчик не винуватий. Коли перед ним

кладуть накази чи листи, він лише радіє нагоді написати своє ім'я та притиснути печатку.

— Це робить моя рада?! Хто? Хто на таке наслідився?! Невже ви?

— На жаль, мене з ради виключили, хоча і дозволили поки що працювати з шепотинниками євнуха. Державою нині правлять пан Гарис Звихт і великий маестер Пицель. Вони надіслали крука до Кастерлі-на-Скелі, запрошуючи вашого дядька повернутися до двору і прийняти намісництво. Та навіть якщо він погодиться, то муситиме поквартитися. Мейс Тирел зняв облогу Штормоламу і вирушив назад до столиці з усім військом. Доповідають, що й Рандил Тарлі вийшов походом з Дівоставу.

— Князь Добромир теж дав свою згоду?

— Добромир відмовився від місця у раді й утік до Довгостолу разом з дружиною, яка першою принесла нам новини про... про звинувачення вашої милості.

— То вони відпустили Таену! — Це була перша добра новина від миті, коли верховний

горобець сказав «Ні». Таена могла б приректи її на смерть. — Що там з князем Буруном? У нього ж кораблі... якщо він висадить жеглярів на берег, то матиме вдосталь людей, щоб...

— Щойно звістка про прикре становище вашої милості досягла річки, князь Бурун підняв вітрила, опустив весла і вивів флот у море. Пан Гарис боїться, чи не віддасться він під руку князя Станіса. Але Пицель вважає, що Бурун рушить на Пороги і зробиться піратом.

— На всіх моїх чудових дромонах! — Серсея трохи не засміялася. — Панотець казав, що байстриюки норовом зрадливі від народження. Якби ж я його слухала!...

Вона затремтіла.

— Слухайте, Кайбурне, я геть розгубилася. Це вже край.

— О ні. — Він узяв королеву за руку. — Надія ще лишається. Ваша милість мають право довести свою невинність двобоєм. Ваш поборник, моя королево, вже готовий. Немає в усьому Семицарстві воїна, здатного вистояти проти нього. Якби ж ви лише наказали...

Цього разу вона таки засміялася. Бо ж їй справді було смішно. Жахливо смішно. Моторошно смішно.

— Напевне, боги найбільше любляють жартувати з наших задумів та сподівань. Я маю непереможного поборника, але мені заборонено до нього вдаватися. Я королева, Кайбурне! Мою честь може захищати лише присяжний братчик Королегвардії!

— Зрозуміло. — Посмішка на Кайбурновому обличчі згасла. — Тепер і я розгублений, ваша милосте. Я не знаю, що вам порадити...

Навіть виснажена втомою і переляком, королева розуміла, що не може довірити свою долю горобиному суду. Не могла вона сподіватися і на втручання пана Кевана — надто після слів, які були сказані в їхню останню зустріч. «Має статися суд двобоєм. Іншого виходу немає.»

— Кайбурне, якщо ви любите свою королеву... благаю, надішліть від мене листа. Крука, якщо зможете. Гінця, якщо ні. Пошліть по мого брата до Водоплину. Розкажіть йому,

що сталося, напишіть... напишіть...

— Що написати, ваша милосте?

Вона облизнула губи і здригнулася.

— «Приїзди негайно. Допоможи. Врятуй. Ти потрібен мені так, як ніколи донині. Я кохаю тебе. Кохаю. Кохаю. Приїзди негайно!»

— Слухаю вашу волю. «Кохаю» тричі?

— Тричі. — Вона мала якось достукатися до нього. — Він приїде. Я знаю. Він мусить! Хайме — моя єдина надія.

— Моя королево, — мовив Кайбурн, — ви часом... не забули? Пан Хайме не має мечової руки. Якщо він виступить вашим поборником і програє...

«То ми залишимо цей світ разом, як колись прийшли у нього.»

— Він не програє. Хайме не може програти. Тільки не тоді, коли йдеться про моє життя.

Хайме

Нового князя на Водоплині аж трусило з гніву.

— Нас ошукали! — верещав він. — Цей добродій надурив нас, наче базарний шахрай! — тицяв він пальцем на Едмура Таллі, бризкаючи рожевою слиною. — Я йому голову зітну! Я нині правлю на Водоплині, я маю королівський привілей!...

— Емоне, — відповіла йому дружина, — пан Регіментар знає про твій привілей. Пан Едмур знає про твій привілей. Кожен смердючий стайняр знає про твій привілей.

— Я тут князь, і я зітну йому голову!

— За який злочин? — Едмур, хай кощавий та змарнілий, все ж виглядав вельможніше за Емона Фрея. На ньому був підбитий каптан червоної вовни з пстругом у стрибку,

вигаптуваним на грудях, сині штани і чорні чоботи. Рудаво-брунатне волосся йому вимили та підрізали, руду бороду ошатно підстригли. — Я зробив, що від мене вимагалось.

— Та невже? — Хайме Ланістер не спав відтоді, як відчинилася брама Водоплину, і тепер йому в голові гупало. — Не пригадую, щоб вимагав від вас дозволити панові Бріндену втекти.

— Ви вимагали здати мій замок, а не мого дядька. То я тепер винуватий, що ваші вартові прогавили його втечу просто крізь вашу облогу?

Але Хайме було не до жартів.

— Де він?! — загарчав лицар, не приховуючи роздратування.

Його люди обшукали Водоплин вже тричі, але Бріндена Таллі ніде не знайшли.

— Мені він не казав, куди саме тікає.

— А ви, звісно, не питали. Як він вибрався?

— Риби вміють плавати. Навіть чорні, — вишкірився Едмур.

Хайме люто закортіло загилити золотою

правицею просто поперек його посмішки — авжеж, втративши кілька зубів, Едмур знеохотиться їх вишкіряти. Бо як на людину, що мала решту життя просидіти в полоні, колишній володар Водоплину надто вже пишався собою.

— Під Кастерлі-на-Скелі є кам'яні мішки-забувайки, що пасують людині, наче тісний обладунок. У них не можна ані обернутися, ані сісти, ані дотягтися до ніг, коли їх починають гризти пацюки. Не бажаєте переглянути свою відповідь?

Посмішка князя Едмура згасла.

— Ви дали мені слово, що мене триматимуть з належною шанобою, згідно мого звання та стану.

— І не порушу його, — відповів Хайме. — В тих забувайках сконало чимало шляхетніших за вас лицарів і кілька вельми зацних вельмож. Навіть король чи два, якщо я правильно пам'ятаю оповідки маєстрів. Ваша дружина отримає таке саме помешкання поруч із вами — не хочу вас розлучати.

— Він справді поплив водою, — похмуро буркнув Едмур. У його блакитних очах — таких самих, як у рідної сестри, Кетлін — Хайме впізнав ту саму зневагу і ненависть. — Ми підняли ґрати на Водяній Брамі. Невисоко, лише на три стопи. Досить, щоб прослизнути під водою, хоча згори брама здавалася зачиненою. Дядько добре плаває. Як стемніло, він пробрався попід шпичками.

«І так само попід нашою загорожею. Авжеж.» Ніч без місяця, знуджені стражники, тихий чорний пструг у чорній річці, що пливе собі тихо вниз течією... Якщо Рівтигер, Тисовець або хтось з їхніх вартових і почув якийсь сплеск, то певно, подумав на велику рибу або черепаху. Едмур чекав мало не день, щоб спустити лютововка Старків на знак скорення замку. А далі в Водоплині, поки його передавали з одних рук в інші, чинився такий розгардіяш, що лише наступного ранку Хайме доповіли про відсутність Чорноструга серед бранців.

Він пішов до вікна і визирнув на річку.

Стояв ясний осінній день, сонце мерехтіло на воді. «Дотепер Чорноструг вже верст за п'ятдесят униз течією.»

— Його треба знайти! — наполягав Емон Фрей.

— Знайдеться, — відповів Хайме з певністю, якої не мав. — По нього вже вислано мисливців з хортами.

Пан Аддам Марбранд очолив пошуки на південному березі річки, пан Дермот з Мокрохащів — на північному. Хайме гадав залучити ще й когось із річкового панства, але Ванс та Дудар з їхніми прибічниками радше б допомогли Чорностругові утекти, ніж забили у кайдани. Та й загалом сподіваннями він себе не тішив.

— Може, пан Брінден і зуміє ненадовго від нас заховатися, — мовив Хайме заспокійливо, — але зрештою десь та спливе.

— А раптом він спробує відібрати мій замок?

— Ви маєте залогу в дві сотні вояків.

Правду кажучи, залога була навіть завелика

— давався взнаки переляк князя Емона. Втім, прогудувати її новому володареві буде неважко — Чорноструг не брехав, комори Водоплину лишилися після нього добряче натоптаними.

— Після того клопоту, якого панові Бріндену коштувало уникнути нас, навряд чи він палко жадатиме прокрастися назад.

«Хіба що на чолі розбійної зграї.» Хайме мав певність, що Чорноструг не облишив наміру продовжити збройні змагання.

— Це тепер твій столець, — мовила пані Генна до чоловіка. — Тобі його і захищати. Якщо не вмієш і не можеш, спали тут усе і тікай до Скелі.

Князь Емон потер вуста і підборіддя. На долоні лишилися червоні слизькі сліди кислolistу.

— Авжеж він мій! Водоплин належить мені, і ніхто його з моїх рук не забере!

Емон Фрей кинув на Едмура Таллі останній підозріливий погляд, і пані Генна витягла його попід руку зі світлиці.

— Чи не хочете наостанок сказати мені

щось? — запитав Хайме Едмура, коли вони лишилися наодинці.

— Це була світлиця мого батька, — відповів Таллі. — Звідси він правив річковим краєм. Правив мудро, гідно, справедливо. Батько любив сидіти коло цього вікна — тут завжди було добре світло, а піднявши очі від листів, він міг побачити річку. Коли очі в нього стомлювалися, він прохав Кет йому почитати. Отам коло дверей ми з Мізинцем колись побудували з брусочків дерев'яний замок. Ти ніколи не зрозумієш, Крулерізе, як гидко мені бачити тебе у цій кімнаті. Ніколи не зрозумієш, як я тебе зневажаю.

Та він помилявся.

— Мене зневажали кращі за тебе, Едмуре, — відповів Хайме і покликав варту. — Відведіть його вельможність до башти і погодуйте.

Князь на Водоплинні пішов, не вимовивши більше ані слова. На ранок він мав вирушати на захід. Супровід — сто вершників, серед них двадцять лицарів — очолював пан Форлей Престер. «Краще подвоїти. Князь Берік може

спробувати звільнити Едмура дорогою до Золотого Зубу.» Хайме не подобалася думка втретє ловити в полон одного й того самого Таллі.

Він повернувся до крісла Гостера Таллі, витяг мапу Тризуба і розправив її золотою правицею. «Куди б я подівся, якби був Чорностругом?»

— Пане Регіментарю? — просунувся у відчинені двері стражник. — Тут пані Вестерлін з дочкою, за вашим наказом.

Хайме відсунув мапу вбік.

— Запроси зайти.

«Добре, хоч дівчина не зникла.» Джейна Вестерлін була королевою Робба Старка — жінкою, заради якої він втратив усе. Маючи в череві мале вовчєня, вона була б небезпечнішою за Чорноструга.

Тим часом небезпечною Джейна зовсім не виглядала. То було струнке, тонесеньке дівча років п'ятнадцяти чи шістнадцяти, радше подитячому незграбне, ніж по-жіночому звабливе. Вона мала вузькі стегна, груди

завбільшки з яблука, рясну копицю брунатного волосся і лагідні карі очі сарни. «Гарненька дитина, — вирішив про себе Хайме, — але не жінка, за яку варто втратити престол і королівство.» Обличчя вона мала напухле, а на чолі — якесь садно, майже сховане брунатним кучериком.

— Що це таке? Що сталося? — спитав її Хайме.

Дівчина відвернулася.

— Та нічого! — заперечила її мати, жінка з жорсткими та суворими рисами обличчя, вдягнена у сукню зеленого оксамиту. На її довгій тонкій шиї теліпалося намисто з золотих мушель. — Не хотіла віддавати оту іграшкову корону, яку їй подарував бунтівник і зрадник. А коли я спробувала зняти її силоміць, непокірне дитя надумало опиратися.

— Вона моя, — схлипнула Джейна. — Ви не маєте права. Робб наказав зробити її для мене. Я кохала його.

Мати замірилася дати їй ляпаса, але Хайме рішуче ступив між ними.

— Оцього мені не смійте, — застеріг він пані Сивіллу. — Ану сідайте, обидві.

Дівчина скрутилася у кріслі, мов перелякана тваринка. Мати сіла прямо, наче палю проковтнула, високо піднявши голову.

— Вип'єте вина? — запитав Хайме.

Дівчина не відповіла. Її мати мовила:

— Ні, дякую.

— Воля ваша, — кивнув Хайме і обернувся до доньки: — Сумую за вашою втратою. Хлопчина мав мужність, віддаю йому належне. А вам мушу поставити одне запитання, ясна пані. Ви носите його дитину?

Джейна скочила з крісла і втекла б геть зі світлиці, якби стражник коло дверей не вхопив її за руку.

— Не носить, — відповіла за доньку пані Сивілла, поки та намагалася вирватися. — Я подбала про все, як наказували ваш ясновельможний батечко.

Хайме кивнув. Тайвин Ланістер був не з тих, хто у таких справах ловить гав.

— Відпусти дівчину, — наказав він

стражникові. — Мені вона більше не потрібна.

Джейна ринула сходами, схлипуючи, а Хайме окинув пильним поглядом її матір.

— Отже, дім Вестерлін отримав королівське пробачення, вашого брата Рольфа зробили князем на Кастамирі. Чого вам іще від нас треба?

— Ваш ясновельможний панотець князь обіцяли мені гідні шлюби для Джейни та її молодшої сестри. Князі або спадкоємці, так присягалися пан Правиця — не якісь там молодші сини чи надвірні лицарі.

«Князі чи спадкоємці. Авжеж, чому ні.» Вестерліни були старим та поважним шляхетним домом, належно пишалися своїм родоводом. Але сама пані Сивілла, в дівоцтві Перчин, народилася в сімействі купців-скоробагачів. Хайме пригадалося, що її бабця була якась напівбожевільна відьма з далекого сходу. До того ж Вестерліни, хай які пихаті, за минулі століття геть зубожіли. Молодші сини княжих родів — то було найкраще, на що доньки Сивілли Перчин могли сподіватися за

звичайних обставин. Але... з товстобоким дзбаном ланістерівського золота на додачу, навіть удовиця вбитого бунтівника видається ласою нареченою якомусь не надто перебірливому князьку в королівствах.

— Ви матимете ваші шлюби, — відповів Хайме, — але Джейна мусить зачекати два повні роки, перш ніж знову одружиться.

Якщо дівчина знайде собі чоловіка надто швидко і народить від нього дитину, неодмінно поповзуть чутки, що справжній батько дитини — Молодий Вовк.

— Я маю також двох синів, — нагадала пані Вестерлін. — Ролам зараз зі мною, але Райнальд був лицарем і пішов разом з бунтівниками до Близнюків. Якби я знала, що там має статися, ніколи б його не пустила.

У голосі її пролунав докір.

— Райнальд не знав зовсім нічого про... про домовленості з вашим панотцем. Він, можливо, і досі сидить бранцем у Близнюках.

«А може, лежить мертвий.» Зрештою, Вальдер Фрей теж знав не про всі домовленості.

— Я поспитаюся. Якщо пан Райнальд досі сидить у полоні, ми виплатимо його викуп замість вас.

— Йшлося і про шлюб для нього. Про наречену з Кастерлі-на-Скелі. Щоправда, говорилися якісь дурниці... Мовляв, якщо справи підуть добре, за Райнальда посватають Джоя. Когось із Грейджоїв, абощо? До чого тут Грейджої?

«Навіть з могили князь Тайвин мертвими руками смикає нас усіх за шворки.»

— Грейджої тут ні до чого. Джоєю звать тілесну доньку мого покійного дядька Геріона. Йшлося про неї. Якщо бажаєте, можемо влаштувати заручини, але шлюб має зачекати. Коли я бачив Джою востаннє, їй було дев'ять чи десять років.

— Тілесну доньку?! — Пані Сивілла наче лимон проковтнула. — Ви хочете одружити кров Вестерлінів з байстрічкою?

— Не дуже. Не більше, ніж одружувати Джою з сином підступної змовниці та зрадниці. Малеча заслуговує на кого кращого.

Хайме радо б задушив нахабну тітку її власним намистом з мушлями. Джоя була мила дитина, трохи сумна та самотня; її батько був улюбленим дядьком Хайме.

— Ваша донька варта десятъох таких, як ви, мосьпані. Вранці ви вирушаєте в дорогу з Едмуром та паном Форлеєм. До того часу раджу не траплятися мені на очі.

Він загукав до стражників, і пані Сивілла вийшла, щільно стиснувши вуста, з виглядом ображеної невинності. Хайме мимоволі зацікавився, чи багато знав князь Гавен про змови та підступи своєї дружини. «Та й чи багато нам, чоловікам, дозволяють знати про такі справи?»

Коли Едмур та Вестерліни рушили в путь, з ними поїхало чотири сотні вояків — Хайме в останню мить знову подвоїв супровід, ще й сам подолав з загоном кілька верст, щоб побалакати з паном Форлеєм Престером. Лицар, що носив бичачу голову на вапенроку і роги на шоломі, сам найменше скидався на бика. То був невеличкий на зріст, худорлявий,

загартований битвами та походами чоловічок з гострим носом, лисою головою та брунатно-сивою борідкою. Загалом пан Форлей схожий був радше на меткого корчмаря, ніж на лицаря.

— Ми не знаємо, де зараз Чорноструг, — нагадав йому Хайме, — та якщо він матиме з ким відбити Едмура, то відіб'є.

— Не бути цьому, мосьпане. — Як більшість корчмарів, пана Форлея нелегко було обвести круг пальця. — У поході я висилатиму роз'їзди та пластунів, а на ніч ставитиму укріплені табори. Я обрав десятох найкращих лучників, щоб наглядали за Таллі вдень і вночі. Якщо він хоч на півсажня з'їде з дороги, його так стрілами втикають, що й рідна мамця в пеклі сплутає з гусаком.

— Добре. — Найбільше Хайме волів побачити Таллі неушкодженим у Кастерлі-на-Скелі... та краще вбити, ніж на волю пустити. — І на доньку князя Вестерліна хай теж оком накидають.

Пан Форлей неабияк здивувався.

— На Гавенову дівчинку? Та вона ж...

— Вона вдовиця Молодого Вовка, — скінчив за нього Хайме, — і буде вдвічі небезпечніша за Едмура, якщо зуміє втекти.

— Слухаю волю мосьпана. Її пильнуватимуть.

Повертаючись уздовж валки до Водоплину, Хайме мусив проминути легким чвалом родину Вестерлінів. Князь Гавен поважно кивнув, але пані Сивілла подивилася просто крізь нього очима, схожими на друзки льоду. Джейна ж його навіть не побачила. Юна вдовиця їхала, опустивши очі, згорбившись під кобеняком з каптуром. Під грубою верхньою одежиною вона мала на собі багаті й коштовні, але розірвані шати. «То це вона сама порвала, на знак жалоби, — раптом усвідомив Хайме. — Авжеж її мамця трохи не сказала.» І спитав себе, чи розірве Серсея на собі сукню, якщо колись почує про його смерть.

Хайме не поїхав одразу до замку; натомість він іще раз перетнув Перекат — зазирнути до Едвина Фрея та обговорити передачу полонених з підземель його прадіда. Фреївське

військо почало зніматися за кілька годин по скоренні Водоплину; значкові та компанійці на службі князя Вальдера поскладали намети, повисмикували палісади і рушили додому. Ті фреївці, які ще лишилися, теж згортали табір, але Едвин разом зі своїм дядьком-байстрюком знайшовся у шатрі останнього. Обидва схилилися над мапою і про щось гаряче сперечалися, але припинили, щойно ввійшов Хайме.

— Пане Регіментарю, — привітався Водограй з крижаною чемністю, але Едвин стрілив одразу:

— Кров мого батька — на ваших руках, шановний!

Почувши таке, Хайме навіть трохи розгубився.

— Перепрошую? Яким чином?

— Це ж ви відіслали його додому, хіба ні?

«Відіслав. Хтось же мусив його здихатися.»

— Невже пана Римана спіткала якась халепа?

— Його повісили з усім загоном, — відповів

Вальдер Водограй. — Розбійники заскочили їх за десять верст на південь від Ярмаркового.

— Дондаріон?

— Або він, або Торос, або ота тітка на прізвисько Серце-Камінь.

Хайме спохмурнів. Риман Фрей був йолоп, боягуз і п'яниця; ніхто за ним надто не сумуватиме, особливо його родичі Фреї. Якщо судити з сухих очей Едвина, навіть його власні сини довго жалобу не носитимуть. «І все ж... надто вже знахабніли ті розбійники, якщо сміють вішати спадкоємця князя Вальдера за якийсь день дороги від Близнюків.»

— Скількох людей мав при собі пан Риман?

— спитав Хайме.

— Трьох лицарів і тузінь стражників, — відповів Водограй. — Негідники наче знали, що він повертатиметься до Близнюків, ще й з таким малим супроводом.

Едвин скривився.

— Ручуся, тут доклав рук мій брат. Він дозволив харцизьякам утекти після того, як вони замордували Мерета і Петира. І я знаю,

чому. По смерті нашого батька між Чорним Вальдером та Близнюками лишаюся тільки я!

— Ти не маєш доказів, — мовив Вальдер Водограй.

— Докази мені не потрібні. Я знаю свого брата.

— Твій брат у Морестражі, — наполягав Водограй. — Відки він мав знати, що пан Риман повертається до Близнюків?

— Хтось йому сказав! — загарчав Едвин. — Він має у нашому таборі шпигунів, це я тобі кажу!

«А ти, певно ж, маєш своїх у Морестражі.» Хайме знав, які чвари бувають між Едвином та Чорним Вальдером, але чхати хотів, хто саме з них успадкує владу свого прадіда на Переїзді.

— Даруйте, що втручаюся у ваше родинне горе, — мовив Хайме сухо, — та ми маємо інші справи на розгляд. Коли повернетесь до Близнюків, майте ласку повідомити князя Вальдера, що король Томен вимагає віддати усіх бранців, узятих ним і вами на Червоному Весіллі.

Пан Вальдер насупився.

— Ці бранці — вельми цінні особи, пане.

— Його милість не вимагав би їх, якби вони були нічого не варті.

Фрей та Водограй презирнулися. Едвин відповів:

— Пан дідусь сподіватимуться отримати від престолу належне відшкодування.

«Діждеться тоді, коли я вирощу собі нову правицю» — подумав Хайме, а вголос мовив спокійно:

— Ми всі плекаємо свої сподівання. Скажіть-но, чи є серед тих бранців пан Райнальд Вестерлін?

— Лицар мушель? — пирхнув Едвин. — Ні, цей риб годує на дні Зеленозубу.

— Він був у дворищі, коли наші прийшли вгамувати лютововка, — додав Вальдер Водограй. — Вален завимагав його меча, і молодик віддав зброю, не опираючись. Та щойно арбалетники пустили у вовка кілька стріл, він схопив Валенову сокиру і звільнив звіра з сітки, що на нього накинули. Вален

каже, лицаря поцілили стрілою в плече і ще однією в живіт, але він зумів дістатися бойового ходу і кинувся у річку.

— Лишивши на сходах кривавий слід, — мовив Едвин.

— Згодом ви знайшли його труп? — запитав Хайме.

— Згодом ми знайшли тисячу трупів. Вони як у воді полежать кілька днів, то вже годі розрізнити одного від іншого.

— Я таке саме чув про повішених на шибениці, — зауважив Хайме, перш ніж піти.

До наступного ранку від таборів Фреїв майже нічого не лишилося, за винятком мух, кінського гівна і шибениці пана Римана, що самотньо стояла на березі Перекату. Родич Хайме, Давен, хотів знати, що йому робити з нею і з набудованим ним обложним приладдям: стіноламами, гуляй-городами, метавками. Зрештою він запропонував відтягти усе до Крукоберега і використати там. Хайме ж наказав усе спалити, починаючи з шибениці.

— Князеві Титосу я дам ради сам. Гуляй-

городи не знадобляться.

Давен вишкірив зуби крізь кущаву бороду.

— У двобої, брате? Нечесно якось. Титос — сивий старий.

«Сивий, старий і дворукий.»

Того вечора вони з паном Ілином билися три години. Вечір був один з найкращих — якби бій стався насправді, Пейн зарізав би його лише двічі. Зазвичай іншими вечорами йшлося про півдесятка смертей, а коли й гірше.

— Отак гаруватиму ще рік — то може, зрівняюся майстерністю з Пеком, — мовив Хайме. Пан Ілин заклекотів тим своїм сміхом, яким показував, що йому весело. — Ну, ходімо перехилимо по чарці доброго червоного з льохів Гостера Таллі.

Вино міцно увійшло в їхній вечірній звичай. Кращого за пана Ілина почарківця годі було і шукати. Він ніколи не переривав розповіді, ні на що не скаржився, не просив ласки, не розповідав довгі безглузді байки — лише пив і слухав.

— От би вирізати язики усім моїм друзям,

— мовив Хайме, наливаючи келихи. — І родичам теж. Мовчазна Серсея — хіба буває щось краще? Ну хіба сумуватиму за її поцілунками з язиком.

Він перехилив келиха. Вино було темно-червоне, солодке, міцне, миттю зігрівало згори донизу.

— Вже й не пригадаю, коли ми почали цілуватися. Наприпочатку все було так невинно. А потім — ні. — Він відставив келих убік. — Тиріон якось казав, що хвойди не бажають тебе цілувати. Вгойдають, аж у голові загуде, казав він, але своїми вустами ти їхні не впіймаєш. Яка твоя думка: моя сестра цілує Кіптюга?

Пан Ілин не відповів.

— Яюсь нечемно вбивати свого власного присяжного братчика. Мабуть, варто його вихолостити і вислати на Стіну. Саме так учинили з Лукамором Ласим. Але пан Озмунд так легко з вихолощенням не змириться, це вже напевне. На додачу він має братів, з якими варто рахуватися. Брати бувають небезпечні.

Коли Аегон Негідний прирік пана Теренса Тойна на смерть за невірність своєї коханки, Тойнові брати зробили все можливе, щоб його вбити. Всього можливого виявилось недостатньо, дяка Драконолицареві, але не тому, що їм бракувало завзяття. Все це записано в Білій Книзі. Все це, і багато іншого. За винятком того, що мені робити з Серсеєю.

Пан Ілин провів пальцем поперек горлянки.

— Е ні, — заперечив Хайме. — Томен втратив брата, а перед ним чоловіка, якого вважав батьком. Якщо я позбавлю його ще й матері, він мене зненавидить... а його мила маленька дружинонька знайде спосіб обернути цю ненависть на користь Вирієві.

Пан Ілин вишкірився усмішкою, яка Хайме не сподобалася. «Бридка усмішка бридкої душі.»

— Забагато патякаєш. Вкоротити б тобі язика, — сказав він лицареві й пішов спати.

Наступного дня до замку з порожніми руками повернувся пан Дермот з Мокрохаців. Коли його запитали, що він знайшов, лицар

відповів:

— Вовків. Кілька сотень тієї клятої наволочі.

Вовки позбавили життя двох стражників з його загону — вискочили просто з пільми і миттю розірвали.

— Озброєних, у кольчугах, у вивареній шкірі! Звірі зовсім їх не боялися. Перед смертю Ятек сказав, що зграю очолювала вовчиця неймовірного зросту. Лютововчиця, якщо вірити його словам. Ще й конов'язями кляті гемони погуляли — зарізали мого улюбленого гнідого.

— Коло вогнищ навколо табору напевне б їх відлякало, — зауважив Хайме, хоча мимоволі зачудувався. Чи не могла лютововчиця пана Дермота бути тією самою, що колись подерла Джофрі на перехресті?

Втім, попри всіх вовків і вовчиць, хай скільки їх було, пан Дермот узяв свіжих коней, ще людей, і знову вирушив у дорогу наступного ранку — поновити пошуки Бріндена Таллі. Того самого полудня панство Тризуба прийшло до Хайме спитати дозволу на повернення до

своїх маєтностей. Хайме його дав. Князь Дудар питав також про свого сина Марка.

— Усіх бранців викуплять, — пообіцяв Хайме.

Коли річкові пани пішли, князь Карил Ванс лишився і додав:

— Пане Хайме, вам слід з'їздити до Крукоберегу власною особою. Поки там коло воріт стоїть Джонос, Титос ніколи не скориться, от побачите. Але я знаю, що перед вами він зігне коліно.

Хайме подякував князеві за пораду. Наступним прощався Дужий Вепр. Він хотів повернутися до Даррі, як обіцяв господині — битися з розбійниками.

— Ми проїхали пів-держави від краю до краю, і заради чого? Щоб ти примусив Едмура Таллі обісцяти штани? Про таке пісень не складають. Я хочу битися, Хайме! Хочу здобути собі Хорта. Або порубіжного князька.

— Хортова голова — твоя, аби зумів її дістати, — відповів Хайме. — Але Беріка Дондаріона слід захопити живим і привести до

Король-Берега. Його страту мають бачити тисячі очей, інакше він знову втече від смерті.

Дужий Вепр побурчав, але зрештою погодився. Наступного дня рушив і він, разом зі зброєносцем та загоном вояків, а також із Безбородим Джоном Бумбаком, котрий вирішив, що полювання на розбійників йому смакує більше, ніж повернення до дружини, що по всіх усядах славилася своєю потворністю — можливо, навіть мала бороду, якої бракувало чоловікові.

Хайме лишилося ще дати ради колишній залозі замку. Всі до останнього, вони клялися, що нічого не знали про наміри пана Бріндена і гадки не мають, де він може ховатися.

— Брешуть! — наполягав Емон Фрей, але Хайме їм вірив.

— Якщо ні з ким не ділитися своїм задумом, ніхто тебе не зрадить, — зауважив він.

Пані Генна хотіла піддати кількох людей тортурам, але Хайме заборонив.

— Я дав Едмурові слово, що нікого з залози не зачеплять, якщо вони складуть зброю.

— Як це по-лицарському, — пирхнула тітка.
— Біда, що тут доречніша тверда рука, ніж лицарські витребеньки!

«Спитай Едмура про мої лицарські витребеньки, — подумав Хайме. — Спитай про метавку.» Чомусь йому здавалося, що коли маестри писатимуть про нього в літописах і розвідках, жоден не сплутає його з Аемоном Драконолицарем. І все ж душа його повнилася несподіваною втіхою. Війну було майже виграно. Дракон-Камінь узято, Штормоламові лишилося недовго — в цьому він сумнівів не мав. Коли Станісові до смаку Стіна, то хай там і сидить; північани віддячать йому не більшою любов'ю, ніж штормове панство. Якщо його не знищить Руз Болтон, то доконає зима.

А йому тим часом вдалося дати ради Водоплинові, не здіймаючи зброї ані проти Старків, ані проти Таллі. Коли він знайде Чорноструга, то буде вільний повернутися до Король-Берега. Саме там йому місце — поруч з королем. «Поруч із сином.» Чи захоче Томен знати, хто його батько? Правда може

коштувати йому престолу. «Що тобі краще мати: батька чи стілець під дупою? Що скажеш, хлопче?» Хайме дуже хотів би знати відповідь, але не знав. «Ставити королівську печатку на папери він таки полюбляє...»

Правду кажучи, хлопчик міг йому навіть не повірити. Серсея б сказала, що то брехня. «Мила моя сестра, брехуха і облудниця.» Доведеться якось видурити Томена в неї з пазурів, поки з малого не зробився новий Джофрі. А тим часом знайти хлопцеві нову малу раду. «Якщо Серсею вдасться відсунути, пан Кеван міг би погодитися на уряд Томенового Правиці.» А як не погодиться, то в Семицарстві не бракує інших розумних голів. Форлей Престер — непоганий вибір. Або Роланд Кракегол. Якщо не можна обирати з західняків, щоб не дратувати Тирелів, то є Матіс Рябин... а чи й Петир Баеліш. Чому ні? Мізинець — чолов'яга до всіх приязний, на розум меткий, але надто низького роду, щоб загрожувати зацному панству, бо навіть не має власного війська. «Кращого Правиці годі й

шукати.»

Залога Таллі пішла наступного ранку, позбавлена зброї та обладунків. Кожному дозволили взяти той одяг, що на спині, і харчів на три дні; з кожного взяли урочисту присягу ніколи не здіймати зброї на князя Емона або дім Ланістер.

— Як пощастить, то один з десяти її дотримає, — зауважила пані Генна.

— То й добре. Краще битися проти дев'ятох, ніж проти десятох. Бо хтозна — саме десятий може мене вбити.

— А наче ті дев'ятеро не можуть тебе вбити!

— Нехай вбивають. Авжеж краще, ніж померти в ліжку.

«Або на нужнику.»

Двоє людей з залого не пішли разом з рештою. Пан Десмонд Грел, старий майстер-мечник князя Гостера, вирішив одягти чорне. Так само вчинив і пан Робін Ригер, сотник надвірної варти Водоплину.

— Цей замок сорок років був моєю домівкою, — мовив Грел. — Ви сказали, я

вільний піти, але куди? Старим і череватим запізно шукати долі заплотного лицаря. Зате на Стіні людям завжди раді.

— Як забажаєте, — відповів Хайме, хоч і не порадів зайвому клопотові.

Двом лицарям дозволили забрати свої обладунки та зброю; до них приставили тузінь варти з Клеганових людей, щоб доправити до Дівоставу. Очолив загін Рафорд, якого всі кликали Любчиком.

— Диви мені, щоб бранці досягли Дівоставу неушкоджені, — наказав Хайме очільникові, — бо те, що пан Грегор зробив Цапові, видасться дружнім жартом проти того, що я зроблю тобі.

Минуло ще кілька днів. Князь Емон зібрав усіх людей Водоплину — чадь князя Едмура та свою власну — в замковому дворі й виголосив промову години на три про їхні обов'язки при новому господарі та повелителі. Час від часу він вимахував своїм пергаменом, а стайнярі, ковалі та покоївки слухали у похмурій тиші під краплями дрібного дощичу.

Співець теж слухав — той самий, якого

Хайме забрав від пана Римана Фрея. Хайме натрапив на нього у дверях, де той ховався від води з неба.

— Його вельможність мав би зробитися співцем, — мовив чолов'яга. — Проказав промову, довшу за порубіжну думу, і хоч би раз спинився відсапатися.

Хайме мимоволі засміявся.

— Князь Емон більше любить жувати, ніж дихати. Складеш про нього пісню?

— Складу, ще й кумедну. Назву її «Балачки з рибами».

— Тільки не співай там, де моя тітка може почути.

Раніше Хайме не звертав на співця уваги. То був невеличкий чоловічок, вбраний у поношені зелені штани і трохи світлішу, теж добряче тріпану свитину, дірки у якій затуляли шкіряні латки. Носа він мав довгого та гострого, усмішку — широку аж до вух. Ріденьке брунатне волосся, сплутане і немите, спадало на комір. «Років п'ятдесят, як один день, — подумав Хайме. — Заплотний лицедій, добряче

побитий життям.»

— Хіба ти не служив панові Риману, коли я тебе знайшов? — запитав Хайме.

— Служив, та лишень два тижні.

— Я гадав, ти звідси підеш разом із Фреями.

— Отам теж Фрей стоїть, — кивнув співець на князя Емона. — Замок тут затишний, в ньому і зиму незле пересидіти. Бих Білосміх полиндав додому з паном Форлеєм, а я подумав, чи не обійняти його місце. Мені, старому шкарбанові, з його солодким голосочком не рівнятися, зате я, перепрошую мосьпана, знаю вдвічі більше сороміцьких пісень.

— Ну то матимеш від моєї тітки палку приязнь, — мовив Хайме. — Якщо сподіваєшся перезимувати — диви, щоб потішив пані Генну. Вона тут усьому голова.

— Хіба не ви?

— Моє місце біля короля. Скоро вже й поїду.

— Прикро чути, мосьпане. А я ж знаю кращі пісні, ніж «Рине дощ у Кастамирі». Можу вам

заграти... що забажаєте, те й заграю.

— Іншим разом, — мовив Хайме. — Ім'я маєш?

— Том зі Семиструм'я, з ласки вельможного пана, — поштиво зняв шапчину співець. — Та усі кличуть мене Томом-Сімкою.

— Солодких пісень тобі, Томе-Сімко.

Тієї ночі він бачив уві сні, що знову стоїть варту біля свого мертвого батька у Великому Септі Баелора. У септі було темно й тихо, аж доки з тіней не з'явилася жінка і не закрокувала повільно до поховального каравану.

— Сестро? — спитав Хайме.

Але то була не Серсея. То була сестра-мовчальниця, вся у сірому. Каптур і серпанок ховали її обличчя, але він бачив вогонь свічок у зелених озерах очей.

— Сестро, — повторив він, — чого тобі треба від мене?

Останнє слово загуляло луною по всьому септові: «менеменеменемене».

— Я не твоя сестра, Хайме. — Вона здійняла

м'яку бліду руку і відкинула каптура. — Хіба ти мене забув?

«Як забудеш того, кого й не знав ніколи?» Але слова застрягли йому в горлі. Він таки знав її, але давно, дуже давно...

— То ти й панотця свого забудеш? Цікаво, чи насправді ти його знав.

Її очі були зелені, волосся схоже на золоту пряжу. Віку він вгадати не міг. «П'ятнадцять, — подумав він, — чи п'ятдесят.» Вона видерлася вгору сходами і стала коло поховальних ношів.

— Він не терпів, щоб з нього сміялися. Саме кпини він ненавидів найбільше за все у світі.

— Хто ти? — Він мусив почути відповідь.

— Спитай себе, хто ти?

— Це сон.

— Справді? — Вона сумно посміхнулася. — Порахуй свої руки, дитино.

«Одна.» Він мав одну руку, міцно стиснену на руків'ї меча. Лише одну.

— Уві сні я завжди маю дві.

Він здійняв правицю і витріщився, не вірячи очам, на бридкий оцупок.

— Ми всі мріємо у снах про те, чого не можемо мати. Тайвин мріяв, щоб син його став величним лицарем, щоб донька стала королевою. Він мріяв про таких могутніх, хоробрих і вродливих дітей, з яких ніхто ніколи не глузуватиме.

— Я став лицарем, — відповів Хайме, — а Серсея стала королевою.

Сльоза покотилася її щокою. Жінка знову підняла каптура на голову і обернулася спиною. Хайме покликав її, але вона вже йшла, шурхочучи спідницями на підлозі тихі колискові. «Не залишай мене!» — кортіло йому гукнути, але звісно, вона залишила їх багато років тому.

Хайме прокинувся у темряві, здригаючись. Опочивальня стояла холодна, мов лід. Він відкинув ковдри пеньком мечової руки. Вогонь у комині згас, вікно прочинило вітром. Він навпомацки перетнув темну опочивальню, але попід самим вікном вступив босими ногами у щось вогке і сахнувся, на мить перелякавшись. Перша думка його була про кров, але кров не

буває такою холодною.

То був сніг, що налетів на підлогу з вікна.

Замість зачинити віконниці Хайме широко їх розчахнув. Дворище внизу було вкрите тонкою білою ковдрою, що товщала просто на очах. Зубці на мурах вдягли білі ковпаки. Сніжинки падали зовсім тихо; кілька залетіли до вікна і розтанули на обличчі. Хайме побачив у повітрі хмарку власного подиху.

«Сніг на Тризубі.» Якщо засніжило тут, то мало так само засніжити і в Ланіспорті, і в Король-Березі. «Зима простує на південь, а наші комори стоять напівпорожні.» Збіжжя, ще не зібране з ланів, було приречене. Сіяти більше ніхто не буде, сподівання на останній врожай марні. Хайме мимоволі подумав, що б зробив його батько, аби не дати королівствам вимерти з голоду... аж тут згадав, що Тайвина Ланістера нема серед живих.

Коли настав ранок, снігу лежало вже до литок, а в божегаї, попід деревами — ще й глибше. Зброєносці, стайниченки, джури шляхетних родів знову перетворилися його

холодними білими чарами на малих дітей і вчинили справжню війну сніжками в усіх дворищах замку та на його бойових ходах. Хайме слухав їхній сміх і згадував часи — не такі вже й далекі — коли він теж ладен був ліпити сніжки з такими ж шибениками, як сам, а потім кидати їх у незграбного Тиріона чи засовувати за спину Серсеїної сукні. «Але ж щоб зробити пристойну сніжку, потрібні обидві руки.»

У двері затарабанили.

— Подивися, хто це, Пеку.

То був старий маестер Водоплину з листом, затисненим у зморшкуватій руці. Виманове обличчя було бліде, наче щойно впалий сніг.

— Знаю, — мовив Хайме. — З Цитаделі прилетів білий крук. Настала зима.

— Ні, мосьпане. Птах з Король-Берега. Я дозволив собі... я не знав...

Він простяг листа поперед себе. Хайме прочитав його на лаві коло вікна, омийтий світлом холодного білого ранку. Слова Кайбурна були короткі, холодні, точні,

Серсеїни — гарячкові й похапливі.

«Приїзди негайно, — казала вона. — Допоможи. Врятуй. Ти потрібен мені так, як ніколи донині. Я кохаю тебе. Кохаю. Кохаю. Приїзди негайно!»

Виман мулявся коло дверей, чогось чекаючи. Хайме відчув, що Пек теж за ним спостерігає.

— Мосьпан бажають відповісти? — запитав маестер після довгої мовчанки.

На листа впала сніжинка, почала танути, чорнило під нею розпливлося. Хайме згорнув сувій так щільно, як зумів однією лівицею, і віддав Пекові.

— Ні, — мовив лицар. — Кинь у вогонь.

Семвел

Найбільші небезпеки подорож приготувала їм наостанок. Рожвинова протока юрмилася лодіями — саме так, як їх попереджали у Тироші. Головна потуга вертоградського флоту стояла на іншому березі Вестеросу, тому залізники безперешкодно пограбували Риамову Пристань, забрали собі Вингород і Зіркову затоку, і тепер готувалися звідти полювати на кораблі, що прямували до Старограду.

Тричі з воронячого гнізда нагорі щогли помічали залізницькі лодії. На щастя, двічі вони з'являлися добряче позаду, і «Коричний вітер» швидко від них відривався. Втретє вони з'явилися надвечір, майже перед заходом сонця, і замірилися відрізати їх від Шемріт-Саги. Побачивши, як здіймаються весла, як мідні води збурюються білими бурунами,

Кодж'я Мо наказала своїм лучникам стати на високих корабельних чардаках; при собі вони мали довгі луки з золотодревця, що посиляли стріли точно і далеко — навіть краще, ніж луки дорнійського тису. Вона почекала, доки лодії наблизяться на сотню сажнів, і наказала стріляти. Сем стріляв разом з усіма, і йому навіть здалося, що стріла досягла ворожого корабля. Одного пострілу всім гуртом вистачило — лодія повернула на південь у пошуках сумирнішої здобичі.

Коли вони увійшли до Шемріт-Саги, навколо вже панував блакитний присмерк. Йоля стояла на носі з дитиною, роздивляючись замок на скелях.

— То Трибашта, — мовив Сем, — стіл дому Костян.

Наче вирізьблений проти вечірнього зоряного неба, зі світлом смолоскипів у вікнах, замок виглядав чарівно. Але Семові стало сумно — адже подорож майже скінчилася.

— Такий високий, — зауважила Йоля.

— От почекай, побачиш Вишестраж.

Син Далли почав плакати. Йоля розсунула комір сорочки і дала малому пипку. Вона посміхалася, поки годувала, і пестила його м'якеньке брунатне волосся. «Вона полюбила цього так само, як того, що залишила» — усвідомив Сем. Він щиро сподівався, що божа ласка не омине обох діточок.

Скидалося, що залізники пробралися навіть у захищені води Шемріт-Саги. На ранок, коли «Коричний вітер» продовжив шлях до Старограду, корабель почав стукати коробом у трупи, що пливли морем. Деякі з тіл везли на собі зграйки гайвороння, яке злітало у повітря і гучно скаржилось, коли корабель-лебідь тривожив їхні напухлі, спотворені плоти. Берегами подекуди виднілися випалені ниви, знищені села; мілини забиті були потрощеними кораблями і човнами. Найчастіше стрічалися торговельні суденця та рибальські лайби, але з лебедя побачили і покинуті лодії, і рештки двох великих дромонів; одного було спалено до води, а інший у боці мав пошматовану дірку —

напевне, туди його вдарили дзьобом-тараном.

— Битва тут, — мовив Чжондо. — Не давня.

— Який божевільний нападає на береги так близько до Старограду?

Чжондо вказав на лодію на міліні, затоплену до середини облавків. Рештки прапора, пошматовані та поплямовані кіптявою, висіли на жердині над її стерном. Знак був такий, якого Сем ще не бачив: червоне око з чорною зіницею під чорною залізною короною, яку несли двійко гайворонів.

— Чий це такий прапор? — запитав Сем Чжондо. Але той лише здвигнув плечима.

Наступного дня було холодно і мрячно. Поки «Коричний вітер» пробирався повз іще одне сплюндроване рибальське селище, з туману виникла бойова галера і поволі рушила до них. На коробі було написано назву «Мисливиця»; на носі стояла подоба стрункої дівчини, вдягненої у листя і озброєної списом. За удар серця обабіч неї з'явилися дві менші галери, схожі на двійко хортів поруч із

господарем. На Семове полегшення, над ними майорів прапор короля Томена з оленем та левом, а нижче — східчаста біла башта Старограду, увінчана полум'ям.

Капітан «Мисливиці» був високий чоловік у димно-сірому каптані, облямованому язиками полум'я з червоного єдвабу. Він поставив галеру поруч із «Коричним вітром», підняв весла сушитися і закричав, що зараз перейде до них. Поки його арбалетники та лучники Кодж'ї Мо роздивлялися один одного через вузьку смужку води, він переплив човном з півдесятком озброєних лицарів, привітав Кухуру Мо і запитав, чи не можна оглянути, що везе корабель. Батько з донькою швидко порадилися і дали згоду.

— Прошу дарувати за клопіт, — мовив капітан, коли скінчив оглядини. — Сум і сором набридати чесним людям, але краще так, ніж бачити залізників у Старограді. Якись два тижні тому кілька клятих вилупків захопили у протоці тирошійського купця. Жеглярів вони порізали й викинули у воду, самі нап'яли їхній

одяг, ще й пофарбували вуса та бороди у півсотні кольорів знайденими на кораблі фарбами. Вони хотіли підпалити порт, щойно опиняться за мурами, і відчинити браму зсередини, поки б ми боролися з вогнем. У них майже вийшло, та вони, собі на лихо, проминали «Пані з Башти», а там веслярський старшина має дружину-тирошійку. Коли він побачив зелені й лілові бороди, то привітав їх тирошійською говіркою, але жоден із залізників не зумів і слова сказати у відповідь.

Сем відчув крижаний переляк.

— Невже вони насміляться напасти на Староград?!

Капітан «Мисливиці» кинув на нього цікавий погляд.

— Це не прості наскочники. Залізницькі напади для нас не новина. За часів минулих вони зненацька з'являлися з моря, хапали гроші та дівчат і тікали геть, зазвичай на одній чи двох лодіях, зрідка на півдесятку. Але зараз нас обсіло кількасот їхніх кораблів. Вони випливають зі Щитових островів, з дрібних

острівців навколо Вертограду. Вже захопили Кам'яний Краб, Свинячий острів, Русалчин Палац, влаштували собі лігва на Скелі-Підкові та Байстрючій Колисці. Без кораблів князя Рожвина нам бракує сили зчепитися з ними у відкритій битві.

— А що робить князь Вишестраж? — стрілив Сем. — Батько завжди казали, що він багатством не поступається Ланістерам, а мечів може зібрати утричі більше, ніж будь-який значковий Вирію.

— Може, й більше, якщо вимете всі провулки, — відповів капітан, — але що ті мечі проти залізників, коли не вмієш ходити водою?

— Але ж Вишестраж має робити бодай щось!

— Авжеж. Князь Лейтон зачинився нагорі своєї башти з Божевільною Дівою і запорпався у книжки заклать. Мабуть, викликає примарне військо з глибин. Або ні, хто його зна. Баелор буде галери, Гунтор обороняє гавань, Гарт навчає новачків, Гамфрей поїхав до Лису винаймати бойові кораблі. Якщо зуміє видурити добрячий флот у своєї хвойди-сестри,

то ми почнемо платити залізнякам їхньою ж монетою. А дотоді все, що нам по силі — охороняти протоку і чекати, доки та сучка в короні, що сидить у Король-Березі, не відпустить князя Пакстера з налигача.

Гіркота у останніх капітанових словах вдарила Сема чи не болючіше, ніж самі слова. «Якщо Король-Берег втратить Староград і Вертоград, уся держава розповзеться на клапті» — подумав він, спостерігаючи, як віддаляються «Мисливиця» та її хорти.

Раптом його стривожила думка, чи безпечно тепер навіть у Рогошпилі. Маєтності Тарлі лежали у глибині суходолу серед порослих лісом пагорбів за кількасот верст на північний схід від Старограду, оддалік усіх узбереж. Туди залізники на своїх лодіях аж ніяк не дотягнуться, хай навіть панотець воює у річковому краї, а замок обороняє лише купка людей. Але Молодий Вовк напевне думав те саме про Зимосіч аж до тієї ночі, коли Теон Перевертень подолав її мури. Сема невимовно мучила думка про те, що він завіз Йолу з

дитиною в таку далечінь, прагнучи врятувати від біди, лише затим, щоб покинути посеред пекла війни.

Він борюкався зі своїми сумнівами решту подорожі, не здатний вирішити, що ж тепер робити. Напевне, можна якось прилаштувати Йолою в Старограді неподалік себе. Мури міста були значно міцніші та грізніші, ніж мури батькового замку, їх захищали тисячі вояків — а не жменя, яку залишив по собі князь Рандил, вирушаючи з Рогошпилю на заклик свого зверхника з Вирію. Але Йолою доведеться ховати, бо Цитадель не дозволяє послушникам тримати при собі дружин чи коханок — принаймні, не так відверто. «До того ж... якщо я побуду з Йолею ще трохи, де знайду сили залишити її?» А залишити таки доведеться — або утекти з чорного братства. «Я проказав обітницю, — нагадав собі Сем. — Якщо я втечу, то втрачу голову. І як це допоможе Йолі?»

Він подумав також, чи не попрохати Кодж'ю Мо та її батька узяти дичацьку дівчину з собою на Літні острови. Але цей шлях теж мав свої

небезпеки. Коли «Коричний вітер» вирушить зі Старограду, то муситиме знову перетинати Рожвинову протоку. А щастя перемінливе. Раптом цього разу стихнеться вітер, і остров'яни стануть легкою здобиччю? Якщо чуті ним оповіді про залізняків правдиві, Йолю заберуть у роби або дружини з солі, а малого, найпевніше, викинуть у море, мов якийсь непотріб.

«Рогошпиль, — нарешті вирішив Сем. — Ось дотягнемо до Старограду, винайму віз та пару коней і сам їх відвезу.» Там він сам огляне замок і залогу, і якщо побачене чи почуте йому не сподобається, вони зможуть просто повернутися до Старограду.

Коли корабель досягнув Старограду, стояв холодний вогкий ранок; туман був такий рясний, що з усього міста виднівся лише вогонь Вишестражу. Через гавань простяглася загорожа з двох десятків старих кораблів, скутих ланцюгами. Просто за нею стояла шереха бойових кораблів на чолі з трьома великими дромонами та значковим кораблем

Вишестражів — велетенською, о чотирьох чардаках «Честю Старограду». Тут знову «Коричний вітер» піддали оглядові; цього разу на корабель піднявся син князя Лейтона Гунтор у альтембасовій делії та сірому лускатуму полив'яному обладунку під нею. Пан Гунтор кілька років навчався у Цитаделі й умів говорити літньою мовою; вони з Кухуру Мо віддалилися до капітанового помешкання задля приватної розмови.

Сем, не гаючи часу, пояснив свій задум Йолі.

— Найперше — до Цитаделі, віддати Джонові листи і розповісти про смерть маестра Аемона. Сподіваюся, архімаестри вишлють воза по його тіло. Тоді я винайму коней з візком — доправити тебе до моєї матінки у Рогошпилі. Я повернуся так скоро, як зможу. Та мабуть, аж на ранок.

— На ранок, — повторила вона і поцілувала на щастя.

По довгім часі пан Гунтор нарешті виник назовні та махнув, щоб відчепили ланцюг і

дозволили «Коричному вітрові» прослизнути крізь загорожу до пришибів. Поки корабель припинали линвами, Сем приєднався до Кодж'ї Мо та трьох її лучників коло містка на берег. Літньоостров'яни вдягли розкішні барвисті накидки з пір'я, котрі берегли тільки для відвідин суходолу. Сем почувався незграбним і неоковирним у мішкуватому чорному строї, вицвілому кобенякові та побитих сіллю чоботях.

— А чи надовго ви у порті?

— На два дні, десять днів, хто може сказати? Скільки треба буде, щоб випорожнити собі черево і набити його знову, — вишкірилася Кодж'я. — А батькові треба навідати маєстрів — продати трохи книжок.

— Чи може Йоля побути на кораблі, доки я повернуся?

— Йоля може побути стільки, скільки схоче. — Вона тицьнула Сема у черево пальцем. — Вона не їсть так багато, як дехто.

— Я вже не такий гладкий, як був, — винувато похнюпився Сем.

Авжеж подорож на південь далася йому
взнаки — безліч варт, безліч тяжкої праці, а з
харчу лише плоди та риба. Літньоостров'яни
кохалися у солодких плодах та морській рибі.

Сем спустився містком на берег разом з
лучниками, та далі відділився від них і рушив у
своїх справах. Він сподівався, що не забув шлях
до Цитаделі — Староград був добрячою
плутаниною вулиць, а кружляти ними
бракувало часу.

День був вогкий, камені бруківки ковзали
під ногами, провулки вбралися у туман і
таємничість. Сем уникав незнайомих поворотів
і тримався річкового шляху, що звивався
берегом Медовухи крізь серце старого міста.
Приємно було відчути під ногами тверду землю
замість хитливого чардаку; і все ж він
почувався на цих вулицях ніяково і бентежно.
На нього дивилося безліч очей: з високих
ганків, з вікон, з темних прочинених дверей.
На «Коричному вітрі» він знав кожне обличчя,
а тут, лише обернися, всюди стрічалися самі
незнайомці. «А чи ліпше, — майнула думка, —

втрапити на очі тому, хто тебе знає?» Князя Рандила Гарлі у Старограді знали, але не надто любили. Сем не знав, що гірше: бути впізнаним одним з ворогів панотця чи одним з його друзів. Він підібрав полу кобеняка і прискорив крок.

Обабіч брами Цитаделі стояло двійко величезних зелених сфінксів з тілами левів, орлиними крилами та зміїними хвостами. Один мав чоловіче обличчя, інший — жіноче. Одразу за брамою розташувалася Писарня, куди староградці приходили до підмаєстрів написати заповіт чи прочитати листа. За столами кількох яток сиділо з тузінь знуджених писарів, чекаючи замовлень. На інших ятках продавалися та купувалися книжки. Сем спинився коло торгівлі мапами і поглянув на мальовану мапу Цитаделі, щоб знайти найкоротший шлях до Підстолієвого Подвір'я.

Стежка розділилася там, де кам'яний Даерон Перший сидів верхи на високому кам'яному коні, здійнявши меч в напрямку Дорну. На голові Юного Дракона сидів мартин,

ще двоє — на клинку меча. Сем звернув ліворуч, на стежку, що бігла вздовж річки. Коло Пришибу Сліз він побачив, як два підмастри допомагають старому чоловікові сісти у човен для недовгих відвідин Кривавого острова. За ним до човна ступила молода матір; на руках у неї квилела дитина, не надто старша за Йолину. Поза пришибом мілиною блукали хлопчаки-кухарчуки, збираючи жаб. Вербечка рожевощоких послушників поспішила повз Сема до септрію. «Я мав би прийти сюди в їхньому віці, — подумав Сем. — Якби я утік і взяв чуже ім'я, то зник би серед інших новаків. І батько міг би прикидатися, наче Дікон — єдиний його син. Він, певно, навіть не дав би собі клопоту мене шукати. Ну хіба що я вкрав би мула з його стайні — тоді б розшукав заради мула.»

Ззовні Підстолієвого Подвір'я наглядачі Цитаделі забивали старшого віком послушника у колодки.

— Крав харчі з кухні, — пояснив один підмаестрам, які вже чекали, щоб закидати

небораку гнилою городиною.

Усі вони кинули на Сема цікаві погляди, поки той проминав збіговисько, розвіваючи надутим вітром кобеняком, наче чорним вітрилом.

За дверима була велика палата з кам'яною підлогою та високими вигнутими вікнами. На віддаленому її кінці, на помості, сидів вузьколиций чоловічок і щось шкрябав пером у великій книзі. Вдягнений він був у маєстерську рясу, але ланцюга на шиї не мав.

Сем прокашлявся і мовив:

— Доброго ранку вам.

Чоловік зиркнув угору і, здавалося, не схвалив побачене.

— Кого це принесло? Чи не новаком засмерділо?

— Так, я сподіваюся скоро стати послушником. — Сем витяг листи, які йому з собою дав Джон Сніговій. — Я прибув зі Стіни разом з маестром Аемоном, та він помер дорогою. Якби я міг побачити великого підстоля...

— Ваше ім'я?

— Семвел. Семвел Тарлі.

Чоловік записав ім'я у книгу і махнув пером на лаву вздовж стіни.

— Сідайте. Вас покличуть у належний час.

Сем пішов і сів на лаву. Інші люди входили і виходили; дехто приносив листи і зразу йшов, інші розмовляли з чоловіком на помості, а тоді рушали до дверей за ним і вгору гвинтовими сходами. Ще хтось сідав поруч із Семом на лаву і чекав, коли його покличуть. Кілька з тих, що їх вже викликали, прийшли пізніше за Сема — це він пам'ятав майже напевне. Коли таке трапилося вчетверте чи вп'яте, Сем звівся на ноги і знову перетнув палату.

— Чи довго ще чекати?

— Великий підстолій — дуже поважна особа.

— А я примандрував аж зі Стіни.

— То помандруйте ще недалечко. — Він майнув пером. — Он на ту лаву попід вікном.

Сем повернувся до лави. Минула ще година. З'являлися нові люди, розмовляли з чоловіком

на помості, чекали зовсім недовго і йшли вгору. За весь час одвірник не кинув на Сема жодного погляду. Туман надворі меншав і танув з плином дня; крізь вікна полилося бліде сонячне світло. Сем мимоволі задивився на танок часточок пилу в косих променях світла, позіхнув раз, потім вдруге, знічев'я поколупав репнутого пухиря на долоні, відкинувся до стінки і заплющив очі.

Напевне, він задрімав, бо наступної миті почув, як чоловік за столом вигукнув ім'я. Сем скочив на ноги, та сів, бо зрозумів, що ім'я знову було не його.

— Ти мусиш дати Лоркасові якусь монету, або чекатимеш тут три дні, — мовив позаду чийсь голос. — Що привело братчика Нічної Варти до Цитаделі?

Говорив стрункий, тендітний, показний вродою юнак, вдягнений у замшові штани та добре припасовану зелену камізелю з залізними нютами. Колір шкіри він мав світло-брунатний, схожий на добре пиво, а над великими чорними очима — шапку щільних чорних

кучерів, що збігали на чоло вдовиним клином.

— Князь-воевода поновлює покинуті замки,
— пояснив Сем. — Нам потрібні маестри,
порати круків... ти сказав, дати монету?

— Шеляга буде досить. За срібного оленя
Лоркас віднесе тебе до великого підстоля на
власній спині. Він п'ятдесят років ходить у
підмаестрах і за це ненавидить усіх
послушників, а надто шляхетних родів.

— Як ти дізнався, що я шляхетного роду?

— Так само, як ти знаєш, що я
напівдорнієць. — Відповідь була проказана з
усмішкою, м'якою та горловою дорнійською
говіркою.

Сем пошукав при собі грошей.

— То ти послушник?

— Я вже підмаестер. Алєрас, знаний
багатьма як Сфінкс.

Сема аж підкинуло.

— Сфінкс не загадує загадок, він сам є
загадка! — самі собою вигукнулися слова. — Чи
не знаєш, що це означає?

— Ні. А це загадка?

— Якби ж я знав. Мене звати Семвел Тарлі.
Сем.

— Красно вітаю. То яку справу має Семвел Тарлі до архімаестра Теобальда?

— Хіба він — великий підстолій? — збентежився Сем. — Бо маестер Аемон казав, що Норен...

— Вже два повороти місяця, як ні. Нового обирають щороку. Посаду завжди обіймає хтось із архімаестрів, а вони вважають, що це невдячний уряд, який відволікає їх від справжньої праці. Сього року чорний камінь витяг архімаестер Вальграв, але його розум блукає світами, і служити його строк зголосився Теобальд. Він буркотливий, але норовом не злий... стривай, ти сказав: маестер Аемон?

— Так.

— Аемон Таргарієн?!

— Колись був ним. Та ми звали його просто маестром Аемоном. Він помер дорогою на південь. Відки ти про нього знаєш?

— Як не знати? Він не лише найстаріший з

живих мастрів, а й найстаріша людина Вестеросу. Він пережив більше історії, ніж архімаестер Перестан вичитав з книжок. Він міг би нам стільки розповісти про правління його батька та дядька. Скільки ж йому було років?

— Сто два.

— І що він робив у морі в такі літа?

Сем зважив запитання, міркуючи, скільки може відповісти. «Сфінкс не загадує загадок, він і є загадка.» Невже маестер Аемон мав на увазі оцього сфінкса? Та навряд.

— Князь-воєвода Сніговій відіслав його зі Стіни, щоб урятувати життя, — почав Сем, вагаючись.

Він с'як-так розказав незграбними словами про короля Станіса та Мелісандру з Асшаю і хотів на тім зупинитися... та слово за слово, і мимохіть полилася оповідь про Манса Розбишаку та його дичаків, про королівську кров і драконів... і не встиг він отямитися, як вивалив і решту: упирі на Кулаку Першолюдей, Інший на мертвій коняці, вбивство Старого

Ведмедя у Крастеровому Дитинці, Йоля та її втеча, Білодріво і Малюк-Павлюк, Холоднорукий з круками, Джон стає князем-воєводою, «Кіс», Дареон, Браавос, бачені Чжондо у Карфі дракони, «Коричний вітер» і те, що прошепотів йому маестер Аемон наприкінці життя. Сем не виказав лише таємниць, які присягнувся берегти: про Брана Старка з супутниками і про підміну немовлят Джоном Сніговієм.

— Даянерис — єдина надія, — закінчив він.
— Аемон казав, що Цитадель мусить негайно вислати їй маестра і привезти додому на Вестерос, поки ще не пізно.

Алерас уважно слухав, час від часу блимаючи, але не засміявся і не перервав ані разу. Коли Сем скінчив, він легенько торкнувся його руки тонкими брунатними пальцями і мовив:

— Не марнуй грошей, Семе. Теобальд не повірить і половині твоєї розповіді. Але є такі, що повірять. Ти підеш зі мною?

— Куди?

— На розмову з архімаестром.

«Ти мусиш розказати їм, Семе, — говорив Аемон. — Архімаестрам.»

— Гаразд, піду.

До великого підстоля, раптом що, можна повернутися і вранці, вже з монетою в руці.

— А чи далеко йти?

— Недалечко. На Острів Круків.

На Острів Круків не треба було пливти човном; зі східним берегом його з'єднував старий дерев'яний перекидний міст.

— Круківня — найстаріша будівля всієї Цитаделі, — розказав Алерас, поки вони перетинали повільну течію Медовухи. — Вважається, що за Віку Звитяжців тут сидів розбійний князь і грабував кораблі, які йшли униз течією.

Сем побачив, що стародавні стіни вкриває мох і повзучі лози, а замість лучників верхівками ходять круки. За живої людської пам'яті міст ніколи не підіймали.

Всередині замкових мурів було прохолодно і тінисто. Дворище заповнювало старезне оберіг-

дерево, що мало пам'ятати перші камені тутешньої твердині. Різьблене на його стовбурі обличчя поросло тим самим ліловим мохом, що й бліде гілля, вкрите цілими важкими подушками. Половина гілок здавалася мертвою, та де-не-де шелестіло кілька червоних листків, і саме на таких полюбляли сидіти круки. На дереві їх було повно, а ще більше — у високих вікнах нагорі, навколо всього дворища. Землю вкривали цятки пташиного посліду. Поки вони перетинали двір, один пролетів над головою, а інші закрикали один до одного.

— Архімаестер Вальграв має помешкання у західній башті, під білою крукарнею, — пояснив Алерас. — Білі та чорні круки чубляться, наче дорнійці з порубіжниками, тому їх тримають окремо.

— А чи зрозуміє архімаестер Вальграв те, що я йому розкажу? — засумнівався Сем. — Ти ж кажеш, його розум блукає світами.

— Бувають у нього дні кращі й дні гірші, — відповів Алерас, — але ти йдеш не до

Вальграва.

Він прочинив двері до північної башти і почав видиратися нагору. Сем рушив сходами за ним. Згори лунав плескіт крил, бурмотіння голосів, інколи сердитий вереск — то круки жалілися, що їх збудили.

Нагорі сходів перед дверми з дубу та заліза сидів блідий юнак приблизно Семового віку, зосереджено витріщившись на полум'я свічки правим оком. Ліве ховалося за кучериком попелясто-білявого волосся.

— Що видивляєшся? — запитав його Алерас.
— Свою долю? Свою смерть?

Білявий відвернувся від свічки, змигнув.

— Голих жінок, — відповів він. — А це хто такий?

— Семвел. Новий послушник, прибув до Мага.

— Куди котиться Цитадель? — поскаржився білявий. — Нині приймають аби кого. Чорнопиких собак, дорнійців, свинопасів, калік, недоумків, а тепер ще й чорного кита. А я ж гадав, вони у морі сірі.

Одне плече молодика прикрашала коротка накидка з зеленими та золотими смугами. Він був вродливий собою, хоча очима лукавий, з хижими вустами. Сем знав його з дитинства.

— Лео Тирел. — Проказавши ім'я, він знову відчув себе семирічним хлопчиком, ладним напудити у штани. — Я Сем з Рогошпилю. Син князя Рандила Тарлі.

— Що, справді? — Лео кинув ще один погляд. — Наче так. А твій батько усім каже, що ти помер. Мабуть, аж так хоче бачити тебе живим.

Молодик вишкірився.

— То ти й досі такий боягуз, як колись?

— Ні, — збрехав Сем. Адже Джон суворо йому наказав... — Я ходив за Стіну і бився у битвах. Мене тепер кличуть Семом Смертяним.

Навіщо він це ляпнув, Сем не знав. Слова мовби самі вискочили з рота.

Лео зареготав, але не встиг відповісти, як двері позаду нього прочинилися.

— Ходи сюди, Смертяний, — загарчав

чоловік, що стояв за ними. — І ти, Сфінксе. Хутко!

— Семе, — промовив Алєрас, — перед тобою архімаєстер Марвін.

Марвін мав на бичачій шиї ланцюга з багатьох металів, та за винятком його виглядав радше припортовим харцизякою, ніж маєстром. Голова його була завелика для тіла і витикалася вперед з плечей, наче її володар на когось лютував і збирався скрутити йому в'язи; випнута брила щелепи додавала в цьому певності. Опецькуватий на зріст, Марвін мав дужі груди та дебели плечі, кругле, але тверде черево, що розпирало шворки шкіряної камізєлі, яку він носив замість належної маєстрові ряси. Цупке біле волосся стирчало кущами з вух та ніздрів. Брови Марвін мав кошлаті, носа — кілька разів зламаного, а рота — заплямованого кислостом. Що ж до його долонь, то більших Сем не бачив ні в кого на світі.

Поки Сем вагався, одна з тих долонь ухопила його за плече і смикнула крізь двері.

Помешкання за нею було кругле й велике, ущент заповнене книжками та сувоями, розкиданими по столах чи складеними на підлозі стосами у чотири стопи заввишки. Кам'яні стіни вкривали вицвілі гобелени та зацвигані мапи. У комині під мідним казанком палав вогонь; те, що було в казанку, смерділо горілим. Окрім комина, єдине світло в кімнаті походило від високої чорної свічки посередині.

Свічка була неприємно яскрава, чудернацька, бентежна. Її полум'я зовсім не смикалося і не мерехтіло, навіть коли архімаестер Марвин захряснув двері так, що з найближчого столу здмухнуло папери. Світло свічки робило з кольорами щось дивне. Білий ставав яскравим, наче свіжий сніг, жовтий сяяв золотом, червоний обертався на вогонь, а тіні чорніли, мов дірки у тканині світу. Сем не міг очі відвести. Свічка була у три стопи заввишки, тонка, наче клинок меча, ребриста, скручена, чорно-лискуча.

— Невже це...

— ...обсидіан, — скінчив за нього ще один

чоловік у помешканні. То був блідий, наче мрець, м'якотілий, сутулий молодик з млявими руками, близько посадженими очицями та плямами жиру на рясі.

— Краще казати «драконоскло». —
Архімаестер Марвин хвильку часу дивився на свічку, потім додав: — Вона палить, але не знищує.

— Чим живиться її полум'я? — запитав Сем.

— А чим живиться драконове полум'я? —
Марвин улаштувався на ослоні. — Усе валерійське чародійство стояло на вогні та крові. За допомогою такої свічки химородники Вільноземства вміли бачити крізь гори, моря та пустелі. Могли входити у сни людини та дарувати їй видіння, розмовляти одне з одним за півсвіту, просто улаштувавшись перед свічками. Як гадаєш, Смертяний, нам би таке згодилося? Який був би зиск?

— Круки стали б непотрібні.

— Ну хіба що падло жерти після битв. —
Архімаестер відірвав з великого жмута новий кислolist, запхав у рота і заходився жувати. —

Розкажи мені все, що розказав нашому дорнійському сфінксові. Я вже чимало знаю. Але якісь подробиці могли пролетіти повз вуха.

Архімаестер був не з тих, кому відмовляють, і Сем, повагавшись, почав оповідь знову. Марвин, Алерас і ще один послухник уважно слухали.

— Маестер Аемон вірив, що Даянерис Таргарієн — це справдження пророцтва... саме вона, не Станіс, не принц Раегар і не той принчик, якому розтрощили голову об стіну.

— Народжена серед солі й диму, під скривавленою зіркою. Я знаю пророцтво. — Марвин обернувся і сплюнув грудку червоного слизу на підлогу. — Не те щоб я йому довіряв. Горган зі Старого Гісу колись написав, що пророцтво схоже на зрадливу жінку. Вона бере твого прутня собі до рота, і ти стогнеш з утіхи, і думаєш, як солодко, як гарно, як хороше... аж тут вона клацає зубами, і твій стогін обертається на вереск. Саме такою є природа пророцтва, каже Горган — ти й оком не змигнеш, як воно відкусить тобі пуцьку.

Він пожував ще трохи.

— І все ж...

Алерас підступив ближче до Сема.

— Аемон сам би поїхав до неї, якби мав силу. Він хотів, щоб ми послали до неї маестрів — радити, захищати, безпечно доправити додому.

— Та невже? — Архімаестер Марвин здвигнув плечима. — То може, воно й добре, що він помер, не діставшись Старограду. Інакше сірі вівці мусили б його убити, а потім, як добрі дідусі, побивалися б за ним, заламуючи зморшкуваті рученята.

— Убити? — вразився Сем. — За віщо?

— Якщо я тобі скажу, то вони й тебе уб'ють. — Марвин вишкірився зловісною посмішкою; між зубів у нього стікав червоний сік кислolistу. — Як гадаєш, хто закатрупив останніх драконів? Зацні й хоробрі драконоборці з мечами? — Архімаестер сплюнув. — У світі, який буде Цитадель, немає місця для чаклунства, пророцтв, скляних свічок... не кажучи вже про драконів. Запитай

себе, чому Аемонові Таргарієну дозволили змарнувати життя на Стіні, хоча за правом його б мали піднести до архімаестра. З-за крові та родоводу — ось чому. Вони не могли йому довіряти. І я теж не можу.

— Що ви зробите? — запитав Алерас-Сфінкс.

— Завіюся аж до Невільницької затоки замість Аемона. Корабель-лебідь, що привіз нам Смертяного, саме згодиться. Не маю сумніву, що й сірі вівці надішлють галерою свою людину. Але з добрим вітром я маю бути там першим.

Марвин знову зиркнув на Сема і насупився.

— А ти... ти лишайся тут і викуй собі ланцюга. На твоєму місці я б поквапився. Настане час, коли в тобі матимуть потребу на Стіні.

Він обернувся до блідого послушника.

— Знайди Смертяному суху келію. Він спатиме тут і поратиме круків разом із тобою.

— А-а-а-ле, — забелькотів Сем, — інші архімаестри... великий підстолій... що я їм

скажу?

— Розкажи, які вони мудрі та добрі. Розкажи, що Аемон наказав тобі віддатися до їхніх рук. Розкажи, що завжди мріяв, як одного дня тобі дозволять носити ланцюга і служити заради спільного добра, що служба — то найвища честь, а покірність — найвища чеснота. Але не згадуй про драконів чи пророцтва, якщо тобі не до смаку трохи отрути в кашу на сніданок.

Марвин зірвав засмальцьовану шкіряну кирею з кілочка у стіні й ретельно зав'язав її шворки на шії.

— А ти, Сфінксе, наглянь за ним.

— Нагляну, — пообіцяв Алерас, проте архімаестер уже зник. Знизу чувся тупіт його чобіт сходами.

— Куди це він? — зачудувався Сем.

— До пришибів. Маг із тих людей, що часу не марнують, — посміхнувся Алерас. — Мушу зізнатися, наша зустріч, Семе, не була випадковою. Маг надіслав мене забрати тебе, перш ніж ти потрапиш до Теобальда. Він знав,

що ти прийдеш.

— Звідки?

Алерас кивнув на скляну свічку. Сем якусь мить роздивлявся дивне бліде полум'я, потім змигнув і відвернувся. За вікном темнішало.

— Під моєю келією в західній башті є одна вільна. Сходи звідти ведуть просто до помешкань Вальграва, — мовив блідий юнак. — Відтам відкривається чудовий краєвид з Медовухою. Якщо тобі не заважає крякання круків. Годиться?

— Та мабуть. — «Треба ж десь спати.»

— Я тобі принесу вовняних ковдр. Од кам'яних стін уночі холодком повіває, навіть тут.

— Красно дякую.

В блідому, тихому, м'якотілому юнакові було щось таке, до чого Сем відчув відразу. Але не схотів здатися нечемним, тому додав:

— Моє ім'я насправді не Смертяний. Я — Сем. Семвел Тарлі.

— А я — Баш, — відповів малий. — Чув казки про Баша-свинопаса?

Тим часом на Стіні

— Стривайте! — скаже цієї миті хтось із вас.
— Зачекайте-но хвилинку! А де ж Дані з драконами? Де Тиріон? І Джона Сніговія ми майже не бачили. Невже оце і все?...

Авжеж не все. Буде ще і ще. Буде нова книжка, товща за цю.

Я не забув написати про інших героїв. Певно, що не забув — навпаки, написав про них дуже багато. Безліч сторінок, безліч розділів. І писав ще, доки мені не спало на думку, що книжка вже надто розпухла, щоб друкувати її одним романом... а я ще навіть не закінчив сюжет. І щоб розповісти усю історію, яку я хотів розповісти, мені довелося розділити одну книжку на дві.

Найпростіший спосіб такого поділу — узяти те, що я мав, роздерти навпіл і закінчити

першу частину словами «Далі буде». Та що довше я думав, то далі міцнішала моя певність, що читачі краще вподобають книжку, яка розповість їм усю історію про половину героїв, ніж половину історії про всіх героїв. Саме цей спосіб я зрештою і обрав.

Тиріон, Джон, Станіс і Мелісандра, Давос Лукомор, решта персонажів, любов — або ненависть — до яких міцно увійшла у ваше життя, з'являться наступного року (це моє щире сподівання) у романі «Танок з драконами», який зосередиться на подіях неподалік Стіни і за морем — так само, як роман, що лежить перед вами, зосереджений на подіях у Король-Березі.

— Джордж Р.Р. Мартин, червень 2005 р.

ДОДАТОК І. Королі з дворами

Королева-намісниця

СЕРСЕЯ ЛАНІСТЕР, Перша тако наречена, королева-вдовиця за {королем Робертом I Баратеоном}, намісниця і господиня на Державі, княгиня у Кастерлі-на-Скелі;

+ діти королеви Серсеї:

—{король ДЖОФРІ I БАРАТЕОН}, отруєний на весільному бенкеті, хлопчик дванадцяти років;

—принцеса МИРЦЕЛА БАРАТЕОН, дівчинка дев'яти років, вихованка великого князя Дорана Мартела у Сонцеспісі;

—король ТОМЕН I БАРАТЕОН, хлопчик восьми років;

——його кошенята: пан ХАПКО, панна ВУСАТКА, ЧОБОТЬКО;

+ брати королеви Серсеї:

—пан ХАЙМЕ ЛАНІСТЕР, її брат-близнюк,

на прізвисько КРУЛЕРІЗ, Регіментар
Королегвардії;

—ТИРІОН ЛАНІСТЕР, на прізвисько БІС,
карлик, засуджений і приречений до страти за
вбивство короля та родичів;

—ПОДРІК ПЕЙН, зброєносець Тиріона,
хлопчик десяти років;

+дядьки, тітка, нерідні брати і сестри
королеви Серсеї:

—пан КЕВАН ЛАНІСТЕР, її дядько;

—пан ЛАНСЕЛЬ, син пана Кевана, її брат
у перших, колишній зброєносець короля
Роберта і коханець Серсеї, нещодавно
піднесений до титулу князя Даррі;

—{ВІЛЕМ}, син пана Кевана, вбитий у
Водоплинні;

—МАРТИН, близнюк Вілема, зброєносець;

—ЯНЕЯ, донька пана Кевана, дівчинка
трьох років;

—пані ГЕННА ЛАНІСТЕР, тітка Серсеї, одр.
з паном Емоном Фреєм;

—{пан КЛЕОС ФРЕЙ}, син ГЕННИ,
вбитий розбійниками;

——пан ТАЙВИН ФРЕЙ, званий ТАЄМ,
син Клеоса;

——ВІЛЕМ ФРЕЙ, син Клеоса,
зброєносець;

——пан ЛІОНЕЛЬ ФРЕЙ, другий син пані
Генни;

——{ТІОН ФРЕЙ}, син пані Генни, вбитий у
Водоплинні;

——ВАЛЬДЕР ФРЕЙ, на прізвисько РУДИЙ
ВАЛЬДЕР, наймолодший син пані Генни, джура
на службі в Кастерлі-на-Скелі;

——ТИРЕК ЛАНІСТЕР, брат Серсеї в перших,
син покійного брата її батька, Тигета;

——пані ЕРМЕСАНДА СІНОБРІД,
малолітня дружина Тирека;

——ДЖОЯ СХИЛ, донька-байстрючка давно
загубленого дядька королеви Серсеї, Геріона,
дівчинка одинадцяти років;

——СЕРЕНА ЛАНІСТЕР, сестра Серсеї в
перших, донька її покійного дядька Стафорда,
брата матері;

——МИРІЄЛА ЛАНІСТЕР, сестра Серсеї в
перших, а Серені — рідна, донька Серсеїного

дядька Стафорда;

—пан ДАВЕН ЛАНІСТЕР, її брат у перших, син Стафорда;

—пан ДАМІОН ЛАНІСТЕР, дальший брат, одр. з Шієрою Кракегол;

——пан ЛЮЦІОН ЛАНІСТЕР, їхній син;

——ЛАНА, їхня донька, одружена з князем Антаріо Ястом;

—пані МАРГО, ще дальша сестра, одр. з князем Тітусом Пиком;

+ мала рада короля Томена:

—{князь ТАЙВИН ЛАНІСТЕР}, Правиця Короля;

—пан ХАЙМЕ ЛАНІСТЕР, Регіментар Королегвардії;

—пан КЕВАН ЛАНІСТЕР, коронний правник;

—ВАРИС, євнух, коронний шепотинник;

—великий маєстер ПИЦЕЛЬ, радник та цілитель;

—князь МЕЙС ТИРЕЛ, князь МАТІС РЯБИН, князь ПАКСТЕР РОЖВИН, радники;

+Томенова Королегвардія:

- пан ХАЙМЕ ЛАНІСТЕР, Регіментар;
- пан МЕРИН ТРАНТ;
- пан БОРОС БЛАУНТ, вигнаний, але згодом поновлений;
- пан БАЛОН ЛЕБЕДИН;
- пан ОЗМУНД КІПТЮГ;
- пан ЛОРАС ТИРЕЛ, Лицар Квітів;
- пан АРИС ДУБОСЕРД, у Дорні з принцесою Мирцелою;
 - +служба Серсеї у Король-Березі:
- ДЖОСЕЛИН ЗВИХТ, панна жіночого пошту,
 - СЕНЕЛА та ДОРКАС, покоївки та служниці;
 - ЛЮМ, РУДИЙ ЛЕСТЕР, ГОК на прізвисько КРИВОКОПИТО, ДЕРИВУХО і БОРОДАВКА, стражники;
 - +королева МАРГЕРІЯ з дому Тирел, дівчина шістнадцяти років, удовиця за королем Джофрі I Баратеоном та князем Ренлі Баратеоном;
 - +двір Маргерії у Король-Березі:
 - МЕЙС ТИРЕЛ, князь на Вирії, її батько;
 - пані АЛЕРІЯ з дому Вишестраж, її матір;

—пані ОЛЕНА ТИРЕЛ, її бабуся, вдовиця похилих літ на прізвисько КОЛЮЧА КОРОЛЕВА;

—АРИК та ЕРИК, охоронці пані Олени, близнюки сажневого зросту на прізвиська ЛВИК та ПРАВИК;

—пан ГАРЛАН ТИРЕЛ, брат Маргерії, на прізвисько ГАРТОВАНИЙ;

—його дружина, пані ЛЕОНЕТА з дому Фосовей;

—пан ЛОРАС ТИРЕЛ, її наймолодший брат, Лицар Квітів, присяжний братчик Королегвардії;

—жіночий почет Маргерії:

—сестри у перших, МЕГГА, АЛЛА та ЕЛІНОРА ТИРЕЛ;

—наречений Елінори, АЛИН АМБРОЗ, зброєносець;

—панна АЛІСАННА БУЛВЕР, дівчинка восьми років;

—МЕРЕДИТА ЖУРАВ, на прізвисько МЕРІЙКА;

—пані ТАЕНА ДОБРОМИР;

—пані АЛИСА МИЛОБРІД;
—септа НІСТЕРИКА, сестра Святої Віри;
—ПАКСТЕР РОЖВИН, князь на Вертограді;
—його сини-близнюки, пан ГОРАС та пан
ГОБЕР;
—маестер БАЛАБАР, його цілитель та
радник;
—МАТІС РЯБИН, князь на Золотогаї;
—пан ВІЛАМ ВІВІР, сотник надвірної варти
Маргерії;
—ГУГО СТІМЧАК, молодий та
вродливий стражник;
—пан ПОРТІФЕР ДРІВОТЕС та його брат,
пан ЛЮКАНТЕН;
+двір Серсеї у Король-Березі:
—пан ОЗФРИД КІПТЮГ та пан ОЗНЕЙ
КІПТЮГ, молодші брати пана Озмунда
Кіптюга;
—пан ГРЕГОР КЛЕГАН, на прізвисько
ГОРА-НА-КОНІ, болісно помирає від отруєної
рани;
—пан АДДАМ МАРБРАНД, тисяцький
міської варти Король-Берега

(«золотокирейників» або «золотавих»);

—ДЖАЛАБАР КСОГО, князь Долини Червоноцвіту, вигнанець з Літніх островів;

—ГИЛІС РОСБІ, князь у Росбі, хворий на тяжкий кашель;

—ОРТОН ДОБРОМИР, князь у Довгостолі;

—ТАЕНА, його дружина, походженням з міста Миру;

—пані ТАНДА СТОКВАРТ;

—пані ФАЛИСА, її старша донька і спадкоємиця;

—пан БАЛМАН БЕРЕЗНЯК, чоловік пані Фалиси;

—пані ЛОЛИСА, її молодша донька, важка дитиною і слабка на розум;

—пан БРОН, лицар Чорноводи, чоловік пані Лолиси, колишній найманець;

—{ШАЯ}, колишня табірна повія, покоївка при пані Лолисі, задушена у ліжку князя Тайвина;

—маестер ФРЕНКЕН, у службі пані Танди;

—пан ІЛИН ПЕЙН, Королівський Правосуд, кат-стинач голів;

—РЕНІФЕР ДОВГОБУРУН, старший піднаглядач підземель Червоного Дитинця;

—РУГЕН, піднаглядач за кам'яними мішками;

—князь ГАЛИН ВОГНЕЧАРНИК, Велемудрий цеху алхіміків;

—НОХО ДІМІТІС, посол Залізного Банку Браавосу;

—КАЙБУРН, знавець потойбічних чар, колишній маестер Цитаделі, згодом у службі «Хвацьких Компанійців»;

—МІСЯЧОК, королівський блазень-дурник;

—БАШ, восьмирічний хлопчик для биття при королі Томені;

—ОРМОНД ЗІ СТАРОГРАДУ, королівський арфіст і бард;

—пан МАРК МУЛЕНДОР, який втратив мавпу і половину руки у битві на Чорноводі;

—АУРАН БУРУН, Байстріук Плавня;

—князь АЛЕСАНДЕР СТАДМОН, на прізвисько ГРОШОЛЮБ;

—пан РОНЕТ КОНІНГТОН, на прізвисько РУДИЙ РОНЕТ, Лицар Грифонового Сідала;

—пан ЛАМБЕРТ ЧЕРВОНОКРУТ, пан ДЕРМОТ З МОКРОХАЩІВ, пан ТАЛЛАД на прізвисько ВИСОКИЙ, пан БАЯРД НАВХРЕСТ, пан БОНІФЕР ГОСТИК на прізвисько ДОБРОЧЕСНИЙ, пан ГУГО ВАНС, присяжні лицарі Залізного Престолу;

—пан ЛАЙЛ КРАКЕГОЛ на прізвисько ДУЖИЙ ВЕПР, пан АЛИН СТИКСПИС, пан ДЖОН БУМБАК на прізвисько БЕЗБОРОДИЙ ДЖОН, пан СТЕФОН ЗВИХТ, пан ГАМФРЕЙ ЗВИХТ, присяжні лицарі Кастерлі-на-Скелі;

—ДЖОСМИН ПЕКЛЕДОН, зброєносець, уславлений звитягами на Чорноводі;

—ГАРЕТ ПУЖЕЛ та ЛЕВКО ДУДАР, зброєносці-заручники;

+ мешканці Король-Берега:

—ВЕРХОВНИЙ СЕПТОН, Батько Вірних, Голос Седмиці на Землі, кволий старий;

—септон ТОРБЕРТ, септон РАЙНАРД, септон ЛЮЦЕОН, септон ОЛІДОР, з Превелебних, слуги Седмиці у Великому Септі Баелора;

—септа МОЕЛА, септа АГЛАНТИНА, септа

ГЕЛІСЕНТА, септа УНЕЛА, з Превелебних,
слуги Седмиці у Великому Септі Баелора;

—«горобці», найнижчі та найсумирніші з
людей, непохитні поборники благочестя;

—ЧАТАЯ, власниця дорогого бурдею;

—АЛАЯЙЯ, її донька;

—ДАНУСЯ, МАРЕЯ, дві з дівчат ЧАТАЇ;

—БРЕЛЛА, колишня служниця панни Санси
Старк;

—ТОБГО МОТТ, майстер-зброяр;

—ГАМІШ-АРФІСТ, співець похилих літ;

—АЛАРІК З ЕЙЗЕНА, співець, уславлений
далекими мандрами;

—ГАК, співець, що величає себе
БЛАКИТНИМ БАРДОМ;

—пан ТЕОДАН КЕРНИЧ, доброчесний
лицар, віднедавна кликаний паном
ТЕОДАНОМ ТРУДАРЕМ.

На прапорі короля Томена показано
вінценосного оленя Баратеонів, чорного на
золоті, у протистоянні з левом Ланістерів,
золотим на кармазині.

Король на Стіні

СТАНІС БАРАТЕОН, Перший тако наречений, другий син князя Стефона Баратеона і пані Касани з дому Естермонт, величає себе королем Вестеросу;

+ королева СЕЛИСА з дому Флорент, його дружина, знаходиться у Східній-Варті-біля-Моря;

—принцеса ШИРЕНА, їхня донька, дівчинка одинадцяти років;

——ПІСТРЯВЧИК, недоумкуватий блазень Ширени;

—ЕДРІК ШТОРМ, його небіж, байстрик короля Роберта від панни Делени Флорент, хлопчик дванадцяти років, що перетинає вузьке море на «Божевільному Прендосі»;

——пан АНДРЕШ ЕСТЕРМОНТ, брат у перших короля Станіса, лицар з людей короля,

очільник Едрікового супроводу;

—пан ГЕРАЛЬД ГОВІР, ЛЕВИС на прізвисько РИБАЛЧИХА, пан ТРИСТОН З МАНЯК-ГОРИ, ОМЕР ОЖИНА, люди короля, Едрікові захисники;

+двір Станіса у замку Чорному:

—пані МЕЛІСАНДРА З АСШАЮ, на прізвисько ЧЕРВОНА ЖІНКА, жриця Ра-Гльора, Господа Світла;

—МАНС РОЗБИШАКА, Король-за-Стіною, приречений на смерть бранець;

—син Розбишаки від його дружини {ДАЛЛИ}, наразі безіменне немовля, «дичацький принчик»;

—ЙОЛЯ, мамка-годувальниця немовляти, дичацька дівчина;

—її син, також безіменне немовля, народжене від її власного батька {КРАСТЕРА};

—пан РІЧАРД ГОРП, пан ЮСТИН МАСЕЙ, пан КЛЕЙТОН САЖ, пан ГОДРІ ПАРИН на прізвисько ВЕЛЕТНЕВА СМЕРТЬ, князь ГАРВУД ЗРУБ, пан КОРЛІС ШЕЛЯГ, лицарі з королевиних людей;

—ДЕВАН ЛУКОМОР та БРІЄН ПАРИН,
королівські зброєносці;

+двір Станіса у Східній-Варті-біля-Моря:

—пан ДАВОС ЛУКОМОР, на прізвисько
ЦИБУЛЬНИЙ ЛИЦАР, князь на Мокрохашах,
адмірал вузького моря, Правиця Короля;

—пан АКСЕЛЬ ФЛОРЕНТ, дядько королеви
Селиси, чільний серед королевиних людей;

—САЛАДОР СААН з Лису, пірат і морський
найманець, капітан «Валерійця» і очільник
галерного флоту;

+залога Станіса на Дракон-Камені:

—пан РОЛАНД ШТОРМ, відомий як
БАЙСТРЮК ЩЕБОТУ, каштелян Дракон-
Каменя, з людей короля;

—маєстер ПИЛОС, цілитель, вчитель,
радник;

—КУЛІШ та ПИРІГ, двійко в'язничних
наглядачів;

+панство, що присягає Дракон-Каменеві:

—МОНТЕРИС ВЕЛАРІОН, Володар
Припливів, господар Плавня, хлопчик шести
років;

—ДУРАМ БАР-ЕМОН, князь на Гостряку,
юнак п'ятнадцяти років;

+залога Станіса у Штормолами:

—пан ГІЛЬБЕРТ ПАРИН, каштелян
Штормоламу;

——князь ЕЛВИД ЛУКАЧ, заступник пана
Гільберта;

——маєстер ЮРН, радник та цілитель при
пані Гільберті;

+панство, що присягає Штормоламові:

—ЕЛДОН ЕСТЕРМОНТ, князь на Зелен-
Камені, дядько короля Станіса, двоюрідний дід
короля Томена, обачливий друг кожному з них;

——пан АЕМОН, син та спадкоємець князя
Елдона, перебуває при дворі короля Томена у
Король-Березі;

——пан АЛИН, син пана Аемона, також
перебуває при дворі короля Томена у Король-
Березі;

——пан ЛОМАС, брат князя Елдона, дядько
і прихильник короля Станіса, перебуває у
Штормолами;

——пан АНДРЕШ, син пана Ломаса,

захисник Едріка Шторма на вузькому морі;

—ЛЕСТЕР МОРИГЕН, князь на Воронячому Гнізді;

—князь ЛЮКОС ЧИТРИН, на прізвисько МАЛЮКОС, юнак шістнадцяти років;

—ДАВОС ЛУКОМОР, князь на Мокрохашах;

—МАР'Я, його дружина, дочка теслі;

———{ДАЛ, АЛАРД, МАТОС, МАРИК},
четверо їхніх старших синів, втрачених у битві на Чорноводі;

———ДЕВАН, зброєносець при королі Станісі у замку Чорному;

———СТАНІС, хлопчик десяти років, перебуває з пані Мар'єю на півострові Пізьма;

———СТЕФОН, хлопчик шести років, перебуває з пані Мар'єю на півострові Пізьма.

Станіс узяв собі за прапор вогняне серце Господа Світла: червоне серце, оточене жовтогарячими язиками полум'я на жовтому полі. В середині серця зображено чорною барвою вінценосного оленя дому Баратеон.

Король на Островах та Півночі

Грейджої на Пайку виводять свій рід від короля Герея, що жив за Віку Звитяжців. Перекази твердять, що король Герей правив на цілому сірому морі та узяв собі русалку за дружину. Аегон Дракон припинив рід останнього короля Залізних островів, але дозволив залізянам відродити старий звичай — обрати собі зверхнього володаря. Ним став князь Вікон Грейджой на Пайку. Знаком Грейджоїв є золотий кракен на чорному полі. Гасло Грейджоїв: «Ми не сіємо».

Перше повстання Балона Грейджоя проти Залізного Престолу було придушене королем Робертом I Баратеоном та князем Едардом Старком зимосіцьким. Але у безладі, що зчинився по Робертовій смерті, князь Балон знову проголосив себе королем і надіслав

кораблі напасти на північ.

{БАЛОН ГРЕЙДЖОЙ}, Дев'ятий тако наречений від часів короля Героя, король на Залізних островах та Півночі, Король Солі та Скелі, Син Морського Вітру, Великий Жнець Пайку, загиблий у падінні в море;

+вдова короля Балона, королева АЛАНІС, із дому Харло;

+їхні діти:

—{РОДРІК}, вбитий у першому повстанні Балона;

—{МАРОН}, вбитий у першому повстанні Балона;

—АША, їхня донька, керманічка «Чорного вітру», завойовниця Жбиру-в-Пущі;

—ТЕОН, самопроголошений принц зимосіцький, котрого північани величають ТЕОНОМ ПЕРЕВЕРТНЕМ;

+брати та зведені брати короля Балона:

—{ХАРЛОН}, померлий замолоду від сірої лускачки;

—{КВЕНТОН}, померлий у колисці;

—{ДОНЕЛ}, померлий у колисці;

—ЕУРОН, на прізвисько Вороняче Око,
керманич «Тиші»;

—ВІКТАРІОН, великий керманич Залізного
Флоту, капітан та хазяїн «Залізної перемоги»;

—{УРІГОН}, померлий од запаленої рани;

—АЕРОН, на прізвисько МОКРОЧУБ, жрець
Потоплого Бога;

—РУС і НОРДЖЕН, двійко його
послушників-«потопельників»;

—{РОБІН}, померлий у колисці;

+чадь короля Балона на Пайку:

—маестер ВЕНДАМИР, цілитель та радник;

—ГЕЛЯ, замкова управителька;

+воїни та присяжні слуги короля Балона:

—ДАГМЕР на прізвисько РЕПАНИЙ ЖБАН,
капітан «Пінопивці», очільник залізників при
Торреновому Закуті;

—СИНЬОЗУБ, капітан лодії;

—УЛЕР, СКІТ, веслярі та воїни.

Пошукачі Морекамінного Престолу на
король-вічі на Старому Вику

+ГІЛБЕРТ ГЕНВІТЕР, князь на Самотньому
Світілі;

—Гілбертові поборники: його сини ГИЛІС,
ІГОН, ЙОН;

+ЕРІК БИЙ-ЗАЛІЗО, на прізвиська ЕРІК
ТРОЩИ-КОВАДЛО та ЕРІК ПРАВДИВИЙ,
колись уславлений, але нині старий капітан і
наскочник;

—Ерікові поборники: його онуки УРЕК,
ТОРМОР, ДАГОН;

+ДУНСТАН ТРИМ, Батько Трим, Кістяна
Рука, князь на Старому Вику;

—Дунстанові поборники: його сини ДЕНИС
та ДОНЕЛ, а також АНДРІК НЕСМІЯНЕЦЬ,
велетень серед людей;

+АША ГРЕЙДЖОЙ, єдина донька Балона
Грейджоя, капітан «Чорного вітру»;

—Ашині поборники: К'ЯРЛ ДІВЧИСЬКО,
ТРИСТІФЕР БОТЛИК і лицар ХАРРАС ХАРЛО;

—Ашині капітани та прихильники: князь
РОДРІК ХАРЛО, князь БАЕЛОР ЧОРНОПЛИВ,
князь МЕЛДРЕД МАРЛИН, ХАРМУНД
ГОСТРУН;

+ВІКТАРІОН ГРЕЙДЖОЙ, брат Балона
Грейджоя, хазяїн і капітан «Залізної перемоги»

та великий керманіч Залізного Флоту;

—Віктаріонові поборники: РУДИЙ РАЛЬФ МУРОВАНЕЦЬ, РАЛЬФ ПЕРЕБИЙНОГА, НУТ ГОЛІЙ;

—Віктаріонові капітани та прихильники: ГОТО ХАРЛО, АЛВИН ГОСТРУН, ФРАЛЕГ МОГУТНІЙ, РОМНІ ТКАЛЬ, ВІЛ ПОКІР, МАЛИЙ ЛЕНВИД ТЕМНІЙ, РАЛЬФ КЕНІНГ, МАРОН ВОЛЬМАРК, ГОРОЛЬД ДІВЕР;

—Віктаріонові жеглярі: ВУЛЬФ ОДНОВУХІЙ, РАГНОР ПАЙК;

—Віктаріонова постільна невільниця, смаглява жінка, німа та позбавлена язика, дарунок від брата Еурона;

+ЕУРОН ГРЕЙДЖОЙ, на прізвисько ВОРОНЯЧЕ ОКО, брат Балона Грейджоя та капітан «Тиші»;

—Еуронові поборники: ГЕРМУНД БОТЛИК, князь КОСОВИД З КОСАЧА, ДОННОР СОЛОНЕЦЬ;

—Еуронові капітани та прихильники: ТОРВОЛЬД БУРОЗУБ, ГОСТРОПИКИЙ ДЖОН МРАВ, РОДРІК ВІЛЬНОРОДНИЙ,

РУДИЙ ВЕСЛЯР, ЛІВОРУКИЙ ЛУКАС КИДЬ,
КВЕЛОН ПОКІР, ГАРЕН НАПІВГИНЕЙ,
КЕМЕТ ПАЙК-БАЙСТРЮК, К'ЯРЛ РОБ,
КАМ'ЯНИЙ КУЛАК, РАЛЬФ ЧАБАН, РАЛЬФ З
КНЯЖ-ПРИСТАНІ;

—Еуронові жеглярі: КРАГОРН.

Балонове значкове панство, вельможі
Залізних островів

+На Пайку:

—{САВЕЙН БОТЛИК}, князь на Княж-
Пристані, потоплений Еуроном Воронячим
Оком;

——{ГАРЕН}, його найстарший син, убитий
при Калин-Копі;

——ТРИСТІФЕР, його другий син і законний
спадкоємець, позбавлений спадку власним
дядьком;

——СИМОНД, ХАРЛОН, ВІКОН і
БЕНАРІОН, молодші сини, також позбавлені
спадку;

——ГЕРМУНД, його брат, поставлений
князем на Княж-Пристані;

——Гермундові сини, БАЛОН і КВЕЛОН;

—САРГОН і ЛЮЦИМОР, Савейнові зведені брати;

——ВЕКС, німий хлопчина дванадцяти років, байстрюк Саргона, зброєносець Теона Грейджоя;

—ВАЛЬДОН ВИТЯГ, князь на Залізянцеві;

+ на Харлі:

—РОДРІК ХАРЛО, на прізвисько ЧИТАЙЛО, князь на Харлі, господар у Десятивеж'ї, Харло над Харлами;

——пані ГВИНЕСА, його старша сестра;

——пані АЛАНІС, його молодша сестра, вдова за королем Балонем Грейджоєм;

——СІГФРИД ХАРЛО, на прізвисько СІГФРИД СРІБНОЧОЛИЙ, його двоюрідний дід, господар у Харло-Домі;

——ГОТО ХАРЛО, на прізвисько ГОТО ГОРБАНЬ, у Мерехтливій Башті, нерідний брат;

——пан ХАРРАС ХАРЛО, знаний як ЛИЦАР, Лицар Сірого Саду, нерідний брат;

——БОРЕМУНД ХАРЛО, на прізвисько БОРЕМУНД БЛАКИТНИЙ, господар на

Відьминому Пагорбі, нерідний брат;

—значкові пани та присяжні слуги князя
Родріка:

—МАРОН ВОЛЬМАРК, князь на
Вольмарку;

—МРАВИ, ГОЛОДРИВИ, КЕНІНГИ;

—чадь князя Родріка:

—ТРИЗУБКА, стара управителька;

+ на Чорнопливі:

—БАЕЛОР ЧОРНОПЛИВ, князь на
Чорнопливі, керманіч «Нічного літуна»;

—СЛІПІЙ БЕН ЧОРНОПЛИВ, жрець
Потоплого Бога;

+ на Старому Вику:

—ДУНСТАН ТРИМ, Батько Трим, керманіч
«Громобоя»;

—НОРН ДІВЕР, у Ломикамені;

—МУРОВАНЕЦЬ;

—ТАРЛЕ, званий ТРИЧІ-ПОТОПЛИМ,
жрець Потоплого Бога;

+ на Великому Вику:

—ГОРОЛЬД ДІВЕР, князь на Молоторозі;

—його сини, ГРЕЙДОН, ГРАН та

ГОРМОНД, трійко близнюків;
— його доньки, ГИЗЕЛА та ГВІН;
— маестер МУРЕНМУР, вчитель, радник,
цілитель;
— ТРИСТОН ГЕНВІТЕР, князь на Тюленячій
Шкурі;
— батько СТОРЧ;
— його син та спадкоємець, СТЕФАРІОН;
— МЕЛДРЕД МАРЛИН, князь на Ріньгороді;
+ на Косачі:
— КОСОВИД З КОСАЧА;
— князь ТЕМНІЙ;
+ на Солонці:
— князь ДОННОР СОЛОНЕЦЬ;
— князь РОЗСТАВ;
+ на менших островах та скелях:
— ГІЛБЕРТ ГЕНВІТЕР, князь на Самотньому
Світілі;
— СИВИЙ МАРТИН, жрець Потоплого Бога.

ДОДАТОК II. Великі і малі дома

Дім Арин

Арини походять від стародавніх королів над Горою та Долиною. Їхнім знаком є білий місяць та сокіл на лазурово-небесному полі. Дім Арин не взяв участі у Війні П'яти Королів. Гасло Аринів: «Високі, як честь».

РОБЕРТ АРИН, князь на Соколиному Гнізді, Захисник Долини, наречений своєю матір'ю Істинним Оборонцем Сходу, хворобливий хлопчик восьми років, відомий також під прізвиськом Робчик-Любчик;

+його матір, {пані ЛІЗА з дому Таллі}, вдова князя Джона Арина, виштовхнута з Місячних Дверей на смерть;

+його вітчим, ПЕТИР БАЕЛІШ, на прізвисько МІЗИНЕЦЬ, князь на Гаренголі, коронний намісник на Тризубі, наказний господар і намісник Долини;

—АЛЕЙНА КАМІНЕЦЬ, тілесна донька князя Петира, дівчина тринадцяти років, насправді Санса Старк;

—пан ЛОТОР БРЮН, сердюк у службі князя Петира, сотник варти Соколиного Гнізда;

—ОЗВЕЛ, старий сивий стражник у службі князя Петира, кликаний також КІПТЮГОМ;

+чадь князя Роберта у Соколиному Гнізді:

—МАРІЛЬЙОН, вродливий молодий співець, улюбленець пані Лізи, звинувачений у її вбивстві;

—маєстер КОЛЕМОН, радник, цілитель і вчитель;

—МОРД, брутальний в'язничний наглядач з золотими зубами;

—ГРЕТХЕЛЬ, МАДДІ та МЕЛА, служниці;

+значкове панство князя Роберта, вельможі Долини:

—князь НЕСТОР РОЙС, великий підстолій Долини, каштелян Місячної Брами;

—пан АЛЬБАР, син та спадкоємець князя Нестора;

—МІРАНДА, звана також РАНДОЮ,

донька князя Нестора, вдовиця, ледве торкана чоловіком;

— чадь князя Нестора:

— пан МАРВИН ВИДЗВІН, сотник варти;

— МІЯ КАМІНЕЦЬ, погоничка мулів та провідниця, байстрючка короля Роберта I Баратеона;

— ОСІЙ та МОРКВИНА, погоничі мулів;

— ЛІОНЕЛЬ КОРБРЕЙ, князь у Прихистку;

— пан ЛИН КОРБРЕЙ, його брат і спадкоємець, власник уславленого меча Пані Безнадія;

— пан ЛУКАС КОРБРЕЙ, його наймолодший брат;

— ДЖОН ЛИНДЕРЛІ, князь на Криваку;

— ТЕРАНЦ, його син та спадкоємець, юний зброєносець;

— ЕДМУНД ВОСКОЛИВ, Лицар Вівсятина;

— ГЕРОЛЬД ГРАФТОН, князь у Мартинові;

— ГИЛІС, його наймолодший син, зброєносець;

— ТРІСТОН РОЗСТАВЕЦЬ, князь на Трьох

Сестрах;

—ГОДРІК БОРЕЛ, князь на Милосестрі;

—РОЛАНД ДОВГОСЕЛЕЦЬ, князь на Довгосестрі;

—АЛЕСАНДОР БИСТРІНЬ, князь на Малосестрі;

+пани-рокошани, значкові слуги дому Арин, з'єднані союзом на захист молодого князя Арина:

—ЙОН РОЙС, на прізвисько СПИЖЕВИЙ ЙОН, князь на Рунокамені, зі старшої гілки дому Ройс;

—пан АНДАР, єдиний живий син Спижевого Йона, спадкоємець Рунокаменю;

—чадь Спижевого Йона:

—маєстер ХЕЛІВЕГ, вчитель, цілитель, радник;

—септон ЛЮКОС;

—пан СЕМВЕЛ КАМІНЕЦЬ, на прізвисько ДУЖИЙ СЕМ, майстер-мечник;

—значкове панство та панцирні слуги Спижевого Йона:

—РОЙС ДЖЕРЕЛІВ, князь у

ДЖЕРЕЛІВЦІ-ПАЛЮЧІЙ;

——пан ДАМОН ШАТ, Лицар Мартин-Башти;

——УТОР ТОЛЕТ, князь на Сіробалку;

—АНІЯ ТЯГНИДУБ, господиня у замку
Залізні Дуби;

——пан МОРТОН, її старший син та
спадкоємець;

——пан ДОНЕЛ, її середульший син, Лицар
Брами;

——ВЕЛЕС, її молодший син;

——ГАРОЛЬД ГАРДИНГ, її вихованець,
зброєносець, відомий як ГАРРІ
СПАДКОЄМЕЦЬ;

—БЕНЕДАР ВИДЗВІН, князь у Переспіві;

—пан СИМОНД ХРАМИН, Лицар
Дев'ятизір'я;

—{ЕОН ЛОВИЧ}, князь у Довголуччі,
нещодавно померлий;

——пан ГІЛВИД, старший син і спадкоємець
князя Еона, нині відомий як МОЛОДИЙ
КНЯЗЬ ЛОВИЧ;

——пан ЯВТУХ, середульший син князя

Еона;

—пан ХАРЛАН, молодший син князя

Еона;

—чадь молодого князя Ловича:

—маестер ВІЛАМЕН, радник, цілитель,
вчитель;

—ГОРТОН ЧЕРЛЕНЕЦЬ, князь у Черленці,
тричі одружений;

—пан ЯСПЕР, пан КРЕЙТОН, пан ДЖОН,
його сини;

—пан МИХЕЛ, його наймолодший син,
щойно висвячений на лицаря, одр. з Ізільею
Ройс, панною з Рунокаменя;

+ватажки верховинних родів з Місячних
Гір;

—ШАГГА, син ДОЛЬФА, з Камінних Гав,
нині очолює загін у королівській пущі;

—ТІМЕТ, син ТІМЕТА, зі Смалених;

—ЧЕЛА, донька ЧЕЙКА, з Чорних Вух;

—КРОН, син КАЛОРА, з Братів Місяця.

Дім Вишестраж

Вишестражі у Старограді належать до найстаріших та найгогоровитіших великих домів Вестеросу. Родовід свій вони простежують од першолюдей. Колись вони були королями, правили Староградом і його околицями від Світанку Днів; андалів замість опору вони зустріли ласкою та вітаннями, а згодом схилили коліно перед королями Обширу, склавши власні корони, зате зберігши усі одвічні права та свободи. Могутні та неймовірно заможні, князі Вишестражу зазвичай надають перевагу торгівлі, а не битві, тому рідко беруть значну участь у війнах Вестеросу. Саме завдяки Вишестражам постала Цитадель; завдяки їхній підтримці та захистові вона існує і до сього дня. Витончені, вишукані, освічені, вони завжди опікувалися вченістю та

Святою Вірою; подеюкують, що деякі з них кохалися також у алхімії, потойбічних чарах та інших чорних мистецтвах.

Знак дому Вишестраж зображує східчасту білу башту, увінчану вогнем, на димливо-сірому полі. Гасло дому: «Осяваємо шлях».

ЛЕЙТОН ВИШЕСТРАЖ, Голос Старограду, Господар на Порті, Володар Вишестражу, Захисник Цитаделі, Світло Півдня, на прізвисько СТАРОГРАДСЬКИЙ СТАРИЙ;

+пані РЕЯ з дому Вишестраж, його четверта дружина;

+старший син і спадкоємець князя Лейтона, пан БАЕЛОР на прізвисько БІЛОСМІХ, одр. з Рондою Рябин;

+донька князя Лейтона, МАЛОРА, на прізвисько БОЖЕВІЛЬНА ДІВА;

+донька князя Лейтона, АЛЕРІЯ, одр. з князем Мейсом Тирелом;

+син князя Лейтона, пан ГАРТ, на прізвисько СІРОСТАЛЬ;

+донька князя Лейтона, ДЕНИЗА, одр. з паном Десмондом Рожвином;

—її син, ДЕНИС, зброєносець;
+донька князя Лейтона, ЛЕЙЛА, одр. з паном Джоном Питуном;
+донька князя Лейтона, АЛІСАННА, одр. з князем Артуром Амброзом;
+ донька князя Лейтона, ЛИНЕСА, одр. з князем Джорагом Мормонтом, нині копилиця Трегара Ормолена з Вільного Міста Лису;
+син князя Лейтона, пан ГУНТОР, одр. з Джейною Фосовей з Фосовеїв зеленого яблука;
+наймолодший син князя Лейтона, пан ГАМФРЕЙ;
+значкове панство князя Лейтона:
—ТОМЕН КОСТЯН, князь на Трибашті;
—АЛІСАННА БУЛВЕР, господиня на Чорнокроні, дівчинка восьми років;
—МАРТИН МУЛЕНДОР, князь на Висотах;
—ВАРИН ЧМЕЛИК, князь у Борті;
—БРАНСТОН КИЙ, князь у Соняху;
+староградські містяни:
—ЕММА, служниця у «Пері та кухлі», де жінки хтиві та охочі, а сидр — страхолюдно міцний;

—РУЖЕНА, її донька, дівчина п'ятнадцяти років, чия цнота коштуватиме покупцеві золотого дракона;

+ архімаестри Цитаделі:

—архімаестер НОРЕН, великий підстолій минулого року, чий перстень, берло та личина зроблені зі сріблястого золота;

—архімаестер ТЕОБАЛЬД, великий підстолій прийдешнього року, чий перстень, берло та личина зроблені з олива;

—архімаестер ЕБРОЗ, цілитель, чий перстень, берло та личина зроблені зі срібла;

—архімаестер МАРВИН, на прізвисько МАРВИН МАГ, чий перстень, берло та личина зроблені з валерійського булату;

—архімаестер ПЕРЕСТАН, знавець минувшини, чий перстень, берло та личина зроблені з міді;

—архімаестер ВАЕЛИН, на прізвисько В'ІДЛИВИЙ, звіздар, чий перстень, берло та личина зроблені зі спижу;

—архімаестер РИАМ, чий перстень, берло та личина зроблені з жовтого золота;

—архімаестер ВАЛЬГРАВ, старий та хиткий розумом, чії перстень, берло та личина зроблені з чорного чавуну;

—ГАЛЬЯР, КАСТОС, ЗАРАБЕЛО, БЕНЕДИКТ, ГАРІЗОН, НІМОС, ЦЕФЕРЕС, ВІЛІФЕР, МОЛОС, ГАРОДОН, ГИЯН, АГРІВАН, ОКЛЕЙ, архімаестри;

+маестри, підмаестри та послушники Цитаделі:

—маестер ГОРМОН, що часто служить у місце Вальграва;

—АРМЕН, підмаестер о чотирьох ланках, на прізвисько ПІДМАЕСТЕР;

—АЛЕРАС, на прізвисько СФІНКС, підмаестер о трьох ланках, сумлінний лучник;

—РОБЕРТ ФРЕЙ, шістнадцяти років, підмаестер о двох ланках;

—ЛОРКАС, підмаестер о дев'яти ланках, у надвірній службі великого підстоля;

—ЛЕО ТИРЕЛ, на прізвисько ЛЕО ЛЕДАЩО, новак-послушник високого роду;

—МОЛЯНДЕР, послушник, народжений кульгавим;

—БАШ, слуга при круках архімаестра
Вальграва, послушник без великих сподівань;
—РУН, зовсім юний послушник.

Дім Ланістер

Ланістери з Кастерлі-на-Скелі залишаються головною силою, що підтримує короля Томена на Залізному Престолі. Вони пишаються походженням від Лана Хитромудрого, казкового шахрая Віку Звитяжців. Золото Кастерлі-на-Скелі та Золотого Зуба зробило їх найбагатшим з великих домів. Знаком Ланістерів є золотий лев на кармазиновому полі. Гасло дому: «Мені ревти, вам слухати!»

{ТАЙВИН ЛАНІСТЕР}, князь у Кастерлі-на-Скелі, Щит Ланіспорту, Оборонець Заходу, Правиця Короля, вбитий власним сином-карликом під час відвідин нужнику;

+ діти князя Тайвина:

—СЕРСЕЯ, сестра-близнючка Хайме, нині княгиня у Кастерлі-на-Скелі;

—пан ХАЙМЕ, брат-близнюк Серсеї, на

прізвисько КРУЛЕРІЗ;

—ТИРІОН, на прізвисько БІС, карлик та вбивця родичів;

+брати і сестри князя Тайвина, їхні діти:

—пан КЕВАН ЛАНІСТЕР, одр. з Дорною з дому Звихт;

—пані ГЕННА, одр. з паном Емоном Фреєм, нині князем на Водоплині;

——найстарший син Генни, {пан КЛЕОС ФРЕЙ}, одр. з Джейною з дому Даррі, вбитий розбійниками;

——найстарший син Клеоса, пан ТАЙВИН ФРЕЙ, відомий як ТАЙ, нині спадкоємець Водоплину;

——другий син Клеоса, ВІЛЕМ ФРЕЙ, зброєносець;

——другий син Генни, пан ЛІОНЕЛЬ ФРЕЙ;

——третій син Генни, {ТІОН ФРЕЙ}, зброєносець, вбитий у полоні в Водоплині;

——наймолодший син Генни, ВАЛЬДЕР ФРЕЙ, на прізвисько РУДИЙ ВАЛЬДЕР, джура у Кастерлі-на-Скелі;

—БІХ БІЛОСМІХ, співець у службі пані Генни;

—{пан ТИГЕТ ЛАНІСТЕР}, померлий од віспи;

—ТИРЕК, син Тигета, зниклий, вважається мертвим;

—пані ЕРМЕСАНДА СІНОБРІД, мала дитина, дружина Тирека;

—{ГЕРІОН ЛАНІСТЕР}, загублений у морі;

—ДЖОЯ СХИЛ, Геріонова донька-байстрючка, одинадцяти років;

+інші родичі князя Тайвина:

—{пан СТАФОРД ЛАНІСТЕР}, брат у перших, рідний брат дружині князя Тайвина, загиблий в битві при Волоброді;

—СЕРЕНА та МИРІЄЛА, доньки Стафорда;

—пан ДАВЕН ЛАНІСТЕР, син Стафорда;

—пан ДАМІОН ЛАНІСТЕР, нерідний брат, одр. з пані Шієрою Кракегол;

—їхній син, пан ЛЮЦІОН;

—їхня донька, ЛАНА, одр. з князем Антаріо Ястом;

—пані МАРГО, нерідна сестра, одр. з князем
Тітусом Пиком;

+чадь у Кастерлі-на-Скелі:

—маестер КРЕЙЛЕН, цілитель, вчитель та
радник;

—ВИЛАР, сотник варти;

—пан БЕНЕДИКТ ДРІК, майстер-мечник;

—БИХ БІЛОСМІХ, співець;

+значкове панство та служиві люди,
вельможі Заходу:

—ДАМОН МАРБРАНД, господар у
Попельні;

—пан АДДАМ МАРБРАНД, його син і
спадкоємець, тисяцький міської варти Король-
Берега;

—РОЛАНД КРАКЕГОЛ, господар у
Кракеголі;

—Роландів брат, {пан БУРТУН}, убитий
розбійниками;

—Роландів син і спадкоємець, пан
ТИБОЛЬТ;

—Роландів син, пан ЛАЙЛ, на прізвисько
ДУЖИЙ ВЕПР;

—Роландів наймолодший син, пан МЕРЛОН;

—СЕБАСТОН ФАЙЯН, князь на Файному острові;

—ДЖЕЙНА, його сестра, одр. з паном ГАРЕТОМ СТРИМЧАКОМ;

—ТИТОС БРАКС, князь на Рогодолі;

—пан КЛЕМЕНТ БРАКС, його брат і спадкоємець;

—КВЕНТЕН ВІДШИБ, господар у Відшибі;

—пан ГАРИС ЗВИХТ, тесть пана Кевана Ланістера;

—син пана Гариса, пан СТЕФОН ЗВИХТ;

—донька пана Стефона, ДЖОАНА;

—донька пана Гариса, ШЄРЛА, одр. з паном Мелвином Гострополем;

—РЕГЕНАРД ЕСТРЕН, господар у Вітрищі;

—ГАВЕН ВЕСТЕРЛІН, господар у Прискалку;

—його дружина, пані СИВІЛЛА, з дому Перчин;

—її брат, пан РОЛЬФ ПЕРЧИН, нещодавно піднесений до титулу князя на

Кастамирі;

——її брат у перших, пан СЕМВЕЛ
ПЕРЧИН;

——їхні діти:

——пан РАЙНАЛЬД ВЕСТЕРЛІН;

——ДЖЕЙНА, вдова Робба Старка;

——ЕЛЕЙНА, дівчинка дванадцяти років;

——РОЛАМ, хлопчик дев'яти років;

——князь СЕЛМОНД СТИКСПИС;

——його син, пан СТЕФОН СТИКСПИС;

——його молодший син, пан АЛИН
СТИКСПИС;

——ТЕРЕНС КЕНІНГ, князь на Кайсі;

——пан КЕНОС ІЗ КАЙСУ, лицар у його
службі;

——князь АНТАРІО ЯСТ;

——князь РОБІН ЗЕМЛЕДАЙ;

——пані АЛІСАННА ЛИСТОБРІД;

——князь ЛЕВИС ЛІДЕН, господар у
Глибочні;

——князь ПИЛИП БРОСКВИН;

——його сини, пан ДЕНИС БРОСКВИН, пан
ПЕТЕР БРОСКВИН, пан ГАРВИН БРОСКВИН

на прізвисько ТВЕРДОКАМІНЬ;

—князь ГАРІСОН ПРЕСТЕР;

—пан ФОРЛЕЙ ПРЕСТЕР, його брат у перших;

—пан ГРЕГОР КЛЕГАН, на прізвисько ГОРА-НА-КОНІ;

—САНДОР КЛЕГАН, його брат;

—пан ЛОРЕНТ ЛОРХ, земельний лицар;

—пан ГАРТ ЗЕЛЕНОПІЛЬ, земельний лицар;

—пан ЛИМОНД ВІКАРЕЙ, земельний лицар;

—пан РАЙНАРД РІВТИГЕР, земельний лицар;

—пан МАНФРИД ТИСОВЕЦЬ, земельний лицар;

—пан ТИБОЛЬТ ВИЧЕРПІЙ, земельний лицар;

—{МЕЛАРА ВИЧЕРПІЙ}, його донька, потонула у колодязі, перебуваючи на вихованні у Кастерлі-на-Скелі.

Дім Мартел

Дорн останнім з семи королівств присягнув на вірність Залізному Престолові. За кров'ю, звичаями, розташуванням та історією дорнійці є вельми уособленими від інших королівств. Коли вибухнула Війна П'яти Королів, Дорн спочатку не став за жодну сторону. Але по зарученні Мирцели Баратеон з князем Тристаном Сонцеспис оголосив про підтримку короля Джофрі.

Прапор Мартелів — червоне сонце, простромлене золотим списом. Гасло дому: «Несхилені, нескорені, незламні».

ДОРАН НІМЕРОС МАРТЕЛ, господар на Сонцеспісі, великий князь дорнійський;

+ його дружина, МЕЛАРІО, з Вільного Міста Норвосу;

+ їхні діти:

—князівна АРІАНА, спадкоємиця Сонцеспису;

—ГАРИН, молочний брат та супутник Аріани, з сиріток Зеленокрівці;

—князь КВЕНТИН, нещодавно висвячений на лицаря, довго виховувався в князя Крицака, господаря у Крицаку;

—князь ТРИСТАН, заручений з Мирцелою Баратеон;

+брати і сестри великого князя Дорана:

—{велика князівна і принцеса ЕЛІЯ}, зґвалтована та вбита під час Погрому Король-Берега;

—{РАЕНІС ТАРГАРІЄН}, її маленька донька, вбита під час Погрому Король-Берега;

—{АЕГОН ТАРГАРІЄН}, немовля при грудях, вбите під час Погрому Король-Берега;

—{великий князь ОБЕРИН}, на прізвисько ЧЕРВОНИЙ ГАСПИД, убитий паном Грегором Клеганом у божому суді двобоєм;

—ЕЛАРІЯ ПІЩАНЕЦЬ, кохана супутниця князя Оберина, тілесна донька князя Гармена Уллера;

— ПІЩАНІ ЗМІЙКИ, Оберинові доньки-байстрючки:

—— ОБАРА, двадцяти і восьми років, Оберинова донька від староградської шльондри;

—— НІМЕРІЯ, відома як ПАННА НІМ, двадцяти і п'яти років, його донька від високородної волантинської жінки;

—— ТІЄНА, двадцяти і трьох років, Оберинова донька від септи;

—— САРЕЛА, дев'ятнадцяти років, його донька від керманички купецького корабля «Пернатий цілунок»;

—— ЕЛІЯ, чотирнадцяти років, його донька від Еларії Піщанець;

—— ОБЕЛА, дванадцяти років, його донька від Еларії Піщанець;

—— ДОРЕЯ, восьми років, його донька від Еларії Піщанець;

—— ЛОРЕЗА, шести років, його донька від Еларії Піщанець;

+ двір великого князя Дорана у Водограйних Садах:

—АРЕО ГОТА, норвосець, сотник сторожі;

—маєстер КАЛЕОТ, радник, цілитель і вчитель;

—більше як півсотні дітей чесних та підлих родів, сини та доньки князів, лицарів, сиріток, купців, ремісників, селян; вихованці та підопічні великого князя;

+двір великого князя Дорана у Сонцєсписі:

—принцеса МИРЦЕЛА БАРАТЕОН, його вихованка, наречена князя Тристана;

—пан АРИС ДУБОСЕРД, присяжний оборонець Мирцели;

—РОЗАМУНДА ЛАНІСТЕР, покоївка та супутниця Мирцели, далека її родичка;

—сєпта ЕГЛАНТИНА, сповідниця Мирцели;

—маєстер МИЛОШ, радник, цілитель та вчитель;

—РІКАССО, підстолій у Сонцєсписі, сліпий старий;

—пан МАНФРЕЙ МАРТЕЛ, каштелян Сонцєспису;

—пані АЛИСА ПАНІБРАТ, велика

скарбнича Дорну;

—пан ГАСКОЙН з Зеленокрівці, панцирний слуга князя Тристана;

—БОРС і ТИМОХ, служники у Сонцеспісі;

—БЕЛАНДРА, КЕДРА, сестри МОРРА та МЕЛЕЯ, служниці у Сонцеспісі;

+значкове панство Дорана, вельможі Дорну:

—князь АНДЕРС КРИЦАК, господар у Крицаку, Оборонець Камінного Шляху, Крулекров;

—пан КЛЕТУС, його син, знаний за «ліниве око»;

—маестер КЕДРІ, цілитель, вчитель і радник;

—князь ГАРМЕН УЛЛЕР, господар у Геєнні;

—ЕЛАРІЯ ПІЩАНЕЦЬ, його тілесна донька;

—пан УЛЬВИК УЛЛЕР, його брат;

—княгиня ДЕЛОНА АЛІРІОН, господиня у Божеласці;

—пан РІОН, її син та спадкоємець;

—пан ДАЕМОН ПІЩАНЕЦЬ, Ріонів тілесний син, Байстриук Божеласки;

—князь ДАГОС МАНІВЕЦЬ, господар у Крулегробі;

—МОРЗ та ДІКОН, його сини;

—пан МИЛОШ, його брат;

—княгиня ЛАРА ЧОРНОЩОВБА, господиня у Чернощовбі;

—ДЖИНЕСА, її донька та спадкоємиця;

—ПЕРОС, її син, зброєносець;

—княгиня НІМЕЛА ТОЛАН, господиня на Примар-Горбі;

—князь КВЕНТИН КОРГИЛ, господар у Пісковці;

—пан ГУЛІАН, його старший син та спадкоємець;

—пан АРОН, його другий син;

—пан ДЕЗІЄЛ ДАЛТ, Лицар Лимоннику;

—пан ОНДРЕЙ, його брат і спадкоємець, кликаний ДРЕЄМ;

—князь ФРАНКЛИН РАРІГ, господар у Небосязі, на прізвисько Старий Яструб, Оборонець Великокняжого Проходу;

—ДЖЕЙНА та ДЖЕНЕЛИНА, його доньки-близнючки;

—пан СИМОН САНТАГАР, Лицар
Плямистого Гаю;

—СИЛЬВА, його донька та спадкоємиця,
має прізвисько ПЛЯМИСТА СИЛЬВА за
ластовиння;

—ЕДРІК ДЕЙН, князь на Зорепаді, юний
зброєносець;

—пан ГЕРОЛЬД ДЕЙН, на прізвисько
ТЕМНА ЗОРЯ, Лицар Горіскиту, його родич та
значковий слуга;

—князь ТРЕБОР ДЖОРДЕЙН, господар у
Торі;

—МИРІЯ, його донька і спадкоємиця;

—князь ТРЕМОНД ГАРГАЛЕН, господар у
Солемор'ї;

—князь ДАЕРОН ВАЙФ, Володар Червоних
Надм.

Дім Старк

Старки простежують свій родовід од Брандона Будівника та Королів Зими. Впродовж тисяч років вони правили зі свого престолу в Зимосічі Королями-на-Півночі, доки Торген Старк, Король-на-Колінах, не обрав присягнути на вірність Аегонові Дракону замість ставати проти нього до битви. Коли князя Едарда Старка зимосіцького було страчено за наказом короля Джофрі, північани відмовилися від клятв вірності Залізному Престолові й проголосили сина князя Едарда, Робба, Королем-на-Півночі. Під час Війни П'яти Королів він переміг у всіх очолених ним битвах, але був зраджений та свавільно вбитий Фреями і Болтонами у Близнюках під час весілля його дядька.

{РОББ СТАРК}, Король-на-Півночі, Король-

на-Тризубі, господар у Зимосічі, найстарший син князя Едарда Старка та пані Кетлін з дому Таллі, юнак шістнадцяти років, знаний як МОЛОДИЙ ВОВК, убитий на Червоному Весіллі;

+ {СІРИЙ ВІТЕР}, його лютововк, убитий на Червоному Весіллі;

+ його законно вроджені брати і сестри:

— САНСА, його сестра, одр. з Тиріоном з дому Ланістер;

— {ПАННОЧКА}, її лютововчиця, вбита у замку Даррі;

— АР'Я, дівчинка одинадцяти років, зникла, вважається мертвою;

— НІМЕРІЯ, її лютововчиця, блукає річковим краєм;

— БРАНДОН, знаний як БРАН, скалічений хлопчик дев'яти років, спадкоємець Зимосічі, вважається мертвим;

— ЛІТО, його лютововк;

— Бранові супутники та захисники:

— МЕЙРА ТРОСК, дівчина шістнадцяти років, донька князя Горолана Троска, господаря

у Сіроводці;

——ЙОДЖЕН ТРОСК, її брат, тринадцяти років;

——ХОДОР, простакуватий розумом юнак сажневого зросту;

—РІКОН, хлопчик чотирьох років, вважається мертвим;

——КУДЛАЙ, його лютововк, чорний та дикий;

——Ріконова супутниця, ОША, дичацька жінка, колишня бранка у Зимосічі;

+його зведений брат-байстрюк, ДЖОН СНІГОВІЙ, братчик Нічної Варти;

—ПРИВИД, Джонів лютововк, білий та мовчазний;

+Роббові присяжні слуги:

—{ДОНЕЛ КЛЯСК, ОВЕЙН НОРЕЙ, ДАСІЯ МОРМОНТ, пан ВЕНДЕЛ МАНДЕРЛІ, РОБІН КРЕМІНЕЦЬ}, убиті на Червоному Весіллі;

—ГАЛІС МОЛЕН, сотник сторожі, супроводжує кістки Едарда Старка до Зимосічі;

——ДЖАКС, КВЕНТ, ШАД, стражники;

+Роббові дядьки та близькі родичі:

—БЕНДЖЕН СТАРК, молодший брат його батька, загублений у розвідці за Стіною, вважається мертвим;

—{ЛІЗА АРИН}, сестра його матері, господиня у Соколиному Гнізді, одр. з {князем Джоном Арином}, виштовхана у прірву на смерть;

—їхній син, РОБЕРТ АРИН, князь на Соколиному Гнізді, Захисник Долини, хворобливий хлопчик;

—ЕДМУР ТАЛЛІ, князь на Водоплині, брат його матері, захоплений у полон на Червоному Весіллі;

—пані РОСЛІН, з дому Фрей, молода Едмурова дружина;

—пан БРІНДЕН ТАЛЛІ, на прізвисько ЧОРНОСТРУГ, дядько його матері, каштелян Водоплину;

+значкове панство Молодого Вовка, вельможі Півночі:

—РУЗ БОЛТОН, князь на Жахокромі, перевертень-зрадник;

—{ДОМЕРІК}, його законно вроджений

син та спадкоємець, помер од шлункової хвороби;

—РАМЗАЙ БОЛТОН (колишній РАМЗАЙ СНИГОВІЙ), тілесний син Руза, відомий як БОЛТОНІВ БАЙСТРЮК, каштелян Жахокрому;

——ВАЛЬДЕР ФРЕЙ та ВАЛЬДЕР ФРЕЙ, на прізвиська ВЕЛИКИЙ ВАЛЬДЕР і МАЛИЙ ВАЛЬДЕР, Рамзаєві зброєносці;

——{СМЕРДЮК}, відомий своїм смородом стражник; загинув, удаючи з себе самого Рамзая;

——«АР'Я СТАРК», бранка князя Руза, облудниця, заручена з Рамзаєм;

——ВАЛЬТОН на прізвисько СТАЛЕВИЙ ШКАРБАН, сотник у війську Руза;

——БЕТА КАСЕЛЬ, КАЙРА, РІПКА, ПАЛЛА, БАНДІЯ, ШИРА, СТАРА МАМКА, жінки та дівчата з Зимосічі, бранки у Жахокромі;

—ДЖОН УМБЕР, на прізвисько ВЕЛИКОДЖОН, князь на Остань-Огнищі, бранець у Близнюках;

——{ДЖОН}, на прізвисько МАЛОДЖОН,

старший син і спадкоємець Великоджона, убитий на Червоному Весіллі;

—МОРЗ на прізвисько ГАВИН ХАРЧ, дядько Великоджона, каштелян Остань-Огнища;

—ГОТЕР на прізвисько ХВОЙДОРІЗ, дядько Великоджона, також каштелян у Остань-Огнищі;

—{РІКАРД КАРСТАРК}, князь у Карголді, скараний на горло за зраду і вбивство бранця;

—{ЕДАРД}, його син, убитий в Шепітній Пущі;

—{ТОРГЕН}, його син, убитий в Шепітній Пущі;

—ГАРІОН, його син, бранець у Дівоставі;

—АЛИСА, донька князя Рікарда, дівчина п'ятнадцяти років;

—дядько Рікарда, АРНОЛЬФ, каштелян Карголду;

—ГАЛБАРТ ГЛОВЕР, господар у Жбирі-в-Пущі, неодружений;

—РОБЕТ ГЛОВЕР, його брат і спадкоємець;

——Робетова дружина, СИВІЛЛА з дому
Кляск;

——їхні діти:

——ГАВЕН, хлопчик трьох років;

——ЕРЕНА, немовля при грудях;

——Галбартів вихованець, ЛАРЕНС
СНІГОВІЙ, тілесний син {князя Галиса
Роголіса}, хлопчик тринадцяти років;

——ГОРОЛАН ТРОСК, князь на Сіроводці,
болотяний мешканець;

——його дружина, ДЖИАНА, з болотників;

——їхні діти:

——МЕЙРА, юна мисливиця;

——ЙОДЖЕН, хлопчик, обдарований
зеленобаченням;

——ВИМАН МАНДЕРЛІ, князь на Білій
Гавані, неймовірно огрядний;

——пан ВИЛІС МАНДЕРЛІ, його старший
син та спадкоємець, вельми повнотілий,
бранець у Гаренголі;

——Вилісова дружина, ЛЕОНА з дому
Рунопіль;

——ВІНАФРИДА, їхня донька, дівчина

дев'ятнадцяти років;

———ВІЛА, їхня донька, дівчина п'ятнадцяти років;

——{пан ВЕНДЕЛ МАНДЕРЛІ}, його другий син, убитий на Червоному Весіллі;

——пан МАРЛОН МАНДЕРЛІ, його брат у перших, воєвода залоги у Білій Гавані;

——маєстер ТЕОМОР, радник, цілитель і вчитель;

——МАЕГА МОРМОНТ, господиня на Ведмежому острові;

——{ДАСІЯ}, її найстарша донька і спадкоємиця, вбита на Червоному Весіллі;

——АЛІСАНА, ЛІРА, ДЖОРЕЛЛА, ЛІАННА, її доньки;

——{ДЖЕОР МОРМОНТ}, її брат, князь-воєвода Нічної Варти, вбитий власними братчиками;

———пан ДЖОРАГ МОРМОНТ, син князя Джеора, колишній законний князь на Ведмежому острові, нині засуджений лицар-утікач;

——{пан ГЕЛМАН ТОЛГАРТ}, господар у

Торгеновому Закуті, вбитий при Сутіндолі;

——{БЕНФРЕД}, його син та спадкоємець,
убитий залізняками на Каменястому Березі;

——ЕДАРА, його донька, бранка у
Торгеновому Закуті;

——{ЛЕОБАЛЬД}, його брат, убитий при
Зимосічі;

——Леобальдова дружина, БЕРЕНА з дому
Роголіс, бранка у Торгеновому Закуті;

——їхні сини, БРАНДОН та БЕРЕН, так
само бранці у Торгеновому Закуті;

——РОДРІК РИЗВЕЛЬ, князь на Бурчаках;

——БАРБРЕЯ ТУРСТАН, його донька,
господиня у Курганищі, вдова {князя Вілама
Турстана};

——ГАРВУД ДУЖАК, її значковий слуга,
дрібний князьок у Курганищі;

——{БЕТАНІЯ БОЛТОН}, його донька, друга
дружина князя Руза Болтона, померла від
лихоманки;

——РОГЕР РИЗВЕЛЬ, РІКАРД РИЗВЕЛЬ,
РУЗ РИЗВЕЛЬ, його задерикуваті родичі та
піддані;

—{КЛЕЙ КЕРВИН}, князь у Кервині, вбитий при Зимосічі;

—ЙОНЕЛЛА, його сестра, діва тридцяти двох років;

—ЛІЄССА КРЕМІНЕЦЬ, господиня у Вдоварті;

—ОНДРЕШ КЛЯСК, господар у Старозамку, похилих літ;

—ГУГО ВУЛЬ, на прізвисько ВЕЛИКИЙ ЦЕБЕРНИК, ватажок свого роду;

—БРАНДОН НОРЕЙ, знаний як БАТЬКО НОРЕЙ, ватажок свого роду;

—ТОРЕН ЛІДІЛ, знаний як БАТЬКО ЛІДІЛ, ватажок свого роду.

Знаком Старків є сірий лютововк, що біжить крижаним білим полем. Гасло Старків: «Зима насувається».

Дім Таллі

Князь Едмин Таллі з Водоплину одним із найперших серед річкового панства склав присягу на вірність Аегонові Завойовнику. Король Аегон віддячив йому тим, що підніс дім Таллі до зверхності над усіма землями Тризуба. Знаком Таллі є пструг у стрибку, сріблястий, на полі хвилястих смуг блакиті та черлені. Гасло Таллі: «Родина, обов'язок, честь».

ЕДМУР ТАЛЛІ, князь на Водоплині, взятий у полон Фреями на власному весіллі та утримуваний бранцем;

+пані РОСЛІН з дому Фрей, молода Едмурова дружина;

+{пані КЕТЛІН СТАРК}, його сестра, вдовиця за князем Едардом Старком зимосіцьким, убита на Червоному Весіллі;

+{пані ЛІЗА АРИН}, його сестра, вдова за

князем у Долині Джоном Арином, виштовхана з Соколиного Гнізда на смерть;

+пан БРІНДЕН ТАЛЛІ, на прізвисько ЧОРНОСТРУГ, Едмурів дядько, каштелян Водоплину;

+чадь князя Едмура у Водоплині:

—маєстер ВИМАН, радник, цілитель і вчитель;

—пан ДЕСМОНД ГРЕЛ, майстер-мечник;

—пан РОБІН РИГЕР, сотник замкової сторожі;

——ЛЕХ ДОВГОТЕЛЕСИЙ, ЕЛВИД, ДЕЛП, стражники;

—УТЕРИД ВОЗНЯК, управитель Водоплину;

+значкове панство Едмура, вельможі Тризубу:

—ТИТОС ЧОРНОЛІС, князь у Крукоберегу;

——{ЛУКАС}, його син, убитий на Червоному Весіллі;

—ДЖОНОС БРАКЕН, князь на Камінному Заплоті;

—ЯЗОН МАЛІСТЕР, князь на Морестражі, бранець у власному замку;

—ПАТРЕК, його син, ув'язнений разом з батьком;

—пан ДЕНИС МАЛІСТЕР, дядько князя Язона, братчик Нічної Варти;

—КЛЕМЕНТ ДУДАР, князь у замку Рождіва;

—його син та спадкоємець, пан МАРК ДУДАР, узятий в полон на Червоному Весіллі;

—КАРИЛ ВАНС, князь у Ходжаєвім Спочинку;

—його найстарша донька і спадкоємиця, ЛАНА;

—його молодші доньки, РІАЛЬТА і ЕМФІРІЯ;

—НОРБЕРТ ВАНС, сліпий князь у Атранті;

—його найстарший син і спадкоємець, пан РОНАЛЬД ВАНС, на прізвисько ЛИХИЙ;

—його молодші сини, пан ГУГО, пан ЕЛЕРІ, пан КІРФ та маестер ДЖОН;

—ТЕОМАР РІДКОЛІС, князь у Жолудях;

—його дружина, пані РАВЕЛЛА, з дому Лебедин;

—їхня донька, КАРЕЛЕНА;

—ВІЛІЯМ МУТОН, князь у Дівоставі;

—ШЕЛЛА ВЕНТ, княгиня у Гаренголі,
позбавлена свого господарства;

—пан ВІЛІС ВОД, лицар у її службі;

—пан ГАЛЬМОН ПУЖЕЛ;

—князь ЛИМОНД ДОБРУЧАЙ.

Дім Тирел

Тирели піднеслися до влади як підкоморії-управителі при королях Обширу, хоча також стверджують про своє походження від Гарта Зеленорукого, короля-тепличника першолюдей. Коли останній король з дому Теплич загинув на Полум'яному Полі, його підкоморій Гарлен Тирел відчинив браму Вирію Аегонові Завойовнику. Аегон віддав йому під владу замок і зверхність над усім Обширом.

На початку Війни П'яти Королів Мейс Тирел оголосив свою підтримку Ренлі Баратеонові та віддав йому руку своєї доньки Маргерії. По смерті Ренлі Вирій уклав союз із домом Ланістер, а Маргерія була заручена з королем Джофрі.

МЕЙС ТИРЕЛ, князь на Вирії, Оборонець

Півдня, Захисник Порубіжжя, Воєвода Обширу;
+ його дружина, пані АЛЕРІЯ, з дому
Вишестраж на Старограді;

+ їхні діти:

—ВІЛАС, їхній старший син, спадкоємець
Вирію;

—пан ГАРЛАН, на прізвисько
ГАРТОВАНІЙ, їхній середульший син,
нещодавно піднесений до титулу князя у Ясних
Водах;

—Гарланова дружина, пані ЛЕОНЕТА з
дому Фосовей;

—пан ЛОРАС, Лицар Квітів, їхній
молодший син, присяжний братчик
Королегвардії;

—МАРГЕРІЯ, їхня донька, двічі одружена і
двічі овдовіла;

—жіночий почет Маргерії:

—її нерідні сестри, МЕГГА, АЛЛА і
ЕЛІНОРА ТИРЕЛ;

—наречений Елінори, АЛИН АМБРОЗ,
зброєносець;

—панна АЛІСАННА БУЛВЕР, пані

АЛИСА МИЛОБРІД, пані ТАЕНА ДОБРОМИР,
МЕРЕДИТА ЖУРАВ на прізвисько МЕРІЙКА,
септа НІСТЕРИКА, її супутниці;

+овдовіла мати Мейса, пані ОЛЕНА з дому
Рожвин, на прізвисько КОЛЮЧА КОРОЛЕВА;

—АРИК та ЕРИК, її охоронці, близнюки
сажневого зросту на прізвисько ЛІВИК та
ПРАВИК;

+Мейсові сестри:

—пані МІНА, одр. з князем Пакстером
Рожвином, господарем на Вертограді;

——їхні діти:

——пан ГОРАС РОЖВИН, близнюк
Гобера, на прізвисько КАРАСЬ;

——пан ГОБЕР РОЖВИН, близнюк
Гораса, на прізвисько БОБЕР;

——ДЕСМЕРА РОЖВИН, дівчина
шістнадцяти років;

—пані ЯННА, одружена з паном Джоном
Фосовеєм;

+Мейсові дядьки, небожі, нерідні брати
тощо:

—дядько Мейса, ГАРТ, на прізвисько

ГИДКИЙ, великий підстолій Вирію;

—Гартові сини-байстрюки, ГАРС і ГАРЕТ
БУЙЦВІТИ;

—дядько Мейса, пан МОРИН, тисяцький
міської варти Старограду;

—син Морина, {пан ЛЮТОР}, одр. з пані
Елиною Гориліт;

———син Лютора, пан ТЕОДОР, одр. з пані
Лією Серрі;

———Теодорова донька, ЕЛІНОРА;

———Теодорів син, ЛЮТОР, зброєносець;

———Люторів син, маестер МЕДВИК;

———Люторова донька, ОЛЕНА, одр. з
паном Лео Чорнобрусом;

——син Морина, ЛЕО, на прізвисько ЛЕО
ЛЕДАЩО, послушник у Цитаделі Старограду;

—дядько Мейса, маестер ГОРМОН,
служитель у Цитаделі;

—нерідний брат Мейса, {пан КВЕНТІН},
загиблий при Ясенброді;

——син Квентіна, пан ОЛИМЕР, одр. з пані
Лізою Лукач;

———Олимерові сини, РАЙМУНД і

РІКАРД;

———Олимерова донька, МЕГГА;

—Мейсів брат у перших, маестер НОРМУНД, на службі у замку Чорнокрона;

—Мейсів брат у перших, {пан ВІКТОР}, убитий Усміхненим Лицарем з Братства Королівської Пущі;

———Вікторова донька, ВІКТАРІЯ, одр. з {князем Джоном Булвером}, померлим од літньої пропасниці;

———їхня донька, панна АЛІСАННА БУЛВЕР, восьми років;

———Вікторів син, пан Лео, одр. з пані Алісою Чмелик;

———доньки Лео, АЛЛА та ЛЕОНА;

———сини Лео, ЛИОНЕЛЬ, ЛУКАС та ЛОРЕНТ;

+Мейсова чадь у Вирії:

—маестер ЛОМИС, радник, цілитель і вчитель;

—ІГОН ВИРВЕЛ, сотник сторожі;

—пан ВОРТИМЕР ЖУРАВ, майстер-мечник;

—САЛОТРУС, блазень-дурник, тілом

надзвичайно жирний;

+ його значкове панство, вельможі Обширу:

—РАНДИЛ ТАРЛІ, князь на Рогошпилі;

—ПАКСТЕР РОЖВИН, князь на Вертограді;

—пан ГОРАС і пан ГОБЕР, його сини-
близнюки;

—цілитель при князі Пакстері, маестер
БАЛАБАР;

—АРВИН ДУБОСЕРД, господиня у
Стародубі;

—наймолодший син пані Арвин, пан
АРИС, присяжний братчик Королегвардії;

—МАТІС РЯБИН, князь на Золотогаї, одр. з
Бетанією з дому Рожвин;

—ЛЕЙТОН ВИШЕСТРАЖ, Голос
Старограду, Господар на Порті;

—ГАМФРЕЙ КЛЕПАЧ, князь на Дубоциті;

—ФАЛІЯ БУЙЦВІТ, його донька-
байстрючка;

—ОЗБЕРТ СЕРРІ, князь на Південь-Щиті;

—пан ТАЛБЕРТ, його син та спадкоємець;

—ГУТОР ХМУР, князь на Сіроциті;

—МОРІБАЛЬД КОСТРУМ, князь на

Зеленощиті;

—ОРТОН ДОБРОМИР, князь у Довгостолі;

——пані ТАЕНА, його дружина, з міста Мир;

———РУСЕЛЬ, її син, хлопчик восьми років;

—князь АРТУР АМБРОЗ, одр. з пані

Алісанною Вишестраж;

+його лицарі та панцирні слуги:

—пан ДЖОН ФОСОВЕЙ, з Фосовеїв
зеленого яблука;

—пан ТАНТОН ФОСОВЕЙ, з Фосовеїв
червоного яблука.

Знаком Тирелів є золота троянда на тлі
зеленотрав'я. Гасло дому: «Зростай, наша сила».

Дім Флорент

Флоренти з Ясних Вод є значковими панами Вирію. На початку Війни П'яти Королів князь Алестер Флорент услід за своїм зверхником проголосив вірність королю Ренлі, в той час як його брат пан Аксель обрав бік Станіса, чоловіка своєї небоги Селиси. По смерті Ренлі князь Алестер також перейшов до Станіса з усією потугою Ясних Вод. Станіс зробив князя Алестера своїм Правицею і віддав провід над своїм флотом панові Імрі Флорентові, братові власної дружини. Флот разом з паном Імрі було втрачено у битві на Чорноводі, а спроби князя Алестера домовитися про мир після поразки були сприйняті королем Станісом за зраду. Алестера було віддано червоній жриці Мелісандрі на спалення як жертву Ра-Гльорові.

Залізний Престол також оголосив Флорентів

зрадниками за підтримку Станіса та його повстання. Їх було позбавлено титулів та статків, а Ясні Води та всі земельні маєтності віддано панові Гарлану Тирелу.

Знаком дому Флорент є лисяча голова у колі квітів.

{АЛЕСТЕР ФЛОРЕНТ}, князь на Ясних Водах, спалений за зраду;

+його дружина, пані МЕЛАРА, з дому Журав;

+їхні діти:

—АЛЕКИН, позбавлений спадку князь на Ясних Водах, утік до Старограду шукати притулку в Вишестражів;

—пані МЕЛЕССА, одружена з князем Рандилом Тарлі;

—пані РЕЯ, одружена з князем Лейтоном Вишестражем;

+його брати та сестри:

—пан АКСЕЛЬ, з королевиних людей, у службі своєї небоги королеви Селиси в Східній-Варті-біля-Моря;

—{пан РИАМ}, загинув при падінні з коня;

—СЕЛИСА, його донька, дружина і королева короля Станіса I Баратеона;

—ШИРЕНА БАРАТЕОН, її єдина дитина;

—{пан ІМРІ}, його старший син, убитий в битві на Чорноводі;

—пан ЕРЕН, його другий син, бранець у Вирії;

—пан КОЛІН, каштелян у Ясних Водах;

—ДЕЛЕНА, його донька, одр. з паном ГОСМАНОМ НАВХРЕСТОМ;

—її тілесний син, ЕДРІК ШТОРМ, від короля Роберта I Баратеона;

—АЛЕСТЕР НАВХРЕСТ, її старший шлюбний син, хлопчик дев'яти років;

—РЕНЛІ НАВХРЕСТ, її другий шлюбний син, хлопчик трьох років;

—маєстер ОМЕР, старший син пана Коліна, на службі у Стародубі;

—МЕРЕЛ, молодший син пана Коліна, зброєносець у Вертограді;

—РИЛЕНА, сестра князя Алестера, одружена з паном Рихердом Журавом.

Дім Фреї

Фреї є значковими панами дому Таллі, але не завжди вірно та ретельно виконують свій обов'язок перед зверхниками.

На початку Війни П'яти Королів Робб Старк здобув прихильність князя Вальдера тим, що обітував одружитися з однією з його дочок або онук. Коли ж натомість він одружився з панною Джейною Вестерлін, Фреї змовилися з Рузом Болтоном і свавільно вбили Молодого Вовка та його супровід під час події, яка відтоді стала відома під назвою «Червоне Весілля».

ВАЛЬДЕР ФРЕЙ, князь Переїзду;

+ від першої дружини, {пані ПЕРРИ з дому Ройс};

—{пан СТЕВРОН}, помер після битви при Волоброді;

——його дружина {Коренна Лебедин},

померла від виснажливої хвороби;

——найстарший син Стеврона, пан РИМАН,
спадкоємець Близнюків;

———син Римана, ЕДВИН, одр. з Янисою
Лович;

———донька Едвина, ВАЛЬДА, дівчинка
дев'яти років;

———син Римана, ВАЛЬДЕР, на прізвисько
ЧОРНИЙ ВАЛЬДЕР;

———син Римана, {ПЕТИР}, на прізвисько
ПЕТИР ПУЗДРЯ, повішений у Старокаменях,
одр. з Милендою Карон;

———донька Петира, ПЕРРА, дівчинка
п'яти років;

——його дружина {Джейна Лиден}, загинула
від падіння з коня;

——син Стеврона, {АЕГОН}, на прізвисько
ДЗВОНИК, убитий Кетлін Старк на Червоному
Весіллі;

——донька Стеврона, {МАЕГЕЛА}, померла
з пологів, одр. з паном Дафином Вансом;

———донька Маегели, МАРІАННА ВАНС, в
дівоцтві;

———син Маегели, ВАЛЬДЕР ВАНС,
зброєносець;

———син Маегели, ПАТРЕК ВАНС;

———його дружина {Марсела Тягнидуб},
померла з пологів;

———син Стеврона, ВАЛЬТОН, одр. з Деаною
Гардинг;

———син Вальтона, СТЕФОН, на прізвисько
СПРАВНИЙ;

———донька Вальтона, ВАЛЬДА, на
прізвисько ВАЛЬДА ВРОДЛИВА;

———син Вальтона, БРІАН, зброєносець;

———пан ЕМОН, другий син князя Вальдера,
одр. з Генною з дому Ланістер;

———син Емона, {пан КЛЕОС}, убитий
розбійниками поблизу Дівоставу, одр. з
Джейною Даррі;

———син Клеоса, ТАЙВИН, зброєносець
дванадцяти років;

———син Клеоса, ВІЛЕМ, джура на службі у
Попельні, десяти років;

———син Емона, пан ЛІОНЕЛЬ, одр. з
Мелезою Кракегол;

—син Емона, ТІОН, зброєносець, вбитий Рікардом Карстарком у полоні в замку Водоплин;

—син Емона, ВАЛЬДЕР, на прізвисько РУДИЙ, чотирнадцяти років, джура на службі в Кастерлі-на-Скелі;

—пан АЕНІС, третій син князя Вальдера, дружина {Тіана Вильд} померла з пологів;

—син Аеніса, АЕГОН КРОВОРОДНИЙ, розбійник;

—син Аеніса, РАЕГАР, одр. з {Джейною Чмелик}, померлою од виснажливої хвороби;

——син Раегара, РОБЕРТ, хлопчик тринадцяти років;

——донька Раегара, ВАЛЬДА, дівчинка одинадцяти років, на прізвисько ВАЛЬДА БІЛА;

——син Раегара, ДЖОНОС, хлопчик восьми років;

—ПЕРІАНА, донька князя Вальдера, одр. з паном Леслином Стогом;

——син Періани, пан ГАРИС СТИГ;

——син Гариса, ВАЛЬДЕР СТИГ, хлопчик

п'яти років;

—син Періани, пан ДОНЕЛ СТИГ;

—син Періани, АЛИН СТИГ, зброєносець;

+від другої дружини, {пані КИРЕНИ з дому ЛЕБЕДИН}:

—пан ЯРЕД, четвертий син князя Вальдера, одр. з {Алисою Фрей};

—син Яреда, {пан ТИТОС}, убитий Сандором Клеганом під час Червоного Весілля, одр. з Жоєю Яворин;

———донька Титоса, ЗІЯ, дівчина чотирнадцяти років;

———син Титоса, ЗАХАРІЯ, хлопчик дванадцяти років, відданий Святій Вірі у навчання в Септі Старограду;

———донька Яреда, КАЙРА, одр. з паном {Гарсом Добручаєм}, убитим під час Червоного Весілля;

———син Кайри, ВАЛЬДЕР ДОБРУЧАЙ, хлопчик дев'яти років;

———донька Кайри, ДЖЕЙНА ДОБРУЧАЙ, шести років;

—септон ЛЮЦЕОН, у службі при Великому

Септі Баелора;

+ від третьої дружини, {пані АМАРЕЇ з дому Кракегол}:

—пан ГОСТІН, одр. з Беленою Крилик;

——син Гостіна, пан АРВОД, одр. з Рієллою Ройс;

———донька Арвода, РІЄЛЛА, дівчинка п'яти років;

———сини-близнюки Арвода, АНДРОШ та АЛИН, трьох років;

———донька Арвода, ГОСТЕЛЛА, новонароджене немовля;

—ЛИТЕНА, донька князя Вальдера, одр. з князем Люціасом Виплигом;

———донька Литени, ЕЛІАНА, одр. з паном Джоном Вильдом;

———син Еліани, РІКАРД ВИЛЬД, чотирьох років;

———син Литени, пан ДАМОН ВИПЛИГ;

—СИМОНД, одр. з Бетаріос із Браавосу;

———син Симонда, АЛЕСАНДЕР, співець;

———донька Симонда, АЛИКС, дівчина сімнадцяти років;

—син Симонда, БРАДАМАР, хлопчик десяти років, виховується в Браавосі в родині Оро Тендиріса, купця з цього міста;

—пан ДАНВЕЛ, восьмий син князя Вальдера, одр. з Винафреєю Вент;

—{багато мертвонароджених та викиднів};

—{МЕРЕТ}, повішений у Старокаменях, одр. з Марією Даррі;

—донька Мерета, АМЕРЕЯ, кликана також АМІ, одр. з {паном Башем із Синьозубу}, убитим паном Грегором Клеганом;

—донька Мерета, ВАЛЬДА, на прізвисько ВАЛЬДА ВГОДОВАНА, одр. з князем Рузом Болтоном, господарем у Жахокромі;

—донька Мерета, МАРІСА, дівчина тринадцяти років;

—син Мерета, ВАЛЬДЕР, на прізвисько МАЛИЙ ВАЛЬДЕР, хлопчик восьми років, зброносець при Рамзаєві Болтоні;

—{пан ГЕРЕМІЯ}, потонулий, одр. з Каролеєю Тягнидуб;

—син Геремії, САНДОР, хлопчик

дванадцяти років, зброєносець;

—донька Геремії, ЦИНТЕЯ, дівчинка дев'яти років, вихованка пані Анії Тягнидуб;

—пан РАЙМУНД, одр. з Беонією Чмелик;

—син Раймунда, РОБЕРТ, у навчанні в Цитаделі;

—син Раймунда, МАЛВИН, підмайстер при алхіміку в Лисі;

—доньки-близнючки Раймунда, СЕРРА та САРРА;

—донька Раймунда, СЕРСЕЯ, на прізвисько БДЖІЛКА;

—новонароджені сини-близнюки Раймунда, ХАЙМЕ і ТАЙВИН;

+від четвертої дружини, {пані АЛІССИ з дому Черноліс}:

—ЛОТАР, дванадцятий син князя Вальдера, на прізвисько ЛОТАР ЛАМАНІЙ, одр. з Леонелою Листобрід;

—донька Лотара, ТИСАНА, дівчинка семи років;

—донька Лотара, ВАЛЬДА, дівчинка п'яти років;

—донька Лотара, ЕМБЕРЛЕЯ, дівчинка трьох років;

—донька Лотара, ЛЕАНА, новонароджене немовля;

—пан ЯМОС, тринадцятий син князя Вальдера, одр. з Салесею Пужел;

—син Ямоса, ВАЛЬДЕР, на прізвисько ВЕЛИКИЙ ВАЛЬДЕР, восьми років, зброєносець при Рамзаєві Болтоні;

—сини-близнюки Ямоса, ДІКОН та МАТІС, п'яти років;

—пан ВАЛЕН, чотирнадцятий син князя Вальдера, одр. з Сильвою Пужел;

—син Валена, ГОСТЕР, хлопчик дванадцяти років, у службі пана Дамона Пужела;

—донька Валена, МЕРІАНА, кликана також Мерічкою, дівчинка одинадцяти років;

—МОР'Я, донька князя Вальдера, одр. з паном Флементом Браксом;

—син Мор'ї, РОБЕРТ БРАКС, дев'яти років, джура у Кастерлі-на-Скелі;

—син Мор'ї, ВАЛЬДЕР БРАКС, хлопчик

шести років;

—син Мор'ї, ДЖОН БРАКС, хлопчик трьох років;

—ТИТА, на прізвисько ТИТА-В-ДИВАХ, дівиця двадцяти дев'яти років;

+від п'ятої дружини, {пані САР'ї з дому Вент}:

—дітей немає;

+від шостої дружини, {пані БЕТАНІї з дому Росбі}:

—пан ПЕРВИН, п'ятнадцятий син князя Вальдера;

—{пан БЕНФРЕЙ}, шістнадцятий син князя Вальдера, помер від рани, завданій на Червоному Весіллі, одр. з Джианною Фрей, родичкою;

—донька Бенфрея, ДЕЛЛА, на прізвисько ГЛУХА ДЕЛЛА, дівчинка трьох років;

—син Бенфрея, ОЗМУНД, хлопчик двох років;

—маєстер ВІЛАМЕН, сімнадцятий син князя Вальдера, на службі в замку Довголуччя;

—ОЛИВАР, вісімнадцятий син князя

Вальдера, колишній зброєносець Робба Старка;
—РОСЛІН, шістнадцяти років, одружилася з князем Едмуром Таллі на Червоному Весіллі;
+ від сьомої дружини, {пані АННАРИ з дому Парин}:
—АРВИН, донька князя Вальдера, дівчина чотирнадцяти років;
—ВЕНДЕЛ, дев'ятнадцятий син князя Вальдера, джура у Морестражі;
—КОЛЬМАР, двадцятий син князя Вальдера, одинадцяти років, обіцаний Святій Вірі;
—ВАЛЬТИР, на прізвисько ТИР, двадцять перший син князя Вальдера, хлопчик десяти років;
—ЕЛМАР, найменший син князя Вальдера, хлопчик дев'яти років, недовгий час заручений з Ар'єю Старк;
—ШИРЕЯ, найменша дитина князя Вальдера, дівчинка семи років;
+ його восьма дружина, пані ЖУАЙЄЗА з дому Еренбрід;
—нині носить дитину;
+ позашлюбні діти князя Вальдера від різних

матерів:

—ВАЛЬДЕР ВОДОГРАЙ, на прізвисько
БАЙСТРЮК ВАЛЬДЕР;

—син Байстряка Вальдера, пан АЕМОН
ВОДОГРАЙ;

—донька Байстряка Вальдера, ВАЛЬДА
ВОДОГРАЙ;

—маєстер МЕЛВИС, на службі при замку
Росбі;

—ДЖЕЙНА ВОДОГРАЙ, МАРТИН
ВОДОГРАЙ, РИГЕР ВОДОГРАЙ, РОНЕЛ
ВОДОГРАЙ, МЕЛАРА ВОДОГРАЙ, інші діти.

*ДОДАТОК III. Бунтівники,
розбійники, простолюд, присяжні
братчики*

Панство та посполиті у мандрах

+Пан КРЕЙТОН ДОВГОЛОЗ і пан ІЛІФЕР БЕЗГРІШНИЙ, заплотні лицарі, супутники у дорозі;

+ГІБАЛЬД, боягузливий і скнарий купець;

—пан ШАДРІК З ТІНИСТОГО ЗВОРУ, на прізвисько СКАЖЕНИЙ ПОВХ, заплотний лицар на службі в Гібальда;

+БРІЄННА, ТАРФІЙСЬКА ДІВА, кликана також БРІЄННОЮ-КРАЛЕЮ, панна-войовниця у пошуковій виправі;

—князь СЕЛВИН ВЕЧЕРНИЦЯ, господар на Тарфі, її батько;

—{ВЕЛИКИЙ БЕН КУЩ}, пан ГАЙЛ ДОБИЧ, пан МАРК МУЛЕНДОР, пан ЕДМУНД АМБРОЗ, {пан РІЧАРД ПАЦЮР}, {ВІЛ ГАЙСТЕР}, пан ГУГО ЧМЕЛИК, пан РАЙМОНД НЕЛАН, ГАРРІ ТАРТАК, пан

ОВЕЙН ВЕРХОПІЛЬ, РОБІН ГОНЧАР, її колишні залицяльники;

+РЕНФРЕД РИКЕР, князь на Сутіндолі;

—пан РУФУС ЛЯК, одноногий лицар у його службі, каштелян Сутінця, замку в Сутіндолі;

+ВІЛІЯМ МУТОН, князь на Дівоставі;

—ЕЛЕАНОРА, його найстарша донька і спадкоємиця, тринадцяти років;

+РАНДИЛ ТАРЛІ, князь на Рогошпилі, воєвода над військом короля Томена на Тризубі;

—ДІКОН, його син та спадкоємець, юний зброєносець;

—пан ГАЙЛ ДОБИЧ, присяжний служивий лицар дому Тарлі;

—пан АЛИН ДОБИЧ, брат у перших пана Гайла, також служить князеві Рандилу;

—ДИК КРАББ, на прізвисько СПРИТНИЙ ДИК, з роду Краббів на півострові Гостроклішня;

+ЯВТУХ БРЮН, господар у Лихому Лігві;

—БЕНАРД БРЮН, лицар Бурояру, його брат у перших;

+пан РОГЕР РОХ, лицар у Свинорозі;
+септон МЕРІБАЛЬД, босоногий
священник;

—його пес на прізвисько ПЕС;

+СТАРШИЙ БРАТ, слуга божий з острова
Упокій;

—брат НАРБЕРТ, брат ГІЛАМ, брат РІВНЯ,
покутні брати на острові Упокій;

+пан КІНСЕЙ ЧОВНАР, Лицар Солепанви,
слабкий на розум старий;

+у старій корчмі на перехресті:

—ДЖЕЙНА ГЕДЛЬ, на прізвисько
ДОВГОТЕЛЕСА ДЖЕЙНА, корчмарка, висока
на зріст дівчина вісімнадцяти років;

——ВЕРБИЧКА, її сестра, безжальна у карі
великою ложкою;

—РУТА, БАШ, ЯН-КОПІЙЧАН, БЕН,
сирітки при корчмі;

—ГЕНДРІ, коваль-підмайстер, байстриук
короля Роберта I Баратеона, не знає про своє
походження;

+у Гаренголі:

—РАФОРД на прізвисько ЛЮБЧИК РАФ,

СРАКОБРЕХ, ДУНСЕН, вояки залоги;

—БЕН ЧОРНОПАЛЕЦЬ, коваль та зброяр;

—ПІЯ, служниця, в минулому гарненька на вроду;

—маєстер ГУЛІАН, цілитель, вчитель та радник;

+у замку Даррі:

—пані АМЕРЕЯ ФРЕЙ, на прізвисько АМІ-ПРИ-БРАМІ, молода велелюбна вдовиця, віддана за дружину князеві Ланселю Ланістеру;

——мати пані Амереї, пані МАРІЯ з дому Даррі, овдовіла дружина {Мерета Фрея};

——сестра пані Амереї, МАРІСА, дівчина тринадцяти років;

—пан ГАРВИН БРОСКВИН, на прізвисько ТВЕРДОКАМІНЬ, очільник замкової залоги;

—маєстер ОТОМОР, цілитель, вчитель і радник;

+у корчмі «Навколішки»:

—ШАРНА, корчмарка, куховарка і сповитуха;

——її чоловік, котрого вона кличе ЧОЛОВІК;

—ХЛОПЕЦЬ, сирота, батьків якого убили на війні;

—МАНТУЛИК, нині сирота, хлібопека-підмайстер.

Розбійники та втікачі

{БЕРІК ДОНДАРІОН}, колишній князь у Чорночалі, шість разів убитий;

+ЕДРІК ДЕЙН, князь на Зорепаді, хлопчик дванадцяти років, зброєносець князя Беріка;

+СКАЖЕНИЙ МИСЛИВЕЦЬ із Камінного Септу, його союзник час від часу;

+ЗЕЛЕНОБОРІД, тирошійський найманець, його не надто надійний друг;

+АНЖЕЙ САЙДАКЕР, лучник з Дорнійського Порубіжжя;

+МЕРІТ З МІСЯЧИЩА, ГАЧОК-МІРОШНИК, БОЛОТЯНА МЕГ, ДЖОН З ГРІХВИ, розбійники у загоні князя Беріка;

ПАНІ СЕРЦЕ-КАМІНЬ, жінка у каптурі, також відома як МАТИ-БЕЗЖАЛЬНИЦЯ, СЕСТРА-МОВЧАЛЬНИЦЯ і ВІШАТЕЛЬКА;

+ЛИМ, на прізвисько ЛИМОННИЙ СІРЯК,

колишній вояк у війську;

+ТОРОС МИРІЙСЬКИЙ, червоний жрець;

+ГАРВІН, син Гулена, північанин, колись служив у сторожі князя Едарда Старка зимосіцького;

+ДЖАК-ЩАСЛИВЕЦЬ, одноокий розбійник-утікач;

+ТОМ ЗІ СЕМИСТРУМ'Я, співець сумнівної слави, на прізвиська ТОМ СЕМИСТРУННИЙ та ТОМ-СІМКА;

+ЛОВКИЙ ЛУКА, ЗАРУБ, МУДЖ, БЕЗБОРОДИЙ ДИК, розбійники;

САНДОР КЛЕГАН, на прізвисько ХОРТ, колишній панцирний слуга короля Джофрі, потім присяжний братчик Королегвардії, востаннє бачений при смерті від лихоманки неподалік Тризубу;

{ВАРГО ХАП} з Вільного Міста Кохору, на прізвисько ЦАП, недорікуватий на язик очільник найманців, замордований у Гаренголі паном Грегором Клеганом;

+його «Хвацькі Компанійці», також кликані Кровоблазнями:

—УРЗВИК на прізвисько ВІРНИЙ, його помічник;

—{септон ЮТ}, повішений князем Беріком Дондаріоном;

—ТІМЕОН-ДОРНІЄЦЬ, ЗОЛЛО ЖИРНИЙ, РОРЖ, ГРИЗЛО, ПАЦЬ, ПЕЛЕХ-БЛАЗЕНЬ, ТОГ ЙОФ-ІБЕНІЄЦЬ, КУРЯЧИЙ СЛІД, утікачі навсібіч;

+у «Бросквині», бурдеї в Камінному Септі:

—РУТА, рудокоса господарка;

—АЛИСА, КАСЯ, ЛАНА, ЖИЗЕНА, ГЕЛЬКА, ДЗВІНКА, деякі з її бросквинок;

+у Жолудях, стольці дому Рідколіс:

—пані РАВЕЛЛА, у дівоцтві з дому Лебедин, дружина князя Теомара Рідколіса;

+тут, там і деінде:

—князь ЛИМОНД ЛИКАСТР, старий пан, чий розум блукає пільмою; колись він утримав міст проти лицаря на ім'я Майнард;

—маєстер РУН, молодий чоловік, котрий дбає про старого князя;

—примара Вишесерця;

—Листяна Владарка;

—септон у Вихватці.

Братчики Нічної Варти

ДЖОН СНІГОВІЙ, Байстриук Зимосіцький,
дев'ятсот дев'яносто восьмий князь-воєвода
Нічної Варти;

+ПРИВИД, його білий лютововк;

+його шафар, ЕДІСОН ТОЛЕТ, на
прізвисько СКОРБОТНИЙ ЕД.

Братчики у замку Чорному

+БЕНДЖЕН СТАРК, перший розвідник
Варти, давно зниклий, вважається мертвим;

—пан ВИНТОН ДУЖАК, розвідник похилих
літ, слабкий розумом;

—КЕДЖ БІЛООКИЙ, БЕДВИК на
прізвисько ВЕЛЕТЕНЬ, МАТАР, ДИВЕН, ГАРТ
СІРЕ ПЕРО, УЛЬМЕР З КОРОЛІВСЬКОЇ ПУЩІ,
ЕЛРОН, ПИПАР на прізвисько ПИП, ГРЕН на
прізвисько ЗУБР, БЕРНАР на прізвисько
ЧОРНИЙ БЕРНАР, БОДЕЦЬ, ТИМІШ

КАМІНЕЦЬ, ЧОРНИЙ ДЖАК БУЛВЕР, ДЖОФ
на прізвисько ВЕВРИК, БЕН БОРОДАНЬ,
розвідники;

+БОВЕН МАРШ, великий шафар Варти;

—ТРИПАЛИЙ ГОБ, шафар та головний
кухар;

—{ДОНАЛ НОЙЄ}, однорукий коваль та
зброяр, убитий при брамі Магом Могутнім;

—ОВЕЙН на прізвисько ПРИШЕЛЕПОК,
ТИМШ МАЦОКА, МУЛІЙ, КУГЕН, ДОНЕЛ
СХИЛ на прізвисько МИЛЕНЬКИЙ ДОНЕЛ,
ЛЕХ ЛІВОРУКИЙ, ДЖОФЕРЕН, ВІЛ СКІПКА,
шафарі;

+ОТЕЛ ЯРВИК, перший будівничий Варти;

—ЗАЙВИЙ ЧОБІТ, ГАЛЬДЕР, АЛЬБЕТ,
БАРИЛО, будівничі;

+КОНОВІЙ, ГВЕРЕН, наймачі та збирачі
людей для Стіни;

+септон КЕЛАДОР, п'яниця-священник;

+пан АЛІСЕР ТЕРЕН, колишній майстер-
мечник;

+князь ЯНОС СЛИНТ, колишній тисяцький
міської варти Король-Берега, упродовж

короткого часу князь на Гаренголі;

+маєстер АЕМОН (ТАРГАРІЄН), цілитель та радник, сліпий старий ста двох років од народження;

—слуга-шафар Аемона, КЛІДАС;

—слуга-шафар Аемона, СЕМВЕЛ ТАРЛІ, повнотілий та прихильний до книжок;

+ЗАЛІЗНИЙ ЕМЕТ, майстер-мечник, раніше служив у Східній Варті;

—ГАРЕТ на прізвисько ЛОШАК, близнюки АРОН та ЕМРІК, ШОВКУН, РОБІН СТРИБАЙЛО, новаки у навчанні.

Братчики у Тіньовій Вежі

Пан ДЕНИС МАЛІСТЕР, воєвода Тіньової Вежі;

+його шафар та зброєносець, ВЕЛЕС МАСЕЙ;

+маєстер МУЛІН, цілитель і радник;

+{КВОРИН ПІВРУКИЙ}, головний розвідник, убитий Джоном Сніговієм за Стіною;

+братчики Тіньової Вежі:

—{ДЖУРА ДОЛОБРІД}, {МІЛЯК}, убиті у

Вискливному Пересуві розвідники;

—ВУЖ, розвідник та скелелаз, загублений у пішому переході Вискливим Пересувом.

Братчики у Східній-Варті-біля-Моря

КОТЕР ПАЙК, воєвода Східної Варти;

+маєстер ХАРМУН, цілитель і радник;

+СТАРИЙ ПРОСІЛ, капітан корабля «Кіс»;

+пан ГЛЕНДОН КЛЕПАЧ, майстер-мечник;

+братчики у Східній Варті:

—ДАРЕОН, шафар і співець.

Зрадники у Крастеровому Дитинці

+ПІДСАЙДАЧНИК, що вбив Крастера, господаря дитинця;

+ОЛЛО БЕЗРУКИЙ, що вбив свого князя-воєводу Джеора Мормонта;

+ГАРТ З ВИЗЕЛЕНІ, МАНЯВА, РИЛЯК, АЛАН З РОСБІ, колишні розвідники;

+КУЛЬГАВИЙ КАРЛ, СИРІТКА ОС, БІЛ БУРКОТУН, колишні шафари.

Дичаки, або вільний нарід

МАНС РОЗБИШАКА, Король-за-Стіною,
бранець у замку Чорному;

+його дружина, {ДАЛЛА}, померла з
пологів;

+їхній син, народжений у битві, наразі без
імені;

+ВАЛА, молодша сестра Далли, «дичацька
принцеса», бранка у замку Чорному;

+ватажки родів та загонів:

—{ХАРМА}, на прізвисько ПЕСИГОЛОВКА,
вбита попід Стіною;

——ХАЛЕК, її брат;

—КНЯЗЬ-НАД-КІСТКАМИ, глузливо званий
ТОРОХКАЛОМ, наскочник та ватажок
бойового загону, бранець у замку Чорному;

——{ІГРИТТА}, молода списниця, коханка
Джона Сніговія, убита у спробі нападу на замок

Чорний;

—РИК на прізвисько ДОВГОСПИС, вояк у його загоні;

—РАГВИЛА, ЛЕНИЛ, вояки у його загоні;

—{СТИР}, магнар теннів, убитий при спробі нападу на замок Чорний;

—СІГОРН, син Стира, новий магнар теннів;

—ТОРМУНД, Медовий Король на Краснокутті, на прізвиська ВЕЛЕТНЕБІЙ, ГОЛОС-У-ПІДНЕБЕССІ, ГУЧНИЙ РІГ, КРИГОЛАМ, а також ГРОМОВИЙ КУЛАК, ВЕДМЕЖИЙ ЖЕНИХ, РЕЧНИК БОГІВ і БАТЬКО ВОЇНІВ;

—Тормундові сини, ТОРЕГ ВИСОКИЙ, ТОРВИД ТАМОВАНИЙ, ДОРМУНД і ДРИН; його донька МУНДА;

—ПЛАКУН, наскочник і очільник бойового загону;

—{АЛФИН ГАВОРИЗ}, наскочник, убитий Кворином Півруким з Нічної Варти;

—{ОРЕЛЬ} на прізвисько ОРЕЛЬ-ОРЕЛ, перевертень, убитий Джоном Сніговієм у

Вискливному Пересуві;

—{МАГ МАР ТУН ДОХ ВЕГ} на прізвисько МАГ МОГУТНІЙ, велетень, убитий Доналом Нойє при брамі замку Чорного;

—ВАРАМИР на прізвисько ШЕСТИШКУР, перевертень, господар трьох вовків, сутінькота і снігового ведмедя;

—{ЯРЛ}, молодий наскочник, коханець Вали, загинув у падінні зі Стіни;

—ГРИГ КОЗОРИГ, ЕРРОК, БОДГЕР, ДЕЛ, ЧОРНИЙ ЧИРЯК, ДАН-КОНОПЛЯН, ГЕНЯК-ШОЛОМ'ЯК, ЛЕН, ЦИРЛА, дичаки-наскочники;

{КРАСТЕР}, господар у Крастеровому Дитинці, убитий Підсайдачником з Нічної Варти, гостем під його дахом;

+ЙОЛЯ, його донька та дружина;

—новонароджений Йолин син, наразі без імені;

+ДИЙЯ, ФЕНЯ, НЕЛЯ, три з дев'ятнадцяти Крастерових дружин.

ДОДАТОК IV. За вузьким морем

Королева за морем

ДАЯНЕРИС ТАРГАРІЄН, Перша тако наречена, цариця у Меєрині, королева андалів, ройнарів та першолоудей, усього Семицарства повелителька і на державі господиня, халісі великого трав'яного моря, відома як ДАЯНЕРИС БУРЕРОДНА, НЕОПАЛИМА, МАТІР ДРАКОНІВ;

+її дракони: ДРОГОН, ВІЗЕРІОН, РАЕГАЛ;

+її брат, {РАЕГАР}, принц Дракон-Каменя, убитий Робертом Баратеоном на Тризубі;

—донька Раегара, {РАЕНІС}, убита під час Погрому Король-Берега;

—син Раегара, {АЕГОН}, немовля, убитий під час Погрому Король-Берега;

+її брат, {ВІЗЕРІС}, Третій тако наречений, на прізвисько КОРОЛЬ-ЖЕБРАК, увінчаний короною розплавленого золота;

+її можновладний чоловік, {ДРОГО}, хал дотракійського племені, померлий від запаленої рани;

—її мертвонароджений син від Дрого, {РАЕГО}, вбитий чаклункою-маєгі Міррі Маз Дуур у череві матері;

+її Королевогвардія:

—пан БАРИСТАН СЕЛМІ на прізвисько БАРИСТАН ЗУХВАЛИЙ, колишній Регіментар Королевогвардії короля Роберта;

—ДЖОХОГО, ко та кривноїзник, «батіг халісі»;

—АГГО, ко та кривноїзник, «лук халісі»;

—РАХАРО, ко та кривноїзник, «арах халісі»;

—МОГУТНІЙ БЕЛЬВАС, колишній невільник-євнух з бійцівських ям;

+її військова старшина та воєводи:

—ДААРІО НАХАРІС, пишно вбраний та зухвалий тирошійський сердюк, полковник «Буревісників»;

—БЕН БРОСКВИН на прізвисько БУРИЙ БЕН, сердюк сумнівного родоводу, полковник «Других Синів»;

—СІРИЙ ХРОБАК, євнух, воєвода
НЕБЛАЗНИХ, пішого війська євнухів;

—ГРОЛЕО з Пентосу, колишній капітан
великого коча «Садулеон», нині адмірал без
флоту;

+її служниці:

—ІРРІ та ДЖИХІКІ, двійко дотракійських
дівчат шістнадцяти років;

—МІСАНДЕЯ, наатійська писарка і
драгоманка;

+її відомі та можливі вороги:

—ГРАЗДАН МО'ЕРАЗ, юнкайський
вельможа;

—хал ПОНО, колишній ко хала Дрого;

—хал ДЖАХАКО, колишній ко хала Дрого;

—МАГГО, його кривноїзник;

—НЕВМИРУЩІ КАРФУ, спільнота
ворожбитів-химородників;

—П'ЯТ ПРЕЙ, карфійський ворожбит;

—ЖАЛІЙНИКИ, спільнота карфійських
найманих убивць;

—пан ДЖОРАГ МОРМОНТ, колишній князь
на Ведмежому острові;

—{МІРРІ МАЗ ДУУР}, божа жона та маегі,
слуга Великого Пастыря Лазаріі;

+її непевні союзники, колишні та нинішні:

—ЦЗАРО ЧЖУАН ДАКСОС, купець-магнат
з Карфу;

—КВАЙФА, ворожбитка-тінев'язка зі
схованим під личиною обличчям,
походженням з Асшаю;

—ІЛІРІО МОПАТІС, магістрат Вільного
Міста Пентосу, який влаштував шлюб Даянерис
і хала Дрого;

—КЛЕОН ВЕЛИКИЙ, цар-різник у Астапорі;

—хал МОРО, колишній союзник хала Дрого;

—РОГОРО, його син та халакка;

—хал ДЖОМО, колишній союзник хала
Дрого.

Таргарієни є кров'ю дракона, походять від
вельможних володарів стародавнього
Вільноземства Валерії. Їхні спадкові риси:
бузкові, волошкові, фіалкові очі та волосся
кольору срібла і золота. Щоб зберегти чистоту
крові, в домі Таргарієн часто одружували
братів з рідними і нерідними сестрами, дядьків

з небогами. Засновник королівського роду, Аегон Завойовник, узяв обох своїх сестер собі за дружин і нажив синів від обох.

Прапором Таргарієнів є триголовий дракон, червоний на чорному, три голови котрого уособлюють Аегона та його сестер. Гасло Таргарієнів: «Вогнем та кров'ю».

У Браавосі

ФЕРРЕГО АНТАРІОН, дож Браавосу;

+КАРРО ВОЛЕНТИН, Перший Меч
Браавосу, захисник життя дожа;

+БЕЛЬГАРІЯ ОТЕРИС на прізвисько
ЧОРНА ПЕРЛИНА, куртизана, нащадок
піратської королеви з таким самим іменем;

+ПАНІ-У-СЕРПАНКУ, МОРСЬКА ЦАРИЦЯ,
МІСЯЧНА ТІНЬ, ДОНЬКА ПРИСМЕРКУ,
СОЛОВ'ІХА, ВІРШОВНИЦЯ, уславлені
куртизани;

+ТЕРНЕЗІО ТЕРИС, купець-капітан на
«Велетовій доньці»;

—ЮРКО та ДЕНЬО, двоє його синів;

+МОРЕДО ПРЕСТАЙН, купець-капітан на
«Паливоді»;

+ЛОТО ЛОРНЕЛЬ, торговець старими
книжками та сувоями;

+ЕЦЦЕЛІНО, червоний жрець, нерідко буває напідпитку;

+септон ЄВСТАХІЙ, ганебно позбавлений священницького сану;

+ТЕРРО та ОРБЕЛО, двійко бравів-задирак;

+СЛІПІЙ БЕККО, рибний перекупник;

+БРУСКО, рибний перекупник;

—його доньки, ТАЛЕЯ та БРЕЯ;

+МЕРАЛІНА, на прізвисько МЕРІЙКА, власниця «Щасливого порту», бурдею неподалік Тандитної Гавані;

—ЖОНА ЖЕГЛЯРА, повія у «Щасливому порті»;

—ЛАНА, її донька, юна повія;

—ЗАШАРІЛА БЕТАНІЯ, ІНА ОДНООКА, АСАДОРА З ІБЕНУ, повії у «Щасливому порті»;

—РУДИЙ РОГГО, ГАЙЛОРО ДОТАРЕ, ГАЙЛЕНО ДОТАРЕ, писар на прізвисько КАЛАМАР, КОССОМО-ШТУКАР, відвідувачі «Щасливого порту»;

+ТАГГАНАРО, припортовий злодій-гаманоріз;

—КАССО, КОРОЛЬ ТЮЛЕНІВ, його

навчений тюлень;

—МАЛИЙ НАРБО, його колишній спільник;

+МИРМЕЛО, ЙОС СМУТНИЙ,
ДЕРИСРАКА, АЛАКВО, СЛОЯ, мартопляси зі
щовечірньої вистави на «Кораблі»;

+САВРОНА, припортова повія зі злочинно-
убивчими нахилами;

+П'ЯНА ДОНЬКА, повія перемінливого
норову;

+ЯДУЧА ДЖЕЙНА, повія невідомої статі;

+ЛАГІДНИЙ ЧОЛОВІК та ЖЕБРАЧКА,
слуги Багатоликого Бога у Домі Чорного та
Білого;

—УММА, храмова куховарка;

—КРАСЕНЬ, ГЛАДУН, ПАНИЧ, СУВОРИЙ,
КОСООКИЙ, НУЖДЕННИЙ, таємні слуги
Багатоликого;

+АР'Я з дому Старк, дівчинка з залізною
монетою, відома також під прізвиськами АРІК,
НІМ, КУНА, КУРІПКА, СОЛЬКА і КИТИЧКА;

+КУХУРУ МО, з міста Гончаки на Літніх
островах, керманіч торговельного корабля
«Коричний вітер»;

—КОДЖ'Я МО, його донька, червона
лучниця;

—ЧЖОНДО ДХОРУ, помічник на
«Коричному вітрі».

Зміст

Зміст	2
УЧТА ДЛЯ ГАЙВОРОННЯ	6
Пролог	8
Пророк	50
Сторож	88
Серсея	133
Брієнна	162
Семвел	205
Ар'я	250
Серсея	282
Хайме	330
Брієнна	370
Санса	413
Кракенова донька	452
Серсея	488

Заплямований лицар	525
Брієнна	565
Семвел	611
Хайме	642
Серсея	674
Залізний керманіч	724
Потопельник	758
Брієнна	794
Коронувачка	844
Ар'я	883
Алейна	926
Серсея	973
Брієнна	1027
Семвел	1064
Хайме	1101
Серсея	1153
Наскочник	1200

Хайме	1250
Брієнна	1293
Серсея	1327
Хайме	1366
Китичка з перетічок	1413
Семвел	1456
Серсея	1482
Брієнна	1531
Хайме	1573
Серсея	1610
Діва у вежі	1646
Алейна	1695
Брієнна	1761
Серсея	1800
Хайме	1843
Семвел	1882
Тим часом на Стіні	1917

ДОДАТОК I. Королі з дворами	1919
Королева-намісниця	1920
Король на Стіні	1931
Король на Островах та Півночі	1936
ДОДАТОК II. Великі і малі дома	1945
Дім Арин	1946
Дім Вишестраж	1952
Дім Ланістер	1958
Дім Мартел	1965
Дім Старк	1972
Дім Таллі	1982
Дім Тирел	1986
Дім Флорент	1993
Дім Фрей	1997
ДОДАТОК III. Бунтівники, розбійники, простолюд, присяжні братчики	2009
Панство та посполиті у мандрах	2010
Розбійники та втікачі	2015

Братчики Нічної Варти	2019
Дичаки, або вільний нарід	2023
ДОДАТОК IV. За вузьким морем	2026
Королева за морем	2027
У Браавосі	2032